

**КАРАГАНДИНСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
КАЗПОТРЕБСОЮЗА**

**ЗАМАНАУИ ҚОҒАМДЫ ЖАҢҒЫРТУДЫҢ
ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКА-ҚҰҚЫҚТЫҚ
МӘСЕЛЕЛЕРІ
«Студенттік көктем – 2013»**

*Студенттердің халықаралық ғылыми-теориялық
конференциясының материалдары*

**СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ И ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ
ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА
«Студенческая весна - 2013»**

*Материалы международной студенческой научно-теоретической
конференции*

Том 1

Караганда 2013

УДК 378
ББК 74.58
С 69

Социокультурные и экономико-правовые проблемы модернизации современного общества: Материалы международной студенческой научной теоретической конференций; 23 апреля 2013 г. Караганда 2013, Т.1 - 502 с.

ISBN 978-601-233-397-8

Данное издание содержит Материалы международной студенческой научной теоретической конференций по следующим направлениям:

1. Региональные аспекты экономического развития Казахстана
2. Современные проблемы мировой экономики и международных отношений
3. Социально-экономическая модернизация – новые задачи укрепления экономики, повышения благосостояния
4. Актуальные проблемы развития финансовой системы Казахстана на современном этапе
5. Проблемы формирования и развития финансового рынка и совершенствование банковского сектора в современных условиях
6. Современные проблемы бухгалтерского учета и аудита
7. Современные проблемы укрепления государственности и развития гражданского общества.
8. Правовое регулирование государственно-частного партнерства
9. Роль информационных технологий в развитии экономики
10. Математические методы анализа и прогнозирования развития социально-экономических процессов
11. Маркетинг и логистика в инновационном развитии страны
12. Инновации в индустрии туризма
13. Современное состояние и проблемы развития индустрии гостеприимства
14. Современные проблемы развития таможенного дела Республики Казахстан
15. Современное состояние и проблемы качества и безопасности товаров
16. Перспективы развития зеленой экономики и пути оздоровления населения Казахстана
17. Молодежь и современность: проблемы становления духовности
18. Формирование культуры межконфессионального общения и предупреждения развития религиозного экстремизма
19. Мемлекеттік тілдің дамуы: өзекті мәселелері және болашағы
20. Использование инновационных технологий в изучении иностранных языков
21. Воспитание приверженности к здоровому образу жизни

Отпечатано с авторских оригиналов

ISBN 978-601-233-397-8

© Карагандинский экономический университет Казпотребсоюза, 2013

РЕГИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

Кусаинова А. ОРГАНИЗАЦИЯ ОПЛАТЫ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	17
Арынова М. ОСОБЕННОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО БИЗНЕСА В КАРАГАНДИНСКОМ РЕГИОНЕ	18
Сыздыкова А. ИННОВАЦИИ – БУДУЩЕЕ КАЗАХСТАНА	20
Терликбаева Г. ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	21
Тартипбекова Н. ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ 2020 БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ	23
Логинова В. ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СТАНДАРТОВ В СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЕ ОБЩЕСТВЕННОГО СЕКТОРА	25
Есетова С. МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЕСПЕЧЕННОСТИ И ДОСТУПНОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ УСЛУГ СОВРЕМЕННОГО КАЧЕСТВА	27
Латогина Я. «ЕХРО-2017: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»	28
Шерьязданова М.Н. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ДЛЯ ПЕРЕХОДА К «ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ»	30
Кусаинова А. ОРГАНИЗАЦИЯ ОПЛАТЫ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	32
Мазур Д. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РЕКЛАМНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РК	33
Тулькубаева М.С. МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТТІ БАСҚАРУ	35
Мейрамов А.Ж. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҚ ПРО БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУ МӘСЕЛЕРІ ТУРАЛЫ	36
Жумаханов Н.К. НЕФТЕГАЗОВАЯ ОТРАСЛЬ В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ «КАЗАХСТАН-2050»	38
Зұлхарнай Ғ. ҚР АГРОӨНЕРКӘСІП КЕШЕНІНІҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӨНІМІН ӨТКІЗУДІҢ НЫСАНАЛЫ ІШКІ ЖӘНЕ СЫРТҚЫ НАРЫҚТАРЫ	39
Ярема Т.В. ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ЭКОЛОГИЧЕСКОГО АУДИТА С УЧЕТОМ ГЛОБАЛЬНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ	42
Талимова А.К. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ В КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЕ	48
Токпай М.А. АНАЛИЗ СУЩЕСТВУЮЩЕГО БИЗНЕСА – ЛАНДШАФТА В ОТРАСЛЯХ АПК КОМПАНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МОДЕЛИ «ПЯТИ СИЛ ПОРТЕРА»	50
Сарсенбаева А.А. ЕҢБЕК АҚЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ МӘНІ	53

Шушкова О.В. ПЛАНИРОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РОСТА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА КАК ЦЕНТРАЛЬНОЕ МЕСТО В СИСТЕМЕ ПЛАНИРОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ	55
Ачаковская Я. РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ КАК СОСТАВНАЯ ЧАСТЬ СИСТЕМЫ СОВРЕМЕННЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ	56
Олейник И.Ю. МЕХАНИЗМЫ НАКОПЛЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНОЙ РЕНТЫ В НЕДРОПОЛЬЗОВАНИИ	58
Смагулова З.Т. УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НЕФТЕГАЗОВОЙ КОМПАНИИ	59
Пупышева Т.Н. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВУЗОВ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ	60
Муратова А.М. ҚАЗАҚСТАННЫҢ МАШИНА ЖАСАУ ӨНЕРКӘСІБІ: КЕШЕ, БҮГІН, ЕРТЕҢ	63
Иманғали А. БЕЗРАБОТИЦА СРЕДИ МОЛОДЕЖИ СПЕЦИФИКА И ДИСКРИМИНАЦИЯ МОЛОДЕЖНОГО РЫНКА ТРУДА	65
Мақат Н.М. ПЕРСОНАЛДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ: ЖАПОНДЫҚ ЖӘНЕ АМЕРИКАНДЫҚ МОДЕЛЬДЕРІ	67
Шагиrow А. ТАМОЖЕННЫЙ СОЮЗ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ КАЗАХСТАНА	68
Сурудина Т, Бирекпаева А. РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В КАЗАХСТАНЕ	70
Рахимжанова А., Журтыбай Е. УГРОЗА ГЛОБАЛЬНОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	74
Акашев Е.А. ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	77
Даурбаева Р.Д. МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	79
Dyussembayeva D. FROM THE HISTORY OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.	80
Журын И.А. ФОРМИРОВАНИЕ КОНТРОЛЛИНГА КАК ДАЛЬНЕЙШЕЕ РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ	83
Мотышев Ж.К. ИННОВАТИВНОСТЬ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ	85
Оспанов А.С. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	86
Курилкин А.А. КРИТЕРИИ ОТНЕСЕНИЯ К СУБЪЕКТАМ МАЛОГО БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ	88
Кирсанова Е. АНАЛИЗ ФУНКЦИЙ УПРАВЛЕНИЯ	90
Калмурзина Н. ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ПОВЕДЕНИЕ И МЕНЕДЖМЕНТ	92
Калмурзина Н.Т. РОЛЬ АУТСОРСИНГА В УПРАВЛЕНИИ ПЕРСОНАЛОМ	93

Мазур О. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПЕРСОНАЛА В АО «ССГПО»	95
Еркінова А. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИНДУСТРИАЛДЫ-ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖЕДЕЛ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫ	97
Рахимжанова А., Журтыбай Е. РАЗВИТИЕ ТОРГОВЛИ КАК ОСНОВНОЙ ФАКТОР РОСТА ЭКОНОМИКИ	99
Рамазанова Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ	100
Салдайкина К. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МСБ	103
Нұрқелді З. О. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҮДЕРІСТЕРДІҢ ДАМУЫ	105
Исатаева А. ИНОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	107
СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ	
Абеуов А. УЙГУРСКИЙ ВОПРОС В НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ КНР	109
Беккожина А. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ И РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	110
Вокк Е., Tuleubaeva А. BILATERAL TRADE-ECONOMIC RELATIONS BETWEEN TURKEY AND KAZAKHSTAN	111
Amantaikyzy А. BILATERAL RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND SOUTH KOREA	112
Garafutdinova D. WHAT DOES THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN THINK ABOUT NUCLEAR WEAPONS IN IRAN?	114
Zhenis А. KAZAKHSTAN-AMERICAN RELATIONS IN OIL AND GAS SECTOR	115
Крикунова М. КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В НЕФТЕГАЗОВОМ СЕКТОРЕ	116
Tuleubaeva А. ACTIVITY OF KAZAKHSTAN IN THE ORGANIZATION OF ISLAMIC COOPERATION	117
Kambarova А. NOWADAYS INTERNATIONAL RELATIONSHIPS BETWEEN THE REPUBLIC KAZAKHSTAN AND THE UNITED STATES OF AMERICA	118
Касылкасова К., Шевченко Г. СМИ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ	120
Кудрявцева К. ФОРМИРОВАНИЕ КОЛЛЕКТИВНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	121
Абуляисова А.М. МНОГОСТОРОННЯЯ ДИПЛОМАТИЯ: НОВЫЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ В СФЕРЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	122
Сарсембекова Г. БЕСПОРЯДКИ НА БЛИЖНЕМ ВОСТОКЕ – ВОЙНА ЗА ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ	124

Афанасьева А. МИГРАЦИЯ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В КАЗАХСТАНЕ	125
Баулбекова А. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ США В КАЗАХСТАНЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ	126
Нокербекова К. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ТРАНСПОРТИРОВКИ НЕФТЯНЫХ ЕСУРСОВ КАЗАХСТАНА	128
Бадретдинова Р. КАЗАХСТАНО-БРИТАНСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В 1990-Е ГОДЫ	129
Тлепберген Н.Т. ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАДАҒЫ ЖАҒАҢДАҢУ	130
Әлімханов Е. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҒК-ТЫҢ ДАМУЫ	131
Сегізбаева Ф. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ НЕСИЕНІҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘСЕРІ	133
Абдинова А. ЕО ПРИНЦИПТЕРІНІҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНДА КӨРІНІСІ	134
Саханова А. ӘЛЕМДІК ДАҒДАРЫСТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҢҒЫРЫҒЫ	135
Талап Т. Ж. БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ПРОБЛЕМАЛАРДЫ ЖАҢА РЕФОРМАЛАР МЕН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БІЛІМ АЛМАСУ АРҚЫЛЫ ШЕШУ	136
Мищенко А. ПАПСТВО: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РОЛЬ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ПОЛИТИКЕ В 21 ВЕКЕ	138
Сыздықбекова М. ПЕРСПЕКТИВЫ РАСШИРЕНИЯ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА РОССИИ, БЕЛАРУСИ И КАЗАХСТАНА	139
Тулепбергенова А.Б. ЯДРОЛЫҚ ҚАРУДЫ ТАРАТПАУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМШАРТ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН	141
Абдрахманов Б.Н. КЕДЕН ОДАҒЫ БІРТҰТАС ЭКОНОМИКАЛЫҚ КЕҢІСТІК ҚҰРУДЫҢ ІРГЕТАСЫ	142
Радько М.В. ОЦЕНКА ПОСЛЕДСТВИЙ ВСТУПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА В ВТО	145

СОЦИОЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ – НОВЫЕ ЗАДАЧИ УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИКИ, ПОВЫШЕНИЯ БЛОГОСОСТОЯНИЯ

Буланова Ж. ҚР ЖҰМЫСЫЗДЫҚ ДЕНГЕЙІ ЖӘНЕ ЖҰМЫСЫЗДЫҚПЕН КҮРЕСУ ЖОЛДАРЫ	147
Кабыкенова А. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ – НОВЫЕ ЗАДАЧИ УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИКИ, ПОВЫШЕНИЯ БЛАГОСОСТОЯНИЯ	148
Торгайбекова А. ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ САЯСАТЫ	150
Тусупбекова А. ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҢҒЫРТУ – ЭКОНОМИКАНЫ БЕКІТУДЕГІ ЖАҢА МІНДЕТТЕР, ӘЛ-АУҚАТТЫҢ КӨТЕРІЛУІ	151
Дарибаева Ж. УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ НАСЕЛЕНИЮ - ВАЖНЫЙ АСПЕКТ ПОВЫШЕНИЯ ДОВЕРИЯ ГРАЖДАН К ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ	153

Талап Т. МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚСЫЗДЫҚТЫҢ СЕБЕПТЕРІ	154
Алипбекова Т. АЙМАҚТЫҚ САЯСАТТЫ ЖҮРГУЗУДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН МЕХАНИЗИМДЕРДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ	156
Сулейменова А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОРНЫҚТЫ ДАМУҒА КӨШУІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ МЕН АЛҒЫШАРТТАРЫ	158
Жусупов О. ИНФЛЯЦИЯҒА ҚАРСЫ САЯСАТ	160
Сарбас Б. ҚАЗАҚСТАНДА ӨМІР СҮРУ САПАСЫН АРТТЫРУ ӨЛШЕМДЕРІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ	162
Жангутиева А. СОЦИАЛЬНЫЕ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА	163
Саханова А. ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ -2020	165
Сегизбаева Ф. ЖҰМЫССЫЗДЫҚТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ОРТАҒА ӘСЕРІ	167
Телеуова А.Б. ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В КАЗАХСТАНЕ	168
Рахишев Т.Н. ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПОЛИТИКА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА	169
Аринов Б. ВСТУПЛЕНИЕ КАЗАХСТАНА В ВТО, СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ	171
Серик М. ЖҰМЫССЫЗДЫҚ-КЕДЕЙШЛІКТІҢ БАСТЫ СЕБЕПТЕРІНІҢ БІРІ	173
Новиков Р. ВЛИЯНИЕ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В КАЗАХСТАНЕ.	175
Бекмагамбетова А. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСІНІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙҒА ӘСЕРІ	176

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Абдыгалым М.А. УРОВЕНЬ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: АНАЛИЗ, ОЦЕНКА И ПЕРСПЕКТИВЫ	178
Әлиева А.Д. КОРПОРАТИВТІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ДАМУЫ	180
Алина Г. РАЗВИТИЕ ОБЯЗАТЕЛЬНОГО СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ В РК НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ	182
Бакирова Г. ҚАЗІРГІ КЕЗДЕ АЙМАҚЫҚТЫҚ ДЕҢГЕЙДЕ ШЕТЕЛ ИНВЕСТИТОРЛАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚЫЗМЕТ ЕТУ ЖАҒДАЙЫ	185
Барпар Г.Д. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БАҒДАРЛАМАЛАРДАҒЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ	187

Головина В. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ РК	189
Эльсиева Е. СТРАХОВОЙ РЫНОК КАЗАХСТАНА. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ	190
Елеулова М., Султанова Д. РОЛЬ МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СТРАХОВОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ	192
Жаксыбаева А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЛЫҚ ЖҮЙЕСІ ЖӘНЕ ОНЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ	194
Жумагулова Д. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТІНІҢ ҚАЗІРГІ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ	196
Игембаева М. ҚР-НЫҢ ВЕНЧУРЛЫҚ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ	197
Калимолдаева А.Д. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ КӘСПОРЫН ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ	200
Канапиева Л. НАЛОГОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И ЕГО РОЛЬ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ЭКОНОМИКУ	202
Карибекова А. ЕУРООДАҚ ЕЛДЕРІНДЕ САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ	204
Конеква А. БАНКОВСКИЙ КРЕДИТ В ФИНАНСИРОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ПРИМЕРЕ ФОНД ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ДАМУ	205
Курумбаев Т.Б. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ	208
Пастухова А. ПЕРСПЕКТИВЫ И ПЛАНЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ	210
Польничко В.Б. АНАЛИЗ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА ПРИМЕРЕ ТОО «ЕВРО МАРКЕТ КОМПЛЕКТ»	212
Садыкова А. ҚР САҚТАНДЫРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІН ТАЛДАУ	214
Садыкова Р. АНАЛИЗ ИСПОЛНЕНИЯ МЕСТНОГО БЮДЖЕТА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	216
Алина А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БЮДЖЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ҚОСЫМША ҚҰН САЛЫҒЫ	218
Ибраева А.Д. МЕЖБЮДЖЕТНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И МЕЖБЮДЖЕТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	220
Меделханова А.Н. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ БАҚЫЛАУ ҚЫЗМЕТІНІҢ ТИІМДІЛІГІН ЖОҒАРЫЛАТУ ЖОЛДАРЫ	222
Когай Е. ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ТАМОЖЕННОМ СОЮЗЕ	223
Тұрғамбекова Г.Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЛАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	225

Tyngisheva A. FEATURES OF THE INSURANCE MARKET DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN	226
Сүиндикова А. КӘСПОРЫННЫҢ ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ ТӘСІЛДЕРІ	229
Темірбекова П. ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖАСЫН АРТТЫРУ АРҚЫЛЫ ЖҮЙЕНІ ЖАҢҒЫРТУ САЛАНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ СЕБЕБІ.	231
Хұсайын Ф. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАРЖЫЛАРДЫ БАСҚАРУ	232
Курумбаев Т.Б. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ	234
Глазунова С.Б. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТИМУЛИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА	237
Қуанышбекқызы Ж, Сердюкова О, Юсупова А. ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЕДИНОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕНСИОННОГО ФОНДА	241

**ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА
И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В СОВРЕМЕННЫХ
УСЛОВИЯХ**

Абилкасова А.Н. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ	243
Адеянова А.А. РАЗВИТИЕ ИСЛАМСКОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В РК	245
Valeriya G. VENTURE FUNDING OF INNOVATIVE BUSINESS IN KAZAKHSTAN: REALITY AND PERSPECTIVES	249
Құлмағанбетова Ж.Т. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ БАСҚАРУ ӘДІСТЕРІ	250
Магамадова М.Б. РЫНОК ЦЕННЫХ БУМАГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.	253
Майданова Н.Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПОРТФЕЛДІК ИНВЕСТИЦИЯ ЖАҒДАЙЫ	258
Михайлова К.В. ИПОТЕЧНОЕ КРЕДИТОВАНИЕ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	260
Олжабаева Д.М. ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІ ТҰТЫНУШЫЛАРДЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІ	263
Омарова А. ЕВРОПАЛЫҚ ВАЛЮТАЛЫҚ ЖҮЙЕ	265
Саджанова Н. CASE-ТІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ, МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ	268
Тостубаева А.Е. ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫМ ПОРТФЕЛЕМ НПФ	271
Туктамышева Ю. ИНОСТРАННЫЕ ИНВЕТОРЫ НА РЫНКЕ КАЗАХСТАНА: ЗА И ПРОТИВ	273
Хасенова Ж. ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСПКЕРЛІКТІ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ	275

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА

Лытнева А. РЕФОРМИРОВАНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РОССИИ В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ	279
Алиева А.С. ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЕСЕБИ	281
Серикова Ф.З. НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСПОРЫНДАРДАҒЫ ЕСЕПТІК САЯСАТ ЖӘНЕ САЛЫҚТЫҚ САЯСАТТЫ ЖЕТІЛДІРУ	285
Гибатова Д.М. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ И ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ	289
Алимкулов Д. MAIN DIRECTIONS OF IMPROVEMENT FINANCIAL RESULTS	291
Әлімханов Е.Б. БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС ЖӘНЕ ОНЫҢ КӘСПОРЫНДАР МЕН ҰЙЫМДАРДЫҢ ҚЫЗМЕТІН БАСҚАРУДАҒЫ РӨЛІ	293
Саханова А. ЕЖЕЛГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ АЛҒАШҚЫ ДАМУЫ	294
Ибраева Ж. МАРЖИНАЛДЫ ТАБЫС ЖӘНЕ ОНЫҢ СVP – ТАЛДАУДАҒЫ РӨЛІ	295
Филиппова Р. СVP- АНАЛИЗ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СУБЪЕКТОВ	296
Текучев А.А. ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОНТРОЛИРУЕМОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ	298
Толобистюк О.А. УЧЕТ И НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ В ТСЖ	299
Антонович И.С. ПОРЯДОК УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НЕДОСТАЧ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ	300
Толеубаева А. УЧЕТ И АУДИТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА И АВТОМАТИЗАЦИЯ	302
Медиева Ж. СТРАТЕГИЯ: «КАЗАХСТАН -2050» НЕГІЗГІ БАҒЫТЫ – «ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКА»	306
Абдакимова М.К. БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ И АУДИТ ДРЕВНЕГО КИТАЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕНТАЛИТЕТА НАРОДА	309
Зинатулла Н. БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В ГЕРМАНИИ	310
Алиаскарова К. ФРАНЦИЯДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ДАМУ	312
Мухаметжанова К. Ж. ОБЗОР РЕФОРМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ	313
Шейна О. ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ УЧЕТ	315
Алипбиев Р. БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКЕ	316
Аубакирова А. ХАРАКТЕРИСТИКА ФИНАНСОВОГО И УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТОВ	318
Қанатбек Қ. ҚОРЛАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	319
Жапелова А. БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР ЖӘНЕ ОЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР	320

Куркин К. В. ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН	321
Сансызбаева Н. ӨНІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫН МАҚСАТТЫ КАЛЬКУЛЯЦИЯЛАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	323
Серик М. ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА» - ПЕРСПЕКТИВА ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА	324
Абдулкаримова М. УЧЕТ ОСОБЕННОСТЕЙ ЛИЗИНГОВЫХ ОПЕРАЦИЙ	326
Амангельдинова Д. ПРОБЛЕМЫ УЧЕТА И ПРИЗНАНИЯ ГУДВИЛЛА	327
Ұлықбек Х. ЕЖЕЛГІ МЫСЫРДАҒЫ ЕСЕПТІЛІК БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ПАЙДА БОЛУЫ	329

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УКРЕПЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ И РАЗВИТИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Абеуова А.Т. МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В БОРЬБЕ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИКОВ	330
Абиев Е. ҚАЗАҚСТАН ӘЛЕУМЕТТІК РЕТІНДЕ ДАМУ ЖОЛЫНДАҒЫ КӨКЕЙКЕСТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	331
Ажбенова П.Д. ЖОЛ- КӨЛІЛ ОҚИҒАЛАРЫНАН АЛДЫН АЛУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	333
Айтжан М.М. ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ НИГИЛИЗММЕН КҮРЕС ЖӘНЕ ОНЫ БОЛДЫРМАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	334
Айтмамбетова С. И. ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ И УСЛОВИЯ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ СТАБИЛЬНОСТЬ, ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЛУЖЕБНОГО КОЛЛЕКТИВА В ОРГАНАХ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ	336
Ахметова Қ. БАЛА САУДАСЫ ҒАЛАМДЫҚ АУҚЫМДАҒЫ ЕҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ	338
Ахметова Қ. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСТЕГІ ҚҰҚЫҚТЫҚ САНА МӘСЕЛЕСІ	340
Ахметова М.Е. БАЛАЛАРҒА ҚАТЫСТЫ ЗОРЛЫҚТЫҢ ТҮРЛЕРІ	341
Анашбаев О. ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В БОРЬБЕ С ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ	343
Ахременко И.А. ТАКТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СУДЕБНЫХ ДОПРОСОВ	344
Бақтыбаева А.Б. МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІ ӨТКЕРУДІ ӘКІМШІЛІК- ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ	346
Бестиева И. АГРЕССИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ	347
Булаткалиев А. ҚОҒАМДЫҚ ОРЫНДАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҰСАҚ БҰЗАҚЫЛЫҚТАРДЫ АЛДЫН-АЛУ ШАРАСЫ	348
Гарипулин А. ШКОЛЬНОЕ ХУЛИГАНСТВО. КАК С НИМ БОРОТЬСЯ	349
Есенов И.М. КИБЕРТЕРРОРИЗМ КАК УГРОЗА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	351

Есентаева Н.Қ. ОТБАСЫНДАҒЫ ЗОРЛЫҚТЫҢ ТҮСІНІГІ, ФОРМАЛАРЫ	352
Есильбаева А. ПРАВА И СВОБОДЫ ГРАЖДАН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СФЕРЕ ГОСЫДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ КАК КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕННОСТЬ	353
Есембеков А.Ж. НАРКОСИТУАЦИЯ В КАЗАХСТАНЕ И ОСНОВНЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ, НАПРАВЛЕННЫЕ НА ЕЕ СТАБИЛИЗАЦИЮ В СТРАНЕ	355
Жорабеков А.Н. СТАНОВЛЕНИЕ СУВЕРЕННОГО ГОСУДАРСТВА	356
Каратаев Е. НЕТРАДИЦИОНАЛИЗМ И СЕКТАНТИЗМ КАК ОДНА ИЗ ФОРМ ПРОЯВЛЕНИЯ РЕЛИГИОЗНОГО ЭКСТРЕМИЗМА В КАЗАХСТАНЕ	358
Қапар Ш. ТЕРРОРИЗМ АКТІСІ ТУРАЛЫ КӨРІНЕУ ЖАЛҒАН ХАБАРЛАУ - ҚАЗІРГІ УАҚЫТТАҒЫ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ РЕТІНДЕ	359
Какимжанова Б.М. РОЛЬ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	360
Кенжебек Ж.А. КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚЫЛЫМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҒЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯ ЕРЕКШЕЛІКТІГІ	362
Куаныш Е. <i>СУИЦИД – ҚАСІРЕТТІҢ ҚАРА ТҮНЕГІ</i>	363
Кутманова Д. А. РЕАЛИЗАЦИЯ ЧЕЛОВЕКОМ ПРАВА НА ДОСТУП К ДОСТОВЕРНОЙ ИНФОРМАЦИИ О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ	364
Мамытов М.К. ПРОБЛЕМЫ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ В СИСТЕМЕ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ	366
Махмұт Н. ДІНИ ЭКСТРИМИЗМ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰЛТШЫЛДЫҚ	369
Мазитов А. СМЕРТНАЯ КАЗНЬ: ИСТОРИЯ И РАЦИОНАЛЬНОСТЬ	370
Мешитулы М. К ВОПРОСУ О КОНКРЕТИЗАЦИИ СТАТЬИ 266-1 УК РК «РЕЙДЕРСТВО»	372
Мезенцев С. ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЮВЕНАЛЬНЫХ СУДОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	373
Михаевич Л.А., Мацука О.С. ПРОБЛЕМА ЗАЩИТЫ СВИДЕТЕЛЕЙ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ	375
Мустаева А. МЕДИАЦИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ	376
Нурмаганова Ғ.Ж. КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚЫЛЫМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҒЫНЫҢ ҮРДІСІ	377
Нурлыкешов Ж.К. РОЗЫСКНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ ПРИ РАСКРЫТИИ И РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ	379
Осипук Н.О. ПРОБЛЕМЫ ЕОНСТИТУЦИОННОӨ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СМЕРТНОЙ КАЗНИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛОРУСЬ	380
Рубанов А. ПРОФИЛАКТИКА ПРЕСТУПЛЕНИЙ- БАРЬЕР НА ПУТИ ПРЕСТУПНОСТИ	382

Рынкевич В.Н. НАДЗОР ПРОКУРАТУРЫ ЗА ЗАКОННОСТЬЮ И ДИСЦИПЛИНОЙ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ	383
Рахымжан Е.М. ЕЛІМІЗДЕГІ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	384
Сагиндыкова А. МЕСТО АКТОВ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СИСТЕМЕ ИСТОЧНИКОВ ПРАВА	386
Сарсенбаева А. Т. АДАМ САУДАСЫ АЯСЫНДАҒЫ ҚЫЛМЫСПЕН КҮРЕСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	387
Сарсенов Э. РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА ЗАКОННОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ	388
Сатина А. ДІНИ ЭКСТРЕМИЗМ – ҒАСЫР ІНДЕТІ	390
Сайлау Ш. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	391
Сембаев А. ДІНИ-САЯСИ ЭКСТРЕМИЗМНІҢ МЕН ТЕРРОРИЗМНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	392
Смагулов Д. ОСОБЕННОСТИ ТАКТИКИ ДОПРОСА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШАЕМЫХ ОРГАНИЗОВАННЫМИ ПРЕСТУПНЫМИ ГРУППАМИ	395
Сынбинов Б. ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СУДА ПРИСЯЖНЫХ В РК.	397
Султанов Н. ЯДЕРНЫЙ ТЕРРОРИЗМ КАК УГРОЗА ДЛЯ КАЗАХСТАНА	398
Темирханова А. ТРАНСНАЦИОНАЛЬНАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ С НЕЙ	400
Тыркесбаева А.Е. КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕСТУПЛЕНИЙ В СФЕРЕ ЭКОНОМИКИ	401
Утепбергенова З.С. МЕМЛЕКЕТКЕ МЕХАНИЗМІНЕ АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ ТАРАПЫНАН БІЛДІРІЛГЕН СЕНІМСІЗДІКТІҢ БІРІ РЕТІНЕ- СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ	403
Храменкова А.А. ХАРАКТЕРИСТИКА РЕВНОСТИ КАК МОТИВА СОВЕРШЕНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ	404
Чимелюс Я.А. ВОЗНАГРАЖДЕНИЕ АДВОКАТА, УЧАСТВУЮЩЕГО В КАЧЕСТВЕ ЗАЩИТНИКА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ	406
Шоқбарова А.М. МЕМЛЕКЕТТІК НЫҒАЙТУДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ	407
Шмидт Д.П. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ БОРЬБЫ С КОРРУПЦИЕЙ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ	408
Шандер Н. С. ПРЕСТУПЛЕНИЯ, СОВЕРШАЕМЫЕ РУКОВОДИТЕЛЯМИ БАНКОВ И ДРУГИХ КРЕДИТНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ	410
Бижанова А.Ж. ОТБАСЫ МҮШЕЛЕРІНІҢ АЛИМЕНТТІК МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ	411
Малаев Д. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ ҰЙЫМДЫҚ НЕГІЗДЕРІ	413

Өмірбек А. ҚҰҚЫҚТЫҚ САНА ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТ	417
---	-----

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Абуляисов Д.М., Боранбаева А.Е. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ КАК ОБЪЕКТ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА	419
Бижанова А.Ж. ОТБАСЫ МҮШЕЛЕРІНІҢ АЛИМЕНТТІК МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ	421
Боранбаева А., Хауия С. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ РЕФОРМАСЫ	422
Иванова Н. ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ ПРАВОВОЙ СИСТЕМЫ ЯПОНИИ	423
Каржасова С. УГОЛОВНОЕ НАКАЗАНИЕ КАК СРЕДСТВО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КОРЫСТНО-НАСИЛЬСТВЕННЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШАЕМЫХ В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН	424
Каржасова С.Ж. НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАНЯТОСТИ И ТРУДОУСТРОЙСТВА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	426
Клопова К., Тлекбаев С.В. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРАВОНАРУШЕНИЯ	427
Куриной О. АДВОКАТ В АЛЬТЕРНАТИВНОМ РАЗРЕШЕНИИ СПОРОВ	429
Кутманова Д.А. РЕАЛИЗАЦИЯ ЧЕЛОВЕКОМ ПРАВА НА ДОСТУП К ДОСТОВЕРНОЙ ИНФОРМАЦИИ О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ	430
Мазитов А. ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЙ ДОГОВОР ПОДРЯДА И ТРУДОВОЙ ДОГОВОР. ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ. ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ	433
Мазитов А. ИСТОРИЯ МИРОВЫХ СУДОВ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩЕЕ	434
Мешітулы М. К ВОПРОСУ О КОНКРЕТИЗАЦИИ СТАТЬИ 266-1 УК РК «РЕЙДЕРСТВО»	436
Мукашева С. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИНСТИТУТА ПРЕЗИДЕНТСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	437
Наурызбай Т. ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ҚҰРУДА САЯСИ ПАРТИЯЛАРДЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МАҢЫЗЫ	439
Омарова А.К. ТРАНСНАЦИОНАЛЬНАЯ ОРГАНИЗОВАННАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ КАК КРИМИНАЛЬНОЕ ЯВЛЕНИЕ, ПОНЯТИЕ И ПРИЗНАКИ	441
Ogynbekov A.S. CIVIL SOCIETY AND THE DEMOCRATIZATION OF GLOBAL PUBLIC SPACE	444
Оспанова М. ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБЪЕКТОМ КОНДОМИНИУМА	445
Оспанова Ж.М. ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ИМУЩЕСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	447
Рахметова М. ПРИНУДИТЕЛЬНОЕ ПРЕКРАЩЕНИЕ ПРАВА СОБСТВЕННОСТИ	449
Рахметоллина М.М., Сарбасов Б.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КӘСІПОРЫНДАРДЫ ДАМУҒА БОЛАШАҒЫ	451

Рыскул А.С., Дуброва Н.Б. СОЦИАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ В РЕГУЛИРОВАНИИ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ И ЗАЩИТЕ ТРУДОВЫХ ПРАВ ГРАЖДАН	452
Сагадиев О., Амантай А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	453
Сарсенбаева А. ФРАНЧАЙЗИНГТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ	455
Серікбай Д. ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР ЖӘНЕ ЖЕКЕ ЖАУАПКЕРШІЛІК «ҚАЗАҚСТАН- 2050» СТРАТЕГИЯСЫ ҚАЛЫПТАСҚАН МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖАҢА САЯСИ БАҒЫТЫ	456
Сусан Р.Ж. МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕКЕ МЕНШІК ӘРІПТЕСТІКТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ	458
Төлегенова Д. АДАМНЫҢ ҚОЛАЙЛЫ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ҚҰҚЫҒЫНЫН КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАР ЖҮЙЕСİNДЕ АЛАТЫН ОРНЫ	459
Тлеуғали А. ФАКТОРИНГ ШАРТЫН ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	461
Тулепбергенова А.Б. ЯДРОЛЫҚ ҚАРУДЫ ТАРАТПАУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМШАРТ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН	462
Чен А.А. ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕТЕКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	464
Шакиржанов Р.С. ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН	466
Шалабаева К. ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ КОНСТИТУЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД	467
Тулегенова А. МОШЕННИЧЕСТВО В СФЕРЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЕГО ЮРИДИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА	469
Байжанова С.М. БАЛА ҚҰҚЫҚТАРЫ – МЕМЛЕКЕТТІҢ БАСТЫ НАЗАРЫНДА	472
Ибраева Л. КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ТҮНГІ УАҚЫТТА ЖҮРУІН ҚАДАҒАЛАУ	473
Мустаева А. МЕДИАЦИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ.	474
Нургалиев Р.З. РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН-ПРАВОВОЕ СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО	475
Тургумбаев Ч. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРАВООЩИТНЫХ ОРГАНОВ В УКРЕПЛЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	477

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ

Төлеу М. Joomla CMS АРҚЫЛЫ САЙТ ҚҰРУ	479
Лер Д. РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО КОМПЛЕКСА, АВТОМАТИЗИРУЮЩЕГО ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАЛОЙ КУЛИНАРИИ-ПИЦЦЕРИИ	480
Сыздықова И.Б. СТАТИСТИКА АҚПАРАТ ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ	481

Асанова А. ЭЛЕКТРОННОЕ WEB-ПОРТФОЛИО СТУДЕНТА	483
Ахметова А. ИЗУЧЕНИЕ ПРОГРАММНОГО ПРОДУКТА «1С: ПРЕДПРИЯТИЕ» - ШАГ К УСПЕХУ НА РЫНКЕ ТРУДА	484
Байзбекова А. АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ҚОҒАМДЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ АЖЫРАМАС БӨЛІГІ	487
Барташевич С. РАЗРАБОТКА ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ «ВЕДЕНИЕ ЗАКАЗОВ НА ИЗГОТОВЛЕНИЕ И ПОСТАВКУ ПРОДУКЦИИ»	488
Голубева В. РАЗРАБОТКА ИС ТУРИСТИЧЕСКОЙ ФИРМЫ	489
Баймукашева С. AUTOMATED INFORMATION SYSTEM IN STATE INSTITUTIONS	490
Садыкова А.Н. БҮТІН САНДЫҚ БАҒДАРЛАМАЛАУ ЕСЕБІНІҢ АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН ЖҮЙЕСІ	492
Дацик Н., Лер Д. РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ-ТЕСТЕРА ДЛЯ ЕНТ	493
Зеленая М. РАЗРАБОТКА МЕГАПРОЕКТА «ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ». МОДУЛЬ «ДОКУМЕНТООБОРОТ»	495
Колосовский А. РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ БАНКА. МОДУЛЬ "ДЕПОЗИТ"	496
Сатымбекова С.Б. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ СИСТЕМЫ РЕГИОНА	498
Тогисова А. «ҚАЗАҚ ТІЛІНЕН СУРЕТТІ СӨЗДІГІ» БАҒДАРЛАМАСЫ	499
Туллубаев Д.Е. БАСҚАРУ НЫСАНЫ ҚЫЗМЕТІН МОДЕЛЬДЕУ	500
Хасенов С. ИЗУЧЕНИЕ ЯЗЫКОВ С ПОМОЩЬЮ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	501

РЕГИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

Кусаинова Айзада Э-33с, КЭУК
Научный руководитель: магистр
Безлер О.Д.

ОРГАНИЗАЦИЯ ОПЛАТЫ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Система оплаты труда на шахтах и разрезах Карагандинского региона построена в соотношении: 30% составляет базовая ставка, остальную часть заработка - 70% составляют разного рода доплаты. Рост объема добычи угля АО «АрселорМиттал Темиртау», производительности труда и снижение численности трудящихся за период 2000-2011г.г. позволили предприятию повысить заработную плату персоналу. Однако из практики работы компании «АрселорМиттал» известно, что труд казахстанских работников оплачивается довольно низко. К примеру, шахтер компании «АрселорМиттал» в США зарабатывает в среднем в пять раз больше, чем в Казахстане. Формирование фонда заработной платы в бизнес-плане производится исходя из фонда по тарифным ставкам и окладам всех трудящихся структурной единицы УД, суммы доплат по коллективному договору и премии за выполнение плановых показателей. Благодаря благоприятной конъюнктуре в угольной промышленности, прибыль многих предприятий выросла за последнее время в несколько раз, тогда как заработная плата трудящихся в основном индексируется в пределах инфляции или не на много больше ее. Для сравнения: если в 2001 году средняя заработная плата работников составляла 21499 тенге, в 2004 году – 35839 тенге, то сегодня в среднем она составляет 122162 тенге. В настоящее время в угольном департаменте только 285 работников из 18400 имеют заработную плату от 30000 до 45000 тенге. У остальных она выше 90000 тенге. В соответствии с коллективным договором, начиная с 1 января 2012г. тарифы и оклады увеличены на 3,7%. Размер 13-й зарплаты составит в среднем 82 тысяч тенге. По коллективному договору индексация заработной платы к инфляции проводится в 2 этапа: с 1 января тарифы и оклады повышаются на 50% от официально установленного значения инфляции в РК 2011 года, а с 1 июля проводится перерасчет на оставшуюся часть индексации (начиная с 1 января текущего года) от уровня инфляции с учетом итогов работы за первое полугодие текущего года. Оплата за работу в сверхурочное время производится в двойном размере. Оплата за работу в праздничные и выходные дни производится не ниже, чем в двойном размере, либо по желанию работника компенсируется отгулом. При этом время, затрачиваемое на проведение нарядов, передвижение к месту работы и обратно, доплаты за работу в вечерние и ночные смены оплачиваются в одинарном размере. Оплата труда работников по разбору завалов, закладке куполов производится по фактическим трудозатратам из расчета двойного тарифа или по договору с оплатой труда не ниже, чем в двойном размере. За работу с меньшей численностью рабочим производятся доплаты за совмещение профессий, расширение зоны обслуживания или увеличение объемов выполняемой работы. Доплаты устанавливаются в пределах суммы экономики фонда заработной платы от высвобождения численности [1].

Для усиления материальной заинтересованности трудящихся в качественном выполнении трудовых обязанностей, заданий и договорных обязательств АО «Шубарколь Комир» руководствуется ТК РК, Отраслевым тарифным соглашением, Коллективным договором. Система оплаты труда – повременно – премиальная и сдельно-премиальная. Доля основной заработной платы работника составляет 75% среднемесячной заработной платы работника без учета единовременных стимулирующих выплат. В заработную плату персонала АО «Шубарколь Комир» включаются следующие выплаты: оплата по сдельным расценкам за объем выполненных работ; оплата по установленным тарифным ставкам и окладам; доплата за работу в ночное время (с 22 до 6 часов) в размере 50% от часовой тарифной ставки за каждый час; доплаты за совмещение работы отсутствующего работника; доплаты за руководство бригадой и т.д. - работнику выплачивается 76,9 % дневной тарифной ставки, оклада из расчета

за семичасовой рабочий день. Средний размер заработной платы по АО «Шубарколь Комир» в 2008 г. составил – 60 154 тенге, в 2009 – 74 807, в 2010 – 87 115, в 2011 – 100 903 тенге. С 2008г. заработная плата шахтеров анализируемого предприятия увеличилась на 61, 7% [2].

В последние годы в экономической политике Республики Казахстан усилился акцент на развитие социального партнерства, социального диалога между органами государственной власти, работодателями и работниками и их представителями - профсоюзами. В целях установления партнерских отношений и баланса интересов работников и работодателей было заключено Генеральное, Отраслевое (тарифное) соглашения между Министерством индустрии и новых технологий РК, Профсоюзом работников угольной промышленности РК, Работодателями угольной отрасли РК и Работодателями организаций их обслуживающих на 2011 – 2013 г.г. Однако в процессе переговоров по заключению Отраслевого соглашения на 2011-2013 г.г. стороны (Работодатели и Профсоюз работников угольной промышленности РК) не пришли к единому мнению по следующим пунктам – это вопросы индексации заработной платы исходя из уровня инфляции и оплата больничных листов по средней заработной плате работника [3].

Таким образом, чтобы хорошо зарабатывать, шахтер должен существенно перевыполнить плановые показатели добычи, что не в полной мере соотносится с возможностями вспомогательных систем и систем обеспечения безопасности горных работ. Мы считаем, что один из недостатков системы оплаты труда персонала угольных предприятий, что заработная плата в основном построена на сдельной оплате, а не на базовой основе. Тем самым вынуждает шахтера идти на нарушение техники безопасности на рабочем месте, с целью получения более высокой заработной платы.

Список литературы:

1. Коллективный договор по социально-экономическим вопросам в УД АО «АрселорМиттал Темиртау», 2010-2012г.г.
2. Коллективный договор АО «Шубарколь Комир» на 2011-2013г.г
3. Отраслевое (тарифное) соглашение между Министерством индустрии и новых технологий РК, Профсоюзом работников угольной промышленности РК, Работодателями угольной отрасли РК и Работодателями организаций их обслуживающих на 2011 – 2013 г.г. – Астана, 24 марта 2011г.

Арынова Меруерт Гр.Э-12, КЭУК
Научный руководитель: ст.пр.
Букенова А.А.

ОСОБЕННОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО БИЗНЕСА В КАРАГАНДИНСКОМ РЕГИОНЕ

Переход к регулируемым рыночным отношениям, поддержка предпринимательства требуют ускоренного создания сети малых предприятий, способных активизировать структурную перестройку экономики, предоставить широкую свободу выбора и дополнительные рабочие места, обеспечить быструю окупаемость затрат, оперативно реагировать на изменения потребительского спроса.

Особенно важны малые предприятия для регионов, так как, работая в основном на местных рынках, они способствуют решению целого ряда социально-экономических проблем, прежде всего занятости и увеличения доходов населения.

Кроме того, и это немаловажно, они создают более благоприятные условия для регулирования региональной экономики, так как в большей степени зависимы от региональных и местных администраций, чем крупные и средние предприятия. В каждом регионе предпринимательство развивается по-своему, в зависимости от физико-географической структуры, экономической составляющей, политико-административной структуры, этнической, социокультурной, правовой и политической составляющих региона. Основные факторы, которые определяют региональную специфику развития малого бизнеса в Казахстане, связаны с социальными, экономическими и экологическими проблемами.

Первую группу факторов составляют:

-демографические (естественный прирост населения, старение, смертность, миграция, перенаселенность, наличие беженцев и переселенцев, социально-психологический микроклимат, национальный состав мигрантов, половозрастные особенности);

-национально-этнические (условия выживания, социальная обеспеченность и защищенность традиций, особенности исторически сложившегося уклада жизни);

-социальные (уровень развития социальной инфраструктуры, курортно-рекреационного хозяйства, возможности для отдыха, мобильность населения, условия жизни, условия для переподготовки кадров, смены профессии и повышения квалификации);

-продовольственное обеспечение (возможности местного производства, наличие свежих продуктов, сезонный или постоянный характер поставки продуктов, нормы потребления продуктов, темпы удорожания жизни, уровень развития аграрного сектора).

Второй блок факторов, которые влияют на специфику регионального развития предпринимательства в Казахстане, связан с решением экономических вопросов. В частности, на укрепление экономического потенциала и создание условий для развития частного сектора должна быть направлена государственная политика по формированию новой территориальной организации хозяйства Казахстана (включая региональные союзы, ассоциации предпринимателей).

По данным Агентства РК по статистике по состоянию на 1 января 2011 года число активно действующих субъектов малого предпринимательства в Карагандинской области, по сравнению с соответствующим периодом предыдущего года увеличилось на 2,3% и составило 41829 ед., в том числе – 4772 юридических лиц малого предпринимательства (11,4% от общего количества), 31144 – индивидуальных предпринимателя (74,5%) и 5913 крестьянских (фермерских) хозяйств (14,1%).

Государственная поддержка малого предпринимательства в Карагандинской области осуществляется в соответствии с программой государственной поддержки малого предпринимательства, областной целевой программой государственной поддержки малого предпринимательства, отраслевыми (межотраслевыми) программами государственной поддержки малого предпринимательств, разработанными в порядке, установленном действующим законодательством.

В Послании «Стратегия «Казахстан-2050» Президент страны констатировал: «Отечественное предпринимательство является движущей силой нового экономического курса». И Глава государства поставил ряд задач по его поддержке, в частности, было сказано: «Мы должны создать условия, чтобы человек смог попробовать себя в бизнесе, стать полноценным участником проводимых в стране экономических преобразований».

Огромную помощь и поддержку оказывает фонд «Даму» Благодаря тому, что Карагандинская область вошла в Карту индустриализации Казахстана на 2010-2014 годы и в «Дорожную карту бизнеса-2020».

Основными принципами государственной политики в области развития малого предпринимательства в Карагандинской области являются:

1) разграничение полномочий по поддержке субъектов малого предпринимательства между органами государственной власти Карагандинской области и органами местного самоуправления;

2) ответственность органов государственной власти Карагандинской области и органов местного самоуправления за обеспечение благоприятных условий для развития субъектов малого предпринимательства.

Список литературы:

1. Указ Президента Республики Казахстан от 29 декабря 2003 года N 1268 «О Государственной программе развития и поддержки малого предпринимательства в Республике Казахстан на 2010-2015 годы» // Сборник законодательно-правовых актов «Малый и средний бизнес: Законодательство Республики Казахстан. Алматы, 2012

2. Смирнов С.А. Малое предпринимательство: общественная поддержка, содействие развитию. - М., 2011, 589с.

ИННОВАЦИИ – БУДУЩЕЕ КАЗАХСТАНА

Во всем мире инновационная деятельность рассматривается как одно из главных условий модернизации экономики. Создание, внедрение и широкое распространение новых продуктов, услуг, технологических процессов становятся ключевыми факторами роста. Такая высокотехнологичная экономика предполагает наличие эффективной инновационной системы и создание институтов поддержки инновационного процесса. Инновационная деятельность дело хорошее и, при правильном подходе, даже прибыльное. Но это вовсе не число патентов, не количество венчурных фондов, технопарков, бизнес-инкубаторов. Это количество созданных нововведений, доведённых до производства и повысивших его (производства) эффективность. И стимулировать надо именно это. Инновация – это новшество, нововведение, существенно повышающее (при его использовании) эффективность производства, управления, сервиса, других процессов. Инновацию отличает от простого обновления именно существенный результат от её использования. Мы считаем, что инновации это не простое обновление, а принципиально новый товар на рынке, качественное повышение эффективности систем производства или управления. Поэтому инновационная экономика – это система производства и управления, главным элементом которой является постоянный приток новых машин и технологий, новых процессов и систем, основанных на применении научных достижений и новых разработок.

В своем выступлении Президент отметил, что инновации определены стратегической задачей государства.

В течение последних двух лет сформирована нормативно-правовая база. Приняты Законы «О науке», который начал работать и совершенно меняет наш подход к науке, «О господдержке инновационной деятельности», «О частном предпринимательстве». Эти законы начали действовать и необходимо, чтобы они практически заработали, - отметил Президент.

В Казахстане существует соответствующая инновационная инфраструктура. Функционирует девять технопарков, пять национальных центральных и пятнадцать региональных лабораторий, которые по указанию Президента построены за последние три года, то есть каждый областной университет имеет лабораторию, где может каждый работать и доводить до конца свои разработки и новшества. Уже созданы девять венчурных фондов, три конструкторских бюро.

Казахстан также вступил на дорогу научно-технологического развития, принял ряд программ, в частности программу Форсированного индустриально-инновационного развития, создал институты развития. Программа направлена на обеспечение дальнейшей диверсификации и повышение конкурентоспособности экономики Казахстана в долгосрочном периоде с усилением ее социальной эффективности.

Глава государства придает большое значение этому направлению. Успех казахстанских программ повлияет на жизнь не только Казахстана, но и всех сопредельных стран, потому они привлекают большое внимание.

Глава Республики Казахстан подчеркнул, что поставил перед Правительством задачи по обеспечению диверсификации казахстанской экономики, перевода ее на инновационный путь развития.

«В этой работе важное значение отводится широкому привлечению в страну иностранных инвестиций. Для успешного осуществления наших планов по новой индустриализации Казахстана мы определили 12 приоритетных отраслей экономики. Это - металлургия, нефтеперерабатывающая и химическая промышленности, агропромышленный комплекс, машиностроение, строительная индустрия, транспортная и телекоммуникационная инфраструктура, а также другие отрасли. По этим направлениям приоритет будет отдаваться проектам, обеспечивающим выпуск продукции с высокой добавленной стоимостью», - подчеркнул Глава государства.

В сфере инновационной политики Глава государства Н.Назарбаев поставил конкретную задачу на ближайшую перспективу: довести долю инновации в структуре национального ВВП от 0,2% до 1 %.

Ожидается, что к 2015 году Казахстан в рейтинге Глобального индекса Конкурентоспособности ВЭФ по показателю инновации поднимется с 101 места до 65, а к 2020 году будет уже на 50-ом месте. К 2015 году доля инновационно-активных предприятий в стране достигнет 10%, а к 2020 году - 20%.

В сфере инноваций были созданы институты развития, впервые в Казахстане была поставлена задача выработки и реализации стратегии индустриально-инновационного развития. Все это явилось достаточно серьезной базой для инициирования президентом страны национальной программы «Интеллектуальная нация-2020».

Еще одним важным шагом на пути формирования креативного поколения молодых стало присоединение Казахстана к Болонскому процессу, что открыло совершенно новые перспективы международной интеграции. Главное событие недавнего времени – принятие Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы, целью которой является выход на принципиально новое качество образования, соответствующее международным стандартам.

Впервые в Казахстане широко осваивается и распространяется e-learning – электронное обучение, которое дает совершенно новые возможности и перспективы для наращивания интеллекта нации, развития обучения в течение всей жизни, что является одной из ведущих мировых тенденций.

Для высокоразвитого, информационного типа общества, каким стремится быть современный Казахстан, характерны повсеместное внедрение новых информационных и наукоемких технологий, развитие и рост индустрии знания. Ныне образование является приоритетной ценностью, оно имеет также и практическую значимость в разных сферах жизнедеятельности человека – от усвоения образцов культуры до профессионального исполнения различных форм труда.

Создан и начал работу Национальный центр государственной научно-технической экспертизы, в котором экспертизу научных проектов будут проводить независимые отечественные и зарубежные ученые. Это действительно новый шаг в развитии системы управления наукой и повышении ее профессионализма.

Список литературы:

- 1) Zakon.kz
- 2) Izvestia.kz // «Известия Казахстана»// «Интеллектуальная нация-2020». (16.11.2012г.)
- 3) Программа Форсированного индустриально - инновационного развития.15.05.2009г.

Терликбаева Г. Э-33с, КЭУК
Научный руководитель:
магистр Беспяева Р.С.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Инновационная деятельность Казахстана, базирующаяся на внедрении новых идей, научных знаний, технологий и видов продукции в различные области производства и сферы управления обществом, относится к числу важнейших факторов развития экономики республики.

На расширение масштабов инновационной деятельности в Казахстане направлены основные положения Закона Республики «Об инновационной деятельности» и «Программа по развитию инноваций и содействию технологической модернизации в Республике Казахстан на 2010-2014 годы».

Уполномоченным государственным органом, ответственным за разработку и реализацию политики в сфере индустриально - инновационного развития является Министерство индустрии и новых технологий Республики Казахстан, в функции которого входят: внесение

предложений в Правительство Республики Казахстан по приоритетным направлениям инновационной деятельности; выделение инновационных грантов; государственный контроль за исполнением законодательства Республики Казахстан о государственной поддержке инновационной деятельности, в том числе за выполнением комплекса мер инновационного развития.

В Казахстане Национальная инновационная система начала формироваться в 2003 году в виде институциональной и физической инфраструктуры: проектное финансирование в лице АО «Национальный инновационный фонд» (далее - АО «НИФ»), инжиниринг и трансферт технологий в лице АО «Центр инжиниринга и трансферта технологий» (далее - АО «ЦИТТ»), венчурное финансирование в лице ряда венчурных фондов с участием АО «НИФ» и физическая инфраструктура в виде 4 технопарков в городах Алматы, Караганда, Уральск, а также ПИТ Алатау.

Однако, как показала практика, само создание элементов инфраструктуры не привело к росту инновационной активности. В этой связи требуется выработать и реализовать новые подходы к формированию Национальной инновационной системы (НИС), повышению эффективности взаимодействия ее элементов (включая восполнение недостающих звеньев в «цепи» инновационной поддержки), а также усилению взаимодействия и координации этих элементов для достижения конечной цели.

Национальная инновационная система включает 4 основных элемента – научный потенциал, инновационные предпринимательство, инновационную и финансовую инфраструктуры.

Для законодательного обеспечения реализации Программы НИС был принят Закон Республики Казахстан «О государственной поддержке инновационной деятельности», предусматривающий меры государственного стимулирования инновационной деятельности.

Целями реализации государственной поддержки инновационной деятельности являются:

- 1) развитие инновационного потенциала Республики Казахстан;
- 2) увеличение доли высокотехнологичной продукции в структуре валового внутреннего продукта;
- 3) содействие переходу экономики Республики Казахстан на путь инновационного развития, основанного на внедрении и использовании наукоемких технологий.

Государственная поддержка инновационной деятельности осуществляется в соответствии с законодательством Республики Казахстан по следующим основным направлениям:

- стимулирование инновационной деятельности путем создания организационных и экономических условий, в том числе обеспечивающих привлечение инвестиций для реализации государственной инновационной политики;
- определение приоритетов инновационного развития;
- формирование и развитие инновационной инфраструктуры;
- участие государства в создании и внедрении инноваций;
- повышение общей инновационной активности в стране, в том числе содействие развитию высокотехнологичных и наукоемких производств;
- продвижение отечественных инноваций на внешние рынки;
- международное сотрудничество в сфере инновационной деятельности, включая трансферт технологий.

К недостаткам действующего законодательства в области инновационной деятельности относится отсутствие центра ответственности за формирование и реализации единой государственной политики в области инновационно-технологического развития страны и, соответственно, отсутствие координации между государственными органами и институтами инновационного развития, научно-исследовательскими организациями и предприятиями реального сектора экономики.

Программа развития инноваций и содействия технологической модернизации нацелена на достижение устойчивого развития страны путем создания эффективной системы генерации и использования знаний в экономике, в том числе через ориентирование прикладной науки на задачи модернизации отечественной промышленности.

Таким образом, переход Республики Казахстан к инновационному пути развития – это единственная возможность сделать нашу страну конкурентоспособной и войти в мировое сообщество на равных. Переход к инновационному развитию страны определен как основная

цель государственной политики в области развития науки и технологий. И как одно из важнейших направлений государственной политики в области развития науки и технологий – формирование развития национальной инновационной системы. На фоне глобализации мировой экономики Казахстан сталкивается с рядом проблем: сырьевая направленность экономики, незначительная интеграция с мировой экономикой, неразвитость производственной инфраструктуры, общая техническая и технологическая отсталость предприятий, отсутствие действенной связи науки с производством, отсутствие финансирования научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 07.07.2006 г. «О государственной поддержке инновационной деятельности» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.03.2009 г.)
2. Программы по развитию инноваций и содействию технологической модернизации в Республике Казахстан на 2010 - 2014 годы

Тартипбекова Н., э-22к тобы КЭУК
Ғылыми жетекшісі: э.ғ.к., доцент
Мухамбетова З.С.

ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ 2020 БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ

Шындықты мойындайық: болашақта ХХІ ғасырда тек ЕҢБЕК қана барлық қазақстандықтардың *әл-ауқатқа* және жаңа *өмір сапасына* қол жеткізуін қамтамасыз етеалады. Мен қазақстандықтардың әлеуметтік жаңғырту саясатына қолдау көрсететініне, оның сыртында оны жүзеге асыруға барынша тікелей және мүдделі түрде атсалысатынына мейлінше сенімдімін.

Н. Ә. Назарбаев

Жұмысбастылық - еңбек нарығының, әлеуметтік реттеу және экономикалық саясатының құрамдас бөлігі және басты мәселелерінің бірі болып саналады.

Тұрғындар жұмысбастылығы дегеніміз – азаматтардың өмір сүру жағдайын қамтамасыздандыру барысы мен өзге де жеке қажеттіліктерін қанағаттандыруға байланысты, орналасқан кәсіпорындағы белгілі бір міндеттемелерді бұлжытпай орындау барысындағы жүзеге асатын еңбек күші.

Қазіргі таңда жұмыссыздық мәселесі - мемлекеттің оңтайлы өмір сүру жағдайына, қоғам өмірінің дамуында экономиканың іс-қимылдар аясының кеңеюіне кері әсерін тигізеді. Тұрақты жұмысы жоқ жұмыссыздарды, жоғары білімі бар, бірақ өз мамандығы бойынша жұмыс таба алмай жүрген азаматтарды, өз бетінше жұмыспен айналысушылар, табысы аз адамдарды жұмыспен қамту жағдайын қарастыру; индустриализациялау бағдарламасын іске асыру үшін кадр әлеуетін дамыту; атаулы әлеуметтік көмек көрсету жүйесін жетілдіру мәселеріне Н.Ә.Назарбаев «**Жұмыспен қамту 2020**» бағдарламасында тоқталып кеткен болатын. Осымен мемлекет басшысы халықты жұмыспен қамту стратегиясына дайындық міндетін жүктеді. Бағдарламаның мақсаты-жұмыспен тұрақты және нәтижелі қамтуға жәрдемдесу арқылы халықтың табысын арттыру болып табылады. Бағдарламаның бағыттары, кезеңдері, механизмі жан-жақты мәселелерінде қарастырылып, жүзеге асырылу процестері бейнеленеді. Мысалға **Атырау облысында** 2013 жылдың 28 наурызында «Нұр Отан» ХДП-мен ұйымдастырылған «Жұмыспен қамту-2020» бағдарламасын жүзеге асыру мәселелері бойынша азаматтарды бірыңғай қабылдау күні» республикалық акциясы аясында Атырау облысы жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасымен бос жұмыс орындарына Жәрмеңке өткізді. Жәрмеңке жұмысына 9 мекеме: «ISKER ҚазҚұрылысСервис» ЖШС, «Казмунайсервис энд Контрактинг» ЖШС филиалы, «Болашак-Атырау» ЖШС, «Теміржол Құрылыс Атырау» ЖШС, «Тесла-Тан» ЖШС, «СИНОПЕК Инжиниринг» Қазақстандық филиалы, «ККС Сичим» ЖШС, «Уорли Парсонс» ЖШС, «Яманлар Иншаат» компаниясы, «Фирма Саян» ЖШС, мекемелері және «Атырау сервис» колледжі, «Атырау индустриалды» колледжі, «Атырау энергетика және құрылыс» колледжі, «Ғасыр» оқу орталықтары қатысып,

217 бос орындарын ұсынды, олардың ішінді 14 – инженер мамандығы бойынша, 15 – арматуршылар, 27 – құбырмонтаждаушы жұмыстары бойынша, 19 – бетон құюшылар.

97 бос орын: монтаждаушы, электромонтаждаушы, темір ұстасы, аргон доғалы дәнекерлеуші, ағаш сатылы монтаждаушы, ауыр автокөлік жүргізуші, аудармашы, әртүрлі жұмысшы және т.б. сала бойынша ұсынылды.

Жүзеге асырылып жатқат жағдайларға сүйеніп, жан-жақты мәліметтерді қарастыратын болсам, елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Жұмыспен қамту 2020» бағдарламасында атап өткен жұмыссыздық бойынша жәрдемақыға байланысты жалпы ұлттық бағдарламаларының жасалуы, олардың көпшілігі жалдамалы жұмыскерлердің жұмыстан арылу жағдайында міндетті сақтандыруға сүйену мен жұмысбастылық саясатын қалыптастыру процесі оңтайлы орындалуын байқаймын. Құрылымды қайта құруды ынталандыру және босап қалған жұмыскерлерді қайта бөлу процесін жеделдету; жұмыссыздарды мүмкіндігінше тез жұмысқа тарту; әрбір жұмыс іздеушіге жұмыс беруді негізгі міндеттерге қарастыру барысында, еңбек нарығы реттеліп, экономикалық өсу қарқыны түбегейлі күшеюде. Мемлекетіміздің экономикасының дамуы - еліміздің әр азаматының өз жұмысын сүйіп, бар күшімен еңбектенуі деп түсінемін.

2012 жылы республика бойынша экономикалық қызмет түрлеріне байланысты өз бетінше жұмыспен қамтылған адамдардың табыстарын сараптамалық бағалау*

Теңге

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің //www.stat.kz сайты
2. "Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам" 2012ж. 10 шілде
3. Жұмыспен қамту 2020 бағдарламасы

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СТАНДАРТОВ В СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЕ ОБЩЕСТВЕННОГО СЕКТОРА

Потребность у современного государства в научно-обоснованных объективных показателях измерения благосостояния населения и обусловлена необходимостью выполнения им принятых на себя функций, зафиксированных в конституциях государств и реализованных в соответствующих законодательных актах, где:

– государство принимает на себя ответственность за сокращение, нейтрализацию и предотвращение социальных рисков населения и предоставляет всем членам общества равные права доступа к базовым услугам социальной сферы и системе социальной защиты;

– государство выполняет социальные функции на регулярной основе, для чего создает институты с соответствующими правовыми основами социальной регуляции (Министерства образования, Министерства здравоохранения, Министерства занятости и социальной защиты населения, Министерства культуры и спорта и соответствующие уполномоченные органы в регионах);

– государство законодательно закрепляет наиболее важные социальные нормы и стандарты;

– для выполнения социальных функций государство создает финансовые механизмы страхования и перераспределения [5].

Выполнение таких функций порождает регулярную необходимость в информации об уровне оказания социальных услуг населению и качестве жизни населения, факторах и закономерностях развития социальной сферы, а также оценке осуществляемой социальной политики в целом.

Разработка социальных стандартов для здравоохранения, образования, социальной защиты, культуры, средств массовой информации, жилищно-коммунального хозяйства, городского транспорта, управления, архивного дела, санэпиднадзора и др. в натуральном и денежном выражении, приходящихся на одного человека, является обязанностью государственной власти.

Стандарты существуют как на национальном, так и на региональном уровне. Это связано с тем, что финансирование расходов на социальную сферу осуществляется как на национальном, так и на региональном, в Казахстане областном уровне.

В соответствии только с этими стандартами могут формироваться бюджеты территорий, объективно обусловленные, понятные, прозрачные, исключая субъективизм и неравенство. Денежная величина социальных стандартов связана и рассчитывается с учетом финансовых возможностей области и административно-территориальных образований.

Социальные стандарты в образовании.

С точки зрения экспертов Всемирного банка наиболее важными сферами образования для обеспечения равных стартовых возможностей является поддержка государством трех образовательных сфер:

- дошкольное образование;
- общее среднее образование;
- профессионально-техническое образование [6].

Для дошкольных организаций данный перечень корректируется на специфику организации педагогического процесса, учитывающую, например, потребность в развивающих играх, специальных обучающих материалов, наличие помещений для послеобеденного сна, столовых помещений и т.д.

Социальные стандарты в здравоохранении.

Излагая опыт функционирования здравоохранения в странах ОЭСР, специалисты Всемирного банка подчеркивают три основных особенности функционирования этой сферы.

Во-первых, государственная система здравоохранения не будет обслуживать бедных в отсутствие устойчивого финансирования и эффективного руководства. Опыт стран ОЭСР показывает, что «ключом» к устойчивому финансированию является ограничение объема

предоставляемой медицинской помощи с особым акцентом на (1) предотвращение формирования системы с неограниченной оплатой на гонорарной основе, где врачам и пациентам оплачиваются любые медицинские услуги без ограничений; (2) контроль за приобретением технологий и (3) ограничение количества врачей [5].

Во-вторых, практически во всех системах здравоохранения есть место для частного сектора, в области как предоставления, так и финансирования медицинской помощи. В организационном плане частный сектор может предоставлять или финансировать услуги, которые дополняют либо заменяют услуги, обеспечиваемые государством. Каким бы ни было сочетание участия государственного и частного сектора, государство будет играть чрезвычайно важную роль в регулировании сектора. С целью защиты потребителей необходимо регулировать качество медицинских услуг; для защиты финансового рынка, а также потребителей и поставщиков нужно регулировать структуры, обеспечивающие финансирование (например, страховые компании). В обоих случаях регулирование станет основой для честной и надежной работы частного сектора медицинских услуг.

В-третьих, государство отвечает за такую важнейшую область в сфере здравоохранения, как пропаганда здорового образа жизни и снижение распространения инфекционных заболеваний.

Чтобы обеспечить высококачественное и эффективное медицинское обслуживание населения необходимо разработать оптимальную схему оплаты для поставщиков медицинских услуг. При разработке оптимального механизма оплаты органы, формирующие политику, должны исходить из нескольких задач, в числе которых эффективное использование ресурсов, повышение качества медицинской помощи, большая свобода выбора для пациентов, а также «свобода действий» для медицинских учреждений. Система оплаты должна содержать четкие положения относительно того, какие виды услуг оплачиваются, а также механизмы защиты пациентов от любых возможных неблагоприятных последствий, связанных с соответствующими положениями.

Программа оказания социальной помощи предусматривает оплату следующих расходов: 1) расходов на проживание, 2) расходов на жилье, 3) расходов на образование, 4) расходов по уходу и 5) медицинских расходов. Подтвержденный доход учитывается в стандартной сумме по каждой из указанных выше статей расходов в указанном выше порядке, и недостающая сумма затем выплачивается в качестве пособия. Например, если домашнее хозяйство может позволить себе оплачивать расходы на проживание, жилье, образование и по уходу, то выплачивается только пособие на лечение.

Список литературы:

1. «Измерение и диагностика бедности в странах Европы и Центральной Азии, разрабатывающих ДССБ», Материалы научно-практического семинара, Москва, РФ, 2002г.
2. Sen A. 1989. "Development as Capability Expansion" In: *Journal of Development Planning*. No.19.
3. Бедность в Казахстане: причины и пути преодоления. Серия публикаций ПРООН в Казахстане. № UNDPKAZ 08.
4. П. Абрахамсон. Социальная эксклюзия и бедность.// *Общественные науки и современность*, 2001, №2, С.158.
5. С.В.Калашников. Функциональная теория социального государства. М., Экономика, 2002, 188с.
- Доскалиева Б.Б. Проблемы развития социальной сферы в условиях кризиса, Караганда, 2009, С.91.

МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЕСПЕЧЕННОСТИ И ДОСТУПНОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ УСЛУГ СОВРЕМЕННОГО КАЧЕСТВА

На современном этапе развития Казахстана выделяются четыре основных приоритета, обеспечивающие условия для становления в стране постиндустриальной экономики:

- становление диверсифицированной экономики с преобладанием средне- и высокотехнологичных производств
- формирование производственной и жизнеобеспечивающей инфраструктуры современного уровня
- развитие институционального партнерства между различными секторами экономики
- повышение качества жизни населения

Осуществить качественный сдвиг в уровне жизни населения необходимо на основе развития человеческих ресурсов и обеспечения современного качества услуг социальной инфраструктуры города (здравоохранения, образования, культуры, социальной помощи и социального обслуживания).

Выделенные нами в процессе анализа негативные тенденции в результатах функционирования социальной сферы в Казахстане и отклонение этих результатов от сложившихся на практике в развитых странах стандартов, настоятельно требуют необходимости разработки новых механизмов для формирования обеспеченности объектами социальной инфраструктуры и доступности социальных услуг.

Основными механизмами реализации данной программы будут:

1) Организационные

– Разработка критериев выявления семей и ведение реестра, нуждающихся в муниципальном жилье; ведение постоянного учета граждан и домашних хозяйств, нуждающихся в улучшении жилищных условий, представление участков для индивидуальной застройки.

– Перспективное увеличение объемов строительства жилья за счет всех источников финансирования и обеспечение вновь вводимого жилья объектами инженерно-коммуникационной инфраструктуры.

2) Экономические

– Финансирование жилищного строительства арендного коммунального жилья

Подводя итог разработке механизмов развития социальной сферы для формирования обеспеченности и доступности социальных услуг современного качества необходимо выделить следующие положения:

– Основными механизмами являются экономический, организационный и договорной, но для решения ряда задач могут быть использованы рычаги одновременно двух или трех механизмов.

– Экономические механизмы представлены бюджетным финансированием в разных формах (из бюджетов разных уровней) и партнерством государства с частным и некоммерческим сектором.

– Договорной механизм задействован в рамках социального партнерства.

– Организационный механизм представлен разного рода координационными, нормативными мероприятиями, разработкой целевых программ и стандартов оказания той или иной социальной услуги и другими мерами.

Список литературы:

1 Марцинкевич В. Национальная модель социально-экономического развития (концепция и структура).// МЭ и МО, 2001, № 1, С.16-21.

2 Доскалиева Б.Б. Проблемы развития социальной сферы в условиях кризиса, Караганда, 2009, С.91.

3 Сатубалдин С.С. «Драконы» и «Тигры» азии: сможет ли казахстанский «барс»

пройти их тропами?// Междун. Экон. Академия Евразии, Алматы, 1998, 600с.

4 Глава V доклада МВФ «Обзор мировой экономики» (World Economic Outlook, May, 2000, P. 149-180.)// МЭ и МО, 2001, №1, С.11.

Латотина Яна Ст.гр. МН-21 КЭУК
Научный руководитель: преп.
Идрисова А.К.

«ЕХРО-2017: НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА»

Недавнее крупнейшее международное достижение Казахстана - победа в борьбе за право проведения Всемирной выставки «ЕХРО-2017» - обещает стать не только новым этапом в продвижении и популяризации имени Казахстана в мире, но и основой для мощного рывка в инновационном развитии.[1]

ЕХРО 2017 – международная выставка, которая является символом индустриализации, демонстрации технических и технологических достижений, появления новых идей и интересных проектов, будет способствовать интеграции Казахстана в мировую экономику. За считанные годы наша Республика провела ряд мероприятий, таких как саммит ОБСЕ, Исламская конференция, Азиада, показав организаторские и творческие способности, высокий научный потенциал.

Казахстан сегодня - одно из государств с богатейшими запасами нефти, газа, урана, и, в то же время, осознающее, что используемое большими темпами топливо не только уменьшается, но и приносит огромный вред человечеству и окружающей среде.

Однако сейчас в мире всерьез стоит проблема дефицита минерального топлива. На сегодняшний день, только разведанные запасы составляют чуть больше 1 триллиона баррелей нефти, которых, при сохранении сегодняшней интенсивности потребления, хватит на 35 лет. Учитывая тот факт, что добыча нефти снижается и ее стоимость постепенно возрастает, в скором будущем начнется широкомасштабный переход населения Земли на альтернативные виды энергии.

Необходимо отметить и то, что переработка нефти влечет за собой выброс большого количества вредных газов в атмосферу, что негативно сказывается на жизни планеты в целом.

Учитывая особую важность проблемы энергетики и экологии, Республикой Казахстан мировому сообществу предлагается тема для проведения выставки ЕХРО-2017: "Энергия будущего". Данная тема позволит широко осветить проблему энергосбережения и внедрения альтернативных энергоисточников, таких как энергия солнца, ветра, энергетические ресурсы морских, океанических и термальных вод, которая в наши дни приобретает все большую актуальность для человечества.

В последние годы Казахстан планомерно создает условия и формирует возможности для уверенного и долгосрочного инновационного развития национальной экономики, осознавая значимость и востребованность сектора ноу-хау для устойчивого роста.

Национальное агентство по технологическому развитию (НАТР), правопреемник Национального инновационного фонда, предлагает сегодня разнообразные инструменты для поддержки стартапов в области внедрения инноваций. [2]

Предусматривается участие в создании венчурных инвестиционных институтов с казахстанским и зарубежным капиталом, вкладывающих средства в технологический инновационный бизнес.

Таким образом, отечественные инноваторы намерены получить доступ к передовым западным технологиям и добиваться их трансферта в Казахстан.

Учитывая, что правопреемником прежней ведущей инновационной структуры НАТР стал только в начале 2012 года, пока стоит говорить лишь о первых успешных шагах в налаживании контактов с некоторыми ведущими венчурными фондами Израиля, Германии, Малайзии, США и России.

Появление НАТР в качестве портфельного инвестора в крупных венчурных проектах демонстрирует решительность отечественных инноваторов активизировать присутствие на этом рисковом, но доходном рынке.

Если говорить об инструментах поддержки, на сегодняшний день это два основных предложения - технологическое бизнес-инкубирование и предоставление инновационных грантов.

Первое предложение подразумевает оказание субъектам индустриально-инновационной деятельности всеобъемлющей поддержки на первом этапе со стороны 8-ми региональных технопарков.

Второе - участие государства в софинансировании инновационных проектов по 9 направлениям (агропромышленный комплекс, машиностроение, горнодобывающая промышленность, легкая и деревообрабатывающая промышленность, производство строительных материалов и прочей не металлической минеральной продукции, транспорт и складирование, информация и связь, химическая и фармацевтическая промышленность, другие сектора промышленности).

Одним из новых направлений является также курс на «зеленые инновации». Потенциально перспективный тренд, получив поддержку на высшем уровне государственной власти, судя по заявлениям Главы государства и появлению этого направления в тематике проведения EXPO-2017, обещает стать ключевым сектором в формировании пакета отечественных инновационных проектов. [3]

Общими приоритетами наиболее развитых стран в сфере «зеленых технологий» являются: дешевая солнечная энергия, гибридные транспортные средства, технологии фильтрации и очистки воды, дешевое автономное обеспечение домашних хозяйств, сокращение отходов и токсичных веществ в производстве.

Инновационные предложения именно по этим направлениям в ближайшие годы окажутся наиболее востребованными и поддерживаемыми на государственном уровне.

Сам Казахстан должен показать идею приверженности перехода на «Энергию будущего». За предстоящие пять лет Казахстан должен совершить инновационный прорыв в области разработок и внедрения чистых видов энергии.

Участие в подготовке и проведении ЭКСПО-2017 может быть интересным для казахстанских и иностранных строительных компаний, консультантов по проектированию и планированию, консультантов по энергосберегающим технологиям и использованию альтернативных источников энергии; туристических компаний и отелей; транспортных компаний и многих других. В частности, значительный приток инвестиций ожидается в сферу туризма, инфраструктуру Астаны и прилегающих территорий, строительство транспортных объектов и объектов коммерческой недвижимости, развитие сферы обслуживания населения. [4]

По нашему мнению, Астана — это бренд Казахстана, и очень важно его правильно «преподать», «показать» и «украсить».

«ЭКСПО-2017» - это хорошая возможность для отечественных молодых ученых и специалистов показать себя, научиться, поделиться опытом и прочувствовать атмосферу масштабности всех деяний человечества.

ЭКСПО-2017 станет одним из ключевых событий в новейшей истории Казахстана. Проведение данного мероприятия внесет огромный вклад в формирование имиджа нашей страны, развитие экономики и культуры, а его тема "Энергия будущего" станет единой для всего человечества и поможет решить глобальные проблемы экологической угрозы и нехватки энергии.

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан «Стратегия Казахстан -2050»
2. «EXPO-2017» // «Эксперт Казахстан» №49 (390)
3. <http://expertonline.kz/mag/2012/49>
4. Ш.Нурумова «EXPO-2017 -discover Kazakhstan» // Казахстанская правда, №39 от 18 декабря 2012г.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ДЛЯ ПЕРЕХОДА К «ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ»

На современном этапе развития общества проблема экологического воспитания людей становится не только актуальной, но и наиболее острой. Речь идет не только о вырубке лесов, осушении водоемов, сокращении пахотных земель, что является результатом увеличения жизнедеятельности современного человека, но также о выбросах в окружающую среду и истощении природных источников. Несмотря на остроту сложившейся ситуации, до сих пор не было уделено достаточно внимания решению экологической проблемы. По-прежнему люди относятся к окружающей их среде предвзято. Некоторые считают, что человек, являясь высшим созданием, имеет все права на безвозмездное использование природных ресурсов. В последствие данное предположение приводит к губительным последствиям. Эта проблема очень актуальна для всего мира и для Казахстана в том числе. [1]

В своем послании народу Казахстана президент страны Нурсултан Назарбаев наметил вехи развития нашей республики на ближайшие тридцать с небольшим лет – вплоть до 2050 года. При этом есть все основания полагать, что и эти поручения будут выполнены досрочно, как это случилось с программой развития до 2030 года. Программа развития до 2050 года соответствует концепции «зеленой экономики». А это значит, что к 2050 году Казахстан станет страной с полностью сбалансированной системой экономических, социальных и политических ценностей.[2]

Нынешнюю экономическую концепцию Казахстана называют «коричневой экономикой» (экономический рост), для которой характерны: зависимость экономики от нефтяного сектора, горнодобывающей и тяжелой промышленности; рычаги роста опираются на интенсивное использование энергии и природных ресурсов, что делает Казахстан одиннадцатой из наиболее энергоемких стран в мире; в связи с увеличением внимания устойчивого развития в развитых странах Европы, Восточной Азии и Северной Америки, казахстанский экспорт сталкивается со все более сложными вопросами, связанными с исполнением экологических стандартов; зависимость от добывающих отраслей снижает возможности для инновационного развития в других перерабатывающих секторах.

Перед Правительством стоит задача перехода от «коричневой экономики» к «зеленой экономике», которая была озвучена в Послании Президента народу Казахстана в новой Стратегии «Казахстан-2050».

Существует несколько определений «зеленой экономики»: во-первых, ЮНЕП считает, что «зеленая экономика» являет собой такое направление экономики, целью которой является повышение благосостояние населения, обеспечение социальной справедливости и при этом уменьшение риска для окружающей среды. Во-вторых, Экономическая и социальная комиссия ООН для Азии и Тихого океана рассматривает «зеленую экономику» как политическое направление, которое ставит перед собой цель стимулирование низкоуглеродного и справедливого для всех слоев общества экологически устойчивого экономического прогресса. Оба определения являются приемлемыми.

Итак, под зелёной экономикой будем понимать отрасли экономики и институциональные механизмы, улучшающие окружающую среду и экологическое качество жизни на экономически выгодной и долгосрочной основе, включая опосредованную экономическую эффективность, сокращение бедности и обеспечение широкого доступа населения к чистой энергии, воде и устойчивым земельным ресурсам.

Опосредованная эффективность технологий для зелёной экономки может быть связана со снижением экологических и энергетических издержек в себестоимости продукции, с сокращением затрат на охрану здоровья людей и животных, с повышением работоспособности и производительности труда, увеличением туристической и инвестиционной привлекательности регионов, с возвратом в хозяйственный оборот рекультивированных земель и очищенных водоёмов, увеличением переработки местного сырья, в том числе дешёвого сырья из отходов, улучшением транспортной и энергетической инфраструктуры, самостоятельным энергообеспечением удаленных регионов, снижением миграции сельского населения в города,

синергизмом зелёных кластерных отраслей, синергизмом технологий, улучшением кормовой базы животноводства и рыбоводства, улучшением международного разделения труда и кооперации, и др.

Экологический менеджмент является необходимым элементом в развитии отношений бизнеса и экологии. Достижения основных целей «зеленой экономики» определены следующими принципами: принцип устойчивого развития определяет «зеленую экономику» как главную силу устойчивого развития экономических, экологических и социальных сфер деятельности; принцип справедливости. «Зеленая экономика» должна предоставить равенство между странами и также внутри стран, равенство полов и поколений; принцип уменьшения риска для окружающей среды и оптимального использования природных ресурсов; принцип устойчивости предполагает создание такой модели «зеленой экономики», которая позволит развитие социальной защиты и охраны природы; принцип связывания разных поколений. «Зеленая экономика инвестирует в будущее». [3]

На современном этапе развития Казахстан активно включается в процессы внедрения «зеленой экономики». Основным толчком перехода Казахстана к «зеленой экономике» стал саммит «РИО+20», на котором была выдвинута Астанинская инициатива «Зеленый Мост».

Основная цель Астанинской инициативы - содействие партнерству стран Европы, Азии и Тихого океана по реализации программ и планов «Зеленой экономики», партнерству государственного, частного сектора, общественных и международных организаций.

Для реализации Программы должен быть разработан финансовый механизм на основе лучшего опыта работы инвестиционных компаний и инвестиционных фондов. Финансовый механизм основан на создании целевых коммерческих фондов прямых инвестиций, управляемых независимыми управляющими компаниями.

Программа «Зеленый Мост» будет включать следующие компоненты:

1. Пакет инвестиционных и стратегических проектов для долгосрочного развития стран, субрегионов и регионов развития Зеленой экономики.

2. Механизмы координации и управления программой и проектами, включая механизмы финансирования и передачи технологий.

3. Соглашение между заинтересованными партнерами: государствами, международными организациями и частным сектором, участниками программы по вопросам ее реализации.[4]

Уже сегодня в Казахстане предпринимаются конкретные шаги для «озеленения» экономики - приняты законы о ветроэнергетике, об энергосбережении, утилизации промышленных и твердых бытовых отходов.

На данном этапе развития экономики и экологического менеджмента Республики Казахстан достигнуты значительные успехи, самыми крупными из которых являются «зеленые» направления агрохолдинга «Самгау». Подготавливается законодательная база для осуществления принципов «зеленой экономики». Президент дал поручение начать разработку стратегии перехода к зеленой экономике, которая будет затрагивать практически все секторы экономики.

Сегодня действует Закон «О поддержке возобновляемых источников энергии», ведется строительство и запуск заводов по выпуску солнечных панелей, установок ветровой энергетики.

Учитывая все достижения Казахстана по внедрению проекта «зеленой экономики», необходимо, не сбавляя, сохранить прежние темпы развития; увеличить объем финансирования инвестиционных и высокотехнологичных проектов в этой отрасли экономики.

Нашей стране предстоит проделать огромную работу для поддержания и эффективного развития отношений бизнеса, экологии и менеджмента.

Список литературы:

1. Евразийский Экспертный Клуб ««Зеленая экономика» – новый вектор устойчивого развития Республики Казахстан», 2013 г., стр. 1.
2. Храмов А. «"Зеленая экономика" для [Казахстана](#)»
3. <http://say-eco.ru/teoriya-kursa-ekologiya/77-aktualnost-problem-ekologii.html>
4. http://www.liter.kz/index.php?option=com_content&task=view&id=11179
5. Концепция Программы партнерства по реализации Астанинской инициативы «Зеленый Мост»

6. [http://caspionet.kz/rus/general/V_RK_razrabativaetsja_Strategija_perehoda_k_zelenoj_ekonomike_1347968307.html](http://caspienet.kz/rus/general/V_RK_razrabativaetsja_Strategija_perehoda_k_zelenoj_ekonomike_1347968307.html)

7. Аймагамбетов Е.Б. «Эффект «зеленой» экономики»

8. http://minpriroda.by/ru/actual/new_url_2095511547

Кусаинова Айзада Э-33с, КЭУК
Научный руководитель: магистр
Безлер О.Д.

ОРГАНИЗАЦИЯ ОПЛАТЫ ТРУДА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Система оплаты труда на шахтах и разрезах Карагандинского региона построена в соотношении: 30% составляет базовая ставка, остальную часть заработка - 70% составляют разного рода доплаты. Рост объема добычи угля АО «АрселорМиттал Темиртау», производительности труда и снижение численности трудящихся за период 2000-2011г.г. позволили предприятию повысить заработную плату персоналу. Однако из практики работы компании «АрселорМиттал» известно, что труд казахстанских работников оплачивается довольно низко. К примеру, шахтер компании «АрселорМиттал» в США зарабатывает в среднем в пять раз больше, чем в Казахстане. Формирование фонда заработной платы в бизнес-плане производится исходя из фонда по тарифным ставкам и окладам всех трудящихся структурной единицы УД, суммы доплат по коллективному договору и премии за выполнение плановых показателей. Благодаря благоприятной конъюнктуре в угольной промышленности, прибыль многих предприятий выросла за последнее время в несколько раз, тогда как заработная плата трудящихся в основном индексируется в пределах инфляции или не на много больше ее. Для сравнения: если в 2001 году средняя заработная плата работников составляла 21499 тенге, в 2004 году – 35839 тенге, то сегодня в среднем она составляет 122162 тенге. В настоящее время в угольном департаменте только 285 работников из 18400 имеют заработную плату от 30000 до 45000 тенге. У остальных она выше 90000 тенге. В соответствии с коллективным договором, начиная с 1 января 2012г. тарифы и оклады увеличены на 3,7%. Размер 13-й зарплаты составит в среднем 82 тысяч тенге. По коллективному договору индексация заработной платы к инфляции проводится в 2 этапа: с 1 января тарифы и оклады повышаются на 50% от официально установленного значения инфляции в РК 2011 года, а с 1 июля проводится перерасчет на оставшуюся часть индексации (начиная с 1 января текущего года) от уровня инфляции с учетом итогов работы за первое полугодие текущего года. Оплата за работу в сверхурочное время производится в двойном размере. Оплата за работу в праздничные и выходные дни производится не ниже, чем в двойном размере, либо по желанию работника компенсируется отгулом. При этом время, затрачиваемое на проведение нарядов, передвижение к месту работы и обратно, доплаты за работу в вечерние и ночные смены оплачиваются в одинарном размере. Оплата труда работников по разбору завалов, закладке куполов производится по фактическим трудозатратам из расчета двойного тарифа или по договору с оплатой труда не ниже, чем в двойном размере. За работу с меньшей численностью рабочим производятся доплаты за совмещение профессий, расширение зоны обслуживания или увеличение объемов выполняемой работы. Доплаты устанавливаются в пределах суммы экономики фонда заработной платы от высвобождения численности [1].

Для усиления материальной заинтересованности трудящихся в качественном выполнении трудовых обязанностей, заданий и договорных обязательств АО «Шубарколь Комир» руководствуется ТК РК, Отраслевым тарифным соглашением, Коллективным договором. Система оплаты труда – повременно – премиальная и сдельно-премиальная. Доля основной заработной платы работника составляет 75% среднемесячной заработной платы работника без учета единовременных стимулирующих выплат. В заработную плату персонала АО «Шубарколь Комир» включаются следующие выплаты: оплата по сдельным расценкам за объем выполненных работ; оплата по установленным тарифным ставкам и окладам; доплата за работу в ночное время (с 22 до 6 часов) в размере 50% от часовой тарифной ставки за каждый час; доплаты за совмещение работы отсутствующего работника; доплаты за руководство

бригадой и т.д. - работнику выплачивается 76,9 % дневной тарифной ставки, оклада из расчета за семичасовой рабочий день. Средний размер заработной платы по АО «Шубарколь Комир» в 2008 г. составил – 60 154 тенге, в 2009 – 74 807, в 2010 – 87 115, в 2011 – 100 903 тенге. С 2008г. заработная плата шахтеров анализируемого предприятия увеличилась на 61, 7% [2].

В последние годы в экономической политике Республики Казахстан усилился акцент на развитие социального партнерства, социального диалога между органами государственной власти, работодателями и работниками и их представителями - профсоюзами. В целях установления партнерских отношений и баланса интересов работников и работодателей было заключено Генеральное, Отраслевое (тарифное) соглашения между Министерством индустрии и новых технологий РК, Профсоюзом работников угольной промышленности РК, Работодателями угольной отрасли РК и Работодателями организаций их обслуживающих на 2011 – 2013 г.г. Однако в процессе переговоров по заключению Отраслевого соглашения на 2011-2013 г.г. стороны (Работодатели и Профсоюз работников угольной промышленности РК) не пришли к единому мнению по следующим пунктам – это вопросы индексации заработной платы исходя из уровня инфляции и оплата больничных листов по средней заработной плате работника [3].

Таким образом, чтобы хорошо зарабатывать, шахтер должен существенно перевыполнить плановые показатели добычи, что не в полной мере соотносится с возможностями вспомогательных систем и систем обеспечения безопасности горных работ. Мы считаем, что один из недостатков системы оплаты труда персонала угольных предприятий, что заработная плата в основном построена на сдельной оплате, а не на базовой основе. Тем самым вынуждает шахтера идти на нарушение техники безопасности на рабочем месте, с целью получения более высокой заработной платы.

Список литературы:

1. Коллективный договор по социально-экономическим вопросам в УД АО «АрселорМиттал Темиртау», 2010-2012г.г.
2. Коллективный договор АО «Шубарколь Комир» на 2011-2013г.г.
3. Отраслевое (тарифное) соглашение между Министерством индустрии и новых технологий РК, Профсоюзом работников угольной промышленности РК, Работодателями угольной отрасли РК и Работодателями организаций их обслуживающих на 2011 – 2013 г.г. – Астана, 24 марта 2011г.

Мазур Денис МН-41, КЭУК
Научный руководитель:
магистр Безлер О.Д.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РЕКЛАМНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РК

Наступивший век – время господства информации. Телевидение, радио, Интернет, газеты, телекоммуникационные сети; и всюду присутствует реклама. Всё труднее становится привлечь внимание покупателя. Первостепенно ее значение для «раскрутки» торговой марки и нового филиала или фирмы. Реклама занимает ключевое место в стратегии маркетинга, как в производственных, так и торговых предприятиях. С ее помощью создаются благоприятные условия для достижения успехов в бизнесе. Обострение конкурентной борьбы между ведущими субъектами рекламного процесса сопровождаются тенденциями монополизации и концентрации рынка. В Казахстане сложилась новая система рекламных агентств. Тенденция на их укрепление, оптимизацию деятельности. Наука и практика разработки и реализации управления качеством рекламы находится в стадии развития. Меняющиеся условия в деятельности компаний, некоторые изменения, происходящие в мышлении и психике человека, формируют новые подходы к улучшению качества рекламной продукции. Однако, базовые концепции будут меняться незначительно. Что касается, стандартизации наружного рекламного бизнеса, то большинство образцов рекламы, появляющихся на улице, не являются стандартизованными рекламными средствами, а по большей части объявляют о существовании той или иной бизнес-структуры, расположенной по близости. Хотя такой вид рекламы,

несомненно, оказывают помощь в работе фирмы, с его помощью не возможно охватить рынок. В противовес этому стандартизованная наружная реклама размещает свои стандарты на научной основе, чтобы обеспечить охват всего рынка. Стандартизованная наружная реклама является высокоорганизованным средством, и рекламодатель может прибегать к его услугам повсеместно. Стенды, на которых размещается реклама, приводятся, и является собственностью фирм, специализирующихся в этой области. В нашей стране рекламные стандарты в полной мере еще не разработаны, да и сам рекламный рынок молод, а бизнес пока еще не «обуздан» этическими нормами. Сегодня актуально потребность овладения работающими на казахстанских предприятиях специалистами не только базовой технологией, но и последними достижениями брендинга в целях создания и продвижения фирменных товаров с высокой степенью конкурентоспособности. Вопрос об эффективности - главный в рекламе. Каждый рекламодатель стремится получить максимальную отдачу от вложений в рекламу, что и означает получение максимальной эффективности. Этим занимаются сотрудники фирмы или привлеченные специалисты из центров маркетинговых или консалтинговых услуг [1].

Наружная реклама отличается от всех других видов рекламы своим многообразием. Если проводить классификацию по функциональному признаку, то традиционно наружная реклама широко распространена в виде стационарных щитов самых разных размеров и формы. Однако есть и переносные, обычно закрепляемые щиты в виде штендеров, твердых плакатов. Они могут размещаться у фирм, а также на время проведения конгрессов, конференции, соревнования, олимпиады и т.д. В Казахстане в последнее время получили распространение рекламные объявления в виде перетяжек, закрепляемых над улицами и шоссе. Виды наружной рекламы непрерывно изменяются, и поэтому данная классификация справедлива для настоящего времени. Эффективность наружной рекламы в значительной степени зависит от ее размера. Существует оптимальная площадь щита S_{opt} , которой соответствует наибольшая эффективность. Широко распространенный размер большого щита 3 м x 6 м является близким к оптимальному для расстояния от фирмы от 10 до 50 метров [2]. Наибольшее количество клиентов привлекают щиты, расположенные в местах скопления населения, - у рынков, на вокзалах и у других аналогичных мест. Кроме того, можно привести такой пример, сравнения эффективности наружной щитовой и периодической рекламы. Следует учесть стоимость обоих видов рекламы. Проведено сравнение с учетом стоимости эффективности рекламного щита 3 м x 6 м и рекламы в периодической печати размером в половина листа для издания обычного формата и размером примерно 10/45. В результате получено, что эффективность наружной рекламы больше до 4 раз, чем рекламы в периодической печати. Если же сравнивать при одинаковых затратах, то наружная реклама эффективнее из-за меньшей ее стоимости. Наружная реклама играет особую роль в процессе привлечения новых клиентов. Основное ее отличие, заключается в значительном времени воздействия на потенциальных клиентов, приводит к существенной эффективности. Кроме того, наружная реклама может решать ряд задач, которые не в состоянии реализовать другие виды рекламы:

стабильная раскрутка фирмы; стабильная раскрутка торговой марки; наиболее быстрое привлечение клиентов, так как такого рода объявления в большинстве случаев находятся в непосредственной близости от фирмы. Количество новых клиентов, привлекаемых наружной рекламой при одинаковых затратах за месяц, может быть существенно выше, чем привлекаемых за тот же промежуток времени рекламой в периодической печати.

Таким образом, наружная реклама может быть очень эффективной и даже сильной, чем реклама в периодической печати. При размещении объектов наружной рекламы должна быть подготовленная архитекторами концепция решения городской среды, позволяющая обеспечить органическое вписывание наружной рекламы в городскую среду. В городе должны быть зоны свободные от рекламных конструкции, но в этих зонах возможна реклама на остановках общественного транспорта, на средствах транспорта, в витринах магазинов, в ресторанах и прочих мест, предназначенных для общественного посещения. Должны существовать и зоны, где никаких рекламных конструкции быть не должно, должна быть убрана реклама, которая уродует город. Когда законодательно на городском уровне будут определены вопросы размещения наружной рекламы, самоуправление сможет использовать эту рекламу в интересах города и районов, не нарушая цельность городской среды. Это также позволит установить достаточно жесткие нормы размещения рекламы.

Список литературы:

1. Матанцев А.Н. «Эффективность рекламы»; Москва, «Финпресс», 2002г.
2. Ростовцев А.И. Организация и управление рекламной деятельностью в Казахстане - <http://www.bestreferat.ru/referat-194421.html>

Тулькубаева М.С. Э-22к тобы КЭУК
Ғылыми жетекшісі: Мухамбетова З.С.

МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТТІ БАСҚАРУ

«Біз «Алдымен экономика – содан соң саясат» деген айқын формуламен ілгерілеп келеміз. Саяси реформалардың әрбір кезеңі экономика дамуының деңгейімен ұштасады» деп Елбасы Н.Ә.Назарбаев кезекті жолдауында айтып кеткен болатын. Сондықтан да экономика, соның ішінде мемлекеттік бюджет мәселесі қазіргі таңда өзекті болып отыр.

Негізі мемлекеттік бюджет дегеніміз - мемлекеттің белгілі бір уақыт кезеңіне, көбінесе бір жылға арналған кірістері мен шығыстарының қаржы жоспары. Бұл мемлекеттік аппаратты, қарулы күштерді қаржыландыруға, қажетті әлеуметтік-экономикалық қызметтер атқаруға бағытталған ел үкіметінің қарамағында болатын ақша ресурстарының орталықтанған қоры болып табылады.

Мемлекеттік бюджеттің тұрақтылығын және дұрыс пайдаланудың бірден-бір факторы немесе құралы деп – қаржыны, бюджетті басқару деген ұғымды айтуға болады. Мемлекеттік бюджетті басқарудағы маңыздысы, бюджеттік шығыстарды оның кірістеріне теңестіру жолымен бюджеттік жоспарлау мен болжамдау арқылы іске асырылады. Бюджеттік жоспарлау мен болжамдаудың рөлі мен мәні бюджеттік құралдарды қалыптастыру мен оларды негізгі мақсаттарда, яғни әлеуметтік реформаларды дамыту мен әрі қарай тереңдетуге, білім мен денсаулық сақтауды дамытуға, индустриалды-инновациялық дамуға, аграрлық сектордың дамуына, пайдалануға мемлекеттің мүмкіншіліктерін анықтайтын адресі қаржылық жоспар – бюджетті құрғанда көрінді.

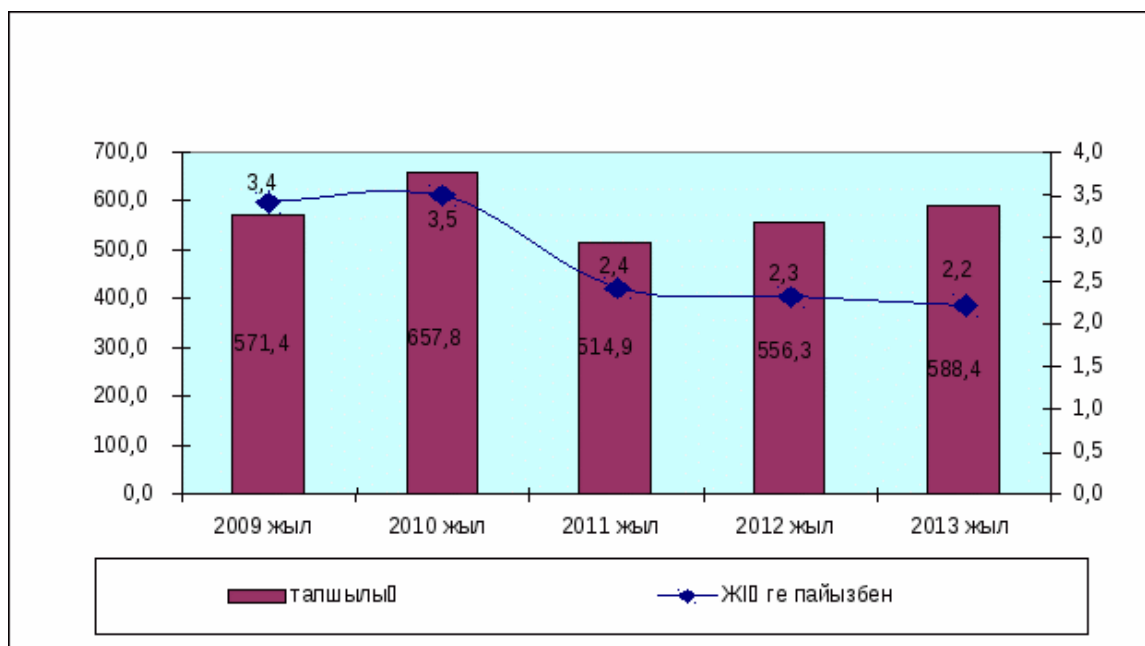
Бюджеттің толық және уақытылы орындалуын қамтамасыз ету мақсатында қаржы министрлігі бюджетті жоспарлау мен орындау сапасын арттыру, бюджеттің және мемлекеттік мекемелердің есеп-шоттарының орындалуына қазынашылық қызмет көрсету, мемлекеттік бюджет қаржысын пайдаланған кезде қаржылық бұрмалаушылықтарды ескерту бойынша жұмыстар жүргізеді. Жалпы өз кезегінде «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасын іске асыруға бөлінген бюджет қаражатының пайдаланылуына тексерулер ұйымдастырылды. Бақылаумен қамтылған сома 66,6 млрд.теңгені құрады. Бақылау қорытындылары бойынша жалпы сомасы 8,3 млрд.теңгеге бұрмалаушылықтар анықталды. Атап айтқанда кәсіпкерлік негіздеріне оқытуға және ауылда кәсіпкерлікті несиелеуге бөлінген қаражат Алматы және Астана қалаларының әкімдіктері үшін 424,5 млн.теңге соманы құрады, іс жүзінде белгіленуі бойынша жұмсалған жоқ, соған байланысты оларды тиімсіз пайдалануға жол берілді. Соңғы қорытындыларға қол жеткізуге нұқсан келтірілді. Бұл, әрине, мемлекеттік бюджетті басқарудың бірден-бір проблемалары болып табылады. Сондықтан бірқатар шараларды ұйымдастыру жөн.

Елбасы - «Біз 2015 жылға қарай табысы жоғары елдердің қатарына қосылуды көздеп отырған елміз» деп айтып кеткен болатын. Сондықтан Елбасының көздеп отырған мақсатқа жету үшін мемлекеттік бюджетті тиімді басқару маңызды болып саналады, себебі мемлекеттік бюджет қаржысын тиімді бағыттарға жұмсай отырып ел экономикасының көтерілуіне септігін тигізе алады.

Мемлекеттік бюджеттерді оңтайлы жүргізі және жоғары деңгейде ұстап отыру үшін келесідей экономикалық шараларды қолдануға болады:

- негізгі бюджеттік бағдарламалар бойынша шығындардың жоспарының нормативті әдісін енгізу, оған қоса әкімшілік шығындарының нормасын бекіту;
- бюджеттік бағдарламалар мен олардың орындалу нәтижелерінің қаржылық шығындарын сәйкестендіру негізінде бюджеттік қаржыландыру әдісін жетілдіру;
- бюджеттік жеткіліктілікті құру мақсатында аудандық бюджеттің қарым-қатынастарын тұрақты орта мерзімді нормативтер негізіндегі жүйені жаңаландыру;

- бюджеттің орындалуының ерекшеліктерін анықтап, бюджеттік кредиторлық қарыздарын төмендетіп, қаржылық міндеттемелерді тіркеу механизмдерін құру.

Мемлекеттік бюджеттің тапшылығын үкіметтік қарыздардың есебінен қаржыландыру, млрд теңге.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Құлпыбаев С., Ынтықбаева С.Ж., Мельников В.Д. Қаржы: Оқулық / - Алматы. Экономика, 2010
2. Өтебаев Б.С., «Мемлекеттік бюджет» - Алматы: Экономика 2006жыл

А.Ж. Мейрамов ҚР ІІМ Б. Бейсенов атындағы ҚА 102 оқу тобының тыңдаушысы
 Ғылыми жетекшісі: ЖББП кафедрасының оқытушысы, «Мемлекеттік және жергілікті басқару» магистрі полиция аға лейтенанты Қ.Н Ташенов.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҚ ІРО БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУ МӘСЕЛЕРІ ТУРАЛЫ

Халықтық ІРО бағдарламасының мақсаты – елдегі көшбасшы компаниялардың жеткен жетістігіне тұрғылықты халықты да жеткізу. Қазақстандықтарға мемлекеттік компаниялардың барынша ірі, тұрақты, әрі перспективалық әл-ауқаты күшті деген акциялар ұсынылады. Бұл компаниялардың акционері атанған азамат компанияның сеніміне кіріп, ондағы кірістің бір бөлігін өзі иемдену мүмкіндігіне ие болады.

Халықтық ІРО-ның келесі бір мақсаты – қаржылық сектордың дамуын қамтамасыз етіп, жергілікті халықты ел ішіндегі инвестициялық мәдениетке тарту. Ұзақ мерзімді перспективалық бағдарлама Орталық Азияда Қазақстанды аймақтық-қаржылық орталық есебінде дамуына көмектеседі.

11.02.2011ж «Нұр Отан» ХДП-ның XIII съезінде Елбасы Н.Назарбаев Үкіметке «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ-ның құрамына кіретін компаниялардың акцияларын халық арасында орналастырудың бағдарламасын әзірлеуді тапсырды.[1]

Халықтық IPO бағдарламасын жүзеге асыру қазақстандық қор биржасы арқылы кезең-кезеңмен 2012-2015 жылдар аралығында жүзеге асырылады. Мемлекеттік компаниялар акцияларының 5-тен 15-ке дейінгі пайызы орналастырылатын болады.

2012ж «КазТрансОйл», «KEGOC» және «Air Astana» сияқты компаниялардың акциялары орналастырылды. Ағымдағы 2013ж «КазТрансГаз», «Казмортрансфлот» және «Самұрық-Энерго», 2014ж «ҚазақстанТемірЖолы» және «Қазтеміртранс» компанияларының акциялары орналастырылады.

«Халықтық IPO» бағдарламасының артықшылығы!

1.«Халықтық IPO» — бұл барлығымыз үшін қажет!

Мемлекет қазақстандықтарға «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қорының құрамына кіретін алдыңғы қатарлы еншілес ұлттық компанияларға бірлесіп иелік етуді ұсынады. Мемлекеттің экономикалық секторын басқару сапасы, айқындылығы жақсарады.

2.«Халықтық IPO» – бұл болашақтың ісі!

Қазақстан экономикалық даму көрсеткіші бойынша, әлемде қарқынды дамып келе жатқан елдер қатарында. «Халықтық IPO» құрамына кіретін ұлттық компаниялар экономиканың өзегін құрайды. Экономика дамыған кезде ұлттық компаниялар да дамиды. Олармен бірге Сіздің табысыңыз да ұлғаяды.

3.«Халықтық IPO» – бұл ыңғайлы!

«Халықтық IPO» қатысушысы болу үшін брокерлік компаниямен шарт жасасу ғана қажет. Бұл шартты тікелей брокерге барып немесе «Қазпочта» АҚ бөлімшесінде немесе «Қазақстанның Халық банкі» АҚ аймақтық филиалында трансфер-агент арқылы жасауға болады. Шарт жасасу үшін жеке куәлік және СТН қажет. Брокер сізге орталық депозитарийде шот ашады. Акцияларды сатып алу үшін ол шотқа қажетті соманы теңгемен аудару қажет.[2]

Мүмкіндіктер мен тәуекелдер.

Мүмкіндіктер: Акцияны сатып ала отырып, азамат компанияны басқаруға қатыса алады. Жыл сайын компания өзінің акционерлері алдында жыл қорытындысы ретінде қаржылай есеп береді. Акция иелері жалпы жиналыста түскен табыстың қанша бөлігін компанияға қалдыру, қанша бөлігін үлесіне ретінде инвесторға беру керек екенін шешеді.

Тәуекелділік: Ал егер табыс болмаса акционер, компанияның иесі бола отырып, жеке кәсіпкер тәуекелге бара отырып өзі шешім қабылдайды. Бұл деген пайда түспеген жылы жеке кәсіпкер өзінің акциясынан үлесіне ала алмайды. Бір жағдайды ескеру қажет: «Халықтық IPO» -дан стратегиялық маңызды кәсіпорындар шықпай жатса, әрине, мемлекет сол компанияның пакеттеріне бақылау жасауды жалғастырады. Бұл ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, еліміздегі экономиканың дамуы үшін қажет.[3]

Осы жұмысымды қорытындылай отырып айтқым келгені: Қазақстандағы Халықтық IPO бағдарламасын жүзеге асыруға еліміздің азаматтары толықтай дайын емес. Себебі, экономикалық тұрғыдан қарағанда халықтың бизнес саласындағы қабілеті төмен және ақпаратпен қамсыздандырылуы шектелген. Алайда, халықтық IPO жоғары қарқынмен дамып келе жатқан бағдарламалардың бірі. Оның мүмкіндіктеріне тоқтала кетсем: Халықтық IPO – әрбір қазақстандыққа ірі мемлекеттік компанияларды басқаруға қатысу және қызметінен қосымша пайда табу мүмкіндігін, қаржылық сектордың дамуын қамтамасыз етіп, инвесторлардың санын көбейту және құнды қағаздар нарығын дамыту мүмкіндігін береді. Халықтық IPO бағдарламасы болашақта жоғары дәрежеде дамып, іске асырылады деп сенемін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <http://tengrinews.kz>
2. Журнал Альпари №4 2012жыл
3. www.halyk-ipo.kz

Жумаханов Н.К., 110 уч. Группа КА МВД
РК им. Б. Бейсенова
Научный руководитель: Ташенов К.Н.
преподаватель, магистр «Государственного
и местного управления»

НЕФТЕГАЗОВАЯ ОТРАСЛЬ В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ «КАЗАХСТАН-2050»

На сегодняшний день нефтегазовый комплекс дает более четверти объема производства промышленной продукции, свыше трети налоговых платежей, а также половину экспортных доходов республиканского бюджета. И как отметил Лидер нации Н.А.Назарбаев в своем ежегодном послании народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050»: «Мы должны использовать ресурсы как важное стратегическое преимущество Казахстана для обеспечения экономического роста, масштабных внешнеполитических и внешнеэкономических договоренностей» [1]. Именно благодаря нефтяным деньгам начали развиваться местные производства. Из этих же средств выделяются деньги на развитие села, малого и среднего бизнеса, науки и образования. И в ближайшие годы именно добыча и продажа нефти будет залогом развития страны и относительно благополучной жизни наших сограждан.

Действительно на сегодняшний день каждый пятый доллар в республиканский бюджет идет преимущественно от нефтяного сектора [2]. “Богатый нефтью Казахстан является экономическим лидером в Центральной Азии с ежегодным доходом от экспорта нефти, превышающим \$24 млрд.”, - пишет издание Emirates Business [3].

Добыча нефти в Казахстане в 2012 году составила 66,461 млн тонн, что на 1,9% меньше, чем в 2011 году, указывается в отчете агентства РК по статистике [4]. План на 2013 год - 83 млн тонн углеводородного сырья. С целью дальнейшего предотвращения падения объемов нефтедобычи сегодня правительство предлагает разрешить инвесторам добывать и использовать сырье в обмен на создание новых производств. В настоящее время развитие нефтегазовой отрасли Казахстана, при потенциальном наличии товарных ресурсов и благоприятной ситуации на внешнем углеводородном рынке потребителей, сдерживается недостаточностью транспортных возможностей для экспорта нефти. Для Казахстана в силу его географического положения транспортный фактор приобретает исключительное значение в решении ключевых проблем повышения конкурентоспособности нефтегазовой отрасли. Для некоторых нефтяных компаний еще и истощением запасов доставшихся им в наследство старых промыслов, большим физическим и моральным старением оборудования. Текущая загрузка казахстанских производств значительно отстает от аналогичных показателей передовых нефтеперерабатывающих предприятий. Извлекаемое высококачественное углеводородное сырье в подавляющей своей части вывозится за пределы Казахстана.

Таким образом, правительство Казахстана прилагает все усилия для решения задач по улучшению технического состояния Атырауского, Шымкентского и Павладарского нефтеперерабатывающих заводов. Сроки реализаций, которых 2011 – 2015 года. Главным направлением нефтяной промышленности является развитие и обновление материально – технической базы, подготовка и обучение отечественных кадров. Максимальное использование казахстанских продуктов и услуг, которые в свою очередь помогут развитию малого и среднего бизнеса. Казахстан выкупает доли своего участия в крупных месторождениях, которые когда-то были распроданы. Отдельно стоит отметить месторождение «КАШАГАН», которое является одним из крупнейших в мире. Правительство возлагает большие надежды на этот проект, так как это месторождение позволить стать Казахстану одним из крупнейших нефтяных экспортеров в мире.

Список литературы:

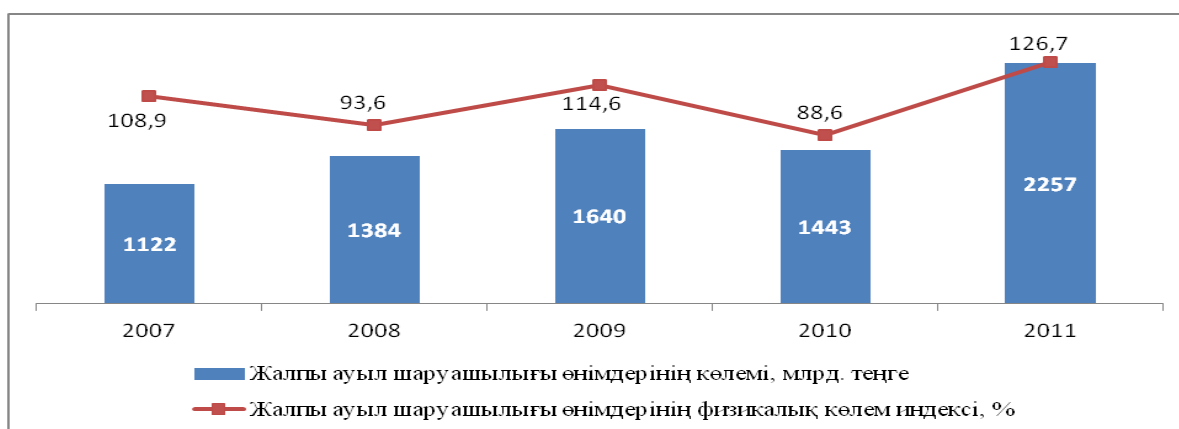
1. 14 декабря 2012 г. Послание Президента Республики Казахстан - Лидера Нации Н. А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050».
2. Стратегические цели НК «КазМунайГаз»// Нефть и газ. 2010. №6. С.89.
3. Ежегодный доход Казахстана от нефти превышает \$24 млрд// Zona kz. 2010, 9июня.
4. Отчет агентства РК по статистике за 2012 год.

ҚР АГРОӨНЕРКӘСІП КЕШЕНІНІҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӨНІМІН ӨТКІЗУДІҢ НЫСАНАЛЫ ІШКІ ЖӘНЕ СЫРТҚЫ НАРЫҚТАРЫ

Қазақстан Республикасының тәуелсіздігі кезеңінде елдің агроөнеркәсіп кешенінде мәнді нәтижелерге қол жеткізілді: нарықтық қатынастар негізінде өндірістің тұрақты өсуі бақылануда, еңбек өнімділігі мен өндіргіштігі артуда, саланың негізгі қорларын жаңарту және инфрақұрылымын жаңарту жүргізілуде, негізгі азық-түлік өнімдері бойынша өздігінен қамтамасыз етуге қол жеткізілді, дәнді, майлы дақылдар, балық аулау өнімдері экспортының мәнді өсуіне қол жеткізілді.

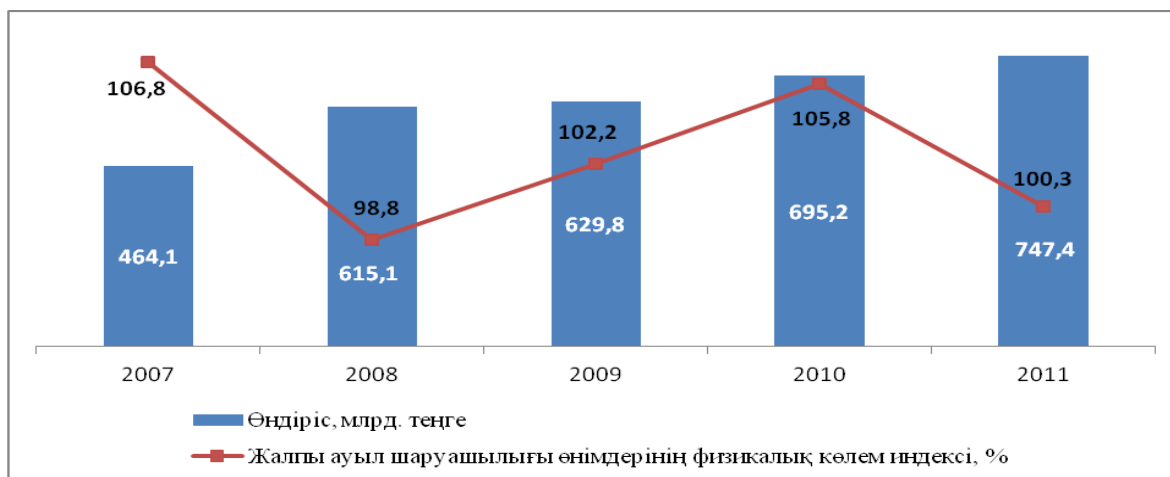
Қазіргі уақытта әлемдік аграрлық экономика мен демографияның жаңа үрдістері қалыптасуда, өңірдегі ықпалдастыру процестері нақты дами бастады, жаһандық климаттық өзгерістер болуда. Қазақстан Кеден одағына кірді, таяу кезеңде Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруі жоспарлануда. Алайда, саладағы еңбек өндіргіштігінің төмен деңгейі, пайдаланылатын технологиялардың жетілмегендігі, өндірістің ұсақ тауарлы болуы ауыл шаруашылығы өндірісін қарқынды негізде жүргізуге, материалдық, еңбек және басқа ресурстарды неғұрлым толық пайдалануды қамтамасыз етуге, экологиялық талаптарды сақтауға мүмкіндік бермейді. Осы факторлар отандық аграрлық сектордың бәсекеге қабілеттілігін төмендетеді, бұл ДСҰ мен КО жағдайларында шетелдің өнім импортының басым болуына, жергілікті өндірушілерді өткізу нарықтарынан ығыстыруға әкелуі мүмкін.

ҚР АӨК жалпы өнімінің көлемі ауыл шаруашылығы өнімінің 2007 жылғы 1121 млрд. теңге деңгейінен 2011 жылғы 2256,6 млрд. теңгеге дейінгі және қайта өңдеу өнімінің 2007 жылғы 464,1 млрд. теңгеден 2011 жылғы 747,4 млрд. теңгеге дейінгі өсуіне орнықты үрдісті көрсетеді. Ауыл шаруашылығы өнімінің орташа жылдық өсу қарқыны соңғы 5 жылда 19%, қайта өңдеу өнімдері 12,6% құрады.

Ескерту: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

1-сурет. Ауыл шаруашылығы жалпы өнімдерінің өндіріс көлемі

Ескерту: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

2-сурет. Ауыл шаруашылығы өнімдерінің қайта өңдеу салаларының өндіріс көлемі.

Соңғы 5 жылда қайта өңдеу өнімдері өндірісінің орташа жылдық жалпы көлемі 650 млрд. теңгеден астамды құрады.

1 кесте. Қайта өңдеу өнімдерінің өндірісі, млрд. теңге

Көрсеткіш	2007	2008	2009	2010	2011
Тамақ өнімдерінің өндірісі	559,8	615,1	629,8	695,2	747,4
Етті қайта өңдеу және консервілеу және ет өнімдерінің өндірісі	36,5	62,4	69,7	77,6	87,6
Балықты, шаян тәрізділерді және моллюскаларды қайта өңдеу және консервілеу	5,9	7,0	7,3	8,0	7,8
Жемістер мен көкөністерді қайта өңдеу және консервілеу	18,4	69,6	69,6	68,3	72,6
Өсімдік және жануарлар майлары мен тоң майларын қайта өңдеу	43,7	52,0	42,8	85,6	64,1
Сүт өнімдерін қайта өңдеу	43,9	101,5	103,5	117,3	125,6
Ұн өнеркәсібі өнімдерінің, крахмалдар мен крахмал өнімдерінің өндірісі	69,0	133,3	128,0	120,0	150,7
Нан-тоқаш және ұн өнімдерінің өндірісі	-	-	115,3	120,1	126,9
Өзге де тамақ өнімдерінің өндірісі	91,0	181,6	86,1	90,9	101,4
Жануарларға арналған дайын азықтар өндірісі	6,2	7,6	7,4	7,8	10,8

Ескерту: Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі

ҚР ауыл шаруашылығы әлемдік азық-түлік нарықтарымен ықпалдастыққа түсуде және сауда теңгерімін қалыптастыруға белсене қатысады, барлық экспорттың 17,6%-ын және барлық импорттың 15,3 %-ын алады.

Алайда, АӨК қайта өңдеу өнімдерінің көптеген түрлері бойынша Қазақстанның импортқа тәуелділігі қалыптасып отыр, жеміс-көкөніс өнімдері, ет және сүтті қайта өңдеу өнімдері бойынша импортқа тәуелділіктің деңгейі жоғары.

2-кесте. 2011 жылғы Қазақстандағы өнімдердің импорты/экспортының теңгерімі, мың АҚШ доллары

Өнім	2007-2011 жылдардағы орташа экспорт, мың АҚШ доллары	2007-2011 жылдардағы орташа импорт, мың АҚШ доллары
Бидай	956 676	4 258
Мақта талшығы	110 051	12 773
Арпа	93 904	17 803
Балық	79 391	33 127
Көкөністер	35 466	52 514
Рапс	17 642	1 415
Күріш	16 946	13 066

Өнім	2007-2011 жылдардағы орташа экспорт, мың АҚШ доллары	2007-2011 жылдардағы орташа импорт, мың АҚШ доллары
Зығыр	15 438	222
Жүн	4 085	136
Сүт	2 339	132 126
Жүгері	1 595	1 182
Алма	1 527	37 628
Күнбағыс	1 510	13 208
Соя бұршақбастары	1 272	3 363
Сұлы	929	17
ҰМ еті	866	306
Құс еті	797	108 009
Қара құмық	368	776
ІҚМ еті	298	22 734
Картоп	192	20 504
Қара бидай	163	80
Шошқа еті	135	11 183
Жылқы еті	-	6 036

Ескерту: Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Кедендік бақылау комитеті (өзара сауда-саттықты қоса алғанда)

2011 жылы ауыл шаруашылығында 2 196,1 мың адам (еңбекпен қамтылғандардың жалпы санынан 26%) жұмыс істеді, соның ішінде жалданғандар – 604,8/мың адам (секторда жұмыс істейтіндерден 27,5%), өздігінен еңбекпен қамтылғандар – 1591,3 мың адам (секторда жұмыс істейтіндерден 72,5%).

Қазақстан Республикасындағы егістік алқаптар 2011 жылы 21 083,0 мың гектар құрады. Барлық егістік алқаптардың 65,6%-на (13 848,9 мың гектар) бидай егілді. Дәнді дақылдарға 2011 жылы барлық егістік алқаптардан 76,5% (16 125,9 мың гектар) бөлінді. Мал басының саны 2012 жылдың басында 5,7 млн. бас ірі қара мал, 18,1 млн. бас ұсақ мал, 1,6 млн бас жылқы, 1,2 млн. бас шошқа, 0,17 млн. бас түйе және 32,9 млн. бас құс құрады.

Нарықтарды, соның ішінде Қазақстан үшін дәстүрлі ТМД-дағы экспорттық өнім өткізу нарықтарын игеру бойынша бірқатар мүмкіндіктер пайдаланылмауда.

Жүргізілген талдау нәтижесінде қазақстандық өндіріс өнімдерін өткізудің мынадай перспективалы нарықтары анықталды.

Бидай нарығында Орталық Азия елдерінде, Ауғанстанда, Еуропалық Одақта Қазақстан ОА елдері мен Ауғанстан халқының тез өсуін ескере отырып, 2020 жылы астық эквивалентінде (бидай, ұн, бидайды терең өңдеу өнімдері) 10 млн. тоннадан астам өнім өткізе алады. Шешуші міндеттердің бірі ұн экспорты бойынша көшбасшы орынды сақтау болып табылады, ол импорттаушы елдердің ұн өндіру жөніндегі меншікті қуаттарын дамытуға бағдарлануына байланысты қысқаруы мүмкін. Бидайды терең өңдеу өнімдерінің (крахмал, глютен, дән маңызы, ГФС және басқалары) экспорты қазіргі уақытта іске қосылып жатқан ұнды терең өңдеу жобалары ойдағыдай болған жағдайда шикізат эквивалентінде 0,3 – 0,5 млн. теңге құрайды

Ресей Федерациясы шамамен 1 млн. тонна алманы экспорттайды, соның ішінде Қазақстан 2020 жылы 400 мың тоннаға дейінгі жеткізулерді қамтамасыз ете алады. Бұл ретте Қазақстанның ішкі нарығы 2020 жылы шикізат эквивалентінде шамамен 600 мың тонна алма және 400 мың тонна Алманы қайта өңдеу өнімдерін құрайды. Осы өнім түрі бойынша толығымен өздігінен қамтамасыз ету және қазақстандық өндіріс алмаларын РФ шығыс бөлігінде дәстүрлі өткізу нарықтарын қалпына келтіру мақсат болып табылады.

Көкөніс өнімдерінің, соның ішінде томаттардың ішкі нарығы 2020 жылы шамамен 3 млн. тонна құрайды, оның ішінде жергілікті өндірушілер ішкі сұраныстың 100%-ына дейін қамтамасыз ете алады. Көкөніс өнімдерінің экспорты 2020 жылы негізінен КО елдерінде 300 мың тонна құрай алады. Консервіленген көкөністердің ішкі өндірісі 2020 жылы болжамдар бойынша 85 мың тоннаға дейін өседі.

Ішкі нарықтағы жүгері сұранысы 2020 жылға қарай негізінен мал шаруашылығы тарапынан дәнде шамамен 1 млн. тонна құрайды және жергілікті өніммен қамтамасыз етілетін болады. Иран қазіргі уақытта жыл сайын 3 млн. тоннадан астам импорттайды және осы өнім өткізудің перспективалы әлеуетті нарығы болып табылады.

Рапстың ішкі нарығы 2020 жылы шамамен 500 мың тонна құрайды, ол жергілікті өніммен қамтамасыз етілетін болады. Сондай-ақ ЕО елдеріне экспорт көлемін 70 мың тоннаға дейін екі есе арттыру әлеуеті бар.

Сояның ішкі нарығы 2020 жылы шамамен 350 мың тонна құрайды, ол жергілікті өніммен қамтамасыз етілетін болады.

РФ импорттық сиыр етінің әлеуетті нарығы жыл сайын 600 мың тоннадан кем емес құрайды, оған Қазақстан 2016 жылы шамамен 60 мың тонна салқындатылған ІҚМ етін жеткізе алады. Сондай-ақ сиыр етінің ішкі нарығы 2020 жылға қарай шамамен 500 мың тонна, қой еті – 200 мың тонна, жылқы еті – 120 мың тонна құрайды, ол отандық өніммен қамтамасыз етілетін болады.

Қой еті мен жылқы еті бойынша ішкі нарықты қамтамасыз етуге бағдар перспективалы, өйткені шектес елдердің ішкі нарықтарының ерекшелігіне байланысты осы өнім түрлерін үлкен көлемдерде экспорттау мүмкін болмайды.

Етті қайта өңдеу өнімдерінің ішкі нарығы болжамдар бойынша 2020 жылы шамамен 115 мың тонна шұжық өнімдерін, 85 мың тоннадан астам өзге өнімдерді құрайды, соның ішінде жергілікті өнім шамамен 100 мың тонна шұжық өнімдерін және 60 мың тоннадан астам өзге өнімдерді құра алады.

РФ импортталған салқындатылған қызыл балық (арқан балық) нарығы жылына шамамен 75 мың тонна құрайды, соның ішінде Қазақстан 2020 жылға қарай 15 мың тоннасын импорттай алады, сондай-ақ РФ, ЕО мен басқа елдерге 5 мың тоннаға дейін бекіре мен қара уылдырық экспорты мүмкін болады. Балық пен балық өнімдерінің ішкі нарығы шамамен 200 мың тонна құрайды, соның ішінде жергілікті өнім шамамен 105 мың тонна құрай алады.

Сүт өнімдерінің ішкі нарығы Қазақстанда 2020 жылы сүт эквивалентінде шамамен 1,6 млн. тонна құрай алады, соның ішінде жергілікті өнім сүт эквивалентінде шамамен 1,5 млн. тонна құрай алады.

Мал шаруашылығы үшін күрделі жемшөпке қажеттілік жылына 3 млн. тоннадан астамға дейін өседі.

Күріш бойынша Қазақстан өздігінен қамтамасыз етуге қол жеткізеді, алайда үлкен көлемдердегі экспорт жоғары бәсекелестікке және ҚР табиғи-климаттық жағдайларымен шартталған өнім сапасына шектеулерге байланысты перспективалы емес.

Мақта өндірісінде өсіру үшін жарамды аумақтар ауданы Оңтүстік Қазақстан облысының үш ауданымен шектелген, осыған байланысты өндіріс пен экспорттың мәнді өсуі сондай-ақ мүмкін болып табылмайды.

Биязы жүн нарығында өндірісті 6-8 мың тоннаға дейін өсіру мүмкін болады, сондай-ақ өндірілетін жартылай қылшықты және қылшық жүнді қайта өңдеу дәрежесін жылына бірнеше мың тоннаға арттыру мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Ауы шаруашылығы министрілігінің «Агробизнес 2020» бағдарламасы.
2. Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің мәліметтері.
3. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Кедендік бақылау комитетінің мәліметтері

Ярема Т. В., магистрант
Гр. МН-21НП КЭУК

ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ЭКОЛОГИЧЕСКОГО АУДИТА С УЧЕТОМ ГЛОБАЛЬНЫХ ТЕНДЕНЦИЙ

В связи с усилением роли экологического законодательства в мире необходимо четко разграничить все институты, которые каким либо образом влияют на укрепление экологически

чистой ситуации в нашей стране, проанализировать нормы законодательства, обеспечивающие условия развития стабильной политики в области охраны окружающей среды. В условиях рыночных отношений информация о состоянии и результатах деятельности экономических субъектов является предметом внимания различных отраслей. Необходимо оперативно контролировать ход хозяйственных процессов, эффективно управлять имуществом, предупреждать негативные последствия. Для того, чтобы убедиться, что компания работает в соответствии с требованиями действующего законодательства и объективно отражает состояние и результаты деятельности экономического субъекта, необходимо привлекать специалистов, обладающих соответствующей квалификацией. Исторически так сложилось, что такой квалификацией обладают аудиторы.

Экологический аудит как механизм управления окружающей средой получил развитие в экономически развитых странах как США, Канада, Великобритания, Германия, Нидерланды и другие в 70-е годы. Применение аудиторских проверок в области охраны окружающей среды началось в США главным образом химическими компаниями в целях подтверждения соблюдения ужесточенных нормативов по охране окружающей среды. В это же время экологический аудит стал развиваться как отрасль предпринимательской деятельности экологической индустрии. В течение последних 10 лет в этих странах разработаны концепции экологического аудита, приняты национальные стандарты и нормативные правовые акты в области экологического аудита. Основные принципы и положения экологического аудита закреплены в Руководстве Европейского Союза по экологическому менеджменту и экологическому аудиту № 1836/93 (EMAS), принятом в 1993 г. С 1996 г. действуют международные стандарты ISO серии 14000-14010, 14011, 14012, определяющие общие принципы и процедуры экологического аудита, руководство по его проведению.

К основным целям и задачам в области экологического аудита с учетом международной практики относятся:

- сбор достоверной информации об экологических аспектах производственной деятельности объекта экологического аудита и формирование на ее основе выводов экологического аудита;
- установление соответствия объектов экологического аудита требованиям законодательства по охране окружающей природной среды и другим критериям экологического аудита;
- оценка влияния деятельности объекта экологического аудита на состояние окружающей природной среды;
- оценка эффективности, полноты и обоснованности мероприятий, которые предпринимаются для охраны окружающей природной среды на объекте экологического аудита;
- содействие субъектам хозяйственной деятельности в самостоятельном регулировании своей экологической политики, формировании приоритетов по осуществлению предупредительных мер, направленных на выполнение экологических требований, норм и правил;
- создание инструмента реализации основных направлений регулирования природопользования и обеспечения устойчивого развития;
- интеграция деятельности в области охраны окружающей среды с другими сферами деятельности.

Постепенно в наше законодательство вносятся поправки, касающиеся развития данного института. Так, согласно статье 134 Экологического Кодекса экологический аудит представляет собой проверку отчетности по вопросам охраны окружающей среды аудируемых субъектов, направленную на выявление, оценку экологических рисков и разработку рекомендаций по повышению уровня экологической безопасности их деятельности, а также на соответствие другим критериям аудита.

Экологический Кодекс РК закрепляет и другой институт, который должен по идее помочь компаниям-природопользователям начать свою деятельность. Экологическая экспертиза — это определение соответствия хозяйственной и иной деятельности нормативам качества окружающей среды и экологическим требованиям, допустимости реализации объекта экспертизы в целях предупреждения возможных отрицательных воздействий этой деятельности на окружающую среду и связанных с ними последствий.

Разумеется, экологический аудит отличается от экологической экспертизы — хотя бы уже тем, что аудиторы обследует реальное производство. Экспертам же, проводящим экологическую экспертизу, в основном приходится ограничиваться анализом документов, так как их объект на момент проведения экспертизы еще не существует.

Рассматривая институт экологической экспертизы, необходимо отметить, что она проводится в целях ограничения возможных негативных последствий реализации планируемой деятельности на окружающую среду; соблюдения баланса интересов экономического развития и охраны окружающей среды, а также предотвращения ущерба третьим лицам в процессе природопользования. Однако для согласования программ и документации по соблюдению в них экологических требований помимо государственной, существует и общественная экологическая экспертиза. Что представляет собой общественная экологическая экспертиза? Это вид деятельности, осуществляемой на добровольных началах экспертными комиссиями, создаваемыми общественными объединениями. Инициатором общественной экологической экспертизы могут выступать физические лица или общественные объединения, интересы которых затрагиваются в случае реализации объекта общественной экологической экспертизы. Экспертом общественной экологической экспертизы может быть физическое лицо, обладающее научными и (или) практическими познаниями по рассматриваемому вопросу и привлеченное организатором общественной экологической экспертизы к проведению общественной экспертизы.

Однако, подобное общественное рассмотрение экологической ситуации закреплено и в другом институте: оценка воздействия на окружающую среду. Статья 46 Экологического Кодекса включает очень большой состав документов, предоставляемых для проведения оценки воздействия. По результатам проведенной оценки воздействия на окружающую среду заказчиком планируемой деятельности подготавливается и представляется в составе материалов оценки заявление об экологических последствиях планируемой или осуществляемой деятельности. Очевидно, что представление всех документов служит основанием для подготовки решения о допустимости реализации планируемой деятельности компании-природопользователя.

Так, например, интересным представляется тот факт, что в пакет документов входят и материалы по учету общественного мнения, оформленные протоколами и содержащие выводы по результатам общественного обсуждения экологических аспектов планируемой деятельности. Включение этих документов может привести к торможению процесса оценки воздействия на окружающую среду, тем самым к затягиванию начала деятельности компаний. Ведь подобная процедура уже усматривалась нами в процессе проведения общественной экологической экспертизы, результаты которой имеют рекомендательный характер.

Таким образом, есть необходимость пересмотреть данные нормы для исключения дублирования функций институтов оценки воздействия на окружающую среду и экологической экспертизы. Подобное наложение одних и тех же задач в разных институтах только усложняет процесс приобретения разрешения на начало экспертируемой деятельности многим компаниям. Можно предположить, что исключение необходимости сбора материалов по учету общественного мнения с института оценки воздействия на окружающую среду будет оправданным, снизит развитие бюрократических процессов в стране, принимая во внимание тот факт, что уже существует не менее компетентная процедура общественной экологической экспертизы.

Государственная экологическая экспертиза же проводится уполномоченным органом в области охраны окружающей среды и местными исполнительными органами в пределах их компетенции. Немного неожиданным представляется другое. Так, согласно п. 3 ст. 64 Экологического Кодекса, предметом разногласий в области экологической экспертизы не может служить отрицательное заключение государственной экологической экспертизы. Однако, два предыдущих пункта данной статьи предусматривают возможность разрешения разногласий путем переговоров либо в судебном порядке. Следовательно, отрицательное заключение государственной экологической экспертизы влечет запрет на осуществление экспертируемой деятельности, который является ограничением правосубъектности, свободы предпринимательской деятельности. Данные права закреплены в статье 13 Конституции РК, где каждый имеет право на признание его правосубъектности и вправе защищать свои права и свободы всеми законными способами, включая право на судебную защиту своих прав и свобод.

А пункт 3 статьи 64 Экологического Кодекса получается ограничивает предусмотренное Конституцией РК право каждого на защиту в рамках закона своих прав, в том числе на судебную защиту. Как известно, идея принятия единого нормативно -правового акта как Экологический Кодекс пришла для того, чтобы сблизить казахстанское законодательство со стандартами, принятыми в мировой практике. Приняв данную норму, на мой взгляд, государство лишь создаст больше препятствий для развития четко регламентированной бизнес деятельности многих как национальных, так и иностранных компаний в случае возникновения споров. Таким образом, думается необходимым включение отрицательного заключения государственной экспертизы как возможный предмет разногласий в ходе обжалования.

Продолжая анализировать нормы Экологического Кодекса, можно выделить и другие нормы, которые влияют на процесс деятельности компаний-природопользователей не в их пользу. Согласно статье 134 Экологического Кодекса аудируемый субъект является стороной договора на проведение экологического аудита. Такой договор, согласно п. 2 ст. 683 ГК, является договором о возмездном оказании услуг, в соответствии с которым заказчик или аудируемый субъект обязуется оплатить оказанные ему исполнителем услуги. И если заказчик прилагает усилия, направленные на заключение договора и его исполнение, в том числе, оплату аудиторских услуг, то эти усилия в обычном понимании ни в коем случае не должны пойти ему во вред. Применение такой меры, как приостановление деятельности аудируемого субъекта в результате экологического аудита представляется несправедливым. Более справедливым было бы возложение органом экологического контроля, получившим заключение экологических аудиторов, на аудируемого субъекта обязанности устранить выявленные правонарушения в определенный срок.

Также совершенно неожиданной представляется и пункт 5 статьи 147 Экологического Кодекса, согласно которому экологические аудиторы и экологические аудиторские организации обязаны сообщать в уполномоченные государственные органы о выявленных в результате обязательного экологического аудита нарушениях экологического законодательства. Возникает вопрос, как будет существовать институт экологического аудита при включении данной нормы в Экологический Кодекс, и насколько эффективен будет договор с экологическим аудитором или организацией, если невозможно оговорить все условия сотрудничества в договоре оказания услуг?

Экологические требования, действующие в государстве, должны быть оправданными, понятными каждому участнику экологических правоотношений и реально осуществимыми. Между государством и природопользователями следует установить отношения доверия и взаимной ответственности. Этот баланс интересов должен быть четко прописан и в нашем кодексе.

Поэтому применение разного рода мер принуждения может быть результатом экологического контроля, но не экологического аудита.

Таким образом, предполагается, что именно таким должно быть понимание институтов экологического аудита и экологической экспертизы, что непременно без лишних проблем создаст благоприятную обстановку для развития экологически чистого бизнеса для компаний природопользователей.

Выводы, которые можно сделать в результате проведенного исследования, однозначны. На постиндустриальной стадии экономического развития процессы производства и потребления переживают этап «экологизации». Повышение роли экологического фактора стало необходимым и возможным в силу двух причин: усугубления кризиса взаимоотношений человека (особенно промышленных компаний) и природы и накопления достаточного уровня капитала, инвестиций и технологических наработок. Экологический менеджмент стал новым динамично развивающимся фактором конкурентоспособности товаров, компаний и государств. В результате роль экологического фактора в деятельности транснациональных корпораций в 1970 - 2010-е гг. существенно возросла.

Наибольшую нагрузку на окружающую среду оказывают сырьевые отрасли промышленности, а также транспорт и жилищно-коммунальное хозяйство. В целом высокой степенью транснационализации отличается абсолютное большинство отраслей экономики, оказывающих наиболее значительное воздействие на окружающую среду и ассоциируемых с высокими страхуемыми и нестрахуемыми рисками. При этом многие из данных отраслей отличаются высокой степенью концентрации транснационального производства и капитала.

В экономической теории и практике существуют различные точки зрения на воздействие хозяйственной деятельности на окружающую среду. Наиболее динамично развивающимися подходами являются «экологический технократизм» и устойчивое развитие, так как они предлагают экономически и социально приемлемые пути выхода из экологического кризиса.

Необходимость государственного регулирования в экологической сфере обусловлена так называемыми провалами рынка. На межгосударственном уровне экологическое регулирование осуществляют региональные и глобальные межправительственные организации. Наиболее влиятельными глобальными организациями, осуществляющими систему мер экологического регулирования, являются ООН (в том числе Всемирный банк как разработчик кредитных и инвестиционных методик) и ВТО, причем их позиции по многим аспектам экологической деятельности государств и компаний существенным образом различаются.

Экологическая политика региональных межправительственных организаций ощутимо варьируется в зависимости от природоохранных целей и задач, стоящих перед той или иной группой стран. Особенно велики различия между экологической политикой региональных организаций развитых стран (ЕС, НАФТА) и развивающихся (например, САДК).

В результате ухудшения экологической обстановки во всем мире и появления государственных и наднациональных экологических норм и стандартов рыночные условия хозяйствования также изменились. С необходимостью разработки собственной экологической политики столкнулись частные компании, в том числе ТНК.

В отличие от компаний, работающих в одной стране, транснациональным корпорациям необходимо учитывать последствия своей экологической деятельности не только на национальном, но и на международном уровне. Для оценки этих последствий и сопоставления результатов экологического менеджмента различных компаний наиболее целесообразным представляется использование следующих данных: 1) о снижении или повышении различных количественных показателей негативного воздействия компаний на окружающую среду (это важно для анализа текущей экологической практики); 2) о снижении или повышении различных количественных показателей использования природных ресурсов (это также важно для анализа текущей экологической практики); 3) о выборе компаниями технологий, оборудования и ноу-хау при инвестиционных решениях в сопоставлении с наилучшими с экологической точки зрения (это важно для прогнозирования будущей экологической практики).

Финансовые показатели экологического менеджмента компании позволяют судить о ее эффективности только в весьма ограниченных масштабах.

ТНК и другие хозяйствующие субъекты принимают решения в пользу практики, более или менее приемлемой с экологической точки зрения, под воздействием большого числа факторов. Эти факторы можно объединить в четыре группы: 1) государственное регулирование в экологической сфере на местном, национальном и международном уровне; 2) требования потребителей к экологическим свойствам товаров и экологической практике их производителей;

3) экологическая политика компаний-конкурентов;

4) природоохранные требования деловых партнеров (не клиентов) и объединений, в том числе в сфере страхования и кредитования. При этом факторы, объединенные в данные четыре группы, для ТНК не являются полностью экзогенными. Напротив, ТНК, как важные игроки мировой экономики, принимают активное участие в их формировании.

Рассмотренные примеры показывают, что реакции различных ТНК на схожие изменения четырех групп факторов неодинаковы. Одни компании под воздействием «экологизации» регулирования, спроса и требований деловых партнеров движутся по направлению к наилучшей практике экологического менеджмента и используют природоохранную составляющую в конкурентной борьбе. Другие, напротив, пытаются противодействовать или сдерживать «экологизацию» внешних факторов, и их хозяйственная деятельность постепенно становится наихудшей экологической практикой.

Попытки экономистов выяснить, какие же тенденции в экологическом менеджменте ТНК являются преобладающими, привели к созданию нескольких гипотез. Среди них существуют совершенно различные предположения: гипотеза о поиске инвесторами стран-«гаваней» с наименее развитым экологическим регулированием (pollution havens / industrial flight / race to the bottom hypothesis); гипотеза о «замораживании» экологического регулирования (regulatory

chill hypothesis); гипотеза о позитивном влиянии прямых иностранных инвестиций на окружающую среду (pollution halos / race-to-the top hypothesis)

Как показывают рассмотренные исследования, ни одну из этих трех гипотез пока невозможно статистически подтвердить или опровергнуть. Однако ситуационный анализ свидетельствует, что в ряде случаев каждая из тенденций может иметь место. При этом даже в рамках одной отрасли и одного «набора» стран присутствия разные ТНК могут демонстрировать совершенно разные результаты экологической деятельности и делать выбор в пользу решений с различным эффектом для окружающей среды.

В 1990 - 2000-е гг. в Казахстане в результате демонтажа действовавшей системы природоохранного надзора фактически состоялась проверка гипотезы о поиске инвесторами стран-«гаваней» с наименее развитой системой экологического менеджмента. Как показывает анализ статистики по объему и отраслевой структуре иностранных инвестиций в Казахстан в 1990 - 2000 гг., экологическое дерегулирование не послужило стимулом увеличения объемов прямых иностранных инвестиций. Но не исключено, что под его воздействием иностранные инвесторы стали более склонны к выбору нашей страны в качестве объекта вложений в «экологически грязные» отрасли.

Система экологического мониторинга и отчетности в Казахстане несовершенна, статистика ненадежна. Общественность недостаточно информирована об экологической обстановке. Отсутствие эффективного экологического регулирования, сопоставимого со стандартами развитых или новых индустриальных стран, может привести нас к потере конкурентоспособности.

В зависимости от горизонта своего корпоративного планирования ТНК, действующие в Казахстане, придерживаются различных вариантов экологического менеджмента. Нередки случаи нарушения казахстанского экологического законодательства иностранными инвесторами, не имеющими в стране стратегических интересов. В то же время есть примеры, когда внутренние корпоративные стандарты иностранных компаний оказываются более строгими, чем отечественное природоохранное законодательство.

В кратко- и среднесрочной перспективе иностранные инвестиции в нашу страну будут по-прежнему связаны с увеличением нагрузки на окружающую среду. Сценарии развития ситуации в отношении экологических последствий деятельности ТНК в значительной степени зависят от действий отечественной законодательной и исполнительной власти в сфере природоохранного регулирования, а также от макроэкономической и политической обстановки в стране. Несмотря на общую тенденцию к совершенствованию систем экологического менеджмента отечественных и зарубежных компаний, в будущем, как и в настоящее время, различия в экологическом менеджменте разных корпораций будут сохраняться даже в рамках одной отрасли.

Поэтому для решения текущих экологических проблем и предотвращения возможных кризисных явлений в будущем необходимо ужесточение национального природоохранного законодательства и его гармонизация с международными нормами. Как показывают многочисленные исследования, при сохранении макроэкономической и политической стабилизации «озеленение» законодательства не приведет к оттоку прямых иностранных инвестиций из страны.

Первоочередными мерами по совершенствованию государственной системы экологического надзора являются восстановление законодательной базы для экологических платежей, кодификация природоохранного законодательства, восстановление независимого природоохранного госоргана, а также создание внутренней законодательной базы для участия РК в международной торговле квотами на выбросы парниковых газов в 2008-2012 гг. по Киотскому протоколу к Рамочной конвенции ООН об изменении климата.

Таким образом, чрезвычайно важным моментом представляется формирование у официальных лиц, руководителей и сотрудников компаний, ученых и других заинтересованных сторон объективного представления о роли экологического менеджмента в деятельности ТНК на разных уровнях регулирования современной мировой экономики.

Список литературы:

1. Производственный экологический контроль в Казахстане. Концепция реформы
2. Валентина Елизарова - Вопросы экологической безопасности сегодня. Стратегия экологической безопасности - взгляд из региона. КАЗИНФОРМ
3. Концепция развития систем менеджмента в РК до 2015 года
4. В. К. Донченко .Предпосылки формирования систем экологического менеджмента в Казахстане
5. В. П. Ануфриев. Организационно-экономические основы экологического менеджмента
6. Seger U., Seidel E., Ecological management

Талимова А.К., магистрант КЭУК

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ В КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЕ

Тенденция глобализации, четко проявившаяся в последние годы в отечественной экономике, привела к резкому обострению конкуренции хозяйствующих субъектов, Как следствие, возникла проблема удержания и обеспечения роста конкурентоспособности организаций и предприятий всех секторов и отраслей хозяйства. Обусловлено это не столько ростом числа субъектов экономики как результата проведенного разгосударствления собственности, сколько открытым характером экономической политики государства и устранением барьеров на пути проникновения товаров импортного производства на товарные рынки Казахстана.

На этом фоне многие хозяйствующие субъекты (организации, предприятия) оказались неподготовленными к работе в условиях конкурентной среды. Среди множества причин этого обстоятельства особое место занимают причины, обусловленные неадекватностью используемых подходов, к определению стратегических направлений развития организаций сложившимся условиям конкурентной среды.

Следует признать, что стратегическим планированием организации занимались и в дорыночный период. Однако в то время не существовало конкуренции как экономического явления, организации не испытывали необходимости в поиске рынков сбыта производимой ими продукции, а сама продукция, в силу тотального дефицита, была крайне востребована потребителями.

Активное внедрение в деятельность организаций рыночных инструментов бизнеса привело к кардинальному изменению ситуации и потребовало поиска новых подходов к разработке стратегий развития организаций во всех областях их хозяйственной деятельности, в том числе и в области обеспечения конкурентоспособности.

Повышение конкурентоспособности организации - залог повышения конкурентоспособности страны. В понятие конкурентоспособности организации вкладывается ее способность выпускать конкурентоспособную на конкретном рынке продукцию, ее преимущество по отношению к другим фирмам данной отрасли внутри страны или за ее пределами. В масштабе страны конкурентоспособность означает эффективную интеграцию в мировое хозяйство, соответствующее функционирование всех его структур для обеспечения суверенитета и высокого качества жизни населения.

Исследования показывают, что важнейшим фактором повышения эффективности использования потенциала любых объектов в настоящее время является повышение качества (конкурентоспособности) управленческих решений, которые, как правило, разрабатываются экономистами и менеджерами. Поэтому обеспечение конкурентоспособности руководителей, экономистов и менеджеров является главным условием повышения конкурентоспособности организации. Особенно это важно в связи с предстоящим присоединением Казахстана к ВТО, механизм функционирования которой резко усиливает глобальную мировую конкуренцию.

Современные компании живут по законам новой экономики, экономики знаний, качественных информации и процессов, обеспечивающих конкурентоспособность выпускаемой продукции. Поэтому Казахстану необходимо решать проблемы не только переходной экономики, но и новой.

Международные организации, отдельные страны, институты, фирмы и ученые, системно не занимались разработкой теории управления конкурентоспособностью, так как они под таковой понимают *фактическую (сложившуюся) конкурентоспособность* конкретного объекта на конкретном рынке. Ее не надо прогнозировать, поэтому не нужна никакая теория. Этот подход сомнителен, особенно для переходной экономики, не имеющей отлаженных механизмов рыночных отношений.

Если согласиться с положением, что качество, например, товара и его цена являются главными факторами конкурентоспособности (с этим уже никто не спорит), то почему подсистемами (качеством, ценой) управляют, а системой (конкурентоспособностью) - нет? По управлению качеством продукции в мире изданы сотни тысяч книг, а по конкурентоспособности - единицы. По системам качества продукции и сертификации действуют международные стандарты (например, 9000 : 2000), множество других нормативных актов различного уровня иерархии, готовят специалистов, издают учебники и т.д. А по конкурентоспособности ничего нет, хотя фактор «качество товаров» определяет конкурентоспособность лишь на 30-40%.

Логично, что наряду с теориями конкуренции, управления качеством, ресурсоемкостью (эффективностью) и другими теориями по факторам первого и второго уровней иерархии дерева показателей конкурентоспособности объектов требуется создать теорию управления целым, системой - конкурентоспособностью.

Необходимо обратить особое внимание на исследование проблем обеспечения стратегической конкурентоспособности различных объектов.

Системообразующая теория управления конкурентоспособностью объектов, должна:

- основываться на анализе экономических законов рыночных отношений (закон спроса и предложения, закон возвышения потребностей, закон экономии времени, закон конкуренции и др.), законов организации (законы пропорциональности, синергии, наименьших и др.), применения научных подходов (системного, воспроизводственно-эволюционного, маркетингового, нормативного, комплексного и др.), принципов, методов и моделей управления;

- распространяться на все основные объекты рынка или управления конкурентоспособностью (укрупненно - это персонал, товар, организация, отрасль, регион, страна);

- базироваться на:

- качественных, ресурсных, рыночных и управленческих составляющих системы обеспечения конкурентоспособностью объектов — по всем стадиям их жизненного цикла;

- теории потребностей, ценностей, управления качеством и ресурсоемкостью, сегментации рынка, конкуренции, управления конкурентными преимуществами и др.;

- интегрированной системе обучения специалистов и принятия решений МЭТУК (методика → экономика + техника + управление → конкурентоспособность);

- учитывать технические, экологические, экономические, организационные, психологические и другие аспекты управления;

- содержать как базовые показатели конкурентоспособности, направленные на развитие объектов (расходы на образование, инновационную деятельность, гармоничное развитие личности и др.), так и результирующие, конечные (качество жизни);

- ориентироваться на применение системного, функционально-стоимостного анализа, методов прогнозирования, оптимизации, нормирования и др.;

- предусматривать:

- изучение соответствующих аспектов обеспечения стратегической и фактической конкурентоспособности в технических, экономических и управленческих дисциплинах;

- всестороннюю поддержку со стороны государства всех видов деятельности, связанной с управлением конкурентоспособностью объектов (законы, указы, постановления, стандарты, институты, программы, финансы и т.д.).

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» <http://www.akorda.kz>

2. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. Учебник. - 2-е изд., испр. и доп. - М.: Изд-во Эксмо, 2005. - 544 с.
3. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс. 1978. – 455с.
4. Макконнелл К., Брю С. Экономикс: Принципы, проблемы и политика / Пер. с англ. 13-го изд. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 417с.
5. Портер М. Конкуренция.: Пер. с англ. М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 496с.

Токпай М.А. магистрант Международной Академии бизнеса, г.Астана

АНАЛИЗ СУЩЕСТВУЮЩЕГО БИЗНЕСА – ЛАНДШАФТА В ОТРАСЛЯХ АПК КОМПАНИЙ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МОДЕЛИ «ПЯТИ СИЛ ПОРТЕРА»

Модель пяти сил (направлений) конкуренции – это эффективный метод анализа основных конкурентных сил, влияющих на положение фирмы на рынке. Эта модель дает возможность более целенаправленно оценить конкурентную обстановку на рынке и на этой основе разработать такой вариант долгосрочной стратегии фирмы, который в наибольшей мере обеспечит ее защиту от воздействия конкурентных сил и одновременно будет способствовать созданию дополнительных конкурентных преимуществ. Модель пяти сил представлена на рисунке 1.

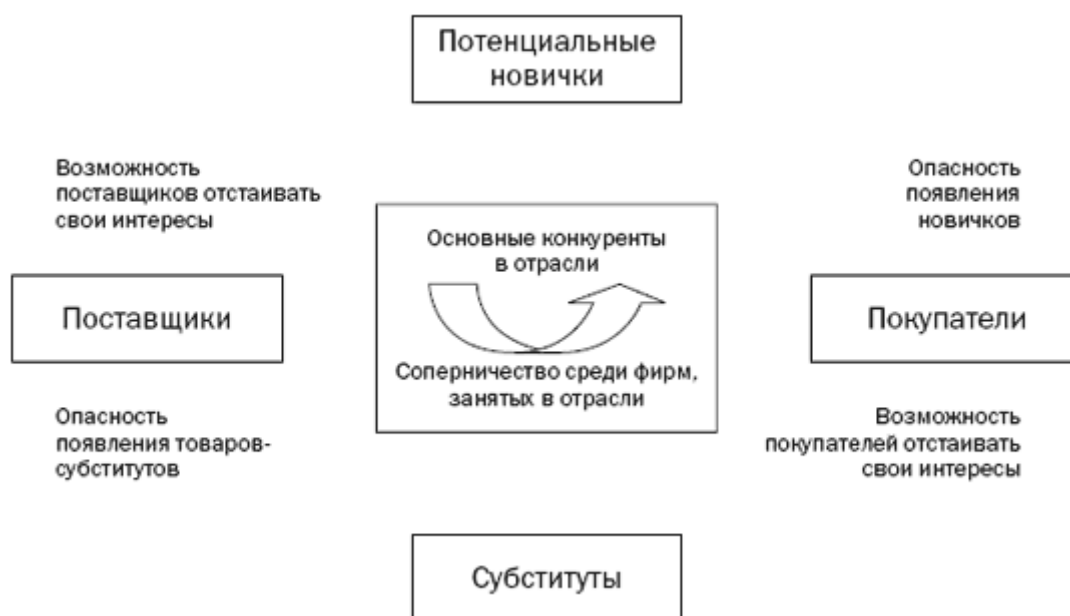

Рисунок 1 «Модель пяти сил М. Портера»

Модель 5 сил Портера — инструмент стратегии, который используется для анализа привлекательности структуры рынка.

Анализ проводится путем идентификации 5 основных конкурентных сил:

1. Угроза появления конкурентов. Насколько легко или трудно для новых участников начать конкурировать, какие существуют барьеры. Сила фирм, потенциально готовых выйти на данный рынок товаров и услуг, определяется тем, что появление новых фирм на нем приводит к перераспределению рынка (или его сегмента), обострению конкуренции и снижению цен. Реальность проникновения новых фирм на рынок зависит от уровня входных барьеров, препятствующих такому проникновению. Суть их состоит в том, что они могут вызвать повышение размеров первоначальных капиталовложений или увеличение степени риска для

новых фирм. К входным барьерам относятся монополизация рынка, эффект масштаба (при увеличении объема выпуска суммарные издержки производства единицы продукции снижаются), патентно-лицензионная защита ключевых технологий и ноу-хау, контроль над ограниченными видами экономических ресурсов и лучшими каналами сбыта.

2. Угроза появления продуктов-заменителей. Насколько просто заменить продукт или услугу, в частности, удешевить. Конкурентная сила фирм, производящих товары-заменители, зависит прежде всего от соотношения цен на изделия-оригиналы и товары-заменители, а также от различий в их качественных характеристиках. Противодействие конкуренции со стороны товаров-заменителей – это прежде всего улучшение качества производимых изделий, поддержание на приемлемом уровне цен на изделия-оригиналы, а также придание им таких уникальных свойств, которые затрудняют переход к использованию товаров-заменителей. В Казахстане наибольшая угроза со стороны товаров-заменителей вызвана расширением импорта товаров, производство которых не освоено отечественными производителями, а в частности отдельных видов продовольственных товаров, оборудования и техники.

3. Рыночная власть покупателей. Насколько сильно положение покупателей. Могут ли они совместно заказывать большие объемы. Одним из наиболее эффективных методов усиления позиции фирм-покупателей ресурсов является поведение стратегии, направленной на установление контроля над фирмами-производителями сырья или поставщиками комплектующих изделий путем создания вертикально-интегрированных компаний. К положительным моментам вертикальной интеграции относятся: большая защищенность от колебаний цен на ресурсы, большая надежность поставок, а также более эффективная координация различных этапов производства, объединенных в единую технологическую цепочку. Одним из наиболее эффективных средств усиления позиций фирм-производителей в отношении покупателей является применение стратегии расширения сферы деятельности фирм за счет приобретения торгово-посреднических компаний или установления контроля над структурами, находящимися между фирмами и конечными потребителями их продукции, то есть сбытовой сетью (каналами сбыта).

4. Рыночная власть поставщиков. Насколько сильно положение продавцов. Много ли существует потенциальных поставщиков или только несколько, монополия? Конкурентная сила поставщиков экономических ресурсов определяется в первую очередь уровнем цен и качеством поставляемых ресурсов. Особое значение это направление конкуренции приобретает в том случае, когда доля покупаемых ресурсов в издержках производства продукции велика, и от их качества во многом зависит качество конечной продукции фирмы. Позиции поставщиков ресурсов усиливаются также и в том случае, когда их предложение ограничено, что дает возможность поставлять ресурсы на менее выгодных для покупателей условиях. В свою очередь, усилению конкурентных позиций фирм-потребителей ресурсов способствует расширению круга поставщиков, включая возможность переключения фирмы на импортные поставки ресурсов на более выгодных условиях.

5. Уровень конкуренции среди существующих игроков. Присутствует ли сильная конкуренция между существующими игроками? Есть ли доминирующий игрок или все равны по силе и размеру. Сила соперничества между компаниями, производящими аналогичные товары и услуги, является основной силой (направлением) конкурентной борьбы, так как в наиболее концентрированном виде выявляет успехи и неудачи фирмы в обеспечении дополнительных конкурентных преимуществ. При этом конкуренция между фирмами приобретает специфические черты в зависимости от ряда факторов. Она имеет наиболее созидательный и плодотворный характер, если на рынке уже сложилась конкурентная среда, так как в этих условиях конкурентная борьба приводит к выпуску фирмами новых видов продукции, расширению круга оказываемых ими услуг, внедрению новых технологий [1].

Модель конкурентных сил Портера является, вероятно, одним из наиболее часто используемых инструментов для разработки бизнес-стратегии. Модель 5 сил Портера успела доказать свою полезность, особенно в контексте анализа "снаружи-внутри".

Ограничение модели 5 сил Портера:

- Необходимо проявлять осторожность при использовании данной модели: нельзя недооценивать важность (существующих) конкурентных преимуществ организации.
- Модель была создана для анализа индивидуальных бизнес-стратегий. Она не касается синергии и взаимозависимостей внутри портфеля крупной корпорации.

- С более теоретической точки зрения, модель не рассматривает возможность того, что рынок может быть привлекательным, потому что в нем представлены определенные компании.
- Некоторые утверждают, что среда с быстрыми, системными, радикальными изменениями требует более гибких, более динамичных подходов к формулированию стратегии.
- Иногда создаются возможности для создания абсолютно новых рынков вместо выбора в пользу существующих [2].

Теперь давайте проведем анализ рынка животноводства и растениеводства с использованием 5 сил Портера:

Конкурентные силы	Животноводство	Растениеводство
Угроза появления конкурентов	Рынок животноводства в Казахстане является «мелкотоварным», поэтому появление нового конкурента не будет особо заметно для существующих фирм. Угроза появится тогда, когда на рынок выйдет крупная компания, которая может произвести демпинг (за счет объема) и таким образом завоевать рынок. Появление конкурентов очень возможно, потому что на рынке мало барьеров для вхождения	На рынке растениеводства, вход на рынок более сложен чем на рынке животноводства, потому что требует больше капитальных затрат. Получение желаемой прибыли возможно за счет большого объема производимой продукции. В связи с этим, появление конкурентов возможно и угроза будет ощутимой для существующих игроков. Также, учитывая то, что Казахстан вошел в Таможенный союз, данная угроза усилилась со стороны России и Украины.
Угроза появления продуктов-заменителей	Учитывая менталитет казахстанского народа и исконно устоявшиеся традиции, заменить мясо чем-либо другим будет очень трудно.	Продукцию растениеводства трудно заменить другими продуктами, потому что потребность в витаминах велика. Поэтому данная угроза является не значительной.
Рыночная власть покупателей	Продукция отрасли животноводства, в частности мясо, является одним из важных элементов рациона питания людей. Спрос на него можно назвать слабо эластичным, потому что повышение цен, например, лишь незначительно повлияет на спрос на мясо. Поэтому власть покупателей является слабой.	В отрасли растениеводства рыночная власть покупателей усиливается в годы высокого урожая и большого объема предложения на рынке. В годы неурожая их власть незначительна.
Рыночная власть поставщиков	Поставщиками в данном случае можно назвать поставщиков оборудования, техники, услуг ветеринарии и т.д. От данных поставщиков, производители мяса очень сильно зависят. Поэтому их сила очень велика. В связи с этим, на сегодня очень остро стоит вопрос вертикальной интеграции, для снижения зависимости от сторонних поставщиков	Поставщиками в данном случае можно назвать поставщиков оборудования, техники, услуг ветеринарии и т.д. От данных поставщиков, производители мяса очень сильно зависят. Поэтому их сила очень велика.
Уровень конкуренции среди существующих игроков	Конкуренцию на рынке животноводства можно назвать совершенной. Потому что существует много компаний, вход на рынок относительно свободный, ассортимент товаров не сильно отличается между собой.	Конкуренцию в отрасли растениеводства можно назвать олигополией, потому что на рынке представлены несколько крупных игроков, которые могут серьезно повлиять на рынок. Учитывая высокую потребность в продукции данной отрасли, конкуренция между этими игроками не высокая.

Основоположник теории кластерного развития экономики М. Портер в процессе исследования конкурентных позиций более 100 отраслей различных стран обратил внимание на то, что кластеры могут оказывать влияние на конкурентоспособность, так как: 1) повышают

производительность фирм и отраслей; 2) создают возможности для инновационного и производственного роста; 3) стимулируют и облегчают формирования нового бизнеса, поддерживающего инновации и расширение кластера [3] (таблица 2).

Таблица 2 - Влияние кластеров на конкурентоспособность (по М. Портеру)

Направления влияния кластеров на конкурентоспособность		
Повышение производительности фирм и отраслей	Создание возможности для инновационного и производственного роста	Стимулирование и облегчение формирования нового бизнеса, поддерживающего инновации и расширение кластера
1. Конкуренция создает более эффективную специализацию внутри кластера	1. Создание каналов для эффективного сотрудничества потенциально новых ресурсов для инноваций	1. Лучшая компетенция в обращении с венчурным капиталом и развитием быстрорастущих компаний
2. Появление более требовательных потребителей. Более высокий уровень специализации в процессе производства создает возможности воспользоваться экономией масштаба, например, совместная покупка сырья, или проведение совместных маркетинговых исследований	2. Раннее определение и прогнозирование технологических тенденций	2. Связи и каналы внутри кластера способствуют появлению взаимодополняющих навыков, технологий, субсидий. Возможность компаний привлекать взаимодополняющие навыки позволяет участвовать в более крупных сделках, в которых индивидуальные компании не конкурентоспособны
3. Доступ к технологиям, поставщикам, квалифицированной рабочей силе, информации, бизнес-услугам и др.	3. Благоприятная среда для появления комбинаций ранее не существовавших квалификаций (способностей)	3. Поддержка появления новых участников
4. Высокий уровень экспертизы помогает совершенствовать логистические цепочки, а также способствует процессу сотрудничества и обучения (совершенствования) кластера	4. Благоприятные предпосылки для распределения рисков	4. Укрепление социальных и других неформальных связей, способствующих появлению новых идей и бизнеса
5. Кластерное развитие может совершенствовать инфраструктуру профессиональных, финансовых и других услуг		5. Более совершенные информационные потоки внутри кластера

Список литературы:

1. Сведения и материал с сайта: www.kazedu.kz
2. Сведения и материал с сайта: www.oblakokursov.ru
3. Статья А.А. Кайгородцева (Восточно-Казахстанский государственный университет им. С. Аманжолова, д.э.н., профессор ВКГУ) «Кластерный подход к развитию агропромышленного комплекса Казахстана»

Сарсенбаева А.А., магистрант Шәкәрім атындағы Семей Мемлекеттік университеті
Ғылыми жетекші: э.ғ.к Зейнулина А.Ж.

ЕҢБЕК АҚЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ МӘНІ.

Нарықтық экономикаға өту кезеңінде кәсіпорын жеке материалдық қызығушылықты дамытуға мүмкіншілік беретін еңбек ақының жаңа үлгілерін іздестіреді. Алайда, жаңаша

жағдайда еңбек ақы механизмін құрастырудан бұрын алдымен еңбек ақы дегеніміз не екенін анықтап алу керек, әйтпесе, көптеген экономистер мен практиктер «жалақы» деген ұғымның орнына «еңбек кірісі» деген ұғымды қолданған жөн екенін дәлелдеу үстінде.

Алайда, негізінен терминологияда жаңа ұғымды іздестіргеннен гөрі, «жалақы» категориясының мәні мен қасиетін жан жақты қарастырған жөн. Еңбек ақының жеке жұмыскерлердің еңбектері бойынша бөлінетін қоғамдық өнімнің (жиынтық қоғамдық өнімнің, ұлттық табыстың және т.б.) үлесі түріндегі анықтамасы нарыққа қайшы келеді. Мұнда еңбек ақының көзі ғана дәлелденген, сонымен қатар оның өзі де нақты анықталмаған. Еңбек ақы еңбек саны мен сапасы бойынша ғана бөлінеді. Бірақ оның мөлшері жұмысшының іс жүзіндегі еңбек салымы мен кәсіпорынның шаруашылық қызметінің соңғы нәтижесіне тәуелді болады. Соңында, қоғам деңгейінде қалыптасатын жиынтық қоғамдық еңбек пен ұлттық табыстың бөлігі ретіндегі еңбек ақының анықтамасы еңбек ақының оны қалыптастырудың көзімен, еңбек ұжымының жалпы байланысын сөндіреді.

Жоғарыда көрсетілгендерді есепке ала отырып, қарастырылып отырған категорияны келесідей түрде анықтауға болады. Еңбек ақы-тұтынуға бағытталған, ұжым жұмысының соңғы нәтижесіне тәуелді және жұмыскерлер арасында кеткен еңбектің саны мен сапасына сәйкесінше, әркімнің еңбек салымы мен салынған капитал арасындағы бөлінген табыстың (таза өнімнің) үлесін көрсететін қаржының негізгі бөлігі болып табылады.

Экономикалық теорияда еңбек ақы табиғатын анықтайтын екі тұжырым бар:

- Еңбек ақы- еңбек бағасы. Оның мөлшері мен динамикасы нарықтық факторлардың және алдымен, сұраныс пен ұсыныстың әсерінен қалыптасады;

- Еңбек ақы бұл «жұмысшы күші» деп аталатын тауар құнының ақшалай көрінісі немесе «жұмысшы күші тауар құнының өзгерген формасы». Оның мөлшері өндіріс және нарықтық факторлар- сұраныс пен ұсыныс жағдайымен анықталады, олардың әсерінен еңбек ақының жұмысшы үші құнынан ауытқуы жүзеге асады.

Еңбек ақы еңбек бағасы ретінде. Бұл тұжырымның теориялық негізін А.Смит пен Д.Рикардо қалаған. А.Смид еңбек тауар ретінде ұсынылады және табиғи бағаға, яғни «табиғи еңбек ақысына» ие деп есептеген. Ол құрамына жұмысшы мен оның жан ұясының өмір сүруіне қажетті қаржының құны кіретін өндіріс шығындарымен анықталады. А.Смид еңбек пен «жұмысшы күші» арасындағы айырмашылықты байқамады, сондықтан табиғи еңбек ақы дегенді жұмысшының күшінің құны деп түсінді. Еңбек ақының мөлшерін ол жұмысшы өмір сүретін қаржының физикалық минимумымен анықтады.

Еңбек қатынастарын мемлекеттік реттеудің бүгінгі күнгі қағидаларына келесілерді жатқызуға болады:

- еңбек қатынасындағы екі жақтың да құқықтық теңдестігін түсіну әлсіз жақ- жұмыскерді қорғау механизмін жасау;

- жұмыскерлер мен жұмыс берушілердің қызығушылықтарын есепке алу, олардың қызығушылықтарын мемлекеттік қорғау;

Еңбек қатынастарының гуманистік сипаттамасы, өндіріс қызығушылығы алдындағы жеке тұлғаның артықшылығын білу;

-еңбек қатынастарын реттеу механизмін жасау барысында жұмысшылардың спецификалық категориялардың ерекшеліктерін және жұмыстың кейбір түрлерінің сипатын есепке алу;

-еңбек заңын бұзғаны үшін әрекет ететін жауапкершілік әдістерін бекіту.

Еңбек ақының мәні оның қоғамдық өндірісте орындайтын функцияларынан көрінеді: өндірісте, бөлуде, айырбас пен тұтытуда. Алайда, кез келген уақытта басқару жүйесі мен меншік формасына байланысты еңбек ақы келесідей негізгі функцияларды қамтамасыз етуге бағытталуы керек:

- ұдайы өндіріс

- мотивациялық

- Өлшеуші - бөлу қызметі

- Ресурстық- бөлу қызметі

- Халықтың төлем қабілетті сұранысын қалыптастырушы қызметі жатады.

Қорыта айтқанда, қай қоғамда болмасын еңбек ақының алатын орны, атқаратын қызметі зор болып табылады, сонымен қатар ол заман талабына сай жетілдіріле түсуде.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясы
2. Алшынбай А.А Нарық және баға белгілеу. –Алматы,2008 ж
3. Белова В. Механизмы возмещение затрат на рабочую силу:затраты работодателей// Человек и труд №2/2000г
4. 4. Радостовец В.К., Шмидт О.И. «Бухгалтерский учет на предприятии»// Центраудит-Казахстан. Алматы, 2002г
5. Ғаламтор бойынша іздеу жүйесі <http://www.google.kz/search>

Шушкова О.В., магистрант 2-курса
Казахская инженерно-техническая академия

ПЛАНИРОВАНИЕ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РОСТА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ ТРУДА КАК ЦЕНТРАЛЬНОЕ МЕСТО В СИСТЕМЕ ПЛАНИРОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В условиях рыночной экономики на первый план производственно-хозяйственной деятельности предприятий выдвигается задача выполнения плана производства и реализации продукции с наименьшими затратами живого и овеществленного труда.

Отсюда возрастает роль детальных экономических расчетов планов по труду и количеству персонала, одного из важнейших разделов тактического плана предприятия. В нем рассчитываются показатели по производительности труда, определяется численность персонала, устанавливается общий фонд заработной платы и средняя заработная плата по каждой категории работников и по предприятию в целом, намечаются мероприятия по подготовке и повышению квалификации кадров.

При разработке плана по труду и персоналу решаются следующие задачи:

- обеспечение роста производительности труда;
- превышение темпов роста производительности труда над темпами роста средней заработной платы;
- достижение экономии труда и фонда заработной платы;
- усиление материальной заинтересованности каждого работающего в конечных результатах деятельности предприятия;
- установление оптимальных пропорций в численности персонала, занятого в производстве, в сфере обслуживания и в управлении;
- обеспечение потребности в персонале и повышение его квалификации.

Исходными данными для разработки тактического плана по труду и количеству персонала являются: стратегический план предприятия, количественный и качественный прогноз потребности в кадрах, плановый объем продаж и производственная программа, план технического развития и организации производства, нормы и нормативы затрат труда и заработной платы. Планирование труда и персонала осуществляется одновременно с другими разделами тактического плана и должно быть согласовано с ними.

Структура подразделов плана по труду и персоналу и его связь с другими разделами плана представлена на рис. 1. Как видно из рис. 1, планирование труда и персонала включает как количественный, так и качественный аспекты.

Планирование и прогнозирование роста производительности труда занимает центральное место во всей системе планирования на предприятии, так как обеспечивает рост и совершенствование всего производства, снижение себестоимости продукции, и в конечном счете рост прибыли предприятия [1, с. 197].

Планирование производительности труда на микроуровне предполагает использование системы показателей, характеризующих в конечном счете соотношение «выпуск» и «затраты» или результатов и затрат труда [2, с. 218].

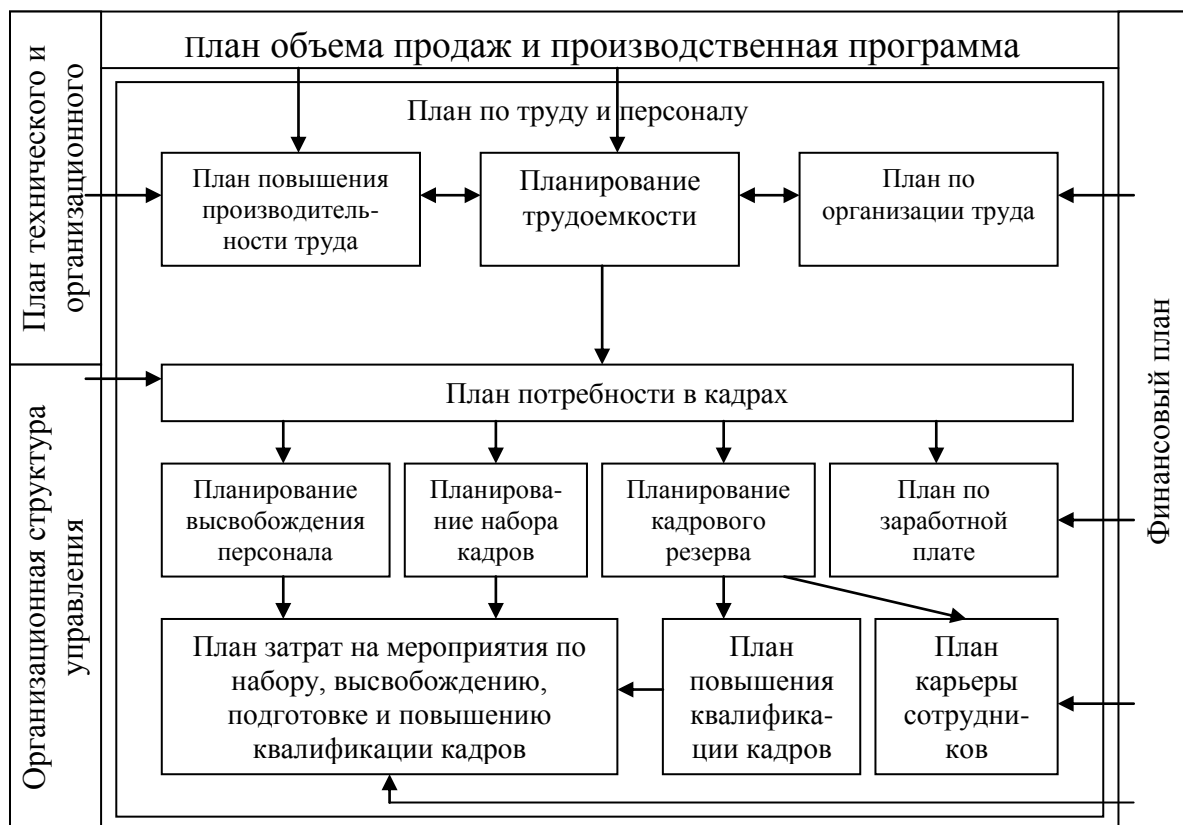

Рис. 1. Структура подразделов плана по труду и персоналу и его связь с другими разделами плана и организационной структурой управления

Производительность труда в угольной промышленности формируется под влиянием многочисленных факторов. Совместное действие взаимосвязанных и взаимозависимых факторов определяет и комплексный характер выявления резервов и учета их при планировании производительности труда. В этих условиях наиболее обоснованным и приемлемым способом определения возможного изменения производительности труда является расчет по факторам, в основе которого лежит количественный и качественный анализ ее зависимости от изменений производственно-технических условий. Самой сложной проблемой при планировании производительности труда по факторам является установление степени влияния факторов.

Список литературы:

1. Ильин А.И., Сеница Л.М. Планирование на предприятии: Учебное пособие. В 2 ч. Ч. 2. Тактическое планирование. – Минск: ООО «Новое знание», 2000. – 416 с.
2. Берзинь И.Э., Пикунова С.А., Савченко Н.Н., Фалько С.Г. Экономика предприятия: Учебник. – М.: Дрофа, 2004. – 368 с.

Ачаковская Я., группа 11-БМ-1 ВКГТУ им. Д. Серикбаева, г. Усть-Каменогорск
 Научный руководитель: к.э.н., профессор Тюлежанова А.С.

РИСК-МЕНЕДЖМЕНТ КАК СОСТАВНАЯ ЧАСТЬ СИСТЕМЫ СОВРЕМЕННЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ

«Если мы не будем управлять рисками, они начнут управлять нами»

Опыт ведущих международных компаний убедительно доказывает, что стабильность развития бизнеса и повышение эффективности управления невозможны без активного

использования риск-менеджмента как составной части системы управления организацией вне зависимости от ее масштабов и специфики производства или предоставления услуг.

Система риск-менеджмента направлена на достижение необходимого баланса между получением прибыли и сокращением убытков предпринимательской деятельности и призвана стать составной частью системы менеджмента организации. Только при выполнении этого условия применение системы риск-менеджмента является эффективным.

Внедрение в практику организаций системы риск-менеджмента позволяет обеспечить стабильность их развития, повысить обоснованность принятия решений в рискованных ситуациях, улучшить финансовое положение за счет осуществления всех видов деятельности в контролируемых условиях.

Все предприятия при реализации своих бизнес-процессов систематически сталкиваются с необходимостью управлять различными видами рисков. Поэтому высшее руководство компании должно добиться того, чтобы необходимость риск-менеджмента была признана всеми менеджерами и персоналом организации в качестве одного из факторов первостепенной важности.

Суть управления рисками состоит в том, чтобы определять потенциальные отклонения от запланированных результатов и управлять этими отклонениями для улучшения перспектив, сокращения убытков и улучшения обоснованности принимаемых решений. Управлять рисками означает определять перспективы и выявлять возможности для совершенствования деятельности, а также не допускать или сокращать вероятность нежелательного хода событий.

Управление рисками — это логический и систематический процесс, который можно применять для выбора пути дальнейшего совершенствования деятельности, повышения эффективности бизнес-процессов организации. Это путь, ведущий к обеспечению гарантированной результативности бизнес-процессов. Риск-менеджмент должен быть интегрирован в ежедневную работу предприятия.

Управление рисками требует четкого распределения ответственности и полномочий, необходимых для принятия управленческих решений. Высшее руководство несет генеральную ответственность за управление рисками в организации. Его исключительной прерогативой является распределение между соответствующими сотрудниками ответственности и полномочий. Решения, которые принимаются в процессе управления рисками, должны находиться в рамках законодательных требований и отвечать корпоративным целям. Управление рисками требует принятия сбалансированного решения. В процессе риск-менеджмента необходимо четко определять экономическую целесообразность уменьшения степени риска и достижения запланированных результатов.

Процесс риск-менеджмента должен сопровождать управляющие решения на всех уровнях менеджмента организации (например, на высшем уровне, на уровне структурных подразделений или проектной группы).

Процесс управления рисками должен сопровождать планирование и принятие решений по наиболее важным вопросам. Это относится, прежде всего, к изменениям в политике, представлению новых стратегий и процедур, управлению проектами, крупным денежным инвестициям или оптимизации внутренних организационных конфликтов и противоречий.[1]

Идентификация рисков. Под идентификацией рисков понимается действия, направленные на определение параметров рисков ситуации.

Целью идентификации рисков является составление полного перечня рисков, которые могут повлиять на достижение целей организации в рамках интегрированной системы менеджмента. Этот перечень должен быть максимально полным, так как не идентифицированные риски могут представлять существенную опасность для достижения поставленных целей.

Рисковая ситуация представляет собой событие, обусловленное причинами и факторами риска, которое может привести к негативным или позитивным последствиям.

Вид риска характеризует источник появления рисков ситуации. Другими словами, вид риска определяет, кто из заинтересованных сторон является «инициатором» возникновения рисков ситуации.[2]

Последствия представляют собой результаты рисков ситуации в случае их реализации. Разработать всеобъемлющий перечень рисков можно в рамках систематического процесса управления рисками, который необходимо начинать с формулирования и определения

контекста риск-менеджмента. Для обеспечения гарантии результативности идентификации рисков рекомендуется подходить к бизнес-процессу, проекту или деятельности последовательным структурированием.

Список литературы:

- 1.Руководство по риск-менеджменту / Д.А. Марцынковский А. В. Владимирцев, О.А. Марцынковский. Санкт-Петербург: Береста, 2007.
- 2 Ступаков В. С., Токаренко Г. С. Риск-менеджмент. М.: Финансы и статистика, 2005.

Олейник И.Ю., группа МН-21 КЭУК
Научный руководитель: д.э.н., профессор
Сихимбаева Д.Р.

МЕХАНИЗМЫ НАКОПЛЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРИРОДНОЙ РЕНТЫ В НЕДРОПОЛЬЗОВАНИИ

В результате исследования нами предлагаются следующие механизмы формирования, аккумуляции и инвестирования природной ренты на базе развития системы рентных платежей от недропользования:

- совершенствование и развитие системы взимания сырьевой ренты Казахстана как источника формирования доходов государственного бюджета.
- реформирование направлений инвестирования рентных платежей за недропользование.

Механизм I. Совершенствование и развитие системы взимания сырьевой ренты как источника формирования доходов государства

Для полного внедрения рентных платежей в систему недропользования необходимо введение непосредственной зависимости рентных платежей от уровня ренты, то есть от рентной оценки месторождений минерально-сырьевых ресурсов.

Механизмы рентных платежей в зависимости от рентной оценки месторождений должны быть введены с выполнения следующих мероприятий [1, с.126]:

Первый этап включает дифференциацию издержек недропользователей, заключающуюся в развернутом учете условий и особенностей месторождений, включая местоположение, климатические условия, морские или наземные условия добычи для нефтегазовых ресурсов, глубину залегания скважин, наличие производственной и транспортной инфраструктуры, количество ресурсов, доступных к выработке, качественный состав добываемого сырья. Исходя из этих данных непосредственно месторождения сырьевых ресурсов должны быть дифференцированы по всем факторам и критериям добычи.

Вторым этапом развития системы рентных платежей за недропользование должно стать реализация принципов зависимости рентных платежей от уровня дифференциальной ренты, то есть от рентной оценки минерально-сырьевых ресурсов.

Механизм II. Реформирование направлений инвестирования рентных платежей за недропользование

Рентные платежи за недропользование в экономической теории выполняют двойную функцию, первой является плата за добычу и переработку нефтегазовых ресурсов, ко второй относится функция взимания ренты как дополнительного дохода недропользователей, образующейся в результате дифференциации условий добычи тех или иных сырьевых ресурсов и конъюнктуры цен на мировом сырьевом рынке. После исполнения этой немаловажной задачи государство как представитель общества должно решить, как и куда оно инвестировать полученные рентные доходы.

В Казахстане земля и ее недра в соответствии с Конституцией РК находятся в общенародной собственности, в связи с чем рента находится в распоряжении государства, которое должно стремиться к наиболее рациональному ее инвестированию.

Исследование путей достижения оптимального соотношения коэффициентов прироста объемов вкладываемых инвестиций с коэффициентами прироста объема промышленного производства в добывающих отраслях позволяют заключить, что изъятие части рентных

доходов недропользователей в виде налогов и платежей должно происходить с учетом необходимости дальнейшего осуществления современной инвестиционной политики государства, ориентированной на поддержание объемов добычи нефтегазовых ресурсов, прежде всего нефтегазовых, в соответствии с которой определенная часть налоговых поступлений от недропользования должна быть реинвестирована в нефтегазовый сектор.

Механизмы формирования, накопления и рентных платежей с целью их инвестирования в сферу производственной деятельности в современных условиях являются составной частью механизма управления Национальным Фондом республики и должны быть направлены на формирование и развитие нормативно-правовых актов и их институциональной базы, необходимых для развития существующего экономического механизма эффективного использования сырьевых ресурсов [1, 128].

Рациональное реформирование государством существующей системы формирования и использования рентных платежей за недропользование даст возможность наиболее эффективно перестроить систему взимания рентных платежей от использования минерально-сырьевых ресурсов в систему государственных доходов.

Нами предлагается механизм использования природной ренты, в рамках которого определены направления использования Национального Фонда Республики Казахстан с целью увеличения доли вложений в акции и облигации казахстанских компаний и в перспективе увеличения социальных расходов, выплат населению в виде дивидендов, как это делается на в США, на Аляске, в ОАЭ и других государствах, специализирующихся на добыче и переработке нефтегазовых ресурсов.

Список литературы:

1. Сихимбаева Д.Р. Модель рентной экономики в недропользовании Монография «Palmarium Academic Publishing», Germany, 2012. - 149 с.

Смагулова З.Т., группа МН-21 КЭУК
Научный руководитель: д.э.н.,
профессор Сихимбаева Д.Р.

УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НЕФТЕГАЗОВОЙ КОМПАНИИ

Современное развитие мирового сообщества характеризуется системной интеграцией экономик государств, международной концентрацией капитала, интеграцией мировых рынков и глобализацией хозяйственной деятельности нефтегазовых корпораций. Важнейшими его факторами становятся научно-технический прогресс и интеллектуализация основных факторов производства [1, с. 14].

Экономическое и технологическое доминирование США, Японии и стран Европейского Содружества основано на наукоемких и высокотехнологичных отраслях промышленности и обеспечивает этим странам политическое господство в мире. Осознавая важность и исключительное значение инновационной сферы деятельности, правительства этих государств перешли к агрессивной инновационной политике посредством государственной поддержки и специальных государственных программ. Это позволит сделать мощный технологический рывок компаниям, имеющим место базирования в этих государствах, и обеспечит еще больший разрыв по всем макроэкономическим показателям в этих странах по сравнению с остальными.

В связи с этим стратегическое значение государственной политики приобретает инновационная деятельность нефтегазовых корпораций, производство и добыча в которых продолжают удерживать ведущее место в ВВП страны [2, с. 21]. Содержанием инновационной деятельности нефтегазовых корпораций является разработка и вывод на рынок новых товаров, разработка и внедрение новых технологий, создание и применение новых знаний, основное место среди которых занимает переработка нефти и газа и необходимость повышения ее доли как в количественном, так и в качественном выражении. Качество переработки заключается в увеличении степени чистоты извлекаемых компонентов и углублении степени переработки нефти и газа.

Значительные успехи в управлении инновационной деятельностью достигнуты рядом крупных зарубежных нефтегазовых корпораций. Изучение их практического опыта в области разрешения проблем управления инновационной деятельностью может оказаться весьма полезным и для казахстанских нефтегазовых корпораций.

В глобальной конкуренции решающую роль играют именно инновации. Эффективное управление инновационной деятельностью требует учета неотъемлемого свойства инновационного процесса - большого количества неопределенностей, обусловленных осуществлением поиска, проведением исследований, экспериментов, разработок, испытаний и т.д., необходимостью неоднократных возвратов к предыдущим этапам и стадиям. Кроме того, инновационная деятельность характеризуется маркетинговыми неопределенностями: неясность относительно будущего состояния потребностей и параметров рынка и неясность перспектив будущих результатов НИОКР и возможностей их применения.

Задача управления инновационной деятельностью крупных нефтегазовых корпораций в условиях неопределенности на современном этапе решается применением адаптивных подходов и адаптивной модели управления, которая строится на основе формирования программной траектории управляемой системы на конкретный период времени и создания системы управляющих воздействий, направленных на устранение дестабилизирующих возмущений, отклоняющих управляемую систему от программной траектории.

Концепция стратегического инновационного менеджмента для нефтегазового комплекса Казахстана состоит в формировании государственной инновационной политики и всесторонней поддержке инновационной деятельности нефтегазовых корпораций. Современную национальную инновационную систему можно охарактеризовать как совокупность взаимодействующих элементов государственных и негосударственных секторов экономики, которые обеспечивают оперативное преобразование научных знаний в современные технологии, новые материалы и иную конкурентоспособную продукцию.

Ключевой проблемой стратегии развития национальных и региональных инновационных систем в РК является, таким образом, формирование целостной инновационной инфраструктуры коммерциализации инновационных продуктов и услуг, включающей институты защиты прав интеллектуальной собственности и страхования рисков, финансовой, маркетинговой, консалтинговой, информационной и кадровой поддержки инновационной деятельности крупных нефтегазовых корпораций. Важная роль в инновационной системе должна быть отведена использованию механизма частно-государственного партнерства. Часть прикладных исследований и создание инновационной инфраструктуры может осуществляться с участием бизнеса, а технологическая модернизация - преимущественно самим бизнесом в свете развития государственных программ по развитию инновационной деятельности в нефтегазовых корпорациях.

Список литературы:

1. Тычинский А.В. Управление инновационной деятельностью компаний: современные подходы, алгоритмы, опыт // Таганрог: ТРТУ, 2006.
2. Сихимбаев М.Р., Сихимбаева Д.Р. Экономический механизм рационального недропользования Казахстана: Стратегии и перспективы // Монография «Palmarium Academic Publishing», Germany, 2012. 180 с.

Пупышева Т.Н., магистрант КЭУК,
Научный руководитель: д.э.н., профессор
Доскалиева Б.Б.

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВУЗОВ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ

В современных рыночных условиях организации вынуждены конкурировать между собой. В обеспечении их конкурентоспособности принципиальное значение приобретает способность стратегического планирования. Оно определяет миссию организации, способствует выбору ее целей и путей их достижения, обеспечивающих эффективное

функционирование в долгосрочной перспективе, а также быструю адаптацию к изменяющимся условиям внешней среды.

Кроме того, стратегическое планирование обеспечивает руководству организации средство создания плана на длительный срок и дает основу для принятия решений. Знание целей развития организации помогает уточнить наиболее подходящие пути их достижения и способствует снижению риска при принятии решений. Принимая обоснованные и систематизированные плановые решения, руководство снижает риск принятия неправильного решения из-за ошибочной или недостоверной информации о возможностях своей организации или о внешней ситуации. Актуально это и для организаций, действующих на рынке услуг в системе высшего образования.

В настоящее время в нашей республике функционируют 139 вузов, в которых обучаются свыше 571 тыс. человек [1]. Тем не менее, большинство работодателей не удовлетворены качеством подготовки специалистов, выпускаемых вузами. Образовательные программы не всегда отвечают ожиданиям работодателей и не соответствуют потребностям экономики. Научный потенциал вузов Казахстана используется крайне неэффективно [2].

В этих условиях особую актуальность приобретает стратегическое планирование деятельности высших учебных заведений. Оно позволяет их руководству получить ответы как на вопросы в области обучения, так и научно-исследовательских работ. Принципиальные различия в структуре целей и задач, указанных в стратегических планах вузов, могут объясняться различием в общих подходах к путям их реализации. Ресурсы в большинстве своем ограничены, а стратегическое планирование позволяет сконцентрировать их в определенном направлении, и тем самым увеличить выгоду заинтересованных сторон. В данном случае студентов, работодателей, специалистов, финансирующие организации, а также внутренние заинтересованные стороны, такие как профессорско-преподавательский состав и персонал.

Стратегическое планирование в вузах с одной стороны, должно быть ориентировано на приоритеты страны в целом, а с другой, - отражать потребности в развитии и позиционирование конкретного вуза.

Что касается приоритетов нашей страны в целом, то сегодня в условиях политических, экономических и социокультурных преобразований возрастает роль реформирования системы высшего образования, направленного на модернизацию его структуры и содержания, совершенствование качества и эффективности управления образовательной системой, и в целом вхождение Казахстана в мировое образовательное пространство. Стратегическое планирование деятельности высших учебных заведений в системе образования должно занимать одну из первоочередных задач, при этом реализовывать его необходимо на основе общих индикаторов, а также с учетом взаимосвязи таких управленческих процессов как: анализ среды, определение миссии и целей, выбор стратегии, ее выполнение, оценка и контроль реализации стратегий.

Отсутствие системного подхода к стратегическому планированию деятельности высших учебных заведений приводит к их низкой инвестиционной привлекательности, не всегда эффективному использованию поступающих в вузы ресурсов, несоответствию структуры потребностей рынка труда и системы профессионального образования, их слабой интегрированностью с научной деятельностью. Сегодня наблюдается дисбаланс между потребностями внешней среды и способностями вузов к их удовлетворению.

Что касается деятельности конкретных высших учебных заведений, то на сегодняшний день прослеживается усиление конкуренции на внутреннем и внешнем рынках образовательных услуг и рынке труда, что вынуждает вузы активизировать свою деятельность, ориентируясь при этом на достижение долгосрочного успеха, на запросы и ожидания потребителей в предоставлении образовательных услуг.

Стратегическое планирование в вузе само по себе не гарантирует успеха в достижении целей. Тем не менее, формальное планирование может создать ряд важных и часто существенных благоприятных факторов для университета. Современные темпы изменения и увеличения знаний являются настолько высокими, что стратегическое

планирование представляется единственным способом эффективного прогнозирования будущих проблем и возможностей для развития. Оно обеспечивает высшему руководству средство создания плана деятельности на длительный срок. Не используя преимущества стратегического планирования, университет в целом и отдельные его научно-исследовательские институты, факультеты и управления будут лишены четкого способа оценки цели или направления корпоративного развития. Процесс стратегического планирования обеспечивает основу для управления персоналом университета.

Стратегическое планирование также дает основу для принятия решений. Знание того, чего высшие учебные заведения хотят достичь, помогает уточнить наиболее подходящие пути действий. Формальное планирование способствует снижению риска при принятии решений. Принимая обоснованные и систематические плановые решения, руководство снижает риск принятия неправильного решения из-за ошибочной или недостоверной информации о своих возможностях или о внешней ситуации.

Планирование, поскольку оно служит для формулирования устанавливаемых целей, помогает создать единство общей цели внутри университета. Сегодня в профессиональном образовании стратегическое планирование становится скорее правилом, чем исключением. При этом, в понимании стратегического планирования необходимо избежать двух крайностей: с одной стороны, понимания стратегического плана как обычного срочного плана, все особенности которого связаны исключительно с большим временным сроком, а с другой стороны, сведения стратегического плана к набору нечетко, лишь качественно охарактеризованного развития без указания каких-либо конкретных мероприятий, обеспечивающих достижение поставленных целей [3, с. 20-24].

Как правило, университет начинает свое планирование с определения миссии, которая объясняет, для чего университет существует, а также формирует его внутреннюю культуру, описывая потребности и границы деятельности.

Помимо определения миссии высшим учебным заведениям необходимо проводить анализ внешних и внутренних условий своей работы, то есть изучать внешние условия и угрозы, а также собственные сильные и слабые стороны. Это помогает вузам понять разницу между их текущим положением и желаемым будущим.

Также высшим учебным заведениям необходимо детально определять ключевые области деятельности, правильно составлять оперативные планы, а также осуществлять контроль и оценку за их исполнением.

Высшим учебным заведениям, организуя стратегическое планирование, важно рассматривать университет как образовательный и исследовательский центр, ориентироваться на принятые государственные стратегии, а также на те направления, которые являются актуальными в обществе на данный момент и будут актуальны в долгосрочной перспективе. В современных условиях необходимо рассматривать стратегическое планирование как комплексный процесс, ориентированный на будущее, основанный на полном анализе наблюдаемых и прогнозируемых тенденций и сценариев возможных альтернатив, а также на анализе внутренних и внешних условий. При этом стратегическое планирование вузов должно быть гибким и ориентированным на достижение масштабных целей, даже в тех случаях, если они не будут достигнуты.

Список литературы:

1. Данные Агентства Республики Казахстан по статистике. – Режим доступа: www.stat.kz
2. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы от 7 декабря 2012 года № 1118. – Режим доступа: Правительство Республики Казахстан: <http://ru.government.kz>
3. Бамбаева Н. Я. Методика разработки и реализации стратегического плана социально-экономического развития территории // Региональная экономика: теория и практика. – №7(34). – 2006.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ МАШИНА ЖАСАУ ӨНЕРКӘСІБІ: КЕШЕ, БҮГІН, ЕРТЕҢ

Машина жасау бүкіл әлемде ұлттық өнеркәсіптің технологиялық деңгейінің көрсеткіші ретінде қабылданады. Бұл сала жанама салаларды дамыту үшін мультипликативтік әсер береді, халықтың жұмыспен қамтылуын бірнеше рет ұлғайтады және сол арқылы тұтастай алғанда экономиканың бәсекеге қабілеттігін қамтамасыз етеді.

Ендеше, Қазақстан экономикасының өсуі машина жасаудың озық өсуімен қатар жүруі тиіс. Бұл өнеркәсіп кәсіпорындарындағы механикаландыру деңгейін арттыруға және республика экономикасы салаларындағы еңбек өнімділігін ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасында машина жасауды дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарламаны әзірлеу үшін негіздеме Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 14 сәуірдегі № 302 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасын Үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөніндегі Іс-шаралар жоспарының 5-тармағы болып табылады.

Бағдарлама жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды жоғары технологиялық және қазіргі заманғы жабдықпен жаңғыртуға, халықаралық стандарттың бәсекеге қабілетті өнімін шығару бойынша жаңа кәсіпорындар құруға, барлық жұмыс істеп тұрған отандық машина жасау кәсіпорындарының байланыстары мен кооперациясын дамытуға бағытталған.

Машина жасау үш негізгі технологиялық кезеңнен тұрады.

Бірінші кезең - құю, соғу немесе сығымдау арқылы бөлшектер даярлау.

Екіншісі - бөлшектерді станоктарда механикалық өңдеуден өткізу.

Үшіншісі - бөлшектерден дайын өнімдер құрастыру.

Егер зауыт өндірістің барлық үш кезеңін жүзеге асырмай, тек біреуімен ғана айналысса, ол технологиялық мамандану, яғни технологиялық процестер кезеңі бойынша мамандану болып табылады]

Машина жасау кешенінің құрылымы өте күрделі. Оның құрамына үш топқа біріктірілген 30-ға жуық салалар кіреді:

1) машина жасау (машиналар мен құрал-жабдықтар шығару);

2) металл өңдеу (металл конструкцияларын даярлау, машиналар мен құрал-жабдықтарды жөндеу);

3) «кіші металлургия» (машина жасау зауыттарында металл балқыту).

Машина жасау кешені - шаруашылықтың әр түрлі салаларына құрал-жабдық, елдің қорғаныс жағдайы үшін қару-жарақ, халыққа қажетті тауарлар (мысалы, автокөліктер, теледидарлар, кір жуатын машиналар) шығарумен айқындалады. Еңбек өнімділігі мен барлық экономиканың ғылыми-техникалық жағынан алға басуы, елдің қауіпсіздігі оның даму деңгейімен тығыз байланысты. Машина жасау кешені басқа да салааралық кешендермен тығыз өндірістік байланыста болады. Ол жылу электр кешені (ЖЭК) өнімдерінсіз жұмыс істеуі мүмкін емес, сондай-ақ ЖЭК машина жасаудан энергетикалық, тау-кен өндірісі машиналарын және басқа да құрал-жабдықтар, әр түрлі машиналар алады. Машина жасау кешені металлургия балқытқан металды пайдаланып, оған техника, шикізат (мысалы, металл сынығы) жеткізеді. Машина жасау үшін көп мөлшерде химиялық тауарлар (пластмасса, синтетикалық талшық пен каучук, бояу) жұмсалады. Оларды өндіру, керісінше, машина жасау өнеркәсібінсіз мүмкін емес.

Қазақстан Республикасының машина жасауды дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған бағдарлама.

Мақсаты: Қосылған құны жоғары түпкі өнім өндіруді ұлғайту есебінен ішкі нарықтың қажеттілігін барынша қанағаттандыру және экспортты кеңейту. Міндеттер:

1. Технологиялық жаңғыртуды ынталандыру және жаңа өндірістер құру

2. Ішкі нарықтың мүмкіндіктерін тиімді пайдалану

3. Машина жасау өнімінің экспортын қолдау және дамыту

4. Машина жасау саласын дамытуды қажетті кадрлармен қамтамасыз ету

Іске асыру мерзімдері: 2010 - 2014 жылдар

Нысаналы жалпы қосылған құнды 74 %-ға өсіру.

Саладағы индикаторлар еңбек өнімділігін жылына бір адамға 7 592 мың теңгеге дейін ұлғайту. Өндіріс көлемін 588 млрд. теңгеге дейін ұлғайту.

Қаржыландыру: Бағдарламаны қаржыландыру даму институттарының және қаражаты, кәсіпорындардың өз қаражаты, отандық көлемдері және шетелдік инвестициялар мен республикалық бюджетте көзделетін қаражат шегінде жүзеге асырылады. 2010 - 2014 жылдарға арналған республикалық бюджет есебінен қаржыландырудың қажетті көлемі 2 430,182 млн. теңгені құрайды. Соның ішінде:

2010 жылы - 439,173 млн. теңге;

2011 жылы - 1 991, 009 млн. теңге;

2012 жылы - көзделіп отырған жоқ;

2013-2014 ж.ж. - 2013-2015 жылдарға арналған республикалық бюджетті бекіту кезінде көзделеді.

ҚР-да машина жасауды дамыту жөніндегі 2010 - 2014 жылдарға арналған Бағдарламаның негізгі мақсаты қосылған құны жоғары түпкі өнім өндіруді ұлғайту есебінен ішкі нарықтың қажеттілігін барынша қанағаттандыру және экспортты кеңейту болып табылады.

Бағдарламаның негізгі міндеттері:

1. Технологиялық жаңғыртуды ынталандыру және жаңа өндірістер құру.

2. Ішкі нарықтың мүмкіндіктерін тиімді пайдалану.

3. Машина жасау өнімінің экспортын қолдау және дамыту.

4. Машина жасау саласын дамытуды қажетті кадрлармен қамтамасыз ету.

Нысаналы индикаторлар:

Бағдарламаны іске асыру мыналарды қамтамасыз етеді:

1. Жалпы қосылған құн салығының 74 %-ға өсіру.

2. Саладағы еңбек өнімділігін жылына бір адамға 7 592 мың теңгеге ұлғайту.

3. Өндіріс көлемін 588 млрд. теңгеге дейін ұлғайту.

Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтижелер көрсеткіштері кестеде көрсетілген.

Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтижелер көрсеткіштері

№	Негізгі көрсеткіштер	Өлшем бірлік	Күтілетін нәтижелер				
			2010	2011	2012	2013	2014
1	Көлік машинасын жасау, соның ішінде:						
	жеңіл автомобильдер мен құрамдас бөліктерді жинақтауыштарды өндіруді оқшаулау деңгейі	%	-	5	10	20	30
	жол-құрылыс техникасын өндіру	бірлік	-	200	200	200	200
	мамандандырылған платформа өндіру	бірлік	-	300	300	300	300
	темір жол арбасын өндіру	бірлік	-	-	5000	5000	5000
	хоппер-вагон өндіру	бірлік	-	300	400	500	600
2	Ауыл шаруашылығы машиналарын жасау, соның ішінде:						
	комбайндарды өндіру	бірлік	-	500	600	700	800
	трактор өндіру	бірлік	1000	1000	1000	1000	1000
3	Мұнай-газ машиналарын жасау, соның ішінде:						
	газ айдайтын агрегат өндіру	бірлік	-	-	-	8	8
	газ-турбина электр станциясын өндіру	бірлік	-	-	-	6	6

4	Тау-кен машиналарын жасау - өнім шығару көлемін ұлғайту	%	110	140	175	210	270
5	Электр техникалық машиналарын жасау - өнім шығару көлемін ұлғайту	%	106	115	135	155	170

Бағдарламаны іске асыру кезеңдері. Бағдарламаның орындалуы оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары арқылы жүзеге асырылады.

Бірінші кезең (2010 - 2011 жылдар) - машина жасау кәсіпорындарында технологиялық аудит жүргізу, салалық конструкторлық бюро құру және саланың инфрақұрылымын нығайту.

Бірінші кезеңнің мақсаттары мен нәтижелері: жалпы қосылған құнның 2012 жылға 10 %-ға өсуі машина жасау өнімінің өндіріс көлемін 2012 жылға 10 %-ға ұлғайту; саладағы еңбек өнімділігін 2012 жылға 64 %-ға ұлғайту

Екінші кезең (2012 - 2014 жылдар) - машина жасау кәсіпорындарының потенциалын жүзеге асыру, интенсивті өсу. Бұл кезеңде бірінші кезеңде алынған позитивті нәтижелерді тарату, саланы қолдау мақсатында қолда бар инфрақұрылымдарды жүйелі нығайту және жана инфрақұрылымдарды құру, саланы жүйелі нығайту, мұнай-газ, тау-кен металлургиялық, ауылшаруашылық, электрлік техника және темір жол машина жасау салалары үшін жаңа өнім түрлерін игеру жүзеге асырылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Президентті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Әлеуметтік экономикалық жаңғырту- Қазақстан дамуының бастыбағыты»27 қаңтар 2012жыл.

2. 2020 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының индустриалдық- инновациялық дамуын жеделдету стратегиясы.

3. Экономика и статистика 2011 №9 49-52 бет.

4. Қазақстан Республикасының 2010-2014ж.ж үдемелі индустриалдық- инновациялық дамуын бағдарламасы.

5. ҚР статистика агенттігінің ресми сайты www.stat.kz

6. ҚР- ның президентінің ресми сайты www.akorda.kz

7. **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.** портал.

Иманғали Айкүнім, группа Э-32 КЭБП КЭУК
 Научный руководитель: магистр Повираева В.В.,
 преподаватель специальных экономических дисциплин

БЕЗРАБОТИЦА СРЕДИ МОЛОДЕЖИ СПЕЦИФИКА И ДИСКРИМИНАЦИЯ МОЛОДЕЖНОГО РЫНКА ТРУДА

Молодежный рынок труда формируется молодыми людьми, нуждающимися в трудоустройстве. Это незанятые выпускники вузов и среднеспециальных учебных заведений.

Молодежь – люди впервые выходящие на рынок труда – во многом уступают опытным работникам в конкурентной борьбе за рабочие места, так как у молодых людей нет опыта правильного поведения на рынке; как правило, нет квалификации требуемого уровня; нет четкого представления о закономерностях процессов, происходящих на рынке труда. В то же время, молодежь обладает некоторыми конкурентными преимуществами перед опытными работниками: молодые люди более мобильны при выборе и смене места работы, быстрее приспособляются к новым условиям, предрасположены к обучению.

Выявляется специфика молодежного рынка труда:

1. Неустойчивость спроса и предложения.
2. Низкая конкурентоспособность по сравнению с другими возрастными группами.
3. Молодежная занятость имеет явные и скрытые размеры.
4. Большая вариантность.
5. Сложная ситуация с женской занятостью.

Казахстанская молодежь характеризуется неустойчивостью жизненных установок: из-за этого она более мобильна при выборе и поиске рабочего места и в то же время не готова к самостоятельным действиям на рынке труда. В ходе исследования было выявлено, что более половины фактически безработных, как имеющих, так и не имеющих официальный статус безработного, получали предложения о трудоустройстве. Однако более 1/3 из них отказались от предложенной работы. Доминирующей причиной отказов была низкая заработная плата.

Материальные претензии молодежи, по большей части впервые выходящей на рынок труда, находятся посередине между прожиточным минимумом и средней заработной платой в регионе, их нельзя назвать чрезмерно завышенными, но, как свидетельствуют данные обследования, они значительно выше, чем у тех, кто имел работу до обращения в службы занятости. Молодые люди, впервые выходящие на рынок труда необъективно оценивают собственные возможности, а потому, когда работодатель предлагает заработную плату ниже, чем ту, на которую молодые люди себя оценивают, они воспринимают это как несправедливость, дискриминацию и продолжают поиски работы в надежде, что в другой фирме повезет больше. Таким образом, многие молодые люди, не сумевшие вовремя осознать, что предложенный уровень заработной платы является, как правило, объективной оценкой их квалификации, попадают в ситуацию затяжной безработицы.

Для создания эффективных условий обеспечения занятости, решения адресных проблем безработного и членов его семьи были созданы службы занятости, осуществляющие комплексное регулирование вопросов трудовой сферы. Оказание помощи в трудоустройстве молодежи - одно из приоритетных направлений деятельности центра занятости населения.

Дискриминация молодых людей на рынке труда – это актуальная проблема для любой рыночной экономики, тем более для Казахстана, когда в период перехода Казахстана к рынку безработными становятся невостребованные выпускники, ВУЗов и техникумов – молодые люди имеющие образование, но не имеющие опыта работы по специальности.

Можно выделить несколько видов дискриминации на рынке труда.

- 1) Дискриминация при найме на работу (или, наоборот, при увольнении с работы).
- 2) Дискриминация при выборе профессии или продвижении по службе
- 3) Дискриминация по оплате труда возникает в случае более низкой оплаты труда одних работников по сравнению с другими за выполнение одной и той же работы.
- 4) Дискриминация при получении образования или профессиональной подготовки.

По всему вышесказанному можно сделать следующий вывод, что реформированная сфера труда не принесла молодым казахстанцам ожидаемой свободы в профессиональном самоопределении. В этих условиях более половины молодежи не способны защитить свои права самостоятельно, помочь в этом случае может только государство.

Молодым специалистам предлагается ряд эффективных методов поиска работы:

- 1) Рассылка резюме потенциальным работодателям.
- 2) Объявление в СМИ или обращение по объявлениям фирм-работодателей.
- 3) Участие в ярмарках вакансий.
- 4) Обращение в службы занятости.
- 5) Использование рекомендаций родственников и знакомых.
- 6) Рассылка резюме потенциальным работодателям.

Список литературы:

1. Технологии социальной работы: Учебник/Под общ.ред. проф. Е. И. Холостовой. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 400с.
2. Тесленко А. Н. Рожденные в Казахстане: социальный портрет поколения // Молодёжь и общество, 2006. – №3. – С.39-55.
3. Дашкина А. Впереди новые горизонты // Социальная работа, 2005. – №3. – С.15-20.
4. Хайретдинова Л. В республике стало меньше безработных // Башинформ, 2003. – 12 мая. – С.6-7.
5. Хайруллин И. Р. Правильно организованные досуг и занятость подростков и молодёжи, как альтернатива потреблению алкоголя и наркотиков // Опыт и практика работы администрации г. Сибай по противодействию и профилактике наркомании, алкоголизма и табака курения: информационный бюллетень, Сибай. – 2005. – С.48-59.

6. Шахиева Н. А. Профилактику безнадзорности и беспризорности несовершеннолетних – на уровень новых задач // Отечественный журнал социальной работы, 2002 – №2. – С.36-42.
7. Якупова Д. Молодёжь выбирает труд // Молодёжная газета, 2003. – 24 апреля. – С.1-2.
8. Юнусова Р. Башкирские университеты - в рейтинге престижных вузов // Сибайский рабочий, 2006. – 11 июля.
9. Юнусова Р. Бережнее с кадрами // Сибайский рабочий, 2006. – 16 декабря.
10. Юнусова Р. Куда будем поступать? // Сибайский рабочий, 2006. – 26 мая.
11. Юнусова Р. Начальник ГОВД Г.Г. Рахимгулов: «В Сибее преступлений не больше, просто мы их активно выявляем» // Сибайский рабочий, 2006. – 18 января.
12. Национальное Статистическое Агентство “Статистический пресс-бюллетень”

Мақат Н.М., Мн-09-2каз тобы
Болашақ Университеті, Қарағанды қ.
Ғылыми жетекші: аға оқытушы Ахметова Б.Т.

ПЕРСОНАЛДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ: ЖАПОНДЫҚ ЖӘНЕ АМЕРИКАНДЫҚ МОДЕЛЬДЕРІ

Нарықтық экономика жағдайында елімізде кез келген өндірістің әлеуметтік – экономикалық тиімділігін жоғарылатуға мүмкіндік беретін персоналды басқарудың қазіргі кездегі түрлері мен әдістерін тәжірибеде пайдалану мәселелері ерекше мәнге ие болып отыр.

Персонал – бұл ұйымның болашағын анықтайтын стратегиялық фактор, себебі, тек адамдар ғана жұмысты орындайды, идеяларды ұсынады және кәсіпорынның әрі қарай дамуына мүмкіншілік береді.

Персоналды басқару – іс-әрекеттің функционалды ортасы, оның мәселесі – кәсіпорынды керек уақытта, қажетті мөлшерде және талап етілетін сапада кадрлармен қамтамасыз ету, оларды дұрыс орналастыру және ынталандыру. Персоналды басқару мақсаты жалпы ұйымның игілігі мен жұмыскерлердің жеке мүдделерін ескере отырып, әрекет ететін еңбекке қабілетті ұжымды қалыптастыру болып табылады.

Ең жоғарғы мақсат – персоналды басқару жүйесіндегі кәсіпорынның таза табысы адамдардың әлеуметтік қажеттіліктерін өндірісте қанағаттандыру болып табылады.

Өркениетті дамыған елдердің кәсіпорындағы персоналды басқару тәжірибесі мен теориясында бұл жұмысты ұйымдастырылуына және мазмұндылығына қатысты екі негізгі қарама-қарсы әдістер бар.

Американдық фирмаларда персоналды басқарудағы әдістері бойынша қызметкерлер жұмыс орнының қызметтеріне, мәселелеріне, қызметтік міндеттемелеріне, еңбек жағдайына, еңбек әрекетінің сай келуі керек.

АҚШ-тың еңбек сферасындағы маңызды элементі фирмадағы еңбек қатынасы мен кадр жұмысы. Ол жұмысшыны жалдаудан бастап бүкіл персоналды басқару, соның ішінде ынта, еңбекақы төлеу формасын, кәсіби дайындық пен қайтару үрдісін қамтиды. Фирмаға жұмысшыларды жалдау әдістері 2 фактормен анықталады: ішкі факторлар, оның ішінде фирмалардың стратегиялық дамуы мен қызметінің нәтижесі, ішкі еңбек нарығының жағдайы, кадрды даярлау мүмкіндіктері; ұлттық еңбек күші нарығының жағдайы.

Іріктеу тәртібі компанияның мәліметтер банкінде бос қызмет орындарына үміткерлер ақпараттар сараптауынан, сұхбат үрдісінен және тест жүргізуден тұрады. Мұндай процедураларды көптеген ірі компанияларда арнайы кадрды даярлау, жалданатын жұмысшыларды таңдауды жүзеге асыратын, сонымен қатар ішкі қызмет бойынша өсуде үміткерлерді таңдау мен аттестациялау орталықтары қызмет көрсетеді.

Американдық компаниялар негізгі тактикалық міндет ретінде инвестицияланатын құралдар айналымын жеделдетуді және акциялар бағасының өсуін көздейді. Осы көрсеткіштер арқылы басқару аппараты қызметінің тиімділігі анықталады.

Жапон корпорацияларының әлемдік нарықтағы бәсекелестігі көбінесе ел ішіндегі нарықтағы өте жоғары бәсекелестігінен туындайды. Жапония компаниялары өз нарығында дамып өсуі үшін өз өнімдерінің сапасын жоғарылатып, өнімдерді өте үлкен көлемде автоматты түрде шығарып, шығындарды азайта түсумен болады. Жапон корпорациялары көбінесе өнімді

сатуға және оның бәсекелілігіне басым көңіл бөледі де, қаржы нәтижелеріне оншалықты көңіл бөле қоймайды. Олар алдымен нарықты жаулап алуды дұрыс деп тауып осы бағытта еңбек етеді. Жапон экономикасының жетістігі басқарудағы әлеуметтік – кәсіптік саланың қызметіне негізделген. Мұны менеджерлер деп атайды. «Менеджер» ұғымы алуан саладағы басшылардың тілектес адамдар тобын құрайды.

Нағыз жапондық фирма пирамида түрінде ұйымдастырылған. Оның құрылымында үш деңгей болады: жоғары әкімшілік (КЭЙЭЙСЯ) орта басқару буыны (КАНРИСЯ), бұған бөлімше меңгерушісі БУТЕ жатады; әрі қарай – басқармадағы қарапайым жұмыскерлер (ИППАНСИЯ). Синетизы жүйесінің талабына сәйкес университетті бітірушілер фирмаға жұмысқа орналасқаннан кейін жеті жылдан соң, яғни 30 жасқа толған кезде секция бөлімшесіне басшылық ете алады. Қырық жасында оған секция меңгерушісіне, 50 жасында – бөлімше меңгерушісіне және әрі қарай директорлық қызметіне дейін жоғарылай алады.

Жапонияда істі, өндірісті және басқаруды ұйымдастырудың жоғары деңгейі кімді де болса қайран қалдырады. Жапония - өндірістік қатынасты, сонымен қоса, басқару сипатын айқындайтын монополистік капитализм мемлекеті. Талдаудың көрсеткеніндей қазіргі жапондық басқару жүйесі едәуір икемді, әрі тиімді механизм, оның өзі соғыстан кейінгі кезеңде, қазіргі ірі ауқымды өндірісті дамыту жағдайында қалыптасты. Бұл механизм ұдайы жетілдіру үстінде.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Герчиков В.И. Управление персоналом: работник – самый эффективный ресурс компании: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2008.
2. Шапиро, С.А., Основы управления персоналом в современных организациях. Экспресс-курс /С.А., Шапиро, О.В. Шатаева. - М.: ГроссМедиа, РОСБУХ, 2008. – 400 с.
3. Кибанов, А.Я. Основы управления персоналом: учеб. / А.Я. Кибанов.- М.: ИНФРА-М, 2011. – 304 с.
4. Основы управления персоналом: учеб. / Под ред. Розарёновой Т.В.- М.: ГАСБУ, 20011. – 328 с.

Шагиров Алибек, группа Э-22 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: Киштаева Ж.А.,
преподаватель специальных
экономических дисциплин

ТАМОЖЕННЫЙ СОЮЗ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ КАЗАХСТАНА

Таможенный союз в рамках Евразийского экономического сообщества – это форма торгово-экономической интеграции Белоруссии, Казахстана и России, предусматривающая единую таможенную территорию, в пределах которой во взаимной торговле товарами не применяются таможенные пошлины и ограничения экономического характера, за исключением специальных защитных, антидемпинговых и компенсационных мер. При этом страны-участники таможенного союза применяют единый таможенный тариф и другие единые меры регулирования торговли товарами с третьими странами.

Основные цели создания Таможенного союза:

- 1) расширение границ рынка сбыта - таким образом предприниматели стран ТС смогут поставлять свой товар на рынки стран участниц ТС;
- 2) торгово-дипломатические отношения между странами участницами ТС – позволят укрепить отношения, как в экономическом так и в дипломатических сферах;
- 3) повышение качества экспортируемого и импортируемого товара – заставит производителей следовать стандартам установленным в той или иной стране ТС таким образом повысится качество товара без значительных изменения цены;
- 4) развитие малого и среднего бизнеса, увеличение конкурентно способности предприятий стран участниц ТС – открытость границ даст возможность вкладывать свои инвестиции либо открывать собственные предприятия на территории стран ТС тем самым укрепляя экономику данной страны;

5) снижение таможенных пошлин на ввоз продукции из стран участниц ТС – позволит увеличивать товарооборот между странами союза.

Создание Таможенного Союза было необходимостью. Ведь три государства - члена Таможенного союза, должны на деле показать выгодность этого мероприятия. Создаётся огромный рынок в 170 млн. человек. Промышленный потенциал общий наших стран – 600 млрд. долларов, совокупные резервы одной только нефти – 90 млрд. баррелей - становятся ключевым игроком на рынке энергоресурсов. Общий объём сельского хозяйства наших стран – 112 млрд. долларов, 12 процентов мирового производства пшеницы и 17 процентов мирового экспорта этой продукции. Общий ВВП наших стран – 2 трлн. долларов, совокупный товарооборот – 900 млрд. долларов.

Преимущества Таможенного Союза:

- 1) экономическая и политическая стабильность;
- 2) существенно расширятся рынки сбыта топливно-энергетической продукции, цветной и черной металлургии, зернового хозяйства;
- 3) появилась надежда на возрождение отраслей, пришедших в упадок – виноделие, выращивание фруктов и овощей и так далее;
- 4) будут созданы более благоприятные условия для кросс-страновых переливов капитала и рабочей силы;
- 5) возрастет конкуренция, что благоприятно влияет на общеэкономическую динамику.

Но вместе с тем хотелось бы заметить и явные минусы, которые повлекло за собой вступление в ТС. Во-первых, это существенное повышение цен на многие товары на 10-20%. Таможенные тарифы у России и Белоруссии совпадают, а у Казахстана они были значительно ниже. Следовательно, на 80% товарных позиций будут применены российские тарифы, несмотря на просьбу Казахстана растянуть этот процесс на пять-десять лет. Казахстанцев ждет повышение цен на одежду, строительные материалы, машиностроение, бытовую технику, электрооборудование, канцтовары, детские игрушки, косметику, бытовую химию, лекарства.

В частности я бы хотел рассмотреть 2 сферы деятельности это - ввоз автотранспорта физическими лицами для личного пользования, а так же рынок сбыта сельскохозяйственной продукции.

Многие из нас знают, что с развитием ТС были значительно увеличены пошлины на ввоз автотранспорта из-за рубежа, таким образом, на рынок Казахстана в значительном количестве начали поставлять автомобили Российского производства, а так же их сборки. Если сравнить качество Российского автопрома со странами Европы – мягко сказать наш большой сосед сильно отстает как в качестве, так и в цене. Повышение пошлин на авто – это лишь инициатива РФ, т.к. для неё открываются новые рынки сбыта и совершенно беспошлинно, они фактически становятся монополистами в данной сфере, т.е. овладевают нашим рынком. Несмотря на то, что мы являемся страной участницей ТС, необходимой мерой спасения Казахстанского потребителя считаю значительное снижение пошлин на ввоз автомобилей с малолитражным объемом двигателя (т.е. до 2500 куб. см. рабочего объема двигателя) с 35% до 10% от стоимости автотранспортного средства.

Казахстанские фермеры не выдерживают конкуренции, так как товар, импортируемый из стран ТС дешевле, чем казахстанский. Многим фермерам тяжело конкурировать с низкими ценами. Спустить цену очень тяжело, так как затраты на сельское хозяйство очень велики, а так же фермерство в нашей Республике до сих пор не так развито как например в РФ. Таким образом, себестоимость их товара ниже, следовательно, и цена будет низкой. Таким действием мы рискуем раздавить сельское хозяйство и фермерство в частности, а ведь президент дал четкие указания в своем послании сделанном в декабре 2012 года – развивать МСБ в сельхозструктуре, расширять посевные угодия. На развитие сельского хозяйства государство каждый год выделяет огромные суммы финансирования, но снижение пошлин на ввозимую сельхозпродукцию может только загубить местных производителей.

РАЗВИТИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В КАЗАХСТАНЕ

Десятое направление Программы 2030. Развитие сельского хозяйства. Это и есть наша тема сегодняшней конференции. Аграрный сектор Казахстана обладает большими экспортными возможностями и высоким потенциалом для внедрения инноваций. Потребность в продовольствии с каждым годом в мире будет возрастать. Эту возможность нам упускать нельзя. Государство оказывает огромную помощь сельскому хозяйству. Нам следует разработать и внедрить государственную систему гарантирования и страхования займов для снижения рисков частных инвестиций в аграрное производство. Необходимо найти альтернативные пути для расширения доступа фермеров к финансированию.

«Поручаю Правительству разработать и внедрить механизм государственной поддержки розничной торговли без посредников. Государству необходимо организовать и структурировать зерновую отрасль, создать единый зерновой холдинг. Необходимо активизировать реализацию проекта по развитию экспортного потенциала производства мяса. Поручаю Правительству обеспечить разработку программ по развитию других отраслей животноводства, в том числе овцеводства, а также кормопроизводства и отгонного животноводства». Президент Республики Казахстан Н.А Назарбаев.

В связи с этой программой сельское хозяйство Казахстана активно развивается. Разнообразные климатические условия Казахстана позволяют выращивать почти все культуры умеренного теплого пояса и развивать животноводство. Республика Казахстан является крупным экспортером пшеницы и муки (входит в 10-ку мировых экспортеров), значительную долю в общем экспорте сельхозпродукции страны имеют хлопок (15%), кожа и шерсть (25%). Общая площадь земель сельскохозяйственного назначения в республике составляет 222,6 млн.га, из них под пашней находится 24 млн. га (10,8%), сенокосами 5 млн. га (2,2%), пастбищами 189 млн. га (85%). С целью подъема экономики села за последние десять лет принимаются также государственные и отраслевые программы по развитию и поддержке.

1. Сельское хозяйство Сельское хозяйство - это одна из огромных и необъятных отраслей хозяйства, включающее такие направления как растениеводство, грибоводство, животноводство, рыбоводство, садоводство. Все эти отрасли оказывают большое влияние на экономику страны и являются неотъемлемой частью жизнедеятельности человека.

1.1 Современное состояние сельского хозяйства в Казахстане

На сегодняшний день отечественная сельхозпродукция фактически неконкурентоспособна. По данным Всемирного Банка Развития, производительность труда в сельском хозяйстве в республике в 5 раз ниже, чем в Восточной Европе. Установление защитных пошлин – решение временное. Все равно после переходного периода придется открывать границы для дешевой продукции из-за рубежа. В условиях Казахстана сложность аграрных проблем смело можно удваивать. По данным ООН, из 272,5 млн га территории Казахстана опустыниванию подвержено 179,9 млн га, или 66 % всей площади. Ущерб от деградации пастбищ составляет 963 млн долл., упущенный доход из-за эрозии пашни – 779 млн долл., из-за вторичного засоления – 375 млн долл. Общий ущерб от потери гумуса в Казахстане оценивается международными специалистами в 2,5 млрд долл. Деградация плодородных земель продолжается, отчасти из-за экологических проблем, отчасти – из-за примитивных технологий возделывания земли. Климатические условия обрекают на сравнительно невысокую урожайность. По зерновым мы получаем в среднем около 10 центнеров с гектара.

За последние четыре года на различные программы поддержки сельского хозяйства из бюджета Казахстана было выделено всего около 1 млрд долл. Субсидирование получения кредитов, удешевленного ГСМ и минеральных удобрений, элитных семян, на племенное дело в животноводстве – вот и весь перечень видов государственной поддержки сельхозпроизводителей.

За период своей независимости Казахстан делает уже третью попытку отрегулировать земельные отношения. Первая была предпринята в 1995 году, тогда вышел соответствующий указ президента "О земле", имеющий силу закона. Этот документ сразу же окрестили

"коммерциализированным", потому что он содержал такие категории, как "первичное и вторичное землепользование", и делал землю объектом бесконечного торга. Через пять лет появился Закон "О земле", в котором круг временных хозяев - арендаторов был четко очерчен. Этот документ, действующий до сих пор, предусматривает частную собственность на землю, однако допускает лишь приватизацию огородов и приусадебных участков, а земли сельскохозяйственного назначения (90 млн. га из 270 млн. га территории всей республики) могут только арендоваться. Оттого и этот закон сразу же был назван документом временного пользования.

Новое положение о приватизации сельхозземель тоже вряд ли будет безупречным, однако есть все основания полагать, что именно этот документ наведет порядок в сельском хозяйстве страны.

Казахстан - девятое в мире по территории государство. Но 67% его земель относится к разряду пустынь и полупустынь. То есть порядка 180 млн. га земли ни на что не пригодны, однако оставшиеся земли могли бы стать стабильным источником дохода для крестьян и соответственно существенно пополнить государственную казну.

2. Животноводство

На долю животноводства сегодня приходится 45% валовой продукции сельского хозяйства. В результате принятых государством мер, начиная с 2001 года, наблюдается стабилизация в этой сфере. Ежегодный прирост поголовья и производства мяса и молока составляет 5–10%. Но, несмотря на это, сегодня состояние отрасли выглядит далеко не оптимистично. О негативных факторах, влияющих на развитие животноводства, недавно в Парламенте и на выездной коллегии в Усть-Каменогорске подробно рассказывал министр сельского хозяйства Ахылбек Куришбаев, там же были предложены пути выхода на новые рубежи. В частности, говорилось о низком удельном весе в стадах племенных животных, о неудовлетворительной работе ветеринарно-санитарной службы. Общепризнано, что развитие животноводства зависит в основном от трех факторов: кормовая база и кормление, технология содержания и селекционно-племенная работа. Мы съездили в поселок Кокпекты, для того чтобы разузнать о качестве животноводства, как оценивают его жители поселка. Мы задали основные вопросы по этой отрасли одной из семей:

Сколько животных у вас ?

Уменьшилось ,увеличилось или осталось неизменным количество ваших животных в течение 3 лет?

Если наблюдали потери, по вашему мнению, с чем это может быть связано?

Чем кормите животных?

Как вы оцениваете работу ветеринарных служб в поселке?

Какой вид животных наиболее легкий в содержании?

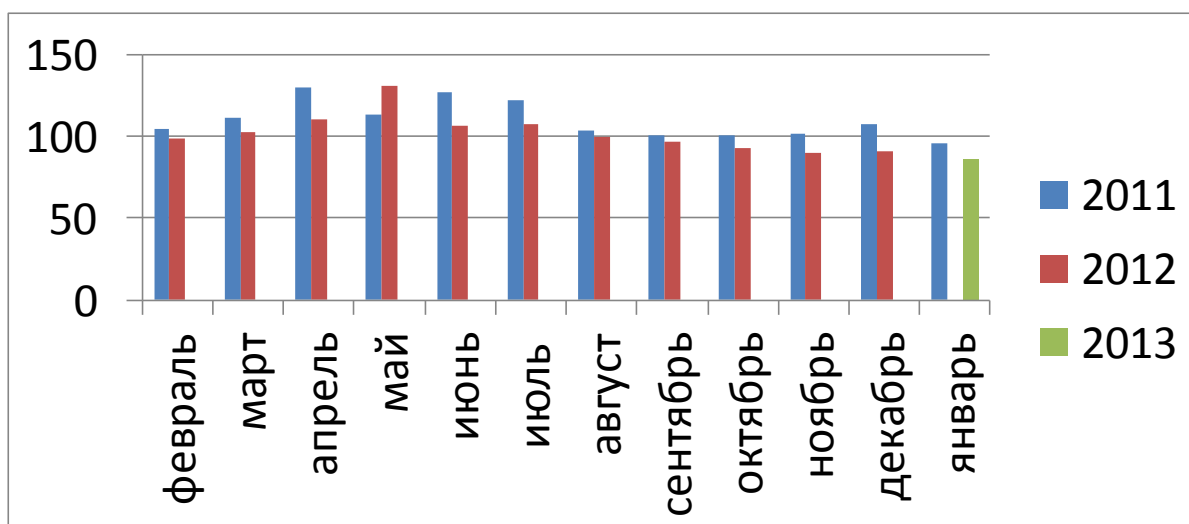
2.1 Анализ развития свиноводства по Караганде.

Поголовье свиней, тыс. голов

Исходя из данных таблицы, мы построили диаграмму и рассчитали изменение поголовья свиней.

на 1,02		на 1,03		на 1,04		на 1,05		на 1,06		на 1,07		на 1,08	
2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
98,6	104,3	102,8	111,7	110,9	130,5	113,7	131,0	109,4	127,5	107,1	122,6	99,6	103,6

на 1,09		на 1,10		на 1,11		на 1,12		на 1,01	
2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2013	2012
96,9	101,2	92,7	100,4	89,8	101,5	90,9	107,6	86,3	95,6

Анализ изменения поголовья:

На 1.02. 98,6 – 104,3 = -5,7 тыс голов
 На 1.03. 102,8 – 111,7=-8,9 тыс голов
 На 1.04. 110,9 – 130,5=-19,6 тыс голов
 На 1.05. 113,7 – 131,0=-17,3 тыс голов
 На 1.06. 109,4 – 127,5=-18,1 тыс голов
 На 1.07. 107,1 – 122,6=-15,5 тыс голов
 На 1.08. 99,6 – 103,6= -4 тыс голов
 На 1.09. 96,9 - 101,2= -4,3 тыс голов
 На 1.10. 92,7 – 100,4= -7,7 тыс голов
 На 1.11. 89,8 – 101,5 = -11,7 тыс голов
 На 1.12. 90,9 – 107,6 = -16,7 тыс голов
 На 1.01. 86,3 – 95,6 = - 9,3 тыс голов

Расчеты показали, что в каждом месяце 2012 г по сравнению с месяцами 2011г происходит снижение поголовья свиней.

Мы рассчитали цепной и базисный темп роста поголовья свиней за 2012 год.

	1.01	1.02	1.03	1.04	1.05	1.06	1.07	1.08	1.09	1.10	1.11	1.12
2012	95.6	98.6	102.8	110.9	113.7	109.4	107.1	99.6	96.9	92.7	89.8	90.9

Цепные темпы роста поголовья свиней за 2012г:

$$\text{Трц}_1 = \frac{98,6}{95,6} * 100\% = 103,1\%$$

$$\text{Трц}_2 = \frac{102,8}{98,6} * 100\% = 104,3\%$$

$$\text{Трц}_3 = \frac{110,9}{102,8} * 100\% = 107,9\%$$

$$\text{Трц}_4 = \frac{113,7}{110,9} * 100\% = 102,5\%$$

$$\text{Трц}_5 = \frac{109,4}{113,7} * 100\% = 96,2\%$$

$$\text{Трц}_6 = \frac{107,1}{109,4} * 100\% = 97,9\%$$

$$\text{Трц}_7 = \frac{99,6}{107,1} * 100\% = 92,9\%$$

$$\text{Трц}_8 = \frac{96,9}{99,6} * 100\% = 97,3\%$$

$$\begin{aligned} \text{Тр}_{ц9} &= \frac{92,7}{96,9} * 100\% = 95,7\% \\ \text{Тр}_{ц10} &= \frac{89,8}{92,7} * 100\% = 96,9\% \\ \text{Тр}_{ц11} &= \frac{90,9}{89,8} * 100\% = 101,2\% \\ \text{Базисные темпы роста за 2012г:} \\ \text{Тр}_{б1} &= \frac{98,6}{95,6} * 100\% = 103,1\% \\ \text{Тр}_{б2} &= \frac{102,8}{95,6} * 100\% = 107,5\% \\ \text{Тр}_{б3} &= \frac{110,9}{95,6} * 100\% = 116,0\% \\ \text{Тр}_{б4} &= \frac{113,7}{95,6} * 100\% = 118,9\% \\ \text{Тр}_{б5} &= \frac{109,4}{95,6} * 100\% = 114,4\% \\ \text{Тр}_{б6} &= \frac{107,1}{95,6} * 100\% = 112,0\% \\ \text{Тр}_{б7} &= \frac{99,6}{95,6} * 100\% = 104,2\% \\ \text{Тр}_{б8} &= \frac{96,9}{95,6} * 100\% = 101,4\% \\ \text{Тр}_{б9} &= \frac{92,7}{95,6} * 100\% = 96,9\% \\ \text{Тр}_{б10} &= \frac{89,8}{95,6} * 100\% = 93,9\% \\ \text{Тр}_{б11} &= \frac{90,9}{95,6} * 100\% = 95,1\% \end{aligned}$$

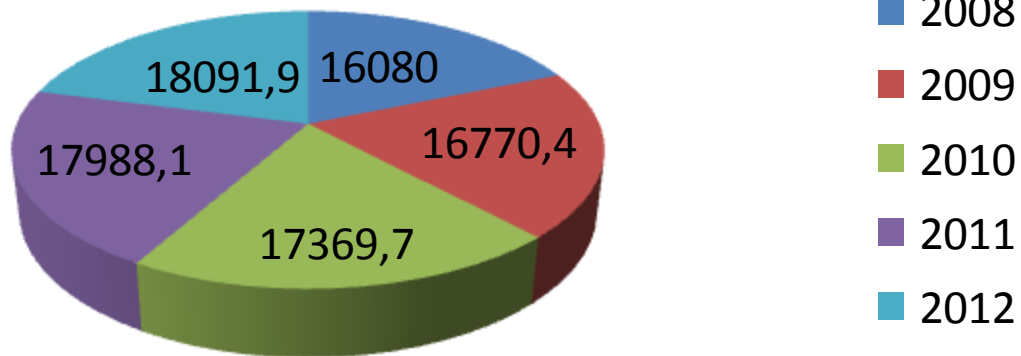
Цепные темпы роста свидетельствуют, что наблюдаются помесячные колебания в поголовье свиней.

Базисные темпы роста показывают, что поголовье свиней в феврале 2012г по сравнению с январем увеличилось на 3,1%, в марте по сравнению с январем поголовье возросло на 7,5%, в апреле месяце по сравнению с январем увеличилось на 16%, в мае по сравнению с январем мы видим увеличение поголовья свиней на 18,9%, в июне увеличение на 14,4%, в июле увеличение на 12%, в августе увеличилось на 4,2%, в сентябре по сравнению с январем наблюдаем увеличение поголовья на 1,4%, в октябре месяце уменьшение на 3,1%, в ноябре уменьшение на 6,1%, в декабре по сравнению с январем поголовье свиней уменьшилось на 4,9%.

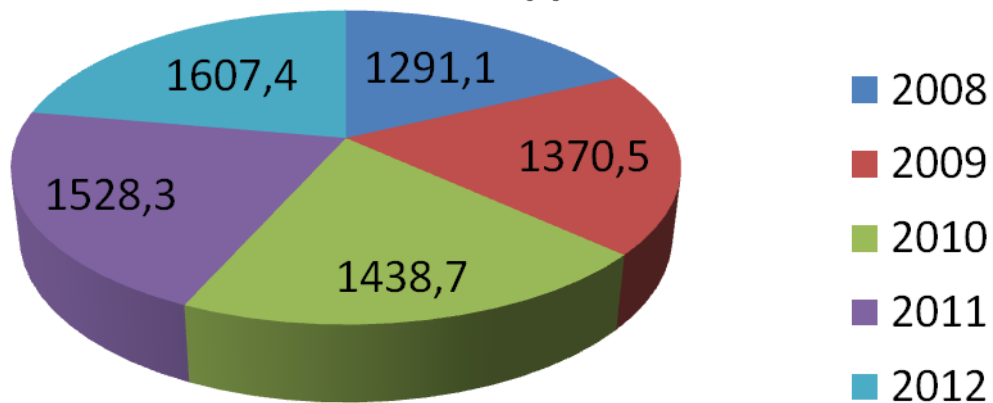

Сравнительные диаграммы.

ОВЦЕВОДСТВО

СВИНОВОДСТВО

В качестве сравнительного анализа по видам животноводства, мы взяли овцеводство. Из показанного на экране рисунка, мы видим, что овцеводство намного развито, чем свиноводство. Это связано, по нашему мнению, с тем, что:

1. Овцеводство является традиционной отраслью на территории РК

2. В связи с религиозными взглядами, наибольшее предпочтение отдают овцеводству, чем свиноводству.

Заключение

Мы считаем, что фермерам необходимо держать связь с мукомольным производством, чтобы приобретать отруби хорошего качества, без всяких посредников. Благотворное влияние на рост и выносливость свиней имеют отходы пивного производства, поскольку там содержатся остатки ячменя, дрожжей. В Караганде имеется Волынский свиноводческий промышленный комплекс, где происходит копчение, соление сала, делают бужинину, колбасу. Думаем, что наряду с восстановлением птицеферм и разведением крупного рогатого скота, необходимо делать акцент и на строительство свиноферм, что принесет значительный доход нашей Республике.

Рахимжанова А., Журтыбай Е., гр. СТ-32
Научный руководитель: Хайруллова М.Ш.

УГРОЗА ГЛОБАЛЬНОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Из послания Президента РК Н.А. Назарбаева «Стратегия «Казахстан-2050»: «Высокие темпы роста мирового народонаселения резко обостряют продовольственную проблему. Уже сегодня в мире десятки миллионов людей голодают, около миллиарда человек на постоянной

основе испытывают нехватку в пище. Без революционных изменений в производстве продуктов питания эти страшные цифры будут только расти. Мы уже входим в число крупнейших экспортеров зерновых культур. Мы обладаем огромными экологически чистыми территориями и можем производить экологически чистые продукты питания. Нам вполне по силам совершить качественный рывок в сельскохозяйственном производстве. Для этого нам потребуется государственное мышление нового типа».

Продовольственная безопасность страны, являясь важным составным элементом системы национальной безопасности, характеризует экономическую устойчивость и политическую независимость государства, его способность обеспечивать элементарные первичные потребности своих граждан без ущерба национально-государственным интересам.

Угрозы продовольственной безопасности подразделяются на внутренние и внешние.

К *внутренним угрозам* относятся:

- а) усиление импортной зависимости по продовольственным товарам;
- б) чрезмерная открытость экономики;

К *внешним угрозам* можно отнести:

- а) технологическую блокаду, опасность которой возрастает из-за отставания в научно-технической сфере;
- б) потерю рынков сбыта в дальнем и ближнем зарубежье;
- в) перепроизводство продовольствия в других странах;
- г) экономическую и финансовую зависимость от других стран.

Продовольственная безопасность представляет собой сложную систему, которая наряду с другими взаимосвязанными системами (политической, военно-стратегической, экономической, энергетической, экологической и др.) входит в качестве подсистемы в состав системы национальной безопасности.

Необходимым *условием* обеспечения продовольственной безопасности является физическая и экономическая доступность продуктов питания для населения.

Структура потребления населением Казахстана пищевых продуктов является нерациональной. Большинство важнейших продуктов питания потребляется в значительно меньших количествах, чем это предусмотрено научно обоснованными нормами.

Для достижения самообеспеченности страны продовольствием необходимо осуществлять производство качественной продукции в объемах, позволяющих удовлетворить потребность населения в ней на пороговом уровне по ценам, гарантирующим доступность большинства продуктов для всех социальных групп населения на всей территории страны. Продовольственная безопасность является основным показателем качественного уровня жизни населения. Современный уровень качественного питания населения характеризует экономическое благосостояние в целом. Недостаточность продовольствия в нашем случае часто возникали по причине природных явлений (засуха), различного рода экономическими кризисами в государстве т. п. Важность проблемы продовольственной безопасности в системе национальной безопасности заключается и в том, что она тесно связана с экологической безопасностью.

Устойчивость системы продовольственной безопасности характеризуется уровнем качества и безопасности продуктов питания, поскольку, по данным Комитета санитарно-эпидемиологического надзора Минздрава РК, более 70 % вредных веществ поступает в организм человека с продуктами питания. Данная проблема приобрела особую важность, поскольку на рынок поступают отечественные и импортные продукты питания, которые не всегда отвечают требованиям стандартов качества, соответствуют срокам хранения и безопасны для здоровья. Нередко такая продукция производится из генетически модифицированного сырья. При этом некачественная продукция в силу низкой покупательской способности населения обладает большим спросом. Все это способствует ухудшению здоровья нации и обусловлено неэффективной системой государственного контроля и надзора за качеством продуктов питания.

Ежедневно практически любой человек на земном шаре использует с продуктами питания хотя бы одну из самых популярных ПД – соль, сахар, перец, лимонную кислоту.

Как влияют пищевые добавки, используемые в производстве продуктов на здоровье человека?

Пищевые добавки – это природные и синтетические химические соединения, которые не представляют собой источник энергии, как пища, не используются в чистом виде, а только добавляются в продукты для облегчения технологического процесса, продления срока хранения или придания определенной консистенции конечному продукту.

Наиболее вредными можно считать консерванты и антиокислители. Консерванты нарушают биохимические реакции, как следствие в среде, в которой присутствует такой препарат жизнь становится, невозможна и бактерии погибают, что дольше сохраняет продукт от порчи.

Результаты исследования

Мы провели социологический опрос среди студентов колледжа, в котором приняли участие 50 человек, содержащий следующие вопросы:

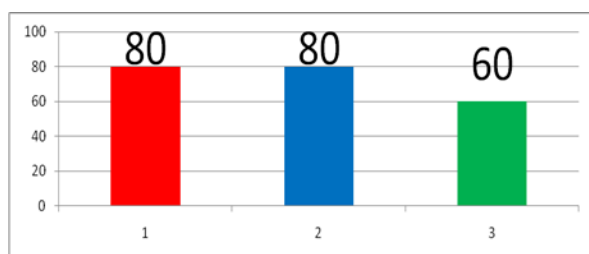
1. Покупая продукты, обращаете ли вы внимание на их состав?

2. Знаете ли вы, как расшифровываются пищевые добавки, обозначаемые с помощью индекса E?

3. Знаете ли вы, как они влияют на ваше здоровье?

Этот социологический опрос показал, что более 80% опрошенных (41 человек опрошенных) не обращают внимание на состав продуктов и не знают о том, как расшифровываются добавки, а также около 60% (29 человек опрошенных) не знают об их влиянии на организм.

Диаграмма 1

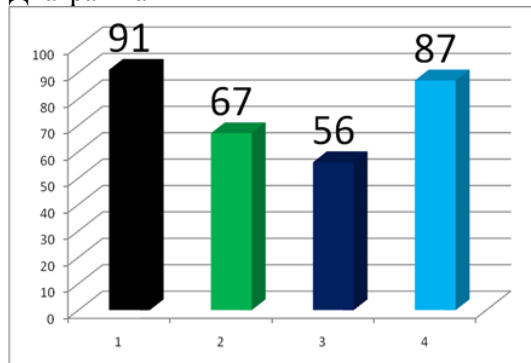
Также было проведено анкетирование студентов 1 курса. В анкетировании приняло участие 55 человек, им предлагалось ответить на следующие вопросы:

1. Любите ли вы сухарики, чипсы и т.д.?

2. Используйте ли вы для приготовления домашней пищи полуфабрикаты и продукты быстрого приготовления (суповые брикеты, картофельное пюре и т.д.)?

Анализ анкетирования показал, что все опрошенные нами студенты (100 %) употребляют те или иные продукты в своем пищевом рационе, 91% студентов ответили, что очень любят чипсы, сухарики. Из них 67% употребляют часто и 56% очень часто (практически каждый день), 87% отметили, что в приготовлении домашней пищи они и родители используют полуфабрикаты и продукты быстрого приготовления (лапша «Ролтон», суповые брикеты, картофельное пюре и т.д.)

Диаграмма 2

Пользуясь информацией, представленной на этикетках, мы исследовали пищевые добавки, используемые при производстве сухариков, чипсов.

В результате исследования образцов чипсов и сухариков было выявлено большое содержание ароматизаторов и усилителей вкуса, таких как Е621 – глутамат натрия, Е551 – диоксид кремния, Е631- инозинат натрия и многие другие.

Критерии состояния национальной продовольственной безопасности должны характеризовать уровень удовлетворения потребностей населения в продуктах питания, а также степень устойчивости продовольственного обеспечения страны.

Аграрная политика государственных органов на республиканском и региональном уровнях, направленная на предотвращение внутренних и внешних угроз продовольственной безопасности страны должна включать следующий комплекс мероприятий:

1. Мониторинг факторов, определяющих угрозы продовольственной безопасности.
2. Экспертиза решений, принимаемых по финансовым и хозяйственным вопросам с позиций национальной продовольственной безопасности.
3. Совершенствование системы экономических отношений в сфере производства, закупа, первичной и глубокой переработки, хранения, транспортировки и реализации сельскохозяйственной продукции.
4. Государственная поддержка доходов сельскохозяйственных товаропроизводителей по принципу регулирования паритета цен при обмене продукции сельского хозяйства и промышленных отраслей АПК.
5. Введение системы минимальных гарантированных цен, обеспечивающих сельскохозяйственным товаропроизводителям достаточный уровень доходности.
6. Осуществление гибкого налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей, предоставление налоговых льгот тем производителям, которые вкладывают средства в развитие приоритетных отраслей и продуктов, или же придерживаются принципа устойчивого развития производства с соблюдением экологических норм.
7. Модернизация и техническое перевооружение предприятий перерабатывающей промышленности, внедрение передовых технологий и систем управления качеством.
8. Стимулирование импорта

Акашев Е.А., магистрант 1-курса
Казахская инженерно-техническая академия

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Экономический механизм инновационной деятельности в Казахстане находится в стадии становления. Новые рыночные условия и сама жизнь постоянно вносит свои коррективы в технологическое развитие Казахстана. Следовательно, экономический механизм реализации инновационной политики должен постоянно совершенствоваться, пополняться новыми инструментами. Новый механизм управления научно-техническим развитием возможен лишь при условии коренных преобразований, формирующих новую организационно-экономическую среду, благоприятную к ускоренному созданию нововведений и их восприятию производством.

Для выработки правильной инновационной политики и оптимальной стратегии ее осуществления следует четко определиться в характере, выборе форм и методов технологического развития. Инструменты экономического механизма инновационно-технологического развития должны быть выбраны и использованы таким образом, чтобы могли принести ощутимый экономический эффект, так как наша экономика не в состоянии тратить много финансовых средств. Разрабатываемые экономические инструменты должны способствовать замене старых производств более прогрессивными. Поэтому нельзя просто внедрить готовую систему экономического регулирования инновационно-технологического развития экономики какой-либо зарубежной страны. Необходимо разработать систему с учетом особенностей экономики нашей страны в переходный период [1, с. 28].

Опыт индустриально развитых стран с долгой историей рыночного развития показывает, что для активизации инновационной деятельности необходима целенаправленная регулирующая функция государства в сфере НИОКР, его ответственность за общую стратегию

технологического развития, за поддержку наукоемких технологий и фундаментальных исследований.

Экономический механизм управления инновационной деятельностью включает в себя ряд взаимосвязанных взаимодополняющих подсистем, прежде всего, совокупность экономических рычагов и стимулов, направленных на повышение технологического уровня производства. Формирование экономического механизма инновационно-технологического развития должно осуществляться на основе экономических процессов, происходящих в данной стране. Кроме того, экономический механизм, его сущность будут зависеть от развития отраслей, регионов, предприятий (рис. 1) [2, с. 114].

Экономико-правовое регулирование инновационно-технологического развития является важнейшей функцией государственных органов страны. При этом этот механизм определяется блоком законодательства республики. Поскольку многие долгосрочные фундаментальные программы влекут за собой мобилизацию огромных финансовых и других материальных ресурсов со стороны государства, а также долгосрочное планирование производства «сверху вниз» как в частном, так и в государственном секторах, правовое регулирование носит многоплановый характер. В общем механизме экономико-правового регулирования можно выделить пять уровней.

Рисунок 1 – Организационно-экономический механизм управления инновационно-технологическим развитием экономики

Государство в лице республиканских и исполнительских органов осуществляет: правовое регулирование отношений в научно-технической и инновационной сферах путем принятия законодательных актов, определяющих нормы взаимоотношений в этих сферах, охраны и реализации интеллектуальной собственности, порядок разрешения возникших споров, задачи научно-технической и инновационной политики, поддержку приоритетных направлений науки и техники и базисных инноваций; разработку на основе долго- и среднесрочных прогнозов системы приоритетов селективной научно-технической и инновационной политики, ее реализацию с помощью стратегического и индикативного планирования, республиканских, региональных и межгосударственных научных, научно-технических и инновационных программ.

Список литературы:

1. Шокаманов Ю. Динамика и структурные сдвиги в экономическом развитии Казахстана и его регионов // Экономика и статистика. № 3, 2003.
2. Афонин И.В. Инновационный менеджмент. Учебное пособие. -М.: Гардарики, 2005. - 224с.

Даурбаева Р.Д., магистрант 1-курса
Казахская инженерно-техническая академия

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА

С точки зрения процедуры выбора, инвестиционные решения относятся к числу наиболее сложных, т.к. основаны на многовариантной и многокритериальной оценке целого ряда факторов и тенденций. В экономической науке и практике для анализа условий рационального использования инвестиций применяется категория инвестиционного климата. Он включает в себя совокупность политических, социальных, экономических, организационно-правовых, финансовых, социокультурных, географических факторов, предопределяющих привлекательность и целесообразность инвестирования в ту или иную хозяйственную систему (предприятие, экономика страны или региона). Такое чрезвычайно емкое понятие естественно порождает различные подходы к оценке инвестиционного климата - от чисто описательных характеристик без попыток количественной оценки (Япония) до учета различных факторов, в том числе политических пристрастий, состояния экологического движения и др. (США).

Как правило, в зарубежных странах оценку инвестиционного климата осуществляют применительно к макроэкономической сфере. Специальные консалтинговые фирмы эксперты банков, журналов и газет проводят анализ по разному количеству стран (от 15 до 178) в зависимости от интересов читателей и запросов заказчиков. При этом число учитываемых показателей варьируется от 9 в журнале «Euromoney» до 381 в работах Швейцарского института развития менеджмента. Российские исследования инвестиционных рейтингов проводятся применительно к регионам и также отличаются большим диапазоном учитываемых показателей. Иногда его оценка проводится по ограниченному набору или даже по одному показателю. Существует и противоположный подход, когда десятки и сотни показателей, характеризующих регион, агрегируются в один, смысл которого уловить не просто.

Ресурсный подход к оценке ИПР опирается на анализе инвестиционных возможностей использования факторов производства региона. Типичную взаимосвязь факторных параметров ИПР иллюстрирует в своих исследованиях М. Терский (рисунок 2). Инвестиционный потенциал фактора «земля» он складывает из следующих стоимостных оценок: стоимость разведанных запасов минерального сырья; стоимость сельскохозяйственной земли; стоимость запасов древесины.

Стоимость разведанных запасов минерального сырья, имеющих устойчивый потенциальный спрос за пределами региона, определяется по формуле:

$$IPM = \sum_{i=1}^n \left(\frac{M_i \cdot xP_i}{1+r} - FOB_i \right), \quad (1)$$

где M_i - объем разведанных запасов;

P_i - прогнозная средневзвешенная мировая цена на отраслевую продукцию;

FOB_i - транспортные расходы;

r - ставка дисконта.

Для определения стоимости сельскохозяйственной земли предлагается использовать следующее равенство:

$$IPA = \sum_{i=1}^n \left(A_i \frac{Y_i \cdot xP_i}{r-g} - FOB_i \right), \quad (2)$$

где A_i - сельскохозяйственные угодья различного назначения;

Y_i - продуктивность сельскохозяйственной земли различного назначения;

P_i - цена единицы отраслевой продукции;

FOB_i - транспортные расходы;

r - ставка дисконта.

g - коэффициент Гордона

Одной из особенностей инвестиционного потенциала сельскохозяйственных земель является то, что он не ограничен во времени, т.е. является «условно-бесконечным». Эта особенность учитывается с помощью коэффициента Гордона, который характеризует постоянный темп, с которым будут расти денежные поступления в будущем, в зависимости от улучшения плодородия почв [1, с. 221].

Совокупный потенциал капиталовооруженности региональной экономики оценивается через три основных параметра: производственный, инфраструктурный и инновационный потенциал. Производственный потенциал рассчитывается как сумма остаточной стоимости отраслевых основных фондов и объемов долгосрочных финансовых вложений предприятий и учреждений:

$$PI = \sum_{i=1}^n [F_i(1-K) + DI_i] \quad (3)$$

где K - коэффициент износа основных фондов:

OF_i - объем основных фондов по первоначальной стоимости;

DI_i - объем долгосрочных отраслевых вложений.

Инфраструктурный потенциал рассчитывается как сумма остаточной стоимости основных фондов в отраслях транспорта и связи.

Инновационный потенциал оценивается через показатель отраслевых расходов на оплату труда ИТР, научных работников и высококвалифицированных рабочих, затрат на содержание региональной системы высшего и среднего специального образования, академических и отраслевых НИИ [2, с. 6].

Список литературы:

1. Высокотехнологичные предприятия в эпоху глобализации. / И.В. Иванов, В.В. Баранов, Г.И. Лысак, О.В. Кирсанов. – М.: Альпина-Паблишер, 2003. – 416 с.
2. Абдыкалыков М.А. Состояние и перспективы внедрения в Республике Казахстан научно-технических разработок в области биотехнологии //Биотехнология. Теория и практика. - 2004. - №3. - С. 5-10.

Dyussebayeva D., Master student,
KEUK, Karaganda, Kazakhstan
Scientific supervisor: cand. ec. sc.,
docent Omarkhanova Zh. M.

FROM THE HISTORY OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.

Development of small business in the Republic of Kazakhstan since the early days of the economic reforms is a priority of the state's economic policy. Entrepreneurial class acts as an essential attribute and an independent economic participant of the market economy. Most of the entrepreneurs belong to the so-called middle class which ensures the stability of not only the state's economy based on the market economic system, but also has an impact on the political processes in the society.

The transition to the market economy has occurred spontaneously in Kazakhstan. It was the period of post-socialist "economic romanticism" when the ruling elite of the leading Soviet scientists, economists and politicians under the leadership of Vladimir Shatalov and the leader of the "Yabloko" Grigory Yavlinsky declared about "forced and immediate" transition to market in 1.5 - 2 years. They believed that it was possible to overcome the socio-economic crisis and economic reforms

simultaneously and quickly according to the standard model. At the initial phase of the transition radical reforms were conducted without any serious theoretical and methodological preparation.

After more than 20 years of Kazakhstan's independence, the economy and entrepreneurship development can be divided into four phases, each of which has its distinctive features.

The first stage is price liberalization (1991-1992). The small businesses which were the first subjects of the market economy have appeared in the period of liberalization in trade and services, where there was a rapid turnover of money. Large companies immediately created a lot of small units for their products' sales, repair, and maintenance. Creation of the cooperatives and small enterprises in the supply and sales, as well as artificial fragmentation of enterprises under the new buzzword "segmentation" has led to large companies' redistribution of profits and the former national property for the benefit of groups and individuals. These schemes gave start to Kazakhstan's "shadow" economy. 34,500 small businesses were established and operated in the Republic in this period. They employed 6.0% of the total workforce in the country, and the proportion of their products and services were 7.0% of gross domestic product. The first Forum of Entrepreneurs of Kazakhstan took place in the late 1992 which was attended by the President of the Republic of Kazakhstan and the Government of Kazakhstan. For the first time in the history of the CIS the Forum defined entrepreneurship development program in the Republic of Kazakhstan.

The second stage is the strict monetary and fiscal policy of the state (1993-1995). In order to achieve macroeconomic stability in the country tax incentives stimulating industrial activity were abolished. In 1994 it had a negative impact. The number of employees was sharply reduced in the manufacturing cooperatives, LLP and small businesses. Because of the credits inaccessibility and lack of equities and high inflation there was the outflow of businesses from the manufacturing sector into trade and commerce. Tightening of the tax burden has led to a situation where production became unprofitable and unpromising. It was a period of tourist trade growth and rampant hyperinflation, budget and credit funds redistribution in favor of a very small number of persons who had access to these resources. Inflation and currency transactions - fraud in the banking and closely related trade and brokering - at that time were the most profitable, in contrast to the really dying manufacturing sector of the country's economy.

Banking and trading activity has been the most profitable at the expense of the real economy. In 1995, against 1992, the share of production of small businesses in GDP fell by a third, from 7.0% to 4.7%, and the number of employees in this sector decreased by 2 times, from 6.0% and 3.0%, respectively.

During this period, the weakened business could not restrain the growth of unemployment [1 p.189].

At the third stage of the market development (1997-2000) there was an increasing activity of the small business sector, state support strengthening and the development of non-governmental sector of small business support. The number of small businesses in this period (1996-1997) increased 2.4 times, and the proportion of their turnover increased by 1.8 times and amounted to 8.5% of GDP. The number of employees in this sector in 1997 surpassed 1995 by 1.73 times. Small sector of the economy helped decrease unemployment. Thus, a small business made a significant contribution to the stabilization of the economy.

The fourth stage of the small business infrastructure development (2001-2006) is characterized by active financial support. It was conducted through the banks of the second level and micro-credit organizations, creation of leasing companies, business centers, business incubators and centers for entrepreneurship development.

The number of small businesses has changed at every stage. At the end of the first stage in 1990 there were 12400 small enterprises, and by the end of the fourth stage (2006) there were 743 000. It was a 60 times increase. The number of the people engaged in the small business sphere has increased by 5 times. In 1990 it was 302 600 people, and in 2006 there are 1 514 000 people working which makes 19.8 % of the employed. In the developed countries more than a half of the employed people work in the small business sphere [2 p.16].

This period is accompanied by the industrial production and gross domestic product growth and stable development of the financial and credit areas of the country. The main sources of small businesses finance are the State Employment Fund, commercial banks, local budgets, as well as credit lines of Asian Development Bank and the European Bank for Reconstruction and Development. In some regions, liquid collateral funds from the municipal property were created by commercial banks

for small business lending. Such funds operate in Almaty, Astana, Eastern Kazakhstan regions, Aktobe, Kyzylorda, Mangistau, Pavlodar, and Northern Kazakhstan. Dozens of projects in the field of small business have been funded through these funds.

Small Business in Kazakhstan is developing rapidly. The number of small businesses has increased over the year (from August 2004 to August 2005) by 9.6%, the number of the employed people - by 8.5%, the volume of output in nominal terms - by 13.5% (as a whole, real GDP growth for the same period the previous year was 9.7%). But, despite its steady growth, there is a trend of the small business development decrease. Thus, in 2002 the growth rate of small businesses by the number of enterprises and the number of employees is about 60% and 40%, in 2003 - 34% and 31%, in 2004 - 15.4% and 6.7%, and for 8 months of 2005 - 9.6% and 8.5%.

This trend is symptomatic, because the economic situation in 2004 and the first 8 months of 2005 was much better than in previous years. Affected favorable internal and external environment, the rapid growth of production in many sectors of the economy, increase the real income of the population, etc. Whereas in 1998-1999 the conditions for small businesses were much less favorable. This situation with the development of small businesses shows that there are a number of problems, which significantly hinder its development and which has not yet found a resolution, despite the measures taken by the state.

Illustrative in this respect is the failure of the State program development and support for 1999-2000. "It was, like the earlier legislation and policy documents, provided to implement strategies to address the problems that occur in the area of credit, taxation, personnel training and the development of appropriate infrastructure for entrepreneurship. According to the target set of the program by the end of 2000 it was expected to increase the number of small businesses up to 500 thousand, the number of employees up to 2 million people. It was assumed that the share of small business in GDP will increase to 15%. However, despite the relatively high rates of growth in the number of small businesses and the number of people employed in them, the values considered parameters have not been achieved.

In these circumstances, the obligation to bring the share of small business in 2006 to 30%, and the number of employees - up to 2 million could be solved only with the successful resolution of problems hampering the development of small business.

The stabilization of the socio-economic situation in the country has had a positive impact on the development of small and medium enterprises. Since 2004 the Government has seriously taken into account the development of entrepreneurship in Kazakhstan. The "Program of development and supporting of small business and entrepreneurship for 2004-2006" was initiated.

According to the Agency of the Republic of Kazakhstan on Statistics, as of 1 January 2005, the country registered 208.4 thousand legal entities, including small businesses account for 195.7 thousand, average - 10.67 thousand enterprises. In this case, small businesses account for 93.9% of the total.

The number of people employed in small business (legal entities), reached on January 1, 2005 524.6 thousand people, by 2003 at the relevant date the increase was 8.7%. In 2011 there were 1 737 750 people working in the small business sphere from the total number of 8 550 000 employed which makes 20 % [3].

The proportion of the contribution of small business in the gross domestic product (hereinafter - GDP) in 2012 was 17 %, which is estimated they provide about 25%. The middle and small businesses take the 2nd place according to their share in GDP after the oil sector.

The current industrial structure of small businesses stays almost unchanged in the recent years. The sphere of trade dominates the total number of active legal entities small businesses, repair of motor vehicles and household goods - 40.5% of all active in the field of small business with the total number of persons employed 163.6 million people (31% of total employment in small business).

In 2012 the share of the "shadow economy" accounted for 19.5 % of GDP, while in the period from 1992 to 1998, on average the figure is estimated at between 30 and 38%. The entrepreneurs are trying to hide their activities from taxes by double-entry bookkeeping, doing clandestine manufacture and fictitious transactions or engaging in other shady operations.

Since Kazakhstani independence the entrepreneurship process has started in a country. But for successful development of entrepreneurship there is a need for such a model which considers not only the number of increasing of enterprises but the model that takes into account qualitative factors of entrepreneurship. According to Neace, "trust is a major resource for small business success and crucial

for starting and sustaining new enterprises” (Neace, 1999). Neace (1999) promotes a model where along with „entrepreneur profile“ the „entrepreneurial process“ is represented as one of the important composite parts. The main attributes are „value creation“, effective & efficient resources using, financial and social instruments such as technological material, labor and „consumer satisfaction and community well-being“. The comparative analysis of small businesses in Kazakhstan and developed countries shows marked lag indicators such as contribution to GDP and employment despite that entrepreneurship in Kazakhstan as well as in the developed countries represents more than 90 percent of all managing subjects. So, the share of annual volumes of output by subjects of small business in the developed countries makes from 43 percent (Canada) to 57 percent (Germany) of GDP respectively, whereas its share is three times lower and makes only 15 percent in Kazakhstan [4].

Nowadays, Kazakhstani economy is mostly represented by oil and gas, telecommunication and energy power sectors. The government has launched numerous supporting programs such as "Innovative Industrial Development Strategy for 2003-2015", "Kazakhstan Strategy 2050", the program "30 corporate leaders of Kazakhstan", the "Program of accelerated industrial and innovative development for 2010-2014" and others, where the perspectives of non-oil & gas sector development, modernization of economy, government and business sector cooperation and many other important issues are being considered. According to the World Bank survey report "Doing Business in Kazakhstan" the entrepreneurship in Kazakhstan has moved from 59th place in 2010 to 49th place in 2012 on a global ranking of 185 economies (Doing Business report, 2013) [5].

Today Kazakhstan has made a great progress in the transformation of a Soviet-command economy into a market-based economy within twenty years of its independence but the country is still considered as having risky business environment and needs to continue to improve its institutional framework, combat corruption, and entrench the rule of law.

References

1. Аллахвердиев Р.А., Аллахвердиева Э.А. История становления и развития предпринимательства в Казахстане Вестник КАСУ. Казахстанско-Американский Свободный Университет. № 4 Экономические проблемы образования и общества. Экономика и предпринимательство. 2006. – с.189
2. Токсанова А.Н. Основы предпринимательской деятельности; Economic research institute. - Астана, 2007. - с.16
3. Агентство РК по статистике. Режим доступа: www.stat.kz
4. A. Dostiyarova. Dynamics of Entrepreneurship Development in Kazakhstan Режим доступа: www.sbaer.uca.edu
5. International Finance Corporation. The World Bank. Режим доступа: www.doingbusiness.org

Журын И.А., магистрант 1-курса
Казахская инженерно-техническая академия

ФОРМИРОВАНИЕ КОНТРОЛЛИНГА КАК ДАЛЬНЕЙШЕЕ РАЗВИТИЕ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ

Контроллинг как система управления будущим играет особую роль в обеспечении длительного функционирования предприятия и его структурных единиц. Сердцевиной системы является сопоставление плановых и фактических значений контролируемых показателей, основанное на плане развития и бюджетировании предприятия. По мере развития системы управления на предприятии, контроль и управление уступают место самоконтролю и самоуправлению в конкретной организационной единице.

Контроллинг представляет собой совокупность методов оперативного и стратегического управления: учета, планирования, анализа и контроля, объединяемых на качественно новом этапе развития рыночных отношений в единую систему, функционирование которой подчинено определенной цели. Иначе говоря, контроллинг позволяет осуществлять постоянный контроль за достижениями как стратегических, так и оперативных целей деятельности предприятия. Следовательно, контроллинг как система включает в себя два

основных аспекта: стратегический и оперативный.

Сравнительные характеристики стратегического и оперативного контроллинга представлены на рис. 1.

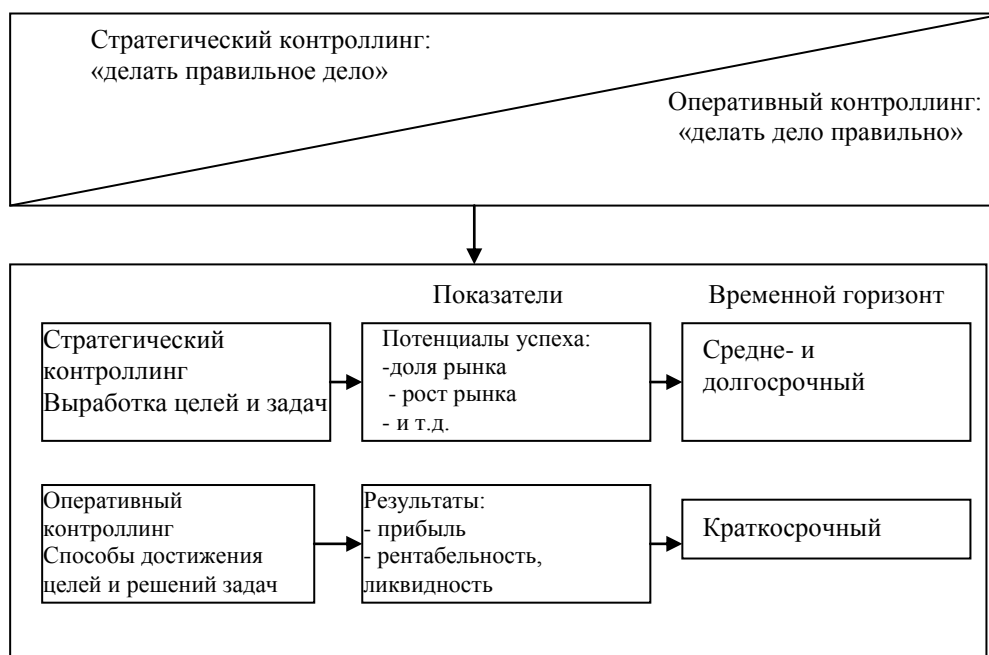

Рисунок 1 - Разграничение стратегического и оперативного контроллинга

Цель стратегического контроллинга - обеспечение выживаемости предприятия и «отслеживание» движения предприятия к стратегической цели развития. Цель оперативного контроллинга - создание системы управления за достижением текущих целей предприятия, и, соответственно, принятие своевременных решений по оптимизации соотношения затраты-прибыль. Эти два аспекта можно выразить следующим образом:

- а) «делать правильное дело» - стратегический контроллинг;
- б) «делать дело правильно» - оперативный контроллинг.

Контроллинг основывается на экономической системе, системе управления и информационной автоматизированной системе управления. При отсутствии хотя бы одной составляющей система управления не является контроллингом [1, с. 218].

Концепция контроллинга не содержит новых знаний об экономике предприятия и лишь использует инструментарий, известный экономистам из других дисциплин. Поэтому есть смысл говорить о контроллинге не как о системе определенных знаний, а скорее, как о философии или об идеологии управления предприятием. В отличие от менеджмента, как науки об управлении, он базируется на количественном анализе и в большей степени ориентирован на систему стоимостных показателей и планово-контрольных расчетов.

Во-первых, эта концепция управления основана на представлении предприятия: как «сложной открытой социально-технической системы», имеющей определенные цели. Основной целью считается обеспечение долгосрочного существования организации и рост благосостояния собственника-фирмы. В процессе стратегического управления эта цель трансформируется в задачу максимизации такого показателя, как цена капитала. Во-вторых, в рамках контроллинга управление рассматривается как процесс волеобразования и реализации воли. Этот процесс реализуется посредством определенных фаз - постановки проблемы, поиска альтернатив, оценки, принятия решения, реализации и контроля.

Контроллинг является «своеобразным механизмом саморегулирования на предприятии, обеспечивающим обратную взаимосвязь в контуре управления». Он не подменяет управление, а лишь переводит его на качественно новый уровень. Поэтому можно выделить следующее, третье, базовое положение концепции планирования и контроля - контроллинг является интегрирующей и координирующей системой. При этом речь идет не только об интеграции фаз принятия решения, но и об объединении и координации планов различных функциональных отраслей и структурных единиц и проектов [2, с. 3].

Из опыта стран с развитой рыночной экономикой известно, что, особая ценность контроллинга проявляется по мере роста и усложнения хозяйственных систем, так как при этом возникает проблема несогласованности различных функциональных планов. На практике контроллер становится тем человеком, который рассматривает деятельность каждого функционального подразделения с точки зрения задач компании в целом, он имеет право «последнего слова» в ходе утверждения всех планов организации и разрешения споров в области планово-контрольных расчетов между службами компании.

Список литературы:

1. Высокотехнологичные предприятия в эпоху глобализации. / И.В. Иванов, В.В. Баранов, Г.И. Лысак, О.В. Кирсанов. – М.: Альпина-Паблицер, 2003. – 416 с.
2. Сабден О. Стратегические приоритеты конкурентоспособности // «Казахстанская правда», 17 марта 2006 года, С. 3.

Мотышев Ж.К., магистрант 1-курса
Казахская инженерно-техническая академия

ИННОВАТИВНОСТЬ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Конкурентоспособность предприятия определяется как реальная и потенциальная способность компаний, а также имеющиеся у них для этого возможности проектировать, изготавливать и сбывать в тех условиях, в каких им приходится действовать, товары, которые по ценовым и неценовым характеристикам в комплексе более привлекательны для потребителей, чем товары фирм конкурентов [1, с. 59].

Инновации начали интенсивно применять в таких отраслях как электроника, разработка программного обеспечения, телекоммуникации, химия, биология и многих других во всем мире. Если раньше для предприятий существовало правило «не осуществляй инновации до тех пор, пока не будешь вынужден это сделать», то сейчас все отчетливее звучит новое правило «инновации или гибель». Ведущие компании на Западе тратят на исследования и разработки, которые являются источниками инноваций, от 5% и больше. Характеристика инновационной активности предприятия – понятие «инновативность».

Инновативность в самом общем виде – это способность, готовность предприятий к инновационной деятельности, восприимчивость к инновациям [2, с. 119].

Существенной оказывается способность предприятия, как к продуктовым, так и к процессным инновациям. Особую роль инновативности в обеспечении конкурентоспособности организации обосновал самый известный на сегодня исследователь в области стратегического менеджмента Майкл Портер в своей «концепции бриллианта».

К сожалению, промышленные предприятия Казахстана до сих пор не оценили всех преимуществ инновационного развития (табл. 1).

Анализируя основные показатели инновационной деятельности предприятий за 2010-2012 годы следует отметить, что произошло снижение респондентов в 2012 году по сравнению с 2010 годом на 2,2%, и рост по сравнению с 2011 годом на 4,4%; увеличилось количество респондентов, имеющих инновации в 2012 году по сравнению с 2010 годом на 4,4%; увеличился уровень активности в области инноваций 2012 году по сравнению с 2010 годом на 4,0% до 4,3%; уровень пассивности в области инноваций сократился в 2012 году по сравнению с 2010 годом с 96% до 95,7%; однако сократилось и количество научно-исследовательских, проектно-конструкторских подразделений с 745 в 2010 году до 723 в 2012 году, хотя списочная численность работников в них увеличилась в 2012 году по сравнению с 2010 годом на 3,8%.

Таблица 1

Основные показатели инновационной деятельности предприятий

	2010	2011	2012
Количество респондентов, всего	11172	10096	10937
Имеющие инновации	447	399	467

Уровень активности в области инноваций, %	4,0	4,0	4,3
Не имеющие инноваций	10725	9697	10470
Уровень пассивности в области инноваций, %	96,0	96,0	95,7
Количество научно-исследовательских, проектно-конструкторских подразделений	745	688	723
В них			
Списочная численность работников, человек	10781	...	11191

Конкурентоспособность казахстанского бизнеса значительно отстала от промышленно развитых стран мира. Современное состояние и тенденции развития экономики Казахстана можно охарактеризовать как экономический рост в сочетании с предельно низкой инновационной составляющей. Основные механизмы управления ориентированы на экстенсивное развитие.

Лишь 10% предприятий в нашей стране являются инновационно-активными. Более того, для малых фирм этот показатель еще меньше – лишь 3%, притом, что малый бизнес в развитых странах принято считать основой высокотехнологического производства. В сфере услуг только 2,4% предприятий занимаются инновациями. По оценкам Торгово-промышленной палаты РК, в соответствии с критическими пороговыми показателями национальной безопасности для инновационных предприятий в промышленности должна быть не менее 25%, а для инновационной продукции в объеме промышленной продукции – 15% (на сегодняшний день – только 3,5%).

Объективное отличие западного и казахстанского подходов в оценке значения инноваций в обеспечении конкурентоспособности предприятий обусловлено значимым результатом в уровнях развития наших экономик и как следствие качественными отличиями в поведении предприятий.

Инновационная активность для западных производственных предприятий, восприимчивость к технологическим инновациям – это вопрос выживания в острейшей конкурентной борьбе. Инновационная деятельность обеспечивает им значимые конкурентные преимущества, большую устойчивость, способствует упрочнению и расширению положения предприятий на рынке. Снижение технологического потенциала, потеря способности к адаптации новых технологических разработок с неизбежностью ведет к ухудшению позиции на рынке и, в стратегическом плане, к снижению объемов продаж с очевидным неблагоприятным исходом. Такая сильная заинтересованность предприятий в инновациях, с одной стороны, и зависимость от них – с другой стороны, сформировали и обеспечили функционирование системы непрерывного воспроизводства инноваций, теснейшую и эффективную связь между сферами производства и научно-технической деятельности.

Список литературы:

1. Трифалова А.А. Управление инновационным развитием предприятия. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 176 с.
2. Системы технологий: Учебное пособие / Под ред. П.Д. Дудко. – Харьков: ООО «Издательство «Бурин книги», 2003. – 336с.

Оспанов А.С., магистрант 2-курса
Казахская инженерно-техническая академия

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Важнейшим направлением государственной политики является достижение благоприятного инвестиционного климата в стране и дальнейшее стимулирование притока прямых иностранных инвестиций в экономику. Казахстан сегодня занимает лидирующее положение по объему привлекаемых иностранных инвестиций на душу населения среди стран СНГ. Признанием улучшения экономического положения Казахстана и инвестиционного

климата в стране стало неоднократное повышение кредитных рейтингов страны ведущими международными рейтинговыми агентствами.

Казахстан является первой из стран СНГ, которой присвоен инвестиционный рейтинг агентством Moody's Investors Service.

В настоящее время государственная политика в сфере привлечения иностранных инвестиций определяется Стратегией индустриально-инновационного развития на 2003-2015 годы и приоритетными задачами, поставленными в соответствии с данным документом перед государственными органами республики. Согласно данной стратегии предполагаемые объемы непосредственных затрат инвестиционного характера на реализацию Стратегии составят 1,2 млрд. долл. США в год. При этом стоимость государственных затрат на реализацию Стратегии составит порядка 260 млн. долл. США в год.

Выход на новый уровень реформ позволил приступить к реализации Стратегии развития Казахстана на период до 2030 года, обозначенной в Послании Президента РК Н. Назарбаева. Одними из важнейших приоритетов являются стратегия экономического роста, основанная на построении рыночной экономики, активной роли государства, привлечения иностранных инвестиций, а также стратегия эффективного использования энергетических ресурсов страны и достижение макроэкономической стабилизации.

Республика Казахстан обладает богатейшими ресурсами полезных ископаемых, обширными сельскохозяйственными угодьями, квалифицированными кадрами, а также значительным промышленным потенциалом, но для их дальнейшего эффективного использования не хватает денежных средств. На сегодняшний день ни Правительство Казахстана, ни внутренние инвесторы не в силах обеспечить полностью необходимый объем инвестиций в те или иные отрасли народного хозяйства. Поэтому возникает необходимость в привлечении иностранных инвестиций, особенно в такие стратегически важные отрасли экономики как топливно-энергетическая или минерально-сырьевая.

Таким образом, импорт международного капитала в Республику Казахстан на сегодняшний день является одним из наиболее эффективных и скорейших путей оживления казахстанской экономики. При чем, необходимо отметить тот факт, что капитал из-за рубежа может быть привлечен по двум основным каналам: портфельные, в частности инвестиционные кредиты, и прямые иностранные инвестиции. В первом канале превалирует форма правительственного кредита, требующая выполнения предоплаты, предоставления правительственной гарантии и возврата с процентами. При скудном бюджете республики эта форма привлечения капитала постоянно держит государство в напряжении, поэтому со временем себя отживает [1, с. 16].

Сегодня и в перспективе предпочтение отдается прямым инвестициям, которые имеют ряд существенных преимуществ перед другими формами экономического воздействия:

- являются прямым источником капиталовложений в производство товаров и услуг, обеспечивая привлечение новейших мировых технологий, ноу-хау, передовых методов управления и маркетинга;

- не ложатся бременем на внешний долг страны;

- способствуют интеграции национальной экономики в мировую благодаря разнообразному производственному и научно - техническому сотрудничеству, поднимая деловую и хозяйственную активность.

Таким образом, наиболее приемлемой для Казахстана формой привлечения иностранного капитала являются прямые инвестиции. Для достижения наилучшего результата в данном процессе необходимо создать все условия для иностранных инвесторов. То есть необходимо создать благоприятный инвестиционный климат.

Для создания более благоприятного инвестиционного климата в Казахстане необходим целый ряд различных мер:

- совершенствование законодательной базы;
- либерализация внешней и внутренней торговли;
- формирование частного сектора;
- развитие рыночной инфраструктуры;
- устойчивость банковской системы;
- развитие валютного рынка;

- упорядочение принятия управленческих решений в государственных органах и многие другие факторы [2, с. 9].

Таким образом, наиболее важным фактором, которому придают наибольшее значение иностранные инвесторы, является дальнейшее совершенствование законодательной базы, так как это прямой способ поддержки со стороны государства капиталовложений зарубежных инвесторов.

Необходимость привлечения в экономику страны крупномасштабных инвестиционных ресурсов, рационального и эффективного использования иностранных и отечественных инвестиций потребовала создания единого государственного органа. В соответствии с Законом РК "О государственной поддержке прямых иностранных инвестиций" был создан Государственный комитет РК по инвестициям, основным предназначением которого является содействие инвестиционной активности в целях динамичного развития экономики и общества.

Список литературы:

1. Бектурганов Н. Приоритеты научно-технического обеспечения конкурентоспособной экономики // Промышленность Казахстана, 2002, №4, - С. 16-18.
2. Ли С. Кластеры - новые формы организации инновационного процесса. // Наука и высшая школа Казахстана. - 2004. - №19-20. – С. 9.

Курилкин А.А., Карагандинский
Государственный Индустриальный
Университет, кафедра «Менеджмента
и бизнеса» Магистрант КЭУК
Научный руководитель: Притворова Т.П.,
д.э.н., профессор.

КРИТЕРИИ ОТНЕСЕНИЯ К СУБЪЕКТАМ МАЛОГО БИЗНЕСА В КАЗАХСТАНЕ

В своем послании казахстанцам «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» Президент Казахстана Нурсултан Назарбаев справедливо обратил внимание на перекосы в системе налогообложения малого и среднего бизнеса.

Глава Государства поручил Правительству внести изменения в законодательство, в части четкого разграничения определений микро, малого, среднего и крупного бизнеса.

Для малого и среднего бизнеса по законодательству отменены авансовые платежи по корпоративному налогу в отличие от крупного для них установлены гораздо меньшие размеры административных штрафов по Административному Кодексу РК, установлены значительно меньшие сроки по лицензированию, оформлению прав на земельные участки и т.д.

Это абсолютно правильные меры, однако учитывая сильно заниженные критерии отнесения к малому, среднему и крупному бизнесу, казахстанскому бизнесу абсолютно не выгодно расти из малого в средний, из среднего в крупный теряя установленные льготы. Бизнесу гораздо выгоднее дробить свой «крупный» бизнес на малые, получая законные преимущества: хотя фактически огромное количество «крупного» бизнеса по международным стандартам на самом деле является малым бизнесом.

По отечественному законодательству, предприятие с годовым оборотом 350-тысячекратный МРП (что составляет чуть более 2 млн. евро) относится к крупному бизнесу и приравнивается по статусу к таким предприятиям как «Казцинк», «Казмунайгаз» и другим крупным промышленным гигантам.

Для сравнения:

– в Германии к субъектам малого бизнеса относятся организации, у которых объем годового оборота составляет не более 7 млн. евро;

– в Португалии – годовой оборот для субъектов малого бизнеса составляет до 12,3 млн. евро;

– в США для субъектов малого бизнеса критерии годового оборота определяет до 20 млн. долларов США (в среднем по странам ЕС к малым предприятиям относятся организации с товарооборотом до 40 млн. евро либо балансовой стоимостью до 27 млн евро).

Пример, заслуживающий внимания – партнер Казахстана по Таможенному союзу Российская Федерация.

Они поступили следующим образом, для отнесения к малому, среднему и крупному бизнесу установили критерии численности работающих и объема годового оборота.

При этом, в РФ к микро предприятиям, относятся организации с численностью работников не более 15 человек и годовым оборотом до 60 млн. рублей (около 300 млн тенге).

К малым предприятиям – организации с численностью работников до 100 человек и оборотом до 400 млн. рублей (около 2-х млрд. тенге).

К среднему предприятию – организации до 250 человек работающих и годовым оборотом до 1 млрд. рублей (около 5000 млрд. тенге).

Соответственно к крупному бизнесу относятся организации с численностью работников свыше 250 человек и годовым оборотом свыше 1 млрд. рублей.

Учитывая, что Казахстан состоит в Таможенном союзе с Россией и намерены создать Единое экономическое пространство, было бы, на наш взгляд, целесообразно использовать аналогичные критерии, чтобы создать равные условия для предпринимателей.

Юридическое лицо, являющееся субъектом частного предпринимательства, создается в организационно-правовой форме, предусмотренной гражданским законодательством Республики Казахстан.

Субъекты частного предпринимательства относятся к следующим категориям:

- субъекты малого предпринимательства;
- субъекты среднего предпринимательства;
- субъекты крупного предпринимательства.

Критерии отнесения субъектов частного предпринимательства к категориям:

- среднегодовая численность работников;
- среднегодовой доход.

Отнесение субъектов частного предпринимательства к категориям используется для целей:

- государственной статистики;
- оказания государственной поддержки;
- применения иных норм законодательства Республики Казахстан.

Для целей государственной статистики используется только критерий по среднегодовой численности работников.

Для целей оказания государственной поддержки и применения иных норм законодательства Республики Казахстан используются два критерия: по среднегодовой численности и среднегодовому доходу.

При этом программами государственной поддержки субъектов частного предпринимательства могут предусматриваться иные критерии для ее оказания.

Субъектами малого предпринимательства являются индивидуальные предприниматели без образования юридического лица и юридические лица, осуществляющие частное предпринимательство, со среднегодовой численностью работников не более пятидесяти человек и среднегодовым доходом не свыше шестидесятитысячекратного месячного расчетного показателя, установленного законом о республиканском бюджете и действующего на 1 января соответствующего финансового года.

Для целей государственной поддержки и применения иных норм законодательства Республики Казахстан субъектами малого предпринимательства не могут быть признаны индивидуальные предприниматели и юридические лица, осуществляющие:

- 1) деятельность, связанную с оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров;
- 2) производство и (или) оптовую реализацию подакцизной продукции;
- 3) деятельность по хранению зерна на хлебоприемных пунктах;
- 4) проведение лотереи;
- 5) деятельность в сфере игорного бизнеса;

- б) деятельность по добыче, переработке и реализации нефти, нефтепродуктов, газа, электрической и тепловой энергии;
- 7) деятельность, связанную с оборотом радиоактивных материалов;
- 8) банковскую деятельность (либо отдельные виды банковских операций) и деятельность на страховом рынке (кроме деятельности страхового агента);
- 9) аудиторскую деятельность;
- 10) профессиональную деятельность на рынке ценных бумаг;
- 11) деятельность кредитных бюро;
- 12) охранную деятельность;
- 13) деятельность, связанную с оборотом гражданского и служебного оружия и патронов к нему.

Индивидуальные предприниматели и юридические лица, осуществляющие деятельность, указанную в настоящем пункте, относятся к субъектам среднего предпринимательства.

Для субъектов частного предпринимательства, в соответствии с налоговым законодательством Республики Казахстан являющихся плательщиками налога на игорный бизнес, фиксированного налога и единого земельного налога, используется критерий по численности работников.

Среднегодовая численность работников субъектов предпринимательства определяется с учетом всех работников, включая работников филиалов, представительств и других обособленных подразделений данного субъекта, а также самого индивидуального предпринимателя.

Субъектами среднего предпринимательства являются индивидуальные предприниматели без образования юридического лица и юридические лица, осуществляющие частное предпринимательство, не относящиеся к субъектам малого и крупного предпринимательства.

Субъектами крупного предпринимательства являются индивидуальные предприниматели без образования юридического лица и юридические лица, осуществляющие частное предпринимательство и отвечающие одному или двум из следующих критериев: среднегодовая численность работников более двухсот пятидесяти человек и (или) среднегодовой доход свыше трехмиллионкратного месячного расчетного показателя, установленного законом о республиканском бюджете и действующего на 1 января соответствующего финансового года

Таким образом, мы попытались вкратце изложить критерии отнесения к субъектам малого бизнеса в Казахстане, сопоставив также их с аналогичными критериями других стран.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам сокращения разрешительных документов и оптимизации контрольных и надзорных функций государственных органов» (с изменениями от 26.12.2012 г.) – Режим доступа: <http://www.zakon.kz>. [Электронный ресурс].
2. <http://www.atamekenunion.kz> – Режим доступа: [Электронный ресурс].
3. Закон Республики Казахстан от 31.01.2006 N 124-III «О частном предпринимательстве». – Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=03264&ogl=all> [Электронный ресурс]
4. 03264&ogl=all [Электронный ресурс]

Кирсанова Е., группа Менеджмент 10-501-21
КГУ имени А.Байтурсынова, г.Костанай
Научный руководитель: магистр менеджмента
Витмайер Л.М.

АНАЛИЗ ФУНКЦИЙ УПРАВЛЕНИЯ

Одной из важнейших проблем организации менеджмента является определение целенаправленности его системы, т.е. установление главной (общей) цели существования фирмы.

Цели реализуются через функции управления. Реализация каждой функции обеспечивается соответствующим управленческим подразделением, которое является структурным элементом системы управления. Обоснованность существования в системе управления структурных подразделений всегда

определяется их функциями. В свою очередь эффективность работы каждого подразделения зависит от его внутренней структуры, элементы которой (группы и отдельные работники) определяются составляющими данные функции операциями.

Любая функция управления состоит из пяти видов управленческой деятельности, обладающих относительной самостоятельностью: планирования; организации; координации; активизации; контроля.

Каждый предыдущий вид деятельности является необходимой предпосылкой последующего, пока данная функция не будет полностью реализована. Значит, степень полноты реализации функции управления зависит от комплексности управленческой деятельности. Чтобы понять содержание каждой функции управления, необходимо представить ее как совокупность указанных пяти основных видов взаимосвязанных управленческих действий. Менеджмент предполагает комплексность в реализации функций управления.

Анализ эффективности реализации функции позволит также более четко определить обязанности и права работников аппарата управления и на этой основе спроектировать более рациональную систему менеджмента.

Функции являются основой менеджмента. Состав и численность аппарата управления в целом, равно как состав и численность работников входящих в него подразделений, определяются функциями управления и составляющими их операциями. Любое воздействие на управляемую систему может быть реализовано только через функции управления.

Деятельность аппарата управления направлена на то, чтобы объединить в общем потоке управленческого труда все относительно обособленные, хотя и неразрывно связанные управленческие функции. Поэтому важное значение имеет анализ функционального аппарата менеджмента.

Анализ функций управления дает возможность систематизировать знания о динамике, темпах и направлениях развития, причинных связях и взаимосвязях функций, резервах совершенствования их организации. Анализ функций управления — составляющая менеджмента, а результаты анализа — основа для совершенствования существующей системы управления.

Выбор объекта анализа зависит от задач его проведения. Можно выявить виды работ, тесно взаимосвязанные и в то же время представляющие единую функцию управления, обосновать общесистемную информацию, распределение прав и обязанностей в системе управления. В качестве объекта анализа принимаются функции всей системы, затем проводится общий системный анализ. А при необходимости обоснования специфической информации за объект анализа берут подфункцию (функциональную подсистему), в состав которой входит этот круг работ.

Содержание анализа функций управления состоит: в контроле за ходом их выполнения; оценке соответствия подразделения функциям управления; выявлении резервов распределения функций и их частей между подразделениями, а также прав и обязанностей между работниками управления; разработке мероприятий по использованию резервов.

Многогранность анализа, необходимость поисков резервов на всех уровнях управления при выполнении каждой функции требуют строгого распределения ответственности между всеми звеньями в проведении этой аналитической работы.

Исходными данными для анализа могут быть: результаты анкетного опроса или интервью; наблюдение за ходом управления (фотографии рабочего дня, длительное наблюдение за работой функционального отдела и т.д.); анализ документооборота; изучение нормативно-инструктивных материалов, отчетов о выполнении работ, заключений комиссий, протоколов совещаний, собраний и др.

В процессе анализа функций управления изучаются:

1. соответствие целей управляемого объекта содержанию работ по функциям управления;
2. содержание работ каждой функции по уровням управления;
3. распределение функций управления по подразделениям;
4. распределение прав и обязанностей между работниками аппарата управления;
5. связи функций управления.

Все это основные направления анализа функций управления. Независимо от объекта, методов и направлений проведения он должен осуществляться в строгой последовательности: составляется программа анализа, проводятся отбор исходных данных и их изучение, обобщаются результаты анализа и даются соответствующие рекомендации.

Таким образом, основными направлениями анализа функций управления являются исследование всей их суммы, которая составляет содержание управления, установление степени ее соответствия целям и задачам, стоящим перед объектом управления, а также совершенствование его организации.

Список литературы:

1. Байделл Т. Как улучшить управление организацией. - М.: Инфра-М, 1995. – 122 с.
2. Веснин В.Р. Менеджмент: учеб. - 2-е изд., - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. – 225с.

Калмурзина Н., группа Менеджмент 10-501-21
КГУ имени А. Байтурсынова, г.Костанай
Научный руководитель: Преподаватель,
магистр Шакиржанова В.М.

ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ПОВЕДЕНИЕ И МЕНЕДЖМЕНТ

Организации существуют для того, чтобы предоставлять товары и услуги, необходимые людям; количество и качество этих товаров и услуг – это продукт поведения и деятельности всех сотрудников организации: менеджеров высшего звена, высококвалифицированных специалистов отдела продаж или исследований и разработок, а также тех сотрудников, кто непосредственно производит или предоставляет товары и услуги потребителям.

Организационное поведение как наука – это изучение многих факторов, влияющих на то, как отдельные люди и их группы реагируют и действуют в организациях и как организации управляют внешней средой, в которой они действуют. Понимание того, как люди ведут себя в организации, важно, поскольку большинство людей время от времени в своей жизни работают в той или иной организации, и на их поведение в полной мере влияет предыдущий опыт их работы. Эти люди могут быть штатными сотрудниками в небольших частных структурах или в огромных компаниях, добровольцами в благотворительной организации, не получающими никакой оплаты, членами школьного совета или предпринимателями, начинающими новый бизнес. Но независимо от того, какой является организационная среда, на сотрудников в значительной степени влияет тот опыт, который они получают на данной работе. Большинство людей думают, что понимают хотя бы на интуитивном уровне, что такое организационное поведение, однако оказывается, что часто в этой области наши интуиция и здравый смысл оказываются ошибочными, и мы далеко не в полной мере понимаем, почему люди действуют или реагируют именно таким образом, а не другим.

Например, многие люди исходят из предположения, что довольные сотрудники трудятся более производительнее, т.е. считают, что высокая степень удовлетворения работой приводит к высоким показателям труда; или, что наказание человека, постоянно показывающего низкий уровень результатов, - это хороший способ улучшения показателей его работы; или что лучше всего держать максимальные уровни оплаты труда в тайне от сотрудников. Все подобные убеждения либо ошибочны, либо справедливы только при определенных, очень узких обстоятельствах, и широкое их применение может вызвать негативные последствия для сотрудников, менеджеров и организаций в целом.

Изучение организационного поведения позволяет составить руководство, с помощью которого и менеджеры и сотрудники могут понять и оценить многие силы, влияющие на поведение людей в организациях, и принять правильные решения по мотивации и координации деятельности сотрудников и использовать другие ресурсы для достижения поставленных целей. Другими словами, наука организационное поведение теперь заменяет интуицию и «чутье» набором научных теорий и систематизированных руководящих документов, разработанных для управления поведением сотрудников в организации.

Изучение организационного поведения позволяет получить набор инструментов в виде концепций и теорий, помогающих людям понимать, анализировать и описывать то, что происходит в организациях, и объяснять, почему это происходит. Организационное поведение помогает, например, понять, почему люди входят в состав данной организации, почему они положительно или отрицательно воспринимают свою работу и свое место в организации, почему одни люди хорошо выполняют работу, а другие плохо, почему одни люди продолжают работать в одной и той же организации в течение 30 лет, а другие, как создается впечатление, постоянно всем недовольны и поэтому меняют место работы каждые два года. Такие базовые концепции и теории организационного поведения позволяют правильно понять, описать и проанализировать и то, как отдельные характеристики людей, групп, ситуаций на работе или

самой организации влияют на ощущения людей и на то, как они действуют в этой организации (рис. 1).

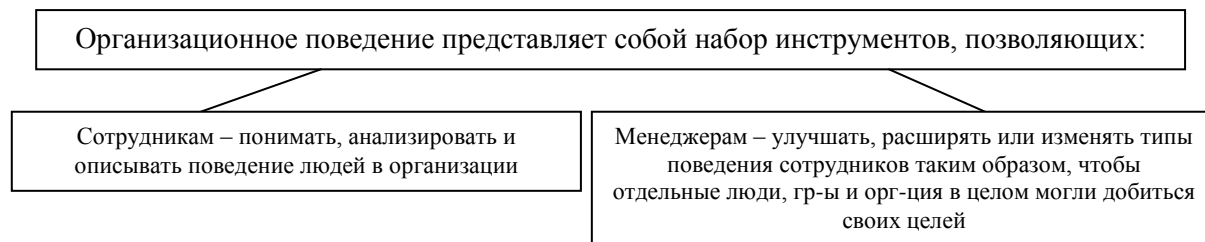

Рис. 1 Что такое организационное поведение

Основную трудность для всех менеджеров представляет проблема, как побудить всех членов организации работать эффективно и с удовольствием, чтобы это было выгодно и им самим, и группам, в которых они работают, и всей организации в целом. Важно, чтобы менеджеры постоянно старались отыскивать новые способы мотивации сотрудников и координации их деятельности, а также добиваться, чтобы их цели совпадали с целями организации.

Хорошее знание сущности организационного поведения необходимо сотрудникам, действующим на всех уровнях организации, поскольку это помогает им лучше оценивать складывающиеся на работе ситуации и понимать, как им следует вести себя, чтобы достичь собственные цели (например, продвижение по службе или получение более высокого дохода). Но особенно важно знание организационного поведения для менеджеров. Большая часть работы менеджера непосредственно связана с использованием результатов исследований по организационному поведению, инструментов и приемов, разработанных на основе этих исследований, для повышения эффективности деятельности организации и ее способности достигать поставленные цели. Цель – это желательный будущий результат, который организация старается получить.

Список литературы:

1. Дж. М. Джордж, Г. Р. Джоунс. Организационное поведение. Основы управления. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 1 с.
2. Г.А.Васильев, Е.М. Деев. Организационное поведение: учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Менеджмент организации». – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 255с.
3. Деева Е.М. Организационное поведение: УМК, Ульяновск ГТУ, 2004. – 129с.
4. Организационное поведение. Хрестоматия. Учебное пособие для факультетов: психологических, экономических и менеджмента. Самара: Издательский Дом «Бахрах – М», 2006. – 752с.

Калмурзина Н.Т. гр. 10-501-21 КГУ
имени А.Байтурсынова, г. Костанай
Научный руководитель: ст.
преподаватель Калкабаева А.Е.

РОЛЬ АУТСОРСИНГА В УПРАВЛЕНИИ ПЕРСОНАЛОМ

В современных условиях происходят принципиальные изменения в системе управления предприятиями и организациями. Следствием таких изменений становятся новые подходы к качеству управлению персоналом.

Управление персоналом — процесс эффективного использования и развития человеческих ресурсов предприятия для достижения организационных и личных целей персонала, путём применения экономических, организационных и социально-психологических методов управления.

В стратегии развития Казахстана 2050, президент РК Назарбаев Н.А. отмечает: «Ключевое условие успеха новой экономической политики должно быть подкреплено кадрами. Для этого мы должны: Совершенствовать управленческий ресурс, и резервы для этого у нас есть. Необходимо внедрять современные инструменты менеджмента и принципы корпоративного управления в государственном секторе. Одновременно с этим нам следует извлекать пользу из международного разделения труда, в частности привлекать внешний кадровый ресурс для реализации некоторых задач нашего нового курса через программы аутсорсинга...»

И это не удивительно, ведь аутсорсинг – это удобный инструмент для бизнеса. На аутсорсинг может быть передано преобладающее число бизнес-процессов компании, вплоть до производственных. Аутсорсинг позволяет лишить множество проблем компании, получая дополнительные возможности для освоения рынка.

Согласно исследованиям рынка аутсорсинговых услуг, наиболее популярными функциями, которые компании передают в аутсорсинг, являются: передача на исполнение третьим лицам некоторых функций подразделений компании по управлению персоналом (HR – аутсорсинг), по управлению информационными технологиями (IT-аутсорсинг) и функций бухгалтерского учета.

Услуга HR-аутсорсинга гораздо обширнее и включает в себя не только подбор персонала, но и такие услуги, как развитие персонала, формирование кадрового резерва, ведение кадрового делопроизводства, расчет заработных плат и компенсаций, налоговая отчетность.

В Казахстане сейчас активно оперируют иностранные компании, которые создают активный спрос на кадровые услуги. Вслед за ними казахстанские компании уже без опаски пользуются услугами в сфере управления персоналом. Понимание того, что доверие определенных задач сервисной компании даст больше преимуществ для развития бизнеса уже сформировалось и начинает укрепляться в сознании казахстанского малого и среднего бизнеса.

По данным исследования кадрового холдинга «Анкор», чуть больше половины респондентов (53%) подтвердили, что их компании используют привлеченный персонал, предоставленный кадровыми агентствами. Причем 67% пользуются услугами предоставления персонала на долгосрочные проекты, а 46% компаний пользуются услугами аутсорсинга для предоставления персонала на краткосрочные проекты, 15% пользуются услугой по оформлению персонала в штат провайдера.

Среди преимуществ аутсорсинга 57% участников опроса выделяют оптимизацию и ускорение процессов, 51% – экономию собственных ресурсов, 29% аутсорсинг привлекает другими факторами. Например, тем, что на краткосрочные проекты не нужно принимать сотрудников в штат, а также экономией времени и снижением рисков для компании. 21% видит в аутсорсинге возможности для повышения эффективности бизнеса.

Среди причин, препятствующих передаче бизнес-процессов в аутсорсинг, опрошенные выделяют высокую эффективность процессов в собственном исполнении (38%), высокую стоимость аутсорсинга (26%), отсутствие конфиденциальности (25%), неуверенность в эффективности (25%), невозможность полного контроля процесса, осуществляемого другой компанией (21%), неготовность руководства компании (16%) и другие факторы (38%).

Тем не менее, клиенты отмечают высокую эффективность аутсорсинга и высказывают желание пользоваться услугами аутсорсинга, но ввиду отсутствия конкуренции среди компаний-провайдеров и, как следствие, высокой стоимости услуг просто не могут позволить себе данный механизм. Несмотря на это, респонденты видят перспективы в данном направлении и дают свои рекомендации по улучшению качества обслуживания провайдерами (рис.1).

Говоря о положительных сторонах аутсорсинга, стоит отметить то, что компания концентрируется на стратегических функциях, на основном бизнесе, а часть функций, таких как HR, финансы, IT, передаются провайдеру. Другими словами, компания занимается ключевыми бизнес-процессами.

За десятилетия существования аутсорсинга на Западе менеджмент компаний уже ощутил положительный эффект от передачи определенных функций на аутсорсинг за счет экономии средств. Со временем и казахстанские компании, которые нацелены на активное развитие своего бизнеса, придут к пониманию того, что непрофильные и затратные в плане

обслуживания функции могут более эффективно выполняться квалифицированным провайдером.

Рисунок 1. Рекомендации по аутсорсингу бизнес-процессов для улучшения качества обслуживания провайдерами

По прогнозам казахстанских экспертов в области консалтинга, развитие аутсорсинга будет происходить вместе с ростом общей культуры бизнеса, когда компании станут доверять друг другу, верить в порядочность и профессионализм партнеров. Это означает, что сами руководители компаний на практике поймут преимущества передачи части своего бизнеса сторонним профессионалам, увидев эффективность аутсорсинга.

Список литературы:

1. Послание президента Республики Казахстан - Лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050». Новый политический курс состоявшегося государства, г. Астана, 14.12.2012.
2. Материалы исследований кадрового холдинга АНКОР на тему: «Эволюция аутсорсинга в Казахстане» - Астана - 2012 г.

Мазур О., гр. 10-501-21 КГУ имени А.Байтурсынова, г. Костанай
Научный руководитель: ст. преподаватель Панина Г.В.

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПЕРСОНАЛА В АО «ССГПО»

Качественно новый уровень развития экономики и, в частности, конкретной организации не может быть достигнут без эффективного использования персонала. Наиболее актуальной проблемой для различных предприятий является организация процессов формирования и развития персонала. От того, насколько сформирован, подготовлен и квалифицирован персонал, зависит в целом работа любого объединения.

Акционерное общество «Соколовско-Сарбайское горно-обогатительное производственное объединение» (ССГПО) - крупнейшее в Казахстане предприятие по добыче и переработке железорудного сырья. Предприятие располагается в Костанайской области, городе Рудном.

Основной сферой деятельности является горнодобывающая промышленность.

АО «ССГПО» является градообразующим предприятием, имеет устойчивое экономическое и финансовое положение на рынке. Результаты успешной деятельности АО «ССГПО» во многом зависят от созданной системы формирования и развития персонала.

В результате постоянной работы по формированию и развитию персонала укомплектованность персоналом в целом по объединению составляет 99 %, что позволяет обеспечить трудовыми ресурсами все подразделения.

Среднесписочная численность персонала АО «ССГПО» на 01.01.2012 г составила 17947 работников.

Стратегия формирования персонала предприятия определена кадровой политикой АО «ССГПО». В АО «ССГПО» создана уникальная система учета кадров, которая позволяет отслеживать численность и движение персонала. На её основании проводится разносторонний анализ состава, движения, укомплектованности кадров.

Объединение весь период своей производственной деятельности активно занимается подготовкой кадрового резерва для нужд подразделений. С каждым годом на предприятии внедряются новые «социальные технологии» по привлечению специалистов. На протяжении нескольких лет функционирует Молодежная биржа вакансий, в рамках которой создается кадровый резерв из числа молодых и перспективных работников на должность руководителей и специалистов.

Обучение персонала в объединении ведется по четырем направлениям: подготовка и повышение квалификации рабочих, обучение руководителей и специалистов, повышение квалификации руководителей и специалистов, языковая подготовка. Обучение работников ведется как на договорной основе, на базе сторонних образовательных учреждений, так и на собственной базе в учебном центре подготовки кадров.

Наряду с положительными аспектами в работе объединения были выявлены недостатки:

- трудности привлечения кадров из-за имеющихся ограничений на рынке трудовых ресурсов. Рынок труда г. Рудного не имеет необходимой свободной квалифицированной рабочей силы по востребованным рабочим профессиям и должностям.

- невысокая заработная плата работников предприятия, результатом которой является высокий коэффициент текучести кадров - 11% в 2012 году.

- трудовой потенциал рабочих не в полной мере соответствует требованиям по уровню подготовки. Остается высокой доля работников объединения, не прошедших специальную подготовку.

- система аттестации кадров не отвечает современным требованиям и должна быть существенно модернизирована.

Для совершенствования системы формирования и развития персонала, АО «ССГПО» предлагается так называемая «покупка специалиста». Приобретение кадров становится вынужденной мерой для предприятия, поэтому выгоднее будет пригласить работника с соответствующей профессией и должностью, и тогда не понадобится время на его обучение, которое составляет не менее 4 лет. Профессионализм приглашенных сотрудников поможет компании более быстро приступить к эффективной работе.

У предприятия есть возможности повышения заработной платы для работников. Необходимо расширить действие компенсационного пакета – набора материальных и нематериальных благ, получаемых сотрудником компании взамен затраченного времени, сил, энергии. Необходимо развивать стратегию увеличения размера заработка в связке с конкретными экономическими и социальными показателями: за стаж работы, за безаварийную работу, за воспитание и обучение детей-работников объединения, т.е. за формирование трудовой династии, за добросовестный труд и другое.

На предприятии необходимо внедрить стратегию корпоративного обучения работников. Она позволит повысить производительность труда работников, в целом, улучшится эффективность труда.

Переход к новой многоуровневой системе аттестации, основанной на более полном учете современных особенностей экономики, трудового потенциала и достижениях прикладной теории корпоративного управления. Эта система позволит усилить роль аттестации в реализации социальной стратегии компании в целом и каждого подразделения в отдельности.

Введение предложенных мер позволит улучшить результативность уже существующих программ, и будет способствовать формированию единых корпоративных целей и ценностей, укреплению трудового потенциала, развитию корпоративной культуры, следовательно, увеличению производительности и качества труда, позволит воспитать уважение и привязанность к предприятию.

Список литературы:

- 1 Егоршин А. П. Основы управления персоналом: Учебное пособие для вузов. – 2-е издание, перераб. и доп. – М.: Инфра-М, 2006. – 352 с.
- 2 Маслов Е.В. Управление персоналом предприятия: Учебное пособие / Под ред, П.В. Шеметова. - М.: ИНФРА-М; Новосибирск: НГАЭиУ, 1999. - 312 с.
- 3 Управление персоналом: курс лекций: практические задания: учебное пособие по специальности «Менеджмент организации»./ Л. И. Лукичёва; под ред. Ю.П. Анискина. – 3-е изд., стер. – Москва: Омега-Л, 2007. – 264 с.
- 4 Коллективный договор АО «ССГПО» на 2008-2011 годы

Еркінова А. У-21к ҚҚЭУ ЭБҚК
Оқытушы: Омарова А.Р.

«ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИНДУСТРИАЛДЫ-ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖЕДЕЛ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫ»

Шикізат өндірісі секторының экспорттық түсімі көлемдерінің төмендеуімен айқындалған Қазақстанның экономикасына жаһандық қаржы-экономикалық дағдарыстың ықпалы, елдің индустриалды дамыту және экономиканың дәстүрлі секторларының бірінші кезекте әртараптандыруды қажет етеді. Ағымдағы жылдың мамыр айында «Нұр Отан» ХДП кезектен тыс XII съезіндегі сөзінде, Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев: «2010 жылдың бірінші қаңтарынан бастап «Қазақстан-2030» Стратегиясының аясында біз индустриялық-инновациялық үдетілген даму бесжылдығын бастаймыз. Біз әлемнің барлық мемлекеттерінде өткен ғасырдың басында болған индустрияландыру туралы емес, инновациялық индустрияландыру туралы айтып отырмыз. Біздің индустрияландыру әлемдік экономиканың қазіргі даму ғұрпына сәйкес болуы тиіс...» деп айтып өтті. Инновациялы индустрияландырудың негізгі мақсаттары: кәсіпкерлік пен мемлекеттің күштерін біріктіру және елдің резервтерін экономиканың басты секторларын дамытуға шоғырландыру; қолайлы кәсіпкерлік орта мен инвестициялық климатты қалыптастыру; ұлттық экономиканың қарқындылығы мен өнімділігін арттыру. Бас басымдықтар болып: өнімдердің әртараптандыруы мен олардың терең өңделуіне дейінгі технологиялық тіркестің жалғасы арқылы дәстүрлі экспорттық секторларды дамыту; жоғары қосылған құны бар өнімнің және еңбек өнімділігінің биік деңгейі көмегімен инновациялық өндірістерді дамыту болып табылады. Партия съезінде мемлекет басшысы үкіметке аймақтардың ресурстық базасымен және инфрақұрылымның дамуымен байланыстырылған өндірістік қуаттардың тиімді орналастыру схемасы қосылатын жана бағдарламаның іске асыруына қажетті негізгі құжатты – 2010-2020 жылдарға арналған Қазақстанның индустрияландыру картасын әзірлеуді тапсырды.

Президент үдетілген индустриалды-инновациялық дамытудың негізгі бағыттарын белгілеп берді. Олар агроөнеркәсіптік кешен және ауыл шаруашылық өнімдерді өңдеу; құрылыс индустриясы және құрылыс материалдарының өндірісін дамыту; мұнай өңдеу және мұнай-газ секторы инфрақұрылымын дамыту; металлургия және дайын метал өнімдерінің өндірісін дамыту; химия, фармацевтикалық және қорғаныс өнеркәсібін дамыту; көлік және телекоммуникациялық инфрақұрылымдарды дамыту. Барлық жоспарлардың іске асырылуы нәтижесінде қосымша экономиканың өсуі 7 триллион теңгеден астам жылдық қосылған құнды құруға мүмкіндік беретін болады. Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша, Үкімет Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейін дамуының Стратегиялық жоспарын әзірлеуді аяқтап қалды. Стратегиялық жоспардың іске асырылуына оның алғашқы бес жылдық мерзімде негізгі мақсаттары мен даму міндеттерін нақтылайтын мемлекеттік бағдарламалар жасалатын болады. Бұл мемлекеттік бағдарламалар саны үш-бестен көп болмайды және олардың тізімін Мемлекет басшысы анықтайды деп ұсынылды. Осыған орай, экономика саласындағы бағдарламалық құжаттарды айтарлықтай оңтайландыру қажет болады. Осы уақытта алғашқы бес жылға арналған үдетілген индустриалды-инновациялық даму жөніндегі Мемлекеттік бағдарламаның жобасы әзірленді. Мемлекеттік бағдарлама және салалық жаңа 10 бағдарламалар индустриалды-инновациялық даму Стратегиясының, «Қазақстанның 30 корпоративті көшбасшылары» бағдарламасының, Көлік стратегиясының және

индустрияландыру саласындағы басқа да бағдарламалық құжаттардың негізгі ережелерін біріктіретін болады. Жоғары қосылған құны бар қазіргі және перспективті өндірістер тіркелімін көрсететін құжаттар сияқты 23 шебер-жоспар әзірленді. Мастер-план өнім өндірісінің ұтымды технологияларын, оны сатып өткізудің әлеуетті нарықтарын және оның бәсекелестік деңгейін, инновациялық жобалардың іске асырылуына шағын және орта кәсіпкерліктің қатысу мүмкіндігін, сондай-ақ қолданыстағы заңнамаға тиісті өзгерістер енгізу қажеттілігін айқындайды. Инновациялық индустрияландырудың бірінші кезектегі мақсаты, жоғарыда атап өткендей, кәсіпкерлік пен мемлекеттің күштерін біріктіру болып табылатынды, демек елдің үдетілген индустрияландыруы туралы мембағдарлама кәсіпкерлікке не бере алады және не беруге тиіс деген сұрақтар пайда болады. Біздің елдегі, әсіресе оның нақты секторындағы, кәсіпкерліктің негізгі проблемасы әрдайым қаражаттың тапшылығы болғандықтан, мембағдарламада жобаларды жеңілдете қаржыландыру ескерілді. Жаңа өндірістерді қажетті инфрақұрылыммен қамтамасыз етілуін мемлекет өзіне алады. Салықтық және кедендік ынталандырудың арнайы шаралары қолға алынады. Алдымен лицензиялау саласынан бастап, мемлекет көп әкімшілік бөгеттерді жояды және мемлекеттік органдардың рұқсат беру қызметін оңтайландырады. Парламент палаталарының бірлескен мәжілісінде, Президент атап өткендей, кәсіпкерлік субъектілерді тексеру бойынша мемлекеттік органдардың іс-әрекеттерін ретіне келтіру қажет – меморгандардың дәл осы функциясы күні бүгінге дейін Қазақстанда кәсіпкерліктің дамуына кедергі ететін факторлардың бірі болған. Мемлекеттік бағдарламаны іске асыру үшін кәсіпкерлікке мемлекеттік қолдау көрсету шаралары қатарында, кәсіпорындарды дайын инфрақұрылыммен қамтамасыз ету үшін АЭЗ аумақтарында, индустриалдық зоналар мен технопарктерде жаңа өндірістер орналастырылады. Жаңа өндірістердің табысты қалыптасуы мен дамуы үшін мемлекеттік сатып алулар арқылы нақты сұранысқа кепілдік беру маңызды. Үкімет биылғы жылы отандық өндірушілерге мемлекеттік тапсырыстар алуға мүмкіндік беретін құжаттар топтамасын қабылдады. Атап айтқанда, бағалық ұсынысы шетелдік жабдықтаушыға қарағанда жоғары болған жағдайда да, қазақстандық жабдықтаушы қолдауға ие болады. Асып кету шегі 30 пайызбен шектелген, осы баға кәсіпорын ұсынатын тауарлар мен қызметтердегі қазақстандық мазмұнды үлестеме мөлшері деңгейіне байланысты өзгере алады. Бағдарлама мынадай екі мәселеге барынша басымырақ назар аударуды көздейді: біріншісі – дәстүрлі экспорттық секторды өнімдердің алуан түрлілігімен қамтамасыз ете отырып дамыту. Екіншісі – инновациялық өнеркәсіпті дамытуға ден қою. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Нұр Отан» партиясының 12-съезінде ел экономикасының алдағы бесжылдықтағы жедел индустриалды даму кезінде негізге алынатын жеті басым бағытын айқындап берген болатын:

1. Агроөнеркәсіп кешені;
2. Құрылыс саласы;
3. Мұнай өңдеу;
4. Металлургия;
5. Химия өнеркәсібі және фармацевтика;
6. Энергетика;
7. Көлік және телекоммуникация инфрақұрылымын дамыту.

Жұмыс топтары жоғарыдағы жеті басымдыққа тағы үш саланы қосуды ұсынып отыр. Олар: машина жасау, ғарышты игеру және туристік сала. Бұл үшеуінің де еліміз үшін зор маңызға ие салалар екені даусыз. Әсіресе, ғарыш саласы бойынша, еліміз алпауыт мемлекеттердің өзінің қолында жоқ үлкен әлеуетке ие. Мәселен, адамзат баласы аспан әлеміне тұңғыш рет аттанған Байқоңыр ғарыш айлағының өзі неге тұрады. Машина жасау мен туристік салаға да Мемлекет басшысының ұйтқы болуымен біршама күш жұмсалды. Сонымен, алдағы бесжылдықта осы он салаға басымдық берілетін болды. Индустриалды-инновациялық жедел даму бағдарламасы аясында осы он басым бағыт бойынша жеке-жеке салалық құжаттар жасалады. Үкіметіміз бұл жолы бұрынғыдай құрғақ сан қууды да мақсат қып отырған жоқ. Саланы инновациялық тұрғыда дамытуға және индустриалдандыру саясатын ұстануға ниет етіп отыр. Президенттің тапсырғаны да – осы.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Жас Алаш газеті

РАЗВИТИЕ ТОРГОВЛИ КАК ОСНОВНОЙ ФАКТОР РОСТА ЭКОНОМИКИ

- отрасль хозяйства и вид экономической деятельности, направленный на осуществление товарообмена, купли-продажи товаров, а также связанные с этим процессы: непосредственное обслуживание покупателей, доставка товаров, их хранение и подготовка к продаже.

Оптово- розничная торговля

1. Оптовая торговля осуществляется в специализированных или смешанных, при наличии обособленных мест, отделенных от мест осуществления розничной торговли, магазинах, торговых домах и рынках.

2. При осуществлении оптовой торговли собственники торговых объектов обязаны обеспечить требования нормативных документов, а также необходимые условия для транспортировки, хранения и продажи товаров.

1. Розничная торговля осуществляется через магазины, торговые дома, рынки и автоматы, киоски, автолавки, палатки, выносные прилавки.

2. При розничной продаже каждая единица товара должна быть упакована, расфасована, если иное не установлено законодательством Республики Казахстан или договором либо не вытекает из природы самого товара.

Товарооборот - это один из основных и самых важных показателей в экономике торговой деятельности. Принято считать, что товарооборот – это действие, в основу которого положен обмен конкретного товара на валюту. Таким образом, происходит непрерывный процесс движения товаров и услуг, осуществляемый с помощью составления соглашений или сделок купли-продажи. Данное понятие можно рассматривать с двух точек зрения. С одной стороны, товарооборот – это движение, в котором акцент делается на товар как на непосредственный объект торговой деятельности. А с другой - все внимание приковано к сделке купли-продажи, так как она является инструментом продвижения товара сначала на рынок, а затем непосредственно к потребителю.

Основные цели и задачи товарооборота: Цель: Создание системной основы для устойчивого развития торговой отрасли Республики Казахстан и повышения её конкурентоспособности.

Задачи: - сформировать систему государственной поддержки внутренней торговли (софинансирование, кадровое обеспечение отрасли);

- создать благоприятные условия для ускоренного развития биржевой и электронной торговли;

- привести нормативную правовую базу по вопросам торговой деятельности в соответствие с целями государственной политики в сфере торговли;

- интегрировать систему оптовой торговли в международную транзитную сеть;

- создать благоприятные условия для развития производства современной конкурентоспособной продукции на территории Казахстана, формирования новых экспортноориентированных производств и привлечения иностранного капитала в высокотехнологичные сектора;

- создать благоприятные условия для продвижения казахстанской продукции на внешние рынки;

- организовать сервисную поддержку участников внутренней торговли (информационную, аналитическую и иную).

Наблюдается динамика роста внешнеторгового оборота В первой половине 90-х годов XX века развитие внешней торговли сдерживалось разрывом традиционных хозяйственных связей, недостаточной правовой регламентацией внешнеэкономической деятельности, отсутствием опыта рыночной экономики. С 1995 г. товарооборот Казахстана с внешним миром начинает расти. За период 1995-2010 гг. он вырос в 9,8 раза.

Казахстан увеличил товарооборот со странами таможенного союза. За год к январю 2013г объем взаимного товарооборота Казахстана со странами Таможенного Союза вырос на 7,7% и превысил \$1,6 млрд. В структуре казахстанского экспорта в страны ТС самая весомая доля приходится на минеральные продукты – 42,2%. Также преобладает экспорт металлов, изделий из них и продукции химической промышленности. В тоже время из России и Белоруссии в Казахстан завозятся, главным образом, минеральные продукты, металлы и металлические изделия, продукция химпрома, а также машины и оборудование. За 2012 год объем внешнеторгового оборота со странами ближнего и дальнего зарубежья без участников Таможенного союза достиг 9,5 млрд долларов США. «На территории области действуют более 450 предприятий с участием иностранного капитала, из них около половины приходится на страны Таможенного союза. За 2012 год объем внешнеторгового оборота со странами ближнего и дальнего зарубежья без участников Таможенного Союза достиг 9,5 млрд долларов США. Оборот внешней торговли области со странами Таможенного Союза составил за 2012 год около 2, 5 млрд долларов».

В то время, как европейские авторынки показывают негативную динамику или стоят на месте, рынок Казахстана по итогам 2012 года вырос на 117%. В Казахстане авторынок по итогам 2012 года вырос на 117% по сравнению с 2011 годом значительно перекрыв максимальные предкризисные значения. Об этом свидетельствуют данные Ассоциации европейских автопроизводителей (АСЕА). Вступление Казахстана в ВТО, ожидаемое в 2013 году, изменит структуру спроса, но не значительно, считают эксперты рынка.

В настоящее время в Казахстане действует более 90 государственных программ, направленных на развитие экономики. Практически во всех программах присутствует сотрудничество с Россией. В шести важнейших государственных программах предусмотрены мероприятия, к реализации которых привлекались и привлекаются российские компании и организации, а также действующие и вновь создаваемые совместные предприятия:

- * Развитие космической деятельности в Республике Казахстан на 2005—2007 гг.,
- * Программа освоения казахстанского сектора Каспийского моря,
- * Программа развития отрасли телекоммуникаций Республики Казахстан на 2006-2008 гг.
- * Развитие атомной энергетики в Республике Казахстан на 2004—2008 гг.
- * Программа развития нефтехимической промышленности Республики Казахстан на 2004-2010 гг.
- * Программа развития электроэнергетики до 2030 г.

Список литературы:

1. Послание Президента народу Казахстана
2. Программа развития электроэнергетики
3. Программа развития отрасли телекоммуникаций РК
4. Стратегия 2030

Рамазанова Ж. Э-21т. студенті
Ғылыми жетекші: Бялова А.К.
ҚЭУҚ ЭБҚК оқытушысы

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫССЫЗДЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ.

Жұмыссыздық әлемдегі орталық проблемалардың бірі болып табылады. Және де ол бір жүйеден екіншісіне өтетін елдерде кең байқалады. Мысалға мұндай процес Қазақстанда жүріп жатыр. Ол өзімен бірге бірқатар жаңа проблемаларды алып келеді. Сонымен қатар жұмыссыздық проблемасы адамдармен тығыз байланысты және соларға тікелей әсер етеді. Жұмысынан айрылу олардың табысының азаюына, өмір сүру деңгейінің төмендеуіне, сонымен қатар психологиялық стресске алып келеді. Осы себепті көптеген саясат адамдары өзінің сайлауалды компанияларында жұмыс орындарын жасауға көп көңіл бөледі. Жұмыссыздықты зерттеу олардың пайда болу себептерін анықтайды, мемлекеттің тарапынан шараларды анықтайды. Бірақ сонымен қатар көптеген экономистердің ойынша жұмыссыздық қажет нәрсе,

оны зұлымдық ретінде қарастыруға болмайды. Өйткені жұмыссыздықтың ең маңызды пайдалы жақтарына оның сапалы еңбекті, бәсекені туындыратыны болса керек.

Жұмыссыздық – елдегі еңбекке қабілетті тұрғындардың бір бөлігі өзіне пайдалы еңбекпен айналысатын кәсіп таба алмай дағдаратын әлеуметтік-экономикалық құбылыс. Экономикалық әдебиеттерде кез келген қоғамдағы жұмыссыздық құбылыстары сипатына байланысты фрикциялық жұмыссыздық, құрылымдық жұмыссыздық, циклдік жұмыссыздық болып ажыратылады.

Жұмыссыздық негізінен жұмыс орнына сай келетін адамдардың азаюынан, адамдардың санының көбеюінен пайда болады. Жұмыссыз ретінде жұмыссыздар биржасында тіркелген, жұмыс табуға нақты мүмкіндігі жоқ адамдар айтылады.

а) *Фрикционды жұмыссыздық.* Бұл жұмысшының бір жұмыстан екінші жұмысқа ауысуынан пайда болады. Бұл экономикада тұрақты түрде болады. Бұл жұмыссыздықты ақпараттық қамтамасыз ету арқылы, жұмыс берудің структурасы жақсарту арқылы жетуге болады

б) *Структуралық жұмыссыздық.* Бұл сұраныс структурасы мен өндіріс технологиясы өзгеруінің салдарынан болады. Ол негізінен жаңа процестер есебінен жұмысшылардың професиясын жаңартуға итермелейді.

в) *Циклдық жұмыссыздық.* Бұл өндірістің циклды түрде төмендеуімен байланысты болады. Сонда өндірісті аздаған инвестицияның есебінен өсіруге болады. Өйткені еңбек ресурстары өте көп.

Қазақстан Республикасының еңбек нарығын зерттеу барысында төрт бірдей негізгі өзгешелікті байқаймыз:

- Жұмыссыздық деңгейі әр алуан топқа қатысты және олардың жасына, тіршілік – тәжірибесіне қарай анықталынады.

- Еңбек нарығында тауар айналымы жоғары болады. Жұмыспен қамтамасыз етілгендер де, жұмыссыздар да молынан ұшырасады.

- Тауар айналымның қажетті бөлігі циклды: жұмыстан босату және жұмысынан айыру, әсіресе құлдырау кезеңдерінде жоғары деңгейде болады, ал жаңа даму кезеңінде өз еркімен жұмыстан босану жоғарылайды.

- Белгілі бір айда жұмыссыз қалған ер адам аз уақыт қана (уақытша) жұмыссыз қалады.

Өтпелі кезең – экономикалық жүйедегі түбегейлі өзгерістер есебінен елдің экономикасы сапалы түрде жаңа түрге өтетін уақыт аралығы. Мұндай кезеңді ТМД елдерінің барлығы өтті. Ел тұрғындырының нақты табысының азаюы экономикалық төмендеудің негізі болып табылады. Тап осы жұмыспен қамту саласында тұрақты экономика мен өтпелі экономика арасындағы айырмашылық айқын сезіледі. Өтпелі кезеңдегі өндірістің төмендеуі адекватты түрде жұмыссыздықтың өсуіне әкелмейді. Ал бұл еңбек өнімділігі нақты жалақыға қарағанда тезірек төмендеуі инвестиция салудан экономика жағдайы жақсармайды. Экономиканы сауықтыру шаралары мен классикалық-теория ұсынатын әдістерін жоққа шығарып жалақы өсіру пайда әкелмейді. Сонымен қатар өтпелі экономикадағы елдердің жағдайын ескере отырып, онда статистика мәліметтері мен нақты жағдайдың арасындағы алшақтықты ескеру қажет. Бұл жағдайларды зерттеу арқылы біз осындай өтпелі процестерді реттеу механизмдерінің барлығын ескеруіміз қажет. Механизмдер ретінде мынадай әдістерді қолданамыз: жалақыны мемлекет тарапынан реттеу, жұмыс берушімен мемлекеттен тәуелсіз кәсіподақтар ықпалымен жалақының өсуі. Бірақ та көбіне жалақыны жұмыс берушілердің арасындағы корпоративті байланыстардың арқасында жұмыс берушілер өз талаптарына сай қояды. Бұл өз кезегінде монополиялық және олигополдық механизмдердің күш алуына әкеліп соғады. Осы өтпелі кезеңді өту үшін екі типтегі мәселелерді шешу қажет.

1. теңсалмақты экономиканы құру, негізінен макроэкономикалық өзгерістер арқылы шешіледі, яғни нарықты әртүрлі ресурстарға толтыру.

2. жоғарыдағыдан туатын нарықтық экономиканы экономикалық прогрестің негізгі қозғаушы күшіне айналдыру, ол үшін технологиялық прогрес қажет.

Жұмыссыздықтың әлеуметтік-экономикалық салдары

Көбіне жұмыссыздықтың экономикалық әсері сипатталады да, кумулятивті характерге ие әлеуметтік әсері ескерусіз қалады. Бірақ та жұмыссыздықтың елдің жағдайына тигізетін әсері көбіне әлеуметтік жағдаймен өлшенеді.

Әлеуметтік жағдайдағы әсері:

Кері әсерлер:

1. Криминогенді жағдайдың өршуі
2. әлеуметтік кернеудің өршуі
3. физикалық және психологиялық аурулардың көбеюі
4. әлеуметтік дифференцияның өсуі
5. еңбек белсенділігінің төмендеуі

Пайдалы әсері:

1. Жұмыс орнының әлеуметтік маңызының артуы
2. Өз бос уақытының көбеюі
3. Жұмыс орнын таңдаудағы еркіндік
4. Әлеуметтің мән мен еңбек құндылығының артуы

Экономикалық салдарлар:

Кері әсерлер:

1. Алған білімнің құндылығын жоюы
2. Өндірістің төмендеуі
3. Жұмыссыздарға көмек шығындары
4. Квалификациясын жоғалту
5. Өмір сүру деңгейінің төмендеуі
6. Ұлттық табыстың төмендеуі
7. Салықтың аз жиналуы

Пайдалы әсері:

1. Экономиканы қайта жарактауға жұмыс күшінің резервін жасақтау
2. Еңбекке бейімділігін өсіру мақсатында жұмысшылар арасында конкуренция
3. Білімін жоғарылату үшін уақыт
4. Еңбек өнімділігі мен өндіріс интенсивтілігі жоғарылауы

Жұмыс нарығы

Тәуелсіздік алғалы бері елде еңбек рыногына әсер ететін бірқатар факторлар пайда болды. Соның бірі көлеңкелі экономика. Бұл салаға бастама берген негізінен жұмысшыға жасырылған ақы төлеп немесе еңбек етуге қолайлы жағдай туғызбағандықтан мемлекетке салық төлемейтін сектор жатады. Бұған ең алдымен ел экономикасы көтерілгеннен бері елге ағылған босқындар, гасторбайтерлер жатады. Қазір нақты қанша көлемде мұндай жұмыссыздық түрі барлығын ешкім тап басып айта алмайды. Сонымен бірге Қазақстан үшін жастар арасындағы жұмыссыздық ең бір бас ауыртар мәселе, елде оқымайтын және жұмыс жасамайтын жастар саны жалпы активті бөліктің сегізден бір бөлігін құрайды. Ал әйелдер ең бір активті топ болып табылады, бірақта онда да жұмыссыздық бар және ол негізінен жасырын жұмыссыздық қатарына жатқызуға болады.

Жұмыссыздықпен күрес

Қазір көптеген мекемелер әлдеқашан ұмытылған проблема жұмыс кадрларының қажеттігіне ұшырады. Бұрын олар өте көп болса, қазір олар әртүрлі салаға кетуіне, квалификациясы төмендеуіне байланысты өте аз. Ал бар жұмыс іздеушілердің квалификациясы жоқ немесе өте төмен. Сонда қоғам бір біріне қарама қарсы екі түрлі ауруға шалдығуы мүмкін:

1. кадр дефициті
2. жұмыссыздық.

Университеттер, училищелер, колледждер мен өндіріс орындарының тіл табысуы бұл мәселені шешуі мүмкін. Осы тұста мемлекетке осы секторды басқару үшін белгілі бір стратегия қажет.

1. жұмысшыларды мемлекеттен тыс әдіспен орналастыру, бұл әдіс негізінен натуралды шаруашылықтарға тән.

2. жұмыссыздық әсерін төмендету, бөл жерде жұмыс жасайтын сектор зардап шегеді, себебі жұмыссыздарға берілетін өтемақы салық есебінен алынады.

3. Жұмыс орындарын ашу. Бұған келісу қиын өйткені ол кедей елдерден имигранттар келуін көбейтпесе ашылған жұмыс орындарға жергілікті жұмыссыздардың бара қоюы екіталай.

Жоғарыда аталған әдістерден басқа қоғамдық реттеу әдісі де бар. Ол қоғамдағы басқа жұмыссыздыққа әсері бар факторлар:

1. білім беру
2. жұмыс табуға көмек т.б

Бұл факторларды қолдана отырып сыртқы жұмыс іздеп келушілер мәселесін де еске алуымыз қажет. Жоғарыдағы айтылғандардан екі түрлі қорытынды шығады.

1. Бізде жұмыссыздық бар, ол мәселе шешім күтеді.
2. Жұмыссыздық қарама қайшылықтарға толы.

Әлемдік дағдарыс салдарынан көптеген елдерде белең алған жұмыссыздық мәселесі әлі де күн тәртібінен түспеген, қызуы басылмаған басты проблемалардың қатарында тұрғаны анық. Дегенмен, қазірдің өзінде жұртшылық арасындағы жұмыссыздық жағдайының жақсарып отырғаны байқалады. Бұған 2011 жылдың 1 шілдесінен бастап елімізде жүзеге аса бастаған «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасы көп септігін тигізіп отырғаны да рас.

Қазақстандағы әлеуметтік саланың ырғақты даму оң үрдісін тұрғындардың еңбекпен қамтылуы туралы статистикалық мәліметтер де қуаттайды. Соңғы онжылдықтар беделінде Қазақстандағы жұмыссыздық деңгейі 2 еседен астамға төмендеді. Егер 2000 жылы республикадағы жұмыссыздық деңгейі 12,8 % құраса, 2011 жылы ол 5,4 %-ға, яғни 2,4 есеге азайды. Ә. Смайыловтың баяндауы бойынша 2012 «Жұмыссыздық деңгейі экономикалық белсенді халық санына шаққанда 5,3% құрады. Жұмыспен қамту органдарында жұмыссыздар ретінде тіркелгендер саны 2012 жылғы сәуірдің соңына 68,1 мың адамды құрады немесе экономикалық белсенді халық санына 0,8% болды. Жасырын жұмыссыздық деңгейі бағалау бойынша экономикалық белсенді халық санының 0,4% құрады».

Қазақстанның көрсеткіштері (және олардың динамикасы) жұмыссыздық деңгейі бойынша экономикалық дамыған елдермен салыстырғанда да позитивті. Еуроаймақта жұмыссыздықтың орташа деңгейі – 10 %. Атап айтқанда, Испанияда – 21%, Францияда – 9,7 %, Италияда – 8,4 %, ал АҚШ-та – 8,9 %. Біздегі жұмыссыздық, жалпы алғанда жұмыссыздық жұмыс күштерін резервациялайтын қойма рөлін атқарады. Өртүрлі структуралық өзгерістерге ұшырау салдарынан пайда болған артық жұмыс күші, әрине, белгілі бір уақыттан кейін басқа салаларды меңгеру арқылы жұмыс табады. Бірақ ол үшін оларға мемлекет және қоғам тарапынан көмек қажет. Қарап отырсақ, біздегі жұмыссыздық екі түрлі қарама қайшылыққа кездеседі. Біріншісі кадр тапшылығы болса, екіншісі белгілі бір салаларда оның артықтығы. Осы мәселелер ең бір шешім қиын мәселелер, дегенмен, оны да жоғарыда айтылған үлкен қоғамдық өзгерістер шешеді.

Кедейлік, жұмыссыздық – бір қасірет. Жұмыссыздық – бүкіл дүниежүзілік проблемалардың бірі болып саналады. Жұмыс қабілеті бар, бірақ жұмыс күшіне қосылмайтын жандар әдетте егделеу адамдар немесе жұмыстан жолы болмай жүрген адам екені аян. Осылайша жұмыссыз адамдар жұмыссыздық бірлестігін құрайды. Жұмыссыздық мөлшері жоғары болған сайын (жұмыссыз болу ұзаққа созылады) жұмыссыздық ұзақ уақытқа созылады және жұмыссыздық мөлшері неғұрлым жоғарыласа, жалақы мөлшері де соғұрлым төмендей береді.

Салдайкина К, группа Э-22 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: преподаватель,
магистр экономических наук Кирпан О.Н.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МСБ

Предпринимательство - это инициативная деятельность граждан и юридических лиц, независимо от формы собственности, направленная на получение чистого дохода путем удовлетворения спроса на товары (работы, услуги), основанная на частной собственности (частное предпринимательство) либо на праве хозяйственного ведения государственного предприятия (государственное предпринимательство). Предпринимательская деятельность осуществляется от имени, за риск и под имущественную ответственность предпринимателя. [1]

Термин «предпринимательство» является синонимом широко распространенного в современной практике понятия «бизнес». На наш взгляд, более продуктивно рассматривать предпринимательство как высшую форму бизнеса. [2, с. 313]

Бизнес трактуется широко как деятельность вообще, причем не только экономическая. Это и деловая жизнь, и деловые круги, и предпринимательство. Но это и занятие, работа, специальность, обязанности, назначение. Бизнес понимается узко как предпринимательская

деятельность, направленная на получение прибыли. Например, торговля, коммерческая деятельность. [3]

Особое место, с точки зрения субъектно-объектной характеристики, занимает малый бизнес.

В Казахстане по итогам ушедшего года 2,7 млн. человек, или 31,8%, были заняты в деятельности МСБ, однако вклад в общий объем выпуска продукции и услуг остается сравнительно небольшим. За два десятилетия независимости Казахстана экономика страны продолжает развиваться преимущественно «сырьевым» путем, а темпы роста определяются мировыми ценами на экспортируемое сырье.

Казахстанские власти постоянно принимают различные программы в поддержку развития малого и среднего бизнеса (МСБ). Под них выделяются и финансовые ресурсы.

По данным агентства по статистике Казахстана, за семь лет показатели МСБ претерпевают противоречивые тенденции. Количество активных субъектов МСБ снизилось, численность занятых в МСБ также упала. Падение можно объяснить, пожалуй, в первую очередь общей тенденцией из-за мирового финансового кризиса.

Показатели развития МСБ

Показатели	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Зарегистрированные субъекты МСБ	840 000	938 155	1 026 255	934 691	1 196 725	1 383 727	1 331 386
Активные субъекты МСБ	572 738	643 376	707 821	663 374	661 598	846 111	739 812
Численность занятых в МСБ	1 951 887	2 121 198	2 152 960	2 296 600	2 630 580	2 427 135	1 900 383
Выпуск продукции МСБ в млн тенге	1 929 565	2 525 437	4 872 965	5 366 936	7 275 779	7 603 804	7 236 736
Доля МСБ в ВВП страны в %	17,5	20,4	18,6	20,4	20,2	17,5	16,2

Проблемы, с которыми чаще всего приходится сталкиваться предпринимателям малого бизнеса, можно условно разделить на четыре категории:

Юридические (правовое обеспечение), заключаются в отсутствии или несовершенстве юридической помощи, некомпетентности самих предпринимателей и сложности в отстаивании своих прав

Финансовые (кредитно-инвестиционные ресурсы), заключаются в недостатке ресурсов для развития, нехватки оборотных средств, частое обновление законов, несовершенство политики кредитования, отсутствие льгот со стороны налогового кодекса

Производственно-инновационные, заключаются в недостатке ресурсов для развития, нехватки оборотных средств, частое обновление законов, несовершенство политики кредитования, отсутствие льгот со стороны налогового кодекса

Кадровые. Недостаток опыта у собственника и работников, дефицит квалифицированных кадров, потребительское отношение сотрудников к работе, высокая текучесть кадров и повышенная конфликтность

В Послание Президента Республики Казахстан - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства от 14.12.2012 говорится о том, что отечественное предпринимательство является движущей силой нового экономического курса. Доля малого и среднего бизнеса в экономике должна к 2030 году вырасти, по крайней мере, вдвое. Задача сегодняшнего дня - создание необходимых условий и предпосылок для перехода мелких предприятий и индивидуальных предпринимателей в разряд средних. [4]

Проанализировав существующие Послание Президента Республики Казахстан, а так же тенденции в развитии МСБ, проблемы и сложности, негативно влияющие на перспективу развития данной отрасли, предлагаем следующие меры по поддержке малого и среднего бизнеса.

Юридические (правовое обеспечение). Меры направлены на дальнейшее развитие системы нормативно-правового обеспечения предпринимательской деятельности, отражающего интересы малого и среднего бизнеса.

Финансовые (кредитно инвестиционные ресурсы).Создание альтернативных финансовых схем и новых форм государственной поддержки МСБ. Внедрение современных финансовых механизмов и технологий. Взаимодействие международными финансовыми организациями по привлечению инвестиций для поддержки МСБ.

Финансовые (кредитно инвестиционные ресурсы).Создание альтернативных финансовых схем и новых форм государственной поддержки МСБ. Внедрение современных финансовых механизмов и технологий.

Привлечение свободных средств иностранных инвесторов и отечественных предпринимателей для финансирования ими приоритетных для города и области инвестиционных проектов. Взаимодействие с международными финансовыми организациями по привлечению инвестиций для поддержки МСБ.

Кадровые. Задействование всех имеющихся интеллектуальных, материальных, финансовых, организационных ресурсов для укрепления и расширения сети учебных заведений и организаций для организации квалифицированной подготовки кадров для малого и среднего бизнеса.

Список литературы:

1. Гражданского кодекса РК Статья 10
2. Большой экономический словарь. М.: Ин-т экономики, 1994. С. 313
3. nifokin@yandex.ru
4. Официальный сайт Президента Республики Казахстан

Нұркелді Зиядаұлы Омарханов МН-11ҒП
тобының 1 курс магистранты, КЭУК
Ғылыми жетекші: э.ғ.д., проф. А.А Таубаев.

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҮДЕРІСТЕРДІҢ ДАМУЫ

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде тұлғаны қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім беру және оның шығармашылық, рухани және тәни күш қуатын жетілдіру, жеке тұлғаның жан-жақты дамуына жағдай жасау міндеті көзделгенін ескерсек, болашақ мамандарды жанашылдыққа даярлауымыз керек.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына арнаған жолдауында: «XXI ғасырда білім беру ісін дамыта білмеген мемлекет құрдымға кетері хақ. Сондықтан біз болашақта жоғары технологиялық және білікті өнеркәсіп мамандарының шоғырын қалыптастыруымыз қажет. Бұл орайда, Қазақстандағы жоғары оқу орындарының міндеті - әлемдік стандартқа сай білім беру, ал олардан алынған дипломдар дүние жүзі мойындайтындай болуы қажет. Біз әрбір Қазақстан азаматтарының дұрыс мүмкіндіктермен жоғары білім алуына кепілдік беруіміз қажет», - деген болатын.

Қазіргі білім берудің барлық деңгейлерінде зерттеулік, компьютерлік, жобалық және көптеген өзге де инновациялардың кең ауқымы байқалады. Алайда, бұл инновациялардың басым көпшілігі технологиялық жеткіліксіздігі мен теориялық негізінің әлсіздігі салдарынан жаппай білім беру жүйесіне айтарлықтай ықпалын тигізе алмай келеді. Десек те, жаңа аталмыш үлгілер ескі білім беру парадигмасы шектеулерінің жойылып, оның орнына жаңасының құрылып жатқандығын растай түседі.

Бүгінгі күнгі жоғары оқу орындарының басты міндеті – білікті мамандарды дайындау екендігі даусыз. Заман талабы өзгерген сайын жоғары оқу орындарына қоғам тарапынан қойылатын талап та өзгереді. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан – 2050» бағдарламасында жоғары білімнің сапалылығы, адамсүйгіштігі және жаһандануы арқылы мәдениет жасаушылық, интеграциялық роліне ерекше мән берген болатын. Осыған байланысты елімізде жоғары білім беру саласы соңғы жылдары өзгерістерге ұшырап, жаңа бағыт іздеу жолында.

Жаңашылдық білім беру саласының алдында тұрған жаңа міндеттерді сәтті орындаудың негізгі шарттарының бірі болып саналады. Олар оқу-тәрбие жұмыстарының тиімділігі мен өнімділігін арттыруға септігін тигізеді. Білім беру саласына жаңалықтар енгізбестен бұрын, қоғамдық еңбектің басқа салаларына сәтті түрде жаңалықтар енгізу қиынға соғады.

Өзгерістер өмірдің диалектикасы ретінде тек қана біздің заманға, біздің қоғамға және біздің өмірге тән құбылыс емес. Олар мәңгі адами қозғалыстың, яғни адамның жақсы өмір сүруіне, жаңа заман талабына сай шарттарға қол жеткізуіне деген күресі мен талпынысының көрінісіне айнала отырып, жалпы өмірдің диалектикасын бейнелейді. Жуырда ғана мұндай өзгерістер өте баяу жүзеге асатын, алайда соңғы жылдардағы ғылым мен техниканың өзара тығыз байланысты дамуының нәтижесінде олар да қарқындылығын күшейте бастады.

Бүгінгі күні әртүрлі елдер үшін білім беру мен тәлім-тәрбиені дамыту бағытында ортақ қиыншылықтардың туындағанына қарамастан, олар бір-бірінен білім беру мәселелерін шешу жолдары, әдістері және мақсаттары тұрғысынан елеулі дәрежеде ерекшеленіп отырғандығы байқалады. Мұндай айырмашылықтар адамның ролі мен оны жетілдірудің маңызын (мінез-құлқының маңызын, жеке тұлғаны дамытудағы тәрбиенің ролін), осыдан барып қоғамның жекелеген мәселелерін шешудегі, оның қажеттіліктерін қанағаттандырудағы және жалпы қоғамды дамытудағы білім беру жүйесінің міндеттерін әртүрлі түсінуден келіп шығады. Осыған байланысты, әртүрлі қоғамдық-саяси жүйелерімен ерекшеленетін елдерде білім беру саласына жаңалықтар әртүрлі мақсаттармен, әртүрлі тәсілдермен және әртүрлі атаулармен енгізіледі де, олардан әртүрлі нәтижелер күтіледі. Әртүрлі елдердегі бірдей жаңалықтар әртүрлі қызметтерге ие болып, оларды қолдану нәтижелері де түрліше бағаланады.

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерді сараптау нәтижелері “новация” мен “инновация” ұғымдарын жеке-жеке қарастыру керектігін көрсетті. Дегенмен, әдебиеттерде осы екі ұғымның әртүрлі анықтамалары кездеседі. Инновация ұғымын энциклопедиялар мен сөздіктерде әртүрлі анықтамаларын кездестіруге болады.

Инновация ұғымына жалпы энциклопедияның жаңа басылымында “инновация, жаңалық, жаңару – техникалық және технологиялық жетістіктер мен ашылымдардың немесе жаңалықтардың іс жүзіндегі қолданысы” деген анықтама беріледі.

Ал, сөздікте “новация – бар нәрсенің ішінара жаңаруы, яғни қандай да бір бөлігінің, қасиетінің, байланысының өзгеруі” делінсе, “инновация – мүлдем жаңа нәрсе, жаңалық” ретінде пайымдалады.

“Инновация” сөзі латын тіліндегі *in* (ішіне) *novus* (жаңа) сөздерінен құралып, жаңару, жаңалық, өзгеру деген мағынаны білдіреді.

Жоғары оқу орындарындағы инновациялық білім беру үдерісінің барлық деңгейінде басшылар мен мамандардың қоғамдағы интеллектуалдық потенциалын көтеруге және жаңартуға деген жауапкершілігімен анықталады.

Сол себептен, Қазақстанда тұратын әр түрлі санаттағы азаматтардың кәсіптік білімін жақсартуға деген қажеттіліктерін қанағаттандыру мақсатында білім беру жүйесін ұйымдастыру мен мақсатқа сай жетілдіру шараларын жүзеге асыру жоғары оқу орнының шешуші міндеттерінің бірі болып есептеледі. Жоғары оқу орны барлық деңгейдегі мамандардың кәсіпқойлылығы мен құзыреттілігіне қойылатын талаптармен үнемі өзгеріп, артып отырған жағдайда жүзеге асырылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Индустриаландыру жалпыұлттық телмостында жарияланған «Қазақстанның әлеуметтік модернизациялау, Жалпыға ортақ еңбек қоғамына қарай жиырма қадам» бағдарламалық мақаласы.

2. Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050» Стратегиясы: «Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты».

ИНОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Слово инновация (англ. "innovation" - нововведение, новшество, новаторство) понимается использование новшеств в виде новых технологий видов продукции и услуг, новых форм организации производства и труда, обслуживания и управления. Понятие "инновации" как экономической категории ввел в научный оборот австрийский экономист И. Шумпетер. Он впервые рассмотрел вопросы новых комбинаций производственных факторов.

До настоящего времени в политической науке термин «индустриально-инновационная политика» не имеет четкого определения. Под такой политикой, исходя из социально-экономических интересов государства, можно понимать систему правовых, экономических, организационных мер, направленных на оптимизацию и повышение эффективности промышленности. Понятие «индустриально-инновационная политика» в обобщенном виде может быть определено как государственная стратегия, направленная на развитие эффективности производства, конкурентоспособности предприятий, повышение уровня жизни населения и обеспечения внутривнутриполитической стабильности. [9;64].

В индустриально-инновационную политику входят социальная, структурная, инвестиционная, региональная, аграрная, научно-техническая и другие политики, при этом подходы к ним могут быть различны, и они могут строиться на разных направлениях экономической теории.

В последние годы в нашей стране были приняты все необходимые документы по созданию правовой основы для инновационной активности субъектов экономической деятельности. К ним можно отнести: Закон РК «О науке», Патентный закон, Концепция инновационной деятельности РК, Закон РК «Об инновационной деятельности».

Таким образом, на основе анализа сущности индустриально- инновационной политики можно сделать следующие выводы:

1. Главная задача индустриально- инновационной политики заключатся в изучении основных проблем государственного управления экономикой в условиях рынка, в связи с этим следует исследовать проблему взаимосвязи и соотношения экономической науки с действиями государства.

2. Главным направлением современной индустриально- инновационной политики является создание институциональных основ, где эффективно может функционировать рыночный механизм.

Прорыв Казахстана в число 50-ти наиболее конкурентоспособных стран мира как главная стратегическая задача, поставленная Главой государства Н. Назарбаевым перед Правительством Казахстана и обозначенная ключевой в Послании народу от 1 марта 2006 года, предполагает необходимость перевода экономики страны на инновационный путь развития.

В ноябре 2012 года наша столица Астана отстояло право проведения Международной выставки EXPO – 17. За право проведения этой Международной выставки в 2017 году конкурировал бельгийский город Льеж с девизом «Объединение людей». Предложенная Астаной тематика называется «Энергия будущего». По мнению генерального секретаря бюро выставок Висенте Гонсалеса Лоссерталеса, Казахстан, который имеет собственные источники энергии, может стать мировой площадкой для реализаций в этой области. У многих казахстанцев может возникнуть вопрос: «А стоит ли тратить время и средства на подобное мероприятие?». Всемирные универсальные выставки EXPO – это события глобального масштаба, по значимости сравнимые с всемирными экономическими форумами. Выставки EXPO посещают миллионы туристов, поэтому каждая страна

стремится показать национальную самобытность ее культуры и продемонстрировать миру уровень своего экономического и технологического развития. В результате посетители имеют возможность увидеть экспонаты, созданные на основе новейших научных достижений. В буквальном смысле – технологии будущего. Тематика выставки, предлагаемая Казахстаном на ЕХРО – 2017, - «Энергия будущего», затрагивает одну из самых насущных и глобально важных тем современности – устойчивое использование энергии. Астана станет площадкой для демонстрации лучших мировых разработок и трендов этой отрасли, соберет звезд мировой науки и бизнеса. Казахстану, который стремится стать инновационным государством, выставка может дать мощный импульс диверсификации своей экономики, модернизации производственных мощностей и научной базы, привлечение в страну новых технологий и инвестиций. Что даст проведение Международной выставки ЕХРО – 2017? Ожидаемая выставка продлится 3 месяца с 10 июня по 10 сентября 2017 года. В ней примут участие около 100 стран мира и около 10 международных организаций. Посетят выставку более 5 миллионов человек. Это станет большим шагом на пути международного продвижения Казахстана. Проведение ЕХРО – 2017 послужит дополнительным стимулом для экономического и инфраструктурного развития как столицы, так и республики в целом. Новый серьезный импульс к развитию получит малый и средний бизнес столицы и прилегающих регионов, прежде всего, сфера обслуживания населения, гостиничный бизнес и внутренний туризм. Данное мероприятие позволит привлечь значительные объемы частных инвестиций в строительство выставочных объектов и инфраструктуры столицы, создать десятки тысяч рабочих мест на их обслуживание, развить внутренний туризм и увеличить приток иностранных туристов в страну, мобилизовать экономические и социальные ресурсы Казахстана. В целом, проведение ЕХРО – 2017 в городе Астане повысит узнаваемость и имидж Казахстана за рубежом, а для нашей республики наследие ЕХРО даст возможность рассматривать ее как крупную международную, выставочную и информационно – презентационную площадку. Проведение ЕХРО – логическое продолжение всей стратегии индустриально – инновационного развития нашей страны.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан «Об инновационной деятельности»/www.novafud.shym.kz
2. Стратегия индустриально – инновационного развития Республики Казахстан на 2003-2015 годы./ www.akorda.kz.
3. Казахстан – 2030. Послание Президента страны народу Казахстана.- Алматы: Раритет,2002.-144с.
4. Послание Президента Республики Н. Назарбаева народу Казахстана «Новый Казахстан в новом мире» от 28 февраля 2007 г. / www.akorda.kz.
5. Послание Президента Республики Н. Назарбаева народу Казахстана «Рост благосостояния граждан Казахстана – главная цель государственной политики» февраль 2008 г./ www.akorda.kz.
6. Послание Президента Республики Н. Назарбаева народу Казахстана «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана» февраль 2010 г. / www.akorda.kz.
7. Послание Президента Республики Н. Назарбаева народу Казахстана «Построим будущее вместе».- Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 2011. - 59 с.
8. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева «Социальная модернизация Казахстана: Двадцать шагов в Обществе Всеобщего Труда» / www.akorda.kz.
9. Инновационная деятельность. / www.stat.kz.
10. Андиржанова Г.А. Индустриально – инновационная политика Республики Казахстан: учеб. Пособие. – Алматы: Экономика, 2011.- 170 с.
11. История независимого Казахстана: монография. – Алматы : Қазақ энциклопедиясы, 2011. - 400 с.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Абеуов А., группа МО-11с КЭУК
Научный руководитель: ст.преп.,
магистр Сыздыкбеков Е.С.

УЙГУРСКИЙ ВОПРОС В НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ КНР

Синьцзян-Уйгурский Автономный Район (СУАР) имеет территорию 1,6 млн. кв. км., население около 19 млн. чел., в т.ч. около 8 млн. уйгур-мусульман суннитского толка. «Синьцзян» - дословно с китайского «Новая территория». Уйгуры имели в истории опыт собственной государственности до китайской экспансии. Антикитайские восстания уйгурского народа подавлялись как цинскими войсками, так и сменившими их после Синьхайской революции 1911-13 гг. гоминдановскими властями.

Во II половине XX в. в СУАР произошло 15 крупномасштабных восстаний, которые носили религиозную окраску. Серьезные последствия имела языковая политика руководства КНР, приведшая к снижению уровня грамотности уйгур и росту недовольства языковой дискриминацией.

Новый толчок выступлениям в СУАР дал распад СССР. На его обломках возникли независимые азиатские республики. На этом фоне уйгуры остаются единственным крупным тюркским народом, так и не обретшим своей государственности.

На Всемирном уйгурском курултае в Стамбуле 1996 г. был официально избран вооруженный путь борьбы за независимость. Турция стремится стать лидером суннитского мира, а «уйгурский вопрос» является составной частью идеологии пантюркизма. Создание в 1996 г. «Шанхайской пятерки» и образование ШОС в 2001 г. в определенном смысле является ответом Пекина на подобный форум, т.к. в ШОС входят тюркоязычные страны, имеющие крупные уйгурские диаспоры.

Антиправительственные выступления в 2000 г. с требованием коренного изменения политики Пекина в отношении национальных меньшинств были подавлены силами китайских спецслужб и вооруженной полиции. В 2001 г. в ряде городов СУАР уйгурские боевики провели серию террористических актов против сотрудников местных исполнительных органов, военнослужащих ханьской национальности, в результате чего погибли несколько десятков человек.

Сказывается в Синьцзяне давление излишнего населения, т.к. семьи традиционно большие, и даже требование иметь не больше двух детей на семью здесь принимается в штыки. Как результат – рост безработицы, уйгурская молодежь тайно покидает Китай, чтобы устроиться, например, в соседнем Пакистане, где существует много лагерей, в которых из уйгурских юношей готовят не только богословов, но и боевиков-террористов всех мастей. Некоторые уйгурские «борцы за независимость» выступают сторонниками воссоздания «Уйгурстана», «Восточного Туркестана», «Исламской Восточно-Туркестанской Республики» и «Великого Турана» [1].

По мнению чрезвычайного и полномочного посла КНР в Республике Казахстан Яо Пейшен: «Все народы консолидированы, не существует так называемых «серьезных межнациональных противоречий», как распространяют некоторые лица. Ханьцы с уйгурами, казахами и другими нацменьшинствами сосуществует гармонично. Экономика растет быстрыми темпами. Позитивных факторов в развитии СУАР гораздо больше, чем негативных. Благоприятными внешними факторами являются восстановление экономики в сопредельных центрально-азиатских государствах, расширение их практических связей с СУАР. А внутренние благоприятные факторы таковы: народные массы, независимо от национальной принадлежности, желают сохранения стабильности в обществе, стремительного экономического роста, дальнейшего улучшения жизни» [2].

В целом политика КНР в отношении национальных меньшинств направлена на ускорение экономического и культурного развития этих народов, на "подтягивание" национальных районов до уровня развитых провинций страны, что должно консолидировать нацию и

предупредить возможные сепаратистские акции. При этом этническая самобытность малочисленных народов отодвигается на второй план, нивелируется, что ведет к постепенной ассимиляции национальных меньшинств. Однако, необходимо отметить, что уйгурская проблема, как и в целом национальный вопрос, это бомба замедленного действия, заложенная в основу современной китайской государственности и его геополитических амбиций. Делая вывод о дальнейшей судьбе СУАР, представляется возможным его отпадение от КНР (скорее всего фактическое, а не официальное, по примеру Тибета). На наш взгляд, решение национальной проблемы вообще и сепаратизма, в частности, лежит не только в юридическом закреплении полномочий местных и централизованных органов, а также социально-экономических и культурных условиях существования отдельных этносов. Прочность КНР как единого многонационального унитарного государства может быть обеспечена лишь в рамках такой национальной политики, которая обеспечит интересы гражданского общества и общечеловеческие ценности.

Список литературы:

1. Корсун В. А. Поиски и находки в решении проблем этнического сепаратизма Китая // <http://www.c-society.ru/data/200602>
2. Яо Пейшен. У нас бедных не будет // Финансы Казахстана. – 2001. – № 3. – С. 18-19.

Беккожина А., группа МО-12 КЭУК
Научный руководитель: ст. преп.
Сыздыкбеков Е.С.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ И РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

При сравнительном анализе учитывался не только уровень социально-экономического и политического развития Китайской Народной Республики и Республики Казахстан, но и характер взаимоотношений внутри самого этноса и его связи с соседними народами.

Образование этносов и национальных государств на Востоке происходило с присущей ему спецификой, связанной с особенностями функционирования восточных обществ и ролью государства во всех сферах общественной жизни и регламентации межэтнических отношений. В большинстве случаев отдельные этнические общности складывались в нации на ранних этапах своего развития. В дальнейшем в силу различных исторических причин:

- либо полностью ассимилировались с более крупными и восходящими этносами;
- либо, сохраняя свои национальные черты, сформировали единое государство, объединенное не этническими, а религиозными и политическими интересами;
- либо, оставаясь в вассальной зависимости от восходящего и более крупного этноса, территориально вливались в новое государственное образование, выступающее с позиций защиты государственных интересов консолидирующего этноса или его элиты в периоды противодействия внешней агрессии и попыток колониального порабощения.

Этническое развитие самого Китая и граничащего с ним Казахстана представляет значительный интерес для понимания сложившейся системы этнических ценностей и процесса формирования как самого ханьского этноса, так и этнического самосознания [1].

Этнический состав населения Китая формировался в результате колониальной захватнической политики Пекина. Территории, заселенные неханьскими этносами, были насильственно включены в состав ханьской державы. Эти этносы не являлись пришлыми на своих территориях проживания, а были исконными жителями захваченных территорий.

В Казахстане большинство неказахского населения было переселено насильственно или же в результате целенаправленной политики России (столыпинские реформы, освоение целины во времена Н. Хрущева), т.е. не привязано к земле. В Казахстане функции этнических групп принимают на себя естественно образовавшиеся объединения – землячества. Наличие таких делений не должно подорвать национального единства.

В Китае ханьцы являются титульной нацией. Неханьское население рассматривается как подданные, т.е. национальные меньшинства, по отношению к которым проводится имперская

политика. Коммунизм в его марксистско-ленинском понимании уступил место традиционной политике великодержавного шовинизма. Исторически сложившаяся практика управления неханьскими народами плавно вписалась в национальную политику правительства КНР.

В Казахстане декларируется и фактически наблюдается равноправие этносов. Примером солидарности народов, проживающих в Казахстане, является создание уникального общественного института в достижении межнационального согласия и единства – Ассамблеи народа Казахстана. Национальная политика учитывает интересы всех этносов и основывается на общемировых ценностях [2].

Сохранение территориальной ценности и обеспечение гарантий национальной безопасности является целью любого многонационального государства. Однако, если Казахстан является многонациональным унитарным государством без резких различий в уровнях социально-экономического, культурного и политического развития отдельных этносов и регионов, то для Китая остро стоит проблема интеграции национальных районов в единое унитарное государство, а населяющих их неханьских этнических групп – в единую китайскую нацию.

Во все времена распространенной в Китае была идея этноцентризма, т.е. превосходство ханьского этноса над соседними народами. В национально-государственном строительстве главенствующее положение занимал тезис о "едином Китае", созданным усилиями "китайской нации".

В Казахстане каждая этническая группа является составной частью этнополитической общности – казахстанского народа. Его самосознание опирается на развитие самобытной культуры всех этносов при интернационализации национальной жизни. В этой общности каждый этнос вносит вклад в развитие казахстанского народа.

В качестве вывода хочется отметить, что в реальном историческом процессе отсутствует строгая изоляция этносов, имеют место разные варианты этнических контактов, возникающих на территориях, заселенных разными этносами, объединенными в полиэтнические государства.

Список литературы:

1. Сыроежкин К.Л. Эволюция формирования и основные черты национальной политики КПК // <http://www.continent.kz/library/KN-4/4soderjanie.html>
2. Дымов О. Мы народ Казахстана... = We are the people of Kazakhstan. – Астана, 2004. – С. 28

Bokk E., group IR-21,
Tuleubaeva A., group IR-23k KEUK
Scientific Adviser: senior lecturer
Syzdykbekov Y.S.

BILATERAL TRADE-ECONOMIC RELATIONS BETWEEN TURKEY AND KAZAKHSTAN

The Kazakhstan-Turkish cooperation is characterized by increased dynamics of development from the first days of establishment of diplomatic relations (on March 2, 1992). Top-level productive contacts, including within the summits of the Turkic-speaking States will not be interrupted. The parties signed a packet of important interstate agreements which laid the foundation for long-term cooperation.

Availability of both countries of common interests in the sphere of international policy and safety allows expanding a range of mutual cooperation considerably. One of the possible directions of such interaction was designated at the next summit of Heads of the Turkic-speaking states in Istanbul (April, 2001) by N. Nazarbayev. He suggested accepting the special Charter directed on fight against the international terrorism. Subject of productive contacts is the initiative of Kazakhstan about SVMDA convocation. The subject of profitable contacts is the Kazakhstan initiative about SVMDA convocation. Ankara shows understanding and support to efforts of Kazakhstan on creation of the Eurasian space of the structure providing strong safety.

Bilateral trade and economic relations develop, as a whole, progressively and have a steady tendency to expansion. On amount of a foreign trade turnover of Turkey with the CIS countries, Kazakhstan enters into the first three after Russia and Ukraine. The total amount of the Turkish investments attracted in the Kazakhstan economy, exceeded 500 million dollars. At the same time, negative impact on development of mutual trade was made by Asian and Russian financial crises. If in 1998 the general goods turnover constituted nearly 300 million dollars, in 1999 this indicator decreased twice. Such back-off in mutual trade manages to be compensated gradually, what the amount of a goods turnover reached in 2000 at the level of 206 million dollars witnesses about.[2,p.524]

By the beginning of 2000 more than 200 Turkish firms conducted development or started implementation of tens of projects for total amount of 2 billion dollars. However, despite large number of the Turkish companies working in Kazakhstan, the direction of their activities limited by construction and trade.

As a factor capable considerably to recover a bilateral cooperation, diplomats of two countries and foreign experts legally call prospects of transportation of the Kazakhstan oil through the territory of Turkey. In 1998 the Ankara Declaration in which leaders of Azerbaijan, Georgia, Kazakhstan, Turkey, Uzbekistan and the Minister of Energy of the USA noted importance of construction of the transCaspian and transCaucasian export pipelines was signed.

In November, 1999 within the anniversary summit of OSCE with participation of the President N. Nazarbayev the Istanbul Declaration on an oil pipeline project of "Baku-Ceyhan" was signed. Ankara attaches great importance to this project, giving him the role of the main export route for the delivery of Caspian oil to the world markets.

Also, Nursultan Nazarbayev has confirmed Kazakhstan's position in relation to the project Baku-Ceyhan pipeline. He informed the Turkish colleague that next year the construction of the CPC pipeline will be finished that will allow increasing of oil export through the territory of Russia [3]

The Minister of Defense of Turkey supported the Kazakhstan army in nearly one trillion Turkish liras. Negotiations of two soldiers of departments about military and technical cooperation of Turkey and Kazakhstan were extremely productive: for the last 4 years we managed to persuade partners to another material and technical support. It constituted 831 billion Turkish liras (1000 liras = 0,1 tenges) [4].

The effective mechanism of expansion of bilateral trade and economic relations between Kazakhstan and Turkey is the Intergovernmental commission on economic cooperation (MPK). At the present time it has been three sessions of the IGC. The third meeting was held in may 2004 in Ankara.[5]

References:

1. The Protocol on establishment of diplomatic relations between the Republic of Kazakhstan and the Republic of Turkey. – A. Kazakhstanskaya Pravda, 1992. – March 3.
2. Tokayev K. Under the banner of independence: Essays on foreign policy of Kazakhstan. - Almaty: Білім, 1997. – p. 524.
3. Serious discussion of the head of Kazakhstan and Turkey were subjected to the issues of cooperation in the oil and gas sphere. - Kazakhstanskaya Pravda, 2000. - October 5.
4. Minulin R. Turkish March. - A: Caravan, 2001. - September 21.
5. <http://www.bankreferatov.kz/politika/37-turki.html>

Amantaikyzy A., group IR-21, KEUK
Scientific Advisor: senior lecturer
Syzykbekov Y.S.

BILATERAL RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND SOUTH KOREA

From diplomatic relations establishment between Kazakhstan and South Korea on January 28, 1992 extended not only the sphere of trade and economic cooperation as strengthening of such relationship means by itself development of cultural and educational ties.

If take in case education, since 1992 cooperation between the Ministry of Education and Science of the Republic Kazakhstan and Korean Agency of the international cooperation (KOICA) which is one of structural divisions the Ministry of Foreign Affairs of Korea Republic and carrying out coordination of all governmental programs on cooperation with developing countries starts developing actively. Even before official opening of office in Kazakhstan in 1995, since 1992 of KOICA made the contribution to republic development of 10,2 million dollars. The considerable proportion of expenses intended on development of education and sciences of Kazakhstan.[1]

The Customs union with Russia and Belarus, the Common economic space, the FIIR program; transport corridor "the Western China — Western Europe", existence numerically significant Korean diaspora — here is far not the complete list of the objective reasons in order that South Korea perceived Kazakhstan as strategic partner in such important region for it as Central Asia. In turn for Kazakhstan having the state interests in ATR and North East Asia, it is important to develop the strong relations with South Korea occupying one of leading positions in the region. For last 20 years of the relation between two countries passed in the development several stages. The first stage (the first half of the 90th of the XX century) includes a becoming of the economic relations, formation of contract and legal base. Maintenance of the second stage (second half of the 90th. The XX centuries — the first decade of the current century) expansion of foreign economic relations and promotion of Kazakhstan as the basic for Korea the partner in the Central Asian region. For a coming third stage prospects of the strategic partnership assuming special nature of cooperation in all spheres of relationship.[2]The base for fruitful and dynamic development of the relations between two countries was put in the Declaration on cooperation of the May 15, 1995, signed by presidents of the Republic of Kazakhstan N.A.Nazarbayev and the Republic of Korea Kim Han Samom. As for economic relations which occupy period from 1993 to 2009 gross inflow of direct investments from Korea to Kazakhstan reached 4 bln. dollars (3,7% from the total amount of the attracted investments). In the late nineties made South Korean investments order of 500 million US dollars, thereby South Korea took the second place after the USA. Strategic partnership, properly to understand, systemically covers all complex of bilateral cooperation and it has to gain comprehensive character. In following five year inflow of the South Korean capital at the rate to 5 billion dollars according to the optimistical scenario and about 3 billion – on the bottom level of expectation is supposed. [3]

External, at the same time and an internal factor of the Kazakhstan-Korean cooperation there was the fissile economic integration of the countries of the Customs union going on the way of creation of common economic space. Direct foreign investments have to become the main source for implementation of plans on diversification and increase the competitiveness of national economy. At new stage ripened a question of developed structure restructuring of barter between Kazakhstan and South Korea which is beyond export and import transactions because it is necessary to make for realization in Kazakhstan the goods, capable to compete in the world markets. For 20 years South Korean business tried to break through in raw sector of Kazakhstan, particularly in oil and gas and partly in housing construction. Today streams of South Korean investments are gradually displaced in a power engineering, mechanical engineering, agrarian sector, IT technologies and rendering services in education and medicine.[1]

Kazakhstan hopes that in future bilateral relations between two countries will be strengthened in above mentioned areas, also will be stronger from year to year. The development of diplomatic relations between Sought Korea and Kazakhstan shows all over the world kindred relationship. In our days between two countries lots of plans for development of bilateral relations and we try to do our best to implement them.

References:

1. Kazakhstan and South Korea: Energy of cooperation // <http://www.izvestia.kz/node/22618>
2. Positive development of the Kazakhstan-Korean relations // <http://www.nomad.su/?a=5-201010040032>

3. National diplomacy as in the Kazakhstan South Korean relations // <http://kore-saram.ru/Kim-G-N-Narodnaya-diplomatiya-v-Kazahstansko-Koreiskih-otnosheniyah>

Garafutdinova D., group IR-21 KEUK
Scientific Advisor: senior lecturer
Syzdykbekov Y.S.

WHAT DOES THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN THINK ABOUT NUCLEAR WEAPONS IN IRAN?

This problem is actual in this millennium, because nowadays the main purpose of every country is to provide its national security which can be achieved by the production of nuclear weapons. This tendency leads to increase of nuclear weapons in the world which can be dangerous and lead to uncontrolled use of these weapons in local conflicts. To prevent the danger of the use of nuclear weapons which can lead to fatal consequences for the entire world is the tasks ambassadors or international institutions like the United Nations and others. It may be the challenge of the new age and, in my opinion, the possession of nuclear weapons is a home affair of a particular county. Perhaps, this problem will be solved in a short period of time.

As we know, this problem was discussed at an international meeting in Kazakhstan in Almaty city on 26-27 February, 2013. The participants of the meeting had been informed about the situation within Iran before the meeting.

The 21st of February, Beijing-UN nuclear watchdog reported that Iran was expected to reveal a slowdown of stockpiling (accumulations) of nuclear-grade enriched uranium. Ambassadors say the decline is due to Iran's use of some of the high-grade material to make reactor fuel. [1]

The 21st of February, Vienna - Iran has started the installation of advanced centrifuge at one of its main uranium enrichment plant, but slowed its 20 percent enriched uranium stockpiling, a UN report said.

The report released by the International Atomic Energy Agency (IAEA) confirms that Iran has started the installation of IR-2m centrifuges, a new model of Iran's centrifuges, which could significantly boost Iran's uranium capacity. [2]

During the meeting the participants did not take any decision how the problem could be solved. And the new round of meetings devoted to the problem will take place in Almaty on 5 April, 2013. The main members of negotiations are China, France, Germany, Russia, the United Kingdom, and the United States. But why are these states trying to negotiate this problem in Kazakhstan?

First, Kazakhstan was a republic in the Soviet Union. After the USSR had fallen apart in 1991 its president, Nursultan Nazarbayev, signed the Nuclear Non-Proliferation Treaty, transferred all nuclear weapons to Russia and closed the country's nuclear testing sites. There used to be a nuclear polygon within the RK. It was called The Semipalatinsk Test Site.[3] The site was officially closed on 29 August 1991 by the president of the Republic Of Kazakhstan, N. Nazarbayev, Decree No. 409. [4]

Second, the relationship between Iran and Kazakhstan is driven by pragmatism on both sides. Iran's isolation has caused it to seek good relations with Kazakhstan, whose international influence has risen during the past decade, and ideally to find opportunities for regional trade and investment, while discouraging Kazakhstan from supporting military operations against Iran. Bilateral trade between two countries currently amounts to roughly \$1 billion annually, with Iran buying grain, metals and oil from Kazakhstan and exporting food, clothing and some oil as well. [5]

Third, we can notice, that the RK and Iran have the relationship in different areas. The answer to the question why this nuclear negotiation takes place in Kazakhstan is that Iran chooses our country because the leader of Iran is afraid of being exposed to the influence of Turkey which is a significant power in the region. That's why Iran has recently rejected proposed talks in Istanbul on January 28-29, [visibly](#) due to irritation with Turkey's efforts to overthrow ([afterglow](#)) Syria's pro-Iranian government. Citing a desire to reduce regional tensions and avert ([prevent](#)) an escalation of the Iranian nuclear crisis. [6]

In conclusion I want to say, that the problem of nuclear weapons is the most important in our millennium, because using these weapons can kill many humans in the world. History can show us examples of conflict where nuclear weapons were used one of them is <The Cold War>, which was

between United States and USSR from 1946 to 1991, but the main idea of this war is to overtake the enemy in nuclear armament. One's for certain there won't be any winners and defeated in a nuclear war.

The RK takes neutral position about the nuclear weapons in Iran, we can notice it, because our country does not take part in international meeting in Almaty on 26-27 February in this year even though it takes place in Kazakhstan.

References:

1. UN report to reveal slowdown in Iran nuclear stockpiling//http://news.xinhuanet.com/english/video/2013-02/21/c_132181880.htm
2. Iran installs advanced centrifuge but slows 20-pct uranium stockpiling //http://news.xinhuanet.com/english/world/2013-02/22/c_132183.htm
3. The Semipalatinsk Test Site, Kazakhstan//<http://www-ns.iaea.org/appraisals/semipalatinsk.asp>
4. STS History//<http://www.nnc.kz/en/history-sip.html>
5. Global Insights: Kazakhstan as Model, and Mediator, for Iran's Nuclear Program//<http://www.worldpoliticsreview.com/articles/12691/global-insights-kazakhstan-as-model-and-mediator-for-iran-s-nuclear-program>
6. Global Insights: Kazakhstan as Model, and Mediator, for Iran's Nuclear Program//<http://www.worldpoliticsreview.com/articles/12691/global-insights-kazakhstan-as-model-and-mediator-for-iran-s-nuclear-program>

Zhenis A., group IR-21 KEUK
Adviser: Senior Lecturer, master
Syzdykbekov Y.S.

KAZAKHSTAN-AMERICAN RELATIONS IN OIL AND GAS SECTOR

One of the most priority directions in foreign policy of Kazakhstan is development of relations with the United States of America that is connected by several objective reasons: first, the USA are the world superstate, having essential impact on development of global political and economic processes. Secondly, the American economy is one of the most competitive in the world.

The USA officially recognized the Republic of Kazakhstan as the sovereign state on December 25, 1991. After the establishment of diplomatic relations (December 26), it starts adjusting trade and economic relations in the oil and gas industry. Among the countries of the Caspian region Kazakhstan is the leader on volumes of oil production and the proved reserves. The volume of Kazakhstan's oil production takes the 17th place in the world [1]. Consequently, the country is a major oil exporter with high potential for increasing the volume of oil production. This circumstance has essential impact on a role of Kazakhstan in the world economy and system of the international relations.

As known, the United States is the world's largest oil consumer. The American companies have started development of Kazakhstan's oil fields in the early 1990's. Now the main of them are:

- "Tengizchevroil" (TCO). The Tengizsko-Korolevsky field in the northwest of the Republic, opened in the late 1970's, which stocks were estimated at 6–9 billion barrels became the first object of attention of the American companies. In April, 1993, after the long negotiations with the leadership of Kazakhstan "Chevron" signed with the state Kazakhstan enterprise "Tengizneftegaz" the agreement on creation of joint venture "Tengizshevroil" in which the parties owned 50% of shares. In this case, TCO is the largest oil and gas producing company in Kazakhstan. Its share is more than 20% of the production of oil products in the country. During the period from 1993 to 2011 was produced more than 220 million tons of oil. Since the creation of TCO, the amount of taxes and royalties paid to the state budget of the Republic of Kazakhstan, exceeded 43 billion USD.

- Karachaganak consortium. The consortium includes Italian "Adzhip" and "British Ges" (32, 5%), "Chevron Texaco" – 20% and "Lukoil" – 15%. Kashagan's large-scale deposit was opened on the Kazakhstan shelf of the Caspian Sea in May, 2000, which stocks are estimated at 7–9 billion barrels. According to some estimates, Kashagan is the largest field was found for the last twenty years [3, Page 35].

In April, 1995 within visit to Alma-Ata the American delegation headed by the Deputy Minister of Energy of the USA by William White, took place the first meeting of subcommittee on oil and gas . It was decided to create of the permanent mechanism of the American-Kazakhstan consultations on power engineering. White reported to the leadership of Kazakhstan that the United States see the republic in the future the large and independent producer of oil and gas and that Russia and Iran have to be considered as competitors of Kazakhstan on the world energy market [4, Page 11].

Gas production represents smaller interest for the American investors. Gas in Kazakhstan is extracted generally on the way with oil in this connection there is a problem of its compelled combustion. In 1999 the government of Kazakhstan adopted the resolution, which obliging subsoil users to include in development plans projects of use of natural gas. Now the main gas companies in Kazakhstan also are "Tengizchevroil" and Karachaganak consortium [5].

There were events, in connection with which for a while pushed aside energy issues in the regional policy of Washington on the second plan. They are: Acts of terrorism on September 11, 2001 and carrying out a military action in Afghanistan for a while pushed aside energy issues in the regional policy of Washington on the second plan, as the safety sphere became the most priority aspect of cooperation with Kazakhstan. And also the financial and economic crisis which has captured the whole world in 2007. It reduced dynamics of the bilateral relations that was connected with reorientation of attention to the solution of internal problems.

For today the volume of investment of the United States in Kazakhstan exceeded 20 billion dollars, and turnover between two countries last year made 2,5 billion dollars.

Thus, it is possible to note that the American investments into oil and gas extraction sector of the Kazakhstan economy created a strong basis of the bilateral relations. Foreign investments, technologies and experience are still necessary for Kazakhstan for implementation of ambitious plans on increase in volumes of production and naphtha export. The American companies, in turn, are interested in stability of internal political development of Kazakhstan and have the corresponding impact on a course of administration of the USA which is loyal to domestic and foreign policy of the president N.Nazarbayev.

References:

1. US Energy Information Administration. Non-OPEC Fact Sheet. - <http://www.eia.doe.gov/emeu/cabs/nonopec.html>
2. The cooperation of Kazakhstan with the countries of America. - http://mfa.gov.kz/ru/#!/foreign_policy/sotrudnichestvo_kazahstana/Sotrudnichestvo_so_stranami_Evropy_i_Ameriki/sotrudnichestvo_respubliki_kazahstan_s_soedinennymi_shtatami_ameriki/
3. The Baku –Tbilisi – Ceyhan Pipeline: Oil Window to the West. – Washington; Uppsala.- 2005.
4. Central Asia in Transition: Dilemmas of Political and Economic Development. – Armonk; N.Y.; L. - 1996.
5. <http://www.inogate.org/russian/countries/kazakhstan.html>

Крикунова М., группа МО-21 КЭУК
Научный руководитель: ст.преп.
Сыздыкбеков Е.С.

КАЗАХСТАНСКО-КИТАЙСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В НЕФТЕГАЗОВОМ СЕКТОРЕ

Дипломатические отношения между Республикой Казахстан и Китайской Народной Республикой были официально установлены 3 января 1992 г. С этого момента берет начало развитие сотрудничества в различных направлениях.

Одной из основных отраслей Казахстана является добыча нефти. Первая казахстанская нефть была добыта в месторождении Карашангул в 1899 г. Казахстан имеет значительные запасы нефти и газа, которые сосредоточены в западных областях. Сегодня страна относится к разряду ведущих нефтедобывающих государств мира – более 80 млн. тонн нефти и газового конденсата в год. Сейчас Казахстан находится на 9 месте в мире по подтвержденным запасам нефти.

Экономические интересы Китая в Казахстане тесно связаны с его энергетической политикой, со стремлением превратить казахстанские нефтеносные зоны в постоянный и надежный источник топлива для растущей китайской экономики.[1] Это подтверждается тем, что Китай уже в течение нескольких лет удерживает пятую позицию в списке крупнейших инвесторов казахстанской экономики, причем подавляющая их часть целенаправленно идет именно в нефтегазовую отрасль.

На Казахстанский энергетический рынок Китай пришел после подписания 24 сентября 1997 г. межправительственного Соглашения о сотрудничестве в области нефти и газа между двумя странами, а также Генерального соглашения между Министерством энергетики и минеральных ресурсов Республики Казахстан и Китайской национальной нефтегазовой корпорацией (CNPC) о проектах разработки месторождений в Казахстане и строительства нефтепровода из Казахстана в Китай. Эта договоренность позволила реализовать ряд совместных проектов с участием обеих сторон, значимых для экономик двух стран.

Первой среди китайских инвесторов, пришедших в Казахстан, стала Китайская национальная нефтегазовая корпорация (CNPC), которой в 1997 г. было продано 60,3% акций «Актобемунайгаза». После этой сделки казахстанская компания была преобразована в СП «CNPC–Актобемунайгаз». Впоследствии китайской стороне был продан оставшийся госпакет акций «CNPC–Актобемунайгаз», разрабатывающий месторождения Жанажол, Кенкиякнадсолевой и Кенкиякподсолевой Актюбинской области, о чем было сообщено «Интерфаксом». «За последние 10 лет Китайская национальная нефтегазовая корпорация (CNPC) инвестировала в Казахстан 6,5 млрд долл., в том числе в 2006 году – 429 млн долл. Новый Жанажолский газоперерабатывающий завод, нефтепровод Кенкияк–Атырау, газопровод Жанажол–КС–13, первая очередь казахстанско-китайского нефтепровода и др. стали крупными объектами капиталовложений», отмечается в распространенном сообщении компании «CNPC–Актобемунайгаз» («дочка» CNPC).

Китай наращивает свои активы в нефтегазовом секторе Казахстана. В апреле 2004 г. Китайская нефтехимическая корпорация (Sinopec Group) купила американскую компанию Fios (First International Oil Company), владеющую несколькими блоками на Северном месторождении. В декабре 2006 года китайская транснациональная компания CITIC group приобрела Nationsenergy – ведущую разработку Каражанбасского месторождения. Китайские компании CNPC, SINOPEC и CITIC активно участвуют в добыче сырья в Казахстане.

На сегодня объем нефти, добываемый в республике с участием китайских компаний, составляет порядка 20 млн т, из них чисто китайская доля составляет около 13 млн т. С развитием нефтедобычи в Казахстане вопрос экспорта и транспортировки углеводородов стал еще более актуальным.[2]

Список литературы

1. Назарбаев Н.А. XXI век станет звездным веком Казахстана. – А., 2001. – 114 с.
2. Жумалиева Б. Казахстан и Китай: взаимовлияние и сотрудничество // Экономические стратегии - Центральная Азия, №5-2007, стр. 42-47

Tuleubaeva A. group IR-23k KEUK
Scientific Advisor: senior lecturer
Syzykbekov Y.S.

ACTIVITY OF KAZAKHSTAN IN THE ORGANIZATION OF ISLAMIC COOPERATION

The Organization of Islamic Cooperation (OIC) is one of large international structures that takes the second place by quantity of state members after the United Nations (UN). For today it plays an active role international scene and influences to geopolitical situation in the world. Republic of Kazakhstan has entered in the Islamic Conference (OIC) in 1995 Interaction with the Islamic world is one of priorities of foreign policy Republic of Kazakhstan. From its part the Islamic world considers Kazakhstan as an integral part of Muslim community. From the moment of introduction OIC, Kazakhstan forward develops interaction with General secretary and Organization institutes.

Activization of relations of Kazakhstan with the Muslim countries is equitable to long-term interests of our country and corresponds to positions of the Message of the President of Republic Kazakhstan of N.A.Nazarbayev to the people of Kazakhstan from March, 1st, 2006 in which the Head of the state has noted development of cooperation with the Islamic countries as one of priorities of foreign policy of Republic Kazakhstan.

Kazakhstan's chairmanship in the Organization of Islamic Cooperation, the second largest international organization after the UN, is an outstanding achievement of our foreign policy. When Kazakhstan joined the OIC, one could hardly imagine that 16 years later we will chair it. This is a reflection of the fact that over the period of independence under the supervision of President Nazarbayev Kazakhstan has proved to be a successful and respected country. Kazakhstan has already chaired the OSCE, SCO, CSTO and CIS.

Kazakhstan's delegation took part in all the biggest events of the OIC, such as summits (8th OIC Summit in December 1997 in Tehran, 9th OIC Summit in November 2000 in Doha, the 10th OIC Summit in October 2003 in Putrajaya) Meeting of Ministers of Foreign Affairs (with the 24th Ministerial Council meeting in December 1996 in Jakarta on 33rd Ministerial Council meeting in June 2006 in Baku), as well as the annual coordination Meeting of Ministers of Foreign Affairs of the OIC in the UN General Assembly.

As part of its presidency of the OIC Astana put forward a proposal for a long-term program to provide economic and financial assistance to the least developed countries of the Islamic world. In addition, Astana intends to hold a series of major events in Kazakhstan, including the VII World Islamic Economic Forum, III Islamic Conference of Health Ministers of OIC member states, as well as a number of other initiatives designed to make a significant contribution to solving the problems of the Muslim countries.

Last but not least - Kazakhstan considers the sphere of culture, education, science and technology as an important component of cooperation with the OIC. In this regard, the establishment of close cooperation with the Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization (ISESCO), Kazakhstan provides an opportunity to successfully implement national projects such as the conservation and restoration of cultural heritage, the exchange of experience in the learning and teaching of languages, history and culture of the Islamic world. A powerful impetus to the expansion of cultural ties with the countries of the OIC will give an advertisement in Almaty in 2015 as the "Capital of Islamic Culture in Asia", which was adopted in the framework of ISESCO in the past year.

Kazakhstan, which is multi-ethnic and multi-confessional state, fully supports the global process aimed at promoting dialogue between civilizations and religions. The active participation of our country in the OIC, along with other major regional and global organizations, gets at this stage all the more important.

References:

1. Будущее ОИК и Казахстан // Казахстанская правда, 22.02.2011. – С.3
2. РК и ОИК: все грани партнерства. Основной составляющей председательства Казахстана станет торгово-экономическая деятельность <http://engarticles.gazeta.kz/art.asp?aid=363182> .15.03.2011
3. About cooperation of Kazakhstan with the Organization of Islamic Conference // <http://www.sunna.kz>

Kambarova A. IR-23k. KEUK
Scientific Adviser: senior
lecturer Musayeva E.A.

NOWADAYS INTERNATIONAL RELATIONSHIPS BETWEEN THE REPUBLIC KAZAKHSTAN AND THE UNITED STATES OF AMERICA

Kazakhstan in years of independence leads system connections by world leader countries. Multivectorly politic and to support interests of the leader states - is project territorial constancy in Asia providing basic direction of foreign policy Kazakhstan and Center.

The external politics of Kazakhstan, very authoritative direct, first is development relations by the United States of America. It explains by following objectively reasons:

Firstly, America has globally political and economic tendencies special the impression pressured the world dominating state.

Secondly, American economy is very ability rival in the world economy. Nowadays The United States of American's economic development experience is very valuable for Kazakhstan. Because Kazakhstan strategy aimed to enter in the fifty develops rivalry ability countries' row.

Thirdly, American's experience in development democracy and constitutional structure is also valuable.

In connection from it Kazakhstan extends strategic connection and experiently kind on all bilateral territory of relations with the USA. For example, in 2010 year in the Washington on April in the meeting when two country leaders Nursultan Nazarbayev and Barak Obama fastened bilateral connection associates and indented to strengthen conscience connects[1].

If take into account, the situations that was formed on nowadays in the world, the strategic development of Kazakhstan and the USA is possible dividing according to the three criteria to examine. The three criterion basis of general interests of the two states. There are: firstly, nuclear disarm; secondly, national safety; thirdly, economic constancy.

Globally and worldly level on work outing safety bilateral have meeting provided in Seoul, when took additional impulse according to nuclear safety on second Summit. The United States of America recognitions our state international leadership on the circle not distribution in the field of nuclear disarm[1].Correspond circumstance, nuclear unarmed comfortable looks of the world of the two states has opposite place. For example, Barak Obama: - underlined that "Kazakhstan's nuclear disarms was a standard for all of the world". We know that all of it begun when Kazakhstan took independence. Twenty years before our state decided about the refuse nuclear weapon. In this complicated situation Kazakhstan instanced for another the states to mobilize. And therefore in the sphere of nuclear weapon our country has leadership role. On the 26 of March Obama directly expressed gratitude to Nazarbayev[2].

By his saying the most important one document having conclusion in the summit, nuclear material mobilizes, and in this case with which left begin soviet period.

In general, the USA, after 2014 year, for the providing safety in Afghanistan trusts to the help of Kazakhstan. In this aimed time they plan take their armies. After taking armies America need in comrades for the providing safety and that, from migration, armies produced, an end specifies in actions which directed against drug traffic. Kazakhstan maybe will be such companion the USA. They want to densely work with Astana, for keep silence on our territory by anticipating and controlling extremism crimes [3].

In the Washington is identifying the importance of economic integration project of our government's in the Central Asia territory same with American New Silk Way idea. It goaled the achieving of Afghan resources free in the international market by infrastructure transports. In this aim Kazakhstan want entering American business in Astana-Kabul project and Aktau logistic transportation which will allow to relate the East Asia with Europe[4].

Fully correspond strategic direction aims on developing bilateral associate was put in Message of our head of the state Nursultan Nazarbayev in this year. The USA representatives of administration and on congressmen think that economy prosperity that achieved by Kazakhstan is standard for Central Asia.

And now the multilateral negotiations of the two states will find continue in Geneva. The United States of America is a very big sources comrade of the Republic of Kazakhstan. Last year bilateral circle of commodity, that passed, creates dollar 2,5 mln, from USA export 825 mln., import - 1,7 mln[4].

In nowadays time America is examined like global and comrades, that added special much holding to territorial safety of RK. Kazakhstan's diplomacy in following work on American direction will aim to the extend strategic partnership how our Head of the state said.

References:

1. <http://meta.kz>
2. <http://tengrinews.kz>
3. <http://www.today.kz>
4. <http://i-news.kz>

СМИ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ

К концу XX века глобализационные процессы внесли заметные изменения в традиционные методы дипломатии. Во многом это связано с той возрастающей ролью, которую стали играть в международных отношениях информационные технологии. Они формируют сегодня новый уровень связей между странами мира, создавая глобальную инфраструктуру и проникая практически во все сферы межгосударственной жизни. Хотя дипломатия считается довольно консервативной сферой, такие серьезные перемены не могли обойти ее стороной. Как свидетельствует пример наиболее развитых и активных игроков мировой арены, в их отношениях с внешним миром одна из приоритетных ролей отдается сегодня СМИ. Трансформировать СМИ в систему, способную эффективно конкурировать с соперниками за рубежом – это не только обеспечить информационную безопасность страны, но и создать еще один важный инструмент для защиты внешнеполитических интересов.

В настоящее время СМИ превращаются в один из важнейших инструментов реализации политического процесса. С тех пор, как мировое мнение стало важным фактором международных отношений, роль медиа-ресурса во внешней политике стремительно возрастает. Лидером показали себя США, которые на глобальном уровне сумели создать механизм, обеспечивающий информационную поддержку своих интересов во всех регионах мира. Только официальные ежегодные расходы Белого дома на внешнеполитическую пропаганду в 2012 году составили 752 млн. долларов. [1] Вашингтон не только создает нужный информационный имидж своей страны через сеть специально созданных для этого медиа-структур, но и активно корректирует для этого информационную политику во многих суверенных государствах.

Средства массовой информации, подчиненные ведущим мировым игрокам, уже давно служат задаче не отражать реальность, а формировать ее – в заранее заданном тоне. Зачастую именно СМИ становятся тем инструментом, который позволяет не только заручиться общественной поддержкой, но и создать повод для военного вторжения в суверенное государство. Классический пример – Югославия. Подготовку к западному вмешательству в косовские события начали раскручивать с кадров, снятых в 1992 году английской компанией ITN. Не менее яркие факты скоординированной работы СМИ во внешней политике можно найти во вторжении американцев в Ирак. Известно, что войну в Персидском заливе обслуживали специальные фирмы, занимающиеся public relations. Как отмечают некоторые эксперты, во время вторжения в Ирак в 2003 году ударные группировки союзников словно позировали перед телекамерами и в боевые действия вступали только тогда, когда уже заранее был известен их пиар-эффект. Такой сценарий стал новой разновидностью воздействия на массовое сознание, в котором с реальностью работают так, как это делают с сюжетом журналистского репортажа. При этом собственно боевые действия становятся одной из сцен, предусмотренных сценарием.

Таким образом, именно медиа-ресурс позволяет сегодня манипулировать международной политикой. Сбылись прогнозы, которые немецкий философ О.Шпенглер еще в начале прошлого века дал в своей знаменитой работе «Закат Европы». «В ближайшем будущем три или четыре мировых газеты будут направлять мысли провинциальных газет и с их помощью – «волно народа». Все будет решаться небольшим количеством людей, контролирующих эти газеты, имена которых, возможно, даже и не будут известны, однако огромная масса политиков второго ранга, риториков и трибунов, депутатов и журналистов, представителей провинциальных горизонтов, будет поддерживать в низших прослойках общества иллюзию народного самоопределения», – писал в своем исследовании Шпенглер. [2] И хотя немецкий философ не предусматривал развития электронных СМИ, он довольно точно предугадал, насколько сильно вырастет роль информации в жизни общества.

СМИ, взятые как целое и являясь важной составной частью массовой коммуникации общества, несут в себе различные социально-политические роли, те или иные из которых - в зависимости от определенного числа типичных социально-политических ситуаций - приобретают особую общественную значимость. Это могут быть роли организатора,

объединителя, консолидатора общества, его просветителя. Но они могут играть и дезинтегрирующую, разъединительную роль. Деятельность СМИ оказывает исключительно большое влияние на жизнь общества в целом, на социально-психологический и нравственный облик каждого из членов этого общества, потому что всякая новая информация, поступающая по каналам СМИ, соответствующим образом стереотипизирована и несет в себе многократно повторяемые политические ориентации и ценностные установки, которые закрепляются в сознании людей. А в кризисные периоды люди особенно подвержены внушению, легко откликаются на различные новые стимулы и идеи, а также более податливы к пропаганде. Поэтому для созидания позитивного, равноправного и справедливого партнерства нужны масс-медиа, которые не ангажированы ни политиками, ни бизнесменами. Они должны финансироваться либо сильным и сбалансировано выстроенным государством, либо общественными организациями, заинтересованными в созидании, в создании общей, глобальной атмосферы доверия и взаимопонимания.

Список литературы:

1. Гасюк А. США сократили расходы на иновещание/ <http://www.rg.ru/2013/04/12/propaganda.html>
2. Шпенглер О. Закат Европы. Очерки морфологии мировой истории. Т. 2. Всемирно-исторические перспективы/ Пер. с нем. И.И. Маханькова. - М.: Мысль, 1998.

Кудрявцева К. группа МО-31 КЭУК
Научный руководитель: ст. преп.
Сыздыкбеков Е.С.

ФОРМИРОВАНИЕ КОЛЛЕКТИВНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

Проблема безопасности в Центральной Азии возникла после распада СССР в 1991 г. Образование независимых государств сформировало новую геополитическую картину. Центры силы (США, Россия, Китай) стремятся установить контроль над регионом, что оборачивается политической и экономической зависимостью стран Центральной Азии.

К вопросам сохранения безопасности, требующим совместного сотрудничества, можно отнести как традиционные, так и новые, нетрадиционные угрозы, такие как терроризм и экстремизм и подпитывающая эти явления наркоторговля.[1] Пограничные споры также являются дестабилизирующим фактором в регионе. К этому нужно добавить угрозу, исходящую из нестабильного Афганистана.

Сущность коллективной безопасности заключается в создании системы договорных стратегических отношений. Первой попыткой создания коллективной безопасности стало заключение 15 мая 1992 г. Договора о коллективной безопасности. Соглашение было заключено между Россией, Арменией, Казахстаном, Кыргызстаном, Таджикистаном и Узбекистаном. В сентябре-декабре 1993 г. к ДКБ присоединились Азербайджан, Грузия и Беларусь. ДКБ ратифицирован всеми участниками и вступил в силу 20 апреля 1994 г. с условием возможности пролонгации срока действия через 5 лет.[2] Однако уже в 1999 г. из ДКБ вышли Азербайджан, Грузия и Узбекистан, а Украина и Молдова утратили интерес к военной интеграции в рамках СНГ.

Армения, Беларусь, Казахстан, Киргизия, Россия и Таджикистан 7 октября 2002 г. на саммите стран СНГ в Кишиневе учредили новую структуру – Организацию договора о коллективной безопасности (ОДКБ). 26 декабря 2003 г. ОДКБ была зарегистрирована в ООН на правах региональной международной организации. [3]

ОДКБ, являясь военно-политической организацией, ставит перед собой ряд целей, таких как укрепление мира, международной и региональной безопасности и стабильности, защита на коллективной основе независимости, территориальной целостности и суверенитета государств-членов, приоритет в достижении которых отдается политическим средствам. [4] Резолюция «Сотрудничество между ООН и ОДКБ», принятая на 64-й сессии ГА ООН и признание способности ОДКБ вносить вклад в обеспечение безопасности в глобальном масштабе, является свидетельством ее растущего авторитета.

Другой организацией, занимающейся проблемами безопасности, является Шанхайская Организация Сотрудничества. Предтечей создания ШОС стал ряд многосторонних соглашений. 26 апреля 1996 г. Казахстан, Китай, Киргизия, Россия и Таджикистан заключили в Шанхае Соглашение об укреплении мер доверия в военной области в районе границ. 24 апреля 1997 г. в Москве заключено Соглашение о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границ. В результате на протяжении 7,5 тыс. км границ создана полоса пониженной военной активности глубиной 100 км по обе стороны границы.[5]

«Шанхайская пятерка» проводила ежегодные саммиты. На саммите в Душанбе 14-15 июня 2001 г. Узбекистан был принят в Организацию, а также подписана Декларация о создании ШОС и Шанхайская конвенция о борьбе с терроризмом, сепаратизмом и экстремизмом.

В октябре 2002 г. Китай и Кыргызстан организовали антитеррористическое военное учение. Начиная с августа 2003 г., когда впервые была проведена операция «Взаимодействие-2003», страны ШОС ежегодно проводят совместные военные учения в рамках борьбы с терроризмом в регионе. [5] В 2002 г. ШОС признала необходимым создание антинаркотической системы безопасности по периметру границ Афганистана.

Процессы глобализации оказывают глубокое влияние на трансформацию концепцию безопасности. В вопросах обеспечения безопасности государства региона опираются на трехуровневую систему международной безопасности. Первый уровень включает в себя принципы организации международной безопасности согласно Уставу ООН. Основой второго уровня является обеспечение региональной безопасности мирными средствами. В соответствии со ст.51 Устава ООН о коллективной самообороне военные меры могут применяться только для отражения прямой агрессии. Третий уровень включает особое внимание к индивидуальным системам безопасности государств. [6]

Однако, процесс формирования системы коллективной безопасности находится в самом начале и требует интенсивной совместной работы. Это касается необходимости наращивания научно-практических исследований в данной области, призванных стать основой для внутререгионального взаимодействия.

Список литературы:

1. Малышева Д.Б. Центральноазиатский узел мировой политики // М.: ИМЭМО РАН, 2010. – 100 с.
2. Толипов Ф. Концепция коллективной безопасности в центральноазиатском контексте. Позитивная и негативная диверсификация. // ИАЦ МГУ, <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1234854240>
3. Полетаев В. Договору – 15 лет // Российская газета Федеральный выпуск N4363 от 15 мая 2007 г. <http://www.rg.ru/2007/05/15/odkb.html>
4. Устав Организации Договора о коллективной безопасности. Ст.3. Кишинев 7 октября 2002 г. // Консультант Плюс
5. Зеркалов Д.В. Политическая безопасность. В трех книгах. Кн. 1. Проблемы и реальность. Хрестоматия. - К. – 2009. – 632 с.
6. Ким Мин Чул Формирование системы региональной безопасности в постсоветской Центральной Азии // диссертация.- 2009. – 163 с.

Абуляисова А.М., гр. МО–32 КЭУК
Научный руководитель: м.э.н., преп.
Кенжебекова М.Б.

МНОГОСТОРОННЯЯ ДИПЛОМАТИЯ: НОВЫЙ ИНСТРУМЕНТАРИЙ В СФЕРЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Ключевыми атрибутами современного состояния всей системы международных отношений следует считать интеграцию и глобализацию. А это значит, что мир становится все более взаимосвязанным и взаимозависимым. Многие эксперты в этой области, всецело изучая интенсивные процессы глобализации, находят как положительные выгоды и преимущества, так и отрицательные стороны данного процесса [1, с. 2].

Наиболее важный момент, который привносит глобализация в международные отношения, это конструирование мира более единым, увеличивая его способность довольно эффективно реагировать на проблемы общего характера, которые в 21 веке продолжают становиться более важными и актуальными для международно-политического развития в целом. И для общей динамики международных отношений важно осознавать и понимать, что взаимозависимость, возрастающая в результате глобализации, будет служить основой для преодоления расхождений между странами, мощным стимулом для выработки взаимоприемлемых решений. Становится более весомым фактор присутствия в международной жизни негосударственных субъектов – транснациональных корпораций [2, с.3].

В новых условиях значительно увеличивается роль дипломатии, и расширяются масштабы дипломатической деятельности, которая становится более динамичной и используется государством для создания более широкой опоры среди руководства и правящей элиты иностранных государств, для установления контактов с определёнными политическими партиями, СМИ, а также для успешной реализации межгосударственного общения.

Если ранее дипломатическая деятельность осуществлялась главным образом на двусторонней основе, путем обмена миссиями, то сегодня дипломатия в значительной степени носит многосторонний характер и предполагает одновременное участие более чем двух сторон в обсуждении и решении проблем. Это обусловлено тем, что глобализация современного мира затрагивает интересы сразу многих участников.

Глобализация, охватывая экономические, политические, социальные и культурные взаимоотношения всего человеческого общества, делает национальные границы более открытыми и прозрачными, происходит универсализация ценностей, и ко всему исчезновение грани между внутренней и внешней политикой. Нельзя не согласиться, что в сопровождении данных процессов, возникают новые реалии, принимающие негативный оттенок на развитии международных отношений [3].

Поэтому в нынешнее время остро встает вопрос о возрастании роли многосторонних институтов дипломатии в регулировании международных отношений.

Следует особо подчеркнуть, что территория Республики Казахстан на сегодняшний день стала площадкой для диалога государств по многим международным проблемам, служит местом проведения многих международных конференций, совещаний и конгрессов, встреч между руководителями государств.

Международные встречи и переговоры укрепляют политическую основу для развития отношений Казахстана с другими странами на принципах добрососедства и мирного сосуществования. Многосторонние встречи и консультации между руководителями государств и государственными деятелями на высшем и высоком уровнях, которые позволяют им советоваться по всем возникающим крупным международным проблемам, намечать для их решения пути дальнейших совместных действий, прочно вошли в практику международных отношений РК с зарубежными странами. Так, Казахстан еще с первых дней возрождения своей государственности привержен принципам укрепления международной безопасности и климата доверия, развития политического и экономического сотрудничества, выступая за создание эффективных и взаимоприемлемых систем безопасности, что проявилось в деятельности Казахстана в рамках СНГ, ОБСЕ, ЕС, НАТО, а также по созыву Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии и активному участию в работе ШОС. Руководство страны понимает, что существующий ряд проблем мировому сообществу необходимо решать на основе активизации многосторонних подходов и средствами многосторонней дипломатии. В частности, при борьбе с международным терроризмом, в решении вопросов урегулирования конфликтов при сотрудничестве с субрегиональными организациями, также важна целесообразность процессов разоружения, нераспространения ОМУ, контроля над вооружениями, многие другие проблемы, которые имеют место быть в современной международной жизни [4].

В целом надо сказать, что проблематика многосторонней дипломатии получила новые импульсы развития в последние два-три года, и это заставляет дипломатию стремительно и адекватно реагировать на происходящее. Быстро меняющийся облик международных отношений предъявляет к дипломатии требование активности, инициативности, в противном случае время, благоприятное для воздействия на международную среду, может быть упущено.

Список литературы:

1. Владимир Барановский, Трансформация мировой системы в 2000-х годах, Журнал международных отношений и мировой политики «Международные процессы», май-август 2012, № 2 (29)
2. Попов В.И. Современная дипломатия. Теория и практика. М., 2000.
3. Лебедева М.М. Мировая политика. – М., 2003.
4. Газета «Казахстанская правда», Атрибут высокой дипломатии, <http://www.kazpravda.kz/k/1279195681/2012-03-03>

Сарсембекова Г., гр.МО-32 КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Видрицкая Н.И.

БЕСПОРЯДКИ НА БЛИЖНЕМ ВОСТОКЕ – ВОЙНА ЗА ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ

Беспорядки на Ближнем Востоке начались после революционной смены режимов в Тунисе и Египте. Затем уже начались массовые выступления в Ливии, Сирии, Йемене, Алжире.

Конфликт в Ливии начался с волнений в феврале 2011 года и быстро принял форму гражданской войны. Установилось противостояние между Каддафи и вооружёнными отрядами Национального переходного совета Ливии, поддерживаемыми Лигой Арабских Государств, Европейским союзом, другими государствами и межгосударственными организациями, а также при военной поддержке авиации НАТО.

По некоторым данным события оцениваются как выступления, вызванные тяжелым экономическим положением населения, хотя многие специалисты, в частности специалист Центра арабских исследований Института востоковедения РАН кандидат исторических наук Алексей Подцероб, интерпретирует ситуацию по иному, говоря, что социально - экономическая ситуация Ливии намного лучше, чем в других странах Северной Африки [1], наблюдается вооруженная борьба за власть под прикрытием борьбы за свободу и демократию. [2]

Директор Института проблем глобализации Михаил Делягин считает, что весь ливийский конфликт искусственно сконструирован, истинную причину событий он видит в войне за ресурсы, ведущейся на глобальном уровне. [3]

Главным образом война за ресурсы представляется войной за нефть. Запасы нефти в Ливии составляют свыше 36 млрд. баррелей, газа - 1,2 трлн. куб. м. [4]

Абсолютным лидером по потреблению нефти является индустриальная экономика Соединенных Штатов. С одной стороны, это говорит о высоком уровне развития промышленности, а с другой – о «нефтяной зависимости» страны.

Конечная цель атаки на Ливию – нефтяной фактор. Но дело не только в нефти, дело в китайском внедрении в Африку, выстраиванием Китаем поставок для своих энергетических нужд. Международный валютный фонд выпустил доклад, в котором определил потенциал Китайской экономики занять 1 место в мире в ближайшие пять лет. Вашингтон пытается применить свои превосходящие военные и стратегические возможности с целью не допустить получения Китаем ресурсов и замедлить развитие китайской экономики. [5]

По нашему мнению ситуация в Ливии действительно обусловлена войной за «черное золото» - нефть. Мы согласны с мнениями А.Подцероба, Е.Сатановского, М.Делягина в том, что борьба идет за власть, за ресурсы.

В завершении нашей работы могу сказать только одно, конечно, больше всех за нефть воюют США. Они всегда воюют за нефть. И устраивают «цветные революции» ради нефти. Это общеизвестный факт.

Истинные цели «цветных» революций в странах Северной Африки и Ближнего Востока лежат намного глубже, чем просто смена политических режимов и установление демократии. Эти «революции» необходимо рассматривать не в узком смысле, как рядовые внутригражданские конфликты, а в системе координат глобальной политики.

Список литературы:

1. Статья: «Бывший посол в Ливии назвал 4 вещи, которыми М.Каддафи не угодил Западу» <http://top.rbc.ru/politics/21/03/2011/563403.shtml>
2. «Думать, что сейчас закончится война и начнется демократическая Ливия, – большая ошибка», статья Ксении Светловой http://slon.ru/world/dumat_chno_seychas_zakonchitsya_voyna_i_nachnetsy-568349.xhtml
3. М.Делягин о ливийском кризисе, Съёмки телекомпании “Невский Экспресс” <http://nevex.tv/brain/30761/>
4. Динамика цен на Нефть Brent (ICE.Brent), USD/баррель <http://news.yandex.ru/quotes/1006.html#20110129-20110226>
5. Гладилин Иван, «Америка пошла на конфликт с Китаем и Россией», KM.RU

Афанасьева А., группа МЭ-21 КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Абеуова С.Т.

МИГРАЦИЯ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В КАЗАХСТАНЕ

Распад СССР, переход к рыночной экономике, политические перемены и неурядицы, межэтнические столкновения и войны привели к тому, что на территории Казахстана оказалось в середине 1990-х гг. около 3 млн. беженцев. Эти потоки беженцев, прежде всего из стран СНГ и Балтии, не прекращаются. Рост безработицы подтолкнул сотни тысяч казахстанских граждан, в т.ч. высококвалифицированных специалистов, трудоустраиваться за рубежом.

Правительство вынуждено осуществлять активную миграционную политику, искать поддержки у международных организаций, развивать сотрудничество с другими странами на двусторонней и многосторонней основе по проблемам миграции населения и трудовых ресурсов. Выход Казахстана на внешние рынки труда предполагает формирование полноценной, обоснованной миграционной политики. В Казахстане уже сложилась правовая база регулирования миграционных процессов, определяющая порядок выезда и въезда в страну, трудоустройство казахстанских граждан за рубежом, меры по миграционному контролю и т.д.

Миграционной службой предоставлены лицензии почти 150 организациям, занимающимся оформлением трудоустройства казахстанских граждан за рубежом. Введение системы лицензирования позволило пресечь недобросовестную деятельность со стороны ряда фирм и агентств. В то же время многие вопросы, в том числе связанные с возвращением мигрантов, требуют дальнейшей доработки и детализации. Формирование правовой и организационной базы регулирования миграционных процессов в РК продолжается.

Наиболее важные аспекты казахстанской миграционной политики:

- реализация гражданами РК прав на свободу перемещения;
- гарантия защиты и поддержки трудящихся-мигрантов за рубежом;
- обеспечение беспрепятственного возвращения на родину и помощь в адаптации мигрантов.

Казахстан является принимающей, для мигрантов из стран ЦАР, основная масса мигрантов прибывает из соседних Кыргызстана и Узбекистана. Этот факт осознает руководство республик стран региона, создавая инфраструктуру, отвечающую за работу с внешними трудовыми мигрантами.

Трудовые мигранты из Узбекистана находят работу в различных сферах занятости. Исследователи Чулик и Алимова, проведя исследование по трудовой миграции граждан Узбекистана в южных районах Казахстана отмечают следующий разрез профессий мигрантов. В Казахстане средний уровень рабочих мигрантов из Узбекистана составляет 2 года. Объяснение этому может быть высокий спрос в Казахстане на сельскохозяйственных работников. [1]

Мигранты из Кыргызстана в Казахстан выезжают в основном с целью трудоустройства в сфере сельского хозяйства. В нем трудоустраиваются выходцы из сельской местности, особенно южных областей Киргизии, у которых уровень образования не выше среднего. Мигранты из Кыргызстана, въезжающие в Казахстан, по сферам трудоустройства разделяются

следующим образом: строительство - 34%, торговля - 26%, сфера услуг - 24%, сфера общественного питания - 11%, сельское хозяйство - 5%. [2]

Практически половина прибывших в Астану имеет высшее образование 41,4 %, а число людей имеющих ученые степени равно 5,3 %. Незаконченное высшее образование имеют десятая часть мигрантов (9,6 %). Это в основном студенты вузов, в первую очередь ЕНУ им. Л. Н. Гумилева. Среднее специальное или техническое образование имеют 16, 9% опрошенных, среднее общее – 17, 2%, профессионально-техническое – 4,0%, начальное – 4,9%. [3] По сравнению с Россией, Казахстан привлекает большее количество неквалифицированных мигрантов.

Центральное место в миграционной политике Казахстана занимает регулирование этнической миграции. Начиная с 1993 г. переселение этнических мигрантов регулируется установлением квот эмиграции. Квоты эмиграции оралманов в последние годы составляли 15 тысяч семей в год. С 2009 г. квота увеличена до 20 тысяч семей в год. В демографическом отношении более половины оралманов – это лица трудоспособного возраста. На долю детей до 18 лет приходится 40 %, пенсионеров – около 5 % общей численности оралманов.

По состоянию на 1 января 2012 г. около 1 млн. казахов вернулось на родину. Большинство казахов прибыли из Узбекистана - 60,5 %, 12,4 % - из Китая, 10,4 % - из Монголии, 7,8 % - из Туркменистана, 5,3 % - из России и 4 % - из других стран. [4]

Трудовая миграция также становится актуальной проблемой. За последние 5-7 лет ввоз иностранной рабочей силы в Казахстан возрос более чем в три раза. Внутренняя миграция ежегодно «вовлекает» около 300 тыс. чел. Этот процесс происходит стихийно, что ведет к напряжению на рынках труда, увеличивает социальные риски. Прогнозируется увеличение масштаба внутренней миграции. Возникла острая необходимость совершенствования миграционного законодательства.

Совершенствованию миграционной политики Казахстана будет способствовать развитие инфраструктуры миграции. Казахстан принимает в основном малоквалифицированную рабочую силу. Для более успешной социальной и профессиональной необходимо разработать стратегию содействия трудовой миграции, которая будет предусматривать комплекс мер по организации социальной защиты, повышению квалификации мигрантов.

Список литературы:

1. Трудовая миграция // www.iom.com
2. <http://www.expert.kg/content/social/9>
3. <http://astana-kz.info/news>
4. Tengrinews.kz

Баулбекова А. группа МО-41 КЭУК
Научный руководитель: ст. преп.
Сыздыкбеков Е.С.

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ США В КАЗАХСТАНЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

США являются важнейшим глобальным актором, оказывающим влияние на развитие мировых политических процессов. США совместно с различными международными финансовыми организациями выступает в качестве инициатора различных программ по углублению регионального взаимодействия в области торговли, транспорта, энергетики и т. д.» [1].

Вашингтон играет важную роль в экономическом развитии Казахстана. За годы независимости американские инвестиции в экономику Казахстана составили свыше \$15 млрд. В Казахстане осуществляют деятельность около 400 американских компаний [2].

Вашингтон нуждается в укреплении отношений с Казахстаном с тем, чтобы оказывать влияние на развитие политических процессов в регионе. После ухудшения отношений с Узбекистаном в 2005 г. США все больше внимания уделяет Казахстану, называя его

региональным лидером. США рассматривает Казахстан как объект продвижения геополитических интересов в регионе.

Одним из важнейших приоритетов США является обеспечение энергетической безопасности. В этой связи казахстанские резервы нефти и газа представляют интерес в качестве альтернативы Ближневосточному региону. Об этом свидетельствует регулярность контактов между Казахстаном и США, направленных на расширение сотрудничества в области энергетики. Основным направлением инвестиций США является нефтяной сектор. Вашингтон поддерживает прокладку альтернативных трубопроводов из Казахстана в обход России, что ограничивает монопольные права России на европейском нефтяном и газовом рынке.

Ключевым элементом политики США в отношении Казахстана является продвижение демократии и поддержка планомерного проведения политических реформ. С этой целью США оказывают финансовую поддержку различным негосударственным организациям.

Таким образом, геополитика США в отношении Казахстана определяется такими факторами, как обеспечение геополитических интересов и энергетической безопасности США, сотрудничество в сфере безопасности и борьбы с терроризмом, а также поддержка политических реформ и продвижение идеалов западной демократии.

По мнению казахстанского политолога М.Лаумулина, «политика США в отношении РК строится исходя из следующих параметров: обеспечить участие Казахстана в реализации геополитических энергетических проектов США (Баку-Тбилиси-Джейхан) на Каспии, привязать Казахстан к западной финансовой помощи, усилить влияние США и НАТО в военном строительстве, способствовать постепенному отдалению РК от России, поддерживать оппозицию, неправительственные организации и в целом проамериканские, т.н. «либеральные настроения» в обществе, оказывать политическое давление в целях создания плюрализма, т.е. системы эффективного функционирования альтернативных политических центров силы под внешним контролем» [3].

Продвижение США в Центральную Азию вызывает опасения у России, что способствует обострению геополитической игры в регионе, стимулируя рост соперничества между региональными державами, с одной стороны, и США - с другой. Китай, наряду с Россией, также негативно рассматривает политику США в регионе.

Со своей стороны США видят потенциальную угрозу со стороны ШОС и рассматривают ее как инструмент России и Китая по продвижению собственных интересов в регионе, используемый для противодействия политике США. Члены ШОС препятствуют принятию участия в ее работе США даже на уровне наблюдателя, хотя подобные права получили Пакистан, Индия и Иран. Вашингтон опасается, что взаимодействие Москвы, Пекина и, возможно, более активное вовлечение в структуру ШОС Тегерана в перспективе приведет к недопустимому сокращению влияния Вашингтона в Центральной Азии.

Геополитическое соперничество, развиваемое в регионе ведущими державами, повышает конфликтный потенциал. В этой связи Казахстан и впредь будет придерживаться взвешенного внешнеполитического курса, развивая в равной степени взаимовыгодное сотрудничество как с Россией, так с Китаем и США. В Послании Президента РК Н. Назарбаева подчеркивается дальнейшая приверженность политике многовекторности, способствованию политической стабильности и экономическому росту.

Список литературы

1. Ашимбаев М. Сотрудничество с США и национальные интересы Казахстана // Казахстан и США: состояние и перспективы двустороннего сотрудничества: Материалы международной конференции (Алматы, 23 августа 2006 г.). — Алматы: ИМЭП при Фонде Первого Президента РК, 2006. — С. 7.
2. Келешек Р. Им интересен Казахстанский путь // Казахстанская правда. — № 32. — 27 февраля 2007 г.
3. Лаумулин М.Т. Центральная Азия в зарубежной политологии и мировой геополитике. Т. II: Внешняя политика и стратегия США на современном этапе и Центральная Азия. — Алматы: КИСИ при Президенте РК, 2006. — С. 227—228.

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ТРАНСПОРТИРОВКИ НЕФТЯНЫХ РЕСУРСОВ КАЗАХСТАНА

Для Казахстана вопрос выбора приоритетного маршрута для транспортировки нефти является актуальным. Выбор направления магистральных нефтепроводов определяется ситуацией в Прикаспийском регионе и расстановкой геополитических сил в мире. В данном стратегически важном регионе соотношение сил соответствует мировому геополитическому соотношению таких государств, как США, страны Западной Европы, Россия, Китай, Иран и Турция.

Соседние страны хотят, чтобы нефтепроводы проходили через их территорию, получая при этом экономические и политические дивиденды. В этом смысле происходит жесткая геополитическая борьба, исход которой определяют зачастую не экономические, а политические причины.

Основные варианты транспортировки казахстанской нефти:

1) Казахстан-Россия: «Узен-Атырау-Самара», «Жанажол-Кенкияк-Орск», «Тенгиз-Новороссийск»; 2) Казахстан-Азербайджан-Турция: «Актау-Баку-Джейхан», «Актау-Баку-Супса»; 3) Казахстан-Китай с выходом к Тихому океану, к Юго-Восточной Азии; 4) Казахстан-Иран: Актау-Нека, Казахстан-Туркменистан-Иран с выходом к Персидскому заливу; 5) Казахстан-Туркменистан-Пакистан с выходом к Аравийскому морю.

Преимуществом 1 и 3 вариантов является то, что трубопроводы пройдут по территории только одной страны (в первом случае - России, во втором - Китая). В других вариантах (2,4,5) задействованы территории 2-3-х государств, далеких от стабильности.

1 вариант, несмотря на противодействия США, был задействован в первую очередь. Использование уже имеющейся инфраструктуры было вполне понятным и логичным. В 1996 г. Н.А.Назарбаев и Б.Н.Ельцин подписали соглашение о Консорциуме каспийского нефтепровода (КНН), в дальнейшем получившего название Каспийский трубопроводный консорциум (КТК), где были определены состав участников, сроки начала строительства и финансирования. В том же году участником КТК стали и США. При всех преимуществах этого проекта для Казахстана может возникнуть ряд проблем: рентабельность КТК из-за недостаточных объемов добычи на Тенгизе и возможностей порта Новороссийск, а также возможное введение ограничений на перевозку нефти со стороны Турции (ограничения движения танкеров через проливы Босфор и Дарданеллы с российской и казахстанской нефтью).

Большие споры вызывает нефтепровод Баку-Тбилиси-Джейхан. Российские эксперты связывают его только с политическими факторами: лоббированием США интересов Турции и ослаблением позиций России и Ирана. Вашингтон пытается всячески оказать давление на Астану, т.к. без нефти казахстанского сектора Каспия проект будет нерентабельный. По расчетам США и Турции себестоимость транспортировки казахстанской нефти по данному проекту в 2 раза дешевле, чем по другим маршрутам.

Много критиков этого проекта не только в России. Трубопровод будет проходить по нестабильному региону Закавказья и компактного проживания курдов в Турции, где всегда сохраняется риск вооруженного выступления против официальных властей. Эксперты в США предлагают правительству отказаться от поддержки строительства трубопровода Баку-Тбилиси-Джейхан и принять вариант транспортировки через Иран, но контролируемый США.

Иранское направление - одно из наиболее выгодных для Казахстана. Хотя трубопровод пройдет по территории 2-х стран, но это политически стабильные районы Ирана и Туркменистана. Последний является ключевым участником проекта, который уже выразил готовность инвестировать в строительство инфраструктуры. Иран самодостаточен по нефти, его участие в проекте диктуется политическими факторами: Иран ищет пути выхода из международной изоляции, которую проводит в отношении его США. В иранском проекте нефтепровода участвует французская нефтяная компания "Тоталь-Фина-Эльф". Заинтересованность в проекте проявляет Россия в лице крупной компании "Транснефть".

Для Казахстана китайский проект интересен тем, что этот нефтепровод в восточном

направлении. Это позволяет решать важные задачи внутри страны: улучшить снабжение нефтью восточные районы страны и ослабить зависимость Павлодарского нефтеперерабатывающего завода от российской нефти. За пределами страны в лице Китая и в будущем стран Юго-Восточной Азии Казахстан получит выход на огромный азиатский рынок сбыта..

В связи с ситуацией в Афганистане маршрут через Туркменистан, Пакистан с выходом к Аравийскому морю в практической плоскости пока не стоит, хотя в этом маршруте заинтересованы Индия и страны Юго-Восточной Азии.

Как видно из этого краткого образа недостатка в альтернативных путях вывоза казахстанской нефти нет, но выбрать наиболее оптимальные из них - задача не техническая и не экономическая, решение лежит в политической плоскости.

Бадретдинова Р., группа МО-41 КЭУК
Научный руководитель: ст.преп.
Сыздыкбеков Е.С.

КАЗАХСТАНО-БРИТАНСКИЕ ОТНОШЕНИЯ В 1990-Е ГОДЫ

Дипломатические отношения между Республикой Казахстан и Соединенным Королевством Великобритании и Северной Ирландии были установлены 19 января 1992 г. С октября того же года в Алматы стало функционировать Посольство Соединенного Королевства.

Великобритания одной из первых среди стран Европейского Союза в июне 1996 г. ратифицировала Соглашение о партнерстве и сотрудничестве между Казахстаном и Европейским Союзом. [1]

Особую значимость развитию широкомасштабных казахстанско-британских отношений придали непосредственные визиты Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева в Соединенное Королевство Великобритании и Северной Ирландии. Его выступления за "круглым столом" в Хатфильд Хаус, в Королевском институте международных отношений в октябре 1991 г., во время его первого визита явились своего рода информационным прорывом для его участников, открытием англичанами Казахстана. Тогда состоялись важные контакты с руководством Европейского банка реконструкции и развития, компанией «Бритиш Газ», «Бритиш Петролеум» и другими ведущими британскими компаниями, ныне активно работающими в Казахстане. [2, С.118]

18 января 1992 г. Н. А. Назарбаев встретился с министром иностранных дел и по делам Содружества Соединенного Королевства Дугласом Хэрдом, прибывшим в Казахстан с рабочим визитом. Были обсуждены пути развития двустороннего политического и экономического сотрудничества, проблема перебазирования и сокращения ядерного оружия.

5 марта 1992 г. Президент встретился с министром энергетики и топливных ресурсов Великобритании Джоном Уэйкхемом. Были обсуждены вопросы о фонде "Ноу-хау", возможной безвозмездной гуманитарной помощи Великобритании Казахстану в переходный к рынку период.

8 апреля 1992 г. Н. А. Назарбаев принял государственного секретаря здравоохранения Великобритании Вирджинию Боттомли, прибывшую в Алматы с целью ознакомления с организацией здравоохранения в Казахстане. Была подписана декларация по совместному развитию Фарминдустрии, медицинской техники и производству вакцин.

С 14 по 16 июля 1993 г. Казахстан посетил Ее Величество принцесса Анна. Целью визита было привлечение внимания общественных и деловых кругов Великобритании к экологическим проблемам в Казахстане.

В конце сентября 1993 г. состоялся визит министра энергетики Великобритании Т. Эггара в Алматы. Подписан Меморандум о создании казахстанско-британского Торгово-промышленного совета, предназначенного для координации торгово-экономического сотрудничества Казахстана и Соединенного Королевства, выявления возможностей развития торгово-экономических связей в различных отраслях экономики.

Состоявшийся же 20-23 марта 1994 г. второй визит Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева в Великобританию был предназначен в основном для обеспечения договорно-правовой базы двусторонних отношений. В ходе этого визита был подписан ряд важнейших документов по различным направлениям сотрудничества.

В конце 1995 г. и в начале 1996 г. вступили в силу два ключевых соглашения, регламентирующих двусторонние экономические отношения: Конвенция об избежании двойного налогообложения и Соглашение о поощрении и взаимной защите инвестиций. Это в значительной мере облегчило осуществление торгово-экономических и инвестиционных операций. [3, С.73]

В свою очередь, стало хорошей традицией посещение Казахстана непосредственно высокопоставленными лицами из Англии, такими, как Дуглас Херд - министр иностранных дел и по делам Содружества Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии, Министр энергетики и топливных ресурсов Джон Уэйкхем, Государственный секретарь здравоохранения Вирджиния Боттомли и др. Чуть позже Казахстан принял Ее Высочество принцессу Анну.

Выше перечисленные проведенные встречи и подписанные соглашения свидетельствуют о разностороннем и бурном развитии отношений между Казахстаном и Великобританией уже с начала 1990-х гг. Эти отношения никоим образом не угасают, а лишь развиваются, затрагивая всё новые сферы деятельности обоих государств.

Список литературы:

1. <http://mfa.gov.kz/>
2. Токаев К. Дипломатия Республики Казахстан. – Алматы. – 2001. – 243 с.
3. Токаев Г.Б., Суворов Л.С., Рахманов Г.Б. Внешняя политика Республики Казахстан. – Алматы. – 2003. – 174 с.

Тлепберген Н.Т., МЭ-32к тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: Талимова Г.У.

ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАДАҒЫ ЖАҒАНДАНУ

Жаһандану әлеуметтік феномен ретінде көп қырлы және көптеген құрамдас бөліктерді қамтиды. Негізінен, оны ұлттық және әлемдік шаруашылықтың техникалық және қаржылық жағынан дамуының нәтижесі деп есептейді. Алайда әлеуметтік-мәдени өзгерістер, адамдар тұрмысының өзгеруі, адамзаттың қоршаған ортамен қарым-қатынасының күрделенуі де Жаһандануға елеулі ықпал жасап отыр.

Жаһандану процестері әртүрлі әлеуметтік және экономикалық даму деңгейіндегі дамушы елдерге және халықтарға алуан түрлі әсер етеді. Дамушы елдерге жаһандану дамуға жаңа мүмкіндіктер ашып, жағдай жасайды. Сонымен қатар, осы елдер үшін аса үлкен қиындықтар да туғызады. Мысалы, дамыған елдермен салыстырғанда, дамушы елдердің артта қалу деңгейі күн санап арта түседі. Ғаламдық нарықтық экономикаға ену үшін дамушы елдерден өз әлеуметтік-экономикалық құрылымын түбегейлі өзгертіп, бар күш жігерін салуын талап етеді. Халықаралық нарық толығымен көпұлтты компаниялардың және дамыған постиндустриалды елдердің "ойын ережелеріне" бағынады. Дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық дамуы, ғылым, техника және технологиялар деңгейі әзірге өте төмен, ал бұл өз кезегінде олардың дамыған елдермен қатар бір деңгейде әлемдік нарықта бәсекеге түсуге мүмкіндік бермейді. Дамушы елдердің алдында әлемдік ғаламданушы экономикаға кірігу міндеті тұр. Ал, екінші жағынан олар дамыған елдерге тәуелді болудан қашады. Жаһандық мемлекеттік жүйе - қазіргі мемлекеттердің әлемдік жүйесі. Әлемдегі мемлекеттер соның принциптеріне негізделіп құрылған ұлттық мемлекет үлгі болып табылады. Бүгінгі таңда ұлт әлемнің қоғамдық ұйымдасуының негізгі бірлігі болып табылады, ал ұлттық мемлекет - оның саяси ұйымдасуының негізгі өлшемі.

Экономиканың ғаламдануы экономикалық өсудің шекарасын кеңейтеді, ол өмір сүру деңгейін арттырудың жаңа мүмкіндіктеріне әкеледі. Бірқатар елдің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, экспортқа бағытталған экономикалық саясат ішкі өндірістің жарылысты өсуіне

әкелу керек. Қазіргі әлемге тән сипат өндірістік үрдістердің үнемі артып отырған жаһандануы болып табылады, ол сауда мен капитал қозғалысына кедергі жасаған тосқауылдарды біртіндеп жоюдың, сонымен қатар, негізгі техникалық жетістіктер мен көлік, байланыс, компьютерлер құнының елеулі түрде төмендеуінің арқасында мүмкін бола бастады. Қазіргі кезде жаһандану елеулі түрде байланыс құралдарының құнының төмендеуімен шартталады.

Жаһандану жағдайындағы Қазақстан Республикасының Дүниежүзілік Сауда Ұйымына кіруі ерекшеліктері. ДСҰ-ның негізгі мақсаты болып өмір деңгейін жоғарылату үшін мүше мемлекеттердің коммерциялық және экономикалық бағытын мыналар арқылы жүзеге асыру болып табылады:

- толық жұмысбастылықты қамтамсыз ету;
- тауар мен қызметтердің өндірісін және сауда айырбасын өсіру;
- ұзақ мерзімді даму, қоршаған ортаны сақтау мен қорғауды қамтамсыз ету мақсатында шикізат көздерін оңтайлы пайдалану.

ДСҰ-ға кірген жағдайда Қазақстан Республикасының енді дамып келе жатқан өндірісіне экономикалық қауіп төнуі мүмкін. Бұл өз кезегінде ДСҰ-ға мүше елдер протекционизмді қолдана алмайтындығы белгілі болып тұрған жағдайда олардың, яғни отандық өндірушілердің өндіріс мүмкіншіліктерін нашарлауына әкеліп соғады. Мысалы, технологияның дамымау салдарынан кластерлік жүйені кемеліне дейін жеткізу ұзаққа созылып жатыр, тіптен қанша уақыт алатыны белгісіз. Ал дамыған елдердің ДСҰ-ға кіруі кедергісіз болмағаны жоқ, оның өзінде ол мемлекеттердің экономикасы біздің елге қарағанда анағұрлым жоғары болатын (Австрия, АҚШ, ҚХР).

Қазақстан Республикасының ДСҰ-ға кіру мәселелерін қысқа уақыт мерзімінде шешу мүмкін емес немесе ол шешім оңды нәтижелерге әкелмейді. Себебі көптеген елдер, мысалы ҚХР мен Араб Әмірлігі сияқты елдер ДСҰ-ға кірмес бұрын олардың алдында тұрған шарттарды орындау үшін көптеген жылдар бойы дайындалды. Олар өз заңнамалары мен нарыққа деген дәстүрлі көзқарастарын өзгертуге мәжбүр болды, ал оны кез-келген мемлекет жүзеге асыра алмайды.

ДСҰ сияқты ұйымға Қазақстан Республикасының кіруі біздің өнімдеріміздің сертификациясын, стандартизациясын және, әрине, оның сапасының жоғарылауын білдіретін болады. Дегенмен, олар жалпы ел үшін және ұлттық экономиканың жеке салалары үшін маңыздылығы жағынан бірдей емес, тіпті қарама-қайшы болуы айқын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Саяси түсіндірме сөздік. – Алматы, 2007. ISBN 9965-32-491-3
2. Сахариев С.С, Сахариева А.С. «Әлем экономикасы» I том, Алматы 2003 ж
3. «Циклдық даму және жаһандану жағдайындағы экономикалық өсу: теория, әдіснамалық тәсілдері, басқару тетіктері» десертация жұмысы, Ускеленова А.Т., Алматы, 2010
4. Қазақстан Республикасының экономикалық өсуді қамтамсыз етудің тұжырымдамалық негіздер. – Алматы: Изд. Эверо, 2010.

Әлімханов Е., МЭ-32к тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: оқытушы Талимова Г.У

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҒК-ТЫҢ ДАМУЫ

Қазіргі кезде экономика, қаржы, халықаралық бизнес, халықаралық қатынастар пәндерін оқитын, немесе қызығушылық танытатын студенттердің трансұлттық корпорациялар, олардың ерекшеліктері мен әлемдік экономикадағы ролін білмеу мүмкін емес. Себебі, трансұлттық корпорациялар қазіргі кездегі әлемдік экономиканың негізгі, ажыратылмас бөлігі болып табылады. Сол себепті менің жұмысым өте өзекті мәселені зерттейді деген ойдамын.

Трансұлттық корпорациялар дегеніміз екі немесе одан көп мемлекеттерде шаруашылық бөлімшелері бар және осы бөлімшелерді басқаруда шешім қабылдау кезінде үйлесімді саясат пен жалпы стратегияны пайдаланып шикізат, технология мен жауапкершілікті үйлестіруді басты нәтижеге – табысты иеленуге бағыттау болып табылады.

ТҰК қызметін сипаттайтын негізгі белгілер:

- Жылдық айналым 100 млн. доллардан асуы;
- Филиалдардың кем дегенде алты мемлекеттерде болуы;
- Мемлекеттен тыс сатылатын тауарының процент үлкендігі;
- Оның иелері бірден көп мемлекеттердің резиденттері болуы тиіс.

Шынында, трансұлттық корпорациялар тізіміне ену үшін фирмаға жоғарыдағы белгілердің кем дегенде біреуіне ие болу керек. Көп ірі компаниялардың барлық үш белгісі де бар [1].

Қазіргі кезде трансұлттық корпорациялардың келесі түрлерін айырады:

- өнімнің көп бөлігін өндіретін кәсіпорындары бар көлденең интеграцияланған корпорациялар. Мысалы, АҚШ-та автомобильдерді шығару немесе «Fast Food» мекемелер жүйесі;

- тігінен интеграцияланған корпорациялар бір меншік иесі және бір бақылаушының астында қорытынды өнімді өндіретін маңызды сфераларды біріктіру. Мысалы, мұнай өндірісінде мұнайды шикізат түрінде өндіру бір мемлекетте, оны рафинадтау екіншісінде, ал сату үшіншісінде жүзеге асады.

- диверсикацияланған трансұлттық корпорацияларға көлденең және тік интеграциясы бар ұлттық кәсіпорындарды енеді. Осы түрге жататын корпорация болып өнімінің 95%-ы шетелде сатылатын Nestle корпорациясы бодып табылады [1].

Қазіргі кезде әлемдік өнеркәсіптік өндірістің 50%-дан астамы, әлемдік сауданың 60% жуығы, жаңа техника мен технологияға патенттер мен лицензиялардың 80%-ы ,тікелей шетел инвестицияларының 90% шамасында ТҰК бақылауында.

Аналық ТҰК тардың негізгі бөлігі, 80%-дан астамы, ЕО елдері, АҚШ, Жапония секілді өндірістік дамыған елдерде орналасқ

UNCTAD ақпараты бойынша бүгінгі таңда Қазақстанда 18 мың қызметкерлері бар 1600 ТҰК филиалдары тіркелген. Бұл жалпы халық санының 0,12%-ын құрайды. ТҰК филиалдарының саны бойынша Қазақстан экономикасында алдыңғы қатарда Батыс Еуропа (13), Азия (7), АҚШ (5) елдерінің компаниялары.

Ұлттық Банк статистикасы бойынша тікелей шетел инвестициялардың 60%-ы мұнай және газ өндірісіне, 10%-ы түсті металлургия саласына, 5%-ы газ өнеркәсібіне, 5%-ы азық түлік өнеркәсібіне құйылған. Осы көрсеткіштер жаһанданумен байланысты жаңадан қалыптасқан халықаралық еңбек бөлінісімен түсіндіріледі, яғни бұл еңбек бөлінісінде Қазақстан ірі шикізат жеткізуші ел ретінде қарастырылады[3].

Енді ТҰК-тың жағымды, жағымсыз жақтары мен мәселелеріне келетін болсақ, бұл ретте Қазақстанға тиімді жақтары: жұмыссыздықтың төмендеуі, отандық мамандар санының артуы, жаңа техникалардың, менеджмент стилінің пайда болуы[2].

Жағымсыз жақтарына келетін болсақ: экологияға келтірілетін зиян, ТҰК-тың монополиялық бағаларды орнату, жекешелендіру, адам құқықтарын сақтамау[3]. Бұл – шешілмей жатқан мәселелердің себебі.

Жекешелендіру, экология, адам құқықтары, ТҰК-ң ашық жұмыс жасамау, келісімшарттық басқару жүйесінің мәселелері, менің ойымша, Қазақстандағы ТҰК дамуының өзекті мәселелері

Бұл мәселелерді шешудің бірден – бір жолы – экономикалық – құқықтық саладағы жұмыс, яғни Үкіметтің ТҰК дамыған елдердің тәжерибесіне сүйене отырып ТҰК қызметін реттеу және бақылау жөнінде заң шығару.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. http://ru.wikipedia.org/wiki/Транснациональная_компания
2. http://herzuj.blogspot.com/2009/12/blog-post_3184.html
3. <http://wap.gazeta.kz/article/60633/>

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ НЕСИЕНІҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘСЕРІ

Бүгінгі таңда өндірістік және коммерциялық кәсіпорындардың масштабының өсуі мен қиындықтарға тап болу нәтижесінде қосымша шикізат көздерін, яғни ссудалық капитал қорын қажетсіну өсуде. Осы қосымша шикізат көздерінің қозғалысы халықаралық экономикалық қатынастарда халықаралық несие формасында жүреді. Негізгі принциптері: қайтарымдылық, жеделдік, қамтамасыздық, өтемдік пен мақсаттылық.

Халықаралық несие – бұл қайтарымдылық, жеделдік, процент төлеу шарты бойынша валюталық және тауар ресурстарының берілуі, яғни мемлекеттердің бір-біріне ақша немесе тауар ресурстарын қарызға беруі. Бұл жағдайда қарыз беруші мен қарыз алушы ролінде жеке фирмалар, компаниялар, мемлекеттің үкіметі, аймақ, облыс, қала әкімшіліктері мен халықаралық мекемелер болады. Халықаралық несие объектісі- қаржы ресурстары, ал субъектісі-жеке ұйымдар (фирма, банк), халықаралық және жергілікті кредиторлық мекемелер, үкімет, мемлекеттік мекемелер. Халықаралық несиелер көбіне сыртқы сауда ағымдарына қызмет етумен, инвестициялық объектілерінің құрылысын қаржыландырумен, көрсетілген қызметтерге ақы төлеумен, ең бастысы ғылыми-техникалық білімдерді экспорттаумен тікелей байланысты келеді. Сонымен қатар, халықаралық несиелердің маңызды бөлігі, тек қана нақты сыртқы экономикалық мәмілелерді қаржыландыру үшін емес, сол сияқты банкаралық несие беру немесе әр елдің төлем балансын реттеу мақсатына пайдаланылады. Қазіргі жағдайда халықаралық несиелер – бір жағынан, экспорттық және қаржы несиелері мен займдары ретінде, екінші жағынан, жеке және мемлекетаралық несие түрінде қарастырылған. Халықаралық несиенің әр түрлі формалары болады:

1. Өзінің мақсатты пайдаланылуына байланысты байланысқан (несиелік келісімде бекітілген қатаң түрдегі мақсатты сипаты болады(коммерциялық, инвестициялық несиелер)) және қаржылық (қарыз алушының кез-келген мақсатына сәйкес беріледі);
2. Ұсынылу формасы бойынша тауарлық және валюталық;
3. Берілу мерзімі бойынша қысқа мерзімді, орта мерзімді, ұзақ мерзімді, онкольдік;
4. Несие берушінің кім екендігіне байланысты жекеше, үкіметтік, халықаралық ұйымдар несиелері;
5. Валюталық несиелер берілу валютасы бойынша бөлінеді.

Қазақстан басқа да дамушы елдер сияқты тікелей инвестицияларды тартумен қатар сыртқы несиелерді қолдануға мәжбүр. Елімізге сыртқы несие мемлекеттік ауқымдағы сұранымын инвестициялауға, кезекті эмиссиясыз қаржы жетіспеушілігін жабуға, нарық, капитал, коммуникация интеграциясын тереңдетуге көмек береді. Алайда несиеден алынған шетел қаржысы мемлекеттің қаржысына кіре алмайды. Өйткені, халықаралық несие өзінің қайтарымдылық, жеделдік, өтемдік принциптерімен ерекшеленеді. Егер де түскен пайда мен сыртқы борыштар тиісінші жұмсалынбаса, Қазақстанның нақты қаржы мүмкіншіліктерін бағалау қиындық тудырып, қаржы-несие жүйесі бұзылады. Бүгінде Қазақстанның сыртқы қарызы 137 миллиард долларды құрайды. Бұл көрсеткіш 2012 жылмен салыстырғанда 11,9 млрд. долларға жоғарылады. 2012 жылғы деректемелер негізінде ең көп сыртқы қарыз АҚШ (14,7трлн.доллар), 2-ші орында Ұлыбритания (9,8 трлн.доллар), 21-ші орында Ресей (539 млрд.доллар), ал Қазақстан 26-шы орынға ие (124 млрд. доллар). Осы жылы 100% акциясын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ (ҚТЖ) иеленетін «Локомотив» АҚ СОFACE Француз Экспорттық Несиелік Агенттігінің кепілдігімен қарыз қаражатының көзін тапты. Қаржы Қазақстанда «Альстом» компаниясының технологиясы мен құрал-жабдығын пайдаланып шығаратын электровоздарды сатып алуға арналады. Үстіміздегі жылдың 31 мамырында қол қойылған Несиелік Шекті Келісімге сәйкес қаржыландыру сомасы 800 миллионнан астам еуроны құрайды. Қаражат бірнеше жыл ішінде жекелеген транш арқылы беріледі. СОFACE Француз Экспорттық Несиелік Агенттігімен жасасқан шарт - Қазақстанның темір жол саласындағы алғашқысы. Несиелік келісімге қол қою - ҚТЖ-ның темір жол саласын дамыту және ондағы қазақстандық үлесті арттыру жолындағы маңызды қадам. Несие HSBC тобы және оның Қазақстан, Франция, Англия елдеріндегі кеңселерінің қолғабыс болуымен

алып берді. Бірінші траншты қаржыландыруға Citibank пен BTMU да қатысады. Сыртқы қарыздар Қазақстанның экономикасына кері әсерін тигізуде.

Мемлекет иелігіндегі қаржылар қарызды өтеу мақсатында қолданатын болса, ел экономикасы қарқынды дами алмайды.

Мақалада халықаралық несиенің анықтамасы, мақсаты, принциптері мен формалары, сонымен қатар оның Қазақстан экономикасына кері және оң әсері көрініс тапты. Осы күнде Қазақстан халықаралық экономикаға интегралдануда. Ол халықаралық несие қатынастарына белсенді араласып, дүниежүзілік қаржы-несие ұйымдарымен тығыз қарым-қатынас жасалуда.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Л.Н. Красавин, «Международные валютно-кредитные и финансовые отношения», Москва «Финансы и статистика» 2000
2. www.sberbankir.ru, «Халықаралық экономикадағы несие»//
3. www.nur.kz, «Қазақстанның сыртқы қарыздары»//Новости Казахстана, 03.01.2013
4. www.railways.kz, «Жаңа электровозға халықаралық несие»//«Қазақстан темір жолы» ҰК» АҚ баспасөз қызметі, 01.06.2012

Абдинова А., МЭ-22К тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: Талимова Г.У.

ЕО ПРИНЦИПТЕРІНІҢ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНДА КӨРІНІСІ

Еуропалық Одақ 27 мүше-мемлекеттен құралған экономикалық және саяси бірлестік. Олар, біріге отырып 50 жыл ішінде мәдени алуан түрлілікті, төзімділікті және жеке бостандықты сақтай отырып, тұрақтылық, демократия және тұрақты даму аймағын құрды. Еуропалық Одақ өзінің шегінен тыс елдер және халықтармен өзінің жетістіктері және құндылықтарымен алмасу принциптерін ұстанады. Осы принципке сәйкес ҚР мен ЕО арасында серіктестік байланыстары қалыптасты. ҚР-ғы Еуропалық Одақ Өкілдігі ЕО-ң Орталық Азиядағы бірінші Өкілдігі болып табылады. Офісі 1994 жылы Алматы қаласында ашылды. 2007 жылы Өкілдіктің бас офісі Астанаға ауыстырылды. Қазақстан ЕО үшін маңызды стратегиялық аймақ болып есептеледі.

2009–2011 жылдарға арналған «Еуропаға жол» Мемлекеттік бағдарламасы. Бағдарламаның басты міндеттері: сауда-экономикалық, шағын және орта бизнесті дамытуда, оң сипаттағы еуропалық тәжірибені пайдалана отырып, қазақстандық экономикалық саясаты мен деңгейін жетілдіру.

2010-2013 жылдары “Қазақстан Республикасында сауда саясаты және оны жүзеге асыру құралдары мәселелеріне жәрдемдесу” (ССЖЖ) жобасы DMI Associates (Франция) жетекшілік еткен консорциуммен жүзеге асырылған және ЕО- пен 1,787,000 евро соммасымен қаржыландырылған болатын. Ол білім, алдыңғы қатарлы тәжірибе алмасу, экономикалық-әлеуметтік даму саласында Қазақстан Үкіметімен диалог және консультацияларды нығайту жолымен Қазақстанды қолдауға бағытталды.

ЕО пен Қазақстанның сауда қатынастары тұрақты даму процесінде. ЕО Қазақстанның негізгі сауда әріптесі болып табылады, оның үлесіне сыртқы сауданың 47% келеді (2010ж). Еуропалық Комиссия шамамен 140 млн. жалпы сомаға тікелей Қазақстанды қолдауға бағытталған 300-ден астам жобаны қаржыландырды. ЕО барлық инвестициялардың шамамен 70%-80% табиғи қорларды, мұнай және газ секторларына бағыттайды. ЕО пен Қазақстанның сауда айналымы 2007 жылғы 19.4 млрд. евро көрсеткішімен салыстырғанда 2008 ж. 23 млрд. евро құрады. 2011 - 2013 жж. кезеңіне жоспарланған жыл сайынғы қаржыландыру көлемі 113 млн. құрайды.

Қазіргі таңда Еуро Одақ әлемдік аренада жоғары дамыған аса алпауыт одақ. Қазақстан мен Еуроодақтың екіжақты қарым-қатынасы тәуелсіздік жылдарынан бері нәтижелі дамып келеді. Қазақстан ЕО серіктесі бола тұра стратегиялық ұстанымдары мен саясатымен, өзіндік ерекшеліктері арқылы Батысқа өзін таныта білді. Қазақстан Еуразия кеңістігінде “еуропаланған” елдердің бірі болып саналады. ЕО өкілдерінің пікірі бойынша Қазақстанның

2013 жылы дүниежүзілік сауда ұйымына кіруіне мүмкіндігі мол. Ол үшін экономикалық-әлеуметтік салалардың стратегиялық әріптестік деңгейіне шығуын, тұрақты дамуға жету үшін өз елдерінде шақыруға әділ әрекет ете алатын, халықаралық тәжірибесі бар, жоғары білікті кәсіпқойлар бірлестігін құру, отандық қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін жетілдірудің арқасында бәсекеге қабілеттілігін арттыру басты міндетіміз. Осы тұрақсыз, ауыспалы экономикалық кезеңде және болашақта Қазақстан - Еуропалық одақ ынтымақтастықтың экономика және ақпараттық технологиялар саласындағы жарқын келешегі аса зор.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Аубакирова А.А. ЕС и Республика Казахстан-направления сотрудничества // Экономическая наука в Казахстане. Алматы, 2007.-№7.-125с.
2. Жданова А.М. Евро Союз и Казахстан//Страна и мир 2004.№4-5.-35с.
3. Қазақстан Президенті www.akorda.kz
4. Қазақстан Сыртқы істер министрлігі www.mfa.kz/ ҚР ЕО Өкілділігі <http://eeas.europa.eu>

Саханова А., МЭ-22к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: Талимова Г.У.

ӘЛЕМДІК ДАҒДАРЫСТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҢҒЫРЫҒЫ

«Дағдарыс, дағдарыс» деп айтамыз, ал жалпы, экономикалық дағдарыс деген не, оның негізгі белгілері қандай? Соған жауап іздейтін болсақ, әлемдік өлшем бойынша, егер 20% халықтың табыс мөлшері күнкөріс минимумынан аз, ал орташа зейнетақы азық-түлікке әлемдік баға болған жағдайда 150 американдық доллардан кем болса, бұл дегенің ауқымды экономикалық дағдарыс белгісі болып табылады. Дамыған елдерде ЖҰӨ кері өсім темпы, акция курсы төмен, төлем балансының тапшылығы сынды белгілер байқалса, экономикалық дағдарысқа тап болды деген сөз. Тарихқа үңілетін болсақ, бүкіл әлем елдерін қамтыған жаһандық дағдарыс есебінде 1997-1998 жж азиялық дағдарысты келтіруге болады. Өткен ғасырдың соңғы он жылдығында дамыған экономикалар қарқындап өсе келе, олардың әлемдік экономикадағы үлесі өсті, бірақ көбі дағдарысқа тап болып отырды. Нәтижесінде, 1998 ж экономикалық дамуының қарқынын сақтап қалған бірнеше мемлекет қана қалды. Бұдан көретініміз, дағдарыстар жаһандануда және азиятық дағдарыстан кейін болатын дағдарыс масштабы одан бірнеше есе мықты болмақ... Бұл әлемдік экономиканың жоғарғы қарқынды өсім кезеңінің аяқталғандығының белгілері болып табылады. Бұдан аңғаратынымыз, қазіргі жаһандану заманында тек өркениеттер үндестігі ғана емес, субаймақтық дағдарыстар үндестігі де байқалатындығы. Ал олардың әлемдік шаруашылыққа немесе жеке мемлекеттік масштабта қарасақ та, елдің тұрақтылығы мен экономикалық әрекет қабілеттілігіне кері әсер беруі айдан анық дүние болып тұр.

Баршамызға мәлім ағымдағы әлемдік қаржы дағдарысы ешбір мемлекетке оң қырымен танылып қойған жоқ. Қазіргі таңда әлемнің ең ірі, алпауыт елдерінің өзі қомақты қаржылық және өндірістік тоқырауларды бастан кешуде, сонымен қатар жүз мыңдаған адамдар жұмыссыз қалуда, көптеген шарушылық орталықтары жабылуда. Дағдарыстың қауіпті әсерлерінен Қазақстан да шет қалған жоқ, дегенмен де оның соққыларына қарсы төтеуге лайықты екенін де байқатып үлгерді.

Қазақстан Үкіметі мен Ұлттық банк биылғы жылдың ақпанындағы біріккен мәлімдемесінде республиканың ЖІӨ 2012 жыл қортындысында 6-7% деңгейінде болады деп болжаған еді. ӨВҚ (әлемдік валюта қорының) бағалауынша республика экономикасының өсімі 6% болуға тиісті. Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджетінің сенімді толығы мен макроэкономикалық тұрақтылығының ең маңызды кепілі мұнай мен газдың жоғары баға серпіні екені даусыз. Нью-Йорктегі NYMEX жедел тауар биржасында WTJ (Light Sweet) мұнайының бағасы \$ 5,20 ға кеміп, ресми 1 баррель бағасы \$ 82,38 ді құрады. Мұнайдың әлемдік бағасының осылайша бұзылуының себебін сарапшылар еуроаймақтағы жалғасын тауып отырған қарыз дағдарысының тереңдей түсуінен инвесторлардың үркуі деп түсіндіруде.

Ал Қазақстанға тікелей әсер етуін мына жағдайдан байқауға болады. Егер Еуропа құрлығында дағдарыс өршіп жатса, әлемдегі адамдардың басым бөлігі отын мен жанармайды пайдалануды азайтады. Бұл өз кезегінде мұнай мен газға деген әлемдік сұранысты төмендетеді. Осы жерде Қазақстанда проблемалар басталады.

Қысқасы, келе жатқан дағдарыстың елімізге айтарлықтай ықпалы болмайды деп бейғам отыруға болмайды екен. Егер мұнайдың әлемдік бағасы 70 доллардан төмендеп кететін болса, Қазақстанның жағдайы ауырлайды. Еліміздің экономикасының 50-60 пайызы мұнайдың әлемдік бағасына тәуелді. Баға төмендеген жағдайда бюджетті кесу, ірі банктерге көмек көрсету қайта басталуы әбден мүмкін.

Ұлттық банк төрағасы Григорий Марченко: «Әлемдік қаржылық дағдарыстың екінші толқыны басталатын болса, республика Ұлттық қордан 20 миллиард доллар жұмсай алады. Еліміздің ұлттық қорында 41 миллиард доллар бар. Өткен жылдардағы дағдарысқа 10 млрд доллар жұмсалды. Алайда 20 млрд доллар республикамызға егер дағдарыс бірнеше айдан жарты жылға дейін созылған жағдайда ғана көмектесе алады. Егер дағдарыс созылып кететін болса, 20 млрд-тан көп қаржы шығындауға тура келеді» деп мәлімдеген болатын.

АҚШ федералдық резервтік жүйесінің бұрынғы басшысы Алан Гринспеннің айтуынша, қазіргі әлемдік қаржылық дағдарыс – бұл “жүз жылда бір рет” орын алатын оқиға, сондықтан да осы баяндаманың тақырыбы қазіргі таңда өте актуалды.

Сонымен, әлемге келер жыл тағы да тосын сыйлар тарту еткелі тұрған сыңайлы. Оның біздің елімізге қандай үлесі тиетінін уақыт көрсетеді. Үкімет басшыларының баяндамалары бойынша, біз қандайда бір толқындарға дайынбыз. Дағдарысқа қарсы арнаулы бағдарлама жұмыс істемекші...

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақ Энциклопедиясы, II-том, Алматы б. 35-44
2. Шымшықов Ж. Әлемдік экономиканың Қазақстанға әсері // Ұлт times, № 6 (39) 21 ақпан 2013 жыл,

Талап Т.Ж. ГМУ-22к тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: оқытушы
Талимова Г.У.

БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ ПРОБЛЕМАЛАРДЫ ЖАҢА РЕФОРМАЛАР МЕН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БІЛІМ АЛМАСУ АРҚЫЛЫ ШЕШУ

Қоғам дамуының қос қанаты - білім мен ғылымға қолдау көрсету ерекше мәнге ие. Білім мен ғылымның өркендеуі қай мемлекеттің де өркениеттілік деңгейінің негізгі өлшемі болып қала береді. Елбасының биылғы Жолдауында «Сапалы білім беру Қазақстанның индустриялануының және инновациялық дамуының негізіне айналуы тиіс», - деп айқын міндет қоюы осыдан болса керек.

XXI ғасырдағы стратегиялық өсу нүктесіне айналған білім беруді дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы аясында көптеген шаралар жүзеге асырылуда. Ол шаралардың білім саласында өз жемісін әкелетіні сөзсіз, бірақ кейбір өзгерістер қоғамда қарсылықтар білдіруде, солардың бірі колледж студенттерінің ҰБТ тапсыруы, әрине орта білім алған колледж студенттері ЖОО түсу үшін білім деңгейін тексерген дұрыс, бірік не себептен орта білім алған, белгілі бір маман иесі болған студенттер мектеп түлектері мен бірдей пәндерден ҰБТ тапсыруы қажет бұл өзгеріс көптеген колледж бітіруші студенттердің наразылығын білдіруде, менің ойымша колледж студенттеріне өз мамандығына сай арнайы экзамен тапсырып алған нәтижелері бойынша ЖОО түсуі қажет. Білім жүйесін әлемдік стандарттарға жақындату үшін көптеген жаңа идеяларды осы реформаларда қарастырған болатын, бұл реформалар жүзеге асатын болса қоғамның дамуы шынымен де жаңа деңгейге көтерілуі сөзсіз. Интеллектуалды капитал, еңбек адамы, инновациялық ойлау – жаңа Қазақстанның басты құндылығына айналды. Жалпыға ортақ еңбек қоғамын құру идеясы туралы мақаласында Елбасы білім саласы үшін маңызды тапсырмалар берді.

Бұл – Елбасының әлеуметтік мәселелерге, білім саласына, мұғалімдер мен жастарға көп көңіл бөлетінін көрсетті. Білім берудің әр деңгейі бойынша ауқымды жұмыстар күтіп тұр. Мектептің жүрегі - мұғалім, білікті ұстаз. Сондықтан ең маңызды міндеттердің бірі – педагог мәртебесін көтеру. Мемлекеттік бағдарламада 2015 жылға қарай педагог жалақысы жеке сектордағы деңгейге жақындайтыны қарастырылған. Бұл – бүгінгі деңгеймен салыстырғанда екі немесе үш есе артады деген сөз. Ел Президенті орта білім жүйесіндегі оқу-тәрбие процесін түбегейлі өзгертуге ерекше көңіл бөліп отыр.

Биылғы ҰБТ нәтижелері өткен жылмен салыстырғанда әлдеқайда төмен болды. Қатысушылардың 36 пайызы «шектеу» деңгейден өте алмады, ал былтыр тек 10% болатын. Менің ойымша бұнын себептері мұнда:

Біріншіден, ҰБТ-ны ұйымдастыру мен өткізуге талап күшейтілді. Бұл тестілеудің барынша әділ өтуін қамтамасыз етті. Екіншіден, тест мазмұны жаңартылды. Оған «оқып білу», «жаттау» деңгейіндегі тапсырмалар ғана емес, ойлап шешуді қажет ететін логикалық тапсырмалар енгізілді. Логикалық тапсырмалар көбірек қиындық келтірді. Электрондық оқытуды енгізу оқу сапасын арттыру үшін тиімді механизм болып табылады.

Әлемдік тенденцияға шолу жасап. Ол мектепке дейінгі тәрбиенің мектепке дейінгі білім беруге айналып келе жатқанын көрсетті. «Үлкен жетілік» елдерінде балаларды ерте жастан оқыту қарастырылған. Мектепке дейінгі жастағы балаларды жан-жақты дамытуға көңіл бөлінеді. АҚШ-та, Ұлыбританияда, Германияда бұл тәсіл кеңінен қолданылады. Сондықтан, біз мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиенің мазмұнын және әдістерін қайта қарауымыз керек.

Олар әр баланың жеке қабілетін дамытуға бағытталуы тиіс. Осы мақсатта мектепке дейінгі білім беретін жана буын педагогтарын даярлауы қажет. Қазіргі кезде орта білім саласында көптеген реформалар болып жатыр. Біз мұнда түбегейлі шаралар қабылдануда. Осы жылдың өзінде 146 жаңа мектеп пайдалануға беріледі. 2015 жылға дейін 522 мектеп салынады. Техникалық және кәсіптік білім саласына үздік әлемдік тәжірибені енгізу үшін «Кәсіпқор» холдингі құрылды. Ол ТжКБ-ның жаңа инфрақұрылымын құруды үйлестіреді. Олар – Халықаралық орталықтар мен әлемдік деңгейдегі колледждер.

Бұл орталықтар мен колледждер ТжКБ саласын реформалаудың «локомотивіне» айналады. Олар арқылы Германия, Англия, АҚШ, Сингапур және басқа елдердің озық тәжірибелері таратылады. «Кәсіпқор» стратегиясы оқытудың дуальді жүйесіне, яғни өндірісте оқытуға көшуден тұрады. Өндіріс бизнесін ТжКБ саласына тарту мәселесі маңызды болып табылады. Бұл үшін біз ұлттық, салалық және өңірлік деңгейде ТжКБ-ны басқарудың ведомствоаралық үлгісін енгіземіз.

Еуразиялық форумында біз әлемнің озық тәжірибесін меңгеріп, уақыт талабына сай дамып келетініміз туралы айтылды. Тағы бір міндет – жоғары оқу орындарын тәуелсіз аккредиттеу жүйесінің тиімділігін арттыру. Құрамында 2 қазақстандық және 4 шетелдік агенттік бар Аккредиттеу агенттіктерінің ұлттық реестрі жасалды. Ол сапаны көтерудің нақты механизміне айналуы тиіс.

Қазіргі заманда білімді дамытудың негізгі үрдісі адами капитал маңызының өсуіне байланысты. Дамыған елдерде ол ұлттық байлықтың 70-80%-ын құрайды. Сондықтан білім беру жүйесі елдің ХХІ ғасырда стратегиялық өсу нүктесіне айналуы тиіс.

Менің ойымша халықаралық деңгейде білім мен алмасу біздің қоғамның дамуының жаңа деңгейіне көтеріп, білімді интеллектуалды жастардың өсуіне өз үлесін қосатыны айқын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Кунанбаева С.С., “Болонская конвенция и международное научнообразовательное пространство” – круглый стол, Алматы, 2007

2. Реформы образования Казахстана-основы будущего страны, от 14.02.2013г., Даму реформалары 2010-2020. «Кәсіпқор» стратегиясы // www.bilim.kz,

ПАПСТВО: ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И РОЛЬ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ПОЛИТИКЕ В 21 ВЕКЕ

Папство – богословский и религиозно-политический институт католицизма, устанавливающий Папу Римского главой Католической церкви.

Еще в I веке нашей эры христианство не знало церковной организации, должностных лиц, культа, догматов. Не существовало и единого института священства. Кроме того, во II и начале III века нашей эры христианская церковь подвергалась преследованиям и не имела права владеть имуществом. 30 апреля 311 года было принято заявление, в котором император Восточной Римской империи Галерий отменил приказы, предусматривающие преследование христиан [1]. Первым римским императором, принявшим христианство, был Константин I Великий (306-337 гг.). В этот период церковь начинает получать дары и земли от верующих, и в течение IV века в её руках оказываются значительные земельные владения. Однако политическая власть к территориальным епископам приходит лишь с упадком Римской империи.

Папская область возникает в 756 году при содействии франкского короля Пипина Короткого, что поставило папу римского в зависимость от короля франков. Появляется документ, который должен доказать, что папа получил лишь то, на что он имеет давнее и неотъемлемое право. В ход пускается самая знаменитая в истории фальшивка – «Константинов дар» [1].

Со второй половины XI века усиление позиций папства в политической жизни Западной Европы шло параллельно с укреплением власти пап в их государстве. Однако в XI веке Папское государство ещё не было полностью независимым; императоры зачастую вмешивались в выборы пап, а сама церковная область развалилась на ряд полунезависимых феодальных сеньорий.

В XVI веке Папское государство перешло к режиму абсолютной монархии. Папская область тратила огромные средства на войны, содержание двора и борьбу с протестантизмом, что сопровождалось повышением налогов, продажей индульгенций, и массовой продажей должностей.

С середины XVII века (со времени заключения Вестфальского мира) религии уже не оказывают всеохватывающего влияния на общество. Основной причиной упадка папства в этот период было его противостояние главному курсу исторического развития – революционным преобразованиям.

В целом, в средние века и новое время папская область активно участвовала в международных отношениях, используя такие инструменты дипломатии, как, подкупы, тайные переговоры, убийства и шантаж.

В XX веке католическая церковь не осталась в стороне от двух мировых войн. В 1917 папа Бенедикт XV направил всем воюющим странам дипломатическую ноту, где изложил семь пунктов, которые могли бы лечь в основу мирного договора, и предложил свое посредничество для завершения конфликта. В начале мая 1939 г. папа Пий XII предложил созвать в Ватикане совещание представителей правительств Великобритании, Франции, Польши, Германии и Италии для урегулирования спорных вопросов.

В XXI веке католическая церковь добилась на Европейском континенте значительного влияния. Административная структура католической церкви на территории ЕС, включая новых стран-членов, составляет 600 епархий. Ватикан имеет возможность влиять на политику ЕС посредством Комиссий епископских конференций Европейского сообщества (COMECE).

Цели COMECE: мониторинг и анализ политических процессов в Европейском Союзе; информирование Церкви по развитию политики и законодательству ЕС; регулярный диалог с институтами ЕС (Европейская Комиссия, Совет министров и Европейский парламент); осмысление проблем, стоящих перед объединенной Европой [2]. Специальные комитеты занимаются социальными и правовыми вопросами, проблемами миграции, коммуникаций и СМИ, этики биологических исследований, диалога с исламом, европейской внешней политики

и расширения ЕС. В 2010 году Ватикан стал активно продвигать идею Всемирного центрального банка с целью создания «наднациональной власти» общемирового масштаба. 3 декабря 2012 года Бенедикт XVI призвал к «построению мирового сообщества с соответствующими полномочиями», к созданию сверхгосударства и всемирного наднационального управленческого органа [3].

В настоящее время Римская Католическая церковь – единственное из религиозных сообществ мира, которое является международным юридическим лицом, признанным государствами и международными организациями. Святой престол обладает правосубъектностью для заключения международных соглашений и осуществления активных и пассивных дипломатических прав. Святой Престол имеет статус постоянного наблюдателя при ООН, ВТО, Совете Европы, Африканском Союзе, Латинском Союзе и т.д. Папской дипломатии удалось добиться членства в ОБСЕ, ЮНКТАД, МАГАТЭ. Посредством апостольских нунциатур и делегаций Святой престол поддерживает дипломатические отношения с 173 государствами мира [4].

История папства охватила значительный период в истории человечества. И, несомненно, оказывала и оказывает до сих пор большое влияние на мировую политику и экономику.

Список литературы:

1. История дипломатии / под ред. Потёмкина. М:ОГИЗ, 1945. – 1873 с.
2. Официальный сайт COMECE. // www.comece.org
3. Малишевский Н. Ватикан и «новый мировой порядок». Журнал «Международная жизнь» // www.interaffairs.ru
4. Хемапандха Ч. Роль и значение дипломатии Римской Католической церкви на современном этапе европейской интеграции // www.cheloveknauka.com

Сыздыкбекова М., группа МО-35 КарГУ
Научный руководитель: к.и.н., профессор
Батурина Л.Л.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАСШИРЕНИЯ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА РОССИИ, БЕЛАРУСИ И КАЗАХСТАНА

Вторая половина XX века по-настоящему стала временем проявления новых тенденций в международных отношениях, направленных на процессы сближения и углубление политических, торгово-экономических, культурных связей между государствами. Процесс сближения государств, образовавшихся после распада СССР, стал называться евразийской интеграцией.

Если обратиться к истории, то на евразийском пространстве всегда были государственные образования, объединяющие многие народы Евразии. Это и Великий Скифский Союз, и Тюркский каганат, и Монгольская империя, и Российская империя и, наконец, Советский Союз.

С периода формирования СНГ предпринимались неоднократные попытки создания форм торгово-экономической интеграции. Это и попытка создать Таможенный Союз в 1995 г., это и договор о Таможенном союзе и Едином экономическом пространстве в 1999 г., это и создание ЕврАзЭС в 2000 г. Процесс формирования экономического интеграционного объединения потребовал большого количества усилий и немалого количества времени. Результатом чего явилось начало работы Таможенного Союза России, Беларуси, Казахстана с 2010 г. и полноценное функционирование Единое экономическое пространство с 2012 г. с единственным наднациональным органом – Евразийской экономической комиссией.

На сегодняшний день, как прогнозируют многие эксперты, наиболее вероятными членами ТС могут стать Кыргызстан и Таджикистан.

Кыргызстан всегда активно поддерживал усилия, направленные на углубления интеграционных процессов. В 1995 году Кыргызстан присоединился к Таможенному союзу, оказался и среди пяти стран основателей ЕврАзЭС. 11 апреля 2011 г. на заседании Правительство Кыргызстана одобрило решение о начале процедуры присоединения

республики к Таможенному союзу России, Беларуси, Казахстана и ЕЭП. План мероприятий по вопросу присоединения к ТС Кыргызстана, а также состав Рабочей группы по кодификации международных договоров, составляющих договорно-правовую базу ТС и ЕЭП утверждены 18 сентября 2012 г. на заседании Коллегии Евразийской экономической комиссии. В плане отмечается, что к 15 ноября 2013 года должна быть подготовлена «дорожная карта» вступления Кыргызстана в ТС [1].

Следующей страной-претендентом на присоединение к ТС является Таджикистан. В сентябре 2012 года Министерство экономики Таджикистана заявило о намерении страны вступить в Таможенный союз. Опрос, проведенный летом 2012 года международным агентством "Евразийский монитор", показал, что 72 % таджикистанцев выступают за вступление в ТС [4].

Для Таджикистана вхождение в ТС – это возможность получить необходимые технологии, товары и услуги с огромного, бескрайнего рынка. Россия и Казахстан остаются двумя крупнейшими торговыми партнерами Таджикистана, на которые в январе – августе 2012 года пришлось 20% и 13,6% общего объема внешней торговли республики соответственно. Таможенный союз также создаст единый рынок труда, что обеспечит свободную иммиграционную политику. Ежегодно около 1,5 млн граждан Таджикистана выезжают в поисках работы в различные регионы РФ и сумма их денежных переводов на родину составляет 35 % от ВВП страны [2]. Но существует ряд факторов препятствующих вступлению Таджикистана в ТС. Во-первых, отсутствие общей границы со странами-членами ТС, в результате Таджикистану придется сначала дождаться вступления Кыргызстана в ТС. Во-вторых, это проблема южных границ с Афганистаном.

Для России с экономической точки зрения более выгодным является вхождение в Таможенный союз Украины. Но в Украине возникает неоднозначная ситуация: с одной стороны Украина стремится подписать соглашения об ассоциации с Европейским Союзом, с другой стороны выступает за углубление сотрудничества с Таможенным союзом. В то же время на стороне Таможенного союза общественное мнение в Украине. Данные опроса Киевского института проблем управления им. Горшенина, свидетельствуют, что 81,4% опрошенных выступают за ТС [3].

Примерно 40% международного товарооборота Украины приходится на государства-члены ТС. По расчетам экономистов, в первый же год после вступления в ТС Украина получит экономию в 9 млрд. долларов США только за счет снижения цены на российский газ и отмены таможенных пошлин при импорте нефти и нефтепродуктов [4].

В заключение можно сказать, Таможенный Союз и Единое экономическое пространство – это открытый проект. Со стороны стран-участников всячески приветствуется присоединение других государств, а главным образом стран Содружества. Но каждое государство и каждый народ должен самостоятельно прийти к пониманию необходимости более тесной интеграции в рамках Содружества. И это должно быть суверенное решение государства, продиктованное собственными долгосрочными национальными интересами. А задачей стран-членов ТС является демонстрация на практике эффективности и жизнеспособности будущего союза.

Список литературы:

1. Правительство Кыргызстана одобрило решение о вступлении республики в Таможенный Союз <http://www.tsouz.ru/news/Pages/11-04-2011.aspx>
2. Таможенный союз: плюсы и минусы для Таджикистана. Deutsche Welle. www.dw.de
3. Таможенный союз России Казахстана и Беларуси: очевидные преимущества и скрытые недостатки. <http://www.profi-forex.org/novosti-rossii/entry1003131704.html>
4. МИД РФ: Если Украина вступит в Таможенный союз, она будет покупать газ по его ценам. <http://www.regnum.ru/news/1591604.html#ixzz2C7QO1kO2>

Тулепбергенова А.Б. Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің I курс магистранты
Ғылыми жетекші: ф.ғ.к. Амребаев А.М.

ЯДРОЛЫҚ ҚАРУДЫ ТАРАТПАУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМШАРТ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН

Н.Ә.Назарбаев: «Ядролық қарусыз әлем орындалмайтын арман емес. Бұл жер шарының ауқымды бөлігінде орнығып үлгерген шындық. Дегенмен, түбегейлі ядролық қарусыз әлемге жол салу жер ананың барлық саналы азаматтарының бірігуінсіз, яғни, жаһандық қажыр қайратсыз мүмкін емес. Бүгінгі таңда беделді де қуатты жаһандық антиядролық қозғалыс құру айрықша маңызды. Бұл бастаманы жаһанға жар етіп, оны құруға кірісу керек. Қозғалыстың басты мақсатыядролық қауіппен күрес қана болмауы тиіс. Ядролық қарудың кез келген түрінен бас тартатын барша адамзаттың антиядролық санасын табанды түрде қалыптастыруымыз қажет» деп Астанада өткен «Ядролық қарусыз әлем үшін» форумында хабарлағандай ядролық қарудың таратылуы қазіргі заманның өзекті мәселелерінің бірі және бұнымен адамзат баласы бірігіп күресу керек. [1]

2010 жылы 5 наурызда халықаралық қоғам Ядролық қаруды таратпау туралы келісімнің (ЯҚТК) қызмет етуінің 40 жылдығын атап өтті. Бүгінгі күні Индия, Пәкістан, Израильді есепке алмағанда әлемнің барлық дерлік мемлекеттері ЯҚТК қатысушылары болып саналады. 2010 жылға дейін ЯҚТК 189 мемлекет мүше.

ЯҚТК 1970 жылы өз күшіне енді. Осы келісімшарттың негізінде халықаралық ядролық қаруды таратпау режимі құрастырылды және ережелеріне сәйкес мемлекеттер арасындағы текетірес пен тұрақсыздықты болдырмауға сонымен бірге, ұлттық және халықаралық қауіпсіздікті сақтауға септігін тигізеді. Сондай-ақ, ЯҚТК ядролық энергияны бейбітшілік мақсатта қолданудың жемісті халықаралық ынтымақтастығының құқықтық негізін құрды.

Қазақстан Республикасының саясаты сыртқы саяси бағытымен анықталады. Оның негізінде халықаралық қауіпсіздікті күшейту, мемлекетаралық ынтымақтастықты дамыту, жаһандық мәселелер мен қақтығыстарды реттейтін халықаралық ұйымдардың ролін арттыру жатыр.

Қазақстан ядролық қаруды таратпау режимін күшейту бағытында бірнеше сенімді қадамдар жасады. Оның біріншісі, КСРО кезінде қолданыста болған 1991 жылы Семей ядролық сынақ полигоны жабылды. Алматы декларациясына сәйкес Белорусия, Қазақстан және Украина мемлекеттерінің басшылары КСРО ядролық арсеналдыранның қызметі мен ортақ бақылау механизмдерін анықтады. Екіншіден, 1992 жылы 23 мамыр күні АҚШ және жоғарыда аталған 4 мемлекет бірігіп, 5 жақты Лиссабон хаттамасына қол қойды. Олар келісімге ядролық қаруы жоқ мемлекеттер ретінде қосылды. Үшіншіден, 1994 жылы 5 желтоқсанда ЕҚЫҰ Будапешт Саммитінде Ресей, АҚШ, Ұлыбритания мемлекеттері ЯҚТК Белорусия, Украина, Қазақстан ядролық қарусыз мемлекеттер ретінде кіргендіктен оларға қауіпсіздік кепілдемелерін беру туралы меморандумға қол қойды. Бұл құжатқа қол қою арқылы Қазақстан территориясында толықтай ядролық қарудың шығарылуы орындалды. Алдына қойған жауапкершіліктер мен міндеттерді орындай отырып, Қазақстан қазақ жеріндегі ядролық қарудың инфроқұрылымын жою мәселелеріне кірісті.

1993 жылы 13 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі ЯҚТК ратификациялады. Қазақстанның ЯҚТК қосылуы мемлекеттің сыртқы саяси бағытын жүзеге асыруда маңызды қадам болды. Қазақстан ядролық мемлекет дәрежесімен ЯҚТК мүшесі бола отырып, келісімнің барлық ережелерін қатаң ұстанады.

ЯҚТК - ядролық қаруды бақылау саласындағы жалғыз көпжақты келісімшарт болып саналады.

1994 жылы 14 ақпанда Қазақстан Атом энергиясының Халықаралық Агеттігіне мүше болды (МАГАТЭ). ЯҚТК ережелеріне сәйкес, Қазақстан Үкіметі мен МАГАТЭ арасындағы кепілдемелер туралы келісімге қол қойды. Соған сәйкес, барлық ядролық нысандар МАГАТЭ кепілдігінде және Қазақстан барлық ядролық қызметін МАГАТЭ ережелері мен стандарттарына сәйкес жүргізеді.

1996 жылдың қыркүйегінде Қазақстан БҰҰ Бас Ассамблеясының 51-ші сессиясында ядролық сынақтарға тыйым салу туралы келісімге қол қойды және 2001 жылы 14 желтоқсанда осы келісімді ратификациялады.

Қазақстан ядролық қарусыздандырудағы белсенді қызметі үшін 1994-1996 жылдары бақылаушы дәрежесіне ие болса, 1999 жылдың 5 тамызында қарусыздандыру конференциясының мүшесі болып қабылданды.

2002 жылдың 13 мамырында Қазақстан ядролық тасымалдаушылар тобының 40-шы мүшесі болды. Бұндағы негізгі мақсатымыз, терроризмге қарсы шараларды күшейту, жаппай қырып-жою қару-жарақтарының таралуына жол бермеу, ядролық материалдар мен екі жақты қолданысы бар өнімдерді тасымалдау мен қолданудың бақылауын күшейту.

Н.Ә.Назарбаев «XXI век: на встречу миру, свободному от ядерного оружия» атты халықаралық конференциясында: «Қазіргі келісімдер жүйесі ядролық иемденуді тежейді, бірақ ядролық қаруы бар мемлекеттерде олардың азаюына әкелмейді» деп көрсеткен еді. Сондықтан, Елбасы бар келісімшарттардың негізінде оларды модернизациялауды ұсынды. Негізгі мақсаты, ядролы және ядросыз мемлекеттердегі ядролық қауіпсіздікті күшейтудегі өзара жауапкершілікті арттыру болып табылады.

Қазақстан ядролық державалардың ракетаға қарсы қорғаныс мәселелері бойынша конструктивті диалогінің жалғасуы үшін ат салысуда. Әскери ұстап тұру принципінің орнына - сенім принципі келу керек. Себебі, XXI ғасырда қауіпсіздікке тек ұжым болып қол жеткізуге болады. Ядролық қауіп мәселесіне келгенде барлық мемлекеттердің ұжымдық ат салысуы мен сенімі жаһандық қауіпсіздік жүйесінің негізгі кепілі болып табылады. [3]

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Ядролық қарусыз әлем үшін» Н.Ә. Назарбаевтың сөйлеген сөзінен Астана форумы, www.tengrinews.kz
2. 27/03/2012– ИА Новости-Казахстан

Абдрахманов Б.Н. Магистрант
группы ТД – 12П КЭУК

КЕДЕН ОДАҒЫ БІРТҮТАС ЭКОНОМИКАЛЫҚ КЕҢІСТІК ҚҰРУДЫҢ ІРГЕТАСЫ

Елбасымыз Н.Назарбаев жыл сайынғы халыққа арнаған Жолдауларында, одан қалды, басқа да алқалы жиындарда үнемі ашық сыртқы сауда саясатын жүргізудің маңызы туралы айтып келеді. Соның нәтижесінде тәуелсіз еліміздің экономикалық байланыс жасайтын мемлекеттерінің саны жыл санап арта түсуде [1].

Қазақстан экономикасының өркендеуі, жаңа интеграциялық үрдістің қалыптасуы, Кедендік одақтың өмірге келуі, кеден саласының қызметінің түпкілікті өзгеруі, жаңа қырынан көрінуі, алдағы көптеген атқарылар іс-шаралар, оның ішінде кедендік бақылаудың қазіргі мақсаты мен міндеті берілген мақаланың өзектілігі болып отыр.

Кеден одағын құрудағы ең маңызды шарт ЕурАзЭҚ аясында Бірыңғай экономикалық кеңістікті қалыптастыру. Бірыңғай кедендік тариф пен Одақтың Кеден кодексін қабылдау осы мақсатқа жетудің тарихи маңызды қадамы.

Кедендік одақ дегеніміз — екі немесе бірнеше аймақтардың бір кедендік аймақпен алмастырылуы. Нәтижесінде одақ аймағы арасындағы саудада баждар және сауданы реттейтін басқа да шектеу шаралары қолданылмайды немесе кем дегенде осы аймақтан шығатын тауарлар саудасына қатысты қолданылмайды; баждар және сауданы реттейтін басқа да шектеу шаралары одақ құрамына кірмейтін аймақтармен сауда-саттыққа қатысты әрбір одақ мүшесі тарапынан қолданылады.

Кодекс Қазақстан Республикасымен 2009 жылғы 24 ақпанда ратификацияланған 1999 жылғы 26 шілдедегі Кедендік рәсімдерді оңайлату және үйлестіру туралы халықаралық конвенция (Киот конвенциясы) ережелерінің негізінде әзірленген. Кодекс құрылымы Жалпы және арнайы бөлімдерді қамтитын 8 бөлімнен, 50 тараудан, 373 баптан тұрады. Кедендік реттеу саласындағы Кодекстің жаңалығы:

- «Кеден одағаның бірыңғай кеден аумағы» ұғымын енгізу;

- кеден одағының барлық аумағында транзиттің бірыңғай шарттарын құру;
- кеден одағына қатысушы мемлекеттер аумағынан шығатын тауарлардың және кеден одағына қатысушы елдердің бірыңғай кедендік аумағында еркін пайдалану үшін шығарылған шетел тауарларының кедендік рәсімделуінің және кедендік бақылауының алынуы;
- кеден одағының барлық аумағында кедендік төлемдер мен салықтарды төлеуді қамтамасыз ету шараларын өзара мойындау;
- арнайы жеңілдіктерді пайдалана алатын уәкілетті экономикалық оператор институтын, сондай-ақ декларант мүддесін ұсыну шеңберінде белгіленген кедендік операцияларды жүзеге асыру құқығы берілген «кеден өкілі» ұғымын енгізу [2].

Ал, Қазақстан үшін жаңа одақ жемісті бола ма?

Кеден одағы еліміздің экономикасының дамуына оң ықпал етеді. Қазақстанның компаниялары Ресей рыногына, ресейлік компаниялар Қазақстан рыногына еркін шыға алады. Бәсекелестік артатын болады. Кеден одағы аясында тауар айналымдары үшін әкімшілік кедергілерді жоя түспек. Нәтижесінде, ішкі нарық ауқымы кеңейеді, жаңа өндірістің дамуы ынталанады. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың айтуынша, үш елдің ортақ рыногы 2 трлн. доллар, яғни, инвестиция үшін тартымды болады.

Қазақстанның экономикалық дамуына кедендік одақтың қалай әсер ететіні әркімді-ақ ойландырады. Кедендік одақтың біздің елге қандай пайдасы бар? Экономикаға, бюджетке және бизнеске қалай әсер етпек деген сауалға жауап беріп көрейік.

Біріншіден, шикізаттық емес салаға құйылатын шетел инвестицияларының ағыны, үш елдің кәсіпорындарының бір-бірін толықтырып отыратын кооперациясы үшін серпін және вертикальды - кіріккен корпорациялардың құрылуына мұрындық болмақ.

Екіншіден, кедендік тарифтер өсіп, қосымша инвестицияларды тартуға байланысты бюджеттің кіріс бөлігі толығыады.

Үшіншіден, бизнес үшін қолайлы жағы басым. Ресей мен Беларусьта тауар өткізу нарығы кеңейеді. Тауарларды кеденнен өткізгеннен кейін жүзеге асатын жанама салықтарды төлеу мерзімі айдың 20-сына дейін ұзартылады. Одақ ішінде бұрынғыдай кедендік рәсімдеу және таңдамалы кедендік бақылау болмайды.

Төртіншіден, Одаққа қатыспайтын үшінші елдерден тасымалданатын тауарларға мейлінше жоғары тарифтер бекітіледі.

Бесіншіден, Одаққа біріккен мемлекеттердің транзиттік әлеуетін тиімді пайдаланудың жаңа мүмкіндіктері қалыптасады. Бұдан мемлекеттің кірісі артады. Осы арқылы ол бизнес пен халықты қолдауда жаңа мүмкіндіктерге ие болады [3, 5 б.].

Мысалы, бұрын барлық тауарлар бойынша баждар мөлшерлемесінің орташа арифметикалық деңгейі 6,2 пайызды құраса, бүгінде ол 10,6 пайызға өсті. Мұндай жағдайда импорт азаяды, оның орнын қазақстандық тауарлар басады. Қарапайым тұрғындар одақ ішінде шекарадан түрлі кедендік рәсімдеулерге уақыттарын жоймай еркін өтеді.

Қазақстанның Кеден одағы елдерімен арадағы тауар айналымы 2012 жылы 28 пайызға, импорт көлемі 20,7 пайызға, ал экспорт 39,4 пайызға өсті. Бұл көрсеткіштер Қазақстан, Ресей және Беларусь елі құрған Кеден одағының керек одақ екенін дәлелдеді.

Қазақстан Республикасы Агенттігінің статистика бойынша ресми мәліметтеріне сәйкес 2009-2012 жылдар аралығындағы ҚР – ның Кедендік одақ елдерімен өзара сауда саттығы Сурет 1 көрсетілген.

Қазақстан Республикасы Агенттігінің статистика бойынша ресми мәліметтеріне сәйкес автормен құрастырылған [4].

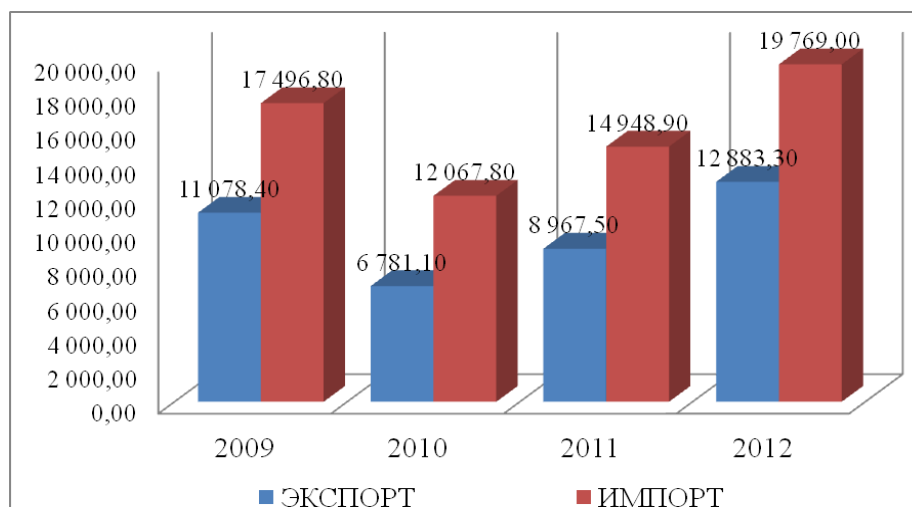
Диаграммадан көріп отырғанымыздай, ТМД елдері бойынша экспорт пен импорт қарқынды өсуде. Аландатарлық жағдай импорттың экспорттан артып түсуі болып табылады.

ҚР – ның Кедендік одақ елдерімен өзара сауда саттығы 2012 жылдың қаңтар айына 7,4 млрд. долларды құрады, бұл шамамен 2011 жылдың қаңтарымен салыстырғанда 13 % -ға көбірек.

Кеден одағы елдеріне экспорт 279 млн. долларды құрады (2011 жылдың сәйкес көрсеткіштерінен 4,5% кем), ал импорт – 460 млн.АҚШ доллары (24,1% көбірек).

Қазақстанның Кедендік одаққа енуі мемлекет экономикасы үшін үлкен мүмкіндіктер алып келеді және біздің елдер арасында келешек экономикалық интеграция жолында жасалған қадам болып табылады. Қазақстан үшін ең алдымен бұл Белоруссия және Ресей инфрақұрылымына шектеудің болмауы, үшінші жақтардан импорттың қысқаруы, бизнес –

құрылымдарды дамыту үшін жағымды шарттар құру, өндірістік – технологиялық операцияларды кеңейту және біріккен жобаларды жүзеге асыру, шекаралық шығындарды минимизациялау әсері есебінен шекаралық істестікті жетілдіру, сонымен бірге жалпы ақша бірлігі негізінде болашақта валюталық одақты қалыптастыру мүмкіндігі. Кедендік одаққа және БЭК қатысу Қазақстан алдында үлкен потенциалды мүмкіндіктер ашты.

Сурет 1. 2009 – 2012 жылдар арасындағы ҚР сыртқы сауда айналымы

Қазақстанның Кедендік одаққа енуінің артықшылықтары:

1. Өткізу нарығының кеңеюі;
2. Барлық ветеринарлық, сертификациялық, аттестациялық және басқа да құжаттарды қалай Ресейде болса, сол сияқты Белоруссияда да өзара мойындау;
3. Көліктік тарифтерді унификациялау мүмкіндігі
4. Мемлекеттің потенциалды инвестициялық нарығының жоғарылауы;

Кемшіліктері:

Ресей компаниялары Қазақстан нарығына өздерінің төменгі бағаларын алып келеді, соның салдарынан отандық кәсіпорындар бәсекелестікке төтеп бере алмайды.

Кеден одағына біріккен үш елге бара-бара әлемдік сауда ұйымына ұйымдасқан түрде мүшелікке ену де қиынға соқпайды. ДСӨ-ға мүше болудың еліміздің экспорттық мүмкіндіктерін қаншалықты кеңейтерін айтудың өзі артық Сол күнге дейін, яғни 2014 жылға таман, үш елдің ортасындағы шекарадан тек тауарлар ғана емес, адамдар да емін еркін өтіп, мемлекетаралық экономикалық байланыстармен қатар, мәдени, рухани қарым-қатынастардың да жоғары сатыға көтерілуіне күмән жоқ.

Қорыта айтқанда, Кедендік одақтың пайдасы мол. Әрине, бәріне де уақыт төреші.

Саясаттың үлкені және ең мықтысы - елдің экономикасын көтеру. Саясат - экономиканың күшейген жағдайы деген сөз бар ежелден келе жатқан. Экономикасы жақсы дамыған ел - алынбас берік қамал сынды. Ондай экономиканы жасау үшін ақыл-ой қуаты күшті, білгір де білікті мамандар керек. Ондай мамандарды озық ойлы білім ордалары ғана дайындай алады. Қарап отырсаңыз, бәрі бір-бірімен байланысты.

Сондықтан, менің ойымша, осы үш тағанның тұғырын мықтау керек.

Кеден одағы жағдайында еліміздегі кеден органдарының рөлі өсе түседі. Келешекте Кеден одағы шеңберінде еліміздің кедендік шекарасы нығая бермек.

Жалпы алғанда, еліміздің кеден саласы жылдан-жылға жанданып, даму үстінде. Осы бағытта кеден органдары өз жұмыстарын күшейтіп отыр.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз» Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа Жолдауы. 28 қаңтар 2011ж.

2. Кеден одағының Кеден кодексі 11.03.2012 жылы енгізілген өзгерістер және толықтырулармен.

3. Акулов М Разъяснения по таможенном кодексу таможенного союза и Кодексу РК «О таможенном деле в РК» // Таможенно-налоговый бюллетень № 11-12 октябрь 2011

4. www.afn.kz

Радько М.В. гр. 11-501-51 КГУ
имени А.Байтурсынова, г. Костанай
Научный руководитель: ст.
преподаватель Калкабаева А.Е.

ОЦЕНКА ПОСЛЕДСТВИЙ ВСТУПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА В ВТО

Сегодня Казахстан стремительно вошел в мировое сообщество, признан в мире, имеет свой вес, располагает солидным внешнеполитическим ресурсом – внутренней стабильностью и экономическим ростом. И я считаю, что все это в значительной мере связано с активной деятельностью Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева. Ориентиры внешней политики, определенные главой государства в Стратегии 2050, ясны: последовательно отстаивать свои национальные интересы, продолжать линию на конструктивное взаимодействие с другими государствами, содействовать упрочению международной стабильности и безопасности, демократических основ казахстанской государственности [1].

Дополнительным инструментом экономической модернизации и укрепления конкурентоспособности Казахстана на зарубежных рынках является вступление республики в Всемирную торговую организацию (ВТО).

Членство в ВТО рассматривается как основной фактор для повышения доступа казахстанской продукции к мировым рынкам, ее конкурентоспособности, развития отечественного бизнеса, увеличения объемов инвестиций и стабилизации экономического роста.

В настоящее время 135 стран-членов ВТО являются торговыми партнерами Казахстана. Естественно, что Казахстан будет стремиться и должен стремиться к урегулированию своих торговых отношений с этими странами на приемлемых и выгодных для себя условиях.

Вступление в ВТО актуально для Казахстана по ряду причин. Это обеспечит на рынках стран-членов ВТО режим наибольшего благоприятствования для казахстанских товаров и услуг, позволит Казахстану экспортировать товары на рынки других членов ВТО по тем тарифам, которые применяются при транспортировке товаров внутри этих стран.

Необходимость и актуальность вступления Казахстана в ВТО диктуется также проводимыми структурными преобразованиями в экономике. Особенно – в развитии отраслей, которые выпускают конечную продукцию, т.к. рост производства такой продукции может поддерживаться только выходом Казахстана на внешний рынок, который компенсирует «узость» внутреннего рынка.

Основные положительные моменты вступления Казахстана в ВТО будут заключаться в следующем:

Во-первых, что Казахстан автоматически получает в отношениях со всеми странами-членами организации режим наибольшего благоприятствования.

Во-вторых, вступление в ВТО даст Казахстану ряд преимуществ в области лицензирования экспорта, стандартов, применения антидемпинговых и компенсационных пошлин и в целом будет способствовать росту внешнеэкономической активности государства.

В-третьих, от расширения ассортимента и качества товаров и услуг, снижения их цены должны выиграть казахстанские потребители. Повышение платежеспособного спроса положительно будет сказываться на росте производства, свидетельствовать об улучшении социально-экономического положения населения.

В-четвертых, для производителей потенциальные выгоды будут связаны с получением облегченного доступа к мировым рынкам что, будет содействовать снижению себестоимости казахстанской продукции.

В-пятых, создание цивилизованных условий конкуренции и прозрачного правового поля будет стимулировать общее ускорение структурных реформ и даст толчок для создания конкурентоспособной экономики.

В-шестых, перспективы инвестиционного климата в связи с вступлением Казахстана в ВТО будут положительными. Инвестиционные потоки, несомненно, приведут к развитию отечественного производства, послужат мощным источником обновления производства и экономического роста страны, способствуют модернизации промышленного производства, росту экспорта, привлечению новых технологий и росту рабочих мест, повышению уровня квалификации местных специалистов.

В-седьмых, ускоренное развитие получают отрасли, выпускающие конечную продукцию с высоким уровнем наукоемкости и добавленной стоимости, высокой и средней технологичностью.

В-восьмых, членство в ВТО обеспечит Казахстану выход в унифицированное международное правовое пространство, которое создаст всем экспортерам и импортерам стабильные и предсказуемые условия деятельности.

Присоединение Казахстана к ВТО требует не только комплексного анализа экономических возможностей вступления республики, но и анализа последствий этого шага.

Часть экспертов, оптимистично оценивая последствия вступления Казахстана в ВТО, полагает, что республика от этого только выиграет. Другие уверены в том, что оно повлечет массу проблем и негативных последствий.

Казахстан в настоящее время обладает всем необходимым для того, чтобы стать одной из 50 наиболее конкурентоспособных стран мира. Построение конкурентоспособной экономики тесно связано с интеграцией страны в мировую экономику. Поэтому вступление Казахстана в ВТО открывает широкие возможности для дальнейшего развития Казахстана как полноправного субъекта глобальной экономики [2].

Более того, ВТО позволит стимулировать развитие собственного экспорта, так как снимает дискриминационное отношение к казахстанским товарам, открывает свободный доступ на внешние рынки, а также будет способствовать доступности сырья, комплектующих и запасных частей из дальнего зарубежья.

Кроме того приведение внешнеторгового режима в соответствие с нормами ВТО должно обеспечить прозрачность процедур.

Например, упрощение лицензионных и таможенных процедур в отношении импортируемой продукции, а также сокращение лицензируемых видов товаров и услуг могут обеспечить предсказуемость экономической политики и благоприятно повлиять на развитие предпринимательства в Казахстане.

Вступление в ВТО, помимо экономических плюсов, принесет и благоприятный имиджевый дивиденд - это возможность показать всем участникам международного рынка, что Казахстан, и в частности в составе Таможенного союза, является надежным бизнес-партнером с устойчивыми и транспарентными условиями ведения бизнеса.

Таким образом, вступая в ВТО, Казахстан надеется получить определенный набор преимуществ от членства в этой глобальной мировой торговой организации. Но существуют и определённые опасения, как повлияет присоединение к ВТО на внутренний рынок товаров и услуг и как в целом сложится экономическая жизнь страны?

По моему мнению, Казахстану необходимо войти в ВТО на выгодных для себя условиях, отстоять достигнутый на сегодня объем обязательств по услугам, финансам, сельхозпродукции, тогда нашим производителям не стоит опасаться каких-то негативных последствий от вступления в ВТО. Процесс интеграции неизбежен, поэтому лучше участвовать на равных правах в принятии решений на уровне глобального торгового сообщества и отстаивать свои интересы.

Список литературы:

1. Послание президента Республики Казахстан - Лидера нации Н. А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050». Новый политический курс состоявшегося государства, г.Астана, 14.12.2012.
2. <http://www.wto.kz/ru>. Информационный центр по вопросам вступления Казахстана в ВТО.

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ – НОВЫЕ ЗАДАЧИ УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИКИ, ПОВЫШЕНИЯ БЛОГОСОСТОЯНИЯ

Буланова Ж., группа ГМУ-22к КЭУК
Научный руководитель: магистр,
Букатов Е.Б

ҚР ЖҰМЫСЫЗДЫҚ ДЕНГЕЙІ ЖӘНЕ ЖҰМЫСЫЗДЫҚПЕН КҮРЕСУ ЖОЛДАРЫ

Жұмыссыздық қай елде де болсын негізгі мәселе. Мысалы, экономикасы дүрілдеп тұрған АҚШ, Қытай, Жапонияны алатын болсақ, оларда жұмыссыздық мүлде жоқ деп айтуға болмайды. Оларда да құрылымдық және фрикциялық жұмыссыздық болады. Сол себепті бұл қалыпты құбылыс деп айтуға болады. Ал, экономикасы енді ғана дамып келе жатқан елдерге жұмыссыздық экономикаға біраз әсер етеді.

Қазіргі таңда, барлық елдерде жұмыссыздық деңгейі өсіп барады. Мысалы, Грекияда қазір жұмыссыздық деңгейі 27,2%-ды құрап отыр. Көбінесе жұмыссыз жүргендер 15-24 жас аралығындағы жастар. Бұндағы қаржы дағдарысы 6 жыл бойы жалғасып келеді.

2013 жылдың 22 қаңтар айындағы мәліметтер бойынша, 2013 жыл әлемдегі жұмыссыздық деңгейі бойынша рекордқа жетіп отыр. Биылғы жылы әлемде жұмыссыздық деңгейі 5 млн артып, 202 млн адамға жетіп отыр.

Халықаралық еңбек ұйымының (ХЕҰ) мәліметі бойынша: 2007 жылы қаржылық дағдарыс басталғаннан бері әлемде жұмыссыздық деңгейі 28 млн адамға көбейген, 2012 жылы 197 млн адамға жетті. 2009 жылы 199 млн адам жұмыстан босатылған. Кейінгі жылдары жұмыссыздық деңгейі төмендегенімен, 2012 жылдан бастап бұл көрсеткіш қайта өскен.

ХЕҰ болжамына қарағанда, 2014 жылы жұмыссыздар қатары тағы 3 млн адамға көбейіп, 2017 жылы 210,6 млн адамға жетеді. Дүниежүзіндегі экономикалық белсенді халықтың арасында жұмыссыздар қатары 6% деңгейінде болады.

Ал, Қазақстандағы жұмыссыздық деңгейі қазір 5,3% (474,3 мың адам) құрап отыр.

Қазақстандағы жұмыссыздықпен күрес «Жұмыспен қамту 2020» бағдарламасы арқылы жүзеге асырып жатыр. Бұл бағдарламаға тоқталатын болсақ, 2011 жылы 15 ақпанда Үкімет отырысында мақұлданған болатын. Ал 2011 жылдың 1-шілдесінен бастап іске асырыла бастады.

Бұл бағдарламаның негізгі мақсаты – жұмыспен тұрақты қамту және нәтижелі қамтуға жәрдемдесу арқылы халықтың табысын арттыру болып табылады.

Бағдарлама 3 кезеңге бөлінген:

1 – кезең: 2011 жыл, яғни халыққа бұл бағдарламаның тиімділігін түсіндіру, бағдарлама жайлы жалпы мағлұмат беру;

2 – кезең: 2012 – 2015 жылдар[1].

Және соңғы 3 – кезең 2016 жылдан бастап 2020 жылға дейін болып табылады.

Биылғы жылы республикалық бюджеттен 71,4 млрд. теңге бөлініп отыр. Бағдарлама бойынша 110,7 мың адам жұмыспен қамтылу керек деп жоспарлануда. Биылғы жұмыспен қамтудың өзі 4 бағытты қамтып отыр. Әр бағытқа белгілі бір қаржы бөлініп отыр.

Ал, алдыңғы жылдардағы бағдарламаларға тоқталып кететін болсам, «Жол картасы» бағдарламасы және осы бағдарламаның нәтижелілігінің арқасында «Бизнес картасы 2020» бағдарламасы арқылы көптеген қазақстандықтар жұмыспен қамтылды.

Қарағанды облысындағы жұмыссыздық деңгейін қарастыратын болсақ, қаңтар айының өзінде Жұмыспен қамту орталығына 2 мыңнан аса адам тіркелген екен. Жұмыссыздар санының артуы жалақының төменділігінен болып отыр. Тіпті, жұмыссыз жүрген жастардың өзі 17 мың адамды құрайды.

Бұл деректер, есепке алынған, яғни тек қана жұмыспен қамту бағдарламасына өтініш білдірген адамдар көрсеткіші ғана. Ал, бұл бағдарлама жайлы білмейтін адамдар да біршама болып табылады. Сол себепті де біз олардың нақты санын білмейміз. Демек, облысымызда жұмыссыздар саны көрсетілген сандардан әлде қайда көп болуы мүмкін.

Қазіргі таңда, жұмыссыздардың көбісі жастар болып отыр. Қолдарында диплом болғанымен, тәжірбиенің жоқтығынан жұмысқа алмайды және де жұмыс орындарының болмауы болып отыр[2].

Қазақстандағы жастар арасындағы жұмыссыздық 3,8%- ды құрап отырса, көптеген елдерде бұл көрсеткіш өте жоғары.

2013 жылдың 16-сәуіріндегі «Российская Газета» сайтында жарияланған мақалаға сүйенетін болсақ, қазіргі жастар арасындағы жұмыссыздық үлкен ауқымды қамтып отыр. Бұл деген әлемде үлкен қолайсыздықты туғызып отыр. Грециядағы жұмыссыздық деңгейі 27,2%-ды құраса, соның ішінде 58%-ы жастар арасындағы жұмыссыздық көрсеткіші болып отыр. Испанияда 56%, Португалияда 39%, Италияда 38%, Словакияда 35%, Францияда 26%, Ресейде 15%, Ұлыбританияда 14%-ды құрайды.

Ал, Қазақстандағы жастар арасындағы жұмыссыздардың көбісі ауыл жастары болып отыр. Себебі, 2012 жылғы мәлімет бойынша Қазақстандағы жұмыссыздардың 71% ауыл жастары құрап отыр, ал олардың 76%-ның жоғары білімі жоқ[4].

Негізінде менің ойымша, Қазақстанда 12-жылдық білім жүйесін енгізгендіктен кейін, 12-жылы белгілі бір мамандықты оқытса екен деймін. Мысалы, АҚШ-та орта мектеп бітірген түлек, орта білімі болса да, бір мамандық иесі болып шығады. Қазақстанда да осы жүйені енгізсе екен деп ойлаймын. Себебі, егер жастар оқуға түсе алмай қалса, сол мектептегі алған мамандағы бойынша жұмыс істей берер еді. Әрине, мектептегі алған мамандығы, жай қарапайым жұмыс болса да, олар өз уақыттарын бос өткізбес еді.

Ал, алдыңғы жылдардағы бағдарламаларға тоқталып кететін болсам, «Жол картасы » бағдарламасы және осы бағдарламаның нәтижелілігінің арқасында «Бизнес картасы 2020» бағдарламасы арқылы көптеген қазақстандықтар жұмыспен қамтылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Нұрмұхамедова Ш.С. Жұмыссыздық – кедейшіліктің басты себептерінің бірі. Вестник КазНУ. 2012. 132-134 б.
2. Көнкесенұлы Б.А. Бізде жұмыссыздық жоқ. «Қазақ елі» газеті. 2012.
3. П. Хейне «Экономический образ мышления», Москва, 2012г.
4. Қазақстан Республикасы Статистика агенттігі. <http://www.kaz.stat.kz>

Кабыкенова Асем, гр. ГМУ-23С, КЭУК
Научный руководитель: Стамбуник Е.А.
ст. преп. кафедры «ЭТиГМУ» КЭУК

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ – НОВЫЕ ЗАДАЧИ УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИКИ, ПОВЫШЕНИЯ БЛАГОСОСТОЯНИЯ

Совсем недавно 27 января 2012 года Президент Республики Казахстан Нурсултан Назарбаев выступил на совместном заседании палат Парламента с Посланием народу Казахстана «Социально-экономическая модернизация - главный вектор развития Казахстана». Данное послание является важным и актуальным относительно современной социально-экономической модернизации любого общества. На этом и базируется актуальность моей статьи, в которой я предлагаю рассмотреть и проанализировать основные приоритеты, поставленные Президентом Казахстана. Цель данной статьи заключается в рассмотрении стратегических приоритетов, новейших идей и решений по поводу строительства новой модели развития государства.

Как всем известно, современный мир представляет собой мир полный опасности, сложности и, конечно же, несправедливости. Но, тем не менее, Мы - Казахстанцы должны быть полны решимости и сил для того, чтобы улучшить наше современное положение в тысячу раз. Для того чтобы Мы и наше молодое поколение могло с гордостью говорить о наших успехах и достижениях. И я действительно верю в осуществимость наших планов и в их эффективность и результативность. Согласно посланию Президента Республики Казахстан нам необходимо реализовать комплекс задач по десяти направлениям. Это и есть наша траектория движения на ближайшее время. А именно:

Первое - занятость казахстанцев. В 2011 году была начата реализация «Программы занятости 2020» - это долгосрочный проект, нацеленный на повышение доходов населения путем содействия устойчивой продуктивной занятости. Он основывается на создании благоприятных условий для эффективного образования и трудоустройства, в частности посредством центров экономической активности Казахстана. А также затрагивает вопросы развития предпринимательства на селе и, конечно же, повышение мобильности трудовых ресурсов.

Второе - доступное жильё. Программа «Доступное жильё - 2020» предусматривает реализацию 2 направлений через систему жилстройсбережений: это строительство жилья местными исполнительными органами и его реализация через систему жилстройсбережений для всех категорий населения, в том числе предусмотрена возможность долгосрочной аренды жилья с последующим выкупом; и строительство жилья МИО и его предоставление в аренду с последующим выкупом молодым семьям.

Третье - региональное развитие. «Сильный Казахстан - это, прежде всего, сильные регионы». Поэтому сплотившись, Мы должны построить современную социальную инфраструктуру, отходя от сырьевой направленности строить новые и совершенствовать существующие заводы, создавая новые индустриальные рабочие места и повышая тем самым мировую конкурентоспособность нашей Родины. 16 января 2013 года Постановлением Президента Республики Казахстан № 466 «О дальнейшем совершенствовании системы государственного управления Республики Казахстан» было образовано Министерство регионального развития Республики Казахстан, который будет ответственен за реализацию государственной политики в сфере регионального развития. Отдельный вопрос - развитие малых городов. «Трагедия Жанаозена показала, что такие моногорода наиболее подвержены социальным рискам. Государство вынуждено было ввести режим чрезвычайного положения в Жанаозене, принять комплексные меры по стабилизации ситуации. Сейчас ситуация вошла в нормальное русло. Проголосовав на выборах в Мажилис подавляющим большинством за партию «Нур Отан», жанаозенцы показали, что они полностью поддерживают политику государства. Я принял решение не продлевать режим чрезвычайного положения в Жанаозене.» - сказал Президент Казахстана.

Четвертое - повышение качества государственных услуг населению. Данное направление является важным аспектом противодействия всеобщей коррупции и бюрократии, а также содействует повышению доверия граждан к деятельности государственных органов посредством электронного правительства, упрощения административных процедур по принципу «одного окна», а также способствует повышению компьютерной грамотности населения.

Пятое - улучшение кадрового потенциала. Задачей данного направления является создание квалифицированного политического класса управленцев, основу новой управленческой элиты, которой предстоит достойно вести Казахстан в XXI веке. Правительству, Администрации Президента поручено подготовить предложения по кандидатурам в президентский кадровый корпус. Недавно прошедшая всеобщая аттестация государственных служащих положительным образом отразилась на совершенствовании кадров.

Шестое - модернизация судебной и правоохранительной систем. Разработан новый уголовно - процессуальный кодекс от 29.01.2013 г, законопроект о частной детективной деятельности.

Седьмое - качественный рост человеческого капитала в Казахстане. Это, прежде всего, образование и здравоохранение. Модернизация системы образования - главный вектор качественного роста человеческого капитала. Наша страна входит в новый этап развития. Интеллектуальный капитал, человек труда, инновационное мышление становятся главными ценностями нового Казахстана.

Восьмое - совершенствование пенсионной системы. Достойная старость бывает только там, где есть достойная жизнь. Казахстан готовится к пенсионной реформе, планируя внедрять ее в жизнь с лета 2013г. Акцент сделан на упразднение частных пенсионных фондов. Теперь средствами пенсионеров будет управлять единая государственная структура, которая возьмет за услуги вдвое меньше, чем брали частные фонды.

Девятое - индустриально-инновационные проекты – главный приоритет, намеченный Главой государства. Определены ряд новых проектов индустриализации и развития

инфраструктуры, среди которых железнодорожные линии Жезказган-Бейнеу и Аркалык-Шубарколь, комплекс глубокой переработки нефти на Атырауском НПЗ, газоперерабатывающий завод на Карачаганакском месторождении, трубопроводная система, которая обеспечит газификацию центрального региона страны, включая столицу, и другие.

Десятое - развитие сельского хозяйства. Проводиться государственная поддержка розничной торговли без посредников, создан единый зерновой холдинг, создана государственная система гарантирования и страхования займов для снижения рисков частных инвестиций в аграрное производство.

Таким образом, граждане РК должны укрепить инновационную систему. Посредством преодоления всех вызовов судьбы, мы должны добиться поставленных целей, и тогда наша Родина станет мощнее, конкурентоспособнее, где будет преобладать стабильное общество и высокое благосостояние народа. Выполнив задачи по десяти направлениям социально - экономической модернизации, Казахстан вступит в новую эпоху развития.

Нурсултан Назарбаев также отметил, что Казахстан как достойный участник мировой политики продолжит активное участие в определении путей укрепления мира и безопасности, процессе евразийской интеграции.

«Социальная модернизация - это центральный вопрос деятельности нового Парламента и Правительства, всех ответственных сил Казахстана - партий, общественных объединений, творческих и профессиональных союзов, средств массовой информации, всех патриотов нашей страны. Мы должны объединить все силы на благо Родины. Нам предстоит проделать большую работу. Призываю всех казахстанцев принять самое активное участие в работе по достижению всех обозначенных задач!» - сказал Глава государства.

Список литературы:

1. www.inform.kz
2. www.kazpravda.kz

Торгайбекова А., гр. ГМУ-32к КЭУК
Научный руководитель: магистр,
Букатов Е.Б.

ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ САЯСАТЫ

Жұмыспен қамту саясатының негізгі мақсаты жұмыспен қамтуды толық, нәтижелі және еркін тандап алуға қол жеткізу, жұмыссыздықтың қысқаруы және оның әлеуметтік жарамды деңгейде қолдау табуы, еңбек нарығының қызмет етуі мен реттелуіне құқықтық, экономикалық және ұйымдық шарттар құру болып табылады.

Көрсетілген мақсаттарға жету мынадай негізгі міндеттерді шешумен қамтамасыз етіледі:

-жұмыспен қамту саласындағы азаматтардың дербес белсенді көзқарасына және халықтың неғұрлым әлсіз санаттарын әлеуметтік қорғау кепілдігіне бағытталған еңбек және әлеуметтік заңдарын өзгерту және толықтыру жолымен жұмыспен қамту және еңбек қатынастарын құқықтық реттеу жүйесін жаңарту. жаңа өндірістер құру, жекешелендіру, қайта ұйымдастыру, қайта мамандандыруды қоса алғанда, перспективасы жоқ өндірістерді реформалау негізінде экономиканың салалық құрылымын жетілдіру; жұмыспен қамту саясатымен сәйкестендірілген, қосымша жұмыс орындарын құруды ынталандыруды қолдайтын қаржылық және салық саясатын жүргізу; қосымша жұмыс орындарын, соның ішінде оны шетел капиталын тарту есебінен құрушы шағын және орта жекеменшік кәсіпкерлікті дамытуды қолдау және белсенді ынталандыру; экономикадағы құрылымдық өзгерістерді ескере отырып еңбек нарығындағы пайда болған жағдайларға қатысты кәсіби білім берудің алдын алу; жұмыспен қамту кепілдігін қамтамасыз етуде, еңбек төлемі, шарттары мен режимдері мәселелерін шешуде еңбек нарығының басты қатысушыларының (мемлекеттің, жұмыс берушілер мен қызметкерлердің) әлеуметтік әріптестігі жүйесін қалыптастыру; шетелдік жұмыс күшін пайдалануды шектеу жолымен ішкі еңбек нарығын қорғау; жұмыспен қамтудың аймақтық проблемаларын шешуде жергілікті атқарушы өкімет органдарының ролін көтеру; жұмыссыздықтың белгіленген параметрлер (өлшемдер) топтарда олардың республикалық орта деңгейден ауытқуы негізінде жұмыссыздықтың дағдарысты деңгейіндегі аймақтарды,

салаларды таба білу; халықты жұмыспен қамтуға жәрдемдесу жөніндегі бағдарламалық шараларды, жұмыспен қамтудың аймақтық бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру жолымен еңбек нарығындағы сұраныс пен ұсыныстың неғұрлым өткір тұрған сәйкессіздіктерін жоюға бағытталған іріктемелі шараларды жүзеге асыру; жұмыссыздарды әлеуметтік қорғау тетігін жетілдіру; жұмыспен қамту мен еңбек нарығын реттеу мәселелерінде мемлекеттік жұмыспен қамту қызметінің іс-әрекеттерін жұмыс берушілермен, қоғамдық және кәсіподақ органдарымен одан әрі шоғырландыра түсу.

Жұмыспен қамтудың саясаты мынадай негізгі принциптерді қамтамасыз етуді талап етеді: азаматтардың жұмыспен қамтудың нысандары мен түрлерін еркін және ерікті түрде таңдауын; жұмыс орыны мен кәсіби даярлыққа жетуге болатын баршаға бірдей мүмкіндікті білдіретін теңдікті; экономиканың өсуіне жету мақсатында жұмыс күшінен мейлінше қайтарымды қамтамасыз етумен байланысты тиімділікті;

Жұмыспен қамту саясаты кәсіподақтардың қатысуымен өкіметтің заң шығарушы, атқарушы органдарының, жұмыс берушілердің бірлескен күш-жігерімен қалыптастырылады және жүзеге асырылады. Үкімет, оның экономикалық, қаржы, білім беру органдары және салалық министрліктер жұмыспен қамту саласында ортақ экономикалық саясатты жүргізеді және жүзеге асырады. Еңбек рыногында өзара әрекет етуші тараптар мүдделерінің келісілуі тәртібін белгілейді, оны реттеудің тетігін нормативтік актілермен айқындау арқылы сұраным және ұсыныс балансын ұстап тұруға жәрдемдеседі. Қазақстан Республикасының Еңбек министрлігі мен Мемлекеттік жұмыспен қамту қызметі басқа да мемлекеттік өкімет органдарымен, жұмыс берушілермен және қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимылда жұмыссыздарды жұмыспен қамту және әлеуметтік қолдау мемлекеттік саясатын жүзеге асырады. Қазақстан Республикасының Еңбек министрлігінде осы мақсатта аймақтарды әлеуметтік-экономикалық және демографиялық дамытудағы аймақтық ерекшеліктерді, жұмыспен қамту мен жұмыссыздық деңгейінің саралануын ескеретін және аймақтық және жеке еңбек нарығындағы шиеленіскен жағдайлар кезінде қордың қаражаттарын қайта бөлудің қажеттілігін көздейтін, республика халқын жұмыспен қамтуға көмектесетін бағдарламалық шаралар жасалуда. Мемлекеттік жұмыспен қамту қызметін, оның аймақтық және жергілікті органдарын онан әрі дамыту бұл міндеттерді жүзеге асыруға қажетті шарт болып табылады. Еңбек нарығындағы жағдайлардың өзгеруін ұқсас және жедел реттеу оның материалдық базасын нығайту, компьютерлендіру және технологиялық жарақтандыру, статистикалық және ақпараттық-анықтамалық жүйелердің қалыптасуы, еңбек нарығының мониторингі негізіндегі жұмыспен қамту қызметінің белсенді қызметімен қамтамасыз етіледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Абсалям Н. Экономикалық теория негіздері / Оқулық. - Алматы, 2001.-480 б.
2. Аубакиров Я. Экономикалық теория / Оқу құралы. - Алматы, 1999. -310 б.
3. Булатов А. Экономика / Учебник. - М. «Бек», 1999. - 300 с.
4. Борисов Е. Экономическая теория / Учебник. - М. «ЮРИСТ», 1997. - 310 с.

Тусупбекова А., гр. ГМУ-22к КЭУК
Научный руководитель: Магистр,
Букатов Е.Б

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҢҒЫРТУ – ЭКОНОМИКАНЫ БЕКІТУДЕГІ ЖАҢА МІНДЕТТЕР, ӘЛ-АУҚАТТЫҢ КӨТЕРІЛУІ.

Президент биылғы Жолдауында «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасын әзірлеу және оны 1 шілдеге дейін қабылдау тапсырылған. Жақында Үкімет отырысында осы бағдарламаның бағыт-бағдары таныстырылды. Аталған жиында Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері агенттігінің төрағасы Серік Нокин бағдарлама жобасында тұрғын үй құрылысының алты бағыты бойынша мемлекеттік қолдау қарастырылатынын жеткізді.

ЖОЛДАУ ЖОЛДАРЫНАН «Екінші. Қолжетімді баспана. Біз жаңа тұрғын үй құрылысы бағдарламасын іске асыруға кірісіп кеттік. Елімізде жыл сайын 6 миллион шаршы

метр тұрғын үй пайдалануға берілуде. Алайда біз жарты миллионнан астам жас отбасын жеке баспанамен қамтамасыз етуге тиіспіз.

Бұл үшін жалға берілетін тұрғын үй алаңын 1 миллион шаршы метрге жеткізу қажет. Ұзақ мерзімді жалға беруде сатып алынатын және сатуға жатпайтын екі түрлі жолды қарастыру қажет. Оған қоса жалға алғаны үшін жасалатын төлем әл-ауқаты орташа отбасы мүмкіндігіне сай болуы тиіс. Мұнымен бірге отандық құрылыс саласы үшін жаңа мүмкіндіктер туады. Соның бәрін жаңа «Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасында анық көрсету керек. Мемлекет бұл бағдарламаны тиісті қаражатпен қамтамасыз етеді. Аталған құжатты Үкіметке осы жылдың 1 шілдесінен ке-шіктірмей жасап, қабылдауды тапсырамын». (ҚР Президенті Н. Ә. Назарбаевтың 2012 жылғы 27 қаңтардағы «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту – Қазақстан дамуының басты бағыты» атты Жолдауынан).

Президент: "Біз жаңа тұрғын үй құрылысы бағдарламасын іске асыруға кірісіп кеттік. Елімізде жыл сайын 6 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілуде. Алайда біз жарты миллионнан астам жас отбасын жеке баспанамен қамтамасыз етуге тиіспіз. Бұл үшін жалға берілетін тұрғын үй алаңын 1 миллион шаршы метрге жеткізу қажет.

Оның ішінде, **ұзақ мерзімге жалға беру, одан кейін сатып алу** тәрізді екі түрлі жолын қарастыру керек", - деді(1).

2012 жылғы уақытқа қарай банктер мен әкімшіліктер арасында құрылыс бойынша 110 тұрғын үйде 8021 пәтерге іспеттестік туралы келісім бекітілді.

Осылайша 2012 жылдың желтоқсан айына дейін сатып алушыларға ресімделген немесе ресімделу кезеңіндегі 1573 пәтер қолдануға берілді. 2020 жылға дейін бірінші бағыт бойынша қолдануға 2,9 млн. шаршы метр немесе 49 мыңнан астам пәтер берілді.

Жоспар бойынша құрылыс деңгейін жылына 4 мың пәтерге дейін жеткізу үшін жаңа бағдарламада қаржыландыруды арттыру көзделген. 2014 жылдан 2020 жылға дейін бұл бағытта қаржыландыру жыл сайын 35 миллиард теңгені құрамақ. Сонымен қатар қазіргі таңдағы бас мәселе ол жас отбасыларды тұрғын үймен қамтамасыз ету. Оны жүзеге асыруға «Тұрғынүйқұрылысжинақбанкісі» және «Самұрық Қазына» арқылы жүргізіледі. Жас отбасылар өз пәтерлерін алғанда, «Тұрғынүйқұрылысжинақбанкісі» 15 жылға дейінгі мерзімде жылдық төрт пайыздық несиені ұсынып отыр(2).

Жиында бағдарламаның соңғы бағыты бойынша баяндама жасаған «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ басқарма төрағасының орынбасары Қуандық Бишімбаев бағдарламаның негізгі мақсаты орташа жағдайы бар отбасыларға арнап тікелей сату және кейін сатып алатындай етіп жалға беру жолымен қолжетімді тұрғын үйлердің пайдалануға енгізілуін қамтамасыз ету болып табылатындығын айтты. Егерде жоспарды қарап отырсақ, «Самұрық-Қазына» АҚ 2013 жылы – 200 мың шаршы метр, 2014 жылы – 300 мың шаршы метр және 2015 жылдан бастап жыл сайын 500 мың шаршы метрден үй салуды жоспарлап отыр. Қор еліміз бойынша барлығы 3,5 миллион шаршы метрден астам үй салатын болады. Бұл ретте қордың инвестициясы және республикалық бюджет қаражаты 688,7 миллиард теңгені және жеке инвестициялар кемінде 300 миллиард теңгені құрайтын болады.

Елордамыз Астанада осы бағдарлама тиянақты іске асырылуда. 2013 жылдан бастап Астана қаласының жайлылығының 3 деңгейлі тұрғын үйлерін алу туралы арыздар қабылдана бастады. Бұл туралы қаланың ресми сайтында хабарланған болатын.

Жеке тұрғын үй құрылысына қолдау көрсету бағдарламаның басым бағыты болып табылады. Бағдарлама аясында 2020 жылға қарай жыл сайын 28 млн. шаршы метр аумақтағы немесе 30 мың жеке тұрғын үй салу жоспарлануда.

Алыс кетпей ақ Президенттің бойынша моно немесе спутниктік қалаларды дамыту бойынша Қарағанды облысының Абай қаласында «Қолжетімі баспана 2020» бағдарламасы көптеген отбасыларға қуаныш және жаңа үйдің кілтін сыйлауда. Сол кілттерді табыс ету үшін Қарағанды облысының әкімі Әбілғазы Құсайынов Абай қаласына барып 25 отбасыны жаңа 2013 жыл жылан жылында қуанып қайтқан болатын.

Сондай-ақ онымен қоса 4 ықшам ауданында 49 пәтер қалпына келітіріліп өз қожаындарын тосып отырса, 20 пәтері жөндеуден өткізілуде.

«Осы мақсатқа деген ынтамен қалада 138 пәтер қолдануға беріледі. Осындай үй құрылысының серпінін соңғы 30 жылда ешкім көрмеген болатын. Және осы жұмыс ары қарай дами түседі»-, деп облыс әуімі айтқан болатын.

«Қолжетімді баспана-2020» бағдарламасы бұйыртса, жұмыс орындарын құру, шағын және орта бизнесті, ілеспе салалар мен өңірлерді дамыту арқылы бірқатар әлеуметтік проблемаларды шешеді деп күтілуде. Қорытындысында шамамен 50 мың отбасы тұрғын үймен қамтамасыз етілмек(3).

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. www.akorda.kz
2. www.egemen.kz
3. <http://ortalyk-kaz.kz/>
4. <http://www.khabar.kz/>

Дарибаева Жанна., гр. ГМУ-32к КЭУК
Научный руководитель: магистр,
Юсупов М.Т

УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ НАСЕЛЕНИЮ - ВАЖНЫЙ АСПЕКТ ПОВЫШЕНИЯ ДОВЕРИЯ ГРАЖДАН К ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ.

Ежегодно Президент Республики Казахстан обращается к народу с Посланием, в котором, как правило, подводит основные итоги минувшего периода в жизни страны и ее граждан, указывает на недочеты и недоработки в деятельности государственных органов, выступает с различными к ним поручениями и заданиями, оглашает планы социально-экономического развития государства на обозримую перспективу. В своем выступлении Глава государства отметил, что новый этап казахстанского пути – это новые задачи укрепления экономики, повышения благосостояния народа. В современном мире это коренной вопрос социально-экономической модернизации. Это главный вектор развития Казахстана в ближайшем десятилетии.

Президент подчеркнул, что Казахстану необходимо реализовать комплекс задач по десяти направлениям.

Первое. Занятость казахстанцев. Это создание эффективной системы обучения и содействия в трудоустройстве, содействие развитию предпринимательства на селе, повышение мобильности трудовых ресурсов, приоритетное трудоустройство в центрах экономической активности Казахстана.

Второе. Доступное жильё. В Казахстане будет ежегодно вводиться по 6 миллионов квадратных метров нового жилья. В первую очередь, важно решить вопрос об обеспечении собственным жильём более полумиллиона молодых семей.

Третье. Региональное развитие. Сильный Казахстан - это, прежде всего, сильные регионы.

Четвертое. Повышение качества государственных услуг населению. Необходимо развивать Электронное правительство, упрощать административные процедуры, повышать компьютерную грамотность населения.

Пятое. Улучшение кадрового потенциала. Важнейшая задача - подготовить квалифицированный политический класс управленцев.

Шестое. Модернизация судебной и правоохранительной систем. Необходимо кардинально пересмотреть порядок формирования судейского корпуса.

Седьмое. Качественный рост человеческого капитала в Казахстане. Это, прежде всего, образование и здравоохранение. Восьмое. Совершенствование пенсионной системы.

Девятое. Индустриально-инновационные проекты.

Десятое. Развитие сельского хозяйства.

Сегодня всему миру и каждому государству важно найти ответы на мощные глобальные и внутренние вызовы. Выполнив задачи по десяти направлениям социально-экономической модернизации, мы укрепим экономику, сделаем стабильным наше общество, повысим благосостояние нашего народа, - сказал Президент.

В настоящее время органы юстиции активно реализуют четвертое направление данного Послания, а именно работают над повышением качества государственных услуг населению,

путем развития электронного правительства (ЭП) и упрощения административных процедур, а как следствие повышения компьютерной грамотности населения. Как вам известно, многие из гос. услуг оказываемых Департаментом юстиции реализуются по средствам ЭП. В прошлом году были введены такие услуги как электронная подача заявлений на заключение и расторжение брака, подача заявления на государственную регистрацию юридических лиц, являющихся субъектом малого предпринимательства и осуществляющих свою деятельность на основе типового устава и подача заявления на выдачу дубликата свидетельства о гос. регистрации (перерегистрации) юр лица, филиала и представительства. Кроме того, в электронном формате осуществляется выдача лицензий на право занятия адвокатской и нотариальной деятельностью, выдача информационных справок о юридических лицах, а именно: об участии физического лица в юридическом лице; об участии юридического лица в других юридических лицах; о наличии филиалов и представительств юридического лица; о зарегистрированном юридическом лице, филиале и представительстве. Выдача информационных справок по юридическим лицам и недвижимому имуществу осуществляется через ЦОН.

Сейчас в стране действует 249 центров обслуживания населения, из них 28 ЦОНов областных центров и г. Астана, Алматы были модернизированы в прошлом году. На сегодняшний день проводятся мероприятия по модернизации 221 районных и городских ЦОНа. Завершить модернизацию планируется до конца текущего года.

Хочу отметить, что во всех ЦОНах страны уже внедрен метод безбарьерного обслуживания. В ходе модернизации, в зависимости от площади помещения, открываются уголки электронного правительства, где можно познакомиться с услугами портала egov.kz и получить электронную цифровую подпись. Помимо уголка egov.kz для удобства посетителей, пришедших с детьми, оборудуется детская площадка. Также для удобства граждан предусмотрено внедрение единой электронной очереди, которая позволяет вести контроль за качеством предоставления государственных услуг, отслеживать время ожидания граждан в очереди.

Немаловажным моментом является то, что модернизация позволяет бронировать время посещения через Интернет, на портале egov.kz или call-центр «1414».

Кроме того, проводится работа с персоналом, направленная на повышение квалификации работников, улучшение качества обслуживания населения, обеспечение прозрачности и недопущение условий для проявления коррупции.

Список литературы:

- 1.Официальный сайт Президента Республики Казахстан. <http://www.akorda.kz/>
2. Цыбулевская Н.А. Формирование стандартов на государственные и муниципальные социальные услуги населению. Екатеринбург, 2008.
3. Атаманчук Г.В «Теория государственного управления». Курс лекций. – М.: Юрид.лит. 2007.
4. Богдановская И.Ю. Концепция «электронного государства» (сравнительно-правовые аспекты) // Четвертая конференция «Право и интернет: теория и практика». Москва – 2012.
5. Ирхин Ю.В. «Электронное правительство»: теория и практика// Государственная служба. — 2008 . — N 4. - 163-173

Талап Тансулу., гр. ГМУ-22к КЭУК
Научный руководитель: к.э.н,
профессор Шумеков З.Ш.

МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚСЫЗДЫҚТЫҢ СЕБЕПТЕРІ

Макроэкономикалық тұрақсыздық ол макроэкономика деңгейінде жұмыссыздық, инфляция мәселерін қарастырады. Макроэкономикалық тұрақсыздық да экономикалық тұрақсыздық цикілдігі ескеріледі.

Экономикалық дамудың цикілдігі – өндірістің өсуі құлдырауы, іскерлік белсенділіктің артуы мен кемуімен алмасып отыратын нарықтық экономиканың үздіксіз толқулары.

Экономикалық цикл бір – бірінен интенсивтілігі және ұзақтығы бойынша өзгешелінеді. Бірақ барлық циклдерге тән фазалар болады олар:

- 1.тоқырау
- 2.жандану
- 3.өрлеу

Экономикалық циклдің негізгі себептері: тұтынудың, инвестицияның, негізгі қорлардың жаңаруы, ақша массасының өзгеруі .

Жұмыссыздық

Жұмыссыздық – бұл еңбекке қаблетті халықтың жұмыс істеуді қалайтын, бірақ уақытша немесе мүлдем жұмысынан айырылған бөлігінің жұмыспен қамтылмау көрінісі.

Жұмыссыздық қалыптасу сипаттарымен байланысты негізінен 3 түрге жіктеуге болады:

Фрикциялық жұмыссыздық – қызметкерлердің жұмыс орнын ерікті түрде ауыстыруымен және жұмыстан уақытша босау кезеңдерімен байланысты құбылыс.

Құрлымдық жұмыссыздық – елдегі тұтыну тауарларына сұранымның құрлымында және өндіріс технологиясында болатын өзгерістер салдарынан пайда болатын құбылыс.

Циклдік жұмыссыздық – елдегі тауарлар мен көрсетілетін қызметтерге жиынтық сұранымның күрт азаюы салдарынан болатын құбылыс. Циклдік жұмыссыздық – кез келген қоғам үшін экономикалық және әлеуметтік дағдарыс болып саналады.

Қазақстандағы жұмыссыздық мәселесіне тоқталатын болсақ, нарықтық экономикаға өту кезеңінде бұрынғы тиімсіз кәсіпорындар мен ауыл шаруашылық мекемелерінің жұмысын уақытша тоқтатып, жабылуына, банкротқа ұшырауына, жекешелендіріп, қайта құрылуына байланысты құрлымдық жұмыссыздық болды, ал қазіргі таңда біздің елдің жұмыссыздық деңгейі 2012 жылы 5,3% құрады. Жұмыс деңгейінің төмен болуының басты себептері:

Жұмыс орындарының аз болуы, жалақының төмендігі, кәсіпорындардың аз болуы, жастардың жұмыс стажы болмауымен байланысты жұмысқа алмау және т.б

Бұл мәселелерді шешу жолдарн Ел басы өзінің жолдаулары мен стратегияларында белгілейді. 2012 жылғы жолдауында жұмыссыздық проблемасын шешуге байланысты 3 бағытты анықтаған болатын

Оқыту мен жұмысқа орналасуға септесудің тиімді жүйесін жасау

Ауылды жердегі кәсіпкерлікті дамыту

Еңбек ресурстарының жинақтылығы

Инфляция - бұл бағаның өсуінен, тауарлар тапшылығынан және тауарлар және қызметтер сапасының төмендеуінен туындайтын ақшаның құнсыздануы, сондай –ақ оның сатып алу қабілетінің төмендеуі.

Қазіргі инфляция мына факторларға байланысты:

Ақша айналысының факторларына: бюджет тапшылығын жабуға пайдаланған, шексіз көп ақшаның эмиссиялануы есебінен айналыс аясының артық ақша массасына толып кетуі

Ақшалай емес факторларға: қоғамдық өндірістегі теңсіздікке, шаруашылықтың шығындық тетігіне, мемлекеттің экономикалық саясаты, оның ішінде салық саясаты, баға саясаты, сыртқы экономикалық саясатына байланысты факторлар жатады.

Инфляцияның 2 түрі сұраныс және шығын (ұсыныс) инфляциясы.

Сұраныс инфляциясы мына факторларға байланысы туындайды:

-Әскери шығындардың өсуі;

-Мемлекеттік бюджет тапшылығы және ішкі қарыздардың өсуі;

-Импортталған инфляция;

-Ауыр өнеркәсіп саласына өте көп мөлшерде инвестиция жұмсау.

Шығын инфляциясы – баға белгілеу үдерісіне әсер ететін келесіндей факторларды сипаттайды:

-Еңбек өнімділігінің өсуін азайту және өндірістің құлдырауы;

-Энергетикалық дағдарыс;

Қазақстанда жалпы инфляция және базалық инфляция анықталады. Жалпы инфляцияны Үкімет пайдаланса, ал Ұлттық Банк базалық инфляцияны пайдаланады.

Инфляцияның тигізетін әлуметтік – экономикалық салдарларын мынадан көруге болады:

-Халық топтары, өндіріс аясы, аймақтар, шаруашылық құрлымдары, мемлекет, фирмалар арасында, дебиторлар мен кредиторлар арасында табыстардың қайта бөлонуі;

-Жұмыссыздықтың өсуі;

- Халық шаруашылығына инвестицияның қысқаруы;
- Амортизациялық қорлардың құнсыздануы;
- Ұлттық валютаның сатып алу қабілетінің төмендеуі;
- Қоғамның әлеуметтік топтарға бөлінуі;

Инфляция әрбәр ел мемлекет үшін зиян, Ұлттық бан инфляцияны қадағалап, инфляцияны бақылап жүзеге аспауын қарастырып отырады. Инфляцияны төмендету жолдары, кейбір мәліметтерде айтылғандай Ұлттық банк қолданып жүрген қарсы шара инфляцияны тежеулік күшін жоғалтқан жоқ. Оның 2 түрі бар теңгенің ставкасын өсіру, айналымдағы басы артық валютаны ұлттық сақтық қорға сатып алу арқылы теңгенің құнын өсуі.

Инфляцияға қарсы саясат – бұл да инфляцияны тежеуіш құралдардың бірі болып табылады. Қазақстанда 2006 жылдың 1-ші наурызында Қазақстан әлемдік бәсекеге қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы. Қазақстан өз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңында атты Қазақстан халқына жолдауында, ақша – кредит саясатының негізгі мақсаты инфляцияны тежеуді қамтамасыз ету болып табылады және бұл мақсатқа жету жолындағы жауапкершілік Ұлттық Банк пен Үкіметке жүктеледі деп атап көрсетті. Осыған орай бүгінгі таңдағы инфляцияның өсуі көп себептерге негізделген және тиісті органдар мен нарық субъектілерінің нақты іс – әрекеттеріне байланысты күрделі көп факторлы құбылыс.

Жалпы осы макроэкономикалық тұрақсыздық, яғни жұмыссыздық, инфляция мәселелері қазіргі таңда өте өзекті мәселелердің бірі болып табылады, қай мемлекетті алатын болсақ та, бұндай проблемалардың бар екенің көре аламыз. Бұл проблемаларды анықтағанан кейін шешу жолдарын іздеп экономикалық дамудың жаңа сатысына көтерілу әр мемлекеттің басты мақсаты болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Ақша, несие, банктер теориясы: Оқулық – Алматы
2. www.TRK.KZ
3. Magistr.kz
4. Шеденов Ө.Қ. Сағындықов Е.Н «Экономикалық теория»

Алипбекова Толганай, гр. ГМУ-22к КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., доцент,
Байгуренова М.А

АЙМАҚТЫҚ САЯСАТТЫ ЖҮРГҮЗУДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН МЕХАНИЗІМДЕРДІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ

Нарықтық экономикада қаржылар бүкіл аймақтық шаруашылықтың қызмет етуін ретке келтіретін негізгі шарт болып табылады. Сондықтан аймақтың қаржылық ресурстарын тиімді басқару мәселесін шешу пәрменді аймақтық саясаттың жүзеге асырылуын көздейді. Аймақтың қаржылық ресурстары кәсіпорындардың, мекемелердің, ұйымдардың қаржыларынан, бюджеттік және несиелік ресурстардан құралады.

Кез келген реформаны, оның ішінде экономикалық реформаларды жүргізу экономикаға, әлеуметтік салаға және инфрақұрылымды дамытуға орасан зор қаржы ресурстарын салуды талап ететіні белгілі. Осы мақсатта, әсіресе, аймақтардың дамуында жергілікті бюджеттердің атқарар рөлі аса маңызды. Аймақтарда қалыптасатын қаржылық қатынастар негізінен жергілікті бюджеттердің қалыптасуы мен орындалуы арқылы жүзеге асырылады. Жергілікті бюджеттер елдің бюджет жүйесінің құрамдас бөлігі болып табылады.

Ал бюджет жүйесі ең алдымен, мемлекеттің құрылымымен анықталады. Унитарлық мемлекеттердің бюджет жүйесі екі буынды қамтиды: республикалық және көптеген жергілікті бюджеттер. Ал федеративті мемлекеттерде бюджет жүйесі үш буыннан - федералды бюджет немесе орталық үкіметтің бюджетінен, федерация мүшелерінің бюджетінен (АҚШ-тағы штаттардың, Германиядағы жерлердің, Канададағы провинциялардың, Ресейдегі Федерация субъектілерінің), жергілікті бюджеттерден құралады.

Қазақстан Республикасының бюджет жүйесі экономикалық қатынастар мен сәйкес құқықтық нормаларға негізделген әр түрлі деңгейдегі бюджеттерді қамтиды. Бюджеттің әр

түрлі деңгейлері жиынтығында мемлекеттік бюджетті құрайтын республикалық және жергілікті бюджеттердің болуын көздейді[1].

Қазақстан Республикасының аймақтық бірегей бюджеті жергілікті бюджет бола отырып, елдің бюджет жүйесінің дербес буыны болып табылады. Әр жыл сайын заңды түрде Қазақстанның республикалық бюджеті бекітіледі. Осы бюджет арқылы республика аумақтарында бюджеттік үрдіс және бюджеттік реттеу жүзеге асырылады. Жергілікті бюджеттер республикалық бюджет бекітілгеннен кейін, субвенциялар мен бюджеттік алып алулардың шамасы белгілі болғаннан соң барып бекітіледі[2].

Аймақтық саясат механизмдерін жүзеге асыру, соның ішінде әлеуметтік – экономикалық ұдайы өндірістің қоршаған ортамен тепе теңдігінің бұзылуына байланысты, экологиялық қауіпті аймақтарға арнайы мемлекеттік бағдарламалар жасап нақты аймақтардың дамуының өзекті проблемалары шешімін табуы қажет[3].

Шағын және орта қалалардың өркендеуі екі – үш өндірістік кәсіпорындардың қызметіне тәуелді болады. Жалпы жағдайдың экономикалық тоқырауы, инфляцияның күшеюі, шаруашылық қатынастардың үзілуі, көптеген шикізат пен өндіріс түрлерінің сұранысының төмендеуі кәсіпорындардың жұмысын тоқтатуына алып келді. Бұның әсерінен қала және ауылды аймақтарда жұмыссыздықтың белең алуына, жоғары кадрларымыздың басқа елге кетіп қалуына, жергілікті халықтың тұрмысының төмендеуіне алып келді [4].

Экономикалық механизмге деген қажеттілік ұдайы өндіріс циклінде әлеуметтік-экономикалық аспектісінің біртұтастығын сақтауын қажет етеді. Сондықтан, экономиканы дамыту саласында қандай да бір басқарудың шешіміне практикалық қызметі халықтың материалды және мәдени тұрмысын қамтамасыз етуімен бағалануы тиіс. Әлеуметтік даму көрсеткіші тұрғын үй проблемасын шешумен халықтың рухани қажеттілігін қамтамасыз ету арқылы еңбек етуіне әсер етеді. Сондықтан, экономикалық- әлеуметтік шаруашылық салаларының тепе – теңдігін ұстау маңызды болады. Ол мемлекет пен демографиялық ұдайы өндіріс арасындағы кәсіпорындармен жергілікті өзін - өзі басқару органдарының экономикалық жүктеулерді тарату арқылы әлеуметтік әділеттілікті тудыруы қажет. Дәл осы кезде өндіріс шығынымен байланысты шығындардың толық көрсетілуі қажет. Бұл республиканың демографиялық жағдайына еңбек ресурстарын тиімді пайдалануға демеу жасайды және көп еңбек етуді төмендетіп, ғылыми – техникалық прогрестің дамуына жол ашады. Сонымен бірге әлеуметтік бағдарламалар екі маңызды қаржылық ресурстарды қамтиды. Олар: қаржы – несие жүйесі және жергілікті бюджет[5].

Әлеуметтік тұрмыс инфрақұрылымның дамуына кәсіпорындар мен бірлестіктердің еңбек ресурстарының төлем ролін күшейтуге тырысады. Эквивалентті байланыстардың барлық экономикалық жүйе түйіндерімен қамтамасыз етуі, нарықтық жүйенің экономикалық механизмде талап етуі болады.

Аймақтың әлеуметтік-экономикалық жоспарын жүзеге асыру барысында мына төмендегі міндеттерді орындау қажеттілігін қарастырылады:

-өндіріс пен көмекші салалардың, қызмет көрсету, маманданған салалардың өзара байланысты дамуы негізінде жалпы мемлекеттік деңгейден міндеттерді шешуге аймақтың қатысуын қамтамасыз ету;

-өндірістік қорлар, еңбек, су, жер және басқа да жергілікті ресурстарды тиімді пайдалану;

-барлық кәсіпорындардың, ұйымдардың және фирмалардың тиімді жұмыс істеуі үшін мемлекеттік реттеу мен әлеуметтік қатынастар негізінде жағдай жасау;

-аймақтық халқының өмір сүру жағдайын тұрақты түрде жақсарту, олардың әлеуметтік - мәдени, тұрмыстық және басқа да қызмет көрсету түрлерімен қамтамасыз ету;

-меншік формасына қарамастан барлық кәсіпорындар мен ұйымдардың қоршаған ортаны қорғау мен сыртқы экономикалық қызметтің жоспарларын байыту.

Аймақтық комплексті жоспарының негізгі міндеттеріне сәйкес, аймақты жоспарлы басқару ядросына өзара байланысты әлеуметтік экономикалық блоктар жүйесі жатады. Ол блоктар:

-аймақтық өндіргіштік процессінің дамуын білдіретін , өндіргіштік блок;

-шешуші аймақтық және аймақ аралық мәселелер блогы;

-аймақтық әлеуметтік – экономикалық патенциалының даму бағытын сипаттайтын блок;

-халықтың өмір сүру деңгейі мен сапасын, әлеуметтік даму деңгейін сипаттайтын блок;

-сыртқы экономикалық қызмет, материалды өндіріс саласы тарапынан әлеуметтік, экономикалық, инвестициялық, инфрақұрылымдық қызмет блогы[6].

Аймақтық әлеуметтік-экономикалық дамуының кешенді жоспарларында кеңейтілген өндірістің бүкіл процесі көрінуі қажет. Территорияның экономикасының дамуындағы құбылыстар мен процесстердің көп жақты және қиын жиынтығын анықтау үшін экономикалық көрсеткіштер қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Баянов Е. ред. "Мемлекеттік және құқық негіздері", Оқулық, Алматы, "Жеті жарғы",- 2012ж.
- 2 "Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2012 жылғы 14 желтоқсан. «Қазақстан-2050» Стратегиясы.
- 3 қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты
- 4 «Аймақтың экономикасын басқару» Алматы 2012ж.
- 5 ҚР әлеуметтік – экономикалық дамуының 2011 – 2012 жылдарға арналған орта мерзімді жоспары. ОҚО Статистика агентігі. Шымкент, 2013.
- 6 Танкиева. «Жергілікті экономиканы басқару» Алматы-2007ж
- 7 Бердалиев К.Б. «Основы управления экономкой Казахстана». Алматы, Экономика, 2012г.

Сулейменова Алуа, группа ГМУ-22к КЭУК
Научный руководитель: Ст.преподаватель
кафедры ЭТиГМУ Аркенова Ж.Р

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ОРНЫҚТЫ ДАМУҒА КӨШУІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ МЕН АЛҒЫШАРТТАРЫ

Елдің орнықты дамуы дегеніміз қазіргі ұрпақтың қажеттіліктерін қанағаттандыратын және келер ұрпақтың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру мүмкіндіктеріне қатер төндірмейтін даму болып табылады.

Қазақстан Республикасы үшін орнықты дамуға көшу аса қажеттілік болып табылады. Табиғи ресурстарды пайдалану есебінен экономиканың өсуі тек белгілі бір кезеңде ғана болуы мүмкін. Қазіргі жағдайда өсім мен даму неғұрлым озық тетіктерді талап етеді.

Орнықты даму Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясының мақсаттарына қол жеткізу үшін қажет. Орнықты даму қағидаты Президенттің 2006 жылғы 1 наурыздағы Қазақстан халқына Жолдауында жарияланған Қазақстанның әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясының негізінде де тұжырымдалған[1].

Қазақстан Республикасының 2007-2024 жылдарға арналған орнықты дамуға көшуінің осы тұжырымдамасы ел өмірінің барлық салаларында орнықтылыққа қол жеткізу қағидаттарының көрінісін, мақсаттарын, міндеттері мен негізгі тетіктерін айқындайды. Ол үшін дамудың экономикалық, экономикалық, әлеуметтік және саяси факторлары ықпалдасуы және Қазақстан халқының өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған біртұтас процесс ретінде қарастырылуы қажет.

Қазақстан Республикасы әлемдік қоғамдастыққа толыққанды қатысушы ретінде ХХІ ғасырға арналған күн тәртібінде (Рио-де-Жанейро, 1992 жыл) және Мыңжылдық саммиті (Нью-Йорк, 2000 жыл) мен Орнықты даму жөніндегі әлемдік саммит (2002 жыл, Йоханнесбург) декларацияларында қойылған міндеттерді орындау жөнінде міндеттемелер қабылдады.

Қазақстан Республикасы орнықты дамуға қол жеткізу бағытында бірқатар шаралар қабылдады.

Қазақстан БҰҰ-ның Орнықты даму жөніндегі комиссиясының, «Еуропа үшін қоршаған орта» және «Азия үшін қоршаған орта мен орнықты даму» процестерінің, орнықты даму үшін Дүниежүзілік кәсіпкерлер кеңесі өңірлік еуразиялық желісінің мүшесі және белсенді қатысушысы болып табылады.

Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясы, Қазақстан Республикасы дамуының 2010 жылға дейінгі стратегиялық жоспары, Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі индустриялық-инновациялық даму стратегиясы, Қазақстан Республикасының 2004-2015

жылдарға дейінгі экономикалық қауіпсіздігі тұжырымдамасы, Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі аумақтық даму стратегиясы қабылданды, Қазақстан Республикасының орнықты даму жөніндегі кеңесі және «Қазына» орнықты даму қоры» АҚ құрылды[2].

Қазақстандағы саяси ахуал бүкіл әлемге тұрақтылықтың, конфессияаралық келісімнің, еліміздің барлық азаматтарының мүддесінде демократия мен қоғамдық институттарды дамытудың бірегей үлгісін танытып отыр. Қазақстанның орнықты саяси дамуы әлемдік қоғамдастық үшін теңгерімді бастамалардың көзі ретінде еліміздің қалыптасуында маңызды рөл атқара алады және атқаруға тиіс.

Осы орайда Қазақстан өзінің дамуында еліміздің ұлттық қауіпсіздігіне қатер төндіретін біршама кедергілерге кезігуде.

Қазақстан Республикасының қазіргі уақытқа дейінгі экономикалық өсуіне негізінен әлемдік нарықтағы шикізат бағасының өсуі мен табиғи ресурстардың елеулі бөлігін тұтыну есебінен қол жетіп отыр. Табиғи капиталдың барынша ысырап болуы мен құлдырауы орын алуда. Ішкі жалпы өнімнің өсуі қоршаған ортаға қалдықтардың көп шығарылуымен болуда. Қазіргі бағалау бойынша, ел аумағының 75%-ға жуығы экономикалық тұрақсыздықтың жоғары тәуекеліне ұшыраған. Шөлейттену проблемасы өткір қойылып отыр. «Тарихи ластанулар», қалдықтарды жинаушылар, тұрақты және жылжымалы көздерден бөлінетін улы заттар қалдықтарының өсуі табиғи ортаның жай-күйі мен халықтың денсаулығына қатер төндіреді.

Ел экономикасының тұрақтылығына төнетін ықтимал қатерлер шикізат секторына елеулі тәуелділік, жекелеген салалардың Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) кіруге дайындық деңгейінің төмендігі, сыртқы қарыздың өсуі, «көлеңке экономика» проблемалары болып табылады. Қазақстан өңірлерінің экономикалық және әлеуметтік жағдайларында айтарлықтай алшақтық бар. Демографиялық жағдай мен халықтың денсаулығының жай-күйінде проблемалар бар, әзірге оның құқықтық, экономикалық, экономикалық сауаттылық деңгейінің жеткіліксіздігі орын алуда. Бұл кедергілерді еңсеру Қазақстан Республикасының орнықты дамуға көшу жолындағы басты кезеңдік міндеті болуға тиіс[3].

Әлеуметтік қамсыздандыру жүйесін жетілдіру және оның деңгейін мемлекеттің қаржы-экономикалық мүмкіндіктеріне байланысты арттыру мақсатында 2007 - 2009 жылдары мынадай міндеттерді шешу көзделеді:

- мемлекет, жұмыс беруші және қызметкер арасындағы жауапкершілікті бөлуге негізделген әлеуметтік қамсыздандырудың көп деңгейлі жүйесінің ұзақ мерзімді қаржылық тұрақтылығы мен сенімділігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды әзірлеу;

- -міндетті сақтандыруға жататын әлеуметтік тәуекелдердің тізбесін кеңейту. Базалық деңгейде мемлекеттің қаржы-экономикалық мүмкіндіктеріне барабар базалық әлеуметтік төлемдерді арттыру;

- міндетті деңгейде халықты міндетті әлеуметтік сақтандыру жүйесімен және жинақтаушы зейнетақы жүйесімен қамтуды кеңейту; сақтандыру (оның ішінде зейнетақы) жинақтары мен инвестициялық кірістің өсуі үшін жағдайлар жасау керек. Зейнетақы активтерін инвестициялау үшін зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру және қаржы құралдарының тізбесін кеңейту жөніндегі шаралар әзірленетін болады;

- әлеуметтік қамсыздандырудың ерікті деңгейінде зейнетақы және сақтандыру жинақтарының ерікті нысандарын ынталандыру жөнінде шаралар қабылданатын болады.

Мүгедектердің өмір сүру сапасын жақсарту, оларды әлеуметтік қолдауды күшейту және олардың қоғамға пәрменді кіруі үшін жағдай жасау жөнінде шаралар қабылданатын болады.

2007 жылдан бастап зейнетақылар мен жәрдемақыларды төлеу "айдан айға" қағидаты бойынша жүзеге асырылады.

Бұл ретте, мұқтаж адамдар мемлекет кепілдік берген қызметтерге толыққанды қол жеткізуге тиіс. Жеке меншік секторы субъектілерінің әлеуметтік қызмет көрсету жүйесін дамытуда қатысуын ынталандыра отырып, оларды белсенді тарту есебінен қосымша қызметтер ұсыну қажет. Әлеуметтік қызмет көрсетудің мемлекеттік стандарттарын енгізу және бәсекелі ортаны дамыту негізінде әлеуметтік қызмет көрсету сапасын арттыру қажет[4].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2006 жылғы «22» қарашадағы № 257-Ө бұйрығына қосымша

2. Халықты жұмыспен қамту туралы Қазақстан Республикасының 2001 ж. 23 қаңтардағы № 149-ІІ Заңы (2006.05.06. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

3. "Халықты жұмыспен қамту туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы Заңын іске асыру жөніндегі шаралар туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы. 2001 жылғы 9 маусым N 836

4. Қазақстан Республикасының Заңы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»

5. Қазақстан Республикасында кедейлікті азайту жөніндегі 2003-2005 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы

6. Қазақстан Республикасында кедейлікті азайту жөніндегі 2003-2005 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы

Жусупов Ойрат, ГМУ 22к
Научный руководитель: доцент.,
Суюндыков Ж.С

ИНФЛЯЦИЯҒА ҚАРСЫ САЯСАТ

Егерде ұлттық экономика экономикалық өсуі төмен тіпті нөлдік қарқынмен мінезделсе, онда өмір сүру деңгейі көтерілуі мүмкін емес. Инфляция әр түрлі әлеуметтік-экономикалық қиындықтар туғызады.

Инфляцияның салдарлары әр алуан, өзара қайшылықта болады және мынадай жағдайларға әкеп соқтырады.

Біріншіден, ол ұлттық табыс пен байлықты қоғамның әр түрлі топтарымен, экономикалық және әлеуметтік институттар арасында қалай болса солай және болжамсыз қайта бөлуіне мәжбүр етеді.

Екіншіден, инфляцияның жоғары қарқыны және баға құрылымының күрт өзгеруі фирмалар мен үй шаруашылықтарының жоспарлауын қиындата түседі. Нәтижесінде бизнес жүргізуде болжамсыздық пен қауіп-қатер көбейеді. Үшіншіден, қоғамның саяси тұрақтылығы төмендейді, әлеуметтік шиеленіс өседі. Жоғары дәрежелі инфляция қоғамның жаңа құрылымына көшуге жол ашады.

Төртіншіден, экономиканың ашық секторындағы бағаның өсуінің шамамен жоғары қарқындылығы ұлттық тауарлардың бәсекелік қаблетін төмендетеді. бұның нәтижесінде импорт өседі, экспорт төмендейді, жұмыссыздық көбейеді және тауар өндірушілер ойсырады.

Бесіншіден, тұрақтылығы жоғары шетел валютасына сұраныс өседі. Капиталдың шетелге кетуі өседі, валюта нарығында спекуляция үдей түседі. осылар бағаның өсуін жылдамдатады.

Алтыншыдан, ақша формасында жасалған жинақтың нақты құны төмендейді, нақты активтерге сұраныс өседі.

Жетіншіден, мемлекеттік бюджеттің құрылымы өзгереді және нақты табыстары төмендейді. мемлекеттің экспансионистік фискалдық және монетарлы саясат жүргізуге мүмкіндігі шектеледі

Сегізіншіден, жұмыспен толық қамтамасыз етілмеген жағдайда қызмет ететін экономикадағы орташа инфляция, халықтың нақты табысын шамалы төмендетіп, оның көбірек және бұрынғыдан да жақсы еңбек етуін талап етеді. Тоғызыншыдан, стагфляция жағдайында инфляцияның жоғары дәрежесі үлкен жұмыссыздықпен ұштасады.

Оныншыдан, әр түрлі тауарлардың салыстырмалы бағалары және олардың өндірішінің көлемі ұқсас емес бағыты жылжып отырады.

Инфляцияға қарсы саясат деген бұл инфляцияны төмендетуге бағытталған мемлекеттік реттеу құралдарының жиынтығы. XX ғ. 60 жылдарынан бастап бағаны тікелей түрде және жанама түрде реттеу мақсатымен барлық экономикаға ортақ шаралар қолданыла бастады.

Тікелей реттеу табыстар саясаты шеңберінде жүрді. Табыстар саясатын шартпен екі бағытқа бөлуге болады: жалақы мен бағалар өсуінің нысаналарын белгілеу және осыларға тікелей бақылау жүргізу. Осыларды қолдана отырып нақты табыстар мен бағаның өсуін төмендетуге тырысқан жағдайлар болған. Нысаналарға еркін орындалуға тиісті ережелердің жиынтығы жатады. Бақылауға заң актілерінің күші тән болады. Нысаналар ретінде баға мен

жалақы ставкалары өсуінің максималдық шегі пайдаланылған. Жалақы ставкаларының өзгерістері әдетте барлық экономикадағы еңбек өнімділігінің өсу қарқындылығымен байланыста болады; бағалардың өзгерістері еңбекақыға жұмсалған шығындардың өзгерістерін өтеу үшін жүргізіледі. Осы бағыттың мәні мынада: жалдамалы жұмыскерлердің табысы реттеледі, ал пайда - жанама түрде баға рқылы реттеледі.

Бағаға ықпал жасаудың жанама әдістеріне монетарлық және фискалдық саясаттың дефляциялық шаралары жатады. Алғашқыда олар циклға қарсы саясат көлемінде қолданған болатын. Орталық банк инфляцияның күшеюіне байланысты ақша массасының өсуіне, ерілетін несиенің көлеміне, есепке алу ставканың өсуіне және ашық нарықта сатылатын мемлекеттік құнды қағаздардың міндетті резервтерінің нормасына бірте-бірте шектеу еңгізеді.

Айналымдағы ақшаның көлеміне шек қоюдан басқа, мемлекет фискалдық әдістер арқылы жиынтық сұранысты азайтуға тырысады: мемлекеттік сатып алуға және инвестицияларға шек қойып, жеңілдіктерді жойып, немесе тікелей және жанама салықтарды өсіріп, амортизациялық реттейтін ережелерді қатайтады.

Қазақстанда инфляцияның дамуы сұраныс пен ұсыныс инфляциясының әр қилы ұштасуын қолдану арқылы жүріп отырады. Қазақстанда ақша массасының өсуінің үш себебін атап көрсетейік:

◆Біріншіден, бюджеттік тапшылықты қаржыландыру үшін орталық банктерден келген несиелер;

◆Екіншіден, Орталық банктің коммерциялық банктерге несиесі қайта қаржыландыру үшін несиелер;

◆Үшіншіден, ТМД мемлекеттеріне несие – олардың Қазақстанмен саудадағы тапшылығымен байланысты.

Қорытып айтқанда, Қазақстандық экономикадағы инфляциялық процестер шаруашылықтың жалпы құлдырауымен, экономикалық байланыстардың бұзылуымен, тым өсіп кеткен басқару аппаратын қаржыландырумен байланысты. Сондықтан ресурстарды жалпы үнемдеу және бюджет тапшылығын жою инфляцияға қарсы саясат жүргізудің басты құралына айналды.

Инфляциялық үдерістерді реттеуде антимонополиялық саясаттың орны өте зор. Осы мақсатта бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеттің аумақтық бөлімшелері құрылып, 1 шілдеден бастап нақты жұмысқа кірісетін көрінеді. Бәсекелестікті жандандыру үшін металлургия, химия, банк, өндіріс салаларындағы “жасырын монополияларды” жою ісі қолға алынбақ. “Монополистік қызметті шектеу және бәсекелестік туралы” заң жобасы Мәжіліс қарауына ұсынылады. Индустрия және сауда министрлігіне 2007-2009 жылдарға арналған бәсекелестікті қорғау және дамыту саласындағы бағдарламаны әзірлеу тапсырылған. Бұл да маңызды құжат болғалы тұр. Көптеген монополистер өз делдалдары арқылы жұмыс істейтіні жасырын емес. Аралық буындардың көптігінен тариф көтеріліп кетеді де түпкі тұтынушы зардап шегеді. Сондықтан Үкіметтің ендігі бір айналысатын шаруасы делдал құрылымдардың шектен тыс көбеюіне тоқтам салу болса керек. Электр энергетикасы, мұнай өнімдері, табиғи газ сияқты экономика салаларында мұндай аралық делдал буындар тіпті көбейіп кеткен.

Сонымен, инфляцияны ауыздықтауға Үкіметтің мүмкіндігі мол. Әрекет бар. Әдіс те жоқ емес. Тек қапы қалмау жағын ойлау керек. Инфляцияға қарсы шаралардың кешенді жүйесін жасау аз, оны тұрақты түрде қолданып отыру қажет. Сонда ғана инфляция именеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Экономикалық теория негіздері. Оқулық // Алматы «Санат».
2. <https://kk.wikipedia.org/wiki>.
3. Шеденов Ө.Қ. Жалпы экономикалық теория. Ақтөбе-2004.
4. Кедейлікпен және жұмыссыздықпен күрес жөніндегі 2000-2002 жылдарға арналған бағдарлама.

ҚАЗАҚСТАНДА ӨМІР СҮРУ САПАСЫН АРТТЫРУ ӨЛШЕМДЕРІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БОЛЖАУ

Қазақстан Республикасы өмір сүру сапасын арттырудың негізгі өлшемі болып табылатын өмір сүру сапасы деңгейі бойынша да әлемнің неғұрлым дамыған елдерінен артта қалып келеді. Қазіргі әлемде өмір сүру сапасы негізгі құрамдас бөліктермен: өмір сүрудің ұзақтығымен, әлауқатының деңгейімен және қоршаған ортаның жай-күйімен айқындалады.

Қоғам, табиғат және адам халықаралық университетінің (Дубна, Ресей) өмір сүру сапасы индексі бойынша рейтинг көшбасшысы Норвегияның коэффициенті – 3,83, Ресей – 1,57, Қытай – 0,34-ке тең болғанда, Қазақстан 1,17 коэффициентпен 78-орында тұр [1].

Қазақстанда халықтың денсаулық жағдайы мен адамдардың өмір сүруінің ұзақтығы басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстырғанда елеулі түрде артта қалып отыр. Осылайша, халықтың өмір сүруінің орташа ұзақтығы 2005 жылы 65,9 жасты құраса, ал Жапонияда бұл көрсеткіш 80 жасқа жақындайды.

Мемлекеттің әлеуметтік және институционалдық мүмкіндіктері мен халықаралық белсенділігін, халық денсаулығының экономикалық аспектілерін, экономикалық күйзелістерді, экожүйенің жай-күйінің көрсеткіштерін қоса алғанда, 76 параметр есебіне негізделген Йель экономикалық заңнама және саясат жөніндегі орталық (Йель университеті, АҚШ) пен Жер туралы ғылымдар халықаралық ақпараттық желісінің колумбиялық орталығының (Колумбия университеті, АҚШ) экономикалық орнықтылық индексі бойынша Қазақстан Республикасы 63,8 индексімен 70-орында тұр, ал көшбасшы елдер Жаңа Зеландия, Швеция және Финляндияда бұл көрсеткіш 87-88 балға жеткен.

Дүниежүзілік банктің деректері бойынша, табиғи капиталдың тозуы мен жойылуын ескеретін шынайы жинақтау индексі (ШЖИ) Қазақстан Республикасы үшін -25,5-ті құрайды, ал Ресей Федерациясы үшін -4,4, Норвегия +14,8, АҚШ +4,4[2].

Қазақстан адам әлеуетінің даму индексі (АӘДИ) бойынша елдер рейтингінде 80-орынға ие. Алдағы салауатты өмірдің орташа ұзақтығы мен жан басына шаққандағы ішкі жалпы өнімнің шамасы ретіндегі бұл индекстің осындай құрамдас бөліктері бойынша әлемнің негізгі елдері арасындағы Қазақстан Республикасының жағдайы суретте бейнеленген (Сурет 1).

Алдағы салауатты өмірдің орташа ұзақтығы мен экономикалық тұрақтылық индексінің арақатынасы бойынша Қазақстан Республикасының жағдайы келесі суретте бейнеленген (Сурет 2).

Сонымен, 2024 жылға дейін Қазақстан Республикасы өмір сүру сапасы деңгейі бойынша әлемдегі барынша бәсекеге қабілетті және дамыған елдердің қатарында орнығу үшін ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру, өмір сүру жасын ұзарту, экономикалық орнықтылық индексінің өсуін қамтамасыз ету қажет[3].

Жүргізілген есептеулер әлемдегі бәсекеге қабілетті елдердің қатарынан тұрақты орын алу үшін Қазақстан 2013 жылдан 2018 жылға дейінгі кезеңде мынадай параметрлерге сәйкес келуге тиіс екенін көрсетеді:

РПТ – кемінде 43 %, ресурстарды пайдалану жиынтығы – кемінде 246,86 ГВт, өндірілген жылдық жиынтық өнім – кемінде 113,1 ГВт.

Болжамға сәйкес, осы кезеңде дәл осындай өлшемдерге әлемдегі неғұрлым бәсекеге қабілетті елу ел сәйкес келетін болады. 53 %-ға тең РПТ кезінде «орнықты даму» траекториясына шығу және жаңартуға келмейтін табиғат байлықтары есебінен емес, неғұрлым тиімді, «озыңқы» технологиялар есебінен экономиканың өсуі қамтамасыз етіледі (Сурет 2).

Қазақстан Республикасы халқының саны өмір сүру сапасын арттырудың маңызды өлшемі болып табылады. Халықтың тығыздығының төмен болуы (шекара айтарлықтай созылған жағдайда) әрдайым мемлекеттің дамуындағы тұрақсыздық факторы болып табылады. Ел аумағының елеулі бөлігі шаруашылыққа игеру үшін қиын және халықты Қазақстанның барлық өңірлеріне бірдей орналастыру міндетін қою мүмкін еместігіне қарамастан, халық санын белгілі бір деңгейде ұстап тұру қажет, сонымен бірге экономикалық мүмкіндіктерді өрістету (ең алдымен, еңбек нарығы проблемасын шеше отырып), қазақстандықтардың көршілес әлем

ұлттарының арасында генетикалық және мәдени әлеуетін сақтау, өңірлер арасындағы атап айтқанда, инфрақұрылымның әлсіздігі мен демографиялық теңсіздікке байланысты жағымсыз саралануды еңсеру қажет[4].

Халық санының неғұрлым оңтайлы мақсатты деңгейі 2024 жылға қарай 18 миллион тұрғынға қол жеткізу болып табылады. Ол үшін табиғи өсім көрсеткішін 1000 адамға шаққанда 12,68-ге (қазіргі кездегі 8,0-ге қарағанда), өмір сүрудің орташа ұзақтығын 73 жасқа дейін жеткізу, туу көрсеткішін 1000 адамға шаққанда өмірге келетін кемінде 22 адам деңгейінде ұстап тұру талап етіледі. Ерлердің және әйелдердің өмір сүруінің орташа ұзақтығындағы алшақтық қазіргі 11 жылдан 7,5 жылға азаюға тиіс.

Экономикалық өсім процесінде өмір сүру сапасын арттыру үшін кедейшілік деңгейін төмендету қажет. Ол үшін 2024 жылға қарай экономикалық орнықтылық индексі ең кем дегенде, қазіргі ең жақсы көрсеткіш – 88 балға дейін жеткізу қажет. Сол арқылы өмір сүру сапасының көрсеткіштерін ең жоғары әлемдік көрсеткіштерге жақындатып, айтарлықтай жақсарту қамтамасыз етілетін болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1.Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2006 жылғы «22» қарашадағы № 257-Ө бұйрығына қосымша.

2.Халықты жұмыспен қамту туралы Қазақстан Республикасының 2001 ж. 23 қаңтардағы № 149-ІІ Заңы (2006.05.06. берілген өзгерістер мен толықтырулармен).

3."Халықты жұмыспен қамту туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы Заңын іске асыру жөніндегі шаралар туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы. 2001 жылғы 9 маусым № 836

4.Қазақстан Республикасының Заңы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы».

Жангүтиева Айгерим., гр. ГМУ-12к КЭУК
Научный руководитель: к.э.н, профессор
Шумеков З.Ш

СОЦИАЛЬНЫЕ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА

На современном этапе социально-экономического развития Казахстана актуальной задачей является дальнейшая модернизация казахстанской экономики. Осуществление этой задачи требует пересмотра приоритетов, принятия некоторых законодательных и нормативно-правовых актов, разработки механизмов реализации нового экономического курса, который должен стать курсом социальной и экономической модернизации казахстанского общества. При этом будет усилена роль государства, которое защищает интересы всех граждан страны, то есть оно становится социально ответственным.

Однако как подчеркивает Н.А.Назарбаев, провозгласить цель и перевести страну в качественно иное состояние - это далеко не равнозначные задачи: «Формирование самонастраивающегося и социально - ориентированного рыночного механизма для страны, где целые поколения были адаптированы к совершенно иным условиям жизнедеятельности, исторически само по себе предполагает разрешение неординарной, масштабной проблемы, состоящей из целого комплекса сложных задач по системной трансформации».

В настоящее время в экономике нашей страны проявляются негативные тенденции, которые могут препятствовать качественной модернизации казахстанской экономики и устойчивому социально-экономическому развитию Казахстана, это связано, в первую очередь, с тем, что продолжает усиливаться зависимость казахстанской экономики от внешнеэкономической конъюнктуры.

Анализ развития социально-экономической ситуации в стране выявляет следующие проблемы:

1.Существующая модель казахстанской экономики в основном уже исчерпала все возможности активного экономического роста.

2. Казахстанская продукция из-за низкой производительности обрабатывающей промышленности, технической отсталости предприятий, слабой межотраслевой и межрегиональной экономической интеграции внутри страны становится не конкурентоспособной на мировом рынке[2].

Для проведения модернизации казахстанской экономики в стране имеются неблагоприятные факторы, к ним относятся:

1. Низкий уровень жизни населения, особенно в сельской местности;
2. Имеются серьезные проблемы в социальной сфере, особенно, в образовании, здравоохранении, культуре;
3. Остается высоким уровень безработицы, особенно среди молодежи, женщин, сельской местности;
4. Из-за отсталости производственно-технологического аппарата, его физического и морального износа остается низкой конкурентоспособность казахстанских товаров;
5. Наблюдается высокая зависимость Казахстана от конъюнктуры цен на сырье на мировом рынке;
6. Низкая инвестиционная активность;
7. Существующие институты рыночной экономики сегодня недостаточно эффективны[3].

Но в тоже время имеются и благоприятные факторы:

1. Сохраняется контролируемая макроэкономическая стабильность.
2. В стране имеются неиспользуемые и простаивающие производственные мощности, которые можно с меньшими инвестициями ввести в действие.
3. Путем повышения заработной платы можно расширить платежеспособный спрос населения.
4. Путем поддержки малого и среднего бизнеса можно обеспечить занятость населения и повысить платежеспособный спрос.
5. В стране имеются институты рыночной экономики[4].

Поэтому в настоящее время важнейшей задачей экономической политики нашего государства является использование всех имеющихся факторов экономического роста.

Чтобы осуществить модернизацию страны необходимо решить следующие задачи:

1. Усилить роль государства в формировании конкурентоспособной национальной экономики, которая может обеспечить Казахстану достойное место среди развитых мировых государств.
2. В целях обеспечения устойчивости развития страны развивать производственную и социальную инфраструктуру.
3. На основе качественной модернизации производственного аппарата перерабатывающей промышленности и развития новых производств, создать условия для диверсификации экономики.
4. Активизировать внутренние источники накопления для того, чтобы инвестировать экономические преобразования[5].

На современном этапе для Казахстана процесс вхождения в общемировое хозяйство облегчается благодаря сохранившемуся научно-техническому и производственно-ресурсному потенциалу. Реализацию этих условий можно осуществить целенаправленной политикой долгосрочного роста, которая должна составлять основу как перспективной и текущей экономической политики правительства страны. Это, в свою очередь, требует определенных условий при выборе модели развития Казахстана, которая будет направлена на создание эффективной национальной экономики.

Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев в своем выступлении Стратегия «Казахстан-2050» на Новом этапе развития Казахстана» отметил: «Наша главная цель – к 2050 году создать общество благоденствия на основе сильного государства, развитой экономики и возможностей всеобщего труда. Сильное государство особенно важно для обеспечения условий ускоренного экономического роста. Сильное государство занимается не политикой выживания, а политикой планирования, долгосрочного развития и экономического роста»[1]!

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана. 14 декабря 2012 г.

2. Андиржанова Г.А. кандидат политических наук. Инновационный Евразийский Университет. Экономическая и социальная модернизация казахстанского общества. 2012.

3. Хорос В.Г., Чешков М.А. Политическая модернизация в посттрадиционных обществах. // Авторитаризм и демократия в развивающихся странах. - М.: Наука, 2012. - 336 с. - С.16

4. Карагодин Н.А. Проблемы выбора рациональной экономической стратегии. // Авторитаризм и демократия в развивающихся странах. - С.274. Москва - 2012.

5. Абылхожин Ж.Б. Традиционная структура Казахстана. Социально-экономические аспекты функционирования и трансформации. - А.: Гылым, 2009. - 100с.

Саханова А., МЭ-22к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: Букатов Е.Б.

ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ -2020

Әлемдік қаржы-экономикалық дағдарыстың әсерімен 2008 жылғы күзден бастап Қазақстан Республикасында өндіріс қарқыны төмендей бастады, инфляцияның өсуі байқалды, жұмыспен қамтудың төмендеуі және тиісінше халық табысының азаюы белең алды. 264 кәсіпорын өндірісін толық немесе ішінара тоқтатты. Қырық мыңнан астам қызметкер ішінара жұмыспен қамту режиміне ауыстырылды не ақысы төленбейтін демалыстарға жіберілді. Жұмыссыз халық саны 559,3 мың адам болды (немесе экономикалық белсенді халықтың 6,6%)

Жұмыссыздықтың өсуі, қызметкерлердің одан әрі босатылуы әсіресе өндірістің экспортқа бағытталған салаларында болжанды. Құрылыс, сауда, көлік және байланыс салаларында да жұмыс орындарының қысқару қаупі орын алды.

Осындай жағдайда Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі жұмыспен қамтуға, жұмыссыздықтың айтарлықтай өсуіне жол бермеуге, жұмыс орындарын сақтауға және жаңа жұмыс орындарын құруға бағытталған арнайы Жұмыспен қамту және кадрларды қайта даярлау стратегиясын (Жол картасын) әзірледі.

Жұмыспен қамту 2020 - Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі ұсынған мемлекеттік бағдарлама. Бағдарламаның мақсаты - жұмыспен тұрақты және нәтижелі қамтуға жәрдемдесу арқылы халықтың табысын арттыру.

Мемлекет басшысы өзінің 2011 жылғы 28 қаңтардағы «Болашақтың іргесін бірге қалаймыз!» атты Қазақстан халқына Жолдауында еңбек нарығының тиімділігін арттыру, табысы аз адамдарды, жұмыссыздар мен өз бетінше жұмыспен айналысушыларды жұмыспен нәтижелі қамтуға жәрдемдесудің белсенді бағдарламаларына тарту міндеттерін жүктеді.

Жұмыспен лайықты қамтуды қамтамасыз ету – халықты әлеуметтік қорғаудың негізі, адам ресурстары әлеуетін дамыту және іске асырудың маңызды шарты, қоғамдық байлықтың артуы мен өмір сүру сапасын жақсартудың басты құралы.

Әлеуметтік-экономикалық жаңғыру барысында елде қарқынды дамушы еңбек нарығы құрылды, халықтың экономикалық белсенділігі мен жұмыспен қамту деңгейі тұрақты өсуде. Соңғы 10 жылда жұмыспен қамтылған халық саны 6698,8 мыңнан 8141,4 мың адамға артты, ал жұмыссыздық деңгейі 2001 жылғы 12,8 %-дан 2010 жылдың соңында 5,5 % төмендеді.

Кемел келешектің кілтіне айналар «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасы бойынша елімізде 1,5 млн. қазақстандық жұмыспен қамтылып, кедейлік көрсеткіші 6 пайызға дейін азаяды.

Бағдарлама келесі бағыттар арқылы жүзеге асырылады:

1.Өз бетінше жұмыспен айналысушыларды, жұмыссыз және табысы аз халықты кәсіптік оқытумен қамтамасыз ету және жұмысқа орналасуға жәрдемдесу.

2. Ауылда кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесу.

3. Еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыру.

Аталған бағыттың шегінде, Бағдарламаға қатысушыларға келесі мемлекеттік қолдау түрлері көрсетіледі:

- жұмысқа орналастыру мен оқыту мәселесі бойынша кеңестер;
- ақысыз біліктілігін жоғарлату курстарына жолдама, кәсіптік даярлау және қайта даярлау стипендия төлемімен;
- оқушыларға жәрдемақша беру (оқу орнына барып-келуіне, жатақханада тұруына немесе тұрғын үй жалдауына кеткен шығынды төлеуге);
- бос орындарды іздестіру және жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу, соның ішінде әлеуметтік жұмыс орындарына;
- еңбек ақысын ішін ара қаражаттандыру;
- психологиялық бейімделу.

Екінші бағыт: ауылда кәсіпкерлікті дамытуға жәрдемдесу.

Бағдарламаның аталған бағытына ауылдық кәсіпкерлер мен өз бетінше жұмыспен айналысушылар, жұмыссыз және табысы аз халық, жеке ісін ұйымдастыруға ниет білдірушілер және өз ісін ұйымдастыруға шамасы барлар қатыса алады.

Аталған бағыттың шегінде, Бағдарламаға қатысушыларға келесі мемлекеттік қолдау түрлері көрсетіледі:

Кіші несиелендіруді табыстау;

- инженерлік-коммуникациялық инфрақұрылым жүзеге асыру;
- кеңестік қызметтерді беру;
- кәсіпкерліктің негіздеріне оқыту.

Үшінші бағыт: еңбек ресурстарының ұтқырлығын арттыру.

Аталған бағыт Қазақстан Республикасы азаматтарының экономикалық потенциалы төмен елді мекендерінен экономикасы жоғары орталықтарға ерікті көшіп-қонуына жәрдемдесу есебінен еңбек ресурстарын оңтайлы жоғарлатудың шамасын қарастырады.

Облыс әкімдігінің ақпаратынша, аймақта өткен жылы жұмыспен қамту бағдарламасымен 2000 адам кәсіби оқытылуға жіберілді. Бағдарламаның екінші бағыты бойынша жеке ісін ашу және дамытуға 192 адам шағын несие алды, бұл мақсаттарға 355,3 млн. теңге көлеміндегі бюджеттік қаражат жұмсалған. Бағдарлама қатысушыларын экономикалық болашағы төмен елді мекендерден өсім нүктелеріне көшіру үшін жоспарланған 90 үйдің 41-і салынып, сатылып алынды.

«Жұмыспен қамту 2020» бағдарламасын одан әрі іске асыруға 2012-2014 жылдарға арналған республикалық бюджеттен: 2012 жылға – 50,6 млрд теңге (2011 жылға қарағанда 10,4 млрд теңге көп); 2013 жылға – 71,6 млрд теңге; 2014 жылға – 71,9 млрд теңге қарастырылды.

Жұмыспен қамту 2020 бағдарламасында көзделген міндеттерді іске асыру барысында 2016 жылға қарай мынадай нәтижелерге қол жеткізілетін болады:

- Бағдарламамен 1,5 млн. дейін адам қамтылатын болады;
- кедейлік деңгейі 8,2 %-дан 6 %-ға төмендейді;
- жұмыссыздық деңгейі 5,5 % аспайтын болады;
- жұмыспен қамтылған халық құрамындағы өз бетінше жұмыспен айналысушылардың үлесі 33,3 %-дан 26 %-ға төмендейді;

Жұмыспен қамту бағдарламасын іске асыру есебінен еңбек өнімділігінің қосымша өсімі 20 % құрайтын болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <http://kaz.gazeta.kz/art.asp?aid=106779> сайтында «Қарағанды облысында жұмыспен қамту – 2020 бағдарламасы бойынша 1300-ден аса адам кәсіби даярлық курстарына жіберілді» статьясы

2. <http://www.inform.kz/kaz/article/2452107> сайтында «Қарағанды облысы «Жұмыспен қамту-2020» және «Бизнестің жол картасы-2020» мемлекеттік бағдарламаларын іске асыру бойынша көшбасшы болып табылады - Е.Орынбаев» статьясы

3. «Егемен Қазақстан» газеті, 10 ақпан 2012 жыл.

«ЖҰМЫССЫЗДЫҚТЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ОРТАҒА ӘСЕРІ»

Жұмыссыздық белгілі бір экономикалық себептерден туындайтын әлемдегі ең басты проблемалардың бірі болып табылады. Жұмыссыздықты нарықтық механизмінің заңды құбылысы деп тануға болады. Өйткені, жұмыс күшінің шектен тыс көп болуы(сонымен қатар өте аз болуы) дамудағы және маңыздылығы жоғары жұмыс орындарының көбеюі мен фирмалардың банкротқа ұшырамауына жәрдемдеседі, сапалы еңбек пен бәсекені тудырады. Алайда, жұмыссыздық адамдармен тығыз байланысты және соларға тікелей әсер етеді, халықтың әлеуметтік жағдайына өзінің кері әсерін тигізеді. Олар: әлеуметтік проблемалардың ушығуы, қоғамның қысымға ұшырауы, ондағы қылмыс деңгейінің жоғарылауы. Жұмыстан айырылу оларға табысының азаюына, өмір сүру деңгейінің төмендеуіне, онымен қатар психологиялық стресске алып келеді. Бұндай адамдар мемлекет тарапынан қолдау табады, бірақ минималды ақша сомасына өмір сүреді. Осы себепті көптеген саясат адамдары өзінің сайлауалды компанияларында жұмыс орындарын жасауға көп көңіл бөледі. Сондықтан да жұмыссыздық – тіпті дамыған мемлекеттердің басты,қиын проблемасы.

Жұмыссыздық –халықтың активті бөлігінің жасауға қабілетті жұмыс таба алмау. Жұмыссыздық негізінен жұмыс орнына сай келетін адамдардың азаюынан, адамдардың санының көбеюінен пайда болады. Жұмыссыз ретінде жұмыссыздар биржасында тіркелген, жұмыс табуға нақты мүмкіндігі жоқ адамдар айтылады.Алайда, тіркелмеген жұмыссыз жүргендердің саны көп.

Жұмыссыздықтың келесі түрлері бар: фрикционды (жұмысшының бір жұмыстан екінші жұмысқа ауысуынан), структуралық (сұраныс структурасы мен өндіріс технологиясы өзгеруінің салдарынан), циклдық (өндірістің циклды түрде төмендеуімен байланысты), мерзімдік (белгілі бір уақыт аралығындағы жұмысқа деген сұраныстың төмендеуі), аймақтық (аймақтағы жұмыс күшінің шектен тыс мөлшерінен).

Қазақстан Республикасында еңбек нарығындағы жұмыссыздық - еңбек ресурстарын жұмыспен қамту, нақты бүгінгі күннің талабына сай, еңбек нарығын қалыптастыру – өзінің шешімін күтіп тұрған мәселелердің ең бір бастысы. Жұмыспен қамтылмау өндірістің тиімділігін арттыруы, сонымен бірге жұмысшы күшінің бір бөлігін жұмыстан босатуға мүмкіндік жасайтын немесе оның құрылымына, сапасына жаңа талаптар қоятын ғылыми–техникалық прогрестің салдары болуы мүмкін. Нарық жоқ жағдайда жұмыссыздықтың көбею себебі мемлекеттің өндіргіш күштерді орналастырудағы дұрыс емес құрылымдық саясаты болуы мүмкін. Еліміз үшін жастар арасындағы жұмыссыздық ең бір бас ауыртар мәселе,елде оқымайтын және жұмыс жасамайтын жастар саны жалпы активті бөліктің сегізден бір бөлігін құрайды. Негізінен біздің елде жұмыссыздық екі түрлі қарама–қайшылыққа тап болды. Біріншісі, кадр тапшылығы,екіншісі, белгілі бір салаларда оның артықтығы.

Жұмыссыздықтың әлеуметтік салдарлары:

1. Криминогенді жағдайдың өршуі
2. Әлеуметтік кернеудің өршуі
3. Физикалық және психологиялық аурулардың көбеюі
4. Әлеуметтің дифференцияның өсуі
5. Еңбек белсенділігінің төмендеуі
6. Жұмыстан босап қалған жұмысшылардың біліктілігі жоғалады

Пайдалы әсері:

1. Жұмыс орнының әлеуметтік маңызының артуы
2. Өз бос уақытының көбеюі
3. Жұмыс орнын таңдаудағы еркіндік
4. Әлеуметтің мән мен еңбек құндылығының артуы

Қазақстан Республикасындағы еңбек нарығындағы мәселелерді шешудегі негізгі мемлекеттің іс-шараларының бағыттары, Үкімет тарапынан қабылданған стратегиялық бағдарламалар, Президенттің Жолдауларында жоспарланған және бекітілген тапсырмалардың негізінде жүзеге асырылуда.

Мемлекет тарапынан 2004 жылы Халықты жұмыспен қамтудың 2005-2007 жылдарға арналған кешенді бағдарламасы қабылданды. Сондай-ақ 2006-2008 жылдары кедейшілік пен жұмыссыздықты азайту мақсатында Үкімет бағдарламасы әзірленді. Сонымен қатар “Жұмыспен қамту 2020”- ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі ұсынған мемлекеттік бағдарлама. Соңғы 10 жылда жұмыспен қамтылған халық саны 6698,8 мыңнан 8141,4 мың адамға артты, ал жұмыссыздық деңгейі 2001 жылғы 12,8 пайыздан 2010 жылдың соңында 5,5 пайызға төмендеді.

Жұмыссыздық деңгейінің өсуі бір жағынан, мүгедектік, нашакорлық, маскүнемдік сияқты әлеуметтік құбылыстардың проблемаларын тереңдетті, екінші жағынан, әлеуметтік қамсыздандыруға мұқтаж халық санының тұрақты өсуіне алып келетін кедейлікті, балалар қаңғыбастығын туындатты. Осы мәселелерді шешуде мемлекет тарапынан қабылданған бағдарламалар жұмыссыздық деңгейін азайту мен жастардың жұмыспен қамтылуына жол ашуда. Істелініп жатқан шаралар ары қарай жалғасын табатын болса, алдағы уақытта жастарға көптеп жұмыс орындары ашылып, бюджеттен қаражат ресурстары көптеп бөлінсе, халықтың әлеуметтік жағдайы көтеріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Айкенова А. «Қазақстанның еңбек нарығындағы негізгі тенденциялар» // Қаржы менеджменті-2008-№7-12.
2. www.nur.kz, «Қазақстанда жұмыссыздық деңгейі төмендеді», 05.04.2012
3. www.debtxpert.ru, «Влияние безработицы на социально-экономическое развитие страны»

Телеуова А.Б., ст.гр. ГМУ 31, КЭУК

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В КАЗАХСТАНЕ.

В последнее время в экономических исследованиях значительное внимание уделяется проблемам инноваций и развитию инновационных технологий, что обусловлено, на наш взгляд, возрастанием роли технологического развития как фактора конкурентоспособности экономик и стран. Так же для многих стран остается проблема перехода от индустриальной экономики к высокотехнологичной инновационной экономике. Данная проблема характерна как для России, так и для Казахстана. Так как наши страны на данном этапе проходят процессы экономической интеграции, было бы уместно рассмотреть путь инновационного развития Казахстана, ближайшего стратегического партнера России.

Инновационная экономика - это экономика общества, основанная на знаниях, инновациях, на доброжелательном восприятии новых идей, новых машин, систем и технологий, на готовности их практической реализации в различных сферах человеческой деятельности [1, с.8].

В решении задач выхода из кризиса, обеспечения динамически устойчивого развития экономики, увеличение новых прорывных технологий первостепенная роль принадлежит инновациям, инновационной деятельности, способным обеспечить непрерывное обновление технической и технологической базы производства. Это требует реформирования всех сфер общественной жизни, и прежде всего, экономики [2, с.64].

Именно поэтому в последнее время все чаще к числу важнейших факторов развития экономики Казахстана, стали относить инновационную деятельность. Прошедшее десятилетие, на события которого пришелся апогей развития процессов глобализации, продемонстрировало жесткую конкурентную борьбу между странами в завоевании и удержании позиций на мировых рынках. В данных условиях активность и степень участия Казахстана в мировых процессах во многом будет определять положение страны в мире [3, с.78].

Основной проблемой, на мой взгляд, является низкий спрос на инновации в казахстанской экономике, а также его неэффективная структура - преобладает закупка готового инновационного оборудования либо инноваций за рубежом в ущерб внедрению собственных новейших разработок. К тому же, уровень инновационной активности предприятий значительно уступает показателям стран-лидеров в данной сфере. В частности, США, Японии, Германии, Финляндии, Китаю и т.д. [4].

Вышеизложенные проблемы показывают, что сегодня стране необходимо формирование инновационной экономики. Инновационная экономика для Казахстана – это способ реагирования на системные ограничения на пути экономического роста за счёт создания, внедрения и коммерциализации новых технологий на всех уровнях принятия решений.

Для достижения данных целей в стране уже реализуется индустриальная политика, в рамках которой претворяется в жизнь пятилетняя программа по развитию инноваций и содействию технологической модернизации. Данная программа направлена на выработку в стране целостной политики в управлении научно-исследовательскими и опытно-конструкторскими разработками и формирование сильной национальной инновационной системы с эффективными механизмами взаимодействия государства, бизнеса, науки и образования, что, в свою очередь, обеспечит конкурентоспособность Казахстана.

Развитие инновационной деятельности невозможно без формирования предпринимательского сектора в научно-технической сфере. На протяжении последних лет доля сектора малого бизнеса в объеме промышленного производства и в численности занятых практически не меняется и составляет соответственно 2,8-3,2% и 12,0-14,0%, что в несколько раз меньше, чем в индустриально развитых странах[5,с.4].

В глобальной экономической конкуренции выигрывают страны, которые обеспечивают благоприятные условия для инновационной деятельности, включая государственную поддержку фундаментальных и прикладных научных исследований, развертывание инновационной инфраструктуры, подготовку специалистов, научных и педагогических кадров для инновационной деятельности, а также систему охраны, защиты и вовлечения результатов интеллектуальной собственности в хозяйственный оборот. Именно к формированию такой национальной инновационной экономике стремится Казахстан.

Список литературы:

1. Инвестиции в инновации: Учебное пособие. Авторы: Балдин К.В., Передеряев И.И., Голов Р.С. Издательство: Дашков и К, 2012 г. 238 стр;
2. Инновации, Т. А. Исмаилов - ректор ДГТУ, д.т.н., профессор, Г. С. Гамидов - зав. кафедрой ДГТУ, заслуженный деятель науки РФ, д.т.н., профессор;
3. Инновационный менеджмент: учебное пособие. Автор: Калапуц П.А. Издательство: Издательство МГОУ, 2010 г. 175 стр;
4. Агентство Республики Казахстан по статистике;
5. Отчет о состоянии инновационных процессов в Республике Казахстан - 2011 год.

Рахисhev Т.Н., ст. гр. ГМУ 11 КЭУК
Научный руководитель, к.э.н, доцент
Жанбекова З.Х

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПОЛИТИКА В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ СЕКТОРЕ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА

Казахстан – агроиндустриальная страна, в которой сельское хозяйство является одной из ключевых отраслей экономики и сферой жизнедеятельности 47% населения. От степени развития сельскохозяйственного производства во многом зависит жизненный уровень не только тех, кто работает на селе, но и тех, кто в той или иной мере связан с этой сферой. Уровень развития аграрного сектора всегда выступал и продолжает выступать определяющим фактором экономической и общественно-политической стабильности казахстанского общества, благосостояния граждан Республики.

Значение этого сектора экономики и проблемы его развития в Казахстане отметил в своем интервью президент Казахстана Н. Назарбаев: «Мы поняли, что сейчас сельское хозяйство - самая экспортоориентированная отрасль, потому что потребность в продовольствии растет на всей земле, и цены растут. Тем не менее, сельское хозяйство является самой уязвимой, с точки зрения конкурентоспособности, отраслью Республики Казахстан»[1]. Для достижения большей эффективности сельскохозяйственного производства следует четко обозначить ключевые проблемы и наметить пути их решения.

Проблемы села Казахстана формально можно разделить на экономические и социальные. Естественно, они взаимосвязаны и определенно воздействуют друг на друга.

Отсутствие развитого производства на селе влечет за собой рост безработицы, низкую заработную плату работников, высокий уровень миграции «село-город», особенно молодежи. Отток молодежи из сельской местности приводит к старению и нехватке кадров и квалифицированных специалистов. Из-за отсутствия развитой инфраструктуры, малочисленности населения на селе наблюдается целый комплекс нерешенных проблем: неудовлетворительное состояние дорог, недостаток в обеспечении качественное питьевой воды, отсутствие централизованного электроснабжения и т.д. Финансирование, которое осуществляет государство, является недостаточным, либо неправильно распределяется руководителями регионов.

Сложившаяся ситуация показывает, что практически все социальные проблемы сельчан связаны с отсталостью региона в экономическом плане.

Агропромышленный комплекс традиционно является государственно регулируемой отраслью со значительными объемами ежегодных капиталовложений, большая часть которых осуществляется за счет средств государственного бюджета. Устойчивое развитие отраслей агропромышленного комплекса в условиях становления рыночных отношений нуждается в инвестиционной активности, в предоставлении предприятиям необходимых денежных и материальных ресурсов.

Привлечение иностранных инвестиций создает условия для реального улучшения производственной структуры экономики Казахстана, создания нового высокотехнологичного производства, модернизации основных фондов и технического перевооружения многих предприятий, эффективного использования имеющегося потенциала квалифицированных специалистов и рабочих республики, внедрения передовых достижений в области менеджмента, маркетинга и ноу-хау, наполнения внутреннего рынка качественными товарами отечественного производства с одновременным увеличением объемов экспорта в зарубежные страны.

Дело в том, что дополнительные инвестиции – это возможность перестроить убыточные предприятия, усилить экономическую состоятельность регионов, снизить уровень безработицы, да и в целом улучшить благосостояние сельчан. Необходимость инвестиций была очевидна достаточно давно, и было понятно, что без крупной финансовой поддержки зарубежных инвесторов исправить ситуацию не получится. Постепенно вопрос привлечения инвестиций в РК стал активно обсуждаться на уровне как местных, так и республиканских органов власти, был принят целый ряд законопроектов, призванных привлечь иностранные инвестиции в сельское хозяйство.

В процессе перехода Республики Казахстан на рыночные отношения параллельно создавалась и нормативно – законодательная база в области инвестиций.

28 февраля 1997 года №75- I ЗРК вышел Закон “О государственной поддержке прямых инвестиций”, в котором регулировались отношения, возникающие в процессе поддержке прямых инвестиций в Республике Казахстан, и определялся единственный государственный орган, уполномоченный осуществлять государственную поддержку и представлять РК – “Агентство РК по инвестициям”.

Кроме того 5 апреля 1997 года №3444 Указом Президента “Об утверждении перечня приоритетных секторов экономики для привлечения прямых отечественных и иностранных инвестиций”, был определен список наиболее приоритетных и важных производств для привлечения инвестиций до 2000 года. В частности, такие отрасли как:

- Производственная инфраструктура.
- Обработывающая промышленность.
- Сельское хозяйство.
- Жилье, объекты социальной сферы и туризма, и т.д.

Указом Президента РК от 6 марта 2000 года №349 были утверждены правила предоставления льгот и преференций при осуществлении инвестиционной деятельности.

Конечно, на снижение уровня безработицы влияет множество факторов. Наибольшее влияние оказывают такие факторы: количество функционирующих предприятий, уровень средней заработной платы и количество экономически активного населения.

Именно предприятия на селе предоставляют населению трудовые места, поэтому привлечение инвестиций в сельские предприятия является реальной возможностью снизить уровень безработицы на селе, так как он характеризует уровень благосостояния сельского населения.

Важной проблемой на селе является возрождение агропромышленных комплексов, создание агропромышленных кластеров, развития агропромышленной инфраструктуры. В рамках государственных программ, предложенных Президентом нашей страны Н.А. Назарбаевым, продолжено финансирование инвестиционных проектов по развитию экспортно-ориентированных производств агропромышленного комплекса Республики, субсидирование сельского хозяйства и дальнейшая государственная поддержка. Н.А. Назарбаев отметил, что среди первоочередных задач в развитии агропромышленного комплекса - «организация и развитие молочнотоварных ферм, птицефабрик, откормочных площадок, организация производства плодоовощных культур с применением капельного орошения, создание производства по сборке сельскохозяйственной техники, развитие мясоперерабатывающих производств, переработки тонкой шерсти, инфраструктуры экспорта казахстанского зерна и его глубокой переработки» [4].

Агропромышленный сектор является одним из основных секторов экономики, который призван обеспечить продовольственную безопасность страны. И именно развитие и укрепление сельского хозяйства позволит не допустить продовольственного кризиса или продовольственного дефицита.

Для развития и устойчивого функционирования села необходима хорошо развитая инфраструктура региона, а привлечение инвестиций в сельское хозяйство является одним из путей повышения экономического и социального благосостояния на селе.

Список литературы:

1. Послание Президента Н.А. Назарбаева народу Казахстана – 2012 год;
2. Статистический сборник: «Инвестиционная деятельность в Республике Казахстан». Астана;
3. Статистический сборник: «Сельское, лесное и рыбное хозяйство Казахстана». Астана;
4. Послание Президента Н.А. Назарбаева народу Казахстана – 2011 год.

Аринов Бахытжан, ГМУ 11
Научный руководитель:
магистр, Букатов Е.Б

ВСТУПЛЕНИЕ КАЗАХСТАНА В ВТО, СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ.

Всемирная торговая организация (ВТО) - это единственный международный орган, устанавливающий правила торговли между странами. В основе его деятельности лежат соглашения ВТО, согласованные и подписанные большинством государств-участников международной торговли. Эти документы обеспечивают юридическую базу и основные правила организации международной коммерческой деятельности[1].

Некоторые казахстанские эксперты и бизнесмены считают, что вступать нашей стране во Всемирную торговую организацию (ВТО) вообще не нужно. И их можно понять. Но есть и трезвый прагматичный взгляд на ситуацию: отказ от вступления Казахстана в ВТО в долгосрочном плане может принести нашей стране серьезные проблемы во взаимоотношениях с мировой торговой системой. А наши экспортеры будут навсегда лишены возможности защищаться от протекционизма и антидемпинговых мер на мировых рынках. Подготовка и вступление в ВТО станут, вернее, становятся дополнительным инструментом экономической модернизации и укрепления конкурентоспособности Казахстана на зарубежных рынках. В мировой и региональной прессе вокруг благ и недостатков вступления в ВТО было сломано немало копий. Баталиями в медиа-пространстве противостояние сторонников и противников расширения ВТО не ограничилось, всплеснувшись на улицы крупных городов мира в виде схваток радикалов-антиглобалистов и сил правопорядка, защищающих позиции большинства

правительств мировых лидеров, выступающих за ВТО как позитивное проявление глобализации. В действительности процесс глобализации, одним из проявлений которого выступает расширение стран участниц ВТО, - факт, свершившийся и имеющий в целом позитивный характер[2].

Вступление в ВТО актуально для Казахстана по ряду причин. Это обеспечит на рынках стран-членов ВТО режим наибольшего благоприятствования для казахстанских товаров и услуг, позволит Казахстану экспортировать товары на рынки других членов ВТО по тем тарифам, которые применяются при транспортировке товаров внутри этих стран. Приведение казахстанского законодательства в соответствие с ключевыми соглашениями ВТО должно в перспективе привести к улучшению конкурентоспособности отечественных товаров и услуг. Также после вступления Казахстана в ВТО будут отменены существующие и не будут вводиться новые торговые барьеры в отношении казахстанской продукции со стороны стран-членов организации.

Необходимость и актуальность вступления Казахстана в ВТО диктуется также проводимыми структурными преобразованиями в экономике. Особенно – в развитии отраслей, которые выпускают конечную продукцию, т.к. рост производства такой продукции может поддерживаться только выходом Казахстана на внешний рынок, который компенсирует «узость» внутреннего рынка [3].

Словом, выиграют на первых порах от вступления в ВТО, скорее, потребители, а не казахстанские производители, плюсы и минусы вступления в ВТО.

Итак, плюсы:

- привнесение международных норм в законодательство;
- открытие новых рынков для некоторых казахстанских экспортеров;
- удешевление импортных комплектующих для отечественного производства;
- улучшение инвестиционного рейтинга страны;
- ликвидация малоэффективных производств;
- рост многообразия товаров и услуг на внутреннем рынке[4].

Минусы:

- усиление конкуренции со стороны иностранных производителей;
- уравнивание цен на энергоресурсы с Европой, снижение внутреннего их потребления, рост инфляции;
- увеличение импорта и возможность спада в аграрном секторе;
- уменьшение контроля со стороны государства за деятельностью иностранных предприятий на территории Казахстана[4].

Подводя баланс плюсов и минусов, понятно, что у руководства РК по отношению к ВТО альтернатив нет. Если бояться конкуренции, то, как экспортировать 60 тыс. тонн мяса, что предусматривает программа развития животноводства на ближайшие пять-десять лет? Впрочем, сначала это мясо надо вырастить. С другой стороны, рваться в ВТО, бросая отечественное производство на произвол судьбы, никто не собирается - переговоры длятся уже почти пятнадцать лет. И наша восточная неторопливость здесь сродни, оказывается, мудрости [5].

Вступление Казахстана во Всемирную торговую организацию - одно из важнейших внешнеэкономических приоритетов нашего государства. В 2012 году были проведены основные двусторонние переговоры с государствами-участниками организации.

Вступление Казахстана в ВТО является историческим шагом, который возвращает Казахстан на рыночные принципы функционирования мировой экономики, дает возможность полноправной, равной конкуренции на мировом рынке, делает Казахстан более весомой единицей в структуре мирового хозяйства.

Существуют, однако, некоторые опасения, что вступление Казахстана в ВТО может оказаться несколько преждевременным, ввиду недостаточной отрегулированной таможенной политики, значительного отставания развития таможенной инфраструктуры от европейских стандартов. ВТО характеризуется очень жесткими требованиями к своим членам, в особенности относительно перемещения через границы товаров и продукции.

Список литературы:

1. Вестник Университета «Туран». Научный журнал./Алматы, 2012/№4(40)
2. Мировая экономика: Халевинская Е., Краус И. – «Юнити», Москва, 2012 год.

3. Е.М. Воробьев, А.А. Гриценко, М.Н. Ким. Экономическая теория. Учебное пособие. Харьков: Пресс-Фортуна, 1997. - 406 с. <http://economuch.com/page/ekonomte/ist/ist-5-idz-ax269--nf-61.html>

4. Экономика: Тарасевич Л.С., Гребенщиков П.И., Леусский А.И./ Москва, 2012 г.

5. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения: Учеб. пособие.- 4-е изд., перераб. и доп.- М.: ИВЦ "Маркетинг", 2012 - 264 с.

6. Мировая экономика: Раджабова З.К., издательство «Инфра-М», 2012 год;

7. Международные экономические отношения: Семенов, издательство «Гардарики», 2010 г.

8. Мировая экономика: под ред. Булатова А.С. – Москва, 2011 год.

9. Международные экономические отношения: Пузакова Е.П. – Ростов-на-Дону, 2012 год.

Серик Меруерт, УА-11с/к
Научный руководитель:
ст.преподаватель Аркенова Ж.Р.

ЖҰМЫССЫЗДЫҚ-КЕДЕЙШІЛІКТІҢ БАСТЫ СЕБЕПТЕРІНІҢ БІРІ

Қазақстан Республикасының тәуелсіздік алғанына 22 жыл болып қалды. Алайда Қазақстанның бірінші күндерінде алдынан шыққан мәселелер әлі де толық жетілген жоқ. Сондай мәселелердің бірі жұмыссыздық болып табылады. Жұмыссыздық дегеніміз – әлеуметтік – экономикалық құбылыс, осы құбылыс кезінде елдің экономикалық белсенді халқының бір бөлігі біршама уақыт не тұрақты жұмыссыз немесе жалақысыз болады. Соңғы жылдары жұмыссыздық халықтың қалың топтарын қамтуда және барған сайын ұлғайып келеді. Оның деңгейі Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына (ЭЫДҰ–ОЭСР) кіретін елдердің барлығында дерлік өсу үстінде. Тіпті экономикалық өсудің жоғары қарқындары белгіленген дамушы елдердің көпшілігі халық санының өсуінен қалып қоймаулары үшін біршама жылдам қарқындармен жұмыспен қамтуды ұлғайту мәселесін әрең игеріп отыр.

Жұмыссыздық - еңбек нарығының біртұтас элементі болып табылады.

Жұмыссыздықтың өзекті мәселесін табиғи деңгейі еңбек нарығының құрлымымен анықталады. Жұмыссыздық қай мемлекеттің болмасын ұлттың қауіпсіздігіне қауіп төндіретін №1 әлеуметтік дерт болып табылады. Қылмыс пен кедейшіліктің, пен қайыршылықтың түп-төркіні жұмыссыздыққа келіп тіреледі. Жұмыссыздықтың зардабынан Африкадағы, Таяу Шығыстағы дүрбелеңдер төңкеріске ұласты. Бұл елдерде жұмыссыздық 10-14 пайызды құраса, біздің ел тұрғындарының 5,3 пайызы ғана жұмыссыз екен. Шетелдік мамандар жұмыссыздың себептерін талдай отырып, оның әр түрлі нысандарын тудыратын нақты факторларын қарайды.

Кедейшілік – ең өткір мәселелердің бірі болып табылады. Кедейшіліктің халық арасында көп таралуы елдің экономикалық дамуына зор нұсқан келтіреді. Қандай мемлекет болмасын халықтың тұрмысына, әл-әуқатының деңгейінің жоғарғы болуы сол елдің экономикасының артып, барлық жағынан дер қарқынмен дәйекті дамып келе жатқандығын көрсетеді. Осыған байланысты қазіргі таңда нарықтық экономикамен әлеуметтік әділеттік негізіндегі жоғарғы өркендетті демократиялық қоғам құру жолында әртүрлі оқиғаларды басынан кешіп отырған республикамыздың бүгінгі тіршілігіміздің негізгі мақсаты мемлекеттегі әрбір азаматтың бақытты өміріне және мұң-мұқтажсыз ауқатты тұрмысын қамтамасыз ету. Жұмыссыздық – Қазақстан кедейшіліктің басты себебінің бірі болып отыр. Кедейлік себептерінің қатарына жұмыссыздықпен қатар халықтың шағын бизнеске қатысуының шектеулі қол жеткізуінің, «жұмыс істейтін кедейлер жалақысының төмен деңгейін, коммуналдық және көлік қызметтерге, денсаулық сақтау және білім саласындағы қызметтерге қол жеткізудің төмендігін, әлеуметтік, қорғаудың қазіргі жүйесінің жеткіліксіз тиімділігін адамзаттардың жекелеген санаттарының масылдық, көңіл-күйін, сондай-ақ кедей халықтың төмен хабардарлығын және қоғам өміріне қатысу дәрежесінің төмендігін жатқызуға жөн. Экономикалық белсенді халық – тауарлар мен қызмет түрлері өндірісі үшін жұмыс күшін ұсынуды қамтамасыз ететін, экономикалық белсенділікті өлшеу үшін белгіленген жастағы шықтың бір бөлігі. Жұмыссыздық – экономикалық белсенді шақтың бір бөлігі жұмыс таба алмауы мүмкін әлеуметтік-экономикалық құбылыс.

Жұмыссыздық деңгейі – экономикалық белсенді халық санындағы жұмыссыздар үлесі. Ал енді өзіміздің қаламызда жұмыссыздарға байланысты атқарылған мәліметтерді айта кетсек, өткен 9 айдың қортындысы бойынша жұмыспен қамту орталығы “Кедейшілік пен жұмыссыздыққа қарсы күрес” Бағдарламасында қарастырылған іс-шараларды жүзеге асыру бағытында жұмыс жасап отырды. Жұмыспен қамту саясаты жұмыссыз азаматтардың жұмысқа тұрып кетуіне ықпал жасап, мақсатты топтағы азаматтарға барынша көмек көрсетіп, еңбек нарығына сай мамандықтар бойынша оқыту, және ақылы қоғамдық жұмыстарды ұйымдастыру болып табылады. Мемлекет пен қоса кедейшілік мәселелерін шешуде үлкен рөл азаматтық қоғам ұйымдарына, соның ішінде ғылыми-зерттеу институттар, үкіметтік емес және діни ұйымдарға беріледі. Маңызды рөлге әлеуметтік диалог пен кәсіподақтардың дамуы ие болады: әлеуметтік және еңбек қатынастары кәсіподақтар, жұмыс берушілер мен мемлекетпен шешілуге тиіс. Бұқаралық ақпарат құралдары есеп беру мен айқындылығын жоғарылату, сондай-ақ адамдардың өміріне ықпал тигізетін саяси шешімдерді қабылдауда қоғамдастықтың қатысуын қамтамасыз ету құралына айналу керек. Несиелер мен техникалық көмек түріндегі донорлық көмек қаржылық базаның нығаюына, азаматтық қоғам әлеуетінің нығаюына және кедейшілікпен күресу облысында халықаралық тәжірибемен алмасуға жағдай жасайды.

Халықтың жергілікті деңгейдегі әлеуметтік мобильдігі, жергілікті бастаманың дамуы және өзіндік көмек топтарының құрылуы да кедейшілік мәселелерін шешуде және Қазақстан халқының өмір сүру деңгейі мен сапасын жоғарылатуда маңызды рөл атқарады. Жұмыссыздық мәселесі қазіргі кезде бүкіл дүние жүзі бойынша ауқымды да, күрделі мәселеге айналып отыр. Америкалық еңбек базарында жүргізілген көптеген зерттеулер жұмыссыздық негізге мінездемелерін анықтап берді. Олар қатарына жұмыссыздық дәрежелері арасында жасы, жынысы және еңбек тәжірибелеріне байланысты ауытқулар, қарсы ағымдардың жұмылдыру мен жұмыссыздықты өсіруі және азайтуы, мұндай ағымдылықтың көпшілігінің циклдық сипатта болуы, көпшілік тұлғалардың қысқа мерзімге жұмыссыз қалуы. Сондай –ақ құрылымдылық жұмыссыздық дегеніміз экономиканың толық жұмылдыру жағдайында болатын жұмыссыздық болып табылады, ал циклдік жұмыссыздық дегеніміз құрылымдылық жұмыссыздықты басып озу болып табылады.

Экономиканың қай уақытта толық жұмылдырылған жағдайда болатындығын анықтау экономикалық саясаттың негізгі мәселесі болып табылады, жұмыссыздықтың табиғи дәрежесі мен құрылымдық дәрежесі мағыналары бойынша сәйкес келетін түсінік буюлып табылады. Жұмыссыздықтың жалғасуы және жиілігі терминдерінде көрініс табуы мүмкін.

Жұмыссыздықтың жалғасуы циклдік факторларға байланысты болады.

Сонымен қатар жұмыссыздықтың табиғи дәрежесін түсіру мақсатында жасөспірімдер арасындағы жұмыссыздықпен күрестік басталады. Осы мақсатта жастарды жұмыспен қамтамасыз ету үшін жастарды жұмылдыру қызметін ұйымдастыру ұсынылған. Сондай – ақ жұмыссыздық бойынша көмек ақы шаралары да алып барылады.

Бұл өз кезегінде жұмыс іздеу жолындағы материалдық қиыншылықтарымен күресуге мүмкіндік береді.

Демек, жұмыссыздық күрделі де, ауқымды мәселеге айналып отырғандағана қарамастан дүние жүзі бойынша бұл міселенің шешу жолында және жұмысшыларды жұмыспен қамтамасыз ету салаларында қыруар шаралар жасалуда бұл болашақта жұмыссыздықты толық шешуге мүмкіндік береді.

Нағыз әлеуметтік саясат – ол халықты жұмыспен тұрлаулы қамту саясаты болып келді және болып қала береді.

Мемлекет қоғамының шын мәнінде осындай көмекке дәру мүшелеріне ғана қолдау көрсету жөніндегі толық жауапкершілікті өз мойнына алуға міндетті деп санаймын.

Осыған орай әлеуметтік көмек көрсету саясаты «әлеуметтік топтардың мұқтаждықтарымен» айқындалуға тиіс емес, қайта «еңбекке қабілетті азаматтарды жұмысшылар сапына қосуға даярлау» міндетті ауқымында шоғырландыруға тиіс. Азаматтарға қолдау көрсетудің мемлекеттік жүйесі олардың қайта оқып – үйренуі мен жаңа кәсіпті меңгеруіне ынталандыру бағытында құрылуы керек.

Список литературы:

1. Борокцов Е.Ф. «Основы экономической теории» 2012 ж..
2. Аубакиров Я. «Экономикалық теория негіздері» 2011 ж

3. Аубакиров Я., Ескалиев М. «Экономикалық теория негіздері» 2012ж
4. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. «Экономика». 2012 ж

Новиков Роман МЭ-11
Научный руководитель:
Ст. преподаватель Мамраева Ж.А.

ВЛИЯНИЕ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА НА СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В КАЗАХСТАНЕ.

Экономика Казахстана с 2012 года функционирует в условиях Таможенного союза (ТС), создание которого явилось важнейшим этапом интеграционного сотрудничества Казахстана, России и Беларуси. Таможенный союз предусматривает единый режим торговли в отношении третьих стран и унификацию таможенного администрирования.

Безусловно, создание этого интеграционного объединения имеет положительные стороны. С отменой с 1 июля 2010 года процедур таможенного оформления на внутренних границах Таможенного союза и переносом таможенного контроля с внутренних границ ТС на внешние расширились возможности для ускорения и увеличения объемов товарооборота между тремя республиками. [1]. С формированием ТС расширились возможности для создания СП, которые смогут работать на единый рынок и будут защищены от поставок китайских товаров по бросовым ценам.

Однако как показал опыт ЕС, для всех стало очевидным, что интеграция сама по себе несет не только выгоды, но и сопряжена со значительными издержками, анализ которых мало кого интересовал до недавнего времени.

Вместе с тем нельзя не отметить, что в экономической литературе эта тема была исследована довольно обстоятельно. Например, еще в 1950 году Якобом Вайнером в работе «Проблема таможенного союза» были раскрыты не только положительные, но и отрицательные последствия такой формы международной интеграции, как таможенный союз.

Для Казахстана членство в объединении изначально было сопряжено с рядом экономических рисков. Наибольшие опасения экспертами высказывались в отношении роста цен на внутреннем рынке, в первую очередь - на продукты питания и товары массового потребления. На начальном этапе функционирования ТС этого действительно не удалось избежать.

Кроме того, наблюдался значительный рост цен на нефтепродукты - регулируемые цены на бензин Аи-92/93 в августе 2012 г. выросли на 29.2% по сравнению с началом 2011 г., бензин Аи-80 - соответственно на 28.7%, дизельное топливо - на 34.3%. Этот процесс был напрямую связан с открытием границ в рамках ТС и постепенным выравниванием цен на энергоносители во входящих в него странах[3].

Среди недостатков функционирования ТС эксперты выделяют увеличение количества теневых внешнеэкономических операций. Так, в показателях двусторонней внешней торговли Беларуси и Казахстана, опубликованных национальными статистическими службами, содержатся существенные расхождения практически по всем позициям, связанные с теневым движением товаров и услуг[4].

Еще одним важным событием, которое окажет большое влияние на внешнюю торговлю Казахстана, должно стать вступление страны во Всемирную торговую организацию. По заявлениям представителей правительства, сделанным в начале ноября 2012 г., Казахстан намерен стать членом ВТО уже к середине 2013 года.

В экспертном сообществе на протяжении последних нескольких лет шло активное обсуждение того, как членство в ТС может повлиять на этот процесс. С одной стороны, Россия уже является членом ВТО, а значит, основные принципы и положения ТС не противоречат правилам организации. С другой - в случае каждой страны условия членства в ВТО обсуждаются индивидуально, и для Казахстана они могут оказаться другими.

Минусом так же является то что, раньше предприниматели, которые могли ввозить 300-400 кг зубных щеток по цене 1000 долларов США, теперь будет вынужден заплатить за все, что

свыше 50 кг единую ставку: 30 % от их таможенной стоимости, но не менее 4 евро за 1 кг веса. Некоторым предпринимателям легче заплатить взятку, чем тратить круглую сумму денег, тем самым создавая контрабанду.

Теперь, чтобы спокойно возить товары из третьих стран, предприниматели будут вынуждены создавать компанию или фирму. Согласно новым нормам, при декларировании в обязательном порядке должны представляться документы, подтверждающие полномочия лица, подающего таможенную декларацию, документы, подтверждающие совершение внешнеэкономической сделки, а также транспортные документы.

Все это и 14 типов документов без создания юридического лица просто не осилить. Очевидно, в плане совершенствования рынка и стремления его к цивилизации данные меры просто необходимы. До сего времени внешнеэкономической деятельностью занимались все кому не лень.

Новый порядок ввоза товаров стимулирует контрабанду. Предприниматели будут делать все от них зависящее, чтобы ввезти товары без таможенного оформления. Значит, таможня должна быть готова совместно с пограничниками взять под контроль контрабандные тропы. Насколько это возможно, сколько для этого нужно сил и технических средств - большой вопрос.

В заключение хочется отметить, что давать оценки конкурентоспособности таможенного союза России-Белоруссии-Казахстана пока еще слишком рано. Сопоставление положительных и отрицательных эффектов создания Таможенного союза в настоящий момент невозможно, поскольку часть из них проявится только в средне- и долгосрочной перспективе (динамические эффекты) и в настоящий момент оценить их достоверно нельзя.

Список литературы:

1. Алибекова Р. Приоритет – внутренним потребностям. Казахстанская правда. 20 августа 2012.
2. Рахматулина Г.Г. Влияние Таможенного союза на экономическое развитие Казахстана. Перспективы интеграции в нефтегазовом секторе. http://www.eabr.org/general/upload/docs/publication/magazine/no1_2012/n1_2012_6.pdf
3. С.Д. Волков, И.В. Кокушкина. Особенности экономической интеграции на постсоветском пространстве. 2012.
4. Сайт Правительства Республики Казахстан: www.government.kz
5. Официальный сайт Комиссии Таможенного союза: www.tsouz.ru

Бекмагамбетова Айжан, УА-11с/к

ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙҒА ӘСЕРІ

Шағын бизнес — ешқандай монополистік бірлестікке кірмейтін және экономикада монополияға қатысты бағынышты рөл атқаратын жеке меншіктегі ұсақ және орта кәсіпорындардың қабылданған жиынтық атауы. Кәсіпкерлер табы — нарықтық дамудың ажырағысыз нышаны, экономикалық қатынастардың дербес субъектісі. Шағын кәсіпкерлік секторы бірқатар әлеуметтік атқарымдарды орындайды, олардың қатарына жұмыспен қамтылу, әлеуметтік шиеленісті бәсеңдету және нарықтық қатынастарды демократияландыру жатады. Республикада шағын кәсіпкерлік тиімді нарықтық экономиканың дамуы үшін құрылымдық түзуші фактор ретінде маңызды рөл атқарып отыр. Ол бәсекелі ортаның дамуына жол ашты, нарықты тауарлармен және көрсетілетін қызметтермен молықтырды, халықтық кәсіпшілікті жаңғыртты, жергілікті билік органдарының экономикалық базасын нығайтты, ауылдардың, шағын және орта қалалардың дамуына септігін тигізді. Шағын кәсіпкерліктің артықшылығы — жұмсалған күрделі қаржының тез өтелуі, өндірушілердің аймақтық нарыққа бағдарлануы, сұранымның өзгеруіне жедел икемделу, жұмыспен қамтылудың өсуі.

Экономикалық дамудың заманауи теорияларында экономикалық дамудың кәсіпкерлік моделі жүргізуші орынға ие. Нарықтық экономика шарттарында экономикалық дамудың кәсіпкерлік моделі Қазақстан экономикасын сауықтырудың басты факторы болып табылады.

Оның маңыздылығы жаңа тауар және қызмет өндірістерін жасау және қызмет етіп жатқан өндірістерді дамыту елдің экономикасының жағдайын жақсарту үшін үлкен әлеуетке ие.

Шағын және орта кәсіпкерлік өндірістің басқа факторларын қызмет етуге мәжбүрлейді, экономиканың дамуына маңызды үлесін қосады, себебі осы іс әрекет арқылы ұлттық табыстың маңызды бөлігі жасалады, жаңа жұмыс орындары пайда болады, тауарлар және қызметтер өндірістерінің жаңа салалары қалыптасады.

Қазақстанда шағын және орта кәсіпкерліктің даму тәжірибесі көрсеткендей, кәсіпкерлік қызметтің және оны жүзеге асырудың ұйымдастыру нысандары ауысуда. Оның негізгі көріністерінің бірі шағын және орта бизнестің ролінде, олардың жылдам көбеюінде. Шағын және орта бизнестің ролінің жылдам өсуі заңды, себебі шағын кәсіпорындар нарықтың қажеттіліктерін тез реттейді және үлкен капиталды талап етпейді. Сондай-ақ жаңа жұмыс орындарын жасайды. Жаңа экономикалық қатынастарға көшумен, құрылымдық өзгерістер үрдісінен, басты жұмыс беруші ретінде мемлекеттің ролі шектеле бастады, жеке секторда жұмыс орнын жасау қажеттілігі пайда болды. Сондықтан шағын кәсіпорындардың бәсекеге қабілетті бағыттарын мақсатқа бағыттап дамыту қажет. Шағын және орта бизнесті дамыту келесі мәселелерді шешеді:

- қоғамның және халықтың қажеттіліктерін жақсы қанағаттандыруға мүмкіндік береді.
- ассортименттің кеңеюі мен тауарлар мен қызметтердің сапасының артуы. Тұтынушылардың қажеттілігін қанағаттандыруға ұмтылу арқылы, шағын бизнес қызмет көрсету мен өнім сапасының артуына мүмкіндік туғызады;
- тауарлар мен қызметтердің нақты бір тұтынушыларға жақындауы;
- экономиканың құрылымдық өзгеруіне әсер ету.
- өндірісті дамытуға халықтың өз ақшаларын тартуы.
- қосымша жұмыс орындарының ашылуы, жұмыссыздық деңгейінің қысқаруы;
- адамдардың шығармашылық мүмкіндіктерін тиімді пайдалануға, дарындарының ашылуына, әр түрлі қолөнердің дамуына ықпал етеді;
- еңбек қызметіне ірі кәсіпорындар белгілі – бір шектеу қоятын халықтың жекелеген топтарын (үй жұмысымен айналысушылар, зейнеткерлер, мүгедектер, оқып жатқан адамдар) тарту;
- меншік иелері, кәсіпкерлер, басқарушылардың әлеуметтік қатарларының қалыптасуы;
- ғылыми-техникалық дамуды жандандыру;
- жергілікті шикізат қайнары ірі кәсіпорындар қалдықтары қолдану және игеру;
- арендаға алу немесе сатып алу арқылы төмен рентабельді және тоқыраудағы кәсіпорындардан мемлекетті босату;

Шағын кәсіпорындардың қызметі жаңа жұмыс орындарын жасау бойынша жаңа мүмкіндіктер генераторы ретінде бұл секторды осы мәселелер бойынша негізгі болып табылады. Себебі экономиканың мемлекеттік емес секторы тауарлар және қызметтер көлемі және ассортименті бойынша конъюнктураның өзгерісіне жылдам жауап береді, экономикада монополизмді жеңуге және қосымша жұмыс орындарының бәсекеге қабілетті ортасын жасауға әсерін тигізеді. Және, ең бастысы, қоғамның экономикалық және саяси тұрақтылығын қамтамасыз ететін орта тапты қалыптастырудың негізгі көзі болып табылады.

Әлемдік тәжірибе шағын және орта бизнестің экономикадағы ролі бағалауға келмейтіндей жоғары екенін көрсетіп отыр. Қиыншылықтар мен сәтсіздіктерге қарамастан, экономикалық, әлеуметтік, ғылыми-технологиялық мәселелерді шеше отырып шағын және орта бизнес даму үстінде.

Қазақстан үшін шағын бизнестің қалыптасуы жоғары дамыған қоғамға, жоғары дамыған экономикаға өтетін көпір болуы қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Н.Ә.Назарбаев «Қазақстанның егеменді мемлекет ретінде қалыптасуы мен дамуының стратегиясы» 2005 ж.
2. Борокцов Е.Ф. «Основы экономической теории» 2011 ж.
- 3.Аубакиров Я. «Экономикалық теория негіздері» 2012 ж.
- 4.Аубакиров Я., Есқалиев М. «Экономикалық теория негіздері» 2012ж.
- 5.Борисов Е.Ф. «Экономическая теория»2011ж.
- 6.Булатов А.С. «Экономика»2012ж.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Абдыгалым М.А., группа Ф 12-с КЭУК
Научный руководитель:
преп. Маташева А. Е.

УРОВЕНЬ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: АНАЛИЗ, ОЦЕНКА И ПЕРСПЕКТИВЫ

На современном этапе среди множества проблем, стоящих перед обществом Казахстана, важную роль играет проблема повышения уровня жизни населения. При росте благосостояния граждан Казахстана, стандарты качества жизни должны стать эффективным рыночным инструментом развития человеческого капитала и социальной модернизации. Проблема определения уровня жизни населения является весьма актуальной, особенно с точки зрения общества, которое нуждается в независимой оценке эффективности проводимой правительством социальной политики.

Исследование основано на системном подходе с использованием инструментов классификации, группировки и сопоставления, сравнений и оценок, графические методы представления результатов исследования, статистический анализ.

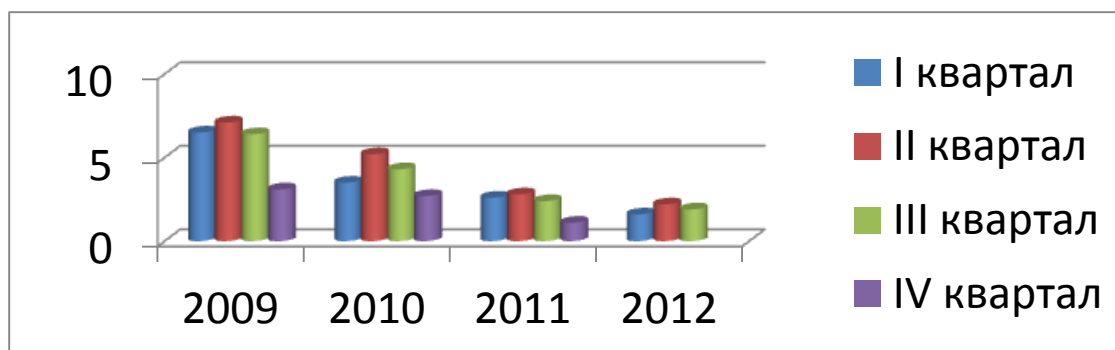

Рисунок 1. Доля населения с доходами, использованными на потребление, ниже величины прожиточного минимума, городская местность за 2009-2012 гг., в %. [1]

Из рисунка 1 видно, что доля населения с доходами, ниже величины прожиточного минимума в городской местности заметно сокращалась в течение последних четырех лет. В основном, это объясняется тем, что в эти годы были приняты и начали действовать целевые программные документы по снижению бедности, такие как: Программа по борьбе с бедностью и безработицей; Стратегии занятости-2020; Государственной программы развития здравоохранения «Саламаты Қазақстан» на 2011-2015 годы; Концепция социальной защиты населения Республики Казахстан; Цели развития тысячелетия, принятые в рамках Декларации тысячелетия на Генеральной ассамблее ООН в 2000 году в Нью-Йорке. Исходя из приведенных данных, можно сделать вывод, что данные программы применялись успешно, что позволило Казахстану снизить долю населения с доходами, использованными на потребление, ниже величины прожиточного минимума с отметки в 7% в 2009 году до 2% в 2012 году.

На рисунке 2 наблюдается сокращение доли населения с доходами ниже прожиточного минимума в сельской местности. Но по сравнению с городской, сельская бедность превышает городскую почти в два раза. Картина сельской бедности обусловлена следующими факторами и проблемами:

- многодетностью сельских семей, и как следствие высокой иждивенческой нагрузкой;
- миграцией населения (особенно молодежи) из сельской местности в крупные города, вызвана недостатком возможностей для трудоустройства и низким уровнем оплаты труда, а также отсутствием доступа к системе профессионального обучения;
- слабой развитостью частного сектора в сельской местности.

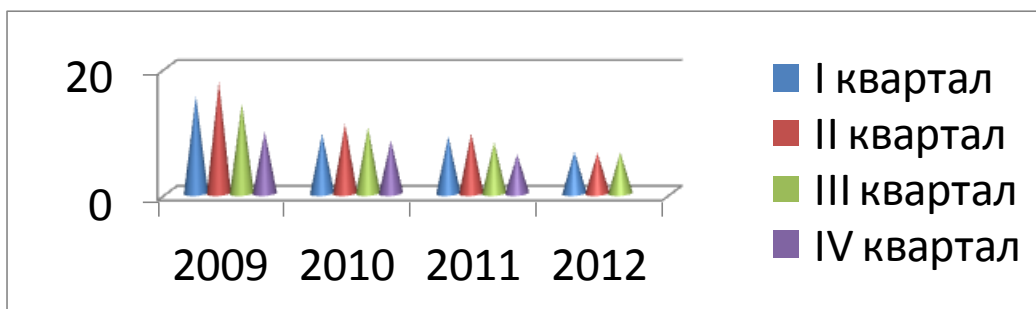

Рисунок 2. Доля населения с доходами, использованными на потребление, ниже величины прожиточного минимума, сельская местность за 2009-2012 гг., в %. [1]

На рисунке 2 наблюдается сокращение доли населения с доходами ниже прожиточного минимума в сельской местности. Но по сравнению с городской, сельская бедность превышает городскую почти в два раза. Картина сельской бедности обусловлена следующими факторами и проблемами:

- многодетностью сельских семей, и как следствие высокой иждивенческой нагрузкой;
- миграцией населения (особенно молодежи) из сельской местности в крупные города, вызвана недостатком возможностей для трудоустройства и низким уровнем оплаты труда, а также отсутствием доступа к системе профессионального обучения;
- слабой развитостью частного сектора в сельской местности.

Самый высокий уровень сельской бедности сохранился в Мангистауской области – 21,2%, в целом по области – 11,6%. Самый высокий по стране уровень городской бедности отмечен в Южно-Казахстанской области – 8,5%. [2]

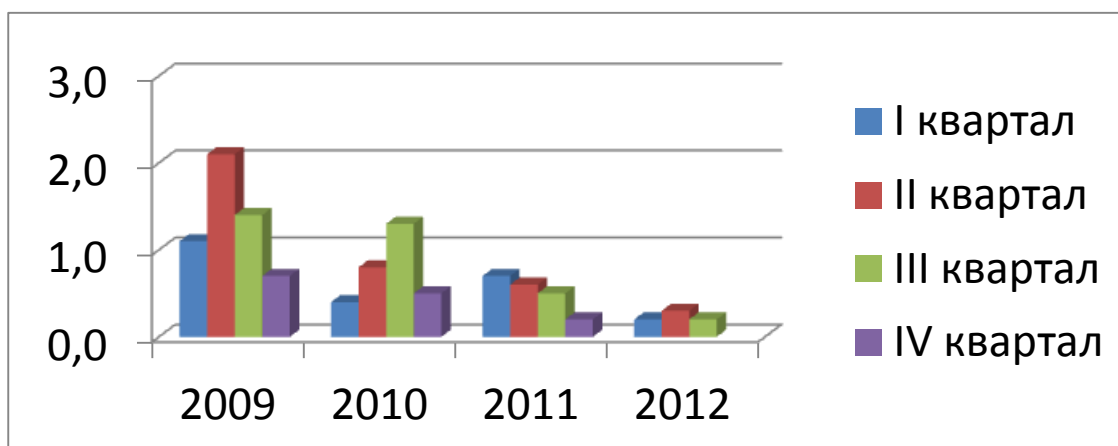

Рисунок 3. Доля населения с доходами, использованными на потребление, ниже стоимости продовольственной корзины за 2009-2012 гг., в %. [1]

Из диаграммы можно отметить, что доля населения с доходами, использованными на потребление, ниже стоимости продовольственной корзины заметно сократилась в течение последних четырех лет. В данный момент в Казахстане собираются пересмотреть состав потребительской корзины. Сейчас ее стоимость в стране составляет 119 долларов. От стоимости потребительской корзины зависит важнейший показатель - уровень прожиточного минимума в стране. Ожидается, что будет увеличена непродовольственная часть потребкорзины. Правда, по калорийности корзина потяжелеет: виноград поменяют на тыкву, а арбуз - на банан. В настоящее время 60% потребкорзины составляют продовольственные товары, тогда как на непродовольственные товары приходится 40%. Планируется, что к 2015 году продовольственная часть уменьшится на 5%, а непродовольственная часть будет составлять 45%. Процентное деление корзины по частям также различно для разных стран. В Америке больший процент корзины отдается продуктам, а в Германии на социальные услуги. [3]

Подводя итоги исследования, следует отметить, что феномен «бедности» все еще актуален для сельской местности и отдельных регионов страны на фоне позитивного роста основных макроэкономических показателей республики. Доходы значительной доли домохозяйств, как в городской, так и сельской местности Мангистауской, Восточно-Казахстанской и Южно-Казахстанской областей не превышают минимального уровня потребления. Все еще остро стоит вопрос занятости и достойной оплаты труда сельских жителей, а также участие их в программах социальной защиты населения.

Список литературы:

1. Агентство Республики Казахстан по статистике [Электронный ресурс]: [//www.stat.kz](http://www.stat.kz)
2. Сборник «Уровень жизни населения в Казахстане», Агентство Республики Казахстан по статистике, Астана, 2011 год
Методологические рекомендации по организации обследования домашних хозяйств по оценке уровня жизни. Агентство Республики Казахстан, Астана, 2011 год

Әлиева А.Д., группа Ф-33 к/к КЭУК
Ғылыми жетекші: доцент Исатаева Р.С.

КОРПОРАТИВТІК БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ДАМУЫ

Бағалы қағаздар нарығы – шаруашылық жүргізуші субъектілер мен мемлекет шығарған (айналысқа шығарған) бағалы қағаздардың саналуан түрлері сатылатын және сатып алатын қаржы нарығының бөлігі. Бұл нарықтың жұмыс істеуі көптеген экономикалық, әсіресе инвестициялық процестерді реттеп, олардың тиімділігін артыруға мүмкіндік береді. Бұған осы нарықтың қор құрылымдарының – бағалы қағаздардың сан алуандылығымен қол жетеді.

Бағалы қағаздар нарығы экономиканың барлық субъектілерінің өздеріне қажетті ақша ресурстарын алуына кең мүмкіндіктер жасайды және алудың жолын жеңілдетеді. Ол әсіресе күрделі жұмсалымдарды инвестициялау процесіне қатысты. Бағалы қағаздар – мүлктік құқықты растайтын ақшалай құжаттар немесе мұндай құжаттарды шығарған ұйымға олардың иелері қарызының қатысы.

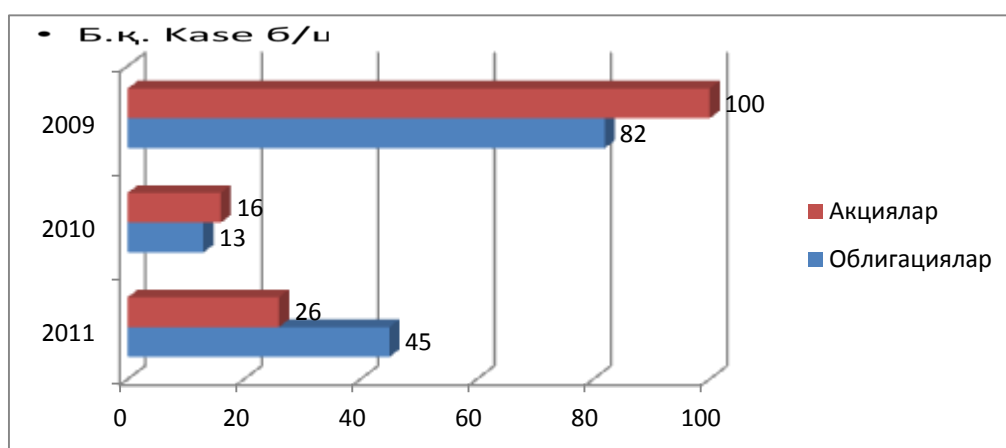
Бағалы қағаздар айналысын қамтамасыз ету және қор нарығын реттеу, дамыған мемлекеттердің нарықтық жүйесіндегі күрделі әлеуметтік – экономикалық проблемалардың бірі болып табылады. Бағалы қағаздар нарығының даму дәрежесі қоғамның тұрақтылығы мен макроэкономикалық даму индекаторының басты көрсеткіші.

Бағалы қағаз жеке-дара, сондай - ақ мемлекеттер үшін қаражат көзі болып табылады. Ал, инвесторлар пайда табама деп ақша шығарғанымен, оны қайтарып алуына, өсім түсуіне ешкім кепілдік бере алмайды, көп ретте пайда табудың орнына тақыр жерге отырып қалуы да мүмкін. Сондықтан мұның табысынан тәуекелі басым. Әрине тәуекелге кез-келген бара бермейді, барған өкінбейді. Еліміздегі қор нарығының пайда болуы және дамуы корпоративтік бағалы қағаздар айналысымен шартталған. Акционерлік меншікті таратуда, бағалы қағаздардың ролі артады, себебі, олар бос ақша қаражатын инвестициялық қорға рационалды түрде айналуын қамтамасыз етеді. Сол себепті, мемлекет экономикасының даму перспективалары, корпоративті бағалы қағаздар нарығын ұйымдастыру, оны әрі қарай дамыту ерекшеліктерімен анықталады.

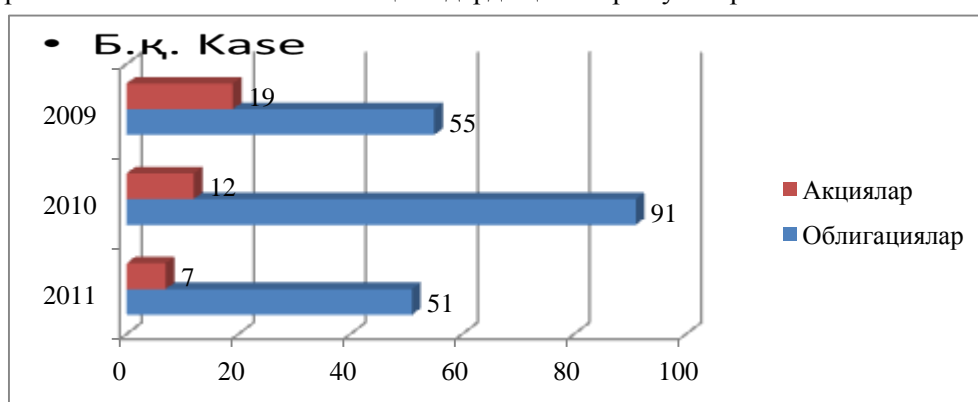
Түптеп келгенде, бағалы қағаз саудасынан эмитентке сауда-саттыққа араласқан басқаларға да түсер пайда көп. Тұтас алғанда бұл экономиканы көтерудің бір жолы өйткені, бағалы қағаздан түскен қаржыны көзін тауып, өндіріске жұмсай білсе, бұдан бүкіл Қазақстан ұтады, жұмыссыздық саны азайып, халықтың тұрмыс жағдайы да жақсара түспек. Бұл тақырыптың өзектілігі де осыда, бағалы қағаздар нарығы, оның ішінде корпоративтік бағалы қағаздар қалай дамып жатыр?, оны әрі қарай жетілдіру үшін қандай шаралар жүргізу қажет?, деген сұрақтар қарастырылады.

2011 жылы 8 қыркүйекте Қ.Р президенті, Назарбаев Н.Ә. бастауымен «Халықтық IPO» бағдарламасы ұсынылды. Бұл бірегей Бағдарлама, ол Қазақстан азаматтарына ірі ұлттық компаниялар акцияларын сатып алуына, сондай-ақ олардың ықтимал пайдасының бір бөлігін алып қана қоймай, сонымен қатар олардың дамуына қатысуға да мүмкіндік береді. Тартылған

акшаларды ұлттық компаниялар өзінің одан әрі дамуына, қызметін жаңғыртуға және кеңейтуге салуы мүмкін.

Сурет 1 – Казе бойынша бағалы қағаздардың шығарылуға тіркелген көлемі

Сурет 2- Бағалы қағаздар нарығындағы корпоративтік облигациялар эмитенттерінің дефолты (%)

Кесте № 1- Бағалы қағаздар нарығындағы корпоративтік облигациялар эмитенттерінің фолты. [www.afn.kz]

Бағалы қағаз нарығының кәсіби қатысушылары	2008	2009	2010	2011
Брокерлер және диллерлер	106	104	83	76
Тіркеушілер	17	15	12	10
Кастадиондар	10	11	11	10
Зейнетақы активтерін инвестициялық басқару (ОИУПА)	11	13	14	15
Инвестициялық портфельді басқарушылар	61	66	49	39
Өзін өзі басқару ұйымдары	2	2	2	2
Трансфер-агенттер	3	4	3	3
Орталық депозитарий	1	1	1	1

Халықтық IPO бағдарламасының мақсаты:

Бұл бағдарламаның басты мақсаты – елдегі көшбасшы компаниялардың жеткен жетістігіне тұрғылықты халықты да тарту. Қазақстандықтарға мемлекеттік компаниялардың барынша ірі, тұрақты әрі болашақтағы әл-ауқаты күшті деген акциялары ұсынылмақ. Бұл компаниялардың акционері атанған азамат компанияның сеніміне кіріп, ондағы кірістің бір бөлшегін өзі иемдену мүмкіндігіне ие.

Халықтық IPO-ның келесі бір мақсаты – қаржылық сектордың дамуын қамтамасыз етіп, жергілікті халықты ел ішіндегі инвестициялық мәдениетке тарту. Ұзақ мерзімді

перспективалық бағдарлама Қазақстанның Орталық Азияда аймақтық-қаржылық орталық есебінде дамуына көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. www.kase.kz
2. www.afn.kz
3. www.kazpost.kz
4. <http://www.halyk-ipo.kz/kz>

Алина Г. ст.гр. Ф-32 КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., ст.
преподаватель Аубакирова А.Т.

РАЗВИТИЕ ОБЯЗАТЕЛЬНОГО СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ В РК НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.

В Казахстане, как и в других странах с социально ориентированной экономикой серьезное внимание уделяется политике социальной защиты населения, главными составляющими которой являются социальное страхование и социальная помощь. В Послании Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан – 2050» Новый политический курс состоявшегося государства» отмечается, что: «В настоящее время одна из самых больших мировых проблем – усиливающаяся социальная нестабильность. Ее основная причина – социальное неравенство. Сегодня в мире около двухсот миллионов не могут найти работу. Даже в Европейском Союзе безработица находится на самом высоком уровне за последние десятилетия и провоцирует многочисленные массовые беспорядки».

С обретением независимости в Казахстане строится собственная система социальной защиты населения, отличительной чертой современной экономики является высокая степень ответственности каждого человека за формирование условий своей жизни. Следует отметить, что в жизни каждого человека могут возникнуть ситуации, угрожающие его существованию, с которыми в одиночку он справиться не может. В связи с чем определяющей формой социальной защиты является социальное страхование социальных рисков работающего населения.

Международная организация труда определяет понятие социальной защиты как систему, призванную обеспечить определенный уровень доступа к жизненно необходимым благам и определенный уровень благосостояния граждан, которые в силу обстоятельств (старость, состояние здоровья, потеря кормильца или работы) не могут быть экономически активными и обеспечивать себя доходами путем участия в достойно оплачиваемом труде.

В соответствии с этим за годы реформы в Казахстане создана трехуровневая система социальной защиты.

Первый уровень - гарантированные Конституцией Республики Казахстан социальные выплаты, т.е. выплаты всем гражданам на одинаковом уровне без учета персонального вклада гражданина в развитие общества (базовая пенсионная выплата, государственные пособия, единовременные выплаты по рождению/уходу за ребенком);

второй уровень - пенсионные выплаты за счет обязательных пенсионных взносов и социальные выплаты из АО «Государственный фонд социального страхования», т.е. дополнительное социальное обеспечение граждан, учитывающее их персональный вклад в развитие общества;

третий уровень - социальные выплаты за счет добровольного страхования.

Построение в Казахстане многоуровневой системы социальной защиты населения с распределением ответственности между государством, работодателем и работником было предусмотрено Концепцией социальной защиты населения Республики Казахстан 2001 года. Концепция была разработана с учетом следующих международных основных принципов социально-ориентированной рыночной экономики :

- принцип главенства права;
- принцип социальной справедливости;

- принцип полной занятости трудоспособного населения;
- принцип социального партнерства (государство, работодатель и работник).

Следует отметить, что сегодня система социального страхования стала важнейшим и необходимым элементом социально-экономических отношений современного Казахстана. Разработана законодательная база, определяющая основы системы обязательного социального страхования республики. Ее принципиальное отличие от других видов страхования (страхования имущества, транспортных средств и т.д.) состоит в том, что она обеспечивает защиту человека от материальной необеспеченности в связи с невозможностью участия в трудовой деятельности (утрата трудоспособности, потеря кормильца, потеря работы, потеря дохода в связи с беременностью и родами и с усыновлением (удочерением) новорожденного ребенка (детей), потеря дохода в связи с уходом за ребенком по достижении им возраста одного года).

В Послании текущего года Глава государства определил новые принципы социальной политики которых мы должны придерживаться и с учетом которых можем осуществлять корректировку наших подходов к вопросам социальной справедливости и социального обеспечения.

Во-первых, государство, особенно в условиях глобального кризиса, должно гарантировать гражданам минимальный социальный стандарт.

Главная задача – не допустить роста бедности.

Бедность не должна стать социальной перспективой ни для одного казахстанца. Мы должны установить для наших граждан минимальные социальные стандарты и гарантии, которые должны прямо зависеть от роста экономики и бюджета.

Во-вторых, государство должно оказывать социальную поддержку только тем группам, которые в этом нуждаются.

В-третьих, мы должны сосредоточиться на решении проблем социальных дисбалансов в развитии регионов.

Сейчас слабое экономическое развитие ряда регионов ведет к тому, что не обеспечивается занятость. Происходит поляризация уровня доходов населения.

В-четвертых, мы должны модернизировать политику обеспечения занятости и оплаты труда.

Одним из уровней социального обеспечения, построенного за годы Независимости Казахстана стало обязательное социальное страхование, введенное с 2005 года. Разработана законодательная база обязательного социального страхования, как дополнительной формы социальной защиты работающего населения и регламентирующая деятельность основных субъектов правоотношений в данной сфере. С 2005 года социальные выплаты для участников системы социального страхования при наступлении социальных рисков осуществляются за счет финансовых ресурсов Акционерного общества «Государственный фонд социального страхования», созданного со стопроцентным государственным участием в уставном капитале.

При этом финансовые ресурсы ГФСС формируются путем перераспределения социального налога и аккумулирования социальных отчислений в Фонд, уплачиваемых плательщиками по ставкам, установленным Законом РК «Об обязательном социальном страховании».

Одним из основных принципов обязательного социального страхования в Казахстане является *ограниченная солидарность участия*, т.е. обязательные социальные отчисления (страховые взносы), уплачиваются работодателями за своих наемных работников по ставке 5% к ежемесячному доходу работника в пределах десятикратного размера минимальной заработной платы. Получателями социальных выплат из Государственного фонда социального страхования (ГФСС) являются работники, у которых наступил случай социального риска и за которых были уплачены ежемесячные социальные отчисления.

Охват населения сферой обязательного социального страхования обеспечивается за счет лиц, получающих доходы на территории Казахстана.

Развитие системы обязательного социального страхования в Казахстане происходит поэтапно, путем постепенного увеличения видов социальных выплат по классам социальных рисков на случай потери дохода:

С 2005 года – по утрате трудоспособности, по потере кормильца, по потере работы;

С 2008 года дополнительно – по беременности и родам, усыновлением (удочерением) новорожденного ребенка (детей) и по уходу за ребенком по достижении им возраста одного года.

За период существования в Казахстане системы обязательного социального страхования, то есть с 2005 года, Фондом социального страхования РК выплачено по всем пяти категориям получателей 285,2 млрд тенге, из которых 264 млрд тенге, или 93%, приходится на выплаты, связанные с материнством и детством.

При этом, общая сумма социальных выплат по беременности, родам и уходу за ребенком с 2008 года возросла с 29,4 до 85,5 млрд тенге в 2012 году. За последние четыре года на 59% прибавилось количество женщин, получающих пособие по беременности и родам, получателей социальных выплат по уходу за ребенком возросло за этот же период на 61%.

По другим категориям социальных рисков также наблюдается резкий рост числа получателей. Число казахстанцев, получающих социальное пособие по утрате трудоспособности, увеличилось с 1302 человек в 2005 году до 52 617 в 2012 году, а количество получателей социальных выплат по потере кормильца - с 549 до 20 631.

Вместе с тем, за последние три года наблюдается снижение темпов роста поступлений социальных отчислений в Фонд. Так, за 2012 год темп роста социальных выплат (24%) превысил темп роста поступлений социальных отчислений (17,4%). Таким образом, проведенный анализ выявил ряд ключевых проблем, требующих решения путем изменения законодательства.

Так, согласно актуарным расчетам Министерства труда к 2025 году долгосрочные обязательства (социальные выплаты по утрате трудоспособности и потере кормильца) достигнут уровня 1,6 трлн тенге. При сохранении действовавшего механизма назначения социальной выплаты по беременности и родам, резервы Фонда составят 11,3 млрд тенге, в то время как его минимальный уровень, согласно требованиям Закона должен составлять 161 млрд тенге.

17 февраля 2013 года вступили в силу поправки в законодательство «Об обязательном социальном страховании», которые устанавливает верхний порог пособия по беременности и родам из средств Государственного фонда социального страхования женщинам, чей доход превышает 10-кратный размер минимальной заработной платы, т.е. 186 600 тенге.

Первое место по размеру социальных отчислений в разрезе регионов 2012 году занимает г. Алматы - 28 076,9 млн.тг. На втором месте Карагандинская область ,где количество социальных отчислений составило- 14 238,6 млн.тг.

На последнем месте по размеру социальных отчислений Кызылординская область – 4 225,4 млн.тг

По размеру социальных выплат г. Алматы так же занимает 1 место – 13 615,1 млн. тг. На втором месте г. Астана – 9 801 ,8 млн. тг. (размер социальных отчислений составил 13 259,6 млн. тг). Наименьшее количество социальных выплат произведено в Акмолинской области – 2 776,9 млн.тг.(размер социальных отчислений составил 5 996,7млн. тг.)

«Львиная» доля социальных выплат приходится на выплаты по беременности и родам – 4 503 млн.тг, что составляет 53,8%. 65 млн. тг. что составляет 0,8% приходится на социальные выплаты по потере работы, по сравнению с размерами социальных выплат в феврале прошлого года уменьшилось на 16 млн. тг.(размер социальных выплат в феврале 2012 году составил 81 млн.тг) Прослеживается положительная динамика социальных отчислений в период с 2005 г. по 2012 г.(2005г - 13,7 млрд.тг; 2012г -183,3 млрд. тг). Так же количество участников умеренно возрастает.(2005г – 4,0 млн.человек; 2012г – 6,3 млн.человек).

Однако несмотря на развитие, постоянный рост, совершенствование социальной помощи и защиты населения существуют некоторые недостатки.

Важную роль играет осведомленность потенциальных участников социального страхования о деятельности фонда и значимости участия в «СОСС». Именно поэтому проводятся широкомасштабные информационно-разъяснительные работы по социальному обеспечению, в том числе по обязательному социальному страхованию для населения и общественности. В целях обсуждения актуальных вопросов в этой области на постоянной основе проводятся «круглые столы» и конференции, распространяются брошюры и плакаты о многоуровневой системе социального обеспечения.

Так же остается важной проблема социального дисбаланса в регионах. Сейчас слабое экономическое развитие ряда регионов ведет к тому, что не обеспечивается занятость. Происходит поляризация уровня доходов населения. Прежде всего необходимо усилить координацию работы госорганов в области регионального развития.

Система социальной защиты – это сфера жизненно важных интересов населения. Ее качественные и количественные характеристики свидетельствуют об уровне социального, экономического и культурного развития государства и общества. Право на социальную защиту – это признанное международным сообществом и гарантированная государством возможность человека удовлетворять свои физиологические, социальные и духовные потребности в объеме, необходимом для поддержания достойной жизни. Вопросы устройства национальной системы социальной защиты во многом определяют порядок в стране, степень согласия в обществе, устойчивость и динамику экономического и социального развития.

Никто сегодня не может сомневаться в роли социального обеспечения в устойчивом развитии человечества.

Социально-экономические программы принятые в рамках ежегодных Посланий Главы государства народу Казахстана направлены прежде всего на улучшение благосостояния населения и нацелены на укрепление социальной стабильности в стране, совершенствования системы социальной защиты населения, основанной на адресности и эффективности, исключаящей иждивенчество.

Список литературы:

1. Послание Президента РК народу Казахстана "Стратегия "Казахстан-2050" - новый политический курс состоявшегося государства" 14 декабря 2012 г
2. Программная статья Президента РК «Социальная модернизация Казахстана: двадцать шагов к Обществу Всеобщего Труда»
3. Курманов А.М. «Развитие системы обязательного социального страхования Казахстана с учетом передового мирового опыта», 29.09.2011г. «Литер»
4. Официальный сайт АО «Государственный фонд социального страхования» www.gfss.kz
5. Официальный интернет- ресурс Министерства труда и социальной защиты населения РК www.enbek.gov.kz

Бакирова Г., Ф-41к ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: магистр
Игликова Д.Д.

ҚАЗІРГІ КЕЗДЕ АЙМАҚЫҚТЫҚ ДЕНГЕЙДЕ ШЕТЕЛ ИНВЕТОРЛАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚЫЗМЕТ ЕТУ ЖАҒДАЙЫ

Қазақстан Республикасында нарықтық қатынастарға көшкелі бері жүргізілген экономикалық бетбұрыстар халық шаруашылығының негізгі буыны болып саналатын кәсіпорындардың құқықтық, қаржылық-экономикалық және әлеуметтік жағдайын, олардың шаруашылық және азаматтық жүйелердегі дәрежесін айтарлықтай өзгерістерге ұшыратты.

Қазіргі кезде еліміздегі қолайлы инвестициялық климат қалыптастырылған. Бұны шетелдік сарапшылар да растайды.

KAZNEX INVEST қазақстандық шикізат емес экспортты дамыту мен алға бастыру және экономиканың өңдеуші секторына тура шетел инвесторларын тарту жолымен экономиканың диверсификациялауына жәрдемдесуге бейімделген, сервистік қолдау көрсететін институт болып табылады.

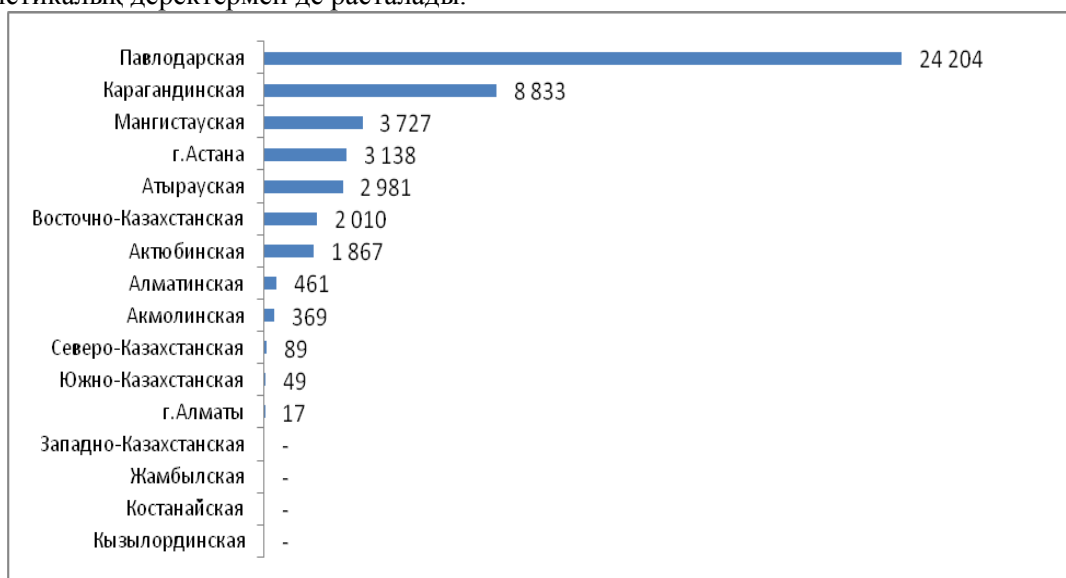
«KAZNEX INVEST» ұлттық агенттігі Ұлыбританиядағы UKTI, Кореядағы KOTRA, Австриядағы AUSTRADe және Бразилиядағы APEX тәрізді инвестицияларды тарту және экспортты қолдау бойынша шетел агенттіктерінің үлгісі бойынша құрылды. Жалпы әлемде екі функцияны қоса атқаратын осы тәріздес 27 ұйым қызмет жүргізуде. Отандық жобаларға ықтимал инвесторларды тартып, содан соң олардың өнімдерін экспортқа шығаруға көмек көрсету басты атқаратын идеясы болып табылады.

Сонымен қатар, KAZNEX INVEST 2010-2014 жылдарға арналған ҚР үдемелі индустриалды-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарламаның аясында «Экспорт - 2020» және «Инвестор - 2020» атты екі Бағдарламаны іске асыру бойынша Ұлттық оператор болып анықталған [1].

Осы бағдарламалар Инвестицияларды тарту, арнайы экономикалық аймақтарды дамыту және Қазақстан Республикасына экспортты ынталандыру жөніндегі салалық бағдарламаға енеді.

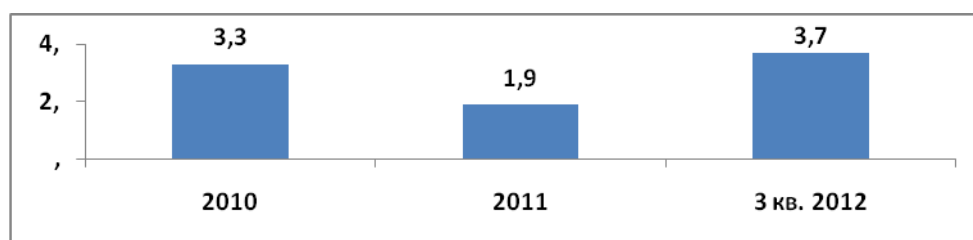
Тура шетел инвестицияларын тарту үшін елімізде қолайлы жағдай жасау олардың ең негізгі мақсаттарының бірі болып табылады.

Осы тұрғыда Қарағанды облысы ірі өндірістік база ретінде және табиғи байлықтың мол болуы салдарынан шетел инвесторлары үшін зор қызығушылық тудырады. Осы қызығушылық статистикалық деректермен де расталады.

Сурет 1. Өңірлер бойынша тартылған инвестициялар сомасы

Солай, 2010 жылдан 2012 жылғы 3 тоқсан кезеңінде облыстың өндіруші өнеркәсібінің негізгі капиталына 8,8 млрд. теңге шетел инвестициясы өндірілді, бұл ҚР өндіруші өнеркәсібінің негізгі капиталына барлық шетел инвестициялары сомасынан 19% құрайды (сурет 1). Осы көрсеткіш бойынша Қарағанды облысы Павлодар облысынан ғана артта қалып отыр.

Сурет 2. Өңірдің өндіруші өнеркәсібінің негізгі капиталына шетел инвестициялары, млрд.теңге

Шетел инвесторлардың қатысуымен инвестициялық жобалар ықтимал шетел инвестициялардың әрі қарай дамуының негізі болып табылады [2]. Бүгінгі таңда өңірде іске асырудың түрлі кезеңдерінде 5,5 млрд.теңге сомасына шамамен 20 инвестициялық жоба ұсынылған, оның ішінде құны 182 млн.теңгені құрайтын 2-і іске асырылды, қысқа уақытта құны 3,3 млрд.теңгені құрайтын 11 жоба іске асырылатын болады және де 2,2 млрд.теңге сай 7 іске асыру перспективасы бар (сурет 2). Салалық бөліністе жобалардың көп бөлігі ГМК және машина жасау салаларында ұсынылған, бұл өңірдің өндірістік базасын ескеріп отыр [3].

Әрине, Қарағанды облысында инвестицияларды тарту және экспортты қолдау бойынша айтарлықтай сәтті жұмыс жүргізіліп жатыр.

Алайда, қазіргі таңда өңірлерде инвесторлармен жұмыс жасау деңгейі мүлтіксіз деп айту әлі ерте. Бірқатар проблемалар бар, атап айтсақ, өңірлердің орталықпен қарым-қатынас жасау, шетел инвесторлардың сұрау хаттарына әкімдіктердің дер кезінде әрекет жасамауы және т.б.

Сондықтан осы мәселелерді шешу үшін және де өңірлердің инвестициялық белсенділігін арттыру мақсатында «Инвесторларға қызмет көрсету орталықтары» (бұдан әрі - ИҚКО) құрылды [4].

Осы Орталықтар өңірлердегі инвесторлар үшін «бірыңғай терезеге» айналу керек, онда инвестор инвестициялық жобаның барлық кезеңдерінде келеді.

Осы жұмыс өзіне бірнеше бағыттарды қамтиды. Негізгілерінде тоқтайын.

1. Инвестиция алдында қолдау жасау, инвестициялау туралы шешім қабылдаған кезде өзіне инвесторларды инвестициялық алаңшаларды, жергілікті әріптесті таңдауда, қажетті ақпаратты ұсынуда және т.б. кеңес беруді қамтиды. Әкімдік пен ИҚКО міндеттері – инвесторды өз өңіріне тарту.

2. Инвестициялаудың белсенді кезеңі, өзіне барша рұқсаттама-әкімшілік рәсімдерді, яғни жер учаскесін бөлу, жұмыс күшін шығаруға рұқсат беру, жергілікті органдарда лицензияларды алуды қамтиды.

3. Инвестициялаудан кейінгі қолдау өңірлерде инвестицияның іске асырған соң, инвесторлардың қызметіне мониторинг жасауды қамтиды, яғни ИҚКО жоба басталған кезде, өнім шығарылған кезде инвесторлардың арыз-өтініштерін қарастыру керек.

4. ИҚКО инвесторды қайта инвестиция, яғни «реинвест» жасауын ынталандыру керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Үдемелі индустриалды-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарламасы 2015 жыл.
2. Статистикалық бюллетень РК 2011 жыл.
3. Статистикалық бюллетень РК 2012 жыл.
4. «Қарағанды Инвест -2012» форум материалдары.

Барпар Г.Д., группа Ф-22к, КЭУК
Ғылыми жетекші: аға оқытушы
Маташева А.Е.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БАҒДАРЛАМАЛАРДАҒЫ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ

Ел басы 2012 жылы 27 қаңтардағы «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту –Қазақстан дамуының басты бағыты» деп атаған Қазақстан халқына жолдауында ауыл шаруашылығын дамытуды Қазақстан Республикасының дамуының маңызды міндеттердің бірі ретінде атап өтті. Осыған орай көптеген іс шаралар жасалып жатыр. Отандық агрокешен саласының ең көп айтылып, ең жиі талқыланатын тақырыбы – мал шаруашылығы. Бүгіндері мал шаруашылығын дамытуға қыруар қаржы бөлініп, тиімді шешімдер шығарыла бастады. 2012 жылы мал шаруашылығының дамуына көзделген бюджет қаражатының көлемі 24% ұлғайып, 29,6 млрд. теңгені құраған. Оның 21 млрд. теңгесі мал шаруашылығы өнімінің сапасы мен өнімділігін арттыруды субсидиялауға бағытталатын болады. 1 бас сиырмен қашарды асырау нормативі 12 мың теңгені құрайды. Барлығы осы мақсаттарға республикалық бюджеттен 2,5 млрд. теңгеден аса қаражат бөлінді. Сонымен қатар, «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты Қазақстан Республикасының Президентінің Қазақстан халқына жолдауын алтын болсақ. Бұл жолдаудың мақсаты - 2050 жылға қарай мықты мемлекеттің, дамыған экономиканың және жалпыға ортақ еңбектің негізінде берекелі қоғам құру. Мықты мемлекет экономикалық жедел өсу жағдайын қамтамасыз ету үшін аса маңызды болмақ. Мықты мемлекет күнкөріс саясатымен емес, жоспарлау саясатымен, ұзақмерзімді дамумен және экономикалық өсумен айналысады. «Қазақстан-2030» Стратегиясы біздің мемлекеттілігіміздің қалыптасу кезеңі үшін жасалған болатын. Өзінің базалық өлшемі бойынша ол орындалды.[1] Қазақстан-2050 стратегиясы - Қазақстан-2030 стратегиясының жаңа кезеңдегі үйлесімді дамуы. Ауыл шаруашылық қайта өңдеуде және саудада фермерлік пен шағын және орта бизнесті дамыту. Аса

ірі экспорттық нарықты меңгеру үшін біз қай азық-түліктің жаппай өндірісін басты етіп қоятынымызды айқындауымыз керек.

Алынған шаралардың нәтижесі 2050 жылға қарай ел ІЖӨ-дегі ауылшаруашылық өнімінің үлесі 5 есе артуы болуы тиіс. Ел агроөнеркәсіп кешенінің 2020 жылға дейінгі дамуының жаңа бағдарламасын әзірлеу. 2020 жылға қарай ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдаудың көлемін 4,5 есе арттыру. Ең жаңа агротехнологияларды қолдануға бағытталған орта және ірі тауарлық ауылшаруашылық өндірістерін құру жөніндегі заңнамалық және экономикалық ынталандырулар жүйесін тұжырымдау. Берілгеннен кейін белгілі бір кезеңде игеру қолға алынбаған жерлерге салық мөлшерлемелерін көтеруді енгізу. Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін дамыту бағдарламасының бөлігі болып табылады және ол республиканың мал шаруашылығы саласына қолдау көрсету және саланың экспорттық әлеуетін дамыту жөніндегі шаралар кешенін қамтиды. Ірі қара мал етінің экспорттық әлеуетін 2016 жылға қарай 60 мың тоннаға жеткізу жоспарлануда. Етті мал басын асылдандыру мақсатында 224 мың бас малға арналған шаруа қожалықтары құрылады. Осы бағдарламада республикадағы асыл тұқымды малдың салмағын 2016 жылға дейін 15%-ға жеткізу жоспарланып отыр. Ал қазіргі таңда республикада асыл тұқымды малдың жалпы үлес салмағы 9,4%-ға жетіп отыр. 2013-2020 жылдарға АӨК-нің дамытудың жаңа бағдарламасын жүзеге асыруға 3 трлн-нан астам теңге қажет. Сонымен қатар, бағдарламаны қаржыландырудың 74%-ы тауарларды, жұмыстар мен қызмет көрсетулерге экономикалық қолжетімділікті арттыру бойынша іс-шаралар құрайды, бюджеттің 13%-ы АӨК мемлекеттік қамсыздандыруды дамытуға, 12%-ы қаржы жағдайын сауықтыруға бөлінеді.[2] 2003-2012 жылға Ауыл шаруашылығы министрлігі бюджетінің өсу қарқыны 20,8%-ды құрады. Осы қарқын сақталатын болса, 2020 жылға дейін бюджет болжамы 8 жылда 4,2 трлн теңгені құрады. АӨК нысандарының бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін жағдай туғызуға бағытталған жаңа бағдарлама. Бағдарламаларды субсидиялаудың қолданылып жүрген тетіктерімен бірге, инвестициялық субсидиялар, қаржылық институттар алдында АӨК нысандарының қарыздарын кепілдендіру және сақтандыру қызметтерін субсидиялау және тағы басқалар сияқты жаңа тәсілдер қарастырылған. 2013-2020 жылдары Бағдарламаны жүзеге асыруға 3 трлн.122 млрд. теңге қажет болса, оның 2 трлн.662 млрд. теңгесі мемлекеттік бюджет есебінен қарастырылады. 300 млрд. теңге - облигациялық займдар, қалған қаржы «ҚазАгро» ҰБХ-ы мен оның еншілес компаниялары үлесінде. Сонымен бірге салаға 10 трлн. теңгеден астам жеке қаржыларды тарту жоспарда бар. Бағдарламаны іске асыру нәтижесі бойынша ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемі 1,5 есеге, бір адамға шаққанда еңбек өнімділігі 3 есеге артады, агроөнеркәсіптік кешен өнімдерін сатудан түсетін экспорттық түсім 20%-ға өсіп, негізгі азық-түлік түрлерінен ішкі нарықты қамтамасыз ету 80% деңгейіне жетеді деп күтіледі. Бүгінгі күні мемлекет асыл тұқымды өнімнің, құрама жемнің сатып алуын субсидиялауда. Сонымен қатар, бұл ауылдарда жұмыс орындарын құруға және ауыл тұрғындарына табыс алуға мүмкіндік береді. 5 жылдан кейін Қазақстан еттің ірі экспорттаушысына айналады – бір жылда – 60 мың тоннаға дейін. Бұл экологиялық таза өнім болады. Ауыл шаруашылығына қосымша 5 млрд. теңге бөлініп отыр. Бұл ретте жергілікті атқарушы органдарға тұрғын үй сатып алуға бюджеттік кредиттер бөлу үшін- 1,2 млрд. теңге, асыл тұқымды мал шаруашылығын дамытуға – 2 млрд. теңге бөлінеді деген мақсатқа көздеп отырмыз. «Дипломмен ауылға» атты жоба қазақ елінің қазығы болған ауыл үшін де, жастар үшін де өзекті ұсыныс болғаны анық. Маман да маңызды мәселе дегендей «Дипломмен ауылға» жобасы әлеуметтік қолдау шараларын ауылдық елді мекендерге жұмыс істеу және тұру үшін келген денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет және спорт мамандарына ғана ұсыну қарастырылған. Ауылдық елді мекендердің ауылшаруашылық және ветеринария мамандарымен қамтамасыз етілуін талдау нәтижесі көрсеткендей, қазіргі уақытта агроном, зоотехник, ветеринарлық дәрігер, ветеринарлық санитар, ауыл шаруашылығын механикаландыру және т.б. мамандықтарына сұраныс өте жоғары. Қорыта келе, ауыл шаруашылығы дамуының басты объектісі ол ауыл шаруашылық техникасының дамуы, өндірісті қазіргі заманғы техника құралдарымен қамтамасыз етілу жағдайы болып келеді. Қазіргі кезде ауыл шаруашылығына мемлекеттік бюджеттен бөлінген қаржы мөлшері жыл сайын артуда.[3]

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Президенті – Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. «Әлеуметтік – Экономикалық Жаңғырту- Қазақстан дамуының басты бағыты».

2. «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты.
3. www.auyl.kz

Головина В., группа Ф-31 КЭУК
 Научный руководитель: магистр,
 преп. Мукашева К.А.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ РК

Разработанная Правительством Республики Казахстан «Государственная программа форсированного индустриально-инновационного развития» ставит своей целью создание результативной и эффективно функционирующей национальной инновационной системы. В связи с этим особую актуальность приобретает вопрос оценки инновационного потенциала как республики в целом, так и отдельных ее регионов.

Инновационный потенциал региона представляет собой накопленный совокупный инновационный ресурс, обеспечивающий интенсивное развитие экономических субъектов региона и способствующий получению ими дохода. В экономической литературе для оценки инновационного потенциала предлагается использовать набор показателей, характеризующих отдельные его компоненты. Трудность состоит в том, чтобы привести эти показатели к сопоставимому виду, поскольку без этого невозможна интегральная оценка инновационного потенциала. Кроме того, наблюдаются весьма существенные различия инновационной активности хозяйствующих субъектов в зависимости от их региональной принадлежности, что связано с неоднородностью инновационной инфраструктуры регионов, а также с имеющимися различиями в обеспеченности последних научно-техническими, финансовыми, трудовыми и иными ресурсами. Иными словами можно сказать, что уровень инновационной активности регионов зависит от инновационного потенциала, которым они располагают, и особенностей их инфраструктуры. В свою очередь, существует и обратное влияние инновационной активности хозяйствующих субъектов региона на его инновационный потенциал.

Степень инновационной привлекательности регионов может быть охарактеризована следующими показателями:

- валовый региональный продукт;
- объем промышленного производства;
- объем инновационной продукции;
- внутренние затраты на исследования и разработки;
- уровень инновационной активности предприятий
- объем научно-технических работ [1, с.34].

В сравнении областей по показателю - доле инновационной продукции в валовом региональном продукте имеем следующую картину (рис.1).

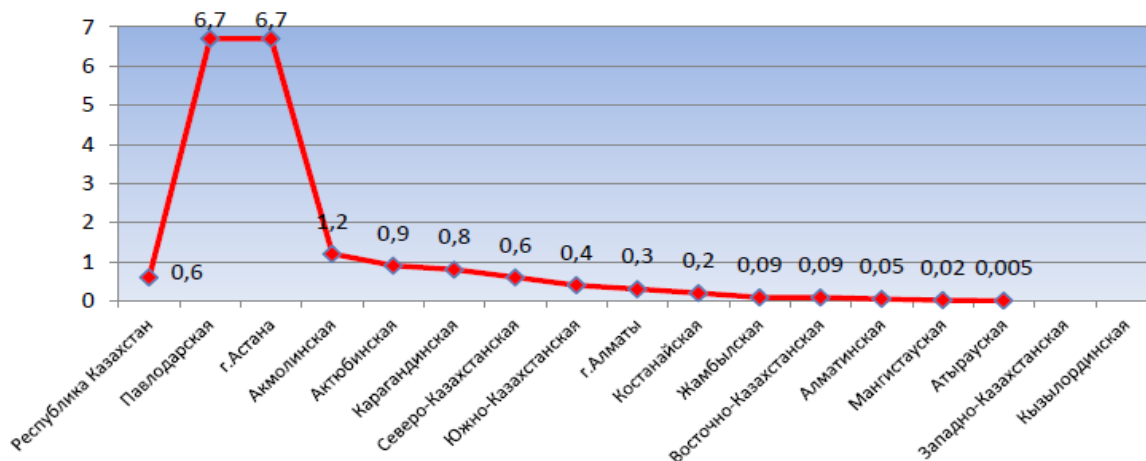

Рисунок 2.2.3 Доля инновационной продукции в ВРП в 2010 году, в %[2]

Абсолютными лидерами по уровню доли инновационной продукции в валовом региональном продукте являются Павлодарская область и город Астана с равными показателями в 6,7%. Это объясняется наличием в Павлодарской области одного из крупнейших на экономическом пространстве СНГ территориально-производственного комплекса, в рамках которого предприятия выпускают такие экспортноориентированные товары, как глинозем, ферросплавы, нефтепродукты, уголь, электроэнергию, что определяет большой потенциал для развития в области различных инновационных продуктов. Инновационное развитие столицы напрямую связано с функционированием индустриального парка, в котором осуществляется реализация проектов в рамках ГПФИИР, а также специальной экономической зоны «Астана - новый город», созданной 10 лет назад, которая предлагает инвесторам льготные условия для строительства производственных, жилищных и социальных объектов. Кроме того, в целях расширения индустриального парка, в столице был создан региональный центр по инновациям.

Следующие области по уровню доли выпускаемой инновационной продукции в ВРП демонстрируют сравнительно невысокие показатели: Акмолинская (1,2%), Актюбинская (0,9%), Карагандинская (0,8%), Северо-Казахстанская (0,6%) области.

Все остальные области (к примеру, Мангистауская, Атырауская, ЗКО, Кызылординская области) имеют очень низкие доли, тем самым, показывают низкую инновационную активность. Интересен тот факт, что все эти области специализируются исключительно на нефте- и газодобыче, имеют одни из самых высоких показателей объема валового регионального продукта в стране, однако объем выпуска инновационной продукции в данных областях очень мал либо отсутствует вовсе. Это говорит о сильной зависимости данных областей от добычи нефти и газа. В этой связи, можно сделать вывод о том, что в настоящее время в Казахстане прослеживается явный дисбаланс в инновационном развитии регионов.

Список литературы:

1. Отчет о состоянии инновационных процессов в Республике Казахстан, в том числе и в региональном разрезе//АО «Национальный инновационный фонд». – Астана.- 2011.- с.202
2. Наука и инновационная деятельность Казахстана 2006-2010 годы//Статистический сборник.- Астана. - 2011.- с.78
3. Программа «Развитие регионов», утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 26 июля 2011г. №869

Эльсиева Е., группа Ф – 22 КЭУК
Научный руководитель: ст.преп.
Маташева А.Е.

СТРАХОВОЙ РЫНОК КАЗАХСТАНА. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Для Казахстана, где сложилась повышенная степень уязвимости производственной сферы воздействию стихии и технологических катастроф, неуверенность в своем будущем характерная для большинства населения республики, потенциальная роль страхования особенно велика.

Гарантируя собственникам возмещение ущерба при гибели имущества и потере дохода, создавая защищенность человека на все случаи жизни, страхование обеспечивает социально-экономическую стабильность в обществе. Резервы страховых компаний служат надежным источником крупномасштабных инвестиций для финансирования экономического развития республики.

Переход к рыночным отношениям оказал серьезное влияние на систему страхования в Республике Казахстан, вызвав ряд важных структурных изменений. Осуществлен переход от государственной монополии на страховые операции к страховому рынку. В настоящее время активно идет процесс формирования новых страховых компаний, стремящихся строить свою работу с учетом реально существующих страховых интересов у всех хозяйствующих субъектов. [1]

Современное состояние рынка требует дальнейшего развития и модернизации страхового дела все большей его адаптации к мировым принципам организации страховых отношений. Это касается, прежде всего, несовершенства законодательной и информационной базы, методологических разработок в сфере страхования, а также форм страховой защиты, адекватных требованиям рыночной экономики. Страховой рынок Казахстана в 2010-2012 годы продемонстрировал положительные тенденции развития. Они проявились на фоне оживления деловой активности корпоративного сектора в целом и восстановления ключевых отраслей экономики от последствий финансовой нестабильности. Положительные тенденции проявились как в части увеличения сбора страховых премий, так и в увеличении финансовой мощи страховщиков. Сумма обязательств страховых (перестраховочных) организаций составила на 1 января 2013 года 202 920,5 млн.тенге, что на 29,7 % больше аналогичного показателя по состоянию на 1 января 2012 года. На отчетную дату объем страховых резервов, сформированных страховыми (перестраховочными) организациями для обеспечения исполнения принятых обязательств по действующим договорам страхования и перестрахования, составил 174 148,4 млн. тенге, что на 36,2% больше объема сформированных резервов на 1 января 2012 года. [2]

Высокий уровень капитализации, снижение рисков, связанных с внешним перестрахованием, а также низкая доля дефолтных ценных бумаг в инвестиционном портфеле страховых организаций свидетельствуют о наличии потенциала для дальнейшего развития сектора. В этой связи в 2011-2012 годах были приняты меры по совершенствованию условий и порядка проведения обязательных видов страхования, совершенствованию инфраструктуры страхового рынка, введению консолидированного надзора за страховыми группами.

По состоянию на 1 января 2013 года на страховом рынке республики Казахстан осуществляют лицензированную деятельность 35 страховых организаций (в том числе 7 – по страхованию жизни), 13 страховых брокеров и 82 актуария. Идет укрупнение страховых компаний, консолидация рынка. На сегодняшний день наблюдается дальнейшая тенденция уменьшения количества действующих компаний до 30-34. [3] (см.Таблицу 1)

Таблица 1. Структура страхового рынка Республики Казахстан

Институциональная структура страхового сектора	1.01.12	1.01.13
Количество страховых организаций	38	35
в том числе по страхованию жизни	7	7
Количество страховых брокеров	14	13
Количество актуариев	85	82
Количество страховых (перестраховочных) организаций являются участниками АО «Фонд гарантирования страховых выплат»	33	31
П р и м е ч а н и е - Данные из сборника Агенства по статистике РК, 2013		

Совершенствуются дальнейшие направления развития страхового рынка. Становится актуальным в последнее время взаимодействие игроков локального рынка для защиты от крупных убытков, и опыт стран, которые смогли реализовать на национальном уровне различные объединения в виде страховых пулов, является интересным в части изучения положительных наработок. Опыт различных государств в создании катастрофического пула изучается для внедрения с точки зрения организации взаимодействия между страховщиками и государством в рамках государственной программы обязательного страхования недвижимого имущества граждан страны от катастрофических событий.[4]

Вместе с тем существуют проблемы, мешающие нормальному развитию страхового рынка Казахстана. Объем страховых премий растет, и если мы хотим через 10-15 лет получить в нашем государстве еще один источник долгосрочных инвестиций, или так называемых длинных денег, то необходимо решить ряд проблем в законодательной базе.

Оценивая текущую ситуацию на страховом рынке Казахстана в целом можно сказать о положительных результатах: демонстрируется рост активов и собственного капитала страховых компаний, совершенствуется нормативно-правовая система обязательного страхования, в целях усиления государственного контроля введены процедуры стресс - тестинга и тестов раннего предупреждения. Кроме того, страховые организации сегодня поддерживают высокий уровень рентабельности за счет низких показателей убыточности по добровольному имущественному страхованию. Высокие показатели убыточности были

отмечены только по таким видам страхования как: страхование ГПО владельцев транспортных средств, страхование в растениеводстве и страхование ГПО работодателя, а также по добровольному медицинскому страхованию. На сегодняшний день именно страховая отрасль выдержала внешние и внутренние удары и потрясения экономического кризиса.[5]

Список литературы:

1. Журнал KAZENERGY 2013. №1 (56)
2. www.afn.kz – комитет по надзору и контролю финансового рынка РК
3. www.stat.kz – Агенство РК по статистике
4. www.profinance.kz – журнал о финансах
5. www.minfin.gov.kz – Министерство финансов РК

Елеулова М., Султанова Д., гр. Ф 12-с КЭУК
 Научный руководитель: Маташева А. Е.

РОЛЬ МЕДИЦИНСКОГО СТРАХОВАНИЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СТРАХОВОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ

В Послании народу Казахстана в 2010 году глава государства отметил, что здоровый образ жизни и принцип солидарной ответственности человека за свое здоровье должны стать главным в государственной политике в сфере здравоохранения, и повседневной жизни населения [1].

Медицинское страхование образуется за счет вкладываемых денежных средств из дохода страховщика. И при возникновении страхового случая страховые компании возмещают ущерб, в пределах допустимой суммы.

Медицинское страхование позволяет решить ряд проблем системы здравоохранения, она способствует увеличению рождаемости, естественному приросту населения, улучшению демографического показателя, снижению роста заболеваемости (онкологические заболевания, болезни сердечно-сосудистой системы, туберкулез, ВИЧ/СПИД и т.д.), оно играет важную роль в благосостоянии нации страны.

В нашей стране выделяется недостаточно средств на развитие медицинского здравоохранения. Для сравнения расходы на здравоохранение в развитых странах составляют 8-12 % от ВВП, этот показатель, например, в Мексике - 5,8 %. В 2011 году суммарные расходы на здравоохранение в Казахстане составляли всего 3,8 % от ВВП (см. таблицу). Из всей суммы расходов на здравоохранение только 0,03 % от ВВП - это вклад выплат по добровольному медицинскому страхованию [2].

Расходы на здравоохранение в Республике Казахстан в 2011 году

Показатель	В тенге	В долларах США
Население Казахстана	16,5 млн человек	
ВВП	27 301 млрд	184 млрд
Государственные расходы на здравоохранение	640 млрд	4,3 млрд
В % к ВВП	2,3 %	2,3 %
Страховые премии ДМС	12,4 млрд	83,6 млн
В % к ВВП	0,05 %	0,05 %
Страховые выплаты ДМС	9 млрд	60,6 млн
В % к ВВП	0,03 %	0,03 %
Оплата услуг населением (оценка)	410 млрд	2,8 млрд
В % к ВВП	1,5 %	1,5 %
ИТОГО расходы на здравоохранение	1059 млрд	7,1 млрд
В % к ВВП	3,83 %	3,83 %
В расчёте на душу населения	64 182	432

На данное время в Казахстане существует добровольное медицинское страхование. Она заключается в том, что позволяет гражданам улучшить качество получения медицинской помощи, получить дополнительные медицинские услуги, отсутствие очередей, профессиональное отношение врачей к процессу лечения пациентов их заинтересованность в пациентах, имеющих добровольное медицинское страхование. Но в добровольном страховании есть и минусы: это могут быть дорогостоящие услуги, мошенничество.

В 2012 году на рынке наблюдалось повышение спроса на ДМС по сравнению с 2011 годом. Прирост премий 2012 году составил 33 % к аналогичному периоду 2011 года. В 2012 году рынок ДМС вырос на 1/3 часть [3].

Таким образом, правительству необходимо ввести и совершенствовать систему обязательного медицинского страхования, к которой перешли многие страны, провести ряд мероприятий по внедрению обязательного медицинского страхования в лечебно-профилактические учреждения, подготовить население к осуществлению страхования.

Обязательное медицинское страхование производится в обязательном порядке, она должна обеспечить гражданам минимумом бесплатной медицинской помощи и лекарства за счет средств бюджета и внебюджетных фондов, в пределах установленных законом. Предполагаемая предоставление медицинской помощи одинаково для всех: как для трудоспособного, так и нетрудоспособного населения, не зависящая от размера получаемой заработной платы и действовать на всей территории Республики Казахстан. Граждане могут выбрать места получения медицинской помощи: поликлиники, больницы, клиники и др., иметь право на выбор лечащего врача. ОМС способствует снижению затрат на финансирование системы здравоохранения, население будет более ответственно за свое здоровье, ОМС способствует появлению конкуренций среди частных и государственных медицинских учреждений.

Казахстан как суверенное независимое государство должна обращать внимание на качество и своевременность медицинской помощи, проводить регулярный контроль со стороны государства, внедрять новые технологии, усовершенствовать систему здравоохранения, улучшить систему обучения медицинских кадров.

Развивать государственно-частные партнерства и в этом плане можно использовать опыт обязательного медицинского страхования, накопленный в сельскохозяйственном секторе. Там страховые компании выплачивают страховку аграриям, а потом государство компенсирует этим компаниям половину затраченной на страховые выплаты суммы, то есть пятьдесят процентов. Поначалу могла бы работать именно такая схема. Это снизило бы нагрузку на бюджет, и страховые компании за это время могли бы увеличить капитал и помочь государству.

Например, АО СК «Нефтяная страховая компания» (НСК) предлагает заменить бюджетное финансирование обязательным медицинским страхованием. То есть полис ОМС должен покрывать гарантированную бесплатную медпомощь — все, что выше этого минимума, по их версии, должно финансироваться за счет добровольного страхования. Обеспечение страховыми полисами по ОМС наемных работников ляжет на работодателей. Самозанятое и так называемое неактивное население должно будет приобретать страховку самостоятельно. Государство же возьмет на себя финансирование медобслуживания пенсионеров, официальных безработных и социально уязвимых слоев населения» [4].

В целом, если говорить о возможности обязательное медицинское страхование (ОМС) в Казахстане, то это может повысить страховую культуру населения. Казахстанцы, к сожалению, руководствуются принципом: «если обязывают, то страховаться нужно, а если нет, то лучше воздержаться». Но здесь нужно понимать, что по ОМС не получишь всего спектра услуг, а более дорогостоящее и качественное лечение придется доплачивать [5].

Список литературы:

1. «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана». Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана 1.02.2010
2. Журнал «Рынок страхования» № 6 (93), июнь 2012 г.
3. http://www.nomadpolis.kz/press/news/osnovnie_tendentsii_na_strahovom_rinke_rk_v_2012_godu/

4. prodengi.kz/novosti_o_strakhovanii/medstrahovanie_v_kazahstane_glazami_eksperta
 5. «Эксперт Казахстан» №13 (354) /02 апреля 2012, «О тенденциях медицинского страхования в Казахстане».

Жақсыбаева А., Ф-22к тобы ҚҚЭУ
 Ғылыми жетекші: магистр Ашимова А.С.

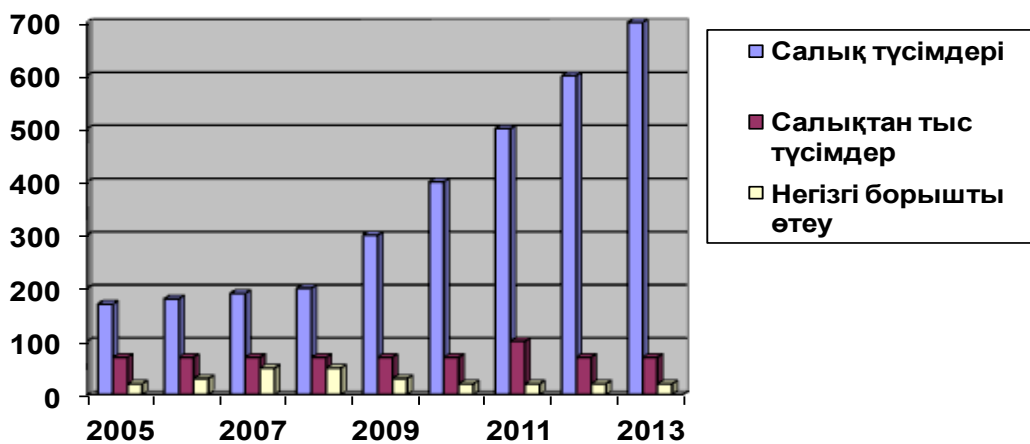
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЛЫҚ ЖҮЙЕСІ ЖӘНЕ ОНЫ ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

Мемлекеттің тұрақты экономикасын құруда салықтар маңызды орын алады. Салықтар ұлттық табысты мемлекеттендірудің басты құралы. Олардың макроэкономикалық шешуші рөлі артып келеді, мұны ЖҰӨ-нің көлеміндегі салық үлесінің ұлғаюынан көруге болады. Стратегия-2030 қабылданғаннан бері 15 жыл ішінде мемлекетіміз әлемдегі ең серпінді дамушы елдер бестігіне енді. Нәтижесінде, 2012 жылдың қорытындысы бойынша ІЖӨ-нің көлемі жағынан біз әлемнің экономикасы жағынан ірі 50 елдің қатарына кіреміз.

Бизнес деңгейіндегі болашақ салық саясаты ішкі өсімді ынталандыруы және сыртқы нарықтарға отандық экспортты, ал азаматтар деңгейінде олардың қорларын, жинақтарын және салымдарын ынталандыруға тиіс. [1]

Бюджет кірісінің негізгі үлес салмағын салық түсімдері алады. Нақтырақ айтқанда, салық түсімдері бюджет кірісінің 94,9 пайызын құрайды.

2013 жылғы 1 қаңтардағы көрсеткіш бойынша мемлекеттік бюджеттің кірістері 101,5 пайызға, салық түсімдері 101,9 пайызға орындалды. Негізгі кіріс көздері бойынша жоспар толық орындалды. Тек корпоративтік табыс салығы бойынша жоспар 96,3 пайыз мөлшерінде қалыптасты. Корпоративтік табыс салығы түсімдері азаюына әсер еткен негізгі себептердің бірі, әлемдік рыноктағы металл бағасының тұрақсыздығы болды. Мәселен, 2012 жылдың 11 айында қорғасынның бағасы 22,4 пайызға, мырыш – 12,7, мыс – 11,2, алюминий – 16,4, феррохром бағасы 11 пайызға төмендеп кетті. Бірақ мұндай себептерге қарамастан 2013 жылғы салық түсімдері алдыңғы жылдармен салыстырғанда әлдеқайда жоғары.

Сурет - 2. 2005-2013 жылдардағы мемлекеттік бюджетке түскен түсімдердің құрылымы (млрд.тг.)

2012 жылы қосымша құн салығы бойынша бюджетке түскен түсім 914,4 млрд.тенге немесе жоспардың 103,1 пайызын құрады. Кеден одағы елдерінен импортқа салынатын қосымша құн салығының жоспары 101,3 пайызға орындалды, оның артығымен орындалуына бұрнағы жылмен салыстырғанда, осы елдерден келетін импорттың 10,5 пайызға өсуі себеп болды. Жеке табыс салығы бойынша жоспар 106 пайызға, әлеуметтік салық бойынша жоспар 104,7 пайызға орындалды. Сөйтіп, 2011 жылмен салыстырғанда өткен жылы бюджетке түскен

түсімдер тиісінше 62,3 млрд. және 44,2 млрд. теңгеге ұлғайды. Бұл көрсеткіш сонымен бірге, тұрғындарды жұмыспен қамту саласында қол жеткізген оң үрдістерді көрсетеді.

Салық түсімдерін кесте түрінде көрсететін болсақ.

Кесте-1. 2011-2013 жылдардағы Қазақстан Республикасы мемлекеттік бюджетінің түсімдері.

Қортынды	2011	2012	2013
Түсімдер	4 249,3	4 365,2	4 770,2
ІЖӨ-ге %-бен	17,9	18,8	18,7
Кірістер,оның ішінде:	4 147,9	4 257,4	4 660,3
Салықтық түсімдер	2 750,2	2 879,3	3 260,5
Капитал мен операциялардан түсетін кірістер	10,8	15,3	16,2
Салықтан тыс түсімдер	81,7	60,6	62,7

2011 жылғы салық түсімдерін 2013 жылғымен салыстырғанда неғұрлым көп. Бұл экономиканың дамып және салық жүйесінің тұрақтанғанының бірден бір дәлелі деуге болады.

2013 жылдың 1 қаңтарынан бастап «Электронды үкімет» дамыту мақсатында салықтық әкімшілендірудің ақпараттық жүйесі мен республикалық төлем жүйесі Жеке Сәйкестендіру Нөмірлері/Бизнес Сәйкестендіру Нөмірлеріне (ЖСН/БСН) көшті және штаттық режимде жұмыс істеуде. 2012 жылы салық органдары 4 млн. адамның ЖСН-дерін жан-жақты тексеруден өткізді.

Қазіргі кездегі ең маңызды мәселе болып салықтан қашу жолдарының алдын алу болып табылады. Оның себебі, біріншіден-заңдылықтың дұрыс болмауына, екіншіден, бақылаудың әлсіздігі есебінен міндетті тұлғалар салық төлеуден әдейі бас тартады. Бұл өз кезегінде жауапсыздыққа, нормативті актілерді орындамауға либералды түрдегі қатынасқа, бетімен жіберушілікке, тіпті сыбайластық пен жемқорлыққа және салық жүйесінің құлдырауына әкеледі.

Бұндай жағдайды шешу тек қылмыс заңдылығының құралдарын қолданатын қатаң әкімшілік әдістермен реттеу арқылы бола алады.

Салық жүйесінде әлі күнге дейін нашар жиналатын салықтар көлемі өте үлкен көлемде, ол кәсіпорындағы шаруашылық қызметін нашарлатады, бұл өз кезегінде бизнестің дамуына кері әсерін тигізеді.

Қазақстан Республикасындағы салық саясатын жетілдіру мақсаттары қандай бұл экономикадағы салық жүктемесін төмендету, мемлекеттік міндеттемелерді реттеу, басымдылық міндеттерді шешуде қаржы ресурстарын шоғырландыру, бюджеттік кірістердің әлемдік бағалар конъюнктурасынан тәуелділігін төмендету, мемлекеттік қаржыларды басқаруды құру және бюджетаралық қатынастардың тиімді жүйесін қалыптастыру болып табылады.

Жалпы алғанда еліміздің салық жүйесін жетілдірудің негізгі бағыттары болып мыналар табылады:

- салық жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз ету;
- салық жүйесін максималды түрде ықшамдау;
- салық ставкаларын төмендету мақсатында, салық прессингін әзірлеу;
- салық прессингін әлсіздендіру;
- салықтарды алудың парасатты деңгейін қамтамасыз ету;
- тікелей және жанама салықтарды оңтайлы түрде байланыстыру;

Қазақстанда мемлекеттіміздің экономикасын өркендетіп, шаруашылықты дамытатын салық жүйесі керек.

Солардың бірі – салық жүйесінің тұрақтылығы.

Салық жүйесінің құрамы, яғни салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер және тағы басқалары бірнеше жыл ішінде тұрақты болып тұруы керек. Салық салу жүйесін тұрақты деп санауға болады, егер де санкциялар мен жеңілдіктер, салық жүйесінің құрамы, салық салудың принциптері өзгермей кәсіпкерлік қызмет үшін өте қолайлы болса. Осы аталғандардың барлығы салық жүйесін дамытуда өте үлкен рөл атқарады. [8.7-13 бб.]

Қорыта айтқанда ұсынып отырған осы бағыттарды қаржы және салық саясатын жетілдіруде мақсатты түрде жүзеге асыру үшін, қаржы ағынында мемлекеттің реттеуші және

бақылаушы рөлін дамыту керек. Бұл өз кезегінде мемлекеттің экономикалық қауіпсіздігін нығайтуды қамтамасыз етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Қазақстан-2050» Стратегиясы
2. Қазақстан Республикасының Салық Кодексі
3. Ермекбаева Б.Ж. «Салықтар және салық салу» - Алматы, 2009 жыл
4. Құлпыбаев С., Ынтықбаева С. Ж., Мельников В.Д. «Қаржы»: - Алматы: 2011ж
5. http://kodeksy-kz.com/nalogovyj_kodeks/
6. <http://www.egemen.kz/2013/02/09/>
7. <http://www.minfin.gov.kz>
8. Сахариев С.С., Сахариева А.С. „Жаңа кезең – экономикалық теориясы”,- Алматы: „Данекер” 2010 жыл

Жумагулова Дана., группа Ф-33к КЭУК
Ғылыми жетекші: аға оқытушы Калиева А.М.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТІНІҢ ҚАЗІРГІ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

Елбасы Президентінің «Қазақстан-2030 Барлық Қазақстандықтардың өсіп – өркендеуі, қауіпсіздігі және әл – ауқатының артуы» атты Қазақстан халқына Жолдауында Мемлекет басшысы Үкімет алдында қазақстандықтардың өмір сүру сапасына өсуіне және бәсекеге қабілетті мемлекет құруға бағытталған бірқатар маңызды стратегиялық міндеттерді қойды.

Қойылған міндеттерді шешу мақсатында еліміздің бюджеттің атқарылуы бойынша уәкілетті орган болып табылатын Қазақстан Республикасының Қаржы министірлігі ең алдымен салық салу, кеден ісі, бюджеттің атқарылуы саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру, сондай – ақ бугалтарлік есеп пен қаржылық есептілік саласында мемлекеттік саясатты қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

Қаржы министірлігінің түйінді функциясы бюджеттің толық және уақытылы атқарылуын қамтамасыз етуден тұрады, сондықтан осы стратегиялық бағыт бюджеттердің атқарылуына қазынашылық қызмет көрсетудің сапасын арттыру және мемлекеттік сатып алу процесінің тиімділігін арттыру әрі мемлекеттік бюджеттің қаражатын пайдалану кезінде қаржылық бұзушылықтардың алдын алу жөніндегі мақсаттарды біріктірді.

Негізгі мәселе құжаттарды өңдеудегі және трафиктің өсуіне және жүйенің өнімділігіне жүктеменің артуына байланысты есептілік нысандарын беруде іркілістер болып табылады.

Осыған байланысты, қаржы құжаттарының өсу қарқынын ескере отырып, Стратегиялық жоспарда ақпараттық қазнашылық жүйесін электрондық құжат айналымына кезең кезеңімен көше отырып, бюджеттік бағдарламаларды атқару процесінде қазынашылық пен клиент (мемлекеттік мекеме) арасындағы өзара іс – әрекет бөлігінде жетілдіру жөніндегі міндеттер көзделген.

Келесі жағынан, бюджеттің уақытыды орындалмау проблемасын шешу, рәсімделу мәселелерін оңайлатуға ғана байланысты емес, көптеген мемлекеттік органдар өздерне бөлінген қаржылық қаражаттарды әрқашан тиімді пайдаланбайды және белгіленген мақсатында пайдаланбау да жиі кездеседі.

Осыған байланысты Стратегиялық жоспарда «Мемлекеттік бюджет қаржысын пайдалану кезінде қаржылық бұзушылықтардың алдын алу» мақсаты белгіленді, мемлекеттік бюджет шығыстарындағы бұзушылықтардың үлес салмағының төмендеуі оның өлшемелі нәтижесі болуы тиіс.

Анықталған бұзушылықтарды жою жөніндегі нұсқамаларды бақылау объектілерінің уақытылы орындамауы бірнеше жыл бойында шешілмеген мәселе болып қалған. Бақылау объектілерінің жауаптары шамамен 70% құрайды, негізінде олардың үшінші бөлігі қабылданған шаралар туралы нақты ақпараты жоқ ормальды жауаптар.

Аудитке өту қажеттілігі айқын, бірақ кезең – кезеңімен жүзеге асырылуы керек. Бұл кезеңде аудитті мемлекеттік органдар деңгейінде, ал келешекте ел Үкіметі деңгейінде енгізу ұсынылады.

Салық түсімдерін ұлғайту мақсатында назарды көлеңкелі экономикада жасырылған резервтерге шоғырландыру және қызметті оларды анықтауға бағыттау қажет. Ірі кәсіпорындарға тексерулердің, әсіресе трансферттік кәсіпорындармен күресті жандандыру, залал шеккен кәсіпорындарды әкімшілендіруді күшейту керек, резидент еместерге назар аудару қажет, акцизделетін саладан түсетін салықтардың түсімін көтеру керек. Бюджеттің кіріс бөлігін ұлғайту салық жүктемесін төмендете отырып, салықтық әкімшілендіруді жетілдіру есебінен жүргізілуі тиіс. Салықтық әкімшілендірудің жеткіліксіздігі немесе пысықталмауы бюджетке түсетін салық түсімдерінің төмендеуіне, салық бұзушылықтарының ықтималын ұлғайтуға, аяғында қоғамда әлеуметтік қысымшылығын тудыруға әкеп соқтыруы мүмкін.

Аталған міндетке қол жеткізу салық төлеушілерді салық бақылаумен қамтуды арттыру жолымен «Салықтық әкімшілендіруді жақсарту жолымен салықтардың толық түсуін қамтамасыз ету» стратегиялық мақсат шеңберінде көзделген.

Соңғы уақыттарда Қазақстан Республикасының кеден қызметі кедендік әкімшілендіруді жетілдіру, кедендік рәсімдерді оңайлату, сыртқы экономикалық қызметке қатысушылар және тұтас халық үшін қолайлы жағдай жасау жағынан белсенді қадам басуда.

Қазіргі сәтте өзекті болып кедендік рәсімдеу мерзімін қысқарту болып отыр. Рәсімдеу мерзімінің ұдайы мониторингіне қарамастан кеден органдары өзінің дискрециялық өкілдігінің күшімен құжаттамалық және жеке бақылауды бір мезгілде қабылдауды жалғастыруда. Кеден органдарының жұмыс істеп тұрған жүйесі жүктерді жаппай бақылауды жүзеге асырады, бұл ретте қағаз тасығыштардың декларация әуе – сарсанға жол беріледі, кеден органының лауазымды тұлғасы негеізінен жүктерді және құжаттарды тексеруге негізі бағыттарды өз кезінде лауазымды тұлғалар тарапынан субъективті сипатта әрекет етуші мүмкіндік жасайды.

Ел экономикасының қарқынды дамуына, оның бірігуіне және Қазақстанның халықаралық қоғамдастықпен өзара іс-әрекетіне байланысты Қазақстанның қаржылық ақпаратының сапалы ме қолжетімділігі тұрақты түрде жетілдіру қажет, бұл Халақаралық бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік стандарттарына көшуге әкеледі. Бұл ретте заңды тұлғалардың ХҚЕС- ке көшуін бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнама талаптарының сақталуының мониторингісіз қамтамасыз ету мүмкін емес. Осы міндетті іске асыру үшін Стратегиялық жоспарды заңнамалық базаны жақсарту жөніндегі міндеті көзделген.

Қаржылық есептілік депозитарийін құру шеңберінде жария мүдделі ұйымдар үшін Стратегиялық жоспарда ХҚЕС-ке көшпеген мемлекеттің қатысу үлесі бар заңды тұлғалар бойынша деректер қорын қалыптастыру жөніндегі іс-шаралар ұсынылған, бұл болуы тиіс мониторингпен басқа халқаралық стандарттарды енгізуді қамтамасыз ету жөніндегі заманауи шараларды қабылдау үшін жедел ақпаратқа қол жетімділікті қамтамасыз етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Послание Президента РК народу Казахстана «Казахстан – 2030
2. «Салықтар мен бюджетке міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексі
3. Урзова Л., Информация о состоянии рынка алкогольной продукции, Вестник налоговой службы РК, № 3(43), март 2008г. – с. 24-26;
4. Статистический бюллетень// www.stat.kz, Агентство Республики Казахстан по статистике
5. Реализация стратегии «Казахстан – 2030». Концепция сбалансированного управления экономикой страны.

Игембаева М., Ф-21 НП тобы, ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: э.ғ.д., профессор
Талимова Л.А.,

ҚР-НЫҢ ВЕНЧУРЛЫҚ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ

Ұлттық инновациялық қор өз қызметін бастағаннан бері Қазақстанның венчурлық қаржыландыру саласында елеулі оң өзгерістер байқалды. Дегенмен, венчурлық сала толығымен аяққа тұрды деуге әлі ерте. Себебі Қазақстанда инновацияға жұмсалатын ішкі шығындар артса

да, жаңа технология саласында жеке сектордың үлесі көбейсе де, ғылыми мекемелер саны өссе де, ЖІӨ құрамындағы инновациялық өнімнің үлесі әлі күнге дейін өте төмен 2011 жылға – 0,6% [1].

Қазақстандық инновациялық салаға ішкі факторлардың да әсері бар. Венчурлық қаржыландыру саласының негізгі мәселелері келесідей

1) Заңнамадағы кемшіліктер венчурлық бизнестің дамып, инновациялық саланың өрлеуіне кедергі келтіретін ең басты факторлардың бірі. Себебі венчурлық бизнес заң шеңберінде нені жасап, нені жасауға болмайтынын анық білу керек. Бірақ жасалатын жағдай венчурлық қорлар қызметінің жандануы үшін қолайлы болуы керек.

2) ҰИҚ қызметіндегі қарама қайшылықтар туралы мәселені қозғағанда, біріншіден, аталған ұйымның мемлекеттік бюджеттен бөлінетін қаржыны қалайша пайдаланғандығына назар аудару қажет.

ҚР есеп комитетінің мәліметі бойынша, 2003-2010 жылдар аралығында ҰИҚ-ға республикалық бюджеттен жалпы сомасы 32 млрд теңге көлемінде қаражат бөлінген [2, б. 9]. Және ол қаржының 28%, яғни 9 млрд теңге, жалғыз КазСат-1 спутнигін жасау мен ұшыруға жұмсалған екен. Алайда, 2008 жылдың 26 қарашасында КазСат 1 спутнигі сигналдарға жауап бермей жоғалып кетті. 2009 жылдың тамызында спутник табылды, бірақ жарамсыз болып танылды да көму орбитасына көшірілді. Ресей өз кінәсін мойындаған, алайда бүгінгі күнге дейін шарт жасасқан 23 сақтандыру компанияларының тек 12 сақтандыру төлемдерін төлеген. Осылайша мемлекет бюджетінен бөлінген 9 млрд теңге аспанға ұшып кетті десек артық болмас. Яғни бізде инновация саласындағы тәуекелдерді сақтандыру мен төлемдерді беру механизмдері толығымен реттелген жоқ.

Келесі 5 млрд теңге технопарктерді дамытуға жұмсалып, нәтижесінде 10 технопарк құрылды. Алайда олардың қызметінде де бәрі мәз емес, себебі технопарктер қарамағынан құрылған бизнес инкубаторлардағы компаниялардың тек 2% ғана нақты технологиялық бизнеспен айналысады (өндіріске 44%, саудаға 12%, ал қызмет көрсетуге 42%-дан келеді [3].

ҰИҚ-мен 2 млрд теңгеге тікелей қаржыландырылған 14 инновациялық жобаның тек екеуі нақты түрде коммерциялық пайда әкеледі.

Ал венчурлық қорларға бөлінген 16 млрд теңгенің бір бөлігі тіптен инновациялық деп айтуға келмейтін өндірістерді дамытуға бөлінген. Мысалы «Сентрас» Венчурлық қорына бөлінген 152,5 млн теңге - «НОМАД» велосипедтерін жасауға, ал 49,9 млн теңге – дәріханалар желісін құруға жұмсалған екен [4].

Осы және көптеген басқа фактілер ҰИҚ қызметінің инновациялық бағыттан ауытқып, өзге коммерциялық жобаларды ешбір негізсіз қаржыландыруға бағытталатынын көрсетеді. Ал инвестициялар инновациядан алшақтаса, олар өздерінің венчурлық мазмұнын жоғалтатынын ескеру қажет.

3) Келесі мәселе адам капиталын дамытуға қатысты – елімізде білікті инженерлер, маркетингтер мен инновациялық менеджерлердің жетіспеушілігі байқалады (10 жобаны бастамашысына 1-ақ білікті менеджерден келеді). Венчурлық қорлар қызметі үшін келетіндердің тек 20% ғалымдар. Олардың кеңес одағының заманында ғылыми әзірмелері болған, кейбіреуінің тіпті патенттері де бар. Қалғандары бұрында ғылымға қатысы болып, бүгінде бизнеспен айналысатындар. Ғалымдардың әлеуметтік статусы төмендеп бара жатқаннан, ғалымдардың кәртәу тенденциясы байқалады Ғалымдарды орта жасы 55-ті құрайды. Соңғы жылдары 60 жастан асқан ғылым кандидаттарының саны 40,9% -ға, ал ғылым кандидаттарының саны 38,3%-ға өскен [5].

4) Венчурлық бизнес инфрақұрылымның дамуындағы тағы бір кедергі – ғылыми кешеннің өндірістен алшақ болуы. Себебі отандық кәсіпорындар қазақстандық ғалымдардың ғылыми зерттеулеріне тапсырысты өте аз дәрежеде жасайды, фирмаларға уақытты созбай, шетелден құрал-жабдық немесе технологияны сатып алу оңайға түседі. Алайда, шетелден сатылып жатқан технологиялар 60% ескірген және ноу-хау болып табылмайды. Бізде ғалымдар мен кәсіпорындар бір-бірінен бөлек жеке мемлекеттер тәріздес. Қазақстанда 25 ғалымға - 4 конструктор мен 1-ақ тәжірибелік өндіріс қызметкері келеді. Шетелде бұл қатынас 1:2:4 құрайды [6].

5) Венчурлық қаржыландыру саласында әлі де болса мемлекет үлесі басым, себебі алдыңғы 6-диаграммадағы меншік нысанындағы зерттеулерді орындайтын жоғарғы оқу орындарының басым бөлігі – мемлекеттік меншікте болып отыр. Тікелей ғылыми зерттеу

жұмыстарына бөлінетін қаржының 60% мемлекет өз бюджетінен қаржыландырып отырғанын көріп отырмыз. Жеке сектор 39,4 % көрсеткішінде ғана болып отыр. Мұндай жағдайдың орнауы келесі мәселемен тығыз байланысты [7].

6) Бизнесмендер тарапынан венчурлық қаржыландыруға ынтаның болмауы да үлкен проблемалардың бірі болып табылады. Мәселе отандық кәсіпкерлердің менталитетіне қатысты. Қазақстанда венчурлық бизнес дамығаннан бері, бір де бір бизнес періште анықталған жоқ.

Қазақстандық кәсіпкерлер 5-7 жыл бойынан пайданы күткісі келмейді, олар тез, бірақ венчурлық бизнеске қарағанда елеулі аз, сауда немесе қызмет саласындағы пайданы таңдайды. Ал батыстың капитал жинаған ең ауқатты адамдардың көбісі өздерінің аса жоғары пайда алған, бақытты сәттерін ұзақ уақыт күткен. Сондықтан бұл салаға көбіне аралас (отандық және шетелдік инвесторлардың бірігуі) формасындағы компаниялар қызығушылық білдіреді. Сонымен қатар, өз қаражаттарын инновациялық әзірмелерге салғысы келетін холдингтер де венчурлық қордың қаржыландыруын қалайды. Мұндағы мақсат – тәуекелді бөлісу.

Тиісті бәсекелестіктің болмауы жағдайында ірі және шағын бизнес жаңа әзірмелерге қаражат салуға мүдделі емес. Компаниялардың инновациялық қызметке қаражаттың болмау себебі отандық кәсіпорындардың өзінде жатыр.

Олардың негізгі қорларына жүргізілген талдау нәтижесінде машиналар мен құрал-жабдықтардың 30% толығымен тозған. Және оларды жөндеуге кететін қаражат кәсіпорынның меншікті инвестициялық қаржысының 40%-на дейін құрайды. Нәтижесінде өндірісті жаңарту мен жетілдіруге ақша жетпей қалады. 2003 жылдан бері кәсіпорындардағы жаңалық енгізу дәрежесі өзгермеген. Негізгі құралдардың тозуы сол беті 30%дың шамасында тұр. Және жаңарту коэффициенті артудың орнына кеміп отыр [8].

7) Қазақстан ғылымындағы күрделі мәселенің бірі – патенттеу мен авторлық құқықтарды қорғау. Қазақстанда патенттер пулы үлкен – 14 мың бірлік Алайда, отандық патенттердің тек 5% АҚШ патенттеу ведомствосымен мойындалады, қалғандары жаңалық болып табылмайды. Қазақстандық патенттер ғылыми өңдеу, кандидаттық жұмыстар үшін тіркеледі де, іс жүзінде олар ешқандай экономикалық эффект бермейді [9].

8) Тағы бір мәселе Қазақстандағы қор нарығының дамуына қатысты. Қазақстанда венчурлық жолмен қаржыландырылған кәсіпорындардан шығу тек тікелей басқа инвесторға сату жолымен жүзеге асырылады. Алайда, «Exit» сатысы өз табиғаты бойынша қор нарығында жүргізілуі керек. Бұл компанияның нақты нарықтық құнын анықтаудың ең дәл әдісі. Қазақстанда жас компанияның қор нарығына шығуы – үлкен кедергілермен сипатталады. Онымен қоса бұл нарық тиісті дамымағандықтан, оған шығу жолдарын іздеу босқа уақыт өткізумен тең. Еліміздің қор нарығындағы тағы бір парадокс – венчурлық қорлардың тікелец инвестиция қорларына қарағанда ерте пайда болды. Ал соңғылары венчурлық қорлар жобаларын негізгі сатып алушылары болуы тиіс.

9) Қазақстандағы венчурлық қорлардың барлығы Алматы қаласында шоғырланған. Ал Қарағанды, Өскемен, Тараз, Атырау сияқты негізгі өндірісті қалалар одан тым алшақ орналасқан. Сондықтан ғалымдардың олардың қызметін пайдалану мүмкіндігі шектледі.

10) Тағы бір назар аударатын мәселе бәсекелестікке қатысты. Бізге жақын орналасқан Қытай мен Индия, әлемнің технология нарығында алдыңғы қатарға шығып өз инновацияларын дамытуда.

Соңғы 3 жылда инновациялық жобаларды қаржыландыруға түскен өтініштер санының азаюы байқалады. Бұл идеялардың жоқтығынан емес, олардың коммерциялық құрамының болмауымен сипатталады. Себебі олардың коммерциялы негіздемесі болмаса, ешкімнің қаржыландырғысы келмейді.

Қазақстанның инновация және венчурлық қаржыландыру салаларында қалыптасқан мәселелерді жою және оны жетілдірудің келесі жолдары ұсынылады:

1. Қазақстанға венчурлық қаржыландырудағы қайшылықтарды шешу мақсатында, бұл саладағы қатысушылар тараптарының мүдделерін қорғау мен бірегей ережелерді қалыптастыратындай арнайы «Венчурлық қаржыландыру туралы» Заңды дайындап, қабылдау;

2. ҰИҚ қызмет тиімділігін арттыру және жобаларды таңдау критерийлерін қайта қарап, экономикалық әлеуетті анықтау әдістерін жетілдіру;

3. Кадр мәселесін шешу мақсатында Қазақстанның ЖОО-да «Венчурлық қаржыландыру» мамандығын ұйымдастыру;

4. Қазақстандық ғалымдар жаңалықтарын енгізген кәсіпорындарға салықтық жеңілдік

беріп, кедендік, стандарттау және өзге салаларда жағдай жасау арқылы қолдау;

5. Кәсіпорындар қажетті зерттеу жұмыстарын өткізу үшін, арнайы ақпараттық портал құру. Мұнда ғылыми қызметті ұсынушылар мен оларды қажетсінетіндер тікелей қатынаса алады;

6. ҚР «Патенттеу туралы заңына» көрсетілген кемшіліктерді жою мақсатында, өзгертулер мен толықтырулар енгізу;

7. Технологиялық компаниялар акцияларын Қазақстандық қор биржасында (KASE) шығару үшін оларға листингтің жеңілдетілген шарттарын жасау керек.

8. Қарағанды, Өскемен, Семей, Көкшетау, Шымкент, Тараз, т.б. қаларада аймақтық негізде венчурлық қорларды құру керек.

9. Отандық ғалымдар мен компанияларды қолдау үшін үкімет дәрежесінде Қытай тауарлары мен технологияларының шекарадан өтуін шектеу шаралары қолдану керек.

Венчурлық қаржыландыру саласының әлі де көптеген шешуін таппаған мәселелер бар. Бірақ Қазақстанда венчурлық қаржыландырудың негіздерін құру басталға және жоғарыда жасалған ұсыныстар өз жалғасын табып, үкімет тарапынан нақты шаралар қолданылса, мүмкін бір күні венчурлық қаржыландыру көмегімен әлем алыптарына айналған Қазақстандық «Microsoft» пен «Google»-дар пайда болады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

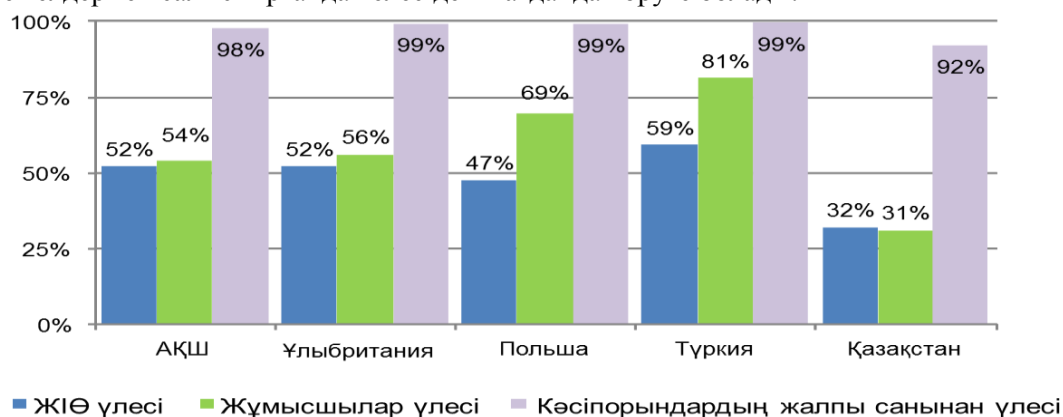
1. www.stat.kz
2. Артур Баливаров, Форсированное развитие венчура – вклад Казахстана в XXI век, литер 13.01.2011
3. Динара Мушаева, Анализ современного состояния развития технологических парков РК, <http://www.kisi.kz/img/docs/1100.pdf>
4. Итоги контроля Счетным комитетом АО "Национальный инновационный фонд", АО "Инвестиционный фонд Казахстана", АО "Казсат", АО "Республиканский центр космической связи и электромагнитной совместимости радиоэлектронных средств" и АО "Казахстанское контрактное агентство" 16.08.2010 / экономика www.nomad.su
5. Аскар Шоканов, У казахстанской науки есть шанс занять пусть не лидирующее, но достойное место в мире, <http://www.smartthings.kz>
6. Алина Гайнуллина, Объем венчурных инвестиций США, <http://www.rian.ru/economy/20110114/321523708.html> 14/01/2011
7. Нурбек Раев, Время венчурных инвестиций, Ежемесячный журнал «Office» № 2 (17), февраль, 2008
8. Расул Рахимов, «О развитии в Казахстане инновационного направления», www.kapital.kz
9. Алина Гайнуллина, Объем венчурных инвестиций США, <http://www.rian.ru/economy/20110114/321523708.html> 14/01/2011

Калимолдаева А.Д., группа Ф-33с/к КЭУК
Научный руководитель, доцент кафедры
«Қаржы, салық салу және сақтандыру»
Исатаева Р.С.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ КӘСІПОРЫН ҚЫЗМЕТІН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ

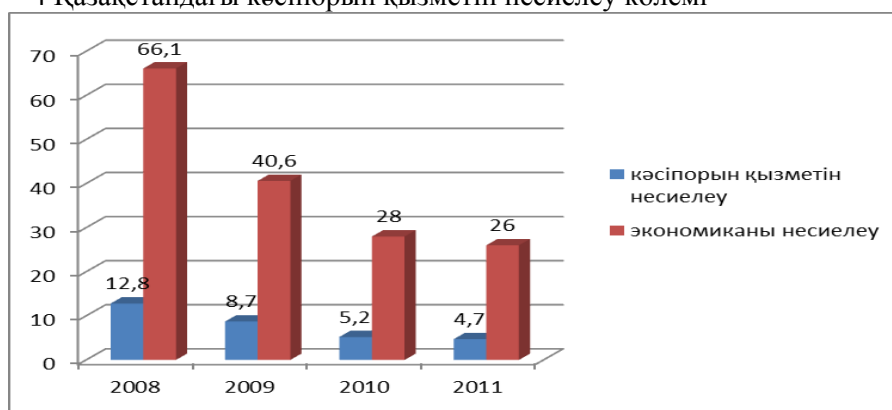
Барлық кәсіпорындарда болатын ең маңызды мәселелердің бірі – сол кәсіпорын қызметін қаржыландыру. Дамыған елдердің тәжірибелері көрсетіп отырғандай, шағын және орта бизнесті қалыптастыру мен дамыту экономиканы нығайту үшін қолайлы алғышарттар жасайды. Атап айтқанда, салалық және өңірлік монополизм жойылады, нарықта тауарлар мен қызметтер көбейеді, жаңа жұмыс орындары ашылады, ғылыми-техникалық прогрестің жетістіктері өмірге енгізіледі, қоғам тұрақтылығының кепілі болып табылатын орта тап қалыптасады. Нәтижесінде шағын және орта кәсіпкерлік жүздеген мың адамдар үшін тартымды сипатқа ие болып, экономиканың қажетті элементіне айналады.

Қазақстанның кәсіпорын қызметін қаржыландырудың экономикадағы үлесін бағалау үшін шет елдермен салыстырғанда келесідей жағдайда көруге болады.

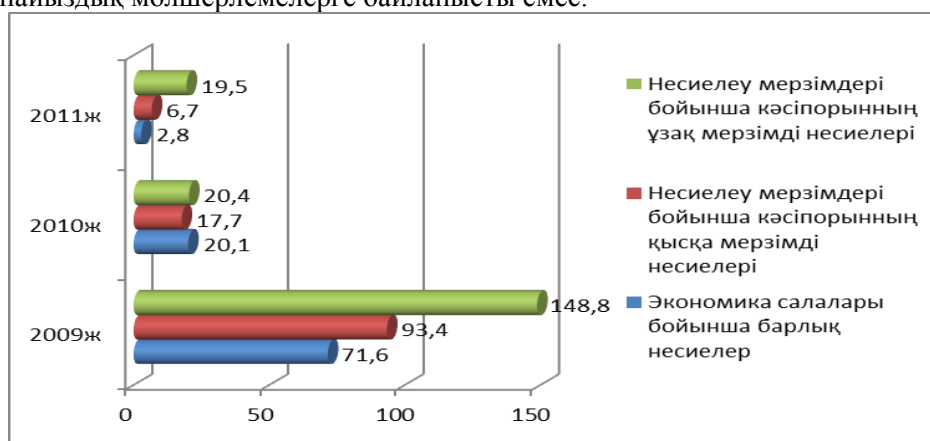

[ҚР Статистика Агенттігі (www.stst.kz)]

Сурет – 4 Қазақстандағы кәсіпорын қызметін несиелеу көлемі

Банктердің кәсіпорын қызметіне беретін несиелерінің мөлшерлемесін талдасақ, онда бұл көрсеткіш жылдан жылға төмендеп жатқанын байқауға болады. Яғни, несиелеу көлемінің өзгермеуі пайыздық мөлшерлемелерге байланысты емес.

Қарастырылған аралықта елдің экономикасына бағытталатын несиелердің жалпы сомасының базалық кезеңмен салыстырғанда 2011 жылы 71,6 млрд теңге-ден 2,8 млрд теңгеге дейін төмендегенін көріп отырмыз. Несиелеу аумағының күрт кеңейуі кәсіпорынның пайыз мөлшерлемесінің тез қарқында өсуімен түсіндіріледі. Елде қысқа мерзімді несиелеу көлемдерінің 93,4 – 6,7 млрд тг төмендесе, өз кезегінде орташа және ұзақ мерзімді несиелеу 148,8-ден 19,5 млрд теңге азайды.

Екінші деңгейлі банктердің кәсіпорын қызметіне бөлінген несие қоржынының орташа деңгейі 10,5 млрд АҚШ доллары көрсеткішінен өспеуде.

Несиелеу көлемін арттыру үшін қосымша ресурстар қажет.

«Қазақстанның ипотекалық компаниясы» («ҚИК») АҚ қолданып отырған тетіктерді енгізу арқылы бұл түйткілдің түйінін тарқатуға болады. Ол үшін «ҚИК» қолданып отырған баланстық секьюриттеу, яғни бағалы қағаздарды несие капиталының жанама құралы ретінде пайдалануды кеңейту, сондай-ақ басқа құралдарды да бағалы қағаздарға теңестіру жүйесін пайдалануды ұсынамын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Статистика Агенттігі (www.stat.kz)
2. ҚР Ұлттық Банкі (www.nationalbank.kz)
3. Дүниежүзілік банк (www.worldbank.org)
4. [www.google.kz/ planetadisser.com](http://www.google.kz/planetadisser.com)
5. www.ekonomika.kz
6. www.kombank.kz

Канапиева Л., группа УА-31 КЭУК
Научный руководитель: к.э.н. Лукпанова Ж.О.

НАЛОГОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И ЕГО РОЛЬ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ЭКОНОМИКУ

Одним из направлений государственного финансового регулирования является налоговое регулирование. Налоговое регулирование представляет собой процесс целенаправленного и последовательного применения государством форм и методов налогового воздействия на субъектов хозяйствования, с целью оказания влияния на макроэкономическое равновесие и поступательное развитие экономики на каждом конкретном этапе ее функционирования. Как известно финансово-кредитная поддержка малого бизнеса может быть оказана двумя способами, посредством прямой финансовой поддержки малых предприятий и косвенной поддержки. Налоговое регулирование является одним из косвенных способов воздействия на экономику государства.

Если коснуться истории, то первым из налогов, используемых с целью урегулирования внешних экономических отношений, следует отнести налоговые пошлины и тарифы. Со времен Древней Греции и Рима и до начала нашего столетия налоги служили одним из главных источников дохода государственного бюджета. Одна из главных задач государственной политики ведущих западных стран послевоенных лет - стимулирование частного предпринимательства в приоритетных направлениях производственной и научно-технической деятельности - в значительной мере решалась посредством маневрирования прямыми и косвенными налогами, за счет реформирования методов и форм их взимания [1, с. 305].

В ФРГ был создан специальный Институт финансов и налогов - своеобразный мозговой центр финансовой деятельности государства.

Так на протяжении всего послевоенного периода существует последовательная тенденция снижения фактических ставок обложения прибылей корпораций. С этой точки зрения воздействие налоговой политики в большинстве развитых стран на масштабы внутренних источников финансирования капиталовложений было вполне благоприятным для частных компаний. В США, например, в форме налоговых вычетов в 1952 г. взималось 42,3% всей прибыли корпораций, в 1960 - 38,9, в 1970 - 32,1 а в 1980 году - лишь 22,5% [2, с. 118].

В 1962 г. в США был введен инвестиционный налоговый кредит для стимулирования инвестиций в долгосрочные капиталовложения, то есть альтернатива нынешним инвестиционным налоговым преференциям. В ФРГ также с 1970 г. введен налоговый кредит, стимулирующий инвестиции в научно-исследовательскую деятельность. Кроме того, из налогооблагаемой прибыли корпораций в качестве издержек производства исключались текущие материальные затраты и расходы на содержание персонала в сфере научных исследований [3, с. 236].

Большое влияние на развитие экономики оказывает структура налогов, а также задачи, которые решает государство в конкретный исторический период, при проведении налоговой политики.

Активное влияние на интересы предпринимателей оказывает действующий механизм исчисления и уплаты налоговых платежей, основанный на использовании функциональных элементов налога, это объектов, субъектов, ставки и т.д.

Это положение нетрудно доказать логически. Рассмотрим основные инструменты налогового регулирования. Так, конкретные объекты, облагаемые налогом, ставки налога, сроки его уплаты, возможность использования определенных льгот, а в конечном итоге сумма вносимого в бюджет платежа постоянно находятся в сфере интересов плательщика.

Объектом налогообложения могут служить доход (прибыль), имущество (материальные ресурсы), цена товара или услуги, на которые начисляется налог, добавленная стоимость.

Еще одним из важных инструментов налогового регулирования являются налоговые ставки. Вопрос о методологии установления налоговых ставок, их базовой величины, являются весьма важным.

Налоговая ставка при всех этих условиях должна учитывать особенности состояния экономики в конкретный период. Лучшими условиями для введения оптимальной ставки налога является стабильность экономической ситуации и низкий уровень (3-5%) инфляции или полное ее отсутствие.

В соответствии с мировым опытом в рыночных условиях хозяйствования налоговая ставка на уровне 35-40% является тем пределом, за которым теряется заинтересованность в наращивании производства [4, с.284].

К числу действенных инструментов налогового регулирования в системе функциональных элементов налога относятся налоговые льготы. Налоговые льготы широко используются государством в управлении воспроизводственным процессом для стимулирования деловой активности, поощрения капиталовложений, развитие научно-технического прогресса, освоение новых производств, видов продукции, сфер деятельности.

Если провести анализ только некоторых изменений налогового законодательства Республики Казахстан по налоговому регулированию за последние годы, то можно отметить существенные результаты [5].

ИЗМЕНЕНИЯ	РЕЗУЛЬТАТЫ
Снижение ставки КППН с 30 до 20 %. Введены инвестиционные налоговые преференции.	Появление свободных средств у предпринимателей, которые по мере высвобождения могут быть направлены на реконструкцию, модернизацию и создание новых производств
Для предприятий малого и среднего бизнеса отменено требование об уплате авансовых платежей по корпоративному подоходному налогу. Так же предусмотрен перенос сроков убытков для всех предприятий с 3 до 10 лет.	Снижение налоговой нагрузки для предпринимательства и стимулирование развития малого и среднего бизнеса в стране. Поддержка финансово неустойчивых организаций.
Снижена ставки НДС до 12 % и установлен необлагаемый минимум по НДС	Снижение налоговой нагрузки для предпринимательства и стимулирование развития малого и среднего бизнеса в стране
Введена единая ставка по социальному налогу и ликвидированы максимальные вычеты по данному налогу	Упрощение механизма исчисления налога в целом, снижение сумм налогов, взимаемых с малых зарплат и наоборот увеличение размера налога для больших доходов
По налогу на транспортные средства исключены поправочные коэффициенты на легковые, грузовые и специальные автотранспортные средства в зависимости от срока эксплуатации.	Упростило расчеты, и, главное, сделало равным возмещение экологического загрязнения при одинаковой мощности мотора вне зависимости от возраста машины.
Замена платежа роялти налогом на добычу полезных ископаемых, изменение методологии начисления рентного налога и налога на сверхприбыль, упразднена форма контракта на недропользование	Увеличен коэффициент налоговой нагрузки для недропользователей нефтяной сферы (при цене 60 \$) с 49% до 62%

По налогу на имущество для физических лиц изменился порядок исчисления и методика оценки недвижимости. А также повысилась ставка на дорогостоящее имущество с 0,5 до 1 процента.	Позволяет более полноценно облагать дорогостоящую недвижимость и придать большую прогрессивность в налогообложении физических лиц.
Составлено авторами с использованием Кодекса Республики Казахстан «О налогах и других платежах в бюджет»	

На сегодня, налоговое регулирование направлено на решение важнейших задач экономики - создание благоприятного инвестиционного климата, рост самофинансирования производства, поощрение мелких и средних фирм, наиболее способных к быстрому обновлению производимой продукции и внедрению технических новинок. Выполнение этих условий должно в конечном итоге приводит к увеличению налоговой базы и росту предпринимательской деятельности.

Список литературы:

1. Антонова Н.Б. Государственное регулирование экономики: Учебник / Антонова Н.Б. - Мн: Академия управления при Президенте Республики Беларусь, 2002. - 775 с.
2. Ильясов К.К., Идрисова Э.К. Налоги развитых зарубежных государств. – Алматы:, Каржы-Каражат, 1997.-385с.
3. Налоговые системы зарубежных стран. Учебник под ред. д.э.н. Д.Г.Черника.М.: «ЮНИТИ»,1997.-327с.
4. Ходов Л.Г. Государственное регулирование национальной экономики: Учебник для вузов / Изд:Экономист, 2006. - 620с.
5. Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других платежах в бюджет» от 10. 12. 2008 года № 99-IV (с изменениями и дополнениями на 01.01.13)

Карибекова А., гр. Ф-21с/к КЭУК
 Научный руководитель: магистр
 Ансабаева Р.С.

ЕУРООДАҚ ЕЛДЕРІНДЕ САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫН РЕТТЕУ

ЕО елдерінің әрбір елінде өз жеке сақтандыру нарығы қалыптасқан, алайда жалпы Еуроодақты алатын болсақ мұнда бірегей сақтандыру нарығы құрылған. Еуропа бірыңғай сақтандыру нарығы – 1994 жылдың 1 шілдесінде құрылды. Ол өзінң еуропалық 29 мемлекетті біріктіреді: Австрия, Бельгия, Ұлыбритания, Венгрия, Греция, Дания, Ирландия, Исландия, Италия, Кипр, Латвия, Литва, Люксембург, Мальта, Нидерланды, Норвегия, Польша, Португалия, Словакия, Словения, Турция, Финляндия, Германия, Франция, Чехия, Швейцария, Швеция, Эстония. Еуропалық бірыңғай сақтандыру нарығын ұйымдастыру ауқымында : а) Еуропалық қауымдастықтың 15 елін қосатын сақтандыру нарығын құруды аяқтау; б) сақтанушының құқығын қорғау қызметін және компания мен филиалдар құру еркіндігін жүзеге асыру; в) заңды қалыптар енгізу: ережелер, директивалар, ұсыныстар. ЕО құру келісімінен құралған, қаржылық тұрғыда Еуропалық бірыңғай сақтандыру нарығы 3 іргелі еріктерден тұрады: а) құру еркіндігі, әрбір қатысушы ел өз елінен тыс жерде филиал аша алады, (52 бап және Римдік келісімнің келесі баптары); б) қызметтерін ұсыну еркіндігі (59 бап және Римдік келісімнің келесі бапталы); в) капитал қозғалысының еркіндігі (67 бап және Римдік келісімнің келесі баптары). Жоғарыда аталған еркіндіктерді жүзеге асыру үшін қатысушы мемлекетті ақша ауыстыруды еркін етуге міндеттейді. Сақтандыруды реттеудің Еуроодақ елдеріндегі негізін еуропалық бірлестіктің директивалары (нұсқаулықтары) құрайды, алғашқы (негізгі) директива жеке және де жеке емес сақтандыруға қатысты.

Ұлыбританияда сақтандыру нарығын реттеуді либералды бақылау жүйесі қалыптасқан, салықты ынталандырады және халықаралық инвестицияға қатысуға тиянақты шектеудің жоқтығы сипаты бар. Халықаралық сақтандыру нарығындағы үлесі 20%ды құрайды. Британдық сақтандыру қоғамдары 43 елде қызмет жүргізеді. Әлемдік барлық сақтандыру

премияларының оныншы бөлігі британ сақтандыру қоғамдарының шоттарына түседі. 1990 жылдардың басында Ұлыбританияда 838 ұлттық және шетелдік сақтандыру ұйымдары қызмет етті; Lloyд сақтандыру корпорациясының синдикаттары 376 болды. Әлемдегі ең танымал синдикат Lloyд сақтандыру ұйымы 23,5 мың жеке сақтандырушыларды біріктіреді, олар тәуекелге өз мүлігімен жауап береді. Lloyд 5 дербес нарықта қызмет етеді- теңіз, жалпы мүліктік, авиациялық, автокөліктік және өмірді қысқа мерзімді сақтандыру. Корпорацияның алатын теңіздік сақтандыру бөлігіне барлық премиялардың 40%-ы тиеді, оның көбісі халықаралық операциялардан түседі. Ұлыбританияның сақтандыру заңдылығы ЕО сақтандыру директиваларына сәйкес келеді.

Францияда сақтандырудың негізгі түрлері көлікті және өмірді сақтандыру. Франциялық қайта сақтандыру нарығы әлемде 5-ші орынды алады. 2010 жылы сақтандыру компаниялары және олардың шетелдік филиалдарымен алынған сақтандыру премияларының жалпы көлемі 206,6 млрд еуро құрады, оның ішінде 64% өмірді сақтандыруға келеді. Нарықтың көлемі сол жылы Франция ЖІӨ-нің 10,57% құраған. Франциялық сақтандыру нарығы капиталдандыру көлемі бойынша әлемде 5-ші орынды алады. Лицензияланған сақтандырушылардың саны 600-ден асады, оның ішінде 98-і өмірді сақтандырумен айналысады және 360-ы сақтандырудың өзге түрлерімен айналысады. Франция сақтандыру нарығының үштігі 5 үлкен сақтандырушыларды бақылайды, 10 үлкен компания нарықтың үштен екісін алады. Глобалдану нәтижесінде брокерлік компаниялар арасында шоғырлану белсенді түрде жүреді. Халықаралық қызметіне қарағанда ол ұлттық нарыққа басымдық береді. Еуропа сақтандыру қызметі нарығында 36%-бен әлемде бірінші орынды алады. Сақтандыру компанияларында 950 мың қызметкерлер және 1 млн қызметкерлердің қызметтері сақтандыру компанияларымен байланысты немесе тәуелсіз сақтандыру делдалдарымен жұмыс істейді. Еуропалық сақтанушылардың инвестициялары ЕО-ның ЖІӨ-нің 55%-на тең, оның 80% өмірді сақтандыруға келеді. Премия көлемі 1,1 трлн еуро құраса, соның ішінде 59% өмірді сақтандырудан, 11% медициналық сақтандырудан, 30% сақтандырудың өзге түрлерінен құралған. ЕО бойынша халықтың бір басына орташа премия 1818 €, өмірді сақтандыру бойынша 1070 €, медициналық сақтандыру бойынша 193 €, сақтандырудың өзге түрлері бойынша жылына 555 €. ЕО территориясында 5,5 мың сақтандыру компаниялары жұмыс істейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Лояк Ф. "Единый страховой рынок: состояние и перспективы" / "IN RE" 1997 г., №4, с.10.
2. Мюллер П. Доклад на "Всероссийском собрании по развитию национальной системы страхования в РФ" 3 марта 1999 г., Москва
3. Фарр Дж. "Регулирование страхования и защита потребителя" / "Страховое ревью", 1997 г., №7, с.15.
4. Приложение № 5.
5. См. в частности Зубец А., Третьякова Е. "Страховое регулирование" / "Страховое ревью 1997г., № 9, с. 12-14, № 10, с. 8-11., или Галагуза Н.Ф. "Страхование в Канаде" / "Финансовая газета. Региональный выпуск", 1997 г. № 26, 27, 29, 32.
6. Более подробная информация о семинаре - см. "Страховое ревью", 1999 г., № 9, с.44.
7. <http://www.insur-info.ru/dictionary/rubricator/5942/>
8. http://mgumoscov.blogspot.com/2012/04/blog-post_679.html
9. http://www.insuranceconsulting.ru/publik/gos_regul/glava3.html

Конеева А., группа Ф-43 ФМ
Научный руководитель: к.э.н., Ахметова А.А

БАНКОВСКИЙ КРЕДИТ В ФИНАНСИРОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА ПРИМЕРЕ ФОНД ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ДАМУ

В последнее время появляются новые инструменты привлечения заемного капитала на финансовом рынке. Так, в целях усиления государственной поддержки и активизации развития малого предпринимательства Президентом Республики Казахстан в марте 1997г. был издан

указ, который стал основой для создания АО Фонд развития малого предпринимательства». С конца 2007 г. изменился статус на АО «Фонд развития предпринимательства «Даму» и, как следствие, происходит расширение соответствующих полномочий по поддержке малого и среднего предпринимательства, из финансового института Фонд трансформируется в оператора по управлению активами средств, выделяемых государством.

В настоящее время 25 банков второго уровня осуществляют кредитование субъектов малого и среднего бизнеса в двух направлениях: из собственных средств и по государственной программе – из средств, размещенных фондом «Даму».

Остановимся на различиях обоих способов кредитования АО Казкоммерцбанк (таблица 1).

Таблица 1. Способы кредитования АО Казкоммерцбанк

	Кредит банка	Дорожная карта бизнеса
Целевой сегмент	юридические лица, физические лица, в т.ч. индивидуальные предприниматели, занятые в сфере торговли, услуг, производства.	Участниками Программы могут быть представители, реализующие инвестиционные проекты или работающие в приоритетных секторах экономики (в соответствии с общим классификатором видов экономической деятельности, утвержденным Министерством индустрии и торговли Республики Казахстан).
Максимальная сумма кредита, по которому осуществляется субсидирование	до 150 000 000 тенге	Для начинающих субъектов частного предпринимательства – не более 20 млн. тенге ; Для действующих субъектов частного предпринимательства – не более 4,5 млрд. тенге
Участие СЧП собственными средствами		СЧП должен обеспечить участие в реализации Проекта: 1) собственных денежных средств на уровне не ниже 10% от общей стоимости реализации Проекта, либо 2) собственным движимым/недвижимым имуществом на уровне не ниже 20% от общей стоимости реализации Проекта.
Срок субсидирования	на приобретение, ремонт, строительство основных средств: до 60 месяцев; на пополнение оборотных средств: срок кредитной линии - до 36 месяцев; срок транша в рамках кредитной линии - до 12 месяцев.	Срок субсидирования: от 1 до 3-х лет с возможностью пролонгации (пролонгация возможна только по 1-му и 3-му направлениям).
Условия погашения ОД	Ежемесячно равными долями / аннуитет	Ежемесячно равными долями
Цели финансирования Проектов, подлежащих субсидированию	приобретение, ремонт, строительство основных средств; пополнение оборотных средств; рефинансирование ранее полученных кредитов, выданных на пополнение оборотных средств/приобретение, ремонт, строительство основных средств.	Участниками Программы могут быть представители, реализующие инвестиционные проекты или работающие в приоритетных секторах экономики (в соответствии с общим классификатором видов экономической деятельности, утвержденным Министерством индустрии и торговли Республики Казахстан).

<p>Ставка вознаграждения подлежащая субсидированию</p>	<p>До 12 месяцев (включительно) от 17% годовых (годовая эффективная ставка вознаграждения от 20,9% годовых) До свыше 12 месяцев до 36 месяцев (включительно) от 18% годовых (годовая эффективная ставка вознаграждения от 20,7% годовых) свыше 36 месяцев от 19% годовых (годовая эффективная ставка вознаграждения от 21,6% годовых)</p>	<p>Поддержка новых бизнес - инициатив – оказание государственной поддержки при финансировании новых проектов: Кредиты, подлежащие субсидированию / гарантированию новые кредиты, предоставляемые для реализации инвестиционных проектов, направленных на модернизацию и расширение производства; кредиты, направленные на рефинансирование займов, полученных после 1 января 2010 года. Субсидирование % ставки по кредитам в размере 7% годовых; Оздоровление предпринимательского сектора – оказание поддержки предпринимателям, испытывающим затруднения по исполнению обязательств по погашению кредитов и/или уплате налогов: Субсидирование % ставки по действующим кредитам в размере 5% годовых; Предоставление отсрочки по выплате налогов до 3-х лет Снижение валютных рисков предпринимателей – оказание поддержки предпринимателям, валютная выручка которых составляет более 10% от общего объема денежной выручки за соответствующий финансовый год: Субсидирование % ставки по действующим кредитам в размере 8% годовых. (Утверждено решением Коммерческой дирекции №6 от 26.05.2010 г.)</p>
<p>Льготный период по возврату основного долга</p>	<p>до 6 месяцев</p>	
<p>Залоговое обеспечение</p>	<p>залог движимого и недвижимого имущества, соответствующего требованиям АО «Казкоммерцбанк».</p>	<p>Максимальный размер гарантии: до 50% от суммы кредита.</p>
<p>Гарантии</p>		<p>Для начинающих субъектов частного предпринимательства – не более 70 % от общей суммы займа; Для действующих субъектов частного предпринимательства не более 50 % от общей суммы займа;</p>
<p>Комиссии, сборы и иные платежи</p>	<p>1% от суммы кредитной линии (суммы увеличения лимита кредитной линии), но не менее 15 000 тенге/100 долларов США. (Утверждено решением Кредитного комитета Головного банка №4 от 12.10.2010г.).</p>	<p>0%, (за исключением комиссий, сборов и/или иных платежей: связанных с изменениями условий кредитования, инициируемыми СЧП; взимаемых по причине нарушения СЧП обязательств по кредиту)</p>
<p>Дополнительные условия</p>	<p>страхование имущества, передаваемого Банку в залог; перевод кредитовых оборотов в АО «Казкоммерцбанк»</p>	
<p>Примечание: составлено автором по материалам Фонд предпринимательства Даму</p>		

Как видно из вышеуказанного государственное финансирование предпринимателей через Фонд «Даму» имеет преимущество перед банковским кредитованием и может создать конкуренцию банковскому кредитованию в современных условиях.

Курумбаев Т.Б., группа Ф-12П КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Серикова Г.С.

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Экономическое благополучие государства (как федеративного, так и унитарного) зависит от взаимоотношений центра с регионами, от финансовой самостоятельности последних, поэтому в ходе исследования особое внимание уделялось специфике межбюджетных отношений в унитарном государстве.

В Бюджетном Кодексе Республики Казахстан межбюджетные отношения трактуются как отношения между вышестоящими и нижестоящими бюджетами в бюджетном процессе, основанные на четком разграничении функций и полномочий между уровнями государственного управления, едином распределении поступления расходов между уровнями бюджетов.[1]

По нашему мнению, под межбюджетными отношениями надо понимать систему взаимоотношений между вышестоящими и нижестоящими бюджетами по вопросам регулирования бюджетных правоотношений, организации и осуществления бюджетного процесса.

При разработке проекта бюджетного кодекса Республики Казахстан и Концепции по разграничению полномочий между уровнями государственного управления учитывались имеющийся отечественный опыт, а также зарубежная практика.

Условия деятельности муниципалитетов в странах с разным социально-экономическим положением существенно различаются. В большинстве зарубежных стран бюджетные доходы местных органов власти складываются из четырех основных элементов: местных налогов, субсидий и дотаций из государственного бюджета, займов.

В США на долю местных налогов в структуре местного бюджета приходится более 60 %, в Швеции – от 40 до 60 %, в Италии, Ирландии, Нидерландах – 6–10 %, в Венгрии – 3–4 %.

Местный бюджет в разных странах отличаются и множественностью налогов. Рекордсменом является Бельгия (около 100 видов); в Японии, Италии их более 30; во Франции – около 50. Исключением является Великобритания, где в формировании местного бюджета участвуют лишь два местных налога.

В Финляндии муниципальные образования (коммуны) могут облагать налогами своих членов. Наиболее важные из этих налогов – налог на собственность и подоходный налог. Причем, размер подоходного налога определяется каждой коммуной самостоятельно (около 17 пенни с каждой марки дохода).

Неналоговые доходы включают средства от местной собственности, коммунальных услуг, коммерческой деятельности органов местного самоуправления, штрафов и т.д. Их доля в структуре местных бюджетов составляет в среднем 10–25%.

Субсидии и дотации из государственного бюджета в ряде стран составляют весьма значительную долю в местном бюджете (в США – 25 %, в Германии, Японии, Дании – 40–45 %, в Бельгии – более 50 %, в Венгрии – 70 %). Денежные средства поступают в местный бюджет в разной форме: в Германии – через перераспределение налоговых поступлений, во Франции – через «дотации на функционирование», в США, Италии, Великобритании – посредством целевых субсидий (дотаций).

Роль займов (особенно краткосрочных и среднесрочных) в большинстве стран постепенно возрастает. Долгосрочные займы (облигационные), как правило, выпускают крупные муниципальные образования, причем, займы могут размещаться и за пределами границ муниципалитета – эмитента облигаций займа.

В Польше помимо перечисленных источников доходов органы МСУ могут получать доход от активов, которыми они владеют. В основном это касается гмин, которые хорошо

обеспечены земельными и жилищными ресурсами. На их территории, как правило, ведется активная коммерческая деятельность. [2]

Результаты нашего исследования позволяют заключить, что каждая страна вопросы местного значения решает по-своему, используя некоторые общие принципы.

Так, в США муниципалитеты имеют большие полномочия, высокий уровень самостоятельности и достаточно высокое финансовое обеспечение.

Во Франции (унитарное государство) введена система защиты местных бюджетов и компенсаций им в случае непредвиденного изменения доходной базы из специального федерального «фонда потерь».

В Турции объем местного бюджета, находящихся в ведении местных органов власти, составляет от 7 до 12 % от общих расходов, необходимых для обеспечения функционирования муниципалитета. Все остальные расходы, связанные с социальной защитой населения, образованием и развитием инфраструктуры муниципалитетов, контролируются префектом, назначаемым центральным правительством, и поступают из государственного бюджета.

В Германии выработана система межбюджетного регулирования, основанная на перераспределении финансовых ресурсов между тремя уровнями власти по принципу германского права – «объем задач определяет размер финансирования». «Финансовое выравнивание» осуществляется как «по вертикали (между федерацией, землями и коммунами), так и «по горизонтали» (между субъектами одного уровня) в целях сближения их потенциалов и условий жизни населения. [3]

В Польше 50 % доходов консолидированного бюджета получают гмины, 2 % – районы, 13 % – воеводства, 35–37 % остается у государства.

Общей тенденцией в большинстве стран остается перенос на региональный и местный уровни основных расходов на социальное развитие. Обычно структура распределения бюджетных расходов между уровнями власти близка структуре распределения доходов. Незначительные отклонения объясняются межбюджетными трансфертами и соотношениями дефицита и профицита бюджета.

Таким образом, для большинства зарубежных стран характерны следующие тенденции по отношению к местному бюджету и решению вопросов местного значения:

- принцип децентрализации власти становится главным в странах с развитой демократией;

- увеличивается число объектов бюджетного финансирования, следовательно, растет объем расходов местного бюджета;

- проявляется повсеместное стремление к сбалансированности местных бюджетов (к примеру, в Канаде, Франции, Германии на местном уровне бюджетный дефицит не допускается вообще);

- сокращаются объемы перераспределения финансов по уровням БС федеративных государств; это связано с тем, чтобы не вызвать недовольство «богатых» муниципалитетов и не лишать «бедных» необходимого стимула к труду;

- расширяется финансовая поддержка местного предпринимательства с целью последующего увеличения местной налогооблагаемой базы;

- в федеративных государствах растет влияние федерации на муниципальную деятельность (в условиях борьбы муниципалитетов за «бюджетную автономию»);

- усиливается государственный финансовый контроль за деятельностью органов местного самоуправления;

- активно используется механизм переложения финансового бремени непосредственно на население, что приводит к стабильному росту дополнительно взимаемых с граждан коммунальных платежей.

Обобщенный мировой опыт решения вопросов местного значения и развития межбюджетных отношений свидетельствует о невозможности создания идеальной типовой модели межбюджетных отношений (как для федеративных, так и для унитарных государств), тем не менее, все страны стремятся к выработке оптимальных взаимоотношений между органами государственной власти и местным бюджетом.

Анализ результатов функционирования действующего механизма межбюджетных отношений наглядно показывает, что стремление регионов к финансовой самостоятельности не стимулируется, возрастают встречные финансовые потоки бюджетных средств. Помимо

субвенций и целевых трансфертов из республиканского бюджета выделяются бюджетные кредиты областям с заведомо низкой вероятностью их возврата. Становится очевидной необходимость разработки среднесрочной модели межбюджетных отношений в Казахстане, усиление работы местных органов властей по совершенствованию внешнего финансового контроля.

В бюджетной политике, где уровень собираемости налогов обеспечивается наполовину на местном уровне, необходима более четкая проработка вопроса относительно того, чтобы все сверхплановые сборы стабильно поступали в местные бюджеты и расходовались на товары и услуги, потребляемые на местном уровне. Максимизация долгосрочных стимулов касается как регионов - реципиентов, так и регионов- доноров с установлением нормативов отчислений, устанавливаемых для областей в индивидуальном порядке. У органов местной власти должно быть право воспользоваться возможностью дополнительного налогообложения при желании повышения количества и качества местных товаров и услуг. Наличие возможности маневра повышает степень соответствия между налогами и расходами общественных средств. Более перспективной является система разделения налоговых поступлений между бюджетами разных уровней с использованием нормативов отчислений, не подлежащих изменению по величине в течение продолжительного периода времени. С отменой единых нормативов отчислений для всех областей по основным налогам областям - донорам нужно устанавливать нормативы ниже 100%, конкретизировать ставки отчислений для каждой области в индивидуальном порядке.

Проблема воздействия бюджетной политики на степень уравнивания областей по объему предоставляемых населению товаров и услуг должна опираться на последовательное применение гибких, ежегодно пересматриваемых уточненных субвенций. Важность единого подхода к регионам заключается не в одинаковых нормативах отчислений, а в единой методологии, критериях и факторах их исчисления; применение норм отчислений и гибких субвенций повысит предсказуемость и рост доходов, сохранится устойчивость в разделении расходов и доходов между республиканским бюджетом и суммарной величиной средств местных бюджетов.

Реформирование бюджетного строительства требует изменения методологии межбюджетных отношений при формировании местных бюджетов, отказа от чрезмерного выравнивания бюджетных расходов из учета фактического состояния перспектив развития социально-экономического потенциала регионов.

Развитие межбюджетных отношений и формирование расходов местных бюджетов возможно на основе активизации финансирования реального сектора, реформирования развития экономик регионов.

Список литературы:

1. Бюджетный кодекс Республики Казахстан
2. Федеративные межбюджетные отношения: современные тенденции и перспективы (Экономические обзоры ОЭСР. 2001–2002. Российская Федерация. Гл. 4. Copyright OECD, 2002) //Вопросы экономики. – 2002. – № 5. – С. 84–101.
3. Швецов А. Системные преобразования местных бюджетов //Вопросы экономики. – 2001. – № 8. – С. 142–157.

Пастухова А. группа Ф-12с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н. Улаков Н.С.

ПЕРСПЕКТИВЫ И ПЛАНЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ

Современный туризм - это отрасль мировой экономики, не знающая спада.

Туризм, в целом, оказывает три положительных эффекта на экономику государства:

1. Обеспечивает приток иностранной валюты и оказывает положительное влияние на такие экономические показатели, как платежный баланс и совокупный экспорт.
2. Помогает увеличить занятость населения.
3. Способствует развитию инфраструктуры страны.

Туризм активно воздействует на экономику целых районов страны. Создание и функционирование хозяйствующих субъектов в области туризма тесно связано с развитием дорожного транспорта, торгового, коммунально-бытового, культурного, медицинского обслуживания. Таким образом, индустрия туризма обладает более сильным эффектом мультипликатора, чем большинство других экономических секторов.[2]

Многие специалисты в области туризма считают, что на данный момент Казахстан абсолютно не в состоянии принимать иностранных туристов на должном уровне. Это в основном проявляется в слабой развитости инфраструктуры: отсутствие хороших дорог, автотранспорта и т.д. Слаборазвитая инфраструктура с трудом привлекает и самих казахстанцев. В плохом состоянии находятся многие дома отдыха и гостиницы, в них зачастую очень высокие цены. Конкурентоспособная среда между ними практически отсутствует, в связи с этим нет толчка к развитию мест отдыха.

В последние годы наблюдается положительная тенденция для развития туристического бизнеса в Казахстане. Количество жителей Казахстана, путешествующих внутри страны, за последние несколько лет заметно увеличилось. В нашем государстве немало мест, где люди могли бы провести свой отпуск, но все-таки большая часть населения предпочитает выезд в другие страны. Единственное, что привлекает казахстанцев к отдыху внутри республики, это отсутствие затрат на перелеты за рубеж, оформление виз. Сегодня Казахстан предоставляет практически все существующие виды туризма - познавательный, развлекательный, этнический, экологический и другие. Казахский туризм должен развиваться в соответствии с климатическими и географическими особенностями, ведь в Казахстане есть крупные живописные озера, леса, степи, горы, которые покажутся привлекательными для множества иностранных и отечественных туристов.

На данный момент принят восьмилетний план развития туризма в Казахстане, который будет осуществляться в рамках Дорожной карты 2020.

Для того, чтобы данная программа развития туризма начала приносить свои плоды, необходимо использовать удачный опыт зарубежных стран и адаптировать его к Казахстану. Планируется сотрудничество с такими странами, как Турция и Малайзия, чтобы перенять их удачный опыт развития туристического бизнеса. К примеру, в Малайзию за год въехало более 26 миллионов туристов, доход отрасли – 20 миллиардов долларов или 12,5% от ВВП, и 20% всех занятых работают в туризме.[1] Возможно, что такой же мощный толчок туризм получит и в Казахстане. Также очень важна поддержка государства. Необходимо постоянно корректировать план развития туризма, постоянно обсуждать его с предпринимателями, работающими в сфере туризма и четко следовать поставленным планам.

Необходимо разработать и отдельные мероприятия, которые позволят успешно реализовать данную программу, например:

- разработать и постоянно корректировать детальный план мероприятий по реализации проектов
- определить инфраструктурные потребности
- постоянно разрабатывать специальные программы, которые послужат стимулом для привлечения инвесторов
- вести постоянный контроль
- подготавливать специалистов для туристической отрасли
- подготовки квалификации кадров в сфере туризма;
- развитие международного сотрудничества в области туризма;
- обеспечение мер по охране окружающей среды

Для успешного развития туристической отрасли также необходимо создать государственный специальный фонд развития и поддержки туризма, который будет финансироваться из республиканского бюджета. Также данный фонд будет заниматься проблемами инфраструктуры в туристических регионах. Особенностью деятельности этого фонда может стать то, что денежные средства будут распределяться посредством инвестиционного беспроцентного кредита на срок до 10 лет. Я считаю, что инвестиционный кредит больше всего подходит для такой отрасли, как туризм, так как инвестиционный кредит представляет собой один из способов финансирования долгосрочных проектов по приобретению (обновлению) основных средств, модернизации или реконструкции технологических линий, созданию новых производственных мощностей. Проект, под который

запрашивается инвестиционный кредит, может и не обладать достаточной финансовой привлекательностью (финансируемые объекты могут вообще не приносить доход или влиять на него косвенно) или финансовые потоки в рамках проекта могут быть недостаточными для обслуживания инвестиционного кредита. Поэтому, в отличие от [проектного финансирования](#) (где возврат кредита осуществляется за счет средств, поступающих от самого проекта), при привлечении инвестиционного кредита источником возврата кредитных средств служит весь поток существующего бизнеса. В рамках данного фонда будут созданы отделы по контролю за рациональным использованием полученных кредитов.

Рассмотрим на примере, как данный фонд будет действовать.

В фонд поддержки предоставляется бизнес-план по строительству зоны отдыха, где обозначена основная суть проекта, условия. Например:

Суть проекта: Привлечение долгосрочного финансирования на строительство туристической зоны в Карагандинской области.

Условия проекта: Объем требуемого финансирования – \$20 000 000, срок – 5 лет.

Осуществленные мероприятия:

- проведение встреч с инициаторами проекта, координационных встреч кредитора и заемщика с выработкой основных параметров и условий долгосрочного финансирования
- разработка финансового плана
- участие в определении основных положений договоров заемщика с контрагентами-поставщиками стройматериалов, строительных компаний для соответствия условий договоров
- согласование договорной кредитной и залоговой документации, а также текстов договоров
- курирование порядка выборки кредита заемщиком, решение текущих вопросов по сделке

Результаты проекта: В 2014 году принято положительное решение фонда развития и поддержки туризма о предоставлении беспроцентного кредита в размере \$20 000 000 с отсрочкой по погашению основной суммы долга на срок 2 года (1 год - срок строительства + 1 год – срок предполагаемой окупаемости проекта). Вся сумма долга будет возвращена в течении 5-6 лет.

По прогнозам, эти проекты должны привлечь инвесторов, способствовать созданию благоприятного туристического бренда Казахстана за рубежом, увеличить доходы государства, получаемые от туристической отрасли.

Список литературы:

1) Сайт Министерства Туризма и спорта Республики Казахстан [Электронный ресурс]: www.mts.gov.kz

2) Постановление Правительства Республики Казахстан от 6 марта 2001 года N 333 О Концепции развития туризма в Республике Казахстан

3) *Послание Президента Республики Казахстан Н.Назарбаева народу Казахстана*. 14 декабря 2012 г.

Полынько В.Б., группа Ф 31-с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н.,
Лукпанова Ж.О.

АНАЛИЗ ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА ПРИМЕРЕ ТОО "ЕВРО МАРКЕТ КОМПЛЕКТ"

Одним из условий финансового благополучия субъектов хозяйствования является положительный приток денежных средств. Однако чрезмерная величина денежных средств может отражать ситуацию, когда деятельность организации убыточна, в результате упущенной возможности выгодного размещения денежных средств, а также с инфляцией и их обесцениванием.

Проведение анализа движения денежных средств дает возможность оценить:

- в каком объеме, и из каких источников были получены поступившие денежные средства, каковы направления их использования;

- достаточно ли собственных средств организации для инвестиционной деятельности;
- в состоянии ли организация расплатиться по своим текущим обязательствам;
- достаточно ли полученной прибыли для обслуживания текущей деятельности;
- чем объясняются расхождения величины полученной прибыли и наличия денежных средств.

Отчет о движении денежных средств - это документ финансовой отчетности, в котором отражаются поступления, расходование и нетто-изменения денежных средств в ходе текущей хозяйственной деятельности, а также инвестиционной и финансовой деятельности за определенный период. Эти изменения отражаются так, что позволяют установить взаимосвязь между остатками денежных средств на начало и конец отчетного периода.

Отчет о движении денежных средств - это отчет об изменениях финансового состояния, составленный на основе метода потока денежных средств. Он дает возможность оценить возможные будущие поступления денежных средств, проанализировать способность предприятия погасить свою краткосрочную задолженность и выплатить дивиденды, оценить необходимость привлечения дополнительных финансовых ресурсов.

На основе показателей отчета о движении денежных средств ТОО «Евро Маркет Комплект» проведем анализ денежных потоков за 2010-2012 гг. прямым методом (таблица 1).

Таблица 1 Денежные потоки ТОО «Евро Маркет Комплект» за 2010-2012 гг., тыс. тг. (прямой метод)

Показатели	Годы			Темп изменения, %	
	2010	2011	2012	2011 г. к 2010г.	2012 г. к 2011г.
1	2	3	4	5	6
Движение денежных средств по текущей деятельности					
Средства, полученные от покупателей, заказчиков	121960	159600	226075	121,6	131,3
Прочие поступления	2410	4315	2405	179,0	55,7
Денежные средства, направленные:	75560	72935	213335	137,7	152,3
- на оплату приобретенных товаров, работ, услуг, сырья и иных оборотных активов	31175	74940	172545	153,9	178,1
- на оплату труда	19675	30480	46215	154,9	151,6
- на расчеты по налогам и сборам	32480	12440	12225	38,30	98,3
- на прочие расходы	2230	5075	2350	227,6	46,3
Чистые денежные средства от текущей деятельности	25935	-25765	-8940	-99,34	34,70
Движение денежных средств по инвестиционной деятельности					
Выручка от продажи объектов основных средств	-	2000	-	-	-
Выручка от продажи ценных бумаг	-	640	-	-	-

Движение денежных средств от текущей деятельности за 2011-2012 гг. анализируемых периодов принесли предприятию ТОО «Евро Маркет Комплект» отрицательные чистые денежные потоки. В 2011 г. отрицательный чистый денежный поток от текущей деятельности составил 25765 тыс. тг., в 2012 г. – 8940 тыс. тг. В данном случае наблюдается тенденция отрицательного чистого денежного потока из-за превышения направленных денежных средств над полученными, причем темп роста их значительно увеличен.

Движение денежных средств по инвестиционной деятельности в ТОО «Евро Маркет Комплект» наблюдается только в 2011 г. При этом чистые денежные средства от инвестиционной деятельности составляли в 2011 г. 2670 тыс. тг. В данном случае можно отразить положительное сальдо от операций по инвестиционной деятельности предприятия.

Движение денежных средств по финансовой деятельности принесло предприятию ТОО «Евро Маркет Комплект» отрицательные чистые денежные средства, причем в 2011 г. наблюдается снижение роста отрицательного чистого потока от данного вида деятельности.

Однако, из-за значительного отрицательного чистого денежного потока от текущей деятельности исследуемое предприятие в 2011 г. и в 2012 г. получило чистое уменьшение денежных средств на 33095 тыс. тг. и 8940 тыс. тг. соответственно.

Как показывают данные таблицы 1, данная тенденция в основном сложилась из-за значительного роста в 2011 г. и не пропорционального снижения в 2012 г. денежных средств направленных на оплату приобретенных товаров, работ, услуг, сырья и иных оборотных активов, на расчеты с бюджетом и прочие расходы.

Список литературы:

1. Менеджмент организаций. Учебное пособие. Румянцева З.П., Саломатин Н.А., Акбердин Р.З. и др. 2009г.
2. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. - М.: Финансы и статистика-2008г.
3. Отчет о движении денежных средств ТОО "Евро Маркет Комплект" 2010-2012 год.

Садыкова А, Ф–33ск тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: аға-оқытушы
Ансабаева Р.С

ҚР САҚТАНДЫРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІН ТАЛДАУ

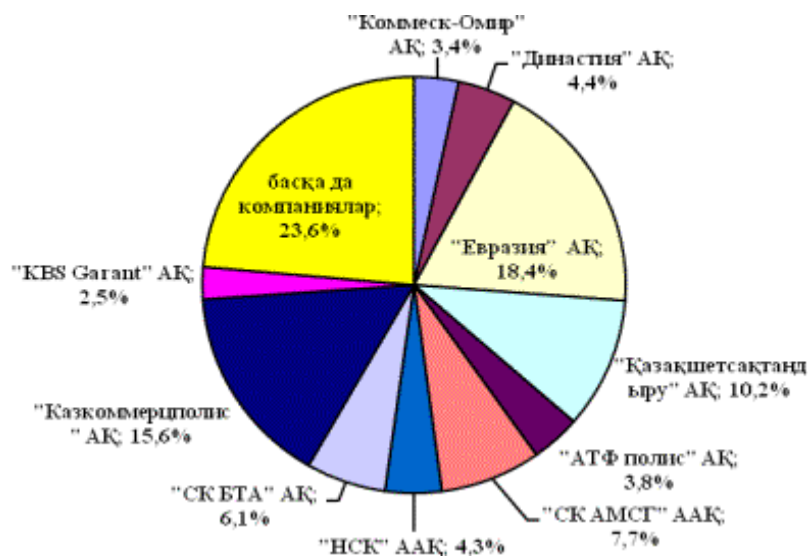
Сақтандыру нарығы - сақтандыру бойынша қызметтер көрсету саласы, яғни сақтандыру қызметтерін көрсетуге сұраныс пен ұсыныстың қалыптасу аясы. Сақтандыру нарығының дамуына экономиканың барлық салалары және онда болып жатқан процестер елеулі түрде әсер етеді. Қазіргі кезеңде сарапшылар Қазақстандық сақтандыру нарығын ТМД елдері бойынша қарқынды дамып келе жатқандардың бірі ретінде бағалайды. Елімізде өткен жылдың соңғы айларына дейінгі мәлімет бойынша 35 компания іс жүйелепті.

2011 жылы меншікті капиталдың жиынтық мөлшері 2009 жылмен салыстырғанда 17800,0 млн. теңгеге, ал 2010 жылмен салыстырғанда 14869,0 млн. теңгеге немесе 165 %-ға көбейген. Сақтандыру ұйымдарының жиынтық активтерінің көбеюі 2011 жылы Қазақстанның сақтандыру нарығында жаңа компаниялардың пайда болуымен байланысты.

Сақтандыру резервтері - сақтандыру шарты бойынша сақтандырушының өз міндеттемелерін орындалуын қамтасыз етуге ғана арналады. Сақтандырушы өзінің қабылдаған сақтандыру міндеттемелерін өтеу үшін сақтанушылардың төлеген сақтандыру жарнасынан сақтандыру салалары бойынша сақтандыру резервтерін құрайды. Сақтандыру резервтері сақтандыру ұйымының сақтандыру шарттары бойынша актуарий есептеулері негізінде бағалатаны міндеттемелері 2011 жылы сақтандыру ұйымдарының резервтері 2009 жылмен салыстырғанда 12000,0 млн. теңгеге, ал 2010 жылмен салыстырғанда 10200,0 млн. теңгеге немесе 226% - ға көбейген. Жалпы бұл жағдайға елдің экономикасының құрылымдағы сақтандыру резервтерінің үлесі үлкен болмақ. 2010 жылдан бастап жалпы ішкі өнімдегі сақтау резервтерінің үлесі бірте – бірте көбейіп, 2011 жылы 0,3% құрап отыр. Сақтандыру компанияларының қызметін бағалаудағы маңызды көрсеткіш сақтандыру резервтерінің сомасы. 2011 жылы сақтандыру резервтерінің 76,4% он сақтандыру компанияларының үлесіне тиесілі. 2011 жылғы сақтандыру резервтері сомасының едәуір бөлігі, яғни 18,4% - ы, «СК Евразия» АҚ үлесінде, одан кейінгі орында, «Қаз-Коммерц-Полис СК» АҚ – 15,6%, «Қазақшөтсақтандыру» АҚ үлесі 10,2% (сурет 1).

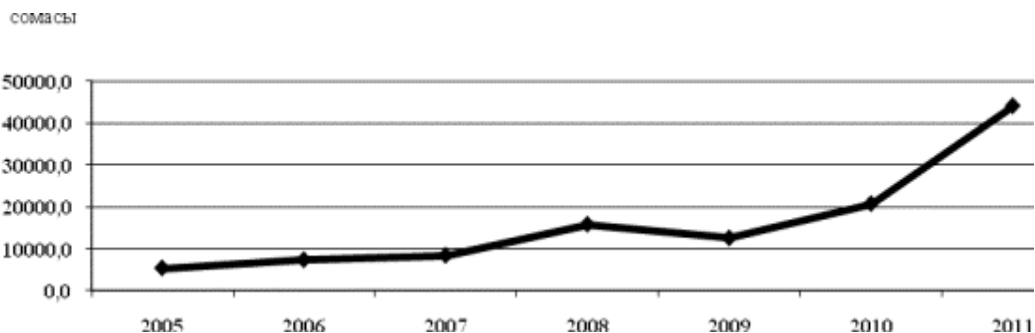
Сақтандыру нарығының жағдайын сипаттайтын келесі көрсеткіш сақтандырушылардың жиынтық активтерінің көлемі болып табылады. Бұл көрсеткіш бойынша Қазақстан Республикасының сақтандыру нарығы бірыңғай емес.

2012 жылдың 1 қаңтарына сақтандыру ұйымдарының жиынтық активтерінің көлемі өткен жылмен салыстырғанда 113,0% -ға өсіп 44,1 млрд. теңгеге жетті. Қазақстанның сақтандыру нарығы жаңа компаниялардың пайда болуымен осындай көрсеткіштерге қол жеткізді.

Сурет 1 Сақтандыру резервтерінің құрылымындағы сақтандыру компанияларының үлесі, %
Ескерту - ҚР Ұлттық банктің статистикалық бюллетені мәліметінен алынған

Сурет 2 - 2005-2011 жылдар аралығында сақтандыру нарығының өсуі

Ескерту - ҚР Ұлттық банктің статистикалық бюллетені мәліметінен алынған

2011 жылы жиынтық активтер сомасының көбеюі есебінен активтер құрылымында біршама өзгерістер болды. Активтер құрылымында жедел салымдар үлесі 15,7%-дан 10%-ға төменделген. Ал бағалы қағаздарда инвестицияланған активтер сомасы 44,6% -дан 57,5%-ға көтерілген. Бұл көрсеткіштің өсуі сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының пруденционалды нормативтерді орындауларымен байланысты. Басқа да заңды тұлғалардың капиталдарына 2%-ды, ақшалай қаражаттар 6%-ды, сақтанушылар мен делдалдардан алынатын сыйақы сомалары - 13%-ды, басқа да активтер - 12% құрап отыр.

Дамыған мемлекеттермен салыстыратын болсақ, Жапонияда - 72%, АҚШ - 48%, Германияда - 40%. Бұл жағдай Қазақстанның көпшілік тұрғындарының бүгінде сақтандырудың маңыздылығын жете түсіне алмауы, сақтандыруды өз өмірінің қажетті элементтеріне баламауы және де көпшілік тұрғындарының табыстарының төмендігімен байланысты. Сонымен қатар адамдардың санасында мемлекеттен әлеуметтік жәрдемақы алу, сақтандыруға деген қызығушылық танытпау осы саланың дамуын тежеп отыр. Ерікті мүлікті сақтандыру бойынша сақтандыру сыйақысы 31,0 млрд. теңгені құрап, өткен жылмен салыстырғанда 7,7 млрд. теңгеге (33,0%) көбейген. Қазақстандық компаниялар ұсынатын сақтандыру қызметінің түрлері 40-тан аспайды, ал оның анағұрлым үлкен үлесі ерікті мүліктік сақтандыруға тиесілі.

Ерікті мүліктік сақтандырудың сақтандыру нарығындағы ұстанымы сақтандырудың міндетті және жеке түрлеріне қарағанда ерекшеленеді. Бұл түсімнің ақшалай бейнеленуіндегі жағдай. Ерікті мүліктік сақтандырудың сақтандыру нарығының жалпы көлемдегі үлесі 78% -ды құрайды.

Кесте 1 - Сақтандыру салалары бойынша жиналған сақтандыру сыйақыларының көлемі

Көрсеткіштер	2011 ж 1 қаңтарына	2012 ж 1 қаңтарына	Үлес сомасы, %	2011/2010ж қатысты% өзгерісі
1	2	3	4	5
Сақтандыру салалары бойынша барлығы, соның ішінде:	28870,2	39970,2	100	38,4
Өмірді сақтандыру	430,2	1830,2	4,6	325
Жалпы сақтандыру	28440,0	38140,0	95,4	34,1
Ескерту - ҚР Ұлттық банктің статистикалық бюллетені мәліметінен алынған				

2012 жылдың 1-ші қаңтарында өмірді сақтандыру саласы бойынша жиналған сақтандыру сыйақыларының сомасы өткен жылмен салыстырғанда 1,4 млрд. теңгеге немесе 325%-ке көбейген. Ал үлес салмағы небәрі 4,6 пайызды құрап отыр. Жалпы сақтандыру саласы бойынша 2011 жылы бойынша сақтандыру сыйақылары 9,7 млрд. теңге немесе 34,1 % көбейгенін көріп отырмыз.

Нарықтық экономикасы ілгері дамыған елдерде әрқилы субъектілер арасындағы қаржылық қарым – қатынастарды реттеуде сақтандыру компаниялары маңызды роль атқарады. Олар мемлекеттің экономикалық саясатына елеулі ықпалын тигізеді. Соңғы жылдары байқалып отырған ел экономикасындағы ілгерілеушілік пен өсім барысы сақтандыру нарығының дами, жетіле түсуіне ықпал етпек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Актілер жинағы. 1998-2011жж., 44
2. Журавлев Ю.М. Страхование во внешнеэкономических связях. М.: „Анкил”, 1993г.– 73с.
3. Абенова Ж. «Под соусом Чили: Пенсионные фонды идут по южно американскому пути» // Известия, №29, 27.2011г.
4. Жуйриков К., Назарчук И., Жуйриков Р., Страхование: теория, практика, зарубежный опыт: Учебник для студентов вузов и колледжей / Под редакцией К.К. Жуйрикова. – Алматы: ОФ „БИС” -2000-384 с

Садыкова Рината гр. Ф-32с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н.
Лукпанова Ж.О

АНАЛИЗ ИСПОЛНЕНИЯ МЕСТНОГО БЮДЖЕТА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

За 2012 год в бюджет города Караганды поступило – 41 308,4 млн. тенге или 103,1% к плану и 106,8% к соответствующему периоду 2011 года (38646,1 млн. тенге). Выполнение плана по трем категориям – 22 341 млн. тенге или 105,6% к плану (21163,9 млн. тенге) и 113,5% к соответствующему периоду прошлого года. (Приложение 1)

Исполнение расходной части бюджета - 41 255,5 млн. тенге или 99,9% к плану и 107,9% к 2011 году (38236,6 млн. тенге). (Приложение 2)

Социальная сфера

За 2012 год трудоустроено 10 666 человек или 90% к 2011 году.

В общественных работах приняли участие 1375 безработных, на профессиональную подготовку направлено 743 человека.

В городе создана база малообеспеченных граждан, в которой состоит 462 семей/ 1458 человек (аналогичный период 2011г. – 655/2012).

За 2012 год выплачено:

- государственной адресной социальной помощи – 56,9 млн. тенге 639 семьям / 1985 получателям;

- детских пособий – 14,6 млн. тенге 711 заявителям на 1396 детей в размере 1618 тенге в месяц на каждого ребенка;

- пособий 198 детям-инвалидам, воспитывающимся и обучающимся на дому 4,5 млн. тенге;

- ежемесячной социальной помощи в связи с повышением цен получателям: государственной адресной социальной помощи, государственного социального пособия по возрасту и минимального размера пенсии по возрасту 6730 чел. – 109,1 млн. тенге;

- жилищной помощи – 154 млн. тенге 2593 семьям.

Социальная помощь на проезд во внутригородском общественном транспорте (кроме такси) оказана 27327 чел. на сумму 539,5 млн. тенге.

Оказана ежемесячная социальная помощь учащимся очной формы обучения в количестве 8148 человек на сумму 117,8 млн. тенге.

Образование

Охват детей от 1 до 6 лет дошкольными организациями составляет 86%, от 3 до 6 лет - 97,2%.

При сложившейся положительной тенденции основных показателей социально-экономического развития города имеется ряд недостатков.

План финансирования по платежам на отчетный период исполнен на 99,9% к плану, не освоено 45,4 млн. тенге.

Недоимка в местный бюджет составила 374,2 млн. тенге и на 1,3% превысила показатель прошлого года.

Кредиторская задолженность к уровню прошлого года увеличилась на 38,9% и составила 303,9 млрд. тенге.

Не выполнены плановые показатели по объему горнодобывающей промышленности и разработки карьеров. Показатель по данному виду экономической деятельности составил 8774,3 млн. тенге или 82,1% к соответствующему периоду прошлого года.

Освоение инвестиций в основной капитал составило 67884,6 млн. тенге или 83,2% к плану на 2012 год и 88,9% к уровню 2011 года.

В декабре 2012 года по сравнению с декабрем 2011 года допущен рост цен на 22 наименования продуктов питания от 1,1 % до 44,7%.

План ввода жилья выполнен на 92,4% и 97,6% к прошлому году.

Объем перевезенных грузов в сравнении с аналогичным периодом прошлого года снижен на 32,4%.

Отмечается увеличение уровня смертности на 3,1% к аналогичному периоду 2011 года.

Уровень преступности вырос на 34,2%, при этом на 7% снизился уровень раскрываемости преступлений.

По итогам 2012 года город занимает лишь 17-ю из 18-ти позиций в рейтинге городов и районов области.

Причинами низкой позиции в рейтинге являются *снижение* динамики к уровню прошлого года:

- инвестиций в основной капитал - 88,9%,

- объема налоговых и неналоговых поступлений в госбюджет (республиканский + местный) – 90,5%,

- количества активных предприятий малого бизнеса – 97,6%,

- уровня раскрываемости преступлений – 93%,

а также *рост*:

- уровня смертности – 103,1%,

- преступности – 134,2%.

Кроме того динамика роста ряда показателей по городу Караганде по сравнению с другими городами и районами области недостаточно высока для занятия ведущих позиций в областном рейтинге.

Проведенный анализ причин недостаточно высоких показателей рейтинга показал, что доля города по основным позициям в областном объеме занимает в среднем 50 – 70%.

Для достижения индикаторов роста городов и районов области, имеющих высокую динамику роста, при незначительных объемах в натуральном выражении, городу необходимо повысить уровень показателей в 2-3 раза.

Выполнение плана по трем категориям – 22 341 млн. тенге или 105,6% к плану и 113,5% к 2011 году, субвенции, трансферты и кредиты из вышестоящих бюджетов – 18 967,4 млн. тенге

Рисунок 1. Динамика выполнения доходной части бюджета г.Караганда за 2011-2012гг.

Исполнение расходной части бюджета города за отчетный период – 41255,5 млн. тенге или 99,9% к плану и 107,9% к 2011 году

Рисунок 2. Исполнение расходной части бюджета г.Караганды за 2011-2012гг.

Список литературы:

1. Об итогах социально-экономического развития г.Караганды. www/Karaganda.stat.kz
2. Отчет об исполнении бюджета г.Караганды за 2012г. www/Karaganda.akimat.gov.kz

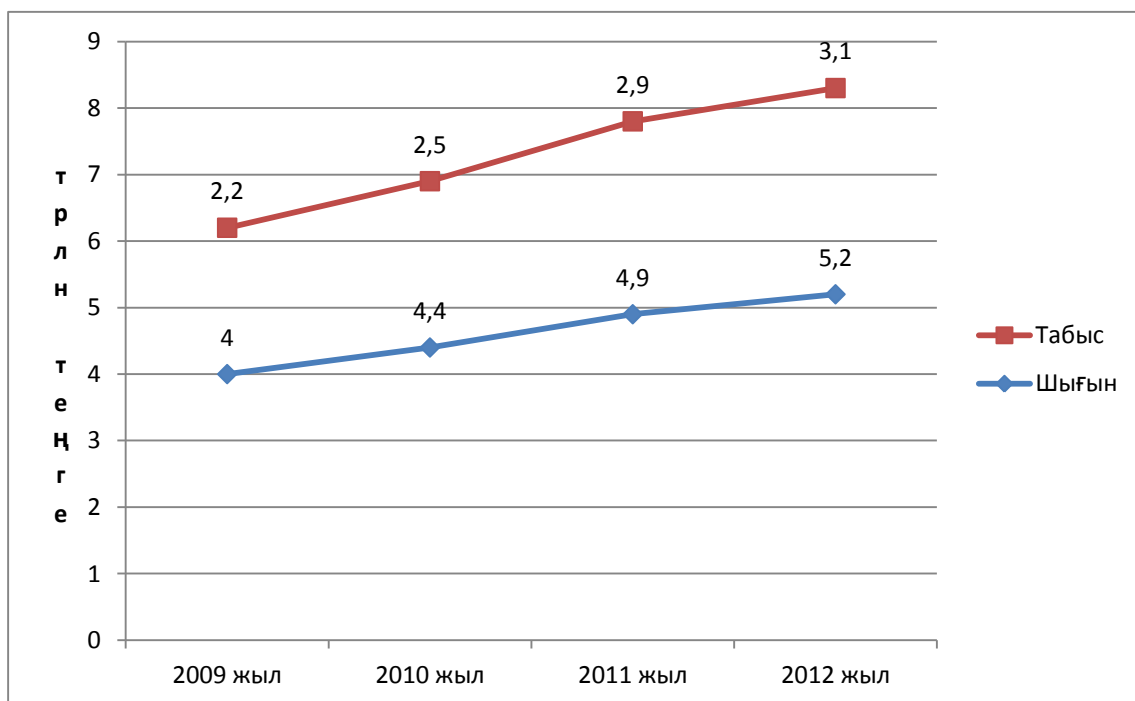
Алина А., Ф – 21 с/к тобы КЭУК
 Ғылыми жетекші: маг. Танашева А.Б.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БЮДЖЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ҚОСЫМША ҚҰН САЛЫҒЫ

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджеті кірістерінің құрамы мен құрылымы салық төлемдерінің қолданыстағы жүйесімен және салыстырмалы тұрақсыз сипаттағы салықтық емес қаражаттардың түсімдерімен айқындалады [1].

Республикалық бюджеттің табысын соңғы жылдары 90%-тен астамын салықтық түсімдер құрайды. 2010-2012 жылдары салықтық түсімдер үлесі 93% құрады. Мұның ішінде 80%-нен астамын ҚҚС пен корпоративті табыс салығы, 5,8% кеден төлемдері және 6,5% шикізат секторын ұйымдастыру бойынша роялти құрады [2, 8-б].

Бюджетке төленетін қосылған құн салығы салық сомасының айырмасымен ұйғарылады. Оған жұмыстар мен қызметтер және салық сомасы, тауар алуға жататын төлемдер, істелген жұмыстар мен көрсетілген қызметтер және тағы басқалар жатады [3].

Сурет 1. 2009-2012 жылдар аралығындағы мемлекеттік бюджеттің табыстары мен шығындары

Суреттен біз былтырғы жылға қарағанда табыс мөлшері 19,6 % -ға көтерілгенін көреміз, яғни ол 2 034,7 млрд.теңгені құрайды. Оның негізін қосымша құн салығы құрайды. Табыстардың негізін корпоративтік табыс салығы, қосымша құн салығы және кедендік салықтар құрайды.

Салық табыстары 1260,7 млрд.теңгені құрайды, немесе 106,7%. Былтырғы кезеңмен салыстырғанда 223,7 млрд.теңгеге өскен.

Қосылған құн салығы 303,1 млрд.теңге көлемінде, немесе 106,4% түскен, оның ішінде ішкі өндіріс тауарларының ҚҚС 139,7% құрайды, оның өсуі Алматы, Астана қалаларында және Павлодар облысында болған ірі табыстарға байланысты [4].

Республикалық бюджетке 2012 жылғы 1 желтоқсандағы жағдайын 1-кестеден көре аламыз.

Кесте 1 Мемлекеттік бюджеттің табысы

Түсімдер	01.12.2012ж. МБ жоспары (млрд. еңге)	01.12.2012ж. МБ фактісі (млрд. Теңге)	Ауытқу үлесі (%)
Салықтық түсімдер	2 719,9	2 694,9	99,1 %.
ҚҚС	841,5	861,2	102,3 %,

Кестеден көріп отырғанымыздай мемлекеттік бюджетке салықтық түсімдер жоспардағы 2 719,9 млрд. теңгенің орнына 2 694,9 млрд. теңге түсті немесе 99,1 % орындалды.

ҚҚС бойынша жоспардағы 841,5 млрд. теңгенің орнына 861,2 млрд. теңге түсті немесе 102,3 %, оның ішінде жоспар өндірілген тауарларға ҚҚС бойынша 109,7 %, импортталатын тауарларға ҚҚС бойынша – 100,2 % орындалды.

Шығарылған тауарларға ҚҚС бойынша жоспардың артығымен орындалуы жоспарланғанға қарағанда бюджеттен ҚҚС қайтару қарқынының баяулауына байланысты болды. 1 қарашаға 403,7 млрд. теңге қайтарылды, 473,3 млрд. теңге жоспарланды[5].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Салық Кодексі, Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы .- Алматы, 2012Асаров Н.О. О налоговом законодательстве// Файл бухгалтера, 2011, № 23.

2. Қазақстан Республикасының Статистика жөніндегі Агентілігінің жылдық есеп берулері, 2009-2012 жж.
3. Баимбетова Н.П.Налоги, налоги...// Бюллетень бухгалтера, 2009.- №
4. www.yandex.kz
5. www.minfin.kz

Ибраева А.Д., магистрант гр.Ф-11 НП КЭУК
 Научный руководитель: д.э.н., проф.
 Сембеков А.К.

МЕЖБЮДЖЕТНОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ И МЕЖБЮДЖЕТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Вопросы регулирования бюджетов являются уже давно предметом исследования различных ученых, практиков. Бюджетное регулирование представляет собой совокупность механизмов, координирующих финансовые взаимосвязи, и представляет собой организуемую государством систему бюджетных отношений для корректировки параметров бюджетных планов различных уровней. Субъектами бюджетного регулирования на региональном уровне выступают органы власти и управление регионов, и органы местного управления, а объектами - доходы и расходы бюджетных фондов регионов (местных органов власти), муниципальных образований.

Модель бюджетного регулирования состоит из следующих основных трех блоков:

- сумма механизмов образования доходного потенциала уровней бюджетной системы, вместо предусмотренных сегодня схем разграничения налоговых полномочий и доходных источников между уровнями;
- совокупность мер по определению условий и организации исполнения бюджетов всех уровней, включая формирование рациональной структуры расходов, создание единой системы контроля за исполнением доходной и расходной частей бюджетов, оценку соблюдения социальных стандартов;
- система межбюджетных отношений, которая включает разграничение доходных и расходных полномочий и ответственность, а также методы финансовой помощи регионам[1,с.47].

Основой межбюджетных отношений является четкое разграничение функций и полномочий уровней государственного управления, единство и прозрачность методов распределения поступлений и расходов между уровнями бюджетов.

В последние годы прослеживается устойчивая тенденция роста финансовой помощи регионам из республиканского бюджета, предоставляемой в виде субвенций[2].

млн. тенге

Наименование	2011 год	2012 год	2013 год
Всего	789 939	880 645	865 844
Акмолинская область	49 552	53 580	53 074
Актюбинская область	21 837	31 722	32 806
Алматинская область	94 077	103 883	103 466
Восточно-Казахстанская область	81 700	89 595	89 282
Жамбылская область	75 778	85 094	87 076
Западно-Казахстанская область	13 984	17 113	13 485
Карагандинская область	55 938	61 399	58 562
Кызылординская область	64 396	71 594	71 143
Костанайская область	48 552	52 273	51 166
Павлодарская область	25 809	28 929	27 722
Северо-Казахстанская область	47 000	50 717	50 820
Южно-Казахстанская область	193 273	216 436	220 322
город Астана	18 043	18 310	6 920

Субвенции (бюджетные средства передаваемые из республиканского бюджета местным бюджетам) составят на 2011-2013 годы 789,9 млрд. тенге, 808,6 млрд. тенге и 865,8 млрд. тенге соответственно.

Анализ изменения размеров межбюджетных трансфертов общего характера за последние годы показывает опережающий рост объемов субвенций по сравнению с размерами бюджетных изъятий.

млн. тенге

Наименование	2011 год	2012 год	2013 год
Всего	103 079	102 115	121 056
Атырауская область	41 708	39 468	44 225
Мангистауская область	12 731	16 076	24 607
город Алматы	48 640	46 571	52 224

Бюджетные изъятия (изъятия из местных бюджетов в республиканский бюджет) запланированы на 2011-2013 годы в размере 103,1 млрд. тенге, 102,1 млрд. тенге и 121,1 млрд. тенге соответственно.

Действующая в настоящее время система распределения доходов и расходных полномочий между уровнями бюджетов имеет ряд преимуществ перед предшествующими системами. Например, обеспечено четкое распределение доходных источников без расщепления каждого вида налога между республиканским и местными бюджетами и разграничены направления их использования. Установлены единые для всех регионов разграничения доходных и расходных полномочий, исключаящие

Распределение функций между областным, районным (городским) и сельским уровнями власти на сегодняшний день предоставлено областному уровню и зачастую принимает централизованную схему управления. То есть переданные из центра полномочия остались на областном уровне, что не в полной мере соответствует идеологии проводимых реформ.

Районный, городской и сельский уровни власти должны стать более самостоятельными и ответственными в решении задач местного значения, их права, обязанности и ответственность должны быть четко урегулированы на уровне законодательных актов.

В связи с этим завершение административно-бюджетной реформы является важнейшим условием обеспечения дальнейшего поступательного и устойчивого развития государства.

Отнесение тех или иных функций к тому или иному уровню государственного управления должно осуществляться на основе постоянного функционального анализа. Выполнение государственных функций должно быть максимально приближено к населению с целью обеспечения эффективности использования трудовых и материальных ресурсов государства и прозрачности использования бюджетных средств.

Совершенствование системы межбюджетных отношений было направлено на достижение баланса интересов центра и регионов, повышение заинтересованности нижестоящих уровней государственного управления в экономическом развитии регионов и обеспечение стабильности поступлений в местные бюджеты.

Целью реформирования межбюджетных отношений в Казахстане должен выступать не кардинальный пересмотр всей системы перераспределения расходных и доходных полномочий, которые были закреплены в Бюджетном Кодексе Республики Казахстан. При определенных условиях существующее распределение обязательств может быть сохранено, реформирование же должно быть направлено на достижения оптимального соответствия уровня расходов их финансированию. Это позволит впоследствии сконцентрировать внимание на увеличении эффективности совокупных расходов бюджетной системы и повышении качества их администрирования. Что касается разграничения доходов внутри бюджетной системы, то в мировой практике известны несколько способов:

- четкое разграничение конкретных видов налогов по уровням государственного управления, в результате все налоговые платежи подразделяются на общегосударственные и местные;

- разделение (квотирование) доходных поступлений от налогов путем закрепления за каждым уровнем управления конкретной доли налогов в пределах единой ставки налогообложения;

- установление местных надбавок к общегосударственным и местным налогам[3,с.62].

Основным направлением совершенствования политики межбюджетных отношений должно стать обеспечение всех уровней государственного управления достаточными финансовыми средствами для полноценного предоставления закрепленных за ними государственных услуг и осуществления возложенных на них функций. Политика межбюджетных отношений, должна быть, скоординирована с результатами проводимой работы по разграничению полномочий между уровнями государственного управления.

Список литературы:

1. Утибаев Б.С. Государственный бюджет: Учебник /Б.С. Утибаев, Р.М. Жунусова, В.А. Саткалиева - Алматы: Экономика, 2006
2. Бюджетный кодекс Республики Казахстан, Астана 2008
3. Тулеубекова А.Т. к.э.н. Межбюджетные отношения как составная часть бюджетного регулирования //Финансы Казахстана. - 2005, №5, с.88-92

Меделханова А.Н., Ф-11к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: э.ғ.м., аға оқытушы
Айтбек С.К.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ БАҚЫЛАУ ҚЫЗМЕТІНІҢ ТИІМДІЛІГІН ЖОҒАРЫЛАТУ ЖОЛДАРЫ

Мемлекеттің бақылау функциясы басқарудың ажырамас функциясы болып табылады. Соңғысы басқалармен қоса өзінің қызметін құқықтық қамтамасыз ету, яғни, қоғамдық қатынастардың барлық салаларын әртүрлі нормативті құқықтық актілер шығару арқылы реттеп отыру. Өзінің азаматтары мен қоғам үшін заңнамалар және басқа да құқықтық актілер арқылы міндеттер, немесе белгілі бір іс қимылдар жасауға тиым салып, мемлекет өзіне барлық іс қимыл барысына «бақылаушы» рөлін анықтап алды.

Мемлекеттік қаржылық бақылау - бұзушылықтарды анықтау, жою және болғызбау мақсатында бақылау объектілерінің Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасын сақтауын тексеру және талдау жолымен жүзеге асырылады [1,б.6].

Қазақстан Республикасының Есептік комитеті мен Ресей Федерациясының Есепшот палатасы аралығында түсініс туралы қол қойылған Меморандумға сәйкес РФ-ның Есеп палата сарапшыларымен жоғарғы қаржылық бақылау органның қызметі тексерілді.

Тексеріс нәтижелері бойынша, тең жағдайдағы тексеріс, ол бір қаржылық бақылау жоғарғы органының (ҚБЖО) басқа немесе бірнеше ҚБЖО – серіктестіктерімен ерікті негіздегі тексеріс. Мұндай тексерістің қатысушылары құрамын таңдауда және оны жүзеге асыруда, сонымен қатар алынған нәтижелерді пайдалануда ерікті болып келеді. Ол бақылау және ұйымдастыру жұмыс саласын да қамти алады. Оны жүргізудің негізгі мақсаты – ҚБЖО оның қызмет етуін кәсіби стандарттарға, ұлттық заңдарға және INTOSAI халықаралық стандартына сәйкестігін қамтамасыз ету.

Тең жағдайдағы тексеріс – жоғарғы қаржылық бақылау органдары халықаралық тәжірибеде бағалау нәтижесінің жұмысында қолданатын тиімді тетіктерінің бірі. Оның пайдалылығы тәуелсіздікті сақтауда бір-бірімен қатынастағы тең мәртебелі және өкілетті серіктестерге мұндай тексеріс басқа да ұқсас органнан білікті бағалау алуға, оның «мықты» және «әлсіз» жақтарын айқындауға мүмкіндік береді. Әрине, ол бақылау орган қызметінің нәтижелілігін және тиімділігін жоғарылатуға бағытталған.

Тексеріс барысында Есептік комитеттің күшті жақтары анықталды.

Солай, оның қолданыстағы ұйымдық құрылымы, жалпы, мәселені үнемді, нәтижелі және тиімді орындауға мүмкіндік береді. Қазақстанның ҚБЖО әдістемесі бақылау нәтижелері бойынша әзірленген барлық аудиторлық іс-әрекеттерді, нәтижелерді, қорытындылар мен ұсыныстарды реттейді және бақылау үрдісінің ашықтығын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Одан басқа, ол ақпаратты ашық және БАҚ өкілдерімен өзара әрекет етеді.

Сонымен қоса өткізілген тексеріс Есептік комитеттің тексеру объектілерінен тәуелсіздігі сәйкес деңгейде қамтамасыз етілмейді.

Әдістемелік көзқарас бойынша ол үнемі дамуда, өз қызметін жүзеге асыруда жаңа тәсілдерді өндеп отырады, бірақ бақылауды жүзеге асырудың біртұтас әдістемелік жүйесі қалыптаспаған. Заң жобаларын қаржылық сараптамада Есептік комитеттің жеткіліксіз белсенді қатысуы белгіленген, ішкі есеп беру жүйесінде кемшіліктер анықталған [2].

ҚБЖО тексерушісінен тең жағдайдағы тексеріс белгілі ашықтықты және өз күшіне сенімділікті талап етеді, өйткені ешкімге сынға ұшырау жақпайды. Сонымен қатар, мұндай ашықтық «достық» негізде тексеріс өткізуге мүмкіндік береді және конструктивтік диалог бағамдайды. Сонымен бірге ҚБЖО тексерушісі жаңа бақылауда тәжірибе алады, терең түсінушілік шараларын және ҚБЖО ұйымының әдістері – серіктес, өз кәсіби дағдыларын жетілдіреді.

Есеп палатасының сарапшылары өткізген тексерісінің қорытындылары бойынша нақты ұсыныстар өңделген. Олардың барлығы жоғарғы қаржылық бақылау органының басым мақсаттарына жетуде күштерді шоғырлауға бағытталған.

Сипатталған ұсыныстар Есептік комитет тәуелсіздігіне, оның мәртебесінің айқын анықтамасына және негізгі бақылау өкілетіне қатысты. Ұсыныстардың біразы қызметтің жоспарлау сұрақтарын жақсарту, дамудың әдістемелік және бақылау әдістемелік базасы, қызметкерлердің кәсіби даму саясатын әбден жетілдіру, қазіргі ақпараттық технологияларды пайдаланудың қажеттілігін қамтиды [3].

Берілген ұсыныстарды жүзеге асырғаннан кейін Есептік комитеттің қызметі одан да тиімдірек және нәтижелі болады, оған дер кезінде кәсіби, тәуелсіз және мемлекет Басшысына, Парламент және кең қоғамға пайдалы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

Одан басқа Есептік комитетте өткізілген ішкі аудит, оның нәтижелері, Ресейдің Есеп палата ұсыныстарымен қатар қызметті жетілдіруде жаңа міндеттер негізіне кірді. Соңында, бұл халықаралық стандарттар талаптарына сәйкес және үздік әлемдік тәжірибеде тәуелсіз, күшейтілген жоғарғы қаржылық бақылау институтын құруға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. С.О. Сыздықов, А.Қ. Есімханова, Д.Ф. Гафятуллина. Қазақстан Республикасының мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесі. — Астана, 2009.
2. Член Счетного комитета Ерлан Турлыбеков, газета «Казахстанская правда», 05.12.2012 г.
3. Газета «Казахстанская правда», 12.12.2012 г.

Когай Е., группа Ф – 22с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Улаков Н.С.

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В ТАМОЖЕННОМ СОЮЗЕ

Формирование таможенного союза предусматривает создание единой таможенной территории, в пределах которой не применяются таможенные пошлины и ограничения экономического характера, за исключением специальных защитных, антидемпинговых и компенсационных мер. В рамках таможенного союза применяется единый таможенный тариф и другие единые меры регулирования торговли товарами с третьими странами.

При Евразийской экономической комиссии созданы и работают группы по различным направлениям, в том числе для регламентирования вопросов косвенного налогообложения во взаимной торговле. Группой «Косвенные налоги», в которую входят эксперты из министерств финансов и налоговых служб государств-членов таможенного союза, был подготовлен основной международный договор. Соглашение о принципах взимания косвенных налогов при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в таможенном союзе, подписанный главами правительств 25 января 2008 года.

Согласно данному Соглашению взимание косвенных налогов во взаимной торговле производится по принципу «страны назначения», в соответствии с которым экспорт облагается НДС по нулевой ставке, а импорт - по ставке, действующей в государстве-импортере.

Неотъемлемыми частями названного Соглашения являются три Протокола, подписанные в декабре 2009 года.

Таблица 1. Ставки основных налогов в государствах-членах Таможенного союза

№ п/п	Вид налога	Республика Беларусь	Республика Казахстан	Российская Федерация
1.	Налог на добавленную стоимость (%)	20 (10; 0)	12 (0)	18 (10; 0)
2.	Налог на прибыль (%)	24	20 (15; 10)	20
3.	Налог на доходы физических лиц (%)	12	Диффер. ставка 5; 10	13
4.	Социальный налог (%)	34	Диффер. ставка 11 (4,5 – 20)	34
5.	Налог на имущество	Диффер. ставка 0,1 – 2	Диффер. ставка 0,05 – 1,5	Диффер. ставка ≤ 2,2

Примечание – составлено на основании Кодекса Республики Казахстан "О налогах и других обязательных платежах в бюджет; Налоговый кодекс Российской Федерации (НК РФ); Налоговый кодекс Республики Беларусь (общая часть, особенная часть)

Самая высокая ставка налога на прибыль – в Республике Беларусь – 24%, при этом в Российской Федерации и Республике Казахстан – 20 %.

В государствах-членах Таможенного союза действуют разные ставки социального налога. Самая низкая ставка социального налога – в Республике Казахстан – от 4,5 до 20 %. В Республике Беларусь и Российской Федерации функции социального налога выполняют страховые взносы, размер которых самый высокий среди государств - членов Таможенного союза и составляет 34 %. Кроме того, в Республике Беларусь для работающих граждан установлена дополнительная обязанность по уплате данного налога в размере 1 %.

Ставки налога на имущество в государствах - членах Таможенного имеют дифференцированные значения.

Анализ ставок косвенных налогов в государствах – членах Таможенного союза показывает следующее. В каждом из государств существуют свои особенности, зависящие от различных факторов. Так, в Республике Беларусь – самый высокий из всех трех стран Таможенного союза налог на добавленную стоимость (20%). В Республике Казахстан низкая ставка НДС в 12%. В Российской Федерации – ставка НДС в 18 %.

Различные ставки НДС в государствах - членах Таможенного союза объясняются, прежде всего, различиями экономических систем, а также ходом экономических реформ.

Особенностью является наличие пониженной ставки НДС в 10% в Республике Беларусь и Российской Федерации на группы товаров социального значения.

Анализ налоговых систем государств - членов Таможенного союза показывает следующее.

В настоящее время структура налогообложения в указанных странах характеризуется значительной степенью унификации: налоговые системы всех стран, входящих в Таможенный союз, предполагают взимание прямых и косвенных налогов. Элементы налоговой системы, порядок исчисления и уплаты налогов, налоговые льготы и освобождение от уплаты налогов, система контроля за налогоплательщиками со стороны налоговых органов также в значительной степени идентичны.

Всем налоговым законодательствам государств - членов Таможенного союза присущи общие проблемы, влияющие на активность взаимовыгодных торговых отношений. Одна из таких проблем – это неравномерное распределение налогового бремени хозяйствующих субъектов.

Список литературы:

1. Кодекс РК «О налогах и других обязательных платежах в бюджет» (с изменениями и дополнениями) по состоянию на 01.01.2013г.

2. Налоговый Кодекс РФ (НК РФ) часть1, часть2 от 31.07.1998, № 146-ФЗ
3. Налоговый Кодекс РБ, общая часть и особенная часть от 19.12.2002г. №166-3
4. www.salyk.kz Сайт Налогового комитета МФ РК
5. www.tzous.ru Сайт Евразийской экономической комиссии

Тұрғамбекова Г.Ж. Ф-21 к тобының студенті КЭУК
Ғылыми жетекші: Маг. Танашева А.Б.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖИНАҚТАУШЫ ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЛАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Республика халқының әл-ауқатын, қауіпсіздігін жақсарту, гүлдену, даму Президентіміз Н.Назарбаев атап өткендей, еліміздің дамуының басым бағыттарының бірі тұрғындардың материалдық және әлеуметтік әл-ауқаты болып табылады. Тұрғындарды зейнетақымен қамтамасыз етудің деңгейі мен сапасы еліміздің азаматтарының әлеуметтік және экономикалық жағдайының маңызды құрамдас бөлігі[1].

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасында 10 жинақтаушы зейнетақы қоры бар[2].

Мемлекет Басшысы Нұрсұлтан Назарбаев 2012 жылғы Қазақстан халқына арнаған Жолдауында Үкіметке еліміздің зейнетақы жинақтау саласына тың өзгерістер енгізіп, таяу болашақта кездесуі мүмкін қиындықтардың алдын алуды қадап тұрып тапсырған болатын. Қазір еліміздегі зейнетақы қорлары инвестициялық құралдың тапшылығынан қоржындарындағы қаржысының 43,63 пайызын мемлекеттік құнды қағаздарға салуда. Бұл қағаздардың пайыздық төлемі төмен болғандықтан, қорлар салымшылардың қаражатын инфляциядан тиісті деңгейде қорғай алмауда. Бұдан басқа өзін-өзі жұмыспен қамтыған халықтың тобы, яғни базарда жұмыс істейтіндер, такси жүргізушілері, ауылшаруашылығы еңбеккерлері зейнетақы қорларына тиісті жарнасын аудармайтыны да жасырын емес. Әлеуметтік саясатты дамытуды бірінші орынға қойған ел үшін бұл өзекті мәселе екені даусыз[1].

Бүгінде зейнетақы қорлары активтерінің табыс табу мәселесі қоғамда көкейкесті мәселеге айналды. Қорлардың активтері бойынша номиналды кірістің орташа жылдық коэффициенті – соңғы 5 жылда 30,04 пайыз болса, осы кезеңдегі инфляцияның жинақталған деңгейі – 59,95 пайызға тең болды. Осыдан-ақ, кірістің 29,91 пайызға төмен екені байқалады. Яғни, кірісті инфляция құнсыздандырып, салымшылардың зейнетақылық қаражат қорының сатып алу қабілеті төмендеген.

Екінші мәселе – қорлардың инвестициялық портфеліндегі негізгі табыс көзі болып табылатын қаражат құралдарының (құнды қағаздардың) табыстылығы инфляциядан төмен болды. Айталық, қорлардың 2012 жылғы инвестициялық портфеліндегі ең көп табыс көлемі бар болғаны 40-46 пайызды құрады. Яғни, Қаржы министрлігінің қазандық облигацияларының жылдық табыстылығы 1,66-5,83 пайыз аралығында болса, Ұлттық банк ноталарының түсімділігі – 1,46 пайыздан аспайды. Сырт елдердің нарығында да мемлекеттік құнды қағаздардың табыстылығы нарық көрсеткіштерінен төмен болды. Нарықтағы баға, эмитенттердің болмаса сатып алушылардың ырқына бағынбайды. Оны сырттан әкімшілік реттеу арқылы табыстылығын өсіруде мүмкін емес. Осыған қарап, зейнетақы қорларының табыстылығы неге төмендеп кеткенін түсінуге болады. Өтпелі кезеңдерде инфляциясы жоғары болып біраз қиындықтар туғызғаны белгілі. Ендігі кезекте алдағы уақытта қор кірістерінің үстемдігін қамтамасыз етіп, үлкен экономикалық және саяси тәуекелділіктерден арылудың жолын іздеу керек. Сондай-ақ, аталған салада қалыптасқан жалпы жағымсыз ахуалды Үкімет терең байыптап, зерттеуі қажет. Келешекте зейнетақы қорларында жекеменшік кәсіпорындар басты тұлға болып қала бере ме, жоқ па, сол жағын анықтап алу қажет.

Қазір еліміздің қор нарығында отандық ірі компаниялар мен эмитенттердің акциялары көп шығарылмаған. Сол себепті қорлар нарықта еркін жұмыс істей алмай, салымшылардың активтерінен инвестициялық табыс түсіре алмай отыр. Бұған себеп, зейнетақы қорларының дағдарысқа жиі тап болып, адымын кеңінен аша алмауы.

Тағы бір мәселе алдағы уақытта қор нарығының дамуы үшін мемлекеттік кепілдігі бар, ұзақ мерзімді инфрақұрылымдық облигацияларды шығарудың мәні зор. Бұл отандық экономиканың дамуына және зейнетақы қорларының инвестициялық қызметінің дамуына жол ашып, қосымша мүмкіндіктер туғызады. Зейнетақы активтерінің табыстылығын арттыру үшін, қаржылық құралдардың тізімін кеңейтіп, эмитенттердің құнды қағаздарды реттеу қызметін жетілдіре түсудің мәні зор. Сондай-ақ, зейнетақы қорларының инвестициялық қызметін реттейтін қатаң талаптар мен шектеулерді қайта қарау да маңызды. Сонымен қатар, халықтың қаржылық сауаттылығын көтеруде маңызды мәселе. Бұл елімізде қалыптасқан бизнестің әлеуметтік жауапкершілігі зейнетақы жүйесінің ырғақты дамуына өз үлесін қосады деп сенеміз.

Соңғы жылдары зейнетақы активтерінің табысын инфляция жеп қойып жатқаны баршамызға мәлім. Қазір бір тиын табыс түсірмейтін еліміздегі 10 зейнетақы қорының жұмысын жүйелеу Үкіметке сын болып тұрғаны жасырын емес. Қарапайым халықтың өмір бойы жинаған ақшасын қартайғанда кері қайтаратын қорлардың жұмысын биыл Елбасыда қатаң сынға алды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан республикасының Президенті – Ұлт Көшбасшысы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Әлеуметтік-экономикалық модернизация- Қазақстан дамуының басты бағыты». 27.01.2012ж. //http://www.akorda
2. сайт. <http://www.afn.kz>
3. «Егемен Қазақстан» 2012 жыл 11 қараша

Tyngisheva A., Undergraduate student of the F-21NP, KEUK
Supervisor: c.e.s., Serikova G.S.

FEATURES OF THE INSURANCE MARKET DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Currently, there is a steady trend of index growth of the insurance market of Kazakhstan, but despite the positive trend, the insurance sector is much lower than the bank, thus it doesn't keep pace with country's economic growth. On January 1 2013, the share of the insurance sector in the country's GDP was only 0.67%. The reason for this kind of development is due to the presence of effective and ineffective components in the functioning of insurance in Kazakhstan. In turn, effective measures include: regulatory framework, worked out in accordance with international standards; high standards of the insurance authority for the capitalization and solvency of insurers; increased protection of the policyholders' interests in mass types of compulsory insurance with the formation of the Fund on the guarantee of insurance payments; the development of an annuity and long-term insurance system with making the State Annuity Company; improving remote control system in order to identify risks at an early stage; making a common database system (CDBS) for early warning measures for fraud.

Ineffective components of the development of the insurance market are: insufficient capitalization of the domestic sector compared to foreign sector; low level of population's insurance culture; lack of life insurance development, in January 1, 2013, Kazakhstan has only 7 insurance companies; low activity of insurance companies in the investment market; the presence of unprofitable types of compulsory insurance; undiversified concentrations of insurance premiums by regions of Republic, 41.9% of insurance premiums are concentrated in Almaty city. [1].

Let's consider the dynamics of changes of the insurance market indices in the last 5 years.

Table 1. Institutional structure of the insurance market

Institutional structure of the insurance market	2008	2009	The change compared with the previous	2010	The change compared with the previous	2011	The change compared with the previous	2012	The change compared with the previous

the number of insurance companies	44	41	-3	40	-1	38	-2	35	-3
Including Life Insurance	8	7	-1	7		7		7	
Number of insurance brokers	12	13	1	13		14	1	13	-1
number of actuaries	56	63	-7	70	-7	85	-5	82	-3
number of insurance (reinsurance) companies are members of JSC "Insurance Payment Guarantee Fund	32	32		27	-5	33	6	31	-2
Note: it is made by the authors according to the Financial Supervisory Committee data of the National bank of the Republic of Kazakhstan									

As the comparative table 1 shows, there was a decrease of insurance companies from 44 in 2008 to 35 in 2012. Reducing of the number of insurance companies is due to the increased requirements of the Financial Supervision authority to the capitalization of the insurance sector [24]. As for the professional participants of the insurance market, as shown in the table, there is an increase of actuaries from 56 to 82. On January 1, 2013 there are 13 insurance brokers in the Republic. The share of insurance brokers currently accounts for only 5% of sales; they are mainly contracts with large companies that require a serious risk assessment and complex approach. While insurance transactions are committed by brokers from 40 to 70% in Germany, the United States, France. In the UK - over 85%, in Mexico and Brazil, respectively, 50 and 72%. Licensing, ban on combining broker and agency activities has become a major challenge for these professional participants of the insurance market. Based on this reason, the data in Table 4, the number of insurance brokers are not significantly altered[2].

The number of life insurance companies decreased in 2009 from 8 to 7 insurers, as company "Valut-Transit Life» has ceased to carry out insurance activities in the market in 2008 .

Most insurance companies are members of the fund to guarantee insurance payments. On January 1, 2013, 31 insurance organizations from 35 are participants of the fund.

Table 2. The structure of assets, equity capital, insurance reserves, insurance companies in Kazakhstan: Years, assets, equity capital, insurance reserves, growth rate

Years	assets	growth rate	equity capital	growth rate	insurance reserves	growth rate
2008	268,8		165,9		86,3	
2009	297,3	10,6	180,5	8,8	101	17,0
2010	343,2	15,4	208,7	15,6	114,9	13,8
2011	387,7	12,9	231,2	10,8	127,9	11,3
2012	442,6	14,7	239,7	3,7	174,1	36,1
Note: it is made by the authors according to the Financial Supervisory Committee data of the National bank of the Republic of Kazakhstan						

For 5 years, there were the dynamics of increasing estimated figure of the insurance market, the largest growth rate of assets was 15,4% in 2010, the lowest growth is seen in 2009 - 10.6%. There was a similar situation in the dynamics of equity index, the largest growth rate was 15.6% in 2010, the lowest growth was 8,8% in 2009 and in 2012 - 3.7%. With regard to insurance reserves, there were the smallest growth rates index in 2011(11.3%), the largest growth of this index was 36.1% in 2012.

Let's consider the dynamics of insurance premiums receipt for the analyzed period

Table 3. Insurance premiums receipt in the Republic of Kazakhstan:

Receipt of insurance payments - total	2008		2009			2010			2011			2012		
	млн. тенге	%	млн. тенге	%	growth rate	млн. тенге	%	growth rate	млн. тенге	%	growth rate	млн. тенге	%	growth rate
	133487,6	100	113289,7	10,0	-15,1	139963,9	100	23,6	175528,7	100	25,4	211513,1	100	20,5
including Compulsory insurance	29989,3	22,5	30509,1	26,9	1,7	35437,0	25,3	16,1	45465,3	25,9	28,2	48679,6	23,0	7,1
Voluntary personal insurance	18883,8	14,1	21922,2	19,4	16,1	35144,9	25,1	60,3	53521,8	30,5	52,3	85155,0	40,3	59,1
Voluntary property insurance	84614,5	63,4	60858,4	53,7	-28,1	69382,0	49,6	14	76541,6	43,6	10,3	77678,5	36,7	1,5

Note: it is made by the authors according to the Financial Supervisory Committee data of the National bank of the Republic of Kazakhstan

According to Table 3, there was an increase of insurance premiums receipts since 2010, the growth rate was 23.5%, 25.4% was in 2011, 20, 5% was in 2012. In 2009, there was a reduction of insurance premiums to (-15.1%). The largest share 26.9% in total structure of the insurance premiums is observed in 2009 in specific gravity of insurance premiums for compulsory insurance, the lowest 22.5% was in 2008. According to voluntary personal insurance, there was highest specific gravity in 2012. It was 40.3%, the lowest was 14.1% in 2008. Specific gravity of voluntary property insurance was 63.4% in 2008. In 2009 there was a sharp decrease in the proportion of voluntary property insurance by 9.7%. It was 53.7% is due to the causes of the global financial crisis: a decrease in population's income, the reduction of production of goods and services, reduction of lending by banks.

Table 4. Macroeconomic indices of the insurance sector.

The major indices of the insurance sector	2008	2009	growth rate	2010	growth rate	2011	growth rate	2012	growth rate
GDP, in billion KZT	15 986,5	17 411,9	8,9	19 303,6	10,9	27 571,9	42,8	31 442,7	14,0
Relation of Insurance premiums to GDP in %	0,84	0,65	-22,6	0,73	12,3	0,64	-12,3	0,67	4,7
Relation of Equity to GDP, in %	1,04	1,04		1,08	3,8	0,84	-22,2	0,76	-9,5
Relation of Assets to GDP, in %	1,68	1,71	1,8	1,78	4,1	1,41	-20,8	1,41	
Relation to the insurance premiums per capita, in KZT	8597	7171,5	-16,6	8 645,3	20,6	10 537,4	21,9	12 517,9	18,8

Note: it is made by the authors according to the Financial Supervisory Committee data of the National bank of the Republic of Kazakhstan

According to Table 4, Key index of collected insurance ratio of GDP, which appears in the estimates of the market, remains quite low. This index was 0.64% last year decreased compared to 2010 by (-12.3%) and increased in 2012 by 4.7%, while the global average ratio in 2011 was 2.8%, this level is 2.3% in Russia, 2.1% was in the Czech Republic. On January 1, 2013 the index was 0.67, which was not much different from 2011[3].

Analyzing the current state of the insurance sector, it should be noted that there is the growth of the main indicators of the insurance market, the largest growth rate of assets observed in 2010 -

15.4%, the lowest growth was 10.6% in 2009. A similar situation is observed in the dynamics of equity, the largest growth rate was in 2010 - 15.6%, the lowest growth in 2009 - 8.8%, in 2012. - 3.7%.

But, despite the positive dynamics of estimates indices, the global financial crisis has impacted on this sector of economy. The peculiarity of the insurance market is that it responds to the crisis at the last moment, and decline may be long-term, than in average for the economy. As a result of the crisis in 2009, there was a tendency to reduce the index of insurance premiums (-15.1%). In the dynamics of insurance premiums on January 1, 2013, the largest share of insurance premiums accounts for personal insurance - 40.3% increased compared to 2011 by 9.8%, though the greatest number of collected insurance premiums are accounted for volunteer property insurance in all previous periods. Thus, there is noticeable development of voluntary private insurance in 2012.

References:

1. Business weekly "Capital". For the market just 20 insurance companies. I. Kindop. Iyun.2011g
2. "The insurance market» № 12 (99), December 2012 g.Puteshestvie by sales channels. A.Astahov
3. Official website of the Committee of Financial Supervision at the National Bank of Kazakhstan // [http:// www.afn. Kz](http://www.afn.kz)

Сүндикова А, Ф–41к тобы КЭУК
Ғылыми жетекші: Маг. Танашева А.Б.

КӘСІПОРЫННЫҢ ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ ТӘСІЛДЕРІ

Қаржылық тұрақтылық - бағаны қалыптастыру,салықтық- бюджеттік реттеу,несие нарығымен, өндірістің шығындарын басқарумен байланысты қарастырылады.

Кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығын талдау және бағалауды анықталған жүйелі көрсеткіштерді қолдану арқылы іске асыруға болады.Бұл жүйелі көрсеткіштер келесі түрде сыныпталады: мынадай көрсеткіштер топтары ерекшеленеді, яғни тиімділігін, қаржылық тұрақтылықтың бірліктілігін сипаттайтын,өндірістік процесс спецификасының көрсеткіштері, превентивті көрсеткіштер.

Динамикада қаржылық тұрақтылық көрсеткіштерін қолдану-басқару шешімдерін дайындау деңгейін жоғарылатады,тұрақты процесстер тенденциясын қалыптастыруға бағытталады. Көрсеткіштердің жүйелілігі қаржылық тұрақтылық мониторингісін жүргізуге мүмкіндік береді.

Кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығының ең жалпыланған көрсеткіші-қорларды және шығындарды қалыптастыру үшін анықталған қаражат көздері түрлерінің залалы болып табылады. Қаржылық жағдайдың түрін анықтау үшін үшкомпонентті көрсеткіш қолданылады:

- меншікті айналым қаражаттарының жетіспеуі;
- шығындар мен қорларды қалыптастыру көздерінің меншікті және тартылған қаражаттардың жетіспеуі;
- шығындар мен қорларды қалыптастырудың негізгі көздерінің жалпы көлемдерінің жетіспеуі.

Кәсіпорынның маңызды тұрақтылығы оның материалды-заттық және өндірістің құрылымдық құнымен анықталады. Сол арқылы кәсіпорын қызметінің жоғары қорытындысы қамтамасыз етіледі. Сыртқы тұрақтылық экономикалық ортамен, кәсіпорын қызметінің іске асырылатын ортасымен анықталады. Сонымен кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығы шығыстардан кірістердің жоғары болу көрсеткіші болып табылады.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайын бағалау үшін ең алдымен оның төлемқабілеттілігін, неге тәуелді екенін анықтау қажет. Кәсіпорынның төлемқабілеттілігі тек қана онда бос ақша қаражаттарының болуымен анықталмайды,сонымен қатар ағымдағы активтердің айналымдылығы және басқа да көрсеткіштермен анықталады. Міндеттемелерді жабу үшін қажетті қаражаттардың болмағанымен кәсіпорын өзінің төлемқабілеттілігін сақтап қала алады,

егер де ақша қаражаттарына тез айналатын активтерге ие болса, бірақ кейбір актив түрлері ақша қаражаттарына тез айналса, кейбірі жай айналады, сондықтан кәсіпорын активтерін өтімділік деңгейіне байланысты топтастырады, яғни ақша қаражаттарына айналу мүмкіндігіне байланысты болады. Ағымдағы активтердің айналымдылығының маңызды «жіктелетін» көрсеткіші және кәсіпорын жағдайының қаржылық тұрақтылық элементтерінің бірі ретінде – тауарлық-материалдық қорлардың айналымдылығы болып табылады. Қорлардың жоғары айналымдылығы активтерді тиімді басқаруды көрсетеді, бірақ та қорлардың жетіспей қалу тәуекелділігі жоғарылайды.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайының тұрақтылығы- дебиторлық және кредиторлық міндеттемесінің арақатынасына тәуелді болады. Тұрақты экономикада, егерде кәсіпорынның дебиторлық міндеттемесі кредиторлық міндеттемесінен жоғары болса, көбінесе бұл айналымның күшті өсуін көрсетеді. Бірақ инфляция жағдайында бұл қауіпті.

Әрине, төлем қабілетті деп жеткілікті түрде меншікті айналым қаражаттары бар кәсіпорынды айта аламыз. Батыс елдердің тәжірбиесімен салыстырғанда, Қазақстандық банкрот кәсіпорындарының төлем қабілетсіздік ерекшеліктері болып:

- меншікті мүлік кепіл міндеттемесінен бос болуы қажет;
- маркетинг тәжірбиесін игермесе;
- жаңа өнім түрін шығаруда тез үйренуге қабілетсіз болса;
- олардың негізгі өндірістік қорлары және технологиялары қазіргі заманға сай талапқа

сәйкес келмесе және кәсіпорынның төмен шығындарына қарамастан қысқа мерзімде ұйымды қайта құруға, нарық шартына сәйкес өндірістік технологияларды ауыстыруға бейімді болмаған жағдайларды есепке алады.

Кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығының маңызды компоненттерінің бірі – қаржылық ресурстардың бар болуы, яғни өндірісті дамыту үшін қажет. Кәсіпорында меншікті қаржылық ресурстар көп болған сайын, оның қаржылық жағдайы да соғұрлым тұрақты болады. Кәсіпорынның ағымдағы тұрақты қызметі нарықтық экономикада пайданың өсуі әсерінен туындайды. Жалпы пайда көлемі ғана маңызды емес, сонымен қатар оның бөліну құрылымы және өндірісті дамытуға бағытталған бөлігі ерекше маңызды болып табылады. Сондықтан кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығын талдау барысында, бөліну саясатын бағалау және түсімді пайдалану бірінші жоспарға жылжиды. Ол екі бағытта жүргізіледі:

- ағымдағы қызметті қаржыландыру бөлігінде айналым қаражаттарын қалыптастыру, төлем қабілеттілікті бекіту, өтімділікті күшейту;
- бағалы қағаздар және капитал шығындарын инвестициялау бағытына жұмсалады.

Тағы да бір кәсіпорынның қаржылық тұрақтылық факторы ретінде активтердің тиімді құрамы және құрылымы, сонымен қатар оларды басқару стратегиясын дұрыс таңдау қажет. Кәсіпорынның тұрақтылығы көбіне ағымдағы активтерді сапалы басқаруына тәуелді болады. Егер де кәсіпорын қорын және өтімділік қаражаттарын азайтса, онда ол айналымға көп капитал жібере отырып, көбірек пайда ала алады. Бірақ бірауақытта кәсіпорынның төлем қабілеттілік тәуекелі жоғарылайды және қорлардың жетіспеушілігінен өндірістің тоқтап қалу мүмкіндігі туындайды.

Қазіргі заманғы этапта кәсіпорында ылғида өзгеріп отыратын шарттар жағдайында дамуға тәуелді. Сондықтан тұрақты кәсіпорын ретінде қажет уақытта қарыз қаражаттарын тарта алатын және дер кезінде қайтаруға мүмкіндігі бар, яғни несие қабілетті кәсіпорындар болып саналады.

Жоғары да айтылғандардан кейін, қаржылық тұрақтылық- бұл кешенді түсінік, ол көптеген және әр түрлі, ішкі және сыртқы факторлардың әсеріне тәуелді болып табылады.

Сонымен кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығын талдау барысында өзгерістерді және негативті дамуларды анықтау маңызды және де кәсіпорынның қаржылық жағдайы оның несие қабілеттілігін, іскерлік қарым-қатынаста потенциалын, кәсіпорынның экономикалық қызығушылығының сенімділік деңгейін және оның серіктестерінің қаржылық және басқа да қарым қатынастарын бағалайды. Кәсіпорынның қаржылық жағдайын бағалаудың сенімді тәсілі, оны талдау болып табылады. Ол кәсіпорынның даму тенденциясын бақылауға және шаруашылық қызметін кешенді бағалауға мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Альпари» журнал 2012 жыл

2. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учебное пособие. - Москва: ИНФРА-М, 2009

3. Дүйсембаев К.Ш. және басқалары. Кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығын талдау: оқу құралы. - Алматы, Экономика, 2008

Темірбекова Перизат., гр. Ф-33к КЭУК

Ғылыми жетекші: аға оқытушы

Калиева А.М.

ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖАСЫН АРТТЫРУ АРҚЫЛЫ ЖҮЙЕНІ ЖАҢҒЫРТУ САЛАНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ СЕБЕБІ.

Бүгінде көптеген елдер зейнеткерлік жасын ұлғайту арқылы азаматтарының зейнет жинағын көбейтіп, зейнетақы қорларындағы қаржыны айналымға шығарып жұмыс істетуде. Мысалы, жапондарда әйелдер 80 жасында, ерлер 85 жасында зейнетке шығады. Осы уақыт аралығында олардың зейнет жинағының да көлемі өсіп, кейін бейнетінің зейнетін көріп, алаңсыз өмір сүреді. Корей халқының да зейнеткерлік жасы тура осы іспетті. Осыған байланыстыра айтарым, біздің елімізде де зейнеткерлік жасын ұлғайту керек. Қазірде бізде зейнет жасынан кейін де жұмыс істей беретін азаматтар бар.

Еңбек кодексінің 7-бабына сәйкес, елімізде зейнетке шыққан адамның өзінің қызметін ары қарай жалғастыра беруіне ешкім тыйым салмайды. Тіптен осы үрдіске жүгіне отырып та зейнет жасын ұзартуға болады. Бұдан соң біздің еліміздегі орташа жалақы дамыған және дамушы елдердің орташа жалақысымен салыстырғанда тым аз. Жалақысы аз адамның зейнет жинақысы да мардымсыз. Зейнет жасын ұзартудың кейін қарттыққа жеткенде материалдық жағдайды жақсартуға кәдімгідей көмегі тиеді. Жалпы, занда көрсетілгендей, зейнет жасына жету адамның еңбекке жарамсыздығын білдірмейді. Мұнда көрсетілген жас тек зейнетақы төлемі жасалатын кезеңді айқындайды. Зейнет жасына дейінгі және зейнетке шығу мерзіміне жеткен азаматтарға арнап еңбекпен қамту бойынша арнайы бағдарлама қабылдап, оларға құқықтық кеңес жағынан көмектесу қажет. Осы істі үкіметтік емес ұйымдар, әлеуметтік қорғау қызметтері мен ұйымдары белсенді түрде қолға алатын болса, зейнет жасына жеткен адамдардың мәселесін белгілі бір деңгейде шешуге болады. Әрине, бұған бірден көшу мүмкін емес. Ол үшін алдымен қоғамды дайындау керек. Егер бұл ұсыныстар үкіметтік тараптан қолдау табатын болса, онда үйлестіру жұмыстары ретінде бірінші кезекте ерлер мен әйелдердің зейнет жасын теңестіру қажет. Бұдан соң халықтың өмір сүру ұзақтығына арнайы зерттеу жұмыстарын жүргізген абзал. Негізінен, қазіргі статистикалық деректерге жүгінсек, 2011-2012 жылы қаладағы халықтың орташа өмір сүру ұзақтығы 66-69 жасты құраса, ауыл тұрғындарының жасы – 65-67 жас. Осы жас аралықтарына қарап, арнайы зерттеу жұмыстарын жүргізіп барып, зейнет жасын ұзар-туға болады. Сол арқылы зейнетақы қорларындағы қаржы көлемін өсіріп, ол қаржыны мақсатты түрде айналымға шығарып жұмыс ісету керек...

ҚР Ұлттық банкінің басшысы Григорий Марченко дәлелдеді. Оның бірнеше рет жасаған мәлімдемесіне сай әйелдердің зейнетке шығу жасын ұлғайту мәселесі үкіметте бір емес, бірнеше рет қарастырылыпты. Банкирдің айтуынша, аталмыш жүйенің реформасы аясында әйелдердің зейнет жасын 63 жасқа дейін ұлғайту қарастырылуда. «...Зейнет жүйесін макропараметрлері жағынан алып қарағанда келесіні іске асыру керектігі анық: біріншіден, біз ауыр және зиянды өндіріске міндетті зейнетақы салымдарын салуды енгізу керек, екіншіден әйелдердің зейнет жасын баяулап ерлердікімен теңестіру қажет деп санаймыз», - деп түсіндірді Г. Марченко.

Оның ойынша, әйелдердің зейнетке шығу жасын 63-ке дейін баяулап теңестіру сәйкесінше заңнамалық нормақабылданған және енгеннен кейін 10 жыл уақытта толық жүзеге асуы мүмкін.

Г.Марченконың ұсынысының мәні келесіні білдіреді: әйелдер ерлерге қарағанда ұзақ өмір сүретіндіктен, олардың ұзақ уақыт жалғыз өмір сүрмеуін іске асыру. Біз кейде ақыл – санамызбен келіспей жатсақ та, банкирдің бұл ойына басқа түсініктеме бере алмаймыз. Қазақстанды ерлер мен әйелдердің бірыңғай 63 жаста зейнетке шығу тәжірибесі бар жалғыз ел атандыру үшін аса үлкен ақылдың керегі жоқ екендігімен келісерсіз.

Қоғамда қызу талқыланып жатқан әйелдердің зейнет жасын ұзарту мәселесінің зиянынан гөрі пайдасы көп екенін дәлелдеп бақты. Елімізде айтуынша, Қазақстанда дәл қазір 1 миллион 700 мыңға тақау зейнеткер бар. Соның 190 мыңы жасы жетсе де, зейнетке шықпай, жұмыс істеп жүр. Ал, осы «әлі де еңбек ете берсем», дейтіндердің 137 мыңы әйелдер екен. Сондықтан, министр әйелдерді қайраты қайтпай тұрған шағында, зейнетке аттандыру оларға да, мемлекетке де тиімсіз, деп біледі

Қоғамда кең талқыға түскен әйелдердің зейнет жасын біріздендіру жайы.

• *Ең бірінші* айта кететініміз, әйел азаматтар араға 10 жыл салып барып, 2023-ші жылы ғана 63 жасында зейнеткерлікке шығады

• *Екінші* мәселені ескерген жөн, «екі қолға бір күрек ұстап», еңбек етпегендерге ел қазынасынан басы артық ақша төленбейді. Нарықтың талабы сол. Ал, базалық зейнетақы мен еңбек өтіліне қарай төленетін зейнетақыны мемлекет ешкімнен аямайды

«Еліміздегі бұл жағдайды Парламент шешеді. Зейнет жасын өсіру туралы мәселе әлі көтерілген жоқ. Қаржы тұрақтылығы кеңесінде әйелдердің зейнет жасын кезең-кезеңімен көтеру қажеттігі ара тұра әңгіме өзегіне айналатыны рас. Тіпті, бұл үш рет сөз болыпты. Қазіргі статистика бойынша, әйелдер зейнетке шыққаннан кейін 20,5 жыл өмір сүреді. 20 жыл бойы зейнетақы алады. Ал, еркектердікі – 12 жыл. Бізде еркектер зейнет жасына жетпейді деген айқай көп.

Әйелдердің зейнет жасын көтеруге де болар, бірақ оны арнайы бір категорияларға бөліп қарастырған дұрыс шығар.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. www.interfax.kz
2. 01.01.13 жылға Зейнетақы нарығының талдауы және зейнетақы қорларының тоқсан сайынғы есептілігі
3. Қазақстан Республикасының Президентінің 14.12.2012ж. «Қазақстан 2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Хұсайын Ф., Ф-11НП топ магистранты ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: э.ғ.д., профессор Сембеков А.К

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАРЖЫЛАРДЫ БАСҚАРУ

Алда әлемнің алпауыт елдерін жаһандық дағдарыс шарпуда, сондықтан біздің елде әлемді шарпып жатқан дағдарыстың алдын алу шараларын дайындауда. Соның ішінде мемлекеттік қаржыларды тиімді басқару, оны басқару механизмдерін жетілдіру экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде маңызды болып отыр.

Мемлекет басшысы Н.Ә.Назарбаев өзінің «Қазақстан-2050» атты стратегиясында: «Біздің басты мақсатымыз – 2050 жылға қарай мықты мемлекеттің, дамыған экономиканың және жалпыға ортақ еңбектің негізінде берекелі қоғам құру. Мықты мемлекет экономикалық жедел өсу жағдайын қамтамасыз ету үшін аса маңызды болмақ. Мықты мемлекет күнкөріс саясатымен емес, жоспарлау саясатымен, ұзақмерзімді дамумен және экономикалық өсумен айналысады» - деген болатын[1].

Осы Елбасының салиқалы сөздерін тілге тиек ете отырып көздеп отырған мақсатқа жету үшін мемлекеттік қаржыларды тиімді басқару маңызды болып саналады, себебі мемлекеттік бюджет қаржысын тиімді бағыттарға жұмсай отырып ел экономикасының көтерілуіне септігін тигізе алады.

Қаржыны басқару - мемлекеттің қаржы саясатына, қаржыны жоспарлауды, қаржыны экономикалық және әлеуметтік саясатты іске асыруға жұмсауды, қаржы заңдылықтарын жасауға кететін шығындарды қамтиды. Бұған сонымен бірге бюджеттің орындалуы, салық жинау, заем шығару, мемлекеттік қарызды басқару жатады[2, б.8].

Мемлекеттік қаржыны басқаруды мемлекеттік қаржының бір бөлігі мемлекеттік бюджетке талдау жасаймыз.

2012 жылы мемлекеттік бюджет отандық экономиканы дамытудың оң үрдісінде атқарылып келді, ол туралы қол жеткізілген экономикалық қорытындылар куәландырады. 2012 жылы ЖІӨ (Жалпы ішкі өнімнің) өсуі 5 %-ды құрады, өнеркәсіп өндірісі 0,5%-ға, сыртқы сауда айналымы – 20,3%-ға өсті.

Осының барлығы, салықтық және кедендік әкімшілендірумен бірге салықтың барлық негізгі түрлері бойынша жоспарды артық орындауды қамтамасыз етті. 1-кестеде бюджеттік орындалуы көрсетілген.

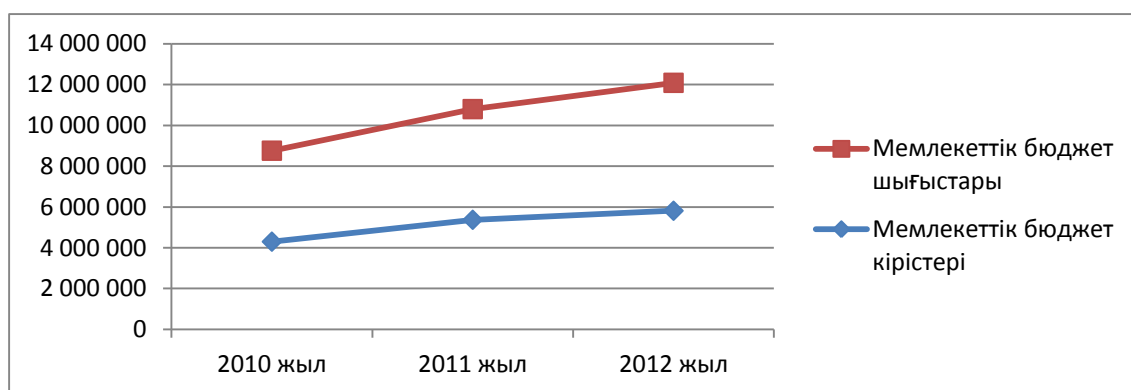
Кесте 1. Бюджеттің орындалуы

Атауы	2010ж.	2011ж.	2012ж.	2012/2010 ауытқуы %	2012/2011 ауытқуы %
Мемлекеттік бюджет кірістері	4 299 132	5 370 826	5 813 003	+35,2	+8,2
Республикалық бюджет кірістері	3 626 177	4 451 683	4763395	+31,4	+7
Жергілікті бюджет кірістері	2 407 437	2 677 740	3010924	+25,06	+12,4
Мемлекеттік бюджет шығыстары	4 457 165	5423 235	6 268972	+40,65	+15,6
Республикалық бюджет кірістері	3 860 974	4 605 059	5 259 434	+36,2	+14,2
Жергілікті бюджет кірістері	2 330 641	2 576 751	2 970 873	+27,5	+15,3
Мемлекеттік бюджеттің тапшылығы ЖІӨ-ге %-бен	-2,46	-2,08	-2,96	+20,3	+42,3

Е с к е р т у - Қаржы министрлігінің статистикалық бюллетені негізінде жасалды

1-кестеге қарайтын болсақ, кіріс бөлігі жыл сайын артуда. Мәселен 2012 жылы мемлекеттік бюджет кірістері 2010 жылмен салыстырғанда 35,2%-ға, ал 2011 жылмен салыстырғанда 8,2%-ға артқан, ал республикалық бюджет кірістері 2010 жылмен салыстырғанда 31,4%-ға, 2011 жылмен салыстырғанда 7 %-ға, жергілікті бюджет кірістері 2010 жылмен салыстырғанда 25,06%-ға, 2011 жылмен салыстырғанда 12,4%-ға артқанын көруге болады. Салыстырмалы түрде шығыс бөлігінде артуда. Көріп отырғанымыздай 2012 мемлекеттік бюджет шығысы 2010 жылмен салыстырғанда 40,65%-ға, ал 2011 жылмен салыстырғанда 15,6 %-ға артқан, ал республикалық бюджет кірістері 2010 жылмен салыстырғанда 36,2 %-ға, 2011 жылмен салыстырғанда 14,2 %-ға, жергілікті бюджет шығысы 2010 жылмен салыстырғанда 27,5%-ға, 2011 жылмен салыстырғанда 15,3%-ға артқанын көруге болады .

Бұл көріністі мемлекеттік бюджеттің орындалуын 1-суреттен көруге болады.

1-сурет. Салыстырмалы түрде мемлекеттік бюджеттің орындалуы

Талдауды сараптай келе келесі мәселені көрсетуге болады, яғни көріп отырғанымыздай мемлекеттік кіріске қарағанда мемлекеттік шығындар өсуі жоғары, бұдан туындайтыны мемлекеттің тапшылығының ЖІӨ-ге қатысты мөлшері бірте-бірте жоғарылау үстінде, бұл мемлекеттік қарыздың жоғарылауына әкеп соқтырады. Және де мемлекеттік қаржыны тиімді қолдану экономикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселесі бар. Ол үшін біз мемлекет

бюджетін ұзақ мерзімді перспектива тұрғысынан қарағанда өнімді, мәселен, экономиканы әртараптандыру және инфрақұрылымды дамыту секілді жалпыұлттық жобаларға бағыттауымыз керек.

Біз елдің мемлекеттік қарызының деңгейін тұрақты бақылауда ұстауға тиіспіз. ЖІӨ-ге қатысты бюджет тапшылығын 2012 жылғы 2,9%-дан 2015 жылы 1,5%-ға дейін төмендету керек[1]. Мемлекеттік қарыз аз мөлшерлі деңгейде қалуға тиіс. Бұл қағидатты міндет, өйткені, біз әлемдік тұрақсыздық жағдайында бюджетіміздің тұрақтылығын және ұлттық қауіпсіздігімізді тек осылай ғана қамтамасыз ете аламыз.

Мемлекеттік қаржы саласын дамытуда еліміз әлі алда тұрған талай белестерді бағындыруы тиіс. Жергілікті бюджеттерге екріндік беру қажет, және салық жүйесінің оңтайландырылған түрін қолданысқа енгізу маңызды мәселе болып табылады.

Қорыта келгенде, мемлекеттік қаржы жүйесі – мемлекеттің ең маңызды және айырылмайтын бөлігі. Қазақстан Республикасының мемлекеттік қаржысы – бұл еліміздің экономикалық тәуелсіздігі мен қауіпсіздігінің кепілі, сондықтан да бұл саланы басқаруда терең ақыл салықалы ойға жүгінгеніміз дұрыс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты
2. Шакеев Д.Т.«Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік қаржыны басқару жүйесі». – Ақтөбе, 2009.
3. <http://www.minfin.gov.kz>

Курумбаев Т.Б., группа Ф-12П КЭУК

Научный руководитель: к.э.н., доцент Серикова Г.С.

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Экономическое благополучие государства (как федеративного, так и унитарного) зависит от взаимоотношений центра с регионами, от финансовой самостоятельности последних, поэтому в ходе исследования особое внимание уделялось специфике межбюджетных отношений в унитарном государстве.

В Бюджетном Кодексе Республики Казахстан межбюджетные отношения трактуются как отношения между вышестоящими и нижестоящими бюджетами в бюджетном процессе, основанные на четком разграничении функций и полномочий между уровнями государственного управления, едином распределении поступления расходов между уровнями бюджетов.[1]

По нашему мнению, под межбюджетными отношениями надо понимать систему взаимоотношений между вышестоящими и нижестоящими бюджетами по вопросам регулирования бюджетных правоотношений, организации и осуществления бюджетного процесса.

При разработке проекта бюджетного кодекса Республики Казахстан и Концепции по разграничению полномочий между уровнями государственного управления учитывались имеющийся отечественный опыт, а также зарубежная практика.

Условия деятельности муниципалитетов в странах с разным социально-экономическим положением существенно различаются. В большинстве зарубежных стран бюджетные доходы местных органов власти складываются из четырех основных элементов: местных налогов, субсидий и дотаций из государственного бюджета, займов.

В США на долю местных налогов в структуре местного бюджета приходится более 60 %, в Швеции – от 40 до 60 %, в Италии, Ирландии, Нидерландах – 6–10 %, в Венгрии – 3–4 %.

Местный бюджет в разных странах отличаются и множественностью налогов. Рекордсменом является Бельгия (около 100 видов); в Японии, Италии их более 30; во Франции – около 50. Исключением является Великобритания, где в формировании местного бюджета участвуют лишь два местных налога.

В Финляндии муниципальные образования (коммуны) могут облагать налогами своих членов. Наиболее важные из этих налогов – налог на собственность и подоходный налог. Причем, размер подоходного налога определяется каждой коммуной самостоятельно (около 17 пенни с каждой марки дохода).

Неналоговые доходы включают средства от местной собственности, коммунальных услуг, коммерческой деятельности органов местного самоуправления, штрафов и т.д. Их доля в структуре местных бюджетов составляет в среднем 10–25%.

Субсидии и дотации из государственного бюджета в ряде стран составляют весьма значительную долю в местном бюджете (в США – 25 %, в Германии, Японии, Дании – 40–45 %, в Бельгии – более 50 %, в Венгрии – 70 %). Денежные средства поступают в местный бюджет в разной форме: в Германии – через перераспределение налоговых поступлений, во Франции – через «дотации на функционирование», в США, Италии, Великобритании – посредством целевых субсидий (дотаций).

Роль займов (особенно краткосрочных и среднесрочных) в большинстве стран постепенно возрастает. Долгосрочные займы (облигационные), как правило, выпускают крупные муниципальные образования, причем, займы могут размещаться и за пределами границ муниципалитета – эмитента облигаций займа.

В Польше помимо перечисленных источников доходов органы МСУ могут получать доход от активов, которыми они владеют. В основном это касается гмин, которые хорошо обеспечены земельными и жилищными ресурсами. На их территории, как правило, ведется активная коммерческая деятельность. [2]

Результаты нашего исследования позволяют заключить, что каждая страна вопросы местного значения решает по-своему, используя некоторые общие принципы.

Так, в США муниципалитеты имеют большие полномочия, высокий уровень самостоятельности и достаточно высокое финансовое обеспечение.

Во Франции (унитарное государство) введена система защиты местных бюджетов и компенсаций им в случае непредвиденного изменения доходной базы из специального федерального «фонда потерь».

В Турции объем местного бюджета, находящихся в ведении местных органов власти, составляет от 7 до 12 % от общих расходов, необходимых для обеспечения функционирования муниципалитета. Все остальные расходы, связанные с социальной защитой населения, образованием и развитием инфраструктуры муниципалитетов, контролируются префектом, назначаемым центральным правительством, и поступают из государственного бюджета.

В Германии выработана система межбюджетного регулирования, основанная на перераспределении финансовых ресурсов между тремя уровнями власти по принципу германского права – «объем задач определяет размер финансирования». «Финансовое выравнивание» осуществляется как «по вертикали (между федерацией, землями и коммунами), так и «по горизонтали» (между субъектами одного уровня) в целях сближения их потенциалов и условий жизни населения. [3]

В Польше 50 % доходов консолидированного бюджета получают гмины, 2 % – районы, 13 % – воеводства, 35–37 % остается у государства.

Общей тенденцией в большинстве стран остается перенос на региональный и местный уровни основных расходов на социальное развитие. Обычно структура распределения бюджетных расходов между уровнями власти близка структуре распределения доходов. Незначительные отклонения объясняются межбюджетными трансфертами и соотношениями дефицита и профицита бюджета.

Таким образом, для большинства зарубежных стран характерны следующие тенденции по отношению к местному бюджету и решению вопросов местного значения:

- принцип децентрализации власти становится главным в странах с развитой демократией;
- увеличивается число объектов бюджетного финансирования, следовательно, растет объем расходов местного бюджета;
- проявляется повсеместное стремление к сбалансированности местных бюджетов (к примеру, в Канаде, Франции, Германии на местном уровне бюджетный дефицит не допускается вообще);

– сокращаются объемы перераспределения финансов по уровням БС федеративных государств; это связано с тем, чтобы не вызвать недовольство «богатых» муниципалитетов и не лишать «бедных» необходимого стимула к труду;

– расширяется финансовая поддержка местного предпринимательства с целью последующего увеличения местной налогооблагаемой базы;

– в федеративных государствах растет влияние федерации на муниципальную деятельность (в условиях борьбы муниципалитетов за «бюджетную автономию»);

– усиливается государственный финансовый контроль за деятельностью органов местного самоуправления;

– активно используется механизм переложения финансового бремени непосредственно на население, что приводит к стабильному росту дополнительно взимаемых с граждан коммунальных платежей.

Обобщенный мировой опыт решения вопросов местного значения и развития межбюджетных отношений свидетельствует о невозможности создания идеальной типовой модели межбюджетных отношений (как для федеративных, так и для унитарных государств), тем не менее, все страны стремятся к выработке оптимальных взаимоотношений между органами государственной власти и местным бюджетом.

Анализ результатов функционирования действующего механизма межбюджетных отношений наглядно показывает, что стремление регионов к финансовой самостоятельности не стимулируется, возрастают встречные финансовые потоки бюджетных средств. Помимо субвенций и целевых трансфертов из республиканского бюджета выделяются бюджетные кредиты областям с заведомо низкой вероятностью их возврата. Становится очевидной необходимость разработки среднесрочной модели межбюджетных отношений в Казахстане, усиление работы местных органов властей по совершенствованию внешнего финансового контроля.

В бюджетной политике, где уровень собираемости налогов обеспечивается наполовину на местном уровне, необходима более четкая проработка вопроса относительно того, чтобы все сверхплановые сборы стабильно поступали в местные бюджеты и расходовались на товары и услуги, потребляемые на местном уровне. Максимизация долгосрочных стимулов касается как регионов - реципиентов, так и регионов- доноров с установлением нормативов отчислений, устанавливаемых для областей в индивидуальном порядке. У органов местной власти должно быть право воспользоваться возможностью дополнительного налогообложения при желании повышения количества и качества местных товаров и услуг. Наличие возможности маневра повышает степень соответствия между налогами и расходами общественных средств. Более перспективной является система разделения налоговых поступлений между бюджетами разных уровней с использованием нормативов отчислений, не подлежащих изменению по величине в течение продолжительного периода времени. С отменой единых нормативов отчислений для всех областей по основным налогам областям - донорам нужно устанавливать нормативы ниже 100%, конкретизировать ставки отчислений для каждой области в индивидуальном порядке.

Проблема воздействия бюджетной политики на степень уравнивания областей по объему предоставляемых населению товаров и услуг должна опираться на последовательное применение гибких, ежегодно пересматриваемых уточненных субвенций. Важность единого подхода к регионам заключается не в одинаковых нормативах отчислений, а в единой методологии, критериях и факторах их исчисления; применение норм отчислений и гибких субвенций повысит предсказуемость и рост доходов, сохранится устойчивость в разделении расходов и доходов между республиканским бюджетом и суммарной величиной средств местных бюджетов.

Реформирование бюджетного строительства требует изменения методологии межбюджетных отношений при формировании местных бюджетов, отказа от чрезмерного выравнивания бюджетных расходов из учета фактического состояния перспектив развития социально-экономического потенциала регионов.

Развитие межбюджетных отношений и формирование расходов местных бюджетов возможно на основе активизации финансирования реального сектора, реформирования развития экономик регионов.

Список литературы:

- 1 Бюджетный кодекс Республики Казахстан
- 2 Федеративные межбюджетные отношения: современные тенденции и перспективы (Экономические обзоры ОЭСР. 2001–2002. Российская Федерация. Гл. 4. Copyright OECD, 2002) // Вопросы экономики. – 2002. – № 5. – С. 84–101.
- 3 Швецов А. Системные преобразования местных бюджетов // Вопросы экономики. – 2001. – № 8. – С. 142–157.

Глазунова С.Б. магистрант КЭУК

РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТИМУЛИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА

На настоящем политическом этапе ГПФИИР предусматривает руководящие принципы и правовые основы для развития финансовой поддержки инновационной деятельности в стране. Это является частью Стратегического плана развития Республики Казахстан до 2020 года.

В Казахстане работает ряд учреждений, участвующих в финансировании и управлении процессом модернизации, что включает в себя финансирование инвестиций, привлечение в инфраструктурные проекты и ресурсы для инноваций. Важнейшими институтами в этой области являются (таблица 1):

Таблица 1 – Характеристика институциональной инфраструктуры государственного финансирования инновационного развития экономики РК

Банк развития Казахстана (БРК)	который оказывает финансовую поддержку частному сектору и государственным организациям путем предоставления среднесрочных и долгосрочных кредитов под низкие проценты. Банк фокусируется на инфраструктурных проектах и кредитовании промышленных предприятий и является собственностью Самрук-Казына.
Фонд развития предпринимательства (ДАМУ)	был создан в 1997 году для финансовой и нефинансовой поддержки малых и средних предприятий и стимулирования спроса на продукцию и услуги этих предприятий. ДАМУ работает на региональном и национальном уровнях и полностью принадлежит Самрук-Казына.
Инвестиционный Фонд Казахстана	был создан в 2003 году для частных инвестиций в акционерный капитал, был полностью инвестирован в 36 фондов. В связи с экономическим кризисом и ошибками в выборе большинство этих инвестиций не окупаются. Фонд реорганизует операции.
Национальный инновационный фонд	активно участвует в продвижении инноваций посредством инвестиций в акционерный капитал, капитализации отечественных и зарубежных венчурных фондов, грантов на НИОКР, поддержки технопарков и стимулирования развития инновационной культуры. Фонд был создан в 2003 году при Министерстве индустрии и новых технологий.
Фонд науки	был создан в 2006 году. Он активно работает в области ИКТ и космических технологий, нанотехнологий и новых материалов, биотехнологии, технологии возобновляемой энергии и ядерной технологии. Фонд предоставляет займы ученым, которые планируют создать компанию или продать результаты своих исследований в течение 3-5 лет. Финансирование колеблется от примерно 50 тыс. долл. США до 2 млн. долл. США. Одиннадцать проектов поддерживаются до сих пор, и в середине 2011 года три из них начали погашение предоставленных финансовых средств.

Эта институциональная структура, за исключением ДАМУ, была создана в течение последнего десятилетия. Финансовые инструменты, используемые для модернизации экономической структуры и поддержки инноваций, нацелены на акционерный капитал, льготные кредиты и гранты.

Рассмотрим роль обозначенных структур в финансировании инновационного развития экономики Казахстана и социальной модернизации общества.

Банк развития Казахстана

Целью Банка развития Казахстана является содействие устойчивому экономическому росту путем предоставления долгосрочного финансирования и различных финансовых услуг в недобывающих отраслях. С момента своего создания в 2001 году Банк принимал участие или имел на рассмотрении в общей сложности 180 проектов на общую сумму в 10,4 млрд. долл. США, из которых 5,1 млрд. долл. США были предоставлены БРК.

С 2007 года по 2011 портфель Банка вырос более чем в три раза. Активы Банка составили более 6 млрд. долл. США, из которых около 2 миллиардов было выделено в качестве кредитов. Банк также полностью владеет БРК-Лизинг, созданным в 2005 году и предлагающим краткосрочное и долгосрочное лизинговое финансирование.

Имеющийся кредитный портфель свидетельствует о значительном кредитовании сырьевых отраслей, базирующихся на сырьевой отрасли - нефтеперерабатывающей, энергетической, металлургической и производстве неметаллов, на которые пришлось почти две трети от общего портфеля кредитов к концу первого полугодия 2011 года.

Кредитование по транспорту и логистике также составляет большой объем, и представляет около 10% от общей суммы портфеля.

БРК планирует стать основным источником долгосрочного финансирования развития инфраструктуры, стратегических инвестиционных проектов и экспортных операций и играет важную роль в выполнении ГПФИИР. В ходе этой государственной программы, Банк планирует увеличить долю кредитования металлургии, транспорта, производства энергии (электричество), химической и нефтехимической промышленности, телекоммуникаций и других отраслей. Дочерняя организация по лизингу участвует в программе «Производительность 2020».

Фонд развития Предпринимательства - ДАМУ

Фонд развития Предпринимательства «ДАМУ» был создан в 1997 году с целью оказания финансовой и нефинансовой поддержки МСП и стимулирования спроса на продукцию и услуги этих предприятий. Имея 16 отделений во всех регионах страны и 270 сотрудников, эта дочерняя компания Самрук-Казына стремится стать объединяющим каналом государственных мероприятий поддержки развития предпринимательства и малого и среднего бизнеса с помощью 13 финансовых и 11 нефинансовых программ. Она также работает над улучшением бизнес-среды в целом.

Первоначально ДАМУ был ответственным за управление государственными средствами, взятыми в кредит у Азиатского банка развития (АБР) и Европейского банка реконструкции и развития (ЕБРР). В 2002 году фонд начал прямое кредитование МСП за счет собственных средств и был ответственным за распределение средств в рамках Программы стабилизации в 2007 году. ДАМУ в настоящее время является финансовым участником «Дорожной карты бизнеса 2020», одного из направлений работы ГПФИИР102.

Совокупная стоимость мероприятий технической поддержки ДАМУ за годы его работы составила примерно 3,7 млрд. долл. США, а число получивших поддержку МСП составляет почти 11 000 (таблица 2).

Таблица 2 - Программы финансовой поддержки ДАМУ

Программа	Ресурсы млн. долл. США	Доля, в %	Количество заемщиков	Доля, в %
Программа стабилизации – Транш 1	597,1	16,1	2791	25,4
Программа стабилизации – Транш 2	1115,9	30,0	2996	27,3
Программа стабилизации – Транш 3	1359,3	36,6	3009	27,4
Регионы ДАМУ	330,2	8,9	1392	12,7
ДАМУ – Өндіріс (Производство)	262,2	7,1	214	1,9
Финансирование МСП в Жанаозене	1	0,0	17	0,2
Микрокредитование женского предпринимательства	12,1	0,3	442	4,0
Лизинговое финансирование МСП	6,9	0,2	39	0,4
«Регионы –ДАМУ 2»	22,8	0,6	69	0,6
МСП проекты. Программа фондирования	6,7	0,2	17	0,2
Всего:	3714,2	100	10986	100,0
Примечание – источник [2]				

Большая часть этих средств (около 70%) была использована в рамках программ стабилизации для поддержки предприятий, пострадавших от финансового кризиса. На региональную поддержку программ ДАМУ-Регионы I&II (9,5%) и ДАМУ- Ондирис (7%) для производственного сектора приходится основная часть оставшихся средств.

Субсидирование процентных ставок, гарантии по кредитам и микро-кредитам использовались как средства поддержки МСП. Создается фонд уставных капиталов.

Однако пока не была разработана программа помощи инновационным МСП, учитывающая их конкретные трудности.

На отраслевом уровне ДАМУ делает акцент на розничную и оптовую торговлю (46% средств), услуги (25%) и обрабатывающую промышленность (16%), что отражает отраслевое распределение деятельности МСП по количеству фирм, сотрудников и банковскому кредитованию.

ДАМУ получил новый кредит в 500 млн. долл. США от Азиатского банка развития. Этот кредит, который является признаком возврата Казахстана на международные рынки капитала, будет использован для финансирования новых проектов МСП.

Другие финансовые программы ДАМУ направлены на региональное развитие, лизинговое финансирование и развитие бизнес-инфраструктуры. В своих нефинансовых программах ДАМУ организует поддержку МСП через колл-центр, бизнес портал, программу обучения «Бизнес Консультант», развитие бизнес-инфраструктуры, предоставление аналитических материалов по развитию МСП, программы сотрудничества с ведущими немецкими и голландскими экспертами и телевизионную программу «Business Story».

Инвестиционный фонд Казахстана

Целью создания Инвестиционного фонда Казахстана (ИФК) было обеспечение выполнения индустриальной и инновационной политики Казахстана через реализацию и привлечение инвестиций в проекты, а также оказание финансовой поддержки инициативам частного сектора в несырьевых отраслях экономики. Достижение данных целей предусматривается через прямое долевое участие в инвестируемых компаниях.

ИФК осуществляет инвестиции в новые и существующие компании, занимающиеся переработкой сырья, использованием новых технологий при развитии конкурентоспособной продукции и предоставлением услуг другим компаниям. ИФК также софинансирует и участвует в управлении инвестиционных проектов в несырьевых секторах экономики. Фонд участвует в совместном финансировании инвестиционных проектов за рубежом, связанным с инициативами по промышленному сотрудничеству между национальными и иностранными компаниями.

В настоящее время портфель ИФК включает 28 инвестиционных проектов на сумму 670 млн. долл. США. Прямое участие ИФК составляет 198 млн. долл. США. ИФК принимает участие в управлении финансируемых им компаний.

Национальный инновационный фонд (НИФ)

Фонд НИФ составляет около 70 млн. долл. США. Портфель Фонда имеет следующую структуру, включая запланированные мероприятия на 2011 год (рисунок 1):

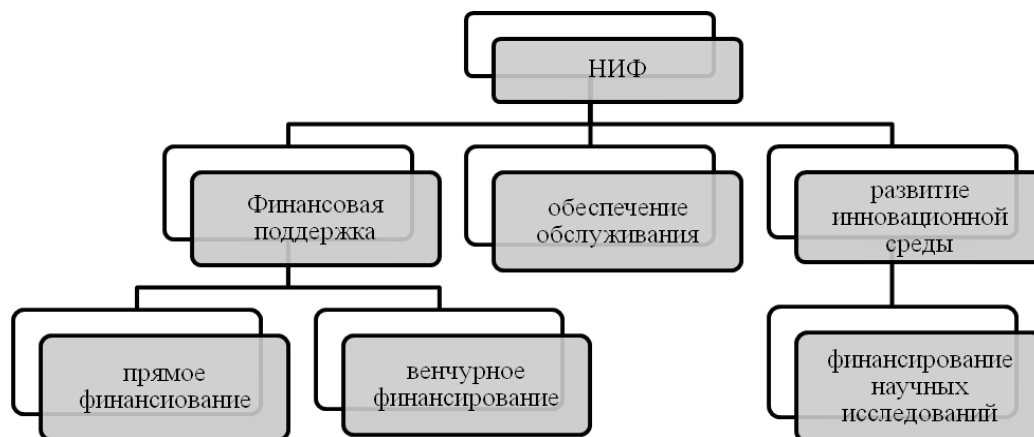

Рисунок 1 – Деятельность Национального инновационного фонда

Примечание – цифры содержат значения, запланированные на 2011 г.

Большинство проектов НИФ по финансированию поддерживают модернизацию, а не «чистые» инновации. Такой акцент на модернизацию, который, похоже, отражает нужды и потребности компаний, подтверждается деятельностью в рамках грантового финансирования НИОКР: приобретение оборудования, технико-экономическое обоснование, внедрение новых методов управления и НИОКР. На самом деле, вышеотмеченная нехватка «чистых» инновационных проектов устанавливает ограничения на объем финансирования, который может быть выделен для их поддержки 104. С секторальной точки зрения, почти половина средств выделяется на инвестиции в производство строительных материалов, четверть выпадает на отрасль ИКТ, восьмая часть в фармацевтику и менее десятой части (около 7%) получают химическая и горнодобывающие отрасли и металлургия.

Необходимо отметить, что большинство приведенных цифр представляют собой накопленные инвестиции и акции, а не ежегодные потоки финансирования. Инвестиции венчурного фонда (всего 42,5 млн. долл. США, из которых 26,5 млн. долл. было инвестировано в Казахстан) и инвестиции в инновационные компании (23,3 млн. долл. США) составляют более 90% от всех вложенных средств (около 66 млн. долл. США). Следовательно, большая часть капитала НИФ использована на указанные инвестиции. Остальные средства, дополнительные бюджетные ассигнования, участие в других программах, а также возможность выхода из инвестиций определяют будущее пространство для маневров.

Финансирование венчурного капитала

НИФ стимулировал развитие индустрии венчурного капитала в Казахстане путем создания фондов смешанных инвестиций. Его доля составляет не более 49% капитала этих фондов, в то время как остальная часть средств предоставляется частными инвесторами, которые должны принимать инвестиционные решения и управлять компаниями, в которых вложили средства венчурные фонды. На практике влияние НИФ больше, чем это соответствует его миноритарной позиции. Доходы распределяются между государственными и частными инвесторами в равной доле, то есть распределение доходов не асимметрично, как это было бы привлекательно для частных инвесторов. Однако главная проблема, как оказывается, это не недостаток капитала, а низкий уровень интересных для инвестирования проектов, которые были бы достаточно большими и имели бы приемлемое соотношение риска и доходности для частных инвесторов. Это отражает общие особенности инновационной среды в Казахстане (такие, как отсутствие предпринимательского динамизма и недостаточный уровень развития научной базы), а также наличие проблем на ранней стадии финансирования, мешающих появлению продуманных и крупных проектов, представляющих интерес для венчурных компаний. На пути создания региональных венчурных фондов могут встать подобные проблемы.

Развитие малых и средних предприятий важно не только для инновационного процесса, но и для модернизации и диверсификации экономики в целом, что является основной целью промышленной политики Казахстана. МСП усиливают экономический динамизм, однако до настоящего времени они не были ведущим элементом инновационного развития страны. Доступ к финансированию остается главным сдерживающим фактором.

Банки неохотно финансируют рискованные инновационные проекты и особенно проекты МСП, которые во многих случаях могут предложить лишь ограниченное финансовое обеспечение. Государственная поддержка также является недостаточной. Фонд развития предпринимательства ДАМУ не имеет в настоящее время программ поддержки инновационной деятельности МСП. В рамках программы «Производительность 2020» Национальный инновационный фонд выделяет гранты на индивидуальной основе.

Систему государственного финансирования инноваций следует разрабатывать с учетом структуры спроса, характеризующейся большим количеством заявителей, сконцентрированных на инкрементальных инновационных проектах (незначительные изменения, усовершенствование продукта или процесса с ограниченным риском), и ограниченным количеством проектов с существенным инновационным содержанием.

Необходим широкий набор инструментов, удовлетворяющий потребности различных типов инновационных проектов:

- финансирование путем выпуска акций для рискованных проектов с многообещающим потенциалом, в основном, для стартапов. Финансовая поддержка этого типа проектов высокой степени риска должна быть увеличена;

- инкрементальные инновационные проекты часто являются менее рискованными (и менее инновационными), но остаются одним из основных источников повышения конкурентоспособности. Такие проекты могут быть поддержаны грантами, субсидированными кредитами, гарантиями или комбинированием этих инструментов.

Список литературы:

1. Отчет о состоянии инновационных процессов в Республике Казахстан. АО «НИФ», Центр Аналитических исследований, 2011 год
2. Обзор инновационного развития Казахстана. Европейская экономическая комиссия ООН, 2012 год

Куанышбекқызы Ж, Сердюкова О, Юсупова А.
группа У-22 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: преподаватель, магистр
экономических наук Кирпан О.Н.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЕДИНОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕНСИОННОГО ФОНДА

Актуальность темы исследования связана с глубинными и качественными изменениями происходящих в пенсионной системе РК. Ведь Пенсионное обеспечение является одна из важнейших социальных гарантий стабильного развития общества, поскольку непосредственно затрагивает интересы нетрудоспособного населения, составляющего, как правило, свыше 25-30% жителей любой страны, и косвенно трудоспособного населения.

Важное значение оно приобретает в период экономических и политических преобразований, происходящих в Казахстане, где в настоящее время численность престарелых, инвалидов и членов семей, потерявших кормильца, составляет свыше 26,3% общей численности населения. Так же пенсионный фонд обеспечения дополнительными инвестиционными ресурсами приоритетных сфер экономики.[1,с.36]

Поручение Нурсултана Назарбаева о создании единого накопительного фонда уже начали исполнять практически все государственные органы. Однако каким образом объединить десяток ныне существующих фондов, никто пока не знает.

Последняя пенсионная реформа в нашей стране проводилась в конце прошлого столетия. Тогда-то в обиход каждого работающего казахстанца и вошло понятие «накопительная пенсионная система» - это когда деньги на старость надо накапливать, ежемесячно отдавая в коммерческие фонды 10% заработной платы. Противников такой реформы было немало, но со временем к новой системе все привыкли, и дискуссии прекратились. Но, как выяснилось, до поры до времени. Инициатором очередных пенсионных перемен стал сам глава государства.

Такое поручение Президента стало полной неожиданностью для всех. Фактически это означает, что теперь вместо десяти частных пенсионных фондов копить и преумножать деньги трудящихся продолжит один единственный – государственный. Все остальные попросту ликвидируют. Главный аргумент главы государства против ныне действующего порядка – неэффективность управления вкладами. Деньги должны расти, как на депозитах! Но на деле в частных руках их попросту съедает инфляция. Тем временем менеджеры многочисленных пенсионных фондов за счёт денег вкладчиков ни в чём себе не отказывают – получают огромные заработные платы, премии и ежеквартальные бонусы. Таким образом к 1 июля все накопления казахстанцев должны быть переведены в единый фонд. Он будет создан на базе государственного накопительного пенсионного фонда, а его собственником выступит правительство. Сегодня эта новость повергла в шок специалистов и самих вкладчиков. В своем заявлении правительство расписало плюсы новой системы, однако эксперты утверждают, что не все так просто и радужно. С 1 июля все накопления казахстанцев из частных фондов перейдут в Единый национальный пенсионный фонд. Его создадут на базе ГНПФ, 100% акций которого принадлежит Национальному банку. [2]

Так директор центра аналитического центра АО «АСЫЛ-ИНВЕСТ» Нурлан Рахимбаев считает, что единый пенсионный фонд в среднем будет показывать доходность выше, чем показывают пенсионные фонды в среднем сейчас. Высокую доходность ЕПФ может показать

только в том случае, если при его объединении создадут более приемлемые законодательные условия. А так же пенсионный рынок должен оставаться конкурентным. В случае создания ЕПФ, вкладчик остается без выбора.

Экономист, заместитель директора Центра анализа общественных проблем Канат Берентаев считает, что создание единого НПФ не сможет кардинально изменить и повысить надежность пенсионного обеспечения в Казахстане. Он сомневается в доходности фонда под управлением Национального банка.

В свою очередь, председатель Ассоциации пенсионных фондов Айдар Алибаев видит положительный и отрицательные моменты в создании единого пенсионного фонда - это сокращение административных расходов, то есть президентов и заместителей. Однако говорит он, "из этого положительного фактора вытекает другой - отрицательный". Алибаева волнует судьба людей, строивших пенсионную систему в течение 15 лет. Он опасается того, что работники могут остаться "за воротами".

Пока население не переподпишет пенсионные договора, переводить пенсионные накопления в единый НПФ нельзя. А как можно переподписать 8,4 млн пенсионных договоров, из которых около 5 млн подписаны с частными НПФ? Даже если гипотетически только половина из этих 5 млн являются регулярными вкладчиками – то это надо 2,5 млн людей найти и убедить переподписать пенсионный договор. Но без воли вкладчика деньги переводить нельзя. [3]

Марченко подчеркивает, что необходимо отработать и скоординировать механизм государственно - частного партнерства для создания проектов внутри страны. Он пояснил, что порядка 6 миллиардов долларов пенсионные фонды могли бы вложить в создание проектов с надежными заемщиками внутри страны. Однако, для реализации такой системы, в первую очередь понадобится создание необходимых условий. В частности, нужно провести отбор, анализ и структурированность для того, чтобы пенсионные фонды и банки могли быть уверенными в том, что их активы возвратные и что данные проекты перспективные и окупаемые.

Список литературы:

1. Баймуратов У.Б., Тулепбаев К.М. Пенсионная реформа Казахстана: итоги проблемы // Банки Казахстана №7, 2011г. стр. 36.
2. Tengrinews.kz.
3. https://twitter.com/#!/Gul_siniestro

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Абилкасова А.Н. Топ Ф-21с\к
Ғылыми жетекші: Сулейменова З.К.

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

Елімізде болып жатқан ғаламдық өзгерістер біздің қоғамдық өміріміздің әр түрлі жақтарына әсер етуде. Осы тұрғыда біз жаңа нарықтық категориялармен ойлауға бейімделеміз. Өзіміздің практикада әлемдік бизнестің құралдарын пайдалануға ұмтыламыз. Бірте-бірте бізге шектеулі ресурстарды пайдалана отырып, оларды қалай тиімді және пайдалы етуге ұмтыламыз, жоғарғы табысты және капиталдың құнсыздануын сақтап қалуды зерттейтін құралдармен танысамыз. Көптеген экономистер капиталды орналастырудан бұрын олардың альтернативті әдістерін қарастырамыз. Демек, біздің іс-әрекетімізде рационалды іс-әрекет пайда болады. Нарықтық экономиканың негізгі принциптері, біріншіден, барлық іс-әрекетті рационалды жасау және ресурстарды пайдаланған кезде альтернативті тәсілдерді іздеу. Шектеулі ресурстарды пайдаланудың кез-келген тәсілі белгілі бір жобаны асырумен байланысты нақты өмірде көптеген жобалар кездеседі. Оларды инвестициялық және коммерциялық деп 2 түрге бөледі. Коммерциялық жобаларда қоғамдық немесе жеке кәсіпкерлердің ресурстарын белгілі бір тауарлармен қызмет көрсетулерді сату арқылы түскен пайданы қарастырамыз. Қазіргі таңда Қазақстан Республикасында 30% осындай жобаларды жүзеге асыруға бейімделген.

Инвестициялық жоба – бұл экономикалық пайда табу мақсатымен ұзақ мерзімге жұмсалатын ақшалай және басқа да ресурстар.

Бұл пайданы есептеп шығару мен бағалау үшін басқарушы есептің пайдалатын экономикалық есептеулер жүйесінің біршама элементтері қолданады.

Бүгінгі таңда, өмірлік маңызы бар шаруашылық саласында дұрыс және оптималды басқарушылық шешімдерін қабылдауға мүмкіндік беретін, шынайы дәрежеде экономикалық белсенділік деңгейін көтеретін және оны сапалы әдістемелік тәсілмен қамтамасыз ететін есептеулердің қажеттілігі пісіп жетілді. Ұзақ мерзімді инвестицияларды талдау және есептеулердің жүргізудің (көкейкестілігі) барлық бағыттары бойынша зерттеулер жүргізудің көкейкестілігі, көптеген қаржылық ұйымдардың да (банктер, сақтандыру компаниялары, инвестициялық және зейнетақы қорлары және т.б.), және бірқатар жекелеген инвесторлардың да, алдында тұрған тауқыметті мәселесі болып тұр. Ал бұдан алынған зерттеулерді одан әрі іске асыру, одан да қиық мәселе болып отыр.

Осы кезге дейін инвестициялық есеп пен талдау бойынша жүргізілген зерттеулер кешенді сипатта болған жоқ, өйткені ол жөніндегі әдістемелік зерттеулер қажет деңгейінде нығайтылмады. Қазіргі кезде Қазақстанның экономикасына тартылатын ұзақ мерзімді инвестицияларды тиімді бағалау, талдау және шаруашылық субъектісінің қаржылық қызметін басқару барысында, әлі де болса есептің кейбір жекелеген әдістері жете зерттелмеген.

Осы күнге дейін негізгі қорларды жаңғыртуда инвестициялаудың қажеттілігін бағалау, осы шараларды қаржыландырудың оптималды көздерін таңдау, күрделі қаражаттардың тиімділігін бағалау, тәуекелділіктің сезімталдығын және дағдарыстың әсерін жаңаша принципте дисконттау, „икемді” мөлшерлемені табу және оны талдау мәселелері өз шешімдерін толығымен тапқан жоқ.

Тәжірибеде, инвестициялық таңдаудың екі әдісі бар, онда мөлшерлеменің ең төменгі шегін капиталдардың орташа құны бойынша анықтаса, ал екінші әдісінде тәуекелділіктің ең жоғарғы сатысы бойынша есептеледі. Бұл арада, капиталдардың орташа құнын дисконттау мөлшерлемесін оның түпкілікті варианты деп есептеуге болмайды, өйткені ол нақты жағдайды толық көрсетілуі мүмкін, сондықтан да оған жиі түзетулер енгізіледі. Бүгінге дейін әлемдік дәрежеде инвестициялық жобаларды бағалау мен есептеудің „қолайлы” әдісі табылған жоқ.

Сондықтан, осы мәселелер туралы экономикалық әдебиеттерде әртүрлі пікірлер бар:

Енді сол пікірлерді, біз үш жаққа біріктіреміз:

1) Күрделі қаржыны бөлу концепциясын бухгалтерияда пайдаланатын түсінігі қолданғанды қалайды, яғни бухгалтерлік баланс мәліметтері бойынша;

2) Күрделі қаржыны бөлу концепциясы кезінде, қажет түзетулерден кейін, танылуы керек деп санайды.

3) Инвестиция элементі ретінде активтің кез келген элементтерін қарастырған - ұлғайтылған тұжырымдаманы пайдаланғанды қалайды.

Бірінші топтағы ұғым бойынша таза инвестициясы болып, негізгі құралдарға жұмсалатын (жұмсалған) және баланстың активінде көрініс тапқан (материалдық, материалдық емес, қаржылық) күрделі қаржының өзгерісі бойынша анықталады. Оның басымдылығы, тек пайдаланыуында ғана, бірақ осыған қарамастан осы бойынша инвестицияны санайды.

Ал түзетулерден кейін қолданатын күрделі қаржы тұжырымдамасының, басты 2 кемшіліктері бар, атап айтсақ:

- біріншіден, бухгалтерия есебінде тек ГИС-нің меншігіндегі инвестицияларды ескереді;

- екіншіден, бухгалтерия есебінде материалдық емес активтерді инвестиция ретінде ескерілмейді, себебі оның есебінде көптеген дүдәмалдылықтың бар екендігі анық.

Мұндай жағдайда, талдаушылар күрделі қаржы қатарына жалға алынған негізгі құралдарды (лизинг бойынша) және материалдық емес активтердің амортизацияланбаған шығындарын активтерге қосу арқылы түзетулер енгізеді. Тек осындай түзетулерден кейін таза инвестициялар деңгейі анықталады.

Инвестицияны талдау барысында, онда пайда болатын барлық мәселелері аса күрделі емес математикалық функциялардың көмегімен де шешуге болады. Бұл функциялар келесідегідей мағлұматтардан тұрады: пайыздық мөлшерлеме; есептеу кезеңі; инвестициядан алынатын табыс.

Пайыздық мөлшерлемесі деп белгілі бір уақыт бірлігіне белгіленген (яғни, алдын-ала есептеліп қойылған) табыстың относителдік деңгейі, яғни табыстың (пайыздық ақшаның) белгілі бір уақыт мезгіліне (бірлігіне) есептелген қарыз саланың қатынасы. И-дан алынатын табыстың мөлшерлемесін анықтау кезінде, оның негізгі қаржылық. Критериясы ретінде, күрделі пайыздық эффектісі қолданады.

Есептеу кезеңі – бұл уақыт интервалының, пайыздық мөлшерлемесіне ұштастырылғаны. Аналитикалық есептеуде кезеңі ретінде, жылдық интервалы алынады.

Инвестициядан алынатын табыс болжамдық аналитикалық есептеулердің көмегімен анықталады.

Бз – белгілі бір жағдайда ақша қаражаттарын инвестициялаудың алынатын құны деп төпшылайды және ол пайыздық мөлшерлеме, уақыт кезеңі, пайыздарды есептеп шығарудың жағдайы бойынша жүзеге асады.

АҚ – (дисконтталған) бүгінгі күнінің деңгейіне келтірілген төлем құны немесе төлем топтамасы, бірақ ол болашақта ғана іске асады.

Дисконттау (пайыздық) мөлшерлемесін анықтау кезінде күрделі пайыздар эффектісіне аса үлкен мән беріледі. Бұл күрделі пайыздар, өзінің есептелген кезінде шегерілмейді, керісінше, ол бастапқы саласына қосылады. Ол келесі кезеңде жаңа табыстарды әкеледі. Күрделі пайыздардың болашақтағы ақша қаражаттарының құнын анықтайтын мынадай формуласы бар: $BҚ = АҚ (1+i)^n$.

Болашақтағы инвестициядан түсетін табыстың ағымдық құны мынадай факторларға тәуелді болып келеді: а) ақша қаражаттарының ағылуы мен кері ағылулары арасындағы уақыттың алшақтығымен; б) қажет пайыздық мөлшерлемесі немесе дисконты; в) күрделі қаржыны бөлу барысында есептелетін тәуекелділіктің деңгейі. Егер жоба алғашқы рет қаржыландырылып отырса, онда ондағы тәуекелділіктің деңгейі де жоғары болады. Демек, ағымдағы бірлік құнының пайдалануы, оның әр түрлі уақыт кезегіндігіне және іске асатын жобалардың, нәтижелер мен шығындарының бір қалыптатылығына байланысты.

Сайып келгенде, осы және басқа формулаларды пайдалану барысында біз әр кезде, әртүрлі мәселелер туындауы мүмкін. Мысалы үшін, дисконттау мөлшерлемесін негіздеудің нақты тетігін табу, есеп саясатын қалыптастыру, капиталдардың орташа құнын табу сияқты мәселелердің бүгінге дейін артық шешімі табылған жоқ. Егер бұл аталған жағдайлар өз дәрежесінде жасалмаса, онда бұндай и.ж. күмәнді болатындығында дау жоқ.

Сондықтан, осы және басқада мәселелерді шешу үшін, бүгінгі күнге дейінгі белгілі болған и.ж. бағалау тәсілдерін қарастырып көрейік.

Таза келтірілген құнның критерийлері:

Басқарушы есебінде қойылған мақсаттарға жету үшін, инвестициялық жобаларды бағалау критерийлері жетекші роль атқарады. Инвестициялық жоба қаржылық та, қаржылық емес та мақсатта жүзеге асырылуы мүмкін. Нарықтық экономикасының жағдайына жақынырақ және типтік жағынан басымырақ болып келетін қаржылық мақсаттарына кеңірек тоқталайық. Инвестициялық жоба бағалаудың көптеген қаржылық критерийлері белгілі, бірақ олардың әрқайсысының өзіндік артықшылықтары мен кемшіліктері бар.

Республика экономикасына шетелдік капитал тартуды кеңейту келесі бағыттарды қамтуы тиіс: біріншіден, осы мақсатта өндіріспен экономикасының басымды саналған салаларында шетелдік инвестициялардың тартудың құқықтық негізін жасау; екіншіден, өнімді болу бойынша концессиялар мен келісімдер туралы заңдарға сәйкес пайдалы қазбалардың кен орындарын шеру; үшіншіден, баламалы валюталық қаржы көздерін валюталық операциялар негізінде пайдалануға сүйенетін инвестициялық программалардың дәстүрлі емес қаржылық қолдану мүмкіндіктері жөніндегі ұсыныстарды қарастыру; төртіншіден, инвестициялық ынтымақтастықтың тәсілдердің компенсациялық негізінде жасау.

ҚР үкіметі Программалары бойынша шетелдік инвестициялардың қарқынды құйылымын арттыру өндірістің жандануымен елдің дағдарысты жағдайдан шығуын қамтамасыз етеді. Таяуда қабылданған үкімет қаулыларына сәйкес шетелдік инвестицияларды ынталандырудың жолында бірқатар салықтық жеңілдіктер жасау көзделген.

Шетелдік капиталдың жалпы алғанда республикаға құйылуын жақсы жағынан сипатталғанымен, әлі де болса несие берушілер ішіндегі өте тиімді және заман талабына сәйкес тиімді жаңалығы ба елдер әлі де болса анықталмаған. Келісім шарт жасасу талаптары жеткілікті дәрежеде қаралмаған, сондықтан алар іс-жүзінде толық жүзеге асырылмай келеді. Ұсынылған несие ресурстар республика болашағының ұзақ мерзімдік мүддесін ескермей, кейбір аймақтарға несиенің үстіртін бөлінген фактілері бар.

Адеянова А.А. Ф-31

Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Борисова Е.И.

РАЗВИТИЕ ИСЛАМСКОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В РК

1) Исламская финансовая система — это совокупность подразделений и звеньев финансовых отношений, посредством которых осуществляется распределение, формирование и использование фондов денежных средств, функционирование которых согласуется с нормами и принципами Корана.

В настоящее время структура исламской финансовой системы включает в себя следующие институты:

1. Исламские банки
2. Исламские лизинговые и факторинговые компании, финансовые компании, жилищно-строительные кооперативы, микрофинансовые институты, частные инвестиционные и венчурные фонды, а также институты, связанные с исполнением религиозных обрядов и благотворительностью.
3. Исламское страхование («такафул»).
4. Исламский рынок капитала и его участники, такие как брокерские конторы, инвестиционные банки и т.д.

Основные особенности исламской экономической модели:

- Исламская финансовая система имеет четкую социальную направленность с приоритетом морально-этических принципов.
- Справедливость является приоритетной целью экономической деятельности.
- Все виды отношений (в том числе и экономических) между людьми с точки зрения исламского права рассматриваются как договор или контракт.

Основными принципами исламского финансирования являются:

- запрет начисления вознаграждения в виде процентов («риба»);
- равноправное участие в рисках и прибылях;
- «харам» - запрет финансирования определенных видов деятельности (таких как игорный бизнес, торговля оружием, алкогольной, табачной продукции);
- «гарар» - запрет на намеренный риск, обман;
- «мейсир» - запрет на получение прибыли в результате случайного стечения обстоятельств (лотерея, азартные игры и т.д.).

Исламская финансовая система имеет определенный потенциал для устойчивости во время экономических потрясений и кризисов. Вместе с тем исламские финансовые институты предлагают обширный круг инструментов для осуществления широкого спектра услуг, что делает их конкурентоспособными в мировой финансовой системе.

2) Исламская финансовая система имеет ряд неоспоримых преимуществ над традиционной системой:

1. Макроэкономическая эффективность за счет беспроцентной политики.
2. Стабильность системы финансовых институтов за счет справедливого разделения прибылей и убытков.
3. Отсутствие интегрированного рынка долговых обязательств, что исключает возможность перетока денег с одного рынка на другой, создающего нестабильность экономики.
4. Незначительный «риск морального ущерба» за счет использования партнерских схем финансирования проектов (точное знание куда идут денежные средства и на что они используются).
5. Правило «заке», согласно которому исламские финансовые институты должны собирать заке у акционеров и отдавать полученные деньги бедным, то есть часть прибыли от хозяйственной деятельности отдается нуждающимся (допускается использовать заке на микропроекты, которые были бы в интересах бедных).
6. Устойчивость исламского банкинга как основного сектора исламской финансовой системы.

3) Казахстанский рынок финансовых услуг расширяется внедрением принципов исламского финансирования. Закон Республики Казахстан «Об организации и деятельности исламских банков и организаций исламского финансирования», принятый в феврале 2009 года, создает возможности для открытия в стране исламских банков, исламских инвестиционных фондов, а также для выпуска исламских ценных бумаг.

Внедрение в Казахстане исламского финансирования расширяет спектр финансовых услуг. Кроме того, это является инструментом привлечения в Казахстан инвестиционного капитала и крупных мировых участников исламской финансовой индустрии.

Исламский банк Al Hilal, являющийся первым исламским банком в Казахстане и задействованный в проектах с государственным участием, был создан в соответствии с соглашением между правительствами РК и ОАЭ, ратифицированным законом РК от 7 июля 2009 года. Уже 25 марта 2010 года данный банк начал свою деятельность в Казахстане и за первые 9 месяцев работы профинансировал проектов на сумму более \$23 млн. Рассматривается еще ряд проектов с финансированием на сумму в \$50 млн.

В октябре 2011 года был открыт «Хадж Фонд» – акционерный инвестиционный фонд. Уставный капитал составляет порядка полумиллиона долларов. В формировании капитала участвовали 2 финансовые организации: государственная малазийская Amanah Raya и казахстанская Fattah Finance. В будущем компания будет использовать приставку «исламский» в своем названии. Это позволит компании входить в число исламских финансовых институтов и эмитентов исламских ценных бумаг, а также регулироваться специальным законодательством, и, что не менее важно, позволит организации получать определенные льготы со стороны государства.

Как отмечают эксперты, на сегодняшний день, исламское финансирование явилось альтернативой всему, что было придумано и внедрено в Казахстане на фондовом рынке как способ привлечения финансов, включая секьюритизацию (подкрепление ценных бумаг активами). Закон Республики Казахстан «О рынке ценных бумаг» предусматривает всего несколько видов исламских финансовых инструментов: акции и паи исламских инвестиционных фондов, сукук (Арендный Сертификат) и Сертификат участия. В общих чертах исламские ценные бумаги – это ценные бумаги обеспеченные неделимым материальным

активом, которые удостоверяют право их держателей на владение и распоряжение активами и доходами от использования, а также услугами и активами конкретных проектов.

Также стоит отметить, что для подобного финансирования Закон предусматривает ограничение в части оригинаторов. Так, оригинаторами исламской специальной финансовой компании могут быть Исламский банк, АО «НХ «КазАгро», АО «ФНБ «Самрук-Казына» и его 100% дочерние организации.

Несмотря на это, в начале 2012 года БРК успешно разместил первый выпуск исламских облигаций «Сукук «аль-Мурабаха» (далее – сукук) на сумму 240 миллионов малазийских ринггитов (порядка 76,7 млн. USD) с годовой надбавкой 5,50% и 5-летним сроком погашения. При этом 62% выпуска было распределено среди малазийских инвесторов, а 38% - на рынке Казахстана.

В 2012 году стартовала новая программа микрокредитования «Сэтти», которая реализуется в рамках сотрудничества Фонда финансовой поддержки сельского хозяйства с Исламским банком развития. Суть программы заключается в кредитовании фермеров для закупки скота, техники, оборудования для животноводства и растениеводства. Было выделено 10 млн. долларов в Актюбинскую, Павлодарскую, Южно-Казахстанскую области для реализации данной программы.

По состоянию на 2013 год было выделено 114 млн. тенге в Уральскую область на финансирование программы «Сэтти». В рамках которой сельхозтоваропроизводители могут получить до 25 тысяч долларов, при этом ставка доходности не выше 9,5%. Срок кредитования по программе от 1,5 до 4 лет. Заемщик должен будет участвовать в проекте наличными средствами в размере 10% от суммы кредита или активами в размере 15% от суммы. Заемные средства по данной программе могут получить и сельские предприниматели, однако в соответствии с исламскими экономическими принципами запрещены инвестиции в производство и реализацию табачной и алкогольной продукции, оружия и боеприпасов, в азартные игры и игорный бизнес, свиноводство.

Также, весьма актуальным остается вопрос о том, что исламские инвесторы готовы профинансировать два проекта на западе Казахстана: осетровую ферму с проектным финансированием более \$10 млн и строительство ветровой и солнечной электростанции с финансированием более \$60 млн.

Мировой рынок исламского финансирования ежегодного растет на 15% и является самым быстрорастущим в мире. Инвесторам интересны исламские финансовые продукты, например, 80% инвесторов сукук не являются мусульманами.

Таким образом, исламские методы финансирования, войдя в мировой финансовый рынок, прочно заняли свою нишу, доказав свою состоятельность и способность работать во время глобального финансового кризиса. А темпы развития этого процесса говорят сами за себя. Кроме того, как известно, Международный валютный фонд использует исламский динар, валюту Исламского банка развития в качестве так называемого СДР (специальное средство размена). Это не что иное, как высокая оценка и признание мировым финансовым рынком исламских методов финансирования. Использование исламского финансирования может стать для нашей страны еще одним способом интеграции в международное финансовое сотрудничество.

4) Несмотря на свои неоспоримые преимущества исламское финансирование имеет ряд проблем, которые препятствуют полноценному развитию данной отрасли в финансовой системе Казахстана:

- несовершенство законодательной базы РК в области исламского финансирования;
- финансовая неграмотность населения в области исламского финансирования;
- нехватка ценных специалистов, которые смогли бы заполнить исламские финансовые институты, а также специалистов, в полном объеме владеющими нормами мусульманского права;
- нехватку опыта казахстанских финансовых институтов в области вопросов исламского финансирования, можно решить изучением опыта зарубежных государств, которые освоили данную отрасль финансирования;
- недостаточная поддержка государства для развития инфраструктуры исламских финансовых институтов.

Перечисленные проблемы, препятствующие развитию исламского финансирования, не остаются без внимания. Правительством Республики Казахстан 29 марта 2012 года была принята «Дорожная карта развития исламского финансирования до 2020 года», выполнение которой позволит оценить исламское финансирование совершенно на другом уровне.

Данная программа включает в себя 8 основных направлений.

1. Совершенствование законодательства (выработка дополнительных рекомендаций к законодательству, рассмотрение возможности предоставления льготных условий, избежание двойного налогообложения со странами Юго-Восточной Азии и Ближнего Востока, необходимость и целесообразность создания отдельной законодательной базы).

2. Информационно-разъяснительная работа (возможность создания специального интернет портала, посвященного исламскому финансированию, размещение информации в СМИ).

3. Развитие исламской финансовой инфраструктуры (создание центрального Совета по исламским финансам, поддержка рынка краткосрочной ликвидности для исламских финансовых организаций, разработка и внедрение промежуточных исламских индексов, возможность создания Регионального исламского финансового центра в г. Алматы).

4. Развитие международного сотрудничества (взаимодействие с международными исламскими финансовыми, сотрудничество с Рейтинговым Агентством Малайзии, ведущими учебными заведениями по продвижению исламского финансирования, участие в основных ежегодных организационных мероприятиях по исламским финансам).

5. Развитие государственного сектора (создание Комитета по развитию исламского финансирования при НБ РК, разработка бюджетной подпрограммы, специальная межправительственная программа по изучению и обмену опытом со странами, успешно развивающими систему исламских финансов, выпуск гос исламских ценных бумаг).

6. Развитие рынка исламских финансовых услуг (определение соответствующих индустриальных проектов и организация для них выпуска исламских ценных бумаг; содействие процессу создания нескольких исламских банков и внедрения исламского страхования).

7. Научно-образовательная работа (включение дисциплины «Основы исламских финансов» для студентов экономических направлений в рамках компонента по выбору, изучение методологии и опыта исламской финансовой индустрии, проведение круглых столов, обучающих семинаров и дискуссий по вопросам исламского финансирования с привлечением ученых и практиков, создание учебно-аналитического центра по изучению исламского финансирования, обучение в зарубежных вузах).

8. Работа с инвесторами (целевые переговоры и встречи с банками, фондами, компаниями со стран Юго-Восточной Азии и Ближнего Востока с целью привлечения инвестиций в Казахстан, возможность проведения на территории Республики Казахстан организационных мероприятий, активизация работы с группой ИБРР, регулярное обновление перечня инвестиционных проектов).

Таким образом, предложенные направления в «Дорожной карте развития исламского финансирования до 2020 года» являются, по сути, решениями основных проблем для развития исламского финансирования в РК. В данной программе предложены весьма разумные и выполнимые пути решения существующих на сегодняшний день проблем. Стремление к выполнению поставленных в программе задач позволит поэтапно подготовить финансовую систему РК для полноценного внедрения исламского финансирования в Казахстане. Вследствие чего у Казахстана появится реальная возможность стать региональным центром по исламскому финансированию. Такое развитие позволит Казахстану более прочно встать на мировой финансовый рынок.

Valeriya Golovina Karaganda Economical University of Kazpotrebsoyuz 3rd year Bachelors' student in "Finance"
Academic advisor: PhD, Associate Professor Borisova E.

VENTURE FUNDING OF INNOVATIVE BUSINESS IN KAZAKHSTAN: REALITY AND PERSPECTIVES

The article deals with the flow of venture capital funding on the innovation sectors of Kazakhstan's economy. The emphasis is on the importance of influence of venture capital on the further development of the Kazakhstan's economy and the countries of Customs Union. The author analyzed the current economical situation in Kazakhstan, especially the conditions for development of venture funding which Kazakhstan already has and problems which should be solved in the nearest future. Also the author indentified the important directions for the improving the climate of venture capital in Kazakhstan.

Question of sourcing the investment for financial institutions and companies for further development became the most relevant in the last years. One source of financial resources is a venture capital financing. For Kazakhstan, venture capital is a comparatively young instrument for attracting investment in innovative projects, while in developed countries it is a long-developed and promising.

World practice shows that each venture fund is considering about 400 business plans a year, and funds only five of them. Moreover, if the venture capital funds invest \$ 10 million in one company, when they exit the project they sell it for 200-400 million. Companies, invested by venture capital funds, usually develop faster than the market, and have more opportunities which contribute to the overall well-being and development of the economy and creation new jobs. For example, in the United States - in the homeland of equity and venture capital - in companies developing on the Fund, is working up to 11% of total employment people in the economy. The volume of equity and venture capital in the United States has reached a record - 10% of GDP. This is the highest rate in the world. [1] For comparison, the market equity and venture capital in Sweden is about 1.4% of GDP, in Russia it reaches less than 0.006%, or about \$ 6 billion.

However, in Kazakhstan, the first steps have already been taken and the formation of venture capital financing is included in the program of development of the national innovation system (NIS), which is designed for 10 years. According to the Program for the formation and development of the national innovation system of the Republic of Kazakhstan for 2005-2015 noted that "... the venture capital funds are the main mechanism of venture investment". [2] At the early stage of development, the creation of venture capital funds in Kazakhstan is still possible only with equity participation of the government. In Kazakhstan, the government participates in the venture fund's capital up to 49%, through the Institute of Development - JSC "National Innovation Fund" (NIF). In this case, the NIF acts as a "fund of funds" and is the intermediary between the state and private business for the mobilization and allocation of financial resources from one person to another.

From the beginning, public-private partnerships with the NIF at 49% in Kazakhstan were established by six domestic venture capital funds, with a total capitalization of U.S. \$ 110 million. In 2010, the NIF went out of two domestic venture capital funds "Advant» and «Almaty Venture Capital» with a total profit of 58.2 million tenge and currently is a partner with 4 venture capital funds of Kazakhstan, established jointly with local investors on the principles of public-private partnership: JSC "AIFRI" Venture Fund "Centras", JSC "AIFRI" "Venture Fund «Delta Technology Fund», JSC« High Technology Fund "Areket" and JSC «Logycom perspective innovations». The realization of the domestic venture capital funds of 15 projects per year, so the average increase in a venture fund innovative projects is 0.8 per year.

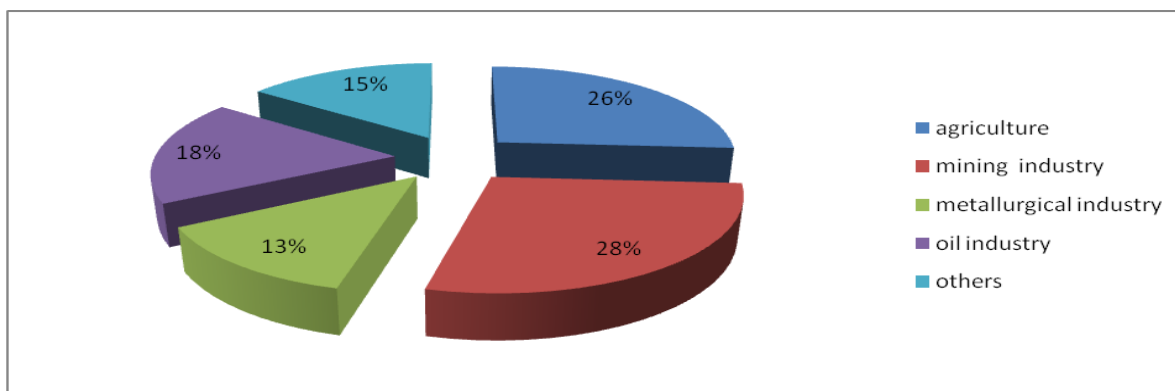

Chart1. Perspective industries for venture capital in the domestic market of Kazakhstan

Source: compiled by the author according to the study of statistics of the National Agency for Technological Development (<http://natd.gov.kz/>) [2].

The most perspective sectors for venture capital financing in the domestic market are agriculture, mining and metals industry (Chart 1). Also, they are involved in the petrochemical industry for production of high value added product, which will allow a gradual withdrawal of the domestic economy from dependence on natural resources. Implementation period of the projects is always about 3-7 years.

Problems of venture financing in Kazakhstan is due to limited equity maximum innovation implementation enterprise (IPV) in Kazakhstan venture funds, in practice, does not exceed \$ 5 million, which is natural not enough for the realization of the modern project. The second problem is small volumes of modern technology and foreign qualified professionals involved in process. Today Kazakhstan for the effective development of venture capital funds has all necessary conditions, such as: improvement of the regulatory framework of the venture capital funds, introduction of a simplified procedure of registration, attraction of best practices in the field of venture capital funds through equity participation in foreign venture capital funds, which will send experts NIF for internships in foreign funds. [3]

Consequently, so at the present stage of Kazakhstan's development of venture funding, in my opinion, the next direction for the improving the climate of venture capital should be relevant: developing a culture of venture funding, creating the conditions for the functioning of the institution patenting and copyright protection, improving the legislative framework to protect the rights of all classes of investors. Last year the countries of the Customs Union decided to create a venture fund of the Eurasian Economic Community (EurAsEC), founded by the Russian Venture Company and in the first stage for the implementation of joint projects, each of the parties will invest \$ 1 million U.S. [4] Of course, the venture capital business in Kazakhstan has not yet reached the level of maturity of the developed countries, but in a crisis venture financing can give a real push for the growth of the economy and may be one of the most promising fast growing institutions in the domestic market of Kazakhstan.

1. David Gladstone. Venture Capital Investing.2008
2. National Agency for Technological Development. <http://natd.gov.kz/>
3. The program for the formation and development of the national innovation system of the Republic of Kazakhstan for 2005-2015. <http://online.zakon.kz>
4. Ministry of Industry and New Technologies of the Republic of Kazakhstan. <http://www.mint.gov.kz>

Кулмаганбетова Ж.Т. Топ Ф-21с\к
Ғылыми жетекші: Сулейменова З.К.

ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ БАСҚАРУ ӘДІСТЕРІ

Нарықтық қатынастар дами келе, күтілетін нәтижені алудағы айқынсыздық пен сенімсіздік пайда болады, сәйкесінше тәуекел туады. Кәсіпорынның қызметінде әртүлі

тәуекелдерді төмендету немесе олардың алдын - алудың құрамдарын және сәйкес бағалау әдістерін қалыптастырудың қажеттілігі пайда болады. Сондықтан менеджер сыртқы ортаның анықсыздығымен жалпыланған тәуекелдерден сақ болу әдістерін тауып, ұсынуы міндетті болады.

Экономикалық категория ретінде тәуекел бұл іс жүзіне асатын немесе аспайтын жағдай. Бұл жағдай пайда болған кезде 3 экономикалық нәтиже болуы мүмкін: теріс (жеңілу, зиян, шығын), нольдік және оң (жеңіп шығу, табыс, пайда).

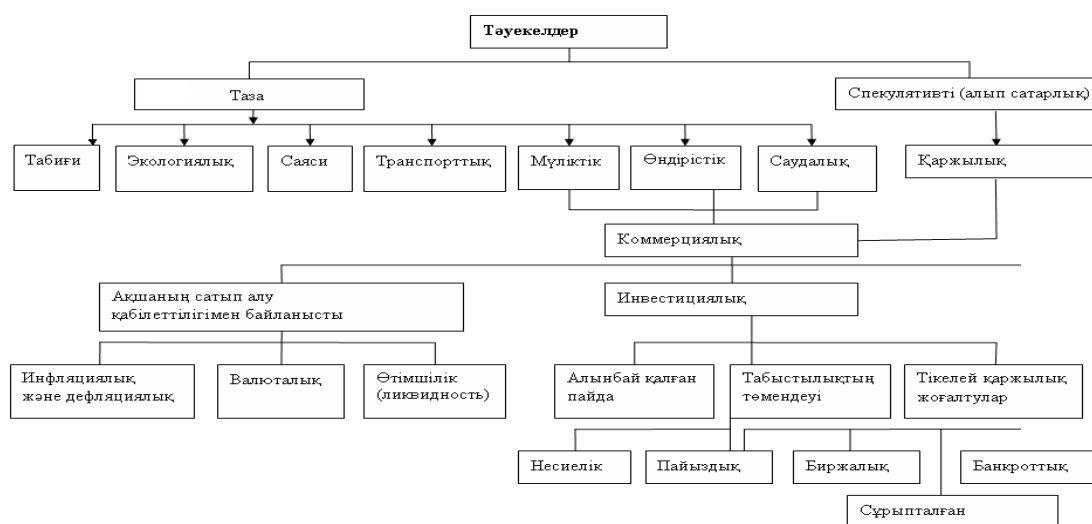
Сәйкесінше, өндіріс менеджментіндегі тәуекел - бұл болжанған нұсқаумен салыстырғанда табыстың төмендеуі немесе шығындардың пайда болу ықтималдылығы.

Тәуекелсіз бизнес болуы мүмкін емес. Тәуекелдің өсуі – кәсіпкерлік еркіндіктің белгісі.

Тәуекелді басқаруға болады, яғни тәуекелді жағдайдың басталуын болжауға болатын әр түрлі әдістер мен тәуекел деңгейінің төмендеуіне шараларды қолдануға болады.

Тәуекелді басқаруды ұйымдастырудың тиімділігі көбінесе тәуекелдің топтамасымен (классификациясымен) анықталады. Тәуекел топтамасы (классификация) бұл қойылған мақсатқа жету үшін анықталған белгілері бойынша тәуекелдерді нақты бөлу болып табылады.

Тәуекелдің топтастырылған жүйесіне тәуекел топтары, категориялары, түрлері және алуан түрлері кіреді.

Болжамды нәтижеге байланысты тәуекелдерді келесідей екі үлкен топқа бөлуге болады: таза және спекулятивті.

Таза тәуекелдер дегеніміз теріс немесе нольдік нәтижеге жету. Бұл тәуекелдерге келесілерді жатқызуға болады: табиғи, экологиялық, саяси, транспорттық және коммерциялық тәуекелдердің бөлігі (мүліктік, өндірістік, саудалық).

Спекулятивті (алып сатарлық) тәуекелдер оң нәтижеге жету және де теріс нәтижені алу мүмкіндігін көрсетеді. Бұл тәуекелдерге коммерциялық тәуекелдің бөлігі болып табылатын қаржылық тәуекелдер жатады.

Тәуекелдің пайда болуының негізгі себептеріне (базисті немесе табиғи тәуекелге) байланысты, олар келесі категорияларға бөлінеді: табиғи, экологиялық, саяси, транспорттық, коммерциялық тәуекелдер.

Табиғи тәуекелдерге табиғаттың дүлей апаттарымен байланысты: жер сілкінісі, су тасқыны, өрт, эпидемия және т.с.с. тәуекелдер жатады.

Коммерциялық тәуекелдер – қаржы-шаруашылық қызмет үрдісінде ысыраптың болуы қауыпсыздігін көрсетеді.

Құрлымдық белгісі бойынша коммерциялық тәуекелдер мүліктік, өндірістік, саудалық және қаржылық болып бөлінеді.

Мүліктік тәуекелдер - бұл ұрлау, диверсия, техникалық және технологиялық жүйелердің шектен тыс шығуы себептері бойынша кәсіпкер мүлігінің жоғалту ықтималдығымен байланысты тәуекелдер.

Өндірістік тәуекелдер - әртүрлі факторлардың әсерінен (қондырғылар, шикізат, транспорт және т.с.с. негізгі және айналым қорларының зақымдалуы немесе бүлінуі) өндірістің

тоқтап қалуынан пайда болған шығындармен байланысты тәуекелдер, және де жаңа техника мен технологияны өндіріске енгізуімен байланысты тәуекелдер.

Саудалық тәуекелдер төлемдерді кешіктіру, тауарды мерзіміне жеткізіп бермеу, тауарды тасымалданған кезіндегі төлемнен бас тарту, төлемді мерзімінде төлемеу себептерінде болған шығындармен байланысты тәуекелдер.

Қаржылық тәуекелдер қаржылық ресурстарың, яғни ақша құралдарының, қаржылық активтердің құнсыздануынан пайда болатын жоғалтуларға байланысты.

Қаржылық тәуекелдер екі түрге бөлінеді: ақшаның сатып алу қабілеттілігімен байланысты тәуекелдер және капиталды салуымен байланысты (инвестициялық) тәуекелдер.

Ақшаның сатып алу қабілеттілігімен байланысты тәуекелдерге келесілерді жатқызуға болады: инфляциялық және дифляциялық тәуекелдер, валюталық тәуекелдер, өтімшілік (ликвидность) тәуекелдері.

Инвестициялық тәуекелдер келесідей тәуекел түрлерінен тұрады: алынбай қалған пайда, табыстылықтың төмендеуі, тікелей қаржылық жоғалтулар.

Алынбай қалған пайда тәуекелі – бұл қандай да бір шараны (мысалы, сақтандыру, инвестиция құю және т.б.) жүзеге асыру нәтижесінде пайда болған қаржылық зиян.

Биржалық тәуекелдер биржалық келсім шарт жасаудан болатын зиян қауіпсіздігін білдіреді.

Сұрыпталған тәуекел (латын сөзінен таңдау, сұрыптау деген мағына береді) – бұл инвестициялық портфельді құру кезінде бағалы қағаздардың басқа түрлерімен салыстырғанда инвестициялау үшін бағалы қағаз түрлерін, капитал салу түрлерінің дұрыс емес тәуекелі.

Тәуекелдерді топтастыру, кәсіпорынның өндірістік-шаруашылық қызметіндегі тәуекелдерінің ерекшеліктерін толық көрсетпейді. Осыған байланысты, өндірістік менеджментте тәуекелді басқару үшін көрсетілген тәуекелдер топтамасын қолдану қажет, ол кәсіпорынның өндірістік-шаруашылық қызметінің маңызды жақтарын қамтиды.

Қаржылық тәуекел	Р	Несиелік тәуекел Валюталық тәуекел Сатып алушылардың төлем қабілетсіздігі Инвестициялық тәуекел Пайыздық тәуекел Инвестицияларды қайтару бойынша міндеттерді орындау Инфляциялық тәуекел Шикізат пен материалдарға бағалардың өсуі Алынбай қалған қаржылық пайда тәуекелі Инновациялық қызметтің тиімсіздігі Негізгі қарызды және оның пайыздарын дебиторлардың төлемеуі
Коммерциялық тәуекелдер	Р	Сұраныстың тұрақсыздығы Аса прогресивті өнімнің пайда болуы Бәсекелестердің мүмкіншіліктерін жете бағаламау Сатып алушылардың өз міндеттерін орындамауы Әріптестің және мердігердің адалсыздығы
Өндірістік-техникалық тәуекел	Р	Қондырғылардың үнемділіксіз жұмыс істеуі Технологияның жетіспеушіліктері Технологиялық өзгерістердің жоқтығы Қондырғылардың тозуы Қуаттылық резервтерінің жоқтығы Техникалық қызмет көрсету мен жөндеу жоспарларын орындалмауы Қондырғылардың жоспардан тыс бос тұрып қалуы Қондырғыларға қосымша бөлшектерінің болмауы Жұмыс және қондырғыларды жөндеу тәртібінің бұзылуы Төтенше жағдайлар Шикізат пен материалдардың сапасының төмендігі Негізгі қорлардың сенімділігінің (тұрақтылығының) кемшіліктері

Экологиялық тәуекел	Р	Тұрғылықты аудандардың шектен тыс газдануы Өндірістің зияндылығы Төтенше және апат жағдайлары Зиянды өндіріс қалдықтарының жоғары болуы
---------------------	---	--

Өндірістік менеджменттегі тәуекелдер топтамасы

Тәуекелді басқару

Кәсіби инвесторлар қолда бар қаражаттан айрылу дегеннің не екенін жақсы біледі. Яғни, бұл тәуекелдің ең үлкені, үрейлісідесе де болады. Бірақ, әрине белгілі бір принциптерге сүйене отырып, толықтай болмаса да, әйтеуір бір деңгейде тәуекелден сақтану жолдарын қамтамасыз етуге болады. Кәсіби инвестор мұны да жақсы біледі. Мәселе – тәуекелді басқару дегенге келіп тіреледі. Бұл әдіс – нарықтың келеңсіз динамикасының шырғауына түсіп қалмау мақсатында инвестицияны бөліп ұста дегенді меңзейді.

Инвестициялық тәуекел әр түрлі болып келеді, оны әр сипатта жіктер болсақ, мәселен:

Салалық тұрғыда: экономикалық, саяси, әлеуметтік, экологиялық, т.т. болып көрініс береді.

Инвестициялау формасы бойынша:

Нақты инвестициялау, қаржылық инвестициялау деп бөлуге болады.

Көрініс белгісі бойынша:

Жүйелі түрде (немесе нарықтық).

Жүйелі емес (немесе өзіндік, ерекше) деп сипаттауға болады.

Кейбір мәлімет көздері тәуекел түрін төмендегідей етіп түсіндіреді:

- өндіріске қатысты – орташа есеппен алғанда, халық шаруашылығы тұтынатын тауарларға кеткен салым тәуекелі, мәселен, құрал-жабдық өндіру тәуекелімен салыстырғанда мейлінше төмен болып келеді;

- басқару тәуекелі, яғни кәсіпорындағы басқару коман-дасының сапалық көрсеткішіне қатысты;

- уақытша тәуекел (өнеркәсіпке салынған ақшаның қай-тарымы неғұрлым ұзақ болса, соғұрлым тәуекел тұсы да ұлғая береді);

- коммерциялық тәуекел (қандай да бір кәсіпорынның даму көрсеткішіне және даму жоспарын жүзеге асыру мерзіміне қатысты).

Қаржыгерлер инвестициялау барысында маңызды үш мәселеге көп көңіл бөледі: инвестиция консервативті, бірқалыпты және тәуекелі мол болуы мүмкін.

Магамадова М.Б. гр.Ф-32

Научный руководитель: к.э.н. доц.

Борисова Е. И.

РЫНОК ЦЕННЫХ БУМАГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.

Рынок ценных бумаг является основным механизмом перераспределения капиталов между секторами и субъектами экономики и оказывает значительное воздействие на всю экономику в целом, поэтому правильно оценивать его состояния на данный момент, делать прогнозы на будущее и уметь находить решения для развития рынка является для нас важной проблемой.

Казахстан находится в стадии активного развития данного сектора, в процессе которого все четче определяются основные его проблемы и перспективы.

Из важных актуальных проблем рынка ценных бумаг Казахстана выделяются следующие:

1. Возможное усиление кризиса ликвидности ввиду отсутствия достаточных источников фондирования.

Данная проблема осталась с периода финансового кризиса, разразившегося в 2007-2008 годах. На многих участников рынка ценных бумаг это оказало негативное влияние, в силу невозможности привлечь дополнительные инвестиции для развития бизнеса и средств, для

устранения операционных разрывов в деятельности. Усилившиеся негативные тенденции в экономике стран Европейского союза практически закрыли источник привлечения инвестиций изданного региона. Данная проблема снизила интерес потенциальных эмитентов и иных участников рынка ценных бумаг к фондовому рынку.

Проблема должна быть решена путем перераспределения средств от инвесторов, имеющих избыточную ликвидность, к организациям-эмитентам, нуждающимся в дополнительных средствах. Переток может быть осуществлен посредством создания привлекательных условий для активизации выпуска и размещения акций и облигаций эмитентов.

2. Возможное увеличение объема неисполненных обязательств участников рынка.

Отсутствие возможности привлечь средства при кризисе ликвидности сказалось на возможностях некоторых эмитентов отвечать по своим обязательствам, что впоследствии привело к потерям инвестиций для инвесторов и банкротства эмитентов. Как правило, неисполнение обязательств участников рынка ценных бумаг связано не только с мировым финансовым кризисом, но и с неспособностью или нежеланием ответственных должностных лиц компаний осуществлять свою деятельность в соответствии с законодательством и нормами профессиональной этики.

Необходимо усилить ответственность должностных лиц акционерных обществ за принятые решения, что, кроме того, повысит привлекательность и отечественного фондового рынка,

В целях повышения открытости на рынке ценных бумаг необходимо повысить требования к эмитенту о раскрытии информации при выпуске облигаций в период их обращения.

В целях минимизации рисков на фондовом рынке необходимо совершенствование требований к системе управления рисками всех участников рынка.

3. Снижение стоимости финансовых инструментов.

В целях привлечения необходимых средств эмитенты стали снижать стоимость своих финансовых инструментов, продавая их по цене ниже номинала. Данная проблема имеет два негативных последствия: удорожание привлекаемого капитала и снижение уровня ликвидности компаний - эмитентов.

Отсюда, привлечение большего количества институциональных и частных инвесторов на рынок ценных бумаг позволит избежать снижения стоимости финансовых инструментов в связи с низкими уровнями ликвидности и конкуренции на рынке ценных бумаг. Увеличение участников положительно скажется на ликвидности рынка в целом и на стоимости финансовых инструментов эмитентов в частности.

4. Неадекватная оценка неликвидных ценных бумаг в портфелях коллективных инвесторов.

Зачастую неадекватная оценка неликвидных ценных не позволяет инвесторам видеть настоящую картину и состояние их инвестиций. Это влечет к получению убытков от вовремя необнаруженных негативных факторов в деятельности эмитента.

В целях совершенствования торговой площадки необходимо усовершенствовать процедуры проведения сделок и внедрить систему мер раннего реагирования, а также процедуры и методики, содержащие стандарты оценки ценных бумаг. Адекватная оценка позволит снизить риск непредсказуемых потерь для инвестора.

5. Недостаточная активность инвесторов, за исключением накопительных пенсионных фондов и страховых организаций, и, как следствие, нерыночное ценообразование.

Одна из наиболее больших проблем отечественного рынка ценных бумаг это низкая активность инвесторов. В основном активными участниками рынка являются накопительные пенсионные фонды и страховые компании. В результате слишком низка активность и малый объемы инвестиций, привлекаемых от частных, миноритарных инвесторов. Основной причиной данного фактора является низкая грамотность населения в вопросах инвестирования и малый процент населения, входящего в средний класс.

В целях повышения грамотности населения в вопросах инвестирования необходимо усилить ознакомительную и пропагандистскую работу Комитета по развитию регионального финансового центра города Алматы при Национальном Банке Республики Казахстан. Принятие мер по дальнейшему повышению уровня финансовой грамотности населения путем

распространения специальной литературы, публикации статей, трансляции специализированных телевизионных и радио программ, а также проведения бюджетных или бесплатных мастер-классов.

6. Проблема, связанная с привлечением отечественных эмитентов на фондовый рынок.

Проблема связана с нежеланием компаний - эмитентов выходить на фондовый рынок, размещая свои акции среди третьих лиц. Выход данных компаний позволил бы разнообразить и насытить казахстанский рынок ценных бумаг, а также позволил привлекать данным компаниям-эмитентам инвестиций, что имело бы положительный результат для эмитентов и инвесторов, и для рынка в целом

Необходимо принять меры по дальнейшему стимулированию эмитентов к выходу на фондовый рынок, в том числе посредством налогового стимулирования активной торговли на организованном рынке и поддержания ценных бумаг в свободном обращении. Низкий интерес иностранных профессиональных участников рынка ценных бумаг к РФЦА несмотря на большие усилия и затраты, так и не стал в достаточной мере привлекательным для иностранных участников, что связано с высокой конкуренцией со стороны крупных торговых площадок в Юго-Восточной Азии и Европе. Создание более удобных и выгодных тарифов для местных и иностранных участников рынка создаст заманчивый климат для иностранных инвесторов и привлечет их на РФЦА. Более удобные и низкие тарифы, и упрощенная система работы позволят привлечь нерезидентов в Казахстан.

Приложения:

Текущее состояние рынка ценных бумаг Республики Казахстан на 1 января 2013 года

Институциональная инфраструктура рынка ценных бумаг Республики Казахстан в настоящее время представлена следующим образом.

	на 1.01.12 года	на 1.04.12 года	на 1.07.12 года	на 1.10.12 года	на 1.01.13 года
Всего брокеры-дилеры в том числе:	73	72	66	65	62
Банки	24	24	24	24	24
из них I категории	22	22	22	22	22
небанковские организации	44	43	38	37	34
из них I категории	36	35	30	28	25
участники РФЦА	5	5	4	4	4
Регистраторы	10	10	10	10	7
Кастодианы	10	10	10	10	10
Инвестиционные управляющие пенсионными активами НПФ	14	13	13	13	13
Управляющие инвестиционным портфелем	33	33	32	33	33
СРО	2	2	2	2	2
Трансфер-агенты	3	3	2	2	2
Организатор торгов с ценными бумагами	1	1	1	1	1
Клиринговая деятельность по сделкам с финансовыми инструментами на РЦБ	0	0	0	1	1

Текущее состояние рынка ценных бумаг Республики Казахстан на 1 января 2013 года

	<i>(млн. тенге)</i>		
	на 1.01.12г.	на 1.01.13г.	изменение за 2012 год, в %
Совокупные активы*, в т.ч.:	137 220	104 233	-24,0
брокеры-дилеры (в том числе участники РФЦА)	5 900	3 128	-47,0
регистраторы	1 236	1 404	13,6
УИП	119 500	93 330	-21,9
инвестиционные компании	5 414	-	-100,0
ООИУПА	5 170	6 371	23,2
Обязательства, в т.ч.:	31 334	19 956	-36,3
брокеры-дилеры (в том числе участники РФЦА)	511	530	3,7
регистраторы	46	35	-23,9
УИП	27 958	19 228	-31,2
инвестиционные компании	2 651	-	-100,0
ООИУПА	168	163	-3,0
Капитал, в т.ч.:	105 886	84 277	-20,4
брокеры-дилеры (в том числе участники РФЦА)	5 389	2 598	-51,8
регистраторы	1 190	1 369	15,0
УИП	91 542	74 102	-19,1
инвестиционные компании	2 763	-	-100,0
ООИУПА	5 002	6 208	24,1
уставный капитал, в т.ч.:	96 673	97 811	1,2
брокеры-дилеры (в том числе участники РФЦА)	4 908	1 637	-66,6
регистраторы	1 155	1 449	25,5
УИП	78 892	85 290	8,1
инвестиционные компании	3 098	-	-100,0
ООИУПА	8 620	9 435	9,5

Данные о выпусках акций и аннулировании выпусков

	за 4 квартал 2011 год	за 1 квартал 2012 год	за 2 квартал 2012 год	за 3 квартал 2012 год	за 4 квартал 2012 год
Зарегистрировано выпусков	7	11	17	14	14
Утверждено отчетов об итогах выпуска и размещения	219	189	214	164	203
Аннулировано выпусков	14	16	14	238	20

На отчетную дату общее количество акционерных обществ с действующими выпусками акций составило 1 913. За IV квартал 2012 года зарегистрировано (в том числе внесенных изменений в проспекты выпусков) 252 выпуска акций, утверждено 203 отчета об итогах выпуска и размещения акций, а также аннулировано 20 выпусков акций.

В течение 2012 года зарегистрировано (в том числе внесенных изменений в проспекты выпусков) 476 выпусков акций, утверждено 780 отчетов об итогах выпуска и размещения акций, а также аннулировано 289 выпусков акций.

Данные о зарегистрированных выпусках негосударственных облигаций

	за 4 квартал 2011 год	за 1 квартал 2012 год	за 2 квартал 2012 год	за 3 квартал 2012 год	за 4 квартал 2012 год
Количество выпусков	10	1	8	0	21
Объем выпусков, млн. тенге	151 347	5 000	76 000	0	534 876

В течение четвертого квартала 2012 года Комитетом зарегистрирован 21 выпуск негосударственных облигаций с общим объемом 534 876 млн. тенге.

В целом за 2012 год Комитетом зарегистрировано 30 выпусков негосударственных облигаций с общим объемом 624 876 млн. тенге.

Данные о действующих выпусках негосударственных облигаций

	на 1 января 2012 года	на 1 апреля 2012 года	на 1 июля 2012 года	на 1 октября 2012 года	на 1 января 2013 года
Количество выпусков	363	348	347	339	353
Объем выпусков, млн. тенге	5 309 673	5 213 423	5 266 314	5 197 277	5 709 953

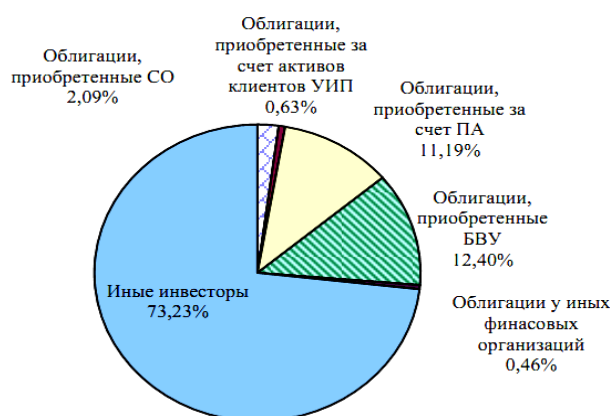
Всего по состоянию на 1 января 2013 года количество действующих выпусков облигаций составило 353 с суммарной номинальной стоимостью 5 709 953 млн. тенге, из которых 144 выпуска включены в официальный список KASE с рейтинговой оценкой, 66 выпусков – без

рейтинговой оценки первой подкатегории, 16 выпусков – без рейтинговой оценки второй подкатегории и 5 выпусков – буферной категории.

По состоянию на 1 января 2013 года в совокупном объеме действующих выпусков корпоративных облигаций распределение выглядело следующим образом:

- облигации, приобретенные за счет пенсионных активов – 11,19%;
- облигации, приобретенные банками второго уровня – 12,40%;
- облигации, приобретенные за счет активов клиентов управляющих инвестиционным портфелем – 0,63%;
- облигации, приобретенные страховыми (перестраховочными) организациями – 2,09%;
- облигации, приобретенные иными финансовыми организациями – 0,46%;
- иные инвесторы – 73,23%.

Доли приобретенных облигаций инвесторами в совокупном объеме действующих выпусков корпоративных облигаций РК на 1.01.2013 года

В совокупном объеме действующих выпусков корпоративных облигаций РК 73.2% приходится на непрофессиональных инвесторов. Тогда как удельный вес институциональных инвесторов–держателей облигаций (активы клиентов УИП и ПА) от общего объема облигаций, выпущенных на территории Республики Казахстан, составил 11.8%.

Таким образом, еще большая поддержка со стороны государства и участников рынка, с параллельным развитием законодательной базы и созданием привлекательных условий для иностранных инвесторов, позволит привлечь необходимые инвестиции в Казахстан. А также, что еще более важно, создать в стране мощный региональный центр - площадку, на которой и посредством которой будут работать эмитенты и профессиональные участники РЦБ, тем самым повышая значимость местного рынка.

На местном уровне необходима работа по перераспределению свободных средств местных и иностранных компании в производства страны, при соответствующем выходе местных эмитентов на рынок капитала с целью получения финансирования и развития. Рост рынка ценных бумаг невозможен без выхода на него новых эмитентов, в свою очередь рост эмитентов затруднен невозможностью привлекать инвестиции, соответственно к данному вопросу должен быть использован многосторонний подход. Рынок Республики Казахстан находится на переломном моменте своей истории, в который он может стать действительно эффективным и развитым рынком. Достижение же этой цели в большой степени будет зависеть от мер, предпринимаемых государством по улучшению инвестиционного климата в стране, увеличения количества новых эмитентов и в целом мобилизации финансового, государственного, человеческого потенциала и привлечения профессиональных практик и наработок.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПОРТФЕЛДІК ИНВЕСТИЦИЯ ЖАҒДАЙЫ

Нарық экономикасына көшу мынадай компоненттердің: сұраныс пен ұсыныстың; табыстар мен шығындардың; ақша массасы, айналым қаражаты мен инвестициялық ресурстардың белгілі бір келісілуін білдіреді. Бұған мемлекет иелігінен алу және жекешелендіруді жүргізу, яғни жеке меншік институтын енгізу жолымен ғана қол жеткізуге болатын еді.

Мемлекеттік экономикалық саясат ақша-кредит, салық-бюджет, баға және антимонополиялық, инвестициялық, технологиялық саясат кіруі тиіс болды. Бұл екі деңгейлі банк жүйесін құруды, алтын-валюта резервінің қорлануын, қор биржасы, салық, кеден және басқа органдар секілді жаңа мемлекеттік институттарды қалыпта дамытуды талап етті.

Бірінші кезеңде өзекті міндет басқарудың әміршіл-әкімшіл әдістерін алмастыру болды. Өйтпеген жағдайда туындаған проблемаларды шеш алмас едік. Ал олар анық көрініс берді.

Тұтыну тауарларын өндіру барынша азайды. Қаңыраған сөрелер сұраныс пен ұсыныстың сәйкессіздігін көрсетіп тұрды. Тек бағаны өсіру есебінен пайда қуушылықтың жалпыға ортақ жарысы басталып кетті.

Тауар тапшылығы, өсіп бара жатқан гиперинфляция жағдайына тап болған біз бірінші кезекте бағаның ырықтандырылуын жарияладық, ол нарыққа өтудің табанды қадамы болды. Сұраныс ұсынысты туғызады деген классикалық кестені іске қосу керек болды. Бірақ та адамдар бұл шараны, бағалар кілт аспандап кеткендіктен, ауыр қабылдады.

Кеңестік экономикада бағалар сұраныс пен ұсынысты ескеріп емес, саяси және идеологиялық себептер бойынша белгіленетін. Сондықтан да экономика әрдайым тапшылықты және инфляциялық болды. Оның үстіне тауарлармен және қызметтермен қамтамасыз етілмеген артық ақша проблемасын жоспарлы экономика әдістерімен шешу мүмкін емес. Бұл жағдайдан бірден-бір шығу жолы тұмшаланған инфляцияны ашық инфляцияға айналдыру болып табылатындықтан, кесімді бағалардан еркін бағаларға біртіндеп көшу сәтсіздікке ұшырайтын еді, сондықтан да онымен классикалық, әдістер бойынша күресу көмектеспеді.

Бірақ та өндіріс тоқтап, байланыстар үзілген ретт біздің біртұтас рубль аймағында тұрып жатуымыздан жағдай күрделі болып қала берді. Мұндағы келеңсіз үрдістер Мәскеу жүргізіп отырған жүйесіз ақша эмиссиясымен айқындалды. Ресейден Қазақстанға ескі рубльдер вагондап жөнелтілді, мұның өзі инфляция үшін нәрлі топырақ болды. Біз таңдау алдында тұрдық — не ақша массасын қысу керек, не бағаға қатаң мемлекеттік бақылау орнату керек. Екінші нұсқа ескі кезеңдерден әлдеқайда қалыпты болып көрінетін, бірақ та әу бастан-ақ реформалар қисынына қайшы келетін.

Біз өз жолымызды таңдадық, ол ұлттық валюта енгізуді көздеді. Қазақстан бұған бұрынғы Одақ елдерінің ішінде соңғысы болып барды, өйткені басқаларға қарағанда Ресеймен экономикалық байланыстары әлдеқайда берік еді. Бірақ біздің шыдамымыз шегіне жетті. Сөйтіп 1993 жылғы 15 қарашадан бастап біз экономикалық тәуелсіздіктің аса маңызды нышаны — ұлттық валютамыз теңгеге ие болдық. Жуырда біз аса маңызды жетістігіміз болып, одан кейінгі ауқымды өзгерістерге кеңістік ашқан сол оқиғаның 10 жылдығын атап өттік. Бұл бізге 1994 жылы-ақ гиперинфляцияны бәсеңдетуге, ал 1995 жылы оны екі таңбалы көлемге дейін түсіріп, инфляция процесін ауыздықтауға мүмкіндік берді.

Ескі жүйені қирату алғашқы жылдары мемлекеттік бюджеттің өте үлкен сәйкессіздіктеріне соқтырды, өйткені әлеуметтік кепілдіктер мөлшері нақты экономикалық мүмкіндіктерден асып тұрды. Мысалға, 1991 жылдың бюджет тапшылығы 20 пайыздан артық болды.

Теориялық тұрғыда бюджет тапшылығын төмендетуге кәсіпорындардан алынатын салықтарды кілт ұлғайту және әлеуметтік бағдарламаларды сондайлық кілт қысқарту есебінен жетуге болады. Алайда салық ауыртпалығын үнемі ұлғайту орынды емес, өйткені бұл іскерлік белсенділіктің төмендеуіне және экономиканың көлеңкеге кетуіне соқтыратын еді. Сондай-ақ кәсіпорындарда да үлкен салықтарды төлеуге жеткілікті қаражат болмады.

Қазақстан ТМД елдерінің ішінде бірінші болып салық реформасын жүргізді. 1995 жылы Президенттің "Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы" заң күші

бар Жарлығы шықты. Соған сәйкес салықтардың саны 3 еседен астамға қысқарды. Салық органының қызметі принципті түрдегі басқа сипатқа ие болды. Салықтар мембюджетті толықтырудың әдісі ретінде ғана емес, сонымен бірге инвестициялық-өндірістік қызметті ынталандырудың құралы ретінде де қарастырыла бастады.

Енді экономикалық тұрақтану кезеңі басталғаннан кейін салық жүйесінде біз екпінді өндіріс саласынан айналым саласына көшірдік. 2002 жылы ҚҚС ставкасын 16 пайызға дейін, әлеуметтік салықты 26-дан 21 пайызға дейін төмендеттік. 2004 жылғы 1 қаңтардан бастапсі ҚҚС ставкасы 15 пайызға дейін төмендеді, ал әлеуметтік салықты есептеу кезінде 20-дан 7 пайызға дейінгі регрестік ставка әрекет етеді.

Қазақстанда принципті тұрғыдағы жаңа және осы заманғы екі деңгейлі банк жүйесі құрылды, оны халықаралық барша қаржы ұйымдары ТМД-дағы үздік жүйе деп атайды. Ұлттық банк тәуелсіз болды. Бұл мемлекеттік ақша-кредит саясатының тиімділігін кілт арттырды. Екінші деңгейдегі банктер даму серпініне ие болды. Өз кезегінде банк саласындағы реформалар бағалы қағаздар рыногын қалыптастыру жөніндегі белсенді күш-жігермен нығайтылды.

Бюджет жүйесін реформалау 1996 жылы "Бюджет жүйесі туралы" Заңның қабылдануымен басталды. Ел Үкіметі бюджет тапшылығын жабу үшін Ұлттық банк кредиттерін алу практикасынан бас тартып, қаржыландырудың инфляциялық емес көздерін пайдалануға көшті. Осы шаралардың бәрі мемлекеттік шығындарды қатаң шектеумен бірлесе келіп, макроэкономикалық тұрақтанудың негізіне айналды.

Мемлекет иелігінен алуға, жекешелендіруге, сондай-ақ инвестициялық, саясатқа байланысты мәселелерге жеке тоқталғым келеді. Ақша массасының қысқаруы мен инфляцияны төмендетудің кері жағы да болды. Кәсіпорындар тоқтай бастады. Төлемеушілік дағдарысы ушықты. Өзара есептесудің негізі бартер болды. Осы жылдарда атқарылғанның бәріне қатер төнді.

Сондықтан да біз ауқымды жекешелендіруге кірістік. Бүгінде оны өткізудің 4 кезеңін даралап айтуға болады. Алғашқы үшеуі мемлекет иелігінен алу мен жекешелендірудің ерекшелігімен байланысты болса, төртінші кезең мемлекеттік меншікті басқаруды жетілдіруге екпін түсуімен сипатталады.

Біз шағын жекешелендіруден бастадық. Алғашқы кезеңнің барысында 1991-1992 жылдары 5000-ға жуық нысандар жекешелендірілді, олардың қатарында ұжымдық меншікке берілген 470-тен астам кеңшар болды.

Екінші кезең "Қазақстан Республикасында мемлекет иелігінен алу мен мемлекеттік меншікті жекешелендірудің 1993-1995 жылдарға арналған Ұлттық бағдарламасы" негізінде жүргізілді.

Бұл кезеңнің аса маңызды қадамы мемлекеттік меншікті басқару мен жекешелендірудің біртұтас жүйесі болды. Сол кезде шағын және орта бизнесті дамытуға белгі берілді. Көтерме сауда буының қоса алғанда бұрынғы кеңестік сауда жүйесін өзгерту басталды.

Көтерме-бөлшек сауда, сауда-саттық және автокөлік бірлестіктері шағын жекешелендіруді жүргізудің алдында дербес заңды тұлғалар құру мақсатымен сегменттелді. Осының арқасында дүкендерді, мейрамханаларды, дәріхана желісін, автомайқұю стансаларын қоса алғанда қызмет көрсету саласында бәсекелестік орта пайда болды.

Біз нарықтық экономиканың негізгі субъектісі маркетинг пен менеджменттің прогресшіл де тиімді әдістерін пайдаланатын меншік иесі болып табылатынын білдік. Купондық жекешелендірудің ащы сабағы мынада еді, меншікті жайдан-жай бөліп, үлестіріп беруге болмайды. Жаңа меншік иесі капитал мен технологияларды тартуға қабілетті болуы тиіс. Үшінші кезең 1995 жылғы желтоқсанда заң күші бар "Жекешелендіру туралы" Жарлықпен басталып, 1999 жылға дейін жалғасты. Осы сәттен бастап ол тек ақша қаражатына жүзеге асырылды.

Шетелдік компаниялар өзімен бірге сондайлық қажетті инвестициялар, басқарудың озық тәжірибесін әкеледі деп білуіміз орынды екен. Нәтижесінде біздің кәсіпорындар өз дамуының жаңа серпініне ие болды. Жаңа жұмыс орындары ашылды. Адамдар тұрақты жалақы ала бастады.

1999 жылдан кейін бірінші кезекке мемлекеттік мүлікті басқаруды жетілдіру мәселелері шықты. Сондықтан қазіргі төртінші кезеңде біз мемлекеттік меншікті басқару және онымен

айналысу мәселелері бойынша мемлекеттік органдар арасындағы өкілеттіктерді белуге жаңа көзқарас қолдана бастадық.

Республикалық мемлекеттік және коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындарды оңтайландыру басталды. Елдің экономикалық қауіпсіздігін анықтайтын экономиканың стратегиялық маңызды секторларына мемлекеттің ықпалы мен ондағы үлесі ұлттық компаниялар арқылы сақталды. Мұнай-газ секторында — бұл "ҚазМұнайГаз", энергетикада — "КЕГӨК", телекоммуникацияда — "Қазақтелеком", темір жолда — "Қазақстан темір жолы".

Қазір біз бұл салаларды да реформалауға жеттік. Темір жол саласын қайта құрылымдау бағдарламасы басталды. Электр энергетикасы және телекоммуникация салаларын монополиясыздандыру міндеті қойылды.

Өзінің бүкіл кемшіліктеріне қарамастан іс жүзінде аяқталған жекешелендіру процесі нақты бәсекелестік үшін базалық жағдайларды құруға жеткізді. Қазіргі кезде республика өнеркәсіп өнімінің 85 пайызға жуық көлемі жекеменшік секторда өндіріледі.

Экономикалық реформалар ІЖӨ құрылымында жақсы байқалады. Мәселен, 1991-ден 2003 жылға дейінгі кезеңде тауар өндірісінің үлесі 43 пайызды құрап, 23 пунктке қысқарды, тиісінше қызмет көрсету өндірісінің үлесі 37,2-ден 52,3 пайызға дейін өсті. ІЖӨ құрылымының мұндай өзгерісі осы заманғы жалпы әлемдік үрдістерге сай келеді. Қазақстанда ІЖӨ құрылымындағы қызмет көрсетудің үлесі Достастық мемлекеттерінің арасындағы ең бір жоғарысы (ТМД бойынша орташа 44 пайыз). Әлемнің дамыған елдерінде қызмет көрсетудің үлесі шамамен 60-73 пайызды құрайды, атап айтқанда Жапонияда — 66 пайыз, Ұлыбритания мен Германияда — 71 пайыз.

Экономикалық жүйенің қалыптасу кезеңінде инвестициялық саясат басым сипатқа ие болды. Шетелдік инвестицияларды тартуға бағдарлану негізгі бағытқа айналды, мұның өзі қолайлы инвестициялық ахуал туғызуды талап етті. Қазақстанда ел экономикасына қаржы ресурстарын тартуды жандандыру үшін институттық және нормативтік-құқықтық алғышарттар жасалды. Мәселен, мамандандырылған өкілетті орган және Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетелдік инвесторлар кеңесі пайда болды. Инвестициялар туралы заңдар қабылданды, инвестицияларды ынталандыру және өзара қорғау туралы, қосарланған салық салуды болдырмау туралы бірқатар үкіметаралық келісімдер жасасылды.

1997 жылы-ақ инвестициялар тартатын басым секторлар тізімі бекітілген болатын. Бұл өңдеу өнеркәсібі, жаңа елорданың нысандары, әлеуметтік сала мен туризм, ауыл шаруашылығы.

Қорытындысында қазіргі сәтте жан басына шаққандағы игерілген тікелей шетелдік инвестициялардың көлемі бойынша Қазақстан ТМД елдерінің арасында көшбасшы екендігі сөзсіз. Қазақстанға бірінші болып инвестициялық деңгейдегі кредит рейтингі берілген.

Инвестициялық тартымдылықтың осындай жоғары көрсеткіші біз шетелдіктерге минералдық ресурстарды, соның ішінде мұнай-газ саласындағы ресурстарды игеруіне жол ашуымыз арқылы мүмкін болды.

Михайлова К.В. ст. группы Ф-32
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Борисова Е.И.

ИПОТЕЧНОЕ КРЕДИТОВАНИЕ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Приобретение собственного жилья - первоочередная потребность для каждой семьи.

Официальная статистика гласит, что в Казахстане 38% фонда приходится на жилье, которое построили полвека назад. 32% – это малоквартирное жилье, которое нуждается в капитальном ремонте. Износ инфраструктуры составляет примерно 72%. поставлена задача, чтобы к 2020 году на каждого жителя приходилось порядка двадцати квадратных метров жилья. Сейчас на него в Казахстане приходится примерно 17 квадратных метров. Причем порядка 70% составляет ветхое жилье. Сегоднмя мы хотим представить вашему вниманию доклад раскрывающий все плюсы и недостатки ипотечного кредитования в РК

Ипотечное кредитование выступает существенным фактором экономического и социального развития страны. Его роль становится особенно заметной для страны в период

выхода из экономического кризиса. Для постоянного роста совокупного производства, и, следовательно, совокупного дохода и совокупного потребления необходимо, чтобы часть сбережений от совокупного дохода направлялась через инвестиции в развитие производства. Тогда может возникнуть цепная реакция наращивания экономических показателей.

Одной из наиболее значимых проблем является проблема «конвертируемости» материальных активов в наличные и депозитные средства, в ценные бумаги.

Особо значимым механизмом такой «конвертации» является ипотека из-за капитала, который входит в понятие "недвижимость", и наличия у недвижимости уникального свойства - неспособности перемещаться через границу. Ипотека является не только важнейшим механизмом решения жилищной проблемы, но и важнейшим механизмом улучшения инвестиционного климата, регулирования денежной массы, социально-экономического прогресса в целом.

Развитие ипотечного бизнеса позитивно сказывается на развитии реального сектора экономики в целом. Ипотека способствует реализации построенных домов, рост же строительства вызывает оживление в производстве строительных материалов и конструкций, строительного и дорожного машиностроения, в деревообработке и производстве мебели и т.д. Промышленное ипотечное кредитование дает возможность модернизировать производства, что приводит к повышению качества и конкурентоспособности продукции—все это ведет к увеличению экономического потенциала страны.

Огромное значение ипотека имеет и для повышения стабильности и эффективности функционирования банковской системы страны. Обеспеченные кредиты более безопасны (по сравнению с бланковыми) для банков, так как при невозврате кредита банк реализует залог и возвращает свои средства.

Существует еще одна важная сторона влияния системы ипотечного кредитования на стабильность банковской системы, связанная с функционированием вторичного рынка ссуд, обеспеченных залогом. Этот рынок способствует переливу капитала в более рентабельную сферу экономики (диверсификация банковского капитала), а также уменьшает разницу между процентными ставками в различных географических районах, что способствует формированию единой цены капитала в масштабе страны.

В исследовании Нацбанка в начале 2012 года сообщалось, что реальный платёжеспособный спрос на ипотечные кредиты незначителен. Физические лица брали кредиты на элитную недвижимость (учитывая инвестиционную привлекательность), а число заёмщиков, взявших или собирающихся взять кредит на недвижимость экономкласса, было значительно меньше. Кредитный риск по ипотеке для отечественных банков второго уровня этой осенью сохраняется на достаточно высоком уровне в связи с медленным устранением последствий финансового кризиса. В частности, всё ещё достаточно высока доля проблемных кредитов в ссудном портфеле банков. Сегодня банки исправляют ситуацию с проблемными ипотечными кредитами путём увеличения сроков погашения, а также взысканием залогового имущества. Но даже при этом надёжность ссудного портфеля банков остаётся пока на невысоком уровне.

Слайд 1

Рынок кредитования элитного жилья ограничен, ведь немногие могут себе позволить приобрести подобное жилье. Кроме того, данный вид кредитования содержит высокую степень риска: размер обязательств заемщиков велик. Еще один фактор риска - высокая степень вероятности резкого снижения стоимости жилья вследствие ограниченности спроса. Благодаря этому наибольшие перспективы роста имеют операции по кредитованию приобретения жилья среднего качества на вторичном рынке. Банкиры, опрошенные Национальным банком в III квартале 2012 года, на ипотечном рынке видели спрос, превышающий предложение, а на потребительском – рост и спроса, и предложения. Нацбанк объясняет эту разницу на рынках «преобладанием краткосрочных источников фондирования у банков». Для потребительских кредитов коротких денег хватает, для ипотеки – нет. В III–IV кварталах спрос граждан на ипотеку превышал предложение банков. Две трети банков прогнозировали рост спроса на потребительские кредиты и две пятых – на ипотечные, – говорится в отчете Нацбанка. Но рынок ипотеки не развивался. Банкам не хватает «длинных» денег. И перспектив обзавестись ими у большинства нет. Хотя наши эксперты считают, что денег некоторым хватает, а причины застоя рынка недвижимости гораздо шире. Самым существенным недостатком ипотеки является так называемая «переплата» за квартиру, которая может достигать 100 процентов и

более. «Переплата» по ипотеке включает в себя проценты по ипотечному кредиту и ежегодные суммы обязательного страхования. Кроме того, в процессе получения ипотечного кредита заемщику приходится нести еще некоторые дополнительные расходы, такие как оплата услуг оценочной компании и нотариуса, плата банку за рассмотрение заявки на кредит, сбор за ведение ссудного счета и т.п. Накладные расходы в совокупности могут достигать 10% первоначального взноса на приобретение жилья. Вместе с тем следует заметить, что в большинстве случаев, ипотечные договора составлены в соответствии с гражданским законодательством, и существенных нареканий по их соответствию Закону РК «Об ипотеке недвижимого имущества не вызывают.

Большой проблемой при заключении таких договоров, а именно непосредственно перед их заключением, является правовая безграмотность залогодателя, сдобренная плохой информативностью со стороны работников залогодержателя (кредитных офицеров), в результате чего, залогодатель часто не в полной мере осознает все последствия, предусмотренные за ненадлежащее исполнение договора. В последствии же, при надлежащем трактовании условий сделки, поскольку условия договора, как уже указывалось выше, не нарушают требования законодательства. Существующая политика в области рынка жилья, по мнению специалистов, социально не ориентирована, и эта особенность проявляется в следующем: слайд 2

Уже в 2013 году в рамках госпрограммы «Доступное жильё-2020» КИК планирует начать строительство арендного жилья и еще через год сдать в эксплуатацию первые квартиры. В настоящее время для строительства уже выделены земельные участки в Астане, Алматы, Караганде, Петропавловске, Усть-Каменогорске, Актобе, Уральске, Костанайе и Кызылорде.

В скором времени в этих и других городах Казахстана начнут появляться целые микрорайоны доступного жилья. Предполагается, что такое новое жилье станет более дешевым и действенным инструментом, который поможет решить жилищную проблему в стране.

Суть в том, что человек на протяжении 15 лет будет арендовать жилье, а затем по окончании срока аренды и при условии полного расчета становится собственником «снимаемой» ранее жилплощади. Допускается и досрочный выкуп недвижимости по остаточной стоимости, благодаря которому жилье может перейти в собственность после 10 лет аренды.

При этом отказаться решили и от большого первоначального взноса, накопить который, как известно не так уж и просто. Так если первоначальный взнос при оформлении кредита на приобретение жилья в среднем составляет 30%, то при аренде с выкупом вносимый гарантийный взнос, равный 6 месячным арендным платежам будет не более 5% от стоимости недвижимости.

В КИК предполагают, что предлагаемые условия по арендному жилью с выкупом станут значительно выгоднее для населения, чем классическая ипотека, поскольку закладываемая цена жилья будет ниже рыночной. Строительство домов будет вестись по новым технологиям и площади арендных квартир будут разумными (от 35 до 75 кв.м.). Все это положительно скажется на конечной стоимости возведения микрорайонов и соответственно на размере ежемесячных арендных платежей, которые зависят от себестоимости строительства.

Существенную стабилизирующую роль играет и АО «Казахстанский фонд гарантирования ипотечных кредитов». Его создание служит устойчивости системы жилищного кредитования. Именно этим и объясняется солидный уставный капитал, оплаченный учредителем Фонда Национальным Банком РК, который составляет 500 000 000 тенге.

Миссию фонда государство определило как механизм антикризисных действий в случае, к примеру, массовой безработицы. В форс-мажорных обстоятельствах, при которых заемщики окажутся неплатежеспособными, банки предпримут действия по изъятию жилья с последующей его продажей. Однако банки при общем падении цен на рынке недвижимости не смогут возместить свои средства. При таких сценариях АО «КФГИК» компенсирует банкам разницу, которую они не дополучат при падении.

ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІ ТҰТЫНУШЫЛАРДЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІ

Қаржылық қызмет көрсетуді тұтынушыларды қорғаудың барабар механизмдерінің болуы кез келген елдің қаржы жүйесінің табысты жұмыс істеуі мен дамуының ажырамас талабы болып табылады. Осыған байланысты аталған мәселелер де дағдарыстан кейінгі кезеңде қаржы секторын дамыту жөніндегі мемлекеттік саясаттың басты бағыты болып табылады.

Дамыған елдерде тұтынушының құқығы сенімді түрде заңнамамен бекітілген және атқарушылық деңгейде қорғалған. Қазақстанда тұтынушылардың құқықтарын қорғау кепілдігін 1991 жылғы «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» заң қамтамасыз етеді. Бұл заңның бүгінгі күні өзекті болып саналатын мәселелерді қамтитын жаңа редакциясы 2010 жылдың 4 мамырында күшіне енді.

Тұтынушылардың ерекше бір санаты – қаржы қызметтерінің тұтынушылары. Бүгінгі күні, біздің өмірімізді жеңілдететін қаржы жүйесі және жоғарғы технологиялар қарқынды дамыған кезде, барлығымыз қандай да бір дәрежеде қаржы қызметтерінің тұтынушыларына айналдық.

Сондықтан қаржы қызметтерін тұтынушы – банктердің, инвестициялық компаниялардың және сақтандыру фирмаларының қарапайым клиенті ғана емес, сондай-ақ, өзінің капиталын басқаратын және өзінің материалдық болашағын құратын инвестор да.

«Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» заң азаматтардың қаржы ұйымдарымен өзара қарым-қатынастарын қарастырмайды, себебі бұл жерде барлық тәуекелдері бар инвестициялық жасаушы әрекет етеді. Ал, егер сен инвестор болсаң, онда салымдармен байланысты барлық тәуекелдерді өзің көтеруің керек.

Дегенмен, мемлекет басқа заңдар арқылы, соның ішінде Азаматтық кодекс және нақты салаларды реттейтін нормативтік актілер арқылы қаржы қызметтерінің тұтынушыларын қорғауды қамтамасыз етеді.

Көптеген азаматтар барлық мүмкін қаржы қызметтерін пайдалану кезінде жедел несиені алудан бастап қор нарығындағы инвестициялауға дейін әртүрлі мәселелерге тап болады.

Осы мәселелерді шешу үшін қаржы секторы жайында пайдалы ақпараттарды меңгеріп, алғашқы қолдардан мәлімет алу қажет. Өзіне қажетті барлық ақпаратты тұтынушы Елбасының бастамасымен жарияланған «Тұтынушыларды қорғау» кітапшасынан таба алады. Осы материалда біз қаржы қызметтерін пайдаланушы деген кім және оның мүдделерін қорғаудың тиімді жүйесін құрудың соншалықты маңыздылығы неде, бұл қаржылық нарығы дамыған батыс елдерінде қалай екендігі жайында мағлұмат ала аламыз.

Қаржы қызметтерін пайдаланатын азаматтар мемлекеттің қорғауын қажет ететіндігі барлығымызға белгілі. Біріншіден, қаржы нарығы қоғамдық өмірдің басқа саласы секілді, тәртіп болу үшін билікпен реттелетіндігі табиғи нәрсе. Екіншіден, көптеген адамдардың қаржы саласы бойынша білімдері төмен, ал белгілі бір түсінігі барлар осы нарықта болып жатқан өзгерістер жайында біле бермейді. Ал, егер бүкіл халықтың қаржылық сауаттылығы болмаса, оның жетіспеушілігі нақты адам ғана емес, сондай-ақ бүкіл ел болып қиын жағдайға ұшырауы мүмкін.

Қаржы қызметтерінің тұтынушыларын тиімді қорғау халықтың қаржылық секторына сенімді болуы және осы нарыққа үміт артуы үшін, сонымен қатар қаржы қызметтерін пайдалану кезінде азаматтардың мүмкін тәуекелдерін барынша төмендету үшін қажет. Сондай-ақ, тұтынушылардың қаржы процестеріне қатысуы қазіргі заман экономикасының сұраныстарына сәйкес қаржылық делдалдық көрсетуде жүйенің өтімділігін және оның мүмкіндігін арттырып, қаржы жүйесіне пайда әкеледі. Халықты қаржы нарығына тарту және барлық азаматтар үшін қаржы нарығының түрлі құралда-рына кеңінен қол жеткізу қаржылық тұтынушыларды қорғау бойынша кез келген бағдарламаның маңызды мақсаттары болып табылады.

Қаржы нарықтарының тұтынушыларын жүйелік қорғау нарықтағы кейбір қаржы нарықтарының әділетсіз мінез-құлықтарынан, мысалы, бөлек компания клиенттердің

сауатсыздығын жеке мақсаттарда пайдаланудан қорғауды қамтамасыз ете алады. Қаржы ұйымдарын қадағалау осындай этикалық емес қылықтарды жою үшін қажет.

Тұтынушыларды қорғаудың күшті режимі қаржы мекемелерінің қызметтері туралы толық әрі таза ақпаратты алуға заңды құқық ұсынып, азаматтарға көмек көрсете алады, сонымен қатар, егер қаржы мекемесі заңсыз және алаяқтық әрекеттерге қатысатын болса, тиісті шараларды қабылдау мүмкіндігін ұсынады.

Өнеркәсібі дамыған елдерде қаржы саласындағы реттеу органдары тұтынушылардың төлемдері, соның ішінде несие карталары және ұжымдық инвестициялық қор туралы ақпаратты дәл, әрі толық жария ету туралы ережені әзірледі. Мысалы, АҚШ-та жүргізілген зерттеу, чек бойынша қолма-қол ақша алу орталықтары сияқты, қаржы қызметтерінің баламалы жеткізушілерді пайдаланатын тұтынушылардың 58 % чектік немесе жинақтау шотына ие болған, бірақ оларды пайдалануды қажет етпейтін. Кірісі төмен осындай тұтынушылардың негізгі проблемасы банктік төлемдер туралы таза ақпаратты ұсынбайтын жүйеге сене алмайтындығы, сонымен қатар қаржы мәселелерінде олардың құрылу деңгейінің төмендігі. Олай болса, қаржылық сауаттылық және тұтынушылардың мүдделерін қорғау мәселесі, басқа елді айтпағанда, әлемдегі экономикасы дамыған елдерде де өзекті болып табылады.

Тұтынушыларды қорғау мәселесі жеке тұтынушылар арасында қатынастар мен өзара әрекеттеріне қатысты, яғни қатардағы азаматтарға және қаржы мекемелеріне де қатысты екендігін атап өту керек. Кез келген ұйымның қаржы қызметтерін пайдаланатын заңды тұлға (фирма, банк, кәсіпорын), қорғауды қажет ететін қаржы қызметтерінің тұтынушылар санатына кірмейді. Өйткені, мысалы, инвесткомпания – бұл тәжірибесі жоқ жеке тұтынушымен салыстырғанда, өзінің мүддесін қорғай алатын жоғары білікті кәсіби клиент.

Тұтынушылардың мүдделерін қорғау үшін араласу қажеттілігі қаржы қызметтерінің нарығы жеке тұтынушыларды қорғай алмаған жағдайда туындайды. Академиялық әдебиетте жеке тұтынушылардың мүдделерін шектейтін нарықта алты әлеуетті қиындықтар бөліп көрсетілген:

1) Тұтынушыларға сай келмейтін ақпараттар. Ақпарат кейбір тұтынушылар үшін қымбат немесе оған қол жеткізу қиын болуы мүмкін.

2) Тұтынушылардың қаржы өнімдерінің сапасын бағалай алмауы. Күрделі қаржы өнімдеріне қатысты барлық тиісті ақпарат ашылғанымен, оны бағалау қиынға соғуы мүмкін.

3) Сапасыздық проблемасы.

Тұтынушылар, қаржы мекемелері өз өнімдерін тұтынушылардан жақсы білетінін мойындайды. Кейбір тұтынушылар сапасыз өнімдерден қауіптеніп нарықтан шығуы мүмкін.

4) Шоттарды басқарудағы тәуекелге әр түрлі бейімділік.

Инвесторлардың қорларын басқаратын қаржы мекемесі басым тәуекелді қабылдай алады, өйткені, инвестор төмендету тәуекеліне қатысады, ал қаржы мекемесі арттыру мүмкіндігін пайдаланады.

5) Мүдделердің даулары. Қаржы мекемесі инвестордың активтерін мекемеге пайда және инвесторға шығын әкелетін инвестицияларға орнықтыруға ықпал етеді.

6) Жеткізушілерді бақылау қажеттілігі. Егер қадағалау органдары белсенді болмаса, онда тұтынушылардың тобы жұртшылыққа ұсынылатын қаржы қызметтерінің сапасын бақылауы тиіс.

Осы мәселелерді шешу үшін Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігінің қаржылық қызметтерді тұтынушылардың құқықтарын қорғау жөніндегі мемлекеттік уәкілетті орган ретіндегі ролін күшейту, қаржы нарығындағы дауларды сотқа дейін реттеудің балама институтын – қаржы омбудсманын құру, сондай-ақ қаржы ұйымдарына қатысты сотқа берілген талап-арыздарды қарау бойынша жеке сот құру арқылы қаржылық қызмет көрсетуді тұтынушылардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау жүйесін жетілдіру қажет.

Бұл ретте, мемлекеттік уәкілетті орган қаржылық қызметтерді көрсетудің стандарттарын әзірлеуге, қаржы ұйымдарының ҚР заңнамасын және стандарттарды сақтауына мониторинг жүргізуге, қаржы нарығындағы ақпаратты ашуда және халықтың қаржылық сауаттылығын көтеруде көмек көрсетуге, ал қаржы омбудсманы қаржылық қызметтерді тұтынушылардың қаржы ұйымдарына қатысты жеке шағымдарын сотқа дейін тәуелсіз әрі әділ реттеуге көп көңіл керек.

Сондай-ақ, халықаралық тәжірибе көрсеткендей, қаржы омбудсманьның қызметімен қатар, қаржылық қызмет көрсетуді тұтынушылардың құқықтарын қорғау жүйесіндегі тиімді әдістер мен рычагтардың бірі – қызмет көрсету барысында туындаған қаржылық қызметтерді тұтынушылардың шағымдарын қаржы ұйымдарының қарау тәртібіне қойылатын талаптарды белгілеу әдісін енгізу қажет.

Күнделікті өмірде бақылаудың тиімді құқықтық және экономикалық механизмдерін іске асыру және манипуляциялық мәмілелерді тыю қадағалау органының және мәміле жасалған жүйедегі сауда-саттықты ұйымдастырушының тарапынан мәмілеге мониторинг жасалуы тиіс критерийлердің жетілдірілуін, инсайдерлік ақпараттың пайдаланылуына және таратылуына жасалынатын бақылаудың күшейтілуін, сондай-ақ бағалы қағаздар нарығында брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың және сауда-саттықты ұйымдастырушының тәуекелдерді басқару жүйелерінің жетілдірілуін талап етеді. Бағалы қағаздар нарығында манипуляция жасаудан және инсайдерлік ақпаратты таратудан пайда болған жөнсіздіктер үшін қаржы нарығына қатысушылардың жауапкершіліктерін күшейту мәселесі де барынша маңызды болып табылады, өйткені әлеуетті бұзушылар өздерінің заңға қайшы іс-әрекеттері мәлім болатынын, сол үшін алынған жазаның салдары түсіп тұрған пайданы жауып тастайтынын жете түсінген жағдайда ғана құқық бұзушыларға нақты кедергі қоюға болады.

Омарова Айғаным ТУР-24 с/к
Ғылыми жетекшісі: аға оқытушы
Кузбаева Г.Х.

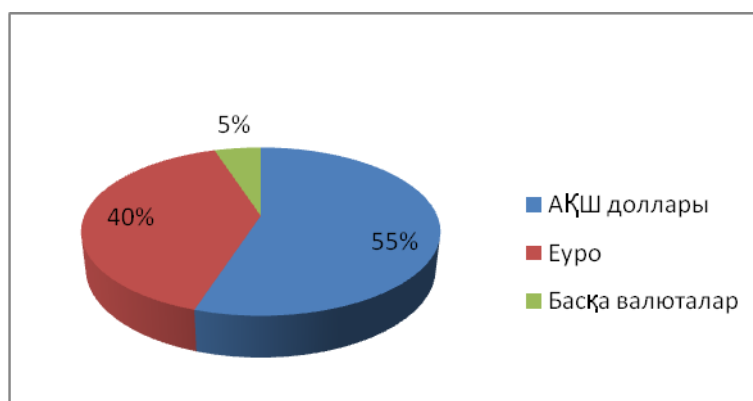
ЕВРОПАЛЫҚ ВАЛЮТАЛЫҚ ЖҮЙЕ

Валюта (итальян сөзі, сөзбе-сөз - құн) - елдің ақша бірлігі, оның шартты түрі, халықаралық төлем-есеп айырысу айналымының каналдары арқылы ұлттық ақшаларды қолданудың ерекше формасы.

Сыртқы экономикалық байланыстардың дамуына қарай валюта жүйесі пайда болды. Валюта жүйесі экономикалық көзқарас тұрғысынан-шаруашылық байланыстарды интернационалдандыру негізінде тарихи қалыптасатын валюта экономикалық қатынастар жиынтығы; ал ұйымдық-заңдылық тұрғысынан - ол белгілі бір қоғамдық-экономикалық формация шегінде мемлекеттік-құқықтық түрде ұйымдасқан валюта-экономикалық қатынастар.

Тарихи үш түрлі: ұлттық, дүниежүзілік және мемлекетаралық немесе аймақтық валюта жүйесі қалыптасқан. Алғашқыда елдің ақша жүйесінің құрамдас бір бөлігі ретінде ұлттық валюта жүйесі пайда болды. Ұлттық валюта жүйесі деген қоғамдық ұдайы өндірісті қалыптастыруға және халықаралық төлем айналымын қамтамасыз етуге қажетті валюта ресурстарын пайдаланатын экономикалық қатынастардың жиынтығы. Ұлттық валюта жүйесі ұлттық валютаға негізделіп құрылады. Ұлттық валюта - елдің ақша бірлігі.

Сурет 1- Дүниежүзіндегі резервтік валюта құрылымы, % есебімен

Бастапқы валюталық жүйе алтын монеталы стандарт негізінде құрылып, 1867 жылы басшы елдердің өкілдері қатынасқан Париж конференциясында мемлекетаралық келісіммен заңды түрде рәсімделді.

Бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде және одан кейін де кең тараған валюта дағдарысы екінші дүниежүзілік валюта жүйесінің пайда болуына әкеп соқтырды. Ол 1922 ж. Генуя халықаралық экономикалық конференциясында қатысушы мемлекеттердің келісімімен рәсімделді. Бұл Генуя валюта жүйесі конференцияда келісімге келуші 30 елдің ақша жүйесі тәрізді алтын девизді стандартқа негізделіп құрылды. Ол девиздің принципі бойынша банкноталар алтынға емес вексельге және чекке, яғни девиздерге айырбасталды. Девиз деген кез келген формадағы шетел валютасы (фунт стерлинг, доллар және т.б.). Екі дүниежүзілік соғыстар аралығында (I және II) Бреттон-Вудс конференциясына дейін резервтік валюта статусы (айырбасталатын валюта ерекше атағы) ресми ешбір валютаға бекітілген жоқ. Ал ағылшын фунт стерлинг мен американдық доллар осы статусты (атақты) бірінші болып алуға өзара шиеленіскен бәсекелесте таласып жатты.

Кесте 1 - Париждік және Генуя валюталық жүйелерінің ұстанымдары

Париждік жүйенің негізгі ұстанымдары:	Генуя валюталық жүйенің негізгі ұстанымдары:
- негізбен халықаралық валюталық жүйе - алтын монеталы қалып болып табылады;	-банкноталар алтынға емес вексельге және чекке, яғни девиздерге айырбасталды;
	- валюта алтынның мазмұны болды;
-валюталардын алтын нүктелердің шегінде толық конвертелетін режим қалыптасты;	-толық қалқымалы валюталық бағам режимі қалпына келді;

Үшінші дүниежүзілік валюта жүйесі. 1944 жылы 22 маусымда АҚШ БҰҰ-ның Бреттон-Вудс конференциясында заңды түрде резервтік валюта статусы бекітілді. Онда алтын Девиз стандартына негізделіп, девиздік валюта ретінде американдық доллар мен фунт стерлинг қабылданды.

Сурет 2 – Бреттон-Вудс валюталық жүйесінің кемшіліктері

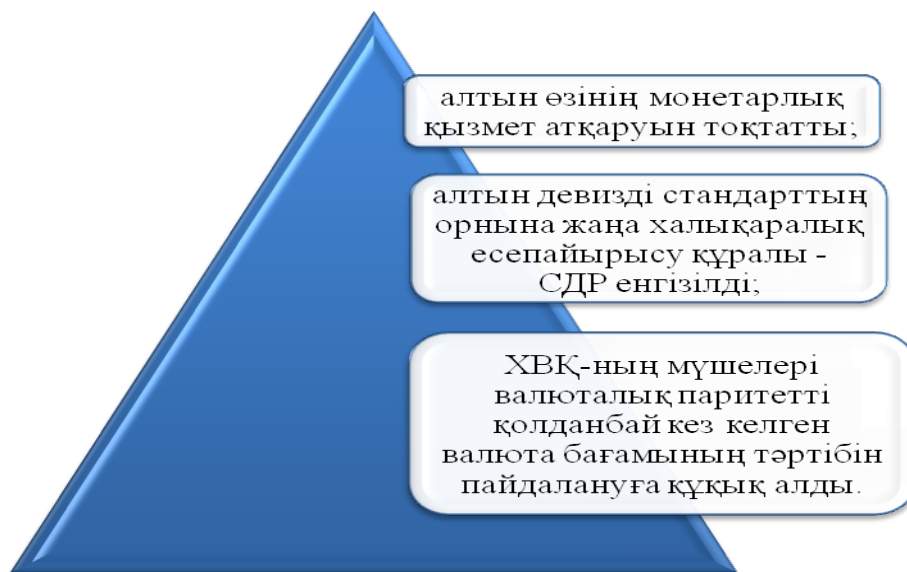

Сонымен бірге алғашқы рет резервтік валюта статусы заңды түрде осы валюталарға бекітілді. Бұл АҚШ пен Ұлыбританияның халықаралық қарызын өз ұлттық валютасымен өтеулеріне мүмкіндік туғызды. 1949 жылы өзіне капиталистік өнеркәсіп өндірісінің 54,6%-ін, тауар экспортының 33%-ін, ресми алтын резервінің 75%-ін шоғырландырған АҚШ-тың экономикалық басымдығы және оның бәсекелестері екінші дүниежүзілік соғыстың нәтижесінде әлсіреуі доллардың үстемдігің қамтамасыз етті.

Төртінші (қазіргі) дүниежүзілік валюта жүйесі 1976 жылдың қаңтарында ХВҚ-ға мүше мемлекеттердің Кингстонда (Ямайка) қол қойған келісімімен дүниеге келіп, Ямайка валюта жүйесі деп аталды. Бұл жүйе енді ешбір ұлттық валюта жүйесіне негізделмей, тек заң жүзінде

бекітілген мемлекетаралық принциптерге сүйенеді. Онда доллар ерекше орында болғанмен, ол бұрынғыдай роль атқармайды. Жаңа жүйе көпвалюталы стандарт болып табылады.

Сурет 3- Ямайка валюта жүйесінің бұрынғы жүйеден айырмашылығы

Европалық валюталық жүйенің негізгі мақсаттары:

- Европалық валюталық жүйеге валюталық тепе - теңдікті енгізу;
- Тепе – теңдік стратегиясында негізгі элемент болу;
- Экономикалық және финанстық қарым – қатынасты күшейту;
- Әлемдік экономикалық және валюталық қарым – қатынаста тепе – теңдікті енгізу.

Европалық валюталық жүйенің эвалюциясы кезінде, Азия елдерінің валюталық жүйелерінде де бірқатар өзгерістер болды. Мысалы, Жапония елінің валюталық жүйесіне толсақ, ақша бірлігі – иен (Y) = 100 сенам. Валюталық бақылауды орталық банк пен қаржы министрствосы қадағалады. Жапония валюталық жүйесінің эвалюциясын қарастырсақ әр бір кезендері өзіндік ерекшелікке ие.

Кесте 2 - Европалық және Азия валюталық жүйелерінің эвалюциялары

Европалық валюталық жүйе		Азия валюталық жүйе (Жапония)
Париждік (1867ж.)	1897 ж. алтын монеталы иен енгізілді (1 иен= 0,750 таза алтын);	1897 ж. алтын монеталы иен енгізілді (1 иен= 0,750 таза алтын);
Генуя (1922ж.)	1933-1939 ж. стерлингтік блокка енді (1ф.ст.=17,14иен)	1933-1939 ж. стерлингтік блокка енді (1ф.ст.=17,14иен)
Бреттенвуд (1944ж.)	1943 ж. алтынның ресми бағасы бекітілді (15 иен= АҚШ доллары);	1943 ж. алтынның ресми бағасы бекітілді (15 иен= АҚШ доллары);
Ямайка (1976ж.)	1973 ж. еркін ырғақты валюталық кур енгізілді.	1973 ж. еркін ырғақты валюталық кур енгізілді.

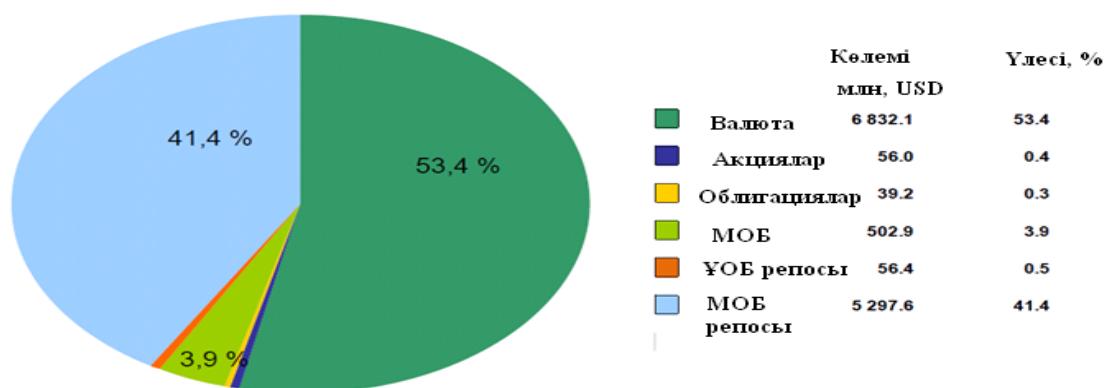
Зерттеу барысында, Еуропа валюта жүйесінің элементтері дүниежүзілік валюта жүйесінің элементтеріне дәл келеді. Дүниежүзілік валюта жүйесінің ерекшеліктері мен тұрақтылығы оның құрылымдық принциптерінің әлемдік шаруашылықтың құрылымы принциптеріне, әлемдік тұрғыда күштердің орналасуына және басшы елдердің мүддесіне сәйкестік деңгейіне байланысты өзгереді. ЕВЖ-ге мүше елдердің өзара қарама-қайшылығынан біраз қиыншылықтарды басынан кешірді. Европалық валюталық жүйелерінің ең тиімдісі - Ямайка валюталық жүйесі болып табылады. Себебі, бұл жүйе алтын өзінің монетарлық қызмет атқаруын тоқтатты, алтын девизді стандарттың орнына жаңа халықаралық есепайырысу құралы - СДР енгізілді және ХВҚ-ның мүшелері валюталық паритетті қолданбай кез келген валюта бағамының тәртібін пайдалануға құқық алды. Ямайкалық валюталық жүйесінің ұстанымдары халықаралық деңгейде мемлекеттердің қаржылық қарым- қатынасына өте тиімді.

KASE-ТІҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ, МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ

Қазіргі нарықтық экономика жағдайында Қазақстанның құнды қағаздар мен қор биржаларынсыз қызмет етуі мүмкін емес, соған орай елімізде 1993 жылдан бері отандық қор биржасы – KASE жұмыс істеп келеді. KASE Қазақстанның бағалы қағаздар нарығының монитормен болып табылады. Сондықтан да еліміздің ағымдағы қаржы жағдайы мен мәселелерімен танысу үшін Қазақстанның қор биржасы – KASE-тің қазіргі жағдайын қарастырайық.

Осы күнде биржа әмбебап қаржы нарығы болып табылады, оны шартты түрде мынадай негізгі секторларға бөлуге болады: шетел валюталарының нарығы, мемлекеттік бағалы қағаздардың нарығы, акциялар мен корпоративтік облигациялардың нарығы, репо операцияларының нарығы, деривативтер нарығы. KASE-тің 57 акционерлері бар (01.02.13.): банктер, брокерлік-дилерлік ұйымдар, активтерді басқару бойынша компаниялар, ЗЖҚ, басқа да қаржылық ұйымдар. Ең ірі акционерлері: ЖШС "Сентрас Инвест" (16,8 %); «Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі» ММ (13,7%). Есепті жылдың соңына қарай KASE-те 2011 жылдың соңындағы 82 мүшесімен салыстырғанда 68 мүшесі қалды. Қор нарығындағы мүшелер санының азаюы брокерлік-дилерлік ұйымдардың жарғылық капиталына қойылатын талаптарды жоғарылатудың нәтижесінде орын алды.

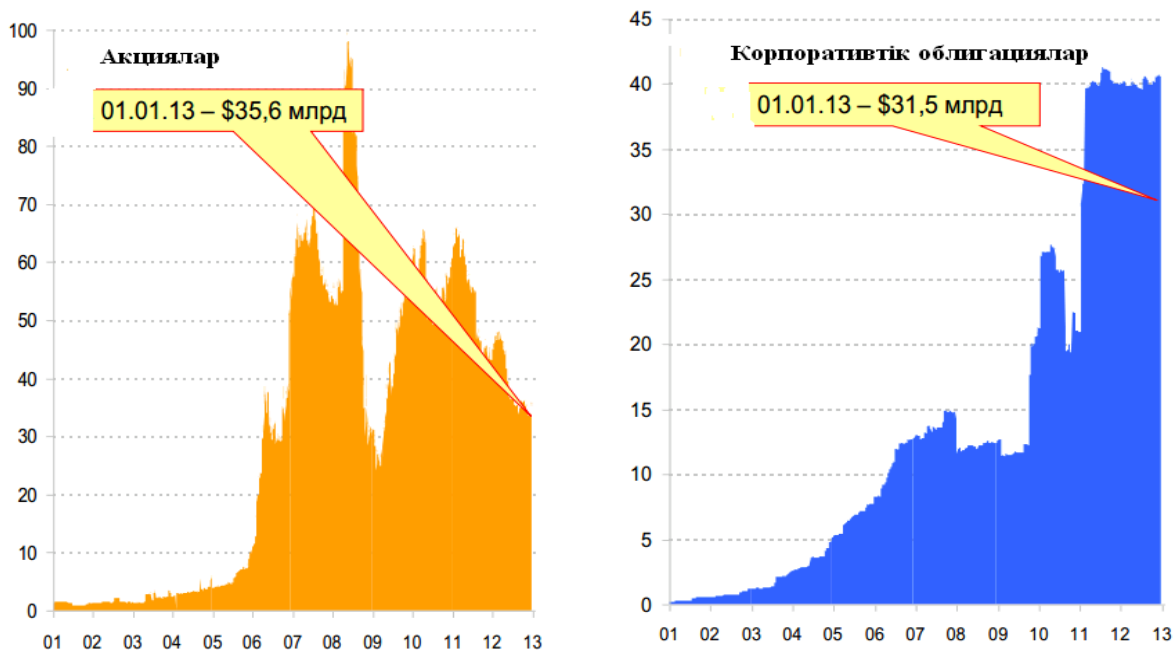
KASE нарығының құрылымы алуан түрлі болып келеді. Оның үлесіне валюталар, акциялар, облигациялар, ҰОБ репосы мен МОБ, МОБ репосы тиесілі. 1-сурет бойынша KASE-тегі сауда-саттықта негізгі үлесті валюта 6 852,1 млн доллар, яғни жалпы нарық көлемінің 53,4% үлесін қамтиды; одан кейін МОБ репосы нарық көлемінің 41,4 %-ы тиесілі ; МОБ 3,9% - ды құрайды.

Сурет 1 – KASE нарығының құрылымы

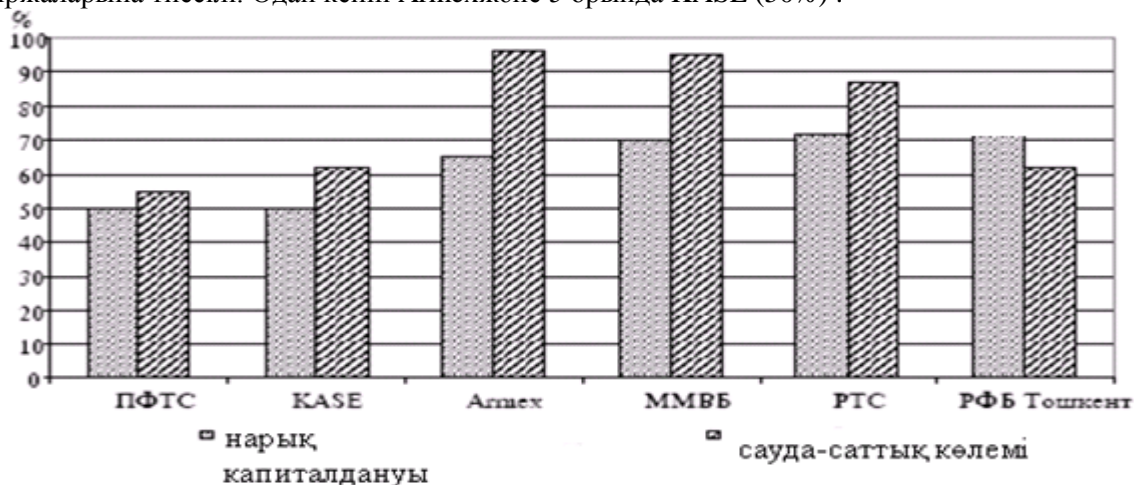
2012 жылдың соңына қарай KASE тізімінде 125 эмитенттің шығарған 333 бағалы қағаз атауы болды. 2011 жылмен салыстырғанда мұндағы құралдардың саны 7,8%-ға, ал эмитенттер саны 20,2%-ға ұлғайған.

2012 жылдың 31 желтоқсанында KASE акциялар нарығының капиталдануы 35,6 млрд. долларға бағаланды, яғни 2011 жылмен салыстырғанда 17,7%-ға кеміген (Сурет 2). Демек бір жағынан биржа кеңейіп отырса, екінші жағынан арзандауда.

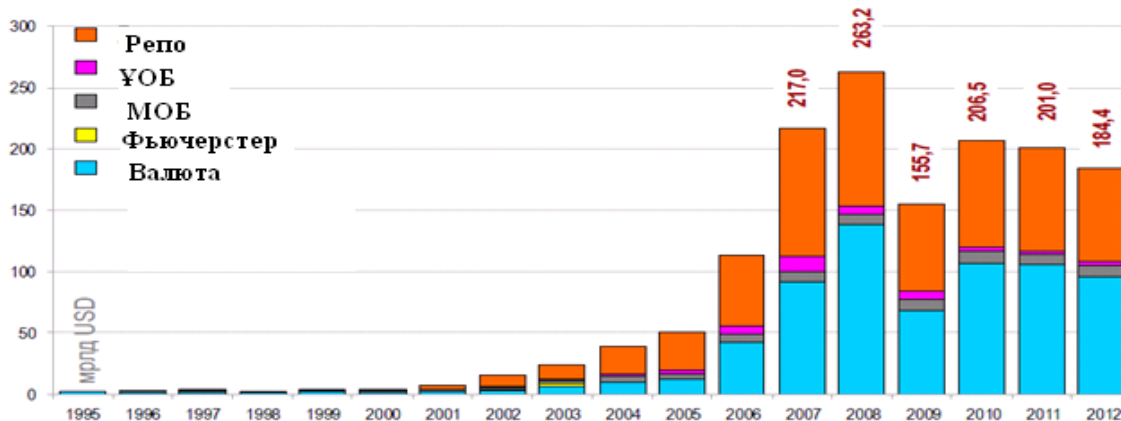
Сурет 2 – Нарықтың капиталдануы

ТМД елдерінің ақияларының нарықта шоғырлану деңгейі жоғары көрсеткіштерге ие. 3-сурет бойынша нарықтың капиталдануы Арменияның Агтех, Ресейдің ММВБ, РТС және Ташкенттің РБФ қор биржаларында KASE пен украиндық ПФТС –ке қарағанда жоғары болып келеді. Ал сауда –саттық көлемінің ең жоғарғы үлесі яғни 70%-ы ММВБ,РТС, РБФ қор биржаларына тиесілі. Одан кейін Агтехжәне 5 орында KASE (50%) .

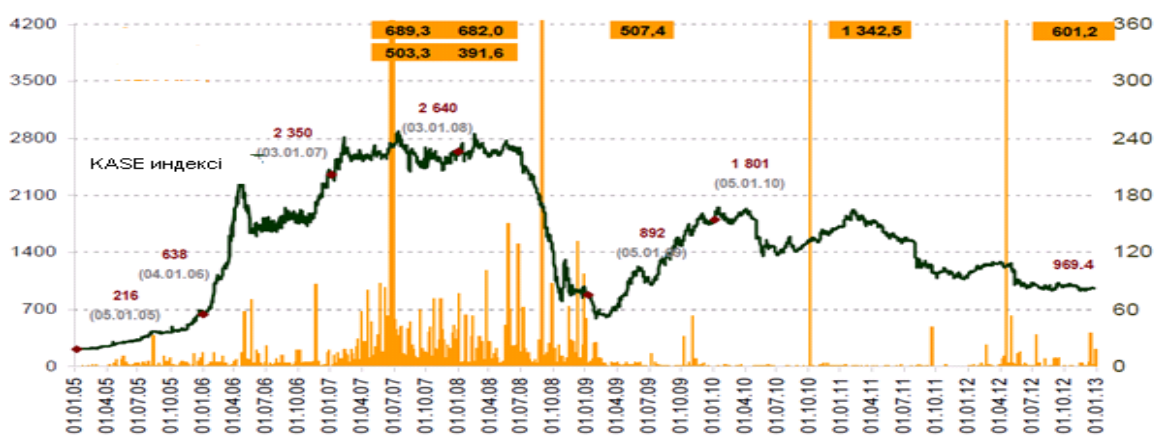
Сурет 3 - ТМД елдерінің ақияларының нарықта шоғырлануы, 2012 жыл

Биржа саудасының жиынтық көлемі 2011 жылмен салыстырғанда 6,7%-ға төмендеп, 27,5 трлн теңгені құраған. Бұл бірінші кезекте шетелдік валюта нарығы (1,2 трлн теңгеге азайған) және репо операциялар нарығы (960 млрд теңгеге азайған) есебінен төмендеген. Сауданың жиынтық көлеміне мемлекеттік бағалы қағаздардың қайталама нарығындағы белсенділіктің төмендеуі ең аз ықпал етті, осы нарықтағы сауда көлемі 230 млрд теңгеге төмендеген (Сурет 4).

Сурет 4 – Сауда-саттық көлемі

KASE Индексі 2012 жылы 12,3%-ға төмендеді. Бұл биржаның белсенділігін сипаттайтын көрсеткіш. (Сурет 5) Индекстің төмендеу себебі жылдық есеп беруде келесідей түсіндіріледі: жаһандық нарықтардағы тұрақсыздықтың жалғасуы кезіндегі жағымсыз нарық жағдайымен, Қазақстанның банк секторындағы нақты мәселелердің болуымен, акциялар бағамдарының күрт төмендеуімен, бағалы қағаздардың шағын тізімінің ықпал етуімен.

Сурет 5 – KASE индексінің динамикасы

Айта кететін бір жайт, 2013 жылдың басында индекс айтарлықтай өсіп, бірақ қайта төмендеді. Бұл өкілдік тізімге кіретін акциялар бағаларының өзгеріміне байланысты (Кесте 1).

Кесте 1. KASE индексінің өкілдік тізіміне кіретін акциялар бағаларының өзгерісі, (28 ақпан, 2013 ж.)

Эмитент	Баға	Тренд
«Банк Центр Кредит» АҚ	201,61	0
EURASIAN NATURAL RECOURCES CORPORATION PLC	825,00	+0,61
KAZAKHMYS PLC	1500,01	+1,01
«Қазақстан Халық Жинақ банкі» АҚ	27,30	+1,11
«Кселл» АҚ	2005,00	+0,15
«Казкоммерцбанк» АҚ	186,6	-2,11
«Қазақтелеком» АҚ	16002,00	-2,43
«ҚазТрансОйл» АҚ	826,00	0
«ҚазМұнайгаз» АҚ	16600,01	0

Жүргізілген талдау негізінде келесідей мәселелер анықталды:

- Биржа өз қызметін жүзеге асыру барысында шетел валюталарының бағамы өзгеруіне байланысты шығындар (залалдар) пайда болу тәуекелі.
 - Биржа айналысындағы бағалы қағаздардың аз өтімділігі;
 - Отандық қор нарығының төмен ликвидтілігі, биржа көрсететін қызметтер және қаржы құралдар тізімінің жеткіліксіз болуы;
 - Шетел инвесторларының төмен белсенділігі;
- Әлемдік қор нарығына кірігу мақсатында KASE-ті жетілдіру жолдары:
- ✓ биржа қатысушыларының ақпаратты KASE-ге жүйелі беріп отыруы механизмдерін, агенттердің тәуекелдерін бақылау және шектеу мақсатында брокерлердің қаржылық есептілігін мониторингілеу жүйесінің құрылуын қамтамасыз ету;
 - ✓ шетелдік ұйымдардың қор биржасының мүшелігіне тікелей қол жеткізуі үшін қосымша критерийлерді айқындау KASE шетелдік мүшелерінің қызметтер көрсетуін тұтынатын инвесторлардың құқықтарын қорғау механизмдерін құру;
 - ✓ KASE сауда-саттық жүйесін Internet – трейдинг жүйесін жетілдіру және KASE –дегі сауда-саттыққа қазақстандық брокерлер арқылы қашықтықтан қол жетімділікті арттыру;
 - ✓ Клиенттердің бағалы қағаздармен мәмілелер жасасу бұйрықтарын ресімдеген кездегі электрондық цифрлық қолтаңбаны пайдалану рәсімін жеңілдету мүмкіндіктерін қарастыру.

Тостубаева А.Е. ст. группы Ф-32
 Научный руководитель: к.э.н.
 доцент Борисова Е.И.

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫМ ПОРТФЕЛЕМ НПФ

В целом за истекшее время пенсионное обеспечение в республике претерпело существенные изменения, так в январе 1998 года Казахстан приступил к реализации пенсионной реформы, в результате которой появилась пенсионная система, основанная на трех уровнях – солидарной, накопительной и добровольной.

Но, проводимая в Казахстане пенсионная реформа столкнулась с рядом трудностей, вызванных нестабильным экономическим положением вследствие мирового финансового кризиса, неотлаженностью законодательства, демографическими проблемами, неразвитостью фондового рынка и многими другими проблемами. Мы понимаем, что структурные реформы в пенсионной системе необходимы, поэтому данная тема так актуальна.

Проанализировав развитие НПФ в РК и их инвестиционную деятельность, в итоге можно сказать о том, что на 1 января 2013 года в республике функционировали 11 накопительных пенсионных фондов, наблюдался рост количества счетов по обязательным пенсионным взносам и суммы пенсионных накоплений. Что касается, структур инвестиционных портфелей НПФ за прошедший год значительных изменений не происходило. По-прежнему, основную долю инвестиционного портфеля занимают государственные ценные бумаги, доля которых в портфеле фондов превалирует, 50,5% от общего объема инвестированных пенсионных активов, это существенно влияет на доходность фондов.

Хотелось бы более конкретно остановиться на минусах, которые свойственны нынешней казахстанской пенсионной системе, а именно:

- мелкая некачественная инструментальная база;
- незащищенность институциональных инвесторов перед дефолтами;
- неразвитость фондового рынка;
- низкие проценты по облигациям не перекрывают инфляцию;
- наличие в портфелях большого числа ГЦБ;
- низкий уровень финансовой грамотности и инвестиционной культуры населения и недостаточный охват населения услугами НПФ;
- недостаточность пенсионных накоплений для достойного уровня пенсионных выплат при наступлении старости;
- недостаточная степень развития системы добровольных пенсионных накоплений.

Учитывая многочисленные проблемы, которые присутствуют в нынешней накопительной пенсионной системе, а также неэффективность работы НПФ, объективно назрела

необходимость реформирования пенсионной системы. Необходимо разработать и принять комплекс мер, направленных на улучшение показателей НПФ, в первую очередь в инвестиционном плане.

Подытожив, можно выделить некоторые пути решения по совершенствованию инвестиционной деятельности НПФ в РК:

- возможность покупать рисковые активы с одновременным хеджированием рисков позволила бы НПФ показывать доходность на уровне совокупной инфляции в течение определенного периода времени;

- введение системы мультипортфелей, когда более молодые вкладчики смогут принимать более высокие риски. А вкладчиков предпенсионного возраста следует переводить в консервативный портфель для снижения инвестиционных рисков;

- вложение пенсионных активов в проекты республиканского значения под гарантией государства.

Стоит отметить, что казахстанскую пенсионную систему ждет важное событие – создание единого пенсионного фонда по инициативе президента, о котором было объявлено на совещании, посвященном итогам года и реализации Стратегии-2050. ЕНПФ будет создан на базе ГНПФ, а 100% держателем акций будет Нацбанк Казахстана. Также известно, что собственником ЕНПФ будет правительство, и именно оно будет гарантировать сохранность накоплений. Принцип накопительной пенсионной системы останется прежним, а пенсионные активы будут инвестироваться в инфраструктурные объекты. Ныне действующие пенсионные фонды смогут дальше работать на рынке как управляющие инвестиционным портфелем, либо как добровольные накопительные пенсионные фонды. Для реализации вышеуказанных мероприятий потребуются внесение изменений и дополнений в 8 кодексов и 22 закона РК, которые должны быть приняты в ближайшие месяцы.

Но многие аналитики считают, что создание ЕНПФ принципиально не решит существующих проблем, так как всё же ключевой проблемой казахстанской экономики является неразвитый фондовый рынок, не обеспечивший накопительную систему необходимыми инструментами и предложением, вряд ли продвинется вперед.

Расширение инвестиционных возможностей НПФ и либерализация регулирования могут способствовать повышению эффективности пенсионной системы. По мнению экспертов, повышения эффективности пенсионной системы можно добиться, расширив перечень инструментов для НПФ за счет индексированных облигаций, инфраструктурных облигаций, инструментов хеджирования и иностранных ценных бумаг.

Что же произойдет в результате реформирования пенсионной системы, как сохранить плюсы, не нарастив минусы, создав ЕНПФ?

Стоит обратить внимание на большие риски при создании единого НПФ.

Во-первых, надо из всех НПФ перевести деньги вкладчиков, при этом не потеряв «ни тиынки», при объединении счетов, что может быть обусловлено ошибками при введении идентификационных номеров.

Второй риск заключается в способе использования этих денег. Президент сказал, что они должны использоваться на развитие страны, и это очень хорошо. Но любое использование длинных финансовых инструментов должно быть диверсифицировано и должно контролироваться и управляться не один раз в год, не один раз в квартал, не один раз в день, а 24 часа в сутки, учитывая нынешнюю волатильность фондового рынка на фоне кризиса.

В-третьих, бюджет будет при едином НПФ под нагрузкой и при единоличном управлении ухудшится коррупционная составляющая. Эффект от экономии на инфраструктуре окажется недостаточным, чтобы компенсировать неизбежный рост коррупционных рисков и рисков снижения эффективности.[10]

Отметим, что конкуренция — это один из эффективных методов борьбы с коррупцией. Отсутствие конкуренции наверняка станет и причиной ухудшения качества обслуживания. Также возрастают и риски для пенсионных накоплений граждан. Все пенсионные накопления граждан страны будут под управлением одной команды и будут зависеть от ее решений. Это в высшей мере неразумный шаг с точки зрения диверсификации рисков. Малейшая ошибка команды ЕНПФ будет стоить миллиарды тенге.

Немаловажной проблемой считается то, что около 10 тысяч сотрудников пенсионных фондов останутся без работы.

Соединения стратегий работы фондов с большой долей вероятности не произойдет. Скорее всего, будет использована консервативная долгосрочная стратегия инвестирования, при которой инвестирование происходит в самые ликвидные и малорискованные инструменты, имеющие низкую доходность, так как в новом исполнении «соединенный» НПФ будет иметь доходность хуже, чем среднерыночная сегодня.[10]

Дополнительной мотивацией к созданию единого НПФ может быть ряд высказываний чиновников, что на счетах НПФ бездействуют крупные суммы, которые можно было бы направить на финансирование экономики. Но обратите внимание, что сейчас НПФ РК со своими 3,2 трлн тенге до 90% инвестиций направляют в экономику Казахстана: через ГЦБ. Это такое же финансирование экономики страны, только на коммерческих принципах. Если фонд осуществляет кэш-менеджмент, «накоротке» инвестируя в ГЦБ, то основной объем инвестиций направляется в экономику страны. А теперь получается, государство само у себя будет покупать инвестиции. С другой стороны, это можно считать и позитивным моментом для экономики получение государством дополнительных средств для оперативного финансирования собственных же долговых инструментов.

Про ГЧП с участием НПФ говорилось и раньше: в мае 2012 глава Нацбанка призывал провести отбор, анализ и структурирование инфраструктурных проектов для инвестирования денег пенсионных фондов. Пенсионные фонды должны были быть уверены, что эти проекты перспективны и окупаемы, а пенсионные активы вернуться, и именно они должны были обеспечить спрос на средства единого пенсионного фонда. Создан ли такой спрос в РК? На наш взгляд, нет. Развивая мысль, можно добавить, что вместе с консолидацией единого НПФ правительство должно в те же сроки предложить инструменты фондирования и объекты финансирования для пенсионных активов.

Более того, идея ЕНПФ негативно скажется на развитии фондового рынка. НПФ были одними из основных инвесторов на рынке. А фондовый рынок из одного пенсионного фонда – это, по крайней мере, неправильно. Более того, так много было вложено ресурсов в программу «Народное IPO», чтобы казахстанцы стали его участниками. А теперь что – продать акции участникам одному фонду? Если до 80% инвестиций НПФ уйдет с фондового рынка, то бумаги сильно обесценятся, потому что ликвидности не будет.

Понятно, что решение достаточно неоднозначное. Много споров вызвало в обществе в целом. Особенно среди профессиональных участников рынка, тех, кто занимается финансами. Пока достаточно мало элементов, по которым можно судить, что имеется в виду. Потому что никто пока, подробно, в чем суть предполагаемых изменений, не описал.

Туктамышева Юлия ст. группы Ф-32
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Борисова Е.И.

ИНОСТРАННЫЕ ИНВЕСТОРЫ НА РЫНКЕ КАЗАХСТАНА: ЗА И ПРОТИВ

Тема доклада особенно актуальна в настоящее время, когда экономика Казахстана, как и вся мировая экономика, пережила глубокий экономический кризис и проходит вторую волну. Как показывает опыт других стран мира, зарубежный капитал может сыграть как положительную (при его правильном использовании), так и отрицательную роль, ввергнув экономику и страну в острейший долговой кризис. Привлечение его в максимальных размерах не самоцель, хотя экономика Казахстана в том виде, в котором она сейчас представлена, и добилась своего развития именно за счет иностранных инвестиций.

По данным министерства индустрии и новых технологий, за 2011 год в экономику страны привлечено 19,9 млрд. долларов иностранных инвестиций, что на 10% больше, чем за 2010 год. В разрезе стран-инвесторов за 2011 год основными инвесторами являются Нидерланды (40%), Франция (7,8%), Китай (5,9%), США (5,2%) и Великобритания (5%). По информации ведомства, наибольшие объёмы притока ПИИ направлены в операции с недвижимым имуществом – 10,8 млрд. долларов, в горнодобывающую промышленность – 3,5 млрд. долларов, в обрабатывающую промышленность – 2,9 млрд. долларов

Сравнительная характеристика позитивного и негативного влияния иностранных инвестиций на экономику принимающей страны	
положительные моменты инвестирования	отрицательные цели иностранных инвесторов
Зарубежные инвестиции повышают научно-технический потенциал страны путем внедрения передовых технологий, управленческого опыта	Выкуп высокорентабельных предприятий развивающихся стран по низким ценам. Зачастую зарубежные компании преследуют корыстные интересы покупки за бесценок приватизируемых предприятий высокорентабельных отраслей
В условиях ограниченности внутренних источников международный капитал способен дать импульс реструктуризации экономики, преодолению научно-технического отставания, расширению инновационной деятельности, созданию рыночной инфраструктуры	Ложные переговоры. Для того, чтобы улучшить свои позиции на переговорах, компании начинают вести одновременные переговоры с несколькими другими конкурирующими за инвестиции странами или регионами с целью улучшения своих переговорных позиций, выяснения политики, планов правительства, затягивания их реализации с целью реализации своих истинных целей
Импорт зарубежного капитала способствует общему социально-экономическому росту страны и созданию новых рабочих мест в национальной экономике	Кратковременность пребывания инвестора в стране
Иностранные инвестиции позволяют ускорить процесс адаптации отечественных предприятий к мировым требованиям рыночных финансово-экономических отношений	Экономия затрат на условия труда. Инвесторы нередко стремятся найти такие страны или регионы, где законодательство по охране труда не столь строго, а работники готовы трудиться в неблагоприятных условиях
Зарубежный капитал позволяет повысить экспорт и конкурентоспособность, ускорить процесс выхода отечественных предприятий на мировой рынок	Выпуск низкокачественной продукции. Инвесторы нередко стремятся найти такие страны или регионы, где стандарты качества продукции четко не определены законом, и тем самым добиться экономии средств за счет выпуска некондиционной, и низкокачественной продукции
Привлечение иностранного капитала и инвестиций может содействовать развитию отсталых и депрессивных районов	Защита собственного рынка. Во многих случаях зарубежные инвесторы создают производства при условии, что страна-импортер будет защищать их от внешней конкуренции путем высоких импортных квот или таможенных тарифов на аналогичную продукцию

Переходя от теории влияния иностранных инвестиций к практическим примерам, можно сказать, что в Казахстане были выявлены факты, когда казахстанские сотрудники компаний, выполняя одинаковые функциональные обязанности, получали в 10 раз меньше иностранных работников. В частности, для казахстанского начальника бригады по газовым турбинам установлена оплата труда в размере 85 тыс. тенге, тогда как иностранный гражданин на данной должности получал заработную плату в сумме 781 200 тенге. Гражданин Венгрии, будучи мастером по эксплуатации оборудования газовых объектов, получал заработную плату в сумме 857 тыс. тенге, тогда как для граждан Республики Казахстан на данной должности установлен оклад в размере 70 тыс. тенге.

Пока у нас есть несколько ключевых стран, чье влияние на Казахстан является преобладающим - это США, Россия, Великобритания, Франция и Китай. Практически, если не

считать Нидерландов, где регистрируют свои фирмы для работы с Казахстаном различные ТНК, США является ведущим инвестором в Казахстан.

Хотя в настоящее время контролируемые американцами месторождения не дают основную часть нефти в РК к 2020 году все изменится. Согласно прогнозам, добыча нефти и газового конденсата составит 164 миллиона тонн, таким образом, только крупнейших 3 проекта в сумме дадут 126,98 миллионов тонн нефти и конденсата, что составит 77,4% от общеказахстанской добычи. То есть в долгосрочной перспективе американские компании при поддержке европейцев будут практически полностью контролировать добычу углеводородов в Казахстане.

Кроме того, доминирование иностранных компаний приводит к "вывозу из экономики страны огромных финансовых средств, превышающих суммы инвестиций, завозимых в страну".

Основные сферы вложения инвестиций - нефтегазовая отрасль, инжиниринг, энергетика, сельское хозяйство. Надо отметить, что американские инвесторы пришли одними из первых в Казахстан и сразу заняли определенные ниши, из которых потом старались не выходить.

Самые крупные китайские инвестиции в экономику Казахстана – в сфере добычи, переработки и транспортировки нефти и газа, а также добычи урана. Китай в основном скупает действующие компании, правда, с небольшими запасами по сравнению с месторождениями, осваиваемыми европейцами и американцами. Вторая волна, конечно же, торговые компании, и больше уже нефтегазовых активов Китаю не продадут – достигнута критическая доля собственности. Очень интересное выражение – критическая доля собственности. Полной статистики по странам и компаниям в Казахстане нет, никто не может уверенно сказать, а не превышена ли эта критическая доля иностранных инвестиций в целом в экономике Казахстана? И это не просто вопрос – это уже политика национальной безопасности.

Подводя итог, хотелось бы отметить, какие шаги необходимо осуществлять для привлечения иностранных инвестиций в несырьевой сектор экономики и возможно будет целесообразно ограничить приток инвестиций в сырьевой сектор:

- ❖ для иностранных инвесторов в несырьевом секторе в первую очередь будут интересны проекты в отраслях, связанных с ростом потребления продуктов и услуг в Казахстане, таких как, например, телекоммуникации, логистика, розница, упаковка, FMCG сектор для скоропортящихся продуктов, сельское хозяйство, сектор финансовых услуг;

- ❖ принцип экономической и экологической безопасности, безопасности суверенитета должен исключить возможность реализации проектов, допускающих хищническое использование природных богатств республики; загрязнение окружающей среды; незаконный вывоз капитала за пределы страны; применение отсталых технологий и техники; вытеснение отечественных товаропроизводителей с рынка антиконкурентными приемами. Применение данного принципа должно ограничивать доступ иностранного капитала в отдельные виды национальных ресурсов;

- ❖ необходимо работать над имиджем страны, нужна стратегическая маркетинговая программа для развития бренда «Казахстан»;

- ❖ следует активно развивать и продолжать поддерживать деятельность Национального агентства по экспорту и инвестициям «KAZNEX INVEST»;

- ❖ приведение казахстанских стандартов и технических регламентов в соответствии с международными в строительстве и прочих отраслях;

- ❖ проведение комплексных проверок и оценки для инвесторов в инновационные проекты.

Хасенова Ж., Ф-21ск тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: аға оқытушы
Кузбаева Г.Х.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ КӘСІПКЕРЛІКТІ ҚАРЖЫЛАНДЫРУ

ҚР инновациялық қызметті қаржыландырудың көздері ретінде кәсіпорындардың өз қаржысы, республикалық және жергілікті бюджет қаражаттары, инновациялық қорлар

қаражаты, мемлекеттік гранттар және заңға қайшы емес қаржыландырудың басқа да түрлері жатады. Қаржыландыру инфрақұрылымы ретінде даму институттары, венчурлік қорлар, кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерлер, екінші деңгейлі банктер және т.б. жатады.

Венчурлік қорлар венчурлік инвестициялаудың негізгі механизмі болып табылады. Венчурлік инвестициялаудың бастапқы кезеңінде қызметті инновация жасауға және коммерциялауға бағытталған компанияларға жеке, отандық және шетелдік капиталды тарту мемлекеттің тікелей үлестік қатысуымен венчурлік қорларды құрғанда мүмкін болады. Қазіргі таңда Қазақстан венчурлік капиталы және тікелей инвестициялау ассоциациясы құрылып, оған 9 венчурлік қор кіреді, оның біреуі ҰИҚ. Қазіргі таңда 5 венчурлік қор 5,6 млрд теңге құрайтын 13 жобаны қолдап отыр. Жобалар негізінен биотехнология, фармацевтика және ақпараттық технологиялар салалары бойынша.

Венчурлік инвестордың көзқарасы бойынша компания объектісі бірнеше даму деңгейінен өтеді (Кесте-1).

Кесте 1 – Инновациялық компанияның даму деңгейлері

	Деңгейлер	Мазмұны
1.	Бизнес идеясы (seed stage)	Идеяны жобалау және оны саудалау. Сонымен қатар болашақ өнімнің үздік үлгілерін дайындау;
2.	Бизнесті ашу (start-up stage)	Жобаны жүзеге асыру мақсатында жүйелі іс-әрекеттерді жүзеге асыруды бастау;
3.	Өсу деңгейі (expansion stage)	жаңа өндірістік қуаттылықты іске қосу және персоналдар санының өсуі;
4.	Кеңею деңгейі (mezzanine stage)	нарықтың бір бөлігін жаулап алу және пайданың тұрақты болуы;
5.	Өтімділік деңгейі (liquidity stage)	бизнестің нақты (реалды) нарықтық құнының қалыптасуы.
Ескерту - автор құрастырған		

Сонымен қатар кәсіпкерліктің инновациялық түрлерін дамытуда қаржыландырудың лизингтің түрінің маңызы зор. Лизинг қазіргі кезде Қазақстанда да қалыптасу және даму кезеңін өткеруде.

Кесте 2 - 2009-2012 жылдары арасында Қазақстан Республикасында көрсетілген лизингтік қызметтер көлемі мен құрылымы (млн. теңге)

Лизингтік қызметтер	2009ж.	2010ж.	2011ж.	2012ж.	2009-2012 ж.ж. салыстыру (қанша есе)
Жеңіл автокөлік лизингі	49,7	54,1	81,4	188,3	3,8
Басқа да құрлықта жүретін көлік құралдарының лизингі	15,5	45,8	83,9	97,0	6,3
Кемелер лизингі	-	-	39,5	36,4	-
Ұшақтар лизингі	10,6	24,9	46,9	78,2	7,4
Ауылшаруашылығы машиналарының лизингі	4,0	40,0	27,1	217,6	54,4
Құрылыс жабдықтарының лизингі	48,8	1585,6	1804,6	3112,3	63,8
Компьютерлер лизингі	7,2	5,5	27,9	285,5	39,6
Басқа да құрылғылар мен жабдықтар лизингі	20,5	86,2	52,5	298,1	14,5
Басқа негізгі құралдар лизингі	5,4	3,1	1,9	1,9	2,7
Барлығы	161,7	1855,2	2165,8	5015,2	31,0
Ескерту- автормен статистикалық мәліметтер негізінде құрастырылған.					

2-кесте мәліметтері бойынша лизингтік операциялар көлемінің ауылшаруашылығы машиналары, құрал-жабдықтары және компьютер лизингі операцияларында қарқынды түрде артқандығы байқалады. Көрсетілген жылдар барысында негізгі өсім құрылыс жабдықтарының лизингінде байқалып отыр. 2009 жылмен салыстырғанда 2012 жылы 63,8 есеге өскен (Кесте-2). Ал жеткілікті потенциалы бар ірі жеке және мемлекеттік кәсіпорындар лизингтік жобаларды инвестициялау ісіне көп назар аудармауда.

Қазақстан еліндегі қалыптасушы нарықтық экономикаға қажетті масштабтарда кәсіпкерлік қызмет еркіндігін және оның пайда болуы мен қаржыландыруын қоса алғанда сәтті дамуын қамтамасыз ететін, шағын бизнестің берік құқықтық негізі құрылды.

Кесте 6 – 2011 жылдың соңы мен 2012 жылдың бас кезеңі бойынша тіркелген шағын кәсіпкерлік субъектілері мен кәсіпкерлердің саны

Қазақстан республикасы және облыстары	Заңды тұлғалар		Кәсіпкерлік және фермерлік		Жұмысшылар саны (мың адам)					
	2011 ж. соңы	2012 ж. басы	2011 ж. соңы	2012 ж. басы	Заңды тұлғалар		Кәсіпкерлік және		Барлығы	
					ж/с	ж/б	ж/с	ж/б	ж/с	ж/б
Республика бойынша:	106453	109041	214528	222418	536,1	549,8	710,0	731,1	1246,1	1280,9
Оның ішінде:	1519	1524	7224	7266	76,6	7,7	22,1	22,1	29,7	29,8
1. Ақмола обл.	5429	5448	12440	12695	29,9	30,5	22,2	22,4	52,1	52,9
2. Ақтөбе	5043	5069	24630	27104	23,4	24,0	77,2	81,3	100,6	105,3
3. Алматы обл.	2650	2631	8278	8330	11,5	11,5	14,7	14,8	26,2	26,3
4. Атырау	13061	13178	27223	27223	27,5	27,5	126,1	126,1	153,6	153,6
5. Шығыс Қазақстан	2861	2863	14566	15051	14,1	14,3	54,3	55,6	68,4	69,9
6. Тараз қ.	3400	3450	6627	7220	20,1	20,3	40,5	42,1	60,6	62,4
7. Батыс Қазақстан	12799	12799	17606	17606	62,4	62,4	56,5	56,5	118,9	118,9
8. Қарағанды	1983	2028	5135	5158	20,1	20,1	28,2	28,2	48,3	48,3
9. Қызылорда	2859	2833	16462	16799	22,8	23,0	43,9	44,2	66,7	67,2
10. Қостанай	3505	3354	2246	2312	16,6	16,7	3,4	3,5	20,0	20,2
11. Маңғыстау	6265	8554	10045	10623	16,2	21,4	21,5	22,1	37,7	43,5
12. Павлодар	5824	5907	11730	11578	30,4	30,4	33,9	34,8	64,3	65,2
13. Солтүстік Қазақстан обл.	12701	12211	35955	38070	123,6	129,9	129,0	137,7	252,6	267,6
14. Оңтүстік Қазақстан обл.	22574	23144	10787	11715	88,6	88,6	32,4	35,3	121,0	123,9
15. Алматы қ.	3980	4048	3574	3668	21,3	21,5	4,2	4,4	25,5	25,9
16. Астана қ.										

Ескерту - автормен Қазақстан Республикасының Статистика жөніндегі агенттігінің мәліметтері бойынша жасалған

Мұны 2011 жылдың соңы мен 2012 жылдың бас кезеңінде жеке кәсіпкерлер саны мен шағын кәсіпкерлік субъектілеріне (заңды тұлғаларға) қатысты статистикалық мәліметтер дәлелдейді. 2011 жылмен салыстырғанда шағын кәсіпкерлік субъектілер саны 36,7%-ға өскен. Оның ішінде, Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Алматы облыстарында шағын кәсіпкерлік қарқынды дамып отыр. Тіркелген шағын кәсіпкерлік және фермерлік субъектілердің үлес салмағы аталған облыстар бойынша, сәйкесінше, 17,1%, 12,2%, 12,2% құрап отыр (кесте 6).

Қазақстанның алдында нарық субъектілерінің өзара тауарлар мен қызметтерді өндірудегі бәсекелестікті қолдап және дамыту міндетімен қатар елімізде ғылыми сыйымды технологиялар

саласындағы әлемдік бәсекелестіктің толыққанды қатысушыларына айналу үшін білім экономикасын дамытуға арналған іс-әрекеттерді жандандыру міндеті тұр.

Қазіргі күні Қазақстандағы инновациялық кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін қалыптастыру мен дамытуда кедергі болатын факторлары келесідей:

– өз қаржыларының жетіспеушілігі негізінде инвестициялық қорлар арқылы несиелерге қол жеткізудің қиындығы;

– инновациялық кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыру үшін қажетті сәйкес инженерлік-транспорттық инфрақұрылыммен қамтамасыз етілген өндірістік қойма орындарының жеткіліксіздігі;

– инновациялық кіші кәсіпкерлік субъектілерінің қолданыстағы заңдардағы өзгертулер туралы хабарсыздығы, әкімшілік кедергілер және кәсіпкерлік қызметпен айналысу кезінде билік органдарының нақты тәртіптерінің жоқтығы;

Сондықтан инновациялық кәсіпкерлік субъектілерінің дамуына қол жеткізу үшін мына мәселені шешу қажет:

- инновациялық кәсіпкерлік субъектілерін ақпараттық қолдау;
- инновациялық кәсіпкерлік субъектілерін заңнамалық қолдау;
- мемлекет тарапынан қаржыландыру;
- инновациялық кәсіпкерлік субъектілері алдында тұрған әкімшілік кедергілерді азайту.

Бұл мақсатты орындау үшін мынадай шараларды қолдану болжамданады:

– инновациялық жеке кәсіпкерлікті қолдау орталықтарын, бизнес-инкубаторларын, технологиялық парктер, индустриалдық өңірлер және басқа да жеке кәсіпкерлікті дамыту объектілерін құру және дамыту;

– инновациялық жеке кәсіпкерлік субъектілерінің қызметін оқу-әдістемелік, ғылыми-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету;

– инновациялық шаруашылық етуші субъектілердің реттеуші және қадағалаушы қызметтермен және жергілікті билік органдарымен өзара әрекеттесу әдістерін жетілдіру;

Жүргізілген зерттеу бізге төмендегі қорытындылар мен ұсыныстарды жасауға мүмкіндік береді:

1. Теориялық зерттеулер негізінде кәсіпкерліктің инновациялық түрлерін жетілдірудің негізгі белгілері ретінде инновациялық қызмет келесілерді қамтитындығы анықталды:

- инновациялық кәсіпкерлік қызмет – инновациялық үрдістерді ғана емес, тауарларды өткізу нарықтарын маркетингтік зерттеу, сонымен қатар ақпараттық, консалтингтік, әлеуметтік және басқа қызметтерге деген жаңа тұрғыларды зерттеуді енгізетін техникалық, технологиялық және ұйымдық жаңалықтарды құрастыру мен тәжірибелік меңгеру сферасы.

- инновациялық кәсіпкерлік қызметті басқару мақсаты жаңа идеяларды бақылау, генерациялау, нарыққа инновациялық өнімді шығару үшін жағдайлар құру.

- инновациялық кәсіпкерлік қызметтің басты функциясы өзгеру функциясы болып табылады. Теориялық талдау көрсеткендей келесідей типтік өзгерістерді бөледі:

- жаңа техниканы, технологиялық үрдістерді қолдану;
- жаңа сапалармен өнім өндіру;
- жаңа шикізатты қолдану;
- өндіріс пен материалды-техникалық қамсыздандыруды ұйымдастырудағы өзгерістер;
- жаңа өткізу нарықтарының пайда болуы.

2. Инновациялық кәсіпкерлікті дамыту көптеген шығындарға алып келуі мүмкін. Өйткені инновация ол әрқашанда жаңа бастама, жаңа идея. Одан қандай нәтиже болатынын болжауға болады. Бірақ нақты тәжірибеде тәуекелді әртараптандыру қажет.

3. Венчурлік бизнестің Қазақстанда кеңінен дамуы үшін келесі шараларды қолдану қажет: отандық және шетелдік инвесторлармен бірлесіп, венчурлік қорларды құру, гранттар беру жолымен экономиканың коммерциялық тиімділігі мен технологиялық даму көзқарасы тұрғысынан әлеуетті перспективалы болып табылатын жаңа технологияларды, тауарларды, тәжірибелік-құрастырулық жұмыстарды қаржыландыру.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И АУДИТА

Лытнева А. Институт Экономики и Финансов Казанского Федерального Университета

РЕФОРМИРОВАНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РОССИИ В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

В условиях рыночных отношений нормальное функционирование конкурентного рынка капитала возможно только при условии, что его участники обеспечены достоверной качественной информацией об объектах инвестиций. Основным источником такой информации является бухгалтерская (финансовая) отчетность организаций. За последние полвека в мировой практике бухгалтерского учета формировались такие требования к финансовой отчетности, которые делают ее максимально полезной и удобной для принятия экономических решений неограниченным кругом пользователей. МСФО стали тем инструментом, с помощью которого эти требования формализуются. К сегодняшнему дню МСФО оказались наиболее распространенной и широко признанной в мире основой для обеспечения качества представляемой в отчетности информации и ее полезности для принятия экономических решений. МСФО сегодня — это международный язык бизнеса. Чтобы получать выгоды от вовлеченности в мировую экономику, российский бизнес должен уметь говорить на этом языке. Именно поэтому вместе с началом рыночных реформ в России начался поиск механизмов официального принятия МСФО, успешно завершившийся в конце 2011 года.

Идея перехода российской системы бухгалтерского учета на международные стандарты финансовой отчетности (МСФО) возникла в конце восьмидесятых годов прошлого века. Официально она впервые озвучена в Государственной программе перехода Российской Федерации на принятую в международной практике систему учета и статистики, отвечающую требованиям развития рыночной экономики, которая утверждена в 1992 г. постановлением Верховного Совета РФ. В 1994 году Методологическим Советом по бухгалтерскому учету при Минфине России была одобрена Программа реформирования системы бухгалтерского учета, главной целью которой стало формирование основ бухгалтерского учета. В рамках этой программы были приняты ряд положений по бухгалтерскому учету, Федеральный закон от 21.11.1996 № 129-ФЗ «О бухгалтерском учете», который стал главным системообразующим фактором и положил начало комплексному формированию бухгалтерского учета.

В ходе осуществления основных мероприятий Программы реформирования в 1997 г. была разработана Концепция бухгалтерского учета в рыночной экономике России. Данная Концепция является основой построения системы нормативного регулирования бухгалтерского учета.

Таким образом, был упорядочен и регламентирован бухгалтерский учет в новой рыночной экономике, но вступление в новую эпоху потребовало более тесного взаимодействия с международными структурами, в частности с международным рынком капитала, что означало необходимость общаться с мировым сообществом на общепринятом языке, таким инструментом стали Международные стандарты финансовой отчетности.

Несмотря на то, что указанная Концепция не носила статуса нормативного правового акта (п. 2.3 Концепции), именно в этом документе впервые был четко определен инструмент реформирования национальной учетной системы – Международные стандарты финансовой отчетности, и соответственно, определены основные параметры системы учета и отчетности, которая должна быть достигнута в результате реформирования национальной учетной системы на основе МСФО.

В развитие Концепции Постановлением Правительства РФ от 06.03.1998 г. № 283 утверждена Программа реформирования бухгалтерского учета в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности. Данная Программа определяет цель реформирования системы бухгалтерского учета — приведение национальной системы бухгалтерского учета в соответствие с требованиями рыночной экономики и международными стандартами финансовой отчетности.

Перед составителями данной Программы стояла весьма сложная задача: необходимо было подготовить почву для внедрения стандартов, спрогнозировать и сформировать фундамент, на котором можно будет выстроить всю инфраструктуру зарождающегося спроса и предложения, а также правила, при соблюдении которых вся будущая система смогла бы существовать в динамическом равновесии, без резких перекосов.

В рамках реализации мероприятий предусмотренных Программой три Положения по бухгалтерскому учету, уже принятые на тот момент, получили новую редакцию, а также было разработано шестнадцать новых стандартов.

Принятие в 2004 году Концепции развития бухгалтерского учета в Российской Федерации на среднесрочную перспективу (2004 – 2010 годы) (приказ Минфина РФ от 01.07.2004 № 180) положило начало современному этапу развития бухгалтерского учета и отчетности в Российской Федерации.

Следует отметить, что принятию Концепции предшествовало проведение в рамках проекта ТАСИС «Реформа бухгалтерского учета и отчетности II» информационного исследования МСФО и управленческому учету, результаты которого позволили определить отношение специалистов к вопросам применения МСФО, выявить проблемы их применения, оценить оптимальные сроки внедрения МСФО в практику деятельности российских предприятий.

Законодательной основой принятия МСФО в России стал Федеральный закон от 27.07.10 № 208-ФЗ «О консолидированной финансовой отчетности». В силу этого закона общественно значимые российские организации должны готовить, аудировать, представлять и публиковать годовую консолидированную финансовую отчетность, которая должна быть составлена в соответствии с МСФО.

Необходимость составления отчетности по МСФО обусловлена целым рядом причин:

- выход на рынки капитала (котировка долевых бумаг),
- подготовка данных для составления консолидированной отчетности (если организация входит в группу компаний),
- привлечение зарубежных инвестиций
- установление долгосрочных отношений с зарубежными партнерами.

Следующим важным этапом был выпуск Постановления Правительства Российской Федерации от 25.02.2011 № 107 «Об утверждении Положения о признании Международных стандартов финансовой отчетности и Разъяснений Международных стандартов финансовой отчетности для применения на территории Российской Федерации», в котором был определен порядок признания международных стандартов. В данном Постановлении детально расписан механизм признания МСФО для применения на территории страны. При разработке этого механизма использовался опыт принятия МСФО в других неанглоязычных странах, в частности, в Европейском союзе. Таким образом, международный стандарт приобретает официальный статус с момента его опубликования.

Минфин России заключил с Фондом МСФО соглашение, по которому последний передал в Минфин России тексты документов МСФО на русском языке. В отношении них проведена экспертиза их применимости в Российской Федерации специально выбранным для этого экспертным органом. Подтверждена применимость всех представленных на экспертизу документов. Радует тот факт, что при этом не потребовалось вносить в тексты МСФО какие-либо корректировки

Федеральный закон о консолидированной финансовой отчетности распространяется на все кредитные и страховые организации, а также на иные организации, ценные бумаги которых допущены к обращению на организованных торгах. Пока этим и исчерпывается круг "общественно значимых" российских организаций, обязанных отчитываться по МСФО. В будущем возможно его расширение за счет открытых акционерных обществ, профессиональных участников рынка ценных бумаг, инвестиционных фондов и др.

Организации, на которые распространяется закон, должны составить первую отчетность по МСФО за 2012 г. Таким образом, в 2013 году можно будет увидеть первую «официальную» финансовую отчетность по МСФО, составленную по требованиям российского законодательства.

Но существует ряд организаций, которым закон дает трехлетнюю отсрочку — позволяет составить первую отчетность по МСФО лишь за 2015 г. Это те организации, кто до сих пор уже

составлял консолидированную финансовую отчетность по иным международно признанным правилам, таким как US GAAP, а также те, кто на организованных торгах котирует лишь облигации.

В завершении столь важных преобразований 1 января 2013 года вступил в силу новый Федеральный закон от 06.12.2011 N 402-ФЗ «О бухгалтерском учете». Одна из основных причин принятия нового Закона заключается в том, что отдельные положения действовавшего Закона препятствовали активному применению МСФО широким кругом российских организаций. Другая причина – необходимость корректировки системы регулирования бухгалтерского учета в стране. В действовавшем Законе практически отсутствовали положения, описывающие эту систему, ее составляющие, механизмы взаимодействия ее элементов. Между тем сегодня, как никогда, с помощью правовых терминов важно зафиксировать: кто, и каким образом занимается разработкой и принятием правил бухгалтерского учета, каковы функции и полномочия каждого участника данного процесса. Все это обусловило необходимость пересмотра Закона о бухгалтерском учете как правовой основы в данной сфере.

Итак, за более чем двадцать лет поделан долгий, упорный и сложный путь от системы бухгалтерского учета с единственным пользователем – государством к системе учета и отчетности с многоуровневым законодательным регулированием и устоявшейся инфраструктурой.

Список литературы:

1. Сухарев И.Р. Значение введения МСФО в России. //И.Р. Сухарев / «Бухгалтерский учет» № 3 - 2012. с. 7-13
2. Шихатов П.И. Международные стандарты финансовой отчетности в России. // П.И. Шихатов / «Международный бухгалтерский учет» №6 – 2011. с. 13-15
- 3.

г.

4. «Программа реформирования бухгалтерского учета в соответствии с международными стандартами финансовой отчетности» (утверждена Постановлением Правительства Российской Федерации от 6 марта 1998 г. N 283) – Информационно-правовая система «Консультант Плюс» верс г.

5. «Концепция развития бухгалтерского учета и отчетности в российской федерации на среднесрочную перспективу» (Одобрена Приказом Министра финансов Российской Федерации от 1 июля 2004 г. N 180) – Информационно-правовая система «Консультант

г.

Алиева А.С., УА-11 НП тобы
Магистранты КЭУК
Ғылыми жетекші: э.ғ.к., доцент
Нұрғалиева Р.Н.

ҚАРЖЫЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫ БАҒАЛАУ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЕСЕБІ.

Бүгінгі күні еліміздің нарықтық экономикалық жолымен дамуы барысында қаржылық инвестициялардың маңызы зор. Инвестиция - белгілі уақыт кезеңі аралығында экономикалық пайда алу мақсатында ұйымдарға қаржылық салымдар жүргізу. Негізгі мақсаты табыс алу, капиталды көбейту және басқа да экономикалық пайда алу.

Қазақстан Республикасының қаржылық нарығы әлемдік деңгейде жаңадан бой көтеріп келе жатқан қаржы нарықтарының қатарына жатады. Қаржылық инвестициялар мен бағалы қағаздар нарығы тікелей байланысты. Елімізде мыңдаған акционерлік қоғамдар мен басқа да шаруашылық субъектілері, сақтандыру компаниялары тіркелген. Осы жоғарыдағы аталған субъектілер барлық бағалы қағаздар нарығының потенциалды қатысушылары қатарына

жатады. Олар эмитент, яғни айналымға бағалы қағаздар шығарушылар болса, ал екіншісі инвестор ретінде қызмет атқарады. Инвестор – пайда (кіріс) алу мақсатында өз қаражатын (жиналған ақшасын) бағалы қағаздарға салатын жеке тұлға.

Қаржылық құралдар, инвестициялар оларды түсіну, тану, бағалау және бухгалтерлік есеппен қаржылық есепте көрсету келесі ХҚЕС-тарда анықталған. №32 ХҚЕС «Қаржылық құралдар: ақпараттарды ашу және ұсыну», №39 ХҚЕС «Қаржылық құралдар: тану және бағалау».

Қаржылық құрал – бірдей уақытта бір ұйымда қаржы активі пайда болып және екіншісінде қаржы міндеттемесі немесе үлестік құрал пайда болатын кез келген келісімшарт. Сондықтан инвестиция немесе қаржылық құрал инвестор мен эмитент арасында жүргізіледі немесе болады.

№39 ХҚЕС бойынша қаржылық құралдар: 1) қаржылық активтер; 2) қаржылық міндеттемелер; 3) қаржылық үлестер.

Қаржылық активтерге жатады: 1) басқа ұйымнан ақша қаражаттарын немесе басқа құралдарды алу немесе келісім құқығы; 2) басқа ұйымдармен қаржылық құралдарды қолайлы түрде айырбастау; 3) басқа ұйымдардың үлестік құралы. Сонымен қаржылық активтер: алынған немесе берілген қарыздар, алынған немесе берілген вексельдер, облигациялар бойынша берешектер.

Қаржылық міндеттемелер – шарт бойынша пайда болған міндеттемелер, яғни басқа ұйымдарға ақша қаражаттарын немесе басқа активтерді беруге міндеттеме [2].

Үлестік қатысу – ұйымдардың барлық міндеттемелерін шегергендегі активіндегі үлестік қатысудың құқығын дәлелдейтін шарт. Бұл қаржылық құрал көбінесе акциялардан тұрады.

Қаржылық құралдарды дұрыс бағалау және есепке алу үшін оларды жіктеу қажет. №39 ХҚЕС бойынша олар келесі топтарға бөлінеді.

1) Саудаға арналған қаржылық құралдар. Олар: егер сол активтер әділетті бағаларының қысқа арада өзгеруінен табыс алу мақсатымен алынғанда (артық ақшамызбен бағалы қағаздарды сатып алып, сатамыз). Нарықтық жағдайда қысқа арадағы ұйымның алып-сатарға бейімделген инвестициялық портфельдің құрамында болса.

2) Өтеуге дейін ұсталатын қаржылық құралдар. 1) Өтеу мерзіммен алынатын табыс мөлшері белгіленген қаржылық инвестициялар. 2) Өтеу мерзіміне дейін оларды ұйым сатпауға ниеттенген. Олар: облигация, вексельдер, қайтарып алу құқығы ретінде сатып алынған дебиторлық берешектер.

3) Басқа ұйымдарға берілген қарыздар. 1) қарыз алушыға ақша қаражаттарын, тауарлы-материалдық қорларды, қызметтерді көрсетуге бергенде туындайды. 2) әрі қарай сату үшін басқа ұйымдардың дебиторлық қарыздарын сатып алу. Дебиторлық берешектер, қарыздар және банкідегі депозиттік салымдар.

4) Сату үшін қолда бар қаржылық құралдар: Айтылып кеткен үш топтың біреуіне де жатпайтын қаржылық құралдар. Бұған аралық категориядағы инвестициялар апарылады. Егер ұйымда олар туралы менеджменттік пікір анықталмаса немесе фондылық биржада сол инвестиция белгісіздікке ұшыраса, осы жағдайларда инвестиция есепке осы топта алынуға тиіс [3].

Қаржылық инвестиция қысқа мерзімді (12 ай ішінде айналымда болатын) және ұзақ мерзімді (12 айдан астам мерзім) болып танылады.

Ұйымның инвестициялар көлемі мен атқаратын функцияларына қарай келесі екі топқа бөлуге болады. Қаржылық инвестициялар және үлестік қатысу инвестициялары.

Қаржылық инвестициялар – басқа ұйымның жарғылық капиталында 20% - дан аспайды. Бұл инвестициялар табыс алу мақсатымен жүргізіледі.

Үлестік қатысу инвестициялары – басқа ұйымның жарғылық капиталында 20% - 100% -ға дейінгі мөлшерде жүргізіледі.

ХҚЕС-ке сәйкес, басқа ұйымға бір ұйымның жай акцияларға инвестициялары акциялардың құнына және инвестор басқаратын инвестицияланған ұйымның дауыс беру құқығымен сәйкес жіктелуі мүмкін:

1. Бақылауға құқық беретін инвестициялар (құндық әдісі) – олардың мөлшері басқа ұйымның жарғылық капиталында 50%-тен асады. Бұл инвестиция басқа ұйымның (эмитенттің) қаржылық және шаруашылық қызметін толығымен бақылауға жол береді. Бақылау үшін инвестор сол ұйымның басшысын тағайындайды және әкімшілік кеңесіне инвестиция

мөлшеріне қарай өз өкілдерін енгізеді. Осындай инвестиция барысында инвестор аналық ұйым, ал эмитент еншілес ұйым болып саналады.

2. Айтарлықтай әсер етуге құқық беретін инвестициялар (үлестік қатысудың әдісі) – инвестиция мөлшері басқа ұйымның жарғылық капиталында 20-дан 50% - ға дейін. Осы жағдайда эмитент инвестордың тәуелді (немесе ассоциациялық) компаниясы болып саналады. Инвестор өз құқығын енгізуге болады.

3. Біріккен қызметке инвестициялар (шоғырландырылған есептілік) – иелік 50%-дан жоғары. Ол екі немесе бірнеше ұйым қосылып ұйым құрмай, бірақта бірлесіп бір кәсіпкерлік мақсатқа жету үшін инвестиция салымын келісім-шарт бойынша жүргізу. [3].

Егер инвестицияланған ұйымда инвестордың тікелей және жанама түрде еншілес ұйымдар арқылы 20 және одан да жоғары пайыз дауыста құқығы болса, инвестор айтарлықтай әсер ете алады. Егер инвестицияланған ұйымда инвестордың тікелей және жанама түрде еншілес ұйымдар арқылы 20 пайыздан төмен дауыста құқығы болса, инвестор айтарлықтай әсер ете алмайды. Бұл жағдайда инвестиция есебі шығынның нақты сомасымен жүргізіледі.

Қор нарығы – бағалы қағаздар сатылып, сатып алынатын нарық. Әр нарықта өз құралдары бар. Қаржы нарығындағы құралдар ол құнды қағаздар.

Нарық құралдары – ол нарықта саудаға түсетін қаржылық кепілдемелердің түрлері. Олар негізгі және туынды құралдарға бөлінеді. Негізгі құралдар негізгі активке иелік етуге мүмкіншілік береді. Оларға: акциялар, вексельдер, облигациялар, банктік сертификаттар, және т.б. жатқызамыз.

Туынды құралдар – белгілі уақытта, белгілі бағаға негізгі активтің белгіленген бөлігін сатуға немесе сатып алуға мүмкіншілік береді. Туынды құнды қағаздарға опциондар, форвардтар, фьючерстерді жатқызамыз.

Акциялар, облигациялар мен опциондар – ең жиі айтылатын қаржылық құралдар.

Облигация - ол эмитент пен инвестордың арасындағы арнайы келісім, эмитент инвестордан алған соманы қайтарып беруге және белгілі уақытта пайызды төлеп тұруға уәде береді. Облигация шын мәнісінде қарызды қайтарып беруді растайтын қолхат секілді, оны сатуға болады.

Опцион – алдын ала келісілген бағамен, алдағы уақытта сатып алу немесе сатуға сатып алушы немесе сатушыға рұқсат беретін келісім.

Акцияларды өндірушілер – ірі компаниялар, оларды эмитенттер деп атайды. Акцияны сатып алушылар инвесторлар [5, 16 б.].

Қор нарығында бізді қызықтыратыны – акция сияқты бағалы қағаздар. Акцияны сатып алған соң, сіз компанияның иелерінің бірі болып шығасыз. Мысалы, компания 100 000 акция шығарған болса, 1000 акция - оның 1 пайызы. Әр акция дивиденд түрінде пайда әкеле алады (белгілі бір шартта орындалған жағдайда). Дивиденд мөлшері жыл сайын жылдық есептілік жабылған соң анықталады. Компания өз акционерлеріне жиналыс қорытындысы туралы хабарлама жібереді. Егер қаржылық жыл табысты болып шықса акционерлер жиналысында дивиденд төлеу туралы шешім қабылдайды. Ол үшін компания тіркеушіден акция иегерлерінің тізімін сұратады, және де делдал арқылы олардың есепшоттарына дивидендтерді аударады. Айталық, компания бір жылдың ішінде 1 млрд. Теңге таза пайда көрді делік. Акционерлер жиналысы пайданың 20 пайызы, 200 млн. теңге дивидендке жіберіледі деп ұйғарады. Сонда компанияның 100 000 акциясы бар дейтін болсақ, әрбір акция үшін инвестор 2000 теңгеден алады.

«Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы» ҚР Заңына сәйкес қаржылық есептілік элементтерін дұрыс бағалау және есепке алу қажет [1].

Инвестициялар бастапқыда өзіндік (әділеттік) құнымен бағаланады. Инвестицияның нақты құны – сатып алу құнымен сатыпалумен байланысты шығындар.

Келесіде ұстаудағы инвестициялар олардың түрлеріне байланысты келесідей бағаланады.

1) Әділеттік құнымен - саудаға арналған және сату үшін қолда бар инвестициялар. Әділеттік құнымен есепке алынған инвестициялар есеп саясатында тағайындалған мерзімде қайта бағаланып отырады, егер олардың есептегі бағасы әділеттік құнынан өзге болса. Қайта бағалумен анықталады: олардың қайта бағалануға дейінгі есептегі құны, қайта бағаланудан кейінгі есепке алу құны, қайта бағаланудан анықталған айырмашылық сома анықталады.

2) Амортизациялық құнымен өтеуге дейін ұсталынатын қаржылық инвестициялар бағаланады.

Егер олар номиналдық құнына басқа бағаға сатып алынса. Мысалы: инвестор номиналдық құны 5000 теңгеден 100 облигацияны сатып алу құны 5120 теңгеден алған. Облигацияны ұстау мерзімі 2 жыл. Облигациялардың сатып алу құны: $5120 \times 100 = 512000$ теңге., $512000 - 500000$ (номиналдық құны) = 12000 (айырмашылығы). Өтеу мерзімі аяқталғанда есептегі облигациялар құны номиналдық құнына, яғни 500000 теңгеге тең болу керек. Сондықтан, 12000 теңге артық төленген сома амортизацияға жатқызылып, есептен шығарылады. Амортизациялық шығысқа апарылады 500 теңге (12000:24 айға).

3) Нақты өзіндік құнымен үлестік қатысу инвестициялары бағаланады [6, 21 б.].

Инвестицияларды есепке алуда екі әдістің бірі қолдануға болады: құндық әдіс және үлестік қатысу әдісі.

Құндық әдісте инвестициялар сатыпалынғанда оларға нақты жұмсалған нақты шығындар құнымен есепке алынады. Осы инвестицияларға эмитенттің бөлінбеген таза пайдасынан дивидент түрінде айқындалады да, төленеді. Бұл әдіс қаржылық инвестицияларды есепке алуда қолданылады.

Үлестік қатысу әдісінде инвестиция бастапқыда нақты сатыпалынған құнымен есепке алынады да, бірақ келесіде оның мөлшері өзгеріп отырады, егер инвестордың үлесі эмитенттің таза активінде өзгерсе.

Инвестордың үлесі эмитенттің таза активінде өзгереді:

1. Эмитенттің таза пайда, әлде залалында инвестордың үлесіне;

2. Эмитенттің активтерін қайта бағалаумен байланысты инвестордың үлесінің өзгеруі инвестициялардың да өзгеруіне әкеледі. Бұл әдіс тәуелді және еншілес ұйымдарға салынған инвестицияларды есепке алғанда қолданылады.

Қаржылық инвестицияларды есепке алу үшін екі бөлімшенің шоттары қолданылады: 1100-1150 Қысқа мерзімді қаржылық инвестициялары. 2000-2040 Ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар.

Қаржылық инвестицияларды есепке алу үшін келесі корреспонденциялар беріледі:

1. Сатып алынған бағалы қағаздар үшін төленген ақшаға:

а) кассаға: Д-т 1100, 2000; К-т 1010; б) ағымдағы шот: Д-т 1100, 2000; К-т 1030;

2. Бағалы қағаздар берешекке алынса, артығынан төлеу ретінде:

Д-т 1100, 2000; К-т 3390;

3. Берешекке алынған инвестицияға төлем жүргізілгенде: Д-т 3390; К-т 1030;

4. Инвестициялар бойынша табыстар есептелгенде:

а) пайыздар түрінде: Д-т 1270; К-т 6110; б) артықшылығы бар акцияға: Д-т 1270; К-т 6120; в) дивидендтер түрінде есептелген табыстар ағымдағы шотқа түскенде: Д-т 1030; К-т 1270

Қаржылық инвестициялар бойынша табыстарды есепке алу үшін келесі инвестициялар есепке алынады: 6110 «Сыйақылар бойынша кірістер», 6120 «Дивидендтер бойынша кірістер», 6150 «Қаржылық құралдардың әділ құнының өзгеруінен түсетін кірістер. Шығыстарды есепке алу үшін келесі шоттар беріледі. 7310 «Сыйақылар бойынша шығыстар», 7330 «Қаржылық құралдардың әділ құнын өзгертуден алынған шығыстар», 7340 «Қаржыладыруға арналған басқа да шығыстар».

Есептелген амортизация келесідей есепке алынады:

а) сатып алу құны номиналдық құнынан артық болса: Д-т 7340; К-т 1130, 2020

б) облигациялар номиналдық құнынан төмен бағаға сатып алынса: Д-т 1130, 2000; К-т 6160.

Әділеттік құнымен есептелген бағалы қағаздар қайта бағаланса, одан туындаған айырмашылық есепке алынады:

а) баға көтерілгенде көбею сомасына: Д-т 1110; 1120 К-т 6150

б) бағалы қағаздардың есептегі құны төмендегенде, азаю сомасына: Д-т 7330; К-т 1110, 1120

Бағалы қағаздарды есептен шығарғанда (сатқанда):

а) қайта бағалаудан алынған кіріс: Д-т 6150; К-т 5610

б) қайта бағалаудан алынған шығыс: Д-т 5610; К-т 7330

Бағалы қағаздар сатылғанда немесе өтеуге тапсырылғанда есепке алынады. Олардың номиналдық құнын есептен шығару: Д-т 7410; К-т 1110, 2000

Бағалы қағазды тапсырудан немесе сатудан алынатын табыс:

Д-т 1030; К-т 6210; Д-т 1280; К-т 6210;

Егер инвестицияның есептегі құны оның қайтару құнынан артық болса инвестиция құнсыздануға жатқызылады. Инвестицияның құнсыздануы келесі жағдайлармен байланысты.

1. Эмитенттің қаржылық жағдайының күрт төмендеуі;
2. Эмитент негізгі немесе сыйақы бойынша берешектерін төлеуден бас тартуы
3. Эмитент банкрот немесе жойылуы мүмкін болса;
4. Берілген қарыздар бойынша дебиторлық берешектерді қайтарып алу мүмкіндігі жойылса және т.б. жағдайларда [4, 26 б.].

Барлық инвестицияларға жыл соңында құнсыздану жүргізіледі. Жалпы кәсіпорындарда қаржылық инвестицияларды бағалау мен есебін дұрыс жүргізу маңызды болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы» ҚР-ның Заңы (2010.19.03. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)
2. 32 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: ақпараттарды ашу және ұсыну»
3. 39 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау»
4. Ю. Леснова «Финансовые активы» – «Учет и финансы» МСФО №7 (37), 2009 г
5. Попова О. «Облигации на предприятии: понятие, бухгалтерский и налоговый учет» – «Учет и финансы» Бухучет и ценные бумаги, №7 (37), 2009 г
6. О.Пономарева «Учет и оценка инвестиций в ценные бумаги» – «Учет и финансы» Бухучет и ценные бумаги, №5 (47), 2010 г

Серикова Ф.З. УА-11НП КЭУК
Ғылыми жетекші: к.э.н., доцент
Нургалиева Р.Н.

НАРЫҚТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖАҒДАЙЫНДА КӘСІПОРЫНДАРДАҒЫ ЕСЕПТІК САЯСАТ ЖӘНЕ САЛЫҚТЫҚ САЯСАТТЫ ЖЕТІЛДІРУ

Нарықтық экономиканың қалыптасуы жағдайында кәсіпорындардағы бухгалтерлік есепті ұйымдастырудың жетілдіру бағыттарының бірі оның есеп және есеп берудің халықаралық стандарттарға қарай бағыт алуы мен салық саясатының Салық Кодекстеріне сәйкес жүргізілуі болып табылады.

Халықаралық қаржылық есептілік стандарты (IAS) №8 «Есеп саясаты, есептік бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер және қателіктер» сәйкес есеп саясаты – бұл ұйым қаржы есептілігін дайындау және ұсыну үшін қолданатын нақты қағидаттар, негіздер, келісімдер, ережелер, жолдар және мүмкіндіктер жиынтығы. Стандарт ұйымның қаржы есептілігінің маңыздылығын, сенімділігін, сондай-ақ қаржы есептілігін уақыт бойынша және басқа ұйымдардың қаржы есептілігімен салыстыруға арналған [1].

Қаржылық есеп берудің ескертулер бөліміндегі есептік саясатта қаржылық есеп беруді дайындау үшін пайдаланған бағалау негізі және қаржылық есеп беруді дұрыс түсіну үшін маңызды қажеті бар есептік саясаттың әрбір нақты мәселесі туралы ақпараттар ашылады.

Бухгалтерлік есеп жүйесін және оны жүргізудің жалпы қағидасы мен ережесі нормативті-құқықтық құжаттарда белгіленген. Осыған орай кәсіпорындардың есептік саясаты келесідей жорамалдардан алынғаны дұрыс болады:

- кәсіпорынның өз мүлкімен өзімен- өзі болушылығы (кәсіпорынның өз балансында тек заң бойынша танылған мүліктердіғана көрсетеді, ал қалған барлық құндылықтар мен міндеттемелер баланстан тыс шоттарда есепке алынады);

- талассыз қызметі(есеп саясатының мәселесі бойынша қандай да бір қабылданатын шешім кәсіпорынның өз қызметін болашақ кезеңде тоқтатпайтындығы немесе қызмет масштабын қысқартпайтындығы басшылығы алынуы керек);

- есеп саясатын пайдаланудың жүйелілігі(шаруашылық операциясын көрсету әдісінің тұрақтылығы, есеп беру жылының барысында міндеттеме мен мүлікті бағалау, сондай- ақ бір есептік жылдан басқасына өткен кезде де);

- шаруашылық қызметіндегі фактілердің мерзімділік анықтылығы (әр фактілердің түскен немесе төленген кезіне қарамастан, олар өзінің орындалған немесе орын алған кезеңіне жатқызылуы керек).

Қаржылық есеп берудің халықаралық стандарттарына сәйкес есепті саясат ұйымдардың қаржылық есеп беруді дайындау және ұсыну үшін пайдаланылатын нақты принциптер, ережелер, жолдар, мүмкіндіктер жиынтығы деп анықталады.

Есептік саясатты құрастыру үшін негіз ретінде бухгалтерлік есептің стандарттары алынады, олар шаруашылық операциялардың активтердің меншікті капиталдың, міндеттемелердің, қызмет нәтижелерінің альтернативті тәсілдеріне мүмкіндік береді. Есептік саясатты құрастыру әрбір стандартта ұсынылған тәсілдерді тандау, оларды кәсіпорын қызметінің жағдайына қарай негіздеу және бухгалтерлік есепті жүргізу қаржылық есеп беруді ұсыну үшін негіз ретінде қабылдау болып табылады.

Есептік саясатты тіркеу кезінде келесі талаптарға негізделеді:

- есептік саясат барлық құрылымдық бөлімшелермен қолданылады жеке балансқа бөлініп шыққандарды қоса. Оның негізінде өз қызметін жақын болашаққа жалғастыру жорамалы жатыр;

- шаруашылық қызметінің жағдайлары қай кезде болса, сол есептік мерзімде есепке алынады.

Кәсіпорынның есептік саясатын тандауы мен негіздеуіне келесі негізгі факторлар әсер етеді:

- меншік нысаны мен құқықтық-ұйымдастырушылық нысаны (жауапкершілігі шектеулі серіктестік, ашық акционерлік қоғам, жабық акционерлік қоғам, өндірістік кооператив және т.б.);

- салалық қызметінің түрі (өнеркәсіп, құрылыс, сауда, көлік, ауыл шаруашылығы және т.б.);

- салық салу жүйесімен арақатынасы (әр түрлі салық түрлері бойынша жеңілдіктер немесе салық төлеуден босату, салық мөлшері және т.б.);

- қаржы-шаруашылық қызметін дамыту стратегиясы (ұйымның экономикалық дамуының ұзақ мерзімдік перспективасының мақсаттары мен міндеттері, инвестициялардың жұмсалу бағыты, келешектегі мәселелерді шешудің тактикалық тәсілдері);

- ұйымның ақпараттық қамсыздандыру жүйесі (оның тиімді әрекетіне қажетті барлық бағыттары бойынша);

- материалдық базасының болуы (компьютерлік техника мен басқа да оргтехника жабдықтарымен қамсыздандырылуы, бағдарламалық-әдістемелік қамсыздандыру және т.б.);

- кәсіпорындағы бухгалтер мамандарының (қаржы бөлімі қызметкерлерінің) біліктілігі және басшылардың экономикалық батылдылығы, ынталылығы мен тапқырлық деңгейі.

Есептік саясат кәсіпорында бірнеше жыл бойы қолданылады. Кәсіпорынның қабылданған есептік саясатының тағайындалуы бірінші кезекте оның жұмысы туралы толық, объективті, нақты ақпарат алуға арналған. Мұндағы ақпарат оған қызығушылық танытатын субъекті мен шаруашылық байланысы бар және байланыс орнатуды қалайтын барлық пайдаланушыларға қажет. Осыған байланысты есептік саясатты тандау кезінде басшылыққа алатын талаптарға келесілер жатады: толықтық, сақтық, мазмұнның формадан артықшылығы, қарама-қайшы еместігі рационалдық және т.б. осы талаптарға сәйкес қабылданған есептік саясат кәсіпорындағы бухгалтерлік есеп жүйесінің бүтіндігін қамтамасыз етеді.

Есептік саясат келесі жағдайларда түзетілуі мүмкін:

- қайта құрылым кезінде (бірігу, бөліну, қосылу);

- иелері ауысқанда;

- Қазақстан Республикасының заңдылығы өзгергенде немесе бухгалтерлік есептің нормативті реттеу жүйесінде.

Сол кезде кез-келген өзгертулер негізделген болуы тиіс және есептік саясат кезіндегі тәртіппен рәсімделеді. Есептік саясатты қабылдаған кезде шаруашылық субъект операцияларды көрсетуге қажетті белгілі өлшемдерді белгілеу қажет.

«Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер» Қазақстан Республикасы Салық кодексі тарауларының талаптарына сәйкес есептік және салықтық есеп саясаттарын төлеушілер өз қызметі бойынша салықтық есепке алуды жүргізуге, сонымен қатар өз бетімен салықтық есепке алу саясатын әзірлеуге және бекітуге міндетті

Кез-келген кәсіпорынның өзінің қызметін іске асыру үшін таңдап бекіткен есеп саясаты толықтылық, уақыттылық, сақтық, қарама-қайшылықсыздығы мен орындылық талаптарына сай болу қажет.

Салық саясаты – мемлекеттің салық салу аясындағы жүргізіп отырған шараларының жүйесі.

Салық саясаты – мемлекеттің қаржылық қажеттіліктерін мемлекет пен салық төлеушілердің экономикалық мүдделері тепе-теңдігінің сақталуы негізінде қамтамасыз ету мақсатында жана салықты және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді белгілеу және қолданыстағыларының күшін жою, салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша ставкаларды, салық салу объектілері мен салық салуға байланысты объектілерді, салық базасын өзгерту жөніндегі шаралар жиынтығы.

Салықтық саясат үкімет органдары мен басқарманың ғылыми негізделген және экономикалық мақсатқа сай тактикалық және стратегиялық құқықтық қызметтерінің жиынтығы ретінде анықталады.

Салық саясатының мазмұны қоғамның әлеуметтік–экономикалық құрылуымен, экономикалық саясатының жалпы бағытымен, сондай–ақ есеп саясатының нақты әдістерімен сипатталады.

Салықтық саясатты жүргізудегі бастапқы нұсқама болып тек қана құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету, салық төлеушілерден салықтық төлемдерді төлету емес, сонымен қоса салық салудың ықпалының астында жиналған шаруашылық - экономикалық қатынастарды бүкілжақты бағалауды жүргізу. Сондықтан, салықтық саясат - бұл салықтық заңдардың ұйғарымның автоматикалық орындалу тиіс, оларды жетілдіру [2].

Есеп саясаты мен салықтық есеп саясатының негізгі алға қойған мақсаттары: мемлекет қажеттілігін қаржы ресурстарымен қамтамасыз ету болып табылады, бухгалтерлік есеп операцияларын орындау барысында қателер жібермеу, фактілерді бұрмаламау, ұйымдардың қаржы жағдайын бағалау, шаруашылық қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету, материалды активтерді бағалау мен есептен шығару, таза пайда резервін құру бағытындағы мейлінше жоғары дәрежедегі икемді есеп ақпараттарын қалыптастыру болып табылады.

Егеменді еліміздің салық саясаты жөнінде әртүрлі пікірлер бар. Әрине, бұл түсінікті де, өмірге жаңа құрылымдар келді, кәсіпкерлердің түрі көбейді, меншіктің алуан түрлілігі пайда болды.

Осының бірі салық саясатына ұдайы өндірістер енгізіп отыруды алға тартары сөзсіз. Қалай дегенде де қазір қолданылып жүрген заңдылықтарға сәйкес салықтарды толық көлемде уақытылы жинау – басты міндет. Салықтардың толық көлемде, уақытылы аударылуы және алынуы бюджет қорының толығын айқындайтын фактор болып табылады. Салық төлемдерінің бюджетке толық көлемде түсуінің алуан әдістерін қолданып, қадағаланбайынша, енді-енді құқықтық мемлекет болуға бағдар ұстап отырған еліміздің бұл бағытта табысты қадамын қамтамасыз ету мүмкін еместігін байқатады. Өркениетті елдердегідей кәсіпорынның, ұйымның кәсіпкердің қарапайым салық төлеушінің ең бірінші кезектегі міндетін салықтан құтылу екенін түсінетіндей жауапкершілікке жете қоймағанымыз бәрімізге аян болса керек. Өлі де салықтан жалтарушылар, табысын кемітіп көрсетушілер, қайтсем заңдылықты айналып өтем деушілер баршылық осыдан келіп ортақ қазан –бюджет қоржыны толмайды. Бұл өз кезегінде зейнетақы мен бюджеттік мекемелер қызметкерлеріне еңбекақының кешіктіріліп берілуіне соқтырады. Президентіміздің халыққа жолдаған “Қазақстан - 2030” жолдауында атап көрсеткен мемлекеттік сектордың бірінші кезектегі міндеті экономиканы тұрақтандыру болып табылады.

Мұндай тұрақтылық ішінара фискальдық саясат құралдарымен жүзеге асырылады. “Фискальдық” – “қазыналық” деген мағынаны білдіреді, латын сөзі.

Фискальдық саясаттың көмегімен мемлекет экономиканың бір қалыпты өсуіне, бағаның тұрақтануына және халықтың еңбекке жарамды бөлігін жұмыспен қамтуға қол жеткізе отырып экономикада инфляцияның алдын алуға шаралар қолданады. Жоғарыда айтылған және басқа да міндетті жүзеге асыру Қаржы министрлігінің жанынан Салық реформалары департаментінің негізінде фискальдық саясат бағыты мен қаржылық бағдарламаны қалыптастыруды жүзеге асыратын фискальдық саясат департаменті құрылады.

Департаменттің міндетті фискальдық және макроэкономикалық саясат саласында мемлекеттік стратегияны жүзеге асыру, қолданылып жүрген салық және кеден заңдарын талдау, оларды жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу болып табылады. Салық жүйесін қайта

құру туралы шешім қабылданғанға дейін елімізде салықтық қатынастар 45 заңмен, Қазақстан Президентінің 3 жарлығымен реттеліп отырды.

Олардың ішінде 18-акт салықтық қатынастарды, салық салу түрлері мен тәртіптерін, 11-акт бюджеттен тыс қорлар қызметтерінің тәртіптерін, ал 22 –сі салықтық жеңілдіктерді белгілейді.

Бұрын қолданылған салық заңдарында салықтар мен алымдардың 47 түрі, түрлі аударымдардың 6 түрі қарастырылған болатын.

Салық саясатын жүргізу нәтижесінде заңды және жеке тұлғалардың табысының бір бөлігі жалпы мемлекеттік шығыстарды жабуға тартылады, яғни салық саясатын жүргізу нәтижесінде заңды және жеке тұлғалардың табысы реттеледі. Сонымен қатар салық саясаты ұдайы өндіріс процесін қамтамасыз етуге бағытталуы қажет. Бұл ұлттық табыс көлеміндегі салықтардың үлесін, салық салудың шегін белгілеуді білдіреді.

Қазақстан Республикасындағы кәсіпорындардың есеп саясатын және салық саясатын жетілдірудің негізгі бағыттары болып: отандық тауар өндірушілерді мемлекет тарапынан қолдау, мемлекеттің ішкі экономикалық дамуына ықпал ететін саясат жасау, жеке секторлардың жедел дамуына жағдай жасау, шетел инвестициясын тартуда кедергілердің алдын алу, яғни мемлекет пен салық төлеушілердің талап–тілегін ортақтастыру.

Жоғары дамыған нарықтық қатынастар жағдайында есеп саясаты және салық саясатының ел экономикасына әсері тікелей болып табылады. Мемлекет өндіріс құрылымын өзгерту, аумақты экономикалық дамыту, халықтың табыстылық деңгейін көтеру мақсатында ұлттық табысты қайта бөлу үшін пайдаланады. Сонымен қатар салық деңгейі бекітіп, оның нәтижесінде ұлғаймалы өндірістің инвестициялық мүмкіндіктері кеміген жағдайда және тұтыну деңгейінің төмендеп, өнім өндіру мен сату көлемі кеміген жағдайда айқын байқалады. Ақша саясатының құрамдас бөліктеріне эмиссиялық саясат және ұлттық валютаның тұрақтылығы жатады [3].

Есептік және салық саясатының нарықтық экономикадағы негізгі міндеттері мыналар жатады:

- мемлекетті өз функциялары мен міндеттерін орындау үшін қажетті қаржы ресурстарымен қамтамасыз ету;
- жалпы ел шаруашылықтарын реттеуге жағдай жасау;
- нарықтық қатынас процесінде пайда болатын халық табысы деңгейіндегі теңсіздікті деңгейлестіру (тегістеу);
- кәсіпорындарда есептік саясаттарының халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жұмыс жасалуын қадағалау;
- кәсіпорындардың жағдайларының жақсаруы мен нарықтық экономикаға сәйкес дамуылары;
- мемлекеттік қаржылардың ұлғаюы;
- кәсіпорындардағы ақша, тауар ағындарында тепе-теңдікке қол жеткізу;
- кәсіпорында салықтық және есептік тұрақтылықтың қамтамасыз етілуі.

Есеп және салық саясатында мемлекетті салыстырмалы дербестігі көрінеді. Сонымен қатар Салық Кодексі, халықаралық қаржылық есептілік стандарттары арқылы салық саясатын және кәсіпорындардағы есептік саясаттарын өзгерте отырып, мемлекет экономикалық дамуды ынталандыруға, жетілдіруге немесе оны ырықтандыруға мүмкіндік алады. Кәсіпорындарда есептік саясатты және салықтық саясатты реттеу елдің шаруашылық өмірін қамтиды, өйткені салықтық шаралар базистік қарым-қатынасты қондырмаға ықпал ететін басты әмбебап құрал болып табылады. Мұндай реттеудің мақсаты-компанияның ішкі және сыртқы, әсіресе инвестициялық қызметі үшін жалпы есептік және салықтық ахуалды жасау және кәсіпорын қозғалысының басыңқы салалық және аумақтық бағыттарын ынталандыру үшін есептік және салықтық жағдайын, қамтамасыз ету болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Халықаралық қаржылық есептілік стандарты (IAS) №8 «Есеп саясаты, есептік бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер және қателіктер» 2011 жыл.
2. Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық Кодексі). 01.01.2008 жыл.
3. Интернет ресурстары: www.egov.kz, www.salyk.kz, www.damy.kz.

КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ И ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ

Особое значение при анализе финансового состояния фирмы имеют показатели рентабельности и платежеспособности, предназначенные для наиболее полной и объективной оценки результатов производственной деятельности по таким важным вопросам как:

- степень компетентности руководства по текущему и долгосрочному управлению фирмой;
- целесообразность продолжения осуществляемых направлений производственной деятельности;
- совершенство используемых технологий и оборудования;
- темпы развития производства и подготовки планов замены оборудования;
- привлекательность фирмы для потенциальных инвесторов.

Однако существующее методическое обеспечение по указанным направлениям недостаточно обосновано, например целый ряд широко используемых показателей для оценки рентабельности, как это будет показано, следует применять с определенной осторожностью, т.к. они в принципе не могут отражать реальное финансовое состояние фирмы.

Наиболее часто разными авторами для анализа рентабельности и платежеспособности фирм предлагается использовать показатели, приведенные в табл. 1.1., 1.2. и 1.3., которые могут выражаться или в процентах, или в долях единицы. Величины перечисленных в этих таблицах критериев по указанным расчетным формулам будут получены в долях единицы. Для перевода в проценты полученные значения показателей необходимо умножить на 100.

Заметим, что обычно каждый из критериев, используемых для оценки финансового состояния фирм, может иметь множество различных названий. Например, первый показатель, приведенный в табл. 1.1. в работе [16] на стр.127 имеет название “Фондоотдача”, а на стр.375 — “Коэффициент оборачиваемости активов”, имея при этом одно и тоже наименование на английском — *asset turnover*. У других авторов этот критерий имеет следующие названия:

- оборачиваемость активов [3, стр.205]; [6, стр.263];
- коэффициент оборачиваемости активов [4, стр.157];
- капиталотдача [1, стр.265];
- коэффициент общей оборачиваемости капитала [15, стр.35];
- число оборотов капитала [7, стр.34];
- коэффициент отношения продаж к общим активам [18, стр.33];
- оборачиваемость основного капитала [10, стр.410] и т.д.

Таблица 1.1. КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ (на основе аналитического баланса и отчета о прибыли)

№	Наименование показателей	Расчетная формула
1	Фондоотдача или оборачиваемость активов	$FON=Pro/Sak$
2	Рентабельность капитала по валовой прибыли	$RKV=Pva/Sak$
3	Рентабельность капитала по чистой прибыли	$RKC=Pch/Sak$
4	Рентабельность собственного капитала по стоимости продаж	$RSP=Pro/Ssk$
5	Рентабельность собственного капитала по чистой прибыли	$RSK=Pch/Ssk$

Для определения первых трех критериев этой таблицы в знаменателе записанных соотношений используется сумма активов баланса ($S_{ак}$), которая является суммой двух составляющих — текущих (E^T) и долгосрочных ($D_{ак}$) активов:

$$S_{ак} = E^T + D_{ак}$$

Представленные в аналитическом балансе долгосрочные активы вычисляются по текущей стоимости основных производственных фондов и нематериальных активов, т.е. из их начальной стоимости предварительно вычитается сумма амортизационных отчислений.

Допустим, что за несколько шагов расчетного периода выпуск готовой продукции не изменяется и суммы продаж ($P_{\pi o}$), валовой ($P_{\nu \alpha}$) и чистой ($P_{\text{чп}}$) прибыли остаются постоянными. Тогда в связи с уменьшением балансовой стоимости долгосрочных активов по мере их амортизации величины показателей фондоотдачи и рентабельности капитала по валовой и чистой прибыли будут возрастать, свидетельствуя о повышении фондоотдачи и рентабельности капитала. Причем, их максимальное значение будет получено для того шага расчета, на котором стоимость долгосрочных активов станет минимальной и равной их ликвидной стоимости. Из этого следует, что фирма, обеспечив максимально возможное значение этих критериев на следующем шаге не сможет производить продукцию без замены или модернизации своих основных производственных фондов, что противоречит и здравому смыслу, и основной задаче фирмы — повышению благосостояния ее владельцев. Даже, если накопленных амортизационных отчислений достаточно для возобновления производства, потребуется время для демонтажа изношенного и установки нового оборудования, ремонта и восстановления пассивных основных производственных фондов.

В реальных условиях при многопрофильном производстве и изменении объемов выпуска готовой продукции указанный процесс размывает по времени и его проявление может вызвать временное прекращение производства на некоторых участках технологической цепочки.

Аналогичное положение может возникнуть и при использовании критериев рентабельности собственного капитала по стоимости продаж и чистой прибыли, т.к. в соответствии с основным уравнением бухгалтерского баланса сумма собственного (или акционерного) капитала ($S_{\text{ск}}$) равна разнице между суммой активов ($S_{\text{ак}}$) и внешних обязательств ($V_{\text{об}}$):

$$S_{\text{ск}} = S_{\text{ак}} - V_{\text{об}}; \quad (1.1)$$

Наиболее наглядно это положение проявляется в том частном случае, когда фирма не имеет долгосрочных обязательств ($S_{\text{дз}}=0$), т.е. сумма собственного капитала определяется соотношением:

$$S_{\text{ск}} = S_{\text{ак}} - T_{\text{об}}.$$

При постоянном объеме производства текущие обязательства ($T_{\text{об}}$) будут постоянной величиной, а величина собственного капитала изменяется в соответствии с изменением суммы активов баланса. При наличии у фирмы долгосрочных обязательств величина суммы собственного капитала будет определяться изменением разницы между изменением амортизационных отчислений и суммой погашаемой доли кредитной задолженности по шагам расчетного периода. Если эта разница положительна, то изменение суммы собственного капитала несколько отстает от уменьшения суммы активов. Если же сумма погашения долгосрочной кредитной задолженности превышает амортизационные отчисления, то сумма собственного капитала будет возрастать.

Таким образом и два последних критерия — рентабельности собственного капитала по сумме продаж и чистой прибыли не могут в принципе отражать действительное финансовое состояние фирмы. По сравнению с тремя предыдущими критериями в реальных условиях, когда у фирмы может быть несколько долгосрочных задолженностей с разными условиями погашения динамика изменения двух последних критериев может иметь скачкообразный характер, затрудняя анализ полученных результатов.

Таблица 1.2

КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ (на основе отчета о прибыли)

№	Наименование показателей	Расчетная формула
6	Рентабельность продаж по валовой прибыли	$RPV = P_{\nu \alpha} / P_{\pi o}$
7	Рентабельность продаж по чистой прибыли	$RPC = P_{\text{чп}} / P_{\pi o}$
8	Рентабельность продукции по валовой прибыли	$RPR = P_{\nu \alpha} / S_{\text{п}}$
9	Коэффициент рентабельности производства	$KPR = P_{\pi o} / S_{\text{п}}$

При малых темпах инфляции и наличия возможности привлечения заемного капитала для анализа финансового состояния фирмы может быть использован еще один критерий, характеризующий запас финансовой устойчивости фирмы — ее способность выполнять свои обязательства по погашению кредитных задолженностей и одновременно сохранять

возможность развития и выплаты дивидендов. Таким показателем является коэффициент запаса финансовой устойчивости (KZF), равный отношению нераспределенной прибыли, остающейся в распоряжении фирмы ($P_{не}$), к чистой прибыли ($P_{чк}$), из которой погашается основная часть кредитной задолженности:

$$KZF = \frac{P_{не}}{P_{чк}}$$

Величина этого критерия показывает какая часть чистой прибыли остается в распоряжении фирмы после погашения очередной доли кредитной задолженности.

Используя основное уравнение баланса 1.1., после несложных преобразований можно получить следующие соотношения:

$$KPL = \frac{S_{ск}}{S_{ак}} = 1 - \frac{V_{об}}{S_{ак}} = 1 - KFS$$

$$KFS = \frac{S_{кз}}{S_{ак}}; \quad KFA = \frac{V_{об}}{S_{ск}} = \frac{I}{\frac{S_{ак}}{V_{об}} - 1} = \frac{I}{\frac{1}{KFS} - 1}$$

Анализ полученных соотношений показывает, что коэффициенты платежеспособности (KPL) и финансовой автономии (KFA) могут быть выражены через коэффициент финансовой самостоятельности (KFS), а коэффициент финансовой устойчивости (KFU) по существу является частным случаем по отношению к коэффициенту финансовой автономии (KFA), т.к. его значение становится равным нулю, если фирма не использует долгосрочные кредиты. Таким образом для оценки платежеспособности фирмы достаточно использовать один из трех первых показателей, приведенных в табл. 1.3.

Список литературы:

1. Грузинов В.П., Грибов В.Д. Экономика предприятия. - М., 2001.
2. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия: Учебник. – 6-е изд., перераб. и доп. - М.: Инфра- М, 2008.
3. Пятов М.Л. Бухгалтерский учет для принятия управленческих решений. - М.: ООО "1С-Паблишинг", 2009. - 268 с
4. Скляренко В.К., Прудников В.М. Экономика предприятия: Учебник. – М.: Инфра- М, 2009.
5. Финансовый менеджмент: Учебник /Под ред. д.э.н., проф. А.М.Ковалевой. – М.: ИНФРА-М, 2007.
6. Шеремет А.Д. Комплексный анализ хозяйственной деятельности. - М.: "ИНФРА - М", 2009, с. 280
7. Экономика фирмы. Учебник /Под общ. ред. проф. Н.П.Ивашенко - М.: ИНФРА - М, 2007. – 528 с.
8. Экономика фирмы. Учебник для вузов/Под ред. проф. В.Я.Горфинкеля, проф. В.А. Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.
9. Экономика фирмы. Учебник/Под ред. проф. О.И.Волкова и доц. О.В. Девяткина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2006.-601с.

Алимкулов Д., группа УА 12П КЭУК
 Научный руководитель: к.э.н.,
 профессор Мадиева К.С.

MAIN DIRECTIONS OF IMPROVEMENT FINANCIAL RESULTS

At the present time as the economy was transferred to the market relations, the independence of enterprises, their economic and legal responsibility started increasing. Dramatically increases the value of financial stability of the subjects of management (enterprises). All this significantly increases the role of analysis of their financial status: availability, allocation and use of funds.

Financial condition is the most important characteristic of activity of enterprises in the external environment. It determines the competitiveness of the enterprise, its potential in business cooperation, assessing. Assesses the extent to which economic interests are guaranteed the company and its partners on financial and other relationships. The financial condition of the company is characterized by a system of indicators that reflect the state capital in the process of its circulation and the ability of a business entity to finance its activities at a fixed time.

The problem of improving financial performance is essential for any commercial enterprise, as it is in the financial result is expressed in monetary results of the economic activities of the organization as a whole and its individual units. Financial results indicate an increase or decrease the value of equity organization which is formed in the course of its business activities in the reporting period. Improved financial results often indicate important processes such as the increase in profitability of the company, the implementation of its performance, the implementation of innovations, as well as the overall efficiency of the company.

As you know, in the accounting financial result is determined by counting and reducing of all income and expenses for the reporting period. We differentiate between two types of financial results: profit and loss.

Losses, in this case, mean any financial loss, reduction of material and financial resources of the enterprise as a result of the excess of expenditure over income.

In turn, profit is defined as the excess of the company's revenue derived from the sale of goods and services over the cost of their production and sales. is a profit as a result of the financial business and is the primary purpose for which this activity is carried out.

During many years of economic science has developed many different theories of sources of profit. By tradition, they can be divided into objective and subjective.

The objectives of the theory are those that explain the origin of certain profits to external causes, in any way associated with violations of competitive equilibrium. These include views on the origin of profit A. Smith, JS Marx.

In turn, profit is defined as the excess of the company's revenue derived from the sale of goods and services over the cost of their production and sales. Profit realization as financial result of entrepreneurial business is the main aim to execute this activity. Profit depends on the size of profitability, that is, the degree of its effectiveness. Subjective theories associated with the existence of additional factors of production that is entrepreneurial talent- the presence of such talent assists the owner in business activity, so personal qualities become a source of income. To this group of theories views of Seiya, Schumpeter are related [1, p. 136].

Practice shows that there is a certain set of the most effective strategies to improve the financial results of the company, which, as already mentioned, helps to increase its profitability in terms of money and increase cost-efficiency. These strategies are designed primarily for those industries which are focused on the end user. Data includes the following strategies:

- Reduction in cost of material and financial costs by reducing the consumption of materials and labor-intensive products. This way of increasing profit is the basic conditions for stable economic management;
- Introduction of new technologies and equipment;
- Improving product quality and assortment optimization;
- Increasing of working capital;
- Improving of the structure of the company in order to more efficiently most Labor;
- Reduction of unrealized balances at the beginning and end of the period. The large value of the balance leads to incomplete profit;
- Disposal of fixed assets and other assets of the company. But keep in mind that increasing the balance sheet profit enterprise, this type of surgery can also brings result in a decrease in its production capacity. But keep in mind that increasing the balance sheet profit enterprise, this type of surgery can also result in a decrease in its production capacity.

Such as in a market economy is efficient production, investment and financial activity is expressed in the financial results, the optimal solution for their problems and increases the use of becoming a major success of the organization's existence in the market and the key to the realization of its objectives. Profits derived by an enterprise depend on external factors, and on the ability of the entrepreneur to organize their activities in such a way that she would bring the highest returns in the circumstances.

References:

1. Vasileva L.S. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий – Moscow: Published “Examination”, - 2008. – 319 p.

Әлімханов Е.Б. МЭ 32 тоб.ст-ті
Ғылыми жетекшісі: Оқытушы
Рақымжанова А.М.

БУХГАЛТЕРЛІК БАЛАНС ЖӘНЕ ОНЫҢ КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҰЙЫМДАРДЫҢ ҚЫЗМЕТІН БАСҚАРУДАҒЫ РӨЛІ

Бухгалтерлік есептің негізгі және басты міндетінің, атқаратын қызметі мен функциясының бірі – пайдаланушыларға кәсіпорынның мүлкі және қаржылық жағдайы туралы ақпараттық мәліметтерді дер кезінде, яғни уақытылы жеткізіп беріп отыру. Осындай ақпараттық мәліметтің негізгі қайнар көзі – бухгалтерлік баланс.

Бухгалтерлік баланс көбіне ақпараттық формаға жатқызылады. Бүгінгі таңда балансты оқып білу – кәсіпорын немесе белгілі бір ұйымның қазіргі жағдайын саралау мен келешек іс – қимылдарын дұрыс анықтауға мүмкіндік беретін ең тиімді әдіс. Сол себепті бұл тақырыптың өзектілігі күннен күнге артуда.

Баяндаманың мақсаты – бухгалтерлік баланстың мәні мен маңызын, оның басқару шешімдерін бақылаудағы рөлін анықтау болып табылады. Осы мақсатқа сәйкес баяндамада келесідей міндеттер айқындалады:

- Бухгалтерлік баланс деген не?
- Бухгалтерлік баланстың қандай түрлері бар?
- Бухгалтерлік баланстың кәсіпорындар мен ұйымдардың қызметін басқаруда қандай рөл атқаратындығын жеткізу.

Баланс – бұл шаруашылық кәсіпорынның ресурстары мен олардың құралу көздерінің жағдайын ақшалай өлшеумен және белгілі бір уақыт сәтінде көрсетіп беруге мүмкіндік жасайтын бухгалтерлік есеп әдістемесі. Баланста бұл екі категория – ресурстар мен көздер, яғни актив пен пассив мейлінше анық ерекшеленеді. Баланстың негізгі бухгалтерлік есептің классикалық теңдеуі, ол: $Актив = Пассивке$ (міндеттемелер + жеке капитал және резервтер) теңдеуі болып табылады[2].

Бухгалтерлік баланс өзінің жасалу уақытына (мерзіміне) және қолданылу барысына қарай әр түрлі болып келеді. Кәсіпорынның жаңадан құрылған уақытында жасалынған бухгалтерлік балансы кіріспе баланс деп аталады.

Кәсіпорынның жойылу балансы осы ұйым өз қызметін тоқтатар кезде, таратылатын уақытта жасалады. Осы аталған жойылу балансының өзі әр түрге бөлінеді.

Жалпы бухгалтерлік есепте шаруашылық операцияларын баланс баптарының сомасына әсер етуіне қарай төрт түрге бөледі.

Кез келген кәсіпорынның мақсаты – пайда табу десек қателеспейміз. Ал пайда табу үшін кәсіпорында күнделікті жұмыс істеліп, қызмет атқарылып отыратындығы белгілі. Ұйымдағы әрбір орындалатын операцияға сәйкес баланс өзгеріске ұшырап отырады. Бірақ бухгалтерлік баланстың актив және пассив баптарының теңдігі әрдайым сақталады. Сонымен қатар кәсіпорында әрбір орындалған операциядан кейін жаңадан баланс жасалмайтындығы белгілі және ол мүмкін емес. Себебі ұйымда бір күннің өзінде бірнеше жүздеген операциялардың орындалуы мүмкін. Міне осы себептен кәсіпорынның бухгалтерлік балансы белгілі бір уақытқа, яғни есеп беретін кезеңге қарай (ай сайын, тоқсан сайын, жыл сайын) жасалып отырады. Жалпы бухгалтерлік есепте шаруашылық операцияларын баланс баптарының сомасына әсер етуіне қарай төрт түрге бөледі[1].

Бухгалтерлік баланстың басты рөлі кәсіпорын немесе ұйымның жағдайын дұрыс бағалауға және саралауға мүмкіндік береді. Ал бағалау мен саралау белгілі бір мекеменің даму бағдарын анықтаудың негізі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Кеулімжаев Қ.К., Құдайбергенов Н.А. Бухгалтерлік есеп теориясы және негіздері. Оқулық. – Алматы: Экономика, 2006
- 2 Китебаева К.А. Бухгалтерлік есеп принциптері. Оқулық – тәжірибелік құрал. – Қарағанды, 2008

Саханова А., МЭ-22к тобы ҚҚЭУ

ЕЖЕЛГІ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ АЛҒАШҚЫ ДАМУЫ

Бухгалтерлік есеп адамзаттың дамуымен бірге өте ерте кезде пайда болды. Бухгалтерлік есептің даму тарихы 6000 жылға жуық. Алайда, есептің пайда болған күнін нақты көрсету мүмкін емес.

Жалпы адамзат өмірінің, адамзат қоғамы өмірінің негізі – материалдық өндіріс процесі. Осы материалдық өндіріс процесі дамуының белгілі бір кезеңде оны сандық түрде көрсету қажеттілігі және мүмкіншілігі туындады. Шаруашылықты өлшемсіз (салмағы және саны), кірістер мен шығыстарды салыстырмай, біріншісінің екіншісінен асып түсуін болдырмай жүргізу мүмкін емес. Осы кезде есеп пайда болды және ол барлық уақытта материалдық өндіріс процесіне қызмет көрсетті, сонымен бірге жетілдіріп отырды.

Жазылған кітаптар мен ғылыми және тарихи мақалаларға сүйенсек, бухгалтерлік есеп тарихы сегіз мың жылды құрайды екен. Ежелгі Қытайда есеп үкіметтік бағдарламаның тиімділігінің және оларды орындаған шенеуніктің адалдығының негізгі сарапшысы болып табылған. Чжао әулетінің (б.э.д.1122 – 256ж.) басқаруы кезінде екі жақты жазу туғанға дейін (XIX ғасыр) қолданылған бухгалтерлік есептің жүйесі пайда болып, дамыды.

VII-XIII ғасырларға қарай Қытайда дамыған түрде материалды құндылықтарды есептеу жүйесі қалыптасты. Есепші қызметкерлер кіріс, шығын және қалдық құндылықтарды белгілеген үш бөлімдерде отырған. Бірінші және екінші бөлімдер құндылықтардың қозғалысын көрсетті, ал үшінші түгендеу өткізіп, табиғи қалдықты шығарды, бірақ есептік қалдықты білмеді. Кейін барлығы мемлекет басшысының алдында есеп беруге тиіс болған. Бұл құбылыс тек жоғарғы әкімшілік қана нақты жағдай туралы біліп отыруына мүмкіншілік берді.

Қытайда материалдық құндылықтарды есептеуде төрт колонна жүйесі деп аталатын жүйе таралып кетті:

$$K - Ш = K_c - K_6,$$

Бұл жерде K - кіріс, Ш - шығын, K_c – соңғы қалдық; K_6 – бастапқы қалдық.

Зерттеушілердің ойынша бұл материалдық баланстың тендеуі. Оны толтыру үшін әрбір кіріс және құндылықтарды шығару актімен толтырылуы талап етілді. Есептеу актілердің мәліметтері жазылған қызыл тізімдерде жүргізілді. Тізімдегі даналардың біреуі тексеріс үшін орталық басқармаға жіберілді. Қойма қызметкерлері орнында үш жыл ғана отыра алды, ал түгендеуден кейін құндылықтарды 15 күннің ішінде келесі адамға берді.

Осындай есептеудің ең негізгі мақсаты - материалды құндылықтар қозғалысының күн сайынғы қалдығын анықтап отыру еді. Есеп жұмысын осылайша жүргізу тек қызмет көлемі аз ғана шаруашылықтар деңгейінде жүргізілген. Жұмыс күні аяқталғаннан соң әрбір беруші мен алушы жақтар бойынша құндылықтардың жеке-жеке атаулары көрсетіліп, бұлардың қозғалысы жөніндегі қорытынды есеп жасалынып отырған. Қорытынды есеп жасау үшін арнайы құрылған үлгі қағаздың әрбір бетіндегі жазулар жеке жинақталып, бұдан соң жалпы жинақ шығарылып тұрған.

Материалдық есеп жүргізу негізінде орын алған шаруашылық фактілерін хронологиялық тұрғыда үздіксіз тіркеу арқылы материалдардың дұрыс жұмсалуды тексеріліп отырған. Тексерудің дұрыстығы қажетті рәсімдеулерден: алынған құндылықтардың аталуы мен саны, бұлардың кімнен алынғандығы, құндылықтарды алушының аты-жөні, орын алған фактінің ай-күнін көрсетіп жазу жұмыстары орындалғаннан кейін ғана дәлелденген.

Ерте заманда, шамамен XII ғасырда, банктер атқаратын міндеттерді сауда қоғамы атқарған. Банктегі қаражат көздері банк құруға қатысушылардың қосқан үлесінен қалыптасқан. Банктегі қаражаттар екіге: негізгі және айналымдағы капитал болып бөлініп қаралған. Негізгі

капитал есебінен қаражат алушы жақтарға пайыздық несиелер беріліп, ал айналым капиталының есебінен көпестер операцияларының ағымдағы шығындары жабылып отырған.

Құжаттар өз міндеттеріне қарай кірістік және шығыстық болып екіге бөлінді. Ертедегі бухгалтерияда «дебет» және «кредит» категориялары қолданылмады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <http://stud24.ru/accounting/ezhelg-asyrlarday-buhgalterlk-esep/126874-372397-page2.html>
2. <http://freepapers.ru/81/buhgalterlk-esep/45924.297355.list1.html>

Ибраева Жанна УА-41к
Ғылыми жетекші: Э.Ғ.К.,
профессор Мадиева К.С.

МАРЖИНАЛДЫ ТАБЫС ЖӘНЕ ОНЫҢ CVP – ТАЛДАУДАҒЫ РӨЛІ

Басқару шешімдерін қабылдау жағдайында маржиналдық талдаудың мәні өте зор. Оның әдістемесі үш маңызды экономикалық көрсеткіш топтарының (шығындар, өнім өндіру (сату) көлемі, пайда) арақатынасын зерттеуге және оларды болжамдауға негізделеді. Бұл әдісті зиянсыз талдау немесе табысқа жетуге көмектесу талдауы деп те атайды. Бұл әдісті жоспарлау әдісі ретінде 1930 жылы американдық инженер У.Раутенштрах құрған және ол өндірістің ең жоғарғы көлемінің графигі ретінде әйгілі болды. Маржиналдық талдау (зиянсыз талдау) нарық қатынастары дамыған мемлекеттерде кең тараған. Ол пайданың ең маңызды факторлардан тәуелділігін зерттеуге және соның негізінде пайданың шамасын қалыптастыру процесін басқаруға мүмкіндік береді. Кәсіпорынның маржиналдық табысы – бұл стаудан түсетін түсімнен айнымалы шығындардың шегерілуі. Өнім бірлігіне шаққандағы маржиналдық табыс өнім бірлігінің бағасымен оған жұмсалатын нақты айнымалы шығындардың айырмашылығы болып саналады. Оның ішінде тұрақты шығындардан басқа пайда да кіреді.

Бизнесті басқару пайда алуға бағыттылған шараларды жүргізуден, жобаларды әзірлеуден тұрады. Мысалдар ретінде жаңа зауыттың құрылысы, тауардың жаңа түрін шығару, жаңа нарыққа шығу, құрал-жабдықтарды жаңарту, несие алу немесе беру жобалары болуы мүмкін. Кез-келген жоба пайдалы болмаса да, залалсыз болу керек. Залалсыздық залалсыздық нүктесінің көмегімен бақылауға алынады.

Залалсыздықты талдаудың мақсаты – өнімділіктің немесе өндіріс көлемінің белгілі бір мөлшерінің өзгеруі қаржылық көрсеткіштерге қалай әсер ететінін орнату, яғни

- жиынтық шығындар (Costs)
- өндіріс көлемі (Volume)
- табыс (Profit) арасындағы қатынасты анықтау болып табылады.

Талдау мүмкіндіктері:

- залалсыздық нүктесін анықтау;
- қауіпсіздік шектерін анықтау.

CVP-талдау негізделеді:

- барлық шығындар тұрақты немесе айнымалы деп қарастырылады;
- тұрақты шығындар өндіріс көлемі өзгерген кезде өзгеріссіз қалады;
- айнымалы шығындар өндіріс көлемімен бірге өзгереді, бірақ өнімнің бір бірлігіне есептелген айнымалы шығындар тұрақты болады;
- өнім бірлігінің өткізу бағасы тұрақты болып табылады;
- өндіріс көлемі шығындар мен кірістердің өзгеруіне әсер ететін жалғыз фактор болып табылады;
- өткізу көлемі өндіріс көлеміне тең;
- өнім ассортименті өзгеріссіз болып табылады.

Маржиналдық табысты есептегенде CVP-талдаудың ерекшеліктері:

- CVP-талдау шекті шығындар бойынша калькуляция жүйесімен тығыз байланысты;
- егер өнімді өткізу 0-ге тең болса, онда кәсіпорын осы кезеңдегі тұрақты шығындар сомасына тең залал шегеді;

- жиынтық шығындар (жалпы тұрақты және жалпы айнымалы шығындардың сомасы) өндіріс көлемінің бір бірлік өнімге әрбір жоғарылауы немесе төмендуінде айнымалы шығындар мөлшеріне сәйкесінше көбейеді немесе азаяды;

- мәжбүрлі төлеу маржасының (контрибутивная маржа) есебінен жиынтық тұрақты шығындар жабылғаннан кейін, өндірілген өнім көлемінің бір бірлікке жоғарылауы кәсіпорын пайдасының маржиналды табыс сомасына өсуіне әкеледі.

Жалпы ауыспалы шығындар (VC) - өндіріс көлеміне тәуелді шығындар.

Тұрақты және айнымалы шығындар толық шығындарды құрайды (ТС): $ТС = FC + VC$

Залалсыздықты талдау, операциялық левеждбен тығыз байланысты, оның құрамына пайда шығынға тең болатын залалсыз қаржылық, сату – көшу нүктесі енеді. Бұл талдау компаниясының кірісі туралы есеп беруде көрінбесе де, менеджерлер оны өте пайдалы бағалау притерийі деп есептейді.

Тепе – теңдік нүктесі - өндірістің шығыны мен үстем шығындарды жабатын, пайда немесе залал әкелмейтін кіріс, сатылған өнім көлемі. Егер тепе – теңдік нүктесінен асса, онда компания пайда табады. Тепе – теңдік нүктесі сатудан түскен кіріс деңгейін анықтайды, мұнда кіріс ауыспалы және тұрақты шығынның жалпы қосындысына тең болады. Әдетте, егер тепе – теңдік нүктесі қанша төмен болса, сонша кіріс көбірек, ал операциялық тәуекел төмен болады. Тепе – теңдік нүктесін сату көлемін тұрақты және ауыспалы шығын қосындысы арқылы жабуға болады.

Филиппова Р., группа УА-31 КЭУК
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Разливаева Л.В.

CVP- АНАЛИЗ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СУБЪЕКТОВ.

Успех работы любой компании измеряется величиной полученной прибыли и ее ростом, и благодаря расчетам, которые можно сделать на основании CVP- анализа, ваша компания сможет контролировать свои доходы, расходы, получать желаемую прибыль, а так же производить такое количество продукции, при котором ваше предприятие будет получать необходимую сумму прибыли!

Менеджерам постоянно приходится принимать решения о цене покупки и цене продажи товара (продукции), о размерах постоянных и переменных затрат, о размерах партий приобретаемых и реализуемых запасов, то есть менеджеры должны успешно оперировать с такими понятиями как прибыль, затраты и объем продаж. Анализ соотношения затрат, объема продаж и прибыли, называется CVP- анализом (cost- volume- profitanalysis), анализом безубыточности производства. CVP – анализ - это анализ безубыточности производства или анализ соотношения «затраты – объем – прибыль». Он является одним из мощных инструментов менеджеров в определении точки безубыточности.

Этот вид анализа является одним из наиболее эффективных средств планирования и прогнозирования деятельности предприятия. Он помогает руководителям предприятий выявить оптимальные пропорции между переменными и постоянными затратами, ценой и объемом реализации, минимизировать предпринимательский риск.

Данный метод управленческих расчетов называется еще анализом безубыточности, или содействием доходу. Он основан на категории «маржинальный доход» (выручка минус переменные затраты). Чем больше величина маржинальный доход, тем больше вероятность покрытия постоянных затрат и получения прибыли от производственной деятельности.

Так же основываясь на этот метод можно рассчитать точку безубыточности.

Безубыточность - такое состояние бизнеса, когда он не приносит ни прибыли, ни убытков. Разница между фактическим количеством реализованной продукции и безубыточным объемом продаж - это зона безопасности организации (зона прибыли). Чем больше эта зона, тем прочнее финансовое положение фирмы.

Безубыточный объем продаж и зона безопасности предприятия — основополагающие показатели при разработке бизнес-планов, обосновании управленческих решений, оценке деятельности предприятий, определять и анализировать которые должен уметь каждый бухгалтер, экономист, менеджер. Рассчитаем эти показатели для Швейного предприятия «Мозаика», которое шьет платья, по следующим данным:

Текущий объем реализации - 600 платьев

Цена за единицу- 8 000 тг

Переменные затраты на единицу продукции- 3 100 тг

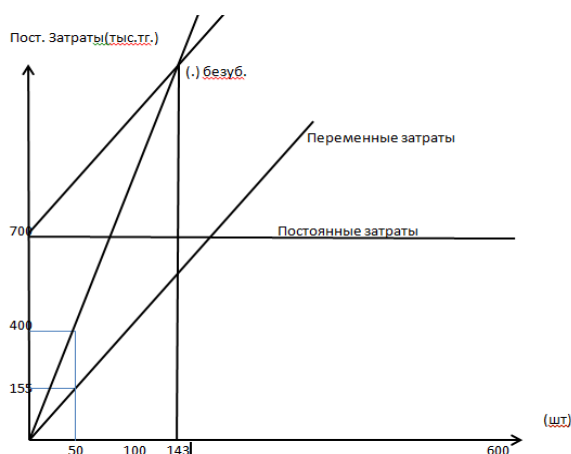
Совокупные постоянные затраты- 700 000

Возможный объем диапазона производства- 450-800 платьев

Точка безубыточности в единицах= $700\ 000/(8\ 000-3\ 100)=143$

Точка безубыточности в тенге= $700\ 000 \times 8\ 000 : 4\ 900 = 1\ 144\ 000$

Графический метод.

На данном графике можно увидеть точку безубыточности (порога рентабельности) – это точка (продаж). Если предприятие продает продукции меньше порогового объема продаж, то оно терпит убытки, если больше – получает прибыль.

В рамках CVP- анализа можно ответить на ряд важных для предприятия вопросов.

Плановая чистая прибыль = $(8\ 000 \times 600) - (700\ 000 + 3\ 100 \times 600) = 2\ 240\ 000$ тг

Для достижения желаемой прибыли – 3 100 000 тг – какое количество единиц продукции необходимо произвести и продать = $3\ 100\ 000 = 8\ 000x - (700\ 000 + 3\ 100x) = 775$

Для достижения желаемой прибыли – 3 100 000 тг – какую следует установить новую цену реализации

$3\ 100\ 000 = (c \times 600) - (700\ 000 + 3\ 100 \times 600) = 9\ 267$ тг

Как видно, ни одно из рассмотренных предложений не даст возможность достичь желаемой суммы прибыли. Поэтому следует попытаться уменьшить переменные и постоянные затраты. При условии, что переменные затраты на единицу продукции составят 2 900 тг., а совокупные постоянные затраты – 600 000 тг, прибыль составит

$P = (8\ 000 \times 600) - (600\ 000 + 2\ 900 \times 600) = 2\ 460\ 000$

Следовательно, желаемую прибыль можно достичь частично за счет некоторого увеличения цены и количества реализуемой продукции, а также уменьшением производственных затрат. Это заключение возможно только при знании CVP- анализа.

Список литературы:

- 1) Колин Друри. Управленческий и производственный учет. Пер. с англ. В.Н. Егорова, 6-е изд. – М.: ЮНИТИ, 2007. – 1401 с.
- 2) Разливаева Л.В. Управленческий учет: Учебное пособие – Караганда: КЭУ, 2008.- 210с.

Текучев А.А., ст. гр. У5-2

Научный руководитель: Парасоцкая Н.Н.,
к.э.н., доцент Финансовый университет
при Правительстве РФ, г. Москва

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ КОНТРОЛИРУЕМОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ

Не секрет, что получить заем в иностранном банке намного выгоднее, чем в российском. Более низкие процентные ставки и долгий срок кредитования в процессе развития экономики привели к тому, что привлечение иностранного капитала в России стало обычным делом.

Для исчисления налога на прибыль процентные расходы по кредитам и займам принимаются к учету в порядке, установленном пунктом 1 ст.269 НК РФ. По выбору налогоплательщика расходом могут признаваться: начисленные проценты, размер которых существенно не отклоняется от среднего уровня процентов, взимаемых по долговым обязательствам, выданным в том же квартале (или месяце - при исчислении ежемесячных авансовых платежей по налогу на прибыль) на сопоставимых условиях; начисленные проценты в сумме, соответствующей ставке рефинансирования ЦБ РФ, увеличенной в 1,1 раза (при оформлении долгового обязательства в рублях). При оформлении займа в иностранной валюте предельный размер процентной ставки - 15%¹.

Однако для налогоплательщиков, имеющих непогашенную контролируруемую задолженность по долговому обязательству, разработаны особые правила по исчислению предельных процентов. Основные сведения о контролируемой задолженности приведены в п.2 ст. 269 НК РФ. Суть сводится к следующему: чтобы считаться контролируемой, непогашенная задолженность по заемным средствам должна отвечать 3м критериям²:

Более чем двадцать процентов уставного капитала организации-заемщика прямо или косвенно принадлежат иностранной организации-заимодавцу (или поручителю).

Более чем двадцать процентов уставного капитала организации-заемщика прямо или косвенно принадлежат российской организации-заимодавцу, а она, в то же время, является аффилированным лицом иностранной компании.

Размер долговых обязательств заемщика более чем в 3 раза превышает его собственный капитал на последний день отчетного (налогового) периода.

Несмотря на то, что в понятии, обозначенном в НК РФ упоминается только "контролируемая задолженность перед иностранной организацией", стоит отметить, что контролируемой считается непогашенная задолженность как перед иностранной, так и перед российской компаниями.

Однозначно ответить на вопрос, считается ли задолженность контролируемой, удастся далеко не всегда. Часто компании совсем не считают задолженность контролируемой, в то время как налоговые органы приходят к прямо противоположным выводам. Однако в ряде случаев не стоит сомневаться: задолженность однозначно относится к числу контролируемых. Затруднения и вопросы чаще всего возникают в определении косвенного владения уставным капиталом³.

Стоит отметить, что понятие косвенного владения в ст. 269 НК РФ не раскрывается. Его толкование приведено в ст.20 НК РФ. Одна организация непосредственно и/или косвенно участвует уставном капитале другой, и суммарная доля участия составляет более 20 процентов. Косвенное владение уставным капиталом предполагает одностороннее и последовательное участие одной из организаций в другой в виде произведения долей участия. Окончательная доля косвенного участия «головной» организации в «хвостовой» определяется как произведение долей непосредственного участия всех частей этой последовательности. В этой связи некоторые специалисты применяют термин "русская матрешка"⁴.

¹ Налоговый кодекс РФ. Ст.269

² Куликова С. Контролируемая задолженность: исключаем ошибки при расчете // Практикум бухгалтера. – 2010

³ Куликова С. Контролируемая задолженность: исключаем ошибки при расчете // Практикум бухгалтера. – 2010

⁴ Кузнецова В.А. Контролируемая задолженность // Бухгалтерская задолженность. – 2011 - №21

Список литературы:

1. Налоговый кодекс РФ
2. Гражданский кодекс РФ
3. ПБУ 11/2008
4. Постановление ФАС СЗО от 11.03.2011 по делу № А27-7455/2010
5. Куликова С. Контролируемая задолженность: исключаем ошибки при расчете // Практикум бухгалтера. – 2010.
6. Черняков А.Б., Постникова Н.П. Особенности исчисления и признания процентов по контролируемой задолженности при тонкой капитализации // Российский налоговый портал. – 2011.
7. Кузнецова В.А. Контролируемая задолженность // Бухгалтерская задолженность. – 2011 - №21.
8. Черняков А.Б. Финансовый кризис и контролируемая задолженность // Налоговый учёт для бухгалтера. – 2010 - №10.

Толобистюк О.А., ст.гр. У5 -2
Научный руководитель: Парасоцкая
Н.Н., к.э.н., доцент Финансовый
университет при Правительстве
РФ, г. Москва

УЧЕТ И НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ В ТСЖ

ТСЖ является достаточно новой для России организационно-правовой формой некоммерческих организаций, получившей распространение в связи с проведением жилищной реформы и преобразований в сфере жилищно-коммунального хозяйства. В этих условиях из норм действующего законодательства однозначно не следует, как необходимо квалифицировать платежи, получаемые ТСЖ от членов товарищества, подлежат ли они включению в налоговую базу по НДС и в состав доходов, учитываемых при исчислении налога на прибыль, что приводит к нередким спорам с контролирующими органами и сложностям отражения таких операций в учете. В соответствии со ст. 135 Жилищного кодекса Российской Федерации товариществом собственников жилья (далее - ТСЖ) признается некоммерческая организация, объединение собственников помещений в многоквартирном доме для совместного управления комплексом недвижимого имущества в многоквартирном доме, обеспечения эксплуатации этого комплекса, владения, пользования и в установленных законодательством пределах распоряжения общим имуществом в многоквартирном доме. На основании п. 5 ст. 135 Жилищного кодекса ТСЖ является юридическим лицом с момента его государственной регистрации.

ТСЖ, являясь юридическим лицом, обязано вести бухгалтерский учет в общеустановленном порядке. Это прописано в п. 7 ст. 148 ЖК РФ.

При этом, поскольку ТСЖ является некоммерческой организацией, оно придерживается норм, установленных именно для данного типа организаций. В частности, ТСЖ руководствуется не всеми бухгалтерскими стандартами, а в применяемых ПБУ учитывает особенности, предусмотренные для некоммерческих организаций. К примеру, все некоммерческие организации, включая ТСЖ, не начисляют амортизацию основных средств, а лишь ведут учет их износа на забалансовом счете (п. 17 ПБУ 6/01 «Учет основных средств»). Также ТСЖ не могут производить переоценку основных средств (п. 15 ПБУ 6/01).

При организации учета поступлений от членов ТСЖ и иных лиц необходимо принимать во внимание еще одно ограничение. Согласно п. 1 ПБУ 9/99 «Доходы организации» применительно к данному документу некоммерческие организации (включая ТСЖ) признают лишь доходы от осуществления предпринимательской и иной деятельности.

Иными словами, признавать выручку (на счете 90 «Продажи») и прочие доходы (на счете 91 «Прочие доходы и расходы») следует только в отношении поступлений, которые связаны с предпринимательской деятельностью.

ТСЖ вправе для достижения целей, предусмотренных уставом, заниматься некоторыми видами хозяйственной деятельности. Так, если оно оказывает платные услуги, не связанные с

содержанием и ремонтом общего имущества в МКД (например, если штатные сотрудники товарищества производят по обращениям жильцов установку внутриквартирного сантехнического оборудования (раковин, душевых кабин и т.д.) за дополнительную плату в соответствии с прейскурантом (прайс-листом)), в учете отражается выручка (на счете 90) или прочий доход (на счете 91) в зависимости от характера оказания таких услуг (систематического или однократного). Следовательно, расходы, связанные с оказанием подобных платных услуг и осуществлением предпринимательской деятельности, нужно учитывать обособленно на счетах учета затрат (в частности, на счете 20 «Основное производство»), если поступления признаются выручкой, либо в качестве прочих расходов на счете 91, если соответствующие поступления признаются прочими доходами, а не выручкой. Если же поступления не связаны с предпринимательской (хозяйственной) деятельностью ТСЖ, а представляют собой целевые поступления от членов ТСЖ и иных лиц, их следует учитывать соответствующим образом – с использованием счета 86 «Целевое финансирование». Причем, как мы выяснили, вопреки мнению финансистов и налоговиков, если следовать закону и придерживаться норм гражданского и жилищного законодательства (к этому призывают и судьи), целевыми поступлениями нужно считать не только членские и вступительные взносы членов ТСЖ, но и обязательные платежи, предназначенные для покрытия как расходов на содержание общего имущества, так и стоимости коммунальных услуг.

На счете 86 необходимо организовать соответствующий аналитический учет по видам целевых средств, что должно быть принято во внимание при формировании рабочего плана счетов (на стадии разработки и утверждения учетной политики). При этом можно обратиться к Рекомендациям по организации учета для ТСЖ, однако нужно иметь в виду, что этот документ был принят, когда еще не применялся целый ряд ПБУ (по крайней мере, в их нынешних редакциях) и действовал другой план счетов. Так что использовать этот документ следует крайне осторожно, применяя лишь те нормы, которые актуальны в настоящее время.

Список литературы:

1. "Жилищный кодекс российской федерации" (ЖК РФ), от 29.12.2004 N 188-ФЗ, принят ГД ФС РФ 22.12.2004
2. С.И.Шириков «Управление жильем в товариществе собственников жилья: учет и налогообложение», Журнал "Бухгалтерский учет" №8 апрель 2009 г.
3. В.Р. Воинов «Особенности налогообложения ТСЖ», Журнал "Консультант бухгалтера", N 5, май 2011 г.

Антонович И.С., ст. гр. У5-2
Научный руководитель: Парасоцкая
Н. Н., к.э.н., доцент Финансовый
университет при Правительстве
РФ, г. Москва

ПОРЯДОК УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НЕДОСТАЧ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ

Как минимум один раз в год, а именно перед составлением годовой бухгалтерской отчетности, любая организация сталкивается с необходимостью проведения инвентаризации, поскольку такая обязанность установлена законодательством Российской Федерации и является одним из элементов учетной политики. Не являются исключением и строительные организации, выступающие в качестве подрядчиков по договорам подряда на капитальное строительство, а также заказчики и инвесторы, также обязанные проводить инвентаризацию имущества. Рассмотрим порядок учета и налогообложения при инвентаризации недостачи.

Организации обязаны проводить инвентаризацию имущества и обязательств для обеспечения достоверности данных бухгалтерского учета и бухгалтерской отчетности.

Выявленная по результатам инвентаризации недостача отражается в учете на счетах 91 «Прочие доходы расходы» и 94 «Недостачи и потери от порчи ценностей». Недостача ОС оформляется следующими бухгалтерскими проводками: дебет 01 «Основные средства» субсчет «Выбытие основных средств», кредит 01 «Основные средства» - списана первоначальная стоимость недостающего ОС;

- дебет 02 «Амортизация основных средств», кредит 01 субсчет «Выбытие основных средств» - списана сумма начисленной амортизации недостающего ОС;

- дебет 94 «Недостачи и потери от порчи ценностей», кредит 01 субсчет «Выбытие основных средств» - списана остаточная стоимость ОС.

За недостаю ОС отвечает материально ответственное лицо. Она возмещается по рыночной стоимости объекта ОС и отражается в бухгалтерском учете следующим образом: дебет 73-2 «Расчеты по возмещению материального ущерба», кредит 94 «Недостачи и потери от порчи ценностей» - в размере остаточной стоимости;

- дебет 73-2 «Расчеты по возмещению материального ущерба», кредит 98 «Доходы будущих периодов» - на разницу между остаточной стоимостью недостающего объекта и суммой, подлежащей погашению.

Если виновные лица не установлены или суд отказал во взыскании недостачи с материально ответственных лиц, ее сумма списывается согласно приказу руководителя организации на расходы организации и отражается бухгалтерской проводкой: дебет 91-2 «Прочие расходы», кредит 94 «Недостачи и потери от порчи ценностей».

При отсутствии виновных лиц или отказе судом во взыскании материального ущерба недостачи списываются на финансовые результаты организации (дебет 91-2, кредит 94). НДС, приходящийся на сумму этой недостачи, подлежит восстановлению (дебет 19, кредит 68) с последующим его списанием за счет собственных источников предприятия. В бухгалтерском учете при этом составляется проводка: дебет 91-2 (без права уменьшения налога на прибыль для целей налогообложения) кредит 19.

Итак, необходимо учесть такой факт, что учет недостач в строительстве можно применять в нескольких системах налогообложения. После того как мы охарактеризуем применения систем налогообложения, целесообразно указать проблемы в части недостач.

1. Организация применяет общую систему налогообложения. Порядок учета недостачи при расчете налога на прибыль зависит от того, по какой причине эта недостача возникла: по причине естественной убыли (для МПЗ); по вине материально ответственного лица; в результате форс-мажорных обстоятельств (наводнение, пожар и т. д.).

2. Организация применяет УСН. Учет расходов происходит в зависимости от выбранного объекта налогообложения: доходы минус расходы - в расходы при расчете единого налога включается только сумма недостачи в пределах норм естественной убыли (п. 1.5 и п. 2 ст. 346.16 Налогового кодекса РФ). Недостача учитывается только в случаях, когда имущество, по которому она выявлена, оплачено (п. 2.1 ст. 346.17 Налогового кодекса РФ); доходы - сумма недостачи при расчете единого налога не учитывается (п. 3 ст. 346.21 Налогового кодекса РФ).

Если недостачу имущества возмещает виновное лицо, она учитывается в составе доходов при расчете единого налога независимо от того, какой объект налогообложения выбрала организация (абзац 3 п. 1 ст. 346.15, п. 3 ст. 250 Налогового кодекса РФ). Недостача включается в доходы в момент возмещения сотрудником ущерба (п. 1 ст. 346.17 Налогового кодекса РФ).

3. Организация применяет ЕНВД. Сумма недостачи на величину ЕНВД не влияет, так как при определении единого налога расходы организации в расчет не берутся (ст. 346.29 Налогового кодекса РФ).

4. Организация совмещает общую систему налогообложения и ЕНВД. Если организация совмещает ЕНВД и общую систему налогообложения, причем имущество используется в обоих видах деятельности организации, сумму недостачи такого имущества следует распределить (п. 9 ст. 274 Налогового кодекса РФ). Это связано с тем, что при расчете налога на прибыль расходы, относящиеся к деятельности на ЕНВД, учесть нельзя.

Список литературы:

1. Налоговый кодекс РФ (с изменениями от 03.12.2011 г.)
2. Сыч Д.И. «Бухгалтерский учет в строительстве» Издатель СООО «ИПАРегистр», Минск, 2011, 77 с.
3. Дементьев А.Ю. Бухгалтерский учет и налогообложение в строительстве - СПб.: «Питер», «Издательский дом БИНФА», 2008, 155 с.
4. Бухгалтерский учет в строительстве: практ. Пособие / А.Ю. Грибков. – 5-е изд., испр. – М.: Омега-Л, 2007 – 406 с.

УЧЕТ И АУДИТ РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА И АВТОМАТИЗАЦИЯ

Одним из важнейших направлений деятельности бухгалтерии любого предприятия в Казахстане, является учет заработной платы работников предприятия.

Одной из основных задач бухгалтерского учета и аудита расчетов персонала по оплате труда является осуществление контрольных функций учета в соблюдении установленного штатного расписания и численности работников, должностных окладов и ставок. А также утвержденных положений об оплате труда и премировании, повышение эффективности работы персонала, занять лидирующее положение на рынке, правильное и рациональное использование фонда оплаты труда. В бухгалтерской деятельности это особенно важно, что обуславливает широкое применение бухгалтерских пакетов и программ, благодаря внедрению которых повышается оперативность обработки данных и достоверность деловой информации, принимаются более объективные финансовые и управленческие решения. В условиях относительной неопределенности в налоговой сфере предприятие может сильно пострадать или даже потерпеть крах, и всего лишь из-за небрежности в бухгалтерском учете. Страдают из-за небрежного ведения внутренней бухгалтерии предприятия, из-за незнания и соответственно невыполнения последних законов и распоряжений. Знание программного обеспечения не заменит грамотного бухгалтера, но позволит сэкономить его время и силы за счет автоматизации рутинных операций, найти арифметические ошибки в учете и отчетности, оценить текущее финансовое положение предприятия и его перспективы. Это является одной из наиболее актуальных как для работников, так и для работодателей. Данная тема была выбрана с целью использования в будущем в дипломной работе, а также в протяжении трех лет планируется ее усовершенствовать. А также целью написания данной работы является разработка рекомендаций по совершенствованию учета. Для того, чтобы достичь эту цель необходимо решить определенные задачи: раскрыть экономическую сущность учета и контроля оплаты труда; представить краткую характеристику исследуемой организации; раскрыть современное состояние учета оплаты труда, выявить недостатки, дать рекомендации по его совершенствованию; рассмотреть методику контроля оплаты труда, действующую в организации, представить ряд практических рекомендаций по совершенствованию контроля. Теоретической и методологической основой работы являются нормативные акты, труды ученых экономистов по данной проблематике. Источниками информации являются локальные акты, регулирующие бухгалтерский учет оплаты труда в организации, данные бухгалтерской отчетности. Были рассмотрены теоретические аспекты учета расчетов с персоналом по оплате труда: организационные аспекты трудовых отношений, формы и системы оплаты труда, бухгалтерский учет оплаты труда. Учет труда и его оплаты является одним из важнейших участков бухгалтерского учета, обеспечивающих накопление и систематизацию информации о затратах труда на производство продукции и оплату труда каждому работнику.

Понятие заработная плата охватывает все виды начислений в денежных и натуральных формах, различные виды заработков (премий, доплат, надбавок и др.), а также суммы за неотработанное время (отпуска, праздничные дни). В соответствии со статьями 5, 7, 8 Закона «О труде в Республике Казахстан» трудовые отношения между работодателем и работником регулируются нормативными правовыми актами, индивидуальным трудовым, коллективным договорами, заключенными согласно законодательству о труде, и в которых указаны права и обязанности как работодателя, так и работника. Согласно ст. 70 Закона «О труде в Республике Казахстан» работодатель обязан оплачивать труд работника в соответствии с законодательством о труде, индивидуальным трудовым/коллективным договорами. Труд работников оплачивается по различным формам оплаты труда. Оплата может производиться за индивидуальные и коллективные результаты труда. Заработная плата определяется в зависимости от количества проработанного времени, от объема, качества и сложности выполняемых работ. Системы оплаты труда определяются индивидуальными трудовыми договорами и актами работодателя. Формы оплаты труда на предприятиях отличаются

большим многообразием. В практике организации оплаты труда используются две основные формы оплаты труда: повременная и сдельная. Сверхурочными считаются работы сверх продолжительности рабочего времени, установленного ст. 45 Закона «О труде в Республике Казахстан». Сверхурочные работы не должны превышать для каждого работника двух часов (на тяжелых физических работах и работах с вредными и (или) опасными условиями труда – одного часа) в течение одного календарного, дня. При особо вредных и особо опасных условиях труда сверхурочные работы запрещаются (ст. 50 Закона «О труде в Республике Казахстан»). Целью разработки положения может быть определение форм и систем оплаты труда, установление системы критериев для начисления оплаты труда в повышенном размере, усиление материальной заинтересованности работников в количестве и качестве труда. Положение об оплате труда разрабатывается на основе требований трудового законодательства, а также нормативных актов отраслевого и ведомственного уровня, принятых в его развитие. При этом учитываются нормы отраслевого тарифного соглашения, коллективных договоров и соглашений, действующих в организации. Аудит – это проверка исполнителем тех или иных хозяйственных решений с целью установления их достоверности, законности и экономической целесообразности. Он способствует повышению эффективности производственной и финансово-коммерческой деятельности звеньев экономики. В условиях новых форм организации и оплаты труда, деятельности субъектов хозяйствования с различной формой собственности значительно возрастает роль контроля использования ресурсов и сохранности собственности. Основная задача аудита оплаты труда – проверка соблюдения нормативно-правовых актов при начислении оплаты труда, удержания из нее и правильности ведения бухгалтерского учета по оплате труда. Кроме того, можно выделить и другие задачи контроля, такие как: укрепление законности и правопорядка, государственной и хозяйственной дисциплины; обеспечение сохранности принадлежащих предприятию имущества, денежных средств и д.т.; достижение целевого, экономного и рационального использования всех средств, находящихся в распоряжении; выявление и использование резервов роста и повышения эффективности производства; выявление путей совершенствования работы субъектов хозяйствования. Проверка правильности оплаты труда, аудитор должен проверить: наличие и соответствие законодательству первичных документов по учету рабочего времени, объема выполненных работ, услуг, выпущенной продукции; соблюдение действующего законодательства о труде; правильности ведения бухгалтерского учета расчетов по оплате труда; соответствие показателей аналитического учета с записями в главной книге и бухгалтерском балансе на одну и ту же дату. При проверке использования фонда оплаты труда, аудитор должен проверить: соблюдение установленных штатным расписанием должностных окладов, тарифных ставок работников предприятия; своевременность их индексации с учетом роста цен в условиях инфляции; утверждено ли штатное расписание на Совете правления или собрания акционеров, учредителей; правильность выплаты премий работникам предприятия (на основании утвержденного Положения или произвольно волевым действиям руководителя). Система аудита должна быть экономически оправданной, то есть затраты на ее функционирование должны быть меньше потерь предприятия из-за ее отсутствия. Все внутренние локальные нормативные документы подвергаются контролю со стороны работников бухгалтерии с использованием следующих методов: проверка наличия внутренних нормативных документов по заработной плате; контроль на соответствие действующему Трудовому кодексу РК и Налоговому кодексу РК; проверка полноты отражения положений, регулирующих вопросы организации учета заработной платы, выплат, режима работы, соблюдения трудовой дисциплины. Проверка правильности начисления заработной платы по расчетным ведомостям, расчетным листкам, лицевым счетам включает в себя контроль за наличием: оправдательных документов, подтверждающих прочие выплаты работникам; справок-расчетов бухгалтерии на доплаты при отклонении от нормальных условий труда; приказов руководителя о премировании; заявлений и приказов руководителя о выдаче материальной помощи. Правильность начисления заработной платы за отработанное время устанавливается при взаимной сверке данных с табелем учета рабочего времени. Все документы по начислению заработной платы проверяются на наличие необходимых форм и видов документов, соответствие их унифицированным формам и правильность заполнения, обоснованность начисления заработка, правильность арифметических расчетов. При этом арифметическая проверка правильности начисления заработной платы осуществляется как по

каждому работнику, так и по общему фонду оплаты труда за месяц. В результате таких проверок может возникнуть необходимость уточнения сумм заработной платы. Уточнение сумм заработной платы, связанное с ее недоплатой, может возникнуть в результате: неправильного оформления первичных учетных документов, непредставления в установленный срок документов, от которых зависит исчисление сумм заработной платы (например, после увольнения работника в бухгалтерию поступил приказ об удержании с него суммы в счет возмещения причиненного ущерба); ошибки в начислении сумм заработной платы; невыполнения сотрудником бухгалтерии своих обязанностей, выразившегося в повторяющихся ошибках. В данном случае возможно проведение внеочередной аттестации работника, по итогам которой он может быть уволен в связи с несоответствием занимаемой должности или выполняемой работе вследствие недостаточной квалификации, подтвержденной результатами аттестации. Ответственные лица во всех вышеуказанных случаях обязаны выяснить причины недоплаты, а также установить виновных лиц, допустивших эти нарушения. Выявленная сумма недоплаты выплачивается работнику в согласованные с ним сроки, но не позднее очередной даты выдачи заработной платы. Недоплаченная сумма может быть выплачена по отдельному расходному кассовому ордеру или же включена в расчетную ведомость. Контроль правильности начисления пособий по временной нетрудоспособности и отпускных работникам осуществляется, как правило, выборочным способом. Главный бухгалтер должен проводить следующие процедуры: проверка наличия документального подтверждения начисления пособий по временной нетрудоспособности и отпускных (заявления, приказы, больничные листки); проверка соблюдения законности начисления выплат в соответствии с действующим законодательством и Трудовым кодексом РК (стаж работы, соблюдение максимального размера пособия по временной нетрудоспособности, количество дней отпуска); документальная проверка начисления пособий по временной нетрудоспособности и отпускных (оформление листов временной нетрудоспособности, расчетов отпуска); арифметическая проверка расчетов пособий по временной нетрудоспособности и отпускных (пересчитываются суммы, указанные бухгалтером). Контроль за тем, как осуществляется на предприятии соблюдение трудового законодательства – дело первостепенное. Очень важно оценивать правильность начислений заработной платы, а также следить за заполнением первичных документов. Для Совершенствования контроля бухгалтерского учета оплаты труда необходимо чтобы рабочие места бухгалтерии полностью автоматизированы, все применяемые алгоритмы расчетов по оплате труда соответствовали требованиям нормативной документации, главный бухгалтер организации осуществлял контроль по предотвращению ошибок во время работы расчетной группы, контроль за работой расчетной группы осуществлялась не только на конечной стадии расчетов заработной платы, т.е. при составлении чека и подписания ведомостей на выдачу заработной платы. Для составления программы проверки составлен вопросник по выделенным комплексам задач.см.Приложение1. Тесты проверки состояния системы внутреннего контроля и бухгалтерского учета расчетов с персоналом по оплате труда. При анализе теста, если для учета операций используется программное обеспечение, то это значительно повышает возможность сопоставления данных. Также по результатам анализа теста можно сказать отвечает ли требованиям оперативности и достоверности организация системы бухгалтерского учета операций по оплате труда в целом или нет. Если нет, то полностью рассчитывать на систему внутреннего контроля нельзя. Отрицательным фактом будет тот случай, если в организации будет специального сотрудника – ревизора, который, в силу своих должностных обязанностей, систематически осуществляет проверки всех участков бухгалтерского учета, в том числе, и расчетов по оплате труда сотрудников. Также если будет отсутствовать в штате организации должности ревизора, то это будет свидетельствовать о невнимательном отношении руководства к правильной организации учетного процесса, в результате чего уменьшается возможность получения достоверной отчетности, минимизации возможных штрафных санкций со стороны контролирующих органов, сокращения количества ошибок. К недостаткам по вопросам оплаты труда можно отнести отсутствие на предприятии разработанных Положений об оплате труда сотрудников, их возможном премировании. Наличие таких документов позволит предприятию материально заинтересовать работников в результатах труда, что, в конечном итоге, положительно повлияло бы на эффективность хозяйственной деятельности. Для повышения эффективности контроля оплаты труда руководителю необходимо проанализировать слабые стороны системы внутреннего контроля и

причины, влияющие на качество учета оплаты труда, а также принять меры для их устранения. В частности, увеличить ответственность должностных лиц за несвоевременное предоставление первичных документов бухгалтерам расчетного стола. Кроме того, для того чтобы обеспечить контроль правильности и обоснованности начисления заработной платы работникам целесообразно проводить периодические проверки в соответствии со следующим планом, представленным в таблице. Такого рода периодические проверки помогут избежать ошибок в учете труда и его оплаты, более рационально использовать фонд оплаты труда, повысить достоверность отчетности, уменьшить возможные штрафы со стороны контролирующих органов. А также для совершенствования контроля бухгалтерского учета оплаты труда необходима автоматизация. Она начинается с покупки программы и затем происходит "введение данных в программу". Для того, чтобы перевод бухгалтерии на компьютер был эффективен и дал результат начинать необходимо с подготовки, которую условно можно разбить на четыре этапа. Первый-оптимизация бухучета, т.е. все хорошие современные программы по автоматизации бухучета - очень гибкие системы, они позволяют настраивать на нужды конкретного предприятия буквально все, начиная от плана счетов и кончая формами отчетности в налоговую инспекцию. Многие фирмы, внедряющие программы, как раз грешат тем, что их сотрудники прекрасно разбираются в самих программах, а вот в бухучете-то не очень, и автоматизируют они бухгалтерию в том виде, в котором она есть, не используя возможности для улучшения и даже оставляя старые ошибки. Второй этап- Выбор масштабов автоматизации. Под выбором масштабов автоматизации понимается то, в каком объеме будет автоматизироваться бухгалтерия и в каком порядке будут переведены на компьютер разделы бухучета. Бухгалтерский учет надо автоматизировать полностью и сразу весь, потому, что объем работ по автоматизации в малых организациях невелик. Но когда мы имеем дело с крупным предприятием, где бухучет ведется четырьмя и более бухгалтерами, и по каждому разделу бухучета имеется с одной стороны большой документооборот и с другой стороны много специфики и нюансов, становится понятно, что, если начинать автоматизировать все сразу, то процесс "завязнет" и результатов не будет. Третий-Постановка задачи. Когда определено, что будет изменяться в бухучете (Этап I) и какие разделы в каком порядке будут автоматизироваться (Этап II), следует четко определить, что автоматизированный бухучет будет давать на выходе. Постановка задачи состоит в том, что в письменном виде фиксируется конкретный перечень всех документов и регистров, необходимых на предприятии, которые должен выдавать автоматизированный бухучет, и требования к ним, такие как информация, содержащаяся в учетных регистрах, автоматизированность заполнения отчетов и пр. с учетом особенностей хозяйственности. Четвертый этап- Выбор программного средства. Только тогда когда спланирована оптимизация бухучета, определен масштаб и порядок автоматизации и завершена постановка задачи можно переходить к выбору программы. В противном же случае выяснится, что купленная заранее или по принципу "подешевле" программа просто не имеет достаточных возможностей для эффективной автоматизации предприятия и придется покупать новую. Для этого был составлен список поэтапных решений для выбора программного обеспечения. А также для успешной работы необходимы хорошие знания программного обеспечения.

В данной работе описана методика ведения бухгалтерского учета операций по начислению заработной платы. Главным фактором стабильного развития общества является усиление материальной заинтересованности работников в повышении результативности деятельности на основе обеспечения тесной взаимосвязи размеров доходов. В целях обеспечения заинтересованности работников в результатах деятельности предприятия необходимо для формирования оплаты труда, использовать показатели процентов от полученной за отчетный период фактической прибыли. В целом состояние бухгалтерского учета, на исследуемом в данной работе предприятии, по начислению и выплате заработной платы отвечают требованиям действующему законодательству. Для более четкой организации данного участка работы необходимо полностью компьютеризировать учет рабочего времени, начисление заработной платы, ее синтетический и аналитический учет. Следует помнить, что бухгалтер наряду с обеспечением контроля и отражением на счетах бухгалтерского учета всех осуществляемых предприятием хозяйственных операций, представлением информации, составлением в установленные сроки бухгалтерской отчетности, осуществлением

экономического анализа основной деятельности предприятия согласно Положению о бухгалтерском учете, должен владеть знаниями, обеспечивающими его работу на компьютере.

Список литературы:

1. Гражданский кодекс Республики Казахстан от 08.07.2005 г.
2. Закон о труде Республики Казахстан от 20.01.1999
3. Закон Республики Казахстан « О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» от 28.02.2007 г. №234 – 2
4. Уваров В.Н. Трудовое право Республики Казахстан. Учебник – Алматы: Раритет 2008-616 стр.
5. Дурановская Г.П. Труд и заработная плата в Республике Казахстан: практическое пособие/ Г.П. Дурановская .-Изд. 1-ое.- Алматы: Lem, 2011.-400с.
6. Дурановская Г.П. Режим рабочего времени: практич. пособие/ Г.П. Дурановская.- Алматы: Lem, 2010.-68с.
7. Рахимбеков Р.М «регулирование бухгалтерского учета Республики Казахстан » - Алматы: Издательства «Экономика» 2005 г.
8. Радостовец В.К., Радостовец В.В., Шмидт О.И., «Бухгалтерский учет на предприятии» Издания 2-ое Алматы 2002 г.
9. Бачуринская И.Н., Горячих С.П., Зонова А.В. Бухгалтерский финансовый учет: Учебное пособие, 1 изд., 2011 г.
10. Безруких П.С., Комиссарова И.П. Бухгалтерское дело: учебник, 2010
11. Беликова Т.Н., Минаева Л.Н., Всё о заработной плате и кадрах. 2-е изд., обновленное, 2010г.
12. www.buhgalter.kz
13. online.zakon.kz

Медиева Ж. УА-11ск тобы студенті ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: э.ғ.к., профессор
Китебаева К.А.

СТРАТЕГИЯ: «КАЗАХСТАН -2050» НЕГІЗГІ БАҒЫТЫ – «ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКА»

Ғаламшарда өмір сүріп жатқан адамзат баласы үшін тіршілік негізі -таза ауа. Ол тек өсімдіктер дүниесінен с белініп шығатын оттегі. Бізді қоршаған тропосфералық ауа қабатының 20,9 пайызы осы оттегіден тұрады, ол тұрақты ең қажетті газдың бірі. Су оттегін бөліп шығаратын негізгі жасыл фабрика - көпжылдық ағаштар. Қазақстан аумағының 3,8 пайызын орманды жер алып жатыр.

«Қазақстан - 2030» стратегиясында бұл көрсеткішті 5,1 пайызға дейін көтеру жоспарланған. Сондықтан да Қоршаған ортаны қорғау министрлігі Қазақстанның тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында Ұлттық стратегия бір жылдың ішінде әзір-леп шығармақшы. Осы жөнінде өткен арнайы семинар кеңесте алдағы атқарылар міндеттер кеңінен сөз болды. Аталмыш басқосуға қатысқан БҰҰ Даму бағдарла-масының үйлестірушісі Стивен Тулл қоршаған ортаны қорғаудағы Қазақ елінің еңбегін жоғары бағалай келіп: «жасыл даму» идеясын әлемдік деңгейге көтерген ел Қазақстан екендігін атап өтті. Ал, «жасыл өсуді» жоспарлау және іске асыру ғаламдық институттың директоры Мун-Кен Ли Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың «РИО+20» Дүниежүзілік саммитінде «жасыл көпір» аймақаралық бағдарламасының идеясын көптеген мемлекеттер қолдап отырғандығын жеткізді.

Кейінгі жылдары республикамыздың орман қоры аумағында 2257 орман өрті орын алды. Бұл өрттердің 70 пайызы отты дұрыс пайдаланбаудың салдарынан болған. Өрт 4 млн. текше метрге жуық ағашты жойды. Ірі орман өрттері Шығыс Қазақстан, Павлодар, Ақмола, Қарағанды, Алматы облыстарында болды. Соңғы жылдары орман шаруашылығын қаржыландырудың қысқаруынан, орманды күтіп ұстаудың жағдайы күрт төмендеп кетті. Мәселен, 1997 жылы 170 мың гектардан астам орман өртенді. Мысалы, Баянауыл ұлттық бағының ерекше қорғалатын аумағының 12,1 гектары өртеніп кеткен. Алатау бөктеріндегі биылғы ағаштардың отқа орануы көп зиян әкелді. Бақылау қызметінің қысқаруынан және

қазіргі техниканың көптеген орман қорғау кәсіпорындарында іс жүзінде жоқтығынан зиянкестер ошағы мен орман аурулары көбейіп барады.

Орманның азып-тозуы антропогендік және табиғи факторлардан туындайды. Мысалы, Қызылқұм шөлейт даласын суаруға Сырдариядан су алуға байланысты жер асты суларының деңгейі төмендеп, бұталы ағаш өсімдіктерінің жағдайы нашарлап, бұл жер сексеуіл өсіруге жарамсыз болып қалды. Малды жөнсіз бағудан шөлейттегі орман едәуір зардап шекті. Далалық орман, ең алдымен аса бағалы қарағайлы орман ретсіз кесуден таусылған. Өзендердің реттеліп тежелуінен және өрттен тоғай қатты азып-тозып кетті. Міне, осы жоғарыдағы кемшіліктерге жол бермеу үшін «жасыл экономиканы» тезірек жүзеге асырудың маңызы зор. - «Жасыл экономика» - бұл арзан жоба емес,- деді министр Нұрлан Қаппаров. - Оны жүзеге асыру үшін жыл сайын ішкі жалпы өнімнің 2 пайызын осы салаға жұмсау қажет. Қоршаған ортаны қорғау стратегиясы барлық саланы қамтиды. Осы орайда біз Германия, Оңтүстік Корея мемлекеттерінің тәжірибесін де пайдаланбақпыз. Осы салаға инвестиция құю басты міндеттердің бірі болмақ. «Жасыл экономикаға» өту үшін салықтық жеңілдіктер де жасау ойымызда.

Табиғатты түл етпей, оны сақтаудың маңызы зор. Әсіресе, әр нәрсенің өз орны болады: су көп жерлерде-орман мен шалғындық, құрғақ жерлерде - даланың шөптесін өсімдіктері басым. Далалы жерлерде орман отырғызу тәжірибесі оның тиімсіз екенін көрсетті. Бұл ағаштар он бес-жиырма жасқа жеткенде өздігінен кеуіп кетеді. Олай болса, адам экология заңдарын танып білуі, дұрыс пайдалануы қажет. Өйткені, ешкім бұл заңды өзгерте алмайды. Әлі де болса, Қазақстанның орман-дарының экологиясы толық зерттелмеген. Сондықтан «Жасыл экономика» стратегиясы мәселенің осы жағына баса назар аударуы керек.

Отыз-қырық жыл бойы өскен бір түп ағаш он адамға бір жыл бойы дем алатын оттегіні бөліп шығаратыны белгілі. Бір автокөлік бір мың шақырым жүріп өткенде бір адамның бір жыл бойы дем алатын оттегіні жағатындығы анықталды. Сонда дархан даламыздың эстетикалық көркемдік жағын әсемдеумен қоса, жылдан-жылға көбейіп келе жатқан автокөліктерден бөлініп шыққан көмірқышқыл газын жұтып, оны оттегіге, яғни таза ауаға айналдырып отырған жайқалған желектердің көлденеңінен кесіліп қалған қысқа ғұмыры адамзат баласының қайсысын болсын толғандыраы хақ. Сөзінің соңында министр Нұрлан Қаппаров қоқыс өңдеу мәселесіне де айрықша тоқталды. Сондай-ақ ол 10-қазан күні Астанада жылына 400 тонна қоқыс өңдейтін зауыт ашылатындығын жеткізді. Алдағы екі жылда еліміз бойынша осындай 9 зауыт салыну жоспарланған.

Мемлекеттік мониторинг нәтижесінде 88 су нысанының 13-і ғана «таза» санатына жататыны анықталып отыр. Бұл зерттелген су нысандарының бар болғаны 16 пайызы ғана. Яғни, өзге 84%-ы «лас» және «өте лас» санатында. Елімізде жыл сайын 4,5 млн. тоннаға жуық қатты тұрмыстық қалдық шығарылады. Қазір 100 млн. тоннаға жуық тұрмыстық қатты қалдық жатыр.

Ауа сапасына экологиялық мониторинг жүргізетін небәрі 104 бекет бар. Табиғаттың осылайша ластануына «үлес» қосып келе жатқан адамзат баласын ойландырар де-рекердің бұл бірқатары ғана. Дегенмен, Қоршаған ортаны қорғау министрлігінің алқа мәжілісінде ведомство басшысы Нұрлан Қаппаров еліміздегі экологиялық ахуал жақсарды деуге негіз барын мәлімдеді. «Өйткені, 2011 жылмен салыстырғанда ластаушы заттардың шығарындылары 1,3 пайызға, төгінділер 1,7 пайызға төмендеді. Бұған табиғатты қорғау шараларын іске асыру, сондай-ақ кәсіпорындардың эко-логиялық таза технологияларды пайдалануы есебінен қол жеткізілді», - дейді министр. Қазіргі кезде экологияның ең үлкен проблемалық мәселелерінің бірі - өндіріс және тұрмыс қалдықтары көлемінің өсуі болып отыр. Есесіне кәдеге жаратылған қалдықтар көлемі бойынша көрсеткіш жақсы. Министрдің мәлімдеуінше, өткен жылы республика бойынша 1 млрд. тоннадан астам қалдық жиналған болса, оның 244 млн. тоннасы кәдеге жаратылыпты. Бұл жоспарланған көлемнен 104 млн. тоннаға артық. Биыл қаңтардан бастап елімізде «Қалдықтарды басқару» бағдарламасы енгізілген. Бағдарлама жинақталған және түзілген қалдықтарды азайту бойынша іс-шаралар жүргізуді көздейді. Сондай-ақ, Үкімет 2013 жылға арналған парникті газ шығарындыларына квота бөлудің ұлттық жоспарын бекіткен. «Жоспармен жалпы шығарындылар көлемі шамамен 150 млн. тонна көміртегі оксидін құрайтын энергетика, өндіру және өнеркәсіп секторындағы 178 кәсіпорын қамтылды. Ағымдағы жылы аталған кәсіпорындар үшін заңнамамен квоталар бекітілген және еуропалық сауда сызба үлгісі бойынша сауда алаңы ашылған», - деді Н.Қаппаров. Ал, «Жасыл

экономикаға» көшу жөніндегі стратегия 2014 жылы қабылданады деп жоспарланып отыр. Бүгінгі таңда Елбасының «Жасыл экономикаға» көшу жөніндегі стратегияны әзірлеу тапсырмасына сай жұмыс тобы құрылған. Стратегия жобасын Қоршаған ортаны қорғау министрлігі әзірлейтін болады. Министрліктің алқа мәжілісіне қатысқан Премьер-Министрдің бірінші орынбасары - Өңірлік даму министрі Бақытжан Сағынтаев өз сөзінде «Жасыл экономикаға» көшудің маңыздылығын атап өтті. «Елбасы биылғы Жолдауында дамыған отыз елдің қатарына қосылу туралы үлкен мақсат қойды. Ал «Жасыл экономиканы» дамытпай, біз бұл елдердің қатарына қосыла алмаймыз. Айта кетерлік маңызды жайт, бұл орайда республиканың барлық өңірлері белсенді атсалысуы қажет. Өңірлер дамымаса, бәсекеге қабілетті болмаса, бұл үлкен мақсатқа жету қиын. «Жасыл» технологиялар негізінде өңірлерді өзгеше бағытта дамытуға мүмкіндік мол», - деді Б. Сағынтаев. Бірінші вице-премьер стратегияның жоспарын әзірлеуді жеделдетіп, мерзімінде Үкімет қарауына ұсынуды тапсырды. Жыл сайын елімізде төрт-бес миллион тонна қатты тұрмыстық қалдық жиналады екен. Олардың тек бес пайызы ғана жойылады. Бұл орайда, Б.Сағынтаев қалдық өңдеу зауыттарын салу керектігін айтты. Оған бизнесті тарту үшін кәсіпкерлерге ең алдымен жағдай жасау, қалдықтарды жинайтын қоймалар салу керек. Салалық министрлік пен әкімдіктер осы мәселемен айналысуы тиіс. Сондай-ақ, Қазақстанда ауа атмосферасы сапасына мониторинг жүргізуді күшейту үшін экологиялық бекеттер санын арттыру қажет. «Ауа сапасына экологиялық мониторинг жүргізетін небәрі 104 бекет бар. Менің ойымша, бүкіл Қазақстанға емес, тек Қарағанды облысына ғана кемінде 100 бекет керек», - деді Премьер-Министрдің бірінші орынбасары. Осы орайда жылжымалы автоматтандырылған стансаларды не болмаса жылжымалы зертханаларды пайдалану да тиімді. Сонымен қатар, тұрмыстық қатты қалдықтарды өңдеу секторына инвестиция тарту мәселесіне тоқталған Б.Сағынтаев жұмысты жаңғырту үшін инвес-тициялық дәйектеме әзірлеуді тапсырды.

Елімізде EXPO көрмесіне дайындық жұмыстары басталып кетті. 2017 жылға белгіленген халықаралық көрмені ұйымдастыру үшін арнайы ұлттық компания да құрылып, оның басшылығына Талғат Ермағияев тағайындалды.

Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Назарбаевтың қатысуымен Ақордада Үкіметтің кеңейтілген отырысы өткені белгілі. Осы алқалы жиында Елбасы «ЭКСПО-2017» халықаралық көрмесі өткізілетін Қазақстанның елордасы таза, энергия тұтыну жағынан тиімді, «жасыл» қалаға айналуы керектігін атап өтті.

Жалпы 2017 жылы халықаралық «ЭКСПО» көрмесін өткізетін орын ретінде Астананың таңдалуы - елімізге үлкен абырой әкелді. Бұл Қазақ елінің тәуелсіздік жылдарындағы ең үлкен жетістігі ретінде бағаланып отыр. «ЭКСПО- 2017» көрмесінің елімізге әкелетін пайдасы да қомақты болмақ. Бұл туралы Мемлекет басшысы өз сөзінде: «Біріншіден, әлемнің осыншама елінің Қазақстанды «ең лайықты» деп тануының өзі өте маңызды. Екіншіден, 100-ден астам ел Астанада өз павильондарын салу үшін келеді. Үшіншіден, «ЭКСПО - 2017» көрмесіне біз ұсынған «Болашақтың энергиясы» ұраны негізінде елордамызға жабындағы мемлекеттер өздерінің жаңа технологияларын жеткізеді. Іс жүзінде ШІ индустриялық революция «жасыл экономикадан» басталмақ. Бұл ретте қай елде «жасыл экономика» болса, соның қолында жаңа технологиялар бар. Ал жаңа технологияларсыз енді даму жоқ. Яғни «ЭКСПО - 2017» Қазақстан үшін экономикалық дамудың түбегейлі жаңа бетін ашудағы бетбұрыс бекетіне айналмақ».

Айтпаңшы, «Жасыл экономика» - бұл экологиялық тазалыққа бастайтын халықтық жоба. Демек, табиғат ресурстарын тиімді пайдалануды ұйымдастыру үшін экономикалық мүмкіндікке негізделген кешенді тәсіл қажет. Жердің сұлулығы мен байлығын жан-тәнімізбен қорғаудың берері мол болмақ. Экологиялық тазалық - адам баласының денсаулығының кепілі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана. 27.01.2012г.
2. Стратегия Казахстан – 2050 – новый политический курс состоявшегося государства. 14.02.2012г.
3. Zakon. kz
4. www.baq. kz.
5. www.bnews. kz.
6. www.egemen. kz.

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ И АУДИТ ДРЕВНЕГО КИТАЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕНТАЛИТЕТА НАРОДА

Системы бухгалтерского учета различных стран, в частности Китая, отличаются своим многообразием. На современном уровне экономической интеграции стран Шанхайской Организации Сотрудничества, бухгалтерский учет становится одним из средств международного общения. Неотъемлемым фактором оптимизации сотрудничества выступает интеграция международной образовательной системы в рамках УШОС. Инновационный проект совместного формирования компетентных специалистов бухгалтерского учета и аудита станет возможным только при условии изучения специфического образа мышления, мировосприятия, духовной настроенности, то есть менталитета народов стран–членов ШОС.

Изучение китайского менталитета и преломление его в формировании современного бухгалтерского учета является одним из основных факторов оптимизации сотрудничества Казахстана с Китаем. Без изучения исторического пути создания системы учета и аудита в Китае, который еще с издревле сопряжен с ментальностью народа, невозможно плодотворное, долговременное экономическое взаимодействие между нашими странами.

Древний Китай возник на основе неолитических культур, сложившихся в 5-3 тысячелетиях до н. э. в среднем течении реки Хуанхэ. История учета в этой стране насчитывает около 8000 лет. К VII – XIII векам н.э. в Китае сложилась развитая система учета материальных ценностей.

Своеобразие древнекитайской экономической мысли ассоциируется, как правило, с именем Конфуция и его сборником «Лунь Юй» («Беседы и суждения»), а также с идеями популярного в IV—III вв. до н.э. коллективного трактата «Гуань-цзы». Конфуций настаивал на мысли, что только образованный правитель, являясь «отцом народа» и гарантом «правильного действия», способен реально повлиять на равномерное распределение создаваемого обществом богатства. Конфуцианство призывало государей управлять народом не на основе законов и наказаний, а при помощи добродетели, примером высоконравственного поведения, на основе обычного права, не обременять народ тяжелыми налогами и повинностями.[2]

В организации учета в Китае имели место значительные особенности. Пример широкого применения государством учетной системы Китая описан в переводе трудов по счетоводству эпохи династии Чжоу (1256—1122 гг. до н. э.). Феодальный и экспансионистский характер правления Чжоу обусловил особый тип системы бухгалтерского учета. При ее разработке необходимо было принимать во внимание большие географические расстояния, многоуровневую иерархию чиновников и необходимость сбора налогов в натуральной форме на нужды имперского правительства.

Существовала система резервных фондов (общий, специальный и просто резервный фонд). Определялись не только фонды - оговаривались источники их формирования, цели использования, а также периодичность взимания и максимальный размер каждого из налогов. Контроль осуществлялся посредством отчетности о результатах ревизии, представляемой каждые десять, тридцать дней и ежегодно, и назначением ревизоров из числа чиновников, находящихся в иерархии имперской службы на ступень выше проверяемых.

Каждое поступление и отпуск ценностей оформлялись «актом». Учет велся в красных списках, в которые записывались данные «актов». Для проверки один из экземпляров списка отсылался в центральное управление. Служащие склада могли занимать свое место только в течение трех лет, а затем по инвентаризации передавали ценности, для чего отводилось 15 дней.[1]

В Китае к VII—XIII вв. н.э. сложилась достаточно развитая система учета. Счетные работники были сосредоточены в трех отделах: первый отдел вел учет по приходу; второй отдел – по расходу; третий отдел – по остатку ценностей. Первые два отдела показывали движение ценностей, а третий отдел проводил инвентаризацию. Затем все отчитывались перед представителем государства.

Древние и современные системы учета обладают рядом общих черт, в числе которых: понятие подотчетного управления, регистрация оборотов, как в натуральном, так и в стоимостном выражении и необходимость отдельной, независимой проверки записей. Следует также отметить, что в древних системах не существовало исчисления прибыли или возможности оценки альтернативных решений и планов.[2]

Следовательно, мы можем констатировать, что еще с издревле образ мышления китайцев был практическим, чуждым ненужным сложностям. Китаец, как правило, отдавал предпочтение простым интеллектуальным построениям как наиболее доступным и рациональным для запоминания, жизни и деятельности. Он очень редко руководствовался абстрактными принципами, его логика отличалась высокой предметностью.

В результате у китайцев сформировались и всегда очень ярко проявляются такие национально-психологические качества, как жесткая дисциплина, высокая степень зависимости индивида от группы, специфическая сплоченность на основе четкого распределения ролей, высокая степень доверия к мнению группы, а также особый характер сочувствия и переживания, проявляющиеся в межличностных отношениях.

Таким образом, формирование специалистов в области бухгалтерского учета со знанием специфики исторического развития Китая, особенностей менталитета китайского народа, выработанного на протяжении тысячелетий, будет способствовать эффективному взаимовыгодному экономическому сотрудничеству между нашими странами.

Список литературы:

1. Этапы развития бухгалтерского учета: учебное пособие / Л.Н. Родина, Л.В. Пархоменко. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос.техн. ун-та, 2007. – 100 с.
2. Жарикова, Л.А. Бухгалтерский учёт в зарубежных странах: учебное пособие / Л.А. Жарикова, Н.В. Наумова. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2008. – 160 с.

Зинатулла Назира., ст гр. УА-11к, КЭУК
Научный руководитель: маг. преп
Нуржанова И.С.

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В ГЕРМАНИИ

Бухгалтерский учет в обществе возник не по чьей-то прихоти, а вследствие самых насущных нужд: нельзя вести хозяйство без меры, веса, счета, не сопоставляя доходы с расходами, не добиваясь превышения первых над вторыми. Это было важно всегда, во все времена и общественно-экономические формации.

Бухгалтерский учет имеет дело с числами. Не случайно Эсхил в поэме "Прометей прикованный" наряду с другими великими изобретениями и открытиями приписывал Прометею и изобретение чисел. Эсхил вкладывает в уста Прометея такие слова: "Премудрость чисел, из наук главнейшую, я для людей измыслил...".

В центре внимания немецких авторов всегда были проблемы баланса. Из него выводились все другие учетные категории. При этом для немецкой школы была характерна механистическая трактовка баланса, может быть, поэтому не случайно в центре дискуссии оказался вопрос о статической или динамической его природе. Предполагалось, что в первом случае баланс, отражая состояние средств на определенную дату, выступает причиной последующих изменений и призван охарактеризовать финансовое положение, во втором случае баланс - это только итог прошлых усилий предприятия и должен представить финансовый результат его работы, в первом случае баланс устремлен в будущее, во втором - в прошлое.

Вся немецкая школа балансоведения разделилась, таким образом, на три группы: сторонников статического, динамического балансов и компромиссного решения.

Система бухгалтерского учета Германии имеет давние традиции и ориентирована, прежде всего, на четкое соблюдение норм принятого законодательства. Государство создает определенные общепринятые условия хозяйствования, которые обязательны для всех хозяйствующих субъектов и должны строго соблюдаться. Бизнес имеет тесные связи с банками, которые являются основными пользователями бухгалтерской отчетности и

удовлетворяют финансовые запросы компаний. Среди западных учетных систем бухгалтерский учет Германии выделяется тесной взаимосвязью коммерческого и налогового учета, значительным проявлением формализма и консерватизма.

Основными поставщиками капитала для немецких компаний являются не индивидуальные инвесторы, а крупные банки. С помощью собственных аудиторских фирм они устанавливают каноны предоставления финансовой информации. В качестве регуляторов, формирующих учетные стандарты и процедуры, традиционно выступают центральные власти государства.

Присущий Германии консерватизм уходит своими корнями в тридцатые годы двадцатого столетия. Политический режим национал-социалистов того времени был крайне заинтересован в единообразии и точности сформулированных норм ведения бухгалтерского дела, что облегчало осуществление общенационального контроля за экономическими ресурсами страны. Такие давние традиции непосредственного участия централизованных властей в формировании немецких бухгалтерских норм и законов объясняют наличие двух особенностей развития немецкой бухгалтерской практики. Это - активное государственное вмешательство в экономическую деятельность компаний и сильные традиции антииндивидуализма.

Главной организацией бухгалтерского сообщества в Германии с 1931 года является Институт присяжных аудиторов. Он занимается разработкой рекомендаций по ведению бухгалтерского учета и подготовке отчетности. Однако официальным контролирующим органом при Министерстве экономики является аудиторская палата, а решение спорных методологических вопросов предоставляется Верховному Налоговому суду.

Впервые общепринятые бухгалтерские принципы были законодательно закреплены в 1937 году в Законе об акционерных корпорациях, который долгое время оставался единственным нормативным документом, регламентирующим бухгалтерский учет.

В 1985 году, после принятия Германией четвертой, седьмой и восьмой директивы Европейского Союза, правила подготовки и публикации бухгалтерской отчетности претерпели значительные изменения. Вступил в действие Закон о директивах по бухгалтерскому учету, были внесены коррективы в основной источник нормативного регулирования - Коммерческий (Торговый) кодекс, введены в действие законы, регулирующие деятельность предприятий различных форм собственности.

В 1998 году в связи с принятием новых директив Европейского Союза вводятся законы, касающиеся правил внедрения акционерными компаниями системы управления рисками и отражения последних в ежегодной отчетности, а также законодательно закрепляется право выбора принципов учета (немецких, международных IAS или американских GAAP) компаниями, акции которых котируются на бирже.

В соответствии с немецким хозяйственным правом бухгалтерский учет рассматривается как:

- информация для предпринимателя об имуществе, задолженности, прибыли, убытках, затратах и доходах;
- доказательство при судебных разбирательствах;
- отчет управляющих капиталом перед инвесторами;
- основа для определения налогов и финансового управления организациями;
- информация о кредитоспособности заемщиков и использовании кредитов.

Структура бухгалтерского баланса в Германии в отличие от англо-американской модели баланса, в которой приоритет отдается выявлению платежеспособности предприятия и строки актива баланса классифицируются по принципу ликвидности, а пассивы - по степени возвратности долговых обязательств, также имеет свои особенности и построена исходя из принципа владения или права собственности. Пассив баланса подразделяется на две большие группы: собственный капитал (капитал, резервы, результат отчетного периода) и заемные средства (обязательства по займам на цели финансирования, долги поставщикам, дивиденды и социальные выплаты, фискальные долги). Согласно такой схеме долги классифицируются не по степени возвратности, а по природе их происхождения. Информацию относительно степени возвратности обязательств немецкие аналитики предпочли расположить в приложении, для того чтобы представить там более полную картину.

История бухгалтерского учета насчитывает много веков. За это время практически каждая страна внесла в него свой достойный вклад. Кроме общих принципов и положений,

используемых повсеместно, в бухгалтерском учете возникли и развились национальные школы и направления, отражавшие экономические особенности отдельных стран.

Учет и экономика всегда привлекали внимание ученых и образованных людей. Объясняется это тем, что изучение их - это реализация объективной необходимости познания мотивов действия людей в хозяйственной деятельности, законов хозяйствования во все времена - от Аристотеля, Ксенофонта до наших дней.

Список литературы:

1. Гофман Г.А., Капелюш С.М. Очерки развития форм бухгалтерского учета.-М.: Финансы, 1996.
2. Малькова Т.Н. Международные бухгалтерские стандарты (МБС) СПБГУЭФ, 2007.
3. Новодворский В.Д. Бухгалтерский баланс: прошлое и настоящее.//Бухгалтерский учет, 1994, N 8.
4. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет от истоков до наших дней. - М.: Аудит, 1996.
5. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 2001.
6. Соколов Я.В. История развития бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 2006.

Алиаскарова Канагат., УА-11к т. ст. ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: магистр, оқытушы
Нуржанова И.С.

ФРАНЦИЯДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ДАМУ

Ерте заманда бухгалтерлердің өз таңбасы болған. Бухгалтерлердің интернационалдық таңбасында - Күн, Таразы және Бернуллидің қисық сызығы белгіленіп, бұл таңбаға «Ғылым - Ұлттық - Тәуелсіздік» деген сөздер жазылған. Күн - қаржылық әрекеттің жарық болуын, таразы - баланстық теңдікті, ал Бернулли сызығы - есептің бір кезде пайда болып, өмір бойы жүргізілетіндігін бейнелеген. «Есеп» термині құдайдың құпиясы мағынасында қаралған. Ертедегі Египетте фараондар үйінің «бас бухгалтері» Неферхотеп дейтін философ болыпты. «Ақылы терең, жүрегі шыдамды, шындық іске қуанатын, әділетсіздікке сыртын көрсететін, қолы таза, жамандықты қуатын, шындықты жаза білетін, өтірікке бармайтын» (М.И.Кутер «Теория бухгалтерского учета». 8-ші беті) деген нақыл сөздерді жазып қалдырған осы Неферхотеп болса керек. Жазылған кітаптар мен ғылыми және тарихи мақалаларға сүйенсек, бухгалтерлік есеп тарихы алты мың жылды құрайды екен.

Бухгалтерлік есептің дамуы тарихындағы бірінші мың жылда есеп объектілері, есеп жүргізудің әдіснамалары, түгендеуші есеп өрісінде ғана өзгеріске түсіп отырған. Түгендеуші есепті күні бүгінге дейін орыс тілінде қарапайым «униграфиялық» есеп деп атайды. Жер бетіндегі әлеуметтік, экономикалық және саяси жағдайлардың дамып, шаруашылық жүргізу әдістері қайта құрылып, қызмет түрлерінің көлемі артып, шаруашылық жүргізу үшін қажетті мүліктер мен мұның құрамы әр түрлі болатындығы, бухгалтерлік есептің пәні мен әдіснамасы өрісінде таныла бастаған.

Францияның бухгалтерлік жүйесі бухгалтерлік заңдарды қалыптастырудың өлшемі бойымен дамыды. Оны негізін салған деп Кольбер 1673 жылы Коммерциялық кодексті басып шығарған Людовик XIV ұлы министірін атауға болады. Бұл кодекс өзіне бухгалтерлік құжаттарды жүргізу ережесінің бөлімін қосты. Содан соң бухгалтерлік іске Наполеонның кодексінің қабылдануы үлкен үлес қосты.

Бухгалтерлік заңдар қазіргі кезеңде 1957 жылы құрылған Ұлттық бухгалтерлік кеңеспен (ҰБК) реттеледі және экономика, қаржының, бюджет министрліктерімен тығыз байланыста жұмыс істейді бірақ олардан бір мезгілде тәуелсіз.

ҰБК түпкі мақсаты - бухгалтерлік істің дурысын , бухгалтерлік құжаттардың пішіндерін дайындауды; зерттеулерді жүргізудің үйлестіруі және бухгалтерлік мамандықты үйрету.

Францияда бухгалтерлік есептің облысында ең маңызды мамандандырылған экономикалық ұйым, қаржы министрлігі және өнеркәсіп орталықтарының қарамағындағы консультациялық орган ретінде саналатын бухгалтерлік есепке Ұлттық кеңес саналады.

Франция компанияларындағы әр түрлі пішіндерді қолданылады немесе есептік жүйелер, тағайындаумен, ұстаумен, құрылыспен, тізбек қолданылатын есеп-қисап тізілімдерінің санымен бейнеленетін бухгалтерлік есеп, және олардағы жазбаларының тәсілдері, ара қатынас синтетикалық және талдамалы есеп. Бухгалтерлік есептің қолданылатын пішіндері бәрі әрі мүмкін бірнеше нұсқалары болатын келесі негізгі түрлерге түйістіре алады:

- классикалық, немесе (бір түрі оны - пішін «журнал») италиялық;
- (француз) орталықтандырылған;
- ваучерлердің жүйесі.

Бухгалтерлік есептің даму тарихын білу арқылы осы саланың экономикалық өмірге аса қажет болғандығын және экономиканың сатылы кезеңдерге сай қайта құрылуына байланысты шаруашылық үрдістегі фактілердің қалыптасу кезеңдерін сипаттай білу мүмкіндігі туындайды.

Салалық комитетінің негізгі мақсаты бухгалтерлік есептің жалпы ережелері мен әртүрлі салалық кәсіпорындарының қажеттіліктерінің арасындағы қарама-қайшылықтарды шешу болып табылады.

Комитеттің функциясына, сонымен қатар, есептеуді жоспарлау кіреді.

Есептеуді жоспарлаудың алдыңғы қатарлы міндеті стандарттауға келіп тіреледі: Бухгалтерлік есептеу жүйесін жеке ұйымдар деңгейінде ұйымдастыру, жалпы есептеуге қатысты анықтамалар мен бухгалтерлік басылымдар және оның актив мен пассивке әсері, қаржының жағдай мен нәтижесі.

Франциядағы бухгалтерлік есептеуді қадағалайтын және басқаратын негізгі құжаттар:

- Коммерциялық кодексі;
- Еңбек кодексі;
- Жалпы салық кодексі;
- Бухгалтерлік есептеу туралы Заң;

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 2001.
2. Соколов Я.В. История развития бухгалтерского учета. - М.: Финансы и статистика, 2006.

Мухаметжанова Камила Жомартовна
ГМУ-31, КЭУК

ОБЗОР РЕФОРМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В ГОСУДАРСТВЕННОМ СЕКТОРЕ

Из всех зарубежных моделей бухгалтерского учета в качестве основы для отечественного учета выбраны международные стандарты финансовой отчетности (МСФО), признанные во всем мире как эффективный инструментарий для предоставления качественной и надежной информации. Применение МСФО определено Законом Республики Казахстан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности».

Следующим этапом внедрения международных стандартов учета в соответствии с программой Правительства Республики Казахстан является внедрение международных стандартов финансовой отчетности для общественного сектора (далее - МСФООС), которые разработаны Международной федерацией бухгалтеров для применения в государственном секторе с целью усиления прозрачности и последовательности финансовой отчетности по всему миру.

МСФООС разработаны Международной федерацией бухгалтеров (IFAC), миссия которой – служение общественным интересам, укрепление профессии бухгалтера во всем мире, содействие развитию сильной международной экономики путем установления высококачественных стандартов бухгалтерского учета, и их соблюдению и конвергенции на международном уровне.

Цель реформирования бухгалтерского учета в государственных учреждениях – это формирование полных и всеобъемлющих данных об операциях и состоянии государственного сектора, формирование транспарантной и сопоставимой финансовой отчетности, объективно отражающей данные об активах, обязательствах и результатах деятельности государственного сектора, что оказывает непосредственное влияние и на престиж и рейтинг государства в целом.

Традиционно государственный бухгалтерский учет рассматривается как система отражения финансовых операций государства (кассовых доходов и расходов), то есть операций, связанных с поступлением доходов и сумм, полученных путем заимствований, и расходованием средств (выплат со счетов). При этом действующая система учета не создает условий для эффективного анализа бюджетной политики, измерения, мониторинга и оценки воздействия на экономику мер государственной бюджетной политики, а также долгосрочной устойчивости этих мер, поскольку кассовые операции не отражают адекватным образом ни момент осуществления операции, ни ее воздействие на экономику. Во всем мире изменяются требования к действиям и отчетности органов государственного управления. Эти требования формируются исходя из усиления ответственности за эффективное управление финансами с целью осуществления перехода от управления затратами к управлению результатами и среднесрочному бюджетированию, ориентированному на результат.

Внедрение МСФООС по методу начисления, наряду с раскрытием информации по их соблюдению, приводит к значительному повышению качества финансовой отчетности, представляемой субъектами государственного сектора, способствует более информированной оценке решений о распределении ресурсов, принимаемых Правительством. Принятие МСФООС разными странами повысит не только качество, но и сопоставимость, прозрачность и подотчетность финансовой информации субъектов государственного сектора всего мира.

Переход на МСФООС является объективной необходимостью, связанной с возможностью выполнения одной из задач, обозначенной Президентом страны - создание прозрачной и ясной системы управления активами государства. Изучение МСФООС и анализ возможностей и способов их внедрения в государственных учреждениях, разработка плана счетов бухгалтерского учета для государственных учреждений с учетом требований МСФООС позволит составить баланс активов и обязательств государственного сектора. В связи с чем, разрабатываются единая учетная политика для государственного сектора и нормативные правовые акты, устанавливающие требования по учету и отчетности в государственных учреждениях с учетом МСФООС.

Министерством финансов проведена последовательная работа для введения системы бухгалтерского учета и финансовой отчетности государственных учреждений в соответствии с МСФООС и методом начисления с 1 января 2013 года – срока, определенного статьей 245 Бюджетного кодекса.

Существующая система бухгалтерского учета государственных учреждений обладает рядом недостатков:

- не все государственные активы и обязательства учитываются и отражаются в финансовых отчетах;
- система учета в значительной степени основывается не на принципах, а на правилах, которые уже устарели и требуют систематического и всестороннего пересмотра;
- учет активов и обязательств не соответствует международной практике.

Ограниченность традиционных государственных систем учета, основанных на кассовой основе не в полной мере позволяют отражать отдельные затраты ни по операциям государства, ни по продолжающимся и непредвиденным обязательствам.

Одним из важнейших факторов успешного проведения реформы бухгалтерского учета государственного сектора является соответствие профессионального уровня бухгалтеров государственных учреждений современным международным требованиям.

Реформа бухгалтерского учета государственного сектора в основном ложится на плечи бухгалтеров, поэтому их профессиональный уровень должен соответствовать современным требованиям и задачам проводимых реформ. Обучение будет проводиться созданным при Министерстве финансов АО «Центр подготовки, переподготовки и повышения квалификации специалистов органов финансовой системы».

Открытие представительства позволит:

- внедрить программу сертификации «Certificate in International Public Sector Financial Reporting», которая является международно признанной в области бухгалтерского учета государственного сектора.

- осуществлять обмен учебно-методологическими материалами, печатными изданиями;
- участвовать в подготовке национальных преподавательских кадров в сфере бухгалтерского учета и финансовой отчетности.

При этом, сотрудники Министерства финансов будут также задействованы в разъяснительной работе при проведении выездных семинаров в регионы Казахстана.

С 1 января 2013 года бухгалтерские службы государственных учреждений обязаны осуществлять учет, в соответствии с новыми нормативными правовыми актами в условиях применения нового программного продукта разработанными на основе МСФО ОС.

Список литературы:

1. О бухгалтерском учете и финансовой отчетности: Закон Республики Казахстан от 28 февраля 2007 г. № 234 III (с изменениями и дополнениями по состоянию на 26.12.2012 г.)

2. Бюджетный кодекс Республики Казахстан от 4 декабря 2008 года № 95-IV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 29.01.2013 г.)

2. Статья Шолпанкулова Б.Ш. Вице-министра финансов Республики Казахстан «О реформе бухгалтерского учета в государственном секторе» от 24.01.2011 г.

Шейна О., группа УА-12с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Березюк В.И.

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ УЧЕТ

Государственная программа по форсированному индустриально-инновационному развитию Республики Казахстан на 2010-2014 годы разработана во исполнение поручения Главы государства, данного на внеочередном XII съезде Народно-демократической партии «Нур Отан».

Программа предполагает развитие и диверсификацию производства в «традиционных индустриях»: нефтегазовый сектор; нефтехимия; горнометаллургическая промышленность; химическая промышленность; атомная промышленность. Развитие предприятий вышеуказанных отраслей промышленности является наиболее приоритетной задачей национальной экономики, но в то же время порождает необходимость объективно оценивать влияние их производственной деятельности на окружающую среду [1].

Но представление информации о природоохранной деятельности в большинстве стран не является обязательным. Компании по своему усмотрению используют различные формы представления информации о природоохранной деятельности. В настоящее время нет специального отечественного стандарта по финансовому учету и отчетности, который бы регулировал учет затрат на природоохранные мероприятия, нет методики их распределения [2]. Спорным остается вопрос о включении или не включении таких затрат в себестоимость продукции, в то время как эти затраты составляют достаточно высокий процент в общем уровне издержек.

Актуальность исследования затрат на природоохранные мероприятия обусловлено тем, что современная система управления фирмой, предприятием, предполагает создание условий ведения не только бухгалтерского, финансового, налогового и управленческого учета, необходимых для эффективного функционирования и развития производственно-хозяйственной деятельности, но и введения такого понятия как «экологический учет».

Мы предлагаем ввести новое понятие «экологического учета», главной целью которого будет раскрытие основополагающих принципов и методологии учета природоохранных затрат. Экологический учет – учет расходов (затрат) на природоохранную деятельность, направленную на выявление и соблюдение экологических рисков, установление и соблюдение ими норм и правил в области охраны окружающей среды. Объектом экологического учета мы выделяем

расходы на природоохранную деятельность, субъектом же будут являться предприятия, которые в ходе своей деятельности взаимодействуют с окружающей средой.

Необходимо раскрыть понятие расходов на природоохранную деятельность. К ним следует относить не только расходы по охране окружающей среды, но и расходы по обеспечению безопасности производства. При проведении расчетов под обеспечением безопасности производства подразумеваются все меры, принимаемые для обеспечения безопасности на рабочем месте и предупреждения аварий, влекущих за собой необходимость ликвидации их последствий (разливы, взрывы, случайный сброс или выброс загрязняющих веществ). К мероприятиям по охране окружающей среды относятся меры, принимаемые в целях ограничения поступления в атмосферу загрязняющих веществ в ходе обычного производственного процесса. В природоохранные затраты не должны включаться суммы платежей за потребляемые природные ресурсы, суммы платежей за допустимые выбросы (сбросы) и штрафные санкции за сверхдопустимые выбросы (сбросы) загрязняющих веществ, размещение отходов в окружающую природную среду [3].

В итоге можно сделать вывод. Если в организации существует потребность в обособленном учете расходов на охрану окружающей среды, выходом является составление и утверждение локальных документов организации, которые также называют внутренними учетными стандартами организации. Эти решения должны быть оформлены как элементы учетной налоговой политики предприятия. Качественную основу для внутренних стандартов могут создать отраслевые указания и рекомендации, разработанные профессиональными бухгалтерскими организациями.

Но все же разработка единой методологии представления финансовой отчетности по природоохранным мероприятиям является вопросом не сегодняшнего, но завтрашнего дня. Хозяйственная практика в различных секторах часто меняется, возникают новые направления и целые отрасли экономической деятельности, новые типы операций, для которых стандарты еще не были разработаны.

Список литературы:

1. Экологический Кодекс Республики Казахстан от 9 января 2007 года N 212
2. Таджияков Бисегали. МСФО - осознанная необходимость // МСФО, Журнал для бухгалтеров и финансовых менеджеров, № 8 (20), 2005.
3. Кожухова О. С. Экологический учет и экологический контроллинг: взаимосвязь и интеграция // <http://uecs.ru>

Алипбиев Рустем, ст. гр. Ф-12с
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Березюк В.И.

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКЕ

Китай – одна из древнейших цивилизаций. Его история насчитывает 690 тысяч лет, об этом свидетельствуют следы стоянки синантропа (пекинского человека) в пещерах Чжоукоудяна, которые расположены в 40 километрах к юго-западу от Пекина. Уже в древние времена в Поднебесной пользовались такими понятиями, как «чжэн» (имущество, приход) и «фу» (долг, расход, недостача). Первое упоминание об учётной системе Китая относится к 2000 г. до н. э.

В процессе развития торговых отношений с другими странами учет в Китае постоянно совершенствовался. Примерно в V в. до н. э. для упрощения вычислений китайцы изобрели суан-пан, в переводе на русский язык – счёты, которые они сконструировали, видоизменив известную в древности счетную доску – абак.

На протяжении всей истории учёт в Китае вёлся под жёстким контролем государства. Ситуация не изменилась ни с падением императорских династий и провозглашением Китайской республики в 1911 г., ни с образованием КНР в 1949 г.

Впервые закон «О бухгалтерском учёте» был опубликован в Китае в 1914 г. Со временем нормативная база была дополнена другими законодательными актами, например: «Правилами

ведения бухгалтерского учёта на железных дорогах» (1915 г.); «Методом единой системы бухгалтерского учёта» (1927 г.); законом «О бухгалтерях» (1947 г.). С 1951 г. управлением системой бухгалтерского учёта на всех предприятиях Китая стало заниматься Министерство Финансов КНР. Ему были поручены разработка систем учёта и утверждение различных форм отчетности.

Основным документом, регулирующим бухгалтерский учёт в Китае, является Закон КНР «О бухгалтерском учёте», принятый в 1985 г., с изменениями, внесёнными в 1993 г.

В Китае разрешено вести учет автоматизировано. При этом программное обеспечение и полученные формы отчетности должны соответствовать положениям Министерства Финансов. Все показатели в бухгалтерских книгах отражаются в юанях. Если предприятие ведёт учёт основных статей доходов и расходов в иностранной валюте, то при составлении бухгалтерских ведомостей эти показатели необходимо пересчитать в юани.

В законе большое внимание уделено ответственности бухгалтеров за ведение «правильного» учёта. При обнаружении несоответствия данных, отражённых на счетах бухгалтерского учёта, фактическим данным бухгалтер должен поставить в известность об этом администрацию предприятия. В противном случае бухгалтерский персонал подвергнется административному наказанию. Если же действия или бездействия работников бухгалтерии наносят ущерб государственным и общественным интересам и содержат в себе состав преступления – проводится уголовное расследование.

Главные бухгалтеры или ответственные лица бухгалтерского учета не могут назначаться или освобождаться произвольно. Кадровые перемещения как в государственных, так и в коммерческих структурах производятся только по согласованию с высшими учреждениями, под юрисдикцией которых они находятся.

Куайцифа (законодательство о бухгалтерском учете) – это общее название правовых норм, регулирующих экономические отношения, складывающиеся при осуществлении государственными органами и предприятиями бухгалтерского учета. При этом последний является видом управленческих действий по проведению расчетов и контроля хозяйственной деятельности и составляет важную часть экономического управления.

Финансовый год начинается в Китае 1 января и заканчивается 31 декабря, в течение этого периода учет ведется нарастающим итогом. Каждая структура формирует финансовую отчетность и направляет ее ежемесячно, ежеквартально и ежегодно в контролирующие ведомства (прежде всего, в соответствующее министерство финансов и налоговое бюро). Отчетные документы подписываются (или ставится печать) руководителем и ответственным лицом из бухгалтерии. Каждый документ скрепляется печатью предприятия. Если на предприятии учреждена должность главного бухгалтера, то второй (после руководителя) ставится его подпись или печать.

Важнейшей задачей бухгалтерии и ее сотрудников является осуществление внутреннего контроля за отчетностью на предприятии. На бухгалтеров возлагается обязанность по обеспечению легальности, действительности, точности и целостности отчетных данных. В случае обнаружения серьезных недостатков руководителю предприятия представляется письменное замечание, на которое он обязан отреагировать в течение десяти дней; если такое замечание не будет представлено, то ответственные сотрудники бухгалтерии несут административную ответственность наравне с руководителем. При наличии состава преступления в действиях бухгалтеров и руководителей предприятий возможно применение наказания в соответствии с Уголовным кодексом КНР от 14 марта 1997 г.

Для привлечения инвестиций Китаю потребовалось реформировать бухгалтерский учет в соответствии с принятой на международной арене практикой. Для этого в 2006 г. Комитетом по бухгалтерским стандартам Китая (CASC) были разработаны и утверждены базовый стандарт (подобный Концепции МСФО) и 38 новых стандартов бухгалтерского учёта на основе МСФО.

Таким образом? Можно сделать вывод о том, что новые китайские стандарты очень близки к МСФО, хотя количество документов по их интерпретации существенно меньше. Результаты применения стандартов во многом будут зависеть от профессиональных качеств персонала.

ХАРАКТЕРИСТИКА ФИНАНСОВОГО И УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТОВ

Бухгалтерский учет в середине XX века разделился на финансовый и управленческий, причем в финансовом учете постепенно обособляется и управленческая функция, это вызвано усилением требований к сохранению коммерческой тайны деятельности организации и обстоятельств, при которых принимаются те или иные решения.

В настоящее время в связи с реформированием национальной системы бухгалтерского учета — приведением ее в соответствие с требованиями рыночной экономики и международными стандартами финансовой отчетности, вопросы дальнейшего развития теоретических и методологических основ бухгалтерского учета являются особенно актуальными. В экономическую жизнь Казахстана управленческий и финансовый учёты вошли вместе с возникновением и ростом предприятий, ориентированных на рынок.

В это время на предприятиях создаются две бухгалтерии: финансовая и управленческая, каждая со своими целями, задачами и функциями.

Финансовый учет предназначен для сбора и обработки учетной информации, необходимой для составления финансовой отчетности. Финансовый учет включает в себя информацию по учету балансовых счетов: основных средств, нематериальных активов, финансовых вложений, запасов, денежных средств, и используется не только внутри предприятия, но и внешними пользователями. Финансовый учет регулируется нормативными документами.

Цель финансового учета – формирование информации о деятельности организации в целом: доходах и расходах, состоянии денежных средств, дебиторской и кредиторской задолженности, платежах в бюджет и внебюджетные фонды, о финансовых вложениях, финансовых результатах и т.п.

Система формирования финансовой отчетности должна быть прозрачной, доступной для понимания всем пользователям: собственникам, кредиторам, инвесторам, налоговым органам, внебюджетным фондам, органам государственной власти, т. е. внешним потребителям.

Предпосылкой к выделению управленческого учета было создание калькуляционной бухгалтерии. Калькуляционный учёт в то время заключался в составлении предварительных смет: определении затрат на конкретную дату; разработке механизма контроля за издержками и их изменениями; выявлении положительных и отрицательных отклонений от ранее составленных смет; проведении оперативного анализа выявленных отклонений и регулировании издержек производства. В дальнейшем развитие и совершенствование управленческого учёта проходило в рамках национальных систем бухгалтерского учёта разных стран.

Управленческий учет включает в себя сбор и обработку данных о различных сторонах деятельности компании: от натуральных производственных показателей до сбора мнений сотрудников о самой компании, прогнозирование и моделирование будущего состояния компании, генерацию необходимых показателей, позволяющих отслеживать близость компании к намеченным планам.

Управленческий учет предназначается для решения внутренних задач управления предприятием и является его «ноу-хау». В отличие от финансового, управленческий учет субъективен и конфиденциален, но именно он несет основную нагрузку обеспечения качественного принятия управленческих решений и его реализуют профессионалы высокого уровня.

Цель управленческого учета - обеспечение информацией менеджеров предприятия, ответственных за конкретные сферы и виды деятельности. Нормы и правила его ведения, как правило, устанавливаются самим предприятием. Информация управленческого бухгалтерского учета не обязательна для опубликования. Данные управленческого учёта предназначены для внутренних потребителей информации, интересы которых персонифицированы и могут быть заранее известны.

В управленческом учете допустимы приблизительные оценки, вероятностные расчеты, ориентировочные показатели. Здесь точность может не играть решающей роли, а первостепенное значение приобретает быстрота получения информации для управления.

Различны не только содержание, но и периодичность, и сроки представления отчетности. В финансовом учете отчетность может быть составлена по итогу за месяц, квартал, год, время ее представления - спустя несколько дней, недель, месяцев. В управленческом учете периодичность представления данных - ежедневная, недельная, месячная. Часть отчетных данных формируется по мере потребности в них или к определенному, заранее установленному сроку.

Информация финансового учета характеризует результат свершившихся фактов и хозяйственных операций за минувший период, отражает их по принципу "как это было". Данные управленческого учета ориентируются на решение "как это должно быть" и контроль исполнения принятого решения.

Список литературы

1. Управленческий учет: учебник / В.Л. Назарова, Д.А. Фурсов, С.Д. Фурсова. - Алматы: Экономика, 2004. - 308 с. - 1300.00 т.
2. Управленческий и производственный учет: учебник / К. Друри. - 6-е изд. - М.: ЮНИТИ, 2007. - 1423 б. - 11095.00 т.
3. Промежуточный финансовый учет в 2-х ч: учебное пособие / Р. Н. Нургалиева. - 2-е изд. - Караганда: КЭУК, 2007, Ч.2. - 261 с. - 207.00 т.

Қанатбек Қарақат Уа-21к тобының ст.
Ғылыми жетекшісі Абдрасимова
Жанылтай Кадыровна

ҚОРЛАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Тауар қорлары - бұл соңғы тұтынушыға сатылған кезге дейінгі рыноктағы (айналым саласындағы) қоғамдық өнімнің бөлігі. Тауар қорларының міндеті - бұл толассыз өндіріске және үзіліссіз өткізуге кепіл болу. Материалдарды есептеудің негізгі міндеттері:

- Дайындалған, келіп түскен және өндіріске немесе сыртқа босатылған материалдарды уақытында есептеп, кіріске алу немесе есептен шығару.
- Материалдардың қоймада және тасымалдау кезінде түгел сақталуын бақылау.
- Материалдық қорлар қалдығының белгіленген мөлшерден артып немесе төмендеп кетпеуін бақылау.
- Материалдарды өндірісте пайдаланған кезде олардың техникалық жолмен анықталған мөлшерін және тұтыну мөлшерінің қорын анықтау.
- Материалдардың өндірісте ұтымды пайдаланылуын бақылау.

ХҚЕС пен ҰҚЕС талабына сәйкес – қорлар ұйымдарға, экономикалық пайда келтіретін, әрқашан айналымдағы материалды активтер деп түсінік берілген. Қорлар сатылып алынады, қайта сатуға немесе өндіріс үдерісіне дайын өнімдер шығаруға қолданады. Сонымен, қорлар бухгалтерлік есептің кіріс әкелуші объектісі, яғни ұйымдардың қаржылық ресурстарының негізгі жоғары ликвидті активі. Қорлар қозғалыстары, ұйымдардың іс- қызмет нәтижесінің орны биік көрсеткіштері. Қорлар қаржылық есептіліктің бухгалтерлік баланстың арнайы бабында нақты өзіндік құнымен танылады. Соған сәйкес материалдық қорлар келесідей: шикізат және материалдар; дайын өнім; тауарлар; аяқталмаған өндіріс; өзге қорлар; қорларды есептен шығару бойынша резерв деп аталынатын топтарға бөліп көрсетілген. Қорлардың экономикалық жіктелуі олардың есебін дұрыс ұйымдастарудың маңызды жағдайларының бірі болып табылады.

Орташа өлшемді құн әдісі – бір тауардың орташа құны есеп беру мерзімінің (айдың) басындағы бар және осы мерзім ішінде сатып алынған тауарлардың жалпы сомалары (құндарын) осы тауарлардың жалпы санына бөлу арқылы есептеледі. Қазіргі заманға сай барлық кәсіпорындарда орташа өлшемді құн әдісін қолданады. Себебі: тиімді, кәсіпорынға жоғары мөлшерде пайда әкеледі. Ерекше (арнайы) сәйкестендіру әдісі –арнайы

сәйкестендірілген есептеу әдісі әдетте бірімен бірін алмастыруға болмайтын немесе кәсіпорында ерекше тәртіппен пайдаланылатын (асыл металдардың, асыл тастардың т.б.) нақтылы бір материалдық қорлардың бағасын есептеуге арналған. Бұл әдіс жұмсалынған материалдар мен істелген жұмыстардың нақты өзіндік құнын есептеп шығаруды көздейді. Сондай-ақ бұл есептеу әдісі сатылып алынғанына немесе кәсіпорынның өзінде өндірілгеніне қарамастан арнаулы жоспарлауға арналған материалдардың өзіндік құнын есептеуге арналған.

Өндіріске жұмсалынған және материалдардың қоймадағы қалдықтары ФИФО және орташа құн әдістері бойынша мына түрде есептелінеді. Мысалы: А – түрлі материалдар тобы:

Тауарларды қайта бағалау қажеттілігі әр түрлі себептерден туындайды: тауарларға сұраныс пен ұсыныстың өзгеруі; картоп, көкөніс, жемістер және басқа азық-түліктерге маусымдық бағалаудың өзгеруі; халықта шектеулі сұраныспен пайдаланатын үлгілері мен модельдері ескірген және өзінің бастапқы тұтыну сапасын ішінара жоғалтқан азық – түлік емес тауарларды арзандату. Көтерме және бөлшек сауда кәсіпорындарында тауарларды қайта бағалау (арзандату, қымбаттату) жүргізіледі, нәтижесінде олардың бағалары кему жағына қалай болса, өсу жағына да солай өзгереді. Барлық жағдайда тауарларды қайта бағалауды жүргізу үшін жоғары тұрған мекемесінің өкімімен құрамында жоғары тұрған мекеменің өкілі, кәсіпорынның жетекшісі, жұртшылдық өкілі және материалдық жауапты тұлға бар комиссия құрылады.

Қорларды есепке алудағы негізгі сұрақ – ол оның құндық сомасы, сол құны арқылы қорлар актив тобына есеп кезеңдер бойында есепке және қаржылық есептілікте көрсетіледі, мақсатты қолданылып, орнына кіріс әкелген уақытына дейін. Қорлар құны оларды өндіруге немесе сатып алуға, өңдеуге, орналастаруға қажетті түрлеріне келтіруге жұмсалған барлық шығындардан құралады.

Жапелова А., УА-21к тобы, ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: Оқытушы,
магистр Нуржанова И.С.

БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР ЖӘНЕ ОЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ОПЕРАЦИЯЛАР

Қазақстанға бағалы қағаздар туралы ұғымның енгеніне оншақты жыл болғанмен, жұрттың бәрі бірдей оның мағынасы мен маңызына тереңірек үңіле бермейді. Шын мәнінде мамандар елімізде бағалы қағаздар нарығын дамытсақ, бірінші кезекте халықтың жұмысын белсенді ету арқылы экономикалық өсуге қол жеткізетінімізді айтады. Экономикасы дамыған елдерде қаржылық ресурстың 50 пайызға жуығын акциялар мен облигациялар құрайтын көрінеді. Ал, біздің өңірдегі бағалы қағаздар шығаратын кәсіпорындар, мемлекеттік мекемелердің деңгейі қандай?

Бағалы қағаздар нарығы тұтастай алғанда, оқшау жүйе емес, нарықтың бір бөлігі, демек, оның экономикамызда алатын орны ерекше. Сала мамандары Қазақстанда құнды қағаздар нарығы өз деңгейінде дамыған жағдайда біраз табысқа қол жеткізетінімізді айтады. Жалпы бұл сала біздің елімізде тәуелсіздік алғаннан бастап құрылған. Бағалы қағаздар нарығының дамуы осыдан тоғыз жыл бұрын мемлекеттік кәсіпорындардың жекешелендіріліп, акционерлік қоғамға айналуынан бастау алыпты. Бұл кезеңде нарықта негізінен құнды қағаздарды орналастыру жөніндегі аукциондар ғана өтіп тұрған. Содан кейін Қазақстандағы оны дамыту туралы алғашқы бағдарлама қабылданып, қор нарығының заңдық базалары қалыптасыпты, бірте-бірте шаруашылық нысандары құнды қағаздары нарығына тартылған. Іс жалғасын тауып, ауқымын кеңейту бағытында жұмыстар жүргізілген. Осы бағыттағы барлық шаралар шетелдік кеңесшілердің пікірлерімен бірлесе отырып жасалыпты. Сонымен, бағалы дегеніміз не? Бағалы қағаздар – белгілі бір кәсіпорынның жарғылық қорының ақшаға шаққандағы баламасы. Ең көп тараған бағалы қағаздарға акциялар мен облигациялар жатады. Олардың арасындағы айырмашылық мынада: акция сатып ала тұрып, сіз өз бөлігіңізді акционерлік қоғамның капиталына енгізу туралы куәлік аласыз және оның қоса иеленушісі болып табыласыз. Облигация ала тұрып, сіз компанияның немесе мемлекеттің кредит берушісі боласыз. Акция дивиденд түрінде, облигациялар пайыз түріндегі пайда әкеледі. Ең басты пайда бағалы қағаздардың құнының өсуінен түседі. Ал, акция – бұл акционерлік қоғаммен шығарылатын

және оны басқаруға қатысу, яғни жалпы жиналыста дауысты куәландыратын, сол бойынша дивиденд және ол таратылған кезде қоғамның мүлкінің жартысын алуға, сонымен бірге 2003 жылғы 13 мамырдағы ҚР «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңымен көзделген басқа да құқықтарды беретін бағалы қағаз. Акциялардың екі түрі болады – қарапайым және артықшылықты. Қазірде қор нарығында акция, облигация қолданыс тауып отыр [1].

Акционерлік қоғамның меншікті акцияларының қозғалысы бойынша операцияларының есебіне келетін болсақ, жарғылық капиталды қалыптастыру кезінде акционерлік қоғам сол капиталдың мөлшеріне сәйкес акциялар шығарып және оларды акционерлер арасында орналастырады. Қоғам акционерлерден акцияларды сатып алу, қорлар нарығында сату, жою және т.б. қимылдар жасауы мүмкін.

Акциялардың аналитикалық есебі олардың келіп түсу көздерінен тәуелсіз есеп ведомстарында түрлері, өтеп алу мерзімдері, құны бойынша жүргізіледі.

Бағалы қағазды сату кезінде компания әдетте табыс алады немесе зиян шегеді. Бұл жағдайда табыс пен баланстық құн арасындағы айырма табыс немесе зиян ретінде, ал «қосымша төленбеген капитал» шотында есептеледі ұзақ мерзімді инвестицияларды қайта бағалаудан шыққан соммалар табыс ретінде танылады немесе қабылданған есеп саясатына сәйкес бухгалтерлік баланста бөлінбеген табыс ретінде көрсетіледі [2, с. 120].

Мемлекеттік бағалы қағаздардың мынадай түрлері бар:

- Ұлттық жинақ облигациялары;
- Мемлекеттік қысқа мерзімді қазынашылық міндеттеме (МЕККАМ);
- Мемлекеттік орта мерзімді қазынашылық міндеттеме (МЕОКАМ).

Кәсіпорындарға да банктен кредит алып, оны пайыздық өсімімен қайта қайтарғаннан гөрі акциялар шығарып, қажетті инвестициялық қаржыны осы арқылы тартқан әлдеқайда пайдалы екендігі түсінікті. Себебі, акция қарыз болып саналмайды. Ендеше, Қазақстандағы отандық және шетелдік компаниялар мен акционерлік қоғамдардың басшылары осы мүмкіндікті неге пайдаланбайды деген сұрақ өзінен-өзі туындайды. Өкінішке орай, күні бүгінде біздің өңірімізде бағалы қағаздар шығаратын кәсіпорындар жоқ деуге толық негіз бар. Кенжелеу қалған осы саланы дамытсақ, оның пайдасын халық та, кәсіпорын иелері де көрер еді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1) <http://thenews.kz/2012/02/07/1027156.html>
- 2) Кеулімжаев Қ.К., Құрайбергенов Н.А. Бухгалтерлік есеп теориясы және негіздері. Алматы 2010
- 3) <http://www.inform.kz/rus/article/2469974>

Куркин К. В., студент группы Ф1-18У(с)
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Парасоцкая Н.Н., Финансовый университет
при Правительстве Российской Федерации,
г. Москва

ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА И НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН

Создание свободных экономических зон является одним из важных звеньев в реализации принципов открытой экономики. Их функционирование связывается с процессами глобализации и активизацией внешнеэкономической деятельности. Экономика свободных экономических зон имеет высокий уровень открытости внешнему миру, а таможенный и налоговый режим благоприятен для внешних и внутренних инвестиций.

В формировании свободных экономических зон, государством должна быть разработана полная и надежная правовая база по созданию и функционированию зоны, наличие четкой концепции о роли свободной экономической зоны в экономике региона или регионов.

Не до конца решенной остается проблема отсутствия четко сформулированных целей создания свободных экономических зон, не противоречащих интересам регионов. Местная власть, зачастую, видит только недалекую перспективу получения прибыли по полному или

частичному освобождению от уплаты налогов, упуская долгосрочную перспективу развития СЭЗ. Также многие чиновники полагают, что особые экономические зоны помогут избавиться от проблем, которые решить без их создания ни в состоянии: плохого состояния инфраструктуры, развала производства, безработицы, тяжелой социальной обстановки. Уходят от главной задачи СЭЗ – привлечение капиталов, а чем больше капитала, тем эффективнее функционирует зона.

Регионы стремящиеся создать свободную экономическую зону, должны продумывать все факторы, связанные с этим. Стремясь отхватить большую территорию под зону, забывают об эффективности функционирования зоны на огромной территории. Размер площади зависит от вида и функциональных особенностей СЭЗ. Следует упомянуть проблему первоначальных вложений в зону, т.к. множество зон образуется при значительной поддержке государства и небольшой части вложений инвесторов.

Следует также отметить, что решение вопросов создания свободных экономических зон с целью обеспечения эффективного функционирования экономики региона должно носить комплексный подход. Необходимо соблюдать принцип эффективности функционирования зоны и реализации поставленных целей создания свободной экономической зоны.

Одна из основных целей организации свободных зон – это стимулирование экономики региона или конкретной отрасли производства, а также развитие всех экономики страны в целом.

Особые зоны, как «точки экономического роста» должны быть привлекательны для иностранного капитала с точки зрения налогообложения, гарантий о неизменности нормативной базы, а также упрощение бюрократических процедур и надежности безопасности. Они оказывают на экономику региона как прямое, так и косвенное благоприятное влияние. Это имидж региона, новые рабочие места с возможностью обучения новым технологиям и новой культуре производства. К этому необходимо добавить и отчисления в бюджет, возможность получения деловых услуг на современном международном уровне, производство отечественной продукции, увеличение экспорта, объявленной свободной экономической зоной.

Необходимо также налаживать систему венчурного финансирования, способную как можно лучше и быстрее запустить работу СЭЗ, помочь новым, инновационным предприятиям, стимулировать привлечение заинтересованных инвесторов.

В СЭЗ создаются все возможные налоговые и таможенные условия для обеспечения эффективной работы участников зон. Необходимо также не забывать про контроль, за средствами, направляемыми в поддержку этих зон.

Создание свободных зон является одним из эффективных способов привлечения иностранных инвестиций, а также эффективным способом развития внешнеэкономических связей и экономики не только региона, но страны в целом. Но для этого политика их формирования должна быть продуманной и последовательной.

В России стратегически необходимо создавать и развивать свободные экономические зоны для обеспечения успешного развития всех регионов страны, выравнивания уровня регионов по показателям собственных доходов, привлечения иностранных инвестиций в экономику России, а также развитие передовых и инновационных отраслей производства.

Список литературы:

1. Федеральный закон от 31 мая 1999 г. N 104-ФЗ "Об особой экономической зоне в Магаданской области";
2. Федеральный закон «Об особых экономических зонах в Российской Федерации» от 22 июля 2005г. N 116-ФЗ;
3. Макаров И.Н. Территория инноваций: свободные экономические зоны как среда реализации государственно-частного партнерства // Журнал "Креативная экономика", №4/2009
4. Абрамович П. Развитие ОЭЗ в России // Финансовый директор. – 2008. - № 3. -с.54-55
5. Ляховский Д. Центры притяжения инвестиций // Металлоснабжение и сбыт. – 2007. - № 7/8. -с.12-26
6. Медяков И. ОЭЗ в России: проблемы и перспективы // Деловая пресса. – 2008. - № 48 (474). -с.9-13

ӨНІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫН МАҚСАТТЫ КАЛЬКУЛЯЦИЯЛАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.

Зерттеп отырған тақырыптың өзектілігі өнімнің өмірлік циклінің бүкіл уақытындағы шығындарды калькуляциялау және мақсатты калькуляциялау шеңберінде өнімдердің өзіндік құнын анықтау рәсімі болып табылады.

Калькуляциялау – бұл кәсіпорындар және оның бөлімшелері мен процестерінің өндірісті басқару мен бағаларды экономикалық негіздеу мақсаттарына арналған белгілі бір өнімдерінің (оның бірліктері немесе бөліктерінің) өзіндік құнын ғылыми-негіздей отырып есептеп шығару. [1, 46 б]

Өнімнің өзіндік құнын калькуляциялау әдістері көп. Соның бірі мақсатты калькуляциялау. Алдымен өнімнің өмірлік циклі ұғымын қарастырайық.

Өнімнің өмірлік циклі – бұл өнімді зерттеу мен әзірлеудің бастапқы шығындарынан бастап, тұтынушылардың осы өнімге қызығушылығы жоғалған кезге дейінгі уақыт кезеңі. [2, 835 б]

Өнімнің өмірлік циклінің үш кезеңі бар:

- жоспарлау және жобалау;
- өндіру кезеңі;
- қызмет көрсету және нарықтан шығару кезеңі.

Осы өнімнің өмірлік циклінің барлық кезеңдерінде шығындарды басқару – мақсатты калькуляциялау негізі болып табылады.

Мақсатты калькуляциялау барысында келесі қадамдарды орындау қажет:

1 қадам: тұтынушылар өнім үшін төлеуге дайын болатын мақсатты бағаны анықтау;

2 қадам: пайданың мақсатты маржасын анықтау және мақсатты баға негізінде мақсатты өзіндік құнды белгілеу

3 қадам: өнімнің болжамды өзіндік құнын есептеу.

4 қадам: егер өнімнің өзіндік құны мақсатты өзіндік құннан артып кететін болса, онда нақты шығындарды мақсатты шығындар деңгейіне дейін төмендету тәсілдерін анықтау қажет. [2, 834 б]

Бірінші қадам, соның барысында тұтынушы көзқарасы тұрғысынан өнімнің құндылығы анықталатын, нарықтық зерттеу жүргізуді талап етеді. [2, 834 б]

Екінші қадам. Пайданың мақсатты маржасының мөлшері ұйымда белгіленген инвестицияларға талап етілетін түсімдерге және өткізуден алған түсімдердің пайыздық үлесіне қатысты болады.

Үшінші қадам. Болжамды өзіндік құнды есептеу. [2, 835 б]

Мақсатты құн фирма сатуды нақтылы баға бойынша өнім қажетті пайда маржаны бұдан бұрынғыша ала аладуға өнімнің нәтижесінде және олардан апара алатын шығындардың максималдық сомасын болады

Төртінші қадам. Мақсатты өзіндік құнды болжамды өзіндік құнмен салыстыру. Егер болжамдық өзіндік құн мақсатты өзіндік құннан артып кететін болса, болжамды шығындарды төмендету шаралары іске асырылады. [2., 835]

Шетелдік тәжірибеде өзіндік құнды мақсатты калькуляциялау таргет – костинг деп аталады.

«Таргет – костинг» (ағылшын. target costing - мақсатты құн) - бұл өнімнің (өндірістік шығындарымен) өзіндік құнын басқару әдісі. Мән мағынасы оның өндірістің барлық кезеңдерінде өнімдердің өндірістік, инженерлік, ғылыми зертеулер мен өңдеулерде қолдану есебінен өнімнің өзіндік құнын төмендетуінде болып табылады. [4, 34 б]

Таргет – костинг жүйесінің қағидалары:

1. Біріншідеңгейлік және әрқашанда сұранысқа ие болатын нарыққа және тұтынушыларға сұранысқа ие болу;

2. Жаңа тауардың мақсатты шығындарын калькуляциялау және нарықтық жағдайға байланысты берілген пайда мөлшеріне жету;

3. Тұтынушылардың тілегі бойынша сапасы және дайындау мерзіміне байланысты тауарлардың өзіндік құнын есептеу;

4. Өнімнің өмірлік циклінің қағидаларын қолдану.

Мақсатты өзіндік құнды басқару үрдісі мақсатты өзіндік құнның «қозғалысының» екіжақтылығын көруге мүмкіндік береді. [4, 34 б]

Қорыта келгенде, өнімнің өзіндік құнын мақсатты калькуляциялау негізі – шығындарды өнімді жобалау-жоспарлау кезеңінен бастап басқару болып табылады.

Өзіндік құнды мақсатты калькуляциялауды пайдаланудың негізгі артықшылығы – бұл, тұтастай алғанда бөлінетін қаражатқа негізгі әсерін тигізетін, жоспарлау және жобалау кезеңіндегі оның қосымшасы.

Біз мақсатты калькуляциялаудың артықшылықтарын көрсете отырып, отандық кәсіпорындарға мақсатты калькуляциялау әдісін қолдануды ұсынамыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мадиева Қ.С. Басқару есебі-1.Оқу-әдістемелік құралы.-Қарағанды: ҚҚЭУ, 2009.–160б.
2. Друри К. Управленческий и производственный учет / Пер с англ. Учебник-М.:ЮНИТИ-ДАНА, издание 6, 2007.
3. Мерзликина Г.С., Волков С.В. «Концепция формирования и управления целевой себестоимостью (target costing)»Управленческий учет, №8, 2008. - с. 34-39.
4. Радченко К. «Японский след в стратегическом управлении затратами: таргет-костинг» Финансовый менеджер. 2006. № 10.

Серик Меруерт ст. гр. УА-11с/к
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент, профессор Китебаева К.А.

«ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА» - ПЕРСПЕКТИВА ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА

«Зеленый мост», «Зеленый рост», «Зеленая экономика» - эти термины сегодня наиболее активно обсуждаются на страницах печати, идеи озеленения экономики, развития возобновляемых источников энергии стали также одними из главных в ежегодных Посланиях Президента РК Н.Назарбаева народу Казахстана.

Часто звучащие, уже знакомые» - термины многим из нас непонятны «Зеленая экономика» Казахстана: Что это? Откуда берет начало? Как претворяется в жизнь? и др.

Стратегия вхождения Казахстана в число тридцати наиболее конкурентоспособных стран мира включает в себя приоритеты, учитывающие интересы страны в процессах регионального и глобального развития и стоит задача перехода от «коричневой экономики» к «зеленой экономике», озвученная в Послании Президента народу Казахстана в новой Стратегии «Казахстан – 2050».

Экологическая проблематика современности имеет сложную, многоуровневую структуру и глобальное распространение. Устойчивый рост Казахстана рассматривается преимущественно с точки зрения решения региональных экологических проблем.

Нынешнюю модель экономики Казахстана, называют «коричневой экономикой», для которой характерны:

- Зависимость экономики от нефтяного сектора, горнодобывающей и тяжелой промышленности;

- Рычаги роста экономики опираются на интенсивно использование энергии и природных ресурсов.

Казахстанский экспорт сталкивается со все более сложными вопросами, связанными с исполнением экологических стандартов.

Добывающая отрасль снижает возможности инновационного развития перерабатывающих секторов и др.

Задача перехода от «коричневой экономики» к «зеленой экономике», была озвучена в Послании Президента народу Казахстана в новой Стратегии «Казахстан-2050: новый политический курс состоящегося государства».

Это создание общества благоденствия на основе сильного государства, в долгосрочной перспективе, при этом, не подвергая будущие поколения воздействию значительных экологических рисков по переходу к «зеленой экономике».

Для достижения поставленной Главой государства целей, в первую очередь необходимо завершить разработку стратегии «зеленой экономики», затем принять программный документ и начать его реализацию. В стратегии выделяют пять приоритетных секторов в разрезе возможностей внедрения принципов «зеленой экономики» в Казахстане:

1. Энергия (электроэнергия, тепло, нефть, газ) – выбросы от производства каменного угля, нефти, газа, электрической и тепловой энергии составляют более 40% выбросов в стране. Страна будет по-прежнему полагаться на нефть и газ для продолжения своего роста. Кроме того, в силу обилия запасов угля, энергетический сектор страны будет по-прежнему полагаться на это сырье в ближайшем будущем.

2. Вода- один из приоритетных направлений для государства, которое стремится сократить потребление воды вдвое до 2015 года. Доля населения, не имеющего устойчивого доступа к ресурсам доступной и безопасной питьевой воды в регионе с низкой влажностью, с текущим дефицитом воды в стране составляет – 20%. А качество воды порой несовместимо с нормативными требованиями. водоснабжение составляет – 2% от ВВП страны.

3. Отходы. Вторичная переработка отходов составляет всего около 20%. Правительство стремится увеличить текущий уровень утилизации отходов до 70% к 2020 году, который требует реструктуризации и модернизации существующей системы управления отходами в стране. Ежегодные промышленные отходы составляют около 700 млн. тонн, бытовые отходы около 3,5 млн. тонн и животные отходы 92 млн. тонн, что делает Казахстан среди стран Восточной Европы и СНГ по накоплению опасных отходов и стойких органических загрязнителей, которые составляют 250 000 тонн.

4. Сельское хозяйство, рыболовство и лесное хозяйство. Данный сектор вносит 10% в национальные выбросы парниковых газов.

5. Транспорт. Большинство перевозок в Казахстане проводится на дизеле/бензине. В первую очередь это способствует высокому выбросу парниковых газов, на долю которых приходится – 8% от общего объема выбросов. Рынок перевозок в Казахстане составляет 7% от национального ВВП. Транспортный сектор важнейшее средство обеспечения возможностей для повышения торгового потенциала страны. В стратегических планах и программах, реализующих в настоящее время в Казахстане экономическое, экологическое и социальное развитие страны идет разрозненно друг от друга. Поэтому в целях достижения целостного подхода к «зеленому переходу» необходимо:

- Диверсификация производственной базы в промышленной отрасли, которая является менее энергоемкой;

- Содействие экологически чистым технологиям и промышленности для продвижения возобновляемых источников энергии и экологически чистых продуктов в области производства и инвестиции;

- Восстановление окружающей среды от вреда, вызванного быстрым экономическим ростом, интенсивными выбросами газов и улучшением качества жизни.

Внедрения принципов «зеленой экономики» в Казахстане: будет приводит к экономическим, экологическим, социальным и политическим выгодам:

- Повышение занятости за счет увеличения добавленной стоимости внутри страны путем укрепления доли промышленной продукции, производимой в республике Казахстан.

- Выполнение производственных стандартов, чтобы избежать сокращения объема экспорта страны, вытекающих из торговых ограничений против «не зеленых» продуктов.

- Повышение экспортной прибыли путем экономии энергии и уменьшения зависимости от нефтяной отрасли.

- Диверсификации отраслевой структуры экономики и экспорта для уменьшения волатильности прибыли и повышения устойчивости экономики к внешним потрясениям.

- Повышение уровня жизни населения путем снижения загрязнений и деградации окружающей среды.

- Ограничение опустынивания, а также загрязнения почвы и солености, чтобы помочь сельскому хозяйству Казахстана, с целью сохранения товарного зерна в будущем.

- Развитие научных исследований в экономической цепочке создания стоимости для повышения уровня образования и человеческого капитала, что позволит увеличить инновации.

Защита природных ресурсов страны и снижение выбросов углекислого газа приведут к созданию и расширению «зеленой» репутации Казахстана в борьбе с изменением климата.

Список литературы:

1. Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана. 27.01.2012г.

2. Стратегия Казахстан – 2050 – новый политический курс состоявшегося государства. 14.02.2012г.

3. Zakon.kz

4. www.baq.kz.

5. www.bnews.kz.

6. www.egemen.kz.

Абдулкаримова Мадина гр.УА-22с
Научный руководитель: к.э.н.,
доцент Нурғалиева Р.Н.

УЧЕТ ОСОБЕННОСТЕЙ ЛИЗИНГОВЫХ ОПЕРАЦИЙ

Лизинг является разновидностью кредитования и существенно облегчает работу казахстанских компаний благодаря своей доступности. По договору лизинга лизингодатель отдает лизингополучателю в пользование какое-либо имущество с правом или без права последующего его выкупа. Предметами договора лизинга могут быть целые предприятия, оборудование, специальная техника и любые виды транспорта, а также другое отчуждаемое движимое и недвижимое имущество. Объектом лизинга не могут стать земля или другие природные объекты.

При передаче права пользоваться лизинговым имуществом право собственности на него остается за лизингодателем. Лизингополучатель за использование транспорта, строений или оборудования выплачивает лизинговые платежи. Срок лизинга, размер ежемесячного платежа и периодичность его осуществления определяются договором лизинга и зависят от утвержденных сторонами условий в контракте.

После истечения срока действия договора на лизинг спецтехники или другого оборудования, транспорта или постройки лизингополучатель обязан вернуть имущество арендодателю или выкупить его по договору купли-продажи.

Одним из основных недостатков лизинговой операции является сложность ее организации, которая напрямую связана с большим количеством участников сделки, а именно лизингодателем, лизингополучателем, продавцом и банком.

Как правило, многие компании перед сдачей декларации по корпоративному подоходному налогу проводят аудит финансово-хозяйственной деятельности, включающий в себя перечень определенных обязательных процедур, которые могут выявить верность или ложность данных о лизинговых операциях предприятия.

Согласно статье 565 Гражданского кодекса Республики Казахстан, по договору лизинга лизингодатель обязуется приобрести в собственность указанное лизингополучателем имущество у определенного им продавца и предоставить лизингополучателю это имущество за плату во временное владение и пользование для предпринимательских целей.

Договор лизинга заключается в письменной форме и может включать в себя условия по оказанию дополнительных услуг и проведению дополнительных работ. К ним относятся работы и услуги, без оказания которых невозможно использовать предмет лизинга, в частности осуществление монтажных и пусконаладочных работ в отношении предмета лизинга, обучение персонала лизингополучателя, приобретение у третьих лиц прав на интеллектуальную собственность.

Если договор лизинга предусматривает переход в последующем права собственности на имущество к лизингополучателю (арендатору), то в нем будут закреплены некоторые права и обязанности продавца и покупателя, присущие договору купли-продажи. В договорах лизинга отношения купли-продажи преобладают в тех случаях, когда сроки, на которые предмет лизинга передается лизингополучателю, по продолжительности несоизмеримо малы по сравнению со сроком амортизации предметов лизинга. Такие договоры должны заключаться в форме, предусмотренной для договора купли-продажи.

Содержание договора лизинга должно соответствовать требованиям статьи 15 Закона Республики Казахстан от 5 июля 2000 года № 78-ІІ «О финансовом лизинге», в частности в нем должны быть указаны данные, позволяющие определенно установить имущество, подлежащее передаче лизингополучателю в качестве предмета лизинга.

Классификация аренды в качестве финансовой или операционной зависит от содержания операции, а не от формы договора. В соответствии с МСФО (IAS) 17 «Аренда» аренда является финансовой, если контракт на финансовый лизинг соответствует следующим условиям:

- посредством договора аренды передается право собственности на активы арендатору по окончании срока аренды;
- аренда дает возможность покупки активов по цене ниже рыночной стоимости;
- срок аренды составляет значительную часть срока полезного функционирования актива (например, 75% или более), даже если право собственности не передается;
- в начале аренды приведенная стоимость минимальных арендных платежей практически полностью (более 90%) покрывает рыночную стоимость арендованного актива на дату начала аренды;
- арендованные активы имеют такую особенность, что только арендатор может использовать их, не производя больших модификаций.

Если аренда отвечает любому из перечисленных выше условий, арендатор учитывает финансовую аренду. Аренда, не отвечающая ни одному из этих условий, классифицируется и учитывается арендатором как операционная аренда.

Амангельдинова Динара ст. гр. УА-22
Научный руководитель: к.э.н., доцент
Нургалиева Р.Н.

ПРОБЛЕМЫ УЧЕТА И ПРИЗНАНИЯ ГУДВИЛЛА

Вопросы, связанные с определением величины гудвилла, возникшего в результате сделки по объединению бизнеса, активно обсуждаются во всех литературных источниках. Зачастую при учете и признании гудвилла в процессе обучения каждый источник трактует по-разному.

Подобный интерес во многом объясняется сложностью рассматриваемой проблематики, а также наличием в ней так называемых белых пятен, т.е. вопросов, в отношении которых МСФО не содержат никаких рекомендаций. В связи с тем что в настоящее время целый ряд вопросов, связанных с определением величины гудвилла, по-прежнему остается открытым, а также принимая во внимание то обстоятельство, что в литературных источниках зачастую содержат лишь рекомендации по отдельным вопросам, не затрагивая при этом проблематику в комплексе, я предлагаю более глубоко рассмотреть вопросы, связанные с признанием гудвилла.

В рамках данной статьи рассмотрение понятия гудвилла будет проводиться не научно-обоснованными терминами, а более понятным языком по моему мнению, это будет способствовать простоте и удобству восприятия информации.

Гудвилл оценивается как разница между стоимостью приобретения и справедливой стоимостью приобретаемых идентифицируемых активов и обязательств на дату приобретения (метод пропорционального признания гудвила (partial goodwill), когда гудвилл признается только для приобретающей компании). Гудвилл признается на балансе как актив и в дальнейшем учитывается по исторической стоимости за минусом обесценения (impairment loss). Если справедливая стоимость приобретаемых идентифицируемых активов и обязательств превышает стоимость приобретения, получившаяся прибыль признается как доход от сделки в отчете о прибылях и убытках.

Изменения к МСФО (IFRS) 3

В соответствии с изменениями к стандарту, действующими с 1 июля 2009 года, стало возможным также признание полного гудвила (full goodwill), когда гудвилл признается не только для приобретающей компании, но и для доли меньшинства. Данный подход является обязательным в US GAAP и ведет к увеличению чистых активов группы. С другой стороны, данный подход увеличивает убытки в случае обесценения гудвила.

Таким образом, в МСФО (IFRS) сделана попытка реализовать концепцию полного гудвила, суть которой сводится к тому, что в сделках по объединению бизнеса необходимо рассчитывать величину гудвила так, как она рассчитывалась бы в случае, если бы приобретающая сторона выкупила весь пакет голосующих прав приобретенной компании. Такой подход основан на том, что при осуществлении сделки по объединению бизнеса приобретающая сторона получает контроль над всеми активами приобретенной компании, включая гудвилл, и, соответственно, должна в полном объеме отражать их в консолидированной финансовой отчетности.

Следует подчеркнуть, что, несмотря на все попытки, предпринимаемые Советом по Международным стандартам финансовой отчетности на пути совершенствования и гармонизации МСФО, не всегда удается этого достичь. Очевидным тому примером, является ситуация с концепцией «частичного гудвила» в МСФО (IFRS) 3, где гудвилл представляет собой разницу между уплачиваемым вознаграждением и долей покупателя в приобретенных идентифицируемых чистых активах, т.е. фактически это метод «частичного гудвила», т.к. доля участия, не обеспечивающая контроль, признается по соответствующей ей доле в идентифицируемых чистых активах и не включает гудвилл. Таким образом, на сегодняшний день возникла ситуация, когда в целях совершенствования МСФО (IFRS) 3 Совет по Международным стандартам финансовой отчетности принимает концепцию «полного гудвила», но при этом не отбрасывает концепцию «частичного гудвила», тем самым в неопределенности между данными концепциями.

Но если рассматривать в рамках периода 2012 года, то более актуальным будет признание по концепции полного гудвила. Обосновать свой доводы могу лишь с приведением своих тезисов:

- признание «полного гудвила» увеличивает сумму чистых активов, отраженных в отчете о финансовом положении (в то же время потенциальный негативный эффект может заключаться в том, что впоследствии увеличивается обесценение гудвила. При этом обесценение гудвила не должно возникать чаще, т.к. тест на обесценение, в соответствии с текущими требованиями, принимает во внимание долю участия в дочерней компании, если такая доля составляет менее 100%);

- оценка не обеспечивающей контроль доли участия по справедливой стоимости может быть довольно сложным делом на практике. Однако тестирование на обесценение может оказаться более простым при признании полного гудвила, т.к. не будет необходимости пересчитывать сумму гудвила в сторону увеличения по дочерним компаниям, находящимся в частичном владении;

- компания, планирующая в будущем выкуп доли участия, не обеспечивающей контроль над дочерней компанией, может быть заинтересована в отражении доли участия, не обеспечивающей контроль, по справедливой стоимости и признании полного гудвила при объединении бизнесов, в этом случае впоследствии при приобретении не обеспечивающей контроль доли участия разница между выплаченным за такую долю участия вознаграждением и ее стоимостью, отраженной в отчетности, будет меньше, что, соответственно, сократит величину уменьшения капитала.

Из выше изложенного нужно понимать какая информация важна для предпринимателя, в зависимости от его вида деятельности, масштабов предприятия. Рассматривать каждое изменение и проводить отсортировку не нужной информации.

Список литературы:

1 Международный стандарт финансовой отчетности (МСФО) N3 "Объединения" (действующая редакция на 1 января 2011 г.).

2 Закон «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» от 28.02.2007 года

3 www.uchet.kz

ЕЖЕЛГІ МЫСЫРДАҒЫ ЕСЕПТІЛІК БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ПАЙДА БОЛУЫ

Қазіргі бухгалтерлік есептің түп тамыры, көптеген ғылымдар сияқты ерте кезде пайда болды. Ол шамамен палеолит дәуірінен бастау алады. Сол кезде адамдар өз – өзін қоғамда тани бастаған кез еді. Сол кездегі адамдардың білімі қарапайым есеп жүргізуден жинақтала бастады. Еңбектену арқасында адам еңбек құралын жасап, өз еңбегінің нәтижесін есепке ала бастады. Есеп болжамдар жасады (тамақтың көлемін, қашан көшу керек туралы, табиғаттың тосын мінездері, т.б.).

Есеп информациясын сақтайтын көптеген таспалар белгілі. Қосөзен алабында б.з.д. VIII – V ғ.ғ жататын шағын тастар мен қыш табақшалар табылды. Олардығы оюлар ; конус – май құмыраларын, дөңгелектер – қойларды белгілеген т.б. Осыған ұқсас есеп жүйесі Үндістанда табылған. Түрлі түске боялған тастар түрлі құмыраларға салынды. Бұл – картотеканың қарапайым түрі болатын. Инктер (Солтүстік Америка) есепті жүргізуде жіпті (квипус) қолданған. Біреуі негіз ретінде қолданылса, өзгелері оған буылатын. Қарапайым буымдар күрделі буымдарға өзгертін. Есеп жүргізуде жіпті пайдалану XXғ. дейін Жапония, Қытай, Бенгалия мен Африкада қолданылды.

Құжаттар папирустарда, қыш табақшаларда, ағаш табақшаларында жазылып, арнайы ыдыста сақталатын. Сол мәліметтерге жауапты адам да қойылатын. Құжаттар құқықтық негізде қамтамасыздандырылған, фараонның билік кезеңі мен арнайы мөрі көрсетілген.

Есептің тез әрі нақты болуы үшін, Ежелгі Мысырда – абак (шағын тастарды салатын орындары бар қыш табақша) қолданылды. Оның көмегімен ежелгі есепшілер жұмыскерді ұстауға қажет шығындарды есептеп, құжаттайтын.

Бастапқы есеп тек инвентарийлерді ескерумен ерекшеленді. Кейін оларды ерекшеліктері мен маңыздалығы т.б. принциптері бойынша жүйелеп топтастырды. Мысал ретінде Вильбур папирустарындағы жер классификациясында; сусыз, жағажайлық, шаруашылықтық, шалғындық т.б. Мысырдың басты байлығы бидай болғаны баршамызға мәлім. Бидай ақша деңгейінде қолданысқа ие болды. Алайда, Мысырда бірегей валютаның болмауы, өндірілген астықтың сандық көрсеткішін берген жоқ. Сондықтан, ежелгі мысырлық есепшілер, өндірілген максималды өніммен салыстыру жасау арқылы ғана, бидайдың құнын есептеген.

Инвентарлық есеп екі бағытта жүргізілді:

- Детальдық. Заттардың сипаты, қорлануы, жауапты тұлға.

- Классификация. Заттардың пайдалылығы, ерекшеліктері, жалпф шешімдер қолданылды.

Инвентарлық есептің кемшілігі – операциялардың жазылмауы. Сондықтан, Ежелгі Мысырда – кіріс – шығыс есебі қолданыла басталды. Булак 18 папирустарында (Каир мұражайының папирусы) бір күн ішіндегі барлық реквизиттердің кірісі мен – шығысы көрсетілген.

Мемлекеттің барлық экономикасы есептілік арқылы жұмыс атқарды. Оны арнайы лауазымды тұлғалар мен қаржылық басқарма әрекетке келтіріп отырды.

Бухгалтерлік есеп – кәсіпорынның шаруашылық қызметін үздіксіз құжаттық байқау мен оны бақылау жүйесі болып табылады. Бұл реттелетін кәсіпкерлер ұйымдардың операциялар жайлы ақпаратты жинау, тіркеу, жинақтау. Есеп қатаң түрде, әр жазба тек арнайы рәсімделген құжат негізінде ғана жүргізіледі.

Еңбектену арқасында адам еңбек құралын жасап, өз еңбегінің нәтижесін есепке ала бастады. Есеп болжамдар жасады (тамақтың көлемін, қашан көшу керек туралы, табиғаттың тосын мінездері, т.б.). Осының барлығының жиынтығынан – заттардың сапалық ерекшеліктерін сипаттайтын шоттар пайда болды.

Бухгалтерлік есеп жүйесінің дамуының кезеңдері;

- Мүліктік (пайда болған сәтінен бастап XIII ғ.ғ. дейін)

- Интегралды (XIII – XVII ғ.ғ. дейін)

- Синтетикалық (XVII – XIX ғ.ғ. дейін)

- Әдістемелік (XIX ғ. бірінші жартысы)

- Коллациондық (XIX ғ. ортасы). Механикалық (XIX ғ. соңы) Операциялық (XX ғ. басы)

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ УКРЕПЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ И РАЗВИТИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Абеуова А.Т. магистрант гр. Ю-21НП КЭУК
Научный руководитель: к.ю.н., доцент
Феткулов А.Х.

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В БОРЬБЕ С НЕЗАКОННЫМ ОБОРОТОМ НАРКОТИКОВ

Сложившаяся в стране наркотическая ситуация требует дальнейшей разработки и осуществления общегосударственных мер правового характера с учетом международных обязательств страны и ее национальных особенностей. Поэтому, с участием Казахстана заключено более тридцати международных договоров, в том числе, около десяти многосторонних, со странами СНГ, Европы, Балтии, США, Индией и рядом других стран. Правительством приняты дополнительные меры: образована Правительственная Комиссия по вопросам организации противодействия наркомании и наркобизнесу, основной целью которой является улучшение межведомственной координации, совершенствование нормативной базы, активизация международного сотрудничества в данной сфере[1]. На основе двухсторонних и многосторонних международных договоров Казахстан получает финансирование из-за рубежа для реализации Программ по борьбе с незаконным оборотом наркотиков.

Учитывая общность процессов, происходящих на евроазиатском пространстве, связанных, прежде всего, с незаконным производством и транспортировкой опиатов из Афганистана, опиатов и наркотиков гашишной группы из стран Центральной Азии на традиционные рынки сбыта в Европе, сотрудничество объективно требует достижения большей интенсивности, перевода его на качественно новый уровень. В этой связи Казахстан выступает за укрепление действующих и создание новых антинаркотических «поясов безопасности», который поддерживает реализацию программ Управления ООН по наркотикам и преступности в регионе СНГ и Центральной Азии, в частности, план действий по контролю над незаконным распространением наркотиков в государствах, граничащих с Афганистаном, развитие субрегионального сотрудничества. Казахстан также поддерживает развитие многостороннего процесса в рамках Парижского пакта о пресечении маршрутов наркотрафика из Центральной Азии в Европу. Указанные меры позволят в значительной степени сократить объемы контрабанды наркотического зелья. Привлечение средств международных доноров, ООН и организаций, занятых борьбой с наркобизнесом, также будет способствовать снижению потока наркотиков из Афганистана[2].

Международное сотрудничество Казахстана в сфере борьбы с незаконным оборотом наркотиков продолжает развиваться в рамках образовательных программ. Например, в Казахстане намериваются внедрить американскую школьную программу «Дети против наркотиков и преступлений» DARE, представляющая собой серию обучающих уроков, проводимых полицейскими для детей различных возрастов, с целью выработки навыков противостояния давлению со стороны одноклассников, пропаганды жизни, свободной от наркотиков и насилия, а также решения психологических проблем, приводящих к суицидам[3]. С внедрением новых технологий в образовательные программы среди учащихся и студентов повысится так называемый «антинаркотический иммунитет».

В рамках Таможенного союза России, Казахстана и Белоруссии усиливаются таможенные посты вокруг внешнего контура границы, создаются и формируются антинаркотические «пояса безопасности» как вокруг Афганистана, так и вокруг стран, являющимися транзитными коридорами наркотрафика. Например, в 2011 году в Казахстане на борьбу с наркоманией и наркобизнесом выделено более 260 миллионов долларов, из которых 230 миллионов предназначено пограничной службе и таможенным органам для укрепления казахстанских постов[90]. А уже 12 апреля 2012 года постановлением правительства Республики Казахстан утверждена Отраслевая программа борьбы с наркоманией и наркобизнесом в Республике Казахстан на 2012 – 2016 годы, на реализацию которой будет выделено их бюджета

государства 6 млрд. 167 млн. 246,8 тыс. тенге, в том числе: из республиканского бюджета – 5 млрд. 303 млн. 232 тыс.тенге, из местных бюджетов – 864 млн. 014,8 тыс. тенге[4].

Все эти усилия Казахстана направлены на консолидацию международных сил по противодействию незаконного оборота наркотических средств и психотропных веществ, в том числе женскому наркотизму. Это проблема носит глобальный характер, поэтому ни одной стране в одиночку не справится с антиобщественным негативным социальным явлением нашего общества, как наркотизм, который представляет угрозу не только здоровью населения планеты, но и национальной безопасности любого государства.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 6 ноября 2008 г. «О ратификации Соглашения между Азербайджанской Республикой, Республикой Казахстан, Кыргызской Республикой, Российской Федерацией, Республикой Таджикистан, Туркменистаном и Республикой Узбекистан о создании Центральноазиатского регионального информационного координационного центра по борьбе с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и их прекурсоров» // Казахстанская правда. 2008. 8 нояб.

2. Противодействие новым угрозам и вызовам //www.kazembassy.by/politic/relevant_questoins.html.

3. Сулейменов Ж. Нужна прививка от «иглы» и «косяка» // Казахстанская правда. 2 февраля. 2011 года.

4. Отраслевая программа борьбы с наркоманией и наркобизнесом в Республике Казахстан на 2012 – 2016 годы. Утверждена постановлением Правительства РК от 12 апреля 2012 г

5. http://mvd.gov.kz/portal/page/portal/mvd/kbn_site/kbn_of_info?piref133_2770711_133_2769767_2769767.selpageid=133,2771954

Абиев Ержан ҚҚЭУ, Ю-11К тоб.ст.
Ғылыми жетекшісі: К.К. Әділбекова,
заң ғылымдарының магистрі, ҚҚЭУ
аға оқытушысы

ҚАЗАҚСТАН ӘЛЕУМЕТТІК РЕТІНДЕ ДАМУ ЖОЛЫНДАҒЫ КӨКЕЙКЕСТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Егемендік туын желбіреткен Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтыра отырып [1], жаңа даму жолына түскеніне жиырма жылдан астам уақыт өтті. Содан бергі Қазақстанның әлемге жемісті әлеуметтік даму жолындағы мемлекет ретінде танылуының айқын көрінісі – Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың 2012 жылы жария еткен «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам» бағдарламасының орын алуы еліміз үшін маңызды тарихи оқиға болды. Қиыншылықтарымен бірге, жетістіктері де қатар жүрген жас мемлекетіміз егемендіктің туын еркін желбіреткен азды-көпті 20 жылдың ішінде әлеуметтік мемлекеттің берік іргетасын қалағандығы – «төгілген тердің» ақталғандығының көрінісі деуге болады.

Осы тарихи өзгерістерге негіз болған құжаттың негізгі бағыттарына тоқталар болсақ:

Біріншіден, әлеуметтік жаңғыртудың жаһандық тренді. Бұл кезектің басты назары әр қазақстандыққа қамқорлық көрсету және бұл негізгі қажеттілік болып табылады. Себебі, әлеуметтік мәселелерді шешуге еліміздің барлық азаматтарының өмірі мен күн сайынғы даму деңгейінің көрсеткішік маңыздылығын айқындау болып табылады. Осыдан бастап жалпыға ортақ еңбек қоғамының идеялық негізі бастау алатынын көреміз.

Бүгінгі еңбек - ХХІ ғасыр жағдайындағы шешуші ұлттық фактор ретінде, жаһандық бәсекелестік жағдайында, алдыңғы бағытта іргеленуі тиіс. Бұл практика программалық идея болып табылады.

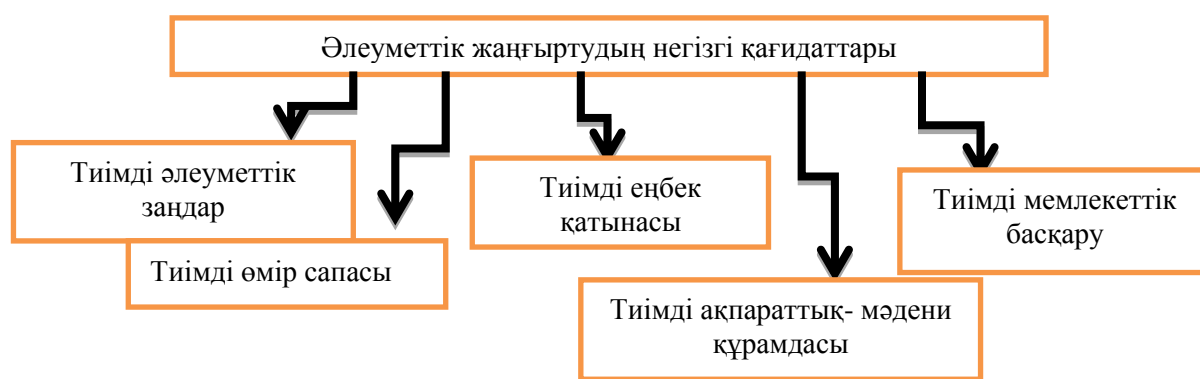
Екіншіден, жаңғырту жолындағы тәуекелдіктер мен етене үстемдіктер. Әлеуметтік мемлекеттің толыққанды арнайы механизімі ешқандай елде әлі күнге дейін толық қалыптасып, шарықтау шегіне жеткен емес. Себебі, қоғам бір орында тұрмайды, ол материя секілді үздіксіз

қозғалыс желісінде жүреді. Оны сол уақытта меңгеріп, соған сәйкес бағыт ұсыну аса жауапты қадам болып саналады. Егер қоғамдық құбылыстарды дұрыс түсінбей қабылданған шешім екі есе қауіпімен келуі ғажап емес.

Үшіншіден, әлеуметтік жаңғыртудың мақсаты мен міндеті және қағидаттарының маңыздылығы. Бүгінгі әлеуметтік жаңғыртудың мақсаты мен мәні қоғамды жаңа индустриялық-инновациялық экономикалық жағдайындағы өмірге дайындаудан, құқық пен әділеттілік қағидаттарына негізделген әлеуметтік қатынастарды бекітуден тұрады. Қазақстан Республикасы әлеуметтік - еңбек қатынасы, өзін-өзі бағдарлау мен есеп беруін, өзінің әлем кеңістігінің талабына сәйкес, ақпараттық сауаттылығын, сонымен қатар креативті тұлға болуын тәрбиелеу деңгейін өсіру көзделеді.

Төртіншіден, әлеуметтік жаңғырудың нақтылығы мен жүйелігі. Әлеуметтік жаңғырту, бүкіл қоғамның, әрбір қазақстандық отбасы мен әрбір қазақстандықтың өміріне шынайы сезінерліктей оң өзгерістер әкелуге бағытталған нақты қадамдар жиыны. Әлеуметтік жаңғырту «тіптен мемлекет» үшін жасалмайды, ол әрбір нақты азаматқа қызмет етіп, тиімділік таңыту үшін жасалады. Әлеуметтік мемлекеттің бірден-бір дамуына тек қаражат емес, сонымен қатар қоғамдағы өмір сүрушіледің ықпалы зор [2].

Қазақстандағы әлеуметтік жаңғыртудың негізгі қағидаттарын талдайтын болсақ:

«Әлеуметтік ахуалы артқан ел озар» демекші, осы көрсетілген бес бағыттың тиімділігін толық ашатын болсақ:

Әлеуметтік заң - қоғам негізін заң құжаттамасы арқылы күштік негізі бар қағидаларымен сипатын тапқан акттер, жарлықтар тағы сол секілді құжаттардың жиынтығы [3].

Осы негізгі бағыттар мен жоспарлар сыны, сонымен қатар жаңа белестер желісі басты бүгінгі күннің айқын мақсаты деп білемін. Қазақстан Республикасының әлеуметтік мемлекет ретіндегі құқықтық табиғатын бүгінгі жоспарланған жолдау негізінде іске асырсақ, еліміздің халықтық жағдайы мен демократиялық және біртұтастықты дамытуымыз толық мүмкін. Әлеуметтік қауіпсіздік және азаматтардың байқуаттығы мәселелерін шешу – бұл әрбір қазақстандыққа әсер ететін қиын және өте маңызды міндет болғандықтан, әр қадам мұқият ойластырылған және есептелген негізге сәйкес модель қалыптастырылуы қажет. Әрине, бұл тез арада жүзеге асатын үрдіс емес, сондықтан да әлеуметтік саясаттың тиімді жақтарын саралап, теңдік пен әділ қоғамның қалыптасуына кез келген азаматтың үлес қосуы қажетті талап.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Қазақстан Республикасының Конституциясы 30 тамыз 1995 жыл (02.02.2011 жылы енгізілген өзгерістері мен толықтыруларымен). [http:// www.zakon.kz](http://www.zakon.kz)
- 2.Нұрсұлтан Назарбаев: Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам. 10 шілде 2012.
- 3.Авакьян С.А. Конституция России: природа, эволюция, современность: 2-е изд. Москва, 2008.

ЖОЛ- КӨЛІЛ ОҚИҒАЛАРЫНАН АЛДЫН АЛУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Жол-көлік оқиғалары – көлік құралдарының жолмен жүруі кезінде және оның қатысуымен пайда болған, адамдар қаза тапқан немесе жарақаттанған, көлік құралдары, құрылыстар, т.б. зақымданған не өзгедей материалдық зиян келтірілген оқиға. [4, 776]

Қазір көлік міну дәреже емес, тұрмыстық қажеттілікке айналды. Оған отырмасаң шаруаң бітпейді. Содан да болар, екіншісі біріншісі тақымында сырғыған темір тұлпар. Және қандай дейсіз ғой, шетінен шаң жұқтырмайтын шетелдік автокөліктер. Тар жолда бір-біріне жол бермей жарыса жөнкілгенде жағаңды ұстайсың. «Апатқа ұшырамаса болғаны» дейсің іштей. Бірақ, көлік қаптаған қала көшелері апатсыз болмай жатқан жоқ.

Қазақстан Республикасының “Жол жүрісі қауіпсіздігі туралы” Заңына сәйкес жол-көлік оқиғалары туралы мәліметтерді жариялауға рұқсат етіледі және олар мүдделі зәңі тұлғалар мен азаматтарға белгіленген тәртіппен беріледі. [5, б.18]

Қазақстан Республикасы Үкіметі «Жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етудің 2012 - 2014 жылдарға арналған салалық бағдарламасын бекіту» туралы 2012 жылғы 1 маусымдағы № 730 Қаулысы шығарылды.[3, б. 8]

Бағдарламаның негізгі мақсаты – ЖКО-дан және олардың салдарынан болатын жол қозғалысына қатысушы азаматтардың өмірі мен денсаулығын сақтау деңгейін арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

- 1) жол қозғалысы қауіпсіздігін нормативтік құқықтық қамтамасыз етуді жетілдіру;
- 2) ЖКО-ның алдын алуды және жол қозғалысы қауіпсіздігін насихаттауды дамыту.

Бағдарламаны іске асыру нәтижелерінің көрсеткіші және осы міндеттің жетістігі:

- балалардың қатысуымен болған ЖКО-ның жалпы санынан балалардың кінәсі бойынша болатын ЖКО үлесін 2012 жылы 10 %-ға, 2013 жылы – 9 %-ға, 2014 жылы – 8%-ға төмендету; 3) жол қозғалысын ұйымдастыруды жетілдіру.

4) жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етуде мемлекеттік бақылау және қадағалау тиімділігін арттыру.

Бағдарламаны іске асыру нәтижелерінің көрсеткіші және осы міндеттің жетістігі:

5) ЖКО-дан зардап шеккендерге көмек көрсету жүйесін дамыту және олардың салдарларын жою.

Бағдарламаны үш жыл ішінде (2012 – 2014 жылдары) бір кезеңде іске асыру көзделеді.

Бағдарламаның бізге тиімді жақтары бар. Атап айтсақ: жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында халықаралық ынтымақтастықты дамыту, жол қозғалысы қауіпсіздігін дамыту қажеттігін түсіну, жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында озық халықаралық тәжірибені пайдалану, авария деңгейін ұзақ уақыт төмендету.

Бағдарламаның бізге тиімсіз жақтары: ішкі істер органдарының және құтқару күштерінің материалдық-техникалық төмен жарақталуы, жол қозғалысын қадағалаудың қазіргі заманғы зияткерлік құралдарын жеткіліксіз пайдалану, жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында талаптарды сақтауда профилактикалық жұмыстың және бақылау жүйесі тиімділігінің төмен болуы.

ЖКО алдын алу үшін менің ұсыныстарым:

- Адам және азаматтардың өмірін, денсаулығын және құқықтыры мен бостандықтарын сақтауды қамтамасыз ету; [1, б. 2]

- жол көлік жүргізу құқығына берілетін жас мөлшерін ұзарту;

- жол көлік құралына отыратын адамдардың денсаулығын қадағалау (мүгедек, жарым жан адамдар);

- жол көлік жүргізу құжатын алу кезінде мемлекеттік қатаң бақылау;

- МАИ қызметкерлері тарапынан әділ тексеріс пен қатаң жазалауды қамтамасыз ету;

- Автокөлік құралдары жүретін жолдардың сапасын арттыру ;

- Басқа мемлекеттерден келетін тозығы жеткен автокөліктерді кеден шекарасынан өткізуге тыйым салу.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 1995 жылы 30- тамызда қабылданған. (02.02.2011 жылдың мезгіліндегі жәй күйіне сәйкес толықтырулар және өзгерістермен қоса).
2. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқықбұзушылық туралы кодексі 30.01.2001 жыл (25.01.2012 жылдың мезгіліндегі жәй күйіне сәйкес толықтырулар және өзгерістермен қоса).
3. Қазақстан Республикасы Үкіметі «Жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз етудің 2012 - 2014 жылдарға арналған салалық бағдарламасын бекіту» туралы 2012 жылғы 1 маусымдағы № 730 Қаулысы .
4. Қызылов М.А. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығы. Оқу құралы. Астана, 2004.
5. Қазақстан Республикасының “Жол жүрісі қауіпсіздігі туралы” Заңы.

Айтжан М.М. Сулейман демирель атындағы университеттің 2 курс студенті
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.к., доцент Өміржанов Е.Т.

ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ НИГИЛИЗММЕН КҮРЕС ЖӘНЕ ОНЫ БОЛДЫРМАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Еліміздің тәуелсіздік алғанына міне жиырма жылдың жүзі толып отыр. Аллаға шүкір жиырма жыл ішінде еліміз талай қиындықты бастан кешсе де алынбас асуларды алып, қарқындап дамып, болашаққа нық сеніммен қадам жасау үстінде. Еліміз Орта Азияның көшін бастап, әлемдік аренада айдаһардай алып елдермен терезесі тең дәрежеге жетті. Ел халқының әлеуметтік-экономикалық жағдайы жылдан жылға арту үстінде. Сонымен қатар ел болашағы– жастар үшін білім саласында жетілдіру үстінде, халықтың денсаулығын жақсарту басты жолға қойылып, сол жолда қыруар шаруалар атқарылуда. Осындайдамып келе жатқан елімізде әттеген – ай дейтін жағдайларда кездеседі. Бүгінгі қоғамда қарапайым қоғам мүшелері арасында құқыққа деген көзқарастың өзгеруі, жалпы құқыққа байланысты бағаның төмендеуі нигилистік сананың өрістеуіне жетелеуде.

Құқықтық әлеуметтік маңызын жоққа шығару, құқыққа, заңдарға, құқықтық тәртіпке деген құрметтің болмауы бүгінгі нигилизмнің басты сипаттары. Сонымен бірге, әртүрлі деңгейдегі мемлекеттік органдардың және лауазымды тұлғалардың тарапынан орын алатын құқыққа деген немқұрайлылық, менсінбеушілік, сенімсіздік көрсету сияқты іс-әрекеттер нигилизмнің көрінісі.

Құқықтық нигилизм – нақты адамның әлеуметтік өмірінде құқық, заңдардың маңыздылығын мемлекеттік және тұрмыстық деңгейде қалыптасқан түйсіксіз терістеу. Заң мен басқа құқықтық актілерді ілмеу, менсінбеу немесе саналы түрде оларды бұзу түрінде көрінеді. Нигилизм екі нысанда орын алады: 1) құқықты ашық түрде жоққа шығару, оның қағидалары мен нормаларын ескерусіз қалдыру; 2) құқықты нормаларды біле отырып оларды өз мақсатына пайдалану. Қазіргі қоғамда халықтың кей бөлігі құқықты жоққа шығарып, оған мойынсұнғысы келмесе, екінші бөлігі сол құқық нормаларын мұқият зерттеп оларды айналып өту тетіктерін қарастыруда. Құқықтық нигилизм тек қарапайым халық арасында ғана емес, сол құқықтың жүзеге асырылуын қадағалайтын мемлекеттік қызметшілер арасында да өрістеуде.

Біріншіден, қазақ қоғамында билікке деген нигилизм өріс алып келеді және кейбір шенеуніктер һәм саясатшылар осы үдерістің «шоғын үрлеп» жүр. Атап айтқанда, саяси топтар арасындағы лауазым үшін тартыс, шенеуніктер бюрократиясы, Елбасы саясатын бұрмалау арқылы наразылықтың пайда болуына жол ашу, ішкі-сыртқы жаулардың әрекетіне орай жасау, халықтың мұхтаждығын өршіту, айналып келгенде әлеуметтік һәм саяси тұрақтылықты шайқалту нигилизмге жол ашып отыр.

Екіншіден, мемлекеттік қызметтегі тұлғалардың құқық нормаларын өз мүдделерін қанағаттандыруға яғни лауазымды тұлғалардың өз өкілеттіктерін және халыққа бөлінген ақшаның тең жартысының өз қара басын ойлап, асыра пайдаланып, шет елдердегі ең бай адамдар тізімін толықтыруы мемлекеттік қызметшілер арасында да, қарапайым тұрғындар арасында да мемлекеттік қызмет турасындағы көзқарастарды түбегейлі өзгертуге алып келді.

Үшіншіден, елдегі заңдардың қоғам мүшелерінің кейбір бөлігіне таралмайтындығы, яғни белгілі бір істер бойынша нақты жазаға тартылуы тиіс адамдардың олардың нақты бір үлкен қызметтегі туысының болуы немесе ақшасының болуы нәтижесінде жазаға тартылмауы. Бұл өз кезегінде қарапайым тұрғындар арасында құқыққа деген сенімсіздікті тудырып, оны айналып өту механизмдерін қарастыруға әкелді. Осының салдарынан сыбайлас жемқорлықтың өршіп дамуы. Нақты жағдай бойынша құқыққа қайшы әрекеті үшін жауапқа тартылуы тиіс адам ең алдымен білікті заңгердің көмегіне емес, билігі бар, ықпалды туыс немесе танысты іздейтіндігі адамдар арасындағы құқыққа деген сенімсіздіктің көрсеткіші бола алады. Мұндай жағдайлардың көптеп орын алуы қоғамда құқыққа деген сенбешілік, жек көру сезімдерін тудыруда. «Заң алдында барлық адам тең» деген қағиданың тәжіребеде керісінше жүзеге асырылуы онсыз да құқыққа деген көзқарасы таяз адамдар үшін теріс мысал болуда.

Төртіншіден, жалпы халықтың құқықтық сауатының төмендігі, халқымыздың әлемдегі білімі жағынан ең жоғары көрсеткіштерге қол жеткізгендігіне қарамастан құқықтық сананың төмен болуы оның жүргізіліп отырған саясатқа қатыссыздығына алып келді. Өткізіліп жатқан сайлауларға қатыспау, кейбір саясаткерлердің өзі жүргізген реформаларының аяқсыз қалғаны үшін жауап беруін талап етпеу, нақты бір жағдайда бүкіл халықтық ұстанымдарды бірге алға тартуға қауқарсыздық таныту құқықтық сананың төмендігінің көрінісі. Тіпті, қарапайым жағдайларда да қоғам мүшелерінің өз құқықтарын білмеуі олардың әртүрлі жағдайларда зәбір шегуіне алып келуде.

Бесіншіден, тәуелсіздік алған жиырма жыл ішінде қазақстандық халықтың басын біріктіретін жалпыұлттық идеяның жасалынбауы, жалпыұлттық құндылықтардың айшықталып, халыққа насихатталмауы халықтың отаншылдық сезімінен жұрдай болуына, жаңа ұрпақтың тек пайдакүнемдік сипатқа енуіне септігін тигізді. Жергілікті ұлт өкілдерінің жүзшілдік, рушылдық психологиядан арылмауы, ал өзге ұлт өкілдерінің кейбіреуінің өздерін қонақ сезінуі, басты мақсат ретінде тезірек байып, ақша жинап өзге елге кетуді қоюы, осыған мысал бола алады. Мемлекеттік қызметшілердің халық арасынан шығатынын ескерсек, онда орын алып жатқан жағдайлардың негізі осында. Жалпы мемлекеттің өзінің құқықты орындау сипатына қатысты кейбір ерекшеліктер кез-келген азаматты өзге ойға жетелейді, мысал ретінде мемлекеттегі жоғары лауазымдарды иеленген азаматтардың мемлекеттік тілді білмесе де биік лауазымдарды иеленуі азаматтар тарапынан мемлекеттік тілді үйренуге деген көңіл-күйін туындатып отыр. Яғни, нақты мысалдарға қарап қарапайым азаматтар, әсіресе, студент жастар мемлекеттік тілді меңгермей-ақ үлкен лауазымдарды иеленуге сенімді, соның салдарынан мемлекеттік тілге деген құрмет азая түсуде.

Құқықтық сананың деформацияға ұшырап, құқықтың құнының төмендеуінен болдырмау жолдарын қарастыруда тек мемлекет қана емес азаматтық қоғам институттары да, жалпы елі үшін жаны ашитын азаматтардың да атсалысуы қажет. М. Расоловтың пікірінше, құқыққа деген құрмет сезімінің қалыптасуы бірден болмайды. Ол үшін адамдар бойында құқыққа деген көзқарас қалыптастырып, оған дұрыс баға берушілікті және өзінің жүріс-тұрысын құқыққа негіздеушілікті қамтамасыз ететіндей адамдардың өміріне, еркі мен санасына, көңіл-күйі мен көзқарастарына әсер етуді жақсарту алатын тиімді жүйе керек. Бұл үрдіс тек сырттай әсер ету арқылы қамтамасыз етіле алмайды.

- Ең алдымен мемлекеттік билік құқықтық мемлекет қағидалары бойынша қызмет етуі тиіс, яғни, құқықтың тек қоғамды басқару құралы емес мемлекеттік билік үшін де міндетті ережелер жиынтығы екендігін мойындауы қажет;

- Екіншіден, мемлекетте кәсібилілік қағидасы басты орынға шығуы тиіс, жоғары лауазымды саяси қызметшілер өз бастамалары мен реформаларының нәтижесіне жауапты болуы тиіс;

- Үшіншіден, жалпыұлттық идеология жасақталынуы, ең алдымен, халық арасында құқықтық насихат жұмыстарын жүргізу алдыңғы орынға шығуда, яғни, әрбір адамның бойында «менің құқықтарым ғана емес, міндеттерім де бар» деген ұғым қалыптасуы керек. Сондықтан, құқықтық мәдениет үлкен маңызға ие, өйткені, өзінің құқықтары мен міндеттерін білмейтін адам өзгелердің жетегінде оңай кетеді, сөйтіп барып қылмысқа да ұрынуы мүмкін. Демек, өскелең ұрпағымызды мектеп қабырғасынан бастап өзінің іс-әрекеті үшін жауаптылыққа, айналасындағыларды құрметтеуге, оларға төзімділікпен, түсіністікпен қарауға, отансүйгіштік. Ең бастысы, құқықтық білім мен тәрбие беру ерте бала кезден басталып, адамның бүкіл саналы өмірінде жалғасуы тиіс. Қоғамда құқықтық нигилизмді еңсерудің бірден-бір алғышарты –

адамдардың қажетті құқықтық актілердің ережелерін білуі, солар туралы хабардар болуы. Құқықтық нигилизмді жоюға, қоғамдық өмірді құқық арқылы реттеуге мемлекет қана мүдделі емес. Бұл қызметтің тиімділігін арттыруға қоғамдық және жеке тұлғалар да мүдделі. Егер заңдар мен өзге де нормативтік құқықтық актілер әлеуметке бағытталса, заңдылық жағынан кіршіксіз болса және оларды мәртебесі мен дәрежесіне қарамастан әрбір құқық иесі бұлжытпай орындайтын болса, қоғамда мұндай жұмыстарды азаматтардың көпшілігі дұрыс қабылдай еді. Азаматтардың мемлекеттік органдарға, құқық қорғау органдары мен соттарға сенімі де осы жұмыстарға тікелей байланысты. Құқық үстемдігі күнделікті өмірдің бір бөлшегіндей құқықтық санамызға мықтап ұялауы, тіпті, мемлекеттік идеологияға айналуы тиіс.

• Төртіншіден, сыбайлас жемқорлықтыпен күрес тек көрсетпелік сипаттан арылып, жоғары дәрежеде жүзеге асырылуы керек, осы саясатты жүргізушілер тексерісті алдымен өздерінен бастауы тиіс. Осы мәселелер шешімін тапқан жағдайда жалпы қоғамдағы құқықтық нигилизмді жеңіп, азаматтардың құқықтық санасының көтерілуіне қол жеткізуге болады деп тұжырымдауға болады. Бұл өз кезегінде өзiргiдей шиеленiстi жағдайдың жағымды сипатта шешiлуiне кепiл бола алады.

Қорытындылай келе еліміздің болашағы тек байлықпен байланысты емес. Сапалы білім мен заңға бағынудың арқасында қарқындап дамиды. Бауыржан атамыз “Заңсыз ел болмайды, заңға бағынған құл болмайды” дегендей еліміз енді тәуелсіздігін алып, әлемдік аренада көріне бастады. Әлдегі айдаһардай алпауыт елдерге қарсы тұру үшін мықты тәртіп, сапалы білім мен көреген басшы керек. Жеріміз кең байтақ. Ата бабамыз білектің күшімен найзаның ұшымен қорғап біздерге сыйлаған ата-мекенімізді болашақ ұрпаққа дамыған ел қалдыру борышымыз. Жеріміз байлыққа толы. Осы байлықты қолдану үшін сапалы білім мен темірдей тәртіпті осы бастан орнату керек. Заң бұзушылықтардың алдын алып, келешекке нық сенімен қадам жасауымыз керек. Елімізді дамыту үшін экономисттер өз бағытын ұстанып, тіл мамандары тілімізді аман алып қалу үшін күремеуде бізде елдегі тәртіпті орнату үшін күресуіміз керек. Бұл біздің отан алдымыздағы борышымыз әрі міндетіміз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1) Қазақстан және әлемдегі қоғамдастық кепілі мәселелерімен ғаламдық модернизация жағдайындағы болашағы атты халықаралық ғылыми-теориялық конференцияның материалдары.
- 2) Түркістан газеті №11 (21)
- 3) Орысша қазақша сөздік (Алматы 2008)

Айтмамбетова Светлана Идрисовна
адъюнкт Академии ФСБ России

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ И УСЛОВИЯ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ СТАБИЛЬНОСТЬ, ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СЛУЖЕБНОГО КОЛЛЕКТИВА В ОРГАНАХ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Сознавая свой конституционный долг по обеспечению национальной безопасности КР, сотрудники ГКНБ КР настойчиво повышают свой профессиональный уровень, учатся тому, что необходимо для борьбы с коррупцией, терроризмом и другими негативными факторами происходящие в республике, которые составляют угрозу безопасности. Чувство долга, высокой ответственности - одно из основных морально-политических, нравственных качеств сотрудника.

Изменился культурный и нравственный облик молодежи, приходящей на службу в органы национальной безопасности. Одной из главнейших целей при подготовке кадров и, соответственно, при формировании служебного коллектива является воспитание у личного состава органов национальной безопасности КР нравственной готовности к обеспечению любых служебных задач, желание их выполнить в любых условиях и нестандартных ситуациях, чувство ответственности за их выполнение и профессиональной гордости за достижение образцового результата при решении служебных задач. Это один из основных критериев профессионального качества специалиста, выработать которое можно только путем

нравственного воспитания и самовоспитания личности сотрудника. Никогда не следует забывать, что процесс подготовки кадров формирует не только профессионала, но и личность, причем личность формируется не столько обучением, сколько воспитательным воздействием окружающей ее среды, и, прежде всего того коллектива, в котором человек служит.

Факторы и условия, определяющие стабильность служебного коллектива органов нацбезопасности, условно можно разделить на две основные группы.

Первая группа - это благоприятно факторы влияющие на деятельность и результативность служебного коллектива в органах безопасности.

Вторая группа - это неблагоприятные факторы

К первой группе можно отнести:

1. Нравственно-эстетические: объективное решение кадровых вопросов, создание благоприятных условий для профессионального, нравственного и культурного воспитания и самовоспитания сотрудников, оказание моральной и профессиональной помощи вновь принятым членам коллектива, творческий подход и необходимое ресурсное обеспечение при организации культурного досуга и отдыха сотрудников, постоянное внимание к соблюдению традиций и ритуалов, их торжественному проведению, что повышает престиж профессии и воспитывает чувство гордости за причастность к определенному служебному коллективу.

2. Психолого-педагогические: наличие морально-психологического климата, соответствие уровня подготовки каждого сотрудника характеру его функциональных обязанностей - необходимое условие удовлетворенности сотрудника выполняемой им работой, создание необходимых условий для постоянного служебно-профессионального и нравственно-культурного роста каждого сотрудника и коллектива, выполнение требований культуры общения в служебных и межличностных отношениях между сотрудниками.

3. Социально-экономические: обеспечение уровня и качества жизни сотрудников и членов их семей в конкретном регионе и в соответствии с занимаемой ими должностью, проявление внимания со стороны руководства и членов коллектива к бытовым условиям и семье каждого сотрудника, своевременное оказание моральной и материальной помощи сотруднику, оказавшемуся в сложных обстоятельствах.

4. Организационно-правовые и управленческие: обеспечение режима законности как по отношению к сотрудникам органов, так и в процессе исполнения ими функциональных обязанностей, обеспечение равных возможностей постоянного служебно-профессионального и культурного роста для каждого сотрудника, оптимальное сочетание демократических начал в руководстве коллективом.

Ко второй группе можно отнести неблагоприятные факторы влияющие на деятельность и результативность служебного коллектива в органах безопасности:

1. Нравственно-этические: отсутствие надлежащего морального климата в коллективе, низкий общий уровень правовой и профессиональной культуры сотрудников, падение престижа профессии сотрудника органов безопасности..

2. Психолого-педагогические: запущенность культурно-воспитательной работы и самообразования, игнорирование характера и темперамента личности при назначении специалиста на конкретную службу.

3. Социально-экономические: неудовлетворенность существующими жилищно-бытовыми условиями жизни и отсутствие возможности их улучшить, несоответствие денежного содержания характеру и условиям труда, низкий уровень качества жизни сотрудников при выходе на пенсию, в отставку, в запас.

4. Организационно-правовые и управленческие: отсутствие общих целей и служебных перспектив для большинства членов коллектива, постоянно возрастающая нагрузка в расчете на одного сотрудника за единицу времени конкретно выполняемой работы или специального задания, порожденная осложнением оперативной обстановки, устаревший стиль деятельности руководителя, отсутствие оптимальных гибких организационных структур.

По мере развития гражданского общества и правового государства, расширения демократизации всех сфер общественной жизни возрастает значение и влияние общественного коллективного мнения в работе органов нацбезопасности. В нем сконцентрирован опыт, знание, морали и т.п. большинства членов коллектива и индивидуальное мнение каждой личности в отдельности. Коллективный опыт - наиболее результативный, а значит, и максимально оправданный путь для достижения конечного результата, здесь же максимально

совпадают интересы всего общества, коллектива и интересы отдельной личности. Коллективное мнение сосредоточивает оценочные суждения господствующего большинства членов конкретного коллектива, а потому и приемлемо таким же большинством. Благодаря этому оно вызывает у конкретного сотрудника повышенное чувство удовлетворения, эмоциональный подъем за поручаемую или выполненную работу.

Здоровое общественное мнение в служебных коллективах органов безопасности всегда вызывает у сотрудника потребность глубокой, сознательной оценки своей деятельности, способствует возникновению различных эмоций и чувств - от стыда и угрызений совести до удовлетворения, радости, чувства личного достоинства и ответственности перед коллективом. Правильное коллективное мнение формируется лишь тогда, когда в коллективе обеспечивается возможность публично высказывать и защищать свою точку зрения, когда наиболее важными для обсуждения становятся вопросы службы, поведения и поступков членов коллектива.

Список литературы:

1. Зеленкова И.Л., Беляева Е.В. Этика. Учебное пособие и практикум. Минск. 1995 г.
2. Опалев А.В. Некоторые вопросы чекистской этики. Москва 1986 г.
3. Опалев А.В. Этические проблемы обеспечения государственной безопасности. 1995 г.
4. Дубова М. Этика сотрудников правоохранительных органов. 2002 г.
5. Кобликов А.С. Юридическая этика. М., 2007 г.
6. Болотбаев А. Административная этика. Бишкек 2002 г.
7. Гусейнов А.А. Кона И.С. Словарь по этике. Политиздат, 1989 г.
8. Гусейнов А.А. Аפרсян Р.Г. Этика. М., 2008 г.
9. Голубева Г.А. Этика. М., 2007 г.
10. Соловьев Э.Я. Современный этикет. М., 1989 г.
11. Губин В.Д., Некрасова Е.Н. Основы Этики. М., 2008 г.
12. Южин В.И. Полная энциклопедия. Этика. М., 2009 г.
13. Пегги Пост Энциклопедия этикета от Эмми Пост. М., 2009 г.

Ахметова Құндыз Ю-21к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.м., оқытушы
Искакова Ж.А

БАЛА САУДАСЫ ҒАЛАМДЫҚ АУҚЫМДАҒЫ ЕҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ

Қазақстан шетелге бала сататын мемлекеттер қатарына жатады. Яғни, болашағын саудаға салған елдердің ішінде менмұндалап тұрған да біздің ел.

Әдетте, әлеуеті өсіп, экономикасы дамып, халқының әл-ауқаты артып келеді дейтін Қазақстанда балалар үйін паналаған тұл жетімдерді сату әлі күнге тоқтаған емес. Бала саудасына қоғам қанша жерден қарсы болғанымен, билік шетелге бала сатуды тоқтатқан жоқ.

Қазақстан тәуелсіздікке ие болған күннен бастап балалар құқығы мәселесі алдыңғы қатарлы тақырыптардың тізімінде тұр. Биыл халықаралық қауымдастық БҰҰ Бас Ассамблеясы қабылдаған Бала құқықтары туралы конвенцияның жиырма жылдық мерейтойын атап өтсе, Қазақстан Республикасында аталмыш конвенцияның бекітілгеніне 15 жыл толды. Алайда «Неке және отбасы туралы» заңды алып келіп, жетім балалардың шетелдіктерге берілуін заңдастыра түсуге үш рет қадам жасаған Үкімет бір рет жетім балалардың мүддесін қорғайтын заң шығара алмады.

Тіпті халық саны көп, адам басы құнсыз дейтін Қытай да шет елге бала бермейді. Ал біз мемлекеттің ең басты қазынасы — халық дейміз де, демографиялық қор болып табылатын жас сәбилерді шетелдіктерге оп-оңай таратып жатырмыз. Бүгінде ел халқының 4,5 миллионын балалар құрайды. Республикамыздағы жетім балаларға арналған 44 балалар үйі мен 22 мектеп интернатта 8987 бала тәрбиеленуде. Тастанды бөбектердің күн санап көбейгеніне бойымыз да, ойымыз да үйреніп алды. Ал әлеуметтік жетімдік – жаңа құбылыс емес: олар ата-аналары бас бостандығынан айырылған, ішідікті өте көп қолданылатын, бейберекет өмір сүретін жандардың ата-ана құқығынан айырылғандардың балалары. Осы статистикалық мәліметте ата-анасы

қайтыс болған тұл жетім балалармен салыстыруға келмейді[1]. Осы мәселелерді шешу жолдарын біз төмендегілерді қолға алсақ қана шешімін табамыз деп ойлаймын:

Елдегі жетім балалар үйлері мемлекеттік тілде тәрбие беруі қажеттігі міндеттелуі тиіс., Аталған заң жетім балалар құқын қорғай отырып, Қазақстанда жетімдер үйлерінің санын көбейтуге емес, отбасы және неке құндылықтары институтын нығайтуға жұмыс істеуі тиіс., Балаларды қамқорлыққа алушылардың көбісі зейнеткерлер болғандықтан, олардың балаға толыққанды күтім көрсетіп,білім беруіне шамалары жете бермейді.Оған қоса, қазіргі экономикалық дағдарыс уақыты да қамқоршылар жағдайын қиындата түскендей.Сондықтан қазір дәл осы топты қолдау қажет., «Неке және отбасы» заңы бойынша, қамқорлыққа алынған бала үшін қаржылай көмек көрсету қарастырылған. Бірақ өкініштісі оның мөлшері мен тәртібі анық белгіленбеуінен, көптеген жергілікті атқарушы билік өкілдері бір реттік көмек көрсетумен ғана шектеліп отыр.Сондықтан да,осы мәселеге дәл қазіргі уақытта аса маңызды іс ретінде қарап, жетім балалардың мүдделері мен құқықтарын қорғауда маңызды мемлекеттік міндет пен әлеуметтік борыштарын өтеп отырған қамқоршылар мен қорғаншыларды қолдауға бар күшімізді жұмсауымыз қажет., Бала бойында ұлттық сана-сезімді қалыптастыратын қағидаларының басымдығына сүйеніп,баланың ҚР-ның Конституциясында кепілдік берілген негізгі құқықтары мен мүдделерін іске асыруға байланысты туындайтын қатынастары заңмен реттеу керек. Балаларға толымды тәрбие беруді,құқықтарын қорғауды мемлекет және қоғам ,баланы асыраушылар өз мойнына алуы тиіс., Ең алдымен, жалпы балалардың негізгі құқықтарына тоқтала кетсек, біріншіден, сәбидің денсаулық сақтауға құқығы бар.Білікті медициналық көмек алуға, өскелең ұрпақтың дені сау болып өсу үшін мемлекет тарапынан жағдай жасалуы қажет.

Жетімдер үйінен тәрбиеленіп шыққан бала әрі қарай қайда барады.Бұл қатал дүниеде,қоғамда өз орнын қалай табады.Әке ақылымен сусындамаған,ананың ыстық алақанын сезінбеген бала да жалпы адамзат баласына,қоғамға деген реніш пайда болып қатігез тұлға қалыптасуы мүмкін. 18 жасқа толған бойжеткен не бозбала өмірдің ағымына ілесе алмай,қайда барса да кедергілер мен келіспеушіліктер алдынан шығып оған төзе алмай қылмысқа барады. Заң нормаларын бұзған адам жазаға тартылады. Еліміздегі жыл сайын ата-анасының қарауынсыз қалған балалар саны 10 мыңға жетеді. Бұл қазір ең өзекті мәселе. Заңда шет елдік ата-аналар қамқорлығына берілген балаларға консульдық мекемелер арқылы бақылау жүргізу қарастырылған.Дегенімен мұның бәрі толық деңгейде атқарылып жатыр деп айта алмаймыз.Қоғамда осы мәселеге қатысты сұрақтар туындаған соң, ол балалардың тәрбиесі,жағдайы қалай болып жатқанын бақылауға алуымыз керек. Шет ел асып кетіп жатқан балаларымыздың жағдайын бақылап тұратын арнайы комиссия құрылып, оларды жіті бақылап отыру қажет.Шет елдік ата-аналар қамқорлығындағы балалардың жағдайын көрсететін суреттер жіберіп тұру немесе баланың өзі жылына бір рет келіп тұруын қарастырғаны дұрыс[2].

Не десек те Алланың берген өлшеулі ғұмырында өзі сықылды өмір сүруге, бала сүйіп бақытты болуларына кедергі жасауға ешкімнің қақысы жоқ. Дүниедегі ең саналы тіршілік иесі осылай өздерін саудаға салса, басқа айналамыздағы адамға тәуелді табиғатқа мейірімділік күту — бекершілік шығар. Дегенмен егеиенді еліміздің көркейуіне өз үлесімізді қоссақ, нұр үстіне нұр болар еді. Бүкіл дүниежүзіне тараған тірі тауар саудасы, оның ішінде бала саудасы күннен-күнге өршіп бара жатқандықтан, бұл ойландырарлық жәйт. Оның алдын-алу үшін кешенді шаралар ұйымдастырып, бала саудасымен айналысатын қылмыстық топтарға тосқауыл қою арқылы жазаға тарту қажет-ақ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. z.zaman.com.tr/kz
2. 09 қараша. 2012 ж. – «Айқын» газеті

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСТЕГІ ҚҰҚЫҚТЫҚ САНА МӘСЕЛЕСІ

Қоғамда басқару аппаратымен бірге пайда болған сыбайлас жемқорлық - әлемнің ешқандай елі, ешқандай саяси жүйесі сақтандырылмаған жағымсыз құбылыс. Ол - саяси, экономикалық, қылмыстық түбірге ие бола отырып, адам қызметінің барлық аясына кіреді, яғни саяси, әлеуметтік өмірді бұрмалайды, экономикалық өсуді бөгелтеді, демократияның негіздерін сетінетеді, азаматтардың мемлекетке деген сенімін түсіреді. Өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтыра отырып [1], егемендік тізгінін қолына алғанына жиырма жылдан астам тәжірибесі бар.

“Сыбайлас жемқорлық” деген түсініктің түбірінде - “параға сатып алу”, “пара” ретінде, "corruptio" деген латын сөздері жатыр. Рим құқығында сондай-ақ "corruptio" түсінігі болған, ол жалпы сөзбен айтқанда - “сындыру, бүлдіру, бұзу, зақымдау, жалғандау, параға сатып алу” деген түсінік бере отырып, құқыққа қарсы іс-әрекетті білдірген [2].

Сыбайлас жемқорлықты орыс тілінен аударғанда - пара беріп сатып алу, лауазымды адамдардың, саяси қайраткерлердің сатқындығы ретінде сипаттайды [3]. Жемқорлық - мемлекеттік басқару құрылымдарындағы лауазымды қызметкерлердің өздеріне тапсырылған қызмет мүмкіндіктерін жеке бастарының пайдасына пайдалану мақсатында жасаған қоғамға қауіпті қылмыстық іс-әрекеттері. Жемқорлықтың жалпылама белгілері: лауазымды адамның өзінің немесе делдал арқылы пара берушінің немесе оның өкілі болған адамның пайдасына жасаған іс-әрекеті (әрекетсіздігі) үшін ақша, бағалы қағаздар, өзге де мүлік, мүлік құқығы немесе мүлік сипатындағы пайда түрінде пара алу, туыстық, жерлестік, т.б. жақындықтарына байланысты қызметке ретсіз қабылдау және көтермелеу, сондай-ақ, мемлекеттік және қоғамдық мүліктерді талан-таражға салу [4].

Жемқорлық жасалу түрлеріне қарап екіге бөлінеді: жекелеген лауазымды қызметкерлер жасаған қылмыстық іс-әрекет және бірнеше лауазымды қызметкерлер бірігіп жасаған қылмыстық іс-әрекет [5]. 1989 жылы әлемнің дамыған 37 мемлекеті халықаралық бизнестегі жемқорлыққа қарсы күресу туралы конвенцияға қол қойды. Қазақстанның халықаралық бизнестегі жемқорлыққа қарсы күрес конвенциясына қосыла отырып, 1998 жылы 2 шілдеде қабылдаған “Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы” заңында сыбайлас жемқорлыққа: “...мемлекеттік міндеттерді орындайтын адамдар, сондай-ақ соларға теңелген адамдар, тікелей өзі немесе делдал арқылы өздерінің лауазымды құзыреттерін және онымен байланысты мүмкіншілікті немесе өз құзыреттерін басқаша пайдаланып мүліктік пайда алу үшін заңмен қарастырылмаған мүліктік жайлылықты және артықшылықты қабылдау, сондай-ақ жеке және заңды тұлғалармен аталмыш жайлылықты және артықшылықты оларға заңсыз беруге осы адамдарды парамен сатып алу”- деген сипаттама береді [6]. Қоғамымыздың барлық саласына дендеп еніп бара жатқан жемқорлықтың жолына батыл тоқсауыл қойып, олардың зардаптарын жою және мүдделілерді жауапқа тарту - еліміздің ең басты міндеттерінің алдыңғы шебіннен ешқашан түскен емес. Бұл мәселенің маңыздылығы 2012 жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Мемлекет басшысы Н.А.Назарбаевтың еліміз халқына арналған Жолдауында көрсетілген. Онда мемлекет пен қоғам бірлесе отырып сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұруы керектігі атап өтілген. Мемлекет пен қоғам жемқорлыққа қарсы күресетін бір күш болуға тиіс. Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлықты азайту және жою үшін жалпы мемлекеттік шаралардың біртұтас кешені жасалды, мемлекеттің қаржылық бақылау тетігін қолдану жолымен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды қарастырған бірқатар заңдар, сыбайлас жемқорлықпен күрес бағдарламалары қабылданды. 1998-2012 жылдары аралығында қабылданған заңдық актілер, сыбайлас жемқорлықпен күрестің Мемлекеттік бағдарламаларын талдау барысында, оларда сыбайлас жемқорлыққа қарсы әлеует салынған және сыбайлас жемқорлықтың қарсы іс-қимылды заңды қамтамасыз ету шараларының бірқатары жүзеге асырылғанын көрсетеді. Бірақ, осы күнге дейін қолданылған шаралардың нәтижесі байқалмайды, сыбайлас жемқорлық қоғамның барлық құрылымдарын уландыруда, ол жайында бұқаралық ақпарат құралдарындағы көптеген мақалалар куә.

Сыбайлас жемқорлықтың биік латенттігі себебінен, ресми санақ оның деңгейі мен даму серпінін толық мөлшерде ашып көрсете алмайды. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың қазіргі кезеңдегі негізгі белгісі ретінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат субъектілерінің әріптестігі қағидасына, онымен күресу кезінде алдын алу шаралары мен ізгілік бастауларының басымдылығына негізделген оның жалпыхалықтық сипаты болуы керек [7].

Бұдан байқайтынымыз, жемқорлықпен күрестегі негізгі әрекеттердің алдыңғы қатарында азаматтардың құқықтық санасын көтеру қажеттілігінің болуы. Азаматтар ел ішіндегі қоғамдық тәртіпті нығайтуға, қылмыспен күреске бастайтын маңызды қадам - сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселесіне саналы түрде келуі керек.

Жемқорлықты жағымсыз құбылыс ретінде жою үшін жемқорлыққа қарсы заңнамаларды жетілдіру арқылы жемқорлықпен күресті күшейте отырып, көлеңкелі жақты тудырған тұлғаны бұқаралық ақпарат құралдары арқылы масқаралау арқылы қоғамның, елдің санасына жемқорлықтың қандай қатерлі түнекке апаратын жол екендігін заң және БАҚ арқылы әбден санасына құйса – жақсы жетістіктерге әкелер ақ жол болар еді. Сыбайлас жемқорлықпен күрес жүргізуде құқықтық сананың рөлін көрсету үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы күллі қауым болып аяусыз күрес жүргізу баршамыздың болашақ ұрпақ алдындағы қасиетті парызымыз екендігін естен шығармауымыз қажет. Күрестің табысты болмағы өзіне де байланысты екенін Қазақстанның әрбір азаматы саналы түсінуі тиіс. Пара беретін адамдар - пара алушылармен бірдей жауапкершілікте болатындығын насихаттай отырып, қылмысты сырттан бағып, үнсіз қалмай оны әшкерелеуде белсенділік танытуымыз керек. Осындай күрделі мәселелерді күллі қауым болып қолға алсақ - істің әлдеқайда нәтижелі болары да күмән туғызбаса керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 30 тамыз 1995 жыл (02.02.2011 жылы енгізілген өзгерістері мен толықтыруларымен). [http:// www.zakon.kz](http://www.zakon.kz)
2. Агыбаев А.Н. Уголовно-правовые и криминологические меры борьбы с коррупцией: Уч. пос. - Алматы, 2003.
3. Д.Н.Ушаков. Большой толковый словарь современного русского языка. М., 2008.
4. Борчашвили И.Ш. Коррупционные преступления: закон, теория и практика. Монография. – Алматы: Жеті Жарғы, 2008.
5. Алауханов Е.О., Турсынбаев Д.Е. Борьба с коррупцией в государственных органах Республики Казахстан: Уч. пос. Под ред. Е.О. Алауханова. – Алматы. 2008.
6. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 2 шілдедегі Заңы.
7. Абдыкаримов О. Избавиться от ржавчины // Каз. правда. – 2012. - 8 декабря.

Ахметова М.Е. Ю-25с/к тоб.ст. ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: к.ю.н., доцент
Байкенжина К.А.

БАЛАЛАРҒА ҚАТЫСТЫ ЗОРЛЫҚТЫҢ ТҮРЛЕРІ

Қазақстанда балалар, бүкіл әлемдегідей, үйінде, мектепте және басқа да қоғамдық орындарда күнделікті қатыгездікпен және зорлық-зомбылықпен ұшырасқанымен, осы кезге дейін қоғам бұл мәселеге өзекті мәселе ретінде назар аударған жоқ. Балаларға қатысты зорлық-зомбылық көрсету мәселесі бойынша мәліметтер мен статистикалық деректердің жетіспеу проблемасы бар елдердің қатарына Қазақстан да жатады: проблеманың тереңдігі мен көлемі әлі де белгісіз, ал біздің қолымыздағы біркелкі емес және үзінді зерделеу нәтижелері іс жүзіндегі жағдай туралы болжамдар жасауға ғана мүмкіндік береді.[1,226]

Балаларға, әсіресе кішкентай балаларға зорлық-зомбылықтың үй, отбасы ішінде көрсетілуі көзге түсе қоймағандықтан, көп жағдайда дәлелденбейді. Қазақстанда осы күнге дейін «үй ішіндегі» немесе «отбасындағы» зорлық-зомбылық анықтамасы және ол үшін жауапкершілік заңды түрде бекітілмеген. Осы тақырыптағы пікірталастар негізінен әйелдерге көрсетілетін зорлық-зомбылыққа меңзейді, ал балаларға күш көрсетілуі заң шығарушы назарынан мүлдем тыс қалып отыр.

Балаларға қатыгездік көрсету және адамзаттық абыройына нұқсан келтіру, оларды ата-аналарының және өзге қамқоршыларының жазалауын қоғамдық пікірдің қолдауы бұл мәселеленің одан сайын етек алуына жол беріп отыр. Қоғамдағы пікір бойынша балаға қасақана зақым келтіру немесе абыройына нұқсан келтіру қалыпты жағдай болып есептелсе, балаларды қорғау және тәрбиелеудің оң нышандарының дамуына ықпал жасау қажеттілігін көңілге қонымды етіп негіздеу мен жеткізу мүлде мүмкін емес[2, 124-128бб].

Сондай-ақ, зорлық-зомбылық, дәлірек айтқанда, зорлық-зомбылықтың әр түрлі түрлері оқушыларға қатысты оқу орнында, мектепте қандай да бір ерекше феномен ретінде қадағаланбайтындықтан, ол қоршаған жағдайларға, атап айтқанда, экономикалық, әлеуметтік, саяси факторларға, отбасындағы жағдайға байланысты болмай отыр.

Сондықтан зорлықтың түрлі нысандарының пайда болу себептері туралы мәселеге мектептің ерекше түпмәтіні ретінде қарауға болмайды, өйткені керісінше оны талдау үшін интербелсенді, жүйелі көзқарас қажет. Мектеп арасындағы шеңберден тыс зорлық-зомбылық мәселесін қараған кезде, мектеп тыйым салған, мектепте жүзеге асырылатын алдын алу немесе қуғын-сүргін шаралары шығады деп түсінуді білдіреді және мұның зорлықты тудыратын экономикалық, әлеуметтік, отбасылық және мәдени өзекті мәселелердің түпмәтінінен толық үзіп алынуына қарай болмашы ғана қызығушылықты білдіруі мүмкін.

Мектепте оқитын балалардың да, мұғалімдердің де психикалық-эмоциялық жай-күйіне жеткіліксіз бақылау жасау мұғалім мен оқушының бір-біріне деген әдепсіз тәртіпке жол беру жағдайларына алып келетіндігі анық. Сондықтан, ата-аналардың қатысуымен жиі созылмалы жанжалды жағдайлар, мұндай жанжалдар мектептегі қарым-қатынастарды ушықтырып жібереді және белгілі бір уақыттан кейін жанжал жасаған тарап балалардың құқықтары туралы ұмытып кетіп, өздерінің өзекті мәселелерін шешіп кетеді [3,90-109бб].

Қозғалған аспектілер мектептегі оқушылар тарапынан зорлық-зомбылық актілерінің пайда болуына, әділетсіздіктің пайда болуына реакция ретінде және сонымен бір мезгілде мектеппен арадағы үзіліс туралы, мектеп сабақтарына қатыспау туралы мәселелерді қосымша қайта қарауға өзгеше келуге мүмкіндік береді. Бұл орайда, зорлықтың-зомбылықтың сирек жарияланатын жиі үнсіздік тәрізді басқа да нысандары бар, сонымен бір мезгілде, атап айтқанда, тәрбиешілердің тарапынан моральдық қудалауды немесе нәпсіқұмарлықты назардан тыс қалдырмаған жөн. Қазақстанда балалардың құқықтарын сақтау жағдайын талдай отырып, құқық қорғау органдары, қоғамдағы зорлық мәселесін бақылауды әлсіз жүзеге асырып отыр. Оның нәтижесінде балалар осындай отбасыларынан уақытында алынбайды, ал ата-аналары жауапкершілікке тартылмайды. Мұндай жағдай панасыздық проблемасын ушықтыруға, балаларды қоғамға қарсы іс-қимылдар жасауға тартуға, балалар жезөкшелігінің өркендеуіне, балалардың өз өзіне қол жұмсау санының өсуіне алып келеді. Әлеуметке қарсы өмір сүретін, балаларға қатыгездік көрсететін, және оларды тәрбиелеу жөнінде өздерінің міндеттерін орындамайтын адамдар іс жүзінде жауапқа тартылмай отыр [4,44-45бб].

Осы орайда, отбасында балаларға қатыгездікпен қарау көпшілік жағдайларда мемлекеттік органдардың көзқарасынан тыс қалатындығына, балалар құқықтарын бұзушылықтың осындай түрінің аса жасырындылығына қарай және отбасыларында тұратын балалар құқықтарының сақталуын мемлекеттік билік органдарының әлсіз байқайтынына назар аударған жөн. Білім беру органдары, атап айтқанда, орта білім беру орындарының әкімшіліктері тиісті дәрежеде оқушылардың дене жарақатымен келуін, оқушылардың мектептерге келмеуін, олардың үлгерімінің төменділігін анықтамайды, әлеуметтік тәуекел отбасыларындағы оқушылармен алдын алу және ағартушылық жұмыс жүргізбейді, ішкі істер органдарымен, прокуратурамен, халықты әлеуметтік қорғау органдарымен нашар өзара іс-қимыл жасайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Баймурзин Г.И. «Мифы и факты о домашнем насилии». Алматы. 2011. С.22
2. Алауханов Е.О. «Проблема насилия в историко-правовом аспекте». Алматы. 2008. С. 121-124
3. Федоров А.В. Отношение школьных учителей к проблеме насилия. М. 2007. С.90-109.
4. Догатина М.А., Пережогина Л.О. «Насилие над детьми, выявление, профилактика, реабилитация потерпевших.» М. 2009. С.44-45

ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО СОТРУДНИЧЕСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В БОРЬБЕ С ТРАНСНАЦИОНАЛЬНОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ

Глобализация открывает огромные возможности для экономического, социального и политического развития стран в современном мире. Наряду с преимуществами, такими как открытость границ, свободные рыночные отношения, достижения в различных технологических областях которые происходят в век глобализации, необходимо отметить основной недостаток – быстрый рос транснациональной преступности.

Под этим термином следует понимать совершения преступлений на территории нескольких государств интернациональными преступными группами, либо совершение ими таких преступлений, механизм которых заведомо предусматривает одновременную или продолжаемую преступную деятельность в нескольких странах. На сегодняшний день в качестве стратегических приоритетов мирового сообщества в борьбе с транснациональной преступностью необходимо выделить терроризм, незаконный оборот наркотиков, торговлю людьми, коррупцию, киберпреступность. Все эти и другие преступления создают угрозу для поступательного развития мировой экономики и служат препятствием для гармоничного развития национальных сообществ. Правовой основой для сдерживания роста организованной преступности в Казахстане является, прежде всего, Конституция Республики Казахстан. Необходимо отметить, что в Казахстане сложилась определенная практика применения норм международных договоров правоохранительными органами и судами нашей страны.

Несмотря на вышесказанное, существуют определенные сложности, которые связаны с несовершенством законодательства, с особенностями национального законодательства договаривающихся сторон. Основным пробелом в деятельности некоторых судов и органов уголовного преследования является недостаточное изучение норм закона, регулирующих оказание международной помощи, небрежность при оформлении поручений к иностранным государствам, повлекшее необоснованную волокиту, нарушение пределов уголовной ответственности, что по существу является невыполнением международных обязательств, подрывает авторитет государства. Действующая Конституция Республики Казахстан установила, что международный договор Казахстана и общепризнанные принципы и нормы международного права являются частью правовой системы республики, и в случае противоречия между нормами национального законодательства и правилами международных договоров Республики Казахстан последние имеют преимущественную силу [1]. Это положение воспринимается как данность с теми или иными вариациями воспроизводится в принимаемых в последние годы национальных законах Республики Казахстан, в том числе в уголовно-процессуальном. Между тем, п.3 статьи 4 Конституции Республики Казахстан создает ряд коллизионных проблем, которые требуют законодательного решения. Серьезные недостатки и проблемы обнаруживаются и в Минской конвенции 1993 года, а также в Кишиневской конвенции 2002 года, которые являются основными многосторонними международными договорами, на основе которых осуществляется оказание правовой помощи [2, 3].

Эти упущения стремятся восполнить норму уголовно-процессуального кодекса Республики Казахстан 1997 года, где вопросы международного сотрудничества в уголовном судопроизводстве регламентируются в главах 55, 56 УПК Республики Казахстан. Приветствуя стремления разработчиков УПК РК законодательно разрешить комплекс вопросов, связанных с международным сотрудничеством в сфере борьбы с преступностью и применением норм международного права в уголовном процессе, следует отметить, что и в данном документе можно обнаружить пробелы, непоследовательность и противоречивость предложенных решений. УПК РК не предусматривает процессуального порядка выполнения многих положений, указанных в международных договорах, что крайне осложняет их процессуальную реализацию, выбор и применение соответствующей нормы. На практике создаются неразрешимые коллизии. [4]

Думаем, что в условиях расширяющегося международного сотрудничества недостаточно законодательство своей страны, постоянное и активное общение с иностранными коллегами, участие в выработке совместных мер по борьбе с преступностью, оказание правовой помощи по уголовным делам требует умения понимать и сопоставлять родственные институты, сложившиеся в разных странах, искать и находить взаимоприемлемые решения. Оказание правовой помощи является важным элементом этого процесса, который, как никакой другой, может служить сближением правовых систем и является ступенью на пути создания единого правового пространства.

Подводя итог, считаем необходимым отметить следующее:

- в современном мире эффективно бороться с транснациональной преступностью можно лишь совместными усилиями всех государств.
- необходимо постоянное совершенствование знаний в области борьбы с транснациональной преступностью.
- изучение международного опыта стран, базирующихся на солидной международно-правовой основе.
- необходимо законодательное решение других вопросов, с которыми столкнулись суды и органы уголовного преследования при применении главы 55, 56 УПК РК, разрешение которых не регламентируется ни национальным законодательством, ни международными договорами.
- наряду с общим порядком оказания правовой помощи необходимо предусмотреть упрощенную процедуру сотрудничества в зависимости от форм оказываемой помощи и видов преступлений. Субъектами правовой помощи должны выступать не только центральные, но и другие органы, это даст возможность уменьшить сроки оказания правовой помощи, поскольку не будет необходимости каждый раз обращаться в центральные органы.

Список литературы:

1. Конституция Республики Казахстан от 30 августа 1995 г.
2. Минская Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам (Минск, 22 января 1993 года).
3. Кишиневская Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам от 7 октября 2002г. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан от 13.12.1997
4. Горяинов, А. П. Исиченко, Л. В. Кондратюк К.К. Транснациональная преступность: проблемы и пути их решения. Монография, 2011 г.

Ахременко Инна Александровна
Группа Ю-42 КЭУК, г. Караганда
Научный руководитель: к.ю.н.,
доцент Балгимбеков Д.У.

ТАКТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СУДЕБНЫХ ДОПРОСОВ

Реализация положений реформы правоохранительных в Республики Казахстан существенно повышает роль суда в системе органов, осуществляющих борьбу с преступностью. Судебное разбирательство, будучи заключительным звеном в уголовном судопроизводстве, является особым актом исследования и оценки материалов всего досудебного производства, в том числе, которого относится и судебный допрос.

В своем Послании народу Казахстана, определившем стратегию развития страны до 2050 года, Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев, указал, что важнейшим вопросом правовой политики является реализация гражданами права на судебную защиту, которая гарантирована Конституцией. Для этого необходимо упростить процесс отправления правосудия, избавить его от излишних бюрократических процедур. При активном внедрении новых информационных технологий сделать это несложно [1; с.1].

В настоящее время в современном мире ознаменовались возникновением и бурным развитием современных информационных технологий и, в частности, появлением глобальной компьютерной сети интернет «world wide web». В результате к разнообразным источникам

информации прибавился мощнейший информационный ресурс, который все большее число людей во всем мире ежедневно использует как способ и средство общения, источник получения знания и персонального развития. Информатизация общества принципиально изменила массовое сознание и поставила перед судебными органами новые задачи. Возникла потребность в судебной практике, использование информационных технологий в процессе судебного разбирательства. Развитие информационных технологий существенно опережает возможности системы судебного следствия в части производства судебного допроса по их эффективному использованию. До настоящего времени общение в интернете происходит стихийно, неорганизованно, не подчинено процессуальным целям, в связи с чем возникает необходимость переосмыслить содержание и формы подготовки судебных работников и тактических рекомендаций в использовании информационных технологий в судебном допросе. В частности, процессуальная и криминалистическая квалификация будущего судебного работника требует изучения специфического вида общения, связанного с применением современных информационных технологий, который до настоящего времени исследован недостаточно.

На современном этапе развития отечественного уголовно-процессуального законодательства и судебной практики существует объективная необходимость в выработке единого подхода к пониманию сущности и задач судебного следствия и возможности использования информационных технологий, в развитии представлений о предмете, условиях и средствах познания в рамках судебного допроса, в совершенствовании тактического обеспечения судебного следствия, в том числе в обосновании современных рекомендаций по применению тактических средств исследования доказательств в суде, в дальнейшем совершенствовании положений действующего УПК РК, касающихся внедрением информационных технологий в тактике судебного следствия.

Феномен информатизации общества является предметом интенсивных исследований специалистов самого разного профиля: философов, психологов, социологов и педагогов. Важность и актуальность проблемы информатизации судебного процесса предопределила ряд заметных разработок в области организационно-тактических исследований по этим направлениям.

Однако, несмотря на безусловную полезность и несомненную теоретическую и практическую значимость исследований, следует признать, что они освещают лишь общие вопросы относительно общей проблемы тактики судебного следствия, не выходя на уровень использования информационных технологий в судебном следствии в части производства допросов. В настоящее время криминалистической теорией еще не накоплен достаточный опыт применения информационных технологий в судебно-следственной практике. На наш взгляд, компьютерный судебный допрос, которое используя возможности современных мультимедийных технологий, существенно отличается от других видов общения прежде всего своей виртуальной привлекательностью и эффективностью.

Анализ исследований и последних достижений применения информационных технологий в суде показывает, что проблема формирования готовности судей к процессуальному общению посредством информационных технологий, то есть на основе использования возможностей интернет, практически не изучены.

В этих условиях представляется актуальным исследование путей и возможностей формирования готовности судебных работников к процессуальному общению посредством информационных технологий. К этому подталкивают, как объективные причины, заключающиеся в реально сложившейся «информационной ситуации» в обществе, так и субъективное стремление судебных работников к повышению своей профессиональной культуры, компьютерной грамотности, стремлению к овладению современными средствами и методами получения важной информации для разрешения уголовного дела.

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан - лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050» Новый политический курс состоявшегося государства // Казахстанская правда от 15.12.2012 года

2. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан с изменениями и дополнениями Юридический справочник «Законодательство»: [Электронный ресурс]. – Посл. Обновление 10 апреля 2013 года

Бақтыбаева А.Б. ҚҚЭУ 1-ші курс студенті
Ғылыми жетекші: ҚҚЭУ ЖҚ және АП каф.
оқытушысы Киакпаев Д.Б.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТІ ӨТКЕРУДІ ӘКІМШІЛІК- ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ

Конституцияның 33-4б.: «Қазақстан Республикасы азаматтарының мемлекеттік қызметке кіруге тең құқығы бар» деген жалпы ереже бекітілген.[1] Бірақ бұл кейбір арнайы шектеулер болу мүмкіндігін жоққа шығармайды.

Мемлекеттік қызметті өткеру - бұл ұзаққа созылатын процесс, ол мемлекеттік қызметшілердің қызметке кіргеннен бастап одан шыққанға дейін атқаратын қызметтерін дәйекті түрде ауыстыруынан көрініс табады. Осы уақыт ішінде мемлекеттік қызметшінің әкімшілік-құқықтық мәртебесі жүзеге асырылады.

Мемлекеттік қызметті өткеру екі түрлі құқықтық актілермен іске асырылады. Олар бірінен бірі өздерінің туғызатын құқықтық салдарының сипатымен айырылады.

Мемлекеттік қызмет туралы заң бойынша мемлекеттік қызметке кіруге, заңдарда өзгеше белгіленбесе, жасы 18жастан кем емес, қажетті білімі бар және өзге белгіленген талаптарға сәйкес келетін ҚР-сы азаматының құқығы бар.[2]

Мемлекеттік әкімшілік лауазымға орналасу, «Мемлекеттік қызмет туралы» Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, конкурстық негізде жүзеге асырылады.

Конкурсты бос лауазымдар бар мемлекеттік орган Президент шешімі бойынша Мемлекеттік қызмет істері жөніндегі өкілетті орган конкурс өткізу туралы мемлекеттік тілді және орыс тілінде хабарландыру жарияланғаннан кейін өткізеді.

Конкурсқа ҚР-ның барлық азаматтары қатысуға құқылы:

1. жасы 18-ден төмен емес;
2. қажетті білімі кәсіби даярлық деңгейі бар және белгіленген біліктілік талаптарына сәйкес.

Конкурсқа қатысуға мынадай азаматтар жіберілмейді:

1. жоғарыда көрсетілген талаптарға сәйкес емес;
2. заңдылық күші бар сот шешімімен іс-әрекетке қабілетсіз немесе іс-әрекетке қабілеті шектелген болып танылғандар;
3. заңдылық күші бар сот шешімімен белгілі бір анықталған мерзімге дейін мемлекеттік қызметті атқару құқығынан айырылғандар;
4. заңда қарастырылған басқа жағдайларда.

Қызметшілер мемлекеттік қызметте болудың әрбір кезекті үш жылы өткен сайын алты айдың ішінде аттестациядан өтуге тиіс.

Мемлекеттік органның басшысы бекіткен аттестацияның теріс нәтижелері, қызметшілердің мемлекеттік қызметті тоқтату үшін негіз болып табылады.

Қызметші аттестация комиссияның шешімін бекіту туралы орган басшысының бұйрығына, мемлекеттік қызмет істері жөніндегі уәкілді органға немесе сотқа шағым арыз беруге құқылы.

Мемлекеттік аппарат жұмысының тиімділігін қамтамасыз ету жөнінде мемлекеттік қызметшілер үшін заңдармен тағайындалған әр түрлі маңызды құқықтық әлеуметтік кепілдіктер үлкен роль атқарады.

Ең алдымен олардың еңбегіне төленетін ақы қызметтік міндеттерін сөзсіз және тиянақты атқаруы үшін жеткілікті материалдық жағдайды қамтамасыз етуге, мемлекеттік органдарды білікті және тәжірибелі кадрлармен жасақтауға жәрдемдесуге, олардың адал әрі бастамашыл еңбегін ынталандыруға лайықты белгіленеді.[3, 33 б.]

Кейбір мемлекеттік органдардағы мемлекеттік қызметтің ерекшеліктері республиканың оларға тиісті заңдарымен реттеледі. Бұл әскери қызметке, ішкі істер, қаржы полициясы, кеден органдарындағы, дипломаиялық қызметке және басқадай қызметтерге қатысты .

Біздің елімізде жүргізілген реформа бағдарламасының маңызды бағыттарының бірі қызметкерлердің басқару жүйесін бағалауды қайта құру. Мамандарды дұрыс қолдану үшін олардың біліктілігін бағалай білу қажет. Басшының бағалау мүмкіншілігі және оны қолдануы оның компетенттігіне байланысты.

Кез-келген мемлекеттік ұйымның қызметкерлеріне күнделікті ондаған, жүздеген адамдармен кездесіп, тіл табысуға тура келеді. Әрбір жеке тұлғаның бойынан өзіндік жеке қасиеттері, әртүрлі ой-пікірлері, немесе басшы пікірлеріне қарсы ой-пікірлері да кездеседі. Басшы адам бойындағы жақсы қасиеттерін дамытып, ал теріс қасиеттерін жоя білу қажет. Л.И.Брежневтің “Ұсыну” атты еңбегінде былай делінген: “Егер адам өз ісін білсе, өз қызметін бар ынтасымен орындаса, онда ол адамды қолдау қажет. Ең бастысы адамның талантты қасиеттерін көрсете білу”.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 1995 жылғы 30 тамыз (2011.02.02. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен)
2. «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 23 шілдегі №524-6-7 Заңы (2013.22.03. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)
3. Е.Баянов «Мемлекеттік қызмет» Оқу құралы Алматы 2005

Бестиева И., группа Ю-23 КЭУК
Научный руководитель: магистр
юриспруденции Дворникова И.В.

АГРЕССИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

Данную статью хотелось бы посвятить проблемам подростковой агрессии, одной из актуальнейших проблем нашего общества.

Агрессия – мотивированное деструктивное поведение индивида, противоречащее принятым правилам и нормам существования людей в социуме, причиняющее моральный, физический, материальный или психологический ущерб другим людям.

В уголовно-правовом и криминологическом аспекте агрессия рассматривается в том случае, когда есть посягательства на права и интересы других индивидов, запрещенные законом под угрозой уголовного наказания.

Социально-психологическая характеристика агрессии ускользнула от внимания исследователей, хотя в области криминологии это весьма важная проблема, когда тому или иному индивиду наносится моральный, физический или материальный ущерб не конкретным индивидом, а группой лиц, т.е. преступной группой.[1,с.403]

Несмотря на множество общественных мер. Направленных на побуждение граждан следовать установленным законам и правилам, большинство людей каждый день их нарушают. Часто бывает, что вполне обычные с виду люди вдруг совершают серьезное преступление. Чаще всего это психически здоровые личности, в том числе дети и подростки.

При рассмотрении детерминации противоправных действий обычно говорят о совокупности социальных условий и внутренних причин, вызывающих подобное поведение.

Большую роль в происхождении делинквентного поведения также играет микросоциальная среда.

Можно перечислить следующие микросоциальные факторы, вызывающие делинквентность:

- фрустрация детской потребности и нежной заботе и привязанности со стороны родителей(например, чрезвычайно суровый отец или недостаточно заботливая мать), что в свою очередь вызывает ранние травматические переживания ребенка;
- физическая или психологическая жестокость или культ силы в семье (например, чрезмерное или постоянное применение наказаний);
- недостаточное влияние отца (например, при его отсутствии). Затрудняющие нормальное развитие морального сознания;

- острая травма (болезнь, смерть родителя, насилие, развод) с фиксацией на травматических обстоятельствах;
- потворствование ребенку в выполнении его желаний, недостаточная требовательность родителей, их неспособность выдвигать последовательно возрастающие требования или добиваться их выполнения;
- чрезмерная стимуляция ребенка- слишком интенсивные любовные ранние отношения к родителям, братьям и сестрам;
- несогласованность требований к ребенку со стороны родителей, вследствие чего у ребенка не возникает четкого понимания норм поведения;
- смена родителей (опекунов);
- хронически выраженные конфликты между родителями (особенно опасна ситуация, когда жестокий отец избивает мать);
- нежелательные личностные особенности родителей (например, сочетание нетребовательного отца и потворствующей матери);
- усвоение ребенком через обучение в семье или в группе делинквентных ценностей (явных или скрытых).[2,с.114]

Особое внимание следует обратить на то, что многие преступления несовершеннолетних, как правило, отличаются повышенной жестокостью.

Таким образом, наблюдается следующая тенденция: преступность несовершеннолетних, связанная с проявлением агрессии и насилия, остается стабильно высокой, являясь одним из важных факторов сохранения и воспроизводства преступности в целом и наиболее опасной ее части -насильственной. При этом криминальная агрессия нередко не связана напрямую с патологическими чертами личности несовершеннолетнего, психическими расстройствами или какими-либо органическими повреждениями головного мозга, исключаями вменяемость.[3] Проблема агрессии и правонарушений вообще, в наши дни становится не только юридической, психолого-педагогической, но и морально-этической. Агрессия присуща человеку как биологическому объекту, однако следует помнить, что в социально неблагоприятных условиях она приобретает совершенно иной характер и более сложные формы, поэтому отказать от профилактики подростковой агрессии нелепо.

Список литературы:

1. Пирожков. В.Ф. Криминальная психология. [Текст] издание учебное. (Юридическая психология) / Пирожков В.Ф. – М.: «Ось-89», 2007. – 704с.
2. Профилактика агрессивных и террористических проявлений у подростков. Методическое пособие под ред. И. Соковни. Психология современного подростка. [Текст]. Под ред. Д.И. Фельдштейна; Научно-исследовательский ин-т общей и педагогической психологии. Академия пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1987. – 240с., ил.
3. Е. Перепелицына. Этот агрессивный, агрессивный, агрессивный подросток!// Е. Перепелицына. // Агрессивный подросток ([http:// gestalt.hut.ru](http://gestalt.hut.ru))

Булаткалиев А., П-29к Экономика,
бизнес және құқық колледжі
Ғылыми жетекшісі: Бижанова. А.Ж.

ҚОҒАМДЫҚ ОРЫНДАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ ҰСАҚ БҰЗАҚЫЛЫҚТАРДЫ АЛДЫН-АЛУ ШАРАСЫ

Кәмелетке толмағандардың әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу – елдің болашақ азаматтарын тәрбиелеп өсіруде құқық тәртібін нығайту саласындағы басты міндеттердің бірі. Бұл міндетті шешу үшін қолданылатын шаралар, қылмыстардың алдын алу амалдар жүйесінің бір бөлімі болып табылады. Әлеуметтік басқарудың айрықша түріне жататын алдын алу қызметін сипаттайтын барлық заңдылықтар кәмелетке толмағандардың әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алуға да тән. Балаларды тәрбиелеу, олардың өнегелік, физикалық және интеллектуалдық дамуын қамтамасыз ету, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау – кез келген қоғамның басты міндеті. Сондықтан да кәмелетке толмағандарды тәрбиелеуге,

олардың мораль және құқық нормаларын сақтай отырып, өмірде дұрыс ұстаным ұстауына баса көңіл бөлінеді, бұл ретте жұртшылықтың мүмкіндігі мен заң күші барынша пайдаланылады. Сондықтан да мұндай әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алуда қандай да бір оң нәтижеге жету үшін бұл құқық бұзушылыққа итермелеп отырған факторларды білу керек.

Кәмелетке толмағандар арасындағы әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу мәселесі жалпы әкімшілік сақтандыру қызметінің ең маңызды аспектісі болуға тиіс. Ақыл-ойы, күш-қуаты жетіле қоймағандықтан, әлеуметтік мәртебесі толық болмағандықтан кәмелетке толмағандар айрықша көңіл бөлуді, көмекті қажет етеді. Сондықтан да олардың құқықтары мен бостандықтарын сақтау және жан-жақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында қоғам арнайы іс-шаралар жүргізуі керек. Кәмелетке толмағандардың әкімшілік құқық бұзушылықты және оның алдын алудың ерекшеліктері пәнаралық сипаттағы кешенді проблема болып табылады, оны шешуде қаржы, еңбек, қылмыстық және азаматтық сияқты ғылымдар маңызды рөл атқарады. Кәмелетке толмағандардың әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алумен байланысты қоғамдық қатынастардың даму заңдылығы, қабылданған заңнамалық шешімдердің дұрыстығын көрсететін сот тәжірибесі және қазіргі заңдардағы кемшіліктер біздің зерттеу объектіміз болып табылады. Ал зерттеу пәніне кәмелетке толмағандар әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алуда онымен күресетін субъектілер қолданатын әкімшілік-құқықтық құралдар жатады. Мысал ретінде мынандай әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу шаралары жүзеге асырылуы керек:

1. студенттердің іскерлік белсенділігі мен ынтасын көтерудің негізінде нарықтық қатынастарды қалыптастыру.

2. олардың өз бетімен еңбекке және қоғамдық-саяси өмірге араласуы үшін мемлекеттік жастар саясатын қаржымен, заңмен қамтамасыз етуге шаралар қарастырып, оны жүзеге асыру.

Оқу орындарында «Мемлекет және құқық негіздері» және «Құқықтану» пәндерін оқытудың сапасын жақсарту.

Республиканың ірі қалаларында әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алудың кешенді шаралары жасалуға, ондағы күрестің негізгі проблемаларын жан-жақты қамтитын нақты шаралар және күрестің озық тәжірибелері көрініс табады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Назарбаев Н.Ә. Қазақстан дағдарыстан кейінгі дүниеде: болашаққа интеллектуалдық секіріс. – Алматы, 2009. – 96 б.

2. Конституция Республики Казахстан. – Алматы: Данекер, 2008. – 96 с.

3. Алауханов Е.О., Зарипов З.С. Профилактика преступлений: учебник. – Алматы: Юридическая литература, 2008. – 376 с.

Гарипулин А., группа П-23, КЭБП КЭУК
Научный руководитель: м.ю., преподаватель
1-й категории Тен О.С.

ШКОЛЬНОЕ ХУЛИГАНСТВО. КАК С НИМ БОРОТЬСЯ.

*«Мы не должны мириться даже с самыми малыми правонарушениями, хулиганством, бескультурьем, поскольку это нарушает общественный покой, снижает качество жизни»
Лидер нации Н. Назарбаев*

В своем обращении к народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства» Лидер нации Н. Назарбаев особое внимание уделил укреплению государственности и развитию казахстанской демократии. Особым моментом был отмечен «принцип нулевой терпимости к беспорядку»[1]. Каждый человек, живущий в нашем обществе, может понять, на основе своего собственного опыта и наблюдения за живущими рядом с ним людьми, что хулиганство является всепроникающим и глубинным явлением.

В настоящее время все чаще и чаще мы видим и слышим по телевидению и радио о случаях школьного хулиганства. Большинство детей в определенный момент

экспериментируют с недостойным поведением. Любой ребенок может быть хулиганом, даже вполне благополучный и успешный. Много детей хулиганят потому, что это, в некотором роде, выгодно, так как для одних это путь для наживы, забирая чужие деньги, а для других хулиганство – способ повышения своего статуса в школьном коллективе. Усугубляет ситуацию то, что данное поведение является заразным. Если хулиганы популярны и ими восхищаются, другие дети, зачастую, присоединяются к ним. Родители, как правило, не знают о недостойном поведении своих детей, пока их не поставит в известность учитель или другой родитель.

На некоторые хулиганские действия иногда смотрят как на обычные школьные ритуалы. Школы делают все возможное, чтобы пресечь наиболее разнузданные проявления хулиганства, но на многие более мелкие проявления просто не обращают внимания. Но видя события последнего года, хулиганство стало широко распространенным явлением и потенциально его жертвой может стать любой ребенок. Хулиганство наносит вред не только тем, кто становится жертвой, но и самим хулиганам, оно влияет и на общую атмосферу в школах, мешая детям нормально учиться [2; с.28]. У жертв хулиганских выходок возникают долговременные проблемы физического и психологического характера.

Но как же бороться со школьными хулиганами?

Даже если вы показываете детям хороший пример, то они все равно могут научиться агрессивному поведению, наблюдая за другими людьми, например, родственник, персонаж из любимого телевизионного шоу, а возможно и родители. Но почему-то когда дети становятся хулиганами, родители снимают с себя всякую ответственность и обвиняют школу.

Как только вы поймете, откуда идет это негативное влияние, оградите ребенка от возможности лицезреть этот плохой пример — неважно, реальный это человек или герой телеэкрана.

Предотвратить детскую жестокость, соответственно и драки школьников можно только соответствующим воспитанием ребенка с рождения, ограничением просмотра убийств, драк и насилия по телевизору и Интернету. К сожалению, в нашем обществе достойно воспитать ребенка может не каждый человек. И от встречи ребенка с хулиганом и задирой в школе не уберечь. Однако можно повлиять на отношение к своему ребенку хулиганов. Ведь чаще всего для побоев выбирают слабых детей. Поэтому неплохо бы заняться физической подготовкой ребенка. Если уж не бокс, то хотя бы бег. У хулиганов будет меньше желания драться с сильным или быстрым. Кроме этого необходимо чтоб и родители, и дети знали об ответственности за нанесение вреда здоровью, причиной которого являются школьные драки. Это можно сделать, например, распространяя информацию об ответственности школьных хулиганов: по законодательству РК лица с 14-летнего возраста, подлежат уголовной ответственности за убийство, умышленное причинение тяжкого вреда здоровью, умышленное причинение средней тяжести вреда здоровью при отягчающих обстоятельствах, изнасилование, похищение человека, кражу, грабеж, разбой, вымогательство, угон автомашины, хулиганство при отягчающих обстоятельствах [3; ст.15]. и иные виды преступлений; а если лицо не достигло возраста, по достижении которого, согласно закону, возможно возложение уголовной ответственности, однако совершило деяние, предусмотренное уголовным или административным кодексами, то полиция, в зависимости от тяжести поступка ставит такое лицо на учет и применяет меры воздействия в целях предупреждения преступности либо направляет в специальные организации образования закрытого типа. И, уж если дело дошло до драки в школе, необходимо действовать. И действовать должны родители. Если не бороться с таким явлением как драки школьников, то хулиганы будут чувствовать свою безнаказанность и избивать других детей. «Мы должны ввести меры наказания за хулиганское поведение в общественных местах», - Лидер нации Н. Назарбаев.

Список литературы:

1. Послание народу РК Президента РК Лидера нации Н.Назарбаева «Стратегия «Казахстан-2050»: Новый политический курс состоявшегося государства».
2. Фалькович Т.А. Подростки 21 века. Психолого-педагогическая работа в кризисных ситуациях. – М., 2006.
3. Уголовный Кодекс Республики Казахстан от 16 июля 1997 года (с изменениями и дополнениями по состоянию на 06.03.2013 г.).

КИБЕРТЕРРОРИЗМ КАК УГРОЗА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.

Обеспечение национальной безопасности является главным условием не только сохранения целостности и независимости, но и динамичного и устойчивого развития Республики Казахстан как независимого суверенного государства. Поэтому национальная безопасность определена в качестве первого долгосрочного стратегического приоритета государства [1, с.17]. Одной из наиболее явных и серьезных угроз национальной безопасности любого государства и мира в целом является терроризм.

Феномен политического терроризма многопланов. Более того, процессы глобализации, как показывает опыт последних лет, способствовали формированию тенденции к постоянному расширению границ, форм, сфер интересов и влияния политического терроризма. Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев, говоря об опасности международного терроризма, использовал такой неологизм как «глобализация террора». Он констатировал: «11 сентября 2001 года и 11 марта 2004 года – это два жутких знака того, что терроризм действительно стал глобальной, а не региональной силой» [2, с.1].

Новые возможности для расширения терроризма открыла эра Интернета. Проблема приобрела такой глобальный характер, что сформировались новые термины – «кибертерроризм», «кибервойна», «киберпреступность», «кибератаки», «кибертерракт» и др. Современный кибертерроризм использует в своих целях самые современные информационные технологии. Террористические организации и группы используют Интернет для ведения пропаганды своих идей, вербовки новых членов, подрывной деятельности, связи и обмена информации и др. Как отмечают исследователи, к 2000 г. практически все террористические организации и группы имели свои Web-сайты [3, с.109].

Для проведения кибертерракта в Интернете террористические организации используют множество приемов:

- несанкционированный доступ к государственным и военным секретам, банковской и личной информации;
- кража и уничтожение информации, программ и технических ресурсов путем взлома систем защиты и внедрения вирусов;
- воздействие на программное обеспечение и информацию;
- захват каналов СМИ с целью распространения дезинформации и декларации своих требований;
- раскрытие и угроза публикации закрытой информации, связанной с национальной безопасностью и мн.др.

Кибертерроризм как реальная угроза безопасности личности, общества, государства способствовал тому, что государства интегрируются для борьбы с этой опасностью. В современном мире не существует государства, которое было бы полностью защищено от атак кибертеррористов. Например, проблемой борьбы с кибертерроризмом занимаются международные организации: ООН (прежде всего ее главные органы Генеральная Ассамблея и Совет Безопасности), Совет Европы, Интерпол, Международная организация экспертов и др. В рамках ООН принят ряд международных правовых документов по различным аспектам борьбы с кибертерроризмом. Совет Европы в 2001 г. принял Конвенцию «О киберпреступности», которую подписали ряд государств. Создано специальное подразделение Интерпола, которое занимается исключительно преступлениями в сфере высоких технологий в глобальной сети, в т.ч. кибертерроризмом. 13 января 2013 г. в Гааге открыт Европейский центр по борьбе с киберпреступностью. Центр будет заниматься сбором и обработкой данных по киберпреступлениям, производить экспертную оценку Интернет-угроз, а также разрабатывать и внедрять передовые методы профилактики и расследования киберпреступлений.

Таким образом, мировое сообщество признало, что кибертерроризм является реальной угрозой не только национальной безопасности любого государства, но и имеет глобальный характер. Поэтому проблему кибертерроризма невозможно решить усилиями отдельных

государств. Следовательно, огромное значение имеет эффективное международное сотрудничество в области предупреждения (профилактики), борьбы и ликвидации последствий кибертерроризма.

Список литературы:

1. Назарбаев Н.А. Казахстан-2030. Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев. Послание Президента страны народу Казахстана. – Алматы: Издательский дом «Таймас», 1997. – 43 с.
2. Назарбаев Н.А. Региональная интеграция и евразийство //Казахстанская правда. 3 апреля 2004 г. С.1.
3. Кларк Р., Нейк Р. Третья мировая война: какой она будет? – СПб.: Питер, 2011. – 336с.

Есентаева Н.Қ. Ю-25с/к тоб.Ст. ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: к.ю.н., доцент
Байкенжина К.А.

ОТБАСЫНДАҒЫ ЗОРЛЫҚТЫҢ ТҮСІНІГІ, ФОРМАЛАРЫ

Баршамыздың мінез құлқымыздың дамуының бір ерекшелігі ол еліктеушілік. Мінез құлық балалық шақта алған әсерге қарап қалыптасатындықтан, бала кезінде әкесінің анасына көрсеткен зорлығы бала көңілінде қалып, өскен кезінде баланың ішімдік ішуге, есірткі шегуге әуестігін тудырап қана қоймайды, сонымен қатар кез келген болмашы әрекетке ашу шақырып, айқай-шу тудыруға даяр тұратын болып қалыптасады, соның салдарынан есейе келе зорлық әрекеттерін өз бетінше жасауға немесе жас кезінде отбасынан көргендерін қайталауға бейім тұрады.

Егер, баланың жас кезінде оған зорлық көрсеткендер көрсеткен зорлықтары үшін жазаланса, онда бала бойындағы зорлыққа бейім мінез құлық зорлық әрекеттерінің жазаланатынғына көзі жеткен соң, одан әрі дамымас еді. Қазірге таңда тек қана Қазақстанда ғана емес бүкіл әлемде зорлықтың бірнеше формалары мен түрлері орын алуда, ауыр және өте ауыр қылмыстың 30- 40 пайызы отбасында жасалған зорлықтың салдарынан туындағандығын статистикалық мәліметтер дәлелдеп отыр. Ғалымдардың пікіріне орай отбасындағы зорлықты төмендегідей түрлерге бөлуге болады: физикалық- ұрып-соғу, түрліше дәрежедегі дене жарақаттарын салу; психологиялық- сөзбен қорлау, қорқыту, кемсіту; экономикалық- жұмыс істеуге тыйым салу немесе жұмыстан еріксіз шығарып алу, әйелдің жұмсаған қаржысына толықтай бақылау жасау немесе қаржыны есеппен ғана беру; сексуальдық -жыныстық қатынасқа түсуге мәжбүрлеу [1,48-51бб].

Осымен бірге балаға қатысты отбасындағы зорлықтың төмендегідей түрлері бар: баланың қажеттілігін, мүддесін елемеу; қарсылық көрсетіп өз бетінше әрекет етуіне тыйым салу. Міне, осыдан келіп әсіресе болашақ отбасының иелері ұл балаларда қатыгездік пайда болады. Отбасындағы зорлықтың салдарлары өте көп, оның ішінде ең жиі кездесетіні: стресс, өзін қоғамнан оқшаулау, өзіне өзі қол жұмсау немесе қол жұмсауға оқталу, сонымен қатар өзін қорлауға және кемсітуге жол беру.

Отбасындағы балаларға қатысты зорлық әлемнің бүкіл елінде бар, ол елдің саяси, идеологиялық және экономикалық дамуына байланысты емес. Біраз уақытқа дейін біздің қоғамымыз бұл мәселеге өзекті мәселе деп толықтай бет бұрып қараған жоқ, өйткені «балалаға қатысты отбасында зорлықтың болуы мүмкін емес, қатыгездік танытса, ол тәрбелеу тәсілі» деп қарастырылды [2, 121-123бб]. Отбасындағы зорлыққа немқұрайлы қарап, дер кезінде есепке алып, қажетті көмек көрсетіліп, қамқорлық танытпау салдарынан қоғамда балалар арасындағы өзіне өзі қол жұмсау, үйінен қашып кету немесе ата анасына қол жұмсау әрекеттерінің саны көбейді, тіпті ондай отбасынан шыққан балалар қылмыстық топ құрамына кіріп, ауыр және аса ауыр қылмыстар жасауға қатысып жүргендіктері де анық.

Балаларға қатыгездік таныту олардың мүдделерін есепке алмау, қажетті қолдау көрсетпеудің бірнеше түрлері мен формалары бар және олардың салдарлары баланың денсаулығы мен дамуына ғана зардабын тигізіп қоймайды, тіпті олардың өмірлеріне де қауіп тигізуі мүмкін.

Көптеген балалардың отбасыларында балаларға қатысты ауыр сөздер айту, оларды балағаттау «тәрбиелеу тәсілі» болып табылады, мұндай тәсілдер жиі-жиі жанжалдар болып тұратын, ата-аналары ішімдік ішуге әуес, балаларына қажетті көңіл бөлмейтін және ата-аналық жылу жоқ отбасыларында кездеседі, соның салдарынан балалары түрлі жүйке ауруларына ұшырауы мүмкін. Мұндай отбасыларындағы балалардың бойы дұрыс өспей, арық, әлжуаз болып, қатарларына қарағанда кеш жүреді, кеш әрі аз сөйлейді, сабақ үлгерімі нашар тіпті кейде үлгермеушілер болуы да мүмкін.

Кез келген зорлыққа қарсы ең көп қолданылатын және ауыр реакция өзіне өзі төмен баға беру және бұзылған психологияны қайта қалыптастыра алмау реакциясы болып табылады. Өзінің әрекетіне немесе мінез құлқына төмен баға берген бала кінәлі әрекетті сезініп, ұяттан қысылыс сезім үстінде жүреді. «Басқаларға қарағанда төменмін» деген сезім көңіліне қатты ұялағаны соншалықты, бала өзін қоршаған ортадағыларға силата, жетістіктерге жете алмайды және құрбыларымен дұрыс қарым қатынас жасай алмайды. Мұндай балалардың кейбіреулерінен тіпті есейген кездерінде де мазасыздық, есепсіз жабырқаулылық, жалғыздық, ұйқының себепсіз бұзылуы сияқты жоғары депрессия дәрежесі байқалып, олар кез келген сәтте өзін өзі өлтіруге дайын тұрады немесе өлтіреді.

Балаларға қатысты зорлықтың әлеуметтік салдарына келетін болсақ, бір мезгілде пайда болатын екі түрлі аспектідегі салдарларды атап көрсетуге болады: балаларға зардап келтіру және қоғамға зардап келтіру.

Жас кезінде зорлық көрген балалар өскен шағында әлеуметтік қиындықтарды көп көреді, атап айтқанда: үлкендермен қарым қатынас жасауда, қатарларымен бірге жүруде, байланыс жасауда қалыптасқан қажетті дағды, білім деңгейі мен эрудиция болмағандықтан, қоршаған орта мен мектепте өздерін сиалата алатындай беделге ие бола алмай көптеген қиыншылықтарға тап болады. Жас кезінде зорлықтың жәбірленушілері болған балалар өздеріне қатысты өзекті мәселелерді шешуде көп жағдайларда криминалдық ортаның қызметіне жүгінеді, сөйтіп олармен бірге ішімдік ішу, есірткі шегуді бастап, оның соңы ұрлық жасау және басқа да қылмыстық жауаптылыққа тартылатын әрекеттер жасаумен аяқталады. /15/

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Сафонова Т.Я., Цымбал Е.И. Жестокое обращение с детьми и его последствия. М., 2008.С.48- 51
- 2.Алданиязов К.А. Семейное насилие наперекор культурному развитию. Астана. 2010. С.121-123

Есильбаева А., группа Ю-42 КЭУК
Научный руководитель: м.ю., старший
преп. Ахметова К.С.

ПРАВА И СВОБОДЫ ГРАЖДАН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ КАК КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕННОСТЬ.

В современных условиях укрепления казахстанской государственности главной политико-идеологической задачей Республики Казахстан является его развитие как свободного, демократического государства, определяющим ценностным ориентиром которого являются идеалы свободы, прав человека, справедливости и демократии. Известно, что демократия - это социальное явление, которое по определению предполагает реальное участие граждан в жизни страны и установления цивилизованного диалога между народом и теми, кто от имени народа осуществляет власть. Демократия, как принцип, закрепленный в Конституции РК, находит свое конкретное выражение в реализации права гражданина на участие в государственном управлении.

Данные положения непосредственно вытекают из статьи 21 Всеобщей декларации прав человека, а так же из статьи 25 Международного пакта о гражданских и политических правах[1, с.41], которые предписывают, что каждый гражданин без какой бы то ни было дискриминации и без необоснованных ограничений имеет право и возможность: принимать участие в ведении государственных дел как непосредственно, так и посредством свободно выбранных представителей; голосовать и быть избранным на подлинных периодических выборах,

производимых на основе всеобщего и равного избирательного права при тайном голосовании и обеспечивающих свободное волеизъявление избирателей; допускаться в своей стране на общих условиях равенства к государственной службе.

Права и свободы граждан в сфере государственного управления относятся к политическим правам и свободам и связаны с обладанием гражданством государства[2, с.156.] Это различие отражает Конституция РК, адресуя личные права каждому, политические - гражданам.

Согласно Конституции единственным источником власти в Республике Казахстан является ее многонациональный народ (ст. 3 Конституции РК). Эта важнейшая основа конституционного строя нашего государства реально реализуется через политические права и свободы каждого гражданина.

Наиболее общим, объединяющим все другие политические права и свободы является право участвовать в управлении делами государства (ст. 33 Конституции РК). Рассматриваемое право осуществляется в различных формах, как непосредственно, так и через представителей.

Непосредственными формами являются участие граждан в республиканском референдуме, а также реализация их права избирать и быть избранными в органы государственной власти и органы местного самоуправления (ч. 2 ст. 33 Конституции РК).

Участие граждан в управлении делами государства осуществляется также путем их воздействия на деятельность представительных органов всех уровней, через различные формы выражения общественного мнения о руководстве государством, о направлениях политики государства, о его деятельности, связанной с удовлетворением социальных потребностей общества.

Граждане Республики Казахстан имеют равное право на доступ к государственной службе (ч. 4 ст. 33 Конституции РК) в соответствии со своими способностями и профессиональной подготовкой.

Конституционно закреплено право граждан обращаться лично, а также направлять индивидуальные и коллективные обращения в государственные органы и органы местного самоуправления (ч. 1 ст. 33 Конституции РК). Это право - важное средство защиты ими своих прав. Обращения граждан имеют значение и как канал укрепления связей государственного аппарата с населением.

Важным правом, связанным с участием граждан в управлении делами государства, является закрепляемое за каждым право на свободу объединений (ст. 23 Конституции РК). Это право дает гражданам возможность объединять свои усилия для осуществления тех или иных задач. Особое место в системе общественных объединений, как и вообще в политической системе любого демократического государства, занимают политические партии. Наличие и свободное, в рамках закона, функционирование в стране политических партий является одним из гарантированных и эффективных инструментов влияния гражданского общества на формирование государственной политики.

Выражением социальной и политической активности граждан, их воздействия на процессы управления государством является право собираться мирно, без оружия, проводить собрания, митинги и демонстрации, шествия, пикетирование (ст. 32 Конституции РК).

Эффективность реализации названных политических прав связана с активностью, инициативой граждан, зависящих, в свою очередь, от уровня их политической и правовой культуры. Повышение этого уровня на современном этапе имеет первостепенное значение. Не ставя целью проведение детального и полноценного исследования в силу ограниченности объема настоящей статьи, хотелось бы отметить, что права и свободы граждан Республики Казахстан в сфере государственного управления как конституционная ценность представляет собой основную гарантию перехода к системе политической демократии и приближения к той идеальной модели общества, которая именуется гражданским обществом.

Список литературы:

1. Основные международные документы по правам человека: Материалы и комментарии. – Алматы, 1998.
2. Конституция в XXI веке: сравнительно-правовое исследование: монография / отв. Ред. В.Е.Чиркин. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2011.

Есембеков А.Ж. слушатель 202 уч.гр.
КА МВД РК им. Б.Бейсенова
Научный руководитель: доцент, к.ю.н.,
полковник полиции Темирова Д.С.

НАРКОСИТУАЦИЯ В КАЗАХСТАНЕ И ОСНОВНЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ, НАПРАВЛЕННЫЕ НА ЕЕ СТАБИЛИЗАЦИЮ В СТРАНЕ.

Наркомания - самая страшная угроза здоровью и генофонду нации, экономике, правопорядку и безопасности государства. Это давно осознали во всем мире и не случайно установлен Международный день борьбы с наркоманией, который отмечается ежегодно 26 июня. В международную систему борьбы с незаконным оборотом наркотиков включился и Казахстан, ратифицировав в 1998 году все основные конвенции ООН в этой области. Н.А. Назарбаев называя одной из приоритетных задач борьбу с наркоманией и наркобизнесом, отметил, что «следует ужесточить наказание за ввоз и распространение наркотиков, развернуть дискуссию в обществе – вводить ли смертную казнь по этому поводу»[1]. И это, я полагаю, не случайное высказывание. Казахстан, имеющий множество границ, являясь самым крупным государством с территорией более 2,5 млн. кв. км. стал превращаться в транзитный "коридор" для перевозки огромного количества наркотиков из Азии в Европу и Америку, часть которых оседает внутри страны [4]. Раньше обнаружение и изъятие героина считалось чуть ли не сенсацией, а сейчас это рядовое событие. Так, по данным Комитета по правовой статистике и специальным учетам Генеральной прокуратуры РК, в 2012 г. вес изымаемых из незаконного оборота наркотиков увеличился на 5%, в том числе 122,3 кг героина, что на 16% больше, чем в 2011 г. Наряду с этим ОВД в 2012 г. выявлено 3525 наркопреступлений против 2578 преступлений данной категории за аналогичный период 2011 г., что на 26,9 % больше. Пресечено 2121 факт сбыта наркотиков, выявлены 59 фактов контрабанды наркотиков, ликвидировано 20 наркопритонов. Следует отметить, что совершаемость наркопреступлений возросло в 2012 г. почти в два раза по сравнению с 2011 г. При этом особое беспокойство вызывает то, что деяния в этой области становятся все более организованными. Об этом свидетельствуют следующие цифры. Если в 2011 г. было ликвидировано 5 организованных преступных групп, которыми совершено 35 преступлений, то в 2012 г. ликвидировано уже 11 организованных преступных групп, которыми совершено 67 наркопреступлений. Вместе с тем, наблюдается уменьшение числа наркопотребителей на 12%, в том числе женщин на 14%, несовершеннолетних на 20 %. Однако, как известно, в настоящее время заговорили об угрозе эпидемии аптечной наркомании. Пока в стране все силы брошены на блокирование героиновых каналов, наркозависимые люди находят другие пути для одурманивания. Кодеиносодержащие таблетки и глазные капли стали настоящей находкой для наркозависимых граждан. Данная ситуация на мой взгляд требует более серьезного осмысления и адекватных решений нежели отпуск данных препаратов только по обычным рецептам врача. Представленная правовая статистика показывает, что необходимо постоянно сдерживать наркоситуацию в стране, а для этого необходимы правовые нормы, в совершенстве регулирующие отношения, возникающие в связи с оборотом наркотиков. Следует отметить, что именно данным задачам в полной мере соответствует "Стратегия борьбы с наркоманией и наркобизнесом в РК на 2006-2014 годы". Ее основными задачами являются повышение эффективности профилактики наркомании, борьбы с наркобизнесом, борьба с трафиком наркотиков, в том числе посредством укрепления южных границ [3]. Стратегия реализуется через соответствующие правительственные программы. Постановлением Правительства РК от 12 апреля 2012 г. утверждена очередная «Отраслевая программа борьбы с наркоманией и наркобизнесом в РК на 2012-16г». На 1этапе (2012–14г.) будут внесены предложения по совершенствованию системы противодействия наркомании и наркобизнесу, ожидается совершенствование законодательной базы, регулирующей антинаркотическую деятельность. На 2этапе (2015–16г.) предполагается: во1-х, пересмотр тех мер, которые были определены на основе реализации мероприятий по итогам 1 этапа; во 2-х,

продолжение обучения и повышения квалификации сотрудников правоохранительных органов с привлечением международных экспертов, что позволит наиболее качественно проводить специальные мероприятия по пресечению контрабанды наркотиков; в 3-х, созданный банк данных наркотических средств на базе Центра судебной экспертизы позволит расширить перечень изымаемых веществ из незаконного оборота наркотиков. Таким образом, вопросы борьбы с организованной наркопреступностью, стали предметом пристального внимания Президента и Правительства. И это не случайно. Изучение криминогенной обстановки позволяет констатировать дальнейшее обострение наркоситуации в Казахстане, что создает реальную угрозу безопасности страны, и без преувеличения можно сказать, уничтожения генофонда нации. Поэтому, принятая «Отраслевая программа борьбы с наркоманией и наркобизнесом в Республике Казахстан на 2012-16г.», на мой взгляд, должна повлиять на содержание осуществляемых в Казахстане политики и стратегии в области борьбы с незаконным оборотом наркотиков и злоупотреблением ими.

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Построим будущее вместе!» (Астана, 28 января 2011 года).
2. «Стратегия борьбы с наркоманией и наркобизнесом в Республике Казахстан на 2006-2014 годы». Указ Президента Республики Казахстан от 29 ноября 2005 г.
3. Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 апреля 2012 года №451 "Отраслевая программа борьбы с наркоманией и наркобизнесом в Республике Казахстан на 2012 – 2016 годы".
4. Абдиров Н.М. Концептуальные проблемы борьбы с наркотизмом в РК. – Алматы, 1999.

Жорабеков Арман Нурмаханович группа – 305
Жезказганский Юридический Колледж (г.Жезказган)
Научный руководитель: Садырбекова Г.К

СТАНОВЛЕНИЕ СУВЕРЕННОГО ГОСУДАРСТВА.

В истории общественного развития не было прецедента от перехода централизованно – плановой системы хозяйствования со 100 – процентным огосударствлением собственности к рыночным отношениям. Тем более там, где господствовал командный способ производства с вековыми традициями и устоями, где историческая судьба народа была многомерна и сложна, ибо пришлось пережить такие перипетии, как советский тоталитаризм с его реквизициями, национализацией, конфискацией, раскулачиванием, массовой коллективизацией.

В условиях существования СССР Казахстан не проводил самостоятельной экономической политики, поскольку все вопросы развития производительных сил определялись из центра в рамках общесоюзного разделения труда и единого природно – хозяйственного комплекса.

После распада СССР мы были вынуждены строить государство на базе старой Конституции и союзных законов, которые, отражая принципы системы, абсолютно не отвечали новым реалиям и не могли служить правовой основой государственного строительства. В связи с этим были предприняты неординарные усилия для формирования пусть и далеко несовершенного, но первого поколения самостоятельных законодательных актов и принятия первой Конституции суверенного Казахстана.

К настоящему времени мы можем говорить о том, что критическая точка в становлении казахстанской государственности уже пройдена. Обеспечены международное признание и гарантии суверенитета, территориальной целостности нашего государства. Казахстан является членом ряда международных организаций.

Современный Казахстан – это молодое независимое государство с богатой историей и, несомненно, блестящим будущим. Наша государственность берет свои истоки из

глубокой древности, однако она требует сплочения во имя стратегических целей развития. Сила нашего государства и его гражданского общества, фундамент национальной безопасности и общественно – политической стабильности всегда держалось в высокообразованных людях . Именно многовековая мудрость нашего народа и прогрессивные знания молодежи помогли нам преодолевать всяческие смуты и потрясения, сопровождающие нелегкие периоды становления государственности.

Вопреки всем трудностям и невзгодам демократического суверенного становления, Казахстан доказал всему миру, что может цивилизованно решать свои внутренние вопросы и принимать полноценное участие в формировании международной повестки.

За 21 год своей независимости, Казахстан добился больших высот. На данный момент в Казахстане развита добывающая и перерабатывающая промышленность и в последние пять лет темпы роста этих отраслей наращиваются. Строятся и вводятся в эксплуатацию крупные промышленные объекты. Исторически сложилось так, что наиболее священные для нас понятия – Независимость, Единство, Развитие – стали неразрывно взаимосвязаны и вкраплены в государственное сознание. Ни в коем случае нельзя нарушать эту гармоничную последовательность. Если хотя бы одно звено этой цепи будет отсутствовать, нарушится вся конструкция государственности.

Молодежь особенно должна осознавать всю полноту ответственности за наш народ и будущее страны. Это большое благо, что Казахстан может гордиться своими молодыми гражданами, которые демонстрируют политическую зрелость и «подкованность».

Первоочередная задача молодежи сохранить и приумножить все, то самое ценное, что было «нажито» старшими поколениями.

Как подметил глава нашего государства, лидер нации Н.А.Назарбаев в своем послании «Важный вопрос нашей стратегии достойное обеспечение жизни самых незащищенных членов общества – это дети, их матери и старшее поколение. Государство не будет жалеть средств на решение этих вопросов.»

Ежегодные послания Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева народу Казахстана – это важнейший программный документ, в котором четко обозначены основные итоги экономического, политического, социального развития страны и международной обстановки.

Но каким бы не были поставленные главой государства задачи, все они направлены на дальнейшее поступательное развитие Казахстана по пути прогресса и роста его авторитета на мировой арене. Да, порой они амбициозны, но так и должно быть: страна, за свой короткий срок независимости добившаяся таких грандиозных результатов, не может поступать иначе. И декабрьское 2012 года Послание «Стратегия «Казахстан - 2050» новый политический курс состоявшегося государства» яркое тому подтверждение. В 1997 году, когда была принята «Стратегия 2030», тоже не все верили в ее результативность. А что оказалось на самом деле? Сегодня уровень ВВП в стране вырос в 16 раз, заработная плата и пенсии – в два раза, в течении последних 10-12 лет 1/15 часть населения получила новое жилье, сформировано интегрированное экономическое пространство, укреплены производственные связи, создана современная система государственного управления, проведены важнейшие конституционные и политические реформы. И это, заметьте, в последние годы происходило в условиях глобального мирового кризиса. Так что новая «Стратегия 2050» имеет под собой прочную экономическую и политическую платформу. Все дальнейшее зависит от самого казахстанского общества, его активной созидательной работы, патриотизма, поддержки государственной внутренней и внешней политики, тех экономических реформ, о которых говорится в Послании.

Список литературы:

1. Н.А. Назарбаев «Послание лидера нации к народу том II»
2. Н.А. Назарбаев «На пороге XXI века»
3. « Послание Президента – Лидера Нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана » «Казахстанская правда»№32 2012

НЕТРАДИЦИОНАЛИЗМ И СЕКТАНТИЗМ КАК ОДНА ИЗ ФОРМ ПРОЯВЛЕНИЯ РЕЛИГИОЗНОГО ЭКСТРЕМИЗМА В КАЗАХСТАНЕ

Спецификой расследования уголовных дел связанных с террористической деятельностью является необходимость собрать и проанализировать большой объем информации и связано с необходимостью работы с объектами, несущими криминалистически значимую информацию, так же следует учитывать аспект, преодоления противодействия расследованию. Оптимизация процессов, связанных с реализацией на практике уголовно-процессуальных моделей следственных действий, способствует знанию и умелое применение следователями, оперативными работниками информации, содержащейся в психологических и криминалистических моделях данного вида преступления.

В своем послании «Стратегия «Казахстан - 2050» Президент Н.Назарбаев отмечает, что «В вопросах религии необходимы вдумчивый подход и крайняя осторожность. Государство не должно вмешиваться во внутренние дела религиозных общин. Мы должны свято придерживаться принципа свободы совести, традиций толерантности и веротерпимости»[1]. В то же время в Казахстане проблема борьбы с религиозным экстремизмом по-прежнему актуальна. И не потому, что уже который год продолжается глобальная антитеррористическая операция против религиозного экстремизма и сепаратизма везде и всюду, а потому что на этом фоне остался незамеченным реальный фактор угрозы для стабильности казахстанского общества. Иными словами, ситуация на фронте борьбы с религиозным экстремизмом в Казахстане складывается уникальная. Если деятельность религиозно-экстремистских организаций и объединений, позиционирующих себя как мусульманские, запрещена в Казахстане законом, то деятельность религиозных миссионеров в лице различных христианских и восточных проповедников, представляющих нетрадиционные для нашего населения религиозные институты, сектантские организации и движения ведется в Казахстане вполне легально. Если радикалам от «Хизб-ут-Тахрир», «Восточный Туркестан», «Аль-Каида», «Талибан», «Лашкар-и-Тайба», «Братья мусульмане», «Асбат-аль-Ансар» уделяется особое отношение, то учение сайентологов, свидетелей Йеговы, мормонов, а также различных культов восточной и сатанистской направленности, которые активно пополняют свои ряды новыми adeptами из числа коренной национальности. И это с учетом того факта, что присутствующий в их взглядах и воззрениях нетрадиционализм и сектантизм не только наносит вред обществу, но и дискредитирует саму идею и сущность религии[2]. Ведь как показывает практика, миссионеры стремятся оторвать человека от семьи, общества, культурной и социальной жизни своего народа. Немало таких, которые отрицают и игнорируют исторические традиции, быт и нравы народов и наносят вред физическому и психологическому здоровью наших сограждан. Этим самым они не только подтачивают корни и устои традиционных религий и верований, но и расшатывают государственные основы общества.

Нередко в своих проповедях, наставлениях и призывах каждый гуру заявляет о том, что пришел ради всего человечества, а не ради отдельных народов и религий, что его задача - через Истину и Любовь восстановить прямой путь к богу или возродить в людях стремления к духовности, братству и сотрудничеству. Несмотря на то, что сектантские гуру в своих выступлениях неоднократно заявляют, что пришли не для того, чтобы основать новую религию или навязывать людям свое учение, на самом деле они претендуют на роль создателя некоего надконфессионального, единственно верного религиозного экуменического учения, которое в виде фрагментов Истины присутствует во всех мировых религиях. Другая ярко выраженная черта в доктринах нетрадиционных воззрений заключается в их стремлении к вполне земному благополучию, успеху и процветанию здесь и сейчас. Для нетрадиционных религиозно-мистических течений также характерным является наличие определенного набора схожих качеств - крайняя неоднозначность и противоречивость идеологии и доктрины, раскольничество и тоталитаризм учения, жесткая «критика традиционных религий за отступление от первоначальных вероучений и практики».

В последнее время появились и такие течения, которые являются порождением коммерческих интересов. К ним можно отнести те секты, которые агрессивно проникают во многие сферы жизнедеятельности. Как правило, эти мистико-коммерческие секты часто проявляют себя в медицине, нередко в политике и экономике. Их цель - жажда легкой наживы путем использования элементов мистики, т.е. когда меркантильные цели скрываются за ширмой распространения методов похудения, приобщения к здоровью и прочих благих целей. При этом активно ведется пропаганда культа личности основателя организации и беспрекословного признания его власти и привилегий. «В их учениях подготовлены многотомные пособия об основных принципах организации и управления, об этике поведения, о методах и процедурах повышения человеческих способностей»[3].

Тем самым, нетрадиционные религиозно-мистические течения стремятся оторвать человека от семьи, общества, культурной и социальной жизни своего народа. Немало среди них и таких общин, которые отрицают и игнорируют исторические традиции, быт и нравы народов и наносят вред физическому и психологическому здоровью наших граждан. Этим самым они не только подтачивают корни и устои традиционных религий и верований, но и расшатывают основы общественных отношений и государственности.

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан «Стратегия Казахстан – 2050: новый политический курс состоявшегося государства»
2. <http://www.sarap.kz/rus/view.php?id=163&sarap=cd24c1330f24d99ec58c9a2ce1558d91>
3. Есенжол А. Место и роль нетрадиционных религиозно-мистических течений в современном обществе. Монография.

Қапар Шерхан, 4 курс ҰҚК
Академиясы, Алматы қаласы
Ғылыми жетекшісі: з.ғ магистрі
Орымбетова А.М.

ТЕРРОРИЗМ АҚТІСІ ТУРАЛЫ КӨРІНЕУ ЖАЛҒАН ХАБАРЛАУ - ҚАЗІРГІ УАҚЫТТАҒЫ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ РЕТІНДЕ

Қазақстанда террористік сипаттағы қылмыстардың кеңінен тараған түрі – терроризм актілері туралы жалған хабарламалар. Орын алған немесе дайындалып жатқан терроризм актісі туралы белгілі болған жағдайда дереу құқық қорғау органдарына хабар беру әрбіріміздің азаматтық міндетіміз болса, ал ол жөнінде жалған хабар беру-қылмыс,заңмен жазаланады[1]. Мұндай хабарламалар азаматтардың өмірі мен денсаулығына шынайы қауіп тудыру үшін емес, құқықтық тәртіп пен қоғамдық қауіпсіздікке залалын тигізу, мекемелердің, кәсіпорындардың және көліктердің жұмысын уақытша тоқтату, адамдарға психологиялық қолайсыздық, қорқыныш сезімін ұялату мақсатында жасалады.Мұндай әрекеттердің нәтижесінде мемлекеттік бюджетке айтарлықтай материалдық зиян келтіріледі. Жарылғыш заттар қойылғандығы туралы жалған ақпараттар бойынша ішкі істер, ұлттық қауіпсіздік органдарының арнайы қызметтері, төтенше жағдайлар жөніндегі министрліктің құтқару бөлімшелері, жедел медициналық жәрдем бригадалары бір мезгілде дабылмен көтеріледі. Олар «террористің» нұсқаған жерінде бірнеше сағат бойы жұмыс істейді. «Жарылғыш заттар қойылған» нысандарда өндірістік қызметтер немесе оқу процестері тоқтатылады, ұшақтардың ұшып-қонуы және пойыздарды жөнелту кестелері бұзылады, қоғамдық қауіпсіздік зардап шегеді, әдетте аталған ғимарат «толықтай залалсыз» деп табылғанша ондағы қызметкерлер, жұмысшылар, тұрғындар немесе оқушылар әбігерге түсіп, уақытша қауіпсіз жерге эвакуацияланады. Бірақ көптеген жағдайларда мұндай ақпараттар расталмайды [2, 24 бет]. Бірақ жалған ақпарат таратып, дүйім жұртты әбігерге салатын террористердің артынан анықталып, қатаң жазаланатынын көпшілік біле бермейді.Ең көп тараған «телефондық терроризм» нысандарына – вокзалдар, әуежайлар және көлік бекеттері,демалыс және ойын-сауық орындары, әкімшілік ғимараттар, оқу орындары, тұрғын үйлер жатады. Сараптама көрсеткендей «жалған террористердің» көбі ер адамдар болып табылады. Сондай-ақ кәмелетке толмағандар, әсіресе, мектеп оқушылары мен студенттер көбі-

несе қойылған «бомбалар» туралы жалған хабарлама бере отырып, «қалжындауды» әдетке айналдыруда. Бірақ бұл қалжыңның арты насырға шабатынын біле бермейді. Адамдарды қылмысқа итермелейтін белгілі бір себептер болады. Мәселен, сабақ оқығысы келмейтін оқушылар, жұмыс істегісі келмейтіндер, бұзақылық пиғылмен кек алғысы келетіндер осындай әрекеттерге барады. Сондай-ақ көреалмаушылық, қызғаныш немесе психикалықкүйзелістер де себеп болуы мүмкін. Көбіне, осы санаттағы қылмыстардың 30 % жуығын мас адамдар жасайды.

Жалпы жалған терроризм туралы айтқанда, біз бұл фактілерге жекелеген азаматтардың қателесуі немесе қалжыны есебінде қарамауымыз керек. Мұндай ақпараттар қауіпті сипаттағы терроризм элементтері ретінде шұғыл тексеріледі және хабарлама шынайы болып шыққан жағдайда келтіретін залалдың қандай көлемде болатындығы есепке алынады, залалсыздандыру жұмыстары да осыған байланысты жүргізіледі. Сондықтан бүгінгі таңда дайындалып жатқан террористік актілер туралы хабарламаларға құқық қорғау органдары мен арнайы қызметтердің ден қоюдың нақты тетігі жолға қойылған. Ішкі істер органдарына тек жарылғыш құрылғыны табу емес, сонымен қатар нысандағы қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету, сондай-ақ хабарлама берген адамды анықтау жөніндегі міндеттер жүктелген. Жалған хабарламалар тек қана телефон арқылы берілмейді, компьютерлік технологиялардың дамуына байланысты мұндай хабарламалар қысқа хабарламалар қызметі және ғаламтор арқылы жолданады.[3] Оқушы жастардың мұндай заң бұзушылық әрекеттерге баруы, алдымен жастар арасындағы профилактикалық жұмыстардың тиімсіздігі, жергілікті атқару және құқық қорғау органдарында нақты бағдарламаның жоқтығы, оқу орындары мен шаруашылық субъектілерінде құқықтық түсіндіру жүргізілмегені, терроризм актісі туралы көрінеу жалған хабарлау қылмыстық жауаптылыққа соқтыратынын білмеулері салдарын тигізген. Осы қылмысты болдырмау үшін, ҚК-тің 242-бап санкциясын күшейтуге, яғни ол бойынша айыпталғандардың бостандығын шектеуді 7 жылға, бас бостандығынан айыруды 6 жылға дейін ұзартуды көздейтін заң жобасын дайындап, Парламенттің қарауына жіберуді ұсынамын. Сонымен қатар, келтірілген шығындарды мемлекеттік органдар тарапынан кінәлілерден өндіру әрекеттерін үйлестіру, жасөспірімдер мен жастар арасында профилактикалық жұмыстарды күшейту, қылмыс жасаудың алдын алу және халық арасында қабылданған сот актілеріне қатысты түсіндіру жұмыстарын атқару керек. Яғни, бұл қылмыспен тек қана құқық қорғау органдары күрес жүргізбеуі керек, басқа да мемлекеттік органдар, мекемелер, оқу орындары тарапынан алдын алуға бағытталған құқықтық, ұйымдастырушылық, тәрбиелік, насихаттық және өзге де шаралар жүйесі жүргізілуі тиіс. Еліміздің әрбір азаматы өздері тарапынан да отырған ортасында аталған әрекеттер үшін көзделген қылмыстық және материалдық жауапкершіліктер туралы ескертулер мен түсіндірме жұмыстарын жүргізсе, оның өзі бұндай келеңсіз жағдайлардың алдын алуға септігін тигізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Қылмыстық кодексі 16 шілде 1997 ж 242 бап.
2. «Заң және заман» қоғамдық-саяси журнал №07'2012

Какимжанова Б.М., студентка гр. Э-10-1
Карагандинского университета «Болашак»
Научный руководитель: к.ю.н., профессор
кафедры ОЮиСД КЭУК Какимжанов М.Т.

РОЛЬ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА В СФЕРЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Развитие системы государственного управления в Казахстане неразрывно связано с правовым обеспечением административной реформы, направленной на создание эффективного и компактного государственного аппарата, внедрение новых управленческих технологий, совершенствование административных процедур. А это - уже сфера регулирования такой отрасли права, как административное, важнейшая задача которого - обеспечение эффективного функционирования государственного аппарата на всех уровнях власти. В этой связи в сфере государственного управления административное право должно быть направлено на:

- обеспечение рационального и четкого распределения компетенции между государственными органами;
- предотвращение в условиях рыночной экономики избыточного государственного регулирования, в том числе контрольно-надзорных функций;
- регламентацию условий и порядка реализации государственных функций органами исполнительной ветви власти;
- обеспечение и организацию взаимодействия органов государственного управления с гражданами и организациями.

Вместе с тем, в современных условиях, когда возрастает роль государственного регулирования экономики, следует вести речь о расширении возможностей административного права и распространении его регулятивного потенциала на новые общественные отношения.

При дальнейшем развитии административного права следует, по возможности, отходить от сложившихся традиционных подходов в отношениях между государством, гражданами и негосударственными организациями, основанных на односторонне-властных принципах. От принципов «власти и подчинения» в полном объеме отказаться невозможно, однако следует расширять сферу применения партнерско - содействующих, функционально-клиентских, сугубо охранительных принципов.

В этой связи необходимо продолжить работу по упрощению регистрационных, разрешительно-лицензионных процедур, созданию барьеров для незаконного вмешательства государственных органов в деятельность коммерческих и некоммерческих организаций.

Следует совершенствовать механизмы обращения граждан в государственные органы и к должностным лицам государства как формы их участия в государственном управлении и способа защиты своих прав и свобод, в том числе расширить спектр услуг, предоставляемых государством посредством «электронного правительства».

В то же время необходимо урегулировать отношения, связанные с обращениями граждан в негосударственные организации по вопросу защиты своих прав и законных интересов, включая соблюдение сроков рассмотрения, установление ответственности организаций и их должностных лиц за рассмотрение обращений потребителей их услуг.

Таким образом, в современных условиях административное право охватывает не только сферу государственно-властных отношений. В орбите административного права находятся и отношения государственных учреждений с гражданами и организациями при предоставлении публичных, то есть государственных услуг. При этом правовая природа государственных услуг отлична от обычных государственных функций, как это было отмечено в соответствующем решении Конституционного Совета РК.

Фактически возникает новый институт административного права, регулирующий отношения в сфере оказания государственных услуг гражданам и организациям. Для обеспечения функционирования этого института нужна соответствующая правовая база.

Адекватного административно-правового регулирования потребует полноценное внедрение стандартов оказания государственных услуг. Необходимо расширение реестра государственных услуг, внедрение эффективного внешнего контроля за их исполнением с использованием новейших технологий.

Развитие административного права надо рассматривать не только через традиционные вертикальные отношения власти и подчинения, но и через призму социальных интересов, причем зачастую разнонаправленных.

С помощью административного права реализуются гарантированные государством права граждан и организаций, поскольку обеспечение и защита этих прав является публичным интересом государства.

При этом субъекты административного права (органы и должностные лица государства, органы местного самоуправления) являются носителями публичного интереса, задача которых защита и реализация прав и законных интересов граждан и организаций.

Иными словами, защита и реализация прав и законных интересов граждан и организаций, возведенные в ранг публичного интереса, и есть современное содержание правозащитной функции административного права.

В современных условиях, обусловленных многократным усложнением общественной жизни, часто возникают смешанные отношения, в связи с чем, необходимо решение вопросов пределов действия административного права, его соотношения с другими отраслями права и,

прежде всего, административного права с гражданским правом при возникновении смешанных (административно-гражданских) правоотношений.

Кенжебек Ж.А. Ю-25с/к тобының студенті ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: к.ю.н., доцент Байкенжина К.А.

КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҒЫНЫҢ ПСИХОЛОГИЯ ЕРЕКШЕЛІКТІГІ

Психологияда қылмысқа барған жасөспірімдердің мінез-құлқы ерекше мәнге ие. Соның ішінде біз қылмысқа барған жасөспірімдердің делинквентті мінез-құлқын қарастырамыз. Жалпы қылмысқа барған жасөспірімнің делинквенттілігі – бұл заңның немесе қоғамдық нормалардың бұзылуында жүзеге асырылатын әрекеттердің кең ауқымы үшін нақты емес түсінік болып табылады. Ол әлеуметтану, медициналық психология және заң салаларында жан-жақты қарастырылады. Мәселен заң саласында қылмысқа барған жасөспірімдердің делинквенттілігі – бұл кәмілет жасқа толмаған адамдардың қылмыстық кодексті бұзатын мінез-құлқы ретінде қарастырылады.

Делинквенттіліктің әлеуметтік және психологиялық анықтамалары мәнді шамада бір-бірлеріне сәйкес келуі мүмкін, бұл жерде екеуі де заңның анықтамасымен қиылысады. Әлеуметтік тұрғыдан қарастырғанда, делинквенттіліктің құрамына жол беруге болмайтын жасөспірімдердің әр түрлі, яғни агрессивті мінез-құлқы, қыдырулар, кішігірім ұрлық, немесе есірткі қолдану сияқты әрекеттері енеді [2, 246]. Делинквенттіліктің психологиялық анықтамасының құрамына мінез-құлқтың бұзылуы мен антиқоғамдық мінез-құлықтар кіреді. Мінез-құлқтың бұзылуы – бұл әдетке айналған дұрыс емес қылықтармен сипатталынатын мінез-құлқтық паттерндердің бүтіндей класын белгілеу үшін қолданылатын диагностикалық ұғым. Әдетке айналған дұрыс емес қылықтарға: ұрлық, өрт қою, үйден кету, мектептен қашулар, төбелестер, жануарлар мен адамдарға мейрімсіз қатынас жасау және әдетке айналған өтірік айту сияқты қасиеттер жатады.

Осы қылмысқа барған жасөспірімдердің делинквентті мінез-құлқы ерекшелігін көптеген ғалымдар зерттеген. Солардың бірі психолог А.Я. Колодная делинквентті мінез-құлқы ерекшелігі бар жасөспірімдерді мынадай үш топқа жіктеген болатын, олар:

-ата-аналары тарапынан бақылау жасалынбағандықтың нәтижесінде жағымсыз микроортаның әсеріне кез болған, психикалық және физикалық дендері сау жасөспірімдер;

-жүйке жүйесінде ауытқулары бар, оңай қозғатын, жағымсыз әсерлерге оңай берілетін және жанұясы мен мектептен тиісті тәрбие алмаған жасөспірімдер;

-психикалық жүйке ауруларына шалдықпаған, алайда толығымен дендері сау деп есептеле алмайтын, шекаралық күйдегі жасөспірімдер.

Бұл жердегі қылмысқа барған жас өспірімдердің А.Я. Колодная бойынша ұсынылған жіктелуі өте жалпы болып табылады. Оның классификациясы қылмысқа барған жасөспірімдерге медициналық, медико-педагогикалық және тәрбиелеудің күшпен жасалынатын шараларын қолдану мүмкіндігіне бағдарланған (егер жауап беруге қабілеттілік шегіндегі психикалық ауытқулары бар адамдар туралы айтылса). Бұл жерде құқықтық аспект айқын анықталмаған, және қылмысқа барған жасөспірімдердің тұлғалық ерекшеліктері ашылмаған [2, 876].

Қылмысқа барған жасөспірімдердің тағы бір классификациясын жасаған П.П. Бельский болатын. Ол өз кезегінде қылмыс жасаған жасөспірімдердің – антиқоғамдық мінез-құлқы мотивациясын негізге ала отырып жіктеуді ұсынған. Ол қылмысқа барған жасөспірімдерді мынадай топтарға бөлген:

-қарапайым және төменгі қажеттіліктерін қанағаттандыруға белсенді талпынушы жасөспірімдер;

-ерік-жігердің және сенгіштіктің әлсіздігінен арбауларға оңай берілетін жасөспірімдер;

-арманшыл жасөспірімдер;

-истерияның немесе психопатияның әсерінен әрекет етуші жасөспірімдер;

-моральдық және ақыл-ойлық дефектілері бар жасөспірімдер [3, 54-6366].

Жасөспірімнің қылмысқа алып баратын жолы әдетте бірнеше өзара байланысты кезеңдерден тұрады, ол тәртіпті қылық – кішігірім қылмыстық әрекет – қылмыс деп бөлінеді. Қылмыс, айтылып өткеніндей - объективті және субъективті факторлардың күрделі байланысының нәтижесі. Біздің пікіріміз бойынша, кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығының психологиялық мәнін ашу үшін мыналар біршама маңызды болып табылады:

-антиқоғамдық мінез-құлықтың мотивтерін туғызатын жасөспірімнің әлеуметтенуі және оның тұлғалық қасиеттерінің өзгеруі процесстеріндегі ауытқуларды талдау;

-қылмыс жасаған жасөспірімнің тұлғасын қалыптастыратын тұлға аралық байланыстар мен қатынастардың құрылымын зерттеу;

-жіі жағдайларда жасөспірімге шешуші әсер ететін және тұлғаның әлеуметтік қасиеттерінің қирауын, қылмыскер тұлғасының қалыптасу процессін аяқтайтын топтық қылмыстық мінез-құлықтың мазмұнын ашу.

Сонымен, қорыта келгенде, біз қылмысқа барған жасөспірімдердің делинквентті мінез-құлық ерекшелігін қарастыра отырып, мынадай қорытындыға келеміз. Қылмысқа барған жасөспірімнің делинквенттілігі – бұл заңның немесе қоғамдық нормалардың бұзылуында жүзеге асырылатын әрекеттердің кең ауқымы үшін нақты емес түсінік болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Е.О.Алауханов. Понятие преступности в современной криминологии. Алматы.2006.24б
2. А.Я.Колодная. Проблема преступности и других видов отклонений от социальных норм.Алматы.2004. 87б
- 3.П.П. Бельский. Причины и условия, способствующие совершению преступлений несовершеннолетними.М.2001. 54-63бб

Қуаныш Еркебұлан Ю-21к тобы ҚКЭУ
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.м., оқытушы
Искакова Ж.А

СУИЦИД – ҚАСІРЕТТІҢ ҚАРА ТҮНЕГІ

«Суицид» латын тілінен алынған «қасақана өзін-өзі өлтіру» деген мағынаны білдіретін сөз. Өкінішке орай, бұл термин қазір көп қолданатын сөзімізге айналды. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДҰ) жақында таратқан мәліметтеріне сүйенсек, жылына миллионнан астам адам өзін-өзі өлтіреді екен. Бұл қайғылы құбылыс 2020 жылдарға қарай бір жарым есеге артады дейді мамандар. Қысқасы, өзіне-өзі қол жұмсаған адамдардың саны соғыста өлгендерден әлдеқайда асып түспек. Ең көп адам құрбан болатын Жапония елі өткен жылы осы мәселе бойынша мемлекет қазынасынан 32 миллиард АҚШ долларын бөліпті [1].

Ал, мұсылман мемлекеттері мен Африка елдерінде бұл көрсеткіш жоққа тән. Соңғы жылдары «Жасөспірімдер суициді» деген ұғым өз алдына бөлек отау тікті. Бұл дерт өмірдің балдай дәмін енді ғана татып келе жатқан жас балапандарды да баудай түсіріп, қыра бастады.

Дюркгеймнің суицид теориясына байланысты, адам бір мәселеге тірелген кезде немесе ол бейімделген орта немесе әлеуметтік топ одан бас тартқан кезде ол өзін-өзі өлтіруге барады деген. Әлеуметтік байланыстардың ерекшеліктерін ескере отырып ол келесі суицид түрлерін бөліп көрсетті: эгоисттік және альтруисттік[2].

Қорытындылай келе жалпы суицидалды әрекеттің екі негізгі типін атап көрсетуге болады. Ол шынайы әрекет және демонстративті-шантажды әрекет.

Қазіргі кездегі жастардың суицидке бару себебі, олардың өмір тәжірибелерінің болмауына, олардың алдарына қойған мақсаттарына жете алмау себептеріне байланысты және өмір қиындықтарына шыдамауына байланысты болады.

Жоғарыда атап өткеннен басқа суицидальді мінез-құлықтың келесі типтерін атап көрсетуге болады: протест, жанашырлыққа шақыру, қайғыдан қашу,өзін-өзі жазалау, өмірден бас тарту [3].

Суицид – айықпас дерт. «Сақтансаң сақтаймын дейді» - ғой, сол секілді алдын алу шараларын қолдану керек. Қазақстан суицидтан 3 орында тұрса да ешқандай бағдарлама қабылдамауы, психологтардың аздығы және де сапасыздығы үлкен әсерін тигізуде. Қазақи

тәрбие – ана тәрбиесі. Қазақта әрбір ана психологтың орнын басқан ғой, бірақ қазіргі таңда жұмыс бастылықтың әсерінен, уақыттың тығыздығына байланысты ол психологтар жоғалып бара жатыр. Өзі 17 млн халықты қамтитын Қазақстан үшін бүгінгі таңда суицид үлкен қайғы. Өлу үшін мыңдаған себеп бар, өмір сүру үшін бір ғана себеп жеткілігі. Сондықтан өмірімізбен ойнамайық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. www.namys.kz/?p=2338
2. «Орталық Қазақстан» 2013 жыл. 22 қаңтар
3. www.zakon.kz 13 желтоқсан нұсқасы

Кутманова Динара Асиевна
соискатель Жалалабадский ГУ

РЕАЛИЗАЦИЯ ЧЕЛОВЕКОМ ПРАВА НА ДОСТУП К ДОСТОВЕРНОЙ ИНФОРМАЦИИ О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.

Основой для деятельности граждан по реализации собственного права на благоприятную окружающую среду является право на доступ к информации, находящийся в ведении государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц.

Право на достоверную информацию о состоянии окружающей среды может быть рассмотрено в широком и узком смысле. В первом случае речь идет о праве на получение правдивой и не вводящей в заблуждение информации об объективном состоянии отдельных мест в Кыргызстане, где природные явления неблагоприятны для человека как по причине его собственной деятельности (загрязнение вод), так и в силу стихийных катаклизмов в самой природе (землетрясение, наводнение, сель и т.д).

В узком смысле данное право можно рассматривать, как субъективное право конкретных лиц знать подробности о неблагоприятном состоянии природы на территории их проживания (например, для получения права на компенсации и льготы жителям мест, пострадавших в результате катастрофы). В этом же смысле право на получение достоверной информации может принадлежать и лицам, родственники которых проживают в неблагоприятной окружающей среде, а также гражданам, направляемым туда на работу или в командировку.

Главным актом информационного законодательства Кыргызской Республики является Закон КР № 107 от 8 октября 1999 года «Об информатизации», который дал следующее определение информации: «сведения о лицах, предметах, объектах, фактах, событиях, явлениях и процессах независимо от формы их представления».

Интересы личности в информационной сфере заключаются в реализации конституционных прав человека и гражданина на доступ к информации, на использование информации в интересах осуществления не запрещенной законом деятельности, физического, духовного и интеллектуального развития, а также в защите информации, обеспечивающей личную безопасность.

Конвенция о доступе к информации, участия общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды (Орхусская конвенция) дала полное понятие экологической информации:

«Экологическая информация означает любую информацию в письменной, аудиовизуальной, электронной или любой иной материальной форме о: а) состоянии элементов окружающей среды, таких, как воздух и атмосфера, вода, почва, земля, ландшафт и природные объекты, биологическое разнообразие и его компоненты, включая генетически измененные организмы, и взаимодействие между этими элементами; б) факторах, таких, как вещества, энергия, шум и излучение, а также деятельность или меры, включая административные меры, соглашения в области окружающей среды, политику, законодательство, планы и программы, оказывающие или способные оказать воздействие на элементы окружающей среды, охватываемые в подпункте «а» выше, и анализ затрат и результатов и другой экономической анализ и допущения, использованные при принятии решений по вопросам, касающимся окружающей среды; в) состоянии здоровья и безопасности людей, условиях жизни людей,

состоянии объектов культуры и зданий и сооружений в том степени, в какой на них воздействует или может воздействовать состояние элементов окружающей среды или, через посредство этих элементов, факторы, деятельность или меры, упомянутые в подпункте «б» выше».

Право граждан на достоверную информацию о состоянии окружающей среды означает возможность при помощи закрепленных в законодательстве способов получения заинтересованными субъектами объективной и неискаженной информации о состоянии окружающей среды, которой располагают как специально уполномоченные органы государства в области охраны окружающей среды, так и сами загрязнители. По мнению Р.К. Остина, «информация о загрязнении – это ключ к пробуждению сознания перед лицом опасности в условиях экологического кризиса. Она абсолютно необходима для эффективного мониторинга, регулирования, уменьшения и предотвращения загрязнения».

Уровень достоверности информации зависит, в частности, от уровня развития экологической науки и техники в сфере мониторинга и контроля и имеет тенденцию к возрастанию. При оценке достоверности информации могут учитываться реальные возможности соответствующих государственных органов. Право на использование достоверной информации о состоянии окружающей среды означает возможность для граждан получать при помощи средств массовой информации (телевидение, радио, газеты на локальном, региональном и глобальном уровнях) достоверных и неискаженных сведений о состоянии.

В случае неудовлетворительного качества такой информации, или отсутствии необходимого количества (отсутствие сведений о количестве вредных выбросов по определенному объекту и т.д.) граждане вправе прибегнуть к активным действиям по защите своего субъективного права.

Для права же на благоприятную окружающую среду реализация означает определенное фактическое состояние субъекта, который непрерывно пользуется определенным качеством окружающей среды как благом во всем ее многообразии, причем это пользование прямо не связано с действием или бездействием и не носит имущественного характера.

Возможность получения информации о состоянии окружающей среды, наряду с конституционными нормами, опирается и на специальное экологическое законодательство: природноресурсовое и природоохранное.

Представление права на достоверную информацию о ее состоянии является важным моментом в закреплении права на благоприятную окружающую среду. Исключение составляют лишь сведения, содержащие государственную тайну.

В Законе КР «О защите государственных секретов Кыргызской Республики» сказано, что не могут быть засекречены сведения:

- о стихийных бедствиях и чрезвычайных происшествиях, угрожающих здоровью граждан;
- о катастрофах и их последствиях;
- о положении дел в экологии, использования природных ресурсов, здравоохранения, санитарии.

Определенное правовое регулирование получила и деятельность коммерческих структур по засекречиванию сведений, относящихся к коммерческой тайне. Согласно Постановлению Правительства КР от 22 февраля 1993 г. № 74 «О перечне сведений, которые не могут составлять коммерческую тайну» коммерческую тайну предприятий и предпринимателя не могут составлять «документы о загрязнении окружающей среды, нарушении антимонопольного законодательства, несоблюдения безопасных условий труда, реализации продукции, причиняющей вред здоровью населения, а также других нарушениях законодательства». Здесь же следует сказать, что в Законе КР «Об информатизации» говорится, что «граждане и организации (физические и юридические лица) имеют право на бесплатный доступ к документированной информации о них, на уточнение этой информации в целях обеспечения ее полноты и достоверности, имеют право знать, кто и для каких целей использовал или использует эту информацию».

Однако, и здесь возникают проблемы. По причине отсутствия в национальном законодательстве специального определения понятия экологической информации,

формулировки ее доступности (открытости) несколько уязвимы с точки зрения защиты прав граждан, поскольку они прямо не называют информацию о факторах воздействия.

В соответствии со ст. 5 Закона КР «О защите государственных секретов», под государственной тайной понимается «информация, разглашение которой может повлечь тяжкие последствия для обороноспособности, безопасности, экономических и политических интересов Кыргызской Республики».

Таким образом, в самом законодательстве заложена коллизия норм – информационные данные, которые имеют экологическое значение, отнесены к секретным. Отсюда складывается практика уголовного преследования граждан за сбор и публикацию информации о загрязнении окружающей среды военно-промышленным комплексом.

В связи с этим необходимо:

1. Дополнить ст. 2 «Основные понятия» Закона Кыргызской Республики от 16 июня 1999 года № 53 «Об охране окружающей среды» таким понятием как «экологическая информация»;

2. Внести дополнение в ст. 9 Закона Кыргызской Республики от 14 апреля 1994 года № 1476-ХП «О защите государственных секретов Кыргызской Республики» с целью введения еще одного основания для рассекречивания в особом порядке сведений, отнесенных к государственным секретам. Таким основанием может стать ситуация исключительной экологической опасности;

3. Внести поправку в п. 1 ст. 48 Конституции Кыргызской Республики и изложить ее в следующей редакции: «Каждый имеет право на благоприятную для жизни и здоровья экологическую среду и достоверную информацию о ее состоянии».

Список литературы:

1. *Конституция Кыргызской Республики. Ст. 33. Об информатизации:* Закон КР от 08.10.1999 г. № 107 (в ред. Закона КР от 07.02.2011 г. № 79) // «Эркин-Тоо» от 22 октября 1999 года, № 83.

2. *Конвенция о доступе к информации, участии общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды (Орхусская конвенция)*, одобрена Комитетом по экологической политике на его специальной сессии 16-18 марта 1998 года для принятия на Конференции министров «Окружающая среда для Европы» (Орхусс, Дания, 23-25 июня 1998 г.)

3. *Остин Р.К.* Информация о загрязнении окружающей среды: гласность и доступность. Право окружающей среды в СССР и Великобритании. М., 1998. С. 127.¹ *О защите государственных секретов Кыргызской Республики:* Закон КР от 14.04.1994 г. № 1476-ХП // Ведомости Жогорку Кенеша КР, 1994 г. № 5, ст. 153.

4. Постановление Правительства КР от 22 февраля 1993 г. № 74 «О перечне сведений, которые не могут составлять коммерческую тайну».

5. *Об информатизации:* Закон КР от 08.10.1999 г. № 107 (в ред. Закона КР от 07.02.2011 г. № 79) // «Эркин-Тоо» от 22 октября 1999 года, № 83.

6. *О защите государственных секретов Кыргызской Республики:* Закон КР от 14.04.1994 г. № 1476-ХП // Ведомости Жогорку Кенеша КР, 1994 г. № 5, ст. 153.

Мамытов Марс Кенжеевич
соискатель Ош ГУ

ПРОБЛЕМЫ КАДРОВОЙ ПОЛИТИКИ В СИСТЕМЕ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Вывести страну из кризиса на путь устойчивого развития, налаживание взаимодействия всех ветвей власти, сотрудничества всех социальных сил можно прежде всего на основе укрепления Кыргызской Республики. Последнее возможно при достижении экономической стабильности, гражданского мира, общественного примирения, становлении государственной службы, укреплении высокопрофессиональными кадрами государственных органов всех ветвей власти. Проблема кадров органов внутренних дел Кыргызской Республики, их формирования,

развития и рационального использования, пожалуй, является актуальной проблемой государственного управления.

Важное место в системе государственной службы республики занимает служба в органах внутренних дел, которая призвана решать задачи последовательного перехода к модели деятельности, характеризующейся служением обществу и людям. Такая модель обеспечивает тесное взаимодействие между органами внутренних дел и гражданами, их активное и, самое главное, результативное сотрудничество.

С момента объявления Кыргызстана суверенным государством были приняты нормативные правовые акты, регулирующие деятельность органов внутренних дел, которые неоднократно изменялись и дополнялись: Закон Кыргызской Республики от 11 января 1994 года «Об органах внутренних дел Кыргызской Республики», Указ Президента Кыргызской Республики от 30 октября 2009 года «Об утверждении Положения о прохождении службы рядовым и начальствующим составом органов внутренних дел Кыргызской Республики», которые составили правовую базу для реформирования государственной службы в органах внутренних дел.

Система органов внутренних дел, помимо основных отраслевых служб и подразделений, выполняющих непосредственные задачи по охране общественной безопасности, защите граждан, общества и государства от преступных проявлений, включает в себя и подразделения, выполняющие обеспечивающие функции для эффективной работы самой системы. К таким подразделениям можно отнести кадровые подразделения органов внутренних дел, которые сегодня ориентированы прежде всего на выполнение традиционных процедурных функций (прием на службу (работу), укомплектование штатов, оформление документов при направлении в командировки, отпуска, перевод на новое место службы (работы), увольнение персонала (кадров) и т. п.), что не в полной мере отвечает современным потребностям системы МВД КР. Сотрудники кадровых подразделений, умеющие только аккуратно и правильно вести делопроизводство по личному составу, олицетворяют деятельность сотрудников кадрового подразделения «вчерашнего дня». Последнее, в свою очередь, диктует необходимость совершенствования правовой и управленческой деятельности кадровых подразделений, четкой, слаженной и компетентной работы их сотрудников, так как от этого во многом зависит эффективность использования кадрового потенциала служб и подразделений органов внутренних дел.

Необходимость выработки новой кадровой политики в системе органов внутренних дел, обусловлена не только негативными процессами, возникшими в период перехода от тоталитаризма к демократическому обществу. Она вытекает из содержания тех радикальных преобразований, которые необходимо совершить на пути укрепления стабильности нового Кыргызстана. По существу предстоит создать новую модель государственного регулирования кадровых процессов, разработать новые идеи, определить новые приоритеты, принципы и технологии решения кадровых вопросов, отражающие современный уровень управленческой науки и практики и постоянно растущие потребности обновления общества. Нельзя кадровую политику и профессионализацию государственной службы связывать только с текущими требованиями, только с решением задач переходного периода. Важно видеть перспективы и стратегию развития всего общества.

На современном этапе демократического строительства особо остро встают проблемы кадрового обеспечения системы органов внутренних дел по причине того, что во главе всех эволюционных процессов признан человек с его неотъемлемым объемом прав и свобод, соблюдение которых в сфере административных отношений, как лакмус, выявляет подлинное состояние демократии в стране.

Целью и средством административных реформ, проводимых в Кыргызстане, является восстановление действия объективных механизмов саморегуляции общества - правовых, экономических, социально-психологических, и др.

Для сложного периода в Кыргызстане, важное значение имеют и субъективные факторы, к числу которых относятся кадровые процессы.

В силу различных субъективных факторов кадровая работа остается слабо прогнозируемой и неэффективно управляемой. Это приводит к отставанию кадрового потенциала от потребностей проводимых реформ.

Как верно отмечает Б.Т. Пономаренко: «Для определения общей стратегии и приоритетных направлений деятельности государственных органов в работе с кадрами особое значение имеет выбор методологических основ кадровых процессов, определение методики анализа кадровой работы в структурах управления».

Любая деятельность человека определяется методологией и организацией. Кадры представляют совокупность квалифицированных работников, составляющих ядро социальной системы и обеспечивающих ее целостность. Кадры являются частью общества, а руководящие кадры во многом движущей силой развития общества.

Потеря реализации управленческой функции, в значительной мере, обусловлена профессиональной неподготовленностью управленческих кадров действовать в сложных условиях становления государства, неумением прогнозировать последствия принимаемых решений. Результаты деятельности властно-исполнительных структур слабо согласуются с материальными и интеллектуальными затратами государства. Имеет место несоответствие между ожидаемыми и реальными результатами управленческих проектов. Низкая компетенция управления приводит к снижению авторитета управленческих структур и престижа государственной службы. Не обеспечивает потребности реформ система профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации кадров управления.

Как отмечают отдельные исследователи, несоответствие между сложившимися методами управления и новыми социально-политическими реалиями обусловлено рядом причин:

1. Частые изменения правовых основ государственного регулирования, экономическая нестабильность, перераспределение полномочий между государственными органами управления. Это порождает то, что управленческие кадры, особенно среднего звена, не могут справиться.

2. Не решены фундаментальные проблемы, касающиеся роли и места государственного регулирования социально-экономических, кадровых процессов, организации и эффективного функционирования управленческих структур, органов государственной службы.

3. Не отработаны эффективные методы профессионального обучения, которые позволили бы ликвидировать разрыв между профессиональными знаниями, накопленными управленцами в ходе их деятельности и требованиями сегодняшнего дня.

Названные обстоятельства диктуют необходимость решения комплекса взаимоувязанных научно-исследовательских, организационно-методических, образовательных и информационных задач. Перемены в госслужбе и кадровой политике тормозятся слабой научной базой, использованием наработок, которые давно устарели и уже неприемлемы в новой социально-экономической ситуации.

Отсутствие оптимальной модели государственного управления порождает кадровую нестабильность и многочисленные перетряски в структурах управления. Становится очевидным, что без обстоятельного изучения теоретических и практических основ кадровой работы, принципов и структур управления, выбора наиболее рациональных методов формирования кадрового потенциала невозможно достичь существенных результатов на любом направлении управленческой деятельности, а тем более в работе с персоналом.

Осуществляемые в стране преобразования политического, экономического и социального характера, рост преступности, социальная напряженность в обществе требуют коренного улучшения деятельности правоохранительных органов.

Список литературы:

1. *Мамырбаева З.А.* Административно-правовое регулирование государственной службы в органах внутренних дел Кыргызской Республики: автореф. дис. канд. юрид. наук. М., 2010. С. 2.

2. *Пономаренко Б.Т.* Методология и методика научного анализа кадровых процессов / Государственная кадровая политика и механизм ее реализации: Кадроведение: Курс лекций. Изд. 2, доп. и перераб. М.: Изд-во РАГС, 1998. С. 86.

3. *Анисимов О.С.* Методология: функция, сущность, становление. М., 1996.

ДІНИ ЭКСТРИМИЗМ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҰЛТШЫЛДЫҚ

Жаңа заман кезеңінде халықаралық құқық - құқықтың әр саласындағы халықаралық қатынастардың күшеюімен байланысты елеулі оң өзгерістерге ұшырап жатыр. Халықаралық қауымдастық, бүгінгі күні, халықаралық құқық нормалары мен қауіпті соғыс конфликтілерін, саяси қақтығыстарды бейбіт жолмен шешудегі ауқымды тәжірибесімен осы жұмыста қарастырғалы тұрған экстремизм және терроризм мәселелерін дұрыс шешуге шамасы жетерлік деген ойдамыз. Халықаралық арақатынастардың ерекше аясы болып терроризм және экстремизм табылады. Бәріміз білетіндей, аталған екі құбылыс белгілі-бір мемлекеттің аумағында орын алғанымен, бүкіл әлемді мазасыздандыратын мәселеге айналды. Себебі бұл оқиғалар дүниежүзілік қауымдастықтың мүдделеріне қайшы тұрып, олардың бейбіт, тыныш және ынтымақтастық өмірін қауіпті жағдайға тірейді. Алайда, көптеген ғалымдар, бұл мәселелерді әлемдік қатынастардың жаһандануымен байланыстырады. Қазіргі заман өзінің күрделі қатынастарының қиындай түсуімен және рухани құндылықтарға кері көңілмен қараудың тенденциясымен түсіндірілетін адам және қоғам, қоғам және мемлекет, мемлекет және әлемдік қауымдастық арасындағы қарым-қатынастардың шиеленісуіне әкеліп соқтырады.

Бүгінгі күні тұрақтанған Батыс және Шығыс түсініктерінің бел ала бастауы мемлекеттер арасында саяси, экономикалық және тағы басқа тұрғыдағы мәселелерге байланысты, қарапайым қоғамға әбден түсініксіз, үлкен және қауіпті қорытынды – ланкестік, экстремистік қақтығыстарға әкелді. Енді, бұл орныққан жағдай - ешкімге де тиімді еместігін көрсетеді.

Мұндай жағдайда әлемдік қауымдастықтың терроризм және экстремизммен күресудегі әсерлі әрекеттер болып мемлекет тарапынан кепілденген адамдардың оған бірігіп қарсы шығуы табылады. Мемлекеттер бұл аяда қызметтесу арқасында халықаралық өзара әрекеттестіктің құқықтық және саяси негіздерін орнықтырады. Көрсетілген өзара әрекеттестік мынадай жалпы мақсаттарға бағытталған – халықаралық бірігудің арқасында ғана іске асатын халықаралық қылмыстылыққа қарсы әрекеттерді ұйымдастыру, халықаралық қауіпсіздіктің бірыңғай жүйесін құру.

Біз білетіндей, террордың нәтижесінде адам құқықтары мен бостандықтары жексұрын, қатігез және көргенсіз нысанда бұзылады. Ланкестік акт, қағдай да көрініспен орын алса да, тіптен, соғысқа әкелетін нысандағы экстремизм – ең алдымен, адам баласына, оның бағаланбас өмір фактісіне үлкен қасірет әкеледі. Халықаралық құқықтың бірден-бір қағидасы – адам құқықтары мен бостандықтарын кесетін экстремистік және (немесе) ланкестік әрекеттердің қайта – қайта жандануы қоғамда адамға өмір сүруге ешқандай мүмкіндік бере алмайды.

Қазақстан зайырлы мемлекет бола тұра, атақты мұсылман өркениетінің ажырамас бөлігі болып табылады. Біздің тарихымыз көптеген жүз жылдық бойы исламмен байланысты, ол қазақ халқының рухани мәдениетінің негізгі бөліктерінің бірі болып табылады. Ресей және Қытай сияқты елдермен көршілестік сонымен қатар біздің мәдениетімізге белгілі әсер етеді. Шығыстағы діни мағына экстремизмі пайда болуының қазіргі заманғы жаһанның басталуы Ирандағы шииттік фундаментализмнің жедел даму этапы деп айтуға болады.

Орта Азия аймақтарында экстремизм және терроризм мәселелері ерекше көңіл аударуға тұрарлық жағдай. Аталған аймақ Қазақстанға көршілес мемлекеттерден тұрғандықтан өздерінің аумақтарында экстремизм және терроризм көріністері жандануының көркеюіне байланысты туындаған ішкі тұрақсыздық жағдайлары үлкен қауіп төндіреді.

Таңдалып отырған бітіру жұмысының өзектілігі - жасалған қорытындылармен дәлелденеді. Онда халықаралық өзара әрекеттестіктің аймақтық мәселелері мен олардың болашақта даму тенденцияларын қарастыруға байланысты зерттеулер жүргізіледі. Тұрақтанған жағдайда Қазақстан экстремизм және терроризмге қарсы тұруға байланысты халықаралық ынтымақтастық жүйесіне белсенді түрде енуде. Зерттеудің негізгі мақсаты болып экстремизм және терроризммен күресудегі Орта Азия мемлекеттерінің ынтымақтастық қағидалары мен мазмұнының жалпы мінездемесін қалыптастыру табылады. Жоғарыда аталған мақсатқа сәйкес, бітіру жұмысының авторы келесі тапсырмаларды шешуге бет бұрды:

- экстремизм және терроризм түсінігі мен себептерін анықтау;

- Орта Азия аймағында діни экстремизмнің құқықтық ерекшеліктерін ашу мен оның ішкі және сыртқы факторларын айқындау;
- Қазақстан Орта Азия аймағында қауіпсіздік пен саяси тұрақтылықты қамтамасыз етудегі орнына байланысты халықаралық құқықтық мәселелердің мінездемесі;
- Қазақстанның қауіпсіздігі мен тұрақтылығына төнетін ішкі қауіптерді анықтау;
- Қазақстанның қауіпсіздігі мен саяси тұрақтылығына төнетін қауіптердің сыртқы факторлары жандануының құқықтық мәселелерін айқындау;
- Қазақстан мен Орта Азия аймағында экстремизм және терроризм әрекеттерінде адам құқықтарын қорғау мен бұзылу мәселелерін анықтау;
- Қазақстан мен Орта Азия аймағында экстремизм және терроризммен күресуге бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін анықтау.

Бітіру жұмысының объектісі Орта Азиядағы экстремизм және терроризммен күресу аясындағы халықаралық қатынастарда туындайтын құқықтық мәселелер болып табылады.

Ал оның пәні – зерттелетін аядағы халықаралық құқық нормаларының орын алуы және ондағы қызметінің даму деңгейі. әрине, бұл бітіру жұмысында, мен, өзімнің студенттік лауазымынан ешқандай көлемді ұсыныстарды енгізе аламаймын. Бірақ ғылыми жетекшімнің ұстанған бағыт-бағдары маған дұрыс қорытындылыр шығару септігін тигізеді деп ойлаймын.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 30 тамыз. 1995 ж. «Юрист» Алматы. 2009 ж.
2. Назарбаев Н.А. Рынок и социально- экономические развитие (науч.ред. А.В. Бочурин, А.Т. Спицын – М.: Экономика, 1994.- 495 с.
3. Қазақстан Республикасының Конституциясы. түсініктеме. Ред. басқарған Сапарғалиев.Ғ. –Ауд. Бақтыгерейұлы.С. Алматы: « Жеті Жарғы», 1999.– 424 б.
4. Молдабаев С.С. Проблемы субъекта преступления в уголовном праве Республики Казахстан. Монография. – Алматы: ТОО «Аян Эдет», 1998.- 156 с.
5. «Құқықтық қоғамды қалай құрамыз?» Заң газеті. № 147 (1570) 29 қыркүйек 2009 ж.
6. Смагулов.А.А.. Нигматулин.А.Ю. Противодействие легализации незаконных доходов от коррупционной деятельности. «Қылмыстық және қылмыстық атқару кодекстеріне он жыл: нәтижелері мен болашағы» атты халықаралық ғылыми конференция материалдар жинағы. 21-22 маусым 2007 ж.- Алматы: Қазақ Университеті, 2007. - 198 б.

Мазитов А. – студент 3 курса группа «Б» Института права Башкирского государственного университета
Научный руководитель: Ишимбаев Д.З.

СМЕРТНАЯ КАЗНЬ: ИСТОРИЯ И РАЦИОНАЛЬНОСТЬ.

Вопрос о рациональности смертной казни был поставлен перед человеческим обществом тысячелетия назад, но однозначного ответа на него до сих пор нет. В Древнем Египте примерно 6 тыс. лет назад многие жрецы философствовали над вечным, как оказалось, вопросом. Несколько тысячелетиями позднее, в Древней Греции. Сведения о первых применениях смертной казни имеют примерно тот же возраст, что и сведения о первых государствах. В России дискуссии о применении смертной казни велись на протяжении всей её истории. Противниками применения смертной казни в России выступали Лев Толстой, философы Василий Розанов и Вл. Соловьев. Впервые данный вид наказания был установлен лишь в 1398 г. В Двинской уставной грамоте, в 1497, 1550 оно продолжило свое существования в судебниках. Наибольшее распространение она получила по судебнику Ивана IV во времена так называемой Опричнины. Однако размеры Опричнины не могли сравниться с количеством казней в Европе. К примеру, в правление одного только Карла V в Германии было казнено около 100 тысяч человек. В разгар опричнины в России было казнено около 4 тысяч человек. [1] В XVII-XVIII вв. смертная казнь применялась не столь широко, а к концу XIX века её применение постепенно сократилось, более того, некоторое время смертной казни в XIX веке в

России не было. Существенно поменялось отношение к высшей мере в эпоху диктатуры пролетариата. И хотя первоначально большевистское правительство декретами смертную казнь отменила, в условиях военного положения работников юстиции крайне не хватало, но наибольшего размаха “высшая мера” достигла в 30-е годы. В условиях восстановления народного хозяйства, надвигающейся войны и обострения противоречий внутри советского государства, уголовное законодательство было ужесточено до крайней степени. Дискуссии о необходимости применения смертной казни как высшей меры наказания обострились в конце XX – начале XXI вв. [2] Социальные опросы в современной России указывают: больше половины опрошенных выступают за смертную казнь, чем незамедлительно пользуются сторонники.[3] Однако разберемся, в первую очередь с ответом на вопрос: почему люди выступают за применение этого чудовищного и развращающего нравы общества и государства, уничтожающего культурные обычаи, вида наказания? Наиболее распространенным считается суждение, согласно которому СК снизит преступность, что неприменение данного вида наказания характерно по большому счету для развитых стран. Опрошенные полагают, что применение данного вида наказания снизит преступность, будет служить упреждающим ударом. Примером государства, где СК успешно применяется, и уровень преступности низок всегда приводится Китай. В то время как в США смертная казнь применяется, однако, уровень преступности там один из самых высоких в мире. Приведем множество иных фактов, которые отражают негативное влияние смертной казни на общество: 1) Применение смертной казни к террористам и убийцам порождает опасность создать с помощью смертной казни некий идеализированный образ борцов за справедливость и мучеников вокруг террористов (казнь убийц Александра II, Индиры Ганди). 2) Смертная казнь в случае ошибки может неизбежно повлечь казнь невиновных, особенно, в результате политических процессов. 3) Необратимость смертной казни ведет к тому, что процедура её обжалования длится особенно долго. В США только сам процесс и первая стадия обжалования смертного приговора обходится в сумму около 1 миллиона, в то время как заключенный, осужденный пожизненно на протяжении всей жизни занимается общественно-полезными работами, принося казне доход. 4) Лишение возможности совершить преступление повторно вполне заменимо использованием пожизненного заключения. ФСИН обладает множеством способов предотвратить побег. 5) Длительное отбывание наказания не позволит властям закрывать глаза на факторы, которые порождают преступность. СК открывает возможность для физического уничтожения человека. В то время как пожизненные заключенные не “канут в лету”, постоянно побуждая местные власти бороться с причинами преступности. Смертная казнь всегда подвергалась нещадной критике в прогрессивных слоях общества и юридической среде. Аргументы, в большинстве случаев приводимые сторонниками широкого применения смертной казни практикой не подтверждаются. Вопрос применения СК в Российском правовом порядке остается открытым. Законодательством смертная казнь предусмотрена, однако, она противоречит ряду конвенций. Конституционный суд признал её применение в РФ неприемлемым. Думается, что с учетом развития представлений о смертной казни на данный момент использование СК как вида наказания в уголовном праве нецелесообразно. Однако, назначение 8-10 лет за некавалифицированное убийство, по нашему мнению, является также несправедливым и неоправданным наказанием, как и наказание в виде 25 лет. Сегодняшняя ФСИН не в состоянии справиться с воспитательной функцией, она больше служит устрашением, карательным мечом, в лучшем случае. В большинстве своем – колония – это школа для заключенных. Потому представляется необходимым либо изменения сущности колоний и иных исправительных учреждений, либо увеличение использования такого вида наказания, как пожизненное заключение.[4]

Список литературы:

1. Всемирная история в X томах, ГИПЛ, 1957 г. том 3,
2. Уголовное право (учебник) под ред. Рагога, Юристь, 2012 г.
3. Исследования института статистики и общественных отношений, №3, 2010г.
4. Грибоедов У.М. Смертная казнь и пожизненное заключение.

К ВОПРОСУ О КОНКРЕТИЗАЦИИ СТАТЬИ 266-1 УК РК «РЕЙДЕРСТВО»

При переходе к рыночным отношениям происходит изменение структуры преступности, переоценка общественной опасности тех или иных явлений. Одним из таких явлений стало рейдерство. В соответствии с законом «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам противодействия неправомерному захвату бизнеса и собственности (рейдерству)» от 11 января 2011 года № 385-IV, который вводит в нашу законодательную базу понятие «рейдерство» и предполагает уголовную ответственность за этот вид преступлений против собственности.

Рейдерство - это преступление против экономической безопасности, предпринимательства. Данный состав преступления предусмотрен ст. 266-1 УК Республики Казахстан. На сегодняшний день, наиболее опасными рейдерами считаются лица или группа лиц находящиеся под покровительством коррумпированных представителей государственных и правоохранительных органов и местных властей. Практика смены руководства региональных органов исполнительной власти, назначение руководителей способствуют вхождению в регион системных рейдеров под прикрытием «борьбы с местным криминалом» либо «привлечением инвестиций». В условиях масштабного кризиса, охватившего государство, проблема рейдерства приняла новые масштабы и формы; слабость власти в центре и на местах, кадровая чехарда и неудачные реформы правоохранительной системы послужили причиной роста данного вида преступлений. Практика показывает, что цели рейдеров меняются и завладение недвижимостью не становится основной и конечной целью.

Наличие общественной опасности рейдерства представляет собой качественный признак преступления. Противоправность свидетельствует о том, что группа лиц, осуществляющих захват, нарушила запрет, содержащийся в уголовно-правовой норме. Классифицируя способы достижения контроля над объектом рейдерского захвата, можно выделить корпоративные, судебные, административные и силовые действия. Криминологическая модель воспрепятствования законной предпринимательской деятельности рассмотрена в рамках рейдерства. Наличие коррупционных связей на различных уровнях власти делает возможным осуществление и криминальных захватов предприятий, затенения экономической деятельности хозяйствующих субъектов и иных преступных операций в сфере бизнеса. Преступные поглощения предприятий являются многоуровневой криминальной деятельностью, осуществление которой возможно при совершении целого ряда сопутствующих, не только экономических, но и других, в том числе и должностных, преступлений. В настоящее время рейдерство как вид преступной деятельности носит организованный групповой характер, совершается с использованием несовершенной законодательной правовой базы, коррупционным привлечением государственных, административных и силовых ресурсов и в целом представляет реальную угрозу экономической безопасности государства.

Общее представление о том, что объект рейдерства есть не что иное, как общественные отношения, взятые под охрану уголовным законом, нуждается в пояснениях. Так, законодатель по ряду причин при обозначении в статьях закона объекта рейдерства в одних случаях указывает лишь на отдельные элементы общественных отношений. Предлагается определить данные отношения как общественные отношения по реализации права на бизнес. Однако общее исходное представление об объекте рейдерства как общественном отношении – лишь первая ступень познания этого явления. В силу абстрактности оно не может играть роль инструмента для юриста-практика, так как последнего интересует не преступление вообще, а конкретное преступление, совершенное конкретным лицом (группой лиц) в условиях данного места и времени и, следовательно, нарушившее определенное общественное отношение. Это значит, что для привлечения лица к ответственности по конкретной статье уголовного закона необходимо установить, на какой объект было направлено преступление, какому объекту желало причинить вред своими действиями конкретное лицо и, в частности, какому именно объекту этот вред был причинен либо создавалась угроза причинения такого вреда.

Считаем возможным выделить рейдерство как отдельный состав уголовно наказуемого деяния, создав отдельную статью УК РК «Рейдерство», определив понятие как противоправный захват бизнеса, выделив четыре части в проектируемой статье: захват предприятия как объекта собственности, акций со сменой руководства; захват бизнеса (группы предприятий, составляющих единую технологическую цепочку, либо группы предприятий, объединенных единой сетью); захват бизнеса группой лиц с участием должностных лиц, использующих свое должностное положение; захват бизнеса в особо крупном размере, сопровождающийся убийствами, тяжкими телесными повреждениями. Необходимо квалифицировать «рейдерство» исключительно как преступление, совершенное группой лиц. Данная статья УК РК позволит отграничить это противоправное деяние от других уголовно наказуемых действий в области экономики.

В связи с этим, правоохранительные органы, суды должны использовать статью закона как правовой инструмент более эффективно. Правда, несмотря на то, что статья об ответственности за рейдерство появилась в Уголовном кодексе РК два года назад, практики ее применения незначительно мало. Для противостояния рейдерству необходима серьезная юридическая работа, чтобы гражданин мог по букве закона обжаловать любые незаконные действия и решения государственных структур и должностных лиц в случае посягательств на его собственность.

Представляется, что практика расследования и рассмотрения дел о рейдерстве может повлечь необходимость внесения корректив в диспозицию данной статьи и это будет учтено при подготовке новой редакции Уголовного кодекса Республики Казахстан.

Список литературы:

1. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 16 июля 1997 года
2. <http://www.sibak.kz/rus/view.23163&sarap=ckghg24c1330f2>

Мезенцев С., группа Ю-26с КЭУК
Научный руководитель: Рахимгулова М.Б.

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЮВЕНАЛЬНЫХ СУДОВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

В рамках построения правового социального государства острой проблемой является преступность несовершеннолетних.

В статье 3 Конституционного закона «О судебной системе и статусе судей Республики Казахстан» закреплена возможность создания в республике специализированных судов по делам несовершеннолетних.

Ювенальная юстиция – это система, включающая не только комплекс государственных и иных органов и организаций, имеющих своим назначением защиту прав и законных интересов несовершеннолетних, осуществление правосудия в отношении них, но и соответствующее законодательство.

Специализированный (ювенальный) суд должен являться наиболее важным звеном системы ювенальной юстиции. Это обусловлено положением Конституции о том, что судебная власть распространяется на все дела и споры, возникающие на основе Конституции, законов, иных нормативных правовых актов, международных договоров республики.

Именно суд обладает наиболее широкими возможностями при решении вопросов, касающихся защиты прав и законных интересов несовершеннолетних.

Одним из приоритетных направлений государственной социальной политики является обеспечение соблюдения прав ребенка, что предполагает признание за ним всей полноты социально - экономических, политических, личных прав и свобод, закрепленных в Конституции Республики Казахстан, международных договорах и иных нормативных правовых актах.

Правовая защита несовершеннолетних включает защиту прав и интересов детей, попавших в сферу отправления правосудия по уголовным делам. Такая защита в мировой

практике осуществляется в рамках специализированной системы правосудия для несовершеннолетних. [1]

Ежегодно в судах области рассматривается до 150 уголовных дел с участием несовершеннолетних. И это не считая гражданских, административных дел, где также затронуты права детей, не достигших 18 лет. Задача суда не в том, чтобы применить к ним самую строгую меру наказания, связанную с лишением свободы, а наоборот, добиться перевоспитания оступившихся подростков, снижения преступности среди данной категории лиц. [2]

Проблемным является вопрос организации ювенальных судов, какие должны быть предусмотрены структурные подразделения.

Как единая, взаимосвязанная и комплексная система, ювенальная юстиция должна представлять совокупность правовых, судебных и социальных норм и институтов, включающих в себя:

- подразделения социальных и социально-педагогических служб, работающих с несовершеннолетними;
- ювенальную полицию;
- ювенальные суды;
- ювенальную прокуратуру;
- службу воспитательного надзора;
- специальные полузакрытые и открытые учебно-воспитательные учреждения;
- специальные полузакрытые и закрытые медико-воспитательные учреждения;
- закрытые воспитательные учреждения;
- службу представителя по правам несовершеннолетних. [3]

Зачастую, несовершеннолетние не имеют достаточных юридических знаний и представлений о способах защиты своих законных прав. Поэтому, законодатель предусмотрел следующее.

Статья 485 УПК РК гарантирует, что допрос несовершеннолетнего подозреваемого, обвиняемого производится в дневное время суток и не может продолжаться без перерыва более двух часов, а в общей сложности - более четырех часов в день. В случаях явного утомления несовершеннолетнего допрос должен быть прерван и до истечения этого времени.

Уголовно процессуальным кодексом, так же предусмотрено участие защитника по делам о преступлениях несовершеннолетних. И защитник допускается с момента первого допроса несовершеннолетнего в качестве подозреваемого или обвиняемого, а в случае задержания либо ареста до предъявления обвинения - с момента задержания либо ареста.

Сложность возникает в процессе судопроизводства, если обвиняемый к моменту рассмотрения дела, достиг совершеннолетия. Выбор подсудности в этом случае, осуществляется на основании статьи 480 УПК РК, в которой прямо указано, что порядок производства по делам о преступлениях несовершеннолетних определяется общими правилами, и не применяется в случаях, когда:

- в одно производство объединены дела о нескольких преступлениях данного лица, часть из которых совершена после достижения им восемнадцати лет;
- обвиняемый к моменту судопроизводства достиг совершеннолетия.

Вывод из вышесказанного, можно выразить в том, что создание ювенальных органов и служб, как это рекомендуют международно-правовые документы, могут внести существенный вклад в снижении уровня правонарушений среди несовершеннолетних.

Список литературы:

1. Указ Президента от 19.08.2008 N 646 «О концепции развития системы ювенальной юстиции в республике Казахстан»
2. Публикация Верховного суда РК «Ювенальный суд на страже соблюдения прав несовершеннолетних»
3. Журнал Зангер 5-2005 «Исследование ювенальной юстиции, история и современность» Венера Амирова, магистрант Судебной академии при Верховном суде РК

ПРОБЛЕМА ЗАЩИТЫ СВИДЕТЕЛЕЙ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ

Решить задачи уголовного судопроизводства невозможно без участия свидетелей, которые способствуют всестороннему, полному и объективному исследованию обстоятельств уголовного дела. Показания данных важных участников уголовного процесса помогают сложить целостную картину, относящуюся к уголовному делу.

Белорусский законодатель под определением свидетели понимает лицо, в отношении которого имеются основания полагать, что ему известны какие-либо обстоятельства по уголовному делу, вызванное органом, ведущим уголовный процесс, для дачи показаний либо дающее показания [1].

В настоящее время, к сожалению, всё ещё серьёзно угрозу для осуществления правосудия представляет воздействие на участников уголовного судопроизводства. В связи с этим, названных лиц необходимо оградить, от какого бы то ни было незаконного воздействия на них, а также воздействия на их близких родственников и членов их семей либо иных лиц, которых они обоснованно считают близкими, а также в отношении имущества.

На современном этапе во многих странах на законодательном уровне регламентируется процессуальные права участников процесса на всех стадиях уголовного судопроизводства. При этом значительное внимание уделяется именно защите и обеспечению личной и имущественной безопасности свидетелей и их близких. Так, например, в Германии процедура защиты свидетелей регулируется законом «О регулировании вопросов обеспечения защиты свидетелей, которым угрожает опасность» принятым в 1998 г, в США – Законом о контроле над организованной преступностью от 1970 г.

На основании ст.25 Основного Закона белорусское государство обеспечивает свободу, неприкосновенность и достоинство каждой личности. Ограничение или лишение личной свободы возможно только в исключительных случаях и порядке, установленных законом.

На этом основании в Беларуси меры безопасности в отношении свидетелей, потерпевших, экспертов, понятых и других участников уголовного процесса стали применяться с 2000 года, когда в силу вступил новый Уголовно–процессуальный кодекс, в котором и появилась соответствующая глава.

Примечательно, что за год примерно в отношении 40 участников уголовного процесса применяется такая мера безопасности, как неразглашение сведений о личности, некоторые свидетели были освобождены от явки в судебное заседание или их охраняли сотрудники органов внутренних дел. Кроме того, в последние годы отмечается рост числа противоправных посягательств на жизнь, здоровье и имущество участников процесса. Угрозы, запугивания и противоправные действия применяются и к членам их семей. Увеличивается число норм, призванных обеспечить права и свободы человека, как в международном праве, так и в национальном законодательстве иностранных государств, где защита свидетелей и иных участников уголовного судопроизводства является одним из главных приоритетов правоохранительной системы [2, с. 15].

В настоящее время нормативно – правовыми актами закрепляющими защиту свидетелей являются: Конституция РБ, Уголовно–процессуальный кодекс, методические рекомендации Генпрокуратуры в соавторстве с управлением предварительного расследования МВД и Академии управления при Президенте, а также принятое в 2009 году постановление Совета Министров об утверждении положения о порядке применения мер по обеспечению безопасности некоторых участников уголовного процесса и других лиц.

В соответствии с названными нормативно–правовыми актами, должностные лица органа, ведущего уголовный процесс, и органа, обеспечивающего применение мер безопасности, а равно должностные лица правоохранительных органов, предприятий, учреждений, организаций, объединений, виновные в непринятии или ненадлежащем осуществлении мер безопасности либо в разглашении сведений о защищаемых лицах, несут ответственность в соответствии с законодательством Республики Беларусь.

Анализ действующего законодательства свидетельствует, что в Республике Беларусь вопрос о создании действующего механизма реализации права на защиту участников уголовного процесса, а также лиц, оказывающих содействие правосудию, остается открытым.

Для поддержания правопорядка в обществе крайне важно, чтобы свидетели могли давать показания в ходе судебного процесса или оказывать помощь следствию, не подвергаясь запугиванию и не опасаясь возмездия. Сегодня необходимо поставить вопрос о создании в белорусском законодательстве полноценного института государственной защиты участников уголовного судопроизводства.

Список литература:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. N 295-3 (в ред. от 12.06.2007 N 234-3) //Консультант Плюс: Беларусь [Электрон, ресурс].
2. Карпиевич Н./Н. Карпиевич // Необходим концептуальный закон "О государственной защите участников уголовного процесса и других лиц" // "Юстиция Беларуси", 2005, №3, с.15–?
3. Черепович С.И./ С.И. Черепович //Свидетель в уголовном процессе Республики Беларусь: обеспечение его безопасности // Проблемы управления, 2009, №3, с. 260 – 264.

Мустаева Ания, гр.П-35 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: магистр
юриспруденции Альмухаметова А.Г.

МЕДИАЦИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ

Демократические преобразования стран Запада, которые начались задолго до обретения Казахстаном независимости, позволили создать в этих странах подлинные институты гражданского общества, которые явились предпосылкой новой концепции. Она предоставляла правонарушителю возможность принять непосредственное участие в устранении последствий совершенного им преступления, акцентируя внимание на интересах жертв преступлений [1, с.3].

Значительное число преступлений небольшой и средней тяжести, высокий уровень преступности в целом, в том числе и преступности несовершеннолетних, недостаточная защищенность интересов потерпевших, необходимость индивидуального подхода к каждому случаю совершения противоправного деяния, - эти и многие другие причины обуславливают потребность в выработке новых, современных и актуальных механизмов разрешения уголовно-правовых конфликтов.

Медиация, как способ альтернативного разрешения споров активно поощряется во многих странах с развитой судебной системой. У нас государство так же благожелательно относится к данному направлению урегулирования споров. Недавно вступивший в силу Закон РК «О медиации» пока не в состоянии урегулировать все правоотношения в указанной сфере, но, безусловно, дает хороший толчок к развитию примирительных процедур.

Принцип восстановительного правосудия состоит в том, что бы лицо, совершившее преступление, раскаялось перед потерпевшим, добровольно загладило причиненный ему вред, пропустило себя через пережитые им страдания и помогло справиться с последствиями преступления. В свою очередь для лица, совершившего преступление, предоставляется возможность встать на путь исправления, в полной мере осознать неправомерность и общественную опасность своего деяния, а так же избежать уголовного преследования со стороны «бесчувственного» государства [2, с.52].

В этой связи невозможно не сказать и об отличии медиации по уголовным делам от традиционного рассмотрения и разрешения дела по существу в суде. Если провести сравнительный анализ судебного разбирательства и процедуры медиации, то можно отметить как минимум следующие принципиальные отличия:

1. Медиация может применяться только на основе добровольного согласия сторон, на судебное разбирательство дела в общем порядке согласия обвиняемого и потерпевшего не требуется. От медиации обвиняемый и потерпевший могут отказаться, от судебного разбирательства - нет.

2. При применении медиации у сторон есть право на выбор посредника, а вот выбирать судью, который будет рассматривать их дело, они не могут.

3. Судебное разбирательство по уголовному делу носит по общему правилу гласный характер и проводится в строго установленном законом порядке. Процедура посредничества конфиденциальна и не носит такого формализованного характера. Минимум формальностей в ходе процесса медиации позволяет в кратчайшие сроки находить правильное решение по делу. Оперативность посредничества в разрешении споров считается самым привлекательным его достоинством в гражданском процессе [3, с.17]. Представляется, что и для уголовного судопроизводства в настоящее время этот аспект является не менее значимым.

4. При медиации решение вырабатывается с помощью посредника (медиатора) непосредственно самими обвиняемым и потерпевшим в определенных для них рамках, судебное решение принимается судом в соответствии с требованиями закона.

5. Принятое в результате медиации решение исполняется сразу же самими сторонами. Судебное решение только после возможной проверки и вступления в законную силу приводится в исполнение принудительно и сопряжено со значительными затратами и усилиями соответствующих органов государства.

Все эти отличия свидетельствуют, что медиация действительно является альтернативной формой разрешения уголовно-правовых конфликтов, которая в определенных случаях может оказаться более оправданной и эффективной с точки зрения обеспечения и публичных интересов, и прав, свобод и законных интересов личности в уголовном судопроизводстве, чем рассмотрение и разрешение уголовного дела в суде.

Хотелось бы также отметить, что посредничество – «явление древнее, многие черты которого, известные современному праву и практике, сформировались еще на ранних стадиях возникновения человеческой цивилизации. Посредничество как примирительная процедура прошло длительную эволюцию и по-разному применялось в различных условиях, а также разными народами, но всегда играло значительную стабилизирующую роль в обществе» [3, с.51].

Можно сделать вывод, что при наличии необходимых условий медиация могла бы успешно применяться и в нашем казахстанском судопроизводстве.

Список литературы:

1. Пен С.Г. Медиация в уголовном судопроизводстве. Автореферат. КЮИ МВД РК им.Б.Бейсенова. 2006г.
2. Головки Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве. М., 2002.
3. Ракитина Л.Н., Львова О.А. Медиация (посредничество). Как урегулировать спор, не обращаясь в суд. М., 2008.

Нурмаганова Ғ.Ж. Ю-25с/к
тобының студенті ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: к.ю.н., доцент
Байкенжина К.А.

КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҒЫНЫҢ ҮРДІСІ

Жалпы қылмыскерлік сияқты кәметке толмағандардың қылмыскерлігі де өзінің жай-күйімен және жағдайымен сипатталады. Жай-күйі статистика арқылы көрініс табады, онда деңгей мен құрылым көрсетіледі. Үрдісінде қылмыскерлік жай-күйінің қозғалысын сипаттайды, деңгей мен құрылымдағы өзгерістер арқылы бейнеленеді. Кәметке толмағандар қылмыскерлігінің ресми қылмыстық статистика мәліметтеріне баға бергенде статистикалық көрсеткіштердің шындықты толық сипаттауына кедергі болатын іс жүзіндегі және заң жүзіндегі мән-жайларды ескеру қажет (кәметке толмағандардың тұрмыстағы қылмыстарының көбіне жасырын қалатындығын, тәрбиелік ықпал ету шараларының оларға

онша қолданылмайтындығын, қылмыстық жазаға тартуға жас шектеуінің кедергі болуы және т.б.).

Кәмелетке толмағандар қылмыскерлігінің құрылымын және олардың әртүрлі қылмыстарға бару ерекшеліктерін зерделегенде ұрлық, тонау, бұзақылық, зорлық көрсету сияқты қылмыстар жасаудағы негізгі сылтауларына назар аудару керек. Жасөспірімдер қылмыскерлігінің әртүрлі көрсеткіштерін ересектердің сондай көрсеткіштерімен салыстырған жөн. Кәмелетке толмағандар қылмыскерлігінің әртүрлі аймақтардағы динамикасы бірқатар заңдылықтарды көрсетіп отыр.

Біріншіден, жасөспірімдер мен ересектер қылмыскерлігінің жалпы үрдісі (қысқару, тұрақтану, өсу) сәйкес келуі мүмкін. Жасөспірімдер қылмыскерлігі жалпы қылмыскерліктің бір элементі, оларды жасаудың себептері ортақ.

Екіншіден, кәмелетке толмағандар қылмыскерлігінің өсу қарқыны ересектердікіне қарағанда жоғары, ал азаю қарқыны төмен болуы мүмкін. Жасөспірімдер қылмыскерлігі ересектер қылмыскерлігінің ықпалына ұшырап қана қоймайды, оған ерекше, өзіне ғана тән факторлар әсер етеді.

Үшіншіден, қылмыскерлік етек алған кездері 14-15 жастағылар қылмыскерлігінің өсу қарқыны 16-17 жастағылардікінен жоғары болуы мүмкін. Яғни, кәмелетке толмағандар қылмыскерлігі жасаяды, бұдан алдын алу шараларын ерте бастан қолға алу керектігі туындайды.

Кәмелетке толмағандар қылмыскерлігімен күреске профессор Е.Каиржанов ерекше мән береді, ол: «егер қылмыскерлік – басымыздың соры болса, онда жасөспірімдер қылмыскерлігі – он қабат сор», – дейді [1, 68 б].

Өз зерттеулерінде Е.О. Алауханов: «жалпы қылмыскерлік сияқты кәмелетке толмағандар қылмыскерлігі де қоғам өміріндегі әртүрлі мән-жайларға, бәрінен бұрын әлеуметтік-экономикалық, демографиялық, көші-қон үрдістеріне байланысты әлеуметтік факторларға жатады», – дейді [2, 15 б.].

Цифрлар көрсетіп отырғандай, 1991–1999 жылдары кәмелетке толмағандардың қылмыскерлігі 12477 қылмыстан 7159-ға дейін азайған. Бірақ ол 2000–2008 жылдары 7359-дан 8237 қылмысқа дейін өскен. Ал, 2009–2010 жылдары соңғы он төрт жылдағы ең төменгі көрсеткіш тіркелген [3].

Кәмелетке толмағандар қылмыскерлігінің талдамасы оның динамикасы мен құрамында бірқатар теріс үрдістердің бар екендігін көрсетіп отыр. Кәмелетке толмағандар арасындағы қылмыскерлік көрсеткішінің мемлекет жүзеге асыратын қудалау практикасының бағытына қарай өзгеріп отыратындығын байқаймыз.

Реформа жылдарында бұл қылмыскерлік динамикасы Республикадағы әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан ең күрделі кезеңге – 1992-1993 жылдарға тап келді. Содан кейінгі бес жылда (1994–1999 жылдар) Қазақстанда кәмелетке толмағандар қылмыскерлігінің біршама төмендеп тұрақтанғандығы байқалды. Бірақ 2000–2002 жылдары кәмелетке толмағандар жасаған немесе олар қатысқан қылмыстар саны қайтадан көтеріліп, 2004-2007 жылдары тағы да төмендеген [3]. Мұны кәмелетке толмағандар қылмыскерлігімен күрестің жетістігіне жатқызуға болар еді, бірақ оған дәлелді негіздер жоқ.

Заңгерлердің зерттеу нәтижелеріне жүгінсек, кәмелетке толмағандардың қылмыстық жауаптылығының үрдісіне әсер ететін жағдайлар өте көптеп саналады, атап айтқанда: кәмелетке толмағандардың, жастардың және, ересектердің қылмыстық топтарының мүдделері көп жағдайларда біріне-бірі қайшы келуі, ықпал ету өрісіне таласуы; міндетті орта білім алудан ұдайы жалтарушы жастар санының көбеюі; кәмелетке толмағандарға қоршаған ортаның әсері; қылмыс жасаушы тұлғаның жасаруы т.б.

Сондықтанда, кәмелетке толмағандар қылмыскерлігімен күрестегі мемлекеттік саясат балаларға күнделікті қамқорлық көрсету, оларды тәрбиелеп оқыту, отбасына, балаларға көмектесу сияқты жалпы әлеуметтік шараларды қамтуы керек. Мемлекеттік, аймақтық, аймақаралық деңгейде қабылданған кешенді бағдарламалардың ойдағыдай жүзеге асырылуына, жеткіншек ұрпақтың құқықтық санасын көтеруге, оқу-тәрбие жұмыстарының сапасын жақсартуға баса көңіл бөлінуі тиіс.

Кәмелетке толмағандардың құқығын қорғаумен айналысатын және олардың тәрбиесіне, оқуына және жұмысқа орналасуына жауап беретін мекемелерді бақылайтын ұйымдардың мәртебесін көтеру керек. Жеткіншектердің өмір салтына теріс ықпал ететіндердің барлығы

жұртшылық пен мемлекетті жайбарақат қалдырмауға тиіс. Сонда ғана жастар қоғамдағы өз орнын табады, өздерін қоғамның толыққанды мүшесі ретінде сезінеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Е.Қайыржанов. Жасөспірімдер арасындағы өзіне-өзі қол жұмсаудың алдын алу бойынша іс-шаралар. Алматы. 2001. 68б
2. Е.О.Алауханов. Криминологические проблемы предупреждения корыстно-насильственных преступлений. Алматы. 2007. 15б
3. О состоянии преступности среди несовершеннолетних за 2010 год. Журнал "Преступность в Казахстане". Астана. 2010.

Нурлыкешов Ж.К. Слушатель 303 уч.гр.
КА МВД РК им. Б. Бейсенова
Научный руководитель: ст.преподаватель
кафедры криминалистики КА МВД РК
им.Б.Бейсенова Кемпирова Ж.С.

РОЗЫСКНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СЛЕДОВАТЕЛЯ ПРИ РАСКРЫТИИ И РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ

Проводимая реформа правоохранительных органов в Республике Казахстан призвана обеспечить демократизацию всей правовой системы, эффективное соблюдение прав человека. От эффективности деятельности ОВД зависят безопасность и спокойствие граждан, состояние преступности и уровень криминогенной обстановки в стране, в связи с чем процесс совершенствования ОВД должен быть сосредоточен на обеспечении быстрого и адекватного их реагирования на преступные проявления и профилактике правонарушений.

Результативность раскрытия и расследования преступлений зависит от своевременного получения информации о лицах, заподозренных в совершении преступлений; скрывшихся обвиняемых; потерпевших; свидетелях; орудиях преступления, транспортных средствах (как орудиях преступления или предметах преступного посягательства); имуществе, ценностях, добытых преступным путем; следах совершения преступлений; других предметах и объектах, местонахождение которых неизвестно [1, с.264].

Статистика показывает, что в Казахстане в период с 2002 по 2012 годы непрерывно росло количество преступников, находящихся в розыске; пропавших без вести; огнестрельного оружия; похищенных и угнанных автотранспортных средств; других объектов розыска - вещественных доказательств, имущества и ценностей, добытых преступным путем.

Эффективность розыскной деятельности как специфической разновидности практической деятельности по борьбе с преступностью, с одной стороны, напрямую связана с уровнем ее обеспечения научно-методическими методами и средствами, а с другой, с тактическими умениями их применения.

Анализ практики раскрытия и расследования преступлений показывает, что результативность розыскной деятельности следователей не отвечает современным потребностям следствия. На это указывает и количество времени, отводимого для этого. Часть следователей недооценивает значение розыскной работы в процессе предварительного следствия, ошибочно отнеся розыск к компетенции только органа дознания. По этой причине недостаточно эффективно применяются научно-технические средства и методы, что ведет к дефициту получения криминалистически значимой розыскной информации. Необходим и качественно новый подход к обеспечению правового регулирования использования методических, тактических и научно-технических достижений, совершенствованию известных и разработке новых научно-технических средств и методов, организации их использования в розыскной деятельности. На современном этапе возникает необходимость повышения уровня информационного обеспечения розыскной деятельности следователя, а также выработки конкретных рекомендаций по совершенствованию эффективности использования средств и методов с учетом современных достижений науки и техники.

Поиск лица, совершившего преступление, установление места его нахождения и доказывание его вины, определяют саму суть и цель процесса раскрытия и расследования преступления. Наличие такого лица придает этому процессу большую конкретность и целеустремленность. Однако розыск лиц, скрывшихся от следствия и суда, проблема не только следствия и органов внутренних дел [2, с.89]. Это проблема всех правоохранительных органов, взаимодействие между которыми имеет решающее значение для успеха осуществляемой в этих целях деятельности. Вместе с тем его современное состояние оставляет желать лучшего. Система этих органов, созданная в результате их реорганизации, пока не адаптировалась к новым условиям деятельности. Остаются в качестве потенциальных возможностей повышения эффективности розыска указанной категории лиц современные достижения науки и техники, особенно в части информационных технологий. Не без изъянов, отрицательно влияющих на практику розыска, отмечается пока система его правового регулирования. Очевидны потребности правоохранительных органов в методических рекомендациях по розыску лиц, скрывшихся от следствия и суда, соответствующие изменившимся условиям их деятельности и учитывающим современное состояние преступности. В этой же связи актуализировалась проблема профессиональной подготовки сотрудников органов внутренних дел, в том числе их розыскных подразделений.

Иначе говоря, проблемы правового, организационного, информационного, научно - технического обеспечения розыска лиц, скрывшихся от следствия и суда, обострились, а вместе с тем появились и новые. Разумеется, практика розыска, по-своему реагирует на такие проблемы, наработывая определенный опыт их решения в современных условиях деятельности правоохранительных органов, однако при этом все очевидней становятся потребности той же практики в научном анализе ее состояния и путей повышения ее эффективности. Поскольку возникновение и проявление названных проблем взаимообусловлено, представляется, что наиболее рациональным и продуктивным может быть их комплексное исследование с позиции системного анализа соответствующих взаимосвязей, то есть в форме криминалистического обеспечения розыска.

Список литературы:

1. Криминалистика: Учебник / Отв. Ред. Б. М. Нурғалиев — Караганда: Болашак-Баспа, 2009. – 813 с.
2. Оперативно-розыскная деятельность / Под ред К К Горяинова. В С Овчинского, А Ю Шумилова - М ИНФРА-М, 2001.

Осипук Н.О. Брестский Государственный
Университет имени А.С.Пушкина, г. Брест,
Республика Беларусь

ПРОБЛЕМЫ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СМЕРТНОЙ КАЗНИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛОРУСЬ

Кара смертью – одно из самых древних наказаний, относящихся к уголовному праву. По оценкам историков, смерть как кара за совершенное преступление против порядка и законов, установленных обществом, известна, по крайней мере, уже несколько тысячелетий.

Тюремное заключение, согласно Статуту, было двух видов. Легкое предполагало содержание в камерах в верхней части замка, а тяжелое – в подземельях, с цепью на шее [1, с.4].

Затем на территории Беларуси действовали законы Российской Империи. Отметим, что и в истории Российской империи был продолжительный период относительно милосердия – с 1741 года, воцарения Елизаветы Петровны, до 1905 года [2, с.82]. Смертью в этот период наказывали действительно в исключительных случаях лишь государственных преступников (декабристы, Емельян Пугачев), а чуть позднее – террористов. Например, Софью Перовскую, которая лично руководила убийством Александра II, повесили публично, и это была одна из немногих женщин, казненных за полтора «мягких» века российской истории.

Иначе говоря, в традициях восточных славян – белорусов, русских, украинцев – можно рассмотреть как жестокость и абсолютное игнорирование ценности отдельной человеческой личности, так и, как сейчас модно говорить, тренд гуманистический, человеколюбивый, тренд воздержания от наказания смертью себе подобных [3, с.8].

В послереволюционный период государство провозгласило отказ от смертной казни (Декреты II съезда Советов от 26.10.1917 г. ВЦИК и СНК от 17.01.1920 г.) Затем смертная казнь вновь стала осуществляться. В этот период были приняты самые жестокие законы, направленные против «врагов народа», «вредителей», «диверсантов» и «расхитителей социалистической собственности», широко предусматривавшие наказание смертной казнью.

Стремление РБ к отмене смертной казни нашло своё отражение в части второй ст. 24 Конституции. В соответствии с нормами данной статьи: «смертная казнь до её отмены может применяться в соответствии с законом как исключительная мера наказания за особо тяжкие преступления и только согласно приговору суда» [4, с.24].

В части 4 ст. 58 УК РБ предусмотрено: «По отбытии двадцати лет лицом, осужденным к пожизненному заключению, либо лицом, которому смертная казнь в порядке помилования заменена пожизненным заключением, суд, учитывая поведение осужденного, состояние его здоровья или возраст, может заменить дальнейшее отбывание пожизненного заключения лишением свободы на определенный срок, но не свыше пяти лет» [5].

Во-первых, не совсем понятна обоснованность установления такого основания замены пожизненного заключения лишением свободы, как поведение осужденного. В связи с указанным уместно задаться вопросом, кто может гарантировать, что, оказавшись на свободе, освобожденное лицо не совершит еще более зверское преступление, хотя бы для того, чтобы отомстить обществу или конкретным лицам: свидетелям, сотрудникам правоохранительных органов, судье.

Во-вторых, учитывая ограничение верхнего предела срока лишения свободы («не свыше пяти лет»), установленного в части 4 ст. 58 УК РБ, теоретически лицо, осужденное к пожизненному заключению, может быть освобождено раньше, чем лицо, которому назначен максимальный срок лишения свободы – 25 лет (а тем более, которому по совокупности приговоров назначено 30 лет лишения свободы).

В-третьих, в отношении такого лица, освобожденного из мест лишения свободы, в ст. 80 УК РБ не предусмотрен даже превентивный надзор, а ведь это человек повышенной социальной опасности.

В-четвертых, в отношении такого лица не урегулирован вопрос о сроках судимости и ее снятии. В то же время в соответствии с УК РБ, например, судимость лица, допустившего особо опасный рецидив, не погашается (часть 9 ст. 97), а может быть снята судом по истечении пяти лет (часть 2 ст. 98).

По нашему мнению, отказ от назначения и применения смертной казни продиктован всей логикой общественного развития и с очевидностью вытекает из части третьей ст. 24 Конституции РБ, предусматривающей временный характер этого вида наказания.

Список литературы:

1. Маскаленко, Г. «Убить человека? Или смертная казнь «за» и «против» / Г. Маскаленко // Коммунист Белоруссии. Мы и время. – 2009. – 22 авг. – с. 4–5.
2. Гуськова, И.Г. Дебаты «Смертная казнь: «за» и «против» / И.Г. Гуськова // Народная асвета. – 2010. – №6. – с. 83–84.
3. Кандраль, И. Смертная казнь: быть или не быть? (Решение в Беларуси) / И. Кандраль // Во славу Родины. – 2002. – 9 авг. – с. 8.
4. Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г. и 17 октября 2004 г.). – Минск: Амалфея, 2005. – 48 с.
5. Уголовный кодекс Республики Беларусь: принят Палатой представителей 2 июня 1999 г.: одобрен Советом Респ. 24 июня 1999 г.: текст Кодекса по состоянию на 10 февр. 2009 г. – Минск: Амалфея, 2009. – 352 с.

ПРОФИЛАКТИКА ПРЕСТУПЛЕНИЙ- БАРЬЕР НА ПУТИ ПРЕСТУПНОСТИ

*«Атмосфера нетерпимости
к мелким правонарушениям - важный шаг
в укреплении общественной безопасности,
борьбе с преступностью».*

Лидер Нации Н.А.Назарбаев

В современных условиях развития рыночной экономики, демократизации государственной и общественной жизни становятся как никогда актуальными проблемы предупреждения преступности. Применение мер уголовного наказания явно недостаточно для борьбы с преступностью. Одной из основных задач в этой сфере является обеспечение местными исполнительными органами занятости населения, особенно молодежи, привлечение их к общественным работам, проведение профессиональной подготовки и обучения.

Особого внимания требуют вопросы профилактики правонарушений и безнадзорности среди несовершеннолетних, поскольку перспектива развития криминогенной обстановки напрямую зависит от того, насколько эффективны принимаемые сегодня воспитательно-правовые меры с подростками и молодежью.

Понимание преступности как социально негативного явления предполагает соответствующую стратегию ее предупреждения, главным направлением которого является воздействие на причины, ее порождающие. В этой связи особую значимость приобретает профилактика противоправного поведения детей и подростков. Такая деятельность обеспечивает защиту общества от преступных посягательств, не дает неустойчивым членам общества выбрать неверный путь. Очень важно на ранних этапах предотвратить распространение преступности среди детей и подростков, не допустить распространение культа насилия и жестокости в семьях, школах, детских домах. Дети – это одна из наиболее уязвимых групп общества, которая может быть подвергнута негативному влиянию со стороны взрослого населения, что зачастую приводит к определенным последствиям [1.с.8,17]. Это может привести к необратимым последствиям, ведь преступность несовершеннолетних очень часто перерастает в рецидивную, то есть повторяющуюся преступность. Мы не зря взяли эту тему, по – скольку, считаем ее очень актуальной не только для нашей страны. Злободневные для общества проблемы безработицы, алкоголизма, наркомании, падения нравственности, широкого распространения правового нигилизма все более стирают грань между правомерным и противоправным поведением в сознании молодого поколения, что не может не сказаться на показателях преступности данного вида. Мы сравнили уровень преступности за несколько лет. В Казахстане в январе-декабре 2012 года зарегистрировано 133 тыс. 898 преступлений, что на 5,6% больше, чем в 2009 году.

Низкая рождаемость, высокая детская смертность, проблемы в получении образования, неразвитость многих форм развивающего досуга расширяют базу детского неблагополучия и обуславливают изменения тенденций подростковой преступности. Изменение структуры преступности несовершеннолетних позволяет сделать вывод об изменении мотивации деяний. Преобладающие корыстные преступления, характеризуются легкомыслием, самоутверждением, попыткой завоевать авторитет среди сверстников [2., с.5].

Как обезопасить детей от такого влияния? Какие меры предпринять, чтобы помочь детям сделать правильный выбор?

Отчасти возможно это сделать при помощи определенных профилактических мероприятий, ведь профилактика – это стимулирование различных позитивных процессов социальной жизни общества. Благополучие подростков - это благополучие общества. Мы бы хотели предложить вот такой метод борьбы с преступностью: опираясь на спортивную солидарность. Мы, как и многие другие жители нашей страны, в дальнейшем хотел бы видеть здоровую нацию, а что бы воспитать здоровое поколение необходимо создать для них хорошие условия, но к сожалению как и условий так и возможности заниматься где - либо у молодых людей нет. В своем Послании народу Президент РК Лидер нации Н.Назарбаев «Стратегия «Казахстан-2050»: Новый политический курс состоявшегося государства» отметил:

«Физическая культура и спорт должны стать особой заботой государства. Именно здоровый образ жизни является ключом к здоровью нации. Однако в стране не хватает спортивных объектов, спортивного инвентаря и оборудования, доступного для всех» [3].

Задумайтесь на минуту, если у нас будет здоровая молодежь, здоровая нация, более дисциплинированные молодые люди и более воспитанные молодые девушки уровень преступности, наверняка, сократится и мы с гордостью сможем сказать, что по уровню преступности среди несовершеннолетних наш показатель очень низок. Для большей результативности необходимо привлекать к своей деятельности различные благотворительные организации и объединения. Необходимо помнить, что мы имеем дело с молодежью, оказавшейся в трудной ситуации, нельзя закрывать глаза на ее проблемы.

Список литературы:

1. Л.М. Прозуметов «Несовершеннолетние: преступность, особенности уголовной ответственности» - Томск, 2006, с. 8, 17.
2. Программа профилактики правонарушений в РК на 2011-2013 годы
3. Послание народу РК Президента РК Лидера нации Н.Назарбаева «Стратегия «Казахстан-2050»: Новый политический курс состоявшегося государства».

Рынкевич В.Н. Брестский
Государственный Университет имени
А.С.Пушкина, г. Брест, Республика Беларусь

НАДЗОР ПРОКУРАТУРЫ ЗА ЗАКОННОСТЬЮ И ДИСЦИПЛИНОЙ В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ

Как основа нормальной жизни общества и его членов законность, то есть безусловное и неукоснительное соблюдение правовых предписаний, является важнейшим составным элементом правового государства

Согласно ст. 125 Конституции Республики Беларусь надзор за точным и единообразным исполнением законов, декретов, указов и иных нормативных актов министерствами и другими подведомственными Совету Министров органами, местными представительствами и исполнительными органами, предприятиями, организациями и учреждениями, общественными объединениями, должностными лицами и гражданами возлагается на Генерального прокурора Республики Беларусь и подчиненных ему прокуроров [1, ст.125].

Прокурорский надзор осуществляется по двум основным направлениям:

1) Надзор за точным и единообразным исполнением законов, декретов, указов и иных нормативных правовых актов республиканскими органами государственного управления и организациями, местными представительными и исполнительными органами, общественными и религиозными организациями, должностными лицами и гражданами, в том числе индивидуальными предпринимателями.

2) Надзор за соответствием актов и действий органов государственного управления, предприятий, учреждений, их должностных лиц, общественных организаций Конституции, законам, декретам, указам Президента, постановлениям Совета Министров Республики Беларусь [2, ст.4].

Надзор за законностью актов и действий Совета Министров Республики и Президента Республики Беларусь прокуратура не осуществляет. Это функция Конституционного Суда Республики Беларусь [3, с. 263 – 264].

Прокуроры обладают широкими полномочиями в сфере осуществления надзора. Следует отметить, что Законом Республики Беларусь «О прокуратуре Республики Беларусь» прокурору предоставлено право в процессе проверки по предъявлению служебного удостоверения беспрепятственно входить на территорию и в помещения любых учреждений и организаций и иметь доступ к их документам.

В целях обеспечения законности в сфере управления органы прокуратуры используют следующие методы работы:

- 1) проверка правовых актов, издаваемых поднадзорными органами;
- 2) проверка исполнения законов поднадзорными органами;
- 3) участие прокурора в заседаниях органов государственной власти и управления;
- 4) изучение и обобщение писем, заявлений и публикаций о нарушениях законности и принятия по им мер;
- 5) проверка действий должностных лиц.

Если обнаружены нарушения закона, то, в зависимости от их характера, прокурор или его заместитель наделены правом:

- 1) опротестовывать акты органов, решения и действия должностных лиц;
- 2) вносить представления с требованием об устранении нарушений закона, причин нарушений и способствующих им условий;
- 3) выносить предписания об устранении нарушения закона;
- 4) официально предупреждать должностных лиц и граждан о недопустимости нарушения ими закона.

Акты прокурорского надзора и иные средства реагирования прокурорского надзора должны отвечать ряду требований:

- 1) должны облекаться в письменную форму;
- 2) должны выноситься только по поводу фактов нарушений законности, требующих непосредственного прокурорского реагирования;
- 3) должны выноситься своевременно. Как правило, в действующем законодательстве не установлены конкретные сроки реагирования прокуроров на нарушения законности и обстоятельств, им сопутствующих.

Протест, представление, постановление, предписание, официальное предупреждение являются актами прокурора, юридическими формами реагирования прокурора на нарушение закона (законности), это формы выражения требований прокурора [4, с. 660].

Генеральная прокуратура Республики Беларусь, прокуратуры областей, города Минска и приравненные к ним Белорусская транспортная и Белорусская военная прокуратуры в пределах своей компетенции осуществляют сотрудничество с органами прокуратуры и иными правоохранительными органами иностранных государств и международными организациями. [2, ст.15].

Вместе с тем прокуратура должна оставаться самостоятельным органом государства, а Генеральный прокурор и нижестоящие прокуроры должны быть независимы в осуществлении своих полномочий и руководствоваться только законодательством.

Список литературы:

1. Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г. и 17 октября 2004 г.) – Минск: Амалфея, 2006. – 48 с.
2. О прокуратуре Республики Беларусь: Закон Респ. Беларусь, 8 мая 2007 г. № 220-3 // Эталон – Беларусь [Электронный ресурс] / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2011.
3. Тагунов, Д.Е. Административное право: курс интенсивной подготовки / Д.Е. Тагунов, Т.З. Забелов. – Минск: Тетра Системс, 2008. – 287 с.
4. Крамник, А.Н. Административное право / А.Н. Крамник. – Минск: Тесей, 2008. – 671с.

Рахымжан Е.М., ҚҚЭУ 3 курс студенті,
Ғылыми жетекшісі: Исакова Ж.А., ЖҚАП
кафедрасының оқытушысы, құқық магистрі.

ЕЛІМІЗДЕГІ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

ТМД мемлекеттері арасында Қазақстан Республикасы бірінші болып 1998 жылғы 2 шілдедегі №267 «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» заңын қабылдады. Осы заңға сәйкес мемлекеттік міндеттерді атқаратын адамдардың, сондай-ақ соларға тенестірілген адамдардың лауазымдық өкілеттігін және соған байланысты мүмкіндіктерін пайдалана отырып

не мүліктік пайда алу үшін олардың өз өкілеттіктерін өзгеше пайдалануы, жеке өзі немесе делдалдар арқылы заңда көзделмеген мүліктік игіліктер мен артықшылықтар алуы, сол сияқты бұл адамдарға жеке және заңды тұлғалардың аталған игіліктер мен артықшылықтарды құқыққа қарсы беруі арқылы оларды сатып алуы сыбайлас жемқорлық деп ұғынылады[1].

Бүгінгі таңда, экономикалық және ұлттық қауіпсіздікті сақтау мақсатында мемлекеттің, қоғамның және тұлғаның құқықтары мен мүдделерін қорғайтын шаралар жүзеге асуы керек. Азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін негізгі элемент болып қолданыстағы заңнама болып табылады.

Шенеуіктер қарапайым адамға қолжетімсіз игіліктермен билік ете алатын жерде сыбайлас жемқорлық белең алады. Еліміздегі коррупция жағдайының анализі көрсетіп тұрғандай, сыбайлас жемқорлық білім беру, медицина сияқты тіптен қарапайым қоғамдық қатынастарда да көрініс табады. Осындай сыбайлас жемқорлық көрінісі тек азаматтардың өмірлік маңызды мүдделеріне ғана емес, мемлекеттің өзіне де қауіп төндіреді. Өйткені, жемқор шенеуіктер өздерінің қылмыстық әрекеттерімен биліктің тек халық алдында ғана емес, әлемдік қоғамдастықтың да алдында абыройын төгеді. Дәл осыдан, ең әуелі коррупцияны туғызатын себептермен күресу керек екені анық.

Қазіргі кезде, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың кемшіліктерін толастыру, мемлекеттік қызметшілердің қызметіне тексеріс жүргізу мен бақылау механизмін жетілдіру, мемлекеттік қызметшілердің санын қысқартып, мемлекеттік қызмет көрсетуді бақылайтын мемлекетке тәуелсіз орган құру сияқты іс-шаралар кешенін орындау керек.

Жаһандық статистиканың мәліметтері бойынша, сұралғандардың 50%-ы үкімет сыбайлас жемқорлықты тоқтата алмайды деп есептесе, 70%-ы халықтың коррупцияға төзбеушілігі жағдайды өзгерте алады деп есептейді. «ГОЛД» мамандарының тұжырымдамасы бойынша, әлемде жыл сайын бір триллионға жуық АҚШ доллары пара ретінде беріледі[2]. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бизнес өкілдерін тартып, сонымен бірге бизнес құрылымдарға арналған коррупцияға қарсы тиімді механизм әзірлеу керек. Себебі, көптеген сыбайлас жемқорлықпен байланысы қылмыстар бизнес өкілдері мен мемлекеттік органдармен байланысты. Коррупцияның белең алуы бәсекелестікке қабілетсіз кәсіпорындардың пайда болуына әкеп соғады, ал ол, өз кезегінде елдің экономикалық потенциалы мен экономикалық дамуының тежелуіне әсер етеді. Сонымен қатар, сыбайлас жемқорлыққа деген төзбеушілікті қалыптастыру мақсатында түсіндірме жұмыстарын жүргізген абзал.

Біріккен Ұлттар Ұйымы(БҰҰ), Еуропалық одақ, Дүниежүзілік банк және т.б. халықаралық ұйымдар сыбайлас жемқорлықпен күресті белсенді түрде ынталандырады және демеу береді. Коррупциямен күресу мақсатында, 2005 жылы БҰҰ Бас Ассамблеясы Сыбайлас жемқорлықпен күресу туралы Конвенцияны әзірледі. Бұл Конвенция аясында, БҰҰ-ға мүше елдер Конвенцияға сәкес коррупцияға қарсы іс шаралар қолдану керек. Конвенцияның үлкен бөлігі сыбайлас жемқорлықты алдын-алу шараларына арналып, коррупцияны болдырмаудың әдіс-тәсілдері көзделген. Олардың ішінде антикоррупциялық органдардың құру, мемлекеттік органдар жұмысының ашықтығы және сайлау компанияларын қаржыландыру сияқты мәселелердің барынша ашық болуы туралы жазылған. Халықаралық ынтымақтастық аясында, мүше елдер дәлелдемелерді жинау және тапсыру мәселелерінде құқықбұзушыларды сот арқылы іздестіру, тергеу шараларын жүргізу және активтерді қайтару сияқты стадияларда өзара жәрдемдесуге уағдаласқан. Соңғысы Қазақстан Республикасына ерекше маңызды. Біздің ойымызша коррупцияны толығымен жою мүмкін емес, бірақ барынша азайтып, төмендетуге қолдан келерлік іс. Жоғарыда айтылған нұсқаулар кешенін орындау еліміздегі сыбайлас жемқорлықты жоюға айтарлықтай көмек береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 2 шілдедегі №267 Заңы.
2. Page of Gold Line International - International Financial Mutual Aid System www.goldline.pro

МЕСТО АКТОВ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СИСТЕМЕ ИСТОЧНИКОВ ПРАВА

Республика Казахстан вышла на новый этап развития государственности, преодолела основные трудности переходного периода, в том числе, и трудности, связанные с законодательным регулированием новых общественных отношений. Большой вклад в это внес Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев. Это создает необходимость теоретических исследований об исторических условиях деятельности Президента Республики Казахстан, о системе факторов, предопределяющих содержание и формы выражения ею правотворчества.

К нормативным актам Президента, как гаранта соблюдения Конституции, предъявляются повышенные требования, как в плане их законности, соблюдения правил юридической техники, так и их социально-экономической и политической обоснованности, прогнозирования ближайших и отдаленных последствий их принятия[1]. Качество издаваемых главой государства актов влияет на эффективность управленческих решений на нижестоящих уровнях, является важнейшим критерием определения уровня культуры управленческой работ в государственном аппарате, затрагивает авторитет Президента, как на внутривнутриполитической, так и на международной арене.

На данном этапе развития действующего права основным направлением совершенствования правотворческой деятельности Президента должно стать ограничение возможностей делегированного законотворчества Президента Республики Казахстан[2]. Определенная действующим законодательством иерархия нормативных правовых актов не соответствует конституционным положениям об обязательной силе указов и распоряжений Президента, издаваемых на основе и во исполнение Конституции и законов Республики Казахстан. Так, нормативные указы Президента находятся по иерархии нормативных актов ниже нормативных постановлений Парламента. Диализ юридических свойств позволяет четко определить положение нормативных указов Президента в иерархической системе действующего законодательства как равных по своей юридической силе нормативным постановлениям Парламента и его Палат[3].

В соответствии с закрепленной президентской формой правления Конституция Республики Казахстан предоставляет обширные полномочия Президенту Республики Казахстан, позволяющие ему, выступая главой государства, активно участвовать в процессе формирования отечественного действующего права как путем издания собственных нормативных актов, так и путем оказания воздействия на правотворческую деятельность других органов. Проведение в 2007г. конституционной реформы способствовало упрочению стабильности основной законодательной базы и политических отношений в стране, определенному расширению полномочий Парламента.

Тем не менее, нормативные указы Президента Республики Казахстан оказывают весомое влияние на различные стороны общественной жизни. Закрепленная в Законе Республики Казахстан «О нормативных правовых актах» иерархия актов содержит неточности, обусловленные расширенным толкованием понятий «законодательство», «законодательный акт» с включением в них не только законов, имеющих высшую юридическую силу, но и подзаконных актов[4]. В соответствии с действующим законодательством нормативные указы Президента в иерархии нормативных актов располагаются ниже нормативных постановлений Парламента. Вместе с тем анализ юридических свойств и признаков нормативных указов Президента и нормативных постановлений Парламента и его Палат доказывает равнозначность их юридической силы и, соответственно, необходимость размещения данных актов на одной ступени иерархической лестницы.

Собственное подзаконное правотворчество Президента Республики Казахстан выражается в издании указов и распоряжений. Выбор формы акта, в которую облекается решение главы государства, должен основываться на признаке нормативности. В этой связи, вполне обосновано, мнение о том, что в форме распоряжений Президента могут быть изданы только ненормативные акты, отличающиеся конкретностью адресата, воздействием на

определенное конкретное отношение, прекращением действия после однократной реализации. Несоблюдение правил юридической техники влечет появление правотворческих ошибок в нормативных указах Президента. Своевременное устранение таких ошибок возможно лишь при помощи качественного и объективного мониторинга.

В целях повышения качества правотворческой деятельности Президента обязательным условием должно стать использование методов моделирования, позволяющих спрогнозировать возможные последствия принятия указа и дать предварительную оценку его эффективности.

Список литературы:

1. Конституция Республики Казахстан принятая на республиканском референдуме от 30 августа 1995 (с изм., доп., вн.ЗРК от 07.10.98 г № 284-1; 21.05.2007г. №254-III; 02.02.2011г. №403- IV. – Алматы.2011. – 43 с.
2. КЗ РК «О Президенте Республики Казахстан» от 26 декабря 1995 года N 2733
3. ЗРК «О нормативных правовых актах» от 24 марта 1998 года N 213// Ведомости Парламента РК, 1998 г., N 2-3, ст. 25 (в ред. от 10.07.2012)
4. ЗРК от 10.12.1993 года "О временном делегировании президенту Республики Казахстан и главам местных администраций дополнительных полномочий" Закон утратил силу с 01.01.2005 г. в соотв. с ЗРК от 20.12.2004 N 12-3

Сарсенбаева Айдана Талғатқызы
Ю-21к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.м., оқытушы
Искакова Ж.А

АДАМ САУДАСЫ АЯСЫНДАҒЫ ҚЫЛМЫСПЕН КҮРЕСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.

XX ғасырдың басынан бастап осы күнге дейін адамды саудаға салу күннен - күнге дамып келе жатқан қылмыс түрі болып табылады. Қазіргі таңда қылмыстың бұл түрін ауқымды трансұлттық проблемалардың қатарына жатқызсақ та қателеспейміз.

Адамды саудаға салу - қазіргі қоғамның ең бір залалды құбылыстарының бірі, бұл мәселе әлемдік құқық қорғаушылармен 1903 жылы көтеріле басталған. Бұл мәселенің етек алуы Ұлыбританиядан Еуропа континенталдық мемлекеттеріне жезөкшелік мақсатымен әйелдерді сатудан бастама алады. Осылайша «ақ құлдық» термині пайда болды алайда, уақыт өте келе, бұл термин жалпылама «хат жазысу бойынша жұп табу», үй қызметшісі, даяшылар және фотомодельдер, тағыда сол сияқты әйелдерді тасымалдау оларды секс-бизнеске енгізудің ең бір кең таралған нысаны болып қалыптасты.

«Адамды саудаға салу» - ұғымы бұдан да кеңірек мағынада қарастырылғаны жөн: бұл қылмыстың жәбірленушісі ретінде жасына, жынысына қарамастан кез - келген тұлға бола алады. Саудаға салудың мақсаты ретінде зорлы неке, зорлы еңбек, үй шаруасында пайдалану, өндіріс пен агросекторларға пайдалану, тапсырыс бойынша немесе зорлап бала тапқызу, сексуалдық бизнесте пайдалану сияқты бағыттарды көрсетуге болады. Ер адамдарды әйелдерге қарағанда жиі құрылыс салу, өндіріс, ауыл шаруашылығы салаларында; ал балаларды - қайыршылыққа, тіленшілікке (попрошайничество) салу салаларында пайдаланады; ал кез келген жынысты және кез - келген жастағы тұлғаларды-олардың ішкі мүшелерін трансплантацияға пайдаланады.

1997жылы ЕҚЫҰ адамды саудаға салу қылмысының құрбаны болғандардың нақты санын атады. Ол 1997 жылдың соңғы сараптамалары бойынша - 175000 адам, ал қазіргі таңда 2011 жыл мен 2012 жыл аралығындағы статистикалық мәліметке көз жүгіртетін болсақ бұл сан 700 000-нан 4 000 000-ге ауытқа ортасында. Ақпарат көздерінің беруі бойынша Қазақстан, Ресей, ТМД елдерінен және Орталық Еуропа елдерінен тек қана АҚШ-на 50мыңнан астам әйелдер мен қыздар жезөкшелікке, құлдық еңбек етуге сатылып жатқаны анықталып отыр[1].

Адамды саудаға салу айтусыз мөлшерге дейін дамып жатыр; жылына 800 000адам, әсіресе әйелдер және балалар шекаралар арқылы сатылып және сатып алынып жатыр, және бұл қылмыстың көлемі тоқтамай етек алууда. Европол (Еуроодақтың полициялық одағы)мәліметтері

бойынша, адамдарды саудаға салудан түсетін жылдағы пайда 19 миллиард АҚШ долларына дейін жетеді.

Адамды саудаға салу саласындағы қылмыстық әрекеттердің нысанының кейбір түрлерін атап өтуге болады: ол қарапайым фотоконкурстардан бастап алу, адамды ұрлау немесе «тірі тауар» ретінде оларды туған - туыстарынан сатып алумен ұштасады. Бұл - бірінші тәсілі. Екінші бір тәсілі - ол қыздарды фотосуреттері бойынша таңдап, тапсырыс беруші таңдағаннан соң сол қыз соларға сатылады. Үшінші, дамып келе жатқан түрі - ол «екінші толқын». Бұнда осыған дейін сатылған әйелдер, туған жерлеріне қайтып келіп, өзі сияқты басқа қыздарды осындай сауда - саттыққа түсіреді, алайда, екінші толқын ретіндегі әйелдер ерекше сұрыптаудан өткізіледі. Төртінші бір түрі - қарапайым жеке тұлғалар арқылы. Отандық немесе шетелдік серіктестеріне қарыз болып қалу сияқты өзге де себептер негізінде, қыздар мен әйелдерді, балаларды сату арқылы борышын өтеу. Бесінші - сұлулық конкурстарын жариялау, фотосуреттер конкурсын жариялау, фотомодельдер мен манекеньщицалар ретінде жұмысқа қабылдау туралы конкурстар жариялау. Ал алтыншы тәсілі - бұл ең көп таралған түрі. Бұл тәсілге душар болушылар алдын-ала білуі де мүмкін - қайда бара жатқандығын, не істеу үшін екендігін. Жетінші кең тараған түрі - «неке агенттіктері», яғни шетел мемлекеттерінде жақсы жігіттермен таныстырып, дәулетті үйге әйелдік ету [2]

Бұл тәсілдер туралы сөз қылғанда, біз газет беттеріндегі қарапайым, еш заңбұзушылығы жоқ хабарландырулар да осы қылмыстың бастауы екенін атап өткеніміз дұрыс. Көптеген агенттіктер мен фирмалар 18 бен 30 аралығындағы қыздар мен әйелдерді шетелдік жақсы беделді фирмаларға жұмысқа тұрғызу мақсатында барлығын ресми түрде рәсімдеп, жөнелтіп жатады. Кейін, олардың қайда жоқ болып кеткенін, неліктен хабарсыз кеткенін-ешкім білмей қалады. Бұл - адамды саудаға салудың құрбаны болғандығының басты белгісі.

Енді күресу мәселесіне келетін болсақ. Ең қомақты әрекеттердің бірі ретінде АҚШ пен Қазақстанның ұйымдасқан қызметін атауға болады. Бірнеше қылмыстық істер бойынша қылмыскерлер ұсталып, олардың барлық жасалған әрекеттері ашылып, құрбандары мүмкіндігінше табылып, отандарына қайтарылып, ал қылмыскерлердің өздері жазаларын өтеуде.

Сондықтан, адам саудасын жаппай тосқауыл қою мәселесіне біздің ел азаматтары да барынша көңіл бөліп, осы бір келеңсіз құбылыстың жолын кесуге өз үлестерімізді қоссақ екен дейміз. Тәуелсіз еліміздің ертеңінің бүгінгіден нұрлы болуының өзі осыған байланысты екенін әсте естен шығармаған дұрыс.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

1. Адамды саудаға салу-проблема ретінде: ЕҚЫҰ тапсырмалары: ақпараттық құжат ЕҚЫҰ конференциясына шолу.
2. Қазақстан Республикасының қылмыстық кодексі 2012 жыл.
3. Волошин. А. Незаконные сделки в отношении человека: проблемы криминализации и пенализации [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http://satraccs.sgap.ru/Pub/voloshin\(23-07\).htm](http://satraccs.sgap.ru/Pub/voloshin(23-07).htm)
4. Электронный бюллетень «Остановим торговлю людьми». 2004. Вып. 1 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.owl.ru/cgi/Content/runbroker>

Сарсенов Эльдар, 4 курс Академия КНБ РК
Научный руководитель: старший преподаватель,
магистр юридических наук Шутько С.В.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА ЗАКОННОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ

Принцип законности является важнейшим общеправовым началом деятельности всех субъектов реализации права и его соблюдение служит верным показателем развития процесса построения правового государства, так как законность принято называть необходимым условием существования правового государства, развития любого цивилизованного общества.

Практически с самого момента возникновения как государства, так и его неотъемлемого атрибута - права возникает потребность в создании условий и проведении мероприятий, направленных на обеспечение реализации установленного этим государством и сформулированного в правовых нормах порядка поведения граждан. Поэтому предпосылкой законности выступают правовые предписания, содержащиеся в законах и иных нормативных правовых актах и чем совершеннее такие акты, чем полнее проводятся в жизнь их требования, тем выше уровень законности [1].

По своей сути законность является основополагающим принципом государственного устройства и управления, заключающимся в безусловном и точном выполнении законов и иных правовых актов уполномоченных органов и должностных лиц.

Характерными чертами данного принципа являются единство, всеобщность и обязательность его требований, которые обеспечиваются тем, что принимаемые законы и иные правовые акты должны соответствовать Конституции Республики Казахстан, которая имеет высшую юридическую силу, прямое действие и применяется на всей территории государства.

Продолжающийся рост нарушения законности представляет серьезную опасность, подрывающую нравственно-правовые и организационные основы служебной деятельности правоохранительных органов. Это способствует формированию неблагоприятного социально-психологического климата в подразделениях, снижает профессиональную активность сотрудников, а также дискредитирует их в глазах населения. Правонарушения, совершаемые ими в связи с выполнением своих функциональных обязанностей, не стоят в одном ряду с правонарушениями, совершаемыми рядовыми гражданами. Они имеют, по сути, характер чрезвычайных, подрывают авторитет закона и государственной власти.

Одним из видов государственной дисциплины является служебная дисциплина, которая предполагает неукоснительное соблюдение сотрудниками правоохранительных органов установленные законодательством и иными правовыми актами Республики Казахстан порядка и правил выполнения возложенных на них обязанностей и осуществления предоставленных им полномочий. Дисциплина основывается на осознании каждым сотрудником своего служебного долга и личной ответственности за обеспечение правопорядка, необходимости поддержания высокого профессионализма, нравственной безупречности, обязательности достойного и правомерного поведения.

В целях укрепления законности и дисциплины в деятельности правоохранительных органов проводится соответствующая работа. Это: совершенствование системы правоохранительных органов и более четкая регламентация их правового статуса; определение общих и должностных обязанностей и прав государственных служащих, пределов их личной ответственности; воспитание у сотрудников правоохранительных органов чувства уважения к закону, повышение их правовой культуры.

Основной задачей правового воспитания является формирование правового сознания индивидов, привитие им осознанного стремления к правомерному поведению. Оно помогает им прививать навыки правомерного поведения и социально-правовой активности в их повседневной жизни и деятельности [2].

Наиболее эффективными методами правового воспитания являются методы убеждения и принуждения. При этом метод убеждения является одним из важных способов реализации целей и задач правового воспитания, располагающим большим арсеналом средств и приемов. При его применении сотрудникам правоохранительных органов необходимо не только владеть техникой убеждения, но и обеспечить использование фактов из правоприменительной практики, придерживаться принципа объективности и систематического изложения всей совокупности сведений, относящихся к предмету убеждения. Метод принуждения является достаточно действенным методом правового воспитания. Это обуславливается специфичным правовым статусом сотрудников правоохранительных органов и более жесткой правовой регламентацией выполнения ими задач по службе. Для повышения действенности применения метода принуждения его нужно сочетать с другими методами и, прежде всего с методом убеждения [3].

В настоящее время такая система функционирует и в структуре правоохранительных органов, где реализуется различные программы по правовому воспитанию и обучению личного состава. Немаловажную роль играет и положительный пример руководителя, поэтому нормы устава требуют, чтобы начальник всегда подавал пример точного исполнения законов,

воинской присяги, уставов и приказов. Соблюдение законности командирами важно не только потому, что это устраняет многие обстоятельства, способствующие совершению правонарушений. Дело в том, что допущенные ими малейшие случаи беззакония оказывают отрицательное влияние на выполнение требований воинской дисциплины их подчиненными.

Список литературы:

1. Электронный бюллетень «Остановим торговлю людьми». 2004. Вып. 1 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.owl.ru/cgi/Content/runbroker>
2. Конституция Республики Казахстан принятая на республиканском референдуме от 30 августа 1995 (с изм., доп., вн.ЗРК от 07.10.98 г № 284-1; 21.05.2007г. №254-III; 02.02.2011г. №403-IV. – Алматы. 2011. – 43 с.
3. Тагунов, Д.Е. Административное право: курс интенсивной подготовки / Д.Е. Тагунов, Т.З. Забелов. – Минск: Тетра Системс, 2008. – 287 с.

Сатина Айгерим Ю-21 к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.м., оқытушы
Искакова Ж.А

ДІНИ ЭКСТРЕМИЗМ – ҒАСЫР ІНДЕТІ

«Діни экстремизм» дегеніміз – қоғамдағы дәстүрлі діннің құндылықтарын жоққа шығару. Дәстүрлі дінге жат «идеяны» белсенді насихаттау. Зайырлы қоғамға қарсы әрекет ету. Қоғамға өз түсініктері мен көзқарастарын насихаттау [1]. Соңғы жылдары экстремистер өз мақсаттарына жету үшін «қанды террорлық» әрекетті құрал ретінде қолданып, әлем жұртшылығын аландатып отыр. Айтқандай, экстремизмнің қай түрі болса да тұтас әлемге, мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігіне, елдің аумақтық тұтастығына, азаматтардың құқығына және бостандығына үлкен қауіп төндіреді. Кез келген ел үшін діни экстремизмнің ең қауіпті түрі – діни ұранды бүркемелеп ұлттар және діндер арасына от қойып, шағыстыру. Оның арты үлкен қақтығыстарға әкеледі. Діни экстремизмнің негізгі мақсаты – өз дінінің басқа діни басым екенін мәжбүрлі түрде мойындату. Одан қала берді, халыққа өз діндеріне сай құқықтық нормаларды жасап, бөлек мемлекет құру. Діни экстремизм – діни шектен шыққан түрі. Кез келген экстремизмнің мәні – олардың пікірлеріне қосылмағандарға зорлық-зомбылық көрсету. Діни экстремизм әлемді өздерінің шектен шыққан көзқарасы мен діни идеологиясына сәйкес қайта құруға тырысады. Діни экстремизм – терроризмнің ең соңғы сатысы. Біз өмір сүріп отырған әлемде діни экстремизм қанатын кеңге жайып, халықаралық деңгейге жеткен. Дәл қазіргі уақытта халықаралық экстремизм және терроризммен тиімді күресу үшін әлемдік қоғамдастықты бірігіп күшейту қажет. Әлемдегі кез келген мемлекет бұл кесепатқа қарсы күресті жеке өзі жүргізуі өте қиын. Осыған байланысты 2006 жылғы 8 қыркүйекте БҰҰ «Ғаламдық террормен күрес» стратегиясын қабылдады. Бұл құжатта БҰҰ-ға мүше мемлекеттер экстремизм мен терроризмнің барлық пішінін бір жақты айыптайды және осыған қарсы тығыз ынтымақтастық арқылы әрекет етуге дайын екендігін көрсетеді. Стратегияны әр мемлекет шынайы түрде іске асырып жатса, діни экстремизм мен күрес шын мәнінде өз нәтижесін берер еді. Елімізде 2011 жылдың 11 қазанында «Діни қызмет және діни бірлестіктер» туралы Заң қабылданды. Заңның іске асу мақсатында Үкімет қаулылары деңгейінде тәртіпті белгілейтін қажетті заңға тиісті актілер қабылданды [2].

Құқық қорғау органдары қоғамды қорғау мақсатында бар күштерін салуда, оларды жою үшін күш ынтасын салу үстінде. Яғни оларды атап өтсек, Қазақстанның діни кеңістігін құрымлымыдылап, бір жүйеге келтірген діни бірлестіктерді қайта тіркеу үдерісі өткізілді, екіншіден ауылдық, аудандық, қалалық әкімдер жергілікті мешіт имамдарымен ақылдаса отырып, республика бойынша 492 намазхананың тізімін бақылауға алды, үшіншіден діни әдебиеттерге және діни мазмұндағы ақпараттық материалдарға сараптама жүргізу жұмысы бір жүйеге келтірілді. Өкінішке қарай, біздің заманымызда дін мен зайырлы өмірді қарсы қоюшылар да кездеседі. Шындығында, дін азаматтарымызды, бірінші кезекте жастарымызды білім, отбасы, халықтық ғұрыптар мен дәстүрлерден айырмауы керек. Мешітке бару жастардың

сапалы білім алуына кедергі болмауға тиіс, олар интеллектуалдық тұрғыда да, бой түзеу жағынан да тең өсіп дамуы керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Ислам» Энциклопедиялық анықтамалық.
2. «Орталық Қазақстан» газет.

Сайлау Шахфарух, 4 курс ҚР ҰҚК Академиясы, Алматы қ.
Ғылыми жетекші: халықаралық құқық магистрі Нұртілеу М.Н.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА МИССИОНЕРЛІК ҚЫЗМЕТТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Бүкіл әлемнің саяси, әлеуметтік, экономикалық, мәдени және рухани жағдайына ықпал етіп отырған діни экстремизм мен терроризм 21 ғасырдың ең бір өзекті мәселелерінің біріне айналып отыр.

Елімізде 2011 жылы 11 қазанда қабылданған «Діни қызмет пен діни бірлестіктер туралы» Заң бірсыпыра мәселелерді шешті. Жалпы діни ұйымдарды тіркеуге, миссионерлік қызметке талапты күшейту мәселелері жолға қойылды. Заңда көрсетілген қайта тіркеу аяқталды. Сөйтіп бүгінгі таңда ҚР Дін істері агенттігі мәліметтеріне қарағанда Қазақстан мұсылмандары діни бірлестігінің ел аумағындағы 2228 мешіті, Орыс Православ шіркеуінің митрополиялық округінде 9 эпархия, 261 приходтары, Армян-апостол шіркеуімен 8 көне әдет-ғұрыптар шіркеулері тіркелді. Рим католик шіркеуінің 79 бірлестігі, иудейлердің 4 қауымы, 2 буддистік бірлестіктер тіркеуден өтті.

Бұрын қызмет атқарған 666 протестанттық діни бірлестіктердің 462-сі, ал дәстүрлі емес 16-сы қайта тіркеуден өтті. Еліміздегі 46 конфессия 17-ге түсті. Осылай бірсыпыра мәселе реттелді. Дегенмен шетелдік діни ұйымдардың еліміздегі дәстүрлі діндермен салыстырғанда үлес салмағы жоғары болып отыр. Қазіргі кезде елімізде 70% -ды құрайтын мұсылмандардың 2229 және халқымыздың 20%-дан астамы болып отырған орыстардың 280 діни бірлестігі болғанда, неше пайыз екені белгісіз католиктер мен протестанттардың діни ұйымдары 500-дің үстінде болуы алаңдатарлық жайт [1].

Діни қызмет пен діни бірлестіктер туралы» Заңның бір «жаңалығы» «миссионерлік қызмет» ұғымына анықтама беруі болып табылады. Заңның 1-бабына сәйкес, миссионерлік қызмет – ҚР азаматтарының, шетелдіктердің азаматтығы жоқ адамдардың, ҚР тіркелген діни бірлестіктердің атынан ҚР аумағында діни ілімді таратуға бағытталған қызметі [2].

Яғни, 1992 жылғы «Діни бірлестіктер туралы» ҚР Заңындағы: «Миссионерлік қызмет – өз қызметін ҚР аумағында жүзеге асыратын діни бірлестіктердің жарғылық ережелерінде жоқ діни сенімді діни-ағартушылық қызмет арқылы уағыздау және тарату» деген анықтама 180 градусқа өзгертілді [3].

Миссионерлік қызмет мәселесі заңның 8-бабында нақтыланған. Оған сәйкес, Қазақстан Республикасының азаматтары, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар миссионерлік қызметті тіркеуден өткеннен кейін жүзеге асырады. Қазақстан Республикасының аумағындағы миссионерлер уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде жыл сайын қайта тіркеуден өтуге міндетті.

1992 жылғы заңда дінтану сараптамасын өткізу мүмкіндігі ғана қарастырылса, 2011 жылғы заңда бұл мәселе кеңірек қарастырылған. Жеке және заңды тұлғалардың уәкілетті органға, яғни Дін істері агенттігіне жіберген өтініші, Қазақстан Республикасының мекемелері мен ұйымдарының кітапханалық қорларына діни әдебиеттің, діни мазмұндағы өзге де ақпараттық материалдардың келіп түсуі, миссионерлер мен діни бірлестіктерді тіркеу дінтану сараптамасын жүргізуге негіз болады. Бұған қоса, сырттан әкелінетін діни мазмұндағы ақпараттық материалдарға да дінтану сараптамасы жүргізіледі. Құрылтай құжаттары, сондай-ақ діни мазмұндағы басқа да құжаттар, діни мазмұндағы ақпараттық материалдар және діни мақсаттағы заттар дінтану сараптамасы объектілеріне жатады.

Заңның 4-бабына сәйкес, жаңадан қайта құрылған дін істері жөнінде уәкілетті органға діни бірлестіктердің бастамашы-азаматтары тізімінің тексерілуін қамтамасыз ету құзыреті берілген. Бұл берілген құзырет артық, себебі діни экстремизм мен терроризмге қарсы күресті тиімді жүзеге асыру үшін бастамашы азаматтардың тізімін тексеруді арнайы мамандандырылған органдардың, яғни құқық қорғау органдары мен ұлттық қауіпсіздік органдарының құзырына жатқызу дұрыс болар еді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <http://ru.government.kz/documents/publications/388>
2. Діни қызмет және діни бірлестіктер туралы Қазақстан Республикасының 2011 жыл 11 қазандағы N483-IV Заңы
3. Діни сенім бостандығы және діни бірлестіктер туралы Қазақстан Республикасының 1992 жылғы 15 қаңтардағы Заңы (күші жойылған)

Сембаев Алтай Ю-12с тобының
Студенті ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: ЖҚАП кафедрасының
доценті, з.ғ.к Қосжанов А. С

ДІНИ-САЯСИ ЭКСТРЕМИЗМНІҢ МЕН ТЕРРОРИЗМНІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕРІ

Соңғы кездері Орталық Азия радикалды ислам қозғалысы орталықтарының біріне айналды. Иран, Пәкістан, Ауғанстан сынды мемлекеттердің билік басында тек теократиялық режимдер орын алып қана қоймай, сонымен қатар экстремизмнің теориясы мен практикасын уағыздайтын көптеген ислам ұйымдары әрекет етуде. Мұндай ұйымдардың бірі - Хизбут-Тахрир партиясы. Иорданияда пайда болған партия қысқа уақыттың ішінде аймақтағы ықпалы өте мықты ұйымға айналды. Бұл қозғалыстың ең мықты позициялары Өзбекстан мен Тәжікстанда орналасқан. Қырғызстанда да, бірінше кезекте этникалық өзбектер арасында «Хизбут-Тахрир партиясы қырғыз филиалының құрамы бойынша көбіне жастар негізінде, республиканың оңтүстігіндегі халықтың өзбек бөлігінің арасында қолдау табуда. Ұлттық қауіпсіздік министрлігінің мәліметтері бойынша, ұйым мүшелерінің 90 пайызын өзбектер, 10 пайызын қырғыздар құрайды» [1]. Қозғалыстың өз қолдаушылары Қазақстанда да бар, әсіресе оңтүстік облыстарда.

Орталық Азия аймағына төнетін террористік сипаттағы қауіптерді шамамен 30 жыл жүріп жатқан индо-ауғандық аймақтан туындайтын оңтүстік-батыс, шығыс, негізін ұйғыр сепаратистері құрады және Кавказдағы конфликтермен байланысты солтүстік-батыс деп шартты түрде бөлуге болады.

Соңғы екі қауіп, әсіресе «Шыңжаң – ұйғыр проблемасы» көп көрші елдердің қауіпсіздік мәселелеріне әсер ететін созылмалы этноконфессионалдық және әлеуметтік-саяси жанжалдардың нағыз мысалын көрсетеді. Былайша айтқанда ислам мемлекетін құруға, соның ішінде зорлық әдістерімен, құқықтарын жариялайтын сепаратистік және діни күштердің ресми билікке қарсылығының көпғасырлық тарихы бар, бірақ соңғы онжылдықтарда ерекше өзекті болуда.

Халықаралық террористік және экстремистік ұйымдар интеграциясының қазіргі уақытта қалыптасқан тенденциясы ұйғыр сепаратистерінің қызметінде нақты көрінеді, олардың «Аль-Каида», «Өзбекстанның ислам қозғалысы» және «Хизбут-Тахрирдағы» «әріптестерімен» тығыз байланыстары ұйғыр террористік топтарының қызметінің СҰАА тыс алысқа таралуына ықпал етеді. Бұл жағдайда СҰАА шыққан экстремистер шығыс флангтағы «тұрақсыздықтың доғасын» құрайды. Саяси география теориясымен сәкес, Шыңжаң-Ұйғыр автономдық ауданы (СҰАА) Қазақстан Республикасымен шекаралас және де негізінде барлық Орталық Азия мемлекеттерінде ұйғыр диспорасының үлкен контингентінің өмір сүру жағдайы мықты негативті факторлардың бірі болып табылады. Бұл факторлар орын алып отырған үлкен геосаяси ойынның ұсақ тиынына айналуы мүмкін[2].

Қазақстан – Тәуелсіз мемлекеттер достастығындағы ұлтаралық және діни негізде ауыр конфликтілер болмаған жалғыз мемлекет. Тәуелсіздік жылдардың ішінде ҚР –ның аумағында

аса ірі террористік көріністер тіркелмеген. Дегенмен, беделді тәуекелдерді бағалаудың эксперттік тобын (ARG) басқаратын Д.Сатпаевтың айтуынша, «Қазақстан үшін тікелей қауіпті ұйғыр факторы төндіреді. Республиканың аумағында төрт заңсыз ұйғыр террористік ұйымдары қызмет етеді, олар Шыңжаңдағы қытай билігіне қарсы қастық қызмет жүргізеді. Оларға: «Шығыс Түркістандыбостандық ұлттық фронты», «Шығыс Түркістанның тәуелсіздігі үшін қозғалыс» «Ұйғырстандық еркіндік ұйымы» және «Шығыс Түркістандық қоры жатады». Бұл ұйымдар, кейбір эксперттердің пайымдауынша антиқытайлық әрекеттердің өсуіне мүдделі мемлекеттер – Түркия және АҚШ пен қаржыландырылады».

Д.Сатпаевтың айтуынша, республиканың аумағында басқа потенциалды терроризмнің көзі күрдтік ұйымдар, соның ішінде Күрдістанның жұмысшы партиясы болуы мүмкін. Ұйғырлар жағдайы сияқты бұл қауіптер Қазақстанда жеткілікті үлкен күрд диаспорасының өмір сүруімен байланысты, ол Қазақстан мен Түркия арасындағы тығыз байланыстарға өте сақ болуда.

Халықаралық терроризм мәселесі бойынша Қазақстан Республикасының аумағында ауыр қауіптердің бір - заңсыз миграция проблемасы болып табылады. Бұл арна террористік ұйымдармен жоспарланған акцияларды орындаушыларды жеткізу үшін қолданылуы мүмкін, сонымен қоса, Қазақстанның аумағын қолдана отырып, бұл мысалы Орталық Азия моджахеттерінің «Жамаат» террористік тобымен жүзеге асырылды[3].

Оперативті мәліметтерге сәйкес, қазіргі сәтте ҚР аумағында террористік көріністер үшін нақты алғышарттар жоқ. Бірақ дегенмен халықаралық террористік құрылымдарымен өздеріне жақтастар жасақтауға бағытталған сыртқы ықпал етудің әрекеттері жоққа шығарылмайды. Солай, халықаралық терроризмнің және экстремизмнің белсенділігінің артуымен байланысты Орталық Азиядағы қалыптасқан жағдай өте қауіпті болып тұр.

Біріншіден, Ауғаныстандағы террористік инфрокұрылымды жою бойынша әскери операция аяғына дейін жеткізілмеген. Бұдан әрі, «Талибан» қозғалысында бұрынғыдай елде өзінің көп жақтастары бар, ал басқа ауғандық террористік ұйымдардың қалдықтары Орталық Азия мен Кавказдың бірқатар жасырын экстремистік ұйымдардың лидерлерімен байланыстарды қалпына келтіруге тырысуда.

Екіншіден, Өзбекстанның ислам қозғалысы, «Хизбут-Тахрир» атты террористік және экстремистік ұйымдардың Орталық Азиядағы қызметі белсенділігінің артуы туралы мәліметтер пайда болды, бұл ұйымдардың лидерлері «Аль-Каида» мен «Талибанның» басшыларымен байланыстырды қалпына келтіруге, аймақтағы өзінің іс-әрекеттерінің координациясын қалпына келтіруге тырысуда. Әлемде халықаралық террористік ұйымдардың интеграциясы жүріп жатқанымен бұл жағдай тікелей байланысты. Талибан экстремистері мен Өзбекстанның ислам қозғалысынан бастап шешен спаратистері мен қытайлық Шыңжаңның «тәуелсіздігі үшін күресшілердің» тығыз өзара ықпалдастығы мысал бола алады.

Үшіншіден, Терроризм мен экстремизмнің қауіпті есірткінің заңсыз айналымын тығыз байланысты, оның көздерінің бірі Ауғаныстан болып табылады. БҰҰ-ның эксперттік тобының мәліметтеріне сәйкес бұл елдің үлесіне шикі апиын әлемдік өндірісінің шамамен 75 пайызы келеді. Сонымен қоса Орталық Азия бағыт әлемдік нарықтарға есірткі тасымалының басты арнасы болып табылады, өйткені, эксперттердің бағалауы бойынша Ауғаныстанда өндірілетін есірткінің 65 пайызы осы аймақ арқылы өтеді. Есірткіні кедергісіз жеткізуді қамтамасыз ету үшін аймақта қылмыстық топтар есірткі трафигі жолдарының бойында өзіндік «тұрақсыздық коридорын» құруға баруы мүмкін, яғни былайша айтқанда «солтүстік бағыт» бойынша.

Төртіншіден, орта мерзімді міндет ретінде халықаралық террористік орталықтар Ферған даласында ислам мемлекетін – Халифаттық құруды қарастырады. Бұл жобаны жүзеге асыру өмір сүріп отырған мемлекеттіліктің-формаларын зорлықпен бұзуды білдіретіні түсінікті, кем дегенде үш елде Өзбекстанда, Тәжікстанда және Қырғызстанда [4].

Сонымен, исламдық ұрандарды жамылатын халықаралық терроризм және экстремизм аймақ елдері үшін жүйелі және ұзақ мерзімді сипаттағы қауіпті білдіреді. Бұл күштердің компромисі және «бейбітшілігінің» мүмкіндігі екіталай. 1999 жылы ақпанда Ташкендегі жарылыстар, 1999-2000 жылдары тамызда Қырғызстанның оңтүстігіндегі оқиғалар, сонымен қоса 2000 жылы тамыз-қыркүйектегі Өзбекстанның Сурхандаря облысындағы оқиғалар жоғарыдағы шешімнің жарқын дәлелдері болып табылады.

Батыстан да, шығыстан да болсын халықаралық террористік ұйымдары қауіптерінің тамырлары негізі бір: бұл жеке күштердің билікке ұмтылысы, сепаратистік көріністер, террор

саяси күрестің қорқыту әдістері мен құралдарының бірі болып қарастырылады. Қалыптасқан жағдайдан шығу жолында бірқатар маңызды сұрақтарды көрсету дұрыс болып табылады, олар қосымша ойластыруды қажет етеді. Қазақстандағы терроризммен күрес саласындағы қазіргі жағдай терроризмге қарсы тұрудың біртұтас мемлекеттік жүйесін қалыптастыру мәселесімен өзектендіріледі. Осы амалдың қажеттілігі негізгі факторлардың екі тобын туындатады.

Біріншіден, террористік қауіптердің бірінші белгілерінің пайда болуы. Жоғарыда аталғандай террористік Қазақстанды негізінде өзіндік база ретінде қарастырады, онда террористердің негізгі міндеттері көрші мемлекеттерде қастандық әрекеттерін дайындау бойынша консептивті жұмысты жүзеге асыру үшін Қазақстан азаматтарының ішінен адамдарды дайындау мен жақсарту болып табылады.

Екіншіден, қазіргі уақытта терроризммен күресте негізінде, тек бір әдіс - күш қолданылады. Сонымен қоса, көп мамандардың пайымдауынша, репрессивті тактика мемлекеттік саясаттың айрылмас элементі ретінде пайдалы рөл атқара отырып, терроризмнің топтық ұйымдасуы мен өсуінің, сонымен қатар, күшеюінің салдарының бумерангтің кері эффектісі болуы мүмкін [5].

Бұл жағдайларда терроризмнің пайда болуы мен таралуының себептері мен шарттарын анықтау мен жоюға бағытталған шаралар толық түрде қолданылмайды. Барлық өзінің күрделілігімен көпфакторлығы, сонымен қоса сәтті нәтижеге жетудің ұзақ перспективасымен анти-террористік күрестегі бұл аспект дегенмен жай оптималды ғана емес, жалғыз дұрыс жол болып табылады.

Алдымен, террористік белсенділіктің өсуі үшін өзінің «мотивациялық резервуар» болып табылатын потенциалды әлеуметтік базаны азайтуға бағытталған мемлекеттік деңгейде көпжақты позитивті саясат қажет. Бұл саясат идеялық мотивациялық аспектілерді шешуге сонымен қос ахалықтың жалпы жағдайының әлеуметтік-экономикалық факторларының көтерілуіне бағытталуы керек. Қазақ исламының идеологиялық негізінің нақты аспектілері қалыптасуы бойынша бағытталған әрекеттер өте маңызды болып табылады, ол елдегі әлеуметтік-саяси атмосфераға тікелей әсер етуі мүмкін және кезекті позитивті өзгерістердің кумулятивті эффектін құруы мүмкін. Террористер игі идеяларды жамылады, психологиялық ерекшеліктердің, мотивациялық аспектілерді қолданады. Бұл жағдайда мемлекеттің өзі террористік ұйымдардан озық жұмыс істеуі керек және бұл мемлекеттің шаралар, басқа деструктивті, антипотриоттық идеяларымен ұрандарға қарсы иммунитет пен психологиялық тұрақтылықтың көрсетілуіне ықпал етеді [6].

Терроризмнің алдын алуды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін саяси, экономикалық, әлеуметтік, ғылыми-техникалық және құқықтық шараларды жетілдіру мемлекеттік органдардың қызметінде жетекші орындардың бірін алуы керек. Сол қызметтердің негізіне терроризмнен туындайтын әртүрлі қарама-қайшылықтармен жанжалдарды өндіретін факторларға жоспарлы ықпал ету қағидасы салыну керек.

Осымен байланысты исламның радикализациясына жол бермеу үшін экономикалық және әлеуметтік шаралардан тыс тұрақты негізде қоғамдық ұйымдар мен құзырлы мемлекеттік органдардың күштерімен осы сұрақты идеологиялық жасақтауын жүргізу қажет. Яғни үнемі ақпараттық-ағартушылық жұмысты жүзеге асыру керек, оның ішіне діни сұрақтарды кең қарастыру, сонымен қоса, радикалды діни ұйымдармен қолданылатын психологиялық манипуляция амалдарын қарастыру жатады.

Әлеуметтік қарым-қатынастар жүйесіне және патриотизмді дамытуға халықтың барлық категорияларын тарту бойынша шараларды өткізу өте маңызды. Бұдан басқа, қазіргі кезеңде жеке ислам ұйымдары мен беделді мұсылман лидерлерімен мүмкін байланыстарды іздеу бойынша жалпы мемлекеттік шаралар комплексі қолға алынуы керек. Әлеуметтік қарама-қайшылықтарды сонымен қоса коррупцияны жою, экономиканы дамыту және азаматтар жағдайын өсіру жолдарымен шешу қажет. Бұл процестерді зерттеу маңызды және қажетті болып табылады, өйткені экстремистік және террористік көріністерге тосқауыл жасау бойынша олардың қалыптасуының және ұйымдық құрылымдардың дамуын болдырмау бойынша алдын алу шараларын өз уақытында анықтап, қолға алуға мүмкіндік береді [7].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Абашин С. Исламский фундаментализм в Центральной Азии // «Независимая газета» 2001г. 5 дек.

2. Гусев М. Синдром экстремистского фундаментализма // Азия и Африка» - 2002г. №10
3. Белокреницкий В. Маскаленко В. Кашмирский очаг исламского фундаментализма // «Азия и Африка» - 2002г. №1
4. Максимов А. Центральная Азия растворилась в религиозном экстремизме // «Евразия» - 2001г. №5
5. Центральная Азия - опасный регион // «Азия и Африка» - 2001г. №6
6. Кременюк В.А. Об исследовании международных конфликтов // США – Канада. – 2001. №2
7. Орталық Азия мемлекеттеріндегі діни-саяси экстремизм мен терроризмнің кейбір мәселелері // Ақиқат// - 2012ж. №1.

Смагулов Диар, 3 курс Академия
КНБ РК, г. Алматы
Научный руководитель: к.юрид. наук,
доцент Бекбаева М.С.

ОСОБЕННОСТИ ТАКТИКИ ДОПРОСА ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШАЕМЫХ ОРГАНИЗОВАННЫМИ ПРЕСТУПНЫМИ ГРУППАМИ

Применительно к расследованию деятельности преступных структур тактика проведения допроса обладает целым рядом особенностей. Они определяются:

- следственной ситуацией, складывающейся при расследовании преступных проявлений организованной преступности;

- криминальной ситуацией, связанной с особенностями личности участников преступной структуры, социально-психологическими факторами их взаимоотношений в преступной структуре;

- спецификой тактических целей, возникающих перед следователем, когда он сталкивается со значительной по численности участников, особо опасной, разветвленной, обладающей коррумпированными связями преступной организацией, лишь часть участников которой непосредственно совершала преступления, выступая в качестве исполнителей чужого замысла.

Основные особенности содержания и тактики допроса участников преступных структур, свидетелей и потерпевших по уголовным делам о проявлениях организованной преступной деятельности связаны с особенностями предмета доказывания, определяющими специфику тактических целей допроса и его содержания.

Определение тактики допроса подсудимых по делам об организованной преступной деятельности начинается с выбора очередности допросов. Следует предостеречь обвинителей от механического выбора самого очевидного порядка допросов — по списку обвинительного заключения, так как обвиняемые перечислены в этом списке обычно от наиболее активного участника преступной деятельности к участникам с минимальной ролью, по убывающей, и первым значится организатор, т.е. фигурант с наивысшей степенью сопротивляемости, авторитарная личность, на которую ориентируются прочие подсудимые. Ходатайствуя о том, чтобы начать исследование доказательств с допроса организатора, обвинитель рискует задать опасный тон. Для криминологов, исследующих организованную преступность, не является секретом высочайшая степень конформизма участников организованных преступных объединений, в силу чего подчиненные участники преступного объединения, услышав показания лидера, постараются подражать ему, когда придет черед их допроса. Помимо того что присутствие, близость легитимного для них лидера провоцирует такое подражание, психологи отмечают в качестве провоцирующего фактора раскрепощающее влияние группы: одному субъекту трудно решиться вести себя вызывающе, но стоит кому-либо из членов неформальной группы продемонстрировать такое поведение, как неустойчивые и сомневающиеся присоединятся к нему.

Предполагается, что государственный обвинитель к началу судебного заседания не только ознакомился с материалами дела, но и получил более полную, подробную информацию от следователя и оперуполномоченных о расстановке сил внутри преступной группы с

личностными характеристиками ее участников. Исходя из этой информации рекомендуется начинать допрос подсудимых с наименее активных и наименее авторитетных членов преступного объединения, так как их показания не станут негативной моделью для подражания.

В целом следователь не должен пренебрегать использованием психологических инструментов, которые помогут не только психоэмоционально воздействовать на подсудимых, сторону защиты в целом и на суд; необходимо использовать свои собственные впечатления и знания, а также суждения специалистов-психологов относительно особенностей личности подсудимого и взаимоотношений внутри неформальной группы, каковой является устойчивая, структурированная преступная группа (выделение ведущих и ведомых, властных и подчиняющихся членов группы, ригидных и внушаемых).

Если психологическая экспертиза не была проведена на предварительном следствии, часто есть смысл ходатайствовать о проведении в суде экспертизы индивидуально-психологических особенностей подсудимых с целью определения их основных интеллектуальных, характерологических, эмоционально-волевых качеств, состояния волевой сферы, выяснения, свойственны ли каждому из них повышенная внушаемость, подчиняемость либо, напротив, авторитарность, властность. Выводы психологов (при условии грамотно поставленных вопросов) не только облегчат выбор тактики допроса отдельных подсудимых, но и могут быть приведены в суде в качестве аргумента в подтверждение лидерства конкретного участника преступной группы.

Кроме того, общая задача противодействия обвинению со стороны защиты не исключает внутренних противоречий как в группе подсудимых, так и среди защитников. Выявив точки столкновения интересов подсудимых, обвинитель в допросах должен максимально обострить эти противоречия с тем, чтобы расшатать психологическое единство членов преступной группы, а также дискредитировать лидера в глазах членов преступного объединения.

Такое активное воздействие на участников преступных структур дает результаты. Исследователи отмечают, что стороне обвинения по 27% изученных уголовных дел удалось разобщить группу, вызвать противоречия между соучастниками. В 75% случаев организаторы изобличались именно их показаниями, в 36% — подсудимые давали показания о соучастниках, в 26% — о преступной деятельности.

Помочь в этом может знание базовых свойств индивидуальности, т. е. типа акцентуации личности. Практика показывает, что лидеры организованных преступных формирований, как правило, принадлежат к демонстративному типу личности. Он характеризуется стремлением выделяться, быть на виду, в центре внимания, человек демонстративного типа отличается импульсивностью, способностью завоевывать расположение окружающих, но именно там, где это ему выгодно. Также лидером может быть человек ригидного типа, отличающийся силой и постоянством чувств, акцентированным чувством собственного достоинства, высоким самоуважением, часто проявляющий ревность, неспособность простить обиду. Эти качества психологи выявляют по методу К. Леонарда—Г.Шмишека, но непосредственное наблюдение за поведением подсудимого, его поступками, вкупе с материалами дела, а также оценками, данными этому человеку прямо или косвенно свидетелями либо соучастниками, подскажет опытному следователю, к какому типу личности относится подсудимый. Выстраивая линию допроса лидера преступного объединения, нужно иметь в виду, что личности и демонстративного, и ригидного типа сконцентрированы на поддержании собственного имиджа, и для них крайне нежелательно быть прилюдно уличенными в слабости или неблагоприятном, с их точки зрения, поведении. В суде они дают показания в присутствии подчинявшихся им членов преступного объединения и часто озабочены не только тем, какое впечатление их показания производят на судей, но и тем, как они выглядят в глазах соучастников. Поэтому государственному обвинителю целесообразно выстроить допрос лидера таким образом, чтобы он вынужден был отвечать на вопросы о своем положении в группе, об авторитете и влиянии на соучастников. Особенности характера и темперамента организатора часто заставляют его признавать свою лидирующую роль в общении с соучастниками, даже в ущерб своей безопасности, вопреки избранной линии защиты, и те же особенности препятствуют отказу от этого признания.

При допросе важно выбрать правильный темп. При этом категоричных рекомендаций относительно темпа быть не может; но в большинстве случаев краткие и конкретные вопросы,

подразумевающие однозначные ответы, следует задавать в быстром темпе, напористо, не давая возможности допрашиваемому обдумать линию поведения, осознать последствия данных ответов, уйти в сторону от предмета допроса, и это обеспечит нужное впечатление от полученных показаний. Даже если защита впоследствии попытается получить от данного подсудимого показания противоположного смысла, задавая уточняющие вопросы, это будет всего лишь попыткой скорректировать то, что уже сказано и занесено в протокол. Однако следует иметь в виду, что бесконечные старания каждой из сторон настоять на своем и после перекрестного допроса вернуть допрашиваемого к полученным ранее показаниям утомляют суд и обычно пресекаются председательствующим, тем более что последний вопрос всегда остается за защитой. Можно порекомендовать обвинителю сосредоточиться на важных вопросах, не размениваясь на уточнение всех малозначительных деталей; однако не забыть «пройтись» по ключевым вопросам, дополняя судебное следствие. Вполне оправдывает себя прием, заключающийся в кратком «шахматном» допросе подсудимых по конкретному, значимому предмету перед самым окончанием судебного следствия.

И, наконец, серьезно укрепляет позиции обвинения дипломатичность поведения обвинителя и неукоснительное соблюдение им судебной этики. Практика показывает, что невежливость или откровенное передергивание фактов следователем могут навредить обвинению больше, чем неустраненные противоречия или недопустимое доказательство.

Список литературы:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан. Изд.: Баспа, 1997
2. Литвак М. Прикладная психология. Москва, 2010 г.
3. Казанцев А., Аляюбева М. Тактика ведения допроса. Москва, 2011 г.

Сынбинов Б., группа Ю-26с КЭУК
Научный руководитель: м.ю.,
Рахимгулова М.Б

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СУДА ПРИСЯЖНЫХ В РК.

Суд присяжных в Казахстане – это институт судебной системы, который состоит из коллегии присяжных заседателей из девяти граждан и двух профессиональных судей. Суд присяжных заседателей является одной из самых распространенных в мире форм участия представителей народа в осуществлении правосудия.

Казахстан с 1 января 2007 года, выбрав смешанную модель суда присяжных — двое судей и девять присяжных заседателей, принял закон «О присяжных заседателях».

Участие в обсуждении и вынесении вердикта профессионального судьи, по мнению многих правозащитников подразумевает возможность оказания влияния на присяжных заседателей со стороны судей, что в свою очередь могло отразиться на вынесенном вердикте, который, скорее всего, будет носить обвинительный характер. В ходе реализации данного закона имели место споры касательно состава суда присяжных.

В соответствии со ст. 543 ч. 1 УПК РК [1, с 196] суд с участием присяжных заседателей рассматривает дела об особо тяжких преступлениях, за исключением дел о преступлениях, предусмотренных ст.ст. 165, 166, 167, 168 (частью первой), 169, 233 (частями третьей и четвертой) УК РК. Существуют и проблемы в этой области, одна из них связано с явкой присяжных в суд. Граждане, получившие извещение, обязаны явиться в суд для участия в процедуре отбора присяжных заседателей (ст. 550 ч. 6 УПК РК). По причине правовой неграмотности либо неуважения к суду граждане не являются на судебное заседание. Как правило, из 100-125 приглашенных на судебный процесс - являются не более 40 человек. Все это приводит к отсутствию кворума присяжных заседателей. Кроме этого при создании списка кандидатов в присяжные заседатели часто допускаются недопустимые нарушения законодательства о присяжных заседателях. К примеру, в городе Караганды в списки присяжных попали пациенты психбольниц и заключенные. В ходе проверки было установлено, что в список кандидатов в присяжные заседатели были включены 122 человека, которые состоят на учете в наркологическом и психиатрическом диспансере. Кроме того, в список

попали люди, которые находятся в местах лишения свободы. Также в списке оказались 16 действующих прокуроров, судей, госслужащих и сотрудников органов внутренних дел. Проблема заключается в формальном составлении таких списков, часто в несвоевременной подготовке их администрацией, в неотработанной системе извещения, плохой информационной и разъяснительной работе с населением.

По нашему мнению, для достижения максимального результата потребуется усовершенствование механизмов реализации данного института, большая пропагандистская работа со стороны государственных органов и институтов гражданского общества.

Если учесть, что количество кандидатов в присяжные заседатели, включенных в запасной список на три четверти меньше, чем количество кандидатов в присяжные заседатели из единого списка, то ресурсы запасного списка кандидатов могут быть исчерпаны гораздо быстрее, чем предполагалось законодателем. Закон предписывает, что запасной список предназначен для привлечения к процедуре отбора после использования ресурсов единого списка.

Что заставляет суды прибегать к многочисленным отложениям судебного разбирательства с участием присяжных заседателей?

Вроде бы все сделано правильно: общественность получила возможность непосредственно участвовать в отправлении правосудия по уголовным делам, связанными с особо тяжкими преступлениями. Однако суды сталкиваются с другой проблемой - граждане не хотят участвовать в процессе правосудия.

В средствах массовой информации начали появляться заметки о нежелании кандидатов в присяжные заседатели участвовать в судебных разбирательствах. К примеру, писали, что в Мангистауской области оштрафованы 105 кандидатов в присяжные заседатели за неявку в суд по неуважительным причинам. В Петропавловске кандидаты в присяжные заседатели тоже отказывались идти в суд.

Возможно, настало время ужесточить законодательство об ответственности кандидатов в присяжные заседатели за неявку в суд без уважительных причин. Ведь каждое отложение судебного разбирательства влечет неоправданное расходование средств, подрывает авторитет государственной власти.

Список литературы:

1. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан от 13 декабря 1997 года № 206-І (с изменениями и дополнениями по состоянию на 29.01.2013 г.)
2. Закон Республики Казахстан от 16.01.2006 N 121-3 "О ПРИСЯЖНЫХ ЗАСЕДАТЕЛЯХ"
3. Аубекеров С.Х. Варианты введения суда присяжных в уголовное судопроизводство Казахстана www.kisi.kz/img/docs/1127.pdf
4. Булеулиев Б.Т. Суд с участием присяжных заседателей: проблемы становления и перспективы развития в Республике Казахстан. Астана, 2009.

Султанов Нуржан, 3 курс
Академия КНБ, г. Алматы
Научный руководитель: к.и.н.
ст.преподаватель Мурат К.М.

ЯДЕРНЫЙ ТЕРРОРИЗМ КАК УГРОЗА ДЛЯ КАЗАХСТАНА

В своем выступлении на втором саммите по ядерной безопасности, состоявшийся в конце марта 2012 года в Сеуле, Н.Назарбаев отметил: «Ядерный терроризм является одной из самых и величайших угроз, стоящих перед нашим миром. Если террористические группы смогут заполучить материал для изготовления ядерного или радиоактивного оружия, они непременно его используют. Это в свою очередь приведет к человеческим жертвам и повреждениям невообразимых масштабов» [1].

В последние годы ядерный терроризм не сходит с повестки дня мирового сообщества как один из новых вызовов и угроз глобальной безопасности. За последние годы был принят ряд важных международных документов по борьбе с ядерным терроризмом. В апреле 2004 года Совет Безопасности ООН принял резолюцию 1540, которая ставит своей

целью недопущение попадания оружия массового поражения в руки негосударственных субъектов, в апреле 2005 года Генеральная ассамблея ООН единогласно приняла Международную конвенцию о борьбе с актами ядерного терроризма [2].

Скептики утверждают, что террористы не обладают ни достаточными знаниями, ни техническим потенциалом для создания ядерного взрывного устройства и что при наличии такого оружия они давно применили бы его. Действительно, на сегодняшний день в мире не зарегистрировано ни одного теракта с использованием ядерного взрывного устройства, однако это не может служить аргументом в пользу надуманности угрозы. В противовес можно отметить, что свое время интерес к приобретению ядерного оружия проявляла «Аль-Каида», а северокавказские боевики не раз пытались шантажировать власти Российской Федерации угрозой использования радиологического оружия, а также нанесения ударов по российским ядерным объектам. О том, что террористы не остановятся перед применением оружия массового уничтожения, свидетельствует пример японской секты «Аум Синрикё», которая осуществила теракты с применением химического оружия и пыталась разработать биологическое оружие. Следует также отметить, что авария на японской АЭС «Фукусима» демонстрирует довольно высокую вероятность возникновения такого рода экстраординарных событий, к каковым относится и потенциальный акт ядерного терроризма.

Говоря о ядерном терроризме, нельзя забывать, что речь идет не только о терактах с применением ядерных и радиоактивных взрывных устройств, но и террористических актах на ядерных объектах, будь то атомные или энергетические станции (АЭС) или объекты, связанные с производством, хранением, и транспортировкой ядерных материалов.

Избавившись от советского ядерного оружия, Казахстан использовал сохранившуюся атомную военно-промышленную инфраструктуру для развития внутреннего научно-технического потенциала на базе Национального ядерного центра. Более того, развивая собственную атомную промышленность, страна вышла на первое место в мире по производству урана и постепенно превращается в важного игрока в области ядерной энергетики.

В то же время все выше перечисленное - ядерное наследство, доставшееся от СССР, наличие в стране развитой атомной отрасли и приверженность политики нераспространения ядерного оружия – обуславливают актуальные угрозы ядерного терроризма для Казахстана, который еще несколько лет назад воспринимался как относительно безопасная страна с точки зрения террористических рисков. Однако, резко возросшая в 2010-2011 гг. активность религиозных экстремистских групп и проявления террористической деятельности в стране подтвердили, что терроризм в любых формах и видах относится к основным угрозам национальной безопасности РК [3].

Ввиду отсутствия в РК боевого ядерного оружия его хищение и применение террористами не представляет угрозы. В условиях Казахстана более реальными представляются террористические атаки на ядерные объекты в виде актов диверсий или саботажа, нападение на перевозящие ядерные материалы транспорт и попытки применения «грязных бомб».

Оптимальная стратегия действий в отношении ядерного терроризма должна быть направлена на его предотвращение, поскольку ликвидация последствий таких терактов представляет собой чрезвычайно сложную задачу.

В то же время превентивные действия не могут быть ограничены территорией только одного государства - ключ к успеху лежит через многостороннее сотрудничество.

Список литературы:

1. Назарбаев Н. Прокладывая путь к безопасному ядерному будущему // Казахстанская правда от 27 марта 2012 г. № 79-80.
2. Резолюция 1540 принятая Советом безопасности ООН/
<http://www.un.org/ru/sc/1540/>
3. Абен Д. Казахстан и угроза ядерного терроризма» // Analytic 2/2012.

ТРАНСНАЦИОНАЛЬНАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ С НЕЙ

Преступность как масштабное понятие уже само собой несет массу негатива в социум. В основном своем проявлении она выражается в имущественных преступлениях и деяниях против личности. Однако в последние годы преступления против общественной безопасности государства набирают обороты. К сожалению, наша страна не стала исключением. Помимо организованной преступности активно начала проявляться транснациональная преступность. Она, с учетом ее глобального масштаба, мало чем отличается по своему строению и организации от крупнейших легальных корпораций, располагающих постоянными специализированными структурами для осуществления различных экономических операций: экспортно-импортных, торговых, кредитно-финансовых и так далее, что позволяет ее отграничивать от деятельности преступных организованных групп, имеющих возможность лишь эпизодически осуществлять отдельные международные операции [1, с.18].

Транснациональная преступность в Казахстане еще пару лет назад не обсуждалась в принципе, мы слышали о ней лишь на уровне других государств, где военные и террористические действия не новость. Но самое страшное, что большинство транснациональных преступлений проплачиваются высокопоставленными лицами с соседних стран, они создают целый «сетевой маркетинг». Маркетинговая система обеспечивает быстрый оборот и не требует больших финансовых затрат. Так же происходит и в преступном бизнесе, где за основу можно взять такое преступление как «Торговля людьми» (ст. 128 Уголовного кодекса Республики Казахстан). То есть во главе этой сферы стоит основатель, создатель, он придумывает систему, где люди как маршрут, по которому будет проходить продукция и привлекает дистрибьюторов (сбытовых агентов), каждый из которых, помимо сбыта продукции, также обладает правом на привлечение партнёров, имеющих аналогичные права. И эта схема хорошо налажена. Организованные преступники, действующие в той или иной стране, никогда бы не переступили ее национальных границ, если бы не видели выгоды, не получали бы серьезных преимуществ и возможностей. Те деньги, которые выручены из преступного бизнеса, идут на финансирование террористических актов. Транснационализация организованной преступной деятельности, т.е. выход ее за границы национальной территории одного государства, в настоящее время является международным процессом, в сущности - это один из высших уровней криминальной эволюции [2, с.5].

В связи с широким спектром и масштабом высокоприбыльной деятельности преступные транснациональные организации осуществляют контроль над огромными финансовыми средствами, иногда превосходящими размеры валового национального продукта некоторых стран. Развивающиеся страны и страны с переходной экономикой, в условиях перестройки экономических отношений нередко оказываются в значительной степени зависимыми от действующих преступных транснациональных организаций. Такая зависимость обуславливает масштабное проникновение представителей ТОО в органы власти и управления государства и это приводит к тому, что они оказываются вовлеченными в ее преступную деятельность, сами становятся ее проводниками. Между тем, большинство государств все же пытается противостоять экспансии транснациональной организованной преступности, и последней приходится применять насилие и коррупцию для достижения своих основных целей и защиты собственных интересов. Наличие в этих случаях представителей транснациональной преступности в органах государственной власти и управления, правоохранительных органах значительно облегчает этот процесс.

В Уголовный кодекс Республики Казахстан в ноябре 2011 года были внесены дополнения, связанные с уголовной ответственностью за создание, руководство и участие в транснациональной организованной группе, а также за ее финансирование. Изучая вопросы терроризма по дисциплине уголовное право, можно провести сравнительный анализ видов наказаний за создание, руководство террористической группой и участие в ее деятельности и за создание и руководство транснациональной организованной группой в целях совершения

одного или нескольких преступлений, а равно участие в ней. Сроки лишения свободы немного разнятся, но фактически уголовное законодательство достаточно жестко карает преступников, совершивших вышеуказанные преступления.

Нельзя не отметить и тот важный факт того, что Президент нашей страны - Лидер Нации Нурсултан Абишевич Назарбаев, поставил вопрос о создании в Республике Евразпола (Евразийской полиции), что позволит усилить борьбу с транснациональной организованной преступностью в едином экономическом пространстве [3]. Четкое определение круга признаков транснациональной организованной преступности позволит выявить ключевые аспекты, на основе которых можно исследовать все особенности этого явления, а также выделить из круга различных организованных преступных структур те, которые составляют его ядро. Это, в свою очередь, позволит международному сообществу попытаться предпринять адекватные меры противодействия преступным транснациональным группам, объединив усилия всех государств.

Список литературы:

1. Ю.А. Воронин «Транснациональная организованная преступность», Екатеринбург, 1997г.;
2. Ю.А. Воронин «Транснациональная организованная преступность», Екатеринбург, 1997г.;
3. Послание Президента РК – Лидера Нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана».

Тыркесбаева А.Е. слушатель 304 уч.гр.
КА МВД РК им. Б. Бейсенова
Научный руководитель: ст. преподаватель
кафедры криминалистики КА МВД РК
им. Б. Бейсенова Кемпирова Ж.С.

КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕСТУПЛЕНИЙ В СФЕРЕ ЭКОНОМИКИ

На сегодняшний день экономическая преступность является одной из наиболее серьезных проблем в Республике Казахстан, поэтому мотивы актуальности данной темы очевидны. Особенность социальной опасности современной экономической преступности заключается в вытеснении легитимных социальных норм и соответствующих социальных ролей в обществе их антиподами, воспроизводящими антисоциальные жизненные стандарты, установки, нормы и стереотипы поведения.

Опасность экономической преступности заключается не только в причинении существенного материального ущерба обществу и гражданам, но и в ее способности к дестабилизации, как базисных экономических отношений, так и надстроечных структур. [1, с.149]

Экономическая преступность все больше и больше заявляет о себе, становясь распространенным и надежно скрываемым источником обогащения. Эволюционный процесс смены социально-экономической формации в Казахстане осуществляемый фактически при отсутствии правовой основы или при значительном запаздывании принятия законодательства, регулирующего переход к рыночным отношениям, вызвал активизацию криминального элемента, направленную прежде всего на изыскание надежных возможностей беспрепятственного обогащения. Этому способствовал и процесс расслоения общества по имущественному положению, разделения его на бедных и богатых.

Не последним фактором в появлении целого ряда экономических преступлений явилось тяжелое материальное положение, в котором оказалось большинство граждан, отсутствие перспектив его улучшения. Как следствие экономической неустроенности стала формироваться криминальная идеология с лозунгом «богатство любым путем». Все это не могло не вызвать многообразия криминальной деятельности определенной категории лиц,

использующих сложившуюся обстановку в своих целях. Все более квалифицированными становятся способы уклонения от налогов, извлечения незаконных доходов в банковской системе, развивается подпольное предпринимательство, базирующееся на незаконной деятельности, под прицел преступного элемента все более попадает природное богатство страны, осваивается компьютерная техника в преступных целях и т.д.

К преступлениям экономической направленности принадлежит довольно широкий круг преступных деяний: почти все служебные преступления; преступления, связанные с оборотом наркотиков и оружия, легализация денежных средств; экономические преступления и даже убийства на заказ.

Изучение уголовно-правовых аспектов борьбы с экономической преступностью, отражение недостатков и пробелов в законодательстве необходимо постольку, поскольку до сих пор так и не выработана государственная стратегия, противодействующая этому масштабному явлению, а меры, которыми сегодня пытаются оказать на нее воздействие оцениваются профессионалами в большей степени как имитация государственной активности, поскольку они значительно малоэффективны.

К основным структурным элементам криминалистической характеристики этих преступлений относятся:

1. Особенности функционирования конкретной отрасли экономики, значимые для раскрытия и расследования хищений. Сюда относится специфика производственной и финансовой деятельности конкретного экономического объекта с учетом вероятного развития криминогенных факторов, а также предмет преступного посягательства и обстановка совершения хищения.

2. Способы совершения и сокрытия хищений. Их выбор обусловлен рядом факторов объективного и субъективного характера. К факторам первого рода относятся: а) должностное положение, т.е. характер отношения виновного к предмету преступного посягательства. Грузчик, например, не может совершить хищение таким способом, как заведующий складом, а последний – таким же способом, как бухгалтер; б) наличие соучастников и их должностное положение; в) особенности производимых материальных ценностей, сырья, полуфабрикатов; г) вид производственной операции, при выполнении которой совершается преступление; д) обстановка на производственном объекте: особенности учета, отчетности, технологического процесса, организации охраны и т.п. К субъективным факторам будут относиться: наличие у расхитителя определенных навыков в применении конкретного способа совершения хищения, знание им особенностей производства и обстановки на предприятии, степень преступной квалификации, наличие специального образования и т. п. [2, с.68]

Таким образом причины экономической преступности коренятся во всех сферах жизни общества: экономической, социальной, политической и духовной. Особое значение экономики как социального института, обеспечивающего относительную устойчивость общественных отношений, связано с тем, что материальное производство и отношения по разделению труда, обмену, обращению, распределению материальных благ представляют собой основу государственно-правовых и идеологических представлений общества, а также соответствующих этим представлениям остальных социальных институтов.

Экономическая безопасность зависит от выработанной и реализуемой в конкретных действиях политики борьбы с преступностью в целом. Важно обеспечивать экономико-социальную и криминологическую обоснованность такой политики, проводить ее в рамках закона.

Список использованных источников:

1. Кудрявцев В.Н. Уголовное право, часть особенная, М. 1997 Уголовное право. Особенная часть: учебник / отв. ред. У26 И.Я. Козаченко, Г.П. Новоселов. - 4-е изд., изм. и доп. - М.: Норма, 2008. - 1008 с.
2. Ищенко Е.П. Криминалистика. М., 2000.

МЕМЛЕКЕТКЕ МЕХАНИЗМІНЕ АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ ТАРАПЫНАН БІЛДІРІЛГЕН СЕНІМСІЗДІКТІҢ БІРІ РЕТІНЕ- СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ

Демократиялық институттар мен құндылықтар сыбайлас жемқорлықтың көріністерімен, сондай-ақ, одан туындайтын қоғамның тұрақты және қауіпсіз дамуына қатер төндіретін проблемалармен сыйыспайтыны даусыз. Тиісінше Қазақстанда іске асырылып жатқан демократиялық қайта құрулар сыбайлас жемқорлықтың барлық көріністеріне қарсы барлық деңгейлердегі күресте тиімді жұмыс істейтін жүйесіз мүмкін емес.

Сыбайлас жемқорлықтың мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігін едәуір төмендететіні, қоғамда демократиялық қайта құруларды жүзеге асыруды тежейтіні, елдің халықаралық беделіне көлеңке түсіретіні белгілі. Ең бастысы – адамдардың қоғамдық демократиялық негізіне деген сеніміне, заң мен әділдікке деген сеніміне, түптеп келгенде, билікке деген сеніміне сызат түсіретіні даусыз.

Сыбайлас жемқорлықтың даму тарихы ежелгі кезеңнен бастау алады. Атақты француз философы Шарль Луи Монтескье: «Көптеген ғасырлар тәжірибесі көрсеткендей, қолында билігі бар адам, қылмыс жасауға бейім тұрады және де тиісті шекке жетпейінше, сол бағытта әрекет жасай береді», - деп айтқан. Сыбайлас жемқорлық құбылысын халықаралық заманауи тұрғысынан түсіну және оған қарсы күрес шараларын іске асыру жолдары қылмыстың алдын алу және құқық бұзушылармен жұмыс жүргізу жөніндегі БҰҰ-дың Сегізінші Конгресінің хатшылығы әзірлеген «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бойынша практикалық шаралар» атты нұсқаулықта көрініс тапты (Гавана, 1990 жылғы тамыз-қыркүйек) [1,44,] Осы құжатты талқылау нәтижесінде әлемдік қауымдастыққа сыбайлас жемқорлықтың мынадай ерекшеліктері ұсынылды:

1. Осы ұғымның мағынасының сипатына қарай сыбайлас жемқорлыққа жататын барлық құқық бұзушылықтар енгізілуі тиіс, олар: этикалық, тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық-құқықтық бұзушылықтар, бұл сыбайлас жемқорлық жолына түскен субъектінің қызметтік бабын өз басының пайдасына асыра пайдаланып, заңды бұзғандығынан көрінеді.

2. Мемлекеттік қызметтегі тұлғаларды сыбайлас жемқорлық жолына итермелейтін субъектілердің қызмет шеңберін шектеу. Бұған шенеуніктердің артықшылықтарды заңсыз пайдаланғанын жатқызуға болады, осындай қызмет көрсететін субъектілердің шеңберін жеке және заңды тұлғалар толықтырылып отырады.

3. Өз қызмет жағдайын жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектісі ретінде заңға қайшы сипатта пайдалану.

4. Жемқорлықтың көрініс табуының ең қауіпті екі түрі:

- мемлекеттік немесе қоғамдық мүліктерді жемқорлық жолмен ұрлау;
- мемлекеттік қызметкерлердің әрекетінде ұрлық белгілері байқалмаса да, олардың қандай да бір артықшылықтарды заңсыз жолмен алу мақсатында өз қызметтік жағдайын теріс пайдалануы[2,111-б].

Сыбайлас жемқорлықтың пайда болу себептері жүйеленіп, мынадай жіктелім ұсынылады: әлеуметтік-экономикалық, саяси, ұйымдастырылған, құқықтық себептер, сондай-ақ мәдени-этикалық сипаттағы факторлар.

Мемлекеттіліктің тамыры терең жайған сайын сол мемлекеттің қоғамдағы қалыптасып келе жатқан жаңа мәселелері де қоғам санасының дамуы мен мәдениетінің әртүрліленетіндігін ескере отырып мемлекет тарапынан қолданатын шараларының да заманауилылығы қалыптасуы керек. Қазіргі таңдағы қолданылып жүрген техникалық инновациялар мен ноу-хауларды қолдану арқылы сыбайлас жемқорлықты етек алуын қысқартып алдын алу шаралары бір жүйеге келтіріліп жыл сайын жаңартылып отырылуы қажет.

Қазіргі қоғам санасында қалыптасқан пікірді, мемлекетке деген сенімінің төмендеуі себептерін жоққа шығару үшін көптеген шаралар жасалып жатыр, сондада күнделікті көріп, есітіп жүрген паракорлық туралы ақпараттар азаматтарымыздың санасындағы пікірлерін өзгертуге ешқандай мұрша беріп жатқан жоқ, бұл әрине мемлекетіміз үшін адал еңбегін сіңіріп жүрген азаматтарымыздың әттеген-ай дейтін тұстары өкінішке орай.

Баяндамамды қорытындылай келе айтарым қоғам дегеніміз бұл – біз, ал біз дегеніміз бұл - студенттер, жұмыскерлер, зейнеткерлер, мүгедектер. Осы азаматтардың Конституциямызға сәйкес құқықтарының, мемлекет кепілдік берген бостандықтарының дұрыс орындалуын, өз уақытында көмек алуын қамтамасыз етуіміз үшін біз де ат салысуымыз керек. Егер де сіз белгіленген нормадағы мүмкіншілігіңізді артығымен алу үшін әрекет жасамасаңыз болды. Себебі ұсынылған пара нәтижесінде сыбайлас жемқорлықтың орын алу элементтері күнделікті әрекеттеріңіздің біріне айналып кетуі мүмкін.

Жоғарыда аталған мәселелердің шешімі ретінде өз тарапымнан төмендегілерді ұсынамын:

1) қоғамдық жемқорлыққа қарсы көзқарас қалыптастыру; 2) жемқорлықтың зияны туралы хабардарлықты көтеру; 3) жемқорлық құқық бұзушылықтарды сыныптаудың халықаралық стандарттарын қамтамасыз ету, заң құзыреті әділет параметрлерін унификациялау; 4) жемқорлық әрекеттерді айқындау мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін оның алдымен қаржы саласында ашықтық атмосферасын жасау; 5) сыбайлас жемқорлықтың тек шенді лауазымдағыларға ғана емес азаматтарға да тиімсіз болатындай жағдай жасау; 6) сыбайлас жемқорлық қылмыстарына өте қатаң жазаларды қолдану; 7) мемлекеттік қызметкерлердің кәсібилігін арттырып отыру мақсатында аттестациялау процедураларына моральдық аспектілерін және дамыған техника құралдарын қолдану; 8) өз қызметін адал атқаратын мемлекеттік қызметкерлерге мадақтау көрсету; 9) күнделікті өмір сүруге жеткілікті жағдай жасау; 10) сыбайлас жемқорлық фактілері туралы хабардар етушілерге сыйақылар мен қорғауды қамтамасыз ету.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Максимов С.В. Коррупция. Закон. Ответственность. Москва:2000. - С. 44.
2. Абдрахманов С.З., Пименов А.В.- Организационно-правовые и тактические основы совершенствования борьбы с коррупцией в Республике Казахстан: оқу құралы Қарағанды 2009ж.

Храменкова А.А. группа Ю-23 КЭУК
Научный руководитель: магистр
юриспруденции Дворникова И.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕВНОСТИ КАК МОТИВА СОВЕРШЕНИЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ

Мотив преступления имеет важное криминологическое значение. Его изучение и глубокое понимание необходимы прежде всего для познания причинности преступного поведения. Являясь побуждением, сформировавшимся под влиянием социальной среды, жизненного опыта личности, ее психологических свойств, мотив содержит и внешние (объективные), и внутренние (субъективные) причины поступка. Кроме того, отражая особенности личности преступника, мотив дает представление о глубине и степени устойчивости его антиобщественных взглядов. Поэтому установление и анализ мотивационной сферы преступной деятельности важны для социально-психологической характеристики преступника.

На знание мотивационных закономерностей преступного поведения опирается и разработка профилактических мер, выбор наиболее оптимальных средств воздействия на личность и условия ее существования в целях предупреждения противоправного поведения [1, с. 15].

Ревность как мотив совершения преступления существовала всегда и генезис преступного поведения на ее почве, по крайней мере, был понятен и объяснен. Количество совершаемых преступлений данной категории на протяжении многих лет оставалось достаточно устойчивым показателем. Однако процесс деморализации общества, который наблюдается в настоящее время и так сильно отразившийся в интимных отношениях, привел к негативным последствиям. В частности, современное проявление женской ревности, как свидетельствует судебная практика, как никогда агрессивна и жестока.

Судебная практика свидетельствует, что нередко наблюдаются случаи, когда виновный не может понять и объяснить значения и смысла своих действий, наиболее часто это случается, когда ревность возникает из-за мнимых измен потерпевшего. Порой виновный действует не думая, а потом пытается понять и осознать случившееся (данное обстоятельство характерно для преступлений, совершенных в состоянии аффекта). Осознанию подлинного мотива поведения в такой ситуации препятствует определенная психологическая самозащита, сформировавшаяся под влиянием вытеснения из сознания компрометирующих и нежелательных факторов, побуждающих к преступлению[2, с. 297].

В юридической литературе можно встретить различные оценки ревности. Так, Б.С. Волков считает, что «ревность олицетворяет эгоизм в отношениях между людьми. В ее основе всегда лежит раздраженное ложное тщеславие, доведенное злобой и негодованием до болезненного состояния. Поэтому она всегда выступает как мотив низменный, аморальный, безнравственный». По мнению М.К. Анианца, ревность - отвратительный пережиток прошлого, и независимо от того, по какой причине она у лица возникла, убийства на этой почве должны строго наказываться[3, с. 117].

Ревность как психическое явление, характеризующее взаимоотношение между полами, нельзя смешивать с ревностью, как мотивом совершения преступления. Поэтому неодинаковые ее интерпретации не могут служить основанием определения различного смыслового содержания этого мотива.

В данном случае социально-психологическая сущность ревности как стремления лица только для себя сохранить личностное благо выражается в наиболее сильной форме, смысл которого выражается формулой - «не доставайся никому». Наибольшее количество преступников приходится на возрастную группу от 30 до 39 лет, что является отличительной особенностью такого рода преступлений. По статистике на первое десятилетие брачной жизни приходится 2/3 всех разводов, так как именно этот период для брака является наиболее критическим с точки зрения его стабильности[4, с. 34].

В завершении хотелось бы отметить, что ревность как психологическое явление нельзя смешивать с ревностью, когда она явилась мотивом преступного деяния. Потому различные ее интерпретации не могут служить показательной категорией, определяющей смысловое содержание именно мотива преступления – ревности. С позиции социально-бытового уровня каждый, оценивая какую-либо нравственную категорию, исходит из масштабов свой «испорченности»; выше уже был отмечен разносторонний подход к пониманию социальной сущности ревности, однако само по себе переживание, выразившееся в ее форме, не является предметом исследования уголовного права. Именно мотив преступления всегда антисоциален, потому и мотив ревности, побудивший человека к преступным действиям, независимо по каким причинам, оценивается отрицательно. Конечно, не нужно забывать, что совершение противоправных действий на почве ревности зачастую есть результат столкновения психотравмирующего воздействия (измена, неправомерные или противоправные действия потерпевшего), которое вызывает гнев, ярость, обиду, желание отомстить обидчику, а порой и аффект с эмоциональным состоянием виновного. Тем не менее, низменность данного побуждения очевидна, так как душевные страдания виновного не могут служить оправданием любому насилию.

Список литературы:

1. Криминальная мотивация / Под ред. В.Н. Кудрявцева М., 1986. - С. 15.
2. Лунеев В.В. Мотивация преступного поведения. М., 1991. - С. 297.
3. Анианц М.К. Ответственность за преступления против жизни. М., 1964. С. - 117.
4. Сысенко В.А. Супружеские конфликты. М, 1989. - С. 34.

Чимелюс Яна Анатольевна
Группа Ю-42 КЭУК, г. Караганда
Научный руководитель
к.ю.н., доцент Балгимбеков Д.У.

ВОЗНАГРАЖДЕНИЕ АДВОКАТА, УЧАСТВУЮЩЕГО В КАЧЕСТВЕ ЗАЩИТНИКА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

Конституция Республики Казахстан создала необходимые условия для становления и развития правового государства, провозгласив приоритет прав и свобод человека. Эти демократические идеи и принципы нашли свое дальнейшее развитие в проводимой в республике судебно-правовой реформе и принятии соответствующих международно-правовым требованиям законов, регулирующих правоотношения, связанные с осуществлением деятельности профессиональных представителей участников процесса в уголовном судопроизводстве.

Не случайно в своем Послании народу Казахстана, определившем стратегию развития страны до 2050 года, Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев, наметил уже в новом 2013 году необходимо начать очередной этап модернизации национальной правовой системы [1; с.1].

В этой связи перед адвокатами нашей республики на первый план выдвигается задача обеспечения и надежной защиты, конституционных прав и свобод граждан и юридических лиц Казахстана с одной стороны защищает личность от необоснованного обвинения, с другой – способствует осуществлению целей правосудия[2; с.31]. Но для этого необходимы не только соответствующие, но и надежные юридические барьеры на пути произвольного и злонамеренного пользования ими имеющейся в их распоряжении полномочиями. Сделать это невозможно без четкого и полного законодательного урегулирования тех сторон деятельности адвоката, которые прямо или косвенно связаны с вторжением в права клиентов, в том числе и в вопросах размера оплаты оказываемой им юридической помощи.

Проведенное нами исследование выявило определенную тенденцию, суть которой заключается в том, что профессиональные адвокаты при установлении вознаграждения существенно превышают суммы расходов. В этой связи становится все более сложным и трудным обнаружить признаки злоупотреблений в деятельности не добросовестных адвокатов, собрать доказательства и реальные сметы расходов и решить вопросы расторжения договорных отношений клиента и адвоката.

Анализ практики показал, что не всегда соблюдаются законодательно устанавливаемые условиями договора. Так не указываются формы организации адвокатской деятельности и коллегии адвокатов, членом которого он является, во-вторых не полно отображен предмет поручения, в третьих, не точно указан размер и порядок оплаты оказываемой юридической помощи и возмещения расходов адвоката, связанных с защитой и представительством, не полно указан порядок и условия расторжения договора.

Проведенный опрос лиц, которым оказывалась защита показало, что при оказании юридической помощи адвокаты не соблюдали следующие профессиональные правила: во первых, не проявляли старательность и усердие; во вторых, допускали необоснованного затягивания дела; в третьих, осуществляли незаконные методы оказания юридической помощи, обмана, формируя и ограничивая свое профессиональное поведение в соответствии с правами и законными интересами лица, обратившегося за помощью клиентов; в четвертых, не соблюдали верность интересам лица, обратившегося за помощью и в пятых, совершали действий вопреки интересам клиентов.

В настоящее время установлено, что договоры, ставящие размер оплаты юридической помощи, оказываемой адвокатами, в зависимость от исхода дела или успеха адвокатской деятельности, или договоры, по которым адвокат получает часть от присужденной суммы, не допускаются, за исключением договоров по делам об имущественных спорах, сторонами по которым выступают физические, негосударственные юридические лица, осуществляющие предпринимательскую деятельность. В то же время необходимо отметить, что необходимо установления в письменных договорах обязательное возмещения расходов, связанных с

защитой, а оплата юридической помощи должно быть разделено на две части одно обязательное, другое возможное - вознаграждения в части гонорара за успех

В условиях развития правового государства задачи судопроизводства в части вознаграждения адвокатов могут быть решены только при установлении письменных договоров адвоката с лицом, обратившегося за их помощью. При этом необходимо широко и активно использовать только денежные переводы посредством банковских расчетов, которые играют значительную роль для расширения круга доказательств в полученных финансовых средствах, повышения качества защиты и судебного рассмотрения дел, обеспечения высокого уровня процессуального представительства адвокатов.

Список литературы:

1. Послание Президента Республики Казахстан - лидера нации Н.А. Назарбаева народу Казахстана Стратегия «Казахстан-2050» Новый политический курс состоявшегося государства // Казахстанская правда от 15.12.2012 года

2. Мазур Н.В. Адвокатская деятельность в РК. Учебное пособие – Караганда КЮИ МВД РК имени Баримбека Бейсенова. 2006. с. 145

3. Закон Республики Казахстан «Об адвокатской деятельности» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 21.03.2013 г.) Юридический справочник «Законодательство»: [Электронный ресурс]. – Послед. обновление 20.03.2013.

Шоқбарова А.М., Ю-36с/к тобы ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: з.ғ.к., доцент Қосжанов А.С.

МЕМЛЕКЕТТІК НЫҒАЙТУДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТ МӘСЕЛЕРІ

Адам қоғамының даму процесінен қалыптасқан ең зор мәдени байлық - құқық пен құқықтық заңдар. Адам қоғамын дағдарысқа ұшыратпай, миллион жылдар реттеп, басқарып келе жатқан мемлекет пен құқық. Мәдениеттің және құқықтың даму процесінде заңдылықпен құқықтық тәртіп қалыптасып, қоғамның прогрестік жолымен дамуына мүмкіншілік жасады. Қоғамның мәдениет саласындағы қатынастардың көшілігі заң арқылы реттеліп басқарылып жатады. Заң мәдениеттің негізгі мүдде – мақсатын анықтап, оның орындалу бағыттарын көрсетіп реттеп отырады. Заң мәдениеттің жаңа бағыты, жаңа мақсатын болжап, алдын-ала заңға тәуелді нормативтік актілердің қабылдауын қамтамасыз етеді. Заң құқықтық мәдениетті басқаратын, дамытатын аппараттарды құрып, нығайтып отырады. Заңның дұрыс жұмыс жасауын қамтамасыз ететін, заңға тәуелді нормативтік актілер. Сондықтан құқықтық мәдениетті дамыту үшін мемлекет барлық басқарушы аппараттардың (Үкімет, министрлік-ведомствалық, жергілікті органдардың) жұмыстарын жақсартып, олардың нормалары мен құжаттары дұрыс, реттеуді, басқаруды тиісті дәрежеде ұстауды қамтамасыз етеді[1]. Құқықтық мәдениеттің жақсы дамуының негізгі шарттары: халықтың рухани сана-сезімін дамыту, мемлекеттік биліктің үш бағытатығы жұмысын жақсарту, заңдылықты, құқықтық тәртіпті орнату, мәдениеттің жетістіктерін қорғау, құқықтық мемлекетті қалыптастыру. Бұл шарттарды орындау үшін біріншіден - қоғамның саяси, экономикалық, әлеуметтік даму процессін күшейту; екіншіден - мәдениеттің аппараттағы қызметкерлердің сапасын жақсартып, білімін, тәжірибесін көтеру; үшіншіден – демократияны дамыту керек. Құқықтық мемлекеттің ең жоғарғы деңгейдегі түрі білікті маман – заңгерлер. Бұл топқа жататындар: Мемлекеттің заңдарын қорғайтын органдарда қызмет атқаратын азаматтар және заңгерлердің кәсіпқойлық ғылыми ұйымдарда жұмыс істейтін мамандар. Олардың көпшілігінің құқықтық сана-сезімі, білімі, тәжірибесі өте жоғарғы дәрежеде болады. Сондықтан олар нормативтік актілерді қабылдауға, қорғауға, орындауға өте зор үлес қосады, кәсіпшілікке жол бермейді. Бұл бағытта маман заңгерлердің рөлі өте жоғары дәрежеде болады. Олар құқық теориясын ғылыми тұрғыдан зерттеп, дамытып отырады, нормативтік актілердің сапалы болып шығуына, орындалуына көп үлес қосады[2,1346].

Мемлекеттік білікті заңгерлердің құқықтық білімін, сана-сезімін, мамандық тәжірибесін үздіксіз жетілдіріп отыруға көңіл бөліп, көптеген істер атқарады, шаралар қолданады. Сол арқылы заңдылықты, құқықтық тәртіпті дамытуға, нығайтуға мүмкіншілік жасап отырады.

Білікті заңгерлердің басым көпшілігі адал, жақсы қызмет атқарады, демократияны, әділеттікті, теңдікті, бостандықты дамытуға, нығайтуға зор үлес қосады [3, 52 б].

Сонымен бірге көптеген мемлекеттердің өмір тәжірибесі көрсеткендей, заңгерлердің ішінен азда болса да заңдылықты, құқықтық тәртіпті бұзатындар кездесіп жатады. Оның себебі сана-сезім, мәдениеттің, білімінің деңгейі төмен, нашар болуынан. Ондай адамдар әшкерленіп, құқыққорғау органдарынан қулады. Қоғамның құқықтық мәдениетін жетілдіруге заңгерлердің ғылыми және кәсіпкерлік қоғамдастарының, ұйымдарының маңызы өте зор. Олар нормативтік актілердің сапасын көтеруге, нормалардың кателіктерін түзетуге, кемшіліктерін жетілдіруге, құқық теориясын дамытуға көп үлес қосады. Құқықтық мәдениет екі деңгейден тұрады: адамдардың сана-сезімінің деңгейі және олардың мамандығының деңгейі. Құқықтық мәдениеттің сапасы немесе сапасыз екенің қоғамдағы бостандықтың, әділеттіліктің, демократияның, заңдылықтың, құқықтық тәртіптің деңгейінен білуге толық болады. Құқықтық мәдениет сапасының жоғарғы дәрежеде болуы құқықтық мемлекетті қалыптастыруға зор әсер етеді.

Қоғамның мәдениет саласындағы қатынастардың басым көпшілігі заң арқылы реттеліп, басқарылып жатады. Заң мәдениеттің негізгі мүде-мақсатын анықтап, оның орындалу бағыттарын көрсетіп реттеп отырады. Заң мәдениеттің жаңа бағытын, жаңа мақсатын болжап, алдын ала заңға тәуелді нормативтік актілердің қабылдауын қамтамасыз етеді. Заң құқықтық мәдениетті басқаратын, дамытатын аппараттарды құрып нығайтып отырады[4,20-23б].

Заның дұрыс жұмыс жасауын қамтамасыз етеді, заңға тәуелді нормативтік актілер. Сондықтан құқықтық мәдениетті дамыту үшін мемлекет барлық басқарушы аппараттардың (Үкімет, министрлік-ведомоствалық, жергілікті органдардың) жұмысын жақсартып, олардың нормалары мен құжаттары дұрыс, сапалы, уақытында қабылданып, қоғамдағы мәдениет процессін реттеуді, басқаруды тиісті дәрежеде ұстауды қамтамасыз етеді. Құқықтық мәдениеттің жақсы дамуының негізгі шарттары: халықтың рухани сана-сезімін дамыту, мемлекеттік биліктің үш бағыттағы жұмысын жақсарту; заңдылықты, құқықтық тәртіпті орнату; мәдениеттің жетістіктерін қорғау; құқықтық мемлекетті қалыптастыру[5,130б].

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Орталық Қазақстан «Әлеуметтік-экономикалық жаңғырту-Қазақстан дамуының басты мақсаты» 28 қаңтар 2012. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа жолдауы.
2. Пейн Т. Адам құқықтары // Әлемдік саясаттану антологиясы. Алматы «Қазақстан»,2-том , 2009, 134б.
3. Тлепов Б.А Дәстүр және саясат Алматы; «СаГа», 2009, 52б.
4. Әлімұлы А. Ең мықты ұлт қандай болуы тиіс:// Ақиқат, 2010,№2,20-23 б.
5. Аюпова З.К Правовое демократическое государство, -Алматы. 2010. 130 б.

Шмидт Денис Петрович Магистрант КЭУК
Научный руководитель: к.ю.н., доцент,
Нурпеисова А.К.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ БОРЬБЫ С КОРРУПЦИЕЙ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

Подъемом уровня коррупции в развитых странах можно считать рубеж XIX и XX веков, появление крупного бизнеса, выход его на международную арену, а также увеличение мер государственного регулирования дали толчок росту коррупции.

В руководстве, подготовленном секретариатом ООН, в понятие коррупции включается:

- 1) Кража, хищение и присвоение государственной собственности должностными лицами;
- 2) Злоупотребление служебным положением для получения неоправданных личных выгод в результате неофициального использования официального статуса;
- 3) Конфликт интересов между общественным долгом и личной корыстью.

Далее рассмотрим опыт борьбы с коррупцией в зарубежных странах.

Если обратиться к законотворческой деятельности зарубежных стран, то можно обнаружить множество примеров для положительного их заимствования в деле

совершенствования уголовного законодательства, регламентирующего ответственность за коррупционные преступления.

Можно ли победить коррупцию? Опыт таких «чистых» государств, как Финляндия, Исландия, Дания, Швеция, Швейцария, показывает, что эта задача выполнима, если она надлежащим образом решается.

В Китае существует два вида обозначения коррупции:

1) Уголовно-правовое значение. Коррупция-взяточничество. Обозначается терминами «тань`у» (хищение, казнокрадство) и «хуйэйлу» (взяточничество, подкуп).

2) Политико-нравственное значение. Коррупция-разложение. Обозначается словом «фубай» (разложение, загнивание).

3) Эффективность борьбы с коррупцией в Китае связана с тем, что она велась и ведется в неразрывной связи с борьбой с организованной преступностью, используя «стратегию войны».

Согласно, проведенному социальному опросу, уровень удовлетворенности китайской общественности результатами борьбы с коррупцией и формирования неподкупного государственного аппарата поднялся с 51,9 % в 2003 году до 70,6 % в 2012 году. Доля опрошенных, считающих, что удалось в разной степени сдерживать коррупционные явления, увеличилась с 68,1 % до 83,8 %.

Рассмотрим, что содержится в главах раздела 18 Свода законов США.

1) Глава 11 «Взяточничество, нечестные доходы и злоупотребление своим положением публичными должностными лицами»;

2) Глава 93 «Должностные лица и служащие по найму»;

3) Глава 41 «Вымогательство и угрозы»;

4) Глава 29 «Выборы и политическая деятельность»

Анализируя мировой опыт по борьбе с коррупцией, можно сделать следующие выводы:

1) явление «коррупция» может возникнуть с реализацией следующих принципов государственности:

- принцип иерархичности в построении и принцип субординации в деятельности государственного аппарата, выражающиеся в подчиненности и подотчетности нижестоящего органа вышестоящему;

- принцип координации в деятельности государственных органов, выражающийся в их взаимодействии «по горизонтали»;

- принцип сочетания коллегиальности и единоначалия;

- принцип сочетания выборности и назначаемости при формировании государственного аппарата;

2) во всех странах коррупция отрицательно отражается на благосостоянии страны и общества;

3) с усилением мирохозяйственных связей, глобализацией экономики, коррупция переходит национальные рамки;

4) ведется повсеместная борьба с коррупцией от либеральных, до радикальных мер, включающих смертную казнь.

Вышеприведенный анализ борьбы с коррупционными проявлениями в зарубежных странах может быть полезным и для Казахстана. Теперь сравним отечественный опыт борьбы с коррупцией.

Список литературы:

1. Раисов У.Е. Анализ зарубежного опыта борьбы с коррупцией //Саясат, № 1.- 2010.- С.37-38

2. Ахметжанова С.Анализ международного и отечественного опыта борьбы с коррупцией и оценка его потенциального объема в Республике Казастан //Государственный аудит, № 6.- 2012.- С.20-25

3. Кульдинова С.К. Принципы концепции борьбы с коррупцией //Правовая реформа в Казахстане, № 2.-2012.-С.75-76

4. Отраслевая Программа по противодействию коррупции в Республике Казахстан на 2011-2015 годы, утвержденная постановлением Правительства Республики Казахстан от 31 марта 2011 года № 308.

ПРЕСТУПЛЕНИЯ, СОВЕРШАЕМЫЕ РУКОВОДИТЕЛЯМИ БАНКОВ И ДРУГИХ КРЕДИТНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.

Преступления в кредитно-банковской сфере, в частности незаконная банковская деятельность, такая же неизбежная реальность, как и другие виды преступных посягательств. Актуальность исследования незаконной банковской деятельности имеет не только научное, но и прикладное значение. Борьба с этими преступлениями осложнена тем, что в большинстве случаев они носят латентный характер, скрываясь под видом гражданско-правовых отношений.

Преступления, совершаемые руководителями банков и других кредитных организаций, отличаются повышенной общественной опасностью. Это связано с особыми функциями данных организаций в финансовой системе и экономики в целом. Жертвами преступлений становятся значительные группы субъектов экономических отношений. Рассмотрим некоторые наиболее типичные преступления:

- Мошенничество - данный вид преступления получил довольно широкое распространение в сфере банковской деятельности. Совершаемое руководителями банков, мошенничество характеризуется значительным масштабом наносимого ущерба, сложностью и изощренностью используемых криминальных схем, разнообразием применяемых приемов и способов.

- Лжепредпринимательство. Получила распространение криминальная практика создания банков и других кредитных организаций с целью привлечения и последующего хищения денежных средств других лиц. Многочисленные лжебанки, финансовые компании причинили ущерб десяткам миллионов граждан. Особенно значительный ущерб был связан с деятельностью фирм, использующих принцип финансовых пирамид. В целях предупреждения их преступной деятельности предусматривает ответственность за лжепредпринимательство, под которым понимается создание коммерческой организации без намерения осуществлять предпринимательскую и банковскую деятельность, имеющее целью получение кредитов, освобождение от налогов, извлечение иной имущественной выгоды или прикрытия запрещенной деятельности, причинившее крупный ущерб. Кроме того, руководителями банков и других кредитных организаций совершаются преступления против интересов акционеров и пайщиков (мошенничества с балансовыми ведомостями), преступления против кредиторов - мошенничество, преступления, связанные с банкротством (преднамеренное банкротство, фиктивное банкротство, неправомерные действия при банкротстве), преступления против финансовой системы государства (отмывание денег, налоговые преступления), преступления против условий и порядка осуществления банковской деятельности (незаконная банковская деятельность, коммерческий подкуп).

- Специфическим преступлением, характерным для деятельности коммерческих банков является злоупотребление депозитным капиталом. Данный вид преступлений связан, как правило, с мошенническим присвоением денежных средств, привлеченных на банковские счета. Способы совершения данных злоупотреблений различны. Наиболее опасными становятся данные злоупотребления при вовлечении в них большого количества людей и нанесении крупного ущерба как отдельным лицам, так и стабильности банковской системы в целом. Классическим примером является создание финансовых пирамид.

- Преступления должников (заемщиков, ссудополучателей). Эта категория преступлений наиболее характерна для банковской сферы, поскольку кредитование является одной из наиболее массовых и одновременно уязвимых в криминологических отношениях банковских операций. Преступлениями, посягающими на интересы банка при осуществлении ссудных операций, являются: мошенничество, незаконное получение кредита, а так же преступления, связанные с банкротством (преднамеренное, фиктивное банкротство, неправомерные действия при банкротстве). Мошенническое получение кредита основывается на представлении ложных сведений. Заемщик уже при оформлении кредита предполагает не возвращать его, имеет место умысел на завладение имуществом или приобретение права на него уже в момент осуществления действий, повлекших передачу этого имущества.[1]

Современные ученые рассматривая банкротство в качестве правового института, используют также понятие «неплатежеспособность», «убыточность». Анализ данных понятий позволяет прийти к выводу о наличии определенной иерархии. Все начинается с неплатежеспособности. Если она оказывается вовсе непосильной для должника и он теряет всякую возможность рассчитаться с кредиторами, то он приобретает новое качество - становится несостоятельным. И завершающее качество - банкрот, им его наделяет суд.

В ст.216 УК РК (преднамеренное банкротство) банкротство описано как «создание или увеличение неплатежеспособности». Определение преднамеренного банкротства как увеличение неплатежеспособности не соответствует логике этого преступления. Увеличение предполагает уже имеющуюся неплатежеспособность, которая могла возникнуть и при отсутствии вины должника или даже по его вине, но неосторожной. А это уголовно ненаказуемо. Уголовно наказуемо только умышленное создание неплатежеспособности. Если неплатежеспособность умышленно создается, когда процедура банкротства уже возбуждена, то применяется ст. 215 УК РК (цель-уменьшение конкурсной массы). А если неплатежеспособность умышленно создается до начала процедуры банкротства, то ответственность наступает по ст. 216 УК РК.

В ст. 217 УК РК (ложное банкротство) понятие банкротства сформулировано как заведомо ложное «объявление о несостоятельности». Целями ложного банкротства указаны: получение отсрочки либо рассрочки платежей, или скидка с долга, или неуплата долга. Однако перечисленные цели содержат внутреннее противоречие: получение отсрочки либо рассрочки платежей или скидка с долга означают, что должник намерен продолжать свою деятельность, если кредиторы помогут ему вышеуказанным способом. А неуплата долга означает, что должник намерен признать себя банкротом и прекратить деятельность.[2]

Объективная сторона всех преступлений, связанных с банкротством, содержит указание на последствия: «причинение крупного ущерба». Главное в том, что состав преступления закончен, когда будет установлен «крупный ущерб», а это выявится после окончания конкурсной процедуры, т.е. через 2-3 года после совершения преступления, когда доказательства будут уже утрачены.

Таким образом, в данной статье были выявлены основные критерии, по которым может наступить уголовная ответственность за незаконное предпринимательство.

Список литературы:

1. Преступность Казахстана в 2010 году (статистический ежегодник).
2. Уголовный кодекс РК.
3. Закон Республики Казахстан «о банкротстве» от 21 января 1997 года №67-1(с дополнениями и изменениями по состоянию на 15.07.2011 г). справочная правовая система «Юрист», 2011.

Бижанова А.Ж., топ МЮ-12-2
КУ «Болашақ» Қарағанды қаласы
Ғылыми жетекшісі: з.ғ.к, доцент
Ильясова Г.А.

ОТБАСЫ МҮШЕЛЕРІНІҢ АЛИМЕНТТІК МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ

Алименттер (лат. *alimentum* деген сөзінен-"тағам, асырап бағу" дегенді білдіреді)- заңда белгіленген жағдайларда бір отбасы мүшелерінің оның өзге мүшелерінің пайдасына төлеуге міндетті белгілі бір ақшалай қаражат. Алименттік міндеттемелер негізгі отбасылық қатынастар болып табылады, ал олардың мақсаты-отбасының еңбекке қабілетсіз және көмек қажет ететін мүшелерін асырау. Алименттер сот шешімімен (алименттер төлеудің соттық тәртібі) немесе тараптардың келісімімен (алименттер төлеудің ерікті тәртібі) төленеді

Алименттік міндеттемелердің өзіне тән мынадай белгілері болады.

- бұл қайтарып берілмейтін сипаттағы міндеттеме. Алимент төлеушінің өз шығынын қандай да бір орнын толтыруға құқығы жоқ;
- олардың қатаң жекебастық сипаты бар. Мұнын мөнісі, алимент төлеуге міндетті адам ол міндетін орындауды басқа біреуге тапсыруға қақысы жоқ. Екінші жағынан, алимент алуға

құқықты адам, бұл құқығын өзге біреуге бере алмайды. Алимент алу құқығы және алимент төлеу міндеті мұрагерлік тәртіппен басқа адмаға кешпейді;

- алименттік міндеттеме мүліктік-құндық болып табылады, яғни бұл арада материалдық игіліктерді (әдетте, ақшалай қаражатты) алушының мүлкіне өткізу (қосу) жүзеге асырылады.

Алименттік міндеттемелерге төмендегідей заңдық фактілер негіз болады:

- субъектілері арасында туыстық немесе өзге де отбасылық байланыстың болуы (мысалы, ерлі зайыптық қатынастар);

- заңда немесе талаптардың келісімінде көрсетілген шарттардың болуы (мысалы, алимент алушының мұқтаждығы, еңбекке жарамсыздығы, алимент алушылардың кәмелетке толмағандығы және басқалары);

- тараптарды алимент төлеу жөніндегі келісімі немесе соттың алимент өндіріш алу жөніндегі шешімі.

Алименттік міндеттемелердің немесе алименттік қатынастардың мынадай түрлері болады:

- ата-аналардың балаларға қатысты алименттік міндеттемелері;
- балалардың ата-аналарға қатысты алименттік міндеттемелері;
- ерлі-зайыптылардың және бұрынғы жұбайлардың алименттік міндеттемелері;

кәмелетке толған ағалары мен қарындастарының, әжелері мен аталарының алименттік міндеттемелері.

Алименттер сот тәртібімен өндіріліп алынған кезде кәмелетке толмаған балаларға өндіріліп алынатын алименттер мөлшерін заң төлеуші жалақысына үлесті қатынаста айқындайды. Ата-аналардың табыстары және мүліктері болып, оны олар жасырған жағдайда күшпен мәжбүрлеп өндіріп алу қолданылуы немесе алимент төлеуден қасақана жалатарғаны үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін. Ата-аналардың кәмелетке толмаған балаларға қатысты алименттік міндетті балалар кәмелетке толғанда тоқтатылады. Алайда заң кәмелетке толған балаларға қатысты, олар еңбекке жарамсыз және көмекке мұқтаж болған жағдайда алименттерді сақтау мүмкіндігін де қарастырады. Бірінші, екінші және үшінші топтағы мүгедек балалар еңбекке жарамсыз болып табылады. Сот балалардың мұқтаждығын нақты жағдайларды ескере отырып анықтайды. Біріншіден, ешқандай табысы жоқ адам мұқтаж деп танылады, екіншіден, егер тапқан табысы қалыпты тұрмыс жеткіліксіз болса (өмір сүру минимумнан төмен). Сот жақтардың материалдық және отбасылық жағдайларын ескере отырып, еңбекке жарамсыз кәмелетке толған балалардың алиментін ол толенетін соттегі айлық есептік көрсеткішке (АЕК) қатысты еселеп белгілейді. АЕК 1000 теңге болса, сот алты еселік көрсеткіш белгілейді, демек, ай сайын өндіріліп алынатын сома 6000 теңге ($1000 \cdot 6 = 6000$) болады. Еңбекке жарамсыз көмекке мұқтаж кәмелетке толған балаларды асырап бағу міндеті ата-аналардың екеуіне де бірдей. Кәмелетке толған балалар еңбекке жарамсыз ата-аналарына қамқорлық жасауға және оларға көмек көрсетуге міндетті. Ата-анаға қамқорлық дегеніміз-оларға моральдық қолдау көрсету, тиісті көңіл бөлу, құрметтеу және көмектесу. Олардың өмір сүруіне қажетті материалдық қаржы бөлу, ата-аналарға көрсетілетін көмектің айрықша түрі болып табылады. Әдетте, кәмелетке толған балалар тарапынан көмек көрсету ерікті болып табылады. Бірақ кәмелетке толған балалары тиісті көмек көрсетпеген жағдайда, ата-аналарының сот арқылы олардың алимент өндіріп алуға қақысы бар. Алименттер кәмелетке толған балаларды әрқайсысынан өндіріліп алынады. Алименттік міндеттемелер мына жағдайларда тоқтатылады. Егер алименттер сот тәртібімен өндіріліп алынған болса, онда ол баланың кәмелетке толуына байланысты тоқтатылады. Егер кәмелетке толмаған бала некеде тұрса, онда алиментке міндеттемелер де тоқтайды. Алименттер төлеуі, сондай-ақ асырапбағу үттің сот тәртібімен алименттер өндіріліп алынған, бала асырап алынған жағдайда тоқтатылады. Алименттік міндеттеме-бұл сот шешімі немесе тараптардың келісімі негізінде туындайтын құқықтық қатынастар. Оған байланысты алименттік міндеті бар адам (төлеуші) басқа адамға (алимент алушыға) оны асырап бағуға қажетті қаржы төлеп тұруға міндеттенеді, ал алушының талап етуге қақысы бар.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Неке және отбасы туралы Кодексі 12.11.2006. №252
2. Азаматтық құқық. Жайлин Ф.А., Оқулық, Жалпы бөлім. 1 том.- Алматы: Заң әдебиеті.- 2005.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУДІҢ ҰЙЫМДЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Қазақстанның өзге халықтармен, мемлекеттермен сыртқы экономикалық байланыстары өте ерте кезден пайда болды. Біздің д.д. мыңжылдық соңында Қазақстан Шығыс мемлекеттерінен Батысқа тауарлар транзиті ісіеде белгілі бір рол атқара бастады. Қазақстан мен Орта азия аумағы арқылы Қытайда бүкіл Шығыс Азиямен, Жерорта теңізімен, Еуропамен байланыстырылған Ұлы Жібек жолы өтті. Тауар - монғол шапқыншылығы Қазақстанның азия және шығыс еуропа елдерімен халықаралық, оның ішінде экономикалық байланыстарына нұқсан келтірді. Еуропалықтардың ашқан географиялық жаңалықтарының арасында Индияға теңіз жолы ашылып, Шығыс Азия елдеріндегі сауда жолдары мұхиттарға ауысты және Қазақстан мен Орта Азия аймағы әлемдік саладағы ерекше транзитті рол атқаруын жоғалтты. Алайда, Қазақстанның аймақтарындағы сыртқы экономикалық байланыстары сақталып қана қоймай, бекіп, одан әрі дами түсті [1].

Қазақстан тәуелсіздік алған кезден бастап әртүрлі мемлекеттермен сыртқы экономикалық байланыстарын қарқынды дамыта бастады. Осы байланыстардың тереңдей түсуі қазіргі уақытта тән сипат болып саналады. Аталған байланыстарды қарқынды дамыту, өздерінің алдында тұрған проблемаларды бүкіл елдердің келісе отырып шешу қажеттілігімен айқындалады, ол: а) әлемдік мұхиттарды, ғарышты игеру; б) қоршаған ортаны қорғау; в) энергетика ресурстарымен қамтамасыз ету және т.б.

Мемлекеттедің сыртқы экономикалық ынтымақтастығын құқықтық реттеуді талап етеді, өйткені онсыз ынтымақтастық өзінің жанжақтылығын, тиімділігін және жемісті болуын тоқтатады.

Экономикалық қызмет қатынасы екі жақты сипатқа ие. Біріншіден, бұл, мемлекеттер арасында қалыптасқан, әртүрлі билік және басқару органдары түрінде толтырылған экономикалық қатынас. Қазақстан көптеген мемлекеттермен, сондай-ақ халықаралық ұйымдармен экономикалық, сауда, инвестициялық, несие келісімдерін жасады. Екіншіден, сыртқы экономикалық ынтымақтастық қатынастары әртүрлі мемлекеттердің заңды тұлғалары, жеке тұлғалары арасында қалыптасады. Қатынастардың екі тобының заңдық табиғаты да әртүрлі. Егер бірінші топ жария құқық табиғатын иеленсе, екінші топ жеке құқықтық қатынастар сипатына жатады [2].

Тауарлар экспортты, импортты бойынша, шетел инвестициялары мәселелері, сақтандыру, нарықтық экономика құру, қалыптастыру мақсатындағы материалдық және өзге өндіріс саласындағы бірлескен кәсіпкерлік қызмет саласындағы субъектілердің қызметі, әлемдік экономикаға кіру Қазақстанның сыртқы қызметі ретінде түсіндіріледі.

Экономикалық қызмет, осы салада жұмыс істеуге шақырылған адамдардың мақсаты бағытталған, прагматикалық сипатын білдіреді, сол арқылы дамытын және осы қызмет сол арқылы дамуы тиіс ережелерін білуі тиіс. Ережелердің, нормалардың осы жиынтығын аталаған қызметті таңдап алған бағыттарға бағыттауға шақырылған сыртқы экономикалық қызмет құқығын құрайды. Ал бұл ережелер Республика Президенті жарлықтарымен өзге де актілерінде, заңдарда көрініс тапқан, Қазақстан экономикасының жай -күйіне, кейбір уақыттарда саяси жағдайларға, жиі түрде Қазақстан экономикасы мен оның тауар өндірушілерін қорғау мақсатында түрін өзгертуі мүмкін. Және бұл уақытта сыртқы экономикалық қызмет құқығының өзі өзгереді. Өкінішке қарай, шаруашылық заңдары және бірінші кезекте сыртқы экономикалық қызмет туралы заңдар соңғы бірнеше жыл ішінде аса тез жылдамдықпен бірнеше рет өзгереді. Оның тез өзгергендігі соншалықты осы заң шығару салаларын отандық заңгерлер мен фирмалар туралы айтпай-ақ қойса да болады.

Енді біз «экономикалық қызмет құқығы» түсінігіне анықтама беріп көрелік, сыртқы экономикалық қатынастардағы Қазақстан қызметінің әртүрлі аспектілерін сыртқы экономикалық қызмет құқығы ретінде түсіндіріледі [3].

Біздер құқықтық нормалардың жиынтығы туралы айтқан кезде, республиканың экономикалық қызметінің қатынастарын реттейтін заңдармен, Қазақстанның өзге де нормативтік актілерінен белгіленген нормалар деп түсінеміз. Сонымен бірге, халықаралық конвенциялар, халықаралық тәжірибе нормаларымен белгіленген нормалардың осы нормалар

жиынтығына кірмеуі мүмкін емес. Өйткені Қазақстан заңдары халықаралық заң шығару тәжірибесін ескере отырып қабылданып келді және қабылданады. Мәселен, ішкі құқықтығы қандай да бір объекті бір түрліше реттелсе, ал халықаралық шартта осы объекті өзгеше түрде реттеледі, яғни мұндай жағдайда республикада халықаралық шарт ережелері қолданылады.

Республиканың бүкіл аумағы, сондай-ақ сыртқы экономикалық келісім мен контракттар жасалатын және орындалатын тараптардың бірі Қазақстан болып саналатын мемлекеттер аумағы Қазақстанның сыртқы экономикалық қызметі құқығын қолдану саласы болып саналады.

Экономикалық ынтымақтастық саласындағы құқықтық қатынас екі жақты және аймақтық негізде пайда болуы мүмкін, бұл шарттар мен келісімдердегі тараптардың шаруашылық қызметінің өзге субъектілеріне сыртқы экономикалық байланыстарды жүзеге асыру мүмкіндігін беретін шет мемлекеттермен Қазақстанның Қол қоятын және жүзеге асыратын екіжақты және аймақтық экономикалық келісімдер формасында көрінеді [4].

Дамыған нарықтық жүйесі бар тиісті демократиялық мемлекеттермен қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеу жүйесін қалыптастыру процесінде Қазақстан Республикасы демократиялық қоғамдағы қоғамдық қатынастарды реттеудің негізгі қағидасын талап ету қажеттілігімен бетпе-бет келді, атап айтқанда, «Азамат үшін заңмен тыйым салынбағаның бәріне рұқсат етілген, ал мемлекеттік органдарға, заңмен рұқсат етілген нәрселерге ғана жол беріледі». Республикада соңғы уақытта қабылданған заң актілері экспорттық - импорттық операцияларды реттеуге қолдануға қолайлы аталған қағиданың жүзеге асырылғанын көрсетеді. Оған Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексін жатқызуға болады, оның 10- бабында, экспорт үшін тыйым салынған немесе шектелген жұмыстардың, тауарлар мен қызмет көрсету түрлерінің тізбесі заң актілерімен белгіленуі мүмкін екендігін жазылған. «Лицензиялау туралы» заң күші бар, Қазақстан Республикасы Президентінің жарлығында, азаматқа немесе заңды тұлғаға белгілі бір қызмет түрінен айналуға немесе белгілі бір әрекеттер жасауға құзырлы мемлекеттік орган беретін рұқсат ретінде, «лицензия» түсінігі берілді. Осы жарлықтың 3 тарауы тауарлар экспорты мен импортын лицензиялау: ішкі нарықты сату лицензиялау негізінде жүзеге асырылатын тауарлар экспорт заты болып саналса; аталаған тауарды өндіру мен өткізу мемлекет монополиясы болып саналғанда. Қызмет түрін мемлекеттік монополияға жатқызу Қазақстан Республикасы заң актілерімен жүзеге асырылған жағдайларда орын алатындығын белгілейді.

Өзге де негіздер, соның ішінде ішкі тауар нарығын қорғау себептері бойынша тауарлар экспортына лицензиялық тәртіп енгізуді Қазақстан Республикасы Үкіметі жүргізеді [5].

Осылайша, заң шығарушылар, республикадағы сыртқы экономикалық қызметті реттеудің жалпы шеңберін белгілей отырып, экспорт пен импортқа қатысты шектеу енгізілуі мүмкін тауарлардың нақты түрлері бойынша шешім қабылдау, экспорт-импорт тауарларға рұқсат беруге уәкілетті құзырлы органды айқындау, жекелеген экспорт- импорт операцияларын жүзеге асыруға уақытша шектеу енгізу құқығын үкіметке берді.

Экспорт-импорт операцияларын реттеудің қолданылатын жүйесі туралы айта отырып, Мәскеу қаласында үш мемлекет басшыларының деңгейінде 1995 жылдың 20 қаңтарында қол қойылған Беларусь Республикасы, Ресей Федерациясы, Қазақстан Республикасы арасындағы Кеден одағын құру туралы Келісім шеңберіндегі Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелері оны құруға белгілі бір ықпал еткенін атамай кетпеуге болмайды. 1996 жылы оған Қазақстан қосылды.

Сыртқы экономикалық қызмет құқықтарының мазмұны туралы айта отырып, Қазақстанның сыртқы экономикалық қызмет құқықтарының нормалары сыртқы экономикалық қызмет саласындағы мемлекеттік-құқықтық, әкімшілік-құқықтық қатынастарды реттейтінін атап өту қажет. Қазақстанның сыртқы экономикалық қызметі, ең алдымен қалыпты сыртқы саяси қатынастар орнатқан мемлекеттермен арада кең даму алғанын байқауға болады.

Мемлекеттер, заңды және жеке тұлғалар арасындағы экономикалық, сыртқы экономикалық, сыртқы экономикалық қатынастарды реттеу халықаралық жеке құқықта және сыртқы экономикалық қызмет құқығында ортақ болып саналады. Олардың арасындағы айырмашылық келесілерден тұрады.

Біріншіден, халықаралық жеке құқық жер шарындағы бүкіл мемлекеттердің игілігі мемлекет және халықаралық үкіметтік емес ұйымдар халықаралық жеке құқықтың субъектілері болып саналады; сыртқы экономикалық қызмет құқығы бір мемлекеттің игілігі, халықаралық

ұйымдардың аталған құқыққа тікелей қатынасы жоқ. Сыртқы экономикалық қызмет құқықтарының аясы - бұл құқықпен реттелген сыртқы экономикалық қызмет қатынасы ғана. Халықаралық жеке құқықтың таралу және қолдану аясы оған қарағанда анағұрлым кең: экономикалық қатынастармен қатар, осы құқықтық жүйе шеңберіндегі, халықаралық қатынастарда қалыптасатын авторлық, мұрагерлік, арбиторлық қатынастарда құқықтық реттеуге тартылады.

Екіншіден, халықаралық жеке құқық сол, бір қатынастар объектісі бойынша екі немесе одан да көп мемлекеттер заңдарындағы нормалар қайшылығын шешеу есебінен жұмыс істейді. Қазақстанның сыртқы экономикалық қызметтің құқығында нормалар қайшылығы туралы шешілмейтін қиын мәселелер жоқ. Тек қана, сыртқы экономикалық қызмет бойынша өзінің ішкі заңдарының қандай да бір нормаларының түрін қалай өзгертуді Қазақстанның өзінің шешуге құқылы екендігін туралы мәселе ғана қиындық туғызады [6, 48б].

Үшіншіден, халықаралық коммерциялық соттра сияқты оның нормаларын жүзеге асыру тетіктерін болуы халықаралық жеке құқық ерекшеліктерінің бірі болып саналады. Қазақстанның сыртқы экономикалық қызметінің құқығында мұндай халықаралық тетік жоқ. Алайда, республиканың құқықтық жүйесіндегі шарушылық делдалдарын шешеу жөніндегі мемлекеттік соттра және Қазақстан Сауда - өнеркәсіп палатасының Төрелік соты бар. Республика, сыртқы экономикалық қызмет нормаларын жүзеге асыруды мемлекеттік соттар арқылы ғана емес, сонымен бірге заңдардың, жарлықтардың және өзге де нормативтік актілер ережелерін өзгерту, жылдық норма шығармашылық тетігі арқылы қамтамасыз ете алады.

Ресей және Беларусь тараптарымен келіскеннен кейін, Қазақстан Республикасы Министрлер кабинеті 1995 жылдың 20 шілдесіндегі № 1002 «Қазақстан Республикасы аумағында тауарлар экспорты мен импорт тәртібі туралы» Қаулы қабылданған болатын, аталған қаулы келесі 4 тізбесі айқындалады:

а) тауарларды экспортқа шығару Министрлер кабинетінің шешімі негізінде жүзеге асырылады. Бұл тізімге жабайы жануарлар, өсімдік және жануарлардан алынатын емдік шикізаттар, балық, қару - жарақ пен әскери техника, ядролық материалдар, қымбат металдар мен тастар, минералогия бойынша коллекциялық материалдар, улар, дәрілік құралдар, қызметтік және азаматтық құрулар және т.б. кіреді.

б) экспорттық, контракттарды тіркеу негізінде жүзеге асырылатын стратегиялық маңызы бар тауарлар. Бұл тізім дәнді, әртүрлі тұқымдардан, балықтардың жекелеген түрлерінен, түсті және қара металдар өндірісіне арналған шикізаттан, шикі мұнайдан, мұнай өнімдерінен, табиғи газдан, электр қуатынан, минералдық тыңайтқыштардан, жүннен, мақтадан, жерде сирек кездесетін металдардан, түсті және қара металдар қалдығы мен сынықтарынан және өзге де бірқатар позициялардан тұрады;

в) импортталуы Қазақстан Республикасы Үкіметінің рұқсаты бойынша жүзеге асырылатын тауарлар. Оған соған қатысы бойынша, тоқыма бұйымдарымен сауда жасау бойынша Қазақстан Республикасы мен Еуропа Одақ арасындағы келісімге сәйкес экспортты ерікті шектеу тәжірибесі жүзеге асырылатын тауарлар кірді. Жоғарыда аталған келісім негізінде Қазақстан Республикасы Еуропа Одағы елдеріне Республикадан экспортталатын жіптердің және иірілген жіптердің, маталардың, киімдердің жекелеген түрлеріне бақылау жүргізу туралы міндеттемені өзіне алды. 20.07.95 жылғы № 1002 Қазақстан Республикасының Министрлер кабинетінің қаулысымен бекітілген, Қазақстан Республикасындағы тауарлар экспорты мен импортының тәртібі туралы Ережеге сәйкес, «а», «в», «г» тізімі бойынша тауарлар экспорты мен импортына лицензиялар беруді Қазақстан Республикасы өнеркәсіп және сауда Министрлігі және оның жер-жердегі органдары жүзеге асырады. Аталған ереже лицензиялар беру мерзімдері, олардың саны, лицензияларды ресімдеуге жұмсалатын шығындарды төлеу бойынша Қазақстан Республикасы өнеркәсіп және сауда Министрлігінің қызметін реттейді.

1995 жылдың 17 шілдесіндегі № 984 Қазақстан Республикасы Министрлер кабинетінің қаулысы соның айқын мысалы болып саналады. Кеден тарифтерін енігізу сондай – ақ саудадағы әріптестерден, атап айтқанда, тарифтер және сауда жөніндегі бас келісім шеңберіндегі, келіссөздер барысында саяси жол беруге ие болуға ұмтылушылықпен байланысты болады. Мұнан өзге, кеден тарифтері, халықаралық қауымдастық қабылданған шешімдерге сәйкес дамушы елдерге кеден преференцияларын беру мүмкіндігін туғызады.

Қазіргі уақытта қолданылатын біздің республикамыздағы импорттық кеден тарифі 1996 жылдың 14 қарашасындағы №1389 «Әкелінетін тауарларға кеден баждарының мөлшерлемелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен белгіленген.

Қазақстан Республикасының импорттық кеден тарифі ТМД елдері сыртқы экономикалық қызметі тауар номенклатурасының базасында құрылған. ТМД елдері сыртқы экономикалық қызметінің тауар номенклатурасы құрылымына сәйкес, әрбір тауардың, сол тауарды дәл идентификациялауға мүмкіндік беретін өзіндік ережелеп тұратын тығыз мәнді коды бар.

Әкелетін тауарларға кеден тарифінің мөлшерлемелерін қайта қарау және бекіту жылына бір рет жүргізіледі. Бұл үшін мүдделі заңды тұлғалар Қазақстан Республикасының стратегиялық жоспарлау және реформалар жөніндегі Агенттігіне әкелетін тауарларға кеден бажының мөлшерлемелерінің қайта қарауға тапсырыстар беріледі [7].

Тауарды Қазақстан Республикасына қай елден әкелінетініне қатысты оның дифференцияланған импорттық кеден баж салығын көздейтіндігі, Қазақстанның импорттық кеден тарифінің өзіндік ерекшелігі болып саналады. Тауарлардың қай елден шыққандығы анықтау тәртібі «Қазақстан Республикасындағы Президенті жарлығының 21 - тарауы мен және экспорттық және импорттық бартерлік операцияларға тыйым салу туралы 1995 жылдың 21 шілдесіндегі № 1015 және 1995 жылдың 29 тамызындағы № 1200 Қазақстан Республикасы Министрлер кабинетінің қаулысымен реттеледі. Жоғарыдағы қаулыға сәйкес 1995 жылдың 20 шілдесінен экспорттық және импорттық бартерлік операциялар жүргізуге тыйым салынған, ал кеден органдары, 1995 жылдың 20 шілдесіне дейін белгіленген тәртіпте тауар айырбастау контракттары бойынша жасалған мәмілерді, сондай-ақ өндірістік -техникалық мақсаттары өнімдер бойынша және меншікті өндіріс тауарлары бойынша ТМД елдері тауар өндірушілермен жасалған мәмілерді қоспағанда, кеден органдары Қазақстан Республикасының кеден аумағынан тауарлар алып шығуға және Қазақстан Республикасының кеден аумағына бартерлік операциялар бойынша өнімдер мен тауарлар әкелуге рұқсат етпейді.

Осындай тәртіп енгізу айналым қаржыларының жоқ болған жағдайларында республиканың шаруашылық жүргізуші субъектілерінің басым көпшілігі өздерінің операцияларын баспа-бас айырбас формасында жүргізуінен және салықтар және өзге де міндетті жараналар бойынша мемлекетпен уақытылы есептесе алмауынан, сондай-ақ оны айтылған жайлардың бюджетке түсетін қаражаттардың күрт қысқаруына әкеліп соққандығынан туындаған болатын.

Экономикалық әдістер сыртқы экономикалық қызметті мемлекеттік реттеудің негізгі элементтері болып саналады, солардың ішінде кеден тарифі негізгі орын алады. Кеден тарифі баж салығы салынатын тауарлардың жүйеленген тізімін, яғни елдің кеден шекарасынан алып өту кезінде тауардан, мүліктен және құндылықтардан ақшалай алымдарды білдіреді. Кеден тарифтері ұлттық өндірушілерді қорғау құралы болып саналады [8].

Қазақстан Республикасының преференциялар схемасын пайдаланушы -дамушы және нашар дамыған елдердің тізімі Қазақстан Республикасы Үкіметінің жоғарыда аталған қаулысының қосымшадан келтірілген. Тарифтер және сауда жөніндегі бас келісім таныған ұлттық экономиканы қорғау құқығына сәйкес Қазақстан Республикасы кеден заңы жекелеген тауарлардың түрлерін әкелуге ерекше баж салығын белгілеу мүмкіндігін көздейді.

Бұл баж салығын Қазақстан Республикасының Үкіметі қорғаныс немесе жауап шаралар ретінде енгізуі мүмкін. «Қазақстан Республикасындағы кеден ісі туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен ерекше баж салығының келесі түрлері көзделген:

- демпингке қарсы - егер тауар Қазақстанға сыртқа шығаратын елдегі оның қалыпты құнына қарағанда, тауар неғұрлым төмен баға бойынша әкелінсе, осындай жағдайларда;

- өтемақылық - егер тауар Қазақстанға, оны өндіру немесе сыртқа шығару кезінде тікелей немесе жанама түрде жәрдемақы қолданылып, осындай жағдайға енгізілген;

- арнайы - егер тауар Қазақстанға қазақстандық тауар өндірушілерге түбегейлі нұқсан келтіру қатерін төндіретін жағдайға және санда әкелінсе немесе Қазақстан Республикасының мүдделеріне нұқсан келтіретіндей, шет мемлекеттердің құқыты шектеушілік немесе өзге де әрекеттеріне жауап ретінде, сондай жайдайларда енгізіледі; маусымдық - тауарлар әкелуді жедел реттеу үшін Қазақстан Республикасының Үкіметі енгізеді. Бұл ретте, тарифпен көзделген, кеден баж салықтарының мөлшерлемесі қолданылмайды. Маусымдық баж салықтарының қолданылу мерзімі оны белгілеген кезден төрт ай мерзімнен аспауы тиіс.

Шет мемлекеттердің сауда немесе өзге құқықты шектеушілік тәжірибесіне ресми зерттеу жүргізу ерекше баж салықтарын енгізудің міндетті жағдайы болып саналады.

Зерттеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарының бастамасы бойынша жүргізіледі. Баж салықтары, егер жүргізілген тексеру қазақстандық өндірушілерге келтірілген нұқсан туралы сандық тұрғыдан белгілі бір деректерді анықтайтын болса, сондай жағдайда ғана енгізіледі. Баж салықтарының мөлшерлемелерін әрбір жағдайда шығын мөлшерімен шамалас деңгейде, Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді [9].

Өзіндік мөлшерлемелер негізінде кеден баж салықтарын есептеу ерекше қалдықтарын туғызбайды. Әкелетін тауарлардың кеден құнынан есептелетін адволардың баж салықтары біршама қиындық туғызады. Мұндай жағдайда кедендік құнын анықтаудың қолданылатын тәртібін және оның құжаттық ресімделуін білу қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «2050 ж стратегиясы» ҚР Президенті Н. А. Назарбаевтің Қазақстан халқына Жолдауы.
2. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Жалпы және ерекше бөлімдері) – А: Юрист. 2012 – 329 б.
3. Қазақстан Республикасының салық кодексі. 2008 ж. 10 желтоқсанынан № 99 – IV ЗРК. А: 2009 – 520 б.
4. Бабич А.М., Павлов Л.Н. Государственные и муниципальные финансы. – М.: ЮНИТИ, 2009 – 687 с.
5. Қазақстан Республикасы азаматтарының әлеуметтік-экономикалық мінез-құлқын қалыптастыру тұжырымдамасы, Алматы: Қазақстан, 2005. Назарбаев Н.Ә. Тәуелсіздік белестері, Алматы, 2005.
6. Еркінбаев Д.Б. Иностранные инвестиции как форма осуществления внешнеэкономической деятельности // Вестник КазНУ. Серия межд.отн.-2011.-№1.-с.62-65.
7. Мадиярова Д. Внешнеэкономическая деятельность РК в мировой системе миграции факторов производства // Альпари. 2009.-№3-4.-с.139-143.
8. Райханұлы Н. Сыртқы сауданың қыры мен сыры // Ақиқат. -2008.-№4.-52-57б.
9. Садуақасов А. Экономикалық дамудың кепілі-инвестиция // Заң газеті.-2008.-29 қазан.

Өмірбек Айбол ҚҚЭУ ЭБҚК

Ғылыми жетекші: Шыныбекова Б.С.

ҚҰҚЫҚТЫҚ САНА ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ МӘДЕНИЕТ.

Құқықтық нақтылықты, құқықтың және құқық жүйесінің дамуына ықпал ететін факторларды ерекше түрде тану құқықтық сана болып табылады. Моральмен, дінмен, өнермен, ғылыммен қатар, құқықтық сана қоғамдық сананың нысаны болып саналады, оның өмір шындығын көрсететін өзіне тән ерекше объектісі бар. Құқықтық сана дегеніміз, адамдардың қолданылып жүрген және тілек ететін құқыққа көзқарасын білдіретін түсініктер мен сезімдердің, бағалар мен мақсаттардың жиынтығы. Мысалы, азаматтардың жаңа заңға мақұлдау немесе жақтырмау, нормативтік құқықтық актінің жобасы жөнінде пайымдау және т.б. түріндегі әсері. Құқықтық сананың мәні оның бағалаушылық сипатында. Қолданылып жүрген заң нормаларын нақты қоғамдық қатынастармен және әлеуметтік топтардың мүдделерімен арақатынасын белгілей отырып, құқықтық сана құқықтың мүмкіндігінше қандай болуға тиіс екендігін анықтайды. Ол субъектінің қолданылып жүрген құқық нормаларын сақтауға немесе бұзуға деген белгілі бір көзқарасын қалыптастырады. Соның нәтижесінде мұндай баға бұдан әрі мінез-құлық себебіне айналуы мүмкін.

Дискурс ұғымы ХХ ғасырдың 70-жылдарынан бастап философияда кеңінен қолданыла бастады. Тұңғыш болып «дискурс» ұғымын Ю. Хабермас өзінің «Коммуникативтік компетенция теориясына дайындық» атты еңбегінде қолданған болатын. Содан бері бұл термин батыстық философияда кең қолданылып жүр. Хабермас «дискурске» мына төмендегідей белгілер тиесілі деп қарастырады — қарым-қатынасқа, сұхбатқа имманентті (іштей тиесілі), сол кезеңнің қоғамдық өмірінде қалыптасқан нормалар, ережелер және негізгі құндылықтар

жинағынан тұратын идеологиялық тіл. Ондағы идеология деп отырғанымыз жалпы белгілер жүйесі деген мағынада қолданылып отыр. Дискурс — тілдік коммуникация түрі. Кең шеңберде, дискурс дегеніміз уақыттың мәдени тілдік контексті. Оған рухани-идеологиялық мұра, көзқарас, дүниетаным кіреді. Тар мағынада, дискурс деп қандай да болмасын мағыналы, құнды іс-әрекеттің (актінің) нақты тілдік шындығын айтады. Ф. де Соссюрден бастап қазіргі француз функционалистеріне дейінгі классикалық лингвистика тілді қоғамның барлық мүшелеріне орт .

Құқықтық сана әлеуметтік құбылыстарды ерекше бағалай отырып, қоғамдық сананың басқа нысандарымен өзара әрекет етеді. Мәселен, меншіктің экономикалық санамен қатынастары тұрмыс деңгейі мен тұрмыс салтының алғашқы негіздерінің бірі ретінде, адамгершілік санамен қатынастары- ізгілік пен зұлымдық тұрғысынан, құқықтық санамен қатынастары олардың заңдылығын тану тұрғысынан қарастырылады. Құқықтық сана өзінің сабақтастығымен, мәдени-тарихи мазмұнымен күшті. Құқық туралы көзқарастар, түсініктер, идеялар мен теориялар ұрпақтан ұрпаққа сол арқылы беріліп отырады. Өткендегі құқықтық жетістіктердің қазіргімен, бір өркениеттің басқалармен қабылдануы, кеңестерден кейінгі көптеген мемлекеттердің құқықтық жүйелерінің батыс конституционализмі мен дәстүрлі нормаларының идеялары мен конструкцияларын қабылдауы. Әртүрлі мәдени-тарихи қоғамдастықтың құқық туралы, реттеу әдістері мен жауакершілік түрлері туралы түсініктері әртүрлі болды. Түрлі елдер мен құрлықтардағы құқықтық сананың ерекшеліктері де осыдан.

Құқықтық сана- сан қырлы феномен. Оның жеке адам мен қоғамның рухани даму ерекшеліктеріне байланысты өз құрылымы бар. Құқықтық сананы негізгі екі элемент: құқықтық психология және Жұмыстың тақырыбы “Құқықтық сана және құқықтық мәдениет” деп танылады. Сана – объективті шындықты идеалды түрде бейнелеудің адамға ғана тән ең жоғарғы нысаны. Сана адамның өз болмысы мен объективті дүниенің мән-жайын, мазмұнын, ұғымын білуінде белсенді қызмет атқаратын психикалық процестердің заңды нәтижесі болып табылады. Сана - шындықты бейнелеудің механизмі мен нысандарын тарихи дамудың сатыларына сәйкес айқындайтын философия, социология және психологияның және жалпы танымның ең басты категорияларының бірі.

Мәдениет – адамзат жасайтын және адамдардың рухани қажеттіліктері мен мүдделерін қанағаттандыруға бағытталған материалдық және рухани құндылықтардың жиынтығы. Қоғамның мәдениеті бірнеше түрге бөлінеді: саяси, экономикалық, әлеуметтік, парасаттылық, инабаттылық, экологиялық құқықтық, т.б. мәдениет жүйе салалары. Олар бір-бірімен тығыз байланыста қоғамның экономикалық саяси, әлеуметтік дамуына сәйкес дамиды. Сонымен қатар олар қоғамның әр саласындағы қарым-қатынастарды реттеп-басқарып отырады. Мәдениет салаларының арақатынасы бірлестікте және дербестікте дамып қоғамның экономикасын, әлеуметтік жағдайын жақсартып, нығайтып отырады. Жақсы дамыған экономика, мәдениеттің жан-жақты нығауына мүмкіншілік жасайды. Мәдениеттің жақсы дамуына мемлекетпен бірге бірлестіктер, одақтар, ұжымдар зор үлес қосады. Жоғары деңгейі мәдениетке құқықтық мемлекет жол ашады.

Сонымен, қоғамның парасаттылық, инабаттылық тәрбиелік т.б. деңгейі мәдениеттің деңгейімен айқындалады. Ал мәдениеттің деңгейі қоғамның экономикасының, саяси-әлеуметтік деңгейіне байланысты. Қоғамда бұл екі жақты байланыс бір елдің, бір мемлекеттің шеңберінде ғана болады. Мәдениеттің дамуына сыртқы қолайлы жағдай зор әсер етеді. Мысалы, дамыған елдердің мәдениеті артта қалған елдерге үлгі болып, олардың рухани байлығын, сана-сезімін көтеріп, мәдениетін дамытады.

Нигилизм қоғамда қабылданған, бүкіл адамға пайдалы, жағымды мұраларды, ғылым заңдарын, мәдени және моральдық қағидалар мен нормаларын, қоғамдық өмірдің нысандарын т.б. жоққа шығарып мойындамау. Ресейде, Германияда, Испанияда т.б. еуропалық елдерде нигилизм XIX ғасырда қалыптасқан саяси реакцияшыл ағым. Болашақта құқықтық мемлекетте қоғамды әкімшілік органдар басқарады. Қазіргі заманда саясатшылар, заңгерлер, ғалымдар құқық пен мемлекет адам қоғамымен бірге өмір сүреді дейді.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Абуляисов Д.М. группа Ю-42 КЭУК
Научный руководитель: Боранбаева А.Е.
ст. преподаватель кафедры ПРЭО

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ КАК ОБЪЕКТ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА

В связи с глобализирующимися тенденциями, в частности с интеграцией Казахстана в мировое сообщество и перехода к рыночным отношениям, мы не можем представить современное гражданское общество без объектов интеллектуальной собственности. Создание и частое использование продуктов творческой и научно-технической деятельности – произведений искусства, науки и изобретений, литературы – образует большую часть гражданских правоотношений.

Интеллектуальная собственность понимается как условное собирательное понятие, которое применяется в ряде международных конвенций и в законодательстве многих стран, включая и Казахстан, для обозначения совокупности исключительных прав гражданина или юридического лица на результаты интеллектуальной, и прежде всего творческой, деятельности, а также приравненных к ним по правовому режиму средств индивидуализации юридических лиц, продукции, работ и услуг.

Согласно ст. 115 Гражданского кодекса Республики Казахстан, к объектам гражданских прав относятся: вещи, включая деньги и ценные бумаги, иное имущество, в том числе имущественные права; работы и услуги; охраняемые результаты интеллектуальной деятельности и приравненные к ним средства индивидуализации (интеллектуальная собственность); нематериальные блага. Объекты гражданских прав могут свободно отчуждаться или переходить от одного лица к другому легальным способом. Тем самым, интеллектуальная собственность выступает как особый вид собственности, выражающий отношения присвоения (владения, пользования, распоряжения) способностей к научному труду, его средств и результатов.

Значение интеллектуальной собственности в современном мире подчеркивается, в т.ч. и тем обстоятельством, что многие из конституций современных государств говорят об интеллектуальной собственности, связанной с творческим трудом и выражающейся в определенной совокупности юридических правомочий [1].

По словам Е.В. Халиповой интеллектуальная собственность это исключительные права на результаты интеллектуальной деятельности, т.е. на нематериальные объекты, тогда как право собственности относится к вещным правам [2].

Т.Е. Каудыров придерживается той же позиции, что и Е.В. Халипова. Он рассматривает интеллектуальную собственность как объект гражданских прав и формулирует признаки интеллектуальной собственности:

- бестелесность и идеальность (нематериальность);
- специфическая форма закрепления прав и состояния присвоенности объекта [3].

Иной позиции придерживается А.Н. Козырев, по мнению которого интеллектуальная собственность – это собирательное понятие, применяемая для обозначения прав на:

- результаты интеллектуальной (творческой) деятельности в области литературы, искусства, науки и техники;
- средства индивидуализации участников гражданского оборота, товаров или услуг;
- защиту от недобросовестной конкуренции [4].

Обращая наше внимание на универсальность данной формулировки в качестве ее основного достоинства, позволяющего охватить всю совокупность прав, которые, в принципе, могут быть отнесены к интеллектуальной собственности, А.Н. Козырев отмечает и ее важный недостаток, который затрудняет непосредственное практическое использование, т.е. он подчеркивает отсутствие конкретного указания на совокупность прав, составляющих содержание исключительного права.

Среди средств индивидуализации фирменное наименование является одним из самых слабо регламентированных нормами законодательства Республики Казахстан. Если не

существует определения самому термину «фирменное наименование», то мы не имеем возможности раскрыть сущность понятия «содержание права на фирменное наименование», «нарушение права на фирменное наименование», определенное затруднение вызовет обозначение критерий охраноспособности, основания и порядок прекращения правовой защиты и т.п. Решением сложившегося вопроса я вижу в принятии специального нормативного правового акта Закона Республики Казахстан «О фирменном наименовании», положения которого в должной мере разрешили бы все неурегулированные действующим законодательством Республики Казахстан вопросы в отношении фирменных наименований.

На наш взгляд, дать точное и универсальное определение интеллектуальной собственности крайне сложно, если вообще возможно, поскольку содержание понятия интеллектуальной собственности меняется по мере развития техники, рыночных отношений и законодательства, а объединяемые данным понятием права очень разнородны.

Наглядным тому подтверждением является стремительное развитие Интернета и электронных средств коммуникации, которое выдвинуло на передний план вопрос правовой охраны доменных имен и адресов в Интернете. Это усугубляется тем, что явление киберсквотинга - регистрации на свое имя наименований компаний и личных имен с последующим требованием от носителя имени и наименования выкупа за право пользования обозначениями - продолжается теперь в русскоязычном секторе Интернета. Законодательства ряда стран испытывают затруднения в вопросе отнесения данных объектов к разряду имущества их обладателей [5].

Вследствие чего данная проблема может возникнуть и в нашей стране. Доменные имена и адреса в Интернете никак не закреплены в нашем законодательстве, обладая при этом всеми достоинствами хорошо «раскрученного» товарного знака, обладающего немалой стоимостью. Соответственно, и их правовое регулирование необходимо указать в качестве проблемы классификации объектов гражданского права.

Обозначенные проблемы требуют немедленного правового разрешения. Наиболее целесообразным считаем сделать это в главе 49 ГК РК, обозначив в начале ст. 961 ГК РК принципиальную позицию, что охраняются любые творческие достижения человеческого ума. Можно согласиться с мнением Т.Е. Каудырова, что этот принцип можно усилить, начав перечисление объектов интеллектуальной творческой деятельности выражением «в частности», позволяющим надеяться на неисключительность и не закрытость перечня ныне известных объектов. Подпункт 7) части 1 ст. 961 делает это, но с упором на процедуру - другие результаты интеллектуальной творческой деятельности могут существовать, но только в случаях, если они предусмотрены ГК РК и законодательными актами [6].

Таким образом, для того, чтобы объект был отнесен к интеллектуальной собственности, необходимо прямое предписание закона; ст. 961 ГК РК содержит не исчерпывающий перечень объектов интеллектуальной собственности.

В целом, надо отметить, что гражданское право в частности не регулирует сам процесс интеллектуальной деятельности, а регулирует лишь создание организационных, имущественных и иных предпосылок творческого труда. Когда процесс творческой деятельности оформляется в законченный результат, независимо от его объективной формы, тогда для правовой защиты и охраны законных интересов автора вступают в действие нормы гражданского права.

Список литературы:

1. Близнец И.А. Конституционно-правовая защита и международно-правовая защита интеллектуальной собственности. - М., 1997. С. 3-5.
2. Халипова Е.В. Конституционно-правовая концепция интеллектуальной собственности. - М., 1998, С. 91.
3. Сулейменов М.К. Объекты гражданских прав. Монография. - Алматы, 2004, С. 26.
4. Козырев А.Н. Оценка интеллектуальной собственности. - М., 1998. С.3.
5. Каудыров Т.Е. Система охраны прав объектов интеллектуальной собственности. // <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1236655>
6. Каудыров Т.Е. Система охраны прав объектов интеллектуальной собственности. // <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1236655>

ОТБАСЫ МҮШЕЛЕРІНІҢ АЛИМЕНТТІК МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ

Алименттер (лат. alimentum деген сөзінен-«тағам, асырап бағу» дегенді білдіреді)- заңда белгіленген жағдайларда бір отбасы мүшелерінің оның өзге мүшелерінің пайдасына төлеуге міндетті белгілі бір ақшалай қаражат. Алименттік міндеттемелер негізгі отбасылық қатынастар болып табылады, ал олардың мақсаты-отбасының еңбекке қабілетсіз және көмек қажет ететін мүшелерін асырау. Алименттер сот шешімімен (алименттер төлеудің соттық тәртібі) немесе тараптардың келісімімен (алименттер төлеудің ерікті тәртібі) төленеді

Алименттік міндеттемелердің өзіне тән мынадай белгілері болады.

- бұл қайтарып берілмейтін сипаттағы міндеттеме. Алимент төлеушінің өз шығынын қандай да бір орнын толтыруға құқығы жоқ;

- олардың қатаң жекебастық сипаты бар. Мұның мөнiсi, алимент төлеуге міндетті адам ол міндетін орындауды басқа біреуге тапсыруға қақысы жоқ. Екінші жағынан, алимент алуға құқықты адам, бұл құқығын өзге біреуге бере алмайды. Алимент алу құқығы және алимент төлеу міндеті мұрагерлік тәртіппен басқа адмаға кешпейді;

- алименттік міндеттеме мүліктік-құндық болып табылады, яғни бұл арада материалдық игіліктерді (әдетте, ақшалай қаражатты) алушының мүлкіне өткізу (қосу) жүзеге асырылады.

Алименттік міндеттемелерге төмендегідей заңдық фактілер негіз болады:

- субъектілері арасында туыстық немесе өзге де отбасылық байланыстың болуы (мысалы, ерлі зайыптық қатынастар);

- заңда немесе талаптардың келісiмiнде көрсетiлген шарттардың болуы (мысалы, алимент алушының мұқтаждығы, еңбекке жарамсыздығы, алимент алушылардың кәмелетке толмағандығы және басқалары);

- тараптарды алимент төлеу жөнiндегi келiсiмi немесе соттың алимент өндiрiш алу жөнiндегi шешiмi.

Алименттік міндеттемелердің немесе алименттік қатынастардың мынадай түрлері болады:

- ата-аналардың балаларға қатысты алименттік міндеттемелері;
- балалардың ата-аналарға қатысты алименттік міндеттемелері;
- ерлі-зайыптылардың және бұрынғы жұбайлардың алименттік міндеттемелері;

кәмелетке толған ағалары мен қарындастарының, әжелері мен аталарының алименттік міндеттемелері.

Алименттер сот тәртібімен өндіріліп алынған кезде кәмелетке толмаған балаларға өндіріліп алынатын алименттер мөлшерін заң төлеуші жалақысына үлесті қатынаста айқындайды. Ата-аналардың табыстары және мүліктері болып, оны олар жасырған жағдайда күшпен мәжбүрлеп өндіріп алу қолданылуы немесе алимент төлеуден қасақана жалатарғаны үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін. Ата-аналардың кәмелетке толмаған балаларға қатысты алименттік міндетті балалар кәмелетке толғанда тоқтатылады. Алайда заң кәмелетке толған балаларға қатысты, олар еңбекке жарамсыз және көмекке мұқтаж болған жағдайда алименттерді сақтау мүмкіндігін де қарастырады. Бірінші, екінші және үшінші топтағы мүгедек балалар еңбекке жарамсыз болып табылады. Сот балалардың мұқтаждығын нақты жағдайларды ескере отырып анықтайды. Біріншіден, ешқандай табысы жоқ адам мұқтаж деп танылады, екіншіден, егер тапқан табысы қалыпты тұрмыс жеткіліксіз болса (өмір сүру минимумнан төмен). Сот жақтардың материалдық және отбасылық жағдайларын ескере отырып, еңбекке жарамсыз кәмелетке толған балалардың алиментін ол толенетін соттегі айлық есептік көрсеткішке (АЕК) қатысты еселеп белгілейді. АЕК 1000 теңге болса, сот алты еселік көрсеткіш белгілейді, демек, ай сайын өндіріліп алынатын сома 6000 теңге ($1000 \cdot 6 = 6000$) болады. Еңбекке жарамсыз көмекке мұқтаж кәмелетке толған балаларды асырап бағу міндеті ата-аналардың екеуіне де бірдей. Кәмелетке толған балалар еңбекке жарамсыз ата-аналарына қамқорлық жасауға және оларға көмек көрсетуге міндетті. Ата-анаға қамқорлық дегеніміз- оларға моральдық қолдау көрсету, тиісті көңіл бөлу, құрметтеу және көмектесу. Олардың өмір

сүруіне қажетті материалдық қаржы бөлу, ата-аналарға көрсетілетін көмектің айрықша түрі болып табылады. Әдетте, кәмелетке толған балалар тарапынан көмек көрсету ерікті болып табылады. Бірақ кәмелетке толған балалары тиісті көмек көрсетпеген жағдайда, ата-аналарының сот арқылы олардың алимент өндіріп алуға қақысы бар. Алименттер кәмелетке толған балаларды әрқайсысынан өндіріліп алынады. Алименттік міндеттемелер мына жағдайларда тоқтатылады. Егер алименттер сот тәртібімен өндіріліп алынған болса, онда ол баланың кәмелетке толуына байланысты тоқтатылады. Егер кәмелетке толмаған бала некеде тұрса, онда алиментке міндеттемелер де тоқтайды. Алименттер төлеуі, сондай-ақ асырапбағу үттің сот тәртібімен алименттер өндіріліп алынған, бала асырап алынған жағдайда тоқтатылады. Алименттік міндеттеме-бұл сот шешімі немесе тараптардың келісімі негізінде туындайтын құқықтық қатынастар. Оған байланысты алименттік міндеті бар адам (төлеуші) басқа адамға (алимент алушыға) оны асырап бағуға қажетті қаржы төлеп тұруға міндеттенеді, ал алушының талап етуге қақысы бар.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Неке және отбасы туралы Кодексі 12.11.2006.№252
2. Азаматтық құқық. Жайлин Ғ.А., Оқулық, Жалпы бөлім. 1 том.- Алматы: Заң әдебиеті, 2005.

Боранбаева А., Ю-22 тобының студенті ҚЭУҚ
Ғылыми жетекші: Хауия С. ЭҚҚР
кафедрасының аға оқытушысы, магистр

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ РЕФОРМАСЫ

Әрбір адам өз өмірінде денсаулық жағдайының нашарлауынан және соның салдарынан өмір сүрудің негізгі көзі ретінде - жалақысының жоғалуына қауіп төндіретін мән-жайлардың туындауына ешкім кепіл бере алмайды. Мұндай мән-жайларға: қартаю, ауыру, мүгедектік, асыраушысынан айрылу және т.б. Оларды жою да мүмкін емес, себебі олар объективті әлеуметтік-экономикалық жағдайлармен, өндірістік қызметпен тығыз байланысты. Адамзаттың даму барысында қарттарға және әлеуметтік қорғалуға жататын азаматтарға көмек көрсету формалары өзгеріп отырды, әуел баста ол шіркеу, мешіттер тарапынан қайырымдылық көрсетуден басталып, кейін бүкіл еңбек ету өмірінде жинақталған қаражат зейнетақы түрінде, мемлекет тарапынан кепілдік көмектері түрінде болды.

Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес азаматқа ауырған, мүгедек болған, асыраушысынан айырылған жағдайда және өзге де заңды негіздер, бойынша жалақы мен зейнетақының аз мөлшері, жасының жетуіне байланысты әлеуметтік жағынан қамсыздандырылуына кепілдік беріледі [1, 476]. Қазақстандағы зейнетақы жүйесінің аз уақытта өмір сүруіне қарамастан экономикадағы дамып келе жатыр. Қазіргі уақытта зейнетақы қорында 436 млрд теңге жинақтарын құрайды [2, 776]. Халық сенімін күшейту, салымшыларды тарту және зейнетақы активтерінің өсуі жинақтаушы зейнетақы жүйесінің дамуының негізгі болып табылады. Қазақстан Республикасының Президенті «Қазақстан жеделдетілген экономикалық, әлеуметтік және саяси модернизация жолында» атты жолдауында «Қазақстан тез дамушы елдер қатарына кіру керек, өзінің азаматтарына өмір сүрудің жоғары стандарттарын қалыптастыру қажет» екендігін алға қойды, сонымен қатар «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан»

Қазақстан Республикасының халқына Жолдауында: «...іргелік зейнетақының мөлшері ұлғайтылсын және таяудағы жылдары оның тұрмыстық ең төменгі қажеттіліктің 40% деңгейінде сақталуы қамтамасыз етілсін. Осылайша, біз алғаш рет Қазақстанның зейнетақымен қамтамасыз етуін халықаралық стандарттармен сәйкестендіреміз» деп атап өтті. Бұл елбасының ең біріншіден халықтың тұрмыстық жағдайын көтеру, зейнеткерлерді тұрақты зейнетақымен қамтамасыз ету, Қазақстанның зейнетақы жүйесін алдыңғы қатарлы елдер жүйесімен сәйкестендіруге бағытталған жолдауда көрсетілгендей зейнетақы мөлшерін ұлғайту арқылы халықтың әлеуметтік жағдайын көтеру көзделген. Ол үшін қазіргі таңда елдегі жинақтық зейнетақы жүйесін дамыту арқылы бұл мақсаттарға қол жеткізуге болады. Қазақстанда нарықтық реформалардың нәтижелілігіне қарамастан, халықтың зейнетақылық қамтамасыз

етілуі қазіргі талаптарға сай емес. Қазақстан үшін зейнетақылық қамтамасыздандыру реформасы 1998 жылдан басталады. Зейнетақы қорлары – болашақтың міндеті болып саналады. Қазіргі кезеңде зейнетақы қорларының инвестициялық қызметінен түсетін табыстың төмендеуі байқалып отыр. Оның басты себебі қор нарығында қаржы құралдардың жетіспеушілігінен туып отыр. Осы қалыптасқан жағдайда жинақталған тиімді қолдануын ұйымдастыру қажеттілігі туып, бір жағынан халықтың зейнетақы жинақ көзінің нақты өсуі ретінде болса, екінші жағынан маңызды әлеуметтік халық шаруашылық міндеттерді шешу ретінде қарастырады. Әлеуметтік бағытталған мемлекетте экономика халықтың өмір сүру деңгейін көтеруіне, сыртқы ортаны қорғауға, материалдық, әлеуметтік қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталуы керек.

Зейнетақымен қамтамасыз ету саласында егде жастағы адамдардың құқықтары толығымен реттелуде. Бірақ та жүргізіліп отырған зейнетақы реформасына байланысты біздің мемлекетіміздің басым міндеттерінің бірі болып табылатын азаматтарды қартайған шақта лайықты қамтамасыз ету құқықтарын іске асыру бөлігінде туындап жатқан проблемалық мәселелер аз емес. Бірақта оның алдын алу шаралары да өтуде, мысалға: ол кедейшілік азайту мен қайыршылықты болдырмауға, яғни кірістің ең аз кепілдендірілген деңгейімен қамтамасыз етуге бағытталған. Екінші жақтан, ол жұмсалған табыстың орнын толтыруға және жалақыны жоғары деңгейде қамтамасыз етуге бейімделген. «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамтамасыз ету туралы» Заңның нормалары 2001 жылғы 1 шілдеден бастап зейнетақы төлемдері жалпы ереже бойынша, еркектер — 63 жасқа, әйелдер — 58 жасқа толғанда зейнеткерлікке шығуға қақысы бар [3, 286]. Кейбір адамдардың ел алдында сіңірген еңбегі үшін зейнеткерлікке шығуға қақысы бар, мысалы, мерзімді қызметтегі әскери қызметшілер, құқық қорғау органдарының қызметкерлері 5 баласы бар және оларды 8 жасқа дейін тәрбиелеп өсірген әйелдердің 53 жасында зейнеткерлікке шығуға еркі бар. 2005 жылы ең төменгі зейнетақы мөлшері 9200 теңгені құрады, орташа зейнетақы — 12427 теңге.

Қорыта келе, Қазақстанның зейнетақы жүйесін дамыту келешек өмір сүру деңгейінің артуы және олардың әл-ауқатын нығайтуы болып табылатын үлкен жетістік деп атап өткім келеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Акишева А.С. Теоретические основы организации и развития системы пенсионного обеспечения. // Вестник КазНУ. Серия экономическая, 2004, №4 (44).
2. Алибаев А. Накопительная пенсионная система Казахстана. – Алматы, 2000 г.
3. Хауия С. Қазақстан Республикасындағы әлеуметтік қызметті құқықтық қамсыздандыру ҚЭУҚ Қарағанды, 2012ж

Иванова Н. слушатель 1 курса Карагандинской академии МВД РК им. Б. Бейсенова
Научный руководитель: ст. преподаватель
кафедры ГПД, к.ю.н. Джиембаев Р.К.

ОСОБЕННОСТИ СТАНОВЛЕНИЯ ПРАВОВОЙ СИСТЕМЫ ЯПОНИИ

В общей теории права отмечается, что правовая система общества – это конкретно-историческая совокупность господствующей правовой идеологии, права и юридической практики отдельного государства. [1, с. 143]

По мнению К. Цвайгерта и Х. Кетца, японское право в этом смысле заслуживает особого внимания. Япония, подобно Корее и Индокитаю, находилась под влиянием развитой китайской культуры. В V веке в Японию пришла китайская письменность, а за ней и буддизм. Хотя Япония благодаря своему выгодному островному положению никогда не была под властью китайских императоров, китайская культура с VI-VII веков оказывала сильное воздействие на Японию и тем самым на ее право. Современное Японское право представляет особый интерес для компаративистов и по другой причине. В нем переплетаются живущие и поныне традиции внесудебного решения споров с современными кодексами и процессуальными нормами,

которые сперва создавались по образцам немецкого и французского права, а после второй мировой войны ориентиром для них стало служить американское право [2, с. 430].

Например, старое японское право смыкалось с шаманизмом – одной из первобытных религий.

А в VIII в. по образцу юридических кодексов Китая эпох Суй и Тан в Японии были созданы первые кодексы. Их создание должно было упорядочить абсолютную власть императора, однако с этой утратой императорским двором политической власти эти кодексы практически не применялись. Начиная с XIII в. основными законами Японии стали акты правящих феодальных кланов [3, с. 30].

В свою очередь, вплоть до конца первой мировой войны немецкое влияние было настолько сильным, что в японском праве отслеживалось точное отображение немецкой правовой науки.

В таком состоянии японское право находилось до середины XIX в. Однако, в понимании правосознания японцев отдельными авторами, особенно иностранными, имеются неточности. Так Р. Давид утверждал, что в послевоенной жизни японцев определяющее значение имеет не право, а традиционный комплекс морально-этнических норм гири (специфические общенациональные нормы Японии).

Гири - это и обязательство, и ритуал выполнения обязательства, и долг благодарности. В широком смысле гири проявляется в соответствующем общении вышестоящего с нижестоящим, во взаимодействиях между равными, в ритуалах общения между соседями и т. д. В настоящее время придерживаться отношений гири наиболее свойственно лицам старше 40-45 лет. Однако у всех японцев без исключения они сохраняются в виде особых форм долга благодарности.

После второй мировой войны влияние на японское право оказало общее право (англосаксонское). Основой послевоенной перестройки государства и права Японии явилась Потсдамская декларация, подписанная в июле 1945 г. 2 сентября 1945 г. был подписан акт о безоговорочной капитуляции Японии.

Несмотря на то, что система права Японии имеет отрасли и подотрасли (гражданское право, торговое право, хозяйственное право и т.д.), а критериями для вынесения решений японскими судами является статутное право, влияние американского прецедентного права всё же сильно в японском деликтном праве. После второй мировой войны японские правоведы на основе изучения американского прецедентного права разработали проблему типологии деликтов. Такие понятия, как «защита личной жизни» заимствованные из американского права, стали общепринятыми в японском правоповедении и судебной практике [3, с. 82].

Таким образом, необходимо отметить самобытность права Японии. Ведь представляет большой интерес с точки зрения диахронических и синхронических связей, складывающихся между правовыми системами. Оно сложилось не столь однозначно как европейское на основе рецепции римского права и англосаксонское на основе английского.

Список литературы:

1. Теория государства и права: учебник / В.Л. Кулапов, А.В. Малько. - М.: Норма, 2008.
2. К. Цвайгерт, Х. Кетц. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. Том 1 международные отношения. - М., 1998.
3. Цунэо Инако. Современное право Японии. - М.: Прогресс, 1981.

Каржасова С., гр. Ю-12с КЭУК
Научный руководитель: старший преподаватель Копбулов Р.А.

УГОЛОВНОЕ НАКАЗАНИЕ КАК СРЕДСТВО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КОРЫСТНО-НАСИЛЬСТВЕННЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ, СОВЕРШАЕМЫХ В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН

Среди различных форм и методов противодействия как преступности в целом, так и отдельным преступлениям традиционно одно из важнейших мест по праву принадлежит

наказанию. В соответствующих нормативных и научных источниках можно найти множество подходов к тому, что такое наказание, какова его сущность и природа, формы проявления и пределы применения [1, с. 56].

Это многообразие мнений нашло естественное отражение в соответствующих нормативных правовых установлениях, в том числе в формулировании отечественным законодателем определения «наказания». Согласно ст. 38 УК РК «наказание есть мера государственного принуждения, назначаемая по приговору суда. Наказание применяется к лицу, признанному виновным в совершении преступления, и заключается в предусмотренных настоящим Кодексом лишении или ограничении прав и свобод этого лица». Из данного определения следует, что уголовное наказание может быть применено лишь индивидуально, от имени государства, вопреки воле лица, признанного виновным в совершении преступления, определено приговором суда и должно проявляться в таком лишении или ограничении прав и свобод виновного, которое предусмотрено уголовным законодательством для того, чтобы восстановить социальную справедливость, а также исправить осужденного и предупредить совершение новых преступлений.

В этой связи нельзя не обратить внимание на то, что каковым бы ни было определение наказания, даваемое законодателем (тем более, что оно не один раз менялось), главным для определения его места в общей системе предупредительного воздействия является выделение целей соответствующих мер государственного воздействия.

Любая цель может быть рассмотрена как объективное (результат, который должен быть достигнут) и как субъективное (отражение объективно существующих возможностей результата действий или деятельности). Так как процесс применения наказания - это всегда осознанная целенаправленная деятельность, то и цели, которые при этом могут преследоваться, могут быть более или менее отдаленными, общими или частными и даже иллюзорными (если обвинительный приговор будет вынесен на основе искаженных фактов, не соответствующих реальности).

Очевидно, что для восстановления справедливости суд должен применить наказание, которое будет соответствовать характеру и степени общественной опасности преступления, обстоятельствам его совершения и личности виновного, для исправления осужденного — определить наказание, которое должно обеспечить у него формирование уважительного отношения к человеку, обществу, труду, нормам, правилам и традициям человеческого общежития и стимулирование правопослушного поведения, а для предупреждения новых преступлений — назначить наказание, способное удержать от совершения новых преступлений как данное лицо (специальная превенция), так и других граждан (общая превенция).

Прежде чем определить то, насколько последователен правоприменитель в достижении требуемых целей, проанализируем возможности, которые предоставлял ему законодатель, определяя санкции, которые могут быть применены к лицам, признаваемым виновными в совершении корыстно-насильственных посягательств.

В разные времена формы и виды реагирования на рассматриваемые группы посягательств были неодинаковыми. Обратившись к истории, можно заметить, что ввиду признания корыстно-насильственных преступлений деяниями, обладающими повышенной общественной опасностью, их совершение влекло применение достаточно жестких санкций.

Как известно, действующее уголовное законодательство по-прежнему, разделяя ответственность за различные виды корыстно-насильственных посягательств в различных статьях Особенной части УК, предусматривает довольно жесткие санкции за их совершение. Виновные в зависимости от отсутствия или наличия отягчающих квалифицирующих обстоятельств, могут быть подвергнуты следующим наказаниям.

При совершении грабежа (ст. 178 УК РК): минимально - ограничение свободы на срок до трех лет, либо арест на срок до шести месяцев, либо лишение свободы на срок до четырех лет; максимально - лишение свободы на срок от шести до двенадцати лет с конфискацией имущества.

При разбое (ст. 179 УК РК): минимально - лишение свободы на срок от трех до семи лет с конфискацией имущества; максимально - лишение свободы на срок от восьми до пятнадцати лет с конфискацией имущества.

За вымогательство (ст. 181 УК РК): минимально - ограничение свободы на срок до трех лет, либо арест на срок до шести месяцев, либо лишение свободы на срок до четырех лет со

штрафом в размере до 100 МРП или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до трех месяцев или без такового; максимально - лишение свободы на срок от семи до пятнадцати лет с конфискацией [2, с. 11].

Список литературы:

1. Криминология: Учебник для вузов/ Под ред. Кузнецова И. Ф. - М., 2004.
2. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Казахстан: Учебно-практическое пособие. - Алматы., 2007.

Каржасова С.Ж., Гр. Ю-12-с КЭУК
Научный руководитель: ст. преподаватель
кафедры ПРЭО КЭУК Дуброва Н.Б.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАНЯТОСТИ И ТРУДОУСТРОЙСТВА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Проблема рынка труда, занятости и безработицы являются одной из важнейших социально-экономических проблем нашего времени.

Мировой экономический кризис, привел к негативным последствиям в экономике к возникновению проблем, среди которых особое место занимает проблемы формирования, использования и развития человеческих ресурсов в условиях становления рынка труда.

Два основных принципа правового регулирования труда конкретизируются в нормах института обеспечения занятости и трудоустройства. Это принцип обеспечения свободы труда и занятости, и принцип обеспечения права на труд и защиту от безработицы, помощь в трудоустройстве и материальную поддержку при безработице.

Гражданин реализует свое право на труд в избранном им виде занятости. Незанятость трудоспособного гражданина не является основанием для правовой его ответственности. Реализация права на труд - это добровольный свободный акт гражданина и только он решает, сделать или нет этот акт и в каком виде занятости его реализовать. Общественные отношения в сфере занятости населения, включая меры социальной защиты безработных регулирует Закон Республики Казахстан «О занятости населения»[1].

Вопросы занятости населения всегда остаются актуальными в реализации социальной политики государства.

Обеспечение занятости является одновременно и обеспечением реализации права граждан на труд, обязанностью государства и его исполнительных органов власти, государственной службы занятости. Они и работодатели реализуют государственную политику в области занятости по содействию реализации прав граждан на полную, продуктивную и свободно избранную деятельность. Для конкретного гражданина право на обеспечение занятости означает помощь ему соответствующих государственных органов в подыскании подходящей работы, т.е. в реализации права на труд. Система правовых норм по обеспечению занятости включает меры по подысканию подходящей работы и трудоустройству на нее, меры по стабильности и неизменности трудовых договоров, меры по предотвращению незаконных, необоснованных отказов в приеме на работу и охрану от незаконных переводов и увольнений.

Численность безработных в январе 2013 г., по оценке агентства РК по статистике, составила 488,1 тысяч человек, уровень безработицы - 5,4%. В органах занятости Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан - 47,9 тысяч человек [2] .

Безработными признаются лица трудоспособного возраста, которые по не зависящим от них причинам не занимаются трудовой деятельностью, приносящей доход, ищущие работу и готовые трудиться.

Помимо самостоятельного трудоустройства каждый гражданин, проживающий на территории республики, имеет право на получение бесплатного содействия при трудоустройстве со стороны государственной службы занятости (трудоустройство), а также физических и юридических лиц, занимающихся трудовым посредничеством. В этом случае трудовое посредничество оказывается лицам, ищущим работу, в ее подборе и

трудоустройстве, предприятиям (учреждениям, организациям) всех видов, испытывающим потребность в кадрах - в их поиске и необходимой подготовке.

Правительством в марте 2011 года утверждена Программа занятости до 2020 года. Главной ее целью определено повышение уровня доходов населения путем содействия устойчивой и продуктивной занятости. Прежде всего, она направлена на самостоятельно занятых, безработных и малообеспеченных казахстанцев [3].

В рамках реализации Программы проведена работа по формированию необходимой правовой базы.

Разработан проект закона, предусматривающий внесение изменений и дополнений в ряд законодательных актов. В Закон «О занятости населения» вносятся дополнения в части соответствующих компетенций Правительства и центрального исполнительного органа.

Введены новые понятия, как «социальный контракт», «субсидирование заработной платы», «активные меры содействия занятости», «самостоятельно занятые», определение статуса и функций центров занятости и другие. В Закон «О жилищных отношениях» - в части введения дополнительных норм по предоставлению жилья в аренду участниками Программы занятости. В Закон «О государственной адресной социальной помощи» в части совершенствования системы выплаты адресной социальной помощи в зависимости от участия граждан в активных мерах содействия занятости, предлагаемых Правительством.

Законодательство о занятости распространяется на граждан Республики Казахстан, иностранцев и лиц без гражданства.

В целях защиты внутреннего рынка труда Правительством Республики Казахстан устанавливается ежегодно квота на привлечение иностранной рабочей силы для осуществления трудовой деятельности на территории Республики Казахстан.

Список литературы:

1. Закон Республики Казахстан от 23 января 2001 года № 149-ІІ «О занятости населения»
2. Официальный сайт Агентства по статистике РК
3. Программа занятости 2020. Утверждена Постановлением Правительства Республики Казахстан от 31 марта 2011 года № 316

Клопова К., группа Ю-31, КЭУК
Научный руководитель: Тлекбаев С.В.
главный охотовед ОО «ТГООиР»

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРАВОНАРУШЕНИЯ

В наше время вопрос об экологических правонарушениях является актуальным. В связи с ростом экологических преступлений создается нормативно-правовая база, которая, к сожалению, малоэффективна. В уголовном кодексе составы экологических преступлений выделены в самостоятельную 11 главу. Из 18 статей за экологические преступления реальное применение находят только 3-4 за браконьерство. По данным МООС за последние пять лет, несмотря на многочисленные грубейшие нарушения экологического законодательства, ни один из виновных не был привлечен к уголовной ответственности.

Генеральной прокуратурой обобщено состояние законности при проведении органами уголовного преследования доследственных проверок и расследования уголовных дел о нарушениях природоохранного законодательства за 2011 и 2012 год. Было внесено представление в Министерство внутренних дел с предложением ориентировать деятельность территориальных органов внутренних дел на выявление и пресечение преступлений, связанных с использованием экологически потенциально опасных химических, радиоактивных и биологических веществ, загрязнением, засорением и истощением вод и морской среды, а также порчей земли и режима особо охраняемых территорий [1].

На территории Карагандинской области водятся около 60 видов млекопитающих, не менее 200 видов птиц и около 20 видов рыб. Сегодня в Карагандинской области 24 природопользователя, за которыми закреплено более 20 миллионов га охотничьих угодий. В каждом хозяйстве действует егерская служба и реализуются охотничьи путевки. В прошлом

году в отделах внутренних дел Карагандинской области зарегистрировано 87 сообщений об экологических преступлениях и происшествиях. За первое полугодие этого года – 29 случаев. По ним в общей сложности возбуждено 13 уголовных дел. Все они связаны с незаконной охотой [2].

Согласно информационно-аналитическому отчету работы по контрольной и правоприменительной деятельности Департаментов экологии Комитета экологического регулирования и контроля МООС РК были выявлены общие показатели:

1. Количество проведенных проверок хозяйствующих субъектов по соблюдению экологического законодательства - 5 887 проверок;

2. Выявлено 4 102 нарушений экологического законодательства, выдано 3 735 предписаний, из них исполнено 2 708;

3. Наложено 3 900 административных штрафов на общую сумму 1 389,576 млн. тенге, из них оплачено 3 181 административных штрафа на общую сумму 934,523 млн. тенге;

4. С учетом переходящих с 2011 года в доход государства взыскано 439 административных штрафа на общую сумму 94,975 млн. тенге;

5. Всего в 2012 году доход государства взыскано 3 620 административных штрафа на общую сумму 1 029,498 млн. тенге.

6. Предъявлено 784 претензий по возмещению вреда причиненного окружающей среде на общую сумму 8 463,143 млн. тенге, из них взыскано 523 претензий на сумму 6 295,168 млн. тенге.

Всего в 2012 году доход государства взыскано 675 претензий на сумму 8 471,965 млн. тенге. В том числе, с учетом переходящих с 2010 года в доход государства взыскано 152 претензий на общую сумму 2 176,796 млн. тенге [3].

При этом, не взысканные в добровольном порядке претензии направлены в судебные органы для принудительного взыскания.

Анализ изученных отчетов проверок предприятий показал, что основными нарушениями являются:

- отсутствие положительного заключения государственной экологической экспертизы на проекты и хозяйственную деятельность;

- отсутствие разрешений на эмиссии в окружающую среду, превышение лимитов на выбросы, сбросы загрязняющих веществ, размещение отходов производства и потребления;

- загрязнение земельных ресурсов, отсутствие учета отходов производства и потребления;

- невыполнение требований о проведении производственного экологического контроля;

- невыполнение природоохранных мероприятий;

- несоблюдение норм, установленных в проектной документации.

Изучив статистические данные и отчеты по экологическим правонарушениям за 2012 год, мы пришли к выводу, что необходимо на законодательном уровне утвердить принцип приоритетности решения экологических проблем. Считаю необходимым усовершенствовать законодательство в части ответственности промышленных предприятий за загрязнение окружающей среды. В целях повышения эффективности работы государственных структур, повысить ответственность чиновников министерств и ведомств за принятие решений, касающихся использования природных ресурсов, охраны окружающей среды и здоровья населения. Необходимо всячески способствовать развитию международного законодательства, регулирующего совместные усилия всех стран в деле охраны природы.

Список литературы:

1. «Некоторые аспекты уголовной ответственности за экологические преступления». Сборник докладов международной научно-практической конференции – Усть-Каменогорск, 24-26 марта 2011. – с.176-179

2. Тлекбаев С. А. Старший охотовед «Темиртауского городского общества охотников и рыболовов» // <http://tgoor.kz/>

3. Информационно-аналитический отчет работы по контрольной и правоприменительной деятельности Департаментов экологии Комитета экологического регулирования и контроля МООС РК // <http://ecokomitet.kz/>

АДВОКАТ В АЛЬТЕРНАТИВНОМ РАЗРЕШЕНИИ СПОРОВ

Понятие «альтернативные методы разрешения конфликтов (споров)» в отечественном и зарубежном научном сообществе однозначно не определено, и общепризнанной классификации альтернативных методов в научной литературе нет.

Так, Воскобитова Л.А. под альтернативными способами разрешения правовых конфликтов понимает совокупность определенных приемов и методов внесудебного урегулирования споров, в результате их применения стороны заключают взаимоприемлемое соглашение [1, с. 360].

Коннов А.Ю. альтернативные способы разрешения спора трактует как систему взаимосвязанных действий сторон и иных лиц по рассмотрению возникшего спора, направленная на его внесудебное урегулирование или разрешение с использованием примирительных или иных не запрещенных процедур, осуществляемая, как правило, на основании добровольного волеизъявления сторон [2, с. 23]. В данной интерпретации понятие «альтернативные способы разрешения спора» указывают на негосударственный внесудебный способ защиты прав граждан с использованием в ее рамках определенных процедур, которые характерны для определенных внесудебных способов разрешения споров.

Казахстанский ученый Сулейменов М.К. определяет альтернативные процедуры разрешения спора как совокупность средств и методов, применяемых сторонами для достижения соглашения, при необходимости с привлечением третьего, независимого, лица, окончательное суждение которого по существу спора является рекомендательным [3, с. 12].

Именно в свете данного обстоятельства как теоретический, так и практический интерес представляет осуществление деятельности медиатора на профессиональной основе адвокатом, то есть официально признаваемым субъектом оказывающим квалифицированную юридическую помощь.

Какова же специфика участия адвоката в медиации? Адвокат может выступать в качестве консультанта одной из сторон спора с целью урегулировать возникшие разногласия. В этой связи адвокат должен проинформировать своего доверителя о юридической составляющей спора, разъяснить право стороны урегулировать спор способом применения примирительных процедур, в том числе медиации, проконсультировать о порядке проведения процедуры, разъяснить ее правовые последствия.

Адвокат в примирительных процедурах может выступать в качестве представителя одной из сторон при подготовке и проведении медиации. Адвокат может присутствовать на процедуре медиации в качестве консультанта вместе с доверителем. В ходе процедуры адвокат должен взаимодействовать с доверителем так, чтобы важные, ключевые вопросы решались самим доверителем. Адвокат не должен препятствовать непосредственному общению доверителя с другой стороной и медиатором. При этом адвокат должен заботиться о конструктивности переговоров, не допуская сведения общения сторон к дискуссии о взаимных правах и обязанностях. Вместе с тем на протяжении всей процедуры адвокат должен оценивать аргументы другой стороны с точки зрения их законности и правовых рисков для своего доверителя. Одна из специфических задач адвоката во время медиации состоит в пресечении предоставления доверителю недостоверной информации, которая может ввести его в заблуждение, а также в обеспечении реальности, законности и исполнимости выработанных условий урегулирования спора. В этой связи адвокат вправе вступать в медиативные переговоры, по просьбе доверителя открыто консультировать, давать советы и разъяснения.

Наконец, для урегулирования спора с использованием альтернативных способов адвокат может выступать в роли посредника, медиатора. Зарубежный опыт свидетельствует о достаточно широком участии адвокатов в альтернативных процедурах, включая медиацию (посредничество). В странах, где примирительное направление получило значительное развитие, оказание помощи в урегулировании юридических споров рассматривается адвокатами и юристами вообще в качестве собственной прерогативы, и они активно осваивают эту новую сферу юридической практики [4, с.48].

В итоге часть адвокатов, вместо ведения судебных дел специализируется на проведении переговоров, медиации и иных альтернативных процедур разрешения споров. Таким образом, урегулирование юридических споров с участием адвокатов является неотъемлемым элементом адвокатской профессиональной деятельности.

В современных условиях вхождение представителей адвокатского сообщества - квалифицированных юристов с высокими устоями корпоративной этики - в число профессиональных медиаторов является особенно важным. На этапе становления казахстанской практики использования медиации наличие среди медиаторов адвокатов создаст определенные гарантии того, что данный способ урегулирования споров получит необходимое общественное признание и не будет дискредитирован в результате деятельности недобросовестных или неподготовленных лиц.

Список литературы:

1. Адвокат: навыки профессионального мастерства/ Под ред. Л.А. Воскобитовой, И.Н. Лукьяновой, Л.П. Михайловой. - М.: Волтерс Клувер, 2006. - С.360.
2. Коннов А.Ю. Понятие, классификация и основные виды альтернативных способов разрешения споров // Журнал российского права. - 2004. - N 12. - С. 23.
3. Сулейменов М. Медиация в Казахстане: современное состояние и перспективы развития. // ЮРИСТ. – 2009. - №12. С. 12-19.
4. Ричбелл Д. В России у медиации есть огромные возможности // Медиация и право. Посредничество и примирение. -2010. - № 1.- С. 48.

Кутманова Динара Асиевна
соискатель Жалалабадского ГУ

РЕАЛИЗАЦИЯ ЧЕЛОВЕКОМ ПРАВА НА ДОСТУП К ДОСТОВЕРНОЙ ИНФОРМАЦИИ О СОСТОЯНИИ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

Основой для деятельности граждан по реализации собственного права на благоприятную окружающую среду является право на доступ к информации, находящийся в ведении государственных органов, органов местного самоуправления и должностных лиц [1].

Право на достоверную информацию о состоянии окружающей среды может быть рассмотрено в широком и узком смысле. В первом случае речь идет о праве на получение правдивой и не вводящей в заблуждение информации об объективном состоянии отдельных мест в Кыргызстане, где природные явления неблагоприятны для человека как по причине его собственной деятельности (загрязнение вод), так и в силу стихийных катаклизмов в самой природе (землетрясение, наводнение, сель и т.д).

В узком смысле данное право можно рассматривать, как субъективное право конкретных лиц знать подробности о неблагоприятном состоянии природы на территории их проживания (например, для получения права на компенсации и льготы жителям мест, пострадавших в результате катастрофы). В этом же смысле право на получение достоверной информации может принадлежать и лицам, родственники которых проживают в неблагоприятной окружающей среде, а также гражданам, направляемым туда на работу или в командировку.

Головным актом информационного законодательства Кыргызской Республики является Закон КР № 107 от 8 октября 1999 года «Об информатизации», который дал следующее определение информации: «сведения о лицах, предметах, объектах, фактах, событиях, явлениях и процессах независимо от формы их представления» [2].

Интересы личности в информационной сфере заключаются в реализации конституционных прав человека и гражданина на доступ к информации, на использование информации в интересах осуществления не запрещенной законом деятельности, физического, духовного и интеллектуального развития, а также в защите информации, обеспечивающей личную безопасность.

Конвенция о доступе к информации, участия общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды (Орхусская конвенция) дала полное понятие экологической информации:

«Экологическая информация означает любую информацию в письменной, аудиовизуальной, электронной или любой иной материальной форме о: а) состоянии элементов окружающей среды, таких, как воздух и атмосфера, вода, почва, земля, ландшафт и природные объекты, биологическое разнообразие и его компоненты, включая генетически измененные организмы, и взаимодействие между этими элементами; б) факторах, таких, как вещества, энергия, шум и излучение, а также деятельность или меры, включая административные меры, соглашения в области окружающей среды, политику, законодательство, планы и программы, оказывающие или способные оказать воздействие на элементы окружающей среды, охватываемые в подпункте «а» выше, и анализ затрат и результатов и другой экономической анализ и допущения, использованные при принятии решений по вопросам, касающимся окружающей среды; в) состоянии здоровья и безопасности людей, условиях жизни людей, состоянии объектов культуры и зданий и сооружений в том степени, в какой на них воздействует или может воздействовать состояние элементов окружающей среды или, через посредство этих элементов, факторы, деятельность или меры, упомянутые в подпункте «б» выше» [3].

Право граждан на достоверную информацию о состоянии окружающей среды означает возможность при помощи закрепленных в законодательстве способов получения заинтересованными субъектами объективной и неискаженной информации о состоянии окружающей среды, которой располагают как специально уполномоченные органы государства в области охраны окружающей среды, так и сами загрязнители. По мнению Р.К. Остина, «информация о загрязнении – это ключ к пробуждению сознания перед лицом опасности в условиях экологического кризиса. Она абсолютно необходима для эффективного мониторинга, регулирования, уменьшения и предотвращения загрязнения» [4].

Уровень достоверности информации зависит, в частности, от уровня развития экологической науки и техники в сфере мониторинга и контроля и имеет тенденцию к возрастанию. При оценке достоверности информации могут учитываться реальные возможности соответствующих государственных органов. Право на использование достоверной информации о состоянии окружающей среды означает возможность для граждан получать при помощи средств массовой информации (телевидение, радио, газеты на локальном, региональном и глобальном уровнях) достоверных и неискаженных сведений о состоянии.

В случае неудовлетворительного качества такой информации, или отсутствии необходимого количества (отсутствие сведений о количестве вредных выбросов по определенному объекту и т.д.) граждане вправе прибегнуть к активным действиям по защите своего субъективного права.

Для права же на благоприятную окружающую среду реализация означает определенное фактическое состояние субъекта, который непрерывно пользуется определенным качеством окружающей среды как благом во всем ее многообразии, причем это пользование прямо не связано с действием или бездействием и не носит имущественного характера.

Возможность получения информации о состоянии окружающей среды, наряду с конституционными нормами, опирается и на специальное экологическое законодательство: природноресурсовое и природоохранное.

Представление права на достоверную информацию о ее состоянии является важным моментом в закреплении права на благоприятную окружающую среду. Исключение составляют лишь сведения, содержащие государственную тайну.

В Законе КР «О защите государственных секретов Кыргызской Республики» сказано, что не могут быть засекречены сведения:

- о стихийных бедствиях и чрезвычайных происшествиях, угрожающих здоровью граждан;
- о катастрофах и их последствиях;
- о положении дел в экологии, использования природных ресурсов, здравоохранения, санитарии [5].

Определенное правовое регулирование получила и деятельность коммерческих структур по засекречиванию сведений, относящихся к коммерческой тайне. Согласно Постановлению Правительства КР от 22 февраля 1993 г. № 74 «О перечне сведений, которые не могут составлять коммерческую тайну» коммерческую тайну предприятий и предпринимателя не

могут составлять «документы о загрязнении окружающей среды, нарушении антимонопольного законодательства, несоблюдения безопасных условий труда, реализации продукции, причиняющей вред здоровью населения, а также других нарушениях законодательства» [6]. Здесь же следует сказать, что в Законе КР «Об информатизации» говорится, что «граждане и организации (физические и юридические лица) имеют право на бесплатный доступ к документированной информации о них, на уточнение этой информации в целях обеспечения ее полноты и достоверности, имеют право знать, кто и для каких целей использовал или использует эту информацию»[7].

Однако, и здесь возникают проблемы. По причине отсутствия в национальном законодательстве специального определения понятия экологической информации, формулировки ее доступности (открытости) несколько уязвимы с точки зрения защиты прав граждан, поскольку они прямо не называют информацию о факторах воздействия.

В соответствии со ст. 5 Закона КР «О защите государственных секретов», под государственной тайной понимается «информация, разглашение которой может повлечь тяжкие последствия для обороноспособности, безопасности, экономических и политических интересов Кыргызской Республики» [8].

Таким образом, в самом законодательстве заложена коллизия норм – информационные данные, которые имеют экологическое значение, отнесены к секретным. Отсюда складывается практика уголовного преследования граждан за сбор и публикацию информации о загрязнении окружающей среды военно-промышленным комплексом.

В связи с этим необходимо:

4. Дополнить ст. 2 «Основные понятия» Закона Кыргызской Республики от 16 июня 1999 года № 53 «Об охране окружающей среды» таким понятием как «экологическая информация»;

5. Внести дополнение в ст. 9 Закона Кыргызской Республики от 14 апреля 1994 года № 1476-ХП «О защите государственных секретов Кыргызской Республики» с целью введения еще одного основания для рассекречивания в особом порядке сведений, отнесенных к государственным секретам. Таким основанием может стать ситуация исключительной экологической опасности;

6. Внести поправку в п. 1 ст. 48 Конституции Кыргызской Республики и изложить ее в следующей редакции: «Каждый имеет право на благоприятную для жизни и здоровья экологическую среду и достоверную информацию о ее состоянии».

Список литературы:

1. Конституция Кыргызской Республики. Ст. 33.
2. Об информатизации: Закон КР от 08.10.1999 г. № 107 (в ред. Закона КР от 07.02.2011 г. № 79) // «Эркин-Тоо» от 22 октября 1999 года, № 83.
3. Конвенция о доступе к информации, участии общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся окружающей среды (Орхусская конвенция), одобрена Комитетом по экологической политике на его специальной сессии 16-18 марта 1998 года для принятия на Конференции министров «Окружающая среда для Европы» (Орхусс, Дания, 23-25 июня 1998 г.)
4. Остин Р.К. Информация о загрязнении окружающей среды: гласность и доступность. Право окружающей среды в СССР и Великобритании. М., 1998. С. 127.
5. О защите государственных секретов Кыргызской Республики: Закон КР от 14.04.1994 г. № 1476-ХП // Ведомости Жогорку Кенеша КР, 1994 г. № 5, ст. 153.
6. Постановление Правительства КР от 22 февраля 1993 г. № 74 «О перечне сведений, которые не могут составлять коммерческую тайну».
7. Об информатизации: Закон КР от 08.10.1999 г. № 107 (в ред. Закона КР от 07.02.2011 г. № 79) // «Эркин-Тоо» от 22 октября 1999 года, № 83.
8. О защите государственных секретов Кыргызской Республики: Закон КР от 14.04.1994 г. № 1476-ХП // Ведомости Жогорку Кенеша КР, 1994 г. № 5, ст. 153.

ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОЙ ДОГОВОР ПОДРЯДА И ТРУДОВОЙ ДОГОВОР. ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ. ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ

Общественные отношения, складывающиеся в процессе трудовой деятельности, а также деятельности, связанной с оказанием услуг и выполнением работ, регулируются различными отраслями права в зависимости от специфики обозначенных отношений. Законодательством РФ определены, какие отношения, складывающиеся в процессе реализации человеком конституционного права на труд, относятся к гражданско-правовым и трудовым соответственно. Однако в теории и на практике зачастую возникают сложности с разграничением деятельности и способом её регулирования. На практике многие мелкие организации и индивидуальные предприниматели заключают договоры оказания услуг, в том время как деятельность подрядчика носит, несомненно, характер трудовых правоотношений. Целью таких недобросовестных действий служит уход от налогов и сборов в пенсионный фонд, которые необходимо уплачивать в случае заключения трудового договора. В результате данных противозаконных действий федеральный бюджет недополучает НДФЛ, работнику не начисляются выплаты в ПФРФ, фонд социального страхования, нарушается принцип устойчивости гражданского оборота.

Прежде всего, разберем легальное определение трудовых правоотношений, данное в ст. 15 ТК РФ. [1] Итак, термин «трудовые отношения» раскрывается законодателем следующим образом: трудовые отношения - это отношения, основанные на соглашении между работником и работодателем о личном выполнении работником за плату трудовой функции (работы по должности в соответствии со штатным расписанием, профессии, специальности с указанием квалификации; конкретного вида поручаемой работнику работы), подчинении работника правилам внутреннего трудового распорядка при обеспечении работодателем условий труда, предусмотренных трудовым законодательством и иными нормативными правовыми актами, содержащими нормы трудового права, коллективным договором, соглашениями, локальными нормативными актами, трудовым договором.

Одним из ключевых отличий трудового договора, является регламентация производственного процесса. Так, Трудовой кодекс Российской Федерации устанавливает государственные праздничные дни, 40 часовую рабочую неделю, права и обязанности работников и работодателя во время осуществления трудовой деятельности. Можно сказать, что предметом трудового договора является сам процесс труда. По трудовому договору работник становится частью персонала, он подчиняется трудовому распорядку, выполняет в определенное время определенные работодателем трудовые функции. Нормированная заработная плата выплачивается сотруднику независимо от результатов проделанной работы, фактически, работник продает свою рабочую силу за определенное денежное вознаграждение. Отчасти сдельно-премиальная и сдельная форма оплаты труда имеет определенные сходства с формой оплаты заказчиком работ, выполненных подрядчиком по договору подряда, однако работник не может получить в качестве заработной платы сумму, меньшую текущего МРОТ. [2]

Существенным различием служит форма сборов и налогообложения, заказчик не выплачивает отчисления в фонд социального страхования и пенсионный фонд, чем достигается существенная экономия денежных средств. Определение предмета договора подряда в 702 ст. в современном Гражданском кодексе Российской Федерации определено как достижение подрядчиком определенного конкретного материального результата, соответствующего заданию заказчика. Подрядчик осуществляет свою деятельность, будучи самостоятельным хозяйствующим субъектом, он также несет часть рисков, связанных с невозможностью выполнения работ. Например, невозможность выполнить работы в связи с болезнью или травмой. Предметом договора подряда является достижение определенного результата. Договором подряда определяются права и обязанности сторон, регулируются сроки выполнения работ. Договором подряда признается также изготовление определенной вещи,

группы вещей из материалов заказчика. Также любой договор на выполнение строительных работ всегда признается подрядным, независимо от того, чей материал использует заказчик. В отличие от трудового договора, договором подряда предусмотрена возможность исполнения договора подряда или его части другими лицами помимо подрядчика (субподрядчики). Однако данная возможность применима лишь в том случае, если из договора подряда не вытекает обязанность подрядчика выполнить указанную работу лично. В то время как работник не может передавать свои трудовые функции другим лицам. Помимо общих положений договора подряда, ГКРФ [3] предусматривает множество его разновидностей (бытовой подряд, строительный подряд, подряд на выполнение проектных и изыскательных работ и т.д.)

Разграничение понятий трудового договора и договора подряда, юридически грамотная квалификация действий, выполняемых в процессе производственной деятельности, позволит укрепить стабильность гражданских правоотношений, естественным путем увеличить налоги и сборы в бюджет и обеспечить гражданам социальное страхование и достойную пенсию.

Список литературы:

1. Трудовой кодекс Российской Федерации. - Москва, Юрайт, 2013.
2. Постановления Правительства РФ в 21 томе с постатейными комментариями. – М.: Интерлекс, 2008.
3. Гражданский кодекс Российской Федерации, части 1,2,3,4, - Москва, Юрайт, 2012.

Мазитов А. – студент 3 курса группа «Б» Института права Башкирского государственного университета
Научный руководитель: Коледина М.В.

ИСТОРИЯ МИРОВЫХ СУДОВ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ, БУДУЩЕЕ

В настоящее время судами Российской Федерации рассматривается огромное количество дел. В известном смысле судебная система справляется благодаря существованию звена мировых судей, входящих в систему судов общей юрисдикции субъектов Российской Федерации. Полномочия, порядок деятельности мировых судей и порядок создания должностей мировых судей устанавливаются Конституцией Российской Федерации [1], Федеральным конституционным законом «О судебной системе Российской Федерации» [2]— на основании которого принят Федеральный закон «О мировых судьях в Российской Федерации» [3]; общий статус мировых судей и основные положения порядка назначения (избрания) мировых судей устанавливаются Законом Российской Федерации «О статусе судей в Российской Федерации».[4] Подробный порядок назначения мировых судей законодательным (представительным) органом субъекта РФ либо избрания населением судебного участка (за счёт соответствующего субъекта РФ) устанавливается законодательством субъектов РФ.

Институт мировых судей имеет богатую историю. В крупнейших городах Российской империи мировые суды впервые открылись 17 мая 1866 года. Главнейшая цель мировых судов заключалась в достижении примирения тяжущихся сторон, а также наказания правонарушителей по обвинению полиции в совершении незначительных преступлений. [5] Достоинством звена мировых судей был «относительно упрощенный» порядок судопроизводства. Первоначально мировые суды Российской империи рассматривали дела устно, производство дела было словесным, рассмотрению дела не предшествовала письменная подготовка, ведение протокола также являлось необязательным. Интересной была и процедура обжалования. На сумму меньше 30 рублей допускалось обжалование только до вынесения решения, апелляция подавалась лишь к съезду мировых судей, который периодически созывался. Создавая звено мировых судей в Российской империи, законодатель ставил перед данным институтом судебной ветви власти задачу рассмотрения наиболее мелких споров между низшими сословиями, преимущественно недворянскими –

низами городского населения и крестьянами. [5] В течение 1866-1867гг. в мировые суды Москвы поступило свыше 45 тысяч дел. Больше половины из них составляли дела о нарушении прав личности и благочиния. Также к мировым судьям поступали дела, связанные с нарушением общественного порядка, нарушения прав собственности, порядка городского управления. [5] В целом мировые суды в Российской Империи работали эффективно, общественность [5] и известные российские юристы высоко оценивали деятельность мировых судей. Новое звено помогало разрешить большой поток «мелких» дел, освободить суды общей юрисдикции от рассмотрения незначительных споров.

Мировые суды были упразднены декретом Советской власти от 22 ноября 1917 года. [5] Советская юстиция не нуждалась в деятельности мировых судей, на протяжении всей истории советского права, попытки восстановления данного института судебной власти не наблюдались. Если в советской юридической литературе и возникали дискуссии по поводу целесообразности использования мировых судей в советской правовой системе, то они были временными и безрезультатными. Федеральным конституционным законом «О судебной системе Российской Федерации» [2] на основании которого принят Федеральный закон «О мировых судьях в Российской Федерации» [3] определено создание звена мировых судов в Российской Федерации. Процессуальные особенности подсудности дел и делопроизводства подробно расписаны в ст. 23 ГПК РФ от 14.11.2002 года.

В настоящее время можно отметить, что судам общей юрисдикции подсудны дела предметом искового заявления, которых являются наименее серьезные требования. (Мировой судья рассматривает в качестве суда первой инстанции: 1) дела о выдаче судебного приказа; 2) дела о расторжении брака, если между супругами отсутствует спор о детях; 3) дела о разделе между супругами совместно нажитого имущества при цене иска, не превышающей пятидесяти тысяч рублей; 4) иные возникающие из семейно-правовых отношений дела, за исключением дел об оспаривании отцовства (материнства), об установлении отцовства, о лишении родительских прав, об ограничении родительских прав, об усыновлении (удочерении) ребенка, других дел по спорам о детях и дел о признании брака недействительным; 5) дела по имущественным спорам, за исключением дел о наследовании имущества и дел, возникающих из отношений по созданию и использованию результатов интеллектуальной деятельности, при цене иска, не превышающей пятидесяти тысяч рублей; 7) дела об определении порядка пользования имуществом.).

Учитывая массовый характер обозначенных выше дел, следует признать, что мировые суды существенно улучшают работу всей судебной системы РФ, зачастую именно под подсудность мировому судье попадает большинство исковых заявлений, поданных в суды различных инстанций. В настоящее время мировыми судами рассматривается большое количество дел, связанных с гражданскими, семейными, трудовыми спорами и ряд других дел, отнесенных ГПК РФ к ведению судов мировой юстиции. Анализируя работу Московских мировых судей, можно отметить, количество рассматриваемых ими гражданских дел уменьшилось: с 121 287 до 113 130, то есть на 6,7 %. Что касается дел об административных правонарушениях, то количество, рассмотренных мировыми судьями города Москвы в I полугодии 2011 года, увеличилось на 3% и составило 59 932 дела. [6]

Список литературы:

1. Конституция РФ. - М.: Юристъ, 2012.
2. ФКЗ «О судебной системе Российской Федерации». - М.: АртГрупп, 2008.
3. ФЗ «О мировых судьях в Российской Федерации». - М.: Логос-пресс, 2009.
4. ФЗ «О статусе судей в Российской Федерации». - М.: Юристъ, 2010.
5. Вострышев М. Повседневная жизнь России в заседаниях мирового суда и ревтрибунала.
6. Интернет источник - http://rapsinews.ru/moscourts_publication/20110801/254240582.html

К ВОПРОСУ О КОНКРЕТИЗАЦИИ СТАТЬИ 266-1 УК РК «РЕЙДЕРСТВО»

При переходе к рыночным отношениям происходит изменение структуры преступности, переоценка общественной опасности тех или иных явлений. Одним из таких явлений стало рейдерство. В соответствии с законом «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам противодействия неправомерному захвату бизнеса и собственности (рейдерству)» от 11 января 2011 года № 385-IV, который вводит в нашу законодательную базу понятие «рейдерство» и предполагает уголовную ответственность за этот вид преступлений против собственности.

Рейдерство - это преступление против экономической безопасности, предпринимательства. Данный состав преступления предусмотрен ст. 266-1 УК Республики Казахстан. На сегодняшний день, наиболее опасными рейдерами считаются лица или группа лиц находящиеся под покровительством коррумпированных представителей государственных и правоохранительных органов и местных властей. Практика смены руководства региональных органов исполнительной власти, назначение руководителей способствуют вхождению в регион системных рейдеров под прикрытием «борьбы с местным криминалом» либо «привлечением инвестиций». В условиях масштабного кризиса, охватившего государство, проблема рейдерства приняла новые масштабы и формы; слабость власти в центре и на местах, кадровая чехарда и неудачные реформы правоохранительной системы послужили причиной роста данного вида преступлений. Практика показывает, что цели рейдеров меняются и завладение недвижимостью не становится основной и конечной целью.

Наличие общественной опасности рейдерства представляет собой качественный признак преступления. Противоправность свидетельствует о том, что группа лиц, осуществляющих захват, нарушила запрет, содержащийся в уголовно-правовой норме. Классифицируя способы достижения контроля над объектом рейдерского захвата, можно выделить корпоративные, судебные, административные и силовые действия. Криминологическая модель воспрепятствования законной предпринимательской деятельности рассмотрена в рамках рейдерства. Наличие коррупционных связей на различных уровнях власти делает возможным осуществление и криминальных захватов предприятий, затенения экономической деятельности хозяйствующих субъектов и иных преступных операций в сфере бизнеса. Преступные поглощения предприятий являются многоуровневой криминальной деятельностью, осуществление которой возможно при совершении целого ряда сопутствующих, не только экономических, но и других, в том числе и должностных, преступлений. В настоящее время рейдерство как вид преступной деятельности носит организованный групповой характер, совершается с использованием несовершенной законодательной правовой базы, коррупционным привлечением государственных, административных и силовых ресурсов и в целом представляет реальную угрозу экономической безопасности государства.

Общее представление о том, что объект рейдерства есть не что иное, как общественные отношения, взятые под охрану уголовным законом, нуждается в пояснениях. Так, законодатель по ряду причин при обозначении в статьях закона объекта рейдерства в одних случаях указывает лишь на отдельные элементы общественных отношений. Предлагается определить данные отношения как общественные отношения по реализации права на бизнес. Однако общее исходное представление об объекте рейдерства как общественном отношении – лишь первая ступень познания этого явления. В силу абстрактности оно не может играть роль инструмента для юриста-практика, так как последнего интересует не преступление вообще, а конкретное преступление, совершенное конкретным лицом (группой лиц) в условиях данного места и времени и, следовательно, нарушившее определенное общественное отношение. Это значит, что для привлечения лица к ответственности по конкретной статье уголовного закона необходимо установить, на какой объект было направлено преступление, какому объекту желало причинить вред своими действиями конкретное лицо и, в частности, какому именно объекту этот вред был причинен либо создавалась угроза причинения такого вреда.

Считаем возможным выделить рейдерство как отдельный состав уголовно наказуемого деяния, создав отдельную статью УК РК «Рейдерство», определив понятие как противоправный захват бизнеса, выделив четыре части в проектируемой статье: захват предприятия как объекта собственности, акций со сменой руководства; захват бизнеса (группы предприятий, составляющих единую технологическую цепочку, либо группы предприятий, объединенных единой сетью); захват бизнеса группой лиц с участием должностных лиц, использующих свое должностное положение; захват бизнеса в особо крупном размере, сопровождающийся убийствами, тяжкими телесными повреждениями. Необходимо квалифицировать «рейдерство» исключительно как преступление, совершенное группой лиц. Данная статья УК РК позволит отграничить это противоправное деяние от других уголовно наказуемых действий в области экономики.

В связи с этим, правоохранительные органы, суды должны использовать статью закона как правовой инструмент более эффективно. Правда, несмотря на то, что статья об ответственности за рейдерство появилась в Уголовном кодексе РК два года назад, практики ее применения незначительно мало. Для противостояния рейдерству необходима серьезная юридическая работа, чтобы гражданин мог по букве закона обжаловать любые незаконные действия и решения государственных структур и должностных лиц в случае посягательств на его собственность.

Представляется, что практика расследования и рассмотрения дел о рейдерстве может повлечь необходимость внесения корректив в диспозицию данной статьи и это будет учтено при подготовке новой редакции Уголовного кодекса Республики Казахстан.

Список литературы:

1. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 16 июля 1997 года
2. <http://www.sibak.kz/rus/view.23163&sarap=ckghg24c1330f2>

Мукашева С. слушатель 1 курса
Карагандинской академии МВД РК им.
Б. Бейсенова
Научный руководитель: преподаватель
кафедры ГПД Ермекова З. Д.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИНСТИТУТА ПРЕЗИДЕНТСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

В политологии обычно выделяют три классических типа современной республики: президентская (США), полупрезидентская (Франция) и парламентская (ФРГ, Италия и др.). Анализ совокупности параметров президентской модели Казахстана позволяет утверждать, что по своим основным чертам она может быть отнесена к французскому типу президентства, однако с более выраженными полномочиями главы государства. Сходство с Францией выражается в том, что в Казахстане, так же как и в V Республике, глава государства стоит над всеми ветвями власти, выполняя арбитражную функцию и функцию организации их взаимодействия.

Правительство подотчетно и парламенту, и президенту. В обеих странах президент наделен обширными полномочиями во всех сферах государственной жизни, он имеет право распускать нижнюю палату парламента и назначать новые выборы. Несмотря на общность типологических характеристик президентской власти, каждая страна приходила к той или иной модели ее реализации собственным путем.

Становление института президентства в Республике Казахстан проходило в 4 этапа.

Первому этапу (1990-1993 гг.) поочередно соответствовала квазипарламентская республика советского типа, а затем – «переходная» парламентская республика. Здесь необходимо оговориться, что в достаточно короткий промежуток времени, с декабря 1991 г. по октябрь 1993 г., Верховный Совет юридически выступал в качестве высшего органа власти и реально располагал возможностью оказывать влияние на законодательство, внутреннюю и внешнюю политику, контролировать Правительство. Данное обстоятельство дает повод ряду

казахстанских исследователей утверждать о существовании в этот период парламентской республики.

Однако, учитывая тот факт, что в этот период представительный орган страны, в классическом смысле этого слова, не обладал статусом профессионального парламента, более правомерным будет классифицировать тогдашнюю форму правления в качестве «переходной» парламентской республики. К тому же действовавший в тот момент закон об учреждении поста Президента РК в реальности ограничивал абсолютную широту полномочий представительного органа.

Второй этап (1993-1995 гг.) по всем формальным признакам можно отнести к смешанной (полупрезидентской) форме правления, т.к. именно в этот период представительные органы [Казахстана](#) формально и фактически стали ограничиваться в своих властных полномочиях. Конституцией Республики Казахстан 1993г. было установлено четкое подчинение Правительства Президенту РК, ставшему одновременно главой государства и лицом, возглавляющим единую систему исполнительной власти. Таким образом, в указанной Конституции РК не говорилось об установлении президентской формы правления, однако в ней все же были закреплены важные начала президентской республики.

Третий этап (1995-2001 гг.) был ознаменован принятием новой Конституции Республики Казахстан 1995г., которая окончательно установила в [Казахстане](#) президентскую республику, со всеми вытекающими отсюда политическими последствиями. Здесь важным стало то, что, согласно новой Конституции, Президент Республики Казахстан, не являясь главой исполнительной власти, сохранил в отношении нее руководящую роль. Более того, Президент РК получил конституционные полномочия осуществлять согласование действий всех трех ветвей власти в стране.

На нынешнем, четвертом этапе (с 2001 г.) отмечается процесс некоторой политизации ситуации вокруг института президентства.

В Республике Казахстан принцип разделения властей закреплен в Конституции статьей 3 которая определяет «4. Государственная власть в Республике едина, осуществляется на основе Конституции и законов в соответствии в принципе ее разделения на законодательную, исполнительную и судебную ветви и взаимодействия между собой с использованием системы сдержек и противовесов». Так, законодательная деятельность, принятие законов является прерогативой представительного органа (представительным этот орган называется, так как формируется населением и представляет его интересы), осуществляющего законодательные функции. Исполнение же законов, в целом исполнительно-распорядительная деятельность возлагается на органы исполнительной власти. Судебная власть в Республике Казахстан осуществляется независимыми судебными органами.

Органы законодательной власти обладают исключительным правом принимать законы. Законодательные органы посредством принятия законов решают наиболее важные вопросы государственной жизни.

В Конституционном законе Республики Казахстан от 26 декабря 1995 года «О Президенте Республики Казахстан» в подпункте 9 определено, что Президент РК вправе передать на рассмотрение Парламента проект о внесении изменений и дополнений в Конституцию, в подпункте 9-1 этой же статьи определено, что в порядке законодательной инициативы своим специальным посланием вносит на рассмотрение Мажилиса Парламента проекты законодательных актов, в подпункте 10 определена приоритетность рассмотрения проектов законов, а также объявлять рассмотрение проекта закона срочным, означающее, что Парламент должен рассмотреть данный проект в течении месяца со дня его внесения. При неисполнения Парламентом настоящего требования Президент Республики Казахстан вправе издать указ, имеющий силу закона, который действует до принятия Парламентом нового закона в установленном Конституцией порядке.

Президент Республики Казахстан обладает широкими полномочиями влиять на законотворческий процесс. Основными формами правомочий здесь являются: определение правовой политики государства; установление приоритетности рассмотрения проектов законов; объявление рассмотрения проекта закона срочным; право законодательной инициативы; право вето; право издания законов и указов, имеющих силу закона и др. Выполнение Президентом Республики Казахстан законодательной функции обусловлено объективными обстоятельствами, связанными с трудностями и сложностями проведения крупномасштабных

экономических реформ и недостаточной оперативностью законодательной деятельности Парламента. Принимая в необходимых случаях указы, имеющие силу закона, глава государства таким образом восполняет пробелы в законодательстве. Для осуществления своих полномочий Президент РК на основе и во исполнение Конституции и законов издает соответствующие акты управления – указы и распоряжения, имеющие обязательную силу на всей территории республики. В форме указов осуществляются конституционные полномочия Президента РК, требующие издания данных актов; осуществляется правовое регулирование вопросов, не входящих в законодательную компетенцию Парламента, а также не относящихся к компетенции Правительства и других государственных органов; принимаются решения по стратегическим вопросам экономического и социально-политического развития страны. Иначе говоря, только указы, издаваемые Президентом страны, могут иметь силу нормативных правовых актов. Причем конституционные законы РК и указы Президента РК, имеющие силу конституционного закона, находятся по юридической силе на одном уровне. Так же в иерархии нормативных правовых актов занимают одинаковый уровень обычные законы и указы Президента РК, имеющие силу закона. Все иные указы Президента РК относятся к подзаконным актам.

Что касается распоряжений Президента РК, то они издаются на основе и во исполнение Конституции, законов и указов Президента РК. Распоряжениями осуществляется решение вопросов административно-распорядительного, оперативного и индивидуального характера, в том числе назначение и освобождение от должности должностных лиц, не обладающих конституционным статусом.

На основании анализа вышеуказанных полномочий Президента Республики Казахстан, которые закреплены в соответствующем законе можно сделать вывод о том, что Президент Республики Казахстан относится к законодательной власти, так как Президент Республики Казахстан также осуществляет функции законодательной власти, которые имеют сходство с функциями Парламента Республики Казахстан а именно, законодательная инициатива Парламента и принятие законов (согласно Конституционного Закона РК от 16 октября 1995 года «О Парламенте РК и статусе его депутатов») входит в законодательный процесс. Необходимо также обратить внимание на то, что все же принятие законов Парламентом завершается представлением Президенту Республики Казахстан на подпись. Отсюда вывод, что Президент Республики Казахстан является участником законодательного процесса.

Наурызбай Т. Ю-11ск тобы, ҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: аға оқытушы
Есенов Д.К.

ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ МЕМЛЕКЕТ ҚҰРУДА САЯСИ ПАРТИЯЛАРДЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МАҢЫЗЫ

Қазақстан Республикасында өркениетті мемлекеттерге тән демократиялық қоғам құру конституциялық стратегиялық міндет болып табылады. Бұл міндетті орындау саяси жүйенің барлығын түбегейлі жаңалауды талап етеді. Саяси жүйенің демократия принциптеріне сәйкес жұмыс істеуге қабілеттілігі демократиялық мемлекет құрудың алғышарты болып табылады. «Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орнықтырады, оның ең қымбат қазынасы – адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары», - деп Конституцияның 1-бабында көрсетілуі елдің көкейтесті мақсаттарының орындалуы демократиялық мемлекет құрумен тікелей байланысты екендігін айшықтай түсті [1].

Белгілі ағылшын философы Поппер Карл Раймунд өзінің кең танымал «Ашық қоғам және оның жаулары» атты еңбегінде демократиялық басқару теориялары өзінің тамырын ертедегі грек ойшылдары Платон мен Аристотелден бастау алатындығын ескертеді. Ол тиранияның жаманшылығын айтады. Тиранияны болдырмау, немесе оған қарсы күрес ұйымдастыру, - дей отыра, - үкіметтің екі типін атауға болады. Бірінші типі – қантөгіссіз жалпыға бірдей сайлау жолымен құтыла алатын үкіметтер. Бұл жағдайда қоғамдық институттар азаматтардың дауыс беруі арқылы биліктегілердің орнынан кетуінің жолдарын қамтамасыз етеді. Ал қоғамдық

дәстүрлер осы қоғамдық институттардың билік басындағылардың әрекетімен күйремеуіне кепілдік береді. Екінші типі – басқарылатындардың тек төңкеріс жасау арқылы ғана құтыла алатын, немесе ешқашан құтыла алмайтын үкіметтері. «Демократия» дегеніміз бірінші типтегі үкіметтердің қысқаша сипаты, «диктатура» - екінші типтегі үкіметтер», - дейді [2].

Әр елдің демократиясының өзіндік қайталанбас белгілері бар. Ол белгілер елдің ішкі саяси тарихы мен табиғатына, халықының саяси санасы мен саяси мәдениетіне тәуелді. Демократияның объективті және субъективті алғышарттары мен табиғатын танитын және оларды іске қосатын күш саяси партиялар болып табылады. Сол себепті демократияның қазақстандық моделінің өмірге келуі, оның қалыптасуы және болашағы елдегі саяси партиялардың қоғамдық өмірді демократияландыруға бағытталған қызметіне тәуелді екендігі ақиқат.

Өтпелі кезеңдегі саяси өмір ерекшеліктері жайында Н.Ә. Назарбаев «Өкінішке орай, осы уақытқа дейін саяси партиялар өсудің ауруын жеңе алған жоқ. Демократияны қабылдау және импорттау мүмкін емес. Ол нығаюы керек, өмір образына айналуы керек, бұқара мен лидерлердің ойлау жүйесіне айналуы керек, қоғамды біріктірудің, ұйымдастырудың және басқарудың құрамына айналуы керек», - деп атап көрсетеді [3]. Өтпелі кезеңде басқарушы элита Қазақстанның шындықтарына сәйкес демократиялық мемлекет құруға ұмтылғанын бұл пікірден анық байқаймыз.

Қазақстандағы экономикалық және әлеуметтік-саяси мақсаттардың бір арнада тоғысуы, мүдделер ортақтығы саяси партиялардың бағдарламалары мен тұғырмаларынан өз көрнісін тапты. Көптеген саяси партиялардың бағдарламаларының өзекті мәселелер жөніндегі пікірлері, негізгі ұрандары мен мақсат-міндеттерінің де ұқсас болуы, унитарлық мемлекеттегі саяси жүйенің тұтастығына және мемлекеттік құндылықтардың ортақтығына да байланысты. Қазақстандағы саяси партиялар Президент аппараты мен Үкіметтен өзгеше, тың қоғамды дамытуға ерекше дем беретін өзекті ұсыныстарымен белсенділік көрсеткен жоқ.

Қазақстандағы мемлекеттік саясаты «алдымен экономика, одан кейін саясат» принципінің үстемдігі тандалды. Сол себепті 1991-1995 және екінші 1995-2000 жылдардағы кезеңдерде экономиканы модернизациялану міндеттері алдымен шешілді. Саяси жүйені реформлау және қоғамдық өмірді демократияландыру міндеттері экономикалық міндеттерге бағындырылды. Соның нәтижесінде 1997 жылдан бастап Қазақстан экономикалық дамуы тұрақтандырылды. 1998-2000 жылдар аралығында тұрақты даму экономиканың жылдам қарқынмен дамуына ұласып Қазақстан 15 жылдың аралығында орташа дамыған елдер қатарына кіріп үлгерді.

Қазақстандағы демократиялық реформалардың тереңдеуінің басталуын неге 1997 жылғы «Қазақстан 2030» бағдарламасымен байланыстырамыз деген заңды сұрақ туады. Оның себебі 1997 жылға қарай Қазақстан экономикалық дағдарысты еңсеріп тұрақты экономикалық даму жолына түсті. 1997-2006 жылдар аралығында елдің жиынтық ішкі өнімнің өсу мөлшері 9-11 пайыз аралығында болды. Демек, президенттік «алдымен экономика одан соң саясат» идеясы жүзеге асу жағдайы қалыптасты.

Қазақстанның саяси кеңістігінде соңғы 20 жыл ішінде қызмет еткен 25 саяси партияның бағдарламаларында демократиялық мемлекет күн тәртібінде болуы мәселенің ел үшін тағдырлық маңызын анықтаса керек. 2007 - 2009 жылдарда ресми қызмет еткен Қазақстанның 10 саяси партиясының алтауының атауында демократия сөзінің тұруы еліміздегі шешуші саяси күштердің демократиялық мемлекетке бетбұрыс жасағандығын дәлелдесе керек. Елдегі билік партиялары да оппозициялық партиялар да демократиялық мемлекеттің Қазақстан үшін тағдырлық маңызға ие екендігіне, дамудың негізгі жолы екендігіне күдік келтірмейді.

Қазақстан демократиялық мемлекет ретінде халықаралық құқықтың негізгі нормалары мен принциптері белгіленген құжаттарды мойындайды. Қазақстан демократиялық мемлекет құруды стратегиялық міндет етіп белгілеген. Дамудағы саяси институттардың барлығының дерлік қызметтері осы конституциялық мақсатта орындауға жұмылдырылады. Саяси партиялар өз бағдарламаларында Қазақстан халқының алдында биліктің жауапкершілікте болуын қойды. Демократияның негізгі принципі болып табылатын халықтың билікті шектеуі идеясы Конституцияда өз орнын тапты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. – Алматы, 2011. – Б. 4.

2. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т. 1: Чары Платона. Пер. о англ. под. ред. В.Н. Садовского. – М.: Феникс, 1992. – С. 448. (165)
3. Громов С. «Нұр Отан» партиясы дамудың жаңа кезеңі //Егемен Қазақстан.2008.6 тамыз.-Б.3.
4. Назарбаев Н.А. На пороге XXI века. Алматы: Өнер, 1996.- С. 288.
5. Громов С. «Нұр Отан» партиясы дамудың жаңа кезеңі //Егемен Қазақстан.2008.6 тамыз.-Б.3.
6. Мұхамедов М. Идеология – мемлекет дамуының басты құралы // Айқын. 2009. 5 мамыр. – Б. 3.

Омарова А.К., группа Ю-11ск, КЭУК,
Научный руководитель: Есенов Д.К.
ст. преподаватель кафедры ПРЭО

ТРАНСНАЦИОНАЛЬНАЯ ОРГАНИЗОВАННАЯ ПРЕСТУПНОСТЬ КАК КРИМИНАЛЬНОЕ ЯВЛЕНИЕ, ПОНЯТИЕ И ПРИЗНАКИ

В данной статье раскрываются проблемы транснациональной организованной преступности как криминального явления, понятие и признаки.

В Послании Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана» от 27 января 2012г. отмечено «Для усиления борьбы с транснациональной организованной преступностью в Едином экономическом пространстве считаю, что назрел вопрос о создании, по примеру Интерпола, Евразпола - Евразийской полиции. Поручаю Правительству выработать и направить нашим партнерам по ЕЭП соответствующие предложения» [1]. В этом плане важное значение для утверждения авторитета в мировой цивилизации Казахстана имеет борьба с транснациональной преступностью, так как страна имеет обширные государственные границы с крупными державами мира, не случайно создан антитеррористический Центр стран СНГ для предупреждения, в том числе транснациональной преступности. Борьба с транснациональной преступностью на сегодняшний день является важным направлением в борьбе с преступностью в целом. Поскольку транснациональные преступления имеют международный характер и борьба с ними отдельных государств практически не дает никаких результатов.

Т.М. Нарикбаев в своём научном исследовании отмечает, что за годы независимости Республики Казахстан преступность видоизменилась существенным образом. Это характерно в XXI веке не только для нашего государства, но и для всего мира [2]. В своей монографии «Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность» В.А. Номоконов также подчеркивает, что «организованная преступность во всем мире принимает транснациональный характер. На пороге нового XXI века именно транснациональная организованная преступность по существу стала реальной угрозой для безопасности всего человечества, как по своим масштабам, так и по разрушительному влиянию» [3]. К таким же выводам приходят многие ученые, посветившие свои труды транснациональной преступности М. Абисатов [4], В. Логвин [5] и другие. В мире идет процесс глобализации экономики, политики, научных ценностей в масштабах человечества, в том числе глобализация преступности. Глобализация представляет собой процессы, в которых национальные государства и их суверенитет вплетают в паутину транснациональных факторов и подчиняют их властным возможностям, их ориентации и идентичности. Отдельные страны сегодня совершенствуют свое уголовное законодательство, стремясь сделать его приближенным к современным условиям. По мнению Т.М. Нарикбаева, особого внимания в этом плане заслуживает исследование проблемы, связанной с транснациональной преступностью, с которой сталкиваются все страны мира, ее различия, особенности.

Круг субъектов и признаков транснациональной организованной преступности позволит выявить ключевые аспекты, на основе которых можно исследовать все особенности этого явления, а также выделить из круга различных организованных преступных структур составляющие его ядро. Однако для оперирования термином «транснациональная организованная преступность» необходимо, прежде всего, уяснить его содержание. С помощью

понятийной характеристики транснациональной организованной преступности можно представить масштабы угрозы, которую несет это явление, определить пути формирования транснациональной организованной преступности, причины ее возникновения и существования. Это, в свою очередь, позволит международному сообществу попытаться предпринять адекватные меры противодействия транснациональной организованной преступности, объединив усилия всех государств.

Анализируя многочисленную литературу по данной проблеме, можно выделить несколько точек зрения относительно определения транснациональной организованной преступности:

1) транснациональная организованная преступность - любое участие или организация группы людей, которые непрерывно практикуют преступную деятельность и чья главная цель - делать прибыль везде безотносительно к национальным границам;

2) под транснациональной организованной преступной деятельностью понимается осуществление преступными организациями незаконных операций, связанных с перемещением потоков информации, денег, физических объектов, людей, других материальных и нематериальных средств через государственные границы с целью использования благоприятной рыночной конъюнктуры в одном или нескольких иностранных государствах для получения существенной экономической выгоды, а также для эффективного уклонения от социального контроля с помощью коррупции, насилия и использования значительных различий в системах уголовного правосудия разных стран. Взято за основу при обсуждении проблем транснациональной организованной преступности на Всемирной конференции в Неаполе в 1994 г.

Представленные определения показывают, какая трансформация взглядов на данную проблему произошла среди специалистов, занимающихся ее рассмотрением. Если первоначально транснациональная организованная преступность отождествлялась с организованной преступностью, то в дальнейшем данная точка зрения в значительной степени была конкретизирована и уточнена. В этой связи представляется необходимым выделить характерные черты транснациональной организованной преступности. К их числу можно отнести:

1) деятельность, осуществляемая субъектами транснациональной организованной преступности, должна быть прибыльной. Именно высокая прибыль и постоянное увеличение доходов является для транснациональных преступных организаций доминирующей целью. Все другие цели и мотивации, включая политические, имеют второстепенное значение;

2) такая деятельность осуществляется на территории другого государства или нескольких стран;

3) прибыли, получаемые субъектами транснациональной организованной преступности, имеют колоссальные размеры. Они иногда превосходят размеры валового национального продукта некоторых стран. Развивающиеся страны и страны с переходной экономикой в условиях перестройки экономических отношений нередко оказываются в значительной степени зависимыми от действующих на их территории транснациональных преступных организаций;

4) проникновение представителей транснациональной организованной преступности в органы власти и управления государств. Это приводит к тому, что в преступную деятельность вовлекаются чиновники различных рангов, которые становятся ее проводниками и активно уклоняются от международного сотрудничества в борьбе с транснациональной организованной преступностью;

5) использование в своей деятельности коррупции и насилия, которые дифференцированно используются преступными организациями в основном для быстрого решения специфических проблем. Наиболее часто насилие используют для осуществления непрерывности процесса преступной деятельности, то есть исключительно в интересах дела: для обеспечения дисциплины в организации, при возникновении угрозы безопасности, в целях запугивания конкурентов. Уровень насилия в разных преступных организациях может варьироваться, но в любом случае насилие является принципиальным, контролирующим инструментом для достижения их прагматических целей. Обычно насилие прямо не используется в отношении официальных органов. Здесь широко применяется другой эффективный метод воздействия - коррупция. Правоохранительные структуры и государственные исполнительные органы коррумпируются во избежание расследования и

наказания, для получения незаконных преимуществ и лоббирования интересов транснациональных преступных организаций. Коррупция может использоваться для нейтрализации, как отдельных лиц, так и целых учреждений и может иметь самые пагубные последствия для политики и социальной структуры общества;

6) глобальность масштаба операций транснациональной организованной преступности является одной из наиболее ярких отличительных черт этого вида преступности от ее традиционных организованных форм. Этот признак определяет и специфику международных транснациональных связей, с помощью которых преступная деятельность транснациональных преступных организаций становится бизнесом мирового распространения. Глобальность операций невозможна без обширных сетевых структур таких организаций, покрывающих территории целых континентов. Однако кроме устойчивых связей с собственными филиалами, находящимися в разных точках мира, субъекты транснациональной организованной преступности имеют и стратегические международные контакты, перерастающие иногда в крупнейшие альянсы разных транснациональных преступных организаций. И эта тенденция становится типичной чертой, отграничивающей транснациональную организованную преступность от традиционных форм. Традиционные организованные группы могут иметь зарубежные связи, но это не всегда является признаком их принадлежности к транснациональной организованной преступности, поскольку важную роль в определении специфики таких связей играет глобальность их масштаба. Например, американские криминологи считают традиционную американскую мафию, известную как «коза ностро» (LCN), преступной организацией старого типа. Хотя члены LCN воспитаны на традиционных принципах Сицилии, LCN никогда не была дочерней компанией или орудием сицилийской мафии. Она поддерживает международные связи с покупателями, например, алкоголя и героина определенных стран, но не имеет своих филиалов за рубежом. На этом основании В.А. Яценко считал, что деятельность LCN является, в сущности, национальной и региональной [6]. Глобальные же сети транснациональных преступных организаций (например, колумбийских картелей, представляющих собой вертикально интегрированный глобальный бизнес, в котором задействованы десятки тысяч специализированных работников и других связанных с ним людей) обеспечивают мобильность, эффективную коммуникацию инфраструктуры, международные связи с преступными предприятиями, в том числе и некоторыми некриминальными группами, чтобы в своих корыстных целях использовать сервисные возможности. Все это также повышает способность транснациональной организованной преступности создавать целые новые рынки для товаров и услуг;

7) быстрая адаптация к жестким действиям, предпринимаемым со стороны правоохранительных органов отдельных стран, и возможность легко уходить от социального контроля из границ одного государства в другие. Например, после попыток американских сил правопорядка закрыть поток героина, производящегося в Турции, новые источники были развиты в Юго-Восточной и Юго-Западной Азии и Мексике. Когда были пресечены пути кокаина во Флориде и на Карибах, возросли его поставки через Центральную Америку и Мексику. Кроме того, субъекты транснациональной организованной преступности нередко способны препятствовать локализованным усилиям правоохранительных органов, быстро приспосабливаясь к переменам в политике отдельных стран, используя разногласия в международной кооперации правоохранительных сил в своих интересах. Стратегические альянсы, кооперация транснациональных преступных организаций повышает их возможности опережать государственный контроль.

Таким образом, под транснациональной организованной преступной деятельностью следует понимать осуществление преступными организациями незаконных операций, связанных с перемещением потоков информации, денег, физических объектов, людей, других материальных и нематериальных средств через государственные границы с целью использования благоприятной рыночной конъюнктуры в одном или нескольких иностранных государствах для получения существенной экономической выгоды, а также для эффективного уклонения от социального контроля с помощью коррупции, насилия и использования значительных различий в системах уголовного правосудия разных стран.

Представляется, что характеристика признаков, присущих транснациональной организованной преступности, позволяет понять сущность этого явления, отграничить его от традиционного понимания организованной преступности, выделить особенности структуры

международной преступности, оценить те угрозы, которые несет это явление мировому сообществу.

Список литературы:

- 1.Послание Президента Республики Казахстан Н Назарбаева «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития Казахстана» от 27 января 2012г.
- 2.Нарикбаев Т.М. Криминологические проблемы борьбы с транснациональной преступностью. Автореферат. – Астана, 2007.
- 3.Номоконов В.А. Транснациональная организованная преступность: дефиниции и реальность. Монография. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та. 2001.
- 4.Абисатов М. Организованная преступность в Казахстане. - Алматы: 2006.
- 5.Логвин В. Понятие и признаки транснациональной организованной преступности. - Минск 2008.
- 6.Яценко В.А. Транснациональная организованная преступность: Криминологическая характеристика и предупреждение. Автореферат. - Ростов-на-Дону, 2003.

Orynbekov A.S., Karaganda Economic University
Scientific supervisor; k.f.s., professor Aubakirova G.T.

CIVIL SOCIETY AND THE DEMOCRATIZATION OF GLOBAL PUBLIC SPACE

There is no one generally accepted definition of civil society and there is no major agreement between social scientists as to the substance of this phenomena. Definitions range from very general, like that of Michael Waltzer : «the space of uncoerced human association» to much refined, as that of E. Gellner, identifying civil society with social formations of liberal character (which appeared in line with the emergence of a so called modular man – a specific product of the early stages of modern western civilizing process) [1,p.14]. One of them (of a very widespread type) declares: civil society — is «a sphere of autonomous institutions, protected by the rule of law, within which individuals and communities possessing divergent values and beliefs may coexist in peace».

Some scholars are very skeptical about the notion of civil society in general. N. Rosenblum sites Reinhard Bendix who complained that the term seems to «have much resonance and little content». Skepticism did not impede, however, the revitalization of interest to the topic in the last two or three decades. Since the late 1980s such known scholars as A. Arato, J. Alexander, E. Gellner, J. Keane, R. Putnam, A. Seligman, Ch.Taylor, K. Tester, M. Waltzer and many others were involved in the theoretical discourse about civil society. This interest has been encouraged , as J. Keane reasonably points out, by some objective social developments both in the West and in the East. In the West crisis of the welfare state challenged former reliance on the state and invited to the discussion of alternative ways of solving poverty problem, health care and educational problem and so on. In this context some political analysts proposed the resurrection of civil society institutions as major agents in solving social problems by citizens themselves. Others argued that though this idea may be good in itself there is a large room for doubt about its implement ability. Social situation in advanced countries has changed sharply during the XX century and there is a question whether the very phenomenon of civil society now exists.

Globalization processes have made it necessary to conduct a general reassessment of the political vocabulary typical of Western modernity, and to reconsider categories such as those of state, borders, and territory. Among the conceptual tools of Western modernity, that of civil society has enjoyed renewed attention in recent decades, especially since the momentous events of 1989. At present, civil society is widely recognized as a key actor in global governance, and a key factor for democratization in both domestic politics and the still developing global public space. This report focuses on the question of whether a stronger role for civil society in global governance would automatically translate into the democratization of a post-national public space [2,p.36]. Moving on from an analysis of the different models of civil society, the report will criticise some current assumptions about its role and function in a globalizing world. It will then proceed to question the prevalent definition of global civil society as the whole of public interest groups or, in a narrower sense, all organizations sharing core values such as justice, a respect for difference, and human rights.

This report argues that identifying civil society simply with the voice of the voiceless, or as the point of origin of communicative power, does not help to understand the profound transformations occurring in this second modernity. The report aims to defend the claim that civil society must be analyzed not only as a space that needs to be protected from political power, but also as a space where new forms of power – not purely communicative are developed and exercised, within the overall framework of post-national governance.

This survey of theoretical models is brief, but two main genealogical lines may be understood. The first, focused on the line that unites the Scottish Enlightenment to the Hegelian–Marxian perspective, assigns a primary role to the interplay of passion and interests as well as to the social genesis of needs.

The second genealogical line can be reconstructed around the focus of legitimacy and popular sovereignty. This itinerary stems from the République des

Lettres of the late seventeenth and early eighteenth centuries and develops throughout Western modernity to embrace contemporary theories of democratic legitimacy. This model finds its turning point in Kant's concept of *Publizität*, and emphasizes the exercise of reason by a public of 'reasonable' men; private individuals who, while not sharing any direct involvement with government, have nonetheless learned to think about and judge public affairs, and therefore develop a self-understanding as 'public opinion' [3, p.55].

Civil society in modernity emerged and grew in a dialectic relationship with power. This dialectic can be read according to the Foucaultian model, - civil society as an instrument of domination; but it can also be conceived so as to highlight its role in the creation of democratic legitimacy. Even in this second model, however, the problem of power was not avoided, but confronted. The mechanism of democratic representation, accountability, and public debates conducing to the formation of a public will, made it possible for political institutions to have coercive capacity and yet being something else than mere instruments of domination. It is almost redundant to stress how much the context is different. It is evident that the conquest of the state is far, very far, from being the essential goal of political struggle. As Beck clearly shows, the struggle is for influence rather than for the control of specifically political institutions. What is at stake is the possibility of influencing the bodies that have power, rather than seizing them and replacing the original occupants - as Manuel Castells said once, there is no Winter palace to seize. With Bauman, one could say that politics in the age of globalization can be represented as an airplane with an empty cockpit - empty because no one is really interested in holding the cloche, rather, nobody wants to be seen holding that cloche.

References:

1. Michael. Waltzer. The Idea of Civil Society" // Dissent (Spring, 1991), p. 293; cited by Nancy L. Rosenblum. Civil Societies: Liberalism and the Moral Uses of Pluralism // Social Research, No. 3 (Fall 1994), p. 543
2. Diana Mitlin, David Satterthwaite - Empowering Squatter Citizen: Local Government, Civil Society and Urban Poverty Reduction
3. Richard Youngs - International Democracy and the West: The Role of Governments, Civil Society, and Multinational Business

Оспанова М., группа Ю-23 КЭУК
Научный руководитель: к.ю.н.,
доцент Горячева Е.В.

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБЪЕКТОМ КОНДОМИНИУМА

Кондоминиум предназначен для правового закрепления исключительности прав на помещения в едином здании. Задача введения в гражданский оборот помещений в качестве самостоятельных объектов прав решается путем закрепления права собственности на помещения и права долевой собственности на общее имущество. Таким образом, с одной стороны, кондоминиум как комплекс недвижимого имущества представляет собой здание или участок земли с расположенными на нем постройками и выступает как единый объект. С другой стороны, данный единый имущественный комплекс раздроблен на отдельные элементы,

каждый из которых имеет своего собственника, а также на общее имущество, находящееся в общей собственности.

В свою очередь, появление множества лиц, которые являются собственниками помещений в едином здании и сособственниками в отношении общего имущества в этом же здании, обуславливает необходимость в правовом регулировании взаимоотношений между данными лицами. Данная задача должна решаться в двух направлениях.

Во-первых, требуется взаимное ограничение прав сособственников и определение порядка несения бремени содержания общего имущества.

Во-вторых, необходим правовой механизм обеспечивающий:

- участие каждого домовладельца в принятии решений, касающихся общих интересов;
- представление интересов всего коллектива домовладельцев в отношениях с третьими лицами;
- соблюдение домовладельцами взаимных обязанностей.

В связи с тем, что существование права собственности на помещения вне правового режима condominium невозможно, государственной регистрации права собственности на любое помещение должно предшествовать закрепление за зданием, в котором данное помещение расположено, статуса condominium.

Подобное закрепление возможно, например, в инвентаризационных документах на здание. Порядок отражения сведений о здании как condominium, то есть его учетная регистрация, должна быть детально определена в законодательстве [1].

Право долевой собственности на общее имущество в condominium имеет особенности, отличающие его от классического права общей собственности. В первую очередь это невозможность отчуждения доли в праве общей собственности на общее имущество в condominium отдельно от помещения и вытекающие отсюда правовые последствия в виде отсутствия права преимущественной покупки и возможности выдела доли в натуре.

В этой связи для защиты интересов приобретателей помещений в condominium предлагается законодательно закрепить комплекс мер [2, с.119].

Во-первых, определенный круг наиболее важных вопросов, затрагивающих права и обязанности домовладельцев должен быть установлен в едином документе (именуемом, например, «регламент condominium»), утверждаемом общим собранием домовладельцев.

Во-вторых, регламент condominium как документ, содержащий обременения прав на недвижимое имущество, должен подлежать государственной регистрации и быть доступен для ознакомления любых заинтересованных лиц.

В третьих, при отчуждении помещения в condominium продавец в договоре обязан указывать на наличие зарегистрированного регламента condominium.

Особую актуальность имеет проблема ограничения права собственности на имущество в condominium, так как интересы домовладельцев тесно взаимосвязаны ввиду наличия долевой собственности на общее имущество и ввиду характера использования помещений, особенно жилых.

В целях защиты законных прав и интересов домовладельцев ограничение использования помещений должно сопровождаться следующими мерами.

1. Закон должен регламентировать процедуру заключения домовладельцами соглашения об ограничениях использования помещений. Возможно решение данного вопроса на общем собрании домовладельцев квалифицированным большинством голосов (2/3 или 3/4). Другой вариант - единогласное решение, но в этом случае должна быть возможность при не достижении согласия передать спор на разрешение суда.

2. Поскольку соглашение домовладельцев действительно и для приобретателей помещений в condominium, которые не участвовали в его заключении, оно является обременением недвижимости и должно иметь публичное закрепление путем регистрации в учреждениях юстиции. При заключении сделок купли-продажи помещений сведения о наличии зарегистрированного соглашения домовладельцев должны быть указаны в договоре в качестве его существенного условия.

3. Следует закрепить норму, согласно которой ограничения, устанавливаемые домовладельцами, должны соответствовать требованиям разумности и справедливости по отношению к собственникам жилых и нежилых помещений, а решения общего собрания домовладельцев могут быть обжалованы в судебном порядке.

Предлагаемый механизм позволит домовладельцам применительно к конкретному кондоминиуму самостоятельно и гибко решать вопросы, касающиеся общих интересов, а при отсутствии необходимости во введении или при исключении ограничений прав на домовладельцев будут распространяться общие правила, установленные законом.

Список литературы:

1. Закон РК от 16 апреля 1997 г. «О жилищных отношениях» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.12.2012 г.) //www.zakon.kz
2. Весельская Н.Р., Горячева Е.В. Жилищное право. Учебник. - Караганды, 2006.

Оспанова Ж.М., магистрант 2 курса
Центрально-Казахстанской Академии
Научный руководитель: Р.Т. Завотпаев

ЛЕГАЛИЗАЦИЯ ИМУЩЕСТВА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

На протяжении всей нашей жизни мы совершаем миллион различных сделок: покупаем мебель, технику, автомобили, услуги. Но, пожалуй, одни из самых важных и крупных – это сделки с недвижимостью.

Целью данного исследования является раскрытие понятие легализации, в каких целях проводилась легализация в Республике Казахстан. Легализация имущества - процедура признания государством прав на имущество, выведенное из законного экономического оборота в целях сокрытия доходов и (или) не оформленное в соответствии с законодательством Республики Казахстан либо оформленное на ненадлежащее лицо.

Актуальность выбранной темы заключается в том, что легализация имущества - как процедура, проводилась в Республике Казахстан впервые. В связи с этим граждане должны знать процедуру проведения легализации.

Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев, выступая в марте 2006 года, с ежегодным посланием к народу, заявил, что настало время по-настоящему ответственно и взвешено рассмотреть проблему амнистии капитала и имущества, выведенных из легального оборота.

И все, поначалу недоверчиво, а потом все с большим энтузиазмом ринулись легализовывать квартиры, дачи, гаражи и прочее недвижимое имущество: кто-то потерял документы на собственность, другие не имели их вовсе.

Незарегистрированное либо неоформленное в установленном законодательством порядке имущество приводит к потерям из государственного бюджета за счет недополучения налогов, кроме того, фактические собственники не могут использовать данное имущество в полной мере из-за боязни наступления предусмотренной законом ответственности, вследствие чего, предпринимательская деятельность в нашей стране не развивается, оказывая тем самым негативное влияние на экономику страны в целом.

Постепенного снижения оборота «теневого» имущества можно добиться путем усиления государственных институтов и последовательной экономической политики финансовых государственных структур.

Устойчивое состояние общества невозможно без принятия государством мер, с помощью которых создаются нормальные условия для его экономического и социального развития.

Легализация имущества осуществляется путем подачи заявления с последующей выдачей официального документа, подтверждающего прохождение указанным в документе лицом легализации. При этом имущество признается легализованным на следующий день после выдачи официального документа, а в случаях, требующих государственной регистрации после ее осуществления, в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан.

Введение указанных положений в действующее законодательство обеспечит закрепление прав на имущество за правообладателями, что в свою очередь создаст условия для развития предпринимательской деятельности, поскольку позволит вовлечь указанное имущество в легальный экономический оборот, что соответственно повлечет увеличение налогооблагаемой

базы. Кроме того, произойдет ограничение экономической и социальной базы для организованной преступности и коррупции.

Та же амнистия, избавившая часть населения от проблем и принесящая доход государству в виде дополнительных налогов, другой части жителей республики, доставила массу проблем.

Не так давно налоговый комитет города Степногорска доставил жителям платежные извещения о необходимости уплаты ежегодных сборов за недвижимое имущество. У каждого горожанина появилась возможность сходить в налоговое управление и лично убедиться, что его жилье все еще числится лично за ним. Дело в том, что все чаще оказывается, что собственность (в основном квартиры), совершенно неожиданно для добросовестного жильца, поменяла своего владельца и основанием служит решение городской комиссии по легализации.

Комиссия по проведению легализации имущества - комиссия, создаваемая при местных исполнительных органах и состоящая из представителей государственных органов и организаций, уполномоченная на вынесение решения о легализации либо об отказе в легализации недвижимого имущества, находящегося на территории Республики Казахстан, права на которое не оформлены в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Тут и там регулярно возникают слухи о существовании в акимате неизвестно кем составленного списка нескольких сотен квартир, незарегистрированных в органах юстиции. Некоторые из помещений не имели собственника с момента развала Союза, другие лишились его в период становления рыночных отношений и пустуют, в третьих граждане проживают по договору с КСК, а они, как известно, юридической силы не имеют. Якобы, согласно этому списку, юридическим отделом акимата в суд стопками подаются дела о признании права собственности на них за отделом жилищно-коммунального хозяйства, пассажирского транспорта и автомобильных дорог.

Дальнейшее развитие событий идет по нескольким сценариям, например, после регистрации город обзаводится еще одной государственной квартирой, распоряжается ей по собственному усмотрению, и жилье получают нуждающиеся, коих немало. Иногда в регистрации отказывают. А с некоторых пор растет процент судебных дел инициированных фактическими, настоящими владельцами квартир, отменяющих решение комиссии по легализации.

Вообще, поведение республиканских акиматов в отношении реализации закона «Об амнистии в связи с легализацией имущества» вызывает много вопросов.

Начать с того, что легализация недвижимости на государственную структуру выглядит несколько абсурдной. Что указывалось основной целью принятия закона о легализации? «Настоящий Закон регулирует общественные отношения, связанные с проведением государством исключительно разовой акции по легализации имущества посредством освобождения граждан и юридических лиц, легализовавших имущество, от ответственности за совершение отдельных преступлений и, административных правонарушений и дисциплинарных проступков, предусмотренной законами Республики Казахстан» [1]. Упомянув граждан и юридические лица, законодатели ничего не говорят о государственных учреждениях.

То есть, легализуя имущество на государственный орган, например, отдел ЖКХ, являющийся частью государственной структуры, акимат как бы признает, что государство само от себя утаивало имущество с целью сокрытия доходов. Наверняка, разработчики не предполагали использование закона в таких целях.

При кажущейся очевидности несоответствия действий акимата закону «Об амнистии в связи с легализацией», компетентными органами или не задано ни одного вопроса, или об этом почему-то неизвестно широкой общественности.

Для приведения коммунального хозяйства населенных пунктов в порядок, а именно для узаконивания прав местных властей на брошенное или не имеющее собственника имущество, давно уже существует отдельная законодательная база и процедура.

Для того, чтобы жилище могло быть передано в коммунальную собственность, оно должно быть признано бесхозным или брошенным. «А таковым по закону признается жилище в отношении, которого собственником не совершаются действия, свидетельствующие о намерении сохранить право собственности на него. К таким жилищам относятся жилища пустующие, оставленные без присмотра, и без исполнения собственником, обязанностей по его содержанию. Бесхозным признается судом жилье, которое не имеет собственника или

собственник которого не известен», - говорится в нормативном Постановлении Верховного суда РК от 20 апреля 2006 года «О практике рассмотрения судами споров о праве на жилище, оставленное собственником» [2]. Думается, что отказом от права собственности можно считать оставление квартиры на долгое время, без уплаты текущих коммунальных платежей. Хотя и тут каждую ситуацию требуется рассматривать отдельно, что и уточняется в п.8 того же Постановления.

Пунктом 3 статьи 242 Гражданского кодекса Республики Казахстан определены особые правила приобретения недвижимого имущества (бесхозяйственных квартир) в коммунальную собственность. По заявлению акимата города, на территории которого такое имущество выявлено, оно должно быть поставлено на учет органом, осуществляющим государственную регистрацию. И по истечении года со дня постановки на учет, по иску органа уполномоченного управлять государственным имуществом, жилище решением суда может быть признано бесхозяйственным и поступившим в коммунальную собственность.

Тут же отдельно оговаривается, что иск, поданный до истечения года, возвращается истцу без рассмотрения.

Гипотетическим списком незарегистрированных в органах юстиции квартир, в период легализации пыталась воспользоваться группа частных лиц для мошеннического присвоения недвижимости. Операции с недвижимостью были вовремя выявлены и приостановлены, правда восторжествовала и эти самые люди, по решению Степногорского суда, два года назад получили до 4 лет лишения свободы.

На мой взгляд, выводом настоящей работы является то, что амнистия капитала и имущества, проведенная открыто, может стать одним из важных элементов прозрачной экономики Казахстана в сфере современности и с учетом дифференциации правовой политики Республики Казахстан.

Список литературы:

1. Закон РК «Об амнистии в связи с легализацией имущества» от 5 июля 2006 года № 157 // www.zakon.kz
2. Нормативное Постановление Верховного суда РК от 20 апреля 2006 года «О практике рассмотрения судами споров о праве на жилище, оставленное собственником» // www.zakon.kz

Рахметова М., группа Ю-23 КЭУК
Научный руководитель: к.ю.н.,
доцент Горячева Е.В.

ПРИНУДИТЕЛЬНОЕ ПРЕКРАЩЕНИЕ ПРАВА СОБСТВЕННОСТИ

Действующее законодательство предусматривает несколько оснований для принудительного лишения собственника принадлежащего ему жилого помещения. Право собственности на жилище прекращается при отчуждении собственником жилища другому лицу, в случае смерти собственника либо в случае уничтожения (разрушения) жилища, в иных случаях, предусмотренных ГК РК.

В ст. 29 Закона о жилищных отношениях предусмотрены следующие случаи принудительного (помимо воли собственника) прекращения права собственности на жилище:

- обращение взыскания на жилище вместе с земельным участком по долгам собственника;
- реквизиция;
- конфискация;
- принудительное отчуждение земельного участка, на котором расположен дом, для государственных нужд;
- снос аварийного жилья, грозящего обвалом (обрушением) [1].

Обращение взыскания на жилище вместе с земельным участком по долгам собственника осуществляется исключительно на основании решения суда.

Реквизиция – изъятие имущества у собственника в интересах общества, по решению государственных органов в случае стихийных бедствий, аварий, эпидемий, эпизоотий и при

иных обстоятельствах, носящих чрезвычайный характер в порядке и на условиях, установленных законодательными актами, с выплатой собственнику стоимости имущества.

Собственник реквизированного земельного участка вправе требовать предоставления:

– денежной компенсации, выплачиваемой собственнику до прекращения права собственности, включающая рыночные стоимости жилища и земельного участка, а также возмещение в полном объеме убытков, причиненных собственнику. Оценка, по которой собственнику была возмещена стоимость реквизированного имущества, может быть оспорена им в судебном порядке;

– благоустроенного жилища (квартиры или жилого дома) в собственность;

– возврата реквизированного жилища после прекращения чрезвычайных ситуаций, вызвавших реквизицию, с полной компенсацией собственнику убытков, причиненных реквизицией.

Конфискация – безвозмездное изъятие имущества у собственника в судебном порядке в виде санкции за совершение преступления или иного правонарушения. Конфискация допускается только в случаях предусмотренных законодательными актами. Например, конфискация как вид административного взыскания предусматривается рядом статей Кодекса РК об административных правонарушениях, конфискация как вид уголовного наказания предусматривается статьями Уголовного кодекса РК.

Конфискация возможна только в судебном порядке. При конфискации собственник и все, проживающие в изымаемом жилище лица, подлежат выселению без предоставления другого жилого помещения.

Для изъятия земельного участка для государственной надобности необходимо, чтобы в ином месте, кроме как на изымаемых земельных участках, необходимый государству объект расположить нельзя. Изъятием земельных участков для государственных надобностей признается такое изъятие, которое осуществляется по государственным программам и проектам, например, для нужд Министерства обороны. Не может рассматриваться как государственная надобность изъятие земельного участка для строительства другого частного дома. В такой ситуации отношения между собственником жилища и будущим застройщиком будут носить договорной характер. Ни суд, ни иной государственный орган не вправе в какой-либо форме вмешиваться в частные договорные отношения и оказывать давление на собственника земельного участка.

При прекращении права собственности на жилище по основанию реквизиции или изъятия (выкупа) земельного участка, на котором расположен дом, члены (бывшие члены) семьи собственника выселяются из жилища и приобретают право на жилище, полученное в качестве компенсации за прежнее жилище. Другие лица, проживающие в прежнем жилище, выселяются без предоставления другого жилого помещения.

В случае, если право собственности на жилище (жилое помещение) прекращено по воле собственника (продажа, дарение), члены семьи собственника, бывшие члены семьи собственника и временные жильцы выселяются без предоставления другого жилого помещения, если по договору с приобретателем жилища не предусмотрено иное.

Перечень случаев принудительного прекращения права собственности указанный в ст. 29 Закона о жилищных отношениях носит исчерпывающий характер. Однако, кроме указанных в этой статье случаев, суд может принять решение о продаже имущества с публичных торгов, поскольку жилище в большинстве случаев неделимо и при возникновении спора между собственниками разделу в натуре не подлежит. Так, согласно п. 6 ст. 218 ГК РК, при явной нецелесообразности проводить раздел общего имущества либо выдел из него доли одному из участников в натуре, с выплатой другим участникам денежной компенсации, суд вправе принять решение о продаже имущества с публичных торгов с последующим распределением вырученной суммы между участниками общей собственности соразмерно их долям.

Список литературы:

1. Закон РК от 16 апреля 1997 г. «О жилищных отношениях» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 24.12.2012 г.) //www.zakon.kz

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КӘСІПОРЫНДАРДЫ ДАМУЫ БОЛАШАҒЫ

Кәсіпкерлік (шаруашық) құқыққа қатысты оның мәні және құқықтық табиғатын түсіну үшін, негізгі үш көзқарасты бөліп айтуға болады: Сонымен, бірінші көзқарасқа сәйкес, кәсіпкерлік құқық құқықтың дербес саласы болып табылады [1]. Дегенмен, әрине, оның жақтастары кәсіпкерлік құқық тақырыбының мазмұны мен әдістерінің айтарлықтай өзгергенін түсінеді. Сөйтіп, В.С. Мартемьяновтің пікірі бойынша кәсіпкерлік құқық саласына тауарды, жұмыстарды және қызметтерді өндіру үшін азаматтардың меншігін сатып барысында пайда болған қатынастар көшті, сонымен қатар субъектілердің – шаруаршылық қатынастарына қатысушылардың саны өскен [2]. Кәсіпкерлік (шаруашылық) құқықты зерттеудегі екінші бағыт кәсіпкерлік (шаруашылық) заңының белгілі тұтастығын тануға негізделген. Осыған байланысты Ю. Г. Басин кәсіпкерлік (шаруашылық) құқық азаматтық қосымша саласы, ал кәсіпкерлік (шаруашылық) заң заңының кешенді саласы ретінде әрекет етеді деп айтқан [3].

Үшінші бағыттың өкілдері кәсіпкерлік құқық - бұл жеке-құқықтық және әртүрлі салаларға жататын көпшілік-құқықтық нормаларды біріктіретін құқықтың кешенді саласы дегенді білдіреді [4]. Кәсіпкерлік құқық – құқықтың әртүрлі салалары нормаларын біріктіретін жан-жақты саласы. Құқықтың жан-жақты саласы - бұл жекелеген ғылымдардың пайымдауынша, жартылай сала емес, бұл - құқықтың негізгі саласынан ерекшеленетін сала, Алайда, ол құқықтық институттан және құқықтың қосымша саласынан айтарлықтай дәрежеде өзгеше.

Нарықтық экономикасы дамыған елдерде мемлекет меншігі үлесі көп емес, бірақ, нақ осы ұлттық экономиканың дамуы үшін қажет қызметтер мен тауарлар шығарушы өздерінің меншікті кәсіпорындарының болуына және бір уақытта мемлекет бюджетін толтыру үшін қажет ақшалай қаражат табуына мүмкіндік береді.

Келтірілген кәсіпорындар Қазақстан Республикасында коммерциялық және коммерциялық емес бастаулардың қосылуында жұмыс істейді.

Коммерциялық ұйым болып табылатын заңды тұлға мемлекеттік кәсіпорын, шаруалық серіктестік, акционерлік қоғам, өндірістік кооператив нысандарында ғана құрылуы мүмкін.

Коммерциялық емес ұйым болып табылатын заңды тұлға мекеме, қоғамдық бірлестік, акционерлік қоғамдар тұтыну кооперативі, қоғамдық қор

Мемлекет кәсіпорындарды олардың дербестігінің сипатына байланысты үш топқа бөледі:

- 1) Бюджеттік (ведомстволық);
- 2) Қоғамдық (корпорациялар);
- 3) Аралас акционерлік қоғамдар (холдингтер).

Қазақстан Республикасында мемлекеттік кәсіпорынға мына кәсіпорындар жатады:

1) Мемлекеттік, шаруашылық жүргізуге құқығы бар, толық шаруашылық есепке негізделген (қорғаныс зауыттары, дәрі-дәрмек дайындау және т.б.)

2) Қазыналық, жедел басқаруға құқығы бар, толық емес шаруашылық есепке негізделген (байланыс, телекоммуникация, геодезиялық жұмыстар өндірісі және т.б.).

Бірақ мемлекеттің кәсіпкерлік қызметі аталған кәсіпорындармен жұмысын шектемейді. Мемлекеттік кәсіпкерлік қызмет ұлттық экономиканың барлық және мемлекеттің экономикалық әуелетінің дамуына әсер ететін, мемлекеттік бюджетті айтарлықтай толықтыруға, өтпелі экономиканың тұрақсыздығын тұрақтандыруға жол ашатын қызметтің сыртқы экономикалық саласына таралады.

Қазақстан территориясы арқылы төрт трансконтиненталды темір жол магистральдары өтеді: Трансазия (Қытай – Қазақстан – Түркия), Еуроазия (Қытай – Қазақстан – Ресей – Еуропа), Орта Азия және Ақтау теңіз порты арқылы Батыс магистралы. Еуропа – Скандинавия – Иран (Парсы шығанағы) арасында жүктердің тасымалдау уақытын қысқартуды қамтамасыз ететін «Солтүстік – Оңтүстік» жоба қаралуда. Осы аталған магистральдарды жандандыруға және қайта жаңартуға, барлық магистральдар бойынша қосымша жұмыс орындарын құруға, осы магистральдар жоғары табыспен қамтамасыз етуге жол ашады.

Қазіргі кезде Қазақстан мұнайлы аймақтарды игеру жөнінен шамамен 30 мұнай жобасы бар. Теңізден Қара теңіз портына дейін мұнай құбырлары салынууда. Иран Ислам Республикасының территориясы арқылы өтетін және мемлекет территориясында мұнай құбырларын салу туралы мәселелер қаралып жатыр. Мұнайдан түрлі өнімдер жасап шығаратын және қазіргі бар зауыттарды қайта құру туралы келіссөздер жүргізіліп жатыр. Мысалы, ел экономикасының құрылымын айтарлықтай өзгерте алатын және белгілі бір дәрежеде бар сәйкессіздіктерді жоя алатын Қарағанды металлургия комбинатын және басқа да ірі объектілерді қайта құру.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. В.В. Лаптаев, С.С. Зенковский. Предпринимательское право. - М. Волтерс Клувер, 2006. 76
2. В.С. Мартемьянов. Хозяйственное право. 1-т Жалпы ережелер: Лекциялар курсы.- М., 1994. 5-7 беттер.
3. Ю.Г. Басин., М.К. Сүлейменов. Гражданское право: жоғарға оқу орындарына арналған оқулық 1-т. - А., 2000. 19-206
4. Н.Ю. Круглова Хозяйственное право. Қысқаша курс: оқу құралы. - М., 2008, 19-246

Рыскул А.С., группа Ю-12-с КЭУК,
Научный руководитель: Дуброва Н.Б.
ст.преподаватель кафедры ПРЭО КЭУК

СОЦИАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ В РЕГУЛИРОВАНИИ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ И ЗАЩИТЕ ТРУДОВЫХ ПРАВ ГРАЖДАН

Одним и важнейших элементов свободы человека, гарантированных Конституцией, является свобода труда, закрепляемая в статье 24 в качестве основополагающего права в сфере труда [1].

В регулировании трудовых отношений и защите трудовых прав граждан принимаются меры по развитию системы социального диалога и усилению государственного контроля за соблюдением трудового законодательства, в том числе рассмотрения заявлений, жалоб и других обращений граждан в целях разрешения конкретных вопросов, связанных с соблюдением их трудовых прав.

Международная Организация Труда приняла в качестве основного структурообразующего элемента систему трипартизма, призванную обеспечить взаимоприемлемый уровень решения социально-трудовых проблем на основе равенства участвующих в переговорах сторон.

В соответствии со статьей 261 Трудового кодекса социальное партнерство в Казахстане предусмотрено осуществлять в следующих формах: коллективных переговоров по подготовке проектов коллективных договоров, соглашений и их заключению; взаимных консультаций (переговоров) по вопросам регулирования трудовых и иных непосредственно связанных с ними отношений, обеспечения гарантий прав работников в сфере труда и совершенствования трудового законодательства; участия представителей работников и работодателей в досудебном разрешении трудовых споров [2].

Несмотря на то, что институт социального партнерства является относительно новым для постсоветских республик, его развитие можно охарактеризовать как весьма динамичное.

На сегодняшний день основными сторонами социального партнерства являются государственные органы, профсоюзы, объединения работодателей. Трудовым кодексом РК за ними закреплены равные возможности и права по налаживанию социально-трудовых отношений и конструктивного диалога. Вместе с тем каждая из сторон имеет свои цели и задачи в области социального диалога.

29 декабря 2011 года было подписано Генеральное соглашение между Правительством Республики Казахстан, республиканскими объединениями работников и республиканскими объединениями работодателей на 2012-2014 годы. Этот документ определяет и согласовывает позиции и обязательства по основным принципам регулирования социальных и трудовых

отношений на уровне республики между участниками Республиканской трехсторонней комиссии – Правительством, профсоюзами и работодателями [3].

Одной из проблем социального диалога является его слабость на отраслевом уровне. Необходимо решать эту проблему, с которой сталкиваются социальные партнеры, с целью дальнейшего укрепления институционального потенциала организаций работодателей и работников, в том числе и на отраслевом уровне.

В стране получила широкое развитие одна из главнейших форм социального партнерства – социальная ответственность бизнеса. Компонентом продвижения социальной ответственности бизнеса является проводимый с 2008 года Министерством труда и социальной защиты населения на основе данных Управлений координации занятости и социальных программ регионов мониторинг меморандумов по реализации социальных проектов.

17 февраля 2012 года принят Закон Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Трудовой кодекс Республики Казахстан» в соответствии с которым в области социального партнерства предусмотрены нормы, направленные на повышение существующих форм и методов обеспечения представительства интересов сторон, коллективных отношений.

Ключевым фактором коллективно-договорного процесса выступает вопрос о том, каким образом разрешаются возникающие споры между сторонами.

Во многих странах государство оказывает серьезное воздействие на коллективно-договорный процесс. Принципиально то, что предложения государства, связанные с регулированием коллективно-договорной сферы трудовых отношений, носят преимущественно рекомендательный характер и призваны оказывать лишь косвенное давление на социальных партнеров.

Настоящим вызовом институту социального партнерства в Казахстане является Жанаозеньский конфликт. На сегодня требуется активное использование существующих механизмов для отстаивания профсоюзами интересов работников с уже имеющимися в законе рычагами давления на администрацию предприятий [4].

При оценке казахстанского опыта социального партнерства, можно сделать вывод о том, что становление системы социального партнерства успешнее всего идет в институциональном и нормативно-правовом плане. Важнейшие принципы и ценности социального партнерства еще не укоренились в общественном сознании и деловой практике, как это имеет место в развитых странах мира. Это обусловлено тем, что формирование социального партнерства в Казахстане началось сверху – с принятия законодательных актов и создания структур государственного уровня для участия в регулировании социально-трудовых отношений. Пробелом системы социального диалога является также отсутствие ответственности за невыполнение сторонами принятых обязательств.

Список литературы:

1. Конституция Республики Казахстан (принята на республиканском референдуме 30 августа 1995 года)
2. Трудовой кодекс Республики Казахстан от 15 мая 2007 года № 251-III
3. Генеральное соглашение между Правительством РК, республиканскими объединениями работников и республиканскими объединениями работодателей на 2012-2014 годы
4. Жусупова А.Д. Становление социального партнерства в Казахстане. // <http://www.kisi.kz>

Сагадиев О. Ю-33к

Ғылыми жетекші: Амантай А.,
оқытушы, заңтану магистрі ҚҚЭУ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

Сақтандыру нарығы - сақтандыру бойынша қызметтер көрсету саласы, яғни сақтандыру қызметтерін көрсетуге сұраныс пен ұсыныстың қалыптасу аясы. Көрсетілетін тиісті қызметтерді ұсынатын түрлі сақтандыру ұйымдары (сақтандырушылар) арасындағы, сондай-ақ

сақтандыру қорғанышына мұқтаж заңды және жеке тұлғалар арасындағы қатынастарды көрсетеді. Сақтандыру нарығы тәуелсіз сақтандыру ұйымдарының сақтанушыларды тарту, ақшалай қаражатты сақтандыру қорларына жұмылдыру үшін бәсекелесуін көздейді.

Әлемдік практикада сақтандыру нарығы мемлекеттік (ұлттық), аймақтық және халықаралық сақтандыру нарығы түрлеріне бөлінеді. Ұлттық сақтандыру нарығы елдің заңнамасымен реттеледі. Аймақтық сақтандыру нарығы (Мысалы, ЕК, араб елдері шеңберінде) не жалпы заңнама негізінде немесе тиісті сақтандырушылардың келісімдері негізінде жұмыс істейді. Халықаралық сақтандыру нарығы әдетте, сақтандырушы елдердің сыртқы экономикалық ынтымақтастығымен байланысты түрлері бойынша қалыптасады. Сақтандырудың мұндай түрлерінің ғалами мәселелерін шешу үшін одақтар (қауымдастықтар) құрылады, Мысалы, Халықаралық теңіз сақтандыруы одағы (1874), Халықаралық әуе сақтандырушылары одағы (1934) [1, 89].

Жалпы сақтандыру қызметі кез - келген өркениетті мемлекеттің шешуін табуы тиіс ең басты мәселелердің бірі болып табылады. Өйткені қоғамдағы әлеуметтік жағдайдың дұрыс қалыптасуында сақтандыру қызметінің алатын маңыздылығы өте зор. Бұл қажеттіліктен Қазақстан да шет қалмауы тиіс.

Сақтандыру қызметінің дұрыс жүзеге асырылуы үшін бұл қызметке мүдделі тараптардың арасында өзара сенімді келісім болуы керек. Сондай-ақ, бұл келісім құқықтық жағынан жоғары деңгейде қамтамасыз етілуі тиіс. Осы тұрғында сақтандыру қызметі сақтандыру шарты арқылы жүзеге асырылады. Бұдан біршама уақыт бұрын сақтандыру қатынастарын кешенді реттейтін заң актісі болып Қазақстан Республикасы Президентінің 1995 жылдың 3 қазандағы «Сақтандыру туралы» заң күші бар Жарлығы саналды. Содан кейін 2000 жылдың 18 желтоқсанында Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» жаңа заңы қабылданды, қазір ол заңгерлер тарапынан жоғары бағаланады. Онда сақтандыру ісін ұйымдастыруды қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келтіруді қамтамасыз ететін шаралар қарастырылған. Әйтседе сақтандыру саласында шешімін тауып реттелетін мәселелер де бар [2].

Ал, азаматтық – құқықтық қатынастарды реттейтін нормалар көбінесе Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 803 – 805 баптарын қамтитын «Сақтандыру» деп аталатын 40 – шы тарауында мазмұндалған [3]. Сақтандырудың жекелеген түрлерін реттейтін бөлек нормативтік актілердің де бірқатар саны бар, мысалы, міндетті көлік, әлеуметтік, медициналық, экологиялық сақтандыруға қатысты заңдар, 1996 жылдың 31 қазанындағы №1319 Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен 1997 жылдың 2 сәуіріндегі №460 Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен бекітілген және т.б.

Сақтандыру қызметіне бақылау жүргізу туралы ережелер Қазақстан Республикасының 1995 жылдың 30 наурызында қабылданған «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» Заңында мазмұндалған. Сонымен бірге сақтандыру туралы жекелеген нормалар Қазақстан Республикасының 1995 жылдың 31 тамызындағы «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Заңында да бекітілген.

2013 жыл 4 ақпанда «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» Заңның 23-1 бабына енгізілген өзгерістерге сәйкес Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру Қорынан жүктілігіне және босануына байланысты төленетін әлеуметтік төлем мөлшері соңғы он екі айдағы орташа табысы ең төмен жалақы көрсеткішінің он еселенген мөлшері-мен (186600) анықталмақ. Жұмысшы жалақысының 5 пайыз мөлшерінде Қорға жұмыс беруші тарапынан төленетін әлеуметтік аударымдар ең төмен жалақының он еселенген мөлшерімен есептеледі. Жұмыс беруші тарапынан төленетін ең жоғарғы әлеуметтік аударымдардың мөлшері биылдан бастап 9330 теңгені құрамақ [4].

Мемлекет бұдан бұрын жеткілікті қуатты әлеуметтік кепілдіктер жүйесін қамтамасыз етуге қабілетсіз болып шықты. Кепілдіктерді қамтамасыз ету міндеті қазір сақтандырудың «иығында» болып тұр. Осымен бірге бірқатар мамандықтардың қауіптілігінің дәрежесі өсе түсті.

Қазақстан Республикасында нарықтық қайта қалыптасу кезеңінде сақтандыру саласында ең маңызды өзгерістер басталуына негіз қалаған заңдардың, өзге нормативті - құқықтық актілердің қабылдануына әкелді. Бірінші кезекте өзін тиімсіз қылып көрсеткен сақтандырудың толығынан мемлекеттік жүйесінен бас тартылады. Бәсекеге негізделген сақтандыруға жол берілді. Сақтандыру мен әлеуметтік міндеттерді орындаудың маңыздылығын есепке ала отырып, мемлекет сақтандырудың дамуын бақылаусыз өз бетімен жібере алмады. Сондықтан

сақтандырудың дамуы қазіргі заманғы құқықтық салалардың бірінің сақтандыру құқығының дамуымен бірге болды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қаржы-экономика сөздігі. - Алматы: ҚР Білім және ғылым министрлігінің Экономика институты, «Зияткер» ЖШС, 2007. 89 б.
2. «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 18 желтоқсандағы № 126 Заңы
3. Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі (1994 жылғы 27 желтоқсандағы жалпы бөлім) Қазақстан Республикасының ерекше бөлім 1999 жылғы 1 шілдедегі N 409 Кодексі (өзгерістер мен толықтырулар ҚР 2012.01.12 № 539-IV)
4. Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 25 сәуірдегі № 405-II Заңы (өзгерістер мен толықтырулар 04.02.2013)

Сарсенбаева А., Ю - 21к тобы ҚЭУК
Ғылыми жетекші: аға оқытушы,
магистр Хауия С.

ФРАНЧАЙЗИНГТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ

«Франчайзинг» термині «franchise» француз сөзінен шыққан. Ол «жеңілдік, артықшылық» дегенді білдіреді, яғни франчайзинг бұл - өзінің тауарлық атауымен саудалық маркасын, тауарларды сатумен, қызмет көрсетуді қолдану құқығын жеке тәуелсіз кәсіпорындарға құқықты белгілі бір сыйақы үшін жасалатын байланыс түрі.

Алғашқы франчайзинг келісімі XIX ғасырда тігін машинасын өндіретін компания мен оның диллеі арасында жасалды. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейін франчайзинг принциптері фармацевтикалық бизнес, бөлшек сауда және қонақ үй кешені саласында кең қолданыла басталды. Франчайзингтің бастапқы пайда болу мекені – АҚШ - та ол тауарлар мен қызметтерді сату, сатылған күрделі тауарларға сервистік қызметтер көрсету қажеттілігіне байланысты дистрибуторлық желіні құру, кеңейту және жетілдіру мәселелері туындаған кезеңде кеңінен таралды. Әйгілі «Зингер», «Форд», «MSDonald s» сауда маркалары франчайзинг қатынастары негізінде дамыған.

Франчайзингтің әлемдік жылдық тауар айналымы триллон АҚШ долларынан астам соманы құрайды, оның әлемдік франчайзингтік 20 мың желілерінде 30 миллионнан астам адам қызмет етеді. Шетелдердегі франчайзингті қолданудың көпжылдық тәжірибесі оның іскерлік тиімділігін дәлелді түрде көрсетеді. Бүгінгі таңда франчайзингтік желілердің саны бойынша әлемдік көшбасшысы - Қытай, оның 3000 - нан астам франчайзингтік желілері бар, екінші орында АҚШ, үшіншіде Жапония тұр.

Қазақстан Республикасында франчайзингті жүзеге асыру негізі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 45 бөлімінде көрсетілген. Сонымен қатар, 2002 жылы 24 маусымда Қазақстан Республикасының «Кешенді кәсіпкерлік лицензия (франчайзинг) туралы Заңы қабылданды.

Нарықтық экономикасы дамыған мемлекеттерде қазіргі кезеңде комерциялық сауда, әрі франчайзинг шартында тауар сату және қызмет көрсету үрдістері кең көлемде ұлғаюда. Франчайзингтің мақсаты - құқық иеленушінің өндіретін немесе сататын тауарларды немесе қызмет көрсетулерді нарыққа шығаруға көмектесу. Бұл жерде құқық иенуші (франчайзер) - ерекше құқықтарға ие және қолданушыға сол құқықтарды пайдалануға рұқсат беретін тұлға. Қолданушы (франчайзи) - ерекше құқықтарды қолдануға мүмкіндік алатын тұлға. Құқық иеленуші де, қолданушы да франчайзинг келісім-шартын жасасу кезінде жеке кәсіпкер ретінде тіркелуі тиіс [1, 1056]

Қазақстан франчайзинг қауымдастығының мәліметтері бойынша елімізде 120 франчайзинг жүйесі, 1000 франчайзинг кәсіпорындары бар. Мысалы, Қазақстандағы франчайзингтік қатыстардың даму кезеңдеріне тоқталар болсақ: бірінші кезең: 1994 - 1999 жылдар аралығында пайда болған компаниялар: «Рахат Палас», «Сеймар», «Дока», «Анкара», «Рамстор», «Adidas», «Kodak», «Coca-Cola».

Негізгі сипаттамалары:

1. Франчайзингті реттеуші нормативтік құқықтық базаның болмауы;
2. Нарықта бәсекелестік жоқтың қасы;
3. Жекелеген шетелдік компаниялар іс-әрекет аумағын кеңейту мақсатында Қазақстандық нарыққа шықты.

Екінші кезең: 2000 - 2004 жылдар аралығында пайда болған компаниялар: «Баскин Роббинс», «II Patio», «World Class», «Business Consult», «Scot Holland Estates», «Max Sela», «Планета Суши», «Пятерочка», «Три толстяка».

Негізгі сипаттамалары:

1. Франчайзинг туралы заң қабылданды;
2. Шетелдік ірі фирмалардың франчайзилерінің нарыққа шығуына байланысты бәсекелестік қалыптасты.

3. Қазақстан Франчайзинг Қауымдастығы құрылды.

Үшінші кезең: 2005 жылдан бастап құрылған: «English First», «Tiffany Marble», «Umex Realty», «Finn Flare», «Arguatoria of Luxury Life», «Алма-TV».

Негізгі сипаттамалары:

1. Санаткерлік меншікке, франчайзингке қатысты заңнама белсенді түрде қолданылуда.
2. Франчайзинг көрмесі ұйымдастырылды.
3. Шағын кәсіпкерлікті дамыту қоры франчайзингті несиелеу бағдарламасын әзірледі.
4. Бәсекелестік қарқынды түрде дамыды.
5. Медиа және әлеуметтік франчайзинг пайда болды.

Франчайзинг шарты әртүрлі салаларда қолданылады. Патенттердің тауар белгілері мен интеллектуалдық меншіктің басқа да нысандарының иелері оларды басқа тұлғаларға лицензия бере отырып шетелде жиі пайдаланылады. Яғни, франчайзинг кең таралған халықаралық жеке құқықтық институттардың бірі болып табылады.

«Coca-Cola», «Baskin Robbins», «MacDonalds», «World Class» - бұлар ең танымал франчайзерлер. Осы компаниялар дүние жүзіне осы франчайзинг арқылы таралуда. Әлемдік баспасөздегі деректерге сүйенсек, дүние жүзінде франчайзингтің жылдық айналымы 2 триллион АҚШ долларын құрайды екен. Ал франчайзинг өкілеттіктері саны 2 –млн - ға жеткен.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Кешенді кәсіпкерлік лицензия (франчайзинг) туралы» ҚР Заңы. 24 маусым, 2002ж // «Юрист» базасы №330
2. «ҚР Азаматтық кодексі» 27.12.1994ж (өзгертулерімен толықтыруларымен бірге)
3. Бекнұр Сейітжанұлы. Қазақстандағы франчайзинг. - А, 2005
4. А.С.Манап. Қызмет көрсету саласындағы франчайзингтің қалыптасуы мен даму бағыттары. Автореферат. - Алматы 2008 ж

Серікбай Дана., П-28к Экономика, бизнес және құқық колледжі

Ғылыми жетекші: оқытушы Ахметова А.М.

ӘЛЕУМЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР ЖӘНЕ ЖЕКЕ ЖАУАПКЕРШІЛІК «ҚАЗАҚСТАН-2050» СТРАТЕГИЯСЫ ҚАЛЫПТАСҚАН МЕМЛЕКЕТТІҢ ЖАҢА САЯСИ БАҒЫТЫ

Біздің қоғамда уақыт сынына төтеп бере алатын жаңартылған және әлдеқайда тиімді әлеуметтік саясатқа деген сұраныс өсіп келеді.

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, әлеуметтік саясаттың мінсіз және әмбебап үлгісі жоқ. Бұл барлық азаматтары сол әлеуметтік жүйеге қанағаттанатындай бірде-бір қоғамның жоқтығы сияқты.

Әлеуметтік қауіпсіздік және азаматтардың бақуаттығы мәселелерін шешу – бұл әрбір қазақстандыққа әсер ететін қиын және өте маңызды міндет. Сондықтан бұл тұста әр қадам мұқият ойластырылған болуы тиіс.

Әлеуметтік саясаттың жаңа қағидалары:

Біріншіден, мемлекет, әсіресе, жаһандық дағдарыс жағдайында, азаматтарға ең төменгі әлеуметтік стандарт кепілдігін беруі тиіс.

- Ең алдымен, тұлғаның қажеттіліктері тізімін кеңейту және оған білім беру мен денсаулық сақтау баптарын енгізу (соның ішінде, жұмыссыздар мен еңбекке қабілетсіздер үшін оларды барынша әлеуметтендіру мақсатында), саламатты тамақтану және саламатты өмір салты, зияткерлік және ақпараттық сұраныстарын өтеу, т.б.

- Нақты бағалар бойынша тұлғаның қажеттіліктерінің құнының есебі (тиісінше, елдегі статистиканы жетілдіру қажет).

- Экономиканың өсіміне байлаулы өмір сапасының стандарттарын кезең-кезеңмен сапалы арттыру.

Осы стандарттарды сақтау бүкіл әлеуметтік саланы бюджеттік қаржыландыру көлемін айқындауы тиіс. Бұл бюджеттік процестердің ашықтығын арттырады және біздер бөлетін қаражаттың атаулылығын күшейтеді.

Екіншіден, мемлекет әлеуметтік қолдауды тек бұған мұқтаж топтарға ғана көрсетуі тиіс.

- Мемлекет қоғамның әлеуметтік жағдайы төмен топтарына – зейнеткерлерге, мүгедектерге, еңбекке жарамсыздарға, науқас балаларға және т.б. атаулы көмек үшін толық жауапкершілік алатын болады.

- Ұдайы әлеуметтік және зейнетақылық қамтамасыз ету жүйесін жетілдіріп отыру, ананы және баланы жан-жақты қорғау қажет.

- Жұмыссыздарды оқыту мен қайта даярлаудың еңбек нарығына бейімделген айқын бағдарламалары болуы керек. Мемлекет жұмыссыздарға әлеуметтік қолдауды бұл санатқа жататын адам жаңа мамандық менгеріп, қайта даярлықтан өтуге бет бұрған жағдайда көрсетуі керек.

- Жұмыс берушілер халықтың әлеуметтік жағдайы төмен топтарын жұмысқа белсене тартып, оларды еңбек ақымен қамтамасыз ететіндей жағдай туғызу қажеттігі маңызды. Ең алдымен, бұл мүмкіндігі шектеулі адамдарға қатысты. Әлемнің дамыған елдерінде осылай жасайды. Мемлекеттік жәрдемақыны тек шынымен нақты жұмыс істей алмайтындар ғана алуы тиіс. Жұмысқа мүгедектерді алып, оларға жағдай жасайтын компаниялар мен корпорацияларды көтермелеу керек.

Үшіншіден, өңірлерді дамытуда әлеуметтік теңгерімсіздік мәселелерін шешуге назар аударуға тиіспіз.

Қазіргі кезде бірқатар өңірлердің экономикалық баяу дамуы еңбекпен қамтудың қамтамасыз етілмеуіне алып келеді. Халықтың кірісінің деңгейі тербеліп тұр.

Ең алдымен, мемлекеттік органдардың өңірлік даму саласындағы жұмыстарын үйлестіруді күшейту қажет.

Міндет – мемлекеттік және салалық барлық бағдарламалардың орындалуын өңірлерді дамытудың басымдыққа ие міндеттерін шешумен үйлестіру.

Жаңа кезеңдегі әлеуметтік саясаттың маңызды құрамдас бөлігі ретінде ана мен баланы қорғау. Ананы қорғау.

Мемлекет үшін анамен баланы қорғау – ерекше мәселе. Еліміздің болашақта қандай болатыны балалардың бойына қандай тәрбиені сіңіретінімізге тікелей байланысты.

Ең алдымен, біз қыздарымыздың тәрбиесіне көп көңіл бөлуіміз керек. Олар – болашақ жар, болашақ ана, шаңырақтың шырақшылары.

Қазақстан – зайырлы мемлекет. Азаматтарды ар-ождан бостандығымен қамтамасыз ете отырып, мемлекет, дегенмен қоғамға өз бетімен біздің дәстүріміз бен заңдарымызға қайшы келетін әлдебір қоғамдық нормаларды тықпалайтын әрекеттерге өте қатаң қарсы тұратын болады.

Баланы қорғау.

Бейбіт өмірдің өзінде бізде мыңдаған жетімдер бар – балалар үйлері толы. Бұл, өкінішке қарай, жалпы әлемдік үрдіс және жаһанданудың сынағы. Бірақ біз бұл үрдіспен күресуіміз керек. Мемлекетіміз бен қоғамымыз жетімдерді асырап алуды және отбасы типіндегі балалар үйлері салынуын көтермелеуі қажет.

Ерлердің әйелдер мен балаларға мүлдем жауапсыз көзқарас танытқан оқиғаларының саны өсуде. Бұл біздің дәстүрімізге, мәдениетімізге тіптен жат.

Балалар – қоғамымыздың ең әлсіз және қорғансыз бөлігі және олар құқықсыз болуға тиіс емес.

Бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек.

Баланы білім мен еңбекке дайындау – ата-ананың борышы.

«Бар жақсылық балаларға» ұраны барлық ата-ана үшін қағидаға айналуы қажет.

Сусан Р.Ж. МЮ-12-2 КУ «Болашақ»

Ғылыми жетекшісі: з.ғ.к., доцент

Ильясова Г.А.

МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕКЕ МЕНШІК ӘРІПТЕСТІКТІ ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік-жеке меншік әріптестіктің жаңа нысандарын енгізу және олардың қолданылу салаларын кеңейту бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы Елбасы Жолдауына сәйкес мемлекеттік-жеке меншік әріптестікті дамыту үшін жағдай жасауға қатысты әзірленген. Онда мемлекеттік-жеке меншік әріптестіктің жаңа нысандары мен келісім-шарттық мемлекеттік-жеке меншік әріптестіктің жаңа модельдерін енгізуге, әлеуметтік бағыты бар инвестициялық жобалар бойынша жеке сектор үшін тартымды жағдайлар жасауға бағытталған өзгерістер қарастырылған. Заңды барынша шынайы өмірге лайықтау қажет, өйткені, бұл заңмен тек мемлекеттік институттар ғана емес, ең негізгісі, бизнес-қауымдастық жұмыс істейді. Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы мемлекеттік-жеке меншік әріптестік жөніндегі үйлестіру кеңесі Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік-жеке меншік әріптестік саласындағы қызметті үйлестіру мақсатында құрылған Қазақстан Республикасы Үкіметінің жанындағы консультативтік-кеңесші орган болып табылады. Бұл кеңес өз қызметінде Қазақстан Республикасының Конституциясын және заңдарын, Қазақстан Республикасының өзге нормативтік құқықтық актілерін, сондай-ақ осы ережені басшылыққа алады. Қазіргі уақытта жаңа істің бастауына айналған мемлекеттік-жеке әріптестікті дамытуға айрықша көңіл бөлінуде. Бұл ретте Ақтөбе аймағы басқа өңірлерге өзіндік үлгісін көрсетіп отыр. Республикамызда осы бағытта жүзеге асырылған екі ұшқыр жобаның бірі - «Солтүстік Қазақстан - Ақтөбе облысы» электр желісінің тартылуы осының айғағы. Елбасымыздың өзі мемлекеттік-жеке әріптестікті өрістетуге, оның тиімділігіне назар аударып отыр, әсіресе, қазіргідей ел экономикасын көтеру, сонымен бір қатарда әлеуметтік мәселелерді шешу барысында тиімді болмақшы. Сол уақытта мемлекет жеке инвесторларға балалар бақшалары, емханалар, ауруханалар секілді басқа да әлеуметтік қамту саласындағы құрылыстарды бере алады. Бұл - шын мәнінде көптеген күрделі мәселелерді оңтайлы шешуге жола ашары анық. Тәжірибеде әлі күнге дейін кәсіпкерлердің өзі мемлекеттік-жеке әріптестікті жете түсіне бермейтін сынайлы. Өйткені, бұл ынтымақтастықтың мейлінше жаңа түрі болғандықтан, оның механизмінің өзі жетілдіруді қалайды.

Мемлекеттік-жеке әріптестік экономикалық қызметтің қатысушылары үшін өзара теңдестік жағдайында мол мүмкіндік ашатындығы оның басымдығы болып табылады. Мемлекеттік-жеке әріптестік әлеуметтік нысандар құрылысы, су тазалау, қатты тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу бағыттарында өз жобаларын жеке секторлардың әлеуетін пайдалану арқылы жүзеге асырады. Мемлекеттік-жеке әріптестік механизмінің өзі қазірден-ақ тиімділікке жеткізетіндігін көрсетіп отыр. Осындай ынтымақтастық нәтижесінде жаңа нысан дүниеге келді.

Халықаралық практикада МЖӘ тетіктерін белсенді пайдаланған кезде бірыңғай МЖӘ анықтамасы және оның түрлерінің жалпы қабылданған жіктемесі жоқ, әр ел МЖӘ ұғымы мен оның түрлерін дербес және тәуелсіз түрде айқындайды. Мысалы, Еуропа Одағы «Мемлекеттік жеке меншік әріптестік және ЕО-ның мемлекеттік келісімшарттар мен концессиялар туралы заңнамасы туралы» Жасыл кітапқа (Green Paper) сәйкес МЖӘ-ні мемлекеттік органдар мен бизнес арасындағы инфрақұрылымды қаржыландыруды, салуды, оңалтуды, басқаруды немесе ұстауды, сондай-ақ қызметтер көрсетуді қамтамасыз етуге арналған ынтымақтастық нысаны ретінде айқындайды. Францияның заңнамасына сәйкес МЖӘ шарттары әкімшілік шарттар болып табылады, оларға сәйкес мемлекеттік заңды тұлға жеке меншік ұйымға қоғамдық маңызы бар қызметтер көрсету үшін қажет құрылысты қаржыландыруды орындауды; осындай

құрылыс мақсаттары үшін жобалауды немесе конверсиялауды; осындай құрылысқа қызмет көрсетуді және оны басқаруды тапсырады.

Жапонияда МЖӘ-нің жеке қаржыландыруды, басқарушылық қабілет пен техникалық мүмкіндіктерді пайдалану арқылы мемлекеттік объектілерге қатысты шаралар қабылдау жолымен халыққа қол жетімді және сапалы қызметтерді кепілді ұсыну үшін әлеуметтік инфрақұрылымды тиімді жақсарту ретіндегі түрлерінің бірі болып табылатын жеке қаржылық бастамаға анықтама беріледі.

Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік – құқықтар мен міндеттемелерді, тәуекелдерді, шығындар мен пайданы теңгерімді бөлу жағдайларында мемлекет жауапкершілігінің дәстүрлі саласындағы тиісті шарттарда айқындалатын нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған мемлекет пен жеке меншік субъектілерінің өзара қатынасының жүйесі.

Халықаралық практикада негізінен МЖӘ-нің институционалдық және келісімшарттық екі нысаны бөлінеді.

Жасыл кітапқа сәйкес ЕО келісімшарттық МЖӘ жоба қатысушылары арасындағы келісімшарттық қатынастарға ғана негізделетін әріптестікке жатады. Институционалдық МЖӘ мақсаты жұмыстар мен қызметтерді мемлекет пайдасына орындау болып табылатын мемлекет пен жеке әріптестік қатысуымен бірлескен кәсіпорын құруды көздейді. Жалпы әріптестік ел дамуының кезекті кезеңін қамтамасыз етеді.

Төлегенова Д. Ю-11ск тобы, ҚЭУ
Ғылыми жетекшісі: аға оқытушы
Есенов Д.К.

АДАМНЫҢ ҚОЛАЙЛЫ ҚОРШАҒАН ОРТАҒА ҚҰҚЫҒЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАР ЖҮЙЕСІНДЕ АЛАТЫН ОРНЫ

Құқықтар мен бостандықтардың жүзеге асырылуы өмірде оны қамтамасыз етуші саяси, әлеуметтік-экономикалық, заңдық, рухани, ұйымдастырушылық және өзге де алғы шарттардың, жағдайлардың, әдістер мен құралдардың болуын талап етеді. Оларды немесе құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асырушы кепілдіктер жүйесі деп атайды. Кепілдіктердің мазмұны аса әралуан болып келеді, олардың мазмұны ел ішінде жүріп жатқан экономикалық, қоғамдық-саяси, рухани және басқа да процестерге байланысты қалыптасады. Жеке тұлғаның құқықтары мен бостандықтарын қамтамасыз етуші кепілдіктер жүйесінің тиімділігі қоғамның демократиялық, экономикалық және саяси даму дәрежесін бейнелейтін басты көрсеткіштердің бірі.

Қолайлы қоршаған ортаға құқықты қамтамасыз етуші кепілдіктер жүйесін зерттегенде, біріншіден, барлық құқықтарға берілетін жалпы кепілдіктермен бұл құқық арасындағы байланыс қандай екенін, екіншіден, ол қандай арнайы кепілдіктермен қамтамасыз етілетінін анықтап алу қажет. Осы орайда, адам құқықтарын жүзеге асырушы әлеуметтік-заңдық механизмнің жалпы ұғымы теорияда кеңінен зерттелгенмен, қолайлы қоршаған ортаға құқығының жүзеге асырылуын қамтамасыз етуші кепілдіктер жүйесі отандық заң ғылымында арнайы түрде әлі қарастырылмағанын айта кеткен жөн.

Кең мағынада кепілдіктер деп: адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыруға және оларды орындауға бөгет болып тұрған себептер мен кедергілерді жоюға, құқықтарды бұзушылықтардан қорғауға бағытталған объективті және субъективті факторлар жиынтығын айтуға болады.

Ғылыми әдебиетте кепілдіктер түсінігін қарастырғанда «механизм» деген сөз де жиі қолданылды, оның өзі кездейсоқ емес. Кепілдіктер тиімді түрде қызмет ету үшін оларды анықтаушы, тәртіпке келтіруші, белгілі бір ережелер мен рәсімдер қажет. Тиісті рәсімдердің болмауы тәжірибеде құқықтар мен бостандықтардың жүзеге асырылуына өзінің теріс әсерін бермей қоймайды. Жеке тұлғаға тиесілі құқықтар мен бостандықтарды жүзеге асырушы құқықтық кепілдіктер механизмінің келесі элементтерін көрсетуге болады: жеке тұлғаға оның құқықтары туралы тиісті ақпарат беру; барлық адамдарға тиесілі құқықтар мен бостандықтардың тізімін, олардың нақты мазмұны мен пайдалану шектерін анықтау; жеке тұлғаның құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асырылуына жауапты мемлекеттік

органдарды анықтау; құқықтар мен бостандықтарды бұзушылықтардан қорғайтын құқықтық әдістерді белгілеу және бұзылған құқықтарды қалпына келтіру.

Жеке тұлғаның құқықтары мен бостандықтарын жүзеге асыру механизмі құқықтар мен бостандықтарды пайдалану және қорғау мәселесіне қатысты мемлекеттік қызметтің барлық түрлерін қамтуға тиіс. Бұл қызмет келесі бағыттардан тұрады:

- құқықтар мен бостандықтардың кепілдіктерін заңдық түрде бекіту;
- құқықтар мен бостандықтардың сақталуы мен қорғалуын қамтамасыз ететін мемлекеттік жүйені бекіту;
- азаматтардың қоғамдық саяси белсенділігін және өздерінің құқықтары мен бостандықтарын пайдалануға деген саналы көз қарасын дамыту;
- құқықтар мен бостандықтарды қорғауға бағытталған мемлекеттік және қоғамдық бақылауды дамыту;
- әркіммен өз құқықтары мен бостандықтарын және өз міндеттерін білу үшін білімділік деңгейін көтеру;
- азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын сақтауға және қорғауға арналған қоғамдық бірлестіктерді дамыту.

Адам құқықтары мен бостандықтарына кепілдік етуші басты субъект мемлекет болып табылады. Іс-жүзінде кепілдіктерді – азаматтарға өз құқықтарын және бостандықтарын пайдалану үшін қолайлы жағдайларды жасау, құқықтық әдістерді орнату бойынша мемлекеттің және оның органдарының қызметі кұрайды. Конституцияның 1-ші бабында: «Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық мемлекет ретінде орынықтырады; оның ең қымбат қазынасы – адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары» деп жарияланған. Сонымен қатар, құқықтар мен бостандықтарды қамтамасыз ету бойынша мемлекеттің міндеті Конституцияның 12-ші бабының мазмұнынан туындайды: «Қазақстан Республикасында Конституцияға сәйкес адам құқықтары мен бостандықтары танылады және оларға кепілдік беріледі».

Адам және азаматқа тиесілі болып келетін қолайлы қоршаған ортаға құқық мемлекеттің экологиялық функциясы шеңберінде жүзеге асырылатын құқықтық, ұйымдастырушылық-басқарушылық, техникалық, шаруашылық, ғылыми, тәрбиелік және өзге де табиғатты қорғау және тиімді пайдалануға бағытталған шаралар жүйесі негізінде қамтамасыз етіледі. Бұл құқықтың жүзеге асырылуына жәрдемдесу міндеті тек қана мемлекетке емес, барлық заңды тұлғаларға да жүктеледі. Адамның экологиялық құқықтарын сақтау және қорғау бойынша заңды тұлғалардың көптеген міндеттері, шаруашылық қызметке экологиялық талаптар орнататын салалық заңнамада бекітілген. Сондай-ақ, Конституцияның 38-бабы бойынша табиғатты сақтау және табиғи байлықтарына ұқыпты қарау, Қазақстан Республикасының әрбір азаматына қатысты заңдық міндет болып табылады.

Қоршаған ортаның жай-күйі және табиғат қорғаушылық заңнаманың сақталуы қоғамда қалыптасқан экологиялық мәдениеттің деңгейіне басымды түрде байланысты болатыны белгілі мәселе. Егер қоғамда табиғатты сақтау және табиғи байлықтарға ұқыпты қарауға тәрбиелейтін экологиялық мәдениет қалыптаспаса, мемлекетпен қабылданатын кез келген шаралар өзінің оң нәтижесін бермейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Сағындықова, А.Н. Конституционное право Республики Казахстан: курс лекций / А.Н.Сағындықова. – Алматы: Білім, 1999.
2. Калашников, С. Система конституционных гарантий обеспечения прав и свобод граждан в условиях формирования в России гражданского общества / С.Калашников // Государство и право.- 2002.
3. Права человека: учеб.для вузов / ред. Лукашева Е.А. – М.: Изд. группа НОРМА-ИНФРА-М, 1999.
4. Қазақстан Республикасының Президенті туралы: [Қазақстан Республикасының 26.12.95 №2733 Конституциялық Заңы].- 2007.19.06 берілген өзгерістер мен толықтырулар /Справочно-правовая система «Юрист». – Электрон.дан. – Режим доступа <http://www.zakon.kz/>.
5. Малиновский, В.А. Глава государства суверенного Казахстана /В.А.Малиновский. – Алматы: Әділет, 1998.

6. Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссия туралы: ҚР Президентінің Жарлығы 19.03.03 №1042 // Қазақстан Республикасы Президенті мен Үкіметінің актілер жинағы. – 2003.

7. Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы: [Қазақстан Республикасының 18.12.95 №2688 Конституциялық Заңы].- 2007.09.06 берілген өзгерістер мен толықтырулар /Справочно-правовая система «Юрист». – Электрон.дан. – Режим доступа <http://www.zakon.kz/>.

Тлеуғали А. Ю-33 к. ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: Амантай А.
оқытушы, заңтану магистрі

ФАКТОРИНГ ШАРТЫН ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Факторинг (ақшалай талапты беріп қаржыландыру) АҚШ-та шамамен 1890 жылы пайда болды. Экономикалық тұрғыда бұл борышты саудалау, есептік операциялардың бір түрі.

Факторинг (ағылш. factor — фактор, сауда делдалы, маклер, комиссияшы, агент) — банкілердің тапсырыскерге көрсететін қызметтерінің түрі; жеткізуші-клиенттің мамандандырылған мекемеге (факторингтік компанияға, банкінің факторингтік бөліміне) жеткізілген тауарлар немесе көрсетілген қызметтер үшін төленбеген төлем құжаттарын (шот-фактураларды) ұсынуына байланысты сауда-комиссиялық операциялардың бір түрі, яки жеткізуші-кәсіпорынның айналым капиталын несиелендіруі [1, 156б.].

Мұнда несиелендіру төлемші (сатып алушы) төлемеген борышқорлық талаптарды (жеткізілген тауарлар, орындалған жұмыстар, көрсетілген қызметтер үшін төлем құжаттарын) басқа тұлғаға (факторға) берумен және факторға ол бойынша төлем алу құқығын табыстаумен байланысты болады.

Факторинг рөлін банкілер, несие, қаржы мекемелері, банк операцияларымен айналысатын басқа да мекемелер атқарады.

Факторинг қызметімен айналысу үшін фактор ұлттық (орталық) банкіге жазбаша өтініш жасап, оның келісімін алуы тиіс. Факторинг қызметінде банк талаптан шегіну шарты бойынша тапсырыскердің борышқорларынан борышты өндіріп алу құқығын тапсырыскерден сатып алады және тапсырыскерге өзінің қаражатынан сатып алынған борыштың 90%-ына дейінгісін төлеп, өзінде сыйақы ретінде әлдебір пайызын қалдырады.

Факторингтік операциялар жеткізуші мен оның контрагенттері бір елдің ішінде болатын ішкі операциялар және халықаралық операциялар (халықаралық несие түрі ретінде) болуы мүмкін.

1988 ж. Халықаралық Факторинг туралы конвенция қабылданды.

Ірі факторингтік компаниялар Factors Chain International «Фэкторз чейн интернэшнл» (Амстердам) қауымдастығына біріккен. Біздің еліміздегі өздері факторингтік қызмет ұсынып отырған компаниялардың көпшілігі банкілердің серіктестері болып табылады және сол банкілердің займдарының есебінен қорланады. Анығында, біздің республикамызда таза факторингтік компаниялар санаулы-ақ. Осы жерде факторинг қызметін ұсына алатын қаржы институттарына тоқталсақ мұндайлар үшеу: біріншісі, әмбебап банкілер, екіншісі, тек қана факторинг емес, сонымен бірге лизингпен айналысатын компаниялар, сосын, үшіншісі, арнайыландырылған факторингтік компаниялар. [2, 26.].

Қазақстандық факторинг жүйесін Ресейлік аттас саламен салыстыруға келмейді. Бір ғана олардағы факторинг нарығының көлемінің 2011 жылы 19,2 миллиард еуроға жеткенін айтсақ, аузыңызды ашып, көзіңізді жұмаңыз хақ. Ал, жалпы әлем бойынша аталған саладағы көшбасшылар ретінде Италия (11,9 пайыз), Кипр (20,7 пайыз), Ұлыбритания (10,5 пайыз) және Португалия (9,8 пайыз) аталады. Факторинг нарығының дәстүрлі қуаты (потенциал) ЖІӨ-ге қатынасымен өлшенеді. [3, 19б.].

«Қазақстан Республикасының Банкілер және Банк қызметі туралы» 1995 жылғы 31 тамыздағы № 2444 заңның отызыншы бабына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банктің лицензиясы бар банкілер факторингтік операцияларды жүргізуге құқылы. Яғни, рұқсаты бар банкілер бұл операцияларды жүргізу осы заңдарға сүйеніп, факторингті несие ретінде қарастырады. Несие ретінде қарастыру бұл қате емес, бірақ халықаралық қатынаста банкілер

1988 жылы қабылданған «Халықаралық факторинг туралы» Оттава конвенциясына сүйенеді. [4, 266.].

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі жоғарыда қарастырылған факторингті несиелендіру ретінде қарастырады, бірақ факторинг шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің 336-шы бабына сәйкес рәсімделеді, сондықтан да ол талап ету құқығына теңестірілген (цессия). Бірақ олар әртүрлі шарттар, себебі факторинг қаржылық операция болып табылады, ал цессия ондай қатынастарға жатпайды. Талап ету құқығын беруде талаптар адресінде есеп айырысу қарыз алғаннан кейін жүзеге асырылады, ал факторингке есеп айырысу борышқордан ақша алғанға дейін жүзеге асырылады. Осыған сәйкес Ұлттық Банктің факторинг несиелендірудің бір түрі ретінде тұжырымдауымен келісуге болады. Сондықтан да банктер туралы заңдылыққа, Азаматтық Кодекске өзгерістер енгізу керек. Олар несиелендірумен банк мәртебесі жоқ тұлғаларға айналысуға құқықты беруге тиіс.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 733-ші бабының мазмұны осы Азаматтық Кодекске сәйкес келмейді, себебі осы бап бойынша қаржы агентіне ақшалай талапты беру, тіпті клиентпен оның борышқоры арасында оған тыйым салу немесе оны шектеу туралы келісім болғанда жарамды болып табылады [5].

Бірақ цессияға байланысты бірде тарап контракт бойынша өзінің құқықтарымен міндеттерін үшінші тұлғаға екінші жақтың жазбаша келісімінсіз бере алмайды. Сондықтан да Қазақстан Республикасында нақты нарықтық экономикалық дамыту үшін, және факторингтің ең пайдалы операция ретінде дұрыс реттеп, заңдылыққа өзгерістер енгізіп «Халықаралық факторинг туралы» Оттава конвенциясын ратификациялау керек.

Енді шешу жолдарына шама-шарқымызша үңіліп көрейік:

- факторинг шарты бойынша азаматтық кодекске өзгерістер енгізу;
- факторинг дегенді бір жұмбақ әлем сияқты көріп жүрген кәсіпкерлерге кәсіптерін қаржыландырудағы мұның басымдыққа ие қырларын түсіндіру жұмыстарын кеңінен жүргізу;
- қаржы рыногының жағдайын және тәуекелдерді басқарудың барынша қажеттілігін арттыру;
- Қазақстандық факторинг рыногы қазіргі таңда ұлттық қаржы жүйелерінің дүниежүзілік қаржы рыногына интеграциялану үдерісіндегі ролін одан әрі күшейту үшін үлкен мүмкіндіктер ұсынатын бастапқы сатыда тұр.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Банк терминдері мен ұғымдарының қазақша-орысша сөздігі. / Ғ. Сейіткасымов, Б. Бейсенғалиев, Ж. Бекболатұлы - Алматы: Экономика, 2006. 156 б.
2. Иванова Т. Международный факторинг / Т. Иванова // Нерезиденты. - 2010. - №10. - 2-10 б.
3. Бушукова, Б. Обзор рынка факторинга в мире и Казахстане [Текст] / Б. Бушукова // РЦБК. - 2010. - № 9. - 19-21 б.
4. Осипов Е. «Ақшалай талапты беріп қаржыландыру» // Заң №10-11 2012ж. 26-28 б.
5. Қазақстан Республикасының азаматтық кодексі (1994 жылғы 27 желтоқсандағы жалпы бөлім) Қазақстан Республикасының ерекше бөлім 1999 жылғы 1 шілдедегі № 409 Кодексі (өзгерістер мен толықтырулар ҚР 2012.01.12 № 539-IV)

Тулепбергенова А.Б. Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінің 1 курс магистранты
Ғылыми жетекші: ф.ғ.к. Амребаев А.М.

ЯДРОЛЫҚ ҚАРУДЫ ТАРАТПАУ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМШАРТ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАН

Н.Ә.Назарбаев: «Ядролық қарусыз әлем орындалмайтын арман емес. Бұл жер шарының ауқымды бөлігінде орнығып үлгерген шындық. Дегенмен, түбегейлі ядролық қарусыз әлемге жол салу жер ананың барлық саналы азаматтарының бірігуінсіз, яғни, жаһандық қажыр қайратсыз мүмкін емес. Бүгінгі таңда беделді де қуатты жаһандық антиядролық қозғалыс құру

айрықша маңызды. Бұл бастаманы жаһанға жар етіп, оны құруға кірісу керек. Қозғалыстың басты мақсатыдролық қауіппен күрес қана болмауы тиіс. Ядролық қарудың кез келген түрінен бас тартатын барша адамзаттың антидролық санасын табанды түрде қалыптастыруымыз қажет» деп Астанада өткен «Ядролық қарусыз әлем үшін» форумында хабарлағандай ядролық қарудың таратылуы қазіргі заманның өзекті мәселелерінің бірі және бұнымен адамзат баласы бірігіп күресу керек. [1]

2010 жылы 5 наурызда халықаралық қоғам Ядролық қаруды таратпау туралы келісімнің (ЯҚТК) қызмет етуінің 40 жылдығын атап өтті. Бүгінгі күні Индия, Пәкістан, Израильді есепке алмағанда әлемнің барлық дерлік мемлекеттері ЯҚТК қатысушылары болып саналады. 2010 жылға дейін ЯҚТК 189 мемлекет мүше.

ЯҚТК 1970 жылы өз күшіне енді. Осы келісімшарттың негізінде халықаралық ядролық қаруды таратпау режимі құрастырылды және ережелеріне сәйкес мемлекеттер арасындағы текетірес пен тұрақсыздықты болдырмауға сонымен бірге, ұлттық және халықаралық қауіпсіздікті сақтауға септігін тигізеді. Сондай-ақ, ЯҚТК ядролық энергияны бейбітшілік мақсатта қолданудың жемісті халықаралық ынтымақтастығының құқықтық негізін құрды.

Қазақстан Республикасының саясаты сыртқы саяси бағытымен анықталады. Оның негізінде халықаралық қауіпсіздікті күшейту, мемлекетаралық ынтымақтастықты дамыту, жаһандық мәселелер мен қақтығыстарды реттейтін халықаралық ұйымдардың ролін арттыру жатыр.

Қазақстан ядролық қаруды таратпау режимін күшейту бағытында бірнеше сенімді қадамдар жасады. Оның біріншісі, КСРО кезінде қолданыста болған 1991 жылы Семей ядролық сынақ полигоны жабылды. Алматы декларациясына сәйкес Белорусия, Қазақстан және Украина мемлекеттерінің басшылары КСРО ядролық арсеналдыранның қызметі мен ортақ бақылау механизмдерін анықтады. Екіншіден, 1992 жылы 23 мамыр күні АҚШ және жоғарыда аталған 4 мемлекет бірігіп, 5 жақты Лиссабон хаттамасына қол қойды. Олар келісімге ядролық қаруы жоқ мемлекеттер ретінде қосылды. Үшіншіден, 1994 жылы 5 желтоқсанда ЕҚЫҰ Будапешт Саммитінде Ресей, АҚШ, Ұлыбритания мемлекеттері ЯҚТК Белорусия, Украина, Қазақстан ядролық қарусыз мемлекеттер ретінде кіргендіктен оларға қауіпсіздік кепілдемелерін беру туралы меморандумға қол қойды. Бұл құжатқа қол қою арқылы Қазақстан территориясында толықтай ядролық қарудың шығарылуы орындалды. Алдына қойған жауапкершіліктер мен міндеттерді орындай отырып, Қазақстан қазақ жеріндегі ядролық қарудың инфроқұрылымын жою мәселелеріне кірісті.

1993 жылы 13 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Жоғарғы Кеңесі ЯҚТК ратификациялады. Қазақстанның ЯҚТК қосылуы мемлекеттің сыртқы саяси бағытын жүзеге асыруда маңызды қадам болды. Қазақстан ядролық мемлекет дәрежесімен ЯҚТК мүшесі бола отырып, келісімнің барлық ережелерін қатаң ұстанады.

ЯҚТК - ядролық қаруды бақылау саласындағы жалғыз көпжақты келісімшар болып саналады.

1994 жылы 14 ақпанда Қазақстан Атом энергиясының Халықаралық Агеттігіне мүше болды (МАГАТЭ). ЯҚТК ережелеріне сәйкес, Қазақстан Үкіметі мен МАГАТЭ арасындағы кепілдемелер туралы келісімге қол қойды. Соған сәйкес, барлық ядролық нысандар МАГАТЭ кепілдігінде және Қазақстан барлық ядролық қызметін МАГАТЭ ережелері мен стандарттарына сәйкес жүргізеді.

1996 жылдың қыркүйегінде Қазақстан БҰҰ Бас Ассамблеясының 51-ші сессиясында ядролық сынақтарға тыйым салу туралы келісімге қол қойды және 2001 жылы 14 желтоқсанда осы келісімді ратификациялады.

Қазақстан ядролық қарусыздандырудағы белсенді қызметі үшін 1994-1996 жылдары бақылаушы дәрежесіне ие болса, 1999 жылдың 5 тамызында қарусыздандыру конференциясының мүшесі болып қабылданды.

2002 жылдың 13 мамырында Қазақстан ядролық тасымалдаушылар тобының 40-шы мүшесі болды. Бұндағы негізгі мақсатымыз, терроризмге қарсы шараларды күшейту, жаппай қырып-жою қару-жарақтарының таралуына жол бермеу, ядролық материалдар мен екі жақты қолданысы бар өнімдерді тасымалдау мен қолданудың бақылауын күшейту.

Н.Ә.Назарбаев «XXI век: на встречу миру, свободному от ядерного оружия» атты халықаралық конференциясында: «Қазіргі келісімдер жүйесі ядролық иемденуді тежейді, бірақ ядролық қаруы бар мемлекеттерде олардың азаюына әкелмейді» деп көрсеткен еді. Сондықтан,

Елбасы бар келісімшарттардың негізінде оларды модернизациялауды ұсынды. Негізгі мақсаты, ядролы және ядросыз мемлекеттердегі ядролық қауіпсіздікті күшейтудегі өзара жауапкершілікті арттыру болып табылады.

Қазақстан ядролық державалардың ракетаға қарсы қорғаныс мәселелері бойынша конструктивті диалогінің жалғасуы үшін ат салысуда. Әскери ұстап тұру принципінің орнына - сенім принципі келу керек. Себебі, ХХІ ғасырда қауіпсіздікке тек ұжым болып қол жеткізуге болады. Ядролық қауіп мәселесіне келгенде барлық мемлекеттердің ұжымдық ат салысуы мен сенімі жаһандық қауіпсіздік жүйесінің негізгі кепілі болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Ядролық қарусыз әлем үшін» Н.Ә. Назарбаевтың сөйлеген сөзінен Астана форумы. // www.tengrinews.kz

Чен А.А., студент гр. П-23 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: преподаватель,
магистр юриспруденции Жумашева А.Б.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕТЕКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Весьма часто в современной жизни люди сталкиваются с чем-то, носящим наименование «права человека». Их используют, к ним апеллируют, но мало кто полностью понимает, что это такое. Основой развития концепции прав человека стала естественно-правовая школа правопонимания. Именно в ней впервые прозвучала мысль об изначальной свободе человека. То есть не отъемлемые права человека суть проявления его свободы. Главное, в чем заключается свобода – это возможность выбора, права поступать по своей воле, без принуждения. Право передвигаться, не зная границ, право говорить и думать без указки, право решать, в конце концов, вопросы собственных жизни и смерти. Здесь главное – воля, желание самого человека. Но такое понимание возможно только для одного человека, индивидуума.

Личная свобода человека входит в блок прав, образующих собой основу всего правового статуса личности, ибо без этого права утрачивают смысл другие права и свободы. В этой связи личная свобода должна рассматриваться, как важнейшая социальная ценность основополагающий принцип, который служит критерием построения демократического и правового государства. Важно и то, что личная свобода выступает основной формой проявления свободы личности – одного из основных институтов демократического государства. Область личной свободы – это связанная со всеми сторонами общественной жизни сфера известной обособленности человека, т.е. его возможности распоряжаться самим собой в устроении личной жизни, а также в нравственных отношениях [1, с.278].

Исходя из вышеизложенного, хотелось бы остановиться на спорном и актуальном вопросе, который не первый год волнует не только научную общественность, но и в целом граждан независимого Казахстана – быть или не быть частной детективной деятельности в Республике Казахстан? Хотелось бы отметить, что разработан проект закона от 17 августа 2012 года Республики Казахстан «О частной детективной деятельности», в котором дано определение «частному детективу»: «Частный детектив - гражданин Республики Казахстан, достигший двадцати пяти лет, имеющий высшее юридическое образование, стаж работы по юридической специальности не менее трех лет, прошедший непрерывную стажировку у частного детектива сроком не менее одного года, аттестацию в аттестационной комиссии уполномоченного органа и получивший лицензию на право занятия частной детективной деятельностью» [2].

Законопроект «О частной детективной деятельности», регулирующий оказание таких услуг в Казахстане, разработало министерство юстиции совместно с институтом законодательства. проект закона предоставляет частному детективу возможность осуществлять частную детективную деятельность в целях защиты прав и законных интересов заказчиков частных детективных услуг, регламентируя порядок ее осуществления и устанавливая при этом ограничения.

В своем Послании народу Казахстана 27 января 2012 года «Социально-экономическая модернизация - главный вектор развития Казахстана», Глава государства - лидер нации Н.А. Назарбаев в качестве приоритета обозначил необходимость введения в Республике Казахстан института частной детективной деятельности. При этом введение частной детективной деятельности должно сопровождаться рядом условий и ограничений, связанных с интересами обеспечения законности и правопорядка, соблюдения прав и свобод граждан, интересов государства.

Статья 13 Конституции Республики Казахстан предоставляет каждому гражданину право защищать свои права и свободы всеми не противоречащими закону способами. Решающая роль в обеспечении этих прав, безусловно, принадлежит государственным правоохранительным органам и структурам исполнительной власти. В свою очередь, наряду с государственными гарантиями личной жизни граждан, безопасности предпринимательской деятельности государство предоставляет право реализовывать часть своих функций в данной сфере и негосударственным структурам - юридическим и физическим лицам, оказывающим услуги по частному сыску. По существу, частная детективная деятельность предоставляет возможность выбора гражданином способа защиты его законных интересов, поэтому является необходимым элементом демократического общества и эффективного рыночного хозяйства.

На сегодняшний день услугами частного детектива пользуются люди во всем мире. Различаются только полномочия детективов в разных странах, которые предоставляют им государственные власти.

Согласно закону Российской Федерации «О частной детективной и охранной деятельности»: «...частная детективная и охранная деятельность определяется как оказание на возмездной договорной основе услуг физическим и юридическим лицам предприятиями, имеющими специальное разрешение (лицензию) органов внутренних дел, в целях защиты законных прав и интересов своих клиентов. На граждан, осуществляющих частную детективную и охранную деятельность, действие законов, закрепляющих правовой статус работников правоохранительных органов, не распространяется. Граждане, занимающиеся частной детективной деятельностью, не вправе осуществлять какие-либо оперативно - розыскные действия, отнесенные законом к исключительной компетенции органов дознания»[3].

В странах СНГ действует модельный закон «О негосударственной (частной) охранной деятельности и негосударственной (частной) сысковой деятельности» принятый на двадцать первом пленарном заседании МПА СНГ.

По существу, частная детективная деятельность предоставляет возможность выбора гражданином способа защиты его законных интересов, поэтому является необходимым элементом демократического общества и эффективного рыночного хозяйства. В Казахстане оперативно-сысковой деятельностью уже занимаются службы безопасности практически всех солидных организаций.

Итак, проанализировав нормативно – правовую базу, регулирующую частную детективную деятельность можно сделать следующие выводы:

- Законопроект «О частной детективной деятельности» послужит основой для формирования новых способов получения доказательной информации, способствующих повышению эффективности досудебного производства, появлению новых форм раскрытия преступлений
- Привлечение к раскрытию преступлений частных детективов создаст конкуренцию между государственными и негосударственными структурами, что, в свою очередь, будет способствовать достижению полноты следствия и состязательности в уголовном процессе.
- Мы полагаем, что сотрудничество правоохранительных органов с частными детективными агентствами послужит совершенствованию оперативной – розыскной деятельности в РК.

Список литературы:

1. Айтхожан А.К. Конституционное право Республики Казахстан. Учебник. – Алматы, 2001.
2. Законопроект Республики Казахстан от 17 августа 2012 г. «О частной детективной деятельности».

Шакиржанов Р.С., магистрант 1-курса Казахской инженерно-технической академии

ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ АНТИМОНОПОЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Проекты законов «О защите конкуренции» и «О внесении изменений в Кодекс административных правонарушений Республики Казахстан» предполагают существенные изменения правовой базы антимонопольной политики, включая понятийный аппарат, определение антиконкурентной практики, инструменты государственной поддержки конкуренции и, систему санкций за нарушение законодательства.

Наша цель - критический диализ предложенных новшеств, среди которых величина и критерии применения санкции за нарушение антимонопольного законодательства, проблемы квалификации группы лиц как объекта антимонопольного регулирования, определение доминирования и вопросы воздействия государства, а условия конкуренции на рынках [1, с.42].

Однако в первую очередь следует отметить очевидные достоинства разработанных проектов. Во-первых, принятие закона «О защите конкуренции» позволит объединить нормы, посвященные конкуренции на товарных и на финансовых рынках.

Во-вторых, существенно расширены нормы, посвященные ограничению конкуренции со стороны органов исполнительной власти и местного самоуправления.

В-третьих, законопроект меняет критерии и повышает минимальную границу антимонопольного анализа сделок экономической концентрации, устраняя значительную часть избыточного предварительного контроля.

В-четвертых, законопроект более четко разграничивает обстоятельства, в которых антимонопольное законодательство, запрещающее определенные действия, применяется «по букве», и где оно применяется на основании «взвешенного подхода». Действующий закон слишком широко трактует область применения «взвешенного подхода», в этом смысле слишком мягко относясь к наиболее опасным антиконкурентным действиям.

В-пятых, это, конечно, изменение системы санкций.

Экономический анализ правоприменения предполагает понимание того, что один из его ключевых моментов - это ожидания действующих на рынке лиц, а также субъектов правоприменения (в число которых не обязательно входят исключительно участники рынка). Настройка ожиданий происходит через формирование достоверных обещаний (достоверных угроз) применения санкций в случае нарушения правил. Достоверность может достигаться не только через непосредственное применение санкций (то есть опыт субъектов - как собственный, так и других участников рынка), но и через другие сигналы (разъяснительные компании - в рамках политики по развитию конкуренции, повышение общего уровня доверия к системе государственного управления, обеспечивающей правоустановление и правоприменения).

Рассмотрим вопрос об условиях нарушения норм антимонопольного законодательства в части соглашений и согласованных действий, ограничивающих конкуренцию. Принятие решения о нарушении, или соблюдении (установленных правил зависит от соотношения чистых выгод, которые ожидает получить субъект.

Ожидаемый чистый выигрыш от нарушения установленных правил зависит от незаконно полученной прибыли, издержек коллективного действия для участника согласования, а также ожидаемой величины санкций за нарушение антимонопольного законодательства.

Вероятность применения санкций к нарушителю установленных правил определяется механизмом поддержания данных правил, функционирование которого предполагает: обнаружение факта нарушения, установление нарушителя, определение степени вины и соответствующей величины санкций, наложение санкций (например, взыскание штрафа, возмещение нанесенного ущерба, изъятие необоснованно полученного дохода, лишение свободы).

Вместе с тем следует учитывать, что размер санкций в абсолютном выражении может определяться как процент от оборота за определенный период, предшествующий выявленному нарушению, а также как величина, кратная сумме доказанного ущерба.

Существует как минимум еще один фактор, влияющий на пороговый уровень вероятности время, между получением прибыли в результате нарушения требований антимонопольного законодательства и выплатой штрафа и возмещением нанесенного ущерба. Чем продолжительнее период и чем выше реальная ставка процента, тем сильнее дисконтируется ожидаемая величина санкций и тем выше должен быть пороговый уровень вероятности [2, с. 17].

Представленная иллюстрация показывает, что у законодателя есть достаточно широкое поле выбора способов определения размеров санкций, различающихся издержками исчисления и адекватностью (соразмерность нанесенному ущербу и незаконно полученному чистому доходу). В одном из рассматриваемых законопроектов выбор сделан в пользу «оборотных» санкций. С одной стороны, применение данного метода приблизит по формальным признакам практику антимонопольного регулирования к нормам, принятым в развитых странах, в частности, в ЕС. С другой – «оборотный» показатель не обеспечивает той степени адекватности санкций, которая при прочих равных условиях возможна в случае использования правила кратности возмещения ущерба.

Список литературы:

1. Джумагельдиева Т.А. // Казахстан Спектр, 2005, № 7, с. 42-48.
2. Есенбаев М.Т. Роль антимонопольной политики в защите бизнеса. //«Экономика и статистика», № 3, 2008, с.17-19.

Шалабаева К. группа Ю-12с. КЭУК
Научный руководитель: ст.преподаватель
кафедры ПРЭО КЭУК Копбулов Р.А.

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ КОНСТИТУЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД

Окончание второй мировой войны, победа над фашизмом привели к резкому усилению демократических процессов, происходящих во всем мире. Активное участие в политической жизни стали принимать все социальные слои населения через свои политические партии, профсоюзы, массовые общественные движения. В большинстве стран сложился как бы баланс различных политических сил, в результате чего государство приобрело относительную самостоятельность и должно уже было действовать в целях обеспечения в обществе социального мира, политической и экономической стабильности. С другой стороны, желание подавляющего большинства государств не допустить возникновения глобальных мировых конфликтов побудило их к вхождению в мировую систему обеспечения мира и международной безопасности, а стремление наладить эффективное функционирование экономики - к вхождению в различные политико-экономические блоки. Новые политические процессы были дополнены также тем, что в 60-х гг. произошли распад колониальной системы и образование целого ряда независимых государств Азии, Африки и Латинской Америки.

Все вышеуказанные, а также ряд некоторых других факторов наложили существенный отпечаток на конституционное развитие большинства стран в современный период. Во многих странах принимаются новые конституции либо вносятся существенные изменения в прежние: эти изменения отражают происходящие социально-политические перемены в конкретных государствах и во всем мире.

В целом ряде новых конституций (Италии, Франции, Греции, Испании, Португалии, Японии) появились положения о народном или национальном суверенитете. Так, ст. 2 Конституции Португалии 1976 г. гласит: «Португальская Республика - демократическое правовое государство, основывающееся на народном суверенитете, на многообразии демократических мнений и демократическом плюрализме, на уважении и на гарантиях осуществления основных прав и свобод и имеющее целью претворение демократических

принципов в экономической, социальной и культурной жизни и углубление демократии участия». [1, 78]

В некоторых современных конституциях имеются статьи, указывающие на то, что вся власть в государстве исходит от народа или нации (Австрия, Болгария, Германия, Польша, Индия и др.). Так, ст. 20 Основного закона ФРГ 1949 г. устанавливает: «Вся государственная власть исходит от народа. Она осуществляется народом путем выборов и голосований, а также через специальные органы законодательства, исполнительной власти и правосудия. Все немцы имеют право оказывать сопротивление всякому, кто попытается устранить этот строй, если иные средства не могут быть использованы».

В ряде конституций с целью придания им общенародного характера включено требование не только об их принятии на референдуме, но и об утверждении на референдуме любых конституционных изменений после прохождения необходимой предварительной процедуры. К числу таких основных законов относится, например, Конституция Дании 1953 г.

Во многих конституциях появились положения, которые отразили процесс усиления регулирующей роли государства в экономической и социальной сферах. В некоторых из них это нашло выражение в нормах, указывающих на основные цели государства в указанных сферах, на обязательства государственных органов обеспечивать интересы общества в данных областях деятельности.

Конституция Испании 1978 г. включает в себя специальную Главу третью «Об основополагающих принципах социально-экономической политики», которая обязывает государственные органы обеспечивать правовую, экономическую и социальную защиту семьи, благоприятные условия экономического и социального развития страны, справедливое распределение доходов, полную занятость, создание государственной системы страхования, охрану окружающей среды, право граждан на благоустроенное жилье, пенсионное обеспечение и др. Конституция Португалии 1976 г. содержит часть вторую, посвященную экономической и социальной организации общества, где определяются принципы этой организации, вопросы планирования экономического и социального развития, сельскохозяйственная, торговая и промышленная политика, формы собственности (государственная, частная, кооперативная и общественная), формы экономической деятельности и т. д.

Конституция Австрии в своих статьях (действующих в ред. 1983 г.) подробно разграничивает компетенцию федерации и земель в экономической и социальной сферах [2, 235].

В то же время некоторые конституции закрепили создание специальных органов, на которые возлагаются задачи по регулированию указанных вопросов. Так, Конституция Франции 1946 г. включала особую главу «Об экономическом совете», а Конституция 1958 г. - раздел «Об экономическом и социальном совете». Конституция Италии 1946 г. помимо главы III «Экономические отношения» включает ст. 99 «О национальном совете экономики и труда», являющемся консультативным органом парламента и правительства и наделенном правом законодательной инициативы по экономическим и социальным вопросам.

Как правило, в послевоенных конституциях демократических государств содержится более полный перечень основных прав и свобод человека и гражданина, снимаются определенные ограничения в их использовании. При этом в некоторых из них наряду с личными (гражданскими) и политическими правами и свободами закреплены социально-экономические права [3, 145].

Список литературы:

1. Конституции государств Европы. - М., 2001.
2. Баренбойм П. 3000 лет доктрины разделения властей. - М., 2005.
3. Коврякова Е.В. Парламентский контроль: зарубежный опыт и российская практика. - М., 2004.

МОШЕННИЧЕСТВО В СФЕРЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЕГО ЮРИДИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА

Развитие предпринимательства в период перестройки хозяйственных отношений происходило в обстановке правовой неурегулированности, что повлекло за собой лавинообразный рост различных экономических правонарушений, в том числе и ранее неизвестных видов мошенничеств.

В основе совершения мошеннических действий лежит умелое использование несовершенства отдельных законов и финансовой системы, сложность и многоступенчатость финансово-экономических связей, некомпетентность, юридическая неосведомленность, беспечность, безответственность, а также доверчивость руководителей предприятий и частных лиц. В то же время своевременно распознать эти действия нередко затруднительно, поскольку при мошеннических посягательствах совершаемые незаконные действия внешне выглядят как вполне обычные операции, осуществляемые в соответствии с установленными правовыми и экономическими нормами. Правонарушители всегда стремятся тщательно маскировать свои действия. Применяемые ими способы обмана, подлога и прочих видов мошенничества, как правило, очень трудно поддаются проверке.

Мошенничество является одним из видов экономических преступлений. Прежде чем приступить к раскрытию мошенничества в бухгалтерском учете, необходимо определить его место в правовой классификации с позиций Уголовного Кодекса РК.

Все экономические преступления в соответствии с УК РК делятся на три категории:

- преступления против собственности;
- преступления в сфере экономической деятельности;
- преступления против интересов службы в коммерческих и иных организациях [1].

К преступлениям против собственности относятся кража, мошенничество, присвоение или растрата.

К преступлениям в сфере экономической деятельности относятся:

- незаконное предпринимательство;
- незаконная банковская деятельность;
- лжепредпринимательство;
- совершение субъектом частного предпринимательства сделки (сделок) без намерения осуществлять предпринимательскую деятельность;
- легализация денежных средств или иного имущества, приобретенного незаконным путем;
- незаконное получение и нецелевое использование кредита;
- нецелевое использование денег, полученных от размещения облигаций;
- монополистическая деятельность;
- заведомо ложная реклама;
- незаконное использование товарного знака;
- незаконные получение и разглашение сведений, составляющих коммерческую или банковскую тайну;
- нарушение порядка выпуска эмиссионных ценных бумаг;
- непредоставление информации либо представление заведомо ложных сведений должностным лицом эмитента ценных бумаг;
- представление заведомо ложных сведений профессиональными участниками рынка ценных бумаг;
- нарушение правил проведения операций с ценными бумагами;
- утрата документов и сведений, составляющих систему реестров держателей ценных бумаг;
- изготовление или сбыт поддельных денег или ценных бумаг;
- изготовление или сбыт поддельных платежных карточек и иных платежных и расчетных документов;

- нарушение порядка и правил маркировки подакцизных товаров акцизными марками и (или) учетно-контрольными марками, подделка и использование акцизных марок и (или) учетно-контрольных марок;
- экономическая контрабанда;
- невозвращение из-за границы средств в национальной и иностранной валюте;
- уклонение от уплаты таможенных платежей и сборов;
- неправомерные действия при банкротстве;
- преднамеренное банкротство;
- доведение до неплатежеспособности;
- ложное банкротство;
- нарушение законодательства Республики Казахстан о бухгалтерском учете и финансовой отчетности;
- представление заведомо ложных сведений о банковских операциях;
- незаконное использование денежных средств банка;
- уклонение гражданина от уплаты налога и (или) других обязательных платежей в бюджет;
- уклонение от уплаты налога и (или) других обязательных платежей в бюджет с организаций;
- незаконные действия в отношении имущества, ограниченного в распоряжении в счет налоговой задолженности налогоплательщика;
- получение незаконного вознаграждения;
- принуждение к совершению сделки или к отказу от ее совершения;
- рейдерство;
- неправомерный доступ к компьютерной информации, создание, использование и распространение вредоносных программ для ЭВМ;
- неправомерное изменение идентификационного кода абонентского устройства сотовой связи, устройства идентификации абонента, а также создание, использование, распространение программ для изменения идентификационного кода абонентского устройства.

К преступлениям против интересов службы в коммерческих и иных организациях относятся:

- злоупотребление полномочиями;
- злоупотребление полномочиями частными нотариусами, частными судебными исполнителями и аудиторами, работающими в составе аудиторской организации.

Каковы бы не были характер экономического преступления и условия, которые создают для этого благоприятную основу, в бухгалтерском учете предприятия факт злоупотребления не может не отразиться. Эффективное выявление мошенничества в бухгалтерском учете требует глубокого анализа экономическо-правовой характеристики подобных искажений. Для этого необходимо систематизировать виды, возможность и способы совершения, варианты отражения в бухгалтерском учете мошеннических действий.

Следовательно, экономические правонарушения можно разделить по:

- по степени опасности;
- в зависимости от исполнителей;
- по виду искажаемой информации;
- по степени механизации учетных операций.

По степени опасности мошенничество может быть простое и квалифицированное.

Простое мошенничество представляет собой мошенничество без квалифицирующих признаков. У простого мошенничества, как правило, разовый характер злоупотреблений, совершенный одним лицом в небольших размерах. Для него не свойственна специальная подготовка. Простое мошенничество имеет в большинстве своем стихийный характер.

Квалифицированное мошенничество совершается должностными лицами или организованной группой лиц в крупном размере и неоднократно. Для квалифицированного мошенничества характерно тщательное планирование сложных схем различных операций с распределением ролей участников этих операций. Тщательно готовятся документы прикрытия, используются подставные лица, разрабатываются способы противодействия проверочным мероприятиям [2].

Особо квалифицированное мошенничество есть мошенничество, совершенное:

- организованной группой лиц;
- в крупном размере
- лицом с использованием своего служебного положения;
- лицом ранее два или более раза судимым за хищение либо вымогательство.

В зависимости от исполнителей мошенничество может быть со стороны:

- наемного персонала;
- руководителей;
- инвесторов;
- покупателей;
- поставщиков.

Мошенничество со стороны наемного персонала может совершаться:

- работником предприятия;
- бывшим работником предприятия;
- посторонним лицом при участии работника предприятия.

Злоупотребления могут совершаться лицами, которые по роду деятельности осведомлены о планируемых действиях своего предприятия (работники отделов сбыта, снабжения, маркетинга, бухгалтерии и др.). Совершению такого рода мошенничества способствуют:

- слабая система внутреннего контроля организации;
- несоблюдение требований по хранению
- кассовых, денежных и других бухгалтерских
- документов, печатей, штампов, бланков строгой отчетности.

Уголовная ответственность за экономические правонарушения варьируется, начиная с оплаты штрафа до лишения свободы.

В данный период в Казахстане рассматривается возможность декриминализации финансово-экономических преступлений.

Данный проект предполагает поправки, в частности, сужается сфера применения статьи 193 Уголовного кодекса, предусматривающая уголовную ответственность за легализацию денежных средств или иного имущества, приобретенного незаконным путем. В действующей редакции предметом легализации выступают доходы, полученные любым незаконным способом, включая совершение административного правонарушения или гражданско-правового деликта. Законопроектом предлагается установить уголовную ответственность за легализацию, совершенную только преступным путем.

Министр юстиции Республики Казахстан Берик Имашев отметил, что это отвечает требованиям Конвенции Совета Европы об «отмывании», выявлении, изъятии и конфискации доходов от преступной деятельности о том, что предметом легализации могут быть доходы, добытые преступным путем.

Кроме того, из санкций некоторых статей Уголовного кодекса предлагается исключить такое наказание, как лишение свободы. Из категории средней тяжести в категорию небольшой тяжести, путем снижения верхнего предела наказания в виде лишения свободы с 3-х до 2-х лет переводятся 2 состава преступления: нарушение порядка выпуска эмиссионных ценных бумаг и ложное банкротство [3].

Список литературы:

1. Уголовный Кодекс Республики Казахстан
2. Дж.Л.Ковасич. Противодействие мошенничеству. – Москва: Маросейка, 2010.
3. <http://www.inform.kz/rus/article/2541851>

БАЛА ҚҰҚЫҚТАРЫ – МЕМЛЕКЕТТІҢ БАСТЫ НАЗАРЫНДА

Бүгінде қоғамымыздың әлсіз жақтары саналатын балаларды қорғау мәселесі дүние жүзін толғандырып отыр. Біздің елімізде балалар құқығын қорғау жөніндегі арнайы заңнама бар, атап айтқанда 08.08.2002 жылы қабылданған «Қазақстан Республикасындағы бала құқықтары туралы» заң. Бұл заң балалардың қоғамның толыққанды мүшесі болып өсіп-жетілуі үшін олардың бойында әлемдік өркениеттің жалпы халықтық құндылықтары негізінде қайраткерлік пен шығармашылық белсенділікті дамытуға, адамгершілік қасиеттер мен Отансүйгіштік, ұлттық сана-сезімді тәрбиелеуге бағытталған басымдылықтардың құқығы мен мүдделеріне қатысты қатынастарды реттейді. Бірақ, бала құқықтарын көпшілігіміз айрықша әлеуметтік және экономикалық қажеттіліктер ретінде қабылдаймыз. Бұл ретте балалардың азаматтық құқықтары мемлекеттің де, қоғамның да назарынан тыс қалып жатады.

Осыған орай, ҚР-ның мемлекеттік балалар саясатының мақсаты- балалардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтау, оларға қысым жасаушылыққа жол бермеу, балалардың құқықтары мен заңды мүдделерінің негізгі кепілдіктерін нығайту, сондай-ақ, олардың құқықтары бұзылған жағдайда қайта қалпына келтіру, бала құқықтары кепілдіктерінің құқықтық негіздерін қалыптастыру, құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау жөніндегі құзырлы органдар мен ұйымдар құру және де жасөспірімнің бойында құқықтық сана мен мәдениетті қалыптастыру болып саналады.

Жетімдерін жылатқан жандар оңа ма? Әрине, жоқ. Бірақ мәліметтерге қарасақ, оның ішінде мүгедек, жетім, түрлі ауыр дертпен ауыратындарды, жалпы жасөспірімдердің құқын таптайтын үлкендердің ісі кісілік шектен шыққандығын көреміз. Дегенмен, ондай адамдар арамызда көп деп қол қусырып отыру елге жараспайды. Сондықтан Елбасының «Қазақстан - 2050» Стратегиясы - қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты жолдауында балалар құқығы туралы ерекше аталып көрсетілген. «Бейбіт өмірдің өзінде бізде мыңдаған жетімдер бар - балалар үйлері толы. Ерлердің әйелдер мен балаларға мүлдем жауапсыз көзқарас танытқан оқиғаларының саны өсуде», – деді Елбасы халыққа жолдауында(1). Расында, ересек адамдардың балаларға, әсіресе, жетімдерге деген жауапсыздығы жүрек сыздатады. Мемлекет жетім қалған балаларды сеніп тапсырған балалар үйінің қызметкерлері ойына келегенің жасайды. Олар кәмелетке толмаған балаларды бағып - қағып, қорғаудың орнына ұрып - соғып, тіпті өлтіріп, одан қалса жүкті болуына жол берген. Мұндай сорақылықтан кейін жауапты адамдардың жауапсыздығын қалай түсінуге болады?! Оларға заң қандай жаза қолданса да артық кетпейді. Тіпті жергілікті билік өкілдері жетімдердің жалғыздығын, қолдарындағы билікті пайдаланып «Жетім көрсең - жебей жүр» дегенді мүлде ұмыт қалдырады, әрине кімнің тарапынан болсын қаражатты жымқыру, азық-түлік пен мүлікті талан-таражға салу арқылы өз пайдасын көздеп, ар-ұят, жауаптылық сияқты адами құндылықтарды соңғы орынға қоятыны баршамызға мәлім. Осылайша сол жетімдерді жемтікке айналдырып, барын тартып алып, бөліседі. Тіпті жетім, мүгедек балаларға мемлекеттің беретін жәрдемақысына, көмегіне қолсұққандар қатары да аз емес. Айта берсек бала құқықтарын таптаушылық өте көп.

Келешек – біздің жастарымыздың қолында деп бекер айтпаймыз. Біздің еліміздің, жеріміздің, тіліміздің ,рухани құндылықтарымыздың болашақта жақсы болуын, өсіп – өркендеуін қаласақ, көз қырымызды бүлдіршін балаларымызға салудан бастауымыз қажет сияқты. Осының салдарынан бейбіт өмірде сұм қатігездіктің дәмін татып жүрген тастанды балалар, тірі жетім балалар, ана, әке мейірімін сезіне алмайтын балалар, әже мен атаның қамқорлығын ала алмаған балалар өмірдің қатыгездігін, зорлық зомбылығын көп көреді. Әрине баланың бақыты, балалық шағының көңілді, қызыққа толы өтуі ата-ананы, тіпті мемлекетімізді де ойландырады. Бүлдіршін жас балаларымыздың көзінен жаутандаған көз жанарынан мұңды көру адамзатты толғандырады.

Осыған орай биылғы жылы еліміздің бас қаласында Астанада өтетін «Бала отбасыда өмір сүруі қажет» атты азаматтық форумы, жетім балалардың мәселесін кеңінен ашып талқыламақшы. Бұл адамгершілік пен мейірімділіктің бастамасы еліміздің түпкір – түпкірінде

ананың аяулы алақаны мен әкенің мейірімін армандайтын бүлдіршіндердің үміт отын жағатын шаралардың бірі. Бүгінгі күнде патронат ата – аналардың саны өсіп, елдегі жетім балалар үйінің жеткіншектерінің азаюуы – мемлекетіміздің басты жетістігінің біріне айналады.

Пайдаланылған әдебиет тізімі:

1. ҚР президенті-елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. 15.12.2012.

Ибраева Лаура Айдосовна П-29к ҚКЭУ ЭБКК
Ғылыми жетекшісі: Бижанова Арай Жамантаевна

КӘМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРДЫҢ ТҮНГІ УАҚЫТТА ЖҮРУІН ҚАДАҒАЛАУ

Қазіргі таңда білім басқармасымен, ішкі істер департаментімен бірлесе отырып балаларға қатысты қатыгез қарым-қатынас пен зорлық-зомбылықтың алдын алу, «Түнгі қаладағы бала» профилактикалық рейдтерді өткізу, жасөспірімдер мен балалар арасындағы қайғылы жағдайлардың алдын алу бойынша ведомствоаралық бірлескен іс-қимыл жоспарлары жүзеге асырылуда.

Егер балалар мен жасөспірімдер арасындағы қылмыс жиі жасалатын жағдайлардың пайыздық арасалмағын талдап көрсек, онда соңғы екі жылмен салыстырғанда ол 12,2 пайызға артқан. Жүргізілген рейдтер барысында үлкендердің қарауынсыз түнгі уақытта қоғамдық орындарда жүрген 999 кәмелетке толмағандар анықталған. Сондай-ақ, 1033 ата-анаға ескерту беріліп, 41 ата-анаға соттық тәртіпте айыппұл салынған. Оқу орындарынан оқудан жалтарып жүрген 36 жасөспірім қайтарылған. Сондай-ақ, жыл басынан бері жүргізіліп келе жатқан «Бала және отбасы» рейді барысында 18 қолайсыз отбасына барылып, нәтижесінде кәмелетке толмаған кәмелетке толмағандарды бейімдеу орталығына орналасқан, өмірдің қиын жағдайына тап болған 12 отбасы мен балаларға психолого-педагогикалық көмек көрсетілген, 4 ата-ананың құжаттары қалалық кәмелетке толмағандардың ісі және олардың құқықтарын қорғау комиссия отырысында қаралған.

Ағымдағы жылдың I тоқсанын былтырғы жылдың осындай мерзімімен салыстырғанда кәмелетке толмағандар арасындағы қылмыс саны 36-дан 43-ке емес 19,4 пайызға артып отыр. Қылмыстың негізгі бөлігі жеке мүлікті ұрлау, бұның үлес салмағы жалпы қылмыстың 50 пайызын құрайды. Содан кейін тонау және алаяқтық— 25 пайыз. Қазалы, Арал, Шиелі аудандары арасындағы жасөспірімдердің қылмыстық өсуін атап өтуге болады.

Анықталған 43 қылмыстың біраз бөлігі ішімдік ішу жағдайында орын алған. Аталған жағдайлар дүкендер мен сауда нүктелерінде кәмелетке толмағандарға спирттік ішімдіктер мен темекі заттарын сату жағдайында мүмкіндіктер туғызуда. Осы орайда, «Денсаулық сақтау жүйесі және халық денсаулығы туралы» Қазақстан Республикасы Кодексінің талаптары бұзылады. Кодекстің 159-бабына сәйкес, он сегіз жасқа дейінгі жастағы тұлғаларға темекі заттарын сату рұқсат етілмейді. Сонымен қатар, темекі заттарын сатуды жүзеге асыру кезінде көрнекті жерде келесі мазмұндағы «Он сегіз жасқа дейінгі тұлғаларға темекі заттарын сатуға рұқсат етілмейді» жазулары ілінуі керек. Алкогольдік өнімді іске асыру жиырма бір жасқа дейінгі тұлғаларға рұқсат етілмейді.

Статистикалық деректер әрбір 19-ыншы қылмысты кәмелетке толмағандар жасайтынын көрсетіп отыр. Олардың 80 пайыздан астамы мүліктік-зорлық сипатта және 1,6 пайызы кісі өлтіру болып келеді. Аландаушылық туғызатыны, қылмыс жасаған кәмелетке толмағандардың 50 пайызы мектеп, лицей, гимназия оқушылары екендігі. Ал енді нақты істерге тоқталатын болсақ, Ішкі істер министрлігі кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың ерте алдын алу, сондай-ақ балалар мен жасөспірімдердің құқықтық сауаттылығын көтеру және заңға мойынсал мінез-құлық қалыптастыру мақсатында басқа да мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесіп, тұрақты негізде акциялар өткізіп отырады. Мысалы, ағымдағы жылы «Түнгі қаладағы балалар», «Жасөспірім. Заң. Қауіпсіздік» және «Жұмыссыз отырма» акцияларын ұйымдастырып, оларға полиция қызметкерлері, «Нұр Отан» ДП, прокуратура, сот, білім беру органдары, ата-аналар комитеттері, үкіметтік емес ұйымдар және жергілікті

атқарушы органдардың өкілдері бар, 13 мыңнан астам адам қатысты. Сонымен қатар республикалық және өңірлік деңгейде жүйелі түрде «Мектептердегі құқықтық тәртіп», «Отбасы және мектеп», «мектеп бітіру кештері» және «Жұмыспен қамту» жедел-профилактикалық іс-шараларын да өткізді.

Мустаева Ания, гр.П-35 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: магистр
Юриспруденции Альмухаметова А.Г.

МЕДИАЦИЯ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ

Демократические преобразования стран Запада, которые начались задолго до обретения Казахстаном независимости, позволили создать в этих странах подлинные институты гражданского общества, которые явились предпосылкой новой концепции. Она предоставляла правонарушителю возможность принять непосредственное участие в устранении последствий совершенного им преступления, акцентируя внимание на интересах жертв преступлений [1, с.3].

Значительное число преступлений небольшой и средней тяжести, высокий уровень преступности в целом, в том числе и преступности несовершеннолетних, недостаточная защищенность интересов потерпевших, необходимость индивидуального подхода к каждому случаю совершения противоправного деяния, - эти и многие другие причины обуславливают потребность в выработке новых, современных и актуальных механизмов разрешения уголовно-правовых конфликтов.

Медиация, как способ альтернативного разрешения споров активно поощряется во многих странах с развитой судебной системой. У нас государство так же благожелательно относится к данному направлению урегулирования споров. Недавно вступивший в силу Закон РК «О медиации» пока не в состоянии урегулировать все правоотношения в указанной сфере, но, безусловно, дает хороший толчок к развитию примирительных процедур.

Принцип восстановительного правосудия состоит в том, что бы лицо, совершившее преступление, раскаялось перед потерпевшим, добровольно загладило причиненный ему вред, пропустило себя через пережитые им страдания и помогло справиться с последствиями преступления. В свою очередь для лица, совершившего преступление, предоставляется возможность встать на путь исправления, в полной мере осознать неправомерность и общественную опасность своего деяния, а так же избежать уголовного преследования со стороны «бесчувственного» государства [2, с.52].

В этой связи невозможно не сказать и об отличии медиации по уголовным делам от традиционного рассмотрения и разрешения дела по существу в суде. Если провести сравнительный анализ судебного разбирательства и процедуры медиации, то можно отметить как минимум следующие принципиальные отличия:

1. Медиация может применяться только на основе добровольного согласия сторон, на судебное разбирательство дела в общем порядке согласия обвиняемого и потерпевшего не требуется. От медиации обвиняемый и потерпевший могут отказаться, от судебного разбирательства - нет.

2. При применении медиации у сторон есть право на выбор посредника, а вот выбирать судью, который будет рассматривать их дело, они не могут.

3. Судебное разбирательство по уголовному делу носит по общему правилу гласный характер и проводится в строго установленном законом порядке. Процедура посредничества конфиденциальна и не носит такого формализованного характера. Минимум формальностей в ходе процесса медиации позволяет в кратчайшие сроки находить правильное решение по делу. Оперативность посредничества в разрешении споров считается самым привлекательным его достоинством в гражданском процессе [3, с.17]. Представляется, что и для уголовного судопроизводства в настоящее время этот аспект является не менее значимым.

4. При медиации решение вырабатывается с помощью посредника (медиатора) непосредственно самими обвиняемым и потерпевшим в определенных для них рамках, судебное решение принимается судом в соответствии с требованиями закона.

5. Принятое в результате медиации решение исполняется сразу же самими сторонами. Судебное решение только после возможной проверки и вступления в законную силу приводится в исполнение принудительно и сопряжено со значительными затратами и усилиями соответствующих органов государства.

Все эти отличия свидетельствуют, что медиация действительно является альтернативной формой разрешения уголовно-правовых конфликтов, которая в определенных случаях может оказаться более оправданной и эффективной с точки зрения обеспечения и публичных интересов, и прав, свобод и законных интересов личности в уголовном судопроизводстве, чем рассмотрение и разрешение уголовного дела в суде.

Хотелось бы также отметить, что посредничество – «явление древнее, многие черты которого, известные современному праву и практике, сформировались еще на ранних стадиях возникновения человеческой цивилизации. Посредничество как примирительная процедура прошло длительную эволюцию и по-разному применялось в различных условиях, а также разными народами, но всегда играло значительную стабилизирующую роль в обществе» [3, с.51].

Можно сделать вывод, что при наличии необходимых условий медиация могла бы успешно применяться и в нашем казахстанском судопроизводстве.

Список литературы:

1. Пен С.Г. Медиация в уголовном судопроизводстве. Автореферат. КЮИ МВД РК им.Б.Бейсенова. 2006г.
2. Головки Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве. М., 2002.
3. Ракитина Л.Н., Львова О.А. Медиация (посредничество). Как урегулировать спор, не обращаясь в суд. М., 2008.

Нургалеев Р.З. группа П-27 КЭБП КЭУК
Научный руководитель: Преподаватель
Омербаева .А.О.

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН-ПРАВОВОЕ СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО.

Современное правовое государство — это демократическое государство, в котором обеспечиваются права и свободы, участие народа в осуществлении власти (непосредственно или через представителей).

Правовое государство — это демократическое государство, где обеспечивается господство права, верховенство закона, равенство всех перед законом и независимым судом, где признаются и гарантируются права и свободы человека и где в основу организации государственной власти положен принцип разделений законодательной, исполнительной и судебной властей. Доказательством этих слов служит основной Закон нашей страны, 3 статья (пункт 2) I раздела говорит: ‘Народ осуществляет власть непосредственно через республиканский референдум и свободные выборы, а также делегирует осуществление своей власти государственным органам. В условиях переходного периода, когда обостряются социально-экономические проблемы общества, происходит резкая дифференциация социальных групп, изменяется качество жизни, важно обеспечить консолидацию общества и стабильность государства. А это означает, что ответственность и роль государства в регулировании происходящих процессов возрастает.

Главным в содержании социальной политики должно быть правильное построение системы приоритетов, механизмов эффективного использования ресурсов, выделяемых на социальные цели, поэтапное решение всего круга социальных проблем.

Приоритетными направлениями в социальной политике Республики Казахстан, по нашему мнению, являются: политика в сфере занятости населения и решение проблем безработицы; обеспечение доступности жизненно необходимых социальных услуг, в первую очередь, здравоохранения и образования и эффективное их функционирование; функционирование адекватной системы пенсионного обеспечения; осуществление активной

демографической политики; улучшение и в конечном итоге повышение качества жизни населения.

В то же время автор не отрицает актуальности таких проблем, как сохранение и развитие государственного языка, культурного наследия, обеспечение экологической устойчивости, решение спорных вопросов, касающихся жилья, ипотечного кредитования.

Суть государства правового — именно в характере законов, их соответствии правовой природе вещей, направленности на обеспечение суверенитета личности.

Республика Казахстан является независимым (от 16 декабря 1991 г.), суверенным (от 25 октября 1990 г.) государством. Согласно 1 статье I раздела Конституции РК, Республика Казахстан утверждает себя демократическим, светским, правовым и социальным государством, высшими ценностями которого являются человек, его жизнь, права и свободы. Единственным источником государственной власти является народ (I раздел, статья №3, пункт 1 Конституции РК).

Республика Казахстан – социальное государство

Под «социальным государством» понимается государство, обладающее особыми качествами и функциями. Существование и деятельность социального государства тесно связана с такими общественными явлениями, как демократия, гражданское общество, правовое государство, свобода и равенство, права человека.

Подлинно социальное государство возможно лишь в условиях демократии, гражданского общества и должно быть правовым в современном значении этой характеристики. В настоящее время правовое государство должно быть социальным, асоциальное государство не может не быть правовым.¹⁰

Теория и практика правового государства, как уже отмечалось, предшествовали идее и практическому воплощению государства социального, и их можно рассматривать как определенные этапы в развитии общества. Социальное государство пришло вслед за правовым потому, что последнее в его классическом либеральном (формальном) варианте опиралось прежде всего на принципы индивидуальной свободы, формального юридического равенства и невмешательства государства в дела гражданского общества. В наши дни демократические государства стремятся найти оптимальную меру сочетания правового и социального принципов.

В каждой же конкретной стране начальную стадию формирования социального государства следует связывать с установлением ответственности государства за предоставление каждому гражданину прожиточного минимума, что в дальнейшем трансформируется в обязанность государства обеспечить каждому гражданину достойный уровень жизни.

Кроме того, следует учитывать, что проведение государством социально ориентированной политики представляет собой трудный процесс, своего рода политическую эквилибристику, обусловленную необходимостью учитывать противоречивые, почти исключают друг друга факторы.

С учетом сказанного можно сделать вывод, что условиями существования социального государства и его характерными признаками являются:

1. Демократическая организация государственной власти.
2. Высокий нравственный уровень граждан и прежде всего - должностных лиц государства.
3. Мощный экономический потенциал, позволяющий осуществлять меры по перераспределению доходов, не ущемляя существенно положения собственников.
4. Социально ориентированная структура экономики, что проявляется в существовании различных форм собственности со значительной долей собственности государства в нужных областях хозяйства.
5. Правовое развитие государства, наличие у него качеств правового государства.
6. Существование гражданского общества, в руках которого государство выступает инструментом проведения социально ориентированной политики.
7. Ярко выраженная социальная направленность политики государства, что проявляется в разработке разнообразных социальных программ и приоритетности их реализации.
8. Наличие у государства таких целей, как установление всеобщего блага, утверждение в обществе социальной справедливости, обеспечение каждому гражданину:

- а) достойных условий существования;
 - б) социальной защищенности;
 - в) равных стартовых возможностей для самореализации личности.
9. Наличие развитого социального законодательства

10. Закрепление формулы «социальное государство» в конституции страны.

В Республике Казахстан, как сказано в Конституции, строится социальное государство. Это означает, что в соответствии с Конституцией и законами народ не делится на классы. Государство заботится обо всех группах населения: о крестьянах, рабочих, предпринимателях, служащих, учителях, ученых, студентах, учащихся, матерях, пенсионерах, сиротах и т.д. Разумеется, государство учитывает, что отдельные группы людей требуют большей заботы, материальной и иной поддержки для того, чтобы они не терпели лишений, бедствий.¹¹

Неработоспособные, малоимущие граждане должны быть объектом особой заботы государства. Социальный характер государства проявляется в принятии особых законов о молодежи, о малоимущих гражданах, о пенсионерах, а также в практической деятельности Президента, Правительства, специальных органов.

Тургумбаев Чингиз, слушатель годичного потока Академии КНБ РК
Научный руководитель: старший преподаватель, магистр юридических наук Шутько С.В.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРАВОЗАЩИТНЫХ ОРГАНОВ В УКРЕПЛЕНИИ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

Республика Казахстан, объявив человека, его жизнь и права высшей ценностью общества и государства, считает необходимым и вполне реальным, поэтапное вхождение в правовое пространство международно-правовых актов в области прав и свобод человека. Осознавая сложность переходных процессов и трудность реализации выработанных на основе международных собственных национальных стандартов, Казахстан выстраивает основы национальной правозащитной системы в рамках Всеобщей декларации прав человека.

Государство - основной носитель ответственности перед народом и международным сообществом за обеспечение прав граждан через деятельность органов законодательной, исполнительной и судебной власти в центре и на местах регулирования вопросов, отнесенных к их компетенции, по реализации прав и свобод человека в казахстанском обществе. На этом фоне государство создало множество институтов, которые направлены на защиту прав и свобод человека и гражданина, в данном докладе мы рассматриваем несколько видов институтов защиты.

В Республике Казахстан на законодательном уровне концептуально закреплено, что право через институты правосудия призвано выступить формальной мерой справедливости, обеспечивая (на основе принципа формального равенства) равенство всех перед законом и судом. Именно поэтому, в судопроизводство РК введен общепринятый в демократических странах апелляционный, кассационный и надзорный порядок рассмотрения дел в судах. Республикой Казахстан были закреплены основы, обеспечивающие независимость судей, состязательность судебного процесса и доступность судебной защиты. Создана система специализированных экономических судов по разрешению хозяйственных споров, совершенствуется порядок отбора судейских кадров. Укрепляется связь судов с общественностью и СМИ. Принципиальным является то, что в законодательном порядке были сняты какие-либо ограничения права каждого человека и гражданина обращаться в суд за защитой нарушенных прав. В связи с этим, появились новые категории дел - о защите права частной собственности, избирательных прав, об обжаловании нормативных правовых актов, действий и решений государственных органов. Все это сделано для того, чтобы данный институт работал так как и планировалось, максимально защищал права человека и гражданина обратившихся в данный институт.

Также в Республике Казахстан был введен институт адвокатуры и правозащитных организаций, как инструмент защиты прав человека и гражданина.

В данном институте Конституция страны предоставила право каждому защищать свои права и свободы всеми законными способами: право каждому лично или через представителя обратиться в суд первой, апелляционной, кассационной или надзорной инстанций за защитой своих прав и свобод. Государственная власть предоставила право каждому на получение юридической помощи со стороны профессионального защитника. Эти конституционные права человека надо понимать не только как возможность заинтересованного лица нанять защитника, если оно располагает необходимыми средствами, но и непременно как право малоимущего, «социально уязвимого» лица на предоставление ему защитника за счет государства. Реализация данного права находится в прямой зависимости от финансово-экономических возможностей самого государства.

Казахстан, ратифицировавший Всеобщую Декларацию прав человека, обратил особое внимание обучению правам человека и призвал «все государственные органы включать вопросы прав человека, гуманитарного права, демократии и законности в учебные программы всех учебных заведений, разработать конкретные программы и стратегии, обеспечивающие самое широкое обучение в области прав человека».

Формирование у граждан, особенно молодежи, культуры прав человека - это необходимое условие их личностного развития и профессиональной подготовки. Ведь завтра молодежь пополнит ряды государственных служащих, судей, сотрудников правоохранительных органов, главное назначение которых является обеспечение прав и законных интересов граждан. Права человека должны преподаваться не столько как академический предмет, сколько как операционная система, позволяющая гражданам эффективно управлять своим поведением, строить отношения с другими людьми и адекватным образом взаимодействовать с различными институтами государственной власти.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ

Төлеу М., группа ВТ-11с/к КЭУК
Ғылыми жетекшісі: маг., оқытушы
Махметова Г.Б.

JOOMLA CMS АРҚЫЛЫ САЙТ ҚҰРУ

Қазіргі кезде барлық организация орындарының web-сайттары бар. Қазіргі замандағы ақпараттық жүйелер бұл жарнамаларды көбейтетін қажетті фактор болып табылады.

Құруға және жүргізуге қосылғандар: Сайтты құруға арналған техникалық тапсырмалар жиыны. Сайттың схемалық структурасын айқындайтын бөлім орны, контент және навигация.

Веб-дизайн навигация элементі және түрлері, графикалық элементтің макетін құру. Web-дизайн, жүйелік программалушы, администратор және тағы басқа мамандардың қажет екендігін түрлі жарнамалық газеттерден, бұқаралық ақпарат құралдарынан да көруге болады. Аталған мамандықтарды қалай дайындап, оларға қандай программалық құралдарды үйрету арқылы жетілдіруге болатыны әдістемелік жұмыстың өзекті мәселелерінің бірі болып отыр. Шығармашылық жұмыстың қортындысы әр қашан жаңа білім, жаңа ақпарат, ал осы ақпаратты таратудың ең жеңіл әдісі – интернетте жариялау. Интернетте материалды жариялау тиімді болу үшін ол Web-дизайн ережелеріне сәйкес болу керек. Демек, Web-дизайн негіздерін білу кез келген мамандықта қажет болады, өйткені Web-бет дизайны – бұл ақпараттық дизайн.

Проектіге қажетті программа коды, модульдер, база жүйелері және басқа да элементтер сайты жүргізіледі.

Интернет жүйесіне сайттарды сыйыстыру және тестілеу. Алдын-ала квалификациялық практикаға келесі тапсырмалар берілген:

УФФ факультетіндегі web-сайт моделін бақылау және өзгертуге арналған қорытындыларды жасау.

Керекті жүйені тандап, жүйе құралы арқылы web-сайтты тандау;

Проекті жүргізу (структуралық схема) Joomla программасындағы web-сайт;

Web-сайт бетіндегі HTML – жалпы нұсқасын (каркасын) жүргізу;

Web-сайт контент жүйесін автоматтандыруды жүргізу;

Web-сайт бұл дүниенің кішкентай моделі. Бұрынғы кезде Web-сайтты бір адам - Web-мастер жасаған болса, қазіргі кезде Web-сайттарды бірнеше адам жасайды. Олар Web-дизайнер, программисттер, бизнес-кеңесші, маркетинг бойынша басқарушы, менеджер.

Не себептен мектеп курсына интернет технологияны оқыту керек болды? Web-мастер мамандығы қазіргі кезде өзінің құпиялығын жоғалтып жатыр, ал сайт жасау технологиясы зертхана сыртына шығып көпшілікке белгілі болып жатыр. Бұның негізгі белгісі интернет-жобаларға өсіп жатқан инвестициялар, Web-сайттардың күрделі білімдік, ғылыми, коммерциялық мүмкіндіктері. Интернет технологиялар төмендегі жолдармен дамып келе жатыр:

Web-технологиялар;

Сайт жасау экономикасы;

Web-дизайн және Web-программалау маркетингісі;

Адам ресурстары және т.б.

Web-сайт жасақтау жұмысын бірнеше кезеңдерден тұрады:

Жоспарлау;

Элементтерді жасақтау;

Бағдарламау;

Тестілеу;

Жариялау;

Жарнамалау;

Бақылау;

Жоспарлау кезеңінде төменгі мәселелер шешілуі керек:

1. Сайттың орны.

2. Сайттың аудиториясы кімдер.

3. Қандай ақпарат жарияланады.

4. Қолданушылармен қарым-қатынас қандай түрде ұйымдастырылады.

Элементтерді жасақтау кезеңінде сайттың программалық өнім түрінде жүзеге асырылуы қарастырылады:

1. Навигациялық құрылымын жасау.

2. Беттің дизайнын жасау.

3. Бетті толтыру үшін мәтіндік және бейне ақпаратты әзірлеу.

Бағдарламау

Бұл кезеңнің мәні сайтты форматтауда.

Тестілеу

Сайт жасаудың негізгі кезеңдерінің бірі тестілеу. Тестілеу кезеңінде сайттың жұмыс істеу дұрыстылығы тексеріледі, оның ішінде:

Сілтеменің жұмысы;

Мәтіндегі қателер;

Навигацияның тиімділігі;

Почта және басқа формалардың дұрыстығы;

Графикалық файлдардың ашылуы;

Әр түрлі браузерлерде сайттық жұмыс;

Жариялау.

Тест аяқталғандан кейін Web-сайт серверде жарияланады және қайтадан тексеріленеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Web Database Application with PHP and MySQL, 2nd Edition By David Lane, Hugh E. Williams. © O'Reilly, May 2004. ISBN: 0-596-00543-1.

2. CMS List. Обзор cms. Сайт басқару жүйелері туралы сайт. <http://www.cmslist.ru>

3. Joomla! CMS орысша. <http://joomlportal.ru>

Лер Д., гр. ВТ-22с КЭУК

Научный руководитель: ст.преп.

Муканова Ж.А.

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО КОМПЛЕКСА, АВТОМАТИЗИРУЮЩЕГО ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАЛОЙ КУЛИНАРИИ-ПИЦЦЕРИИ

В настоящее время никого не удивит наличием компьютера с предустановленным программным продуктом, с помощью которого автоматизируется производственный процесс на предприятии. Но встречаются и такие заведения, в которых этот самый процесс не автоматизируется. Отсутствию автоматизации может способствовать ряд причин:

- дороговизна универсального программного продукта
- отсутствие необходимого функционала для конкретного предприятия
- отсутствие готового программного продукта
- дороговизна разработки программного продукта

Чаще всего директора предприятий не используют информационные технологии из-за того, что считают ручку и тетрадку надежнее, и поэтому покупка программы - это лишняя трата денег.

В сфере общественного питания готовых универсальных программных продуктов недостаточно. Даже есть такие, которые взаимодействуют с дисплеями, у которых установлено устройство считывания электронных карт. Подобные устройства обладают не самой низкой ценой, как и соответствующее программное обеспечение. Именно поэтому в маленькой кафе-пиццерии обслуживающий персонал использует ручку и бумагу.

Была поставлена задача разработать узкоспециализированный программный продукт для конкретного предприятия. Программный продукт должен взаимодействовать с сенсорным дисплеем, иметь понятный интуитивный и легко-осваиваемый интерфейс.

Для разработки программного продукта была выбрана среда программирования Embarcadero Delphi XE3 и графическая платформа нового поколения FireMonkey.

Программа имеет приятный, понятный и легкоосваиваемый интерфейс (рис. 1,2)

Рисунок 1 - Интерфейс программы Главное окно

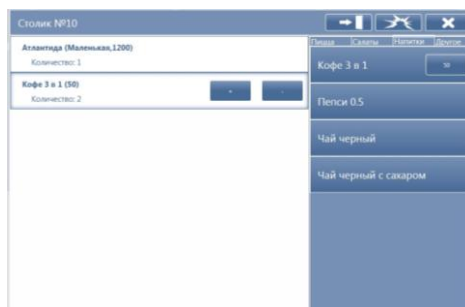

Рисунок 2 - Интерфейс программы Окно столика

Программой легко управлять с помощью сенсорного дисплея. Программа имеет 2 вида доступа – пользователь (бармен) и администратор. Администратор может изменять меню и цены. Меню в программе для удобства разделено на 4 части: пицца, салаты, напитки и другие блюда (рис. 3).

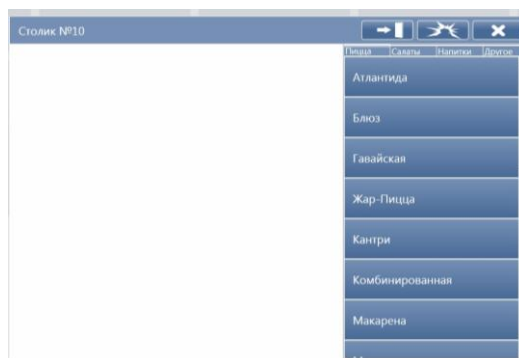

Рисунок 3 – Меню

Кроме того, в программе реализованы:

- штрафы
- изменение количества и размеров столиков в главном окне программы
- автоматический подсчет суммы заказа и детальный отчет по заказу

Сыздыкова И.Б, ИС-41к ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: Есенова А.С,
АЕЖ кафедрасы аға оқытушысы

СТАТИСТИКА АҚПАРАТ ЖҮЙЕСІН ҚҰРУ

Соңғы бірнеше он жыл ішінде есептеуіш техникасының барлық аспектілерінде байқалған прогресс компьютерлерді қолдану облысының елеулі түрде кеңеюіне және олардың қолданушылар санының өсуіне алып келді. Қазіргі ғылыми-техникалық прогрестің ажыратылмайтын құрамдас бөлігі болып табылатын ақпаратқа қатынау мен ақпаратты

сақтаудың әр түрлі жүйелері қазіргі қоғамның маңызды бір бөлігі болып табылады. Кәсіпорындағы бар ақпаратты компьютерлік негізге аударудың көптеген себептері бар, себебі клиент/серверлік технологияларды қолдана отырып, деректерді неғұрлым жылдам өңдеу және олардың сақталуын орталықтандыру процесі маңызды құралдарды сақтауға, ең бастысы, қажетті ақпаратты алуға кететін уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді, сонымен қатар деректерге рұқсатты және енгізуді жеңілдетеді.

Ақпаратты жинау, өңдеу, талдау және тиімді қолдану процестері кейіннен адам қызметінің барлық бағыттарында табысқа жетудің негізгі факторына айналды. Қазіргі уақытта бірде-бір ірі технологиялық мәселені үлкен ақпарат көлемі мен коммуникациялық процестерді өңдеусіз шешу мүмкін емес, сол себепті өндіріске прогрессивті технологияларды қолдану деңгейін анықтайтын ақпараттық жақталуы қажет.

Қазақстанның статистикалық жүйесінің қазіргі жағдайын талдау нәтижесінде, оның жылына 300-ден астам статистикалық жарияланымдарды қамтитын әсерлі бағдарламаны жүзеге асыратындығы атап өтілді. Бұл ретте Статистика агенттігінің қаржыландырылуы түрлі жылдарда өзгеріп тұрса да, орташа мерзімдік жоспарда өсіп келеді. Статистика агенттігі соңғы онжылдықта халықаралық қағидаттар мен стандарттарды енгізуде өте жақсы алға басушылықты көрсетті. Қолда бар кемшіліктер, және одан кейінгі жетілдіруге арналған бағыттар негізінен, статистикалық бағдарламаны жүзеге асыруды қолдайтын инфрақұрылымға жатады.

Сондықтан да статистикалық ақпараттық жүйесін автоматтандыру жұмыстарына ерекше көңіл бөлген жөн. Қазіргі уақытта статистикалық ақпараттардың облысы кең көлемді болғандықтан, бұл жоба жұмысында статистикалық ақпараттардың халық санағы бойынша облысы таңдалған болатын. Аталған статистикалық ақпараттық жүйесін автоматтандыру тапсырмасында жедел жинақтылық, ақпараттың бүтінділігі және сақтанушылығы, ақпаратты уақытысында өңдеу, ақпаратты рұқсатсыз қатынаудан сақтауды қамтамасыздандыру, ақпаратқа қатынау мүмкіндігін жоғарылату тапсырманың негізгі өзектілігі ретінде қабылданады.

Құрастырылатын ақпараттық жүйе Қарағанды облысының халқы бойынша статистикалық ақпараттық жүйесінің жұмысын оңтайландыруға, мәліметтерді белсенді күйде қолдауға, нормативтік-анықтамалық ақпараттарды енгізуді жүзеге асыруға, әр түрлі есеп берулерді дайындауға, сонымен қатар сенімді, әрі толық ақпаратты қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Статистика департаментінде әр түрлі статистика жайлы деректердің үлкен көлемінің жинақталуымен ерекшеленеді, үлкен көлемді деректерді қолданушыға статистика ретінде диаграммалар түрінде көрсету бойынша ағымдағы уақытта автоматтандырылған жүйе болмағандықтан, әр түрлі үлкен көлемді халық санағы бойынша ақпаратты жинақтау, сақтау, өңдеу және талдау, оны қолданушыларға ыңғайлы түрде ұсыну пәндік облысқа сәйкес ақпараттық жүйені құру міндетін қояды.

Бұл жүйеге қойылатын негізгі талаптар – ЭЕМ-ді, алдыңғы қатарлы ақпараттық технологияларды, математикалық әдістерді және модельдеуді кең қолдану және т.б. Ақпараттық жүйе негізін әрбір қызметкер туралы ақпаратты, оның айналасы мен сыртқы байланыстарын кескіндейтін бірыңғай массив құру қажет. Мұның өзі ақпараттың белгілі бір ұйымдастырылуын және деректер массивімен әрекет жасау әдістерін талап етеді. Қызметкерлер ұжымында және оның айналасында ағып өтетін процестер қарқынды болып табылатындықтан, барлық бұл өзгерістерді деректердің ақпараттық массивінде оперативті түрде бейнелеген маңызды. Бұл талап егер ақпараттық жүйе департаменттегі құжат айналымымен тығыз байланыста болатын жағдайда ғана орындалады.

Шараларды жүзеге асыру кезінде болған сол және өзге параметрлері бойынша объектінің қалып-күйіндегі өзгерістерді қадағалай отырып, статистика департаменті бөлімшелерінің басшылары басқарудың тиімді стратегиясын құрастыра алады және оның іске асырылуын бақылай алады.

Ақпараттық жүйе неғұрлым маңызды факторларды айқындауда және факторлар мен нәтижелер арасындағы себеп-салдарлық тәуелділіктерді орнатуда өзінің көмегін тигізу керек. Мұндай түрдегі ақпарат статистикалық ақпараттық жүйе негізіне қойылған мақсатты орнатуларды құру үшін қажет.

Болашақ бағдарламаның жұмыс істеу жылдамдығы мен департамент бөлімшелерінің жұмыс тиімділігін ескірген операциялары кезінде (әсіресе есеп берулерді форматтау кезінде)

едәуір жоғарылату керек. Аталған болашақ АЖ автоматты түрде құрастыруы қажет есеп берулер қолданушыға беретін жеңілдіктердің бірі болуы керек.

Аталған бағдарламаның қолдану кезіндегі нәтижесі департамент халық санағы бойынша статистикалық деректерді тіркеуді бақылау процесіне араласатын бөлімшелердің уақыттарын үнемдеуге мүмкіндік береді, себебі бұл бағдарламаларда құжаттар айналымы автоматтандырылған және бұл жүйелер қажетті ақпаратты жоғары жылдамдықпен іздейді.

Асанова А., ИС-24к КЭБП КЭУК
Научный руководитель: Скакова Н.Б.

ЭЛЕКТРОННОЕ WEB-ПОРТФОЛИО СТУДЕНТА

В цели проекта входит разработка научно обоснованной и модели электронного методического портфолио как средства мониторинга и оценивания профессиональных достижений студентов, инструмента корректирования развития определенных качеств студента, а также как демонстрацию профессиональных навыков перед потенциальным работодателем. Именно поэтому предлагаемая модель является связующим звеном между образовательной сферой и рынком труда. Предлагаемая модель электронного портфолио нацелена на:

- повышение качества образовательного процесса и его вариативности;
- расширение возможностей обучения и самообучения;
- развитие медиакомпетентности и информационной культуры будущих специалистов;
- повышение мотивации и социальной активности выпускника вуза.

Электронное портфолио обеспечивает практическую стратегию для систематического сбора материалов (проектов, тестов и т.п.) и документов в виде электронного хранилища данных.

Портфолио представляет собой одновременно форму, процесс организации и технологию работы с продуктами познавательной деятельности студента, предназначенных для демонстрации, анализа и оценки, для развития рефлексии, для осознания и оценки ими результатов своей деятельности, для осознания собственной субъектной позиции. Эти факторы определяют актуальность проблемы, ее значимость для современной системы образования. В свою очередь, электронное портфолио позволяет в значительной степени упростить задачу ведения, хранения и предоставления портфолио обучающегося, а также сделать процесс более эффективным. Но полноценного использования технологии электронного портфолио в Казахстане на сегодняшний день нет, как не существует программных комплексов для внедрения в образовательные учреждения с целью реализации технологии портфолио, что делают разработку подобного комплекса чрезвычайно актуальным.

Электронное портфолио позволяет в значительной степени упростить задачу ведения, хранения и предоставления портфолио студента, а также сделать процесс более эффективным. Но полноценного использования технологии электронного портфолио в Казахстане сегодняшний день нет, как не существует программных комплексов для внедрения в образовательные учреждения с целью реализации технологии, что делают разработку подобного комплекса чрезвычайно актуальным.

Основное противоречие: между востребованностью портфолио и необеспеченностью условий внедрения технологии, в том числе, в электронном варианте, сложностью

ведения и хранения портфолио большого количества студентов, отсутствием эффективных программных педагогических средств; потребностью преподавателей в современном средстве обратной связи и отсутствием рекомендаций по обучению преподавательского состава не только работе с программным средством, но и освоением инновационной стратегии организации учебного процесса на основе самооценивания студентами своих индивидуальных достижений.

Противоречие обусловило проблему: создание педагогического программного средства, которое позволит фиксировать, хранить и отображать в необходимом виде портфолио студента, с целью формирования у него необходимых компетенций и личностных качеств.

Функциональные компоненты системы.

1. Портфель фиксации знаний текущего образования

Описание. Содержание портфеля напрямую связано с процессом обучения в рамках дисциплин. Цель портфеля - накопления полезной информации по дисциплинам

2. Портфель достижений в образовательной среде

Описание. Фиксирует значимые достижения в процессе обучения: победы в олимпиадах, конкурсах, конференциях и т.д, подкрепленные соответствующими нормативными документами.

3. Продукционный портфель

Описание. Публикации, доклады, проекты, курсовые и пр. Данный портфель предназначен не только для хранения материалов, ссылок на продукты учебной и научной деятельности студентов, но также продукты профессионально значимой внеурочной деятельности.

4. Портфель увлечений

Описание. Предназначен для хранения информации о достижениях студента в его хобби или иной деятельности не связанной с основной программой обучения. Здесь может содержаться информация о спортивных достижениях, достижениях в области искусств и так далее.

5. Портфель заметок

Описание. Данный портфель предназначен для хранения какой-либо информации, которая по своему смыслу не относится ни к каким другим портфелям, но при этом она может быть значительной при составлении дальнейших отчетов или ведении самоконтроля.

Список литературы:

1. Марусич Е.Н., Валева Р.Л. Технология «Портфель», Вестник московского образования, 2011.- №11.

2. Новикова Т.Г., Пинская М.А., Прутченков А.С. «Портфолио» - новый и эффективный инструмент оценивания // 2008. № 2. С. 32-3]

3. Портфолио студента: составление и использование: методические рекомендации / Автор- составитель Т.Б. Табарданова. Ульяновск: УИПК ПРО, 2010. 21

Ахметова А., студентка 3 курса КарГТУ
Научный руководитель: ст.пр. кафедры ИС
КарГТУ Г.О. Кудышева,

**ИЗУЧЕНИЕ ПРОГРАММНОГО ПРОДУКТА «1С: ПРЕДПРИЯТИЕ» - ШАГ К
УСПЕХУ НА РЫНКЕ ТРУДА**

В современных условиях хозяйствования постоянно растет объем и сложность обрабатываемой информации, требуются новые подходы к ее обработке и соответствующая подготовка специалистов. Работодатели предъявляют требования к выпускникам в области использования современных информационных технологий в сфере учета и управления предприятием:

- наличие навыков по использованию технических устройств (от персонального компьютера до компьютерных сетей);

- применение в профессиональной деятельности информационных технологий, базовой составляющей которых являются многочисленные программные продукты;

- умение выбрать программные продукты из большого числа предложений на рынке информационных технологий, соответствующие особенностям конкретного предприятия (виду деятельности, форме собственности, размерам и другим критериям);

- знание закономерностей документальных потоков в своей области деятельности и использование возможностей различных систем поиска информации.

Кроме того, специалист, живущий и работающий в современном информационном обществе, должен обладать определенными качествами личности, в частности [2]:

- гибко адаптироваться в меняющихся жизненных ситуациях, самостоятельно приобретать знания, умело применять их на практике для решения разнообразных проблем;
- самостоятельно критически мыслить, уметь увидеть возникающие в реальном мире трудности и искать пути рационального их преодоления, используя современные технологии;
- быть способным генерировать новые идеи, творчески мыслить;
- быть коммуникабельным, контактным в различных социальных группах;
- грамотно работать с информацией: уметь получать, обрабатывать и использовать ее с помощью компьютеров, телекоммуникаций и других средств.

В связи с этим, одним из основных критериев качества среднего профессионального образования является высокий уровень подготовки будущих специалистов в области новых информационных систем и технологий.

Основная цель исследования: изучение повышения конкурентоспособности специалистов, владеющих программой автоматизации учета. Объектом исследования являются особенности использования программного продукта «1С: Предприятие». Ожидаемый результат: соответствие подготовки выпускников образовательных учреждения требованиям работодателей в области использования современных информационных технологий.

При обучении информационным технологиям необходимо уделять особое внимание последним достижениям и изменениям в этой сфере. В области изучаемого программного обеспечения это проявляется во включении в образовательный процесс новых видов программного обеспечения, соответствующего требованиям рыночной экономики [1].

Одной из перспективных и наиболее востребованных на рынке систем, является программный продукт «1С: Предприятие» – программа, которая широко применяется во всех организациях и фирмах. Специалисты, обладающие навыками эффективной работы с программными продуктами фирмы «1С», имеют конкурентные преимущества при трудоустройстве.

«1С: Предприятие» является универсальной системой автоматизации деятельности организации.

Главной ее особенностью является возможность конфигурирования. Платформа представляет собой совокупность механизмов, предназначенных для манипулирования различными типами объектов предметной области. Вместе с конфигурацией, система «1С: Предприятие» выступает в качестве уже готового к использованию программного продукта, ориентированного на определенные типы предприятий. Поскольку самой востребованной является конфигурация «Бухгалтерия предприятия», упор делается на ее изучение.

Программа «1С: Бухгалтерия» имеет множество достоинств:

- универсальность и возможность использования многочисленных форм документов, а также значительное сокращение времени учётных работ;
- возможность быстрого поиска и исправления ошибок в документах;
- наличие большого числа разнообразных отчётов, которые формируются автоматически и позволяют взглянуть на любой счёт с разных сторон, что, несомненно, помогает при анализе итогов;
- автоматический расчет амортизации, заработной платы со всеми отчислениями на каждого работника и других данных требует меньше времени, чем при расчёте этих же данных в «ручной» бухгалтерии;
- между программой и студентами существует обратная связь, самоконтроль и взаимоконтроль: студенты сами обрабатывают, анализируют полученные данные и быстро исправляют имеющиеся ошибки.
- приобретение умения и практического опыта работы с электронными источниками информации.

Знакомство студентов Карагандинского государственного технического университета специальности 5В070300 «Информационные системы» с программой «1С: Бухгалтерия» происходит при изучении двух дисциплин «Информационное обеспечение бухгалтерского учета и аудита» и «Автоматизированные системы бухгалтерского учета». На практических и

лабораторных занятиях студенты осуществляют ведение учета на сквозном примере с использованием типовой конфигурации. Каждый студент работает в своей информационной базе и получает знания и практический опыт работы, может представить себя в роли действующего сотрудника и наглядно проследить весь цикл учетных работ.

Программа «1С: Бухгалтерия» проста в своем применении. Понятный интерфейс и подробная документация являются отличительной чертой программы [3]. Вся работа пользователя сводится к следующей последовательности (рисунок 1):

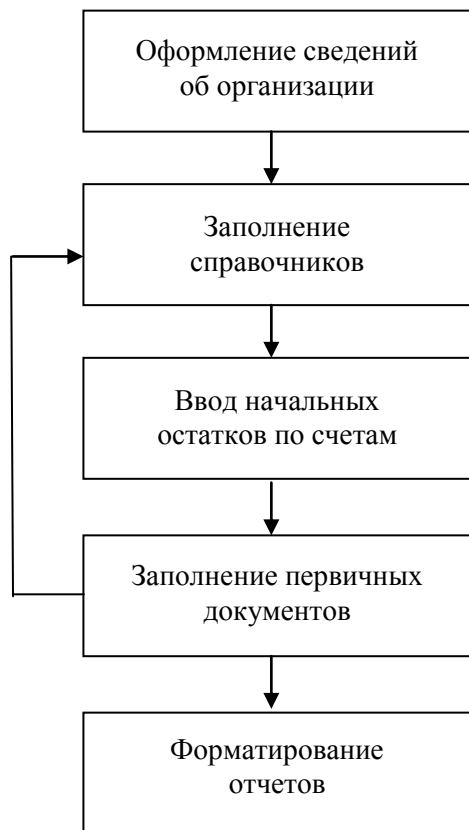

Рисунок 1 – Последовательность работы пользователя

Методика изучения продукта «1С: Бухгалтерия» строится по принципу «от простого к сложному»: каждый шаг алгоритма подробно расписан, показаны все логические связи между шагами, рассмотрены способы и приемы решения поставленной задачи.

Для закрепления полученных навыков работы предлагаются задания, которые построены таким образом, что выполнение последующего подразумевает выполнение предыдущего этапа. Конкретные шаги к реализации решений описываются один раз для каждого нового задания и в последующем должны выполняться по аналогии. Здесь одновременно осуществляется контроль и закрепление пройденных этапов. Так же в это время приобретаются новые знания и на их основе формируются навыки работы с прикладной программой.

Все это призвано сформировать информационную основу деятельности специалиста и, безусловно, приобрести им знания, умения и практический опыт в использовании современных информационных технологий в своей будущей профессиональной деятельности.

В конечном итоге основной целью подготовки специалистов в образовательном учреждении является обеспечение квалифицированными кадрами различных отраслей экономики. С этой точки зрения проблему внедрения новых информационных технологий в учебный процесс можно рассматривать как соответствие информационным технологиям производства и общества и как развитие технологического процесса образования.

Список литературы:

1. Ильина О.П. Информационные технологии бухгалтерского учета: Учебник. – СПб: Питер, 2010.- 688 с.

2. Коновалов, В.В. Развитие конкурентных преимуществ - основа успеха / В.В. Коновалов, И.В. Цомаева // ЭКО. Экономика и организация промышленного производства, 2008. - № 6. - С. 115-128.

3. Радченко М.Г. «1С: Предприятие 8.2» Практическое пособие разработчика. Примеры и типовые приемы М.Г. Радченко, Е.Ю. Хрусталева. - М.: ООО «1С Пабблишинг», 2011.- 656 с.

4. Титоренко Г.А. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. - М.: Юнити, 2009. – 400 с.

Байзбекова Адина гр. Вт-11к КЭУК
Научный руководитель: магистр
технических наук, преподаватель
Нурмагамбетова У.С

АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ҚОҒАМДЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ АЖЫРАМАС БӨЛІГІ

Ақпараттық технология-information technology-біріншіден: объектінің, процесстің немесе құбылыстың күйі туралы жаңа ақпарат алу үшін мәліметтерді жинақтау, өңдеу, жеткізу тәсілдері мен құралдарының жиынтығын пайдаланатын процесс. Жаңа ақпараттық қоғамның негізін қалаушы сипаттамаларының бірі оның ғаламдық сипаты болып табылады. Жаңа ақпараттық қоғамды қалыптастыру үдерісінде біртіндеп ақпарат тарату және алмасу тәсілдері мен әдістері жаңартылады, уақыт үнемделеді, ұлттық шекаралар мен кедергілер бұзылады, әлемдік ақпараттық кеңістігінің, экономика, сауда, қаржы, адамзат өмірінің басқа салаларының құрылымы түбірімен өзгереді. Әрбір елдің технологиялық даму дәрежесіне оның экономикалық қуаты мен халқының тұрмыс деңгейі ғана емес, сан елдің әлемдік қоғамдастықта алатын орны, басқа елдермен экономикалық және саяси ықпалдасу мүмкіндіктері, сондай-ақ ұлттық қауіпсіздік мәселелерін шешуі де байланысты. Сонымен қатар, әлдебір елде қазіргі технологияның дамуы мен қодануының деңгейі оның материалдық базасының дамуымен ғана емес, негізінен қоғамды парасаттандыру деңгейімен, оның жаңа білімді туындату, игеру және қолдана білу қабілетімен де анықталады. Жедел дамып отырған ғылыми-техникалық прогресс қоғам өмірінің барлық салаларын ақпараттандырудың ғаламдық процесінің негізіне айналды. Ақпараттық технологиялардың дамуға және оның қарқынына экономикалық жағдайы, адамдардың тұрмыс деңгейі, ұлттық қауіпсіздік, бүкіл дүниежүзілік қауымдастықтағы мемлекеттің рөлі тәуелді. Ғылым мен техниканың даму қарқыны оқу-ағарту саласының оқу үрдісінде жаңа технологиялық әдістермен қондырғыларды кең көлемді қолдануды қажет етеді. Сонымен, ақпараттық технология ұғымы: өңделген, жинақталған ақпаратты пайдаланушыға жинақталған түрде жеткізу әдістері, құрылғыларын, элементтерін қамтитын жиынтық. Яғни, ақпаратты бізге жинақты түрде жеткізу технологиясы болып табылады. Мемлекеттік бағдарламада оқу үрдісіне педагогикалық және ақпараттық технологияларды кеңінен пайдалану-жалпы білім беруді дамытудың басты бағыттарының бірі делінген. Сол компьютер негізінде қазіргі заманда электрондық ақпарат, бағдарлама арқылы басқарылатын құрылғылар пайда болып көптеген үрдістердің жеңілдеуіне мүмкіндік туғызды. Осылайша негізі ақпараттық технологиялар болып табылатын үлкен бір сала ақпараттық индустрия қалыптасты. Қазіргі замандағы ақпараттық технологиялар компьютерлік техника мен коммуникация құралдарына иек артады. Осы бағыттың қарыштап дамуы ақпараттық қоғам деп аталатын ұғымды тудырды. Бұл қоғамда тек өндіріс қана өзгеріп қоймай, сонымен бірге жалпы өмірдің сипаты мен құндылықтар жүйесі басқадай түрге енеді. Адамзат өркениетінің қазіргі заманғы дамуы ғылыми-техникалық революцияның тағы да бір кезеңі – адамның тыныс-тіршілігінің барлық салаларына оның өмірін өзгертіп, ақпараттық қоғам, жоғары әлеуметтік-экономикалық, саяси және мәдени дамыған қоғамға көшуінің тұғырын және материалдық базасын құрайтын ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) енгізумен сипатталады. АКТ саласы әлемдік экономиканы дамытудың қозғаушы күші болып табылады. Ақпарат дәуірінде АКТ және ақпараттық инфрақұрылым жаңа бизнес-үлгілерді, тауарлар мен қызметтерді, жаңа ашылулар мен өнертабыстарды дайындауға ықпал жасайды, жалпы экономиканың бәсекеге қабілеттілігін арттыра отыра бизнес-үлгілерді ұйымдастыруды іргелі

түрде қайта құрудың ғылыми-технологиялық кілті болып табылады. Бұл жағдай АКТ-ны дамытудың қазіргі Қазақстанның экономикасы және азаматтарының өмірі үшін маңыздылығын көрсетеді. Бүгінде Интернет, бұлыңғыр есептеулер, мобильді және мультимедиалық технологиялар, роботтар, виртуалды шындық және басқалары «ақылды» экономикасы бар елдердің міндетті атрибутына айналып отыр. Жаңа ақпараттық технологияға ғалымдар әр түрлі анықтама беріп отыр. Мысалы: Макарова «Жаңа ақпараттық технология-қысқаша компьютер негізіндегі технология» деп тұжырымдайды. М.Жалдақ бұл терминнің неғұрлым кеңірек анықтамасын береді: Ол «Жаңа ақпараттық технология – адамдардың білімін кеңейтіп, олардың техникалық және әлеуметтік үрдістерді басқару мүмкіндігін дамытатын, ақпаратты жинау, ұйымдастыру, сақтау, өңдеу, тасымалдау және жеткізудің техникалық құралдары мен әдістерінің жиынтығы» дейді. Жалпы алғанда, ақпараттық технологиялар қоғам өмірінің ажырамас бір бөлігіне айналып келе жатыр. Оны игілігімізге қалай пайдалану өзіміздің қолымызда. Қоғамды ақпараттандыру ақпараттық қорларды дайындау және пайдалану негізінде жеке адамдардың немесе мемлекеттік органдардың, жергілікті басқару органдарының, ұйымдар мен қоғамдық бірлестіктердің ақпараттық қажеттіліктерін өтеуге әрі жүзеге асыруға қолайлы жағдайлар жасайтын әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық үрдіс.

Список литературы:

1. Информационные технологии в маркетинге .Титоренко Г.А.,2001.
2. Новые технооголии в ЭИС.Султанбекова А.О ,2008.
3. Информационные системы и технологии .Арсеньев Ю.Н.,2006
4. Информационные системы.Избачков Ю,2006.

Барташевич Светлана гр. ИС-33с КЭУК
Научный руководитель: ст.преп. Муканова Ж.А.

РАЗРАБОТКА ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ «ВЕДЕНИЕ ЗАКАЗОВ НА ИЗГОТОВЛЕНИЕ И ПОСТАВКУ ПРОДУКЦИИ»

За последние годы значительно возрос объем и оборот информации во всех сферах жизнедеятельности человека: экономической, финансовой, политической, духовной. И процесс накопления, обработки и использования знаний постоянно ускоряется. В связи с этим возникает необходимость использования автоматических средств, позволяющих эффективно хранить, обрабатывать и распределять накопленные данные.

Таким образом, предприятию для успешного функционирования необходимо создать информационную систему обеспечивающую:

- оперативный сбор, качественную и надежную обработку информации, начиная с производственных подразделений и заканчивая администрацией предприятия;
- обеспечение целостности и сохранности информации;
- интеграцию информации, в зависимости от уровня функций и принимаемых решений, тем или иным должностным лицом или службой;
- обработку информации в реальном масштабе времени;
- обеспечение защиты информации от несанкционированного доступа;
- возможность доступа к информации.

Выпуск и продажа готовой продукции для организации является одним из основных этапов достижения главной цели — получение прибыли. Автоматизированный учет ведения заказов должен обеспечивать систематический контроль над производством, отгрузкой и реализацией продукции, связанными с ними издержками и полученными финансовыми результатами, состоянием расчетов с покупателями и заказчиками.

Актуальность автоматизированного учета ведения заказов обусловлена тем, что объем производства и продажа готовой продукции является важнейшим показателем деятельности любого производственного предприятия.

Реализация данной информационной системы проведена с помощью Microsoft Visual Studio (C#), что позволило создать программный продукт максимально ориентированный на пользователя.

Целью научного проекта является разработка информационной системы по ведению заказов на изготовление и поставку продукции на предприятии.

Основное назначение информационной системы (ИС) «Ведение заказов на изготовление и поставку продукции» - ведение заказов на изготовление и поставку продукции, а также учет и оперативное регулирование хозяйственных операций. К основным функциям ИС можно отнести следующее:

- Преобразование производственного ассортимента в потребительский в соответствии со спросом – создание необходимого ассортимента для выполнения заказов клиентов.

- Складирование и хранение
- Утилизация и транспортировка грузов
- Предоставление услуг.

Организационно-экономическая сущность задачи ИС - ведения заказов:

- Задача «Ведение заказов на изготовление и поставку продукции» решается в подсистеме ИС – ведение заказов

- В результате решения задачи должна выдаваться документация и хранимая информация на магнитный диск

Мебельная фабрика «Жаса +» уже более 14 лет работает на рынке производства качественной мебели в среднем ценовом сегменте.

Основным направлением деятельности мебельной фабрики «Жаса +» г. Темиртау является предоставление высококачественной мебели по самым оптимальным ценам, а также широкий и постоянно обновляемый ассортимент мебели.

Главная цель мебельной фабрики — довольный покупатель, а это означает создание дизайна отвечающего современным стандартам качества.

Предприятие выпускает: офисную мебель, корпусную мебель, мягкую мебель, мебель для гостиничных комплексов, парикмахерских и салонов красоты, мебель для спален, мебель для кухонь.

Управление заказами покупателей - основной фактор правильного взаимоотношения с клиентами. Ведение заказов на изготовление и поставку продукции, регистрирует каждое обращение от заказчика и формирует общий реестр, по которому всегда можно будет найти нужные данные любой давности. Ведение заказов позволит хранить вопрос, с которым было обращение, данный ответ, заказчика, исполнителя, срок исполнения и любые другие характеристики. Она обеспечивает целостность хранимых данных, препятствует их потере и искажению. Обеспечивает быстрый поиск необходимой информации, наглядность (т. к. все данные представлены в удобном виде для пользователя). Позволяет пользователю вносить изменения (добавлять, удалять ненужную информацию).

Список литературы

1. Евсеева О.Н., Шамшев А.Б. Работа с базами данных на языке С#. Технология ADO.NET: Учебное пособие.—Ульяновск: УлГТУ, 2009
2. Алборов Р.А. Аудит в организациях, промышленности, торговли АПК: Учебное пособие. / Р.А. Алборов –3-е изд., перераб. и доп.—М.: Издательство «Делоисервис», 2010
3. Качайлов А.Е. Автоматизация учета на базах и складах. М.: Экономика

Голубева Виктория гр.ИС-33с КЭУК
Научный руководитель: к.э.н., проф.
Омарова Ш.Е.

РАЗРАБОТКА ИС ТУРИСТИЧЕСКОЙ ФИРМЫ

Туризм является одной из ведущих и наиболее развивающихся отраслей экономики и за быстрые темпы он признан экономическим феноменом столетия. Быстрому его развитию способствует расширению государствами и народами мира. Массовое развитие туризма позволяет миллионам людей расширить свой кругозор, познакомиться с достопримечательностями, культурой, традициями той или иной страны.

Значение туризма, особенно международного, заключается во взаимном сближении, обмене мнениями и взглядами между жителями разных стран и континентов. Туризм может способствовать установлению связи между народами, закладывая основы для мирного сотрудничества, и может послужить одним из путей для укрепления мира. Иностраный туризм является лучшей формой познания какой-либо страны и ее жителей.

Актуальность темы очень высока, поскольку туризм в начале 21 века стал одним из ведущих направлений социально-экономической деятельности большинства государств, а туристская индустрия – неотъемлемым элементом потребительских моделей и социального поведения значительной части населения.

Целью научного проекта является знакомство с основными принципами ведения туристской деятельности, правилами взаимодействия с потребителем услуг, изучением туризма в наше время и разработка ис туристической фирмы.

Объект исследования, для которого разрабатывалась информационная система – ТОО «Royal Club». Турфирма на рынке туристических услуг работает с 2004 года. За этот период времени она наладила устойчивые партнерские отношения в сфере отдыха в Казахстане, стран ближнего и дальнего зарубежья.

В ТОО «Royal Club» используют программный комплекс для автоматизации туристической фирмы САМО-ТурАгент. Основное предназначение программы – внутриофисная автоматизация туристического агентства:

- учет заказанных туристами туров;
- учет оплат (как со стороны клиентов и туроператоров, так и по внутренним платежам кассы);
- учет постоянных клиентов.

Но данная ИС не выполняет следующие функции, как ведение справочника «Сотрудники», «Клиенты», нет функции просмотра отчета по заказанным турам, отсутствие выдачи скидок для постоянных клиентов.

В связи с этими недостатками я разработала новую информационную систему, которая выполняет следующие функции:

- просмотр данных о турфирме;
- просмотр отелей Казахстана (здесь возможен поиск отелей по выбранным критериям);
- ведение справочника «Сотрудники», «Клиенты»;
- просмотр необходимых документов для получения визы;
- заказ туров по Казахстану, странам СНГ и зарубежным турам;
- на основе выбранного тура просмотр и печать отчета;
- анализ заказанных туров;
- оформление индивидуальных туров для постоянных клиентов, также выдача скидок.

В ходе разработки программного приложения использовался Visual Studio 2010/ Программа написана на языке C#.

Список литературы:

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник М.И. Семенов, И.Т. Трубилин, В.И. Лойко, Т.П. Барановская; Под общ.ред. И.Т. Трубилина. - М.: Финансы и статистика, 2011. -416 с.: ил.
2. Базы знаний интеллектуальных систем / Г.А. Гаврилова, В.Ф. Хорошевский –2007. - 384 с.: ил.
3. Вендров А.М. Практикум по проектированию программного обеспечения экономических информационных систем: Учеб.пособие. - М. : Финансы и статистика, 2008. - 192 с. : ил.

Баймукашева С., группа ВТ-22 КЭУК
Научный руководитель: ст.преп. Косова Е.Г.

AUTOMATED INFORMATION SYSTEM IN STATE INSTITUTIONS

We live in the 21st century also known as the Information age, the world around us is fast changing and technology advancement never stops. Kazakhstan is developing country and our goal is

to keep up with the times. And to achieve this goal we have to introduce advanced innovative technologies.

The idea is to improve management system in State institutions and first of all it is health authorities. The reason is that a provision of good medical care depends not only on type of medical institutions, qualified personnel and modern technologies but it also depends on management system.

World experience of creation and development of automated information systems in the health care service confirms the need for the creation of complex information systems, containing full, authentic and actual information.

Now it seems hard to believe that people once thought that computers would end up making this a paperless society. Even with advanced information management system software people still end up filing papers in filing cabinets like they always did.

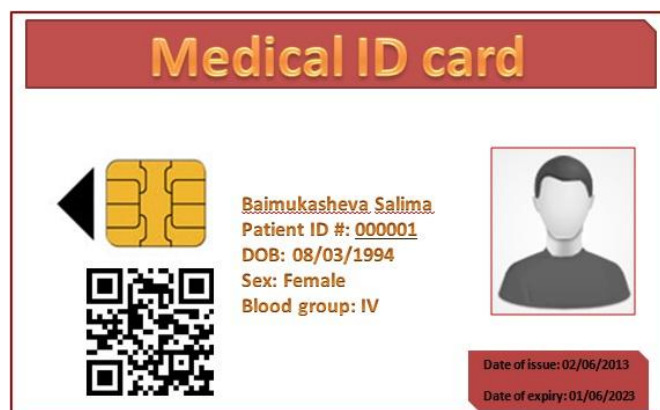
The capability of hospitals to maintain medical records is vital to the improvement of medical services for the average citizen of Kazakhstan. These records are essential to the diagnosis and treatment of patients and provide an essential base for comparative analysis for medical research and hospital administration.

Ministry of Health of the Republic of Kazakhstan introduced us a national project “Integrated health information management system”. It is a set of software and hardware tools and technologies tied together by means of data transmission, united by a common ideology, approaches classifiers and other means of ensuring that the whole structure of health management based on uniform procedures for the collection, processing, aggregation and analysis of information. Its function is to handle all aspects of data related to patient care. Its prime benefits are (1) the ability to recall the record of a specific patient (or patients) in a matter of seconds, (2) the ability to search for specific types of data among patients' records, and (3) the ability to do medical research with a rich and readily available data base.

This project was introduced in 2005 but it has encountered some problems. In medical institutions where “Integrated health information management system” is used doctors still continue to do double duty - they fill the 2 case history: electronic and hand-written. This is due to the fact that there is an order of the Ministry of Health No. 907 of 23 November 2010, which obliges to conduct a paper medical record. Government could gradually cancel this order and approve the electronic case history by the order of the Ministry of health. The project is flawed and does not provide required results.

To promote the development of this project I propose to introduce an innovative project “Medical ID card”. It is a card giving identifying data about a person, as name, age, Patient ID, blood group and bearing a photograph. The card contains a barcode and chip. The intention is to provide information about patient's health to a paramedic, physician, and emergency department personnel.

“Medical ID card” is a new type of patient identification. Because of the memory on the card it is capable of carrying information. Information such as medications, existing conditions, doctors and emergency contacts can all be stored on the card. Doctor can instantly access the information with any available computer, if they have barcode scanner and have the software to read the data.

Pic.1 Medical ID card

For the convenience of patients the hospital will be equipped with terminals. Self-service terminal offers patients following services:

1. Due to this electronic registry systems the patient gets the opportunity: (1) to learn the schedule of a doctor; (2) to book an appointment with a doctor; (3) to get information about the cost of services.

2. Maintenance and storage of the full history of complaints of the patient- case history- with the possibility of attaching files: prescriptions, directions.

3. Fast processing of applications for admission to the doctor.

4. Automatic entry of a new appointment in the doctor's personal calendar.

5. Automatic creation of reports on the medical institution.

Technical support will be carried out licensed software and software code and software enhancement in response to changes in the regulatory framework.

The existence of “Medical ID card” will help cut down paper use, because aside from being environmentally wasteful, it's also a waste of space. And due to this project the health care system of the Republic of Kazakhstan will lead to a new level. It is significant that the use of an automated information management system can be of great benefit not only to government institutions but also to private companies.

References:

1. <http://www.rcrz.kz> – The Republican centre for health development
2. Sidney Alterescu, Paul B. Simmons, Ronald A. Schwarz . Medical information management system (MIMS): Goddard space FLIGHT CENTER, 1971

Садыкова А.Н., группа ИС-11с/к ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші:аға оқытушы
Ибрагимова М.С.

БҮТІН САНДЫҚ БАҒДАРЛАМАЛАУ ЕСЕБІНІҢ АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН ЖҮЙЕСІ

Экономикалық жүйелердің әр түрлі деңгейлерінде кездесетін жоспарлау, басқару, шектелген ресурстарды бөлу, өндірістік процесстерді талдау, күрделі объектілерді жобалау сияқты есептердің ұтымды және оптимизациялық шешімдерін табу табиғи және ғылыми-техникалық прогресс қажеттіліктерінен туған мәселе. Жалпы экономика саласында басқару есептерін шешу кезінде өндіріс шараларында әрдайым өзгеретін айнымалыларды сипаттайтын ауыспалы шаманы ескере отыру керек. Ал бұл шаманың сандары белгілі бір уақыт аралығы неғұрлым үлкен болуы мүмкін, сондықтан басқаратын шешімдер нұсқауларының үлкен саны болуы керек. Осыдан басқару есептердің үлкен мөлшерлігі туындайды және осы көптеген шешім нұсқаулардың үлкен есептеулердің көп еңбектілігі үшін керекті нәтижелерін ала алмайсыз. Сондықтан, нақты өндіріс ерекшелігін есепке ала отырып, негізделген және жергілікті дәрежеде дәлделген қолайлы мерзімде, қолайлы шешім алу мүмкіндігін беретін арнайы әдіс керек.

Жалпы бұл ұсынылып отырған жоба негізі бүтін сандық бағдарламалау есебін гомори әдісімен шығаруға арналған. Гомори әдісі тапсырманың белгілі тіректік жоспарынан шығып, ақырғы сан қадамдарында оның бүтін сандық болатын тиімді шешімді алуға мүмкіндік береді. Бұл әдіс симплекс әдісіне ұқсас болып келеді. Сонымен қатар бүтін сандық бағдарламалау есебін шешу яғни гомори әдісін басқаша қима деп те атайды. Қосымша сызықтық шарты бар, арнайы құрылған сызықтық бағдарламалау есептерінің ақыры тізбегін шешуге келтіріледі. Қиманы қанағаттандырылмайтын есептің кез-келген бүтін сандық емес шешімі қиып тасталады.

Жалпы осы әдіспен шешілген есеп бүтін сандық шартын ескерілмей, бастапқы есеп симплекс әдісімен шешіледі. Одан кейін Гомори әдісі бойынша есепті шығарады. Ол оптималды шешім шыққанша жалғасады. Есептің нәтижесі оптималды шешімге жеткенде есеп тоқтайды.

Берілген тапсырма барлық стандартқа жауап береді және есептеуіш математика төңірегінде қолданысқа ие болады. Есептеу ауданында Delphi тілінде бағдарламалау мүмкіндіктерін үйренуге арналған. Бұл бағдарламаның құндылығы – тура есептеулер мен орындалу қарапайымдылығы.

Менің құрған жобамның есебін, яғни бүтін сандық бағдарламалаудың автоматтандырылған жүйесін іске қосқанда стандартты терезе ашылады. Ол тақырып жолы, меню қатары, құрал-саймандар тақтасы және жұмыс үстелінен тұрады. Меню қатарында "Анықтама" және "Файл" менюлері орналасқан. "Анықтама" менюін тышқанмен шерткенде "Титулдық бет" және оны тышқанмен шерткенде менің бағдарламаның титулдық беті ашылады. Ашылған терезені жабу үшін "ОК" батырмасын тышқанмен шерту қажет. Ал "Файл" менюін ашқанда тізімде "Жаңадан құру" және "Жабу" тұрады. "Жаңадан құру" тышқанмен шерткенде "Задача 1" деген терезе ашылады. Бұл тереземен жұмыс істегенде құрал-саймандар тақтасымен таныс болу қажет. Құрал-саймандар тақтасындағы әрбір батырмаға тышқанды апарсақ сол батырманың аты көрсетіледі. Сол арқылы "Есептің параметрлері" батырмасын тауып шертуіңіз қажет. Шерткеннен кейін бізге "Тапсырманың параметрлері" деген терезе ашылады. Ол терезе де екі менюден құралған. Бірінші менюде функцияның мәнін берсек екінші менюде шектеулердің мәнін береміз. Бірінші менюде сонымен қатар есептің өлшемін және де итерацияның олшемін, минимумға немесе максимумға ұмтылғандығын, сонымен қатар "Итерацияны көрсету" және "Тізімді шешім көрсеті" белгі қою қажет. Ал шектеулер менюінде "Есептің өлшемі", "Шектеулер саны" және "Ағымдағы шектеу" автоматты түрде беріледі. Ал шектеулерді берген кезде, әрбір шектеуден кейін "Қабылдау" батырмасын шертіп отыру қажет. Және де әрбір жаңа шектеу қосу үшін "Қосу" батырмасын шерту қажет. Ал қателескен жағдайда жою үшін "Жою" батырмасын шерту қажет. Сонымен қатар "Алға" және "Артқа" батырмалары орналасқан. Бұл батырмаларды басқанда бір қадам алға не артқа қайтып оралады. Есепті толығымен енгізген жағдайда "ОК" батырмасын, ал шығару қажет болмаған жайдайда "Болдырмау" батырмасын шерту қажет. "ОК" батырмасын шерткеннен кейін бізге рет-ретімен "Тапсырма 1" терезесіне жазылады. Кейін құрал-саймандар тақтасынан "Есепті шығару" батырмасын шерту қажет, сонда ғана біз есептің шешімін аламыз. Есептің нәтижесін "Сақтау" батырмасы арқылы сақтап қоюға болады. Және де бұл құрылған программада бірнеше терезе ашып есептірді шығаруға болады. Ал программадан шығу үшін Файл>Жабу таңдаңыз немесе тақырып жолындағы жабу батырмасын басыңыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Кофман А. Математические методы исследования операций.-М.: Мир, 2008-С.286.
2. Калихман И.Л. Линейная алгебра и программирование.-М.: Высш. шк., 2007-С.297.
3. Кузнецов Ю.Н., Кубузов В.И., Волощенко А.Б. Математическое программирование.-М.: Высш. шк., 2010-С.303.
4. Зуховицкий С.И., Радчик И.А. Математические методы сетевого планирования.-М.:Наука, 2005-С.296.
5. Акулич И.Л. Математическое программирование в примерах и задачах.-М.: Высш.шк., 2006-С.317.
6. Капустин В.Ф. Практические занятия по курсу математического программирования.-Л.: Изд. ЛГУ, 2007.-С.274.
7. Н. Культин. Основы программирования в Delphi7. – СПб 2005. – 608 с.
8. Понамарев В.Базы данных в Delphi 7. Самоучитель. – С+.:Питер, 2003. – 295 с.

Дацик Н., Лер Д., гр. ВТ-22с КЭУК
Научный руководитель: ст.преп.
Жакыпбаева А.М.

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ-ТЕСТЕРА ДЛЯ ЕНТ

Особенностью контроля обучения является необходимость дополнительной реализации функций идентификации личности обучающегося для исключения возможности фальсификации результата.

Контроль в образовательном процессе заключается в проверке хода и результатов теоретического и практического усвоения учащимися учебного материала. Оценка знаний, умений и навыков, полученных в процессе обучения, приобретает особое значение ввиду опосредованного контакта обучающегося и педагога. В связи с этим, повышается роль и значение объективных и многокритериальных форм контроля качества знаний.

При организации итогового контроля акцент сделан на выполнении учащимися различных видов заданий, используемых в специальной учебной среде: задания с ответом в виде текста; тесты.

В обучении широкое распространение получил тестовый контроль как для самопроверки, так и для проведения итогового контроля (в здании школы или вне его под наблюдением учителя). Предпочтительными являются формы контроля, использующие компьютерные технологии не только для проведения контрольного мероприятия, но и для обработки его результатов. Задания должны содержать описание шкалы количественных оценок контроля и соответствия баллов достигнутому уровню знаний и умений ученика. Формы предварительного контроля в обязательном порядке фиксируются в тематическом планировании по предметам ЕНТ.

Создание тестера для проверки качества знаний по предметам ЕНТ учащихся средних учебных заведений исходило из следующих параметров: выбор языка, ввод данных: ФИО, класс, наименование школы, место проживания, выбор 5-го предмета, вывод общего результата тестирования и результата без учета предмета языка сдачи.

Для создания данной программы используется язык программирования Borland Delphi 7. Ключевой особенностью Delphi является возможность не только использовать визуальные компоненты для строительства приложений, но и создание новых компонент. Такая возможность позволяет разработчикам не переходить в другую среду разработки, а наоборот, встраивать новые инструменты в существующую среду. Кроме того, можно улучшить или полностью заменить существующие по умолчанию в Delphi компоненты. Главное окно программы представлен на рисунке 1.

Рисунок 1 - Главное окно программы

Если поля с введенными данными будут пусты, на экране появится ошибка (рис. 2).

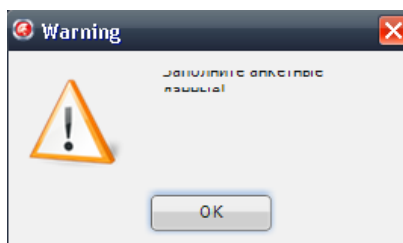

Рисунок 2 – Заполните анкетные данные

С помощью кнопки «Результаты» выводятся результаты тестирования в электронном виде.

Вывод результатов тестирования представлен на рисунке 3.

Ф.И.О.	Откуда	Уч. Зав.	Язык	Предмет по выбору	Ист. Каз	Матем	Рус. Яз	Каз. Яз	По выбору
111	222	333	Русский	Физика	0	0	1	1	1
444	555	666	Казахский	Физика	1	0	0	2	1
123	312	321	Русский	Физика	0	0	1	1	0
Фильм	фильм	фильм	Русский	Физика	1	0	0	0	1
язык	язык	язык	Казахский	Физика	0	0	1	0	1
клуб	клуб	клуб	Русский	Физика	2	1	1	0	0

Рисунок 3 – Окно вывода результатов тестирования

Для выхода из результатов тестирования нажать на кнопку «выход» либо «главная» (возврат на главное окно программы).

Окно начало тестирования показано на рисунке 4.

Рисунок 4 – Окно тестирования «Тестера ЕНТ»

Зеленая Марина гр. ИС-33с КЭУК
 Научный руководитель: д.т.н., проф.
 Тен.Т.Л

РАЗРАБОТКА МЕГАПРОЕКТА «ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ». МОДУЛЬ «ДОКУМЕНТООБОРОТ»

В настоящее время особую актуальность приобретает организация документооборота на предприятиях и университет не исключение. В систему документооборота могут входить разнообразные документы - письма, договоры, должностные инструкции, бухгалтерские и налоговые документы. От того, насколько чётко организован процесс их прохождения, зависит эффективность управления организацией в целом.

Актуальность темы заключается в том, на сегодняшний день в любой организации движение документов играет важную роль в управлении её деятельностью. Порядок прохождения документов и операции, производимые с ними, регламентируются инструкцией по делопроизводству, табелем унифицированных форм документов, положениями о структурных подразделениях и должностными инструкциями их работниками. При применении электронного документооборота службой документационного обеспечения управления (ДОУ) совместно со службой автоматизации разрабатываются маршруты движения документов. Однако бумажный документооборот не соответствует тем требованиям и задачам, которые решаются в современной организации.

Целью научного проекта является разработка информационной системы электронного документооборота в университете.

Задачи, которые необходимо выполнить, в ходе разработки проекта:

- Изучить предметную область документооборота;
- Разработать информационную систему электронного документооборота;
- Выявить преимущества и недостатки документооборота
- Освоить работы с основными видами прикладного программного обеспечения, использующегося для реализации современных информационных технологий;

- Рассчитать экономическую эффективность от внедрения продукта
- Сделать выводы по проделанной работе
- Объектом исследования был взят Карагандинский Экономический Университет Казпотребсоюза.

• В ходе исследования было выявлено, что несмотря на развитие и применение ИТ в университете до сих пор используется бумажный документооборот.

В связи с этим фактором было решено разработать Информационную систему «Электронного документооборота»

Внедрение электронного документооборота позволит:

- оперативно решать задачи по управлению электронного университета
- обеспечит слаженную работу всех подразделений;
- упростит работу с документами, повысит ее эффективность;
- повысит производительность труда сотрудников за счёт сокращения времени создания, обработки и поиска документов;

- повысит оперативность доступа к информации;

- При разработке были выделены несколько уровней моделирования:

- Теоретическая часть

- Аналитическая часть

- Проектная часть

- Экономическая часть

• В теоретической части было рассмотрена суть документооборота в целом, как бумажного, так и электронного, актуальность замены бумажного документооборота на электронный.

• В аналитической было рассмотрено описание предметной области и необходимость внедрения современного документооборота.

• В проектной части было рассмотрено инфологическое, логическое и физическое проектирование информационной системы, создано руководство пользователя

• В экономической части была рассмотрена экономическая эффективность от внедрения новой информационной системы, также был просчитан срок окупаемости

В ИС используются следующие объекты:

- Таблицы для сохранения данных

- Формы для просмотра, добавления, изменения, поиска и извлечения требуемых данных из таблиц

- Отчёты для анализа и печати данных в определённом формате.

В ходе разработки программного приложения было разработано:

- 20 таблиц

- 50 хранимых процедур

- 5 отчётов

- 57 форм

Список литературы:

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник М.И. Семенов, И.Т. Трубилин, В.И. Лойко, Т.П. Барановская; Под общ.ред. И.Т. Трубилина. - М.:Финансы и статистика, 2011. -416 с.: ил.

2. Базы знаний интеллектуальных систем / Г.А. Гаврилова, В.Ф. Хорошевский –2007.-384 с.: ил.

Колосовский А. группа ИС-22 КЭУК
Научный руководитель Лемеш Н.В.

РАЗРАБОТКА ПРОГРАММНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ БАНКА. МОДУЛЬ "ДЕПОЗИТ"

В последние годы новые электронные технологии в банковской системе переживают бурное развитие. Несмотря на существующие недостатки казахстанского законодательства, регулирующего деятельность банков, ситуация неуклонно меняется к лучшему. Новые электронные технологии помогают банкам изменить взаимоотношения с

клиентами и найти новые средства для извлечения прибыли. Сегодня для любой финансовой организации актуальны задачи не только качественного обслуживания клиентов, но и расширения используемого клиентами набора банковских продуктов и услуг, определения наиболее привлекательных клиентов или клиентских сегментов, получения от клиентов качественной и регулярной обратной связи. Конкуренция на рынке банковских услуг стала главным стимулом поиска новых возможностей привлечения и удержания клиентов, внедрения новых технологий управления банковской деятельностью.

Целью данного проекта является автоматизация поддержки работы с клиентами, а именно создать программное приложение для банка, подсистему обслуживания клиентов.

Объектом внедрения программного модуля является небольшое банковское учреждение, так как это существенно облегчит их работу.

Если банк стремиться, чтобы его продукты и услуги соответствовали ожиданиям клиентов, а взаимодействие с клиентами происходило с учетом индивидуальных характеристик клиента, то это означает, что он созрел для использования данного программного средства.

Однако, если использования информационной системы в банке сведется только к регистрации информации о взаимодействиях менеджеров с клиентами, то цель не будет достигнута. Ведь цель любой коммерческой организации - и банк здесь не исключение - наращивать прибыль. Поэтому она в первую очередь должна помогать банку решать задачу повышения доходности клиентов.

Информационная система банка - это база данных, в которую заносится информация о клиентах. Все риски использования системы на предприятии связаны с невнимательностью персонала, с некачественным обслуживанием и слабым техническим оснащением предприятия. При желании и грамотном подходе вероятность сбоя работы программы и угроза взлома базы данных минимизируется.

Все же в использовании информационной системы гораздо больше достоинств и преимуществ, чем рисков. Благодаря четкому и грамотному анализу, на поверхность сразу выходят слабые и сильные стороны бизнеса. Если связь с клиентом двусторонняя, есть возможность узнать его пожелания, провести дополнительные исследования, также открываются перспективы расширения бизнеса и получения дополнительной выгоды. Как следствие, повышается прибыльность, увеличивается база постоянных клиентов, улучшается статус компании и качество обслуживания персонала. Кроме того, значительно облегчается работа аналитиков и маркетологов, что также положительно сказывается на работе компании в целом.

Предметом исследования является обслуживание клиентов в банковской сфере а, именно, открытия депозита в банке, расчета процентной ставки за определенный период времени.

Основная цель данной работы состоит в том, чтобы создать максимально простую, но в то же время обширную по функциям программу для обслуживания клиентов банка.

- Актуальность выбранной темы обуславливается:
- минимизация ручного труда;
- более эффективная обработка и управления ресурсами.
- Для достижения поставленной цели необходимо решить ряд задач:
- выполнить анализ и формализацию бизнес-процессов банка;
- рассмотреть предложенные на рынке информационные системы, если таковые есть, направленные на автоматизацию управления отношениями с клиентами;
- провести опытную эксплуатацию информационной системы банка;
- провести анализ информационного и технического обеспечения банков;
- оценить экономическую эффективность от создания «Информационная система банка».

Список литературы:

1. Алешин Л.И. Информационные технологии - М.:Литера, 2008. – 424 с.
2. Божко В.П., Власов Д.В., Гаспарян М.С. Информационные технологии в экономике и управлении: Учебно-методический комплекс. – М.: Изд. центр ЕАОИ. 2008. – 120 с.

ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ СИСТЕМЫ РЕГИОНА

Повышение конкурентоспособности регионов Казахстана в значительной степени зависит от рационального размещения производительных сил, эффективного использования транспортного комплекса, совершенствования транспортно-экономических связей регионов. Первостепенное значение приобретают проблемы формирования опорной транспортной сети и развития транспортно-логистической инфраструктуры в РК. Роль транспортно-коммуникационной инфраструктуры крайне важна для реализации новых задач позиционирования страны и ее регионов в мировой хозяйственной системе, формирования каркаса экономического пространства и системы расселения населения страны.

Центральный регион – один из крупных промышленных районов республики, занимает около 16% территории и 19% населения. Транспортная сеть представлена железнодорожным и автомобильным транспортом.

Учитывая значительную протяженность Карагандинской области, наличие железных и автомобильных дорог является критически важным фактором для повышения конкурентоспособности экономики области, равномерного развития территорий, обеспечения качества жизни населения.

Выгодное географическое расположение Карагандинской области предоставляет значительные преимущества региону для наращивания транзитного потенциала. Через территорию Карагандинской области проходят меридиональная транскозахстанская железнодорожная магистраль Петропавловск - Астана - Караганда - Шу, Северный коридор Трансазиатской железнодорожной магистрали (на участке Достык - Актогай - Саяк - Моинты - Астана - Петропавловск (Пресногорьковская), транзитный автомобильный коридор Алматы-Екатеринбург.

Железнодорожный транспорт: плотность железнодорожных магистралей в Карагандинской области является очень низкой и составляет 4,5 км на 1000 км² территории. Для сравнения, в странах ЕС этот показатель колеблется от 50 до 110 км, в большинстве стран СНГ – от 23 до 37 км. В целом по Казахстану данный показатель составляет 5,2 км. Отсутствие транзитной железнодорожной магистрали, проходящей через один из ведущих опорных городов промышленного развития Карагандинской области – город Жезказган существенно препятствует развитию города и экономики области в целом.

В условиях Казахстана при наличии смешанных перевозок и многочисленных перевалок контейнеризация грузопотока также направлена на решение главных задач транспорта - ускорение товародвижения и сокращение связанных с ним издержек. Новые виды логистического обслуживания (транспортно-экспедиционные услуги, услуги по сортировке и пакетированию груза, услуги по хранению грузов на складе и т.д.) дают возможность существенно повысить качество доставки грузов и пассажиров.

Одной из самых острых проблем в области развития транспортной инфраструктуры Казахстана являются административные барьеры и длительность выполнения разрешительных процедур соответствующими контрольными структурами на государственных границах при осуществлении терминальных перевозок [3, 4, с.4-5].

Обобщая анализ проблем, можно сделать следующие выводы:

- несовершенство системы терминально-логистических комплексов, за исключением Алматинского транспортного узла. Создание логистических комплексов носит случайный характер. Как следствие - они практически не влияют на качество транспортных услуг;

- ограничен перечень услуг транспортно-логистического комплекса, узок круг клиентов, нет их выхода на магистральные линии транспортных коридоров, а иногда и на железнодорожную сеть.

Государственное участие в развитии системы транспортно-логистического комплекса затруднено из-за того, что создание комплексов осуществляется за счет частных инвестиций и

при поддержке региональных властей. А у последних зачастую отсутствует четкое понимание перспектив и целей развития таких объектов в общенациональном масштабе.

Список литературы:

1. Галабурда В.Г.,Персианов В.А.,Тимошин А.А. Единая транспортная система.- М.: Транспорт, 2002. - 350 с.
- 2.Симонов А.К. Общий курс транспорта: учеб. пособие. – СПб.: Академия, 2004. - 146 с.
3. Прокофьева Т.А. Основы формирования региональных логистических транспортно-распределительных систем // Современный склад. Логистика складирования. - 2002. - № 1. - С. 8-11.
- 4.Транспортная стратегия Республики Казахстан до 2015 года. Указ Президента Республики Казахстан от 11 апреля 2006 года № 86.

Тогисова Акерке, ПОВТ ТПТК, г.Темиртау
Научный руководитель: Молдабаева Ж.Ш.

«ҚАЗАҚ ТІЛІНЕН СУРЕТТІ СӨЗДІГІ» БАҒДАРЛАМАСЫ

Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі – қазақ тілі. Мемлекеттік тіл – мемлекеттің бүкіл аумағында қоғамдық қатынастардың барлық саласында қолданылатын мемлекеттік басқару, заң шығару, сот ісін жүргізу және іс қағаздарын жүргізу тілі.

Қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде үйрету деген мәселе барша жұртқа түсінікті және қазақ тілін оқытудың мақсат-мүддесін айқындайды.

Қазақстанда тұратын кез келген азаматқа қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде үйрету болашағымыздың сенімді кепілі болмақ.

Қазақ тіліне деген қызығушылығын ояту үшін жақсы әдіс-тәсілдерді қолданады.

Қазіргі заманның талабына сай қазақ тілі сабақтарында қолданылып жатқан жаңашыл әдіс-тәсілдер көп. Негізгі қолданылатын әдіс-тәсілдер: модульдік технология мен сын тұрғысынан ойлау.

Енді қазақ тілін компьютерлік құралдармен қатар ұялы телефондарда үйретеді.

Қазір әлемде ұялы телефондардың қолданыс аясы өзінің байланыс орнату шегінен асып кетті. Телефондар өмірдің барлық саласында қолданылуда. Ұялы телефон қазіргі заманда адамның ажырамас көмекшісіне айналды.

Ғалымдардың соңғы ізденісі телефонның енді білім беретін көмекші құралға айналуын болжауда.

Мобильді құрылғыларға арналған бағдарлама ауызекі тілді меңгеріп шығуға бағытталған. Бұл әдісті «тыңда, қайтала, салыстыр» деп атапты

Жобаның тақырыбы «Қазақ тілінен суретті сөздігі» тіл үйрету құралы (бағдарлама). Бағдарлама Android платформасында жұмыс істейтін ұялы телефондарға арналған.

Бағдарламаны құру, өңдеу үшін IntelliJ IDEA плагині және Android SDK құралдары қолданылды. Бағдарламалау тілі – Java тілі 1.6 версиясы (JDK).

Бағдарлама өте оңай және ыңғайлы. Бағдарлама жас талғамайды, яғни жас өспірімдерге, жеткіншектер мен ересек адамдарға да арналған.

Бағдарламаның мақсаты қазақ тілін үйрету. Бағдарлама ауызекі тілді меңгеріп шығуға бағытталған.

Бағдарлама интерфейсі орыс тілінде жасалады. Бағдарламаны іске қосқан кезде Алғашқы беті ашылады. Бетті шерту арқылы Негізгі мәзірге өтеді.

Негізгі мәзір екі бөлімнен тұрады. Бірінші – Тақырыптар (Тематика), екіншісі – Менің сөздігім (Мой словарь).

Тақырыптар бөлімінде бірнеше тақырыпшалар тізімі бар. Олар: Жеміс-жидектер және көкөністер (Фрукты и овощи), Жануарлар және құстар (Животные и птицы), Түстер (Цвета. Оттенки), Адам мүшелері (Части тела).

Пайдаланушы осы тақырыпшалардың біреуін таңдайды. Әр тақырыпшаларға басу арқылы сол тақырыптарға байланысты жана сөздерді үйрене алады.

Қолданушы тез қабылдау үшін суреттер және сөздердің қазақша баламалары беріледі. Көмек ретінде орысша баламалары қалқымалы хабарлама ретінде беріледі. Келесі және Алдыңғы батырмаларын қолдану арқылы келесі және алдыңғы беттерге өтеді. Дауыс батырмасын басу арқылы сөздің айтылуын естуге болады.

Екінші – Менің сөздігім (Мой словарь). Бұл бөлімде пайдаланушының жеке сөздігі сақталады. Сөздікке сөз енгізіп, оларды жою алады. Пайдаланушы енгізілген сөздер мәліметтер қорында сақталады.

Бағдарлама ұялы телефондарға арналғандықтан, оны кез келген жерде, кез келген уақытта қолдануға болады. Бағдарлама ешқандай интернет желісін қосылуын талап етпейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Рето Майер Android 2. Программирование приложений для планшетных компьютеров и смартфонов / Рето Майер. – Эксмо, 2011. -650 с.

2. Алексей Голощапов Google Android. Программирование для мобильных устройств / А.Голощапов – БХВ-Петербург, 2011. – 950 с.

3. Лоен Дэрсид Android за 24 часа. Программирование приложений под систему Google / Лоен Дэрсид, Шейн Кондер. – Рид Групп, 2011. – 1000 с.

4. С.Хашими Разработка приложений для Android / С.Хашими, С.Коматинени, Д.Маклин. – Питер, 2011. – 768 с.

Тулеубаев Д.Е., ВТ-34с/каз ҚҚЭУ
Ғылыми жетекші: Молдабекова Б.К,
АЕЖ кафедрасы аға оқытушысы

БАСҚАРУ НЫСАНЫ ҚЫЗМЕТІН МОДЕЛЬДЕУ

Ақпарат заманы болып табылатын бүгінгі ХХІ ғасырда қоғам қызметінің қай түрін алмасақ та, барлығында дерлік қызметтің тиімді ұйымдастырылуы, жоғары бәсекеге қабілеттілік, барынша табыс табу, оңтайлы жұмыс стратегиясын іске асыру мақсатты болып табылады. Бұл мақсаттарға жету үшін ұйымның қызметтелуінде ақпараттық технологиялардың алатын рөлі орасан зор.

Ақпараттық технологиялар көмегімен кәсіпорын қызметінің моделі жасалып, осы модель негізінде кәсіпорын қызметін автоматтандыруға арналған бағдарламалық өнім, қосымша құрастырылып немесе ұйым қызметін техникалық жабдықталуы жүзеге асырылады.

Осы тұрғыда кәсіпкерлік саласындағы кез келген нысанды (ірі ұйым, мекеме, оның бөлім, бөлімшесі, өкілдігі) *басқару нысаны* деп қарастырған жөн. Тиісінше басқару нысанында қандай да бір қызмет, яғни экономикалық құбылыс (процес) іске асырылады. Осы процессті сипаттау - онымен алдағы уақытта жасалатын өзгерістер, автоматтандыру әрекеті, кеңейтілулер немесе қайта құрылымдауды орындауда сапалы жұмыс нәтижесіне қол жеткізеді. Мұндай сипаттаудың қазіргі уақытта кеңінен тараған түрі – компьютерлік және математикалық моделдеу.

Экономикалық процессті математикалық моделдеу арқылы нысанға қатысты есептеулер, болжаулар немесе түрлі факторлардағы нысанның әрекетін, қасиеттерін сандық түрдегі мәндер арқылы сипаттап, нысан жұмысы барысының экономикалық сипаттамаларын ала аламыз. Сәйкесінше компьютерлік моделдеу нысан құрылымын, оның құрамындағы жекелеген сипаттамалар мен көрсеткіштерді арнайы компьютерлік бағдарламалық кешен көмегімен тұрғызылған модель арқылы түсінуге мүмкіндік береді. Экономикалық процесстің (бизнес процесс) компьютерлік моделі - болып жатқан құбылыстарды айқын, көрнекті түрде ұсынуға жағдай жасап; осы процесстің қызмет ететін түйіндері арасындағы байланыстар, олардың қызмет ерекшеліктері, орын алған немесе орын алуы мүмкін қателіктер, шектеулерді айқындауға мүмкіндік береді.

Математикалық және компьютерлік моделдеу әрекеттерін орындау нәтижесінде алынатын модель нысанмен қолданыстағы немесе болашақта пайдаланылатын қызмет ету стратегиясының нақты көрінісі болып табылады. Және де мұндай моделдеу алдағы уақытта басқару нысаны қызметін автоматтандыруға арналған бағдарламалық және техникалық құралдар кешенін, олардың құрамы мен қойылатын талаптарын анықтау және нақтылау,

нысанға қатысты жаңа білімдерді игерудің құралы. Бұл модель сипатталатын жүйенің қызмет ету алгоритмі, онымен өңделетін деректер мен құрамы, уақыт бойынша жүйе элементтерінің өзгеріс күйі туралы мәліметтер қамтылатын аналогы (баламасы) болып табылады.

Мұндай қолдану аясының кең болуы себебінен компьютерлік модель математикалық моделдеудің нәтижесі болып адам өмірі қызметінің кез келген саласында қолданыс тапқан. Компьютерлік моделдеудің кеңінен қолдануылуының тағы бір себебі нысан қызметін бағалау мен оған жаңа өзгерістер енгізуге қажетті көптеген күрделі аналитикалық зерттеулер оңай жүзеге асыруда қолданылатынында.

Осы себептен компьютерлік моделдеу ұйым қызметін автоматтандыратын ақпараттық жүйе, бағдарламалық қосымша, бағдарлама кешенін жобалау мен құрастыруда барынша қолданылады.

Қарізгі таңда құрастырылатын компьютерлік моделдеуді жүзеге асыруда CASE технологиясының құралдары кеңінен таралған. Аталған технология автоматтандыру құралдарымен өзара байланысқан кешенмен қолдалып күрделі жүйелерді жобалау, құрастыру, сүйемелдеу және талдаудың әдістемесі болып табылады. Ал осы технологияның құралдары бағдарламалық құралдарды жобалау мен құрастыруда, іске асыру кезінде жоғары сапаны қамтамасыз етіп, қолдануда қарапайым ететін бағдарламалық инженерияның әдістері мен құралдарының жиыны. Бұл құралдар кешеніне талдау, деректер базаларын жобалау, қосымшаларды құрастыру, процесс реинжиниргі, жобаны жоспарлау және басқару, тестілеу, құжаттау құралдары кірістірілген. Сонымен қатар case-құралдары басқа тілдік ортада құрастырылған моделдерді түрлендіру қасиетімен ерекшеленеді. Case-құралдарының құрамына стандартты ретінде: конфигурацияларды басқару; деректерді модельдеу; талдау және жобалау; модельдерді түрлендіру; бағдарламалық кодтарды өзгерту; код рефакторингі; UML-диаграммаларды тұрғызу аспаптары кіреді.

Rational Rose жұмысы негізінде модельдің логикалық және физикалық құрылымы, статистикалық және динамикалық аспектілерін анықтайтын түрлі спецификациялар мен диаграммалар құрастыру жатыр. Rational Rose құрамында бизнес–процессті модельдеуге қажетті 6 негізгі құрылымдық компонентті ерекшелеуге болады: репозиторий, қолданушының графикалық интерфейсі, жобаны көру құралы (browser), жобаны қадағалау құралы, статистиканы жинау құралы және құжат генераторы. Сонымен қатар код генераторы (әр тілге жеке) және бағдарламаның кіріс мәтіні бойынша жоба моделін қалпына келтіруге (реинжиниринг) мүмкіндік беретін C++ үшін анализаторы да құрамдас компонент болып табылады.

Бағдарламалық өнім құрастырылатын жүйені (бизнес процессті толық қамтитын күрделі жүйе) толыққанды етіп сипаттап, нәтижесінде алынған модельмен қатар құрастырушы топқа бағдарламаға қатысты формалар мен олардың ерекшеліктерін, шектеулерін айқындап береді.

Қорыта келе басқару нысаны қызметін автоматтандыруды жүзеге асыруда құрастырылатын ақпараттық жүйенің алдағы уақытта сенімді жұмысы мен уақыт бойынша өзгерістерге сай сүйемелденуі үшін, өзі арналған экономикалық (бизнес) процесс толық зерделеніп, математикалық және компьютерлік модель көмегімен жобалық құжаттамасы (моделі) дайындалғанда, табысқа ұмтылған әрекет жемісті болады.

Хасенов С., ИС-32 КЭУК КЭБП
Научный руководитель: Кабакова И.А.

ИЗУЧЕНИЕ ЯЗЫКОВ С ПОМОЩЬЮ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ.

В данное время большую популярность обрели мобильные устройства и все возможные гаджеты. Многие люди при современном темпе жизни социума используют их в повседневной жизни. Их можно использовать и для изучения иностранных языков. Лингвисты выделили ряд больших преимуществ информационных технологий при приобретении разговорного навыка, а так же грамматической составляющей к ним относятся :

1. Создание благоприятного психологического климата, повышение мотивации изучения иностранного языка.

2. Методические достоинства такого обучения: большая степень интерактивности обучения, чем при работе в аудитории или в домашних условиях; возможность самостоятельно выбирать темп и уровень выполняемых заданий соответствует принципам индивидуального обучения. Кроме того скорость усвоения грамматических конструкций и накопления словарного запаса при обучении иностранному языку РИ помощи информационных технологий повышается в 2-3 раза.

3. Технические преимущества обучения иностранным языкам возможность осуществлять технический перевод; использовать программы проверки грамматики и орфографии; использование мультимедиа, интерактивного видео при обучении устной речи. Графические возможности устройства выделяют этот метод обучения на фоне традиционных и позволяют реализовать принцип наглядности обучения.

4. Повышение профессионального уровня преподавателей.

Использование современных технологий можно направить не только на контроль знаний студентов, но и на их углубление. Создание специальных программ для формирования у студентов языковой компетенции в рамках профессионального направления, использования сети Интернет в учебном процессе, разработка проектов, компьютерных технологий и интернет-ресурсов поможет мотивировать и презентаций с использованием заинтересовывать студентов в изучении иностранных языков.

Одним из видов такого рода информационных технологий являются - Планшетные компьютеры. Главные достоинства этих технологических новинок является :

- 1) Мобильность
- 2) Большая функциональность и работоспособность
- 3) Не большие габариты

Множество из этих планшетных компьютеров работают на платформе Android OS компании Google. Теперь немного конкретизируем сферу изучения и исследуем следующие случаи. В них я хочу сфокусировать внимание на примерах уже выше упомянутой платформы, а именно Android OS.

Приложение «Easy English»

Это приложение создано для оказания помощи всем людям, которые хотят изучать английский язык на слух английский . В этом приложении вы можете скачать аудио-и текстовых ресурсов с сайта Голоса Америки напрямую. Когда вы слушаете звук вы встретите новые слова для вас, вы можете сразу дважды щелкните это слово, и приложение будет искать на веб-сайте, и вы можете управлять своим новым словом. Приложение имеет поддержку многих языков для перевода с английского языка.

Особенности приложения:

1. Легко получить аудио-и текстовых ресурсов на сайте VOA.
2. Легко перевести новое слово. Просто дважды щелкните слово.

Начав, совсем ни давно, изучать программирование для платформы Android OS. Ко мне пришла идея по разработки приложения которое бы переводила текст написанный на казахском языке, то есть на кириллице с применением специфических букв казахского алфавита, на латиницу. Идея пришла поскольку не секрет что в будущем планируется заменить существующие буквы казахского алфавита на латинские символы. Приложение предназначено для людей которым переход на другие символы будет даваться с трудом и для всех остальных кто не уверен в правильности написания того или иного слова. Планируется добавить справочник который стал бы хорошим дополнением к уже имеющимся функциям приложения .

Данное приложение будет актуально уже через некоторое время и есть время на реализацию этого приложения.

**ЗАМАНАУИ ҚОҒАМДЫ ЖАҢҒЫРТУДЫҢ
ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКА-ҚҰҚЫҚТЫҚ
МӘСЕЛЕЛЕРІ
«Студенттік көктем – 2013»**

*Студенттердің халықаралық ғылыми-теориялық
конференциясының материалдары*

**СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ И ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ
ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА
«Студенческая весна - 2013»**

*Материалы международной студенческой научно-теоретической
конференции*

Бумага писчая. Объем 62,9 п.л.
Заказ № 2295. Тираж 100 экз.
Отпечатано в типографии
Карагандинского экономического университета
г. Караганда, ул. Академическая, 9. Тел. 44-17-29